

İnadına Demokrasi, İnadına Özgürlük

Nabi Yağcı 04.05.2009

Galiba bir yerde bir yanlış yapıyoruz, sol olarak o kadar çok birbirimizi hırpalıyor, birbirimizi dövüyoruz ki, sanki varlık nedenimiz, misyonumuz birbirimizle kavga etmek. Sol deyince sokaktaki vatandaşın kafasında beliren imaj da bu değil mi? Belki de önce bu sağlıksız duruma kafa yormak gerek. Bu durum hiç de normal değil. Sanıyorum mesele kendimize biçtiğimiz misyonda gizli. Hatta bizzat "misyon" sözcüğünde. Askerin varlık nedeni yani misyonu "korumak"tır. Bu nedenle asker, her yerde tehlike arar, düşman arar, her şey gözüne korunması gereken şey olarak görünür. Koruma, kollama işi yani. Eğer, korunacak bir şey bulamazsa da durumdan kendine vazife çıkarır.

Biz de sol olarak "kurtarıcı" misyonuna kafayı takıyoruz. Hal böyle olunca, etrafımızdaki her şeyi kurtarılabilecek bir nesne olarak görüyoruz. Biz de askerler gibi, durumdan vazife çıkarıyor, misyonumuza geçerlilik kazandırabilmek için, dünyayı biz kurtarmazsak eğer sonu gelecekmiş gibi tasvir ediyoruz. Yani olanı değil olmasını istediğimizi görüyoruz.

Kuşkusuz dünyanın değiştirilmeye ihtiyacı var; dünyayı değiştirme isteği ve daha insanca bir başka dünyayı mümkün görmek komünist, sosyalist, sol olarak varlık nedenimiz. Fakat bir şeyi "mümkün" görmekle "zorunlu, kaçınılmaz" görmek iki ayrı düşünme pozisyonudur. İkincisi deterministik bir dünya tasavvurudur. Mümkün görmek, mümkün olmamayı da içerir. Böyle baktığımızda başarabilmek için karşımızda duran somut gerçeği daha iyi kavramak, olasılıkları daha iyi hesap edebilmek zorunlu olur, asıl devrimci ve dinamik düşünce tarzı bu demektir.

Bizim doğru düşünüyor olmamız da yetmez, düşüncenin gerçeğe yönelmesi yetmez, gerçeğin de düşünceye yönelmesi gerekir. Yani sosyal değişim "inadına" olmaz. İnadına sosyalizm hiç olmaz.

Oysa, inat edilecek bir şey var. "İnadına Sivil Demokrasi, İnadına Özgürlük." Bunu herkes anlayabilir, ben de anlarım, sen de. Kürtler, Aleviler, Ermeniler, Müslümanlar da anlar; işçiler ve hatta işverenler de; erkekler ve kadınlar da; sokaktaki vatandaş ve hatta dipçik yiyen, terörist diye hapse atılan çocuklar da.

Cumhuriyet tarihinin yarısından fazlası askerî müdahalelerle geçmiş bir ülkenin vatandaşı ve solcularıyız. 12 Eylül rejiminden kurtulamamışız hâlâ, onun anayasasını bile değiştirememişiz, değiştiremiyoruz. Bir askerî darbe teşebbüsü iddiası yargı önündeyken ve daha dün hiçbir demokratik ülkede görülmesi mümkün olmayan bir tabloya tanık olmuş, bir genelkurmay başkanı başbakan gibi konuşmuşsa, "İnadına Sivil Demokrasi" iddiası kime yetmiyor? Kimi kesmez?

Peki, demokrasi tamam da, gelecek hayallerimiz, ütopyalarımız olmamalı mı?

Bence olmalı ve ben kendimi hâlâ Marx'ın tanımladığı gibi, "Dünyayı tasvir etmek değil onu değiştirmek" idealinin yanında görüyorum. Ama değiştirmeyi takıntı haline getirmek, değişeni görmeyi engelliyor, oysa dünya bize rağmen değişiyor zaten. Ama çoğu kez bu değişim öngörülenlerden farklı tezahür ediyor. Bunu akılda tutmak koşulu ile yine de geleceği öngörmek gerekli; bırakalım sol olmayı, aydın olmanın gereği bu.

İnsanlığın tarih boyunca yürüyüşü dümdüz olmamış, yükselen, alçalan dalgalar gibi seyretmiş hep. Fakat, her

seferinde insanlık özgürlük alanını biraz daha genişletmiş, yani hümanizm tarih boyu hiç yok olmamış. Tarihten bu dersi çıkarmak en kötü hallerde bile gelecek için umutlu kılıyor insanı. Başka deyişle, insana dair hiçbir şeyi yabancı görmeyen bir hoşgörü ile özgürlükleri savunmaya cesaret eden öngörüler hiçbir zaman yanlış çıkmıyor.

Avrupa'da Rönesans hümanizmi duraklayıp, Ortak Avrupa hayali yerini ulusalcılığın yükselişine bırakmaya başladığında, ulus-devletler doğmaya ve halklar arasına dikenli teller çekilmeye, düşmanlık tohumları ekilmeye başladığında, herkes ulusalcı dalga önünde secde ederken peygamber kehaneti kertesinde yürekli bir şairin sesi yükselir:

"Ulusal edebiyatların zamanları geride kaldı, şimdi dünya edebiyatının zamanıdır."

"Kavramlar ve duygular dünyasındaki serbest alışveriş, tıpkı ticari alandaki mal trafiği gibi insanların zenginliğini artırır."

Dahası da var, şairimiz, yaklaşan büyük savaşların habercisi ve savaş ideolojilerini besleyen "anavatan" edebiyatını da büyük bir yüreklilik ve keskinlikte eleştirir; "Her yerde yeni vatanların yaratılmaya çalışıldığı bu anda, bağımsız düşünebilen için, yaşadığı zamanın üstüne çıkabilen için vatan hem hiçbir yerdedir, hem de her yerdedir" der.

Ağızından bu kâhince sözler dökülen bu dev şair ve yazar kimdir? Bu kişi kendi kültür ve değerlerine umursamazca sırtını dönen bir nihilist ya da bir vatan haini midir? Hayır. O, Alman ulusunun en büyük şairi sayılan Goethe'dir.

Bugünlerde bu kehanete kulak vermeye aydınlarımızın çok ihtiyacı olduğunu düşünüyorum.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Kültür yaratılabilir şeydir

Nabi Yağcı 07.05.2009

Deprem gibi sersemletici bir şok bu. Ama depremler masum; vicdanı olmayan doğanın eseri onlar, ya bu? Mardin'in ismiyle mütenasip olmayan "Bilge" Köyü katliamından söz ediyorum. İlk yazımın devamı olarak başka şeylerden söz açmak istiyordum bu yazımda, ama ne elim gitti, ne nefesim yetti.

Oysa biz alıştık ölümlere, Güneydoğu'da yirmi yılı aşkı süren savaşta binlerce insan öldü. Hayır. Burada durum farklı. Olayda siyasi bir neden de görünmüyor, bir aile içi hesaplaşma gibi basit görünüyor, anlaşılan öyle de; fakat bu basitlik ürkütücü asıl. Bir insanın, birkaç insanın soğukkanlı biçimde çoluk çocuk demeden bir kitle kıyımı yapabilecek kadar canavarlaşabilmesi.

Bu kıyımın, apaçık biçimde son zamanlarda hızla gelişen şiddet kültürünün, vahşete çağrının ürünü olduğuna hiç kuşku yok. Şiddet kültürü nasıl olmasın ki, 1984'ten bu yana bu bölge şiddetten başka bir şey görmedi. Boşaltılan köyler, sürülen çaresiz insanlar, sayısız faili meçhuller, yakılan, bombalanan köyler, ölüm kuyuları. Çocuklar da, savaş oyunları oynuyorlar artık. Bu köyde erkeklerin hepsi elde silahla dolaşan korucu. Koruculuk

sisteminin şiddet ürettiğine kuşku yok, başka örnekleri de yaşanmıştı. Kürt sorunu barışçı yollarla acilen çözülemez ise daha vahim olaylar kapıda.

Ama ben daha derinde yatan bir soruna işaret etmek istiyorum: Kültürsüzlüğe. Şiddet ancak kültürel çölleşme ortamında ürer. Bu nedenle şiddet kültürü demek bile sorunlu bir söyleyiştir. Yani kültür ile şiddeti yan yana ifade etmek.

Kültürden söz açtığımızda sorumlular da belli, bizleriz. Bu ülkenin gelmiş geçmiş eli kalem tutanları, aydınları yani. Çünkü kültür üretilebilir bir şeydir. Şırınga edilemez ama mayalandırılabilir. Ortaçağ'da Avrupa'da eşî görölmedik kanlı din savaşlarının ardından Erasmus, Bruno, Spinoza, Descartes gibi düşünürler sökün etmiş, antik Yunan'ın hümanizmini canlandırıp üstüne yeni bir hümanizm kültürü ve dalgası yaratmışlardı.

Düşünün. Bu kıyım Mardin'de oluyor. Mardin neresi? Dün kurulmuş bir kent mi? On yılı aşkın bir süredir, Anadolu felsefesi, Anadolu hümanizması üstüne eğildim, tanımaya çalıştım; tanıdıkça kendimden utandım. Tarihini, kültürünü tanımadığım bir toplumu "değiştirmeye" kalkmaktan dolayı yüzüm kızardı. *Referans* gazetesindeki yazılarımda bu gerçeğe işaret etmeye çalışmıştım, "Anadolu düşüncesi Ebrudur" başlığı altında değinmeler yazdım. Mardin Anadolu'nun çoğulcu kültürünü en iyi yansıtan yörelerimizin en önemlilerinden biri. Burada Süryaniler, Keldaniler, Ermeniler, Kürtler, Araplar, farklı dinler, farklı uygarlıklar uzun yıllar birlikte yaşadılar. Bugün ise bu bölgede çok az Süryani kaldı. Peki, ne oldu onlara?

Ermenilere ne olduysa o oldu? Öncesini bırakalım, 1930'larda şiddetlenen, devletin "Anadolu'yu Türkleştirme" politikasının kurbanı oldular. Bunun son halkası şimdi Kürtler. Bu politika aynı zamanda "kültürsüzleştirme" politikasıdır.

Türkiye, İspanya ile birlikte BM'nin Medeniyetler Buluşması Projesi'nin ortağı. Türkiye ve İspanya kur'a çekilerek mi bu sorumluluğu aldılar? Hayır. Tarih verdi bu işlevi onlara. Anadolu ve İspanya, daha doğrusu Endülüs üç büyük dinin, uygarlığın, kültürün bir zamanlar birlikte barış içinde yaşayabildiği yerlerdi. Ve de en önemlisi bu birlikte yaşamın, her üç dininin de içinde "aşkın" değil "içkin" kardeşlik akımlarını, felsefeleri doğurduğu yerler. Anadolu'dan (bugünkü siyasi coğrafya olarak Anadolu'dan söz etmiyorum, kültürel coğrafya olarak Anadolu) Kuzey Afrika Arapları üzerinden Endülüs'e giden bir felsefi cereyan var, oradan da Horasan'a, Anadolu'ya gelen. Mevlâna'nın "putperest isen de gel" seslenişi, rastgele değildir, işte bu kültürel/felsefi köklerden beslenmiştir.

Bir şey daha, Avrupa Rönesansı'nın doğuşunda bu kültürel cereyanın doğrudan etkileri vardır. Biraz ilgilenen bunu görebilir. Kültürel küreselleşme bugünün yepyeni ürünü değildir.

Bu konular da tabularımız içindedir, Sünni tabulardan. Üstelik bir solcu olarak bunlara dokunduğunuzda çift taraflı bir tabuya dokunmuş oluyorsunuz. "Bunlar dinle alakalı şeyler, biz solcuyuz, dinle ne işimiz var?" Ama benim işim olacak, bu konulara ilerde tekrar döneceğim.

Bir şey daha söylemeliyim. Öğrendiğimde hem şaşkınlıktan küçük dilimi yutmuş hem de çok bahtiyar olmuştum: Biliyor musunuz, Anadolu Selçukluları zamanında ilk "Euro" kullanılmış. Gördüm. Bir yüzü Selçuklu Türkçesi, öbür yüzü Ermenice bir para. Ortak para basılmış o tarihte. Biz ise bugün bir sınır kapısını açmak için, ABD'nin de dahil olduğu "büyük" devlet politikalarıyla uğraşmaktayız. Bir deli bir kuyuya taş atıyor, kırk akıllı tarih boyu o taşı çıkarmaya uğraşıyor. Mesele, takvimsel değil, tarihsel zaman ölçeğinde bu denli basit bana göre.

Bütün bu söylediklerim, Mardin katliamı ile çok mu uzak ilişkili?

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

İnsanımızı anlamayı öne almak

Nabi Yağcı 09.05.2009

Bilgesiz Bilge köyü trajedisi üzerinde daha çok konuşmamız gerekecek, zaman zaman önümüze gelecek, kendini hatırlatacak. Zira olay, dehşet boyutlarıyla, ahlâki, vicdanî, duygu boyutları ile çok büyük. Şimdiden tarihimizin trajik olaylar sayfasında yerini aldı, yalnız bizim değil dünyanın da, zira onları da şok etti.

Eskiden bir olayı doğuran "nedenleri" günlük dilimizde ifade ederken, üç ayrı sözcük kullanırdık, sebep, saik ve amil. Oysa şimdi bu üç anlam farkını tek bir sözcükte, "neden" sözcüğüne indirgeyip tek boyutta düzleştirdik. Yani dili fakirleştirdik. Dil yalnız anlatma değil anlama aracıdır da. Dolayısıyla gündelik düşünce kapasitemiz daraldı. Birbirimizi anlamak eskiye oranla daha zorlaştı. Tarihi, olayları ütüleme mantığı bu.

Basınımızda Bilge köyü trajedisinin nedenleri inceleniyor, pek çok haklı neden sayılıyor. En çok üzerinde durulan koruculuk sistemi. Bu sistem gayrimeşru kazançları hem teşvik eden hem koruyan bir sistem. Bölgede şiddet ortamının da tetikçisi. Arazi paylaşım kavgası da bir saik olabilir. Kız meselesi bir amil yani etken olabilir. Olayla ilgili sıralananların hepsi de geçerli nedenler ama yine de sayılanlar olayın aydınlatılması için bana yeterli gelmiyor. Belki giderek başka şeyler de öğreneceğiz.

Bu trajedi zaman geçtikçe kurşun yarasının sonradan hissedilmesi gibi acıyı artırıyor. Bir günde, on, on beş dakikada, içinde çocuklar, hamile kadınların da olduğu 44 yurttaşımız yaşamı terk etti, zanlı durumunda olanlar ise apar topar köyü terk ediyor. Kazanan kim belli değil. Dramatize etmek istemiyorum ama yine de söylemek istiyorum: Ölen bir çocuk sorsa "Dayım beni niye öldürdü?" veya öksüz-yetim kalan bir çocuk sorsa, "Amcam babamı, annemi niye öldürdü?" Ne yanıt verebiliriz? Yukarıda sıraladığımız yanıtlar yanıt olabilir mi, yazdığımız gibi söyleyebilir miyiz onlara? Ancak derin bir çaresizlik içinde susarız.

Susalım ama düşünelim. Bu bölgede etkileri bütün bir ülkeyi kapsayan 25 yıldır yoğun biçimde süren savaş var. Savaş yani silahların ölüm kustuğu hâlin adı. Çocuklar bu hâl içinde yetişkin oldular ama nasıl yetiştiler? Dünyaya nasıl bakıyorlar, ruh sağlıkları nasıl? Aslında bu soruyu hepimiz için de sormalıyız. Savaş öncesi insanları değiliz hiç birimiz.

Savaşı doğuran nedenler üstünde haklı olarak çok duruyoruz ama sonuçları üstünde az. Oysa şimdi "Acaba Kürt sorununda barışçı bir çözüme mi yaklaşıyoruz" sorularının yeniden sorulmaya başlandığı, silahların susması istendiği bir durumda çözümün önünde yalnızca siyasi engeller değil bizzat savaş ve şiddet ortamında yetişmiş insanlarımızın ruh hallerinin dikileceğini görmeye başlayacağız. Bilge köyü katliamı bu yönüyle düşündürücü olmalı. Yani insan faktörü yönüyle.

Geçmişte sol olarak yaptığımız, ekonomik ve sınıf indirgemeciliği yani her şeyi bir şey ile açıklama, düzleştirme, ütüleme yanlısımız, bu yanlış sonucu insanı, insanın manevi, psikolojik boyutunu unuttuğumuz çok yazılıp çizildi. Sanırım bu konuda kuşkusu olan pek kalmadı. Teoride Marx ile Freud arasındaki kopuk halkayı

gidermek için Frankfurt Okulu adıyla ünlenen bir ekol de doğmuş, yararlı bilgi birikimi bırakmıştı bizlere. Daha Hitler Faşizmi iktidara gelmezden önce, geleceğini ilk haber verenlerden olan, sonraları Viyana Marksistleri adıyla tanınan bir ekol de vardı. Daha 1930'larda "Marx'ın tanımladığı üretim modelinde ciddi değişim var, işçi sınıfı değişti, orta sınıf yükseliyor, orta sınıfın psikolojisini incelemek gerekir" diyerek, yaklaşan faşizm tehlikesi konusunda uyararak erken öten horoz olmuşlar ve kuşkusuz Ortodoks Marksistler tarafından aforoz edilip başları vurulmuştu.

Sol üzerine yeniden tartışmalar başladığı bu günlerde geçmişin eleştirici düşüncelerinin fikir mirasına yeniden göz atmak gerek, ama en önemlisi daha ilk adımda insan faktörünü başa alarak, o kayıp halkayı akılda tutarak düşünmek doğru olur kanısındayım.

Bu parantezi kapatıp olayımıza dönersek, önce Türkiye Psikiyatri Derneği'nin şiddet ve silahlanmaya karşı yaptığı basın açıklamasına dikkat çekmek istiyorum. Açıklamada, silahlanma ve şiddetin yaşamın tüm alanlarını sardığına işaret ediliyor, Güneydoğu'da koruculuk sisteminin doğurduğu tehlikelere de değinilerek şiddeti önlemek için acilen harekete geçmeye çağrı yapılıyor.

Son olarak, *Taraf*'ta yer alan, Bilge köyü katliamı üstüne konuşan bir yaşlının çok önemsedğim şu sözlerinin altını çizmek istiyorum, özetle diyor ki; "Sultan Şeyhmus'un torunlarının yaşadığı beş köyde köylüler arasında husumet olduğunda barış sancağı o köye gelir, kavga eden taraflar barışır, kavga biterdi. Yüzyıllar boyu 1990'lara kadar böyle devam etti. Koruculuk sistemi geldi herkes silahlanıp canavarlaştı."

Soralım, nereye gitti bu sancak?

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Aydınların dönüştürücü rolü artıyor

Nabi Yağcı 11.05.2009

Dünya da Türkiye de güçlü bir deprem içinde. Deprem yalnızca, dün gerisinde kendimizi güvende hissettiğimiz, ya da öyle olduğumuzu sandığımız, bizi dış dünyaya kapatarak koruyan evimizin duvarlarını yıkarak bizleri orta yerde çıplak, korumasız bırakmakla kalmıyor, evimizin büfelerinde özenle koruduğumuz çeşmibülbülleri, kristal kadehleri de çatlatıyor, duygusal dağılmalar yaşıyoruz yani. Bunu herkes kendi çevresinden, ilişkilerinden kalkarak görebilir.

Bu tepeden tırnağa toplumsal bir çözülme demek.

Dünden gelen hiçbir düşünce akımı, sol, sağ, liberal, kimseye tartışmasız doğru olarak gözükmüyor artık, birikmiş devasa sorularımız var. Kurtarıcılarımız, Kâbelerimiz de yok artık. Yalnızız.

Yalnız, yani özgür.

Bu kötü değil. Hem de hiç değil. Yalnızlığı göze almadan özgür de olunamazdı.

Çatlamadan çözülme, çözülmeden yenilenme olmaz. Yeni gibi görünür ama eski kendini cilalayarak tekrar

eder. Zor ve zorlu olan şu ki, eskiye sırtını dönerek, eskiyi kirli bir gömlek gibi sırtımızdan atarak da yenilenme olmaz. Yeni eskinin içinde doğar. Sosyal alanda steril bir yeni olamaz. Bu nedenle, neyin yeni olduğunu değil nelerin eskimiş olduğunu sormak bana göre daha doğru bir sorudur. Çünkü bu soru bizi hayatla, somutla, pratikte yeniyile yüzleştirir. Eskiye değıştirme çabası, mücadelesi içine sokar. Dahası birikmiş deneylerimize dayanma, onları eleştirerek bilgiye dönüştürme olanağı buluruz.

Kısacası kendimize ister sol, ister liberal, ister demokrat diyelim işimiz hiç de kolay değil.

İki şeye ihtiyacımızın olduğunu düşünüyorum: Biri fikri cesaret diğeri değıştirebileceğimize olan güven.

İkincisinden başlarsam, Osmanlı'nın çöküşünden buyana aydınlarımızın toplumu değıştirici rolleri hem çok önemli olmuş hem de pek sınırlı kalmış. Yapılabilenler de ancak devlete dayanarak olmuş. Aydınlar ne zaman devlet desteğı dışında düzen karşıtı hareketlere girmişlerse devlet tarafından ezilmişler. Yaklaşık yüz yılı aşkın bir süredir bu durum hep kendini tekrar etti. Bu tekrar aydınlarımızda devlete dayanmaksızın kendi bağımsız rolleriyle toplumu değıştirebileceklerine olan güveni yok etti. Bu durumu, psikolojiden ödünç alma bir kavramla "öğrenilmiş çaresizlik" olarak nitelemeyi açıklayıcı buluyorum. Aydınlarımızdaki bu derin zaaf, çözümlenin sonucu olarak kanımca bugün çok daha belirgin biçimde "ulusalcı-devletçi" savunu olarak ortaya çıkıyor.

Fikrî cesaret ise, sonunu tam kestiremediğimiz, kuşklarımız olduğu halde yürünmesinin gerekli olduğunu düşündüğümüz yolda yürümeyi göze alabilmektir. Nereye vardığını, nelerle karşılaşılacağını bildiğimiz bir mücadele için cesaret zaten gerekmez. Örneğın bizim toplumumuzda dinsel gericiliğın hiç tehlike olmadığını düşünmek mümkün değil ama buna rağmen eğer karşıımızda duran siyasi rejimi askerî vesayet rejimi olarak görüyorsak, ülkemizin yapısal demokratik reformlara ihtiyacı olduğunu düşünüyorsak o durumda kendine muhafazakâr demokrat diyen bir siyasetin doğru yaptığı şeylere açık destek vermeye cesaret edebiliriz.

Ancak eksik olanın sivil demokratik muhalefet olduğu ortada. Yazılarımda sürekli sol, liberal demokratik muhalefet boşluğuna hep işaret ettim. Kendi adıma öyle düşünüyorum. Solu tartışmayı bu nedenle önemli görüyorum. Yoksa eski tür, meleklerin cinsiyetini tartışmaya hiç birimizin ne niyeti ne takati olabilir ne de bunu bizlerden bekleyen var.

Taraf'ta yazacağım belli olduğunda inanılmaz sayıda destek mesajları aldım. Yalnızca dostlarımdan değil tanımadıklarımdan da. Yalnızca soldan da değil. Şimdi yeri geldi, hepsine teşekkür ederim. Bu ilgi bana değildi, çünkü önce de yazıyordum zaten, ilgi *Taraf*'ta olacak olmamaydı, *Taraf*'a idi. Beklentiler çok açık görünüyor o mesajlarda. Bir yandan ülkemize, dünyaya, değışime dair kafalarda sorular var. Bunlara kimse sihirli çözümler beklemiyor bizden, ama birlikte tartışmak istiyorlar. İkinci ise *Taraf*'ın sivil demokrasi yanında yüreklice dik duruşunun desteklenmesi gerektiğini düşünüyorlar. Benim de burada olmamın nedeni bunlar.

Hoşnutlukla buradayım. Ayrıca dün aynı siyasi saflarda yer aldığım Oya Baydar dostumla da burada buluşmuş olmak beni çok sevindirmişti. Ayrılıyor olmasına aynı derecede üzüldüm. Geçmiş deney ve bilgi birikimini yukarıda değindiğim nedenlerle çok önemsiyorum. Bunları paylaşmanın yollarını mutlaka bulmalıyız.

Görüyoruz, çok sancılı bile olsa ülkemizde tabular sarsılıyor. Cumhurbaşkanı Gül'ün "Kürt sorunu ülkemizin bir numaralı sorunu" sözü başlı başına önemli. Fakat geçmişte yaşanan hayal kırıklıklarını da unutmuş değiliz. Kaldı ki, aydınların etkin müdahaleleri olmadan ne Kürt sorununda ne de diğerklerinde kalıcı çözümler elde edilebilir.

Kendi tabularımızı yıkabildiğimiz ölçüde dönüştürücü rolümüz de artacak.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

En tehlikelisi kararsız denge durumudur

Nabi Yağcı 14.05.2009

Bir sonucu ortadan kaldırmak istiyorsanız yola çıkıştaki nedenlere dönmek çoğu zaman anlamlı değildir. Hele çok uzun yılları almış olan bir sorunu çözmek istiyorsak. Kürt sorunundan söz ediyorum kuşkusuz.

Geldiğimiz noktada hayatın öğrettiği ilk ders, iki taraf için de silaha başvurma çözüm getirmeyeceği gerçeğidir. Bunu generallerimiz bile öğrendi. Şimdi iki taraf için de silaha sarılmanın nedenlerini konuşmak, kafayı buna takmak hiç anlamlı olmadığı gibi, çözümleyici bir yaklaşım da üretmez.

Yeri geldikçe bu örneği veriyorum. Geçmişte Saddam döneminde uzun süren İran-Irak savaşı iki tarafın maddi ve insan gücünü öylesine tüketmişti ki, artık savaşı ilk kim başlattı sorusu anlamını yitirmişti. Kim haklı sorusu gerçeğin, hayatın eleştirisi karşısında artık hiçbir anlamı olmayan, gündemden düşmüş bir soruydu. İki taraf için de eleştirinin silahı, silahla eleştirinin yerini almıştı. Kısaca onca yıkımdan sonra insanlığın tarih boyu öğrenmekte zorlandığı gerçeği bu kez de İran-Irak savaşı göstermişti: Barış savaştan daha kârlıdır. Savaş hiçbir sorunu çözmez, tıpkı savaşta ölenlerin gömülmesi gibi onlarla birlikte sorunu gömer yalnızca. Sonra, yerin altından çıkan silahlarla birlikte gömülen sorunlar da yeniden ortaya çıkar.

Öğrendiğimiz ikinci yalın gerçek ise şu: Kürt sorunu çözülmeden demokrasinin gelmeyeceğidir. Fakat bu önerme çift taraflı bir önermedir: Sivil demokrasinin önü açılmadan da Kürt sorunu çözülemez. Birlikte söylersek: Kürt sorunu çözülmeden demokrasi olmaz, demokrasi olmadan da Kürt sorunu çözülemez.

25 yıldır süren silahla eleştiriden kanımca çıkarılması gereken aklî sonuç bu çift taraflı denklem olmalıdır. İki ucun birbirine karşılıklı bağımlılığı görülmeli. Bunu görmek siyasi açımların üstünde fikrî açımların yeşermesini getirecektir. Başka deyişle, iki taraf da, ötekini eleştiriden önce eleştiri silahını kendine çevirmelidir. Başka tür çözüm üretilemez.

Hiç kuşkusuz adil olmak gerekir. Kürt sorununu Kürtler yaratmadı. Anadolu'yu Türkleştirme politikaları yarattı. Devletin şiddet politikaları onları da şiddete itti. İnsanlık tarihine kuşbakışı her göz atma ihtiyacı duyduğumda Camus'nün şu sözünü hatırlarım ve hatırlatırım: Albert Camus, "Cellatlar kurbanlarından yeni cellatlar yaratır" der. Yani mesele cellatları yok etmekte değil, bunu yaparken kurban olmamakta. Kuşkusuz söylendiği gibi kolay bir şey değil bu.

Bugünlerde "Kürt sorunu çözülüyor mu" sorusu sık soruluyor ve heyecan yaratıyor. Bu bile çözümün psikolojik ortamının oluşmakta olduğunu gösteriyor. Fakat kendi adıma ihtiyatlı bir iyimserliği korumanın daha gerçekçi olacağını düşünüyorum. Heyecana kapılmak yerine uyanık olmak daha önemli.

Neden mi?

Neşe Düzel'in geçtiğimiz pazartesi Dicle Üniversitesi Sosyoloji Bölümü öğretim üyesi Doç. Dr. Mazhar Bağlı ile Mardin katliamı üstüne yaptığı söyleşi bana göre son derece değerli ve öğreticiydi. Heyecanlandım okurken. Gelecek yazılarımda, özellikle solun sorunlarına eğildiğimde bu söyleşiyi temel almak istiyorum.

Hâlâ şokunu atlatabadığımız bu katliam için açıklanan gerekçelerin beni tatmin etmediğini yazmıştım. Sayın Mazhar Bağlı da "Bu katliamın karanlık kalan yönleri var. Bu çok planlı bir şey! Büyük ihtimalle bunlara, bu işin örtbas edileceğine dair vaatte bulunuldu" diyor ve İçişleri Bakanı Beşir Atalay'ın anında siyasi refleks gösterip "Bu iş PKK'nın işi değildir" açıklaması yapmasına dikkat çekerek "Hükümet, anında açıklamasıyla oynamak istenen oyun bozulmuş olabilir" diyor. Kimsenin pek de üzerinde durmadığı karanlık noktaya dikkat çekiyor.

Bugünlerde olumlu gibi görünen adımların henüz Kürt sorununun çözümü anlamına gelmediğini, yalnızca çözümü "düşünmenin" koşullarının hazırlanmakta olduğunu düşünüyorum. Yani bir niyet etme durumu var. Niyeti aşan somutluk ise silahları susturma isteği. Elbette bu istek olağanüstü önemli. Ama aynı nedenle niyetleri bozacak bir provokasyon olasılığı da çok yüksek. Mardin katliamı bana bu tehlikeyi şiddetle hissettiriyor. Uğursuz tezgâhlar sonucu siyasi irade yeniden karasız kalma durumuna yuvarlanabilir. Ne yazık ki, muhalefet, CHP ve MHP bu kritik denge durumunda bu dengeyi çözümsüzlük yönünde bozacak, son derece tehlikeli, kışkırtıcı, şoven milliyetçi bir politika götürüyor. Bir kez daha sivil demokrasi için kararlı ve etkili bir muhalefetin ne kadar hayati olduğunu görüyoruz. Bunun için sivil barış güçlerinin etkinliği çok daha önem kazandı.

Bugünlerde bu tehlikeli kararsız dengeye son vermek herhalde yapılması gerekli en önemli şeyler olmalı.

Kürtler "güven" arıyor. Bunu sağlamak siyasi iradeye düşer. PKK ise, provokasyon ortamını yok edecek, kamuoyunun kafasındaki kuşkuları giderecek etkili adımlar atmak, bunun yollarını bulmak zorunda. Bu konuda DTP'nin çözüm üretme rolü ve sorumluluğu olağanüstü önem kazanmış durumda.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Şaşırmak sahici haldir

Nabi Yağcı 16.05.2009

11 Mayıs 2009 tarihli *Taraf*'ta Neşe Düzel'in pazartesi klasiklerinden biri niteliğinde olan sosyolog Doç. Dr. Mazhar Bağlı ile söyleşisine değineceğimi yazmış, bir bölümüne geçen yazımda değinmiştim. Daha ilk cümlesini sevdim. Neşe, Mardin katliamını nasıl açıklıyorsunuz diye sorduğunda, Bağlı, "Sosyolojinin bittiği bir noktadayız. Sosyoloji bilimi Mardin'deki katliamı açıklamaya yetmiyor" demişti. Devamında "Sonuçta sosyoloji, geçmiş toplumsal tecrübelerin ortaya çıkardığı bir yaklaşımdır. Bu katliamın ise geçmişte hiç örneği yok. Çok yeni bir olay bu. Toplum böyle bir şeyi daha önce hiç yaşamadığı için şoke oldu zaten."

Sayın Bağlı "Ben sosyologum, bilmek zorundayım, bilirim" havalalarına girmiyor. Vahşetin acımasızlığı karşısında bizlerle birlikte şok oluyor, şaşıyor. Şaşıрма, insanın en sahici duygusu. Geçmişte kısa süren bir tiyatro deneyimim olmuştu. Oradan biliyorum. Şaşırmış rolü yapmak öfkeli insan rolünden çok daha zordur. Günümüzde, özellikle ülkemizde "öfke hali" yaygınken, şaşıрма, hayret hali nadirattan.

Hayret etme duygusunu yitiren bir toplum felsefi düşünce yetisini köreltmış, düşünce tembeli olmuştur. Felsefe

hayretle başlar. Felsefe üretmeyen bir toplumuz maalesef. Bunun en önemli nedeni aklımızı başkalarına kiraya vermiş olmamızdır. "Öğrenilmiş çaresizlik" içindeysek "Aklını kullanmaya cesaret et" sözü bize yabancıdır. Kırmızı ışıktaki karşıya geçersen ezileceğimi bilmek akli bir biliştir, ama her kırmızı ışığı "dur" ihtarını sanmak ise şartlı refleks. Ya da, 2009 yılının sorunlarının çözümlerini 1930'ların bol kırmızı bayraklı çözümlerinde arıyorsak veya 1917'nin, durum vahimdir gerçekten.

Doğu ve Güneydoğu'daki sosyal sorunların temelindeki nedeninin ekonomik ve sosyal gelişmemişlik olduğu, ağa, aşiret, şeyhlik düzeni olduğu yadsınamaz. Öteden beri bildiğimiz bir şey bu. Fakat bu geri yapıyı, gerilik deyip geçmeden, somut sahici insan ilişkileri içinden tanımak, bu geri yapı içinde bile varolan kimi insani değerlerin nasıl ve neden yok edildiğini bilmek, bu yapıyı değiştirmede çok önemli. Bu söyleşiyi benim açımdan önemli kılan da bu. Konuşmasından anlıyoruz ki, Bağlı bu yörenin insanı ve aynı zamanda bu yörede sosyolojik araştırmalar yapmış. Yani bizim için, "Körün aradığı bir göz Allah vermiş iki göz."

Sayın Mazhar Bağlı, "Barış elçilerini devlet ve PKK azalttı (...) Artık hayatın içinde toplumumuzun dengesini elinde tutabilecek kanaat önderleri kalmadı. Aşiret düzeninin barış elçileriydi bunlar. PKK ise aşiretlere karşıdır. Çünkü insanlara kendi ideolojisini yerleştirmek istiyor (...) PKK'nın insanlara kendi ideolojisini yerleştirmek istemesi aydınlanmacı bir yaklaşımdır. Cumhuriyet yaklaşımı da aydınlanmacı (...) Aşiret sisteminin cumhuriyet sisteminin insana bakışı aynıdır. Aşiret sisteminde insanların kul olduğu söyleniyor. Cumhuriyet ne üretti ki? (...) İkisi de toplumun kendi dinamikleriyle aydınlanmasını istemiyor. Toplumun kendi istekleri doğrultusunda aydınlanmasını istiyorlar. Dolayısıyla insanların birey olmasını değil, kendilerine itaat eden kalabalıklar olmasını istiyorlar" diyor.

Bu değerlendirmeye Kürt kardeşlerimizden kızacak olanlar, doğru bulmayanlar çıkacak belki. Ama kızmak yerine tartışmakta fayda var. Bu yaklaşımı iki nedenle iyi anlayabildiğimi sanıyorum: Kemalizm ve Sovyet deneyi, genel olarak sol pratiğimiz. Daha önce de yazdım "kurtarıcılık misyonu" veya "Toplum mühendisliği" deneyleri. Stalin kurbanlarından bir profesör ölmeden önce şöyle yazıyor: "Rus halkı sosyalizme kolay geldi, korkarım ki kolay da gidecek." Öyle olmadı mı? Yanlış anlaşılmasın, bu deneyi çok önemsiyorum. Önemli sonuçlar doğurduğuna inanıyorum. Bunları da konuşuruz, ama yukarıdaki kehanet de bir gerçek.

Kemalizm de, Sovyet deneyi de Aydınlanmacı çağın deneyleridir. Aydınlanmacılık hiç kuşkusuz adı üstünde aydınlanma getirdi, bilimin yolunu açtı; ama tarihte değişimler, çubuğu tersine bükerek oluyor maalesef. Aydınlanma, Ortaçağın skolastizmi yerine, Rasyonel aklın, pozitivistin skolastizmini koydu. Göksel Tanrının krallığı yerine rasyonel aklın krallığını ilan etti. Sosyal olayların doğa olayları gibi sıkı nedensellik ilişkisiyle açıklanabileceğine güvendi. Ama günümüz fizik bilimi dahi bu tasavvuru doğrulamıyor. Mutlak doğruyu bulduklarına "inananlar" kendi doğrularıyla toplumu tepeden, Jakobenist değiştirme hakkını kendilerinde buldular. Yani siyasi pratik de bu dünya görüşüne uygun oldu.

Yerim bitti, ama bu söyleşinin düşündürdükleri üstüne sözüm bitmedi. Devam edeceğim.

Ama son söz olarak şunu söylemek istiyorum: Son günlerde Kürt sorununun çözümü konusunda iyimser hava var. Fakat çözümü konuşulan konu henüz Kürt sorunu değil bana göre; onun ön adımı olan "savaş sorununun çözümü" üstünedir. Böyle bakmak çözümü de kolaylaştırır. Kürt sorunuyla, asıl silahlar sustuğunda yüz yüze geleceğiz.

Keşke bir an önce oraya varabilsek.

Tehlikeler ve fırsatlar sarmalı

Nabi Yağcı 18.05.2009

DP Kongresi'ni Demirel destekli Cindoruk ekibi kazandı. Başka deyişle vesayetçi devletin destekçisi statükocular. Demirel ve Cindoruk'un biyolojik yaşına bakarak durumu küçümsemek yanlış olur. Devletçi ideoloji bizde kolay yaşanmaz. Kanımca Ergenekon destekli statükocu muhalefet artık biçimlendirildi. "C" planı sonuçlandı. CHP'nin yanına destek güç olarak DP geliyor.

İlginç olanı bana göre şu: Tarihimizde ilk kez vesayetçi devlet kanımca savunma konumuna geriledi. Bu durumun, fırsatların yanında tehlikeleri de beraberinde getirdiği çok açık. İkisinin atbaşı gidiyor olması bize şunu söyler: Statüko çatlamıştır. Başka işaretleri de olmakla birlikte bu durumun en açık göstergesi, Kürt sorununda, şiddete dayalı geleneksel politikaların işe yaramazlığı görülerek, barışçı çözüm için "müzakereci demokrasi" mantığının öne çıkmaya başlamasıdır.

Sevgili dostum Ahmet Kardam, 15 Mayıs Cuma günü *Taraf*'ta "Bir yasallaşma öyküsü" başlığı altında geçmiş bir siyasi mücadele deneyini, kanımca çok doğru bir zamanlamayla anımsattı. Kardam, yaşanan süreci gayet özlü özetlemiş. Yazısı beni de o günlerle bugün arasında kimi benzerlikler üstüne tekrar düşünmeye davet etti.

Ne yazık ki, resmî tarihin yalanlarıyla büyüdüğümüz için "tarihten öğrenme" bilincimiz, tarih sezimiz gelişmedi. Solda da geçmiş deneylerden sonuç çıkarma, hangi sol örgüt yapmış olursa olsun yararlı pratiklerden esinlenme geleneği yok maalesef. Örneğin 1960 sonrasında Türkiye İşçi Partisi'nin parlamento deneyi öğretici derslerle dolu ama ne kadar üzerinde durduk! Solun yerel çalışma deneyi açısından "Fatsa" deneyi de kanımca önemli. Başkaları da var kuşkusuz.

Bizim anlatılan öykümüz, bugün üniversitelerin siyaset bilimi kürsülerinin tez konusu oluyor. Bu konuda doktora öğrencileriyle görüşmelerim oldu. Ayrıca, demokrasi ve özgürlükler için verdiğimiz bu mücadele biçimimiz "sivil itaatsizlik örneği" olarak da literatüre geçti. Bu deney açısından birçok şey söylenebilir ama bugünler için beni, değişim sürecinde "tehlikeler ve fırsatlar diyalektiği" ve fırsatları enerjik biçimde değerlendirebilmek için "politik süreçlere aktif müdahale konsepti" ilgilendiriyor.

Soğuk savaşın bitimini başlatan Gorbaçov rüzgârı ile Soğuk savaşın kalıntılarını temizlemeyi üstlenmiş gibi görünen Obama'nın değişim rüzgârı dış konjonktür açısından dünle bugün arasında bir benzerlik olduğunu söylüyor bize. İç konjonktür açısından da Turgut Özal'ın değişimci açılımları ile bugün arasında benzerlikler görmek mümkün. Bunlar fırsatlar hanesine yazılacak benzerlikler. Tehlikeler açısından da benzerlikler söz konusu. O tarihlerde de bir yandan demokrasi ve özgürlükler yönünde ufak da olsa bir genişleme süreci yaşanırken, tersi tepkiler de artıyordu. Tutuklamalar, işkenceler, faili meçhuller, provokasyonlar aratarak sürüyordu. Hatta çok iyi anımsıyorum, bizim artık döneceğimizin kesin olduğunun anlaşıldığı günlerde ANAP binası bombalanmıştı. Basında bizim dönüşümüzle ortalığın karışacağını ima eden yazılar yazılmıştı. Çok kaygılanmış ve bunun provokasyon olduğunu açıklamış, protesto etmiştik.

Dönüşten hemen önce, Ekim Devrimi'nin 70. yılı kutlama törenine davetli olarak Nihat Sargın ile birlikte Moskova'ya gitmiştik. O sıra, gazeteci olarak bu törenlere davet edilmiş olan Cengiz Çandar ve Mehmet Ali Birand bizimle görüşmek istediler, görüştük. Birand sordu "İntihar misyonu mu üstlendiniz, neden şimdi

dönüyorsunuz?” Soru haksız değildi. Bizden önce yine bir soruyla Çandar yanıt vermişti: “Şimdi değilse ne zaman dönecekler, uygun zaman nasıl bilinecek?” Durum öyleydi gerçekten. Birand, intihar misyonu derken TKP önderlerinden Mustafa Suphi ve arkadaşlarının Türkiye’ye dönüş sırasında Karadeniz’de boğdurularak öldürülmelerini hatırlatıyordu. Dönmezden önce pek çok kişi, bana göre tarihin seyrini olumsuz yönde değiştiren bu trajik olayı haklı olarak hatırlıyorlardı. Diğer sol örgütler içinde “güvence verilmezse dönmek yanlıştır, dönmeyiz” diyenler vardı. Herkesin sorusu şuydu: “Neye güvenerek gidiyorsunuz?” Sorunun yanıtı Kardam’ın yazısında var. Fakat daha ilginç bir olayı not etmek istiyorum.

Döndükten sonra gözaltına alınıp Ankara’da işkence merkezi olarak ünlenen DAL’da polis tarafından gözümüz bağlı sorgulandığımız 19 gün boyunca bana sıkça şu sorulmuştu: “Neye güvenerek geldiniz? Hükümetten güvence aldınız mı? Hükümette kiminle temas kurdunuz?” Sorgulanmamızın düz bir polis sorgulaması olmayacağını biliyordum elbette ama derin devletin kendini gizleme gereği duymadan hükümeti böyle soruşturması yine de tuhaf gelmişti bana. Ergenekon davasının ortaya koyduğu çarpıcı gerçekler o zaman biliniyor olsaydı herhalde bu olay o denli tuhafıma gitmezdi.

Bugün de bir yandan Kürt sorununun çözümü konusunda umutlar yeşeriyor ama öte yandan DTP’liler tutuklanıyor. Tehlikeler ve fırsatlar sarmalını bir kez daha yaşıyoruz. Tehlikeleri gözardı etmeyen ama fırsatlara odaklanmış enerjik demokratik adımlara acilen ihtiyaç olduğu ortada.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Sol siyaset mi, siyasetin solu mu

Nabi Yağcı 21.05.2009

Yavaş yavaş havalar ısınmakta, insanlar yaz rehabetine girecekler pek yakında. Yaz sonu havalar soğumaya başladığında ise havalara inat siyaset ısınacak. Sağ’daki gelişmeler önceki yazımda da işaret ettiğim gibi. Ergenekon çevrelerinin ve savunucularının desteğiyle DP’yi kazanan Cindoruk, ANAP ile “birleşme” çabası içinde olduklarını açıkladı. Yerel seçimlerden sonra CHP’de yenilenme bekleyenler şimdilik hayal kırıklığı yaşıyorlar. Bir sürpriz olmaz ise CHP yönetiminde ciddi bir yenilenme umudu Kaf Dağı’nın ardında.

Kısacası önce 12 Eylül darbesinin darmadağın edip boşalttığı “merkez” veya merkezci siyaset şimdi aynı mantalite eliyle doldurulup, tahkim edilmek isteniyor. Fakat bu kez tarihimizin dip dalgaları, dünya konjonktürü ile birleşip yeni bir merkez-kaç gücü yaratıyor. Yani merkezde durmak hiç de kolay değil. Cuk oturduğu için bir kez daha Özdemir Asaf’ın dizesiyle söyleyeyim: “Bir noktada duruyor sayılır mıyım ki/ Durduğum nokta yerinde durmuyor.”

Sol’a gelince, öyle görünüyor ki, yaz sonu yeni hareketlenmeler olacak. Geçmişten ders çıkaran, değişim fikrini merkeze alan, yenilikçi bir sol anlayışın peşinde olan fikrî arayışlar var. Umarım geçmişte bolca örneği olan sonuçsuz tartışmalara boğulmadan yeni fikirler üretilebilir.

Bana öyle geliyor ki, geçmişteki kısır, verimsiz, sonuçsuz tartışmalar “sol siyaset yapma” gibi bir saplantının ürünü olmuştur. İlk bakışta sol siyaset sözü hiç de yanlış gibi durmaz. “Eğer sol isek elbette sol siyaset yapacağız” diye düşündük hep. Acaba bu yaklaşım doğru muydu? Hayır. Değildi. Sıkça tekrarladığım gibi, bu algılama tarzı ilkeleri öne sürmeyi siyaset sanma ve rahatlama yanılgısına götürdü bizi.

Sol, demokrat olmalıdır ve üstelik de en radikal demokrasi yanlısı. Bu onun ilkesidir. Fakat demokrasi mücadelesi siyasi rejime göre somut bir muhtevaya sahip olur. Örneğin 12 Eylül cuntası iktidardayken başka, seçimlerden sonra başka, bugün başkadır. Cuntacı generaller o tarihte Süleyman Demirel'i de diğer siyasi liderlerle birlikte tutuklamıştı. Demirel'i de katarak "Diktatörlüğe karşı herkesle demokrasi için birlik" diyorduk. Dışımızdaki sol bize soruyordu, "Demirel demokrat mı?" Bizi eleştiriyorlardı. Şöyle yanıtlıyorduk: "12 Eylül rejimine karşı çıktığı ölçüde, karşı çıktığı sürece demokrattır." O tarihte Demirel kendi üslubu içinde karşı duruyordu. Şimdi aynı Demirel başka yerde duruyor ve bana göre durduğu yerde kaderinin kötü bir son sahnesini yazıyor. O tarihte demokrasi mücadelesinin somut muhtevası "cunta iktidarına karşı olmak" idi. Bugün de hâlâ 12 Eylül rejiminden çıkamadığımızı söylüyoruz ama her halde 1980'lerde değiliz.

Bugün demokrasi mücadelesinin muhtevası nedir?

Bana göre bugünün demokrasi mücadelesi 1980'lerdekinden çok daha derin ve radikaldır. Öyle olduğu içindir ki, Demirellerin, Cindorukların, Baykalların demokratlıkları artık tarihin eleğinden geçemiyor. Yalnız onlar mı? 12 Eylül'de kendi ölçülerinde demokratlıklarını koruyabilmiş birçok aydınımız, sanatçımız, solcumuz bile tarihin eleğinden veya sınavından geçemiyorlar. Bu durum onların kişisel gerilemeleriyle ya da tutarsızlıklarıyla değil tarihin ilerlemesiyle açıklanabilir. Aynı şey her birimiz için de geçerlidir, kimse için tarihin ritmine uygun gideceğinin garantisi yoktur.

Bu nedenle bir bilinç yarılması içindeyiz. Fay hattının kırılması gibi derinlerden gelen deprem her alanda statükoyu çatlatıyor, giderek artan bir ayrışma ve bilinç yarılması yaratıyor. Aydınlarımızın ruh hali bu durumun barometresi. Birçoğu değişim fırtınası içinde tedirgin yaşamak istemiyorlar, sakin liman arıyorlar. Oysa, Hrant'ın eşsiz deyişiyle güvercin kanatlarındaki tedirginlik aydın olmanın şaşmaz ölçütü değil mi?

Dün "ilke" düzeyinde Kürt sorununun çözümünü savunanlar bugün gerçek politikalarla, PKK ile karşılaşınca, "acaba" demeye başladılar; acaba bölünür müyüz? Dün, ilke düzeyinde düşünce ve kendini ifade, inanç özgürlüğünü savunanlar, bugün türbanlı genç kızlarımızın eğitim özgürlüğünün kısıtlanmasında geri adım atıyorlar; "acaba" diyorlar; acaba şeriat mı gelir? Dün, 12 Eylül cuntasına karşı serbest seçimlerle iktidara gelmeyi yani parlamenter demokrasi ilkesini savunanlar bugün bu yolla iktidara gelmiş AK Parti'nin iktidardan düşürülmesi için darbe de içinde anti-demokratik yolların destekçisi oluyorlar. Entelektüel bilinç yarılmasının bundan daha açık tezahürleri olabilir mi?

Bugünün demokrasi mücadelesinin somut muhtevası çok belli: Derin devlet destekli "vesayet rejimi devletin" çözülmesinin yanında olmak. Bana göre, vesayet rejimine karşı olanlar, oldukları kadar ve oldukları sürece demokrattırlar. Fakat her durumda, ikircimlenmeden, geri dönüşler yapmadan, kararlı dik duruş içinde olmak yani demokrasiyi radikal biçimde savunmak sola düşer.

Bu nedenle siyasetin solu boş diyoruz. Sol siyaset ise sürü sepet.

Yüksek siyaset değil yüksek insaniyet

Nabi Yağcı 23.05.2009

Demokrasinin biçimsel kaldığı yerlerde, siyaset de biçimsel kalmaya mahkûm. "Yüksek siyaset" insani özü görmeyi örtüyor çoğu zaman. Oysa siyaset, siyasi mücadele insanla olur. İnsanın suretiyle değil. Kürt sorunu sıcak gündem olduğundan beri kafama hep bir soru takılır: Kürt sorunu burada ama Kürt insanı nerede? Sorun dediğimiz şey neyin sorunu.

Örneğin dilini konuşamayan bir Kürt hastane kapılarında, devlet dairelerinde somut olarak nelerle karşılaşır, neler gelir başına? Tahmin zor değil fakat mesele başka. Kürt sorununun ne olduğunu, Kürt insanının ne istediğini insani duyarlılık kanallarından aktarabilmek. Yalnızca kuru bir siyaset diliyle değil. Anadili Türkçe olan vatandaşımıza, anadili Kürtçe olup dilini konuşamayan bir Kürt vatandaşın çektikleri, yaşam içinden canlı, somut örneklerle ne kadar anlatılabildi? Bu konuda bir yol alındı ama zaten mesele dil meselesi değil. Kürt sorunu, Kürt olmayanlara insani duyarlılık kanalları üstünden ne ölçüde aktarılabildi? Mesele bu.

Sıcak savaş hali içinde 25 sene geçti. Durum eski durum değil. Eskiden Güneydoğu'da Kürt-Türk gençler aynı okullarda okur, aynı kahvede tavla oynar, aynı topun peşinde koştururlar, aynı kıza âşık olurlardı. Şimdi öylemi ya? Bilelim ki, Kürt sorunu dediğimiz sorun 20, 25 yıl öncesinin sorunu olmaktan çoktan çıktı artık. İki halkın arasına cenazeler, acılar, kin ve öfke girdi. "İki halk kardeştir, bu topraklarda dedelerimiz birlikte savaştı" gibi edebiyatlar boştur, yaşamda karşılığı yoktur.

İki halkın birbirini yeniden tanıması gerekir. Tanıtmak gerekir. Başka deyişle, siyasetimizde zaten eksik olan kültür boyutu Kürt sorunu siyasetine gelince belirleyici derecede önem kazanıyor.

Şimdi "yüksek siyaset" dağdaki gençler için arayışta, barışı sağlamada bu konu can alıcı önemde. Batıda sıradan insan "Dağdaki teröristler" diye bakıyor onlara. "Terörist mi, gerilla mı" tartışması yüksek siyasetin ilgi alanına girer ama hayatta başka şeyler de var. Onlar da insan! Genelkurmay Başkanı da öyle dememiş miydi? Onlar da insan! Peki, ne yapar bu insanlar? Kışta kıyamette dağ başlarında nasıl yaşarlar? Hastalanınca ne yaparlar? Yıllar boyu ana-babalarını görememek nasıl bir duygudur? Oğullarını kızlarını göremeyen, her an acı bir haberin kapılarını çalmasını bekleyen ana-babaların ruh hali nicedir? Bütün bunları edebiyat yaparak, laflarla değil somut örneklerle, onların ağzından, Kürt olmayanların da duyabileceği kanallarla kamuoyuna anlatabilmeyi başarmak gerekir. Duyurabilmenin kolay olmadığını tahmin zor değil ama Kürt sorununun çözümünün kolay olduğunu kim söylüyor?

Siyasi mücadelelerin her zaman üzerinde hareket ettiği ideolojik zeminler vardır. Geçmişte sol olarak "ideolojik mücadele" lafını çok kullandık ama ideolojik öğelerin gerçek yaşamın içinde bir kilim nakışı motifleri gibi olduğunu unuttuk. Kilim dokuyanı dile getirdik ama o motifleri hangi duygularla işlediğine hiç önem vermedik. Siyasette ideolojik boyutun akıldan çok yürekten beslendiğini atlادık. Ajitasyon çekmeyi ideolojik mücadele sandık. Oysa hayatın somut gerçeklerinin kendisinin yeterli ajite edici güce sahip olduğu gerçeğini gözardı ettik.

Bütün bunları bana hatırlatan, sevdiğim hukukçu bir dostumdan aldığım bir e-mail oldu. Kendisine gelen bir raporu bana da göndermiş. Gönderirken de bir not iliştiirmiş: "Babam da cezaevinde bana para yatıracak kimsem yok" diyen tutuklu çocuk çok üzmüş onu, hem üzüntüsünü hem bu somut bilgiyi paylaşmak istemiş benimle.

Rapor, Diyarbakır Valiliği İl İnsan Hakları Araştırma İnceleme Komisyonu'nun resmî raporu. Diyarbakır E Tipi Cezaevinde Tutuklu ve Hükümlü Bulunan Çocukların Maruz Kaldıkları Hak İhlallerini Yerinde Araştırma-İnceleme Raporu. Tarih 3 Nisan 2009. İnceleme yapan uzman heyet, çocukların ailelerinin, avukatlarının, ilgili sivil toplum örgütlerinin ileri sürdükleri ciddi hak ihlallerini yerinde incelemek amacıyla tutuklu çocuklar ve cezaevi yöneticileriyle görüşmüş, koşulları gözlemlemişler. Vardıkları sonucun hiç de iç açıcı olmadığını tahmin etmek zor değil.

Cezaevi müdürü "...Cezaevimizde toplam 117 çocuk bulunmaktadır. Bunlardan 23 tanesi siyasi, geri kalan çocuklar ise adli tutuklu veya hükümlü çocuklardır" diyor. Daha ilk cümle sarsıyor "siyasi tutuklu çocuk!" Gerisini yazmak bile fuzuli geliyor insana. Ama öyle bakmamak gerektiğini yukarıdan beri anlatıyorum. Yalnızca çocukların terörist diye tutuklanmasını protesto etmek yetmez. Cezaevlerinde de unutulmamalı onlar. Unutturulmamalı.

"Benim babam cezaevinde, annem de cezaevine gelemiyor. İçerde olduğum süre içinde iki-üç arkadaşım dışında görüşüme hiç kimse gelmedi. Gelen olmadığı için bana para ve elbise getiren de yok. Üzerimdeki elbiseler içeri girerken üzerimde olan elbiselerdir. Bazen arkadaşlardan birkaç elbise alıp giyiyorum. Bana para yatıracak kimsem de yok..."

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Yeni korkumuz, kültürel bölünme

Nabi Yağcı 25.05.2009

İnsan artık bu kez olsun diyor, bu kez ülkemize barış gelsin. "Güzel şeyler olacak" mı dedi Cumhurbaşkanı Gül, korkuyorsunuz arkasından kötü bir şeyler gelecek diye. Çünkü hep öyle olmuş. Böyle gelmiş böyle gitmiş. Böyle gitsin isteyenler tekere çomak sokmuşlar. Basında "CHP de bu gelişmeyi destekliyor" diye haberler çıkmış, kuşkuyla karşılamış ama sevinmişim bu habere. Sevincimiz kursağımızda kaldı.

Fikret Bila, Baykal ile bir konuşma yapmış, yazısında anlatıyor: " Baykal ile dün uzun uzadıya bu konuyu konuştum. Baykal'dan Cumhurbaşkanı Gül'ün gündeme getirdiği sürecin destekleyicisi, bir parçası olacak gibi bir izlenim almadım. Baykal'da böyle bir hava yok, tam aksine bir izlenim aldım. CHP liderinin, Cumhurbaşkanı'nın gündeme getirdiği, Başbakan'ın ve hükümetin ihtiyatlı bir biçimde destek demeçleri verdiği sürece ilişkin çok ciddi endişeleri var.

Konuşmanın devamında Baykal'ın şunları söylediğini okuyoruz: "Bu bir tuzak. Tertip, tuzak kokuyor. Sanki CHP de bu sürecin bir parçasıymış gibi hava yaratılmak isteniyor. Anlaşıyor ki, bunlar Türkiye'yi ayrıştırıcı bazı adımlar atacaklar. CHP de bizi destekliyor havası yaratıp meşruiyet kazanmaya çalışıyorlar. CHP böyle bir tuzağa düşmez. Uzun vadede Türkiye'yi ayrıştıracak, **kültürel olarak bölecek** hiçbir adımın içinde olmaz. Toplumunu ayrıştırıcı öneriler konusunda herkesi dikkatli olmaya çağırıyorum." (...) "Türkiye'de bunca can kaybına, gerginliğe rağmen toplum büyük bir sağduyuyla ayrışmamayı başarmıştır. Şimdi birtakım adımlarla ayrıştırıcı bir süreç başlatılmak isteniyor. Bu, ileride Türkiye'nin **kültürel olarak da ayrışması** demektir. Uzun vadede Türkiye'yi bölecek, ayrı bir kamusal ve siyasal alan yaratacak önlemler paketi çözüm diye Türkiye'ye kabul ettirilmeye çalışılıyor."

CHP'den yeni açınımlar beklenirken tersine yeni kapanımlar geliyor. Kültürel bölünme lafı olağanüstü sakıncalı bir laf. Yaptığı çağrı ise ulusalcı cepheye ideolojik yetkinleşme çağırısıdır. Yakında öyle olduğunu göreceğiz. Kürt sorununun ne olduğunun esas olarak silahlar sustuktan sonra görüleceğini yazmıştım ama oraya da kalmadı, daha şimdiden görülmeye başlandı bile. Şimdiden hazırlık yapanlar var. Baykal'ın sözleri bu anlama geliyor. Dün "Kürtlerin kültürel hakları verilmelidir" talebini bol keseden ileri sürenler şimdi iş ciddiye binmeye başlayınca kıvırtacaklar.

Milli maçlarımız var, milli sporumuz, milli marşımız gibi "milli korkularımız" da vardır; Anayasanın girişi bu korkuları formüle eder. "Devletiyle, milletiyle bölünmez bütün." Milli korkularımıza şimdi Baykal bir yenisini ekledi: Kültürel bölünme korkusu.

Bu laf tarihte öylesine kötü ünlü bir laf ki, doğrusu "Kültür birliği" savunusunu Baykal'ın sehven yani yanlışlıkla ve bilgisizlik nedeniyle yaptığını düşünmek istiyorum. Öyle olmalı. Bilgisizliğin ürünü bile olsa sonuçları açısından bu cehalet hiç de masum durmuyor.

"Kültür birliği" sözü tarihte, Nazizm'in, Nasyonal Sosyalizm'in, yalnız onun söz dağarında olan bir sözdür. Üstüne eleştirici, uyarıcı çok yazılar yazılmıştır. Bir kez daha yineleyeyim, bunu Baykal'a yakıştırıyor değilim ama acaba Baykal ne dediğinin, neye hizmet ettiğinin farkında mı?

Bayrak mitinglerini eleştirdiğimizde bu mitinglere katılan dostlarımız bu eleştirilere kırılmış, hatta kızmışlardı. Oysa sözümüz onlara değil, bu mitinglerin gerisindeki darbeci/totaliter zihniyete ve bu mitinglerin katılanları aşan totalitarizm çağrısınaydı. Bize kızacaklarına dönüp tarihe baksınlar. Bayrak, marş, renk gibi kitlesel simgelerin ve hatta kimi sanatsal öğelerin yüksek milli kültür ve milli kültür birliği adına ırkçı bir popüler kültür yaratmak için özellikle mitingler yoluyla nasyonal sosyalistler tarafından nasıl kullanıldığına baksınlar. Bizlere kızmasınlar, bakıp kendileri karar versinler. Bizler yarın için geç olmadan kaygımızı dile getiriyoruz yalnızca.

Kültürel bölünme veya kültür birliği savunusu bizzat "kültür" kavramının kendisiyle çelişiktir. Farklılıkların etkileşimiyle doğan ve asla milli aidiyetlerle açıklanamayacak bir zenginleşmedir kültür. Hele günümüz iletişim çağında küresel kültürleşmeden söz ediyoruz. Batı merkezli, "merkezî kültür" kavrayışı artık yerle bir oldu. Kültürel rölativizm düşünceleri gelişti. Dil felsefesi doğdu. Dil kültürün taşıyıcısı; diller kadar kültürler var. Çoğul kültür anlayışı da yetmez "katılımcı –çoğulcu" kültür anlayışı olmalı deniyor. Hele Anadolu insanı olarak birinin, bu toprakların tarihinin çoğulcu kültürünü unutmaması kabul edilemez.

Üstelik de gerçekler ancak bu kadar tersyüz edilebilir. Kürt ve Türk halkının iç içe yaşıyor olması kültürlerin de özgürce kaynaştığı anlamına gelmez. Yok denilen, dili kilit altında olan bir kültürle gönüllü beraberlikten söz edilebilir mi ki, şimdi bu kültürün ayrılmasından korkuyorsunuz. Sizler 1930'lardan buyana süren politikalarla bu kültürü asimile ettiğinizi sanıyordunuz, bugün başarılamadığını görüyor ve korkuyorsunuz.

Gerçek bundan ibaret.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

"Azınlıkları azalt, Kürtleri yok say"

Nabi Yağcı 28.05.2009

Bazen anlamakta çok zorlanıyorum. Gerçekte üzüm mü yemek istiyoruz yoksa bağcıyı mı dövmek? Başbakan'ın "Yıllarca farklı etnik kimlikte olanlar ülkemizden kovuldu. Acaba kazandık mı? Üzerinde düşünmek lazım. Bu aslında faşizan bir yaklaşımın sonucuydu. Bu hatalara zaman içerisinde bizler de düştük. Ama akliselim ile düşününce şuralarda ne yanlışlar yapmışız diyorsunuz" sözleri demokratlarca hararetli destek buldu. Muhalefet bir kez daha "muhalifim muhalif" tavrını sürdürdü.

Üzerinde çok konuşuldu tekrara gerek yok demedim. Tarihe şerh düşen bu önemli sözlerin altını ben de çizmek istedim. Fakat asıl üzerinde durmak istediğim konu, bazı aydınlarımızın sırf farklı olmak dürtüsüyle gösterdikleri sinik tavidir. Dile getirilen gerçeği önemli bulduklarını söylemekle birlikte bir sürü laf kalabalığı ile bu önemin üstünü örtmeleridir.

Söyleyenin niyeti, bu sözlerinin arkasında durup durmayacağı veya çelişkileri elbette ortaya konmalıydı ama söz söyleyen aşıyordu. Üstelik konuşan herhangi biri değil bir ülkenin başbakanıydı. Bu nedenle de bu tarihî tespit böylece devletin resmî belleğine geçirilmişti. Bu bir; ikincisi ve en önemlisi, eğer siz de "tarihle yüzleşme" diye bir sorunumuz olduğunu düşünüyorsanız işte bir fırsat. Hazır kamuoyunun da ilgisi uyanmışken yazıp, çizin, örneklerle anlatın. Bu arada Başbakan'ın çelişkilerini de söyleyin, fakat asıl, tarihimizin yüzümüzü karartan sayfalarına dikkat çekin. *Taraf* yazarı Markar Esayan, son yazısıyla bu dediğime olumlu iyi bir örnek verdi. Belli ki, bağcı dövmek değil üzüm yemek istiyor, tuzu kuru değil yani.

Bugün her ulus-devletin tarihinde yüzleşmek zorunda olduğu karanlık sayfalar vardır. Ulus-devletlerin kuruluş süreci acılar da yarattı. En tepede birileri, bir masada oturup, eline cetvel kalem alıp önündeki haritada sınır çizgileri çekip halkları ayırdı. Daha çekilen sınır çizgilerinin mürekkebi kurumadan, bir kötü sabaha uyanan insanlar komşularıyla aralarına tel örgü çekilmiş gördüler. Tüten ocaklar sönmeye, insanlar kafileler halinde baba topraklarını terk edip göç yollarına düşmeye, aileler parçalanmaya, sevgililer ayrılmaya başladı. Bir de ayırlamayıp aynı topraklarda kalanlar oldu, onlar bir günde "öteki", "yabancı" oldular. Yani kendi topraklarında "azınlık" oldular. Devletlerarası her gerginlikte bu insanlar "rehin olarak" kullanıldılar.

Bizim tarihimiz bu dediğime çarpıcı örnekler sunar. Dünya tarihine "Büyük Mübadele" diye geçen trajik öyküye girmeyeceğim. Ben asıl, sıkılmadan, "Bizim tarihimizde azınlıklara faşizan uygulama yapılmadı, 6-7 Eylül olaylarının da zaten hesabı mahkemede verildi" diyenler için tam da bu tarihten sonra yani 1964'te yaşananları hatırlatmak istiyorum.

Ne olmuştu 1964 ve sonrasındaki yıllarda? Bazı basın organlarında Avrupa Birliği'nin (AB) Lozan Antlaşması'nı delmek, hatta kaldırmak istediği sıklıkla yinelenir. Oysa tarih tersini söylüyor. Lozan'ı ilk çiğneyen biz olduk. İsmet İnönü hükümeti zamanında çiğnendi. Lozan'da azınlıklara tanınan haklar geri alındı.

Atatürk döneminde yapılan iki antlaşma ile mübadelenin, mübadillerin acıları bir ölçüde azaltılmaya çalışılmıştı. Yunan uyruklu Rumlar bu sayede Türkiye'ye gelerek mübadele nedeniyle parçalanan ailelerini birleştirebilmişler, Türklerle evlenenler bile olmuş, iş kurmuşlar ve böylece 30-40 yıl sakin yaşamışlardı. Sonra ne oldu?

1964'te Kıbrıs'ta patlayan savaş, terör karşısında İnönü hükümeti çözümü misilleme politikasında buldu. Rumları rehine gibi kullandı. Hükümet kendini öne çıkarmadan basında büyük bir kampanya açtı. Basında hemen her gün Rumlar aleyhine hatta yalnız onlar değil diğer azınlıklar için de yazılar çıkmaya başladı. Rumların Yunanistan için casusluk yaptıkları sıklıkla söyleniyor, "koynumuzda yılan beslemişiz" diye yazılıyordu.

Karaborsa ve vergi kaçakçılığı yaptıkları, Yunanistan'a döviz kaçırdıkları yazılıyordu.

Bir yanda Turancı dernekler, öte yanda CHP Gençlik Kolları ve hükümet tarafından destek gören CHP çizgisindeki Türkiye Milli Gençlik Teşkilatı gibi merkezî gençlik örgütleri eliyle "Vatandaş Türkçe Konuş" ve "Türk'ten Türk'e Alışveriş" kampanyaları açıldı. Rum işyerlerinin camlarına zorla afişler yapıştırıldı. Direnenlerin camları kırıldı, tartaklandı. Patrikhane, Ruhban Okulu ve Rum okullarının kimi imtiyazları kaldırıldı. İşyerlerini tasfiye etme fırsatı verilmeden 12 bin Yunan uyruklu Rum sınır dışı edildi. Giderken gümrüklerde nasıl soyulduklarının hikâyelerini okuyun.

Bana denecek ki, ama onlar azınlık değildi; gerçek öyle değil. Hükümet onlarla ilişkide olan Rum vatandaşların da sınır dışı edileceğini açıklamıştı, öyle de yaptı. Yalnız Rumlardan değil Ermeni ve Musevi vatandaşlardan da sınır dışı edilenler oldu. Yaratılan cadı kazanı ortamında korkup kendiliklerinden kaçanlar da vardı.

Yerim dar hikâye uzun. Devam edeceğim.

O yıllarda uygulanan resmî politikayı şöyle özetleyerek bitireyim:

"Azınlıkları azalt, Kürtleri yok say."

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Ege'nin ulusal tarihi yazılabilir mi?

Nabi Yağcı 30.05.2009

Bu soruyu aklıma düşüren sevgili Herkül Milas olmuştu. Gömeç'in tarihi üstüne yapılan bir sempozyumda karşılaşmış, kısa da olsa sohbet imkânı bulmuştum. Harika bir sunum yapmıştı o sempozyumda. İşte o konuşmadan sonra aklımın çengeline asılmıştı bu soru.

Anadolu düşüncesi, kültürü, felsefesine ilgim arttığında aynı zamanda saklı tarihi de keşfetmeye başlamıştım. Her günkü yaşamıyla hayatı ilmik ilmik ören gerçek insanın yaşamının tarihi, yazılmayan tarih.

Bu güçlü akıntının beni Ege kıyılarına, Homeros'un, Büyük İskender'in diyarlarının gerçek tarihine sürüklemesi kaçınılmazdı. Böylece "Büyük Mübadele'nin" saklı tarihine vardım. Ne iyi ki, Ege'nin iki yakasında da insanlar boş durmamışlar, dedelerinin, ninelerinin tarihlerini yok olmaktan kurtarmışlar. Bunun için dernekler, vakıflar kurmuşlar, bolca sözlü tarih yapmışlar.

Şu anda Türkiye'de Lozan Mübadilleri ile ilgili zengin bir bibliyografya var. Her şeyden önce Lozan Mübadilleri Vakfı var. 25 Haziran 2001'de resmen kurulmuş. Kuruluş hikâyesi de çok güzel. Beş genç ikinci kuşak mübadil biraraya geliyor ve "Büyük Mübadele Çocukları Çağrısı" yapıyorlar. Çağrıda amaçlarını: "Mübadeleyi ve yakın tarihimizi araştırmak, mübadillerin geride bıraktıkları insanlık mirası olan kültür varlıklarının korunması için çaba harcamak, Türkiye ve Yunanistan arasında dostluk ve barış kültürünü geliştirip yerleştirmek için çaba

göstermek" olarak açıklamışlar. Çağrı yankı bulmuş ve bu girişim vakfa dönüşmüş. 30 Ocak 1923'te TBMM Hükümeti ile Yunanistan Hükümeti arasında "Nüfus Mübadelesi Sözleşmesi" gereği İstanbul, Bozcaada, Gökçeada dışındaki Türkiye Ortodoksları ile Batı Trakya dışındaki Yunanistan'da yaşayan Müslümanların "zorunlu göçe" yani mübadeleye tâbi tutulanların yani mübadillerin gerçek tarihini ortaya çıkarmaya çalışıyor bu vakıf.

Vakfın yayını olarak *Mübadiller Bibliyografyası* basılmış. Müfide Pekin ve Çimen Turan hazırlamışlar. Lozan Nüfus Mübadelesi ile ilgili Türkçe, İngilizce, Fransızca, Almanca, İtalyanca ve Yunanca yayın ve çalışmaları gösteren zengin bir bibliyografya bu. Tamı tamamına 207 sayfalık bir çalışma. Yanı sıra yapılmış pek çok sözlü tarih çalışmaları var. Gerçek tarihi onların anlatımında buldum.

Bir kez gizli tarihi keşfetmenin heyecanına kapıldığınızda duramazsınız. Bana da o oldu. Bu kez Gökçeada (İmroz) ve Bozcaada'da (Tenedos) ne olduğunu merak ettim. Viran olmuş bağların, hayvan ağılına çevrilmiş canım taş evlerin hüznü hikâyelerini öğrendim. Bu adalar çok ince bir baskı yöntemiyle, Lozan ile tanınmış olan yarı özerklik statüsünden çıkartmadan çıkarılmış ve Türkleştirilmişti. Her zaman olduğu gibi önce basında anti-Rum kampanya açılmış, bu adalardaki Rumların bir referandum yaparak Yunanistan'a bağlanmak istedikleri, gizlice silahlandıkları yazılıp çizilmiş. Ardından CHP milletvekili Burhan Arat, 37 milletvekilinin de imzasıyla bir kanun teklifi vermiş. Bu teklifte adalardaki okullarda verilen eğitimin kötü yönetildiği ileri sürülerek daha önce verilmiş olan, eğitimin Rumlarca verilmesi hakkının kaldırılması ve okulların Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlanması istenmiş ve yapılmış. Ardından bir de adalara jandarma taburu gönderilmiş. Onun da ardından adaların demografik yapısı değiştirilmiş, altı bin Türk iskân edilmiş. Adaların nüfusunun yüzde 90'ı Rumdu. 1923'te yalnız İmroz'da 8500 Rum yaşarken bu sayı günümüzde 200'lere düşmüş. Kalanların hepsi de yaşlı. Eski güzel günlerinin anıları içinde son demlerini yaşayan bir yaşlı kendileri için şöyle diyor "Artık buralarda ölüm var, ama doğum yok."

Nihayetinde, 1964'ün sürgününe gelip dayanmıştım. Geçen yazımda değindim. 1964'te başlayan, Rumların Kıbrıs meselesinde rehine olarak kullanılıp, sınır dışı edilmesi olayıydı bu. Azınlık duygusuyla bir ülkede rehin yaşamının ne demek olduğunu asıl bu hikâye öğretti bana. Bu konuda yararlandığım kaynakların içinde en başta Hülya Demir ve Rıdvan Akar'ın, son baskısını 1999 yılında Belge Yayınlarının yaptığı *İstanbul'un Son Sürgünleri* adlı kitabı gelir. Şu günlerde okumamış olanların bulup okumalarını salık veririm.

Gelelim kıssadan hisseye: Hisse çoktur, sonra da değineceğim ama evveliyatında başlıktaki soru gelir. Ege tarihi üstüne ancak iki ulusal tarih yazılabilir, tek değil; yazıldı da. Türklerin ve Yunanlıların ayrı resmî tarihi. O tarih "Kötü Türkler/ Kötü Yunanlılar" diye söze girer. Saklı gerçek tarih ise "Sevgili komşum Bayan Haroula, sevgili komşum Bay Abdullah efendi" ile başlar ve öyle biter. Hayır tam öyle bitmez, Haroula anlatır: "Biz Türk-Yunan ayrımını bilmezdik. Bunu aramıza politikacılar soktu. Hatırlıyorum, pazar günleri Türk ya da Musevi arkadaşlarım gelip beni kiliseden alırlardı. Ya da ben onlara Mevlit dinlemeye giderdim." İnsanda mitolojik bir öykü etkisi bırakmıyor mu bu sözler? İçim acıyor.

Ege'nin tek bir ulusal tarihi yazılamaz. Yazılamazsa o zaman ne işe yarar bu tarih?

“Bu böyle gitmez”de anlaşmak

Nabi Yağcı 01.06.2009

Son günlerdeki açıklamalardan benim çıkarabildiğim sonuç bu. Artık Kürt sorununu farklı farklı tarif edenlerin, gelinen noktada bu terazinin artık bu sıkleti çekmeyeceğini görerek “Bu böyle gitmez” noktasına vardıkları anlaşılıyor. Bu düşüncemi güçlendiren, Deniz Baykal’ın son açıklaması oldu. İhtiyatla karşılamakla birlikte son açıklamasını olumlu görerek altını çizmek gerektiğini düşündüm. Bu zorlu sorununun çözümüne kim destek verirse destek görmelidir.

Öyle anlaşılıyor ki, silahların geçici değil kalıcı biçimde susması halinde taraflar, iki taraflı “şehitler” söylemini bırakıp ileri adımlar atabilmek için intikamcı duygulardan uzaklaşmaya eskiye oranla daha yakınlar. Savaşın değil barışın dili siyasete hâkim olabilir. Bu iki dilin doğaları farklıdır. Somut çözüm arayışında dilin değişiminin öncelikli “somut çözüm” olduğunu görmek gerek. Bir yandan savaş naraları atıp öte yandan “somut çözümlerinizi açıklayın” diyenleri barış isteğinde samimi görmek olanaksız.

Dil derken yalnızca sözcükleri kastetmiyorum, samimi niyet ifade eden sözlerdir önemli olan. Ahmet Türk’ün son açıklamaları ve özellikle barış için adım atılacaksa, 17 bin faili meçhul cinayeti affetmeye hazır olduklarını söylemesi bu dediğime en iyi örnektir. Bu söz çok etkili bir sözdür. Kamuoyunda derin bir iz bıraktığına, yürekleri, vicdanları etkilediğine hiç kuşku duymuyorum. Üstelik çok da somuttur bu söz. Barış için bedel ödemeye hazır olduğunu, bundan daha açık ve içten ifade etmek zordur. Dahası bu söz siyaseten de çok yoğun bir sözdür, anlayana. Türk’ün, genel olarak ölenlerden değil de, niye özel olarak faili meçhullerden söz ettiği üstüne herkes düşünmeli. Bu sözün daha fazla açılması etkisini azaltır. Bu nedenle üstüne düşünmek yeterli olmalı.

Kürt sorunu kuşkusuz mevcut siyasi güçler dengesi içinde çözülecektir. Soyut, steril, ideal bir ortamda ya da bir devrim ortamında değil. Siyasi güçler dengesini ölçmemize yarayan en iyi gösterge ise Ergenekon Davası’dır. Bu davada veya dava dışında siyaseten, derin devletin derinine ne ölçüde inilebileceği bu güçler dengesine bağlı. Bu somut gerçeği dikkate almadan sırf sonuna kadar gidilmeyecek diyerek olana burun kıvrmanın Kürt sorununun çözümünü de çıkmaza sokacağını görmek gerek. Bu ülkenin 80 yıldır çözülmeyen sorunlarının bir gecede çözülmesini beklemek çözümsüzlük zihniyetine hapsolunduğunu gösterir öte yüzdür. Ya hep ya hiç mantığıdır. Oysa ufak da olsa atılacak her çözümleyici adım yalnız o sorunun nihai çözümü açısından değil, siyasi güçler dengesini değiştirerek tüm diğer sorunların çözümünü de kolaylaştıracığı için önemlidir.

Son yıllarda yaratılan sahte rejim sorunu ülkemize en az iki yıl kaybettirdi. Bunda AK Parti iktidarının mevcut çoğunluğuna güvenip çoğulcu demokrasi zihniyetini kenara atmasının da önemli payı oldu. Sonra da öbür uca kaydı, vesayetçi devletle uzlaşarak adım atabileceğini sandı. Bu yolun da kendisine açık olmadığını, kimsenin kendisini yollara kırımızı halı döşeyerek beklemediğini artık görmüş olmalı.

Öte yandan Türkiye’nin atak yapma, küresel aktör olarak ortaya çıkma imkânlarının ne denli fazla olduğunu artık herkes bugün daha iyi görmeye başladı. Obama’nın Ortadoğu stratejisi ile Türkiye’nin potansiyellerinin harekete geçirilmesi imkânlarının örtüşmesi büyük bir fırsat. Ancak bu fırsatların değerlendirilebilmesi zaman faktörünü iyi kullanmaya, gecikmemeye bağlı. Her gecikme hem dışarıdan hem içerden tekere çomak sokucuları cesaretlendiriyor. Yani fırsatlar ve tehditler sarmalı Türkiye’nin ana gündemini oluşturuyor. Başka deyişle yalnızca Kürt sorurunda değil, bütün diğer ekonomik, sosyal, siyasi ve dış politika sorunlarımızda da, “Bu böyle gitmez” zihniyetine varılması çok önemli.

Siyaseti, karşılıklı güçler dengesinin yarattığı "kararsız denge" halinden çıkararak 2002-2005 arasında olduğu gibi hızlı reformcu ortama yeniden döndürecek anahtar, Kürt sorununda yol alabilmekte yatıyor. Bu konuda atılacak ufak ama kararlı bir adım ülkemiz için büyük bir ileri adım anlamına gelecek.

Yol haritası da belirginleşmekte. Böyle gitmeyecek şey en önce savaş halidir. Silahların konuştuğu yerde barış konuşulamaz. Her yeni ölüm kin ve öfkeyi kabartıyor. Önce "Eller tetikten çekilecek", silahlar susacak sonra Kürt sorununun çözümü barış masasına gelecek.

Bütün bunlar için çözümleyici adım DTP ile, Ahmet Türk ile Başbakan'ın görüşmesidir. Bu görüşmenin şimdiye dek yapılmamış olması olumsuzlukları artırmıştı ama gecikilmiş olması şimdi avantaja dönüştürülebilir. Dün olağan sayılabilecek bu görüşme bugün beklentileri artırarak olağanın ötesinde anlamlı hale geldi. İyi hazırlanmış ve somut sonuçlar doğuracak böyle bir görüşme çözüme ivme katabilir.

Cumhurbaşkanı Gül ısrarla çözüm yakın diyor, Başbakan da aynı şeyi söyledi, DTP kendine düşen adımı attı, Baykal da "çözüm" diyorsa eğer, geriye hükümetin adım atması kalıyor.

Top, Başbakan Erdoğan'da.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Obama'nın mesajı ve kimlik kompleksimiz

Nabi Yağcı 04.06.2009

Soğuk Savaşın ABD'deki yeni değişim dalgasıyla asıl şimdi biteceği yorumu sanırım yanlış çıkmıyor. Buna isterseniz Soğuk Savaşın kalıntılarının temizlenmesi diyelim, aynı şey. Bu tespitin önemi şurada: Soğuk Savaş boyunca ABD özellikle İslâm ülkelerindeki, ama yalnız onlardaki değil, diğer ülkelerde de tutucu, gerici, anti-demokratik rejimleri, diktatörlükleri desteklemişti. Avrupa ve Türkiye'deki Gladio, derin devlet örgütlenmeleri de bunun içinde. Bu destek her şeyden önce finansal ve askerî destektir. Bu ağır faturayı artık ödemek için bir neden görülüyor. Zira Amerika'nın kendi eliyle yarattığı umacı şimdi kendi ayağına dolanıyor.

ABD Başkanı Barack Obama'nın Suudi Arabistan ve Mısır ziyareti bu açıdan önem taşıyor ve ne mesaj vereceği merakla bekleniyordu. Daha Mısır'a gitmeden önce bir Fransız televizyon kanalına verdiği demeçle merakları giderdi. Beklenen mesajdı bu. Kanımca Obama'nın sözleri hem gerici Arap rejimleri hem de Avrupa'yı Hristiyan kulübü olarak gören fanatiklere karşı açık bir uyarı niteliği taşımakta.

Şöyle diyor: "ABD ve Batı dünyası, İslam'ı daha iyi tanımayı öğrenmelidir. ABD'deki Müslümanları sayarsak, ABD'nin dünyanın en büyük Müslüman ülkelerinden biri olduğu görülür", "Yapmaya çalıştığım şey, ABD'nin ve daha genel olarak Batı dünyasının terörizm ya da demokrasi gibi zorlu kimi sorunları nasıl algıladığını İslam dünyasının daha iyi anlayabilmesi için daha iyi bir diyalog ortamı yaratmak", "İnançları ne olursa olsun, yıkanlar değil inşa edenler arkalarında kalıcı bir miras bırakırlar. İslam'ın modern dünyayla uzlaşamayacağını

destekleyenlerle, tersine İslam'ın ilerlemeye ayak uydurmasını her zaman bildiğini düşünenler arasında mevcut, gerçek bir çatışma olduğunu düşünüyorum."

Mesaj yorum gerektirmeyecek kadar açık. Soğuk Savaş dönemi boyunca süren ve özellikle Bush yönetiminde Neo-con'ların uygulamaya soktukları medeniyetler çatışması doktrinini rafa kaldırdığını, Türkiye ziyaretinden sonra bir kez daha ilân ediyor Obama. Fakat unutmayalım, Huntington'ın bu doktrini tümüyle hayal ürünü değildi, tarihsel temelleri vardı. İslâm- Hristiyan, Doğu-Batı çatışması gerçektir. Ancak bu temellerin yarattığı gerilimi kaşımak üstüne 11 Eylül'den sonra medeniyetler çatışması politikası inşa edilmişti. Çünkü Sovyetlerin çökmesinden sonra düşmansız kalan Amerika kendine yeni bir ideolojik düşman yaratmalıydı.

Nitekim Obama da bu çatışmanın hayal ürünü olmadığı gerçeğini vurguluyor, "İslam'ın modern dünyayla uzlaşamayacağını destekleyenlerle, tersine İslam'ın ilerlemeye ayak uydurmasını her zaman bildiğini düşünenler arasında mevcut, gerçek bir çatışma olduğunu düşünüyorum" diyor.

"Türkiye Müslüman bir ülke" sözünü şeriat çağrısı gibi algılayıp, oturdukları sandalyeye iğne koymuşsun gibi rahatsız olanlar da bu mesajdan ve Obama'nın kompleksizliğinden bir şeyler öğrenmeliler. Hristiyanlığın baskın olduğu bir ülkede "ABD dünyanın en büyük Müslüman ülkelerinden biri" diyor. Elbette bu sözün ABD'de söylenmesiyle bizde söylenmesi arasındaki tarihî ve ideolojik ağırlık farkını atlıyor değilim. Fakat asıl fark başka yerde.

Dil değişiyor. Artık devletlerin dili değil ülkelerin dili öne çıkıyor. Devlet dili her zaman devlet olmanın gereği olarak soğuk, resmî ve monolitiktir. Aynı nedenle ülke gerçeğini, ya da o ülkenin gerçek fotoğrafını vermez. Oysa günümüzde ulus-devlet tarihsel modelinin giderek çözülmesi, şimdiye dek baskılanmış olan ülkelerin, halkların dilini, canlı fotoğrafını öne çıkarıyor. Devletler dışı ve hatta ulus-ötesi sivil toplum ilişkileri yeni tip küresel ilişki biçimi olarak gelişiyor.

"Türkiye Cumhuriyeti laik bir devlettir" tanımına bir itirazım yok ama bu tanımda halk yok. Türkiye'yi hiç tanımayan bir yabancıya bu tanım hiçbir şey anlatmaz. Suratı kazanmış, ya da İkonlaştırılmış bir fotoğraf verir yalnızca. Oysa "Türkiye modern, laik, Müslüman bir ülkedir" diyebilmek farklıdır. Gerçeğe daha yakın bir fotoğraftır bu. Ama korkularımız ülkemize böylesi kişilikli bir tanım vermeyi hep engellemiştir.

Türkiye Batı'da, Avrupa Birliği içinde kendine eşit haklı yeni bir yer açacaksa bu yer, gelişen, büyüyen, insan haklarına saygılı demokratik bir ülke olması yanı sıra gerçek kimliğine karşı kompleksiz olmasıyla açılabilir. Kendi içimizde de kimileri Müslüman bir ülke oluşumuzun vurgulanmasını AB için dezavantaj sanıyor. Dün için öyle düşünülebilirdi bugün ise tersine mukayeseli üstünlük değerleri açısından avantajdır. Medeniyetler barışının taşıyıcısı ülke olarak öne çıkmalıdır Türkiye. Elbette önce, Kürt sorunu, azınlıklar sorunu gibi sorunlarda adım atıp kendi içinde barışçı bir ülke olmayı başarabilmek koşulu ile.

Bırakalım Batı'nın bizden korkusunu yenmeyi, biz önce kendi korkularımızla baş edelim.

İslâm Dünyası üstüne yeniden düşünmeli

Nabi Yağcı 06.06.2009

Önümüze düşen bir konu üstüne ne kadar zaman ayırabildiğimize takıldı kafam. Hızlı akan bir film seyrederken önümüzden geçen film karelerini algılama süresi ile yavaş seyreden bir filmin karelerini algılama süresi aynı olmaz. Bilgi çağındayız diyoruz ama bu tanımlamayla ciddi biçimde çelişen bir algı-zaman darlığı içindeyiz. Önümüze kovalarla enformatif veri dökülüyor. Veriler bilginin kendisi değil ham maddesi. Zaman ayırıp onları işlemedikçe bilgi verisi olarak kalırlar ama asla bilgiye dönüşmezler. Un vardır, şeker vardır ama helvaya dönüşmezler.

Hız çağında olduğumuzu da söylüyoruz. Bilgi çağı ile hız çağı sanki birbiriyle çelişir gibi duruyor. Koşarken ne kadar düşünülebilirse o kadar düşünebiliyoruz. Bu durum hiç de iyi değil. Değil çünkü bilgi çağında bilgi dolaysız değiştirici güç haline geldi. Değiştirmek istediğimiz durumlarla derinliğine bilgi sahibi olmak ve bilgiyi doğru kullanmak sonucu tayin ediyor.

Nasıl ki, ülkemizde İslâm ve Batı, İslâm ve Modernizm, bağlı olarak İslâm ve laiklik patlayan güncel bir mesele nedeniyle tekrar tekrar önümüze geliyor ama sonra bir başka mesele gündeme düştüğü için unutup gidiyorsak, dünyada da durum benzerdir. Bir Salman Rüştü olayı patlıyor, İslâm Dünyası tepki ile ayağa kalkıyor, bu tepki Batılı karşı-tepkiyle karşılaşılıyor ama bir süre sonra tepkiler yatışıyor, insanının koruyucu zihinsel yetisi devreye giriyor ve olay unutuluyor. Unutuluyor ama yeniden bir kıvılcım çakana dek. Bir başka kez de karikatür kriziyle, çözülmemiş bu sorun kendini duyuruyor.

Bugünlerde bir çatışma, bir gerginlik nedeniyle değil de ABD Başkanı Barack Obama'nın İslâm âlemini ziyareti nedeniyle İslâm ve Batı meselesi tekrar gündeme geldi. Kuşkusuz, hiç kimse mucize beklemiyor, yüz yılların sorunları bir ziyaret, üç güzel sözle çözülemez. Kaldı ki, şahsi niyetlerinden bağımsız olarak Obama, ABD ve dünyanın ekonomik ve siyasi güç dengeleri dışında istediği politikaları uygulamada sınırsız manevra alanına sahip değildir. Hele söz konusu Arap dünyası olduğunda silah ve petrol tekelleri kapının dibinde aç kurtlar gibi beklemedeler.

Ancak bütün bunlar bir tarafa, iki tarafta da sokaktaki insanın kafasında yüzyılların biriktirdiği şiddetli önyargılar, oluşmuş geleneksel kanaatler var. Her şey, komplo teorileri veya tahlil doğru da olsa son tahlilde geçerli sınıf analizleriyle de açıklanamaz. Çünkü karşımızda dinler ve kültürler gibi dün ikincil saydığımız ama hiç de ikincil rol oynamayan devasa karmaşık sorunlar yumağı var.

Dünyamız ekonomik ve sosyal ilişkiler bakımından öylesine derin değişim yaşıyor ki, artık 19. yüzyılın, 20. yüzyılın masallarıyla çocukları bile avutmak mümkün değil. Belki de kuşku çağına asıl şimdi girmekteyiz. Ya da entelektüel sezgilerle önceden ilân edilmiş kuşku çağı şimdi sokaktaki her insan için günlük yaşamı içinde kendini duyurmaya başladı. Geleneksel inanç ve değerlerle yeni yaşam biçimlerinin şiddetli çatışması bu. Başka deyişle modernitenin çatışarak, çelişerek çözülmesi. Fakat postmodernizm de bir yanıt oluşturmuyor.

Sonuç olarak şuraya varıyoruz: Yaşadığımız çağın yeniden "anlaşılmaya" ihtiyacı var.

"Anlamak" sözcüğünün altını çizmek istiyorum. "Bilme" ile arasındaki farkı konumuz gereği ayırt etmek gerekiyor. Özellikle felsefe ve sosyoloji dilinde iki sözcüğün anlam farkını ayırt etmek önemli. Toplumsal olayları anlamada bilgi elbette gereklidir ama yetmez. Bu olayların analizinde olguların analizini, olguları

bilmeyi yeterli gören olgucu-pozitivist yöntemler çoktan iflas etti. Çünkü artık soyut insan değil yaşayan canlı varlık olarak tekil insanların karmaşık nedenlere dayalı yapıp-etmeleri öne çıkıyor. O insan ne düşünüyor, niye öyle düşünüyor, neye inanıyor, umutları korkuları, beklentileri üstüne düşünmeksizin çözümlemeler fazla bir anlam ifade etmiyor. Etmiyor çünkü, bu çözümlemeleri de sonuçta anlaması gereken yine o insan. Onlarla değiştirilecek. Bütün bu etmenler ise yalnızca bilmenin değil esas olarak anlamının konusu.

Başka deyişle "yüksek siyasetin" merceği, gözlüğü artık dar gelir. Söz konusu olan ister İslâm ister Hristiyan, ister Budist olsun sokaktaki insanı anlamak. Elbette bunun için bilimsel, akademik çalışmalar gerekli. Sokaktakilerle konuşarak, onlara mikrofon tutarak bir yere varılacağı gibi saçma bir şey söylemiyorum elbette. Sadece görüş açımızın nereye odaklanması gerektiğinden söz ediyorum.

Türkiye için kendi İslâm'ını anlamak gibi bir sorun olduğu kadar belki daha da fazlası Türkiye'nin, uzun yıllar Batı goygoyculuğu ile sırtını döndüğü İslâm Dünyası'nı, ekonomik ve politik ilişkilerle sınırlanmaksızın anlama ihtiyacıdır.

Bu nedenle Obama neyi çözecek meselesine saplanıp kalmadan, hazır dikkatler buradayken İslâm âlemiyle ilgili uzmanların veya ne kadar biliyorsa herkesin konuşması gerek.

Bilmeye ve anlamaya her zamankinden çok ihtiyacımız var.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

İçe dönük, dışa dönük dünyalar

Nabi Yağcı 08.06.2009

Yıllar önce okuduğum bir makale düşündürmüştü beni. Cambridge Üniversitesi'nde çalışan Akbar S. Ahmed'in "Bağdat Kapılarında Medya Patronları" başlıklı makalesiydi bu. "İslâmî Keşfetmek" ve "Postmodernizm ve İslâm" adıyla İngilizce baskılı iki kitabı var. Bu makaleyi hatırlayıp yeniden açıp okudum. Yine dikkate değer geldi bana. Bu makaleden kimi parçaları ve kendi düşündüklerimi okurlarımla paylaşmak istedim.

Toplumsal tipolojiler, kategoriler üstüne ayrımları biliyoruz. Feodal toplum, kapitalist toplum, Asyatik toplumlar gibi veya Doğu-Batı, Kuzey-Güney gibi. Akbar Ahmed de makalesinde bunlara değiniyor zaten. Fakat bunları yeterli açıklıkta bulmadığı için bana ilginç ve toplumsal çözümlemeler açısından verimli gözükken bir başka ayırım getiriyor.

Söz onun. "Gözü keskin bir siyasal haritacı bugüne kadar süregelen küresel sınıflandırmaları, yani Birinci, İkinci, Üçüncü Dünya gibi, Kuzey-Güney gibi, Doğu-Batı gibi sınıflandırmaları hemen reddedecektir. 1990'ların dünya haritasını iki ana bölüme ayırmakla yetinecektir: dışa doğru patlayan, yayılan, genişleyen, bilimsel fikirlerle, ekonomik planlarla, siyasal ihtiraslarla, kültürel ifadelerle kaynayan uygarlıklar, bir de içe doğru patlayan, çöken, ekonomik, siyasal ve sosyal krizlerle dolu, bu krizlerin önemli girişimlere dönük tüm ciddi çabaları engellediği uygarlıklar. Birinci grubun en önemli özelliği, iyimserlikle dolup taşması, gözlerini geleceğe

dikmiş olmasıdır; ikincisinin ise tarihin, geleneklerin, "bir takım keskinlikler"ın, etnik ve dinsel nefretlerin altında ezilmesidir."

Yazarın, bu ayırmada birine iyimserlik ötekine kötümserlik atfetmesi tartışılabilir, fakat "içe doğru, dışa doğru patlamalar" ayrımı hiç de yanlış bir ayrım değil. Yazarımız devam ediyor, "İslâm dünyasında hem dışarı hem de içeri patlama biraradadır, dünya sahnesinde potansiyel alternatif rolüyle yeni bir küresel perspektifi bu sayede sunmaktadır. Bu nedenle İslâmiyet Batı ile çarpışacak bir rota üzerinde görülmektedir. Batı ile İslâmiyetten yayılan küresel etkinliklerin bu çarpışması, yalnız bir kültürler çatışması, bir ırklar kavgası olmakla kalmamaktadır. İki ayrı dünya yaklaşımı, birbirine zıt iki felsefe arasında bir savaş demektir. Tarihin katmanlarının, kültürler mozağının altında, esas durumu görebilmek için bir takım basitleştirmeler yapabiliriz. Biri laik materyalizme, diğeri inanca dayalıdır; biri inancı tümüyle reddetmiş, diğeri onu kendi dünya görüşünün merkezi yapmıştır."

Bu cümlede durmak gerekiyor. Son cümle bana göre birçok yanlış içeriyor. "Laik materyalizm" kavramı Marksçı materyalizm anlayışını ters yüz eden kaba maddeciliğin veya Ortodoks Marksizm'in anlayışını yansıtıyor. Marksçı maddecilik inancı da, inanana da reddetmez. Bunları bir gerçeklik olarak ama gerçeğin ters yüz edilmiş, yabancılaşmış hali olarak görür. Dini yaratan insandır öyleyse o insanı anlamak gerekir. Öte yandan Batı'nın inancı dışladığını düşünmek de bir başka yanlıştır. Fakat beni bu makalede ilgilendiren yanlışlar-doğrular değildi; İslâm Dünyası'ndan birinin, dahası akademisyen birinin, dahanın da dahası, Cambridge'te çalışan yani Batı akademi dünyası içinde olan birinin hem İslâm Dünyası hem de Batı konusundaki düşünceleri ve yargılarıdır. Siyah-beyaz gibi duruyor. Makalenin tümünü okuduğum için yazarın hiçbir ideolojik önyargı içinde olmadığını anlıyorum. Yazar, dinsel fanatizm içinde asla değil. Fakat buna rağmen Batı'ya bakışındaki uçurumu görebiliyorum.

Türkiye'nin farkını da görebiliyorum böylece. Militan laiklik anlayışını dışlarsak Türkiye insanı İslâm ile Batı uygarlığı arasında böylesine büyük uçurumlar olduğunu düşünmez. Ama bu bizde böyledir. Mısır'da, Suudi Arabistan'da değil. İşte bu nedenle onları bizim de anlamamız diye bir sorun vardır. Veya Türkiye'nin bu iki dünya arasında köprü olma rolünün eğer hakkı verilebilirse ne denli güncel ve önemli olduğunu görürüz.

Makalenin asıl tezi alıntılardıklarımdır değildir. Bu alıntılar, bakış farkının iki ayrı dünyanın insanların birbirini anlamada ne denli hayati olduğunu göstermek içindi. Makalenin asıl tezi, Postmodernist olarak yazarın nitelediği Batı Medyası'nın etkilerinin İslâm Dünyası'nda nasıl bir ürküntü yarattığı üzerinedir.

Şöyle diyor Ahmed: "Müslüman ailede dürüstlük, birlik ve istikrar idealdir. Müslümanlar bu nedenle, Batı'nın tüketimci kültürünün dayatılmasının (evlilik dışı ilişkiler, uyuşturucular ve yüksek beklentiler) Batı'daki evlilikleri kötü etkilediğini, bu evliliklerin yarısını parçaladığını düşünmektedirler. Aynı baskıların şimdi de Müslüman evlerine sokulmasından korkmaktadırlar. Dinin tümüyle dünyaya yenik düşeceğine kaygılanmaktadırlar. Böyle bir şey âdil ve dengeli düzen kavramına önem veren Müslümanlık için bir felaket olur." Yazar, Batı medyasının durmak bilmez, propagandaları, kendileriyle alay etme ve küçük düşürme yetenekleriyle nasıl bir tepki doğurduğunu anlatmakta.

Bu sözleri okurken bizim yerli dizi *Gümüş*'ün İslâm ülkelerinde bağımlılık yaptığı yönündeki haberler aklıma düştü. Mesele hiç de basitleştirmeye gelmeyecek kadar karmaşık. Ahlak, cinsellik, bastırmalar, ezilmişlik, çaresizlik duyguları; öfke ve tepkiyle imana sarılmalar vs.

Bu makale üzerinde düşünmeyi sürdüreceğim.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Müslüman ıstırabı

Nabi Yağcı 11.06.2009

Geçen yazımda Akbar S. Ahmed isimli, Cambridge Üniversitesi'nde bir akademisyenin bir makalesi üstünde durmuştum. Bu arada yazımla ilgili birçok ileti aldım. Örneğin, gelen bu iletiler içinde Nilüfer Göle'ye, onun bir çalışmasına işaret eden bir okurum da var. Okurlarımdan bazıları ise açılmasını istedikleri sorular da yöneltmişler.

Yazmıştım ama bir kez daha yinelemek istiyorum: İslâm ve günümüz dünyası, İslâm ve Modernizm üstüne çalışmaları olan birikimli düşünürlerimiz var, konunun uzmanları var, kendimi bu konuda cesaretle konuşacak yeterlilikte bulmuyorum. Ben yalnızca, Obama nedeniyle hazır gündeme gelmişken İslâm dünyası üstüne yeniden düşünmek için katkı yapabilecek olanların çaba harcaması gerekliliğine işaret etmiştim.

Kuşkusuz bu konu yalnızca akademisyenleri ya da konunun uzmanlarını ilgilendiriyor değil, bu dünya içinde olan hepimizi ilgilendiriyor. Esasen problemin merkezindeki çağrı da sokaktaki insana, bizlere. Yalnızca din olarak İslâm'a bakış değil, somut olarak İslâm dünyasına bakışımız ne, ön kabullerimiz, yargılarımız ne? Bunları yeniden gözden geçirme ihtiyacı duyuyor muyuz? Kısacası iki farklı dünya konusunda kafamızdaki fotoğraf acaba gerçeğe ne kadar uygun düşüyor? Türkiye'nin dış politikada İslâm dünyası ile ilişkilerini geliştirmeye çalıştığı günümüzde sanıyorum bu sorular güncel sorular sayılmalı. İşte kısaca, son iki yazımın amacı bu konuda düşünmeyi tahrik etmekten ibaretti.

Yıllar öne okumuş olduğum bu makale de bende böyle bir düşündürücü etki yapmıştı. Makalenin yazarı İslâm dünyasına ait bir insan, bir akademisyen, Batı'yı tanıyan, "modern düşünen" biri. Böyle bir kişinin üstünde dahi, Batı medyasında İslâm ve İslâm dünyasına bu dünyayı "anlamaktan" uzak, duyarsız yaklaşımların, ne denli incitici olduğunu, nasıl bir duygusal uçurum yarattığını görmüş ve hatta biraz da şaşırmıştım.

"Batı medyası "uzaklardaki" uygarlıkları kalıplar halinde göstermektedir. İslâmiyet'in marjinalize edilmesi ve küçümsenmesi sürmektedir. CNN yayınının yüz saatlik bir dilimi içinde İslâmiyet'e belki on dakika ayrılmakta, onda da Müslümanlar ya kitapları yakarken ya da tehditkâr bir kalabalık halinde öfkelerini sergilerken gösterilmektedir (...) Burada vurgulamak istediğim medyanın bir güç olarak durumudur, bir kültürü kabul ettirmekteki üstünlüğüdür."

Yazar, azınlık durumundaki Müslümanların, bugün dünya Müslümanlarının çok büyük bir oranını oluşturduğuna da dikkat çekiyor. Yani yalnızca dinî inanışları nedeniyle uğradıkları ezilmişlik duygusu yanında, bir de azınlık olmanın yarattığı eziklik ve güvensizlik psikolojilerini de hesaba katmak gerekiyor.

Akbar Ahmed, Batı medyasında görülen bu katılığın, duyarsızlığın Müslümanların iç ilişkileri üstündeki etkilerine de değiniyor. Yanıt verememenin getirdiği içe dönük patlamalara dikkatimizi çekiyor. Buna

“Müslüman ıstırabı” diyor. Müslümanların Müslümanlara şiddet uygulamasının nedenlerinden birinin de kendine boşalacak kanallar bulamayan bu çaresiz öfkenin içe dönmesi olduğunu söylüyor. Yine Müslümanlarca öldürülen Müslüman liderleri sayıyor, Enver Sedat, Faysal, Butto gibi; ve şu ilginç yorumu getiriyor: “Müslümanların kendi liderlerine yaptıkları, liderlerin kendi yönettikleri Müslümanlara yaptıklarını bile aşmaktadır. Kâbus gibi görüntüler, insanların belleğine çakılmış durumdadır.”

Yazarımız, halkın Batı’dan kaynaklandığını düşündüğü, aile bağlarına, inancına, ahlâk anlayışına yönelik tehdit algısını tahrik eden ama her fırsatta modernliğin bütün nimetlerinden yararlanan, zevk ve sefa içinde yaşayan yöneticilerin içe dönük patlamadaki rollerinin de altını çiziyor kuşkusuz. Demokrasi ve özgürlüklerin yokluğunun yarattığı bastırmaların deprem gibi bu patlamaların şiddetini nasıl arttırdığını anlatıyor.

Sonuca gelirse: “Yirmi birinci yüzyıla baktığımızda, Ortadoğu uzmanlarının vardığı sonuç, ‘sivil toplumun’ yokluğunun Müslümanların en büyük eksikliği olduğudur. Avukatlar, gazeteciler özgür çalışamamakta, işadamları –adına ister ‘sosyalist’, ister ‘kapitalist’ diyelim,- kesinlikle devletin denetiminde bulunan bir ekonomi içinde faaliyet göstermek zorunda kalmaktadırlar. Ama ne olursa olsun tablo büsbütün karamsar değildir, örneğin Mısır, sivil toplumun unsurlarını geliştirip sürdürmeyi başarmış, otoriter devlet geçmişine rağmen kuvvetler ayrılığı ilkesini yerleştirmeyi de bilmiştir (...) Dürüstlüğü yeniden kazanmak ve sinizmi yenmek, ancak Müslüman olanlarla olmayanlar arasında, kendilerine benzemeyenlere karşı evrensel bir hoşgörünün yaygınlaşmasıyla mümkün olabilir. Bu konunun, gelecek bin yıla ait gündemin en başına alınması, kişisel felsefenin de, ulusal dış politikanın da buna uyumlanması zorunludur. Bu da postmodernizmin bir başka ödülüdür.”

Bir kez daha altını çizerek bu bahsi şimdilik kapatalım. İletişimin olağanüstü hızlandığı günümüzde insanların birbirlerini ve özellikle ıstıraplarını “anlamaya” olan ihtiyaçları dün ile kıyaslanamaz ölçülerde artmıştır.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

İçe dönük patlayan Avrupa

Nabi Yağcı 13.06.2009

Avrupa Parlamentosu (AP) seçimlerinin sonuçları sağ-aşırı sağ, ırkçı-faşist eğilimli partilerin dramatik bir patlama yarattıkları anlamına gelmese bile bu siyasetlerin ciddi anlamda ilerleme kaydettikleri ortada. Yeşiller ve Yeni Sol dışında merkez-sol, sosyal-demokrat/sosyalistler için ise sonuçlar açıkçası hezimettir. Liberaller de oy kaybettiler.

Örneğin İslam ve Türkiye karşıtı Hollanda aşırı sağı dört sandalye, yabancı düşmanı İngiliz Ulusal Partisi, İngiliz İşçi Partisi’ni de gerileterek iki sandalye kazandı. AB’ye karşı olanlar dalga geçer gibi parlamentoya girdi.

Bu sonuçlar ne yalnızca Avrupa’nın sorunu olarak ne de yalnızca Türkiye’nin AB üyeliği ile sınırlı bakılacak derece basit. AP seçimleri geleceği görmemizi sağlayan bir laboratuvar değerinde. Hem yeni bir demokrasinin yolunu ve sorunlarını görebilmek için hem de yakın gelecekte bizi bekleyen tehlikeleri.

Aynı nedenle seçim sonuçlarını küresel ekonomik krize indirgeyerek açıklamak da doğru değil. Ekonomik kriz ve büyüyen işsizlik elbette etkili bir faktör. Zaten varolan yabancı düşmanlığını azdırdığı, dinsel hoşgörüsüzlükleri kışkırttığı da bir gerçek. Fakat soru şu: Ekonomik krizin yarattığı, toplumlardaki bu hoşnutsuzlukları sağa yönelten etmenler nelerdir? Sağ, kitlelerdeki bu hoşnutsuzlukları kendi kanalına akıtmayı nasıl başarabiliyor? Sorunun yanıtı tarihsel ve somut bir bakışla verilebilir ancak.

1929'dan buyana yaşanan ekonomik krizlerin yarattığı sosyal ve siyasi sonuçlar artık neredeyse bir "yasa" kesinliği kazandı. Ekonomik kriz – devlet müdahaleciliği / korumacılık = siyasi gericileşme (savaş, milliyetçilik ve faşizm). Ne yazık ki sol, bu tarih dersini hâlâ edinebilmiş değil. Ekonomik krizlerin, işsizliğin devrimci bir kabarma yaratacağı, sınıf mücadelesini keskinleştireceği beklentisini, bu iflâh olmaz saplantıyı terk edebilmiş değil. Bu nedenle bırakalım genelindeki yanlışlıkları, yaklaşmakta olan ekonomik krize karşı sol her hangi bir alternatif politikaya sahip olamamıştır. Bu yazımın konusu bu olmayacak, ama tarihin bu dersini başka bir yazımda başlıbaşına ele almak istiyorum. Bu yazıda ise Avrupa özeli üzerinde duracağım.

AB içindeki kriz, 2008 küresel finansal krizle başlamadı, öncesi var. 2004'te kendini Anayasa krizi olarak duyurmuştu. Bu olgu bile son seçimleri ekonomik krize indirgeyerek açıklama kolaycılığının yanlışlığını görmeye yeter.

Aslında AB'nin nasıl bir birlik olduğu konusunda siyasi, ideolojik/dinsel ve kültürel farklı görüşler başından beri vardı. Bu farklılıklar şöyle özetlenebilir: Birinci yaklaşım AB'yi ulusal-devletler topluluğu olarak görüyor, Avrupa-merkezci bakıyor, etno-kültürel, özcü, kültür birliği yaratmayı hedefleyen bir kimlik anlayışı üstünden bir "Avrupa kimliği" tarif ediyor. Açık ki, dışa açılımcı değil içe kapanmacı bir anlayış bu.

Buna karşın, AB'yi, kökleri Erasmus'a, Goethe'ye dayanan hümanist, liberal bir proje olarak gören yaklaşımlar azımsanmayacak bir etki gücüne sahipti. Bu ikinci yaklaşım, Jurgen Habermas'ın teorik çerçevesini çizdiği, "ulus-ötesi anayasal vatandaşlık" kavramı içine oturan, kültürel çoğulculuğu, çok kültürlülüğü ifade eden "görecelik" prensibini merkeze alan bir Avrupalılık kimliğini öngörüyor. Etno-kültürcülüğü reddediyor, dışa açılmayı savunuyor. Kısaca bu iki yaklaşım şöyle özetlenebilir: AB devletlerin birliği mi, halkların birliği mi olacak?

Bu iki ana farklılık çatışarak günümüze geldi. Fakat öte yandan, çatışarak/anlaşarak AB yeni bir demokrasi ve uygarlık projesi olarak yol aldı. Önemli dönüşümler gerçekleştirildi, örneğin, tarihten gelen bilinçlere kazınan düşmanlık tohumlarını, ırkçı/faşist, şoven milliyetçi, savaşçı önyargıları kırabilmek için derin bir kültürel dönüşüm yolunda başarılı projeler gerçekleştirildi, tarih kitapları taranarak bu tür önyargıları besleyen anlatım ve ifadeler temizlendi.

Ne var ki, bütün bu ileri adımlar, köklü kurumsal yeniden yapılanmalar gerçekleştirilmeden atıldı. "Kararlar Büroksel bürokrasisi tarafından kapalı kapılar ardında alınıyor" eleştirisi giderek artmıştı. Başka deyişle sorun artık temsili demokrasinin sınırlarını aşacak, halkın katılımını genişletecek doğrudan demokrasinin yeni yollarını ve araçlarını bulmaktaydı. Örneğin, Avrupa Parlamentosu halkın doğrudan seçtiği AB'nin yegâne kurumuyken Parlamento halkın iradesini doğrudan yasama ve yürütmeye yansıtamıyor, Parlamento'nun Avrupa Komisyonu üstünde yetkileri olduğu halde işleyiş biçimi nedeniyle bu yetkisi havada kalıyordu. Komisyon seçiminde bile AP yalnızca onay mercii oluyordu. Böyle olunca da halkın hesap sorma, iradesini geri çekme mekanizmaları işlemiyor, başka deyişle doğrudan demokrasinin yolu tıkanıyordu.

Bu nedenle Cemil Ertem'in AP seçimleriyle ilgili "demokrasi krizi" yorumunu aydınlatıcı buldum. Sol ve liberaller küresel yeni bir demokrasi, katılımcı demokrasi anlayışı için kafa yormalıdır.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Yeni bir siyasi dönemece girdik

Nabi Yağcı 15.06.2009

Herkesin bir takıntısı olabilir, kimi şeriat tehlikesine takar, kimi şeriat tehlikesine takanlara takar; kimi Kemalizm'e takar, kimi Kemalizm'e takanlara takar. Bunların hiç birini önemsiz görmüyorum ama benim takıntım, toplumların tarihsel değişim, dönüşüm macerasına dairdir.

Bu dünya Sultan Süleyman'a kalmamış, peygamberler, krallar, imparatorlar, generaller, kavimler, milletler gelip geçmiş, medeniyetler kurulup medeniyetler yıkılmış. Tarihin öğrettiği tek mutlak gerçek, değişmeyen tek şeyin değişim olduğu gerçeğidir. Fakat değişimler rastgele olmuyor, olmadığına dair benim için en sağlam referans Marx'tır. Toplumsal değişimlerin bir kesitini, bir parçasını Marx'tan çok daha iyi açıklayan düşünürler var kuşkusuz ve onların fikirleriyle çözüm literatürümüz zenginleşiyor ama bütünsel olarak tarihsel değişimi, teorisinin bütün eksikleri, yanlışları, çelişkileri içinde Marx'tan daha iyi açıklayan yok henüz.

Böylesi bir sağlam zemine basarak diyorum ki, Türkiye tarihle olan palamarlarını, zincirlerini çözüyor. Çözülme-yenilenme zamanındayız. Katı olan her şey buharlaşıyor. Bu çözülmenin önünde hiçbir devlet, hiçbir ordu, hiçbir genellik, hiçbir derin devlet, hiçbir Ergenekon duramaz. Karşı durarak bizlere acı verebilirler, kişisel özgürlüklerimizi yok edebilir, daha da ileriye gidebilirler. Çözülmeyi geciktirebilir de ama durduramazlar. Durduramazlar çünkü onu yaratan bizler değiliz ki, tarihsel değişimin dinamiğidir.

Değişim akıntıları koskoca Sovyetler Birliği ve onunla birlikte Sosyalist Dünya Sistemi'ni yıktı. Şimdi gelip dünün dünya jandarması, bugünün tek kutbu ABD'nin kapısına dayandı. Okumadıysanız okuyun, Gorbaçov son makalesinde bunu söylüyor. Biraz kendini beğenmişlik yapıp, Neşe Düzel ile son röportajımda çok önce bu gerçeği dile getirdiğimi söylemekten kendimi alamadım şimdi. Eh, nede olsa Gorbaçov ile geçmişten gelen bir kader bağımız var. Ayaküstü bir el sıkmanın kısacık anı içinde "Türkiye'ye döneceğinizi biliyorum, işiniz zor, başarı dilerim" demişti. Doğrusu onun işi bizimkinden daha kolay olmadı.

Bütün bu lafları etmeme neden olan şey, *Taraf*'ın, yalnızca resminden tanıdığım güler yüzlü genç gazetecisi Mehmet Baransu'nun Türkiye'nin gündemine lök taşı gibi düşürdüğü "Silahlı Kuvvetler'in Ergenekon Eylem Planı" haberidir. Ve bu haberi –haber diyorum, amma da saçma bir laf- manşet yapma cesaretini gösteren *Taraf* gazetesi. *Taraf*'ın açık taraf olduğu sivil demokrasi çizgisinin yanında olmak, 1987'de ülkeme dönerken duyduğum "iyi ve haklı bir şey yaptığım" duygusunu yeniden duyurdu bana.

Bugün İran'dan bahsedecektim ama hayır, o sonraya kalabilir; şimdi yeni bir durum içindeyiz. Bu "planın" ortaya çıkarılması ile çözülmenin gelip dayandığı yeri sanıyorum görüyoruz hepimiz?

Bizdeki devlet egemenliğinin dayandığı orijinal yapıyı çok önce "ikili iktidar" olarak tanımlamıştım. AKP iktidarına kadar bu siyasi rejim vesayetçi karakterini gizleyebiliyordu. AK Parti iktidarı şimdiye dek kendi içinde dengede olan devlet siyasasının bünyesine bir alerjen olarak girdi. Alerjik şok yarattı. O zaman bu bünyenin nelere karşı aşırı hassasiyetinin olduğunu, bünyenin neleri reddettiğini çıplak biçimde görmeye başladık. Kim ne derse desin derin çözülmeyi tetikleyen AK Parti iktidarı oldu, ama öyle olsun istediği için değil. "Tarih bazen bir doktrininin dümenine geçer, yanlışla doğru yaptırır" diyor Engels. Ne kadar da bizim duruma uygun düşüyor bu söz.

Fakat değişim dalgası AKP'yi de giderek duvara dayıyor. Değişemez ve değiştiremezse değiştirilecek. Dün olabilirdi ama kanımca son deprem, yani "Silahlı Kuvvetler'in Ergenekon Eylem Planı" ile ortaya çıkan yeni durum artık küçük uzlaşma manevralarıyla alınabilecek yolu bitirdi. İkili iktidar durumu daha fazla gidemez.

Ortaya çıkan bu planın gerçek olup olmadığı dahi ikincil bir mesele oldu. Bu tür haberler üstüne yazarken kullana geldiğimiz "eğer bu haber gerçekse" klişesi bu yeni durumda geçersiz. Genelkurmay, bu haber uydurma ise eğer, beş dakikada anlayabilirdi. Öyle olmadı, anında yalanlanmadı maalesef.

Bu durumda sözüm sivil iktidaradır; hükümete bir vatandaş olarak sormak istiyorum: Silahlı Kuvvetler'in Ergenekon Eylem Planı'nın, askeri değil ölkemizi, ülke siyasetini, ülke demokrasisini ilgilendirdiği apaçık iken nasıl oluyor da askerî yargı "kamu yararı" adına yayın yasağı koyabiliyor? Asıl mesele bu işte.

Yani yargı erkinin demokratik ölkelerde olmayan iki parçalı yapısı. Bu durum ikili iktidarın açık göstergesi. Askerî yargı biz sivillerin yaşam alanlarına nasıl karışabilir? Karışıyorse eğer bu ikili iktidara son vermek hükümetin sorumluluğunda değil midir? Bu problem zorunlu olarak anayasa değişikliğine kadar gider.

Böyle bir değişikliğe cesaret edebilecek misiniz? Edemeyecekseniz, bizleri, AB veya örneğın Kürt sorununun çözümü konusunda olduğu gibi boş hayallere sürüklemeyin.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Çift başlı kartal

Nabi Yağcı 18.06.2009

"AK Parti ve Gülen Cemaati üstüne Eylem Planı"nın (kısaca eylem planı) açtığı yara büyüyor, aslında planın kendisi bir yara açmış değil, varolan iç kanamayı arttırmıştır. Kafalarda sorular çok, pek çok senaryo yazılıyor. Böyle durumlarda ayrıntılarda boğulmamak için ufuk çizgisini gözden kaçırmamak en doğrusudur.

Orta yerde bir süredir sessizliğe bürünen Ergenekon Davası var. Bu sessizliğin aldatıcı olduğunu hepimiz bilmekteydik. Tabulara, ilâhlara dokunulmuştu, ilâhların gazabı olmayacak mıydı? İşte oluyor. Bir süre uzaktan el-ense çekmelerle gitti, şimdi mücadele minder ortasına kayıyor.

Ufuk çizgisinden baktığımda benim görebildiğim şu: Eylem planı belgesi gerçekse de hedefi Ergenekon Davası,

sahteyse de Ergenekon Davasıdır. Birinci halde cunta hazırlığı da içinde bu davayı zor veya etkili psikolojik harekât ile etkisiz kılmak; ikinci halde ise sahte bir belge ile bu davayı çürütmektir. Sonuç değişmez.

Doğrusu böyle bakınca bu belgeyi kimlerin hazırladığı da, kimlerin ortaya çıkardığı da ikincil önemde kalıyor. Başbakan "kurumlar arasında uyum olduğu" vurgusunu yapıyor. Bunun anlamı "olmadığı"dır. Bunda şaşılacak bir yan da yok. Vesayet devleti rejimi tarihin zorlamasıyla çözülüyorsa başka nasıl olacaktı? Kimlerin statükoyu korumak için çabaladığı, kimlerin amaçları ne olursa olsun vesayeti çözme yanlısı olduğuna dikkati vermek, doğrultudan şaşmamak için zorunludur. Kafa karışıklığına hiç gerek yok bence.

Çözülme son derece güçlü bir sivil demokratik hareket veya hareketler eliyle olmuyor. Kapatma davasından canını kıl payı kurtarmış bir partinin iktidarı var. Bir de medya. *Taraf* Gazetesi'nin oynadığı rol tarihe şimdiden geçmiştir. Kısaca diyorum ki, vesayet rejimi sancılı bir çözülme içinde, adım adım bir mevzi savaşı gidiyor. İş hiç kolay değil. Bu nedenle de doğrultuyu gözden yitirmemek çok önemli.

Bu eylem planının ortaya çıkarılıp, açıklanmasıyla "yeni bir siyasi dönemece girdiğimizi" söylemiştim; AK Parti'nin sivil yargıya suç duyurusunda bulunmasıyla birlikte bu yeni dönemeç somutlanmış, tarihimize bir ilk daha kaydedilmiş oldu. Şimdi bu yeni duruma bakalım: Ortadaki soru çokluğu nedeniyle bu durum gözden kaçmamalı.

Bugünlerde ülke semasında iki başlı kartalı görebilirsiniz. Ama eski haşmetiyle değil, tüyleri dökülmüş olarak. İki başlı kartal figürü tarihte İmparatorluk simgesi olarak bayraklarda, sur kapılarında yer alır. Büyük Selçuklu İmparatorluğu'nun bayrağında da simgeleşmişti. Anlamı üstüne rivayet muhtelif olsa da genelde, birinin "gücü" ötekini "adaleti" temsil ettiği söylenir.

AK Parti'nin sivil yargıya başvurusuyla bir iktidar partisinin, demokrasi dışı bir askerî eylemi, bir planı, cunta hazırlığını, andıcı (eğer gerçekse) dava konusu yapması tarihimizde bir ilktir. Yargının vereceği karardan önce bu başvuru olayının kendisi önemlidir ve gerçekten yeni bir siyasi dönemece girdiğimizin de kanıtıdır.

Ortada demokrasiyi, siyasi rejimi, biz sivilleri ilgilendiren bir siyasi rejim sorunu var ve bu sorun hem askerî hem de sivil yargının konusu haline gelmiş durumda. Benim çift başlı kartal simgesini kullanmamın nedeni de işte bu garabet durumdur. Yeri gelince dalgasını geçmeyi hiç ihmal etmeyen civelek tarihin cilvesi. Bütün ihtişamıyla ortaya çıkan ve bize özgü olan çift başlı yargı. İkili iktidarın simgesi olan artık tüyleri dökülmüş çift başlı kartal. Çok ilginç geliyor bana. Kendimi bir figürün simgesel çağrışımına kaptırmış değilim. Vesayet rejiminin dayandığı ikili devlet iktidarı bu kadar kendini arı-duru ifade edebilirdi ancak. Bu açıklık çözümü de kolaylaştıracak. Bu çift başlılık artık gidemez çünkü.

Şu ana kadar ki göstergeler Genelkurmay Başkanı Başbuğ'un bu eylem planından habersiz olduğu yönünde. Hatta görünenin yanı sıra aslında bu planın onu hedeflediği yorumları da yapılıyor. Eğer bu belge doğruysa bunun anlamı bir cuntanın varlığını düşündürür. Bu durumda bu düğümün çözülmesi her halde askerî yargıya bırakılamaz. Neyse ki bırakılmadı.

Bizde Meşrutiyet'ten beri siyasi değişim zorlamaları hukuksal mücadele / anayasa değişiklikleri biçiminde oldu. Dün, tabana, halka inmediği, tepeden geldiği için etkileri zayıf kalan hukuksal / anayasal mücadeleler günümüzde farklı bir anlam kazandı. Bugün ulus-devlet ötesi "küresel insan hakları hukuku" geçerlilik kazandı. Bir iç muhalefet, iç dinamik haline geldi. Aynı zamanda tabanda zayıf da olsa gelişen bir sivil muhalefetimiz var.

Sonuç olarak, ufuk çizgisi yitirilmemeli. Kaos yaratmak isteyenlerin amacı da sapı samana karıştırmak zaten. Nereden gelirse gelsin saldırıların hedefi Ergenekon Davası ve statükonun çözülmesini önlemek üstünedir. Bu nedenle yine "nereden gelirse gelsin" vesayet rejimini çözen her adım sivil demokrasiye kapıyı açma anlamına gelir.

Çözüm belli; Çift başlı, tüyü dökülmüş kartalı bütün anlamlarıyla birlikte tarihin çöplüğüne göndermek.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Malum belge ve Kürt sorunu

Nabi Yağcı 20.06.2009

Malum belge sahil mi değil mi, arkasında hangi türlü çeşitli senaryolar var, şimdi tarih-dışı çalışan aklımızı kurcalayan tek soru bu. Mertek gibi gerçekler orta yerde iken. Bu soruşturmaya askerî yargı bakamaz demek varken, albay sivil yargıdan kaçırılmaz demek varken, çift başlı yargı hiçbir demokratik ülkede olamaz demek varken senaryo yazımları başköşeyi işgal ediyor.

Bu ülkede sivil olduğunuz zaman, konjonktüre göre, dilerlerse askerî yargıya çekiyorlar sizi dilerlerse sivil. Şansınıza ne düşerse. Bir de ikisinin karması DGM'ler vardı. Bilmeyen gençlerin dikkatini çekmek için bu mahkemenin adını açık yazayım: Devlet Güvenlik Mahkemeleri. Yani korunan-kollanan, yurttaşın, bireyin güvenliği değil, adalet arayışı değil devletin güvenliği. Fakat askerî-teknik bir mesele olmadığı halde askere bir suç isnat edilirse koruma-kollama şemsiyesi hemen açılıyor, sivil yargı işlemiyor. Çünkü onlar "iyi çocuklardır." Biz siviller ise her daim taze şüpheli. Her melanet, kötülük bizlerden gelir. Bizler potansiyel terörist, potansiyel bölücü, anarşist vs. Asker ise ezel ebed masum. Bu döngü hiç değişmedi. Bir kez daha görüyoruz işte.

İnsana kasvet basıyor.

Farkında mısınız, "İrticaa Karşı Eylem Planı" sorgulanadursun öte yandan bu plan şakır şakır işlemekte. Senaryo yazımı yoluyla oluyor. Gayet masumane biçimde. Dikkatler daha şimdiden Gülen cemaati ve irtica meselesine kaydırıldı bile. Son derece başarılı bir taktik.

Kürt meselesine ne oldu? Unuttuk onu. Hani güzel şeyler olacaktı?

Oluyor! *Günlük Gazetesi* bir ay süre ile kapatıldı. O zaman da yazmıştık, ne zaman güzel şeyler olacak diye umutlansak arkası kötü geliyor. Kötümser insanlar olduğumuz için değil. Akdeniz'in güneş çocuklarıyız, iyimserlik doğamızda olmalı. Ama yok. Güneşi göstermiyorlar bize. Pavlov'un köpeği gibi şartlı refleksle kötümserliği öğretiyorlar. Cezaevindeyken, kendisi de içeri düşen bir avukatla havalandırmada sohbet ediyorum, 12 Eylül şiddetinin sert estiği günlerde siyasi mahkûmları savunurken yaşadıklarını anlatıyordu. Hiç de üstüne basarak söylemediği, öylesine söyleyip geçiverdiği bir sözü hiç unutmadım. Siyasi tutukluların cezaevi yönetiminden talepleri arasında yer alan şu talebi: "Güneş istiyoruz."

Bir belgenin sahih yani gerçek olup olmadığını tartişırken, senaryolar yazarken hangi ülkede yaşadığımızı unutmak olmaz. Avrupa’da bir ülkede böyle bir belge çıksaydı, çıkmaz ya, faraza çıksaydı kimsenin aklına bu belgenin gerçek olduğu gelmezdi, bir delinin işi denirdi. Bizim ülkede ise, eğer ilkin gerçek olduğu gelmiyorsa akıllara ya sayı saymasını bilmiyorsunuz ya da hiç dayak yemediniz. Benim aklıma düşen gerçek olduğudur. Yanılırsam suçlusunu ben olmam, bizleri böyle düşünmeye alıştıranlar olur. şimdiye dek hangi andıçlama yanlış ıktı?

Adaletin işlemediği bir ülkede insanların adil düşünmelerini kimse bekleyemez. Ben bu belgenin, altındaki imzadan bağımsız olarak, sahih yani gerçek olduğunu düşünüyorum ve bu eylem planının amacının Ergenekon Davası’nı kadük hale getirmek ve aynı zamanda sahih yani gerçek bir sorun olduğuna kimsenin kuşkusu olmayan Kürt sorununda barışı aılımin önünü almak olduğunu düşünüyorum. Ergenekon Davası düşer veya zayıflarsa kimse Kürt sorununun zm doğrultusunda her hangi bir adımı hayal bile edemez. Reformcular kaybeder, statükocular kazanır. Gler dengesi köklü biçimde değişir. Bildik acılar misliyle gelir.

Cumhurbaşkanı ve ardından Başbakan, “Kürt meselesinde zme yaklaşıyoruz, iyi şeyler olacak” dediklerinde hemen herkes nefesini tutmuştu ne olacak diye. Fakat çok insanın birbirinden bağımsız dillendirdikleri bir kaygı vardı: “Aman ne yaparsanız çabuk yapın, araya bir şeytan parmağı karışmadan adım atın.” öyle olmadı. Başbakan yine ipe un serdi. DTP ile görüşmeyi bilinmez bir tarihe erteledi. Genelkurmay Başkanı ise ülkeye dönmeyi bile beklemeden ABD’den “istemezük” diye seslendi. Bu malum belge üstüne bunca senaryo yazanlar bir de bu yönden meseleye baksalar ya.

Türkiye’nin önündeki değişim sorununun denklemi iki bilinmeyenli bir denklem halini alarak netleşti. Hedef sivil demokrasiyi kazanmak. Asker-sivil dengesinin değişmesi eşittir sivil demokrasi. Fakat denklemin iki öğesi de bilinmez durumda henüz. Kararlılık kazanmış değil. Bu dengenin değişmesini siviller ne kadar istiyor, askerler ne kadar istiyor? Kararsız denge hali sürüyor. Bütün melanetlerin kaynağı ve kışkırtıcısı da bu kararsız denge hali. Bu denge sivil demokrasi lehine bozulmadıkça provokasyonlardan kurtulmak olası değil.

Türkiye sırat köprüsünün tam orta yerinde duruyor. En başta, AK Parti hükümeti ve TBMM üstünde ağır bir sorumluluk var. Aslında, medya önde olmak üzere demokrasi isteyen herkesin var. Toparlanmaya alışan sol da eğer sivil demokrasiyi birincil mesele olarak önüne koymazsa toparlanması hayal olur, şu ana kadar bu yönde güçlü bir ses duymadık.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

TUDEH haklı çıkıyor

Nabi Yağcı 22.06.2009

“Malum belge” önümüze dşmezden önce İran üstüne yazacaktım. Ama görüldüğü gibi toplumsal olayların gelişimi sizin şemalarınızı, planlarınızı izlemiyor. Bu dediğimin son rneği bizzat İran’ın kendisidir. Seçim sonuçlarını protesto ile başlayan olaylar İran devriminin kendisiyle hesaplaşmasına dönüştü. Başka deyişle değişim dalgası İran’ın kapısına da dayandı. Değişim yanlısı reformcularla statüko yanlısı iktidar arasındaki

mücadele geri dönülemez biçimde sertleşerek yükseliyor. Belki iktidardaki mollalar, muhalefeti kanla bastırabilirler ama belli ki İran'da hiçbir şey eskisi gibi olamaz.

İran'daki olayların dilini çözebilmek için önce İran'ı bilmediğimizle başlamak gerek. Bilmiyoruz. Yorumların çoğu "ahkâm kesme." Kötü niyetli değil kimse ama herkes İran'ı kafasındaki şablona oturtarak değerlendirmeye çalışıyor. Oysa İran ne İslâm Dünyası şablonu içinde anlaşılabilir ne de Doğu-Batı şablonu içinde. Hiç birinin içine sığmaz. Muazzam bir tarihe, muazzam bir kültüre, muazzam bir felsefe birikimine ve en önemlisi çok ciddi bir "muhalif düşünce geleneğine" sahip bir ülke.

Bugünü anlayabilmek için dünü iyi bilmek gerek. Ben de İran uzmanı değilim ama iki olay nedeniyle İran konusunda ikinci el olmayan bilgi edinme şansım olmuştu. Ancak bunlar da geçmişe aittir, İran'ın bugünüyle ilgili daha somut ve içinden bilgilere gerek var. Ayrıca, konuya ilgi duymakta çok haklı nedenlerimiz var.

Bildiğiniz gibi AK Parti iktidarından beri çok sık duyduğumuz tekerleme "Türkiye İran mı olacak," sorusuydu. AK Parti'nin sui generis bir parti olduğu yani kendine özgü farklı bir parti olduğu, tarihsel muhalefet odağı rolüne ilişkin yorumlarıma veya AK Parti'nin reformcu adımlarına "ama-fakat" demeksizin destek verişime karşı "TUDEH'in yanışı" hatırlatmaları sıklıkla yapılıyordu. Bunu yapanlar ne İran'ı biliyor ne de doğru dürüst TUDEH'i tanıyordu. Geçmişte bu eleştirileri yanıtlamıştım ama şimdi sanıyorum o yanıtlarım İran'daki son gelişmelerin ışığında daha da somutlanmış oluyor. Bu nedenle buradan başlamak istiyorum. Söylemek istediklerim muhtemelen tek bir yazıya sığmayacak, devam edeceğim.

İran'a ilgi duymam 1965'lerde, Fikir Kulüpleri Federasyonu (FKF) dönemine rastlar. Türkiye'de yüksek öğrenim gören İranlı öğrenciler FKF'ye gelip bizimle ilişki kurmuşlardı. O zamanki Şahlık rejimine karşı çıkan solcu gençlerdi bunlar. Onlarla dayanışma gösteriyorduk. Aynı zamanda İran'ı anlatıyorlardı bize. Rahat olmaları, sürekli tedirginlikleri ilk dikkatimi çeken şey olmuştu. İçlerinde, içselleşmiş bir saygı ile konuşan, bilgili sevimli bir genç vardı, hepimiz sevmiştik onu. Muhtemelen o, gençlik çevresinin lideri konumundaydı. Bir süre sonra basında o gencin, evinde banyo küvetinde yanmış olarak bulunduğu haberini okumuş, çok sarsılmıştım. Şah'ın gizli polis örgütü SAVAK tarafından Türkiye'de öldürülmüştü.

TUDEH İran'ın komünist partisidir. İnternet ortamında bugün bazı "solcu"ların, "TUDEH Humeyni'yi değil Şah'ı desteklemeliydi" laflarını okuduğumda bilgisizliğin cesaret göstermedeki bu ölçüsüzlüğüne şaşıyorum. Oysa onlarca yıl Şah faşizmi hem İslâmi muhalefeti, liberal demokrat kesimleri, hem de komünist ve sosyalist muhalefeti aynı şiddetle ezmişti. Hapishanelerde aynı hücreleri paylaşmışlar, aynı ağır işkencelerden geçirilmişler, idam edilmişler ve faili meçhul cinayetlere kurban gitmişlerdi. Yani tarihsel bir kader birliği içindeydiler.

Ellerinde, anti-empyrializm, emek-sermaye çelişkisi ölçeklerinden başka toplumsal gelişmeleri somut analiz edecek ölçekleri olmayanların, Marksçı tarihsel maddeciliği kaba maddeciliğe, Marx'ın din ve devlet yorumlarını ters yüz ederek Hegelci idealist yoruma döndürenlerin İran'ı, İran İslâm Devrimi'ni, TUDEH'i doğru çözümlemeleri imkânsızdır. Tarihsel somut analiz yöntemi yerine ütöleme-düzleştirme-indirgeme yöntemi ile ne İran ne de Türkiye anlaşılabilir. Gelecek günlerde bu konuları da içeren bir yazı dizisi hazırlamaya gayret edeceğim.

İran konusunda doğrudan bilgi sahibi olma şansını esas olarak 12 Eylül darbesi sonrasında politik göçmenlik dönemimde yakalamıştım. Bizler gibi ülkelerinin dışında yaşamak, mücadele etmek zorunda kalmış olan TUDEH ile üst düzeyde yakın ve sık görüşme imkânımız olmuştu. Özellikle ülkelerine dönüş kararlarını uzun

boyu tartışabildik, düşüncelerini öğrenebildik. Ve tabii İran'ı daha iyi tanımaya başladık. O tarihlerde bizler politik çizgimizi eleştiriye yeni başlamıştık, henüz başlardaydık, bu nedenle tıpkı sonrasında ve şimdi "TUDEH yanlış yaptı" diyenler gibi bakıyorduk.

Fakat zaman içinde TUDEH ile tartışmalarımız sonucu onların özellikle din ve İslâm konusundaki farklı yaklaşımları, kendi adıma konuşursam kafamda sorular yaratmaya başlamıştı. Bu sorular, yeni düşüncelere varmada son derece yararlı oldu benim için.

Özellikle Doğu toplumlarında "sivil toplumun varlığı veya oluşumu" tartışmaları açısından İran kanımca çok önemli bir örnektir. Gelecek yazımda, hem TUDEH'in nasıl bir parti olduğu konusu üstünde duracak hem de reformcu muhalefetin değerlendirilmesine bu açıdan bakmaya çalışacağım.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Özgürlük fikri demokrasi fikrinden önce gelir

Nabi Yağcı 25.06.2009

Batı-Merkezli düşünce Doğu toplumlarını anlamakta her zaman zorlanmıştır. Batı-Merkezli demem yalnız Batı toplumlarına has düşünce anlamına değildir, Doğu toplumunun insanı olup da Batı-Merkezli, oryantalist düşünen elitist aydınlar da içindedir. Batı'nın Doğu'yu, Doğu'nun Batı'yı ve kendimizi yeniden "anlama" çabasının dikkat çekici biçimde öne çıktığı günümüzde İran'daki gelişmeler bu açıdan çok önemli mesajlarla yüklü.

Bu bakışla, İran'daki gelişmelerin nereye varacağı ve kimin kazanacağı meselesi elbette önemli, ama İran'da "ne oluyor olduğu" meselesi yanında tarihî değeri açısından çok daha az önemlidir. İran'da yükselen övgüye değer halk hareketi artık kendi krizleri nedeniyle kendi analizlerine kuşku ile bakma noktasına gelmiş olan Batı için de, bizim için de yeni bir şeyler öğretecektir. Bu nedenle geçen yazımda TUDEH örneği üstünden İran'daki son gelişmelere girmiştik. Solcu parti olması nedeniyle değil yalnızca. TUDEH'in trajik ama çok yürekli hikâyesi aslında Batı-Merkezli düşünce kalıplarını anlamak isteyen herkes için de önemliydi.

TUDEH haklı çıkıyor derken kastettiğim şuydu: Şu ana kadar Mir Hüseyin Musavi önderliğinde giden halk hareketinin renginin de yeşil olması yani en azından şu anki göstergelerin ışığında İran İslâm Devrimi'ne köklü bir karşıtlık içinde olmayışlarıdır. Başka deyişle TUDEH'in haklılığı, Şii İslâm toplumu olarak İran'ın Batı toplumlarının tarihsel değişim modeli içinde değişmeyeceğini, kendi dinamikleri içinde bu değişimin gerçekleşeceğini sezebilmiş olmasındadır. Başka deyişle, değişecek olan şey, rengi belirsiz bir ülke değil Şii İran toplumu idi. Bu nedenle İslâm karşıtı bir hareketin ister anti-emperyalizm ister sınıf mücadelesi adına yaşamda karşılığı yoktu.

İran'ın tarihine, 1979'daki ekonomik ve sosyal, sınıfsal yapısına biraz daha yakından baktığımızda TUDEH'in Humeyni hareketiyle ittifak yapmasından başka bir seçeneği olmadığını da göreceğiz. İkincisi TUDEH olaylara seyirci de kalamazdı. TUDEH İran'ın en eski partilerinden biridir, yasaklı olmasına karşın 1979 İslâm Devrimi

öncesinde ülkede önemli bir etki gücüne sahip kitlesel bir partiydi. Kitle tabanı aynı zamanda dindar olanlara dayanmaktaydı. İçinde Şah'a karşı silahlı mücadeleyi savunan gruplar da vardı. Nitekim sonra partiden koptular.

Kısaca TUDEH marjinal bir parti değildi, bu nedenle gücünü doğru kullanmak sorumluluğu altındaydı, olan biteni kenardan seyretme lüksü de yoktu. Kaldı ki, bir sol hareket gücü ne olursa olsun siyasi-toplumsal kabarmanın, değişimin içinde aktif olarak yer almıyorsa niye vardır?

Pek bilinmez 1979 halk hareketi petrol rafinerilerindeki grevlerle ateşlenmiş, grevler dalga dalga devam etmişti. Fakat daha o tarihlerde İran'da kapitalizmin ne kadar az gelişmiş olduğu hatırlanırsa bu gücün başı çekmede yetersiz olacağını anlamak da zor olmazdı. Soru kiminle ittifak yapılacağı üstüneydi. Açıktır ki, liberal burjuvazi de aynı nedenle zayıftı yani mollalar sınıfına karşı koyabilecek bir güç konumunda değildi.

Öte yandan haklı çıkıyor demem geçmişte TUDEH'in hiç yanlış yapmadığı anlamına gelmez. 1979'daki Humeyni ile ittifak doğruydı ama 1980 sonrasında, İran solunun, Mehdi Bazargan liderliğindeki "liberal İslâm" olarak nitelenen kesimlerle ittifak içine girmemesi yanlıştı. Humeyni'nin, bu kesimi Batı'nın ajanı, emperyalist işbirlikçisi ilân etmesi karşısında TUDEH en azından sessiz kalmıştı. Bu hata ise o tarihlerde solda hâkim olan "burjuva demokrasisini" küçümseme, her şeyi dar sınıf açısıyla analiz etme ve anti-emperyalizm arkasına gizlenmiş ulusalcılıkla açıklanabilir. Dünya solunda, hepimizde bu bakış açısı baskındı. O tarihlerde mazur görülebilir bu yanlıs bugün de hâlâ solda devam ediyor, Türkiye gibi bir ülkede liberalizm baş düşman sayılıyor. Bu nedenle yazılarımda her fırsatta kendi adıma "sol ve liberal muhalefet" vurgusu yapmayı önemsedim.

Bütün bunların ötesinde İran'ı anlayabilmek için İslâm tarihi içinde resmî İslâm çizgisine karşı gelişen "muhalif düşünce geleneğinin" izini sürmek gerekli, bu olmadan İran'da, gerek 1979'da ve gerekse 2009'da kimsenin beklemediği, toprak altından çıkar gibi çıkıp patlayan halk hareketlerini anlamak da mümkün olamaz.

Batı-Merkezli bakış Doğu toplumlarında sivil toplum olgusunu ve özgürlükçü fikirleri görmeye de engeldir. Ki benim açmaya gayret edeceğim asıl mesele buradadır. İslâm'ın demokrasiyle bağdaşmayacağı görüşü bu bakışın ürünüdür. Oysa Batı'da sivil toplumun ortaya çıkışına derinden bakarsak orada başka şeyler görürüz. Rönesans'ı tetikleyen düşünceler, biri Endülüs diğeri Bağdat ve Horasan olmak üzere belirli merkezlerde yoğunlaşan İslâm aydınlanmasının ve tasavvufunun Hristiyan tasavvufu ile birleşmesinin ürünüdür. Kendi tarihimizde Alevi Bektaşî ve tasavvuf geleneği, aydınlanmacı düşünce, özgürlükçü akımlar Batı'dan önce Anadolu'da sivil toplum hareketlerini doğurmuştu.

Sonra niye kesildiği ve bugünkü halimiz üstüne, İran örneğinden kalkarak gelin hep birlikte düşünmeye devam edelim.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

12 Eylül Anayasası değişmek zorunda

Nabi Yağcı 27.06.2009

Genelkurmay Başkanı İlker Başbuğ'un, daha doğrusu TSK'nın basın toplantısını bu yazıyı yetiştirme zamanı içinde çok hızlı biçimde izledim. Soru yanıt bölümünü izleyemedim. İlk izlenimim bu konuşmanın hem siyasi hem hukuki açıdan yeni veya eski olmakla birlikte yeniden pek çok tartışmaya kapı araladığıdır. Genelkurmay Başkanı'nın konuşmasının tonu da içeriği de askerin son tartışmalar nedeniyle rahatsızlığını apaçık yansımasıydı.

Bu durum doğal elbette, Türkiye on beş gündür darbe, cunta, andıçlama gibi öteden beri tartışılan ama malum belge ile ağırlaştırılmış olarak gündeme gelen ağır konuları tartışıyor; ne var ki, Genelkurmay Başkanı'nın bu konuşması tatmin edici değildi, kamuoyunda tartışmalara neden olan sorular aydınlanmış olmadı. Tersten bakarak kamuoyunda tartışıla gelen sorunların sahici sorunlar olduğu aydınlandı.

Aydınlanan şey yargıdaki vesayet mantığı ve yargıdaki çift başlılık halidir. Genelkurmay Başkanı, sivil savcılığa yaptıkları suç duyurusunun mahiyetini açıklarken malum belgenin doğru olup olmadığını değil, bu belgeyi kimin hazırlamış olduğunun soruşturulmasını istiyoruz dedi. Yani belgenin doğru olmadığı kanıtlanmıştır diyor, sivil savcıların neye bakıp neye bakamayacağını söylüyor ve hatta eğer yeni bir kanıt ortaya çıkarsa yine yargı mercii askeriye olacak diyor. Bu yaklaşım çift başlı yargı gerçeğinin açık kanıtı durumunda. Ne askerî yargı, ne Genelkurmay Başkanı sivil yargının yetki alanı konusunda söz sahibi olamaz.

İkincisi, malum belgeye Genelkurmay Başkan'ı "kâğıt parçası" dedi. Yani hukuki bir delilin takdirini yaptı. Askerî savcılığın kararında da bu yanlış vardı. Savcılık delil takdiri yapamaz, bu yetki aşımıdır, takdir mahkemelerin işidir. Bu belgeyi konu alan bir mahkeme kararı da henüz ortada yoktur. Üstelik bu belge sürmekte olan bir davanın yani Ergenekon Davası'nın dosyasında "delil" mahiyetinde orada durmaktadır. Yani *Taraf* gazetesi olmayan bir belgeyi yayımlamış değildir. Bu belgenin delil kabul edilip edilmeyeceğine ancak Ergenekon Davası'na bakan sivil mahkeme karar verebilir. Genelkurmay Başkanı "kâğıt parçası" diyerek hukuki bir belge konusunda yargıda bulunamaz.

Genelkurmay Başkanı askerî yargının başka ülkelerde de olduğunu söyledi. Kimse olmadığını söylemiyor, bizim tartıştığımız askerî yargının varlığı değil ayrı bir askerî hukukun varlığı ve askerî mahkemelerin görev alanları ve işlevleridir. Askerî Danıştay, Sayıştay hangi ülkede var?

Fakat Genelkurmay Başkan'ı Başbuğ'un haklı olduğu bir taraf var. Biz anayasal, hukuksal yetkimizi kullanıyoruz diyor. Doğrudur. Daha önce de yazdım, Asker koruma-kollama misyonunu en önce mevcut anayasadan alıyor. Anayasa'nın 145, 156, 157. maddeleri bu misyonu meşrulaştırıyor. İkincisi, bildiğimiz gibi TSK İç Hizmet Kanunu'nun 35. maddesi de koruma-kollama yetkisini açıkça tanıyor. Milli Güvenlik Kurulu da adı üstünde bu misyonu kurumlaştırıyor.

Demek oluyor ki, 12 Eylül Anayasası kaldırılmadıkça ikili iktidar ve çift başlı yargı hali sürdükçe Genelkurmay Başkanı'nın şikâyetçi olduğu askerin yıpranması halinin önü alınamaz. Unutmayalım ki, yıpranan en önce demokrasimiz oluyor.

CHP'nin, Baykal'ın "12 Eylül darbecileri yargılansın, Anayasa'nın geçici 15. maddesini kaldıracak anayasa değişikliği yapalım" açılımı son iki günün ana tartışma konusu oldu. Basında CHP'nin ve Baykal'ın "niyeti" tartışılıyor, "Bayram değil seyran değil eniştem beni niye öptü" sorusu soruluyor. Bu açılım türlü çeşitli yoruma müsait elbette, çünkü CHP örneğin yukarıda değindiğimiz asker-sivil dengesini değiştirecek bir anayasa değişikliğinden söz etmiyor.

Öyle de olsa CHP'nin 12 Eylül darbecilerini yargılama talebi önemsenmelidir. En azından tartışılmalıdır. Açık ki, demokrasimizin darbelere imkân veren yasal zafiyetlerinin yanında darbecilere dokunulamaz, yaptıkları yanlarına kalır" düşüncesi, zihinlerde darbeleri meşrulaştıran bir mitostur. Bunun yıkılması açısından da bu konu CHP'nin niyetlerine bağlanarak kenara atılmamalı. Ya da siyasi kavganın taktiklerine kurban edilmemelidir.

Söz konusu olan beş darbeci general de değildir. Esasen Anayasa'nın 15. maddesi neyin yargılanması gerektiğinin de tarifini veriyor. Şöyle diyor bu madde: "Geçici madde 15– 12 Eylül 1980 tarihinden, ilk genel seçimler sonucu toplanacak Türkiye Büyük Millet Meclisi'nin başkanlık divanını oluşturuncaya kadar geçecek süre içinde, yasama ve yürütme yetkilerini Türk milleti adına kullanan, 2356 sayılı kanunla kurulu Millî Güvenlik Konseyi'nin, bu konseyin yönetimi döneminde kurulmuş hükümetlerin, 2485 sayılı kurucu meclis hakkında kanunla görev ifa eden danışma meclisinin her türlü karar ve tasarruflarından dolayı haklarında cezaî, malî veya hukukî sorumluluk iddiası ileri sürülemez ve bu maksatla herhangi bir yargı merciine başvurulamaz."

Sıcak yaz ısınarak sürecektir, öyle görünüyor.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Niye güven sorunu var

Nabi Yağcı 29.06.2009

Hastalığın adı yanlış konursa, teşhis ve tedavi de yanlış olur. Örneğin verem hastalığına "ince hastalık" dersanız, ad sizi yönlendirir; âşık olanların ince hastalığa yakalanabileceğini düşünebilirsiniz, şiir yazan, müzik, resim yapan ince ruhluların bu hastalığa eğilimli olduğunu düşünürsünüz. Tedavi bellidir; ince ruhlu olmaktan uzak durmak. Kötüye bir şeycikler olmaz!

Son belge krizi, asker-sivil arasında bir güven sorununun varlığını yadsınamaz biçimde ortaya çıkardı. Bu krizin adı kim ne derse desin "güven krizidir." O kadar ki, Genelkurmay Başkanı Başbuğ konuşmasında, vurgulu biçimde, kendini teminat olarak göstererek orduda demokrasiye ve hukuk devleti ilkelerine inanmayanların barınamayacağını söyledi. Yani güven vermeye çalıştı.

Oysa büyük medyanın kimi yazarları kafa karıştırıyor. Tartışmaları, bizatihi asker üstüne yapılıyor göstermek, yıpratma amaçlı olduğunu söylemek asıl yıpratıcı olandır. Birileri, üç beş kişiyle, bir takım kışkırtıcılar eliyle koca bir ülkenin kurumları, siyaseti, iktidarı, basını, askeri, hukuku üstünde ortada hiçbir sorun yokken güvensizlik yaratamaz. Bu mantık dışıdır.

Eğer bu ülkede daha önce hiç andıçlama olmasaydı, son belge insanları böylesine ayağa kaldırmaz, tepki doğurmazdı. Kimse inanmaz, bir delinin işi derdi. Bu ülkede hiçbir siyasi parti kapatılmış veya hakkında kapatma davası açılmış olmasaydı bu belge nedeniyle kimsenin aklına AKP kapatılmak isteniyor kuşkusu gelmezdi. Ülkemizde şimdiye dek hiç askerî darbe yapılmış olmasaydı Genelkurmay Başkanı'nın "cunta yok"

teminatını vermesi komik olurdu.

Kafaları bulandırmamak gerek; ortada "kışkırtma amaçlı" bir eylem planı belgesi var, doğru olsun sahte olsun bu belgeyi hazırlayanları ortaya çıkarmaya odaklanmak yerine, sağda solda, o parti bu parti içinde kışkırtıcı aramak tümüyle abesle iştigaldir. Olmayan yarayı kimse kaşıyamaz. Askerî savcılığın eylem planı ile ilgili kararı güven yaratmış olsaydı, Genelkurmay Başkanı böyle bir basın toplantısı yapma gereğini duymazdı. Oysa gördük bu karar kimseyi tatmin etmedi. Dolayısıyla basın toplantısı da etmedi.

Meseleyi net görelim, tartışılan konu, olaylardan bağımsız bizatihi asker değildir. Herkes bir gecede vicdani retçi oldu da asker eleştirisi mi yapıyor? Tartışılan "asker-sivil ilişki biçimi"dir. Başka deyişle askerî otoritenin ağırlığı üstüne inşa edilmiş siyasi rejimimizin vesayetçi karakteridir. Bu rejimi savunan siviller de var. Nitekim, Ergenekon Davası'nda yargılananlar yalnızca asker kişiler değil. Emekli olunca konuşma özgürlüğüne kavuşan kimi askerler içinde de vesayet rejimi, çift başlı yargı eleştirilerini yapanlar yok mu? Tekrar altını çizeyim, tartışılan, eleştirilen bizatihi askerler değil, çarpık, dengesiz asker-sivil ilişki biçimidir.

Yıpranmanın nedenlerini görmek isteyenler için şu örnek çok açık. Eylem planı belgesi ortaya çıktıktan sonra askerî savcılık "yayın yasağı" koydu. Peki, bu yasak işledi mi, sonuç doğurdu mu? Hayır. Herkes konuştu, yazdı, tartıştı. Yasağı dinlemedi. Çünkü hem askerî yargının sivillere "susun" demesi hukuken caiz değildi, geçersizdi hem de bu yasağın yaptırımı olamazdı. Yasağı çiğneyen siviller nerede yargılanacaklardı? Askerî mahkemede mi? Şimdi düşünelim: Böyle bir yasak koymakla asker yıpranmış olmadı mı? Peki, bu sonucun doğmasında suçlu siviller midir, sivillerin konuşması mıdır, yoksa bu yayın yasağını koyan askerî savcılık mıdır?

Bu konularda sorumluluk askerden önce sivillere, iktidarı ve muhalefeti, sivil toplumuyla sivil otoriteye düşmektedir. Sizler asker-sivil dengesini çağdaş, sivil bir demokraside olması gereken anayasal ve diğer hukuksal düzenlemelere göre değiştiremezseniz, suçu yalnız askerde veya kışkırtmada aramak olmaz. 12 Eylül anayasasını dahi kıpırdatamıyorsanız onun koruduğu askerî-bürokratik vesayetten şikâyetle hiç hakkınız olmaz. Siviller, konuşmazdan önce yan gözle "acaba asker ne der" diye bakıyorsa, dillerin lâl olduğu bir ülkede çok konuşulmasından yakınıyorsa sorumluluk sivillerindir. Saydam ve korkmadan konuşan bir topluma varmadıkça güven sorunu çözülemez. İnternet çağında, bir adım ileri iki adım geri yürüyüşleriyle demokratlık da olmaz, bir yere de varılamaz.

Askerler de sivillerin psikolojisini, bilinçaltını doğru okumalıdır. Genelkurmay Başkanı özellikle son basın toplantısında yaptığı gibi, kuvvet komutanlarıyla, 36 generaliyle kamuoyunun karşısına çıkıp, ardından da orduda cunta heveslilerinin olmadığına inanmamızı isterse, ya kamuoyu psikolojisini bilmiyor ya da kendisine güvenmemizi isterken samimi değil aslında korkutmak istiyor demektir.

Darbeler, cuntalar üstüne konuşmaya hiç istekli değiliz, onları unutmak istiyoruz; konuşmayalım, tamam; ama sizler de ekranların önüne sıra sıra çıkıp her seferinde 12 Eylül'ün o kapkaranlık sabahını hatırlatmayın bizlere.

Ne yapalım, 12 Eylül'e takıntılıysak suç bizim mi?

Sivil inisiyatif kazanıldı

Nabi Yağcı 02.07.2009

Ne MGK toplantısı, ne öncesinde Genelkurmay Başkanı ve TSK'nın basın toplantısı ne şu ne bu; Türkiye geçtiğimiz hafta tarihinin en önemli keskin virajlarından birini aldı. 26 Haziran 2009, tarihimize sivil iradenin kendi otoritesini kullanarak rejimin karakterinde bir değişiklik yaratma yönünde ilk fiili adımdır.

TBMM 26 haziran gecesi ve sabahında Türk Ceza Kanunu ve Ceza Muhakemeleri Kanunu'nda yaptığı değişiklikle siyasi rejimimize vesayet damgası basan en önemli ayaklardan bir tanesini değiştirdi. Yapılan bu değişiklikle artık her ne olursa olsun sivilleri askerî mahkemeler yargılayamayacak ve her ne olursa olsun askerler de disiplin suçları dışındaki fiilleri nedeniyle sivil mahkemelerde yargılanacaklar. Böylece Türkiye, çift başlı yargı gibi demokrasi adına yüz kızartan bir garabetten kurtulmak için ileri bir adım attı.

Şimdi tartışılıyor, bu yasa Cumhurbaşkanı Gül'den döner mi, Meclis'te yeniden görüşülür mü, CHP Anayasa Mahkemesi'ne götürürse mahkeme bu yasa'yı anayasaya aykırı bulur mu, falan da filan! İsterse bunların hepsi olsun, cam fanus çatlamıştır bir kez, dağılmıştır. Yapıştırılmaz. Bu yasanın Meclis'ten tartışmasız biçimde, oybirliğiyle çıkmasının anlamının altını bir kez daha çizmek istiyorum. Çünkü çok önemli.

Bir olayın, olgunun görünenin ötesine taşan, yayılan (sudur eden) anlamını ortaya çıkarmak siyaset felsefesinin olduğu kadar doğrudan siyaset yapmanın da bir biçimidir.

Bugüne dek halkın oylarıyla parlamentoda temsil yetkisini kullanan sivil otorite siyasi rejim üstünde kritik dönemeçlerde söz sahibi olamamıştı. Evet, Meclis, AB'ye tam üyelik amacıyla bir dizi uyum yasaları çıkarmıştı, bunların hepsi de demokrasimizin geleceği açısından çok önemliydi ama hiç biri kritik dengeye veya eşığa dokunan yasalar değildi. Herkes kıyametin ileride olduğunu seziyor, fark ediyor, biliyor ve bekliyordu.

Türkiye, isterse AB müktesebatının gereklerinin hepsini yerine getirsin ama rejimin askerî vesayetçi karakterini değiştirmedikçe AB'ye üye olamazdı. Bunu AB yetkilileri her fırsatta söylüyorlardı. Bu konunun üstüne basmıyorlar, yüksek sesle dillendirmiyorlardı; çünkü onlar da hem işin zorluğunun farkındaydılar, hem de bu işin nasıl çözüleceğini biliyor değillerdi. Bizler de öyle.

Ta ki, "AK Parti ve Gülen Cemaatine Karşı Eylem Planı" kamuoyunun gündemine düşene kadar. Doğrusu bu plan metnini *Tarafa* okuduğumda heyecanlanmıştım, bu belgenin açıklanmasıyla siyasi mücadelenin yeni bir döneme girdiğini düşündüm. Başlangıçta salt bir sezgiydi bu. Önemli şeyler olabilirdi. Öyle de oldu. Aslına bakarsanız açıklanan metnin içeriği hiç bilmediğimiz birşeyi bize söylüyor değildi, daha önceki andıçlamalar da farklı değildi. 28 Şubat pratiğinden de, nasıl kışkırtmalar yapıldığını bilmekteydik. Bu belgenin gerçek olup olmadığı meselesi de bence başlangıç için ikincil önemdeydi. O halde bu belgeyi önemli kılan neydi?

Milli Güvenlik Kurulları hep toplanır, sonra yarım sayfalık bir bildiri çıkar, güvenliğimizi tehdit eden birinci, ikinci konular kamuoyuna açıklanırdı. Örneğin irtica tehdidi veya bölücülük, terör vs. Peki, bu açıklamalar halkı, kapısını, penceresini sıkı sıkıya kapatması için uyarı anlamına mı geliyordu, bundan mı ibaretti? Elbette hayır. Bu tehditlere karşı bir takım önlemler uygulamaya sokulacaktı, sokuluyordu. İşte "İrtica ile Mücadele Eylem Planı" belgesi "olağanı" ortaya koyduğu için "olağanüstü" etki yarattı. Herkes "kral çıplak" dedi. Aynı nedenle Askerî Savcılığın da takipsizlik kararı vermesi dışında yapabileceği hiçbir şey yoktu.

Askerî Savcılığın kararı, bu kararı Genelkurmay Başkanı'nın savunması çift başlı yargı olgusunu bütün haşmetiyle ortaya koydu. Yani, çift başlı kartalın o tüyü dökülmüş haliyle ortalarda gezinmesi kamuoyunda "Bu böyle olmaz, bu iş böyle gitmez" tepkisini doğurdu. Bu konuda kamuoyunda bir sağduyu oluştu ve herkesi ya da çoğunluğu birleştirdi. Bu baskının önünde durulamazdı. Başka deyişle çift başlı yargı vesayet rejiminin çözülmesinin anahtarı veya yumuşak karnı, tutulacak halka oldu. İşte görüyoruz, Askerî Savcılığın takipsizlik verdiği Deniz Kurmay Albay Dursun Çiçek'i sivil yargı tutukladı.

Şimdi başa, Ceza Muhakemeleri Kanunu'nu değiştiren yasanın önemine dönelim. 27 Mayıs darbesinden bu yana sivil iktidarlar askerî vesayet karşısında hep savunmadaydılar. Höt denince iktidarlar ve milletvekilleri şapkalarını alıp savuşuyorlardı. İlk kez 27 Nisan muhtırasına Başbakan Erdoğan direnç gösterdi. Cumhurbaşkanlığı seçimlerinde de öyle.

Bu direnç şimdi, kendini savunma konumundan, "inisiyatif alma" düzeyine yükseldi. Bir nitelik değişmesi oldu. Bu sivillerin saldırısı değil, böyle nitelemek yanlış, kanımca doğru tanım "inisiyatif almak" tanımıdır.

Fakat unutmayalım, bu henüz bir inisiyatif almadır, her şey demek değil.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Uzlaşmanın beyler

Nabi Yağcı 04.07.2009

Ve siz, medyadaki bay ve bayanlar, kavga eden çocukları ayırmaya uğraşan çokbilmiş büyükler gibi uzlaşma çağrıları yapıp durmayın. Bir kez başıma gelmişti. Alt alta üst üste kavga eden iki çocuğu güçbelâ ayırmış, en saldırgan olanını sıkıca tutmuştum; çocuk "Amca, yav, niye beni tutuyorsun, paramı çaldı" dediğinde öbürü çoktan kaçıp gitmişti. Cebimden çıkarıp para vermiştim çocuğa. Belki de ikisi anlaşıp beni tokatlamışlardı, kim bilir? Siz siz olun, iki tarafı da sıkıca tutup, önce kavganın nedenini iyice bir öğrenin.

Şimdi bütün gözler Cumhurbaşkanı Abdullah Gül'de. Her bir yandan "Uzlaştır, uzlaşma formülü bul" baskıları yapılıyor. Bakalım, Sayın Gül, "uzlaştırıcı cumhurbaşkanı olma" cazibesine kendini kaptıracak mı? Umarız kaptırmaz. Kendisinin nasıl seçilmiş olduğunu unutacağını sanmıyorum. O zaman da "uzlaşma" çığırtkanları aynı şeyi söylüyordu. Günlerce yazdılar, söylediler; "Gül değil, uzlaşma ile başka bir cumhurbaşkanı adayı bulunmalı; uzlaşma, şart." Olmadı dünyanın sonu mu geldi? Evet. Bir şey oldu.

Abdullah Gül'ün cumhurbaşkanı seçilmesi vesayet rejimini çözen en önemli tepe noktalarından biri, belki de en önemlisi olmuş ve ilk kez ilâhların dediği olmamıştı. Dahası, eşi başörtülü bir cumhurbaşkanı Çankaya'ya çıkmıştı. Bu durum öylesine gözü kara tepkilere neden oldu ki, Ergenekon örgütlenmesi artık dörtnala ve fütursuzca adımlar atmaya başlayarak kendini ele verdi. Cumhuriyet mitingleri yapıldı. "Çankaya bizim" sloganları atıldı. Oralardan buralara geldik.

Şu sıralar en çok işittiğimiz dokunaklı söz, "kurumları yıpratmayalım beyler" sözü. "İttirmeyin düşeriz" diyorlar.

Hangi kurumlardan söz ediliyor, hangi kurumların yıpratılmaması isteniyor? Ordu ve Yargı. Son günlerde yaşananlar bu kurumları neyin yıprattığını görmek için iyi bir laboratuvar oldu. Örneğin çift başlı yargıyı eleştiren bizler mi orduyu, yargıyı yıprattık yoksa bu çift başlılığın kendisi mi yıprattı?

Ayrıca, unutmayalım, siyasi gündemimiz nedeniyle askerî-sivil yargı meselesi öne çıktı, oysa başlıbaşına "Yargı reformu" diye bir meselemiz yok mu? Yüksek yargı vesayetçi kararlar almıyor mu, bu yönde demeçler verilmedi mi? Örnekler vererek malumu ilama gerek yok.

Parlamente rejiminde en yüksek kurum neresidir? Parlamento değil mi? Kurumlarımızı yıpratmayalım diyenler nedense TBMM'nin yıpranması konusunda dut yemiş bülbül kesiliyorlar. Oysa yıpranmaması için en önce ve en fazla dikkat kesilmemiz gereken kurum TBMM'dir. Ülkemizde ise en çok, her on yılda bir yıpratılan kurum yine bu kurum yani TBMM'dir. Üstelik bugün yıpratmayalım denilen yüksek yargı eliyle oluyor bu yıpratma. En son Anayasa Mahkemesi'nin anayasa değişikliği ile ilgili yasayı iptal kararında olduğu gibi. Bu kararla TBMM'nin anayasayı değiştirme yetkisi neredeyse elinden alınmıştır. Çok "saygın" hukukçularımız ortalara düşmüş, "bul karayı al parayı" anlayışı ile 367 formülünü icat etmişlerdi.

Bir ülkenin tepeden tırnağa demokratik reformlara yani köklü değişime ihtiyacı varsa bunun anlamı en önce tepedeki devlet kurumlarının artık zamana yanıt veremedikleri için yıpranmış olmalarıdır. 1940'ların otomobillerini bugünün hızlı otobanlarında kullanmak gibi, artık demokratik işlevlerini yerine getiremez derecede eskimiş olan siyasi, idari, hukuksal kurumları hâlâ kullanmaya devam ederseniz ortaya çıkan anomaliye yıpranma da demezler, çürüme, dökülme derler.

Adını doğru koyalım. 1930'ların vesayetçi devleti tepeden çözülüyor. Vesayet denince yalnız asker akla gelmemeli, asker de içinde yüksek bürokrasiden söz edilmekte. "Askerî-Bürokratik Vesayet Rejimi" tanımlaması bu oligarşik yapıyı, yani seçkinli-azınlık yönetimini çok iyi anlatmakta.

Bu çözülme, küresel değişimin ve gelişen küresel, evrensel insan hakları hukukunun doğurduğu nesnel bir süreçtir. Diğer yandan AB'ye uyum çabaları da artık kendi mantıki sınırlarına dayandı. Çerçöpü uyumlaştırma yetmez. Ya çoğulcu katılımcı yeni bir demokrasiyi inşa edeceğiz veya 1930'ların oligarşik rejimine geri döneceğiz; yani bir "restorasyon rejimi" inşa edilecektir ki, bunun adı faşizmdir.

Ergenekon davası Fırat'ın öte yakasına geçti. Her gün yeni faili meçhul cinayetlerin kanıtları ortaya çıkıyor. Ne olacak, bunlar toprakla mı örtülecek yeniden? Yeraltıdan çıkan cephanelikleri hiç yokmuş gibi unutabilecek miyiz? Çift başlı yargı sürececek mi?

Türkiye'de toplum olarak ilk kez ülkenin temel bir sorununu siviller olarak kendimiz çözme ve geleceğimize yani kendi kaderimize kendimiz karar verme şansını yakalıyoruz. Bu nedenle Ergenekon Darbe Örgütü ideolojisi ve vesayetçi siyasetle, çoğulcu, katılımcı demokrasi talepleri arasında uzlaşma söz konusu bile olamaz. Olmamalı. Dün tarih baba beceriksizliklerimiz nedeniyle bize belki acımıştır ama şimdi beceremezsek ayıplar.

Zamanın bizi çağırdığı yerde demokrasi için artık dik durmasını bilmeliyiz.

Yok sayma mantığı

Nabi Yağcı 06.07.2009

Demokrasi çerçevesi içine kolayca sıkıştırıverdiğimiz tekerlemeleri yeniden gözden geçirmek, ezberlerimizi bozmak zamanıdır. Bunlardan biri "Demokrasi uzlaşma rejimidir" tekerlemesidir. İnsanların kavga yerine uzlaşmayı seçmesinin faziletini elbette biliyorum. Hele bizim ülkemizde insanların birbirlerini anlamadan yargılamalarının ne denli yaygın bir haletiruhiye olduğu çok açık. Fakat bir yönetim biçimi olan demokrasi ile demokrasinin kültürü aynı şey değil. İnsanlık tarihinde su kültüründen, demir çağı kültüründen söz ederiz, suyu kullanmadan su kültürü, demiri işlemeden demir kültürü olabilir mi? Demokrasinin işlemediği yerde de ne demokrasi kültürü, ne de uzlaşma kültürü yeşerir.

Demokrasi bir uzlaşma rejimi değildir. Başka deyişle uzlaşma demokrasinin olmazsa olmaz ilkesi değildir. Olmazsa olmaz ilke, farklılıklara hoşgörü ilkesidir. Farklı düşüncelere, inanışlara, yaşam tarzlarına hoşgörü varsa toplumdaki sorunların çözüm yolları demokratik olabilir. Dolayısıyla vazgeçilmez ilke "azınlığın çoğunluk olma" hak ve özgürlüğüne sahip olmasıdır. Bu olmadan her uzlaşma lafı mazlumun hakkını "incelikle gasp etme" anlamına gelir.

Klasik demokrasilerde yönetim ilkesi çoğunluğa dayanır. Bunu kabul etmeden ve bu ilke işlerlik taşımadan orada demokrasiden söz etmek bir anlam ifade etmez. Parlamenter demokrasilerde parlamento halkın temsil edildiği en yüksek irade ve kurumdur. Bu kurumun engelsiz işlemesi gerekir, üstünde bir başka irade olmaması gerekir. Bu nedenle asker-sivil uzlaşmasından söz etmek, bu sözün kendisi bizatihi demokrasi normlarına terstir.

Kuşkusuz nasıl bir ülkede yaşadığımızı, nasıl zorlu bir dönemekten geçmekte olduğumuzu biliyoruz. Fiili durumda güç dengelerinin sonucu tayin edeceğini de hiç mi hiç unutuyor değilim. Fakat bütün çektiğimiz sıkıntılar yeni bir demokrasi, her şeyden önce sivil bir demokrasiye varmak içinse böyle bir demokrasinin normlarına uygun bir terminoloji ile konuşmak zorundayız. Başka deyişle özen göstermemiz gereken şey, sivil demokrasi kültürünü yaratmak olmalıdır. Eğer pratikte asker-sivil çatışması yaşıyor olmasaydık bir sivil demokrasi kültürü yaratmaktan söz etmek anlamsız olurdu. Oysa bugünlerde fazlasıyla anlamlı. Başka deyişle bizler ufkumuzu pratik politikadaki güçler dengesiyle sınırlamak zorunda değiliz. Olana hapsolmayıp "olması gerekeni" dillendirmeliyiz.

İşte bu nedenle asker-sivil uzlaşması anlayışı peşin peşin reddedilmelidir. TBMM bir yasa çıkarmıştır, üstelik oy birliği ile çıkmıştır. Usul hatası varsa giderilmesinin yolu aranır. Bu ise bir uzlaşma konusu değil, olağan yasal bir prosedürü yerine getirmektir. Anayasaya aykırılık meselesi de bu kapsamdadır.

Buraya dek, klasik parlamenter temsili demokrasinin gereklerinden söz ettik. Oysa günümüzde bu demokrasi de yetersiz kalıyor, çoğunluk diktasına da izin vermeyecek daha gelişkin özgürlükçü demokrasi aranıyor, onun yeni ilkeleri, yolları bulunuyor. Ama ne yazık ki, bizler hâlâ demokrasinin A,B,C'sini konuşmak zorunda kalıyoruz. Çünkü bu olmadan öbürüne atlamak imkânsız.

Fakat şu anda henüz Cumhurbaşkanı Gül'ün onayını bekliyor olsa da ortada TBMM'nin kabul etmiş olduğu bir yasa var. Bu yasa önümüze sivil demokrasinin kapısını açmıştır, bu denli önemli bir değişimdir bu. Artık bu

“yeni durum”dan bakmalıyız. Eskiye “yok saymalıyız”. Yok saymak, sivil toplum mantığının özüdür. Evrensel hukuk, adalet ve özgürlük anlayışlarıyla çelişik olduğuna inandığımız bir verili durumu yok saymak sivil demokrasi anlayışının da gereğidir.

Başka deyişle eğer vesayetçi bir rejimden kurtulup çoğulcu, katılımcı, özgürlükçü bir sivil demokrasiye geçmek istiyorsak ilkin kendimiz kafamızın içini temizlemek, sivilileştirmek zorundayız. Dilimiz de değişmeli. Uçuruma çok bakan uçurum olur. Bu nedenle belki de, pratik olaylar dışında asker konusu üstüne daha az, sivil demokrasinin gerekleri konusunda daha çok konuşmalıyız.

Böyle bakınca “kurumlar arası uzlaşma” fikrinin de yanlışlığı görülür. Kurumlar arası demokrasi fikri çoktan eskidi. Cumhurbaşkanı son yasa değişikliğinin ilgi alanı içindeki kurumların görüşlerini elbette toplar, hassasiyetleri dikkate alır, ancak demokrasimizi ilgilendiren bir konuda halkın, kamuoyunun, sivil toplumun görüşleri, eğilimleri, hassasiyetleri bu kurumlardan önce gelmelidir. Bu nedenle dikkatlerimizi, eleştiri oklarını kendimize, sivil topluma çevirmeliyiz. Örneğin TÜSİAD’ın “acele edildi” anlayışının sorgulanması, daha çok sorgulanması gerek. Sivil toplum örgütü oldukların iddia eden kuruluşların son gelişmeler karşısındaki suskunlukları eleştiriyi hak ediyor.

Özeti şu ki, sivil toplum mantığını öne çıkarmak için daha çok çaba harcamamız gerekli.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Müzakeresiz çözüm tuhaflığı

Nabi Yağcı 09.07.2009

Abdullah Öcalan’ın avukatları telefonla beni aradılar, görüşme talebinde bulundular, ancak benim mekân sorunun ve zaman sıkışıklığı nedeniyle bu görüşmenin mümkün olamayacağını görüyorum. Zaman sıkışıklığı Öcalan’ın Kürt sorunu için bir çözüm önerisini, “yol haritasını” ağustos ayı içinde açıklayacağı nedeniyledir. Anlaşılan bu açıklamadan önce değişik çevrelerden eğilim almak isteniyor. Madem buna ihtiyaç duyulmuş eğer birşeye yarayacaksa düşündüklerimi gecikmeden yazayım dedim.

Her şeyden önce farklı çevrelerden eğilim alma yaklaşımı çok yerinde bir girişim. Çünkü çözüm yolu veya yollarının ne olacağı meselesi artık bir sır değil. 20 yılı aşkın bir süredir devam eden ve çok cana ve yıkımlara mal olan bu savaşın artık sürüp gidemeyeceği her iki tarafın şahinlerince de görülür hale geldi. Her iki tarafta da insanlarımızın talebi belli: “Silahların sonsuza dek susması ve barış” Bu talep ve kendini dayatan bu gerçek öylesine yalın ki üstüne söylenecek her şey fazla olur.

Ağustos ayında Öcalan’ın ne açıklayacağını bilmiyorum, dolayısıyla da somut çözüm önerisini bilmeden üstüne bir şey söylemem mümkün değil. Bu nedenle bu öneriden bağımsız olacak söyleyeceklerim. Düşüncelerimiz bu açıklama bağlamında sorulduğu için en önce şunu söylemek isterim; Eğer açıklandığında çözüme katkı yapacağı düşünülen bir yol haritası varsa keşke bunu Öcalan değil de başkaları yapsaydı derim. Ben olsaydım öyle yapardım diye düşünüyorum. Mesele Öcalan’ın bizatihi görüş açıklaması açıklamaması değil, söylemek

istediğim bu değil, sorun açıklamaların her iki tarafın kamuoyunun gönlünü ve kafasını kazanması yönünde etki yaratmasıdır. Bugünkü konjonktürde böyle bir açıklamanın iki tarafın kamuoyu açısından aynı etkiyi yaratmayacağını düşünüyorum. Umarım ki yanılırim.

Bu konuda bu kadar söyledikten sonra Kürt sorununun çözümünün geldiği nokta ile ilgili düşündüklerime geleyim. Söyleyeceklerim aslında yukarıdaki yaklaşımla da bağlı. Öyle olmasaydı sözü edilen açıklamanın öznesi üstünde durmak gerekmezdi. Zaten önceden ağustosta bir açıklama olacağı duyurulmuş olduğuna göre bu nokta üzerinde durmak artık anlamsız olurdu.

Kürt sorununun geldiği düzlemde tuhaf bir durum var karşımızda. Çözüm ilkelerini konuşmaktan çok artık somut adımlarının konuşulması gereken bir noktaya gelindi. İşte tuhaf görüntü bu nedenle karşımıza çıkıyor. Başından beri her iki taraf da "Bu mesele bizim meselemiz, Türkiye'nin meselesi" diye geldi. Fakat sorunu açık biçimlerde karşılıklı "müzakere edecek" taraflar yok ortada. Müzakere oluyorsa eğer, dolaylı biçimde Irak Kürdistan'ı ve ABD üstünden gidiyor. Diğer yandan artık "Kürt yoktur" diyen de kalmadı, dahası Kürt dili ve kültürü üstünde açılımlar da yapıldı, yapılıyor. Fakat bütün bunlar olurken bir yandan askerî harekât sürüyor ama öte yandan da PKK'nın geçici ateşkesi var. Yani ortada henüz kalıcı barış yok.

Tuhaf dediğim durumu şöyle özetleyebilirim: Kürt sorununun çözümü "müzakeresiz müzakere" biçimine büründü, tek taraflı hâl aldı. Bir taraf geçici ateşkes ilân ediyor, diğer taraf yani hükümet de tek taraflı bazı açılımlar yapıyor. Askerî operasyonlar ise hız kesmeden sürüyor. Sonuçta PKK'nın ateşkes ilânı da, hükümetin yaptığı açılımlar da barış getirmeye katkı sağlamıyor. Boşuna oluyor demiyorum ama bu olumlu adımlar sorunu çözücü etkiyi doğurmuyor. Kimse "Bakın iki taraf da ne güzel adımlar atıyor, barışa doğru gidiyoruz, acılar artık dinecek, ölümler, cenaze törenleri olmayacak" diyemiyor. Başka deyişle bir yakınlaşmaya, kamuoyunu kazanma yönünde ortam hazırlamaya yardımcı olamıyor bu adımlar.

Hâlâ DTP ile devletin görüşmesi bir sorun. Asıl sorumlu, her zaman söylediğim gibi hükümet olmakla birlikte karşılıklı yanlışlar sürüyor. DTP'nin "Başbakanla görüşme talebimizi geri çektik" açıklaması haklıydı ama yanlıştı. Zaten bin bir engellerle dolu, mayınlı arazide yürüyerek çözüm aranıyor. Tepkisel tutumlar, nedeninde haklı bile olsa sorunun çözümünü kolaylaştırmıyor. Başbakan'la görüşme talebimizi geri çektik dedikten sonra Cumhurbaşkanı ile görüşmelerin zora gireceği açık değil mi?

Resmî ağızlar tersini söylese de son günlerde yaşadıklarımız asker-sivil ilişkisinde karşılıklı güven sorunu olduğunu açık biçimde sergiledi. Güven sorunu Kürt sorununda fazlasıyla var, askerin ne düşündüğü çok net değil. "Önce ezmek, sonra çözüm" gibi bir yolun düşünüldüğü de yazılıyor. Eğer doğru ise çok tehlikeli bir düşünce bu. Tehlikenin anlamı, yalnızca Kürt sorununun barışçı çözümünden, "iyi şeyler olacak" beklentisinden uzaklaşmak değil, asker-sivil ilişkilerinde kat edilen yoldan da uzaklaşmaktır.

Her şeye rağmen Abdullah Öcalan'ın açıklaması silahların susmasına hizmet edebilir, umarım öyle olur.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Allah zihin açıklığı versin

Nabi Yağcı 11.07.2009

Komşumuz olan bir nine vardı, çok severdi beni, neredeyse her sabah okula giderken kapının önüne çıkar, beni yanına çağırır, bir şeyler okur üfler ve başımı sıvazladıktan sonra "Allah zihin açıklığı versin evladım" derdi. Ben de çok severdim onu.

Sivil demokrasinin önünü açan, neredeyse bir devrim niteliğinde görülen son yasa değişikliğinin Cumhurbaşkanı Gül tarafından onaylanmasından sonra şimdi artık geleceğe daha iyimserlikle bakabiliriz. Zira bu kazanım, sivil toplumcu, özgürlükçü demokrasiden yana olan güçlerin yıllardır verdikleri ve özellikle son yıllarda artarak yükselen mücadelenin bir ürünüdür. Yani bir gece ansızın tepeden gelmiş bir kazanım değildir bu.

Ancak sivil demokrasi için uyanıklık ve kararlılık gevşemeden sürmek zorunda. Daha, yasa Gül tarafından onaylanmadan önce statükocu sözde siviller, bu yasa ile yargı ve siyasette dengenin sivillerden yana ağmasını önlemek, yasayı işlemez hale getirebilmek için tıpkı 367 formülü gibi akla ziyan formüller bulmanın peşine düşmüşlerdi. Yasa onaylandı, yürürlükte; şimdi çok eminim ki bir yerlerde bu amaçlı meşveret meclisleri harıl harıl çalışmaktadır.

Fakat artık işlerinin zor olduğunu bu çevrelerin açıklamalarından görüyoruz. O nedenle ninemin Allahtan benim için niyaz ettiğini ben de bu gibiler için niyaz ediyorum, Allah onlara zihin açıklığı versin diyorum. Zihin açıklığına en çok ihtiyacı olacaklar içinde, 367 buluşuyla ünlü, Sabih Kanadoğlu ve Deniz Baykal başta geliyor.

Kanadoğlu, daha yasa onaylanmazdan önce, zihnini çalıştırmaya başlamıştı. Yapılan değişikliğin anayasaya aykırı olduğunu, anayasa değişikliği yapılmadan askerî yargının yetkilerinin sınırlandırılmayacağını ifade ederek, "Burada 145. maddenin doğrudan doğruya uygulanma olasılığı da akla gelir, yeni bir tartışmaya yol açılmış olur. Anayasa hükmü elbette ki uygulanması gereken hükümdür. O itibarla askerî yargının yetkisini, görevini herhangi bir yasayla ortadan kaldırmak mümkün değil. O nedenle doğrudan uygulanabilirlik iddiası ortaya çıkacaktır" demişti.

Bu açıklamaya mim koymak gerek. Ezcümle Kanadoğlu diyor ki, "askerî yargı çıkan yasayı dikkate almasın, eskiden olduğu gibi işlerini sürdürsün, sivilleri yargılasın, sivil yargı kapsamına giren askerleri de sivil yargıya göndermesin." Çünkü ona göre askerî yargı varlığını anayasadan alıyor, öyleyse çıkan yasayı "yok sayabilir." Kanadoğlu'nun cesareti övgüye değer! Hatırlanırsa ben de, "yok sayma mantığı" üstüne yazmış, bunun sivil toplum mantığının gereği olduğunu söylemiştim. Sanırsınız ki, Kanadoğlu vicdani retçi olmuş veya sivil itaatsizlik çağırısı yapıyor ve bu yasayı yok saymayı öğütlüyor.

Aramızda ufak bir fark var! "Yok sayma" mantığını ve buna uygun davranışları, ben evrensel insan hakları hukukunu en üst norm görerek savunuyorum, Kanadoğlu ise aksine evrensel insan hakları hukukuna ters olan 12 Eylül Anayasası'nı en üst norm kabul ediyor. Sivillerin askerî mahkemelerde yargılanmasına set çeken, askerin ağır cezalı suçlarının sivil yargıda görülmesini getiren demokratik bir yasayı "yok saymaya" çağırıyor. Üstelik AİHM kararlarına karşın. Çağırabilir elbette, direnme hakkı meşrudur; fakat öyle görülüyor ki, bir hukukçu olarak zihni ne yazık ki eski parlaklığını yitirmiş.

Bir askerî veya sivil mahkeme, uygulamak durumunda olduğu bir yasayı anayasaya aykırı bularak anayasa mahkemesine götürebilir, ama şunu yapamaz; kendini anayasa mahkemesi yerine koyarak o yasanın anayasaya aykırılığına karar verip uygulamama yoluna gidemez. Değilse anayasa mahkemelerine ne gerek

vardı? “Onursal” hukukçu olarak taltif edilmiş biri değilim ama vatandaş olarak düz mantığım bana bunu söylüyor.

Malûm ve mahut belgeyle birlikte bütün olan bitenlerin hedefinin Ergenekon davası olduğunu düşündüm hep. Şimdi son yasa değişikliğiyle Ergenekon davasının askerî yargıya aktarılacak davanın çökertilmesi tehlikesi önlenmiş oluyor. Ayrıca soruşturmanın genişletilmesi de mümkün olabilecek. Ergenekon davasının 3. iddianamesinin çıkacağından söz ediliyor.

Kanımca bu zihinsel bulanıklık bizi aldatmasın, bu bulanıklık bir amaç netliğinin kaçınılmaz sonucudur. Statüko savunucuları denizin tükenmekte olduğunu farkındalar, o nedenle mızrak çuvala sığmıyor, ama onlar her ne pahasına olursa olsun, mızrak sığmasa da vesayet rejimini korumakta kararlılar. Dikkat edilirse Kanadoğlu bu yasaya karşı pasif direnme çağrısı yapıyor ve direnmeye “hukuksal” bir kılıf bulma gayretinde. Önümüzdeki günlerde uygulama örnekleriyle karşılaşsak hiç şaşırmayalım.

Çin’de Uygurlara yapılan vahşet gibi, kapalı toplumlarda şiddet mikrobulunun nasıl üreyebildiğinin son örneklerine tanık olduğumuz günümüzde, insanlarımızı hâlâ 1930’ların sıkı rejimi içinde tutmaya çalışanlara “Allah zihin açıklığı versin” demekten öteye söylenecek şey kalmıyor.

Ama, zihin açıklığı ancak açık ve özgür toplumlarda mümkün olabilir.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Tarlada izi olmayanın hasatta yüzü olmaz

Nabi Yağcı 13.07.2009

Bir mesel olarak anlatılır; 1917 Ekim Devrimi hemen öncesi Çarlık Rusya’sında solcu bir profesör çalışma odasına kapanıp “Rusya’da devrimin olasılıkları” konusunda araştırma üstüne araştırma yapıyormuş. Bir gün asistanı heyecanla yanına gelmiş, “Hocam, dışarıda devrim oldu” demiş. Profesör masası üstündeki kitap ve kâğıt yığınının arasından başını zorlukla kaldırıp asistanına şu yanıtı vermiş: “Sana ne, sen çalışmana bak.”

Bizim solun durumu bu mesele çok benziyor. Türkiye’de çok ciddi değişimler oluyor, aslında dünyada da öyle ama, o, hâlâ ayrılmalar, birleşmeler, birleşip yeniden ayrılmalarla gününü gün ediyor, esas yanlıştın nerede olduğunu görmüyor bir türlü. Bu söylediğim kendinden menkul demokratlar için de geçerli, oturduğu yerde, ne ses ne nefes vermeden demokrat, liberal geçinmek bize özgü bir şey olsa gerek. Oysa bırakalım solcu, demokrat olmayı, son günlerde ülkemizde olup bitenler bir vatandaş olarak hepimizi ilgilendiriyor, vatandaşlık bilincimizi sınıyor, dünyada olanlar da insanlık bilincimizi.

Bilinç, bilmek değil birşeyin farkına varmak ve tutum almaktır. Ülkemizde son zamanlarda üst üste düşen zincirleme süreçler birşeylerin farkına varabilmek için acaba yeterli değil mi? Yeterli olabilmesi için daha ne gerekli? Şu anda giden mücadele bizleri hiç mi hiç ilgilendirmeyen, devletin tepesindekilerin kendi aralarındaki tepişmesinden mi ibaret? Hâlâ öyle mi görüyoruz? Ergenekon davası açıldığında böyle düşünülmüştü, şimdi

ise gelişmeler siyasal rejimi sivil demokrasi yönünde yapısal, köklü bir değişime zorlayan bir üst kerteğe yükseldi. Ben mi yanılıyorum yoksa?

Soğuk savaş sonrası 1990'lı yıllarda sol çok önemli fırsatlar kaçırdı. Bu noktada geçmiş ile bugün arasında önemli bir farkı fark etmek gerek. 1980 öncesinde sol her şeye rağmen, politikalarının yanlış veya doğru olmasının ötesinde tutumsuz değildi. Etkiliydi, ses veriyor, ses getiriyordu. Çünkü kaynayan kazanın içindeydi. 90 sonrası ve günümüzde ise birkaç istisna dışında sol genel olarak tutumsuz, kenardan seyreden durumda. Önce bu farkı saptayıp sonra geçmiş eleştirisi yapmak doğru olur. Bir pratiğiniz, hayata karşı bir tutumunuz varsa yanlışlarınızı görebilir, eleştirebilirsiniz, ama oturduğumuz yerde doğru düşünüyor olmak da tek başına bir anlam ifade etmez.

Bir tutum almak, tutum sahibi olmak dediğimde bir ülkenin köklü değişim noktalarındaki, kavşaklarda, dönemeçlerdeki hal ve tavrımızdan, söz ve eylemlerimizden söz ediyorum. Bu dediğim kavşak noktaları siyasi mücadelenin nabzının en yüksek attığı noktalardır. Geleceğin nasıl olacağının belirlendiği o tarihsel dönüm noktalarında yoksanız, tarlada tohumunuz, duvarda sizin de bir tırnak iziniz yoksa sonrasında siz de yoksunuz. İsteddiğiniz kadar işçi, emekçi haklarından, ezilenlerden söz edip durun.

Yakın tarihimizde solun treni kaçırdığı en önemli durak 28 Şubat muhtırasıdır. Bir darbe anlamındaki bu muhtıra karşısında sözünü ettiğim sol tam anlamıyla tutumsuz kalmıştı (destekçiler de çıktı ama hesap dışı tutuyorum onları). Bu tutumsuzluk ise apaçık biçimde darbecilerin destek bulması anlamına geldi. O dönemde atılan "Ne Refah-Yol, Ne hazırol" sloganı her şeyi gayet veciz biçimde özetler. Bir tarafta asker, onun muhtırası, darbe eğilimi var; öte yanda halkın oylarıyla seçilmiş bir sivil hükümet. Bu hükümet ister Refah-Yol hükümeti olsun ister başka, hiç fark etmez. Ve siz bu durumda sivil hükümete yönelik bir saldırının karşısına çıkmıyorsunuz. Parlamenter demokrasiyi savunma refleksi gösteremiyorsunuz. Bırakalım ötesini, demokrasi için bile halk size niye güvensin?

Bu çizginin devamı, "Ne şeriat, Ne darbe" kaytarıcılığı oldu. Kafaları karıştırmaya hizmet etti. Karar verin kardeşim, kavşakta bekleyen hangisi? Bu mantıkla keskin bir hesaplaşma içine girmeden geçmişin yanlışlarından söz etmek hiç anlamlı olmaz, bu hesaplaşmayı yapmadan parlak laflarla "yeni soldan" söz etmek de hiç inandırıcı durmuyor. Yok eğer, bu yanlıştan döndüyseniz o durumda bugünlerde sivil demokrasiyi savunmak için etkili sesler verin, tutum gösterin. Demokrasinin asgarımüşterekinde birlik olmadan "sol içi asgarımüştereklerde" birlik aramaya hapsolmuş arayışlar sayısız kez yaşanmış olan nafile birlik turları olmanın ötesine geçemez.

Türkiye askerî vesayet rejimi mi, sivil demokrasi mi ikilemini kırmada son yasa değişikliğiyle çok ileri bir adım attı ama henüz hiçbir şey garanti değil. Tam da bugünlerde sivil demokrasiye yeni etkili sesler vermenin zamanı. Şimdi değilse ne zaman?

Sol bu fırsatı da kaçırmamalı. Yarın, hiç değilse çocuklarına, torunlarına sivil demokrasi için benim de çorbada tuzum, tarlada izim var diyebilmeli.

Boru hattı ve medeniyetler ittifakı

Nabi Yağcı 16.07.2009

Medeniyetler ittifakı projesi ortaya çıktığında bunu heyecanla karşılamış ve üstüne her fırsatta yazmışım. Bu proje doğrultusunda atılan adımları elimden geldiğince izlemeye çalışıyorum. 11 Eylül saldırısından sonra ısıtılıp tekrar güncelleştirilen Huntington'ın "Medeniyetler çatışması" doktrini uğursuz bir doktrindi ama bir gerçeklikten hareket ediyordu. Doğu-Batı, İslâm-Hıristiyan dünyaları arasında kökleri tarihin derinliklerine, Haçlı Seferleri'ne kadar inen bir ötekileştirmenin, düşmanlaştırmanın varlığı yadsınamazdı.

Huntington, Soğuk Savaş sonrası dünyanın, kendi deyimiyle çatışmaların fay hattının sınırını yine kendi anlatımıyla "Doğu Roma'nın doğu sınırı" olarak belirliyordu. Demek ki fay hattı bizden geçiyor. Türkiye'nin AB'ye tam üyelik meselesinde de her iki tarafın "medeniyet çatışmacıları"nın "istememezükçüleri" aynı tarihsel birikimin gerici ürünleridir. Her ikisi de ötekini göstererek "o dünya bize ait değil" diyor.

Ne var ki, ekonomik ve teknolojik küreselleşme, çoktan tarihin tortusu bu gerici yani gayrı medeni dünya tasavvurunun maddi-teknik temellerini berhava etti. Farkında değiller. En son Nabucco projesinin imzalanması bu dediğime yeni bir kanıt. Bu projenin geleceğe dönük tartışılan teknik ve siyasi pek çok sorulu yanı var. Bunlar tartışılacak. Fakat bu projenin beni ilgilendiren yanı gaz tedarikinin mümkün olup olamayacağı gibi teknik meseleler değil, başarılı olduğunda ekonomik getirileri de değil, onlardan önce başlıbaşına bu projenin imzalanmış olması durumudur.

Bu imza, günümüz dünyasında eski dünyanın "bağımsızlık" paradigmasının yerini "karşılıklı bağımlılık" paradigmasının aldığını bir kez daha kanıtladığı gibi, karşılıklı bağımlılık ilkesini kafalarda ve siyasetlerde pekiştiren bir adımdır. Bu durum eski dünyanın "ulus-devletçi ve milliyetçi" ideolojilerinin de nasıl hızla temelsizleştiğinin bir göstergesidir.

Günümüzde özellikle iki ana sorun, çevre/ekolojik sorunlar ve enerji/su sorunu hem tüm insanlığın ortak geleceğini ilgilendiren hayati sorunlar olmaları nedeniyle küresel sorunlardır, hem de çözümlerinin ancak ortak çabalara, projelere bağlı olması nedeniyle küresel niteliktedir. Yavaş yavaş bu alanlarda tek tek devletlerin egemenlik haklarının ve dolayısıyla mülkiyet haklarının eridiğini göreceğiz. Görmeye başladık bile. Örneğin hiçbir devlet daha şimdiden, su benimdir dilediğim büyüklükte ve dilediğim yerlerde baraj yaparım diyemez, başka deyişle komşunun su hakkını gasp edemez. Tıpkı, "Ben devletim, benim milli yasalarım geçerlidir, insanlarımızı istersem askerî istersem sivil mahkemelerde yargılarım" diyemeyeceği gibi.

Rusya öyle dedi ve milliyetçi dar görüşlülükle kendi bindiği dalı kesti. Doğalgaz vanalarını kapatarak Avrupa'yı iki kez soğukta bırakıp buradan şantajla siyasi rant elde edebileceğini düşündü. Bu tehlikeyi gören, Rusya'yı yola getirmeye çalışmaktan çok enerji kaynaklarını çeşitlendirmenin bu tehlikeye karşı en etkili önlem olduğuna karar veren Avrupa, Nabucco projesine destek verdi. Böylece Türkiye'yle birlikte dört Avrupa ülkesinin imzalarını taşıyan yeni gaz boru hattı projesi gündeme girdi. Bu proje gerçekleştiğinde boru hattı, Hazar ve Ortadoğu'dan gelecek doğalgazı Türkiye, Bulgaristan, Romanya, Macaristan ve Avusturya üzerinden Avrupa'ya taşıyacak.

Başka deyişle Huntington'ın geleceğin savaşlarının fay hattı dediği bölgenin altından geçen boru hattı bu doktrini tarihe gömecek. Nabucco projesi realize olduğunda boru hattının geçtiği ülkelerde ve hatta gaz tedarikçisi ülkelerde demokratik istikrar aynı zamanda bu boru hattının güvenliğini de ilgilendirir olacaktır.

Fakat bu söylediklerim henüz bir olgu değil bir eğilimdir. Bu eğilimin olgu haline dönüşmesi ne kendiliğinden olabilir ne de yalnızca bu maddi-teknik temelin otomatik sonucu. Bir benzetme ile söylersem, enerji kaynaklarındaki çeşitlenmenin kendiliğinden demokrasilerde de çeşitliliği yani çoğulculuğu doğurması elbette düşünülemez. Fakat dış tehdit algısı azaldıkça içte özgürlük talepleri daha da artacak, siyasi demokrasinin alanı genişleyecektir. Bu genişleme talebine yanıt ancak çoğulcu demokrasi ya da daha çok demokrasi siyasetleri ve kültürüyle verilebilir.

Bu nedenle Türkiye, askerî vesayet rejiminden bir an önce yeni bir anayasa ile kurtulmak; Kürt sorununu, Alevi sorununu, azınlıklar meselesini çözmek, bu tartışmaları geride bırakmak zorundadır. Eğitim reformu, tarım reformu, yargı ve kamu yönetimi reformu gibi devasa işler var önümüzde. Hele Medeniyetler İttifakı'nın eşbaşkanlığını üstlenmiş bir ülkede içki yasakları/engellemeleri, içki içiliyor diye konser basmalar, türban yasağı gibi abuk sabuk yasakların artık çok sırtıttığını görmek gerekir.

Kendi içimizde medenî olmadan nasıl medeniyetler buluşmasına hizmet edebiliriz?

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Demokrasinin kadar konuş

Nabi Yağcı 18.07.2009

Artık sıkça “darbe” lafları etmemeye karar vermiştim. Çünkü son yasa değişikliğinden sonra şimdi önümüzdeki asıl mesele asker kafalı sivillerle uğraşmaktı. “Demokrasi adına tuhaflıklar” diye bir yazı dizisi yapılırsa her halde en başa ciddi bir gazetemizde ciddi ciddi köşesi olan bir yazarın “Emir kumanda içinde yapılane darbe denmez” lâkırdısı yer alırdı. Bu ülkede Aziz Nesin boşuna çıkmamış.

Bir kez daha altını çizelim, değiştirmeye uğraştığımız siyasi rejim “Asker-Sivil Yüksek Bürokrasinin” ve destekçilerinin vesayet rejimidir. Bunun ideolojisi ise Kemalist elitizmdir. Görüyoruz işte sivil yargı düzenine, tabii hâkim ilkesine kimler karşı çıkıyor. Bu çevreler, CHP de içinde ellerindeki son kozları oynuyorlar.

Yazımın asıl konusuna geçmezden önce, HSYK atamalar, tayinlerle ilgili henüz karar alamamış haldeyken, bu konuda bir yurttaş olarak tavrımı ortaya koymak, onlara seslenmek istiyorum: Eğer vesayet rejimini korumayı görev sayarak adalet duygularımızı karartan bir karar alırsanız yargıya olan güvenimizin son kırıntılarını da yok edersiniz. Sözüň özü; “Halk bu yargıyı affetmez.”

Gelelim sıkça darbe lafları etmeme kararımı bozan nedene. Dünkü *Star* gazetesinde bana göre çok ilgi çekici bir haber yer aldı. Hüseyin Ozay imzalı haberde “Darbe riski tazminatı” başlığı altında şöyle yazılıyor: **“BTC anlaşmasında riskler arasında yer alan darbe olasılığı, Nabucco için yapılan anlaşmaya konulmadı. Yıllardır dış borçta darbe ihtimali nedeniyle ek risk primi ödeyen Türkiye sınıf atladı.”** Haberin özeti bu işte. Size de çok ilginç gelmedi mi?

Perşembe günkü yazımda Nabucco Doğalgaz Boru Hattı Projesi'nin imzalanmasıyla günümüz dünyasında küresel değişimin sonucu giderek yerleşik bir eğilim halini almaya başlayan karşılıklı bağımlılık ilişkisi üstünde durmuş ve bu boru hattının geçtiği ülkelerdeki demokrasi ve siyasi istikrar ile bu proje arasındaki bağa işaret etmiştim. *Star*'da çıkan haber bu yorumumu doğruladığı gibi son derece ilginç bir ayrıntıyı da sergiledi.

Cahilliğime verin ama ben doğrusu Türkiye'nin yıllardır, darbe ihtimali nedeniyle ek darbe riski primi ödemek durumunda kaldığını ilk kez öğrendim. şaşırdım. İşe bakın siz! Bu bilgiyi didiklemede çok ekmek var, ben de biraz öyle yapacağım.

Ama önce haberle ilgili biraz ayrıntı verelim. "21. yüzyılın projesi olarak nitelendirilen ve Rusya'nın Avrupa'daki gaz tekelinin kırılmasını sağlayacak olan Nabucco Projesi, 5 milyar Euro'luk en büyük dış yatırım, 15 bin kişiye iş imkânı ve ucuz doğalgaz tedariki dışında Türkiye'ye uluslararası piyasalarda önemli bir kazanım daha sağladı. Nabucco Projesi'nde, güvenliğin AB'nin oluşturacağı özel güvenlik birimi tarafından sağlanacağı s rprizinin ardından ikinci sürpriz düzenlemenin de 'darbe kriterinde' yaşandığı belirlendi. Yıllardır 'darbe' riski yüzünden uluslararası piyasalarda risk primi ödeyen Türkiye, yüzyılın projesi Nabucco'yla bu statüden kurtuldu. AK Parti Hükümeti'nin AB  yeliği yolunda aldığı kararlar ve sivilleşme yolunda attığı adımlar nedeniyle 'darbe' Nabucco Projesi'nde olası riskler arasında yer almadı. Oysa 20. yüzyılın projesi olarak nitelendirilen Bakü-Tiflis-Ceyhan (BTC) Boru Hattı Projesi'nde ise, projeyi tehdit edebilecek unsurlar arasında darbe ihtimali de risk olarak sayılmıştı."

şimdi darbelerin bize yaptığına bakın. Tutuklamaları, işkenceleri, ölümleri geçiyorum, her darbe veya askerî müdahale  lkemizi on yıl geri götürdü. Örneğin, Soğuk Savaş'ın bitiminde 12 Eylül diktası koşulları altında olmasaydık, Türkiye en azından bugün Yunanistan'ın, İşpanya'nın yakalamış olduğu refah ve gelişkinlik düzeyini yakalamış olurdu. Kürt sorunu da çözülebilir, Türk, Kürt bu kadar gencimizi yitirmez, analar ağlamazdı. Terörü  nleme adına savaşa bu kadar para d kmezdik. Askerî harcamalara bu denli geniş bütçe ayırmaz, biz de ordumuzu k  lt rd k vs, vs.

Bir de dış dünyadaki itibarımıza bakalım. Uluslararası büyük ticari sözleşmelerde siyasi itibarımız beş paralık mış meğer. Bize, "demokrasiniz kadar konuşun" diyorlarmış. Demokrasimize güvenmedikleri için ticari sözleşmelere darbeye karşı risk tazminatı maddesi koyuyor, koymakla da kalmıyor, risk primi  detiyorlarmış.

Dedim ya bu haberde ekmek çok diye, bir gerçek daha var. Sıklıkla günümüz kapitalizminin dünden nitelikçe farklılaştığını, kapitalizmin artık savaştan değil barıştan kazandığını vurguluyorum. Elbette henüz silah ve ölüm tacirleri, militarist sanayi kompleksleri yok olmadı ama gidiş, eğilim aksi yönde. Bunu söylediğimde soldan kimileri eleştiriyor, kapitalizmi aklamaya çalıştığımı söylüyorlardı. İşte gerçek. Ayrıca eğer boru hattı projesi realize olacaksa bilin ki, Kürt sorunu da barışçı çözüme kavuşturulacaktır. Başka yolu yok.

Neymiş efendim; demek ki, meydanlarda ulusalcılık adına bayrak sallamanın, mehter marşı ile yürümenin, antiemperyalizm slogancılığı yapmanın bu ülkenin gerçek çıkarlarıyla bir ilgisi yokmuş.

Neymiş efendim; değişen dünyayı görmeyenler nal toplarmış.

Reform yolunda duraklamak ölümcüldür

Nabi Yağcı 20.07.2009

Reform sürecinde AK Parti'nin frene bastığı 2007 yılından beri uyarılar yapılıyor, reform sürecinde yavaşlamanın ne denli tehlikeli olduğu yazılıp çiziliyordu. Ancak AK Parti iktidarı bu uyarılara kulak asmamış, kendini zorlayan siyasi rakibi olmadığından biraz uzlaşıp, biraz itişerek ama kendini riske atmadan yol alabileceğini sanmıştı. Yanıldığı hakkında açılan kapatma davasıyla anladı, ama biraz geç olmuştu.

Bugün gerek asker gerekse sivil bürokrasinin sivilleşme reformlarına direnmeleri karşısında iktidarın zorlanmasının temel nedeni yukarıda değindiğim yanlıştır. Başta doğru olarak hızlı atılan reform adımları statükoyu sarsmaya ve sonucunda statükodan nemalanan çıkar çevrelerini uyarmaya ve sessizce karşı hamleler için hazırlık yapmaya yöneltirken, bu kritik eşikte iktidarın duraklaması kendisi için ölümcül bir yanlış, karşı taraf için ise bulunmaz fırsat oldu.

AB müktesebatı, saklı gizli değil herkesin bildiği demokratik dönüşüm hedeflerini içermektedir, yani Türkiye AB yolunda ilerlediğinde ne gibi değişikliklerle yüz yüze gelineceği bir sır değildi. Başka deyişle çatışma kaçınılmazdı. Reform yanlıları böyle bir çatışmaya hazırlıklı mıydı? Hayır. Her şeyden önce Cumhuriyet Türkiye'sinde sivil toplumun reformlar için mücadele deneyi yoktu ya da yok denecek kadar azdı; dolayısıyla reformcu çevrelerin bu çatışmaya hazırlıklı olmaları beklenemezdi. AK Parti'nin reform sürecindeki yanlışları da bu nedenle anlaşılamaz değildi.

Reformlar sürecinde bir başka şey daha oldu; statükocu direnç, bizdeki devletin tarihsel karakterini sokaktaki insanların da görebileceği berraklıkta gün ışığına çıkardı. Bu durumu şöyle söylemek belki de daha doğru olur: Bizimki gibi vesayetçi karakterdeki devlet, tarihte başka örneklerde de görüldüğü gibi derin değişimler öncesinde "baba" rolünde görünür, ancak ne zaman derin bir siyasi kriz ortamı doğar o zaman devletin gerçekte kimlerin elinde olduğu görülür hale gelir, koruyucu baba rolü biter ve devletin hükümları, baskıcı doğası ortaya çıkar. Bizdeki gelişmeler de bu yönde oldu.

Devletle bağlı olarak işaret edilmesi gereken bir başka önemli husus onun ideolojik fonksiyonu ve faaliyetidir. Asker, yargı, üniversiteler, okullar, kamu kuruluşları koordineli biçimde statükoyu korumak amacıyla düşünce üreten kurumlar oldular. Yani devletin ideolojik aygıtları da gözle görülür hale geldi. Basında, TV'de sayısız örneğini gördük. Bu ideolojik saldırı bayrak mitinglerinde olduğu gibi somut sonuçlar da verdi.

Bütün bunlar olurken, statüko kendini korumak üzere topyekun seferberlik hali içine girdiği bir sırada AK Parti iktidarının reform sürecini yavaşlatması, frene basması ve türban yasağını kaldırmakla sınırlı bir anayasa değişikliğine gitmek gibi, düşünce özgürlüğünü sınırlayan 301. madde gibi yasal engelleri kaldırmada ayak sürümek gibi, Şemdinli davasının arkasında durmamak gibi bir dizi yanlış yaptı. Bu yanlışların yanı sıra muhafazakâr reflekslerle AK Partili belediyelerin bazı kamu mahallerinde içki yasaklamalarına gitmesi reformcu çevrelerin o kritik eşikte AK Parti'ye mesafe koymalarını, uzaklaşmalarını doğurdu.

Oysa son derecede stratejik alanlarda reformlara gitmeden, atılmış olan ileri adımlar her zaman geri döndürülebilir, reform süreci yavaşlatılabilirdi. Bu stratejik alanları kapsayacak reformların başında "Kamu yönetimi reformu", "Yargı reformu" ve "yeni anayasa" geliyordu. Bu alanlarda ciddi adımlar atılmadı. Birara

anayasa hazırlık çalışmalarına başlandıysa da arkası gelmedi.

Bu üç alanda atılacak köklü yenilenme adımları yalnız reform sürecini kesmek isteyenlerin direncini kırmak açısından değil reform programının hayata geçmesi, hızla uygulanabilmesi açısından da önemliydi. Değişmeye direnen kamu personeli eliyle reform programlarının gecikmeksizin, başarıyla uygulanması her halde düşünülemez.

Bu yanlışların bir sonucu olarak bugün, askerlerin de sivil mahkemelerde yargılanmasının yolunu açan yasa değişikliğinin Anayasa Mahkemesi'nce, anayasaya aykırılıktan iptal edilmesi kaygısı var. Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulu'nun kararnamesiyle Ergenekon savcı ve yargıçlarının bu davadan alınmaları, faili meçhul cinayetlerin üstüne giden savcıların sürülmeleri tehlikesi var. Yani statükoyu koruma cephesi, reform sürecini yavaşlatma yanlışlarından şimdi yararlanıyor. Eğer bu adımlarında başarılı olabilirlerse, reform sürecinde ciddi gedikler açılabilir, en azından bir moral üstünlük kazanabilirler.

Bugünlerde reform sürecinde aldığımız yol ve kazanılan deneyler üstüne düşünmenin tam zamanıdır. Elbette amaç aynı yanlışları bir daha yapmamak olmalı.

Reformcuların yanlış yapma lüksleri yok artık.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Müesses nizam çatırdarken yeşeren korkular

Nabi Yağcı 23.07.2009

21 Temmuz 2009 günü *Radikal* gazetesinde İsmet Berkan'ın "Müesses Nizam'ın Direnişi" başlığını taşıyan yazısını okuduğumda önce, "Bu kadar da olmaz" dedim ama söyledikleri üstüne düşündüğümde samimi bir korkunun izlerini fark ettim. Bu korku birçok demokratın, Türkiye'deki müesses nizamı yani kurulu düzeni çatırdatan derine yönelen değişim karşısında duydukları samimi korkudur. Bu nedenle kimileri ya gelişmeleri kenardan seyretmeyi tercih ediyor ya da korkular üstüne kurulu, adına gerçekçilik, tarafsızlık denilen, aslında tutumsuz kalmayı tutum sayan eyyamcı politikalar inşa ediyorlar. Korkutucu gerçeklerin ifşa edilmesinin yanında korkusuzca yer alanlar ise bağımsız düşünemeyen "militanlar" oluyor.

Öyle mi gerçekten?

Yazıyı okuduğumda "Bu kadar da olmaz" dedirten şey, bu yazının, bir başka zamanda değil de tam da 2. Ergenekon Davası'nın görülmeye başlandığı günün ertesinde yazılmış olmasıdır. İçinde üst düzey eski generallerin de olduğu darbe şüphelilerinin yargılanmaya başladığı o gün, tarihe geçen bir gündü oysa. Çünkü kimileri açık yazıp söylüyor, kimileri ise içinden konuşuyor, "Bu dava başlayamaz, nasıl olsa bir yolunu bulup düşürürler" diyorlardı. Ama öyle olmadı, sonucu ne olursa olsun dokunulamaz denilenlere dokunularak bu dava açıldı ve başladı. Böylece tarihimizde bir ilk gerçekleşti.

Aynı günlerde Cizre’de 1990’larda işlenen faili meçhul cinayetleri aydınlatmak ve sorumlularını ortaya çıkarmak için Kayseri İl Jandarma Alay Komutanı Albay Cemal Temizöz’ün de yargı önüne çıkacağını okuduk. Yine aynı günlerde bir tabura dokunularak, alanında kazı yapılarak bir başka faili meçhul cinayetlerin izleri aranmakta. Şaibeli kararlar alan Adli Tıp Kurumu’na da dokunuluyor. Bütün bu dokunmaların, “hukuka bağlı devlet” içinde yürüyebilmesi için, devletin hukukla yani sivil hukukla bağlanabilmesi için yine tarihî bir yasa değişikliği yapılarak askerlerin de sivil yargıda yargılanabilmesinin önü açıldı.

Başka bir zamanda değil de tam bu zamanda İsmet Berkan soruyor “Acaba ülkemizdeki savaş ‘demokrasi’ savaşı mı?” Ya ne?

“Bazılarımız bunun böyle olduğunu düşünüyor, en azından böyle olmasını temenni ediyor. Ama benim şüphelerim var. Bence yürütülen ve pek çoğumuzun da ‘sonunda demokrasi gelecek’ inancıyla destek verdiği savaş, aslında şu anda tam bir güç savaşı, gücü elde etme savaşı. Savaşın bir tarafında hükümet ve onun etrafında kümelenmiş olan koalisyon var. Karşı tarafta ise hepimizin doğduğumuz günden beri yakından tanıdığımız ‘müesses nizam’.”

Sayın Berkan’ın korkusu, müesses nizam yıkılırsa ne olacağı? “Peki, ‘müesses nizam’ın yenilmesi ne anlama gelecek? İşte bence kritik soru bu. Yani, eski düzen bitince yerini ne alacak? O yeni düzen nasıl kurulacak, kimler tarafından kurulacak, hangi ilkeler üstüne kurulacak? Şimdilik umut, eski düzenin gitmesiyle demokrasinin geleceği beklentisi üzerine inşa ediliyor. Zaten ‘müesses nizam’ın bazı görece akıllı savunucuları epey bir zamandan beri bu beklentiye hücum ediyorlar, ‘Bu düzen yıkılınca demokrasi gelmeyecek, bir çeşit diktatörlük gelecek, faşizm gelecek’ diyorlar. İtiraf edeyim, müesses nizamın savunucularından olmasam da, ben de içimde bu korkuları taşıyorum; çünkü ortada elle tutulur bir demokrasi projesi göremiyorum, onu göremediğim gibi ortada elle tutulur miktarda demokrat şahıs da göremiyorum.”

Hakkını yemeyelim, İsmet Berkan eski düzenin sürmesine razı olmamak gerektiğini de sözlerine eklemeyi ihmal etmiyor. Ancak bu sözler havada asılı kalıyor, önerdiği çözüm şaşırtıcı; söylediği şey olan bitene “mesafeli” olmak, “biraz uzaktan bakmak”tan ibaret. Peki, neye karşı mesafeli olmalıyız? Kastettiği şey, AK Parti iktidarının yaptıklarına karşı “mesafeli” olmak ise, Berkan’ın beğenmediği demokratlar böyle yapıyorlar zaten, doğrularını destekliyor, yanlışlarını eleştiriyor. Fakat AK Parti iktidarının tam da müesses nizamın üstüne gittiği bir sırada bunları söylemek ne anlama geliyor? Bu gidişi uzaktan mı seyredelim? Niye?

Böyle yaparsak, müesses nizamın şaşmaz taktiği olan korku üstüne kurulan, “önyargılarımızı gıcıklayan manipülatif” politikalar bizleri de esir almış olmaz mı? Görülüyor ki, Berkan’ın “müesses nizamın akıllı savunucuları” dediği çevrelerin propagandaları kendi üzerinde de korkularını manipüle ederek hayli etkili olmuş.

İsmet Berkan, korku psikolojisi ile kaygı psikolojisini ayırt edebilecek düzeyde entelektüel donanıma sahip bir kişidir. Korku bağımsız, özgür düşünceyi ketler, boğar; kaygı ise tersine eleştirici, araştırmacı, bilimsel, özgür düşüncenin ön koşuludur. Hepimizin, pek çok konuda kaygıları var. Berkan’ın demokrasi üstüne sorduğu sorular hiç de yersiz sorular değil. Yalnız Türkiye için değil dünyadaki değişim için de soruyoruz benzer soruları. Bu nedenle bu kaygıları önemsiyorum, yerim bittiği için gelecek yazımda konuyu sürdüreceğim.

Ama, hiç kaygı duymuyorum, bu savaş demokrasi için savaştır.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Müesses demokrasi

Nabi Yağcı 25.07.2009

Gençler geçmişe meraklı değillerse bilmezler, politik yaşama gözlerimi açtığım gençlik yıllarımdan beri demokrasi, özgürlük isteklerine karşı savcı ve yargıçlardan bize karşı yapılan suçlamaların, hakkımızda verilen mahkeme kararlarının ilk cümlesi "müesses nizamı yıkma" olurdu. Bu klişe hiç değişmezdi. Örneğin, değil sınıf mücadelesinden, sosyal sınıflardan söz etmek dahi müesses nizamı bozacak en tehlikeli suçlar arasındaydı, söz eden de neredeyse eli kanlı katil. Savunmalarda bol bol Marksist olmayan yabancı yazarlardan alıntılar yaparak sınıf kavramının sosyolojik, bilimsel bir kavram olduğu yargıçlara anlatılmaya çalışılırdı ama pek de işe yaramazdı bu çabalar.

Kurulu düzenin korunabilmesi elbette yalnızca yasaların koruyuculuğu ve/veya polis şiddeti ile olamazdı, en önemlisi toplumun da "kurulmuş toplum" olması gerekirdi. Kurulmuş toplum demek devri daim makinesi gibi bir kez kurulduktan sonra artık hiç değişmeyen, değişmesi istenmeyen toplum olmak demektir. Taş gibi toplum yani. Cumhuriyetin kurucu ideolojisi kendini tam ve eksiksiz biçimde "İmtiyazsız, sınıfsız, kaynaşmış kitleyiz" vecizesinde ifade eder. Yani ne etnik, ne sınıfsal, ne dinsel, ne kültürel farklılıklar olmayacak. Durgun bir göl gibi, hatta daha iyisi buz tutmuş bir göl gibi hareketsiz bir toplum olacak. Tek imtiyaz sahibi kurum olacak o da "devlet." Ekonomide imtiyaz sahibi devlet, siyasette de imtiyaz onda ve tabii demokraside de, eğer buna demokrasi denirse.

Cumhuriyetin toplum mühendisliğini üstlenen siyasi aracı CHP idi. Toplum mühendisliği anlayışı, tek parti döneminden günümüze dek fazlaca değişmeden gelen devletin öz partisi CHP'nin altı ok programında ve ideolojisinde putlaşmıştır. Halkçılık mı lâzım, CHP var, devletçilik mi o da CHP'de, devrimcilik mi istiyorsunuz onu da CHP yapar, hatta komünizmi dahi CHP getirebilir. Allahtan daha ne istiyorsunuz, belânızı mı? Lâf gelişi söylemedim, belâ korkusu içimize sindirilmiş bir korkudur, korku eğitim sistemimizin de ana motifi olageldi.

Sonuçta sivil toplumu gelişmemiş, konuşmayan, tepki vermeyen bir toplum ortaya çıktı. Dikkat edin hemen herkes her şeyden şikâyetçi fakat hiçbir şeye tepki vermiyor ya da tepki veren bir avuç insan. İşte ilk kez şimdi sivil toplum tepki vermeye başladı. Üstelik her gün bir başka faili meçhul cinayetin ayrıntıları ortaya çıkıyor, insan okurken öfkeyle, acıyla bağırma ihtiyacı duyuyor. Böyle topluma sakin olma nasıl önerilebilir, hem de demokrasi adına?

Asıl mesele bana göre daha derinde. İster sağda olalım ister solda, hepimiz ulus-devlet çağının tedrisatından geçtik. Dolayısıyla toplum mühendisliği farklı derecelerde de olsa içimize sinmiştir. Toplumu beğenmeyip düzeltmek isteği, topluma nizamât verme arzusu hepimizde az ya da çok var. Yazdıklarımıza, söylediklerimize biraz baksak içimizdeki mühendisi yakalayabiliriz. Kendi adıma ben, bendeki mühendisi sıklıkla yakalıyorum. Bu nedenle ulus-devlet çağının güvenlik şemsiyelerinin zayıflaması, kimilerini korkutan, kimilerini kaygılandıran, nasıl bir gelecek sorusunu doğuruyor. Bu konularda yoğun düşünsel çabalar sürüyor.

İsmet Berkan, geçen yazımda konu ettiğim yazısında, müesses nizamın yerini alacak düzenle ilgili olarak

içindeki korkusunu "ortada bir demokrasi projesi" olmayışına dayandırıyor. Yakından bakılırsa "Demokrasi projesi" sözü hayli sorunlu bir sözdür, bende örtük bir toplum mühendisliği çağrışımı yapıyor.

Bu projeyi kim veya kimler, kimler adına, kimler için yapacak? Hükümet mi yapacak veya parlamento mu ya da siyasi partilerin biraraya gelip bir proje üstünde uzlaşmalarıyla mı olacak bu iş? Askerler de bu uzlaşmanın bir tarafında olacaklar mı? Diyelim böyle bir proje yaptık, bunu kabul etmeyenlere ne olacak?

Hayır. Bu anlayış bana göre yanlış ve artık günümüzde aşınmış ve aşılmakta olan bir anlayış. Yine bana göre demokrasiden söz ettiğimiz yerlerde ilkelerden çok normlardan söz etmek daha doğru olur. Normlar belirli ilkelerin uzun zaman dilimi içinde uygulanışlarının ortaya koyduğu durumu anlatır. Günümüzün asgari demokrasi normları AB müktesebatı içinde var. Ama önemli olan bir gecede fesi atıp şapka giymek gibi bunları topluma hazır elbise olarak giydirmek de değildir.

Olması gereken toplumun farklı sınıf ve kesimlerinin kendi taleplerini özgürce dile getirebileceği ortamı yaratmaktır ki bu ortamın adı demokrasidir. Şiddete dayalı olmaksızın toplumun farklı kesimlerinin kendi taleplerini dile getirmeleri önündeki engelleri kaldırmanın adı da demokrasi savaşdır.

Peki, bugün toplumun kendini, taleplerini özgürce, korkusuzca ifade edebilmesinin önündeki en önemli engel nedir?

Devlet terörü ve askerî vesayet değil midir? Demokrasi önündeki bu duvarı yıkmanın tarafında olmak için bir demokrasi projesine ihtiyaç duymayı doğrusu anlamakta zorlanıyorum. Engelleri kaldırmak için mücadele edelim, gerisinde topluma güvenelim, herkes sözünü söylesin, bu yeterlidir.

Toplum çoğul ses vermeden çoğulcu demokrasi nasıl olabilir?

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Gelin artık tarih yapalım

Nabi Yağcı 27.07.2009

Politika soğuyunca tarih olur. Fakat eğer tarihin sorunları hiç çözülmeden sürekli önümüze geliyor, toplumumuzun değişik kuşakları dolap beygiri gibi hep aynı politik gündemi yaşamayı sürdürüyorsa politika soğuyup tarih olamıyor demektir. Politik olan, ruhunu tarihe teslim edemez bir türlü, can çekişip durur. Politikaya gözümü açtığımda Kürt sorunu vardı, kapatacağız yine var, din-laiklik, asker-sivil sorunları da öyle. Uzun, bitmeyen bir "bugün" yaşıyor gibiyiz. Tersinden bakıp, sorunları çözemediğimiz için tarihe hapsoldüğümüz da söylenebilir.

Tarih olmayınca tarihten öğrenmek, ders almak da söz konusu olamıyor. Dolap beygiri olmak da zaten bu demek. At gözlüğü takarlar ki, zavallı beygirler yalnızca atacağı adımı görsün, nafile turlar attığını anlamasın. Öyle oluyor. At gözlüğüyle gözümüzü kapattıklarında aklımız değil, duygularımız keskinleşiyor, el yordamıyla

karanlıkta yürüyenler gibi korkularımız, içgüdülerimiz bize hâkim oluyor. Her an bir çukura düşmek, uçurumdan yuvarlanmak, bir kayaya çarpmak tehlikesi içinde olduğumuzu sanıyoruz. Böceklaşıyoruz.

At gözlüğü dediğim şey tarih bilincinin yokluğudur. Başka deyişle ilkel resimlerde olduğu gibi perspektif duygusunun yokluğu. Şimdi bize basit gibi gelen bu duygu, örneğin antik Yunan heykelinde bir ayağın bir karış geriye çekilmesi tarihsel birikimin, heykel ustaları arasında dinsel önyargıların da karıştığı uzun yıllar süren kavgaların sonucunda gerçekleşebilmişti.

Ukalalık ettiğim için beni bağışlayın. Bilinç lâfını artık pek sevmemekle birlikte başka tür ifade edemedim, tarih bilincinin kaynağı bir yandan gerçek tarih bilgisi diğer yandan ise soğuyunca tarih olacak olan kendi deneylerimizdir. Ama cumhuriyet kuşakları bu iki kaynaktan da yoksun olarak büyüdüler.

Fakat bugünümüzün artık farklılaştığına dikkat edelim. İlk kez toplum olarak tarih yapma fırsatımız var. Ama bu hepimize bağlı. Eğer başarabilirsek, diyelim yirmi, otuz yıl sonra bir tarihçi bugüne bakarak acaba ne der? Şunu diyebilecek mi? "Bu kuşaklar toplum olarak ilk kez kendi sorunlarını kendilerinin çözebileceği yolları buldular."

Ulus-devletlerin mutlak otoritesini zayıflatan bugünkü konjonktür nesnel olarak bu fırsatı tanıyor bize. Öte yandan içeride 1930'ların totaliter rejim anlayışı can çekiyor. Yanı sıra bugünün genç kuşakları bizlerin sahip olamadığı şansa sahipler: Resmî tarihi didik didik eden tarihçiler, tarih araştırmacıları var. Görüyoruz, yalnızca *Tarafı* alsak bile, Halil Berktaş köşesinde iğneyle kuyu kazarak tarihî gerçekleri gün ışığına çıkartmaya uğraşılıyor, Ayşe Hür merakla izlediğimiz araştırmacı tarih yazılarıyla her hafta katkısını yapıyor. Sevan Nişanyan çok zevkli öğretici biçimde sözcüklerin tarihini eşeliyor. Tarihçi, araştırmacı, ekonomist, sosyolog, felsefeci pek çok yazar medyada neredeyse her gün toplumsal sorunlarımızın derindeki veya örtük nedenlerini görmemizi sağlıyor. Geçmişte böylesi bir şansa hiç sahip değildik. Dar bir siyaset alanında cahilce ama inanarak top koşturuyorduk. Fakat acaba bu çabalara hak ettiği değeri veriyor muyuz bugün, entelektüel bir merakla izliyor muyuz?

Günümüzde siyaset alanı yalnızca siyasetçilere bırakılamayacak kadar fiilen genişledi. Farklı düşünenlerin düşüncelerini açıklama şansı dün ile kıyaslanamaz ölçüde arttı. Baskıların olmadığını söylemiyorum. 1 Mayıs Taksim'de de gördük, en son harçları protesto eden gençlere yönelik polis baskısında da görüyoruz, başka örnekler de var, ama bütün bunlar muhalif düşünce ve eylemlerimizi yükseltmemize engel değil. Yeter ki, yalnızca muhalefet etmenin ötesinde içinde bulunduğumuz koşulların, sivil toplum olarak duruma müdahale edip değiştirme, değişime aktif katılarak sorunların kapalı kapılar arkasında çözülmesine imkân vermeme şansını bize tanıdığını fark edelim.

Şimdi Kürt sorunu yeniden önümüzde, dünden farklı olarak "çözümü artık mümkün bir sorun" olarak duruyor. Ama mümkün olması mutlak çözülecek anlamına gelmiyor. Kolay olmayacak ama bazı şeyler değişecek, bu kesin. İkincisi, çözüm için atılacak adımların tarafların hiç birini bütünüyle tatmin edemeyeceği de kesin. Ancak hiçbir şeyin eskisi gibi olamayacağı, sürümeyeceği hepsinden fazla kesin.

Çözüm formüllerinden önce soruna bakış açısını önemsiyorum. Toptancı yani "ya hep ya hiç" mantığıyla, devletin minimalist yani en azını vererek kurtulma mantığı arasında sıkışma tehlikesi var. Çözümü güçleştirecek böylesi bir sıkışmadan kurtulabilmek için bakış açımızı tarihsel bir perspektife oturtmak zorundayız. Ne demek istiyorum?

Tek bir adımda her şey çözüme kavuşmayacak ama atılacak adımlar öyle olabilmeli ki, yarın Kürt sorunu hiç el

atılmamış yepyeni bir sorun gibi önümüze tekraren gelmesin. Aldığımız yoldaki çözüm deneylerimiz, gelecekteki yeni adımlara yardım etsin. Bu dediğimin somut olarak ne anlama geldiğini ise gelecek yazıma bırakıyorum.

Büyük lâf ama şiddetle öyle duyduğum için etmekten kaçınamıyorum: Tarih yapma zamanını yaşadığımızı düşünüyorum.

Yeter ki, at gözlüklerinden kurtulalım.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Çözüm kadar çözüm yolu da önemli

Nabi Yağcı 30.07.2009

Geriye bakıp, bugünkü sorunlarımızın, örneğin bugünlerde çözümünü tartıştığımız Kürt sorununun çözümüne yardımcı olacak bir deneyimimiz, geçmişte çözdüğümüz bir mesele var mı diye düşünüyorum. Aklıma bir örnek gelmiyor.

Belki yakın bir örnek olarak AB'ye uyum için atılan adımlar, neredeyse bir gecede Meclis'ten çıkarılan uyum yasaları akla gelebilir. Türkiye böylece reformcu bir değişim yoluna hızla girmişti. Kötü mü oldu, hayır, çok iyi oldu, fakat sonra ne oldu? Meclis'te bu yasaların çıkmasını iktidar ve muhalefet de el kaldırarak onaylamışken sonrasında iktidar frene basmış, ana muhalefet partisi CHP ise AB sürecine taş koymaya başlamıştı. AB hedefi bir anda neredeyse sahipsiz kalmış, birkaç aydın ve sivil toplum kuruluşunun savunmasına muhtaç hale gelmişti.

Niye öyle oldu? Çünkü AB hedefi halka mâledilmedi. İktidar AB ile uyum müzakerelerine teknik bir mesele gibi yaklaştı. Kapalı kapılar ardında götürdü. Halkı aydınlatmadı. "Ben iktidarım ben çözerim" yaklaşımıdır bu. "Ben devletim ben yaparım" anlayışının siyaset yapma dokusuna sinmiş bir tezahürü. Yani tepedenci bir siyaset anlayışı.

"Muhatap kim olacak" sorusu etrafındaki tartışmalara da böyle bakıyorum. Kürt sorununun çözümünün muhatap bulma sorunu olmadığını düşünenlerdenim. Muhatap bulma değil "müzakere etme" sorunu var. Sorunun çözümünü, "muhatap bulma" meselesine ittikçe çözüm düğümленir. Âkil adamlar çözümü de çözüm değil. Bunca akıllı(!) adamın yarattığı bu sorunu üç beş akıllı adamın çözebileceğini düşünmek akla ziyan.

Çözüm için doğru yaklaşım, kanımca ilkin şu sözü söylemekle başlar: "Bu sorun bizim sorumuz, biz çözeceğiz." Nitekim Cumhurbaşkanı Gül'ün son konuşmaları bu yöndeydi. Çok yerinde olarak aydınların, kamuoyunun konuyu tartışmasının önemini vurguladı. Yaşar Kemal'in konuşmasının önemi ve ağırlığı da burada. Çünkü bu söz hiç de basit değildir. Kürt sorununu Türkiye'yi bölmek için dış kışkırtmanın sonucu ortaya çıkarılmış bir sorun olarak görenler, "bizim sorumuzdur" diyemezler, diyemiyorlar. Örneğin MHP lideri Bahçeli diyemiyor. Kürt sorunu bizim sorumuz diyebilirsek eğer, ancak o zaman görülmesi gereken

çok önemli bir yan da görüş ufkumuza girer.

Bizim sorunumuz yirmi yıl öncesinin sorunu değildir artık. Herkes ben değiştim derken kendi değişimini değişen olgular içinde görmeli. Devletin, Kürtlerin varlığını, dilini, kültürünü tanıması, eşit vatandaş statüsü sağlaması dün yani yirmi yıl öncesinde, başka deyişle savaş öncesinde çözüm anlamına gelirdi. Bana göre bugün gelmez. Çözüm bugün de bu dediklerimin hayata geçmesi anlamındadır ama bugün artık çözüm yolu çözümden önemli hale geldi. Çünkü dünden farklı olarak bugün bağımsız, kitlesel bir Kürt siyasi kimliği ortaya çıkmıştır.

Bu nedenle değişenin ne olduğunu görebilmek çözüm için çok önemli. Kürtler bugün yalnızca mağdur olan taraf değiller, yalnızca mağduriyetlerinin giderilmesini istiyor değiller. Oysa devlet böyle görmeyi sürdürüyor. Yasemin Çongar'ın dediği gibi devletin zihni açılıyor ama hâlâ açık değil. Kendini "Devlet baba" olarak görmeyi sürdürüyor. Oysa Kürtlerin beklediği baba şefkati değil. Ya da çocuklarına eşit davranan bir baba aramıyorlar artık. Reşitler. Reşit olduklarının görülmesini bekliyorlar. Dünden bugüne değişen işte bu. Kuzey Irak Kürdistanı'nda Değişim Hareketi'nin, ortaya çıkmasının oradaki anlamı da bu. Kendileri adına şimdiye dek olduğu gibi yalnızca Barzani ve Talabani'nin konuşmasını değil halk olarak kendi sözlerini kendileri söylemek istiyorlar.

Bizdeki mesele de bu. Kürt insanını sokaktaki insan olarak insan yerine koymaktan, siyaseten de insan yerine koymak aşamasına yükseldi Kürt mücadelesi. Milliyetçilikle kesiştiği noktalar olsa da günümüzde kimlik siyasetleri kendini tüm dünyada duyuruyor, giderek daha da duyuracak. Müslümanlık da bir kimlik değil mi? Muhafazakârlık nasıl bir şey? AK Parti son genel seçimlerde sürdürdüğü "Kürt meselesi mi, onu da ben çözerim" yanlısını artık görmüş olmalı.

Buraya kadar söylediklerimin somut düzlemdeki anlamı şu: Kürt sorunu bizim sorunumuz diyen herkesle, her çevreyle sorunun çözüm yolları müzakere edilmeli. Bu ille de bir masada karşı karşıya oturmak anlamı taşımaz. Öcalan da bir çözüm açıklarsa niye tartışılmasın. TBMM önemli bir müzakere platformudur. Meclis'te DTP'nin varlığı önemli bir şans ve olanak. AK Partili Kürt milletvekilleri de öyle.

Katılımcı demokrasi demiyor muyuz, işte fırsat. Kürt meselesinin çözümünde bu sağlanamazsa gerisi boş laf olur. Çözmek değil çözüm yollarını birlikte bulmak bizi müzakereci demokrasiye götürür. Böylece Kürt sorunu hem daha fazla demokrasi ile çözüm yoluna girer hem de çözüm bizi yeni bir demokrasi düzlemine taşır.

Çözüm yollarını birlikte bulup, birlikte döşeyelim ki, yarın o yoldan, sorunlarına çözüm arayan gelecek kuşaklar da geçsinler.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Üç hâl kanunu

Nabi Yağcı 01.08.2009

Geçtiğimiz perşembe günü acelem vardı, yazımı bitirip yola çıkacağım için haber bültenini izlememiştim, yazıyı gönderdikten sonra yolda arkadaşlarımdan İçişleri Bakanı Beşir Atalay'ın açıklamalarını öğrendim. "Çözüm kadar çözüm yolu da önemli" başlıklı yazımla bu açıklama arasında çok paralellik vardı fakat Atalay'ın açıklaması dediğim nedenle yazımda yer almamıştı. Şimdi bu eksiği gidermek istiyorum. Çünkü Bakan'ın açıklaması o yazımdaki düşüncelerimi biraz daha açmama yardımcı oldu.

Gördüğüm kadarıyla Beşir Atalay'ın açıklaması medyada hak ettiği ilgiyi buldu. Her ne kadar "somut bir program açıklanmadı" yollu itirazlar yapıldıysa da bu sesler zayıf kaldı. Eskiden olsaydı böyle yapılmış bir açıklama büyük bir gürültüyle eleştirilirdi. Demek oluyor ki, yavaştan da olsa "ortak akıl" şekilleniyor. Her şeyden önce iyi olan bu. Zira muhatap ortak akıldır, çözümleyici olacak olan da budur. Yoksa kimse, sorunun çözümü için şapkadan tavşan çıkarma sihrine sahip değil.

Kürt sorununun çözümü doğrultusunda şimdiye dek resmî çevrelerden yapılmış en ileri çıkış 2005'te Başbakan Erdoğan'ın Diyarbakır konuşması olmuştu. Bu konuşmada sorunun adı konmuş, anayasal vatandaşlık ve üst kimlik gibi çok önemli açılımlar yapılmış, en önemlisi devletin yanlışlarına, sorumluluğuna da işaret edilmişti. Fakat öyle de olsa bu konuşma bir "niyet" açıklamasıydı, ortada hükümetin somut bir çalışması yoktu. Zaten bu açılımın arkası gelmediği gibi tersine kötü kapanmalar gelmişti.

Somut bir program açıklanmış olmadığı halde Atalay'ın konuşmasının ilgi uyandırmasının kanımca en önemli nedeni hükümetin mutfak çalışması içinde olduğunun anlaşılmasıdır. Yani artık "niyet açıklaması" dönemi kapanmış çözüm süreci işlemeye başlamış. Bu konuda kendine koordinatörlük görevi verilmiş olan İçişleri Bakanı'nın ağızından hükümet somut bir çalışma yapıldığını resmen duyurmuş oldu. Başka deyişle hükümet Kürt sorununun çözümü için adım atmaya kendini böylece angaje etmiş oldu. Bu noktadan geriye dönüş çok zor.

Basında sorunun artık "açılım" yaklaşımından "çözüm" yaklaşımına geldiği yolunda yapılan yorumlara katılıyorum. Ayrıca çözüme bir paket program gibi değil de "süreç" olarak bakma yorumlarını da doğrusu aydınlatıcı buluyorum. Dilimizde "süreç" sözcüğünü hemen hepimiz zaman zaman gerçek içeriğini yitirir tarzda çok rahat kullanıyoruz, süreç "süre" yerine kullanılır oldu. Şimdi galiba bu sözcük içerdiği anlama en uygun zemini bulacak.

Eski dilde sürecin karşılığı "vetire" idi. Süre ile karıştırılması olanaksızdı. Vetire ya da süreç hâlden hâle geçerek, değişerek giden yolu ifade eder. Tarz anlamını da taşır. Dahası "dar yol" anlamını da içerir, (proses; olayların veya işlemlerin belli bir sonuca doğru gitmesi, bu gidişte basamaklar dizisi, amaca yönelmiş değişiklikler vs.)

Elbette değişemeyen, katı bir toplumda dil de fakirleşir; insanlarımız siyasal yaşamda, demokraside halden hale geçerek yükselişi hiç yaşamamış ki, dili de bunu ifade etme zenginliğine kavuşsun.

Beşir Atalay, açıklamasında "hükümet olarak biz çözeceğiz" demiyor, "aceleye getirmeden ama kararlı bir şekilde süreci yönetmek istiyoruz" diyerek sanırım önemli bir pozitif yaklaşım farkını ifade etmiş oluyor.

Hâlden hâle geçerek, ilerleyerek çözüme doğru yol alabilmek için ilk değişmesi gereken hâl geniş anlamıyla olağanüstü hâldir. Kürt insanı ister güneydoğuda olsun ister batıda üzerinde polis, jandarma, asker ve yasa baskısı hissetmeden görüşlerini, taleplerini özgürce açıklayabileceği ortama kavuşmalı. Bu yalnız Kürtler için değil hepimiz için de geçerli. Bu ortamı yaratmak ise, ne mutabakatları, ne muhataplığı, ne de müzakereleri gerektiriyor. Bu adım doğrudan hükümetin sorumluluk alanındaki bir adımdır.

En olağanüstü hâl ise savaş hâlidir. Bu ise devletin sorumluluk alanı içinde. İçişleri Bakanı'nın yaptığı açıklamadan bu konuda devletin kendi içinde bir mutabakata vardığı izlenimini edinmek mümkün. Fakat yalnızca izlenim bu, somut bir ifade henüz ortada yok. Bu konuda açıklanacak bir siyasi irade beyanı bile başlı başına önemli sonuçlar doğurabilir.

Bana önemli görünen üçüncü hâl ise Başbakan'ın DTP ile görüşmesidir. Beşir Atalay'ın gazetecilerin sorularına verdiği yanıt içinde bu yönde olabilirlik işareti de vardı. Daha önce de yazmıştım, görüşme krizi ile doğan gerilim bu görüşmeyi olağanın ötesinde önemli hale getirdi, bu nedenle böyle bir görüşme gerçekleşebilirse olağanın ötesinde olumlu bir hava yaratacaktır. Fakat iyi hazırlanması gerekir. Görüşmeyi zora sokacak türden açıklamaların yapılmaması önemli.

Kürt sorununda çözüm sürecini yönetebilmeye yardımcı olacak "üç hâl kanunu" dediğim hâller naçizane düşünceme göre böyle.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Ustaları olmayan toplum büyür mü

Nabi Yağcı 06.08.2009

Bunu ancak bir ustaya sahip olma şansını yakalayabilirsek anlayabiliriz. Böyle bir şansa sahip oldum. Yalnız bana değil başkalarına da ustalık yapmış Sarkis Usta'yı uğurluyoruz. Medya ilgi gösterdi, kamuoyuna tanıttı, bu nedenle o bilgileri tekrar etmeyeceğim.

"Şimdi onu yitirdik. Şu an, henüz meslekte her şeyi öğrenmeden ustasız kalmış bir çırak gibi hissediyorum kendimi. 'Ehh, Nabi, benim elimden gelen bu, yapabileceklerimi yaptım, gidiyorum. Sizler de elinizden ne geliyorsa onu yapacaksınız' dediğini duyar gibiyim.

Elinden geleni yapabilmek... En zor zanaat. Ne fazla ne eksik; elinde olanı fark etmek, fark ettiğini de cesaretle yapmak. İnsan etiği dediğimiz şey, insan olmak demek bu olsa gerek diyorum. Hrant'ın bize öğrettiği de bu değil miydi?"

Agos'a yazdığım yazıda böyle diyordum, bu satırlar şu anki duygularımı en iyi anlatıyor olduğu için burada da aynen tekrarlama ihtiyacı duydum.

Usta çırak ilişkisini feodal çağa ait bir sosyal ilişki olarak görmek yanlış olur. Toplumun ekonomik ve sosyal yapısını oluşturan özgül bir tarihsel sosyal ilişki biçimi olarak geçmişte kaldı kuşkusuz; fakat geçmişte kalan her kültür ölmüş demek değildir. Dahası geçmişin olumlu kültürel değerlerini bir miras olarak alıp güncelleştirmek kültür yaratmaktır. Bu yapılabilir ve kanımca yapılmalıdır da. İster öncesinde, ister modern toplumda olsun hayat yalnızca kitaplardan öğrenilemez. Hayatın imbiğinden geçmiş, süzölmüş ve derslere dönüşmüş hayat bilgisi tüm zamanlar için değerini koruyacak. Bu dersler ise ancak hayat ustaları bilgeler eliyle aktarılabilir.

Derin acılar yaşamamış biri acıyı, yaşamında aşka düşmemiş biri aşkı nasıl sezdirebilir ki bize?

Dahası, düşüncelerini beğendiğim, filozof saydığım değerli düşünür Nermi Uygur'un çok sevdiğim bir sözü var, "Yaşamamışlıktan bir felsefe çıkmaz" der. Beni de vitalist felsefe yani yaşam felsefesi diğer tarzlardan daha çok kendine çekiyor. Tasavvuf felsefesini tanımaya başladığımda –ki bazıları felsefe olarak görmezler, ben tanıştıktan sonra aynı zamanda felsefe diyorum- usta çırak arasındaki derin öğrenme/farkındalık sürecinin ne denli önemli olduğunu gördüm. Hatta bugün aradığımız şey olduğunu düşünüyorum. Birlikte yolda öğrenme, yol arkadaşlığı.

Yaşamamışlıktan bir felsefe çıkmaz ama yaşam otomatik olarak da felsefe üretmez. Üretebilmek için her şeyden önce o toplumda fikri takibin, düşünsel sürekliliğin olması gerek. Bu sürekliliğin en doğal yolu kuşaklar arası iletişimin, deney aktarımının olabilmesidir. İşte bu noktada son derece talihsiz bir toplum olduğumuzu düşünüyorum. Bizim tarihimiz "kopukluklar" tarihidir. Öncesinden de söz edilebilir ama ilk büyük kopukluk, kırıma Osmanlı'dan Cumhuriyet'e geçerken yaşanandır. Bu büyük bir kültürel kopuştur. Bunu derken Cumhuriyet'in yanlış olduğunu söylemiyorum ama bu kopuş giderilebilirdi de.

Özellikle sol hareketin tarihi, bu kopukluğun derin acılarını da çaresizliklerini de çok iyi yansıtır. Bugünkü dağınıklıkların gerisinde bu etmen ciddi rol oynadı. Marksizm praxis felsefesidir ve böyle olmasıyla diğerlerinden ayrılır. Bugün de bu yönüyle geçerli olduğunu düşünüyorum. Hatta solun başarısız kalmasında bu temelin unutulmuş olmasını çok önemli görüyorum. Genel olarak pratik değil, toplum ve toplulukların amaçlı değişim, dönüşüm pratiklerini incelemek solun şaşmaz yolu olmalıydı. O zaman yaşamdan da kopmazdı. Fakat özellikle solda her kuşak Amerika'yı yeniden keşfetmek zorunda kaldı. Geçmiş kuşakların mücadelesini öğrenebileceği yazılı bir tarihi bile olamadı solun. Şimdilerde ortaya çıkarılmaya uğraşılıyor. Böyle olunca geçmişteki yanlışlardan da ders alınamadı ve bu yanlışlar kendini hep tekrarladı. Bunun adına çocukluk hastalığı deniyor. Ama bizdeki sürekli çocuk hastalığı.

Bunun temel nedeni demokrasi yokluğu ve sürekli baskılardır. Bizde zengin bir sol partiler mezarlığı var. Elbette kapatılan yalnızca sol partiler olmadı. Kuşaklar arası kopukluk tüm toplumun siyasi ve demokrasi kültürünü de çok ilgilendiriyor. Demokrasisi sürekli kesintiye uğrayan, tarihi yanlış tarih olan bir toplum elbette büyüyemezdi. Ustalar yetişemez, çıraklar da kendini usta sanırdı.

Bu gerçeğin farkına varalı beri şansımın da farkına vardım. Sarkis Çerkezyan gibi bir ustaya sahip olma şansı. Ailesi Ermeni tehcirinden yakasını kısmen kurtarabilmiş, kendisi 6-7 Eylül vahşetini yaşamış, Ermeni ve de komünist olduğu nedeniyle yaşamı zorlaştırılmış biri olduğu halde tek bir kere bile içinde nefret, intikam duygusu olan bir cümle kurduğunu hatırlamam. İnsancıl ve enternasyonalist, bugünkü anlamıyla dünya vatandaşı olmayı öğrendik ondan.

Bugünlerde böylesi ustalara şiddetle ihtiyacımız olduğu kesin.

Güle güle ustam.

Şimdi daha iyimser olabiliriz

Nabi Yağcı 08.08.2009

Sıradan olmayan gelişmelerin içinden geçiyoruz. Hem dünyada hem Türkiye’de. Dünya tek kutuplu olmaktan çıkma yolunda. Bunun anlamı “herkesin herkesle rekabet ettiği” ama aynı zamanda “herkesin herkese bağımlı olduğu” yeni bir dünya düzeni oluşmakta. Türkiye de dünün Türkiye’si değil artık. ABD ve NATO’nun, “Hür dünyanın” sınır karakolu, bekçi köpeği olma rolünden çıktı. Oyunda kendisi de kart dağıtan bir oyuncu rolü üstleniyor. Moda deyişle küresel değişimde küresel aktör rolü üstlenme yolunda. Günümüz dünyasının ekonomik ve siyasi açıdan can damarı olan “enerji stratejisinde” “taşıyıcı ülke” olarak söz sahibi oluyor. Rusya ile imzalanan son anlaşmalar bu demek.

Bu yeni oyunda artık darbecilere de ekmek yok. Eski dünyada o dünya düzeninin çıkarlarını korumak için yapılanmış o türden ordulara, devletlere, Gladyolara, Ergenekonlara da yer yok artık. Bu genel çerçeveyi akılda tutarak somut olaylara bakmadıkça olayları doğru anlamlandırmak mümkün olamaz. 3. Ergenekon iddianamesinin ortaya koyduğu çarpıcı gerçekler bu çevrelerdeki çürümeyi de çok iyi yansıtıyor.

Son günlerin en önemli olayı Başbakan Tayyip Erdoğan ile Ahmet Türk başkanlığındaki DTP heyetinin görüşmesi oldu. Umduğum gibi bu görüşme olağan bir görüşmenin ötesinde olumlu yankılar yarattı. Öyle olsun diye doğmadı ama güvensizliklerden doğan “görüşmeme krizi” görüşme sağlanarak tek sözle, “güven artırıcı” ileri bir adım oldu. Barış ve çözüm umutlarını arttırdı. Gerilimler bazen bu olayda olduğu gibi doğurgandır.

Büyük beklentiler yaratmadan “Bir adım, bir adım daha...” çözüme böyle gidilecek görünüyor. Bu yol hiç de kötü değil. Adımların küçük mü büyük mü olacağından çok sağlamlığı önemli. Bu da olabildiğince adımları birlikte atmaya bağlı. Güven sorununu çözecek en sağlam yol bu. DTP ile aradaki duvarın kaldırılması bu açıdan çok önemli ileri bir adım.

Güven ortamı sağlandıkça atılacak her yeni adımın öncekinden daha ileri olacağı kesindir. Eğer hükümet en başta bir program, proje açıklamış olsaydı çok inanıyorum ki, bu proje DTP görüşmesinden sonra açıklanacak olanlardan daha geri olacaktı.

“Bir adım bir adım daha” stratejisi kanımca provokasyonları önlemek için de iyi bir yol. Baksanıza daha her hangi bir “proje” açıklanmış olmadığı halde MHP ve CHP olağanüstü tehlikeli bir tutum içine girdi. Özellikle MHP, Devlet Bahçeli ateşle oynuyor. MHP’nin tutumunda, provokasyonlara ortam hazırlayıcı çok dikkat çekici tehlikeli bir değişme var. Baykal ise çözümün içeriğini bilmiyoruz diyerek eleştiriyor, sanki bilse destekleyecekmiş gibi. DTP ile görüşmeye dahi karşı çıkan birinin Kürt sorununun çözümünde destekleyebileceği adım ne olabilir ki?

DTP ile Başbakan’ın görüşmesine şu veya bu nedenle karşı olunabilir ama Baykal onunla kalmıyor, halkın seçip Meclis’e gönderdiği bir partinin meşruiyetine saldırıyor. Terörist, suçlu ilan ediyor, savcılar görevi çağırıyor. Ergenekon’un avukatlığını üstlenen bir zatın, PKK’ya karşı savcılık rolünü de üstlenmesinde hiçbir beis yok bence, çok tutarlı.

Buna karşın Ahmet Türk’ün, Baykal DTP’yi terörist ilan ettiği halde CHP’yi dahi dışlamayan yaklaşımı çok takdire değer. Bunun da ötesinde, 7 ağustos tarihli *Radikal*’de Murat Yetkin’in köşesine aldığı Ahmet Türk’ün şu sözleri

çok önemli. Diyor ki: "İlk adım bence güven ortamının oluşturulmasıdır. Gerisi teferruattır. Biz ne ülke sınırları değişsin diyoruz, ne de bizi hep itham ettikleri gibi Anayasa'ya Kürtler yazılsın diyoruz. Biz kimliğimiz, varlığımız, dilimiz inkâr edilmeden eşit vatandaşlar olarak yaşamak istiyoruz. Bakın PKK geçmişteki birleşik bağımsız Kürdistan hedefinden demokratik Türkiye hedefine geldi. Artık toplumda sorunların silahla çözüleceğine inanılmıyor." Daha ne desin istiyorsunuz?

Fakat birileri PKK, Kürtler değişmesin, olduğu yerde kalsın istiyor. Kalsın ki, onlara siyasi rant çıksın. Biz değiştik diyenlere kızıyor, elinden oyuncağı alınmış çocuklar gibi feryat figan ediyorlar. Generallerimiz bile "askerî çözüm tek başına sonuç getirmez" noktasına varmamışlar mıydı, Milli Güvenlik Kurulu dahi bu gerçeği saptamamış mıydı? Savaşan öbür taraf niye değişmesin? Değişebileceğini niye kabul etmeyelim? Üstelik bu savaşta insan kaybı en çok onların tarafta oldu. Karda kışta dağ başında bir hayat nasıldır, birileri bugünlerde anlatmalı. En büyük yıkımı Kürt insanı, Kürt köyleri yaşadı ve yaşamaya devam ediyor. Savaşı sonlandırma ve barış isteği babında değişime zorlayan koşullar o tarafta bu taraftan daha çok.

Ahmet Türk'ün Baykal'ı yanıtlarken söylediğiyle yazıyı noktalayalım; "Bir acının beş oydan değerli olduğunu görmemiz lazım. Günahtır."

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Çözümün adı af değil barışmadır

Nabi Yağcı 10.08.2009

Sorun çözmeyi öğrendikçe demokrasiyi de öğreneceğiz. Demokrasi yapmayı öğrendikçe sorunları daha kolay çözeceğiz. Örneğin ölüm cezasını ele alalım. O yasa değişikliği sırasında bu değişikliğin referanduma götürülmesi görüşleri vardı fakat ölüm cezasını yasalardan kaldırmanın referandum konusu olamayacağı genel kabul gördü. Çünkü insanın yaşam hakkı kutsaldır; dokunulmaz ve tartışılmazdır. Fakat bitmiyor; öte yandan yasalarından ölüm cezasını bir gecede kaldırmış olan bir ülke kendi sınırları içinde vatandaşlarının bir bölümüyle savaş halindeyse, bu savaşta insanlar ölüyorsa bu çelişki izahı imkânsız, yaman bir çelişkidir. Böyle bir ülkede, ölüm cezasını kaldırmış olmakla övünebilir misiniz?

Bu ülkede bir takım derin devlet uzantısı çeteler masum insanları öldürme planları yapmış, darbeler tezgâhlamışsa, bu ülkede sayısız faili meçhul cinayetler işlenmişse bunlar aydınlatılıp, suçlular cezalandırılmadan yasalarımızdan ölüm cezasını kaldırmış bir ülke vatandaşı olmanın demokratik huzurunu duyabilir misiniz? Nerede kaldı "yaşam hakkının kutsallığı?"

Zarf değil mazruf önemli. Kürt sorununun çözümü için CHP ve MHP ile mutabakat şart diyenler var. Bir vatandaş olarak ben hiç de öyle düşünmüyorum. Niye şart olsun? Gereklik başka şey şart başka şey. Gereklidir ama şart değildir. Çözülmesin diyor, çözüme taş koyuyorlarsa sırf uzlaşma adına Kürt sorunu çözümsüz mü kalacak? Günümüzde yalnız iktidarların, klasik partilerin borusu ötmüyor, artık söz sivil toplumda.

Halkın, kamuoyunun müzakere yoluyla sesini duyurması gündemdeyken muhalefet konuyu saptırıyor, meseleyi "somut proje yok" tartışmasına kilitlemek istiyor. Bu apaçık demagojidir. Kimi iyi niyetli yaklaşımların hükümetin somut çözüm projesi ortaya koymadığı gerekçesiyle muhalefet tarafından eleştirilmesini haklı bulmamızı istiyor. Ama bunu derken muhalefetin soruna yaklaşım tarzını, üslubunu gözden kaçırıyor. Neden haklı bulacağız? Hayır. Hiç haklı değiller. Şöyle deselerdi haklı bulabilirdik: "Kürt sorunu artık barışçı biçimde çözülmeli, bu yönde atılacak adımları destekleriz, fakat hükümet çözüm projesini de ortaya koymalı." Muhalefet böyle mi söylüyor ki haklı bulalım? "12 Kötü adam" diye kükrüyorlar, DTP'yi terörist ilan ediyorlar, Başbakan'ın DTP ile görüşmesini Kandil ile görüşmedir diye çarpıtıyorlar, "Türkiye bölünecek" korkutmacısını yeniden ısıtıyor, provokasyon kazanının altına odun taşıyorlar.

Yapmayın, sorunu çözümsüzlüğe sürükleyecek aradaki bu zihniyet uçurumunu, çözümsüzlük çözümdür politikasını, barışçı olmayan bu saldırgan üslubu görmemek olur mu?

Bir kez daha yinelemek istiyorum, demokrasi uzlaşma rejimi demek değildir. O en sonra gelir ve her zaman şart da değildir. Bana göre, demokrasi, sorunları çözülebilir duruma getirebilmek için öncelikle onları meşrulaştırma yoludur. Çünkü kamuoyu ve sonra parlamento her sorunun korkusuzca konuşulabileceği en meşru zemindir. En uç düşünceler, farklı öneriler müzakere edilebilir hale gelerek meşruiyet kazanırlar. Meşruiyet kazanmak o düşüncelerin kabulü anlamına gelmez. Fakat birlikte müzakere yolu ile karşılıklı bir zihniyet değişimi olur, dün düşünilemeyen çözüm yolları şimdi düşünülebilir hale gelir. Mutabakat zemini doğar. Somut çözüm projeleri böylece vücut bulur.

Dün tartışılması dahi tabu kabul edilen ve yalnız devlet politikalarıyla halli düşünülen ama çözümü bu nedenle başaramayan Kürt sorunu şimdi kamuoyunun müzakeresine açılmış durumda. Ve de üstelik devlet politikası olarak. Fakat aradaki fark çok önemli. Artık devlet, Kürt sorununun çözümü için kamuoyu iradesi ve desteğine ihtiyaç duyuyor, "Bu bir devlet meselesidir, yalnızca "devletlular" eliyle çözülür" demiyor, diyemiyor. Vesayetçi zihniyet çözülüyor yani.

Oysa muhalefet bu değişimi fark etmenin fersah fersah uzağında. Ne diyor Baykal "Silahları bıraksınlar affedelim." Buradaki devletçi zihniyet bas bas bağılıyor. Baykal devlet adına konuşuyor, ben devletim diyor. Bu zihniyet açısından ortada müzakere edilecek bir mesele yok zaten, devletin bir lütfu var yalnızca. Affetmek...

Peki, devleti kim affedecek?

Ufak bir ayrıntıyı unutuyorlar: Kürt sorunu, dağa çıkmakla değil, Kürt varlığının inkârı ile başladı. İnkâr eden kim? Devlet. Öncesini bırakalım, 12 Eylül zindanlarını kim yarattı? Kürt köylerini kim boşalttı, yaktı, köylülere kim tezek yedirdi, yüzlerce faili meçhul cinayeti kim işledi? "Bana devlet adam öldürtüyor dedirtemezsiniz" diyen kimdi? Sözün özü: Devlet terörünü kim affedecek?

"Silahı bırakırlar affederiz olur biter" pişkinliği durumu kurtarmaya, devletin suçunu gizlemeye yetmez.

Çözümün adı af değil barışmadır.

"Gençler ölmesin, analar ağlamasın" diyerek birbirine beyaz tülbent veren, birinin oğlu dağda öbürünün askerde şehit olan iki bağıri yanık ananın kucaklaşması gibi.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Yüreklerin kulakları sağır

Nabi Yağcı 13.08.2009

Muhalefet için söylüyorum, daha doğrusu CHP ve MHP muhalefeti için, Nazım'ın o müthiş dizelerini anımsayarak. Dağda yananların, askerde yananların, yürek yangını anaların feryadını duymayan, bağır bağır bağırsan da yüreklerinin kulakları sağır olanlara. Oysa tam da kurşun eritmeye koşma zamanı. Kürt sorunu, yılların çözümsüzlüğünün doğurduğu kurşun gibi ağır bir sorun çünkü. Şimdi ise, askerde yananların, dağda yananların yürek yangını anaların ateşiyle bu kurşun gibi ağır sorun eriyor artık. Onlar erittiler. Gerçek kurşunlar da eridikçe bu sorun çözülecek. Onları eritmekse bize düşüyor. Barışı sağlamak bizim işimiz olmalı. Ancak o zaman ölenler boş yere ölmemiş olur.

Şu halimize bakar mısınız? Yıllardır "Kürt" sözcüğünü ağızımıza alamaz, "Kürt sorunu" diye sorunun adını koyamaz, PKK adını ancak lânetlemek için kullanırken özellikle son günlerde Kürt sorunundan başka bir şey yazamaz, konuşamaz hale geldik. Ne iyi. Başbakan Recep Tayyip Erdoğan'ın partisinin grup toplantısında yaptığı konuşmadan sonra bu mesele daha bir ısınacak, çünkü bu konuşma her şeyden önce "sıcak" bir konuşmaydı. Hem yüreklere hem akıllara seslenen. Esasen çözüm de her adımda bu iki yan birlikte var olmadan mümkün olamaz. Yürek sıcaklığıyla aklın soğukluğunun doğuracağı sıcak çözüm yollarını bulmalıyız. Kurşunu eritebilmek için bu sıcaklık şart.

Devlet bile ezerek, yok ederek, asimile ederek değil, barış ve eşit haklılık temelinde bir çözüme en azından kulağını açmışken, kulakların kiri temizlenirken iki muhalefet partisinin yüreklerinin kulakları sağır. Kraldan daha fazla kralcı, devletten daha devletçiler. Daha kötüsü makasın ağzı giderek açılıyor.

Umalım ki, PKK içinden de yürekleri sağır olanlar çıkmasın.

Başbakan Recep Tayyip Erdoğan'ın konuşması pek çok yönüyle üzerinde dikkatle durmaya değer bir konuşmaydı. Benim altının çizilmesini önemli gördüğüm yan bu konuşmanın devlet adına bir özür anlamı da taşıyor olmasıdır. Bir başkasının değil bir başbakanın ağızından çıkan şu cümleler başka biçimde yorumlanabilir mi?

"Eğer Türkiye enerjisini, bütçesini, kazanımlarını, bütün bunların ötesinde huzurunu, refahını, gencecik fidan gibi delikanlılarını teröre kurban etmeseydi, Türkiye son 25 yılını terörle, çatışmayla olağanüstü hal ile faili meçhullerle, boşaltılan köylerle, üzerine ayyıldızlı bayrağımızın örtüldüğü tabut görüntüleriyle heba etmeseydi bugün nerelerde olurdu? Eğer sorun daha ortaya çıkarken fark edilip gerekli tedbirler alınabilseydi, onbinlerce insanımız hayatını kaybetmeden, onbinlercesi yaralanmadan ve yüzbinlercesi mağdur olmadan bu mesele suhuletle çözülmüş olsaydı bugün Türkiye nerede olurdu?

Aziz milletimizin bu soruları sormasını, bu meseleyi objektif bir şekilde enine boyuna sorgulamasını özellikle rica ediyorum: Ne oldu, nerede yanlış yapıldı? Bizim binlerce yıllık dostluğumuzun, akrabalığımızın, kardeşliğimizin kopacağına, çökeceğine, çürüyüp, bozulabileceğine kim nasıl inanma cüretini gösterdi de

aramıza nifak tohumları ekme gayretine girdi? (...) Cumhuriyeti kuran ve ortak değerler etrafında yücelten bizler değil miydik? (...) Bu ülkede, Türkiye Cumhuriyeti vatandaşlığı üst kimliği altında yer alan her etnik kökendeki insan(...) bizim kardeşimizdir (...)

Sorunun devam etmesine, çözümün akamete uğramasına çanak tutan anlayışlar, yaşanan acıların vebaline de ortak olur. Sorunu bu hale getiren anlayışlardan medet beklemiyoruz. Ama diyoruz ki gölge etmeyin, engel olmayın.

Ağıtlara tahammülümüz yok (...) Ülkenin bir bölümü üzerine çökmüş karabulutlara tahammülümüz yok. Umutsuzluğa tahammülümüz yok (...) Munzur dağlarında hep birlikte kardelen toplayalım. Türkiye'ye yeni ufuklar açmak istiyoruz. Bunun mümkün olduğuna inanıyoruz."

Başbakan Erdoğan'ın konuşmasında dikkat çeken bir başka önemli yan, barış için bir önkoşul koymamış olmasıdır. Konuşmanın bütün içeriği barışmak üstüne. Barış, galip tarafın koşullarını kabul ederek tek taraflı da olabilir ama barışmak ancak en az iki tarafı gerektirir. Erdoğan da öyle diyor: "Annenin ideolojisi yoktur, annenin siyaseti yoktur (...) Bu süreçten hiçbir tarafın kazançlı çıkmayacağı aşikârdır. Ama kaybedenin Türkiye olduğu aşikârdır. Kaybedenin şehit anneleri olduğu, babalar olduğu aşikârdır. Şehit anneleri, buyurun, Diyarbakır'da biraraya gelip kucaklaşabiliyor da ama birilerine bakıyorsunuz ki onlar bu buluşmadan rahatsız oluyor."

Yüreklerinin kulakları sağır olmayan aydınlar da, soruna cesaretle eğilen, çözüm arayan her girişimi desteklediklerini, engellemeye çalışanları da kınadıklarını açıkladılar. Etrafına kulak veren herkes de kabul edebilir ki, çözüm isteyen ve çözüme umutlu bakanlar hızla artıyor.

Yüreğin yerine aklı, aklın yerine yüreği koymadan, "Nerede yanlış yapıldı" sorusunu hep akılda tutarak, Aram Tigran'nın "eve" dönmesine niye izin verilmediği sorusunu da atlamadan umuda destek vermek gerek.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Devleti küçült, sivilî büyüt, kamu alanını genişlet

Nabi Yağcı 15.08.2009

Bu dediğim her ne kadar emir kipiyle söylenmiş ise de, niyetim o değil; bir "hâl" değişimini ifade için yapılması gereken anlamındadır. Önceki bir yazımda fizikte maddenin değişimini ifade eden "üç hal kanunu" benzetmesini kullanmış, katı olan sorunu çözebilmek için (a) Güneydoğu ve Türkiye düzeyinde genel anlamıyla olağanüstü hâlin yani herkesin kendini özgürce ifade edebilmesi için baskıların kalkmasını, (b) savaş hâlinin son bulmasını, (c) Başbakan'ın DTP ile görüşmesini saymıştım.

Üçüncü olarak saydığım adım gerçekleşti, yankıları da hayli olumlu oldu ve yumuşamaya çok hizmet etti. Birçok yorumcunun "tarihî konuşma" olarak nitelediği Başbakan'ın parti grubunda yaptığı konuşma ise, birinci hâl açısından da sonuç doğurucu bir ileri adım sayılmalı. Çünkü yazı ve konuşmalarında Başbakan'ın son

konuşmasındaki ifadelerinin benzerlerini kullananlar hakkında, TCK 215, 216, 220. maddelerine dayanılarak ve Terörle Mücadele Yasası kapsamında açılmış pek çok soruşturma ve süren davalar vardı; Başbakan'ın konuşmasından sonra açılacak soruşturma ya da davalarda ve sürmekte olanlar için bu konuşma sağlam bir savunma gerekçesi olacaktır. Fakat elbette düşünce ve kendini ifade özgürlüğü için bu defacto durum yetmez, olması gerekene aşağıda değineceğim. Savaş hâlinin son bulması konusuna ise henüz el atılmış değil, ancak savaş hâlinin son bulabilmesi için dış koşulların, özellikle sosyal psikolojik ortamın hazırlanmakta olduğundan söz edebiliriz. İçişleri Bakanı Beşir Atalay'ın diyalog ve müzakere turları buna hizmet etmekte. CHP içinden de farklı, olumlu sesler gelmeye başladı.

Kısacası çözüm süreci bütün patırtı gürültü, toz duman, arasında, çatlak seslere rağmen hâlden, hâle geçip değişerek ilerliyor. Böyle de ilerleyecek.

Bu yazımda bu üç hâlin bir başka okunuşu üstünde duracağım. Devleti küçült, sivili büyüt, kamu alanını genişlet. Bu üç hâl yalnızca Kürt sorununun çözümüyle sınırlı da değil. Hatta bu sorunun çözümünü de içinde taşıdığı nedeniyle ondan öncelikli.

Devleti küçült: Hemen akla serbest piyasa ekonomisi ve devletçilik, liberalizm tartışmaları gelebilir, aslında bu yönü de kendi açımdan dışlamıyorum fakat burada üzerinde durmak istediğim bu değil. Serbest piyasa düzenine, liberalizme karşı çıkanların dahi kabul edebilecekleri bir durumdan söz açacağım: Hangi ekonomi politikası doğru görüyor ve tercih ediyor olursanız olun, hiçbirisi için de savunulması olanaklı olmayan devletin bizdeki lök taşı gibi ağırlıklı katı-merkezci yer ve rolüne işaret etmek istiyorum. Bu hâl içinde ne Kürt'ün, ne Türk'ün ne Ermeni'nin, ne Laz'ın, ne Çerkez'in yani halkımızın sorunu çözülebilir, ne de sosyo-ekonomik ne de sosyo-politik sorunlar. *Radikal*'de İsmet Berkan da dünkü yazısında bu konuya değiniyor.

Bizde millet demek Batı'daki tarihsel gelişmeden farklı olarak devlet anlamıdır, milli politika demekse devlet politikası demektir. Yıllar önce bir yazımda tarihsel olarak bizdeki ulus-devlet değil, "devlet-ulus" durumudur diye yazmıştım. İşte bu hâlin doğurduğu ağır bürokratik-merkeziyetçilik ortadan kalkmadan içinde debelendiğimiz reformcu değişimler de gerçekleşemez veya reformlar yönünde atılacak her adım yarım kalır, geriye döndürülür. Kamu yönetimi reformu için geçmişte girilen yasa değişikliklerinde çıplak biçimde gördük bunu. Bir ülkede toplumun geleceğini belirleyen ana politikaların tayini eğer Cumhurbaşkanı, Milli Güvenlik Kurulu ve Yüksek Yargı üçgenine hapsolmuş, TBMM ve halkın iradesi geriye itilmiş ise orada kamu kaynaklarının verimli kullanımı, hesap verilebilirlik, idarî ve malî saydamlık, performans artışı kriterine oturan bir personel yönetimi ve hatta günümüzde artık eskimiş olan personel yönetimi anlayışından "insan kaynakları" anlayışına geçiş mümkün olamaz. Bu bakış açısında Edirne'nin, Rize'nin, Antalya'nın sorunlarının çözümüyle Diyarbakır'ın sorunlarının çözümü farklı değildir.

Devletin veya bizde aynı anlama gelen bürokratik-merkezci karar mekanizmasının ve örgütlenmesinin ağırlığı yok edilmeden egemen devletçi zihniyet de değişemez ve bu durumda Diyarbakır'ın yani Kürtlerin ve/veya Kürt sorununun çözümü iki kat ağırlaşmış olur. "Türk milleti tanımı etnik bir tanım değildir" demagojisi, vatandaşlığı toplum üzerinden değil de devlet üzerinden tanımlayan bu artık cılkı çıkmış laf sakızı çiğnenip durur. (Bu konuya ayrı bir yazıda ben de girmek istiyorum.)

Devletin küçültülmesi, kamu yönetimi açısından âdem-i merkeziyetçi bir yeniden yapılanmayı zorunlu kıldığı gibi ulus-devletçi ve hatta bizdeki "devlet-ulusçu" egemenlik anlayışının şiddetle sorgulanmasını gerektirir. Zamanını doldurmuş olan bu tür egemenlik anlayışı ekonomik temelde zaten değişti, küreselleşme, bilgi ekonomisi ve karşılıklı bağımlılık ilişkisi bu demek. Siyasi bakımdan ise evrensel insan hakları hukuku ve ulus-

ötesi sivil toplum eliyle değişiyor.

Konuya gelecek yazımda devam edeceğim.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Sevimsiz Murtazalar

Nabi Yağcı 17.08.2009

Başbakan Recep Tayyip Erdoğan, grup toplantısındaki etkili konuşmasıyla yaptığı açılımı çok kültürlölük yönünde genişleten yeni açılımlarla sürdürdü. Başbakan'ın MHP'ye yanıtında başvurduğu argümantasyonun çok önemli olduğunun altını çizmek istiyorum. Önemi, Başbakan'ın Malazgirt, Bursa, Ankara adlarının tarihsel kökenlerini açıklaması değil, bunlar, bunlardan fazlası, saklanmış tarihin gerçekleri biliniyor; son zamanlarda daha çok yazılıyor, söyleniyordu. Ben de, öteden beri farklı dinler, farklı etnisitelerin ve kültürlerin birbirine karışarak ama tümüyle asimile olmaksızın yarattıkları ortak yaşam alanlarından, hümanist kültürden; bunları güncelleştirmenin bugün aradıklarımıza bir yanıt oluşturabileceğinden söz edip duruyorum. Belki de bu nedenle Başbakan'ın son konuşması beni ilkinden daha fazla heyecanlandırdı.

Bu konuşmanın önemi, ilk kez tarihin derinliklerinde kalmış gerçeklerin, siyasetin bir soruna çözüm aramada kullandığı argümanlara dönüşmesidir. Ve ilk kez TC Devleti'nin bir başbakanı bir siyasi sorunun çözümünde tarihsel kültürel dokumuza dayanma ihtiyacı duydu, bu ihtiyacı devlet siyasetinin diline taşıdı. Medeniyetler Buluşması'nın eş başkanlığını üstlenen Başbakan'ın ne zaman Anadolu çok kültürlölüğünü, genel ifadelerin ötesinde siyaseten de dillendireceğini beklemekteydim.

Ermenice, Kürtçe, Rumca ve diğer Türk orijinli olmayan kişi ve yer isimlerinin değiştirilmesi 1930'larda resmî devlet politikası haline gelen "Türkleştirme" politikasının baskıcı yöntemler eşliğinde kullanılan "asimilasyoncu" yönünün somut ifadelerinden biridir. İşte bu nedenle Başbakan Erdoğan'ın MHP'ye yanıt verirkenki dayandığı argümantasyonun, bu resmî devlet politikasından ciddi anlamda ayrılma anlamına geldiğini düşünüyorum. Yine aynı nedenle Kürt sorununun çözümünde asıl bu ifadelerin samimiyet göstergesi olduğuna inanıyorum. Çünkü Kürt sorununun kalıcı çözümü, yalnızca savaşı durdurmak, baskıları kaldırmak değil daha önemlisi, evveleminde açık ya da örtük "asimilasyoncu" zihniyeti ve buna dayanan politikaları terk etmekle mümkün olabilecek.

"Devleti küçült, sivil büyült, kamu alanını genişlet" başlığını taşıyan önceki yazımda devletin neden küçültölmesi gerektiği, bunun ne anlama geldiği üstünde durdum. Bunun en önemli aracının kamu yönetimi reformu olduğuna işaret ettim. Devletin daraltılması otomatik olarak sivil alanın genişlemesi anlamına gelmez. Kimi önlemlerle merkezde aşırı biçimde toplanmış olan yetki ve imtiyazların bazıları yerel yönetime devredilebilir fakat eğer yerel yönetim meclisleri üstünde idari ve mali vesayet sürerse sivilleşme gerçekleşemez. Her şeyden önce merkezin bu alandaki vesayeti kaldırılmalıdır.

Üçüncüsü kamu alanının genişletilmesidir. Kanımca özel olarak üstünde durup fikir geliştireceğimiz üçüncü hâl

budur. Sivilin büyümesi, özel olanın, birey ve toplulukların kendini özgürce ifade etmesi ve kamusal alana özgürce katılması demektir. Bizde nasıl ki, millet devlet anlamına geliyorsa, kamu da çoğu yerde devlet ile özdeş bir anlamda kullanılıyor. Kamu devlet demek değildir. Kamusal alan özel alanların ortak yaşam alanıdır ve aynı zamanda özelin devletle karşı karşıya geldiği alandır. Eğer kamusal alan devletin genişliğine ve derinliğine kontrol ettiği (asimile ettiği) bir alan ise özel yaşam alanları en fazla mahalle sınırları içinde özerktir ve hatta mahallede bile tutunamayıp evlerin içine kadar geri çekilip hapsolür.

Orhan Kemâl'in *Bekçi Murtaza* romanını hatırlayalım, mahallede kendini devlet sanan, kendi ailesi dahil herkesin özel yaşamına karışan, tepelerinde boza pişiren mahalle bekçisi Murtaza. Orhan Kemâl güçlü kalemiyle gülünç olmaktan çok acınası Murtaza tipini sevdirmişti bize. Mahalle bekçiliği sistemi kalktı ama devlet adına tepemizde bekçilik yapan büyük büyük gazetelerin köşelerinde, büyük büyük partilerin tepelerinde "Sevimsiz Murtazalar" hiç az değil.

Mesele tam da burada. "Sevimsiz Murtazalar" Kürt sorununun kamuoyunda tartışılmasını, müzakere edilmesini sanki tali bir mesele gibi sunuyorlar, onlara göre esas mesele hükümetin somut çözüm projesi imiş. Oysa temel şikâyetimiz, sorunları devletin şimdiye dek, bizim adımıza, bize rağmen çözme alışkanlığı değil miydi? Kamu alanının genişlemesi demek ilkin, bugüne dek devlet ve onun yasal ve idari mevzuatlarıyla sınırlanmış olan tartışma alanının sivil toplum eliyle genişletilmesi demektir. Bunun somut anlamı ise, dün devlet ve mevzuat çerçevesinde tartışılması "meşru" kabul edilmeyen tartışma konularının tartışılır hale gelmesi ve böylece meşruiyet kazanmasıdır.

Şurası çok açık, istense şu anda Başbakan ve hatta Cumhurbaşkanı dahil hepimizin söyledikleri, yazdıkları Terörle Mücadele Yasası kapsamına alınabilir. Tek tek kişiler bazında bu yine olabilir ama kamusal alanda kazanılan meşruiyetle "Mevzuat Hazretleri" geriletildi; fakat onun yerini şimdi gelecek korkusu, bölünme korkusu yayan "Sevimsiz Murtaza Hazretleri" alıyor.

Fakat çok geç, korku yerini artık "kamusal akla" bırakıyor.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Yapışık ikizlerin çözülmesi

Nabi Yağcı 20.08.2009

Birbirine yapışık doğmuş, yaşamları hep öyle sürmek zorunda olan yapışık ikizlerle ilgili okuduğum her haber bende her zaman tarifi imkânsız acılı duygular uyandırmıştır. Bir bedende hapsolmüş iki can, iki ruh, iki insan. Bu imkânsız yaşamı bir mucize gibi gerçekleştirmiş ve yaşamını sürdürebilmiş yapışık insanlara belki haksızlık yapıyorum ama bana böyle bir yaşam yaşanamaz gibi geliyor. Aynı anda yemek yemek, aynı anda uyumak, aynı anda sevişmek... Birbirine müebbet hapis iki insan.

Doğanın eseri olarak birbirine bağlanmış böyle bir yaşam çaresi olmadığı için zorunlu olarak katlanılabilir ama katlanılamaz olanı insan eseri olan yapışık bir toplumun ferdi olmaktır. Bugün Türkiye'de demokrasi adına

tartıştığımız meselelerin dipteki çökeltisi, tortusu, özü aslında yapışık ikizlerin çözülüp ayrılmasıdır. Başka deyişle her bir insanın birey olarak kendi geleceğine kendinin karar verebilmesinin koşullarını hazırlamadır.

Yapışık ikizlerden birinin diğerine oranla hegemon karakterde olduğunu düşünün, yemek yeme zamanını, yürüme zamanını, ne tarafa gitmek gerektiğini, uyuma zamanını o tayin ediyor. Diğer her şeye evet diyorsa sorun çıkmaz ama o da kendi tercihlerini yaşamak isterse o zaman yapışık olmanın farkındalığı ortaya çıkar.

Kürtlerin özgürlük mücadelesi de, içinde yaşadığımız toplumun yapışık ikizler toplumu olduğunu gösteren bir ayna oldu. Gerçekte imtiyazlı, sınıflı fakat onları bastıran "kaynaşmış kütle" olduğumuzu bize gösterdi. Kürtler bu zoraki kaynaşmaya, zoraki evliliğe, yapışık ikizler olmaya evet demediler. Kendi geleceğimizi kendimiz tayin edeceğiz, birlikte yaşamaya veya ayrılmaya biz karar vereceğiz diye ortaya çıktılar. Bugün ise birlikten yana olduklarını açıklıyorlar. Şeyh Sait isyanından buyana bu mücadele kanlı, acılı uzun bir tarihe sahip oldu. Üstelik yalnızca Türkiye sınırları içinde değil, komşu ülkeler içinde de. Şimdi bu süreç yeni bir aşamaya yükseldi. Çözümünden söz ediyoruz. Neyi çözeceğimizin ve bu sorunun ne olduğunun ayırdına varabilirsek çözümün doğru anahtarını da ancak o zaman bulabiliriz.

Kürt sorununun çözüm noktasına yaklaştığındaki farklı tepki ve ayrışmalara dikkatle bakmak, aradığımız anahtarı bulmaya yardım edebilir. Bu konuda soldan gelen tepkiler çok ilginçtir. Geçmişte hemen hemen her sol patinin açık veya örtük biçimde programında, ayrılma da içinde, kendi kaderini tayin hakkı yer alırdı. Bunu söyleyenlerin çoğunun bugün "ama emperyalizm Kürtleri kullanarak Türkiye'yi bölecek" demeye başlamaları, Kürt sorununun çözümüyle ilgili dosyalar hazırladığı halde CHP'nin bu dosyaları tozlu raflarda unutması, itiraf edilmeyen veya tam olarak farkında olunmayan bir gerçeğin ifadesidir kanımca.

Dün henüz kendi özgürlüklerini kendilerinin alabileceği bir güce erişmemiş olan Kürt halkına özgürlüklerini tanımada bir sakınca yoktu, bir lütuf gibi duruyordu. Kürtler ayrı bir siyasi varlık olarak örgütlenmiş değillerdi. Bir başka deyişle sol, Kürt halkının da kurtarıcısı pozisyonundaydı. Bugün durum kökten değişmiş, farklılaşmıştır. Kürt hareketi bağımsız kitlesel siyasi bir güç olarak ortaya çıkmıştır. Solun veya demokratların "kurtarıcı" misyonları ya da lütufkârlığı da böylece sona erdi. Bugün de dillerinden işçi sınıfı enternasyonalizmini düşürmeyenler Kürt sorunu karşısında ulusalcı pozisyonlara kaydılar, bölücülükten söz etmeye başladılar, Ergenekoncuların da destekçisi oldular. Yani Kürt sorunu sahte solu ayırttırdı.

Aynı durum demokrasi anlayışları için de geçerlidir. Bu nedenle bugün çözüme ilişkin söylenen "demokrasi içinde çözüm", "birlik, beraberlik, kardeşlik", "çözüm yeri Meclis'tir" türünden söylemleri hep ikili anlamlarıyla irdelemek gerekir. Bir yanıla doğrudur bu tespitler ama öte yandan örtük bir hegemonya anlayışını da gizleyebilir.

Bugün Türkiye'nin ihtiyaç duyduğu demokrasi veya daha fazla demokrasi her hangi bir demokrasi değil, "Katılımcı demokrasidir". Bu ise farklılıkların özgürlüğünü öngörür, barış, kardeşlik vs. adına tekrar monolitik bir toplum anlayışını restore etmeyi değil.

Hem Kürt sorununun çözümünde hem demokrasimizi ilerletmede geline yeni nokta bu. Abdullah Öcalan'ın henüz bütünlükten yoksun, çelişkili, sorulu yanlar içeren bazı açıklamaları tartışılıyor. Herkes kendine göre okuyor, açıklamanın biraz da nabız yoklama amaçlı yapıldığı anlaşıyor. Bu nedenle her cümleyi önemseyerek yorumlamak yanlış olur. Kanımca bu açıklamalardan benim okuduğum şey, Kürtlerin kendi geleceklerini artık ayrılmakta görmediklerinin deklare edilmesi, yani "birlik tercihi"dir. Bunun altı önemli çizilmeli.

Birlik, fakat artık bunun anlamı, birinin hegemonyasındaki yapışık ikizlerin zoraki beraberliği değil, bunun çözülüp yerini gönüllü beraberliğin almasıdır. Aradığımız şey bunun yollarını birlikte bulmak olmalı.

Açık ve/veya örtük her tür milliyetçi hegemonya çizgisinden demokrasimizi ayıracak kriter bu diye düşünmekteyim.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Her tarafımız kırmızı zaten

Nabi Yağcı 22.08.2009

Şu, "kırmızıçizgimiz var" lafları artık bende tik yaratmaya başladı. Hele bayrak mitinglerinden sonra kırmızı olmayan yanımız mı kaldı? Etrafıma bakıyorum, artık şapkalar, kepler, tişörtler, ayağa giyilen sandaletler, boyuna takılan fularlar, her şey, her şey "kırmızı." Çocuklara bile kırmızı beyaz giydirmeye başladılar. Her nedense Ergenekon davasının başlamasıyla bu görüntü biraz azalır gibi oldu. Bir zamanlar Atatürk, Sovyetler Birliği ile flört için göstermelik resmî "Komünist Partisi" kurdurmuştu da, bir gecede başta devlet ricali olmak üzere herkes "kırmızı fes" giyer olmuştu. Sokaklarda birdenbire türeyen kırmızı fesli insanlara halkın şaşkınlıkla baktığını yazar o zamanki yabancı basın. Gerçi iki kırmızı arasında azıcık bir fark vardı, festeki kırmızı biraz "kızıla" kaçardı ama sonra bu renk farkı halledildi; işi bitince resmî Komünist Partisi kapatıldı, kızıl ile flört bitti, kırmızı hâkim oldu.

Düşünce dünyası düşünce ve duygu nüansları açısından fakir bir toplumda işaretlerle, sembollerle iletişim daha fazla yer tutar. Birisine kızdınız mı tek bir "el işareti" karşınızdakinin sizi anlamasına yeter. Çünkü karşılıklı olarak bu işarete ortak anlam vermişsinizdir. Bu dediğimi sanat, edebiyat ve felsefedeki sembolizmden ayırt etmek gerek. Derin ve soyut düşünceleri, özellikle duygu ve sezgileri, kendisi de bir sembol olan sözcüklerle anlatamama, sözcüklerin kifayetsiz oluşu nedeniyle semboller kullanma bu dediğimden farklıdır. Fakat bu akımlar içinde de, hayattan koptuğu için sembollerin doğuşlarındaki anlam bağlamlarını yitirip sırf işaretler, ritüeller halini aldığı ve ortaya deliler tekkesinin çıktığı durumlar hiç de az değildir. Hurufilik gibi.

Bir sembolün anlam yitirerek anlamsız salt biçime, işarete dönüşmesi tarihsel zamanını yitirmesiyle de olabilir. Şu sıralar Kürt sorununun çözümü konuşulmaya başlanmasıyla birlikte yeniden "millet", "bayrak", "kırmızı", "kırmızıçizgiler" çok konuşulur oldu. Beklenmedik bir durum değil bu kuşkusuz. Devlet-Millet-Bayrak üçlemesi tarihte "Aydınlanma" döneminin, 1789'un ürünü olarak içi dolu sembollerdi. Senyörlerin, Kilise babalarının, Kralların tebaası olmaktan insanların yurttaş olmaya, yurttaşlık haklarına, insan haklarına geçişi ifade ediyor, tarihin bu yürek atışını anlatıyordu. Yani yükselen bir trendin sembolleriydi.

Peki, günümüzdeki durum ne? Bu kavramların, sembollerin gerisinde hayatın yürek atışları var mı hâlâ? Elbette hayır. Bu kavram ve sembollerin büsbütün ortadan kalktığını söyleme aymazlığı içinde değilim; işaret ettiğim şey bu sembollerin karşılık geldiği güncel anlamın sorgulanmasıdır. Söylemek istediğim, bu kavram ve sembollerin gerisinde hayatın canlı yürek atışlarının artık duyulmadığıdır. Dahası artık "yüce"lik değerleri, kutsallıkları ve bunlara dayalı olarak "meşrulaştırma" tılsımları da çok zayıflamıştır. Şöyle de söylenebilir:

“Devlet-Millet-Bayrak” adına, ne bugün ne de gelecek için insanları ölüme gönderebilirsiniz artık. Birilerinin “millet adına” temsil yetkisine, egemenlik hakkına sahip olduğu iddiası artık kötü bir demagojiden ibarettir. Ancak halktan aldığınız sınırsız olmayan bir yetkiden söz edebilirsiniz.

Kırmızıçizgi demek, tartışılmaz konular, tabular demektir. Gündelik yaşamımızda yasaklar elbette olacak, kimse diğerini öldürme hakkına sahip olamaz, ama tartışılan bu değil; bu topraklar üstünde yurttaşlar olarak insan haklarına saygı ilkesi temelinde birlikte yaşamının koşullarını konuşuyoruz. Bu mevzu Kürtlerle sınırlı da değil. Bu konuda hiç kimse önceden yasak koyamaz, hiçbir konuda 12 Eylül Anayasası’nın söylediği gibi, “Bu ilke değiştirilemez, değiştirilmesi dahi teklif edilemez” diyerek tartışmanın, sorgulamanın önünü kesemez. “Kim koydu bu kırmızıçizgileri, ne zaman koydu, tartışarak mı konu” sorusunu sormaya hakkımız var. Demokratik meşruiyetin temel sorusu bu olmalı.

İçinde bulunduğumuz koşullarda kırmızıçizgiler koymanın demokratik meşruiyet açısından sağlam bir zemini olup olmadığını tartışmalıyız. Demokratik bir cumhuriyette meşruiyet zemini hukuk ve en önce anayasalardır. Yasaların kendisine uygunluğu aranan yürürlükteki bu anayasa meşru mudur? Herkesin içine sindiremediği, değişsin dediği süngü zoruyla kabul edilen bir anayasanın demokratik meşruiyete sahip olduğu söylenemez. Yoksa, aranan meşruiyet temeli, Milli Güvenlik Belgesi “Anayasası” yani gizli Kırmızı Kitap olmasın? Kırmızıçizgilerin meşruiyet temeli cumhuriyetin kurucu ilkeleri midir? Eğer öyleyse, onu yorumlama tekeli birilerinin elinde olabilir mi?

Zaten kırmızı boya küpüne düşmüşüz, her yanımız kırmızı, bir de kırmızıçizgi çekmeye kalkmak fuzuliden fazla bir iş.

Tarihsel zamanın içini boşalttığı kavram ve semboller onların peşinde gidenleri de zaman dışı yapıyor. Dünün demokrasi kahramanlarının bugün, ırkçı düşüncelere varan acınası düşünsel sefaletlerinin nedeni bu olsa gerek.

Hiçbir kırmızıçizgi zamana karşı duramıyor.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Kültürel asimilasyon

Nabi Yağcı 24.08.2009

“Kültür birliği” sözü kültürel asimilasyonun klişesidir. Bu nedenle hele kendine solcu, sosyal demokrat diyen birinin diline hiç yakışmayan bir sözdür. Ama maalesef tersi oldu, “Kültürel bölünme tehlikesinden” söz edilerek altı da çizildi üstelik. Bugün Kürtlere kültürel haklarını verme genel kabul noktasına yükseldi ama bazıları kültürel haklardan söz ederken farklı şeyler anlıyor, bu hakları dar yorumluyor, dil meselesine indirgiyor. Yalnızca, onunla da yetinmeyip önüne kendine göre kırmızıçizgiler çekiyor. Henüz meselelerimizi bugünkü açılımlarıyla konuşamadığımız günlerde “kültürel haklar” diye kolayca söyleyip geçtiğimiz bu kavramı da tıpkı diğerleri gibi bütün açılımlarıyla tartışmalıyız.

Üstelik kültür mevzuu üstüne koca bir yerli-yabancı literatür de var. Özellikle bugün önümüzde duran konuları da yakından ilgilendiriyor olduğu için “Kültürel görececilik” bahsine göz atmak yararlı olur. Yalnızca hatırlatmak istedim, konuya girmeyeceğim.

Batıcı, benmerkezci pozitivizmin sarsılması, üst-kültür, alt-kültür ayrımının gerici bir ayrım olduğunun kavranışıyla kültür kavramı da günümüzde farklı anlamlar kazanmaya başladı. Bir toplumu bir başka toplumla kıyaslarkenki değer yargılarının artık özcü, tektip kültür veya aynı anlama gelen kültür-merkezci bakış açılarıyla türetilmesi kabul görmüyor. Kültür bir yaşam biçimi anlamı kazanarak daha geniş içerikte konuşulur oldu. Böyle olunca kültürel formları, ideoloji, inanç gibi diğer toplumsal formlardan ayırarak mutlaklaştırma anlayışları da yıkılıyor. Bir toplumun kültürünü o toplumu yaratan tarihsel koşullardan, ideolojilerden, önyargılardan soyutlayarak mutlaklaştırmak da yanlış. Kanımca ancak kültürlerin etkileşiminden söz etmek doğru olur.

Bugün siyaset konuşur gibi yapıyoruz ama konuştuğumuz hemen hiçbir konu dar anlamda siyasetle kendini sınırlamış konular değil. Türban, laiklik tartışmaları da öyleydi, bugün Kürt sorunu da öyle tartışılıyor. Özellikle MHP’de gözlenen hırçın ve tehlikeli reaksiyonun nedeni de aynı, CHP’nin kıvranmasının da. Tektipleştirici, türdeş bir Türk Kültürü yaratarak bu hegemon kültürün bağlayıcılığı etrafında “milli birlik ve beraberlik” kurma projesi kanımca çökmüş durumda. Bu durum statükocu bu çevrelerce de seziliyor, fark ediliyor ve bu nedenle dehşetli bir tedirginlik yaratıyor. Böylece dün çağdaşlık, Batıcılık, modernlik yıldızlarıyla süslenen ırkçı öz, yıldızlarını dökerek bütün haşmetiyle ortaya çıkıyor. Bugün ortaya çıkanlar, esasen var olup kendini gizlemiş olan özlerdir. Sel gitti kum kaldı. Değilse “Kürtleri sürüp, yerlerine Türkmenleri getirelim” gibi ırkçı düşünceler bir vahiy gibi inemezdi.

Taraf’ın dünkü sayısında Ayşe Hür’ün, “*Şark Musikisinden Garp Müziğine*” başlıklı bir inceleme yazısı yer aldı. Cumhuriyetin kuruluş yıllarındaki toplum mühendisliği anlayışıyla kültüre müdahalenin boyutlarını anlamaya yardım eden çok aydınlatıcı bir yazıydı.

Elbette eleştirilen Batı müziğinin ülkemize taşınması değil; fakat teknoloji transfer eder gibi bir başka kültürü alıp kendi kültürünüz yerine ikame edemezsiniz. İkame edemeyeceğiniz gibi kendi kültürünüzü de “iradeci” politikalarla tepeden, canınız istediği gibi biçimlendiremezsiniz. Ayşe’nin çarpıcı gerçekleri sergilediği yazısından bu “olmazlık” çok iyi veriliyor.

Yazıdan daha çok alıntı yapmak isterdim ama yer darlığı nedeniyle yalnızca Atatürk ile bir yabancı gazetecinin şu ilginç diyalogunu aktarmakla yetineceğim: “Mustafa Kemal, 1 Kasım 1930’da Alman gazeteci Emil Ludwig’e şöyle diyecekti: ‘Montesquieu’nün ‘Bir milletin musikideki eğilimine önem verilmezse, o milleti ilerletmek mümkün olmaz’ sözünü okudum, tasdik ederim. Bunun için musikiye pek çok itina göstermekte olduğumu görüyorsunuz.’ (Gazetecinin “Şark’ın tek anlamadığımız bilimi, müziğidir” demesi üzerine) “Bunlar hep Bizans’tan kalma şeylerdir. Bizim hakiki musikimiz Anadolu halkında işitilebilir.” (Gazetecinin “Bu müziğin iyileştirilmesi yoluyla geliştirilmesi mümkün olmaz mı” sorusuna cevaben) “Garp musikiciliği bugünkü haline gelinceye kadar ne kadar zaman geçti? (Gazetecinin “Dört yüz sene kadar geçti” demesi üzerine) “Bizim bu kadar zaman beklemeye vaktimiz yoktur. Bunun için Garp musikisini almakta olduğumuzu görüyorsunuz”...” Alaturka müziği, Atatürk kendi sofrasından eksik etmezken, rejimin radyolarda bu müziği halka yasakladığını, ama bir süre sonra bu yanıştan dönüldüğünü de anımsatalım.

Ayşe Hür’ün yazısının girişinde değindiği Topkapı sarayında İdil Biret konserinin Alperen Ocağı üyesi gençlerce

basılması, aradan 80 yıl geçtikten sonra bu politikanın sonuçsuzluğunu görmeye yeterli olur.

“Türk milleti” kavramının etnik vurgu taşamadığını söyleyenlerin, “Türk kültürü veya Türk milli kültürü” kavramı için ne düşündüklerini merak ediyorum doğrusu.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Savundukları üniter-devlet değil üniform-devlettir

Nabi Yağcı 27.08.2009

Birkaç yıl önce yaptığım bu ayrımı bir kez daha hatırlatmak gereğini duydum. Askerin Kürt açılımı nedeniyle konuştuğu için değil; zira asker siyasete karıştığı anda zaten üniform-devlet başlar, bu nedenle esas olarak askeri konuşmaya iten CHP ve MHP ve diğer sözde siviller için söylüyorum. Örneğin bir büyük gazetenin köşe yazarı “Başbuğ, MGK bildirisine açıklık getirdi” diye yazabiliyor. Bu tür zihniyete sahip olanların “üniter-devletten” söz etmeleri son derece çelişik hatta anakroniktir.

Uzun yıllardan beri ne zaman Kürt sorunundan veya gayrimüslim azınlık sorunlarından söz edilecek olsa Türkiye’nin üniter yapısı hatırlatılır, bütün dünyanın üstünde düşündüğü, tartıştığı sosyolojik bir gerçek olan ulus-devletin günümüzde nasıl bir değişim geçirdiği üstüne konuşmaya başlasak “devletin üniter yapısına dokunulamaz” yasağıyla korkutulmak isteniriz. Tıpkı geçmişte “toplumsal sınıflardan” söz ettiğimizde yaptıkları gibi.

Ötedenberi “üniter-devlet” kavramının, çoğu kez bilinçli olarak, yer yer de bilgisizliğin ürünü olarak içi boşaltılıp kafa karışıklığına neden olunuyor. Üniterlik toprak bütünlüğüne indirgenip sanki toprak bütünlüğümüze yönelik ciddi bir tehdit varmış gibi devleti tartışma masasına her yatırışımızda karşımıza çıkarılıyor. Şu anda kimse Türkiye’nin siyasi ve idari yapısının, federal veya konfederal bir idari yapıya değiştirilmesini ne öneriyor, ne de tartışıyor. Tartışılan kendisine “üniter-devlet” diyen devletin gerçekte üniter olup olmadığıdır. Hayır. Türkiye üniter değil üniform bir devlete sahiptir.

Neden? Çünkü, üniter devlet devletin egemenlik meşruiyetini “tek” (unit) meclis ve “tek” anayasadan alması durumuna denir. Meclis, halkı temsil eden ve yasa koyma yetkisine sahip tek en yüksek yönetsel kurumdur ve üstünde bir başka vesayet olamaz. Bu yapının doğal sonucu olarak hukuk da tektir.

Bizde durum bu mudur? Daha yeni askerî yargı ve sivil yargı tartışması yaptık ve yargı tekleşmesi adımı daha dün atılabildi. Hukuku bırakalım, siyasete askerinin karıştığı ve karışmasına sözde sivillerce davetiye çıkarıldığı bir yerde üniter-devlet bayraktarlığını yapmak ne dediğini bilmemektir. Esasen üniter-devlet kavramı da içinde modern siyasetin bütün kavramları, tıpkı yargı bağımsızlığı hukuk devleti gibi, eğer modern demokrasi işler değilse biçimsel kalmaya mahkûmdur.

Üniterlik mevcut anayasaya dayanılarak da savunulamaz, örneğin Sabih Kanadoğlu’nun savunduğu görüşteyseniz, bu anayasa çift başlı yargıya kapı aralıyorsa bu anayasa üniter değildir.

Üniter-devlet adına üniform-devlet savunuculuğu yapılıyor.

Üniform-devlet, tekdüzeliği dayatan, çoğulculuğa izin vermeyen, monolitik bir toplum yaratmayı amaçlayan devlettir. Bizim devlet hep böyle bir devlet oldu. Şimdi bu devletin demokratikleştirilmesi kavgası gidiyor. Fakat öyle görülüyor ki muhalefet, CHP ve MHP demokratik dönüşümün önünü tıkamayı görev edindiler ve adım adım demokrasiden uzaklaşıyor, askerın arkasına sığınarak toplumdan git gide kopuyorlar. Daha kötüsü iç çatışma tehlikesini körüklüyor, provokasyonları davet eden ortam yaratıyorlar.

Sanırım farkındayız, gelineen noktada Kürt sorununun çözümüne giden adımlardan geri düşmek, duraksamak, demokrasi açısından Kürt açılımı adımının atıldığı zamandan da geriye gitmek anlamına gelir. Şimdiye dek demokrasi adına kazanılan mevziler iskambilden şato gibi yıkılabilir. Bu yolun varacağı nokta bellidir, yeniden savaş ve baskıcı bir rejim ortamı. Kan gölleri. Başka deyişle Kürt sorununun çözümü demokrasimizin açılımı ve hatta uluslararası ilişkilerin, ekonomik açılımların da koşulu haline geldi. Fakat aynı zamanda demokrasi üstüne titizlenmek, ne kadar ise o kadarıyla bile olsa atılan ileri adımları korumaya özen göstermek de Kürt sorununun barışçı çözümünün önkoşuludur.

Demokrasimizin kaderiyle Kürt sorununun kaderi hiç bu kadar iç içe girmemişti. Son günlerdeki gürültü bu gerçeği gizlemek, bu ilintiyi koparmak içindir zaten. Bu nedenle özellikle iktidar ve DTP birbirine karşı dikkatli olmak, karşı karşıya gelmemeye, çatışmacı üsluplardan kaçınmaya özen göstermek zorundalar.

Tekrar üniform devletin o bunaltıcı iklimine teslim olmamak için müzakereci ortamın dinamitlenmesine, sivil toplum olarak kendi çabalarımızla kazanıp meşrulaştırdığımız özgür tartışma ortamımızın kısıtlanmasına izin vermemeliyiz.

Bir vatandaş olarak benim neyi tartışıp neyi tartışmayacağıma ne asker, ne muhalefet ne de iktidar karar verebilir.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

“Güçlü ordu - Güçlü Türkiye” yanlış slogan

Nabi Yağcı 29.08.2009

Geçen yazımda tartıştığım “Bizim devlet üniter değil üniform-devlettir” meselemin en veciz ifadesi bu slogandır. O yazımda, Genelkurmay Başkanı Başbuğ’un Zafer Haftası nedeniyle yaptığı konuşmasında geçen “Güçlü ordu - Güçlü Türkiye” sloganı üzerinde de duracaktım, yazıya sığmadığı için bu yazıya bırakmıştım. Önce “üniter-devlet korumacılığının” anlamsızlığı üstünde durmak gerekiyordu, ona işaret ettim.

Üniform-devlet, askerî bürokratik tek merkezci oligarşik yapının bütün toplumu ağır bir vesayet altında tuttuğu devlet biçimidir; bütün yönetim yetkileri aşırı biçimde merkezde toplanmış, yerel yönetimler merkezin taşradaki kollarından ibaret olan bir yasal/ıdari yapılanmadır. Ekonomide katı devletçidir, serbest ticaret

özgürlüğü yok denecek kerededir. Bireysel özgürlükler katı merkezci devletin tanıdığı kadardır. Böylesi merkezci totaliter yapılanma ancak seçilmişler ve parlamento üstünde askerin ağır bürokratik vesayeti ile mümkün olabilir.

Cumhuriyet'in ilânından bir süre sonra bürokrasinin katı merkezci yönetim biçimine tepkiler ortaya çıkmış, "merkeziyetçi" anlayışa karşı 1924'te Terakkiperver Cumhuriyet Fırkası kurulmuştu. Kâzım Karabekir, Rauf Orbay, Ali Fuat Cebesoy, Rafet Bele, Adnan Adıvar gibi o dönemin önde gelen isimlerinin katıldığı bu parti, tek parti yönetiminin katı merkezci anlayışına karşı programına âdem-i merkeziyetçiliği; inançlara saygı ve kişi özgürlüğü, ekonomik dışa açılma ve liberalizmi koyan bir partiydi. Bilindiği gibi fazla uzun ömürlü olamadı, kapatıldı. Merkezci devlet anlayışına karşı âdem-i merkeziyetçi yönetim anlayışı daha cumhuriyet öncesinde Osmanlı'da, II. Meşruiyet'ten sonra Prens Sabahattin ile savunulan bir anlayıştı. Osmanlı devletinin güçlendirilmesi görüşleri çerçevesinde ortaya çıkan bu liberal akım, merkezî hükümetin yetkilerini azaltmayı, yerinden yönetimi ve bireysel girişimleri güçlendirmeyi, Osmanlılıyı oluşturan milletlerin yönetime katılma yetkilerini arttırmayı hedefliyordu.

O gün bugün bu fikirler zayıf da olsa varlığını sürdürdü. 1930-1950 arasında güçlendi de. Fakat 27 Mayıs askeri darbesi bu liberal yönelimin önünü kesti. Merkezci, üniform devleti yeniden ihya etme yönündeki huruç hareketi 12 Eylül askersel darbesiyle geldi. 12 Eylül bugünkü anayasa ve yasalar ve uzun süren fiili müdahalelerle devletin merkezî-bürokratik yapısını tahkim etti. Şiddet ve terör ortamında süren bu gerici restorasyona rağmen Turgut Özal dönemiyle başlayan liberalleşme adımları, 1990'lı yılların sonunda ve özellikle 2002 yılında, AK Parti iktidarı ve Avrupa Birliği'ne (AB) tam üyelik süreciyle hız kazandı. Cumhuriyetin kuruluşundan bir süre sonra merkez dışına itilen iki tarihsel muhalefet akımı İslami akım ve Kürtler siyaset sahnesinde etkili biçimde yer aldılar. Dünyadaki konjonktürün de etkisiyle güçlü bir değişim rüzgârı esmeye başladı.

Bu gelişme reaksiyoner bir karşı tepki doğurmasın olamazdı. Kökü eskilerde olan Ergenekoncu ve ulusalcı dalga böylece doğdu. Değişim rüzgârlarının önünü ancak bir darbeyle kesebileceklerini düşünenler düğmeye bastılar. Gerisini artık halkımız biliyor. Eğer darbe planları başarılı olsaydı, şimdi bu davada sanık durumunda olan kimilerinin bizzat kendi ifadeleriyle söylersek, 1930 rejimini esas alarak bugünün devletini gerici yönde restore etmek için 30-40 yıl iktidardan gitmeyeceklerdi.

Bu gelişmeleri aklıda tutarak baktığımızda, sıradan bilincin kulağına hoş gelen "Güçlü ordu-Güçlü Türkiye" sloganının neden yanlış olduğunu daha iyi görebiliriz. Birçok bakımdan yanlış. Birincisi iki gücün oryantasyonları farklıdır; ordunun güçlenmesi, emir-kumandayı yani merkezîleşmeyi zorunlu kılar; oysa bugün iktisadi tercihleriniz ne olursa olsun bir ülkenin güçlenmesi ise tersine yerel yönetimlerin, yerinden yönetimin güçlenmesinden, "yönetişim" dediğimiz katılımcı, enformatif, yumuşak yönetimden geçiyor. İkincisi, bu slogan günümüzde artık ana eğilim haline gelen karşılıklı bağımlılık eğilimine de aykırıdır. Günümüz dünyasında askeri gücün büyüklüğü o ülkeyi "güçlü" yapmıyor. Örneği ABD. Üçüncüsü AB kriterlerine de aykırıdır. Asker-sivil ilişkilerinin değişmesi AB ile uyum müzakerelerinin en önemli maddesidir. Güçlü orduya vurgu yaparak güçlü Türkiye'den söz etmek vesayetçi zihniyeti yansıtır. Ve belki de farkında olmaksızın, doğruymuş gibi söylenen bu sloganın yaratacağı en önemli tahribat vesayetçi zihniyeti güçlendirmesidir. Askerin arkasına gizlenmeye çalışanlara bakarsak bunu anlayabiliriz.

Hele son günlerde, pimi çekilen bomba ve daha önce mayın patlamasıyla şehit olan askerlerle ilgili ortaya çıkan sorular devletin her kademesinde olduğu gibi orduda da ciddi bir saydamlaşma sorunu olduğunu bize gösteriyor.

Saydamlığı tartışılan bir kurum, bırakalım güçlü olmayı saygınlığını yitirir. Önce bunu çözün.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Çözülen Soğuk Savaş Devleti'dir

Nabi Yağcı 31.08.2009

Siyaset üstüne yine, ama biraz hafifmeşrep takılan yazılar yazmak istiyorum, ancak elim gitmiyor bir türlü. Nedeni, içinde olduğumuz zamanın bana gün be gün, an be an olağanüstü önemde görünmesi. Bir günü, bir âni doğru değerlendiremezsek eğer, bir sabun gibi elimizden kayıp gidebileceği kaygısını duyuyorum.

1960'lı yıllardan günümüze uzanan siyaset ırmağını kenarından köşesinden seyrederek değil de, o ırmağın içinde kulaç atarak yaşamışsanız, demokrasimiz adına kaçırdığımız fırsatları, aymazlıklarımızı, cahilliklerimizi düşündüğünüzde bu kaygıyı duymamak imkânsız. Tarihin akışını canımızın istediği gibi değiştiremeyiz ama geçmişte olanların hepsi olmak zorunda da değildi, olmayabilirdi, bazı olumsuzluklar önlenebilirdi. Geriye her dönüp baktığımda, eğer daha farklı düşünüyor, davranıyor olsaydık neleri, nasıl değiştirebilirdik diye düşünüyorum.

Bunları düşündüğümde dünle bugün arasında muazzam bir fark görüyorum. Dün derken Soğuk Savaş yıllarını düşünüyorum. Türkiye Batı'nın ileri karakolu olarak askerî, siyasi ve ideolojik bakımdan olağanüstü tahkim edilmişti. Öyle ki, değiştirmek istediğimiz düzen karşımızda çelikten kafeslerle korunmaktaydı ama biz o duvarın sanki bir vuruşta yıkılacak kadar zayıf olduğunu sanıyorduk. Kanımca dün, bugünün bilgileriyle çok daha iyi anlaşılabilir. Karşımızdaki düzenin, onu koruyan totaliter devlet yapılanmasının ne denli derin olduğunu bilmiyor veya yeterince bilmiyorduk. Bugün Ergenekon iddianamelerindeki gerçekler yalnız bugün değil dünü anlamayı da çok kolaylaştırıyor. Önümüze saçılan bu çarpıcı gerçekleri bir de bu gözle, yani dünü yeniden anlamak amacıyla okumak gerek.

Çok farklı yanlar üzerine konuşulabilir fakat merkezdeki mesele devlet-ordu-siyaset ilişkisi üstünedir. Soğuk Savaş döneminde sadece bizde değil tüm Batı'da ABD kaynaklı "Güvenlik doktrini ve ideolojisi" devlet-ordu-siyaset üçgeninin merkezinde yer alıp bu üçlünün iç ilişki tarzını, bu ilişkilerin karakterini belirler. Ulus-devlet tartışmalarına somut yaklaşmak gerek; Soğuk Savaş'ın ulus-devletiyle bugünün ulus-devleti arasında çok ciddi farklar vardır. Soğuk Savaş'ın ulus-devleti veya kısaca Soğuk Savaş Devleti bir "milli güvenlik-devleti" idi ve devlet bu temelde hiyerarşik yapılanmıştı. En başta ABD böyleydi. İç-dış düşmanlara karşı ülkenin güvenliğinin korunması demokrasi ve özgürlüklerden de önce gelen bir meseleydi. Dolayısıyla asker bu hiyerarşide ve özellikle siyasette belirleyici bir role sahipti. Güvenlik doktrini eğitimden, sanata, siyasete kadar toplumun da "iç ve dış düşmanlara karşı yüksek milli çıkarlar" etrafında açık ve örtük örgütlenmesini hedeflemişti.

Soğuk Savaş Devleti en katı haliyle, NATO içinde nüfusuna göre en fazla asker besleyen Türkiye'de yapılanmıştı. Çünkü Türkiye bir yandan Batı'nın ileri karakolu öte yandan Sovyetler Birliği'nin yumuşak karnıydı. 12 Eylül darbesiyle gelen anayasa, devletin militarist yapılanmasına hukuksal güvence sağladı. Bunun en somut

göstergesi Milli Güvenlik Kurulu'dur. Bu kurulun yetkileri "güvenlik meselelerini" aşan biçimde genişletildi. MGK parlamentonun, hükümetlerin üstünde ülkenin her sorununda vesayetçi bir rol üstlendi. Yetkileri bu denli geniş olan bu kurul her tür denetimin de dışında tutuldu.

Demokrasi ve özgürlükleri boğacak biçimde yapılanan katı merkezci Soğuk Savaş Devleti, Kürt sorunu ve Güneydoğu'da 25 yıldır süren savaş hali nedeniyle daha da katılaştı, terör tehdidi gerekçesiyle iç-dış güvenlik sorunu her sorunumuzu belirler hale geldi. Dünyada Soğuk Savaş dönemi sona erip, bu tip devletler çözülürken 12 Eylül koşullarından çıkamadığımız için bizde tersine güçlendi.

İşte şimdi pek çok uygun nedenin üst üste düşmesiyle Soğuk Savaş Devleti'nin bizde de çözülme sürecini yaşamaktayız. Geciken çözülme çürüme de yaratıyor. Aynı nedenle çok sancılı, gel-gitli bir çözülme süreci yaşıyoruz. Öyle tereyağından kıl çeker gibi olamayacağı çok açık. Sancılar bu çözülmenin sahiciliğini ve derinliğini gösteren işaretlerdir aynı zamanda.

Bugün günümüzde bir eğilim olarak ulus-devlet modelinin çözülmesinden veya değişmesinden söz edebiliriz ama somut konuşmak gerekirse dünyada da bizde de şu an çözülmekte olan genel olarak devlet değil Soğuk Savaş Devleti'dir. Bu nedenle çözülenin adını doğru koyarsak hem kafa karışıklıklarının hem de korkutmacaların, şaşırtmacaların önüne geçebiliriz.

Yapılan eleştiriler de asker düşmanlığı amaçlı değil askerî vesayete dayalı Soğuk Savaş Devleti'nin eleştirisidir.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Güçlü barış, Güçlü Türkiye

Nabi Yağcı 03.09.2009

1 Eylül Dünya Barış Günü'nü yükselen "barış" istekleriyle karşıladık. Sonbaharın ilk ayı eylül, doğanın dinginleştiği ay; hava ne çok sıcaktır, ne soğuk, "normaldir", rüzgârlar da sakın eser, normalleşir. Ağustosun son gününün sertliğinin, sert rüzgârların trampet uğultularının yerini eylülün barış esintileri aldı. İnsanlığın barbarlık zamanı anormal, barış zamanları ise normal zamanlarıdır.

Hangisi insan doğasına daha uygundur: Savaşmak mı sevmek mi? İnsanın bir "doğası" var mıdır? Olmadığını düşünürüm; çünkü bu "özcü" bir anlayış olur, insanın değişmeyen bir özü olduğunu kabul etmek demektir. Freud da yıllarını insanın temel güdüsünün yıkıcı mı yoksa yapıcı mı, eros mu olduğuna karar verebilmekle geçirdi. Önce erosun, sevginin insanın hâkim güdüsü olduğunu düşünüyordu, ama dünya savaşı patlayıp, milyonlarca insanın ne için olduğu düz mantıkla açıklanamayan telef oluşunu gördüğünde ve Nazi soykırımını dehşetle izlediğinde, soykırımın kendi kapısını da çalınmaya başladığında karamsarlaşarak insanda hâkim güdünün yıkıcılık olduğu düşüncesiyle gözlerini hayata kapadı.

İnsan alet yapan hayvan değildir, tarih yapandır ve yaptığı tarihle kendisini de değiştirir. Mutlak iyi, mutlak kötü yok. İçine doğduğumuz dünya iyiyi de, kötüyü de ve henüz daha çokcası da kötüyü kışkırtan teşvik

edicilerle dolu. Eskiden kaba Marksizm etkisiyle dünyayı değiştirdiğimiz zaman insanın da değişeceğini, yleyse tek tek insanlarla uğraşmanın anlamsız olduğunu düşünür, buna burjuva ahlâk anlayışı der geçerdik. Kendimiz birer birey olarak zaten değişmesi gerekmeyen, zaten değişmiş bilinçli, mükemmel yaratıklardık, değişmesi gerekenler tekilerdi. Böyle bir yaklaşımda elbette psikolojinin, sosyal-psikolojinin bir bilim olarak geçerliliği de yoktu. Kapitalizm yok olmadan savaşlar da asla yok olmayacak diye düşünürdük. Bu bakış aslında insanı, insanın yargı gücünü kk gören, özcü, elitis, kibirli bir bakıştı. Hâlâ eşitsizliğin kaynağı olarak kapitalizmin savaş potansiyellerini taşıdığı düşüncemi koruyorum ama kapitalizm koşullarında da insanlık, savaşları, kıyımları önleyebilecek bir bilgiğe erişebilir, erişiyor da. Kaldı ki, değişen kapitalist üretim modeli de artık savaşları kaçınılmaz olmaktan çıkartıyor. Bunun anlamı savaşlar ağı demek olan emperyalizm çağının bittiğidir; ama emperyal saldırıların bittiği demek de değildir bu.

İnsan demirden silâh da yapar, kelepçe de, toprağı sürmek için saban da, pulluk da. Büyük barışsever Nâzım'ın dediği gibi, mesele bileklerimizdeki kelepçelerin demirinden pulluk yapabilmekte. Tek tek insanların veya bir canlı türü olarak insan türünün bir doğası olduğuna inananlardan değilim ama bu canlı türünün yaratmış olduğu "insanlık" veya Edgar Morin'in deyişiyle söylersem "İnsanlığın insanlığı"nın bir "doğası" olduğuna inanıyorum: Bu barış ve sevgidir. şöyle söylemek daha iyi olacak galiba: İnsanlığın yarattığı barışın bir doğası vardır. Barışın doğası yaşamın en yüce, tek yüce değer olmasıdır ki, bunun içinde çevreyle, hayvanlarla, doğa ile barış da vardır.

Artık tarihin ebesi zor olmaktan çıkmıştır, çıkmadıysa bile çıkmalıdır, çıkarılmalıdır. Bizden nceki kuşakların hiç sahip olmadıkları bir derse sahip olduğumuzu unutmamalı ve bu dersi her fırsatta gençlere aktarmalı: Soğuk savaşı bitiren –ki asıl şimdi günümüzde bitiyor- silâh gücü, "güçlü ordular" olmadı. Silhlanma yarışının çılgınca tepe yaptığı zamanlarda patlayan ve genç, yaşlı, kadın, erkek milyonlarca insanı saran "Güçlü barış hareketi" oldu. "Barış, hemen şimdi" sloganları, kışlaların kapısına dayandığında, asker ranzalarına, silâhların kabzalarına yapıştırıldığında barış artık kazanılmıştı. O tarihte yükselen barış hareketinin felsefesi ise, Paris 68'inin gençlerinin yükselttiği "savaşma seviş" ağırısı oldu. Vietnam savaşının sona ermesinde de bu ağırı çok etkiliydi.

Kızgın ağustos sonundan sonra, sakin, dingin eylüle girdik. Güzel girdik. Diyarbakır'daki Barış şöleni ve Osman Baydemir ile Ahmet Trkn barış çağrıları etkiliydi. Barış isteği giderek toplumu sarıyor. Fakat şu anda henüz kalıcı bir hâl almış değil. Henüz eğilim halinde olan ve önünde sayısız pimi çekilmiş el bombaları duran barış filizini dinamitleyecek şey bana göre, "Ya hep, Ya Hiç" mantığı ve kırmızıçizgiler olacak. Akan kanın durmasının Kürt sorununun çözümü demek olmadığını hepimiz biliyoruz. Fakat kanın durması yani barış, Kürt sorununun çözümünün n koşuludur. Tersi değil. Bu nedenle ne "terörist de, öyle gel", ne de "gerilla de, öyle gel" mantığı doğrudur.

Kürt açılımını, gayrimüslim açılımı, Ermeni açılımı izlemekte. *Taraf*'ın dn altını çizdiği gibi "Yurtta barış, dünyada barış" egemen iklim haline geldiğinde zor görünenlerin kolay olduğu görülecek.

Türkiye'yi değiştirecek ve güçlü kılacak olan şey barış dinamizmi olacak.

Siyasetin dili siyasette öğrenilir

Nabi Yağcı 05.09.2009

Akıl vermek değil amacım, kendi deneyimimden çıkarak bugünün bir gerçeğine işaret etmek. Nedenim ise, barış umutlarının yeşerdiği bu günlerde DTP içinden yapılan kimi açıklamaların, Kürt sorununun çözümünü destekleyen Türk aydınları üzerinde yarattığı hoşnutsuzluk ve doğurduğu karamsarlıklarla ilgilidir. Çevremden ve bana gelen iletilerden görüyorum bunu. Bu haklı hoşnutsuzlukları kaşımaya çalışanlar da boş durmuyor, iktidar ile DTP arasına nifak sokmak için yorum üstüne yorum tazeliyor, yangına benzin döküyorlar.

Kürtler içinde soğukkanlı dediğimiz insanlardan da zaman zaman beklenmedik tepkisel açıklamalar gelebiliyor. Bu durumu "kitle tabanıyla" açıklamak tek başına yeterli değil. Çünkü kitleye yol göstermek de önde gidenlerin işi. Bu nedenle bu gel-gitli tutumların, haksız sayılmasa da gereksiz sertliklerin nedenini başka yerde görüyorum. Daha önce de değinmiştim; Sorun siyaset yapmakla ilgilidir.

Siyaset dendiğinde genel anlamıyla değil modern siyaseti anlıyorum. Modern siyaset toplumsal bir gerçeklik olarak var olmasa da, hukuksal olarak "farklı siyasetler arasında eşitliği" öngörür. Bu eşitlik daha en başta yasal olarak reddediliyor veya engelleniyorsa orada modern veya demokratik siyasetten söz edilemez.

Örneğin "Tek Parti" rejiminde siyasetten söz etmek mümkün müdür? Demokrasiden söz etmiyorum dikkat edilirse, henüz onun aracından söz ediyorum, yani siyasetten. Demokratik bir siyasi yarışmanın olmadığı yerde parlamento olsa ne yazar? Tek parti dönemini tipik olması nedeniyle örnekledim, sonrasındaki siyaset serbest siyaset miydi? Çok partili rejim gerçekten çok partili miydi? Soruyu siz düşünün durun ben daha yakın tarihlere geleyim.

1960 sonrasında sol siyaset Türkiye İşçi Partisi ile (TİP) Meclis'e girdiğinde siyaset alanının sosyalist düşüncelere açılacağı, alanın genişleyebileceği umutları belirmişti. Hatta TİP lideri Mehmet Ali Aybar aşırı bir iyimserlikle, "Gelecek seçimlerde başa güreşeceğiz" diyerek gerçeklerden kopuyordu. Diğer tarafta ise, geçmişte bir çok yasal sol partinin kapatılması deneyinden bakanlar vardı ve onlar, "Bizde yasal sol partiyi yaşatmazlar, TİP legalist, parlamentarist, oportünist siyaset izliyor" diyorlardı. Sonra ne oldu? 12 Mart müdahalesi geldi, TİP, Kürt meselesi gerekçe yapılarak kapatıldı. TİP çizgisini doğru gören gençler olarak bizler bile yasal partiye, yasal mücadeleye inanmaz olduk ve hepimizi illegal siyasi romantizmi esir aldı. O tarihlerde kendi yazdıklarıma, öne koyduğumuz hedeflere baktığımda ne denli gerçeklerden, siyasetten kopuk olduğunu görüyorum. Hep yıkmayı düşünen, öfkeli, saldırgan sözler. Burada gerçek siyaset yok.

Peki, suç kimin, bizim mi?

Türkiye'ye kendi irademizle dönüp Devlet Güvenlik Mahkemesi'nde (DGM) yargılanırken savunmamda yargıçlara şu örneği vermiştim, "Hem, 'komünist partisi kurmak yasaktır' diyorsunuz hem de kendi irademle yargı önüne çıkan bir komünist olarak beni yasadışı örgüt üyesi olmam nedeniyle cezalandırmak istiyorsunuz. Bu şuna benzer, boks ringine çıkan iki boksörden birinin kollarını bağlıyorsunuz, kolları bağlı boksör kendini savunmak için tekme attığında faullü dövüştü diye cezalandırıyorsunuz. Burada adalet yok."

Açılımı eleştirenler diyor ki, "PKK'yı siyasalaştırmak istiyorlar." Bu cümleyi kuran zihniyet "demokratik siyaset"i kavramıyor demektir. İsterse Kürtler içinde azınlık olsun, PKK eğer "silâhı bırakacağım, siyaset yapacağım" diyorsa hangi gerekçe ile buna karşı çıkıyorsunuz? Siyaset alanını bir guruba kapatırsanız o insanları faüllü

dövüşmeye siz zorlamış olursunuz.

Unutmayalım, parlamentoya girebilmiş olan yasal DTP Anayasa Mahkemesi'nde. Kapatılma tehdidi altında. Şu anda barış sürecini birileri dinamitlemek istiyorsa yapılabilecek en etkili şey DTP'yi kapatmaktır. Bu, barışa karşı büyük provokasyon olur. Kendi adıma bundan büyük kaygı duyuyorum. Yine unutmayalım, DTP'den önce kurulan benzer partiler de kapatılmıştı. Hem siyaset alanını kapatıyor hem de onlardan siyaset dili ile konuşmalarını bekliyoruz. Bu hiç adil değil. Siyaset alanının darlığı yalnız Kürtler için değil hepimiz için de sorun. Siyaset kültürümüzün zayıflığının nedeni de bu. MHP, CHP'nin yaptığı siyaset midir? Seçimlerde yüzde 10 barajı ile serbest siyaset yapılamaz. Farklı siyasetler kendilerini ifade edemezler, yarın dağılacak sahte çatılar altında toplanırlar. Baraj kalkmalı veya yüzde 5'lere çekilmelidir.

DTP'den yapılan benim de eleştirdiğim kimi açıklamalar "keskin" olmalarından önce ve öte "siyaset dışı"dır ya da aynı anlama gelen, kendi geçmişimden iyi tanıdığım "romantik siyaset" dilidir. Siyaset dili ise başkalarının akıl vermeleriyle öğrenilmez ancak siyaset yapmakla öğrenilir.

Bu nedenle DTP'ye yönelik eleştirilerimiz akıl vermek olarak görülmemeli. Beklentilerimizdir. Çünkü DTP'ye yalnız Kürtlerin değil demokrasi isteyen hepimizin ihtiyacı var.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Baykal kaç sözcükle konuşuyor?

Nabi Yağcı 07.09.2009

Televizyonda dün, Başbakan'ın görüşme talebine Baykal'ın, köşeye sıkışmış bir hâl içinde "istemezük" deyişini izlerken bu soru aklıma düştü; Acaba Baykal kaç sözcükle konuşuyor, söz dağarcığında kaç sözcük var? Yabancı dil de bilen bir okumuş olarak eminim ki, hafızasındaki sözcük sayısı dilindekilerden kat be kat fazladır. Fakat izlediği siyaset yüzünden dili iyiden iyiye fakirleşmiş durumda, üç beş sözcükle konuşuyor. Giderek siyaset dili hafızasını silecek. Baykal tek başına önemli değil, o bir prototip; son zamanlarda benzerleri hiç de az değil.

Benzerleri derken, geçmişte sola, sosyal-demokrasiye bulaşmış, ya da en azından demokratiği kendine bir "misyon" olarak seçmiş kimilerinin bugün izledikleri veya destekledikleri siyaset nedeniyle zihinsel fakirleşmeye uğramış olanları kastediyorum. Dün böyle değillerdi. Aynı düşünmeseniz de oturup tartışabilir, bir fikrinden yararlanabilir, birlikte bir fikir üretebilirdiniz. Oysa şimdi çevremden de iyi biliyorum, artık aynı dili konuşamaz olduk. Bu durum çok can sıkıcı. İster istemez sizi de etkiliyor; konuşmak istediğinizde siz de karşınızdakinin zihin kapılarını kapatmış olması nedeniyle onun kullandığı üç beş sözcükle konuşur hale geliyorsunuz. Bu durumun yarattığı bunalım, can sıkıntısı sizi boğduğunda konuşma ilerlemiyor, enerjisini yitirip sönüyor, tükeniyor.

Hani diyorlar ki, "anadilde Kürtçe eğitim bizi böler", oysa Türkçe içinde bölünüyoruz. Bir kesimle birbirimizi anlamaz, konuşamaz hale geliyoruz. Bunun nedeni Kürtler değil, artık Ermeni meselesini, laikliği, resmî tarihi, demokrasiyi, özgürlüğü, barışı, değişen dünyayı da konuşamaz duruma geldik. Aynı sözcüklerle konuşalım,

aynı düşünelim demiyorum asla, ama bir diyalog olabilsin. Ne gezer, makasın ağzı giderek açılıyor. Nihayetinde şuraya varıyorsunuz, "Tamam hiç siyaset konuşmayalım, geyik muhabbeti yapalım, hiç değilse eski dostluklarımız kalsın." Kalıyor mu? Hiç sanmam. Yollarınız tesadüfen kesişmezse eğer birbirinizi aramaz oluyorsunuz. Eski muhabbetlerin tadını alamıyorsunuz.

Niye böyle? Dış düşmanlar bizi bölmek için sinsi plânlar mı yapıyor, emperyalizm, ABD, AB' mi bölüyor bizi? Komik, ama böyle düşünenler bile var.

Niye böyle gerçekten?

Sanırım sorunun yanıtı artık hiç karışık değil.

Bir taraf açılırken öte taraf kapanıyor.

Açılımlar ilerledikçe kapanmalar da artıyor.

CHP'nin trajikomik çarşaf "açılımını" hatırlayın! Kürt açılımı dediler "tıs" yok. Tersine, türbana, Kürt açılımına, Ermeni açılımına, gayrimüslim açılımına, anayasa değişikliği açılımına, Kıbrıs açılımına, AB açılımına karşı koyuyorlar. Yerel yönetimler reform yasasını Anayasa Mahkemesi'ne taşıyıp iptal ettiriyorlar. Çift başlı hukuku, askerî yargıyı savunuyorlar. Askerî vesayetin destekçisi oluyor, yetmiyor hatta askeri göreve çağırıyorlar. Asker sınırötesi operasyonu ile, Irak'a girip sonra "Artık dönüyoruz" dediğinde, "Niye dönüyorsunuz, görevinizi tamamlayın öyle dönün" diyen de onlardı, Ergenekon davasının avukatlığına soyunanlar da. Daha sayalım mı?

Söyler misiniz, bu siyasetle ortak dil nasıl bulunabilir, geyik muhabbetinden başka?

Baykal, Başbakan'a, "yol arkadaşınız olmayacağız" diyor. Aslında "çözüme dair söyleyebilecek bir şeyimiz yok" demiş oluyor. Çözüm istemeyen, bunu kıvırtmadan açıkça söyleyen MHP daha samimi. Baykal, son tutumuyla onlarla yol arkadaşlığını tercih etmiş oluyor. "Hayır"cı politikayla parlamentoda yol arkadaşlığı yapacak bir başka siyaset var mı? Oysa bir yandan da, sanki çözüm istiyorlarmış, önerileri varmış gibi yapıyor Baykal. Olmasını isteriz. Açıklararsa belki o çözümler için kendilerine yol arkadaşları bulabilirler. Destekleriz. Ama "çözümsüzlüğü" politika yapmayı değil.

Açılımın dili zenginleşirken, statükonun dili ters oranda fakirleşiyor.

Bu dediğime belki de en çarpıcı örnek, CHP'nin raflarında tozlanmaya bırakılan Kürt sorununun çözümüne dair dosyalardır. Bu dosyalardaki ne çözüm dili, zihniyeti, ne de fikirler bugünün CHP'sinin dilinde var. CHP kendi zihinsel zenginliğini dahi kullanamaz hale geldi, fakirleşti ve fakirleşme derinleşiyor. Bu çölleşme nereye kadar gidecek?

Oysa ülkemizde ilk kez, halk olarak, sivil toplum olarak, aydınlar olarak kendi sorunlarımızı kendimiz çözebilmek için yorgun ellerimiz üzerinde doğrulup ayağa kalkmaya, dikilmeye çabalıyoruz. Herkes aynı şeyleri söylemiyor, ama fikirler ürüyor, birbirini etkiliyor; değişiyor, değiştiriyor; entelektüel birikimler siyasete destek veriyor, siyaset bilgiyi yardıma çağırıyor. Dün düşünülemez olan fikirler bugün konuşulabilir hale geliyor.

Türkiye ilk kez "konuşan Türkiye" olma yolunda.

Açılım cenahında işler bu yönde seyrediyorken, Baykal ne diyor? Tek sözcüğü var: "İstemezük."

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Hesap sorulabilirlik

Nabi Yağcı 12.09.2009

Acı sarsar, bütün bedensel ve zihinsel faaliyetleri ajite eder, uyarır. Düşünür ve eylesiniz. Fakat eğer sürekli acı üstüne acı geliyor, şok üstüne şok yiyorsanız durum tersine döner acıdan uyuşmaya başlar, şaşkınlaşır, alışıır, düşünmez olursunuz. Ülkemiz insanının genelde durumu bu ikincisine yakındır.

Durumumuzu anlayabilmek için sel felaketi karşısında gösterdiğimiz tepkileri masaya yatıralım. İlk tepkiler doğal olarak felaketin nedenlerini aramak olur. Neden ararken genellikle yaptığımız yanlış her şeyi açıklayabilecek o sihirli "tek nedeni" bulmak oluyor. Suçlu iktidardır, suçlu belediyedir, suçlu İSKİ'dir, suçlu çarpık yapılaşmadır, suçlu doğadır, suçlu dere yatağında ev kuran insanlarımızdır, suçlu bozuk düzendir vs. Bunların hepsi de bu felâketlerin nedenleridir ama ne her biri tek nedendir ne de topu nedenlerin tümü. Bu yüzden sorumlu aradığınızda herkes topu bir başkasına veya arkada durana atıyor. Haksız da olmuyor. Plânsız büyüme, çarpık yapılaşma neredeyse 80 yıldır sürüp geliyor. Böyle bakıldığında kimsenin yakasına yapışamıyorsunuz. Oysa birileri sorumlu olmalıdır. Çarpıklık geçmişten geliyor olsa da, sel felâketinin nedenleri birden fazla olsa da eğer aynı çarpık düzeni bir iktidar, bir belediye sürdürüyorsa onlar sorumludur. Buna hiç kuşku yok.

Sorulacak soru "Bu durumu düzeltebilmek için ne yaptın" olmalı. Onlar da çıkıp "Şunları yaptık ama şunları da yapamadık, şu engeller çıktı karşımıza" diyebilmeli. Böylece karşımızdaki felaket hem nedenleri hem sorumlularıyla somutlaşır. Somutlaşır yani "hesap edilebilir" hale gelir. Bu da çözüm getirir. Yukarıdan aşağıya, iğneden ipliğe herkes kendini sorumlu hisseder. İktidardan, muhalefete, belediyelere, şehir plâncılarına, mimar ve mühendis odalarına, diğer kurumlara ve çarpık yapılaşmayı teşvik eden bina sahiplerine kadar iner.

Öyleyse çözümlerin anahtarı, "hesap sorabilmekte."

Ancak mesele burada bitmez, yeni başlar. Neyin, nasıl hesabını soracağız?

Çözüm istiyorsak ilkin, acıdan rant elde etmeye çalışanlara, can derdindeki koyundan post çıkarmaya çalışanlara karşı çıkmalıyız. Çünkü hep böyle oldu. Aldatıldık.

Oysa büyük bir felâket karşındayız, üstelik koca İstanbul kurbanlık koyun gibi bir de deprem korkusuyla yaşıyor. Sel, gelecek muhtemel felaketler için uyarı sayılmalı. Doğa felaketleri siyasi kimlik sormuyor. Hangi siyasi görüşte olursanız olun acı birleştirmeli. Birlikte çözüm arayışlarını getirmeli.

Şu an ilkin, acı içinde olan felâketzedeleri düşünmeliyiz. Onların acılarını hafifletebilmek ve hayatı normale

döndürebilmek için iktidar, belediyeler, devlet, parlamento ne yapıyor? Yapılanları, yapılmayanları mercek altına almalıyız. Önce bunların hesabı sorulmalı.

Kaybettiklerimizin yanı sıra sayısız insanımız işini, evini yitirdi. Kış geliyor. Bu insanlar normal yaşamlarını nasıl idame ettirebilecek, nasıl iş bulabilecek, işyerlerini yeniden nasıl açabilecekler? Her yandan yardım talepleri geliyor. Örneğin, Aziz Nesin Vakfı'nın yöneticisi Ali Nesin'in çağrısı var. Vakfın durumunu anlayabilmek için internetten bulup okuyabilirsiniz. Eminim ki imkânları olsa başkalarının da yardım ve dayanışma çağrısıyla internet kilitlenirdi. Milli birlik beraberlik, bölünmez bütünlük nutukları atmak kolaydır, birlik ve beraberliği burada gösterin.

"Hemen şimdi acıları birlikte dindirmek."

Bu bilince varabilmek yalnızca doğal değil siyasi felâketleri de çözecek anahtardır kanımca. Ama bu refleksimiz yok. Selle birlikte aynı gün savaşın yine acıları geldi. Sel insanlarımızı, evlerimizi, işyerlerimizi yuttu, savaş da aynı şeyleri yapıyor. Selin rantiyecileri olduğu gibi siyasetin de rantiyecileri var. Rant ekonomisi rant siyaseti ile kucak kucağadır. "Hemen şimdi acıları birlikte dindirmek" savaş acılarına son vermek için de ilk tutulacak halka.

"Acıları dindirelim" çağırısı popülist çağrı değildir. Acıları dindirmeyi öne almak "insanı öne almaktır."

Neyin önüne?

Önce siyasetin, sonra ekonominin.

Oysa bizde tersine işledi hep bu süreç. İnsan siyasetten ucuz oldu. Hem doğal felaketlerin, hem ekonomik ve siyasi acıların temeldeki nedeni aynıdır: Ucuz insan, pahalı siyaset; ucuz işgücü fahiş kâr. Eşittir: Pahalı /paralı çarpık demokrasi ve çarpık ekonomi.

"Gücün ve paran kadar konuş" denilen bir demokraside hesap sormak istesenez de sonuç alamazsınız. Sizi duymazlar. Koca bir ülkede katı merkeziyetçi ve vesayetçi bir siyasi yapıda ne bilebilir ne de hesap sorabilirsiniz. Alternatifsiz siyasetten, katı merkezci partilerden, TSK'dan, Yüksek Yargı'dan, devasa bürokrasiden, 12 Eylül'den hesap sorabiliyor muyuz?

Acı çeken bugünün insanını merkeze almadan, "önce insan" demeden ne hesap sorabilir ne de hesap sorulabilir bir demokrasi yaratılabiliriz.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Alternatif siyaset ve kontra siyaset (2)

Nabi Yağcı 14.09.2009

Bu başlık altında perşembe günkü yazımı bitirirken konuya gelecek yazımda DTP ve solu da katarak s rd recek m demiştim, fakat sel fel keti o niyetimi de süpürmüş, niyetlendi im konuyu değil de fel ketin acıları üstüne yazmıştım.

Aslına bakarsak, iki konu birbiriyle uzak ilintili konular da değildi. Somut, yaşayan insanı  ne almayan, onun acılarını dindirmeyi esas meselesi olarak görmeyen siyasetler kontra siyaset geleneğinin türevleri olur. Nitekim, iktidar da muhalefet de,  z m   ne çıkarmak yerine birbirlerini gösterip suçlu sensin veya senin ‐a a babalarındır‐ diyerek bir kez daha kötü siyaset  rne i verdiler. Bu kötü siyasetin gerisinde acıları dindirmek değil öteki rakibi alt etme zihniyeti yatıyor.

Kendi yaramın dürtüsüyle ‐alternatif ve kontra siyaset‐ meselesine girdim. Amacım, sol olarak geçmişte yaptığımız ‐siyasetin‐ tırnak içinde siyaset olduğu ve halen solun önemli bir kesiminin bunu fark etmediği veya fark etse bile de iştirmede i gerçeği üstünde, birçok kez durdu um gibi bir kez daha durmaktı. DTP içinde de bu tür ‐solcu‐ etkilerin DTP siyasetinde etkili olduğunu gördüğüm için konuyu daha da  nemседim.

Derdim ne?

Solun, Türkiye'nin geleceğini tayin edecek kertede önemli olduğuna inand  ım bugünkü yol kavşağında yani değişim-dönüşüm zamanında bu tarihsel fırsatı ka ırmamasıdır. Ka ırmamalıdır, çünkü; (a) solun bana göre varlık nedeni, ‐değiştirmek‐ değil ‐değişime aktif müdahale‐dir. Değişim şu parti bu parti, şu sınıf bu sınıf, şu lider bu lider istedi diye zuhur etmiyor. Tarihsel birikimin üstüne, beklenen/beklenilmeyen yepyeni değiştiricilerin eklenmesiyle nesnel olarak karışımıza çıkıyor. Aslında herkes değiştirmeye u raşıyor ama sa  genelde pragmatist olduğu için –ki pragmatizmi yanlış diye söylemiyorum- yeni duruma soldan daha önce adapte oluyor. Sol ise kafasına teori adına yerleştirdiği dünkü değişmez kalıplar, şablonlar yüzünden değişimi görmüyor veya geç görüyor.

Diğer yandan solun değişim sürecine aktif katılımının (b) dönüşümlerin sınırlarını özgürlükler ve demokrasinin daha fazla genişlemesi yönünde zorlayaca ını düşünüyorum. Çünkü sol olmak bana göre görüş ufkunu kapitalizm ile sınırlamamak, kapitalizmi tarihin sonu olarak görmemek veya daha iyi bir söyleyişle tarihte bir son görmemek demektir. Günümüzde Türkiye'de değişimin siyasi aktörü olarak AK Parti ortada. Ama kendisi zaten sınırlarını dürüstçe söylüyor, ‐muhafazakâr demokratım‐ diyor. Gerçi nesnel etkilerin bu sınırları ve beraberinde bu partiyi kendi tanımlarının ötesinde bir reformculu a da zorlad  ını görüyoruz, ama öyle de olsa sınırları var. Karşısında ve/veya yanında kendisiyle yarışacak alternatif bir siyaset olmad  ı durumda kimsenin şikâyet etmeye fazla hakkı olmayacak, daha önemlisi hakkı olsa bile bu şik yetler  rne lerini fazlaca gördüğümüz gibi bir sonuç do urmayacak.

CHP ve MHP'nin izlediği siyasetler AK Parti karşısında alternatif siyasetler midir? Rakip siyasetlerdir fakat AK Parti iktidarı üstünde yarattıkları baskı, reformcu bir siyaset yönünde değil tam aksi yönde yani de işimci değil statükocu; a ılımcı değil kapanmacı; evrensel değil milliyetçi baskılardır. AK Parti'nin bu tür e ilimlerden masun olduğunu kimse söyleyemez, alternatifsiz olmanın yaratt  ı, Doğan Gurubu'na kesilen ceza gibi otoriter e ilimlerden de.

Bir nokta daha var; (c) bizim solun ‐mak s talihini‐ yenmesi yani ‐değişime müdahale edebilecek etkili bir siyaset‐ haline y kselebilmesinin imkânları, yükselen dalgayı yakalama becerisiyle doğru orantılıdır. Sol, yakalayabildi i oranda bu nesnel sürecin dinamiklerini kendi içine taşıyabilecek, kendi küllerinden kendini yeniden var edebilecektir. Bunun yolu ise bana göre akış rotasını çevirmek istediği ırma ın içine dalmak, içinde

olmak, onunla birlikte değişebilmektir. Bu ise, reel siyaset yapmak anlamına gelir.

Öyle değil de ırmağın akışının tersine yüzmeye, yani geçmişte yaptığımız şeye ise kontra siyaset diyorum. Örneğın, günümüzde dünyada kendini "anti-küresel" diye isimlendiren sivil toplum akımları var, buna karşı bu siyaseti doğru bulmayan, küreselleşmeye, değişime karşı çıkmaya değil, bu sürecin getirdiği olumsuzluklara karşı alternatif çözümler üretmeyi doğru bulan ve kendilerini "alternatif küresel " olarak niteleyen akımlar da var. Ben de bu ikinci yaklaşımı doğru buluyorum. Aynı şekilde bana göre "anti-kapitalizm" değil, bugün "alternatif-kapitalizm" konsepti doğrudur.

"Anti" paradigmasını artık zamanını tüketen bir paradigma olarak görüyor ve buradan türeyen siyasetleri anlatabilmek için buna "kontra siyaset" diyorum.

Etyen Mahcupyan'ın dünkü *Taraf*'taki yazısını bu yazıyı bitirirken okuyabildim, yazısı konuyu daha da açmaya yardım ediyor. Araya sıkıştırmak istemedim, gündeme yeni bombalar düşmezse Etyen'in işaret ettiği noktalar üstünde gelecek yazımda duracağım.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

İki farklı Türkiye gerçeğini yaşıyoruz

Nabi Yağcı 17.09.2009

Etyen Mahcupyan'ın 13 Eylül 2009 günkü *Taraf*'taki "Yol arkadaşlığı" başlıklı yazısı üstünde duramamıştım, bu yazıda bunu yapmaya çalışacağım. Etyen'in, liberalizm ve sol üstüne değinmelerini, konu kapsamlı olduğu için bir başka yerde başlıbaşına ele alarak konuşmak daha iyi olur.

"Yağcı'nın meramına katılmamak mümkün değil. Ama hedefte anlaşmadan konuşmanın mümkün olmadığını ima eden zımnı yargının Türkiye gerçeğini anlamada yetersiz kaldığını düşünüyorum" diyerek Etyen, "Türkiye gerçeği" meselesi üstüne yeniden düşünmeme neden oldu. Ama önce söylemeliyim ki, yazımda açık ifade ettiğim gibi hedeften kastım tutulacak yoldur, konuşmak derken ise siyaset yapmayı anlıyorum. Değilse zaten şu anda asker de dahil herkes konuşmakta.

Şimdi kendime şunu soruyorum: Acaba Türkiye gerçeği dediğimizde neyi anlamalıyız? Tek bir Türkiye gerçeği var mı?

Dün az çok mütecanis bir Türkiye gerçeğinden söz etmek mümkün iken, bugün olmadığını düşünüyorum. Bugünlerde iki farklı Türkiye gerçeğinin içindeyiz. Bir yandan dünün alternatif siyasetlere olanak tanımayan, her yanı kırmızı çizgilerle çizilmiş tek tip siyasetlerin açık veya sinmiş halleri var; öte yandan kırmızı çizgileri "yok sayan" değişim sürecinde olan, "konuşan" bir Türkiye. Bu nedenle "Türkiye gerçeği " dediğimizde bugün iki ayrı gerçeekten veya gerçeğin iki ayrı veçhesinden söz etmekteyiz.

Gerçeğin farklılaşmasını farklı tanımlarla ifade edebiliriz, bu yazımdaki muradım açısından ben bu farkı

“Tabulara dokunulmazdan önceki Türkiye ve tabulara dokunulmuş Türkiye” olarak ifade etmeyi seçiyorum.

Tabulara yumuşakça dokunulamaz. Yumuşakça dokunulabilseydi zaten dokunulan şey tabu olmazdı. *Taraf*’ın yaptığı gibi, tabulara dokunmak sarsar, sarsmalıdır da. Ancak o sarsıntılar sonrasında kadim duvar yıkılır, farklı yollar, farklı hedefler, alternatif siyasetler düşünülebilir, konuşulabilir, uygulanabilir hale gelir. Kemalizm ve asker tabusuna dokunmadan hangi sorun çözülebilir ki? Kürt meselesi mi, Ermeni meselesi mi, din ve laiklik meselesi mi, Kıbrıs sorunu mu, uluslararası ilişkilerde yeni rota sorunu mu, eğitim meselesi mi ve hukuk mu, hatta ekonomi mi?

Tabularına dokunulmuş Türkiye’de ne olmakta?

Otoriter, tek tipçi cumhuriyet ideolojisinin baskısı gevşeyince insanlar Türkiye gerçeğini yeniden keşfeder oldu. Fakat bu keşfin sonuçları dün farklı siyasetlerinde farklı sonuçlar doğuruyor. Dün, CHP ve diğer sol kesimler arasında farklara rağmen “düzen değişikliği” gibi ortak bir söylem olabiliyordu, ortak tepkiler verilebiliyordu. Değişim reel bir gerçeklik olarak bugün kendini dayattığında ise durum değişti, değişim söylem düzeyini aşırp reel siyasetin gündemine girince bu çevrelerin önemli bir kısmı “düzen değişikliği ” sözünü artık ağızlarına almaz oldular. Çünkü “kurtarıcı” misyonları bitti. Kurulu düzenin mağdurları, dışlanmışları vesayeti reddederek, değişimin özneleri olarak kendileri siyaset sahnesine çıktılar. Kürtler gibi, gayrimüslimler, militan laisizme karşı çıkanlar gibi, türban özgürlüğü isteyen gençlerimiz gibi vs. Artık Kemalizm ile düzen değişikliğini aynı söylemde birleştirmek mümkün olamaz duruma geldi. Yeni misyon, ancak Kemalizm’e yeniden ve daha güçlü biçimde sarılmak olabilirdi ki, bu artık düzenin mağdurlarını kurtarmak değil düzeni kurtarmak demektir. Kurtarıcılık yerini bir başka misyona “koruma-kollamaya” bıraktı.

Tabular sarsılıp gerçekler konuşulur hale gelince bir başka şey daha oldu: Görüldü ki, devlet baskısı aslında devletin Türkleştirme, etnik temizlik resmî politikalarının gereği idi. Bunun görülmesi, dün, 12 Eylül koşullarında devlet baskısına maruz kaldığı için tepki gösteren çevrelerin, örneğin MHP’nin, devlet sopasına karşı çıkmamanın bu Türkleştirme politikalarına da karşı çıkmak anlamına geleceğini fark etmelerini getirdi. İkilemde kaldılar, siyasi misyonlarına ters olacak böyle bir karşı çıkış yerine otoritarizmin savunuculuğu konumuna gerilediler. Hatta MHP dağa çıkmaktan dahi söz eder hale geldi.

Sonuç olarak Türkiye iki sandalyede birden oturamaz, bu iki gerçeklikle uzun süre birlikte yaşayamaz. Bu nedenle ideolojik ve siyasi ayrışmalar kaçınılmaz. Başka deyişle bu iki gerçeği aynı anda sahiplenmek mümkün değil, gerekli de değil. Tabulara dokunmak isteyenlerle dokundurmak istemeyenler arasında uzlaşma olabilir mi? Hem niye olsun? “Darbe mi sivil demokrasi mi” sorusunun sorulduğu bir gerçeklikte “doğruyu bulma” çabası doğru bir çabadır. Burada bireyleri aşan bir ahlâki sorun da var ve orada birleşmek hem gerekli ve hem mümkün.

Bütün bunların yanında, “Öte yandan hiçbir reform bu gerçeği yok sayarak gerçekleştirilemez ve her reformun karşısına devlet geleneğini savunan bir kontra siyaset çıkacaktır. Bunlarla yol arkadaşlığı yapılamaz belki, ama onları geride bırakıp yürümek de mümkün değildir...” derken Etyen çok haklı, geride bırakmamak için her halde yapılması gereken, her şeye karşın herkesle konuşma kapılarını açık tutmak olmalı.

Demokrasi hissiyatı

Nabi Yağcı 19.09.2009

Farkında mısınız, Kürt açılımını tartıştığımızdan bu yana, çok değil aylarla ölçülebilecek olan kısacık zaman ölçeği içinde içten içe değişen bir şeyler var. Hepimiz değişiyoruz. Bu içten içe farklılaşmayı hissetmek zor değil. Bütün kışkırtmalara karşın toplum olarak daha hoşgörülü olma yolundayız. Bunun bir nedeni olmalı?

Neden, sorun dediğimiz problemin, özünde insan merkezli bir problem oluşu ve çözümü de insanı öne çıkarmayı dayatmasıdır. Örneğin Yunanistan ile aramızda süren Ege sorunundan söz ettiğimizde aklımıza karasuları, adalar falan gelir de insan faktörü pek gelmez, çünkü farklı bir sorundur o. Oysa Kürt sorunu öyle mi? Bugünlerde Kürt sorunundan çok söz eder olduk, fakat dikkat edilirse yalnızca Kürtleri ilgilendiren sorunları değil başta yaşama hakkı olmak üzere insan hakları, özgürlükler, iş, aş gibi merkezinde demokrasi olan her şeyi yani tüm toplumu, hepimizi ilgilendiren sorunları konuşuyoruz. "Kürt sorunu bizim sorunumuzdur" demek esasta bu demek.

Bir Avrupalı ile aramızda demokrasiyi tanımlama açısından bir fark yoktur, olmamalı da zira "bize göre demokrasi" olmaz, artık bizim yasalarımız için de bağlayıcılığı olan evrensel normları var demokrasinin. Ölüm cezasının olmaması gibi. Fakat demokrasiyi hissetmek açısından fark vardır, Avrupalı bizim gibi hissedemez. Bir Türk de, demokrasiyi bir Kürt gibi hissedemez, hatta demokrasiyi hissetmek ülkemizin batısında, doğusunda olduğu gibi değildir. Dahası 12 Martları, 12 Eylülüleri yaşamamış bugünün gençleri yaşamış olanlar kadar demokrasiyi hissedemezler. Gece yarısı kapınız çalındığında onlar acaba komşumuz mu, bir arkadaş mı geldi diye düşünürken bizler hâlâ, "acaba birileri, iyi saatte olsunlar bizi almaya mı geldi" diye ilkin bir irkilme yaşarız.

Demokrasinin hissetme açısından bizim için tarifi "korkusuz yaşamak"tır. Kapınızı çalanın bir "Tanrı misafiri" olduğunu düşünme rahatlığıyla, "davetsiz misafir olduğunu" düşünerek bir av hayvanı ürkekliğiyle tedirgin yaşama arasında insan sayılmak babında veya aynı anlamda demokrasi açısından büyük bir uçurum vardır.

Bu nedenle demokrasiyi istemekle demokrasiyi hissederek istemek iki farklı şey. Hava alamaz olduğumuzda havayı hissederiz; pasta yiyebilenler için değil, aç insanlar için kara ekmek "nimettir." Bir ekmek parçasını yere atılmış görürsek yerden alıp köşeye koyma refleksimiz açlığı bilen bir toplumun genlerinden gelme refleksidir, emeğin değerini bilmek anlamı da taşıyan iyi bir reflekstir. Uzun yıllar demokrasisizlik de şimdi demokrasiyi hissetmemizi sağlıyor. Ekmek parçası gibi demokrasinin zerresine bile sahip çıkma refleksini kazanmamız gerek.

Sevmek bir duygu, histir, ama hissiyat başka. Hissiyat, hislerin, maddi dünyanın yanında, kendisini fark etmemizi sağlayan, üstünde düşünülebilir olan, kendine has bir ayrı dünya, iç dünya, manevi dünya yaratması demektir. Batı'nın rasyonalist-pozitivist modernizminin düşünce dünyasında olmayan ya da benim olduğunu sanmadığım, tasavvuftaki "manevi yolculuk, manevi deney, iç deney" felsefesini önemsiyorum. Hislerin, hissiyat halini alması bu iç deneyin sonucu olur. Büyük acılar yalnız aklımıza kazınmaz duygulara işler. Yüreklele konuşma başladığında sevgi, adalet, merhamet gibi duygular, ahlâk değil ama bir etik yaratarak hissiyat halini alıp yaşam tarzımızı değiştiren yol gösterici bir faktör haline gelir.

Dün acıyı tek taraflı olarak Kürtler yaşıyordu, Türkler ya da ülkenin batısı genelinde bu acının pek farkında

değildi. Çünkü "Kürt yoktu!" Fakat bugün, yani 25 yıldır süren savaşın sonunda Türkler de, hem Kürtlerin varlığını fark eder oldular hem de asker cenazeleriyle acıyı onlar da yaşamaya, öğrenmeye başladılar ve bugün her iki tarafta da "amasız, fakatsız, acılar dinsin" feryadı yükseliyorsa, değişiyorsa, değişiyorsak bu nedenledir.

Bu dünden farklılaşmanın siyaset üstünde de bir farklılaşmayı zorladığını düşünüyorum. Halkın nabzını yansıtan kamuoyu anketlerinden ve izlenimlerden açık bir gerçek çıkıyor: Halk farklı bir siyaset bekliyor. Örneğin önce hangi tarafın silah bırakması onlar için hiç de birincil bir mesel değil. "Kim önce bırakacaksa bıraksın ama bırakın" diyor. "Dağdakine terörist mi demeli yoksa gerilla mı" sorusu da böyle bir soru. "Dağdakiler bizim çocuklarımız, adına ne dersiniz deyin ama onları dağdan indirin" diyorlar.

Bu ikinci yaklaşım tarzı artık yalnızca yüreklerin feryadını duymak için değil, çözümün başarılı olabilmesi için de bize yeni bir tür siyaset gereğini fısıldıyor.

Bu iki farklı siyaset türünü "devlet siyaseti ve sivil siyaset" olarak ayırıyorum. Bu ayırım üstüne düşünmeyi, konuyu didiklemeyi sürdüreceğim.

Kürt açılımı, siyasetin de kilidini açacak.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Bayramda barışma geleneğimiz üstüne

Nabi Yağcı 21.09.2009

Bayram günündeyiz, bayramlık yazmak gelenektendir, bayram havasına uygun yazılır, kötünden değil iyi şeylerden söz edilir.

Çocukluğumda evde elimle beslediğim kınalı koyunum kesildiğinde o günden sonra Kurban Bayramını sevmez olmuştum; ama Şeker Bayramını severdim. Adı üstünde şeker bayramı, şeker de yerdik. İyi kötü yeni bir şey alınırdı, hiç değilse yeni bir mendil, çorap. Oluruna gelir de bir çift yeni pabuç olursa yanında çocukluğun keyfine doyulmazdı, başucumuza koyduğumuzu giymek için sabahı dar ederdik.

Büyüme belki de, küçük şeylerden mutlu olma duygusunun yitimi anlamına geliyor. Küçük şeylerden mutlu olmak bir yandan olumsuz pasif, değişime kapalı bir ruh halini içinde taşıyabilir ama diğer yandan hayata bağlı coşkulu bir ruh halini de, tıpkı çocuklarda olan gibi. Merak etmek, kurcalamak, sormak, şaşırmak, bozup-yapmak, yapıp-bozmak, nedensiz sevinmek, sevdiğin şeyi deli gibi istemek... Hele de, istemek... Arif Damar ne güzel söyler: "Var yok dinlemez/ bir çocuk isteğidir/ gitme kal."

Büyüdükçe çocukluk tılsımının büyüsü de bozuluyor. Keşfetme duygusu köreliyor. İlk kez tuza banıp yediğin sarımsak ekmeğin tadını arayıp duruyorsun; tuz da var, ekmek, sarımsak da ama o tat nerede?

Geçmişe ağıt yakmak değil derdim, "Nerede o eski bayramlar mirim" havasına girmekse hiç değil. Tam tersine

çocuk kalmış bir toplum olmanın iyi yanlarından söz açmak istiyorum. Hep dövünmek gibi kötü bir huyumuz var, dövünmelerimiz haklı nedenlere dayansa bile. Haklıdır, çünkü çocukluğunu çocukça yaşayamadan genç; genç olamadan büyük; büyük olamadan yaşlı olan bir toplum elbette hep geçmişin doymamış-doyurulmamış özlemlerine kapanacaktır. Böyle bir toplumda "sekseninden sonra kızamık çıkaranlara" rastlamak da çok olağan. Fakat öte yandan "özlemleri olan" bir toplum olmanın hiç de kötü olmadığını düşünüyorum.

Çağdaş düşünce modelleri üstünde, küresel süreçler yayılıyor, küresel kültürden söz ediliyor olsa da, hâlâ her toplumun kendine özgülüğünü oluşturan, "toplumun ruhu" dediğimiz kuşatıcı kültürler etkili oluyor. Baskın karakter rolü oynuyor. Ne bileyim, örneğin Amerikan toplumu için "şimdici toplum" (presentist) dendiği ya da bizim toplumumuz gibi "geçmiş-odaklı" toplumlar veya İngilizlere "deneyci", Fransızlara "romantik", Almanlara "mitçi" (mitleştirci) denildiği gibi. Bu ruhsal/manevi şekillenmişlik, bir bakıma toplumsal "el yazıları", bir kader çizgisi gibi olumlu veya olumsuz belirleyici sonuçlar doğurabiliyor. Siyasal analizlerde, toplumsal ruh hallerini, inanışları hesaba katan bu sosyolojik metodolojiyi dikkate almak gerek. Kendi toplumumuzu bu açıdan ele alıp derine inen analizlerle tanımaya çalışmak bugünlerde çok önemli diye düşünüyorum.

"Bir ekmek bir hırka" felsefesini, insanları kaderci, uyuşuk, köle ruhlu yaptığı nedeniyle eleştiririz. Bu eleştiri hiç de yanlış değil. Fakat adaletsizliğe, eşitsizliğe karşı çıkış, yeni bir adaletsizlik, eşitsizlik yaratacak biçimde, benmerkezci, bencilce arzulara da dayanabilir. Modernizmin doymak bilmez "ilerlemeci", doğa ve insan üzerindeki hegemonyacı yaşam felsefesini eleştirmenin zorunluluğu artık görünür hale geldi. Tükettiğimiz doğa bize bu gerçeği haykırıyor; Hava, su, toprak, çiçekler, böcekler, kediler, köpekler kendileri için insandan adalet ve eşitlik bekliyor. Ne gariptir ki, doğaya karşı acımasız, eşitsiz davranagelmiş olan insan türü kendisi için adalet, merhamet, eşitlik peşinde.

İngiliz sömürgeciliğini kararlı bir devrimci tavırla alt etmeyi başaran Gandhi öte yandan "Basit yaşa ki başkasına da yer olsun" diyebilen bilgeliğiyle, başkaldırırken başkaldırdıklarına benzememe becerisinin parlak örneğini verdi. Gandhi bu bilgeliğini peygamberce bir vahiyden değil, Doğu toplumlarının felsefelerinin temelinde yatan "doğa ile uyum" yaşam görüşünden aldı.

Günümüzde küreselleşme, karşıtı değil ama alternatifini de öne çıkarıyor; yerelleşmeyi. Yerelleşmeyi yalnızca milliyetçiliğin kabarması ya da muhafazakârlığın yeşermesi olarak okumak doğru değil. Her yerel canlanmayı yukarıda değindiğim gibi, o toplumun tarihsel köklerden beslenen baskın "ruh halini" dikkate alarak okumalı. Örneğin bana göre Anadolu insanının haletiruhiyesi ırkçı milliyetçiliklerden beslenmiyor. ırkçı milliyetçilik bu topluma Cumhuriyet sonrasında, Nazi-Mussolini ırkçılığından özenerek şapka giydiren gibi giydirildi. Bu nedenle çok kışkırtıldığı halde Kürt-Türk sivil savaşını başaramadılar. Fakat yine de uyanık olmak gerekli.

Uyanık olmak aynı zamanda kendi geleneklerimizdeki iyileri keşfetmek ve bugüne taşımak demek. Fakat bunun için dahi, geçmişini iyi bilmek zorunlu. Resmî tarihle hesaplaşmak yalnızca yalanları ortaya çıkarmak için değil eğrisi-doğrusu, iyisi-kötüsüyle kendimizi tanımak için.

Bayramlarda "barışma, kardeşlik" geleneği de iyi geleneklerimizden biri.

Umarım, bu bayram boyunca, siyasette de bunun örneklerine çokça tanık oluruz.

Okurlarıma kardeşçe iyi bayramlar dilerim.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Akan kanın sorumlusu kim

Nabi Yağcı 24.09.2009

Bu soru benim sorum değil, eğer sorulmuş olmasaydı dile getirmek dahi istemezdim. Soruyu Genelkurmay Başkanı değil de, devlet sorumluluğu taşımayan her hangi başka biri dillendirmiş olsaydı açılım süreci içinde olduğumuz nedeniyle duymazdan gelmeyi tercih ederdim. Hem çözüm deyip hem de yanıtı çözümsüzlük üretecek bu soruyu sormak soranın niyetini sorguluyor. İki aile arasında kan davasını bitireceğiz deyip, öte yandan hangi ailenin sorumlu olduğunu sorarak, "biz değiliz, sorumlu sizsiniz" diyerek işe başlarsanız o kan davası biter mi?

Daha önemlisi bitirmek istiyor musunuz, çözüm istiyor musunuz gerçekten?

Başbuğ Bayram'da Mardin'de şöyle demiş: "Türkiye neredeyse çeyrek asırdır terörle yaşıyor. Bu bayram günü, geçen çeyrek asra insani açıdan baktığımız zaman üzüntü duymamak mümkün değil. Akan kanın durmasını elbette herkes ister. TSK da bunu isteyenlerin başındadır. Ancak şu sorunun da sorulması gerekir. Bu kanı kim ve niçin akıtıyor? Bu sorunun cevabını aramak lazım. Cevabı çok açık: Bölücü terör örgütü."

Başbakan Erdoğan, Kürt açılımını dile getirdiğinde bunun bir "devlet politikası" olduğuna vurgu yapma gereğini duymuştu. O zaman herkesin aklına "askerlerle bir uyum sağlandı galiba" düşüncesi gelmişti. Fakat Zafer Bayramı'nda Genelkurmay Başkanı hem arkasında dizili generallerin görüntüsüyle ve hem de konuşmasıyla durumun böyle olmadığını söylemişti aslında. Şimdi de son söyledikleriyle bunu teyit ediyor. Nitekim bu yazımı bitirirken bugünkü (çarşamba) gazetelere hızla baktım. Genelkurmay Başkanı'nın, sohbet sırasında gazetecilerin sorularına yanıtlarını okudum. Ezcümle durumun özeti, gazetecilerin "TSK hükümetin Kürt açılımının neresinde" sorusuna verilen yanıtta apaçık görülüyor.

"Bölücü terörle mücadelede nerede olduğumuz ne düşündüğümüz gayet açık. En açık olan biziz. Nasıl baktığımız açık ve net. Bunu Zafer Bayramı mesajımızda da bugün de söyledik. 2006'da ne söylediysek bugün farklı bir noktada değiliz. Bugün tekrar söyledik. Ben TSK adına konuşuyorum. TSK'nın pozisyonu belli. Bu konuda kafalarda sual kalmaması lazım."

Genelkurmay Başkanı Kürt açılımı ve/veya demokratik açılımın hükümet eliyle tartışmaya açıldığı bir ortamda "2006'da ne diyorsak aynısını diyoruz" diyorsa, devlet açısından ortada açılım falan yok demektir. Ya da asker, devlet, 2006'dan beri "Kürt açılımı ve/veya demokratik açılım" siyaseti izliyor da bizler mi farkında değiliz?

Başbuğ'un Zafer Bayramı konuşmasından sonra MHP lideri Bahçeli "Açılım bitmiştir" demişti, acaba bunu derken haklı mıydı?

Hayır değil. İki nedenle değil: Devlet siyasetinin "kırmızı çizgileri" değişmiş değil, bu açıdan haklı ama bu siyasetin giderek "sıkıştığını" görmek gerekiyor. Bölgemizde ve dünya konjonktüründeki değişimler, ülkemizde yükselen demokrasi talepleri 2006 ve öncesinin kırmızı çizgileriyle Kürt siyaseti yapmayı

güçleştiriyor. Nitekim Başbuğ bir başka soruya, (yanıtı içinde sorunun zarafetine ayrıca dikkat lütfen!), “Zafer Bayramı konuşmanız çerçevesinde demokratik açılımı destekliyor musunuz” sorusunu yanıtlarken, “ Elbette o çerçevede tabii ki destekliyoruz. Bu konuda TSK’nın pozisyonu açık” diyor. Yani MHP gibi “Hayır. Karşımız” demiyor. Belli ki, Kürt sorunu olduğu yerde kalmayacak, kalamayacak.

Bahçeli’yi haklı kılmayan ikinci neden ise, giderek yükselen sivil siyaset ve bunun devlet üzerindeki etkisini hesap dışı tutuyor olmasıdır. Oysa, Kürt sorununun çözümünde devlet siyaseti bulanıklaşırken –ki bu iyidir, çünkü dünkü netlik sorunu yok sayma netliği- sivil siyaset giderek daha berrak ve çözüme yönelik hale geliyor.

Güçlü sivil talep “Akan kanı durdurun” talebidir.

Bu noktada önemli saydığım bir başka gelişme görüyorum. Bugün, patlayan her silah, yitirilen her can karşısında sivil tepki dünkü gibi değil. Dünkü gibi kutuplaşmaya hizmet etmiyor artık, “Bu eylemler açılımı durdurmak isteyen provokasyonlardır ve barışçı çözüm istemeyen provokatörlerin işidir” yargısı ortak yargı, ortak tepki halini alıyor. Yani silah artık geri tepiyor.

Kürt açılımının ve/veya demokratik açılımın, bu yöndeki tartışmaların daha şimdiden kamuoyunda doğurduğu çok önemli pozitif sonuç budur kanımca.

O nedenle başa dönersek, akan kanın sorumlusunun kim olduğunu devlet soruyorsa eğer bundan kârlı çıkmaz. Başbuğ’un verdiği Kinyas Kartal örneği, Dersim zulmünü, zoraki iskânları hatırlattığı için kendisi açısından çok talihsiz örnekti. Bunları bir yana koysak bile devlet daha Güneydoğu’daki faili meçhul cinayetlerin, yani “devlet terörünün” hesabını verebilmiş değil. Pek çok cinayetin sorumlusu olarak yargılanan Albay Cemal Temizöz’ü halen görevinde tutan ve yanında duran bir devlet var karşımızda.

O nedenle “ama, fakat” demeden önce akan kan durdurulmalı.

Kanla el yıkanamaz.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Sivil siyaset askerin susması demek değil

Nabi Yağcı 26.09.2009

Askerin susması, konuşma koşullarının ortadan kaldırılması demektir. Bu ise önce en genel planda devlet siyasetine sivil siyasetin hegemon olması anlamına gelir. Hegemon olmak ötekinin, devlet siyasetinin olmaması anlamına gelmez, ama belirleyici olanın sivil siyaset olması anlamındır. Askeri karnından konuşmaya zorlamak orada sivil siyaset yapıldığını göstermez.

Yine de, CHP ve MHP’nin Genelkurmay Başkanı’nın Mardin konuşmasına tepki vermelerini, “siyasete karışma”

demelerini, bunu diyenlerin niyetlerini bahse konu yapmadan kendi adıma destekliyorum, desteklemek de gerek diye düşünüyorum. Sivil siyaset olacaksa ilkin askere "sus" demeyi bilmek, buna cesaret edebilmek, bizim diyarımızda önemli.

Bir de başka bir ayırım yapıyor ve deniyor ki, "Asker siyasi konularda değil ama güvenlik konularında konuşur, Başbuğ da son konuşmasında öyle yapmıştır." Katılmıyorum. Katılmamam Başbuğ'un son konuşmasının, "güvenlik/terör" konusuyla sınırlı olmadığı için değil. Nasıl ki, 30 Ağustos konuşması "güvenlik/terör" meselesiyle sınırlı olmadıysa bu da değildi. Kürt dili, ana dil üstüne, kimi TV'lerin izlenmemesi üstüne söyledikleriyle, Kürt sorununu terör sorununa indirgeyen yaklaşımla bu konuşmayı güvenlik sınırları içinde kalarak yapılmış bir konuşma gibi görmek, göstermek tuhaf bir zorlamadır.

Katılmıyorum çünkü, demokratik hangi ülkede güvenlik sorunu "askerin" sorunu, onun tekelinde, ona havale edilmiş olan bir meseledir? Bu anlayış, soğuk savaş döneminin artık çöpe atılmış "güvenlik devleti" konseptinin bizdeki karikatürize edilmiş halidir.

Beni esas ilgilendiren sivil siyasetin halidir. Başbuğ'un konuşmasındaki, bizde sivil siyasetin nasıl yerlerde sürüklenmekte olduğunu gösteren en çarpıcı sözler, "Bölünme korkusu" taşıyan insanları güya yatıştırmaya yönelik "Bize güvenin" sözleriydi. Ne demekti bu? Bu sözler zımnı olarak, bu ülkenin hükümetine, parlamentosuna güvensizlik ima etmiyor mu? Söyleyen böyle düşünmese bile dinleyen vatandaşlar bu sözden bunu çıkarmayacaklar mı? Başbakan, hükümet ve hatta milletvekillerinin yerinde olsaydım bu sözün söylenmesi üstüne istifa ederdim.

Sorun askerde değil, sivil siyaset nedir bilmeyen sivillerde. Asker, daha önce de yazdığım gibi, kendine göre, siyaset yapma hakkını, 12 Eylül Anayasası'ndan ve TSK İç Hizmet Kanunu'nun kendisine tanıdığı "koruma-kollama" yetkisinden alıyor. Açın okuyun. Bu Anayasa, İç Hizmet Kanunu, MGK "anayasası" yerinde durdukça sivil siyasetin "anayasal" hukuki zemini yoktur. Her sivil adım ya askerden veya Anayasa Mahkemesi'nden veya diğer yüksek yargıdan döner; hep döndüğü gibi. Köklü bir anayasa değişikliği ve hukuk reformunun yanında olmadan askere "sus" demek, timsah gözyaşları dökmektir; aynı zamanda bu tepkilerinin asıl anlamı bu çevrelerin sivil siyaset yapmadıklarını askerin onların yüzlerine vurmasındadır.

Devlet siyaseti ve sivil siyaset konusunu eşelemek istediğimi önceki bir yazımda söylemiştim, bunu derken bu iki ayrı tip siyasetin tarihsel köklerine de inmekti muradım. Çünkü bana göre bu iki tip siyasetin bizdeki geleneksel kökleri irdelenmeden sivil siyaset sözü, en nihayet Batı merkezli bir anlayışla, "burjuva siyaseti" tarihsel modeliyle sınırlı anlaşılabilir ki, bu da bizi eğer her şeyi dış dinamiklere, dış konjonktüre havale etmeyeceksek gelecek için pek de umut var kılmaz. Burjuva demokrasisini sahiplenmeyi beceremeyen bugünkü TUSİAD örneğinin de düşündürdüğü gibi.

İşte bu nedenle tam da bu tarihsel köklere değinmeye hazırlandığım sırada araya bayram girdi, benim bayramlık yazımda, geçerken söylediğim bir sözüm, "Anadolu insanı" demem ve izleyen bir cümlem sevgili dostum Halil Berktaş'ın "tüylerini diken diken" etmiş. Bir bayram gününde Halil'e verdiğim rahatsızlığa üzüldüm.

Galiba rahatsız etmeyi sürdüreceğim de. Daha önce *Referans*'ta hafta sonu uzun yazılarımda "Anadolu hümanizması" bağlamında bu konulara değinmiştim. Halil'in okumuş olduğunu sanmıyorum; olsaydı ya benim ne dediğimi anladığı için en azından irkilmez ve hatta belki de paylaştığı şeyler olurdu veya hiç paylaşmıyor olsa bile böylesi refleksif bir tepki vermezdi.

Hele bir cümlemin anlam bağları Marksizm'e, reel sosyalizme, 70'lere, 80'lere taşınıp sündürülünce, dahası iki yazı öncesi "özcü" anlayışı eleştirmiş (Allahtan eleştirmişim) birinin bir sözünden –ki bana göre doğru bir sözdür, "özcülük", "güzelleme" falan çıkarınca hem Halil'in ne dediğini anlamaz oldum hem kendimin ne dediğini. En çekindiğim şey ise anlamadan tartışmak. Böyle yapmayacağım. Zaman çuvala girmedi, mürekkep hokkası da kurumadı.

Ben, dostum Halil Berktaş'ın, anlayabildiğim ölçülerde, dikkatli sayılabilecek bir okuruyum, umarım o da –eğer değer bulursa, benim dikkatli bir okurum olur.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Partiler üstü siyaset, bir kara delik

Nabi Yağcı 28.09.2009

Bizim siyasi literatürümüzde "partiler üstü siyaset" diye adlandırılan bir konsept yerleşmiştir, başka ülkelerde de var mıdır bilmiyorum doğrusu. Sendikal alanda da 1960 sonrasında yakın zamanlara kadar "partiler üstü sendikacılık" sözünü de sık duyardık. İki yaklaşım da aslında aynı zihniyetin tezahürüdür. Gelin siyasetin üstüne yerleştirilen bu "kutsal haleye" biraz dokunalım ve altında yatan şifreyi çözmeye gayret edelim.

İsterseniz önce güncelden başlayalım; Başbakan Tayyip Erdoğan, Kürt açılımının aynı zamanda bir devlet politikası olduğunu söylemişti, bu ifadenin içerdiği anlamın bir boyutuna önceki iki yazımda değinmiştim, bu boyut devletin de bu açılımda olumlu iradesinin varolduğu anlamınaydı. Bu sözün bir de ikinci boyutu var: Bir meselenin devlet politikası olması demek, bizim siyasi literatürümüzde aynı zamanda "partiler üstü" olması demektir. Başka deyişle ülkenin "yüce" çıkarlarını ilgilendiren bazı konular vardır –özellikle dış politika ve güvenlik konuları ağırlıklı böyledir- bu konular apriori olarak, yani tartışma götürmez biçimde bütün partilerin aynı siyaseti savunmasını gerektiren konular sayılır. Örneğin Kıbrıs sorunu yıllardır bu zihniyetle götürüldü. Kıbrıs "milli dava" ilân edildi. (Kıbrıs bizim canımız feda olsun kanımız.) Bu konuda yıllar boyu sol dışında farklı bir siyaset dile getirilemedi. Solun siyasetleri ise devletin "yüce" çıkarlarına aykırı görülüp, ihanet siyasetleri sayılıp mahkûm edildi. Bugün de Kürt sorununun çözüm çabaları önünde böyle bir tuzak ihtimali var.

Partiler üstü siyaset sözüyle işaret edilen bu hukuken belirsiz mekân, devletin varlığının kendini dolaylımsız gösterdiği bir alandır. Burada "siyaset sözü" bir aldatma, göz boyamadan ibarettir. Fakat hemen açmam gerek, "partiler üstü siyaset" sözünü dillendirilenlerin bunu "aldatma" amacıyla kullandıklarını söylemiyorum. İnsanın kendi toplumsal emek ürünlerine, kendi emeğine yabancılaşması gibi, siyaset insanı da, kendilerinin varlık nedeni siyaset olduğu halde, kendi elleriyle kendilerini siyaset dışı bırakmaları, devlete yabancılaşmanın doğurduğu bir sonuçtur; ki bu sonuç zaten bizatihi devletin var olma koşulunun da ta kendisidir.

Böylece yabancılaşmış siyaset kendi eliyle, siyaset dışı bir alanın varlığını kabul ederek devlete kendi üstünde, yani siyaset üstü bir güç olma meşruiyetini bahşeder. Partiler üstü siyaset demek oluyor ki, gerçekte siyaset dışı alandır ya da siyasetin kendi eliyle kendine kapattığı alan. Veya siyaseti yutan bir kara delik.

Bütün bu söylediklerime karşın reel durum bir devlet siyaseti çıkarıyor karşımıza, bu nedenle reel siyasette bu yapılanmayı gözardı etmek elbette söz konusu değil. Böyle olduğu için gerçekte siyaset yokluğu anlamına gelse de bir devlet siyasetinden ve iki siyaset türünden söz etmek yanlış olmaz.

Devlet siyaseti demek aynı zamanda sivil siyasetin dokunamayacağı tabular alanı, totemler mabedi demektir. Kırmızı çizgilerle çizilmiş yasak alandır. Sivil siyaset ise tam da bu mabede girip, tabulara dokunma günahını işlemek demek. Günahsız siyaset tanrılara, eş deyişle devlete özgüdür. Şunu da söylemek gerek: Tabulara dokunmak bizde sivil siyaset yapmanın ta kendisidir, öte bir söyleyişle siyasi partilerin varlığı sivil siyasetin varlığının gerekli nedeni ama yeter nedeni değildir.

Konuyla ilgili bir başka mesele, bir konunun "partiler üstü siyasetin" alanına girdiğine nerede ve nasıl karar verildiğiyle ilgilidir. Bu sorunun sivil demokrasi açısından pozitif yanıtı kanımca yoktur, olamaz da. Yanıtı ancak tarihsel analizle, yönetim erkini ele geçirmenin yol ve biçimlerine bakarak verilebilir. Bizde İttihat Terakki'nin tarihi bu sorunun yanıtının da anahtarını içinde taşır.

Sonuç olarak bugünlerde Kürt sorununun çözümünün milli birlik meselesi, devlet siyaseti olduğu yollu söylemler karşısında son derece uyanık olmak gerekli. Bu söylemler bir yanıla son zamanlarda yükselen sivil siyasetin etkileriyle devlette olumlu anlamda bir değişimin sonucu olabileceği gibi, devletin son derece gelişmiş "asimile etme" yeteneğinin yeni bir tezahürü de olabileceğini akılda tutmak gerek.

Burada hassas olmamızı en fazla davet eden söylem, "partiler üstü siyaset" söylemi olmalı. Kürt sorununun güvenlik, dış politika gibi karmaşık hassasiyetleri davet ettiğine elbette gözlerimi kapamıyorum ama bu hassasiyetlerin bir kara delik gibi Kürt sorununu yutma tehlikesi hiç de uzak bir olasılık değil.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

DTP'ye yapılanlar zulümdür, kışkırtmadır

Nabi Yağcı 01.10.2009

"Devr-i İstibdat'ta, konuşursan bellerlerdi ananı/ Şimdi Devr-i Hürriyet geldi/ Önce konuştururlar, sonra bellerler ananı." Şair Eşref aklımda kaldığı kadarıyla ünlü taşlamasında böyle der. Güzel der, yalnız güzel değil doğru da der. Hep böyle olmadı mı? Azıcık nefes alınabilen özgürlük açılımlarını, kapanmalar, baskılar izledi. Açılım zamanlarında suç sayılmayan sözler, sonra suç sayıldı.

Bugünlerde Kürt açılımıyla başlayan yeni demokratik açılım günlerindemiz. Hemen her konuda dün söylenemeyenler söylenebiliyor, yazılabiliyor. Ne var ki, dünden farklı olarak açılımlar, baskılarla birlikte, eş zamanlı olarak gidiyor. Hâlâ düşünce, ifade, basın özgürlüğü önünde hiç de küçümsenir olmayan engeller var. Bir yandan İçişleri Bakanı "Bakın ne güzel, herkes her şeyi konuşuyor, her şeyi müzakere edebiliyoruz" diyor, ki doğrudur, ama öte yandan konuşan, yazarlarla ilgili davalar açılabilir; içeride tutuklu gazeteciler var, *Taraf'a* soruşturma üstüne soruşturma, dava üstüne dava geliyor. Sanatçı Hülya Avşar dahi bölücülük suçu işlediği

gerekçesiyle soruşturmayaya uğrayabiliyor. Gazeteci Şamil Tayyar'ın başına gelenler ise doğrusu demokrasi, hukuk adına utanç verici. Açıklanmış bir iddianameden bir bölümünü açıkladı diye mahkûm olmak! Olur şey değil.

Devlet tuzak mı kuruyor?

DTP milletvekillerine ne olacak şimdi? Emine Ayna ve Selahattin Demirtaş ifade vermek için zorla alınıp götürülecekler mi? İkinci bir DEP vakası mı yaşanacak? Meclis nasıl bir tutum alacak?

Nefesimizi tuttuk bekliyoruz.

Nefesimizi tutup bekliyoruz çünkü, DTP milletvekillerine dokunmak, bana öyle geliyor ki, DTP'yi kapatmaya yönelik plânların bir parçası. Hem kamuoyunu muhtemel kapatmaya hazırlamak hem de Anayasa Mahkemesi'nde olan bu davaya yeni kanıt hazırlama açısından. DTP'yi kapatmak ise, demokratik açılımı felç etmenin en kestirme yolu.

Hükümet, Başbakan "Çözüm yeri TBMM" diyor. Doğru. Yani orada çekinmeksizin her şey konuşulacak. Ama nasıl? Milletvekillerinin bir kısmı, Kürt milletvekilleri örneğin, ki bunlar içinde AK Partili olanlar da var, eğer her konuda, sözgelimi PKK üstüne de düşüncelerini rahatlıkla, bir ceza tehdidi altında olmadan, kürsü dokunulmazlığı içinde söyleyemeyeceklerse sorunun çözüm yeri TBMM nasıl olabilir? "PKK üç beş kandırılmış gençten ibaret terör örgütüdür" türünden kırmızı çizgiler içinde kalınarak mı konuşulacak; PKK konusunda küfretmek serbest olacak ama onun ne olup ne olmadığı konusunda serbestçe konuşmak yasak mı olacak? Meclis'te konuştuklarını dışarıda konuşamayacaklar mı?

PKK gerçeğinin ne olduğunu serbestçe konuşmanın artık zaman gelmedi mi? Bugün vatandaş olarak yasalarla bize verilmiş bilgi edinme hakkımızı kullanarak devlete sorsak: "PKK nedir, bilgilendirilmek istiyorum?" Ne diyeceksiniz? Ben vatandaş olarak buradan soruyorum. Bir cümlelik bir yanıt mı vereceksiniz? "PKK üç beş kandırılmış gençten ibaret terör örgütüdür."

Yok canım!

Eğer PKK gerçeği, dediğiniz gibiyse gücüyle övünülen ordumuz bu üç beş kandırılmış genci 25 yıldır niye halledemedi? Bu savaşta ölenlerin rakamını bizzat devlet veriyor, 3-5'ten değil 40 binlerden söz ediliyor. Yani demek oluyor ki karşımızdaki PKK gerçeği devletin dediği gibi değil.

Ne o zaman?

İşte DTP'ye yapılanlar "zulümdür" derken tam da bunu kastediyorum, yalnızca Diyarbakır veya başka yerlerde sürüp giden tutuklamaları, soruşturmaları ya da DTP milletvekillerine yapılanları değil. DTP Meclis'te ve Meclis dışında, üstünde konuşmak tabu sayılan PKK ve terör denilen meselenin ne olup ne olmadığını, onca tehdide karşın Türkiye kamuoyuna anlatmaya uğraştı. Doğrusu bunu her zaman çok başarılı yol ve üslupta yaptığı söylenemez, bu nedenle eleştiriler de aldı, alıyor, benim de eleştirilerim oldu. Hatta Abdullah Öcalan dahi, biçimi bana biraz tuhaf gelse de, kamuoyu önünde DTP'ye, PKK'ya açık eleştiriler yaptı. Bunlar tamam ama öte yandan DTP'nin Kürt ve PKK gerçeğini açıklamak için sırat köprüsünden ince bir çizgide yürümek zorunda kaldığı gerçeğini de görmemek olmaz. Ahmet Türk kaç kez bunu anlatmaya çalıştı.

Sormak gerekiyor, PKK gerçeği TBMM’de çekincesizce konuşulabilecek mi? Bunun zamanı gelmedi mi? Geldiyse eğer o takdirde DTP milletvekillerine dokunulmasına parlamentonun karşı durması gerekmez mi?

Bu dirayet gösterilemezse, “Sorunun çözüm yeri Meclis’tir” doğru önermesi, daha konu Meclis’te müzakereye açılmazdan önce inandırıcılığını yitirir.

Nefesimizi tuttuk bekliyoruz.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Gelmekte olan Türkiye’nin Cumhurbaşkanı

Nabi Yağcı 03.10.2009

Bugünkü yazımı yazmak için akşam yazının başına oturduğumda Cumhurbaşkanı’nın yeni yasama yılının açılışı nedeniyle TBMM’de yaptığı konuşma üstüne yazmayı seçmiştim. Ana fikrim ise Cumhurbaşkanı Gül’ün konuşmasından kalkarak, “Zorba devlet yerine demokratik hukuk devletini inşa edebiliriz, bu şans var” fikriydi. Sabah gazetemi alıp Yasemin Çongar’ın yazısını okuduğumda, “Eyvah dedim şimdi ne yapacağım, yeni bir yazı gerekecek.” Yazdığım yazı Yasemin’in yazısının bir kopyası gibi olmuştu ama doğrusu iyi bir kopyası da değil. Fakat yine de Cumhurbaşkanı Gül’ün, Yasemin’in dediği gibi “sakin, makul, ölçülü” ama derin, “devrimciliğin kıyısında” konuşmasını bir yana koymak istemedim. Konuşmanın tümünü işleyen eski yazımı bırakıp, birkaç noktada odaklanan yeni bir yazı yazmaya karar verdim.

Cumhurbaşkanı Gül’ün konuşmasına MHP lideri Bahçeli “Başka bir ülkeden gelen konuk cumhurbaşkanı gibi konuştu” diyerek tepki vermiş. Bu algılama doğru sayılabilir aslında, zira Gül’ün gerçekten de, daha önce “İki Türkiye Gerçeği” başlıklı yazımda işaret etmiş olduğum farklı bir Türkiye’nin, tabularına dokunulmuş bir Türkiye’nin, gelmekte olan veya gelecek Türkiye’nin cumhurbaşkanı gibi konuştu.

Cumhurbaşkanlığı, devletin en tepede temsil edildiği makamsa, Gül’ün konuşmasının, alışık olduğumuz geleneksel devletin başının konuşması olmadığı çok açık. Açıp bakarsak görmesi zor değildir, Turgut Özal hariç cumhurbaşkanları MGK’nın kamuoyuna açıklanan bildirisi gibi konuşurlardı. Yani vesayet devletinın kırmızıçizgilerinin sözcülüğünü yaparlardı. Ergenekoncuların, ulusalcıların kısaca vesayet devleti yanlılarının Gül’ün cumhurbaşkanı seçilmesiyle içine girdikleri infial de zaten bu çok önemli mevzii yitirmiş olmaları nedeniyleydi. “Çankaya bizimdir, Çankaya’yı geri alacağız” sloganlarını Cumhuriyet mitinglerinde çokça duymuştuk. Yeni yasama yılının açılışında CHP’nin, Cumhurbaşkanı’na gösterdiği, sinir uçları gergin ve sevimsiz tutum bu tepkinin devamıdır.

Bu konuşma, aynı zamanda devletin ikili iktidar yapısının artık değişmekte olduğunun, bu yapıda çok yavaş, çok sancılı bile olsa dengenin sivil iktidar yönünde değişmeye başladığının bir işareti sayılmalı. Zira konuşan bir akademisyen ya da bir siyasi parti lideri değil, devleti, devlet hiyerarşisinin en üst basamağında temsil eden bir devlet adamının konuşmasıydı. Anayasal yetkileri de düşünülürse bu konuşma içeriğiyle bir temenni anlamına gelmez. Nitekim Cumhurbaşkanı Gül, bu konuşmasıyla “demokratik açılım” siyaseti yanında çok açık bir tutum

sergiledi. “Devleti temsil ediyorum, muhalefetin demokratik açılıma muhalif tutumunu da dikkate almak gerek” deyip, hem nalına hem mihına vuran renksiz, ortalama bir konuşma yapmadı. Bir kandırmaca olduğunu daha önce yazdığım “siyaset üstü” bir konuma kendini çekmedi.

Yasemin Çongar’ın “devrimciliğin kıyısında” dediği durumu bu tutumda görüyorum. Bir bakıma Cumhurbaşkanı Gül de böylece geleneksel cumhurbaşkanlığının kırmızıçizgilerine, bir tabuya dokunmuş oldu. Gül’ün, kimseyi açıkça tırmalamadan, göğsünü yumruklamadan yaptığı bu sakın konuşmanın altında yatan köklü tutum değişimi bu bence.

“Demokratik devlet, millet olmanın esası olan ‘birlik’ fikrini ve düzenini güçlü bir biçimde geleceğe taşıırken, sosyal ve kültürel farklılıkları ortadan kaldıran değil, onları zenginlik olarak kabul edip geliştirilmesine imkân sağlayan devlettir. Nihayet demokratik devlet farklı olanı tek bir kalıp içerisinde eritmez ve ötekileştirmez, her bir bireyi var olan değerleriyle birlikte koruması altına alır. **Ülkemize, milletimize, devletimize tarihî tecrübenin ışığında ‘bizden’ bir gözle bakarsak varolan farklılıklarımızın birer zenginlik , ‘yabancılaşmış’ bir gözle ile bakarsak tehdit olduğunu düşünürüz.**” Bu sözler kendi gerçeğimize nasıl bakmak ve iki Türkiye gerçeği dediğim şeyi güzel anlatmıyor mu? Cumhurbaşkanı Gül, işaret ettiği birinci Türkiye gerçeğinin yanındayken, MHP, CHP ikincisinin yanında.

“Konum ve sıfatı ne olursa olsun, hiç kimse hiçbir nedenle hukukun dışına çıkamaz. Devletin bekası veya ulusal çıkar gibi kavramlar da hukuksuzluğu ve keyfiliği haklılaştırmak için kullanılamaz (...) **Devletin bir yüzeyde görünen bir de derin ve görünmeyen yüzü olamaz. Devletin tek yüzü hukuktur.** Hiç kimse kendini devletin yetkili organlarının yerine koyarak tasarrufta bulunamaz, eylem yapamaz.”

Yasemin Çongar, bu konuşmayı “devrimciliğin kıyısında” diye nitelerken çok haklı değil mi?

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Damak tadını hissetmek

Nabi Yağcı 05.10.2009

Başbakan Tayyip Erdoğan’ın AK Parti 3. Olağan Kongresi’ndeki konuşması damak tadımı hissettiren bir konuşma oldu. Yurtdışında yıllarca ‘zoraki göçe’ maruz kalmamış insanlar bu dediğimi anlayamazlar. Neşe Düzel ile röportajımda “Boğaza karşı çay ve simidi özledim geldim” sözümü kimi solcular “Aaa, simit için dönmüş, bileydik buradan gönderirdik” diye güya dalgaya almışlardı. “Vermeyince Mabut, neylesin Sultan Mahmut.”

Fransız elçisi Fransa kralına Osmanlı mutfağını öyle bir metheder ki kral baş aşçısını yemekleri öğrenmesi için İstanbul’a gönderir, aşçı aylarca saray mutfağından çıkmaz. Döndüğünde, kral “Her şeyi öğrendin mi,” diye sorar, “Evet,” der aşçıbaşı ama ekler “bir tek ‘kararınca yağ, kararınca tuz, kararınca pişme’ diyorlar ki, işte bir bunu öğrenemedim.” Zavallı aşçı yüzlerce yıl içinde oluşmuş olan kararı yani damak tadını nasıl öğrensin? Damağında alışık tat yokken o yemekleri yapmak kolay olmadığı gibi yapsa da yiyenler o yemekten bizim

aldığımız tadı alamaz.

O damak tadı, yüz yıllarca yan yana yaşamış farklı milletlerin, farklı kavimlerin farklı dinlerin, inanışların, farklı kültür ve uygarlıkların kâh savaşıarak, kâh barışarak yarattıkları "ortak yaşam kültürünün" ürünüdür. Tıpkı müzikteki ortak tınlar, mimaride ortak çizgiler, motifler gibi. Anadolu insanı işte bu damak tadının insanıdır. İyisiyle kötüsüyle, doğrusu ve yanlışıyla.

Tarihçi değilim ama tutkulu bir tarih heveskârıyım. Geçmişte tarihi hiç bilmeden, yavan, tatsız tuzsuz, kulaktan dolma sözde tarih bilgileriyle "tarihsel maddecilik" üstüne ahkâm kesmemizden, bunu fark ettiğimden beri utanır olmuştum. Bu konuda ilk sarsıcı dersimi de, 1985'lerde Sovyetler Birliği'nde o tarihte dünyaca "Hegel uzmanı" sayılan yaşlı bir felsefe profesöründen almıştım. Konumuz felsefe ve Hegel olduğu halde günlerce tek felsefi bir cümle kurmadan uzun uzun tarih anlatmıştı bana. Anlaması, hele Türkçe üzerinden anlaması zaten neredeyse imkânsız derecede zor olan Hegel ile az buçuk tanışabilmiş isem bu yaşlı profesöre borçluyum.

Yeri gelmişken, parantez açıp bir dip not düşeyim: Marx'ı, Marksizmi kolay kabul ettiğimiz için şimdi kolayca da reddediyoruz. Reddedilebilir kuşkusuz, itirazım buna değil ama bu denli kolay olmamalı. Sovyet deneyi üstüne veya bizim geçmişteki sol pratiklerimiz üstüne solcu olsun olmasın, yapılan eleştiriler de bu denli ucuz olmamalı. Zira insanların tarihinden ve de üstelik sıradan pratiklerinden değil, amaçlı yapıp etmelerinden, yani "praxisten" söz ediyoruz.

Devam edelim: Tarih tek biçimli bir okuma alanı değil bu nedenle farklı tarih ekolleri var. Tarihe tek bakış açısı olarak değil ama "uygarlıklar tarihi" olarak da bakmayı gösteren tarih okulundan örneğin Fernand Braudel'den bir tarih heveskârı olarak çok şey öğrendim. Her şeyden önce tarihsel zaman kavramını, bu kavramın göreceliğini. Bu nedenle bir tarih kendini tüketmeden neyin tarihsel zamanı içinde olduğunu söylemek o denli basit değil. Zamanın hızını algılayış farklı olunca, geçen zamana uygarlıklar tarihi olarak yani daha yavaş seyreden bir film gibi bakınca, hızlı akan fotoğraf karelerinde göremediğin, gözden kaçan ayrıntıların örneğin sosyo-psikolojik etmenlerin değişimdeki rolünü görüyorsunuz. Bunu gördüğünüzde bir toplumun bir "ruhunun" da olduğunu fark ediyorsunuz ve onun bulmanın peşine takılıyorsunuz.

Aramaktan, bir çocuk heyecanı ile aramaktan güzel ne var? Hele bizim toplumumuz gibi geçmişi arkeolojik bir kazı gibi kazılmayı bekleyen bir toplumda arayış heyecanı, farklılığı görme tutkusu teşvik edilmeli, "doğru" adına engellemek değil. Doğruyu kim biliyor ki? Kendi adıma kalem efendisi olmak yerine kalem heveskârı olmayı yeniden yanılmalarım pahasına tercih ederim.

Toplumların bir ruhu olduğunu fark ettiğinizde en beklenmedik zamanlarda, en beklenmedik biçimler içinde tarihin konuştuğunu, öldü sandığınız şeyin dirildiğini de görmek mümkün oluyor. Örneğin Osmanlı hanedanının son ferdinin cenaze töreninde patlayan ilgi herkesi şaşırttı. Kimse "yükselen Osmanlılık" falan diye yorum da yapamadı çünkü böyle bir ciddi olgu yoktu. Yaşar Kemal'in de katıldığı bu törendeki ilgi yoğunluğu kafalarda soru olarak kaldı.

Şöyle düşünüyorum: Bir toplumun tarih içinde oluşmuş maddesel ve manevi tüm birikimleri o toplumda tıpkı kilimlerde olduğu gibi belli belirsiz bir doku meydana getiriyor. Bu dokuya yabancı tepeden yapay bastırmaları, eksik yaşanmışlıkları, adaletsizlikleri, damak tadına yabancı katkıları bu doku bir biçimde kusuyor ve kendine yeni bir bileşim arıyor. Irmağın kendine yeni yatak araması, fark edilmeden yıllar içinde sessizce bu yeni yatağı yaratması gibi.

Başbakan Tayyip Erdoğan'ın konuşmasını tüm bu dediklerim nedeniyle onun kimliğinde bütün kısıtlılıkları içinde tarihin kendini açması, "açılımı" olarak anlıyorum.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Eski elbiseler dünyaya dar geliyor

Nabi Yağcı 08.10.2009

Yaz başında *Taraf*'a sol üstüne uzun yazı formatında yazı sözüm vardı, ama bazı nedenlerle geciktirdim. Bu nedenlerin en önemlisi 2008 küresel finans krizinden sonra ortaya çıkacak durum hakkında az çok belirgin bir kanaate varabilmektir. Ancak şimdilerde, bazı somut veriler elde etmek mümkün olabiliyor. Peşinde olup gözlemeye çalıştığım ilk şey krizin doğuracağı sosyal tepkilerin yalnızca niceliği değil daha önemli olarak niteliği idi.

Daha açarak söylemek gerekirse kapitalizmin dünkü krizlerinde ortaya çıkan kol işçiliğinin karşı karşıya kaldığı işsizlik ve sefaletin ötesinde yeni krizin yeni hangi sınıf ya da sosyal grupları etkileyeceğiydi. Bu etkileri masa başında teorik temelde öngörmek imkânsız değildi, çok önceden de yazılıp çiziliyordu fakat meselem "değişim" olunca, masa başı tahminlerini yeterli saymamak gerekirdi. Daha önemlisi sosyal tepkilerin siyasal alanda kendini nasıl ifade edeceği idi. Bu anlamda Avrupa Parlamentosu seçimleri önemli ipuçları verebilirdi. Gözlemek gerekliydi. Kanımca verdi de. Ardından gelen Almanya seçimleri de öyle.

Kısacası kendi adıma hâlâ yeterli sayılmasa da finansal krizin başlarındaki duruma göre daha bir açıklığa sahibiz gibime geliyor.

İstanbul'da toplanan Uluslararası Para Fonu (IMF) ve Dünya Bankası'nın yıllık olağan genel kurul toplantıları günümüz kapitalizminin somut fotoğrafını çekebilme açısından çok önemli. Türkiye'nin IMF ile ilişkileri, anlaşım anlaşamayacağı önemli olmakla birlikte bu toplantıdan çıkacak geleceğe dair öngörüler ipucu mahiyetinde olsa bile Türkiye'yi de yakından ilgilendiriyor olacağı açısından çok kayda değer olacaktır. Bu toplantıya bu çerçevede yani daha global sonuçları açısından bakan ekonomi uzmanların yorumlarını, bu nedenle, olanca dikkatimle okuyorum izliyorum.

Daha şimdiden gerek Dünya Bankası Başkanı Robert Zoellick'in ve gerekse IMF Başkanı Dominique Strauss-Kahn'ın basına yaptıkları açıklamalar dün-bugün-gelecek üstüne önü açık olmak kaydı ile bazı düşünceler üretmeye elveriyor. Kapitalizmin kalbindeki nabız atışlarını, eğilimleri, açmazları anlayabilmede bu toplantının çok önemli olduğunu söylemek her halde gereksiz olur.

Peşini kovaladığım mesele açısından, IMF-Dünya Bankası Guvernörler Kurulu toplantısında iki başkanın yaptıkları açıklamalar çok önemliydi. Her iki başkan da özetle finansal krizin kontrol altına alınabileceği konusunda umutlu olduklarını belirtirken, krizin doğurduğu ve doğuracağı sosyal sonuçlar açısından aynı iyimserlik içinde olmadıklarını açık dille ifade ettiler. Esasen anlıyoruz ki, toplantıya damgasını basan mesele de "krizin sosyal sonuçları ve kriz sonrası dünyanın yeniden nasıl biçim alacağı" meselesi olmuş. Gelecek

yazılarımda üstünde durmak üzere bu konuşmalardan birkaç alıntı yapmakla yetineceğim.

IMF Başkanı Strauss-Kahn, "Önümüzdeki döneme bakıldığında dünyanın kriz sonrasında çok farklı bir yer olması gerektiğini düşünüyoruz. Bu toparlanma yavaş olacak, vakit alacak. İyileşme sürecinde de göreceğimiz ki istihdam, işsizlik konusu daha yavaş toparlanacak. (...) Düşük gelirli ülkelerde bu (işsizlik) bir ölüm kalım meselesi. Bu ülkelerde toplumsal huzursuzluklar, siyasi istikrarsızlıklar ve hatta savaş bile görülebilir" derken, Dünya Bankası Başkanı Robert Zoellick, Bretton Woods sisteminin üzerinden 65 yıl geçtiğini anımsatarak önceki krizlerden ders çıkarılması gerektiğini belirtip "Eski düzen bitti, şimdi vakit kaybetmeden yeni normal büyüme ve sorumlu küreselleşmeyi sağlayacak kurumları yürürlüğe sokabiliriz" diye konuştu.

Şimdiden belli olan şu ki, kimse yakın gelecek üstüne iyimser şeyler söyleyemiyor ve daha önemlisi kesin konuşamıyor. Bugünü "anlamak" yeniden anlamlandırmak gerektiği çok açık. Açık olan bir başka nokta ise insanlığı bekleyen tehlikelerin günümüzün ana eğilimi olan "karşılıklı bağımlılığı" daha da gerekli ve kaçınılmaz kıldığıdır. Strauss-Kahn'ın şu sözleri bunu yeterince somut ifade ediyor: "Açığı olan ülkelerde tasarruf, fazlası olan ülkelerde daha fazla harcama olması ve daha az dengesizlik olması gerekiyor. Geçiş, kesinlikle kolay olmayacak. Bizim gelecek için şekillendirmemiz gereken budur."

Eski elbiselerin dünyaya dar geldiği ve eskinin içinde kalarak çözümler üretilemeyeceğini söylemek sanırım daha bugünden söylenebilecek en az tartışmalı söz olsa gerek.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Hak-İş'in sempozyumu üstüne

Nabi Yağcı 10.10.2009

Paranın zirvesi zirve bitti, şimdi üstüne konuşulacak. İstanbul Kararları'nda olağanüstü sayılabilecek bir karar çıkmadı, çıkması da bekleniyor değildi. Henüz küresel krizin kontrol altına alındığından emin olunamayan durumda keskin kararlar ve müdahalelerden uzak durma eğilimi ağır basıyor. Öyle de olsa her halde İstanbul zirvesinin sonuç bildirgesi üstüne yorumlar yapılacaktır. Krizin nasıl ve ne yönde gelişeceği ve doğurduğu ve daha da doğuracağı sosyal tahribat üstüne kapsamlı analizlere ihtiyaç devam edecek fakat önemle altı çizilmesi gereken nokta gelişmekte olan ülkelerin küreselleşme sürecinde artan rolleri üstüne çok daha fazla kafa yormak zorunda oluşlarıdır. Kimse bizim yerimize bizim için düşünecek değil.

Böyle bakınca IMF ve Dünya Bankası'nın İstanbul toplantısının öncesi ve toplantı süresinde hükümet, muhalefet, kurumlar ve sivil toplum örgütleri ve medya olarak bize düşen sorumlulukla davranıp davranmadığımızı sorgulamak gerek.

Medyanın sokak gösterilerine yer vermesi elbette doğaldı ama aynı zamanda başka yanları da görmeli ve göstermeliydi. Bunlar içinde Hak-İş'in düzenlediği sempozyum kanımca dikkat çekilmesi gereken önemdeydi. Gönül isterdi ki, diğer sendikal kuruluşlar, özellikle DİSK ve Türk-İş de benzer etkinlikler içinde olsunlar. IMF protestosu öbürünü yapmaya engel değildi. Kanımca kontra siyasetler yerine alternatif siyasetler üstüne en

fazla bu kuruluşların kafa yorması gerek.

“Emek Yönünden, Küreselleşen Ekonomi ile IMF ve Dünya Bankası Politikalarının Değerlendirilmesi” üstüne 5 Ekim 2009 günü İstanbul’da Hak-İş’in gerçekleştirdiği bu uluslararası sempozyum, hükümet, uluslararası sendikal örgütler, Dünya ve Avrupa sendika konfederasyonları ve IMF ve Dünya Bankası temsilcileri ve akademisyenlerin biraraya geldiği bir sempozyum oldu. Doğrusu eğer engelim olmasaydı sempozyumu izlemeyi istiyordum. İzleyemedim ama sonuçları konusunda bilgilenmeye çalıştım.

IMF ve DB temsilcileri, bir sendikal örgütün emek dünyasının görüşlerini kendileriyle açık bir diyalog içinde ilk kez dile getirmiş olduğunu belirtmişler, Dünya ve Avrupa sendika konfederasyonları temsilcileri ise, kendilerinin yapmaları gereken bu etkinliği Hak-İş’in yapmış olduğunun altını çizmişler.

Sempozyumun sonuç bildirisinde, yerimin darlığı nedeniyle hepsini veremediğim Hak-İş’in ileri sürdüğü taleplerden bazıları şöyle:

“- HAK-İŞ bilim ve teknolojilerdeki gelişmelerin, üretim ve tüketimdeki tüm sonuçlarının insan emeğinin hakkına ve insan olmanın onuruna uygun olmasını ahlaki bir sorumluluk olarak görmektedir (...) Gelişmiş ekonomilere sahip ülkelerin dünya ekonomisinde oynadıkları rol artık, gelişmemiş veya az gelişmiş ülkelerin halklarının yaşam standartlarını kötüleşmelerine neden olacak sonuçlara yol açmamalıdır (...)

IMF ve DB anlaşma yaptığı ülkelere stratejik olarak “piyasa ekonomisinin iktisadi kurallarına” göre öneriler yapmaktadır. Bu önerilen programlarda eğitim ve sağlık gibi temel insani ihtiyaçların sadece piyasanın insafına terk edilmesine olanak verilmemelidir.

- Özellikle IMF tarafından önerilen anlaşmalarda hükümetlerin kamuoyuna “hesap verebilirlik” yanılla ilgili yasal düzenlemeleri önemsemelidir. IMF ve DB, kredi ve programlarında ülkelerin, ILO’nun düzgün iş kurallarına uymaları ölçüsünü ısrarla aramalıdır. Bu çerçevede IFC’nin kredilendirme için benimsediği performans ölçülerinin hayata geçirilmesinde ısrarlı olunmalıdır (...) Bu anlamda istihdam artışı yerine, işsizliği tırmandırıcı ekonomik programlarını hemen durdurmalıdır. (...) IMF ve DB programlarında; eğitim ve sağlığa ayrılan kamu bütçelerinden tasarrufa gidilmesini önermemeli, kamu bütçelerinden yapılacak tasarrufların bu bütçelerden değil, savunma dahil diğer bütçe kalemlerinden yapılmasını önermelidir (...) HAK-İŞ, IMF ve DB’yi 2008 yılında ortaya çıkan dünya ekonomik krizine neden olan ülkelere ziyade, krizin nedeni olmadığı halde krizden etkilenen ülkelerin krizden çıkış programlarına destek olmaya çağırır.

- Özellikle IMF, krizin önemli nedenlerinin başında gelen küresel finans sistemini az gelişmiş ve gelişmekte olan ülkeler yararına yeniden güvenli bir şekilde yapılandırmalı, gelişmiş ekonomilere sahip ülkelerin dünya ticareti üzerindeki avantajlarını diğer az gelişmiş ülkelerin lehine azaltmalıdır (...) HAK-İŞ, IMF ve DB’yi, programlarını, BM İnsani Kalkınmışlık Endeksi’nde son sıralarda bulunan yoksul ülkelere yaşayan halkların yaşamlarını iyileştirme hızlarını arttıracak şekilde sonuçlar vermesine yönelik olarak yeniden düzenlemeye çağırır.”

Açıklanan bildiride Hak-İş’in bir de Türkiye için sosyal model önerisi yer alıyor. “Bu model; temel sosyal haklar, sendika özgürlüğü, TİS ve grev hakkı, insan onuruna yakışır düzgün işlerin arttırılması, asgari gelir desteği ve sosyal koruma sistemlerinin güçlendirilmesi, vergilendirmenin adil bir şekilde iyileştirilmesi, sosyal diyalogun kurumsallaştırılması, sağlık, güvenlik, eğitim, ekonomik ve sosyal çıkarların korumasında kamunun sorumluluğunun arttırılması gibi temel toplumsal konu ve ihtiyaçları içermelidir” denmekte.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Kendi geleceğimizi belirleme şansımız

Nabi Yağcı 12.10.2009

Sıklıkla yaşadığımız günlerin geleceğe dönük bir anlamı olup olmadığını, varsa bu anlamın ne olduğunu fark edebilmek için tarihi kendimce ileri sarar, on yıl yirmi yıl sonradan bakmaya kendimi zorlarım. Geçmişte yaşadığım veya benim de içinde olduğum bir olayı bugünkü kavrayışımla o zaman kavramış olsaydım ne görürdüm, neyi yakalayabilirdim diye sorarım kendime, ama yine o günkü koşulların içinde olmak kaydı şartıyla. Meselem doğru olanı bulma meseli değil, göremediğimi görebilmek meselesidir, balığın suyu farketmesi yani. Yaptığım bir zihin oyunu kuşkusuz, bir kurgu, bir spekülasyon, ama öyle de olsa bu zihin oyununun zihni kamçılayıcı bir yararı olduğunu söyleyebilirim.

Son haftalarda olan bitenlere de böyle bakmaya çalıştım

Geçtiğimiz günlerde TBMM'nin yeni yasama yılı Cumhurbaşkanı Abdullah Gül'ün, şimdiye dek cumhurbaşkanlarından duymaya alışık olmadığımız farklı bir konuşmasıyla açıldı. Başbakan Erdoğan'ın konuşması da öyle idi. Aynı günlerde yapılan iki kongre, AK Parti ve DTP kongreleri gündeme damga vurdu.

İstanbul'da IMF ve Dünya Bankası'nın toplantısı yapıldı. Üzerinde çok durulacak "İstanbul kararları" kabul edildi.

Kimi köşe yazarları çokbilmiş tavırlarıyla önemsizmiş gibi gösterecekler de Ahmet Altan'ın "vicdanı" öne çıkaran ısrarlı duyarlılığıyla yavru Ceylan'ın ölümü sonunda kamuoyunun da vicdanını etkiledi. Vicdanın da, ulaşıldığında etkili bir değiştirici faktör olabildiğini gördük.

DTP milletvekillerinin dokunulmazlığına dokunmama, polis zoruyla ifadesinin alınmaması konusu kamuoyunda ve siyasette üstünde mutabakat sağlanabilen bir konu niteliği kazandı.

Aydınlar, Genelkurmay Başkanı için, sorumluluk alanı dışına çıkarak sivil siyasete müdahale eden konuşmalar yaptığı gerekçesiyle açtıkları dava ile bir başka ilki gerçekleştirdiler.

Askerî Yargıtay ihaleye fesat karıştırmak suçundan açılan bir davada, sivil ve askerlerin sivil mahkemede yargılanmaları gerektiği yönünde hükmünü verirken gerekçesinde ilk kez uluslararası sözleşmelere atıf yaptı.

Bu yazıyı yazarken, benim de çağrıcılarından olduğum "Sivil ve Demokratik Yeni Anayasa" sempozyumu Ankara'da sürmekte. Son derece önemli mesajların verildiği bu sempozyumla ilgili düşüncelerimi gelecek günlerde okurlarımla paylaşacağım.

Nihayet, ipler kopuyor sanıldığı sırada Türkiye ile Ermenistan arasındaki ilişkileri normalleştirmeyi hedefleyen

çifte protokol imzalanarak hem kriz aşıldı hem de yeni bir sayfa.

Bu saydıklarına belki birkaç olay ve olgu daha eklenebilir.

Bu olan bitenlerin yine bugünkü koşullar ve konjonktür içinde anlamına, kendimizi günlük olayların sıcağından biraz geriye çekip soğuyarak baktığımızda şunu saptamak sanırım zor olmaz: Türkiye iç ve dış güçlü değişim akıntılarının tam ortasında, akıntıların yarattığı birbiriyle kesişen, birbirini iten, çeken, birbirine karışan büyük dalgalarla boğuşmakta olan bir tekne gibi. Bu görüntüyü saptamak zor değil bu nedenle görülmesi gereken farklılık burada değil; farklı olan bu geminin kendi motorlarının da artık çalışmaya başlamış olmasıdır. Böylece akıntının sürüklemesine kapılmak yerine kendi yönünü tayin etmede, belli sınırları olsa da kendi istencini kullanabilir, başkalarına rağmen değil ama başkalarıyla birlikte geleceğin şekillenmesinde kendi sözünü söyleyebilir.

Bu da aslında, bakar kör olmayanlarca yavaş yavaş görülür hale gelen bir yeni gelişme, bu nedenle belki de bundan daha fazlasını görmeye gayret etmek gerek. Yukarıdaki örneklere dönüp yeniden onlar üstüne düşündüğümde ortak olanın ne olduğunu soruyorum.

Görebildiğim şu: Günümüz dünyasında henüz ancak bir eğilim olarak kendini hissettiriyor olsa da halkların, toplumların, toplulukların, bireylerin, azınlıkların, kimliklerin, inançların "kendi geleceklerini kendilerinin tayin edebilmesi" hakkını bugün dünden daha çok farkında olarak talep ediyor olmasıdır.

İnsanlığın, büyük günler beklemeksizin, gündelik eylemler içinde kendi eliyle kendine yeni özgürlük alanları açacak yeni bir değişim dalgası içinde olduğunu artık kuşkuya yer vermeyecek kesinlikte söyleyebiliriz.

Bu özgürlük alanları, öyle görünüyor ki, nevezhur yani hiç tanımadığımız yepyeni alanlar olmayacak. Eskiye dair her şeyin çöpe atıldığı bir durum yaşanmayacak, eskiyle yeninin, bir sentez değil ama birbirine "eklenilerek", birikmiş bir yenilenme denebilecek bir durum yaşayacağız gibi.

Her şeyden önemlisi, sıradan insanlar olarak kaderimize hükmetme şansımızın hiç bu denli fazla olmadığını rahatlıkla söyleyebiliriz.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

"Anayasayı bir kere delmekten bir şey olmaz"

Nabi Yağcı 15.10.2009

Böyle demişti rahmetli Turgut Özal. Demişti de söylenmedik söz kalmamıştı. Ne demekti bu, hukuka saygısızlıktı, keyfilikti; canı isteyen anayasayı delmeye kalkarsa ne olurdu memleketin hâli? "Az gebelik" olmazdı!

Özal'a karşı bu tepkiyi verenler yalnızca bu anayasanın koyucusu ve koruyucusu olanlar olsaydı mesele yoktu

ama “12 Eylül dikta anayasası kalsın” diyen solcusu, liberali, demokrasiyle hepimiz de bu koroya katılmıştık. Şimdi geriye dönüp baktığımda bu aymazlığımıza şaşıyorum. Tamam, Turgut Özal son derece pragmatist nedenlerle, uyguladığı ekonomik politikanın önünde bu anayasanın kimi hükümlerini engel gördüğü için sarf etmişti bu sözü; devrimci ya da sivil itaatsizlikçi, vicdanî retçi olduğu için söylememişti ; ama “ben devrimciyim, burjuva hukuku mukuku tanımam” diyenler bile karşı çıkmışlardı Özal’ın bu sözüne. Vah benim köse sakalım!

Kuşkusuz hukuk idesi, hukuka bağlı devlet mantalitesi açısından, hukuk normlarının geçerli olduğu demokratik bir ülke için bu söz çok tuhaf bir sözdü, buna kuşku yok. Fakat, Türkiye böyle bir ülke miydi? Asıl tuhafılık, bu sözün hangi koşullarda söylenmiş olduğunu unutmamızdaydı. Oysa, ortada anayasal demokratik rejimi ilga ederek yani ortadan kaldırarak anayasa suçu işlemiş diktacı generallerin rejimi ve bu rejimi tahkim etmek için antidemokratik koşullar altında hazırlanmış olan onun antidemokratik sözde anayasası vardı. Delmekten söz edilen anayasa, insanının hak ve özgürlükleri dert edinen bir anayasa değil bir yasaklar duvarıydı. 28 yıldır hâlâ kaldıramadığımız bu anayasayı Özal’ın içinde olduğu koşullarda “delmekten” başka yol mu vardı? Devlet ideolojisi işte böyle bir şeydir dayak attığı karşıtlarına da nüfuz eder.

Bana denecek ki, “hukuk herkese lâzım” doğru, ama “hukuk” diye yutturulan şey ya hukuk değilse, âdil değilse, evrensel insan haklarına, vicdana aykırıysa? O durumda, yine evrensel bir insan hakkı olan “meşru direnme hakkı” akla gelmemeli miydi? İşte daha önce yazdığım “yok sayma” bu direnme hakkının kullanıma biçimlerinden biridir. Turgut Özal’ın “delme” dediği fiil bu anlamdaydı bana göre, anayasanın bazı hükümlerini yok sayma fiili yani. Türkçede fiilin cümlelerin sonuna gelmesi bir tesadüf olmasa gerek, bizler düşünmeye başlarken eylemli düşünmeyiz, o en son gelir.

Bir başka gerçek daha var. 12 Eylül anayasasını delen, onu korumakla mükellef olan Anayasa Mahkemesi’nin (AYM) bizzat kendisi oldu. AK Parti ve MHP’nin hazırladığı türban yasasıyla ilgili yasayı yalnızca biçim açısından inceleme yetkisi olduğu halde esastan inceleyerek yetki aşımı yapmış ve TBMM’nin yasa koyma hakkına tecavüz etmişti. Yani anayasayı delmiş ve hatta ilga etmiş oldu. Dahası TBMM’nin anayasa değiştirme yetkisini de ortadan kaldırdı. Çıkarılacak her kısmî anayasa değişikliği şimdi AYM’den dönebilecektir.

Dahası, eğer AYM isterse AK Parti iktidarının Kürt açılımı ile ilgili attığı her adımı, yaptığı pek çok demokratikleşme girişimlerini anayasaya aykırı bularak iptal edebilir. TRT Şeş gibi, ya da askerî ve sivil yargı çift başlılığını ortadan kaldıran yasa değişikliği gibi. Rejim bekçiliğinde uzmanlaşmış Sabih Kanadoğlu boş yere fetva vermiyor. Bana göre, değil diğer hükümleri, anayasanın “değiştirilemez, değiştirilmesi teklif dahi edilemez” denilen başlangıç hükümleri bile delindi çoktan. Anayasa “Devletin dili Türkçedir” diyor, “resmî dili Türkçedir” demiyor. Bu garabet ifade, Kürtleri ve Kürtçeyi yok sayan çarpık tarihî gerçeğimizi, farkına varmadan doğru biçimde ifade ettiği gibi, hayatın gerçeklerine sırtını döndüğü için delinmesini de kolaylaştırıyor. Devlet televizyonundan Kürtçe yayın yapılabildiğine göre demek ki devletin dili yalnızca Türkçe değilmiş.

Kısacası, bu anayasayı vesayet rejiminin kendisi de deliyor, bu rejime karşı olanlar da. 12 Eylül anayasası kevgire dönmüş halde, meşruiyetini yitirmiş durumda, başka deyişle ölmüş ama cenazeyi kaldıracak birileri aranıyor. AK Parti’nin bu anayasayı kaldırma isteğinde samimi olduğuna inanıyorum ama anayasalar toplumsal mutabakat belgeleri ise AK Parti tek başına yetmez, bir DTP var. CHP en azından şimdilik umut verir gözüküyor. MHP de öyle. Kaldı ki tek başına onlar da yetmez.

İşte Ankara’da toplanan “Sivil ve Demokratik Yeni bir Anayasa Konferansı”ndan çıkardığım en güçlü mesaj, sivil toplumun geniş kesimlerinin ortaya koyduğu, bu anayasanın kökten değiştirilmesi için birlikte davranma ve harekete geçme kararlılığıydı. Konferanstan aldığım mesajlar bundan ibaret değil, bu nedenle izlenimlerimi ve

düşüncelerimi yazmayı sürdüreceğim.

Sözü fiilden başlayarak tersten kuralım: Kaldıralım artık, 12 Eylül ve onun yasakçı anayasasının cenazesini.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Öcalan'ın çağrısı ve iki deney

Nabi Yağcı 17.10.2009

Çözüm rüzgârları esiyor ülkemizde, çözüm isteği barış serpintilerini getiriyor. Rüzgârın bereketli yağmur bulutlarını önüne katıp susamış topraklara can suyu vermesi gibi. Siyasete barış dili hâkim oldukça statükocu zihniyetler de değişiyor; dün, "Olmaz" denilene bugün "Neden olmasın?" diye bakılıyor. "Neden olmasın" sorusu kendi statükolarımızı, konformist düşüncelerimizi aşabilmenin, göremediklerimizi görebilmenin de kilit sorusudur. Sevdiğim bu soruyu bugünlerde kendim olarak da sıkça soruyorum. Sorulmalı.

Öte yandan olmaz sanılanlar oldukça, daha önemlisi olmazları öldürdükçe sorunlarımızı kendimizin çözebileceğine dair olan özgüvenimiz de artıyor. "Onu da yapabiliriz, bunu da çözebiliriz" demeye başlıyoruz. Ermenistan ile yapılan bir protokol, Güney ve Güneydoğu sınırimızda, Irak ve Suriye ile daha ileri adımlar atmaya, sınırları eritmeyi cesaretlendiriyor. Bu adımların Kıbrıs sorununun çözümünü de etkileyeceği tahmin edilebilir, beklenilebilir. Aynı şekilde Yunanistan ile Ege sorununun çözümünde de yeni açılımlar sürpriz olmaz.

Buna karşın, statükocu, istemezükçü zihniyet ve onun değirmenine su taşıyan ezeli muhalif ruhlu karamsarlar bin dereden bin su taşıyarak –su da değil artık, taş, dere taşı demeli- içimizi karartmaya uğraşıyorlar. Derin tahliller yaparak bu adımların çözüm getirmeyeceğini söyleyenler de var. Bu karamsarlığın gerisinde "Öğrenilmiş çaresizlik" psikolojisi yatıyor. Zira şimdiye dek Türkiye kendisi olarak doğru dürüst hiçbir sorununu çözememiş ki. Bu nedenle çözebileceğine olan inançsızlık nedensiz değil.

Yazımın ana teması olan Abdullah Öcalan'ın PKK kadrolarına kısmî dönüş çağrısı yapması meselesinden önce yukarıdakileri söylemem, bu uzun girizgâh bu çağrının öneminin görülebilmesi ve hak ettiği karşılığı bulabilmesi içindi. Öcalan'ın bu çağrısı bazı çok önemli düğümleri çözebilmede yeni bir fırsat yaratabilir. Neden olmasın?

Nitekim *Taraf*'ın dünkü sayısında bu adımı değerlendirenler de benzer bir değerlendirme yapmışlar. Örneğin Ümit Fırat "Ben bir süredir Öcalan'ın yol haritasından ne çıkacak diye beklerken bu ihtimali düşünüyordum. Ben Türkiye'nin 1999 koşullarına nazaran çok daha yol alabilecek durumda olduğunu söylüyorum. Eğer Öcalan o tarihte bir jest yapıp savaşı durdurup iki grubu getirip adım attıysa bugün 1999 şartlarından daha olumlu bir noktadayız" diyor ki, benim de yukarıda söylediklerim bu iyi noktayı akılda tutmak içindi.

Yazımın başlığında "iki deney" derken birincisi 1999'da Türkiye'ye dönen PKK'lıların deneyidir. Maalesef devlet açısından bakıldığında bu önemli fırsatın heba edildiğini söyleyebiliriz. Çok haklı olarak PKK ve Kürtler açısından bu deney olumsuz bir izlenim yaratmıştı, Öcalan'ın çağrısına "tedirgin" yaklaşırlarsa bu olumsuz

deneyin ışığında hiç haksız sayılmazlar. Nitekim, o tarihte 1. Barış Grubu içinde dönüp içerde uzun yıllar hapis yatan Seydi Fırat, Öcalan'ın çağrısını olumlu buluyor ama geçmiş olumsuz deneyi de haklı olarak hatırlatmadan geçemiyor. "Adeta bize kıydılar. Ben ceza indirimi yasasıyla 5,5 yıl cezaevinde kaldıktan sonra çıktım. İki kişi hâlâ içerde, cezaevinde hayatını kaybeden arkadaşlarımız oldu" diyor. Dolayısıyla hükümetten güvence beklmeleri elbette çok doğaldır.

İkinci deney ise kendi yaşadığım deneydir. 1987'de Nihat Sargın ile birlikte Türkiye'ye kendi isteğimiz ve kararımızla dönüşümüz. Bugünkü olumlu koşulların yüzde biri bile yoktu o tarihte. Dikta başı Kenan Evren Cumhurbaşkanı idi ve sola yönelik, yoğun tutuklamalar, işkenceler, faili meçhul cinayetler doludizgindi. Dönüşümüzle ilgili olarak dönmezden önce soldan dahi destek alabilmiş değildik. Tek bir şeye güveniyorduk, dönüşümüzle birlikte iç ve dış kamuoyu vicdanının harekete geçerek ortaya çıkaracağı dayanışmaya. Tahmininizde yanılmadık, içte ve dışta muazzam bir dayanışma doğdu ve ona dayanarak kazandık. Gözaltındayken uğradığımız şiddet, 2,5 yıl içerde tutulmamız, arkadaşlarımızı tutuklayıp işkencelerden geçirmeleri bu dayanışmanın gücünü kırabilmek içindi, ama yanıldılar.

Öcalan'ın çağrısı kuvveden fiile geçtiğinde ne olur?

Elbette devlet hükümet adına kimseler güvence veremez, veremeyiz. Ama en azından kamuoyu ve özellikle sivil toplum tepkisinin 1999 gibi yetersiz kalmayacağını, bizim deneyimimize benzer ve belki de daha ileri bir sivil demokratik dayanışmanın doğabileceğini kuvvetle tahmin edebilirim.

Bu tahminimi, "Sivil ve Demokratik Yeni Anayasa Konferansı"ndan edindiğim izlenimlerim de güçlendiriyor.

Yeter ki, atılacak adımlar toplumun hak ve adalet duygularına, vicdanına seslenmeyi gözardı etmesin.

Savaşın değil barışın diliyle konuşulsun.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Adalet, önce çocuklar için

Nabi Yağcı 19.10.2009

Bugün pazar, hepimiz yarını bekliyoruz, bugün içinde yarını yaşıyoruz sanki, siz yarın, yani pazartesi günü bu yazıyı okumuş olacaksınız. Yarın/bugün önemli bir gün olacak. Bu yazıda bile "bugün ile yarının" böylesine iç içe geçmesi bir bakıma yaşadığımız günleri de karakterize ediyor. Her şey o denli hızlı akıyor ki, bugün yarınla iç içe geçiyor. Geleceğin nabız atışlarını bugünden duyuyoruz.

Yarın/bugün, Öcalan'ın çağrısına uyarak ilk PKK grubu dönecek, dönmüş olacak. Yeni bir adım, yeni bir fiil ve yeni bir sayfa... Kürt sorununa bakışı ne olursa olsun tarihten ders çıkarabilenler "1999 artık tekrar edilmesin" diyorlar. Tarih tekerrür etmesin. Adil olalım.

“Hak, adalet ve vicdan” son günlerde çok kullanılır sözler oldu. Eğer hak, adalet, vicdan sözleri çok kullanılıyorsa orada sahici sivil tepkiler uyanıyor demektir. Ceylan’ın ölümüne gösterilen tepkiler gibi.

Bugün yarını bütün heyecanıyla beklerken can yakan bir soruna dikkat çekeceğim.

Yavru Ceylan için uyanan hassasiyetimizi şimdi bütün çocuklarımız için göstermemizi gerektiren çok önemli bir sorunuz ve bu sorunu dert edinen çok önemli bir sivil girişim var. Siyaset gündeminin yoğunluğu nedeniyle bu girişim medyada hak ettiği dikkati bulamadı maalesef.

Sorun: Terörle Mücadele Kanunu (TMK) Mağduru Çocuklar

Sivil girişim: Çocuklar İçin Adalet Çağrıcıları.

Çocuklar İçin Adalet Çağrıcıları geçtiğimiz günlerde konuyu ilgililere anlatabilmek için TBMM’de yoğun bir mesai harcadılar. Bakanlar, milletvekilleri ve muhalefet partileriyle görüştüler. Çünkü, önümüzdeki günlerde bu sorunun Meclis gündemine geleceği söyleniyor. Çocuklar İçin Adalet Çağrıcıları ise kaygılılar, eğer söylenildiği gibi sınırlı bir değişikliğe gidilirse bu yürek sızlatan sorunun çözölemeyeceğini düşünüyorlar ki, haklılar.

Çağrıcılar, açıklamalarında öncelikle medyadaki bir yanlış sunuşa dikkat çekiyorlar: Sorun “Taş Atan Çocuklar Sorunu” değildir, “TMK Mağduru Çocuklar” sorunudur diyorlar; Zira şu anda tutuklu ya da tutuksuz yargılanan üç bin civarında çocuğun tümü kolluk kuvvetlerine mukavemet sırasında sanki “suçüstü” yakalanmışlar gibi yansımış durumda; “Oysa,” deniyor “gerçekte TMK mağduru çocukların yarından çoğu gece vakti evlerinden alınmışlardır. Zaten “taş atarken yakalandığı” öne sürölen çocukların dosyalarında da dişe dokunur pek bir kanıt yer almamakta, çocuklar hakkındaki davalar kolluk kuvvetlerinin ifadelerine dayanmaktadır. Çocukları tutuklayan polis ya da askerler çocuğun vücut hareketlerinden, elindeki tozdan ya da kalbinin hızlı atmasından yola çıkarak çocukların yasadışı eylemlere katıldıkları tümevarımını gerçekleştirmiştir.” Gaziantep’te yedi çocuğun evlerine baskın yapılarak alınmasını örnekliyorlar.

Hukuk mevzuatımızın çocuk suçları ile ilgili yetersizlikleri bilinmeyen bir şey değil, son zamanlarda düzeltmek için çabalar da harcandı ama öte yandan terörle mücadele gerekçesi ile geriye gidişler oldu. Esas olarak 1991 yılında ve sonra 2006’da TMK’da yapılan değişikliklerle.

Çağrıcılar, yapılacak yeni değişikliklerle ilgili olarak ise, mağdur çocuklar sorununu, yakın ilişkisi olsa da Kürt sorununun çözümüyle sınırlı da görmemek, daha genel olarak “suça itilmiş çocuklar” sorunu olarak görmek gerektiğine ve ayrıca “affın” önemli olmakla birlikte yetmeyeceğine de dikkat çekerek şöyle diyorlar: “Burada dikkat edilmesi gereken konu, sorunun TMK mağduru çocukların sadece yetişkinler gibi işleme maruz kalmalarından değil, terör suçlarına özgü olarak ve yetişkinler için geliştirilmiş olan özel soruşturma, yargılama, cezalandırma ve infaz rejimlerine çocukların da maruz bırakılmalarından doğmasıdır. Yani TMK mağduru çocuklar hem genel olarak hem de özel olarak aynı süreçte iki kez çocuk hakları ihlal edilerek mağdur ediliyor.” Yani hem büyükler gibi cezalandırılıyorlar, hem de terörist muamelesi görüyorlar.

“Doğu ve Güneydoğu Anadolu da olmak üzere Türkiye’nin her yerinde ve yine özellikle Kürt çocuklarını hedef alacak şekilde sayısal ve sosyal çapı giderek büyüyen bir sorun olarak yaşanıyor”, fakat bu sorun gelecekte yalnızca Kürt çocuklarıyla sınırlı kalmayacak biçimde yayılabilecek, başka mağduriyetler yaratabilecek bir sorun.

“Çocuklar İçin Adalet Çağrıcıları”na imzalarıyla destek verenlerin sayısı altı bini geçmiş durumda. Bu sivil girişim

yalnızca tepki yansıtmakla sınırlı geçici bir girişim değil, mağdur çocukların sorunları çözülene kadar sorunun takipçisi olacak bir sivil platform. Katılmak ve imza vermek isterseniz "cocukhaklari2@gmail.com"a isminiz, soy isminiz, mesleğiniz ve oturduğunuz şehri belirten bir e-mail atabilirsiniz.

"Ebeveynlerinin ırkları, dinleri, milliyetleri, sınıf bağları, ideolojileri ne olursa olsun ve çocukların cinsiyetleri ne olursa olsun, çocuklar sadece ÇOCUK'tur!"

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Bu sevinci çok görmeyin bize

Nabi Yağcı 22.10.2009

Önce dönenlere "Hoş geldiniz" diyelim ve bunu hep beraber diyelim. 34 kişinin ülkelerine dönüp burnu kanamadan serbest kalmaları samimi olarak barış isteyen, artık analar ağlamasın diyenler için tedirginlik yaratmamalı. Çeşitli nedenlerle tedirginlik duyanlar, açıkça olmasa da içlerinden "hoş geldiniz" desinler, görecekler ki kendilerini daha iyi, daha az tedirgin hissedecekler; çünkü olaya farklı bir gözle, yalnız akıl gözü ile değil "gönül gözü" ile de bakmaya başlayacaklar.

Daha önce de yazdım, Kürt meselemiz tüm diğer meselelerimizden farklıdır, örneğin Yunanistan ile aramızdaki Ege sorunu gibi değildir, insansız ada, Kardak kayalıkları gibi bir mesele hiç değildir. Dolayumsuz biçimde insanı, insanımızın gündelik hayatını ilgilendiren, insani acılarla sarılıp sarmalanmış bir meseledir. Uzun söze gerek yok, öncesini bıraktım bugün yitirilen 45 binden fazla candan, ölen, sakat kalan çocuklarımızdan söz ediyoruz.

Sınırdaki Kürt halkının, DTP'lilerin, PKK'lıların kadın, çoluk çocuk, yaşlı genç toplaşıp bayram sevinci yaşamaları nedendi? Düşünelim bir!

Gelenler yalnızca 34 kişiydi, sınırın bir yanından öte yanına geçtiler. Yüz, iki yüz kişi olsalardı bile ne olurdu? Bu halk 30 binin üstünde evlâdını yitirmişti ve onlar artık dönmeyecekler. Ama hayır. Bu 34 kişi çok önemli bir simgeydi onlar için. Ufuktaki barışın simgesi. Halkın coşkusu geleceğe olan umutlarındandı. Yıllardır acılı, tedirgin yaşamlarında onları ayakta tutan gelecek hayallerinin gerçekleşebileceğini şimdi hissedebiliyor olmalarındandı. Coşkulu bayram havası bundandı. Yıllar yılı acı çekmiş, evlatlarını, ana babalarını, aydınlarını yitirmiş, köyleri boşaltılıp, topraklarından sürülüp çıkarılmış, yalnız yurtdışına değil ülke toprakları içinde de zorunlu göçe zorlanmış, tezek yedirilmiş; kısaca zorbalık, zulüm, şiddet ve sefaletten başka bir şey görmemiş bu halka bu bayram coşkusu çok görmemeliyiz.

Silahların susması ve barış ülkemizin batısında yaşayanlar için askerde evlatlarının ölmemesi demek ama doğu ve güneydoğu insanı, Kürt insanı için daha fazla bir şey demek, gece başını yastığa korkusuzca koyabilmesi, güvenli bir gündelik yaşam, huzur, iş, ekmek ve refah demek. Aslında bu hepimiz için de ülkemizin batısı için de aynı anlama geliyor, fakat aynı yakıcılıkta hissetmiyoruz henüz. Barışı kazandığımızda bunu anlayacağız. Özellikle asker anaları herkesten önce bu huzuru hissedecek, çocuklarını uğurlarken korkmayacaklar.

Sınırdaki bayram sevincinin bir anlamı daha var ki, bu anlamı gün ışığına çıkarmak, bu anlamın işaret ettiği hakikati kavramak ve kabullenmek yukarıdaki gerçeği kavramaktan biraz da zor olacak.

Savaşın kazananı olmaz, bu doğru ama sosyal ve siyasi mücadelenin kazananları ve kaybedenleri olur. Çelik çomak oyunu değil ki bu, "haydi berabere" deyip oyunu bırakalım. Kürt halkı, tüm inkârcı, asimilasyoncu, kıyımcı baskılara, operasyonlara, cinayetlere karşı başını dik tutabilmiş ve "Kürt varlığını" onurunu koruyarak kabul ettirebilmiştir. Kürt halkının özgürlük mücadelesi yalnızca bugünle, PKK, DTP ile de sınırlı değildir, tarihin derinliklerine uzanır.

Kendi varlığını, dilini, kültürünü, özgürlüğünü savunan Kürt halkı kazanım elde etmiş, buna karşın inkârcı, asimilasyoncu, ırkçı, vesayetçi devlet politikası kaybetmiştir. Daha yenilerde "Kürt yoktur" denmiyor muydu?

Bu hakikati kabul etmek, bu coşkunun gerisindeki özgüven artışını görmek gerek. Özgüven artışı aslında hepimiz için de geçerli. Kazananlar aynı zamanda öteden beri Kürt gerçeğini dillendiren, bunun için hapslere düşen demokrat Türk aydınları, barış ve demokrasi güçleri oldu. Kaç sol parti bu nedenle kapatıldı. Hatırlayın!

Kazanan tüm engellemelere karşın "Kürt açılımı", "Demokratik Açılım" politikasında kararlılık ve dirayet gösteren başta Başbakan Tayyip Erdoğan olmak üzere AK Parti hükümeti, Cumhurbaşkanı Gül ve bazı devlet kurumları oldu. Onları kutlamak gerek.

Şimdi kendi sorunlarımızı kendimizin çözebileceğine olan inancımız, özgüvenimiz daha da arttı. Bu gerçeğin altı birkaç kez çizilmeli. Demokratik açılımı, dönüş adımlarını ABD'nin, dış güçlerin plânı ve dayatması olarak göstermek isteyenler, hem Kürt halkının hem Türkiye'nin bu özgüven artışını gölgelemeye çalışıyorlar. Yazık.

Elbette bu tarihî adımla birlikte oluşan hassasiyetlere şimdi çok daha özenli yaklaşılmalı, henüz barışı kazanmadık, pek çok şeyin başındayız. Barış dilini kullanmaya, kışkırtıcı olmamaya olağanüstü özen gösterilmeli. Fakat yukarıdaki hakikatleri ifade etmenin de, onurlu ve adil çözüm beklentilerine ve dolayısıyla güven ortamının güçlenmesine, gerilimlerin azalmasına yardımcı olacağı görülmeli.

Tarihi boyunca pek az günyüzü görmüş, nadir sevinçler yaşamış bizlere, Türkiye halkına bu sevinci kimse çok görmesin.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Savaşın son günü, barışın ilk günü

Nabi Yağcı 24.10.2009

En kritik eşik.

Filmlerde, romanlarda olsun, savaşın son gününde ölenlere nasıl da hayıflanırız, böyle bir günde ölmek sanki doğaya aykırıymış gibi gelir, büyük kadersizlik gibi. Çünkü yeni bir hayat gelmektedir barışla, ilk gün öylesine

değerlidir, bunu tatmadan ölmek olamaz, olmamalı deriz.

Bir savaş romanından, cepheden eve dönen askerin söylediği şu sözler aklımda kalmıştı: "Savaş kolaydı, her şey basitti, düşünmem gereken şey 'ölmek için öldürmekti', hepsi bu. Oysa şimdi hayatı düşünür oldum, bu çok zormuş."

Bizler de savaşı öğrendik, bütün ikiyezlülüğü, çirkinliği ve acımasızlığıyla. Şimdi savaştan barışa, hayata geçmeyi öğreneceğiz, bütün karmaşıklığı ve zorluğuyla. Son üç dört gündür öğrenmeye başladık bile. Fakat öğrendik değil henüz, ilk sözcükleri telaffuz ediyoruz. Güçlkle. Başka türlü de olamazdı.

Sanıyoruz ki, barışı istemek yıllar boyu oluşmuş önyargıları, düşmanca duyguları ve farklılıkları bir anda silecek, bir anda herkes aynı dili konuşmaya, aynı düşünmeye başlayacak! Hayır, öyle olmayacak. Olmuyor da. Kürt açılımı, Demokratik Açılım sürecinde hepimizin aynı şeyleri düşünmesini beklemek gerçekçi değil. Farklı düşüncelerimizi koruyarak ama dünkü durduğumuz yeri şimdi hepimiz "barış isteği ve iradesiyle" yeniden gözden geçirecek ve savaş koşullarının getirdiği yanılgıları ve dilimizdeki düşmanlıkları ayıklayacağız.

CHP ve MHP muhalefeti ise böyle yapmıyor. Kimse Kürt sorununa, çözüm biçimlerine, PKK'ya DTP'ye herkesin aynı değerlendirmeleri yaparak bakmalarını beklemiyor. Muhalefet, silâhı, savaşı, yeni ölümleri kışkırtan sözler etmeden eski konumlarını sürdürseydi diyeceğimiz fazla bir şey olmazdı. Oysa çok tehlikeli bir kışkırtma politikası götürüyor.

Muhalefetin bu kışkırtmaları olmasaydı, 34 kişinin sınırda coşkulu karşılanmalarında, eleştirilecek şeyler olsa bile bunların, hepimiz için ortak olan bu sevinçli gölgeleyecek derecede vahim şeyler olmadığı görülebilirdi. Oysa şimdi bir rövanş alma havası ve ortamı yaratılmak isteniyor. Bu törenlere gösterilen tepkiler yalnızca duygusal bir tepkiden ibaret kalsaydı fazlaca kaygılanmaz, bu tepkileri savaşın bitişinin son günlerine özgü tepkiler olarak görür ve geçerdik. Oysa öyle değil, tehlike başka.

Tehlike, Ergenekon örgütlenmesini yeniden canlandırabilmek ve süren davayı çürütmek, yargılama etrafında sürdürülen kuşatmayı güçlendirmek için bu dönüşleri fırsat olarak kullanma niyetlerinde yatmakta. Akli başında olan pek çok insan artık kabul ediyor ki, Ergenekon örgütlenmesinin üstüne gidilmiş olmasaydı barış, Kürt açılımı, Demokratik Açılım hayal bile edilemezdi. Her halde kimsenin dikkatinden kaçmıyor, dönüşlerde hükümetin gösterdiği ve esasında doğal karşılanması gereken esnekliği Ergenekon davasını göstererek geriletme gayretleri giderek yaygınlaşıyor. "Çifte standart var" demagogileri yapılıyor. Şehit aileleri barışa karşı tahrik ediliyor. Öyle görünüyor ki, bu tahrikler daha da artacak. Taktik şu: **"Ya teslimiyet, ya savaşa devam."**

Kirli oyun çok açık! Kürtleri "Ya teslimiyet, ya savaşa devam" ikilemi ile karşı karşıya bırakarak kışkırtmak, savaştan nemalanan ve bu nedenle savaşın sürmesini isteyenlerin elini güçlendirmek. Kürtlere, "öyleyse dönmeyeceğiz" dedirtmek. Hükümeti, Demokratik Açılım'ı, çaresiz bırakmak. Böylece dünyaya da "Biz istiyoruz ama bakın onlar gelmiyor" denecek. Oyun basit ama basit olduğu ölçüde de tehlikeli. Tehlikeli olduğu nedeniyle de olağanüstü uyanık olmaya davet edici.

Bu tehlikeyi önleyecek, oyunu bozacak olan DTP ve Ak Parti hükümeti ve Demokratik Açılım'ı destekleyen demokrat kamuoyudur. Öncelikle Kürt kardeşlerimiz şunu bilmeliler; birileri "teslim oldular" diyor diye tarih de öyle diyecek, öyle yazacak değil. Örnekleri var. Kendilerini, yaratılmak istenen bu psikolojik basınçtan sıyrılmaları. Bırakın gerçeklerin keskin dilini bizler kullanalım, barış güçleri, demokrat Türk aydınları, kullansın. "Hayır" diyelim bizler, "Teslim alan- teslim olan" mantığıyla "onurlu ve adil bir barış olmaz" diyelim. Barış

gelecekse, geldiğinde onun en önemli taşıyıcısı sizler olacaksınız, bu onuru kimse sizden alamaz.

Hükümet, dönüşlerle oluşan ve oluşacak olan karşı tepkileri elbette hesap etmek zorunda, işi hiç kolay değil. Şu ana dek gösterdikleri dirayet ve basiret nedeniyle haklı övgüler aldılar. Başbakan Tayyip Erdoğan'ın gösterilerle ilgili eleştirici son açıklamalarını anlamak da zor değil. Fakat bence Başbakan'ın "Olmazsa başa döneriz, sıfırlarız" sözü yerinde olmamıştır, çünkü bu söz tam da başa dönmek isteyenleri, istemeden de olsa gayretlendirecek bir sözdür.

Öyle görünüyor ki, savaşın son, barışın ilk gününü uzun bir gün olarak yaşayacağız.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

'Ölenler boşuna mı öldü?'

Nabi Yağcı 26.10.2009

Acı bir soru bu.

Acı fakat kaçamaksız yanıt isteyen haklı bir soru.

PKK'lıların dönüşü ile birlikte bu soruyu soranlar arttı.

Kışkırtmaların olduğunu hepimiz görüyoruz, CHP MHP muhalefeti insanları sokağa dökülmeye, çatışmaya, Demokratik Açılım'a karşı çıkmaya kışkırtıyor. Başbakan'ın dönüşlere mola verildiğini açıklaması hiç de hayra yorulacak bir şey değil, zorluklarını anlıyoruz ama şimdi barışı engellemeye çalışanlar çok daha cesaret buldular, ortalığı biraz daha gerersek açılımı engelleriz diye düşünüyorlar. Korkarım ki bu mola "açılımı" kolaylaştırmayacak, zorlaştıracaktır.

Yanışları önlemenin tek yolu mola vermek değildi. İnaniyorum ki, DTP, bu ilk deneyi sorgulayıp yapılan yanışları yeni dönüşlerde tekrarlamamayı, herkesi kucaklayacak yeni yollar bulmayı düşünecekti. Bunlar karşılıklı konuşulabilirdi. Konuşulmalı.

"Ölenler boşuna mı öldü" sorusunun sorulmasını yalnızca kışkırtmalara bağlamak doğru olmaz. Henüz PKK'lılar dönmezden önce de, "açılım" ile birlikte sorulmaya başlanmıştı. Bu acılı sorunun sorulması eğer barışa doğru adım atılacaksa kaçınılmaz bir soruydu. Tahrik edenler olmasaydı da, askerde ölen evlatlarımızın aileleri, sakat kalan gençlerimiz, yetimlerimiz bu soruyu en azından içlerinden soracaklardı. Ne yapılsa da bir yürek burukluğu, bir boşluk, hiçlik duygusu doğacaktı.

Geçmişe sünger çektik diyerek bu acı duygusu telafi edilemez. Tarih yeniden yazılamaz. Geçmişte olanlar olmuştur ve acılarıyla birlikte orada durmaktadır.

İzlenmesi gereken en sağlıklı yol "Tarihle yüzleşmektir." Barışın önümüze yeni bir sayfa açması demek "geçmişe

eskiden farklı bakacağız, savaş mantığıyla, intikamcı duygularla bakmayacağız” anlamınadır, yoksa tarihi silme anlamına gelmez bu.

Kabaca iki tür tarih okuması ve anlayışı var. Biri üsttekilerin bakış açısı ve çıkarlarıyla tarihi okumak. Yani devlet bakışıyla, kahramanlık öyküleri kurarak tarihe bakmak. Bir de alttakilerin, üsttekileri sırtında taşıyan alttakilerin bakış açısıyla tarih var. Bu ikincisi yani “yeni tarih, kahramanları öldürmüştür.” Son derece ilginç biçimde tarihe bu iki farklı bakış bugün Türkiye’nin gündelik pratiğinde karşı karşıya, burun buruna geliyor.

Dün “din ve laiklik” meselesini tartışırken de durum buydu, bugün Ermeni sorunu ve özellikle Kürt sorununu ve çözümünü tartışırken daha çıplak biçimde durum bu.

Devletin bakış açısıyla yazılan tarihte Kürt isyanları devlete karşı yapılmış dinsel irtica hareketleriydi. Kürt yoktu. Dolayısıyla bu isyanları bastırmak için ölenler vatan, millet, bayrak için ölmüşlerdi. Bu yalan günümüze kadar sürdü. Oysa bugün gerçeğin bu olmadığını biliyoruz artık. Ortada bir devlet yalanı vardı ve ölenler bu yalan uğruna ölmüşlerdi.

Yakın tarihimizde ise Kürt gerçeği yine inkârdan gelindi ve gerçekler “bölücü teröre karşı savaş” perdesi arkasına gizlendi. “Kürt sorunu yoktur, terör sorunu vardır; Kürt sorunu yoktur, ekonomik-sosyal bir sorun vardır” diyenler de devlet diliyle konuşup halka yalan söylediler. Kürt gerçeğini, devlet terörünü, bu savaşın gerçek nedenlerini gizlediler. Gençlerimiz, nedenlerini doğru biçimde bilmedikleri bir savaşta öldüler, sakat kaldılar. Ancak şimdi gerçekleri öğrenmeye başladılar ve onun psikolojik şoku altındalar.

Başbakan 2005’teki meşhur Diyarbakır konuşmasında “Devletin de yanlışları var” derken cesurca konuşmuştu ama bunların ne olduğunu açıklamadı. Bizler öteden beri yazıp çiziyoruz ama devlet susuyor. Bunlar konuşulmadan tek taraflı olarak “terörden” söz etmek, nedenlerine inmemek tarihle yüzleşmekten kaçmak demektir. Kaçındıkça da gerçekler ayağa takılan pranga oluyor, barış için atılan, atılacak olan adımlara dolanıyor, dolanacak. Her şey konuşulmalı, PKK’nın yanlışları da devletinkiler de.

Ama nasıl konuşalım? Bütün mesele burada. Yeni yaralar açmak için değil yaraları sarmak için konuşalım. Bu mümkündür. Kimi büyük gazeteler, hâlâ “gelen teröristler” diye yazıyorsa, bir düşman bölüğü gelmiş havası veriyorlarsa, “teslim olan teröristler serbest bırakıldı” diyorlarsa bu sunuşlar yarayı kaşımak demektir. Bu durumda, gelenlere Habur’da gösterilen bu hüsnükabule tepki olarak, “Terörle mücadelede şehit verdik, ölenler boşuna mı öldü” denmesine şaşırırmamak gerek. Öte taraftan gelenlerin de tepki gösterip, “Hayır. Pişman da değiliz, teslim de olmadık” demelerini de anlamak gerek. Barış için ve barış olacak diye geldiler, pişman oldukları için değil. Niye kendimizi kandıralım?

Tarihteki yalanlar bir yana bugün de halktan gerçekler gizlenmekte. Seçilmiş bir hükümete karşı, onu devirebilmek için yapılmış bir tahrik planını gösteren belgenin, “İrtica ile mücadele eylem planının”, altındaki imzanın doğruluğu konuşuluyor. TSK ağır bir töhmet altında. Bu belgeye “kâğıt parçası” denip yokmuş gibi yapılamayacak artık, yapılamaz, yapılmamalı. Demokratik Açılım aynı zamanda bu demektir.

Gerçekleri halkın bilmeye hakkı var.

Ölenlerin de niçin öldüklerini bilmeye.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Bugün bayram, sevinebiliyor musunuz

Nabi Yağcı 29.10.2009

"Bu sevinci çok görmeyin bize" demiştik ama çok gördüler. Habur kapısındaki bayram sevincini iktidarı ve muhalefetiyle hep beraber paylaşabilseydik, bugün Cumhuriyet'in kuruluşunun 86. yıldönümü bütün Türkiye için gerçek bir bayram olabilirdi. Barışın ilk gününün bayramı. Cumhuriyet'in ilk günlerindeki hava da öyle değil miydi?

Ama hayır!

Türkiye insanına sevinmek mubahtır!

Sevinmemizi istemeyenler, yüzlerinde, insan olmanın en iyi hasletlerinden biri olan sevmenin ve sevinmenin gölgesi bile olmayan kapkara yüzleriyle Akbabalaştılar. Ağızlarından salyalar akarak yeni ölümler için "fetvalar" verdiler. "İrticaya karşı eylem planı"nda ayrıntılarıyla okuduğumuz psikolojik harp taktiklerinin tüm gereklerini yerine getirip sokağı "tahrik" etmeyi sürdürüyorlar.

Şimdi bugün, bu saatlerde Cumhuriyet Bayramı'nın 86. yıldönümünü kutlamak için elde bayrak sokaklara dökülecekler.

"Sevinebiliyor musunuz?" derken sorum onlara.

Cumhuriyet'in kuruluşunun üstünden 86 yıl geçmiş ve Cumhuriyet henüz sivil demokrasiyi inşa edememiş, Cumhuriyet tarihimizin yarıdan fazlası askerî müdahaleler altına geçmiş; sivil bir anayasamız bile yok; demokrasimiz hâlâ askerî vesayet altında; Cumhuriyet'in generalleri içinde bugün bile darbe planları yapanlar, Cumhuriyet'in generalleri içinde kendi halkına karşı "psikolojik harp" metotları kullananlar olduğunu öğreniyoruz. Darbeye teşebbüsten, kendi vatandaşlarının bir bölümüne karşı faili meçhul cinayetler nedeniyle yargılananlar var. Ve nihayet 86 yıl sonra arkamızda, Atatürk'ün Cumhuriyet'i emanet ettiği gençlerimizin mezarları var. 50 bine yakın ölüm ve gözü yaşlı analar var. İşsizlikten, gelir dağılımının adaletsizliklerinden, eşitsizliklerden söz açmıyorum bile. Soruyorum yeniden:

Sevinebiliyor musunuz?

Sevinemeyecekler ama sevinçli imişler "gibi" yapacaklar. Gerçek bir bayram değil, her zaman olduğu gibi mahmuz ve kılıç şakırtıları altında elde bayrak "gösteri" yapacaklar. Tarihte de ne zaman resmî törenler büyümüş, bayrak direkleri göğe yaklaşmış kutsallaşmış ise bu gösterilerin gösterdiği obje içinde halk hep küçülmüş, sonunda tribünlerden de indirilmiş, korkulan bir nesne halini almıştır.

Diğer yandan bu "gösteri dünyası"nın gösterdiği resim, halktan kopuk, elitist, otokratik katı merkezci devletin çürüyüşünün de resmidir. Çürüme kokuları çoğaldıkça esans kullanımı da artar.

Düşünelim, bir genelkurmay başkanı ki, ya darbe teşebbüsünün içindedir veya değildir fakat ordu içindeki bir cuntanın varlığından bihaberdir ya da hiç biri doğru değilse Genelkurmay kendini toplum önünde ikna edici biçimde temizleyebilme basiretini gösterememektedir. Hepsi aynı yere çıkıyor. Çözülme... Düşünelim, bir ana muhalefet var ki, bizim gazetenin ortaya çıkarıp cesaretle takipçisi olduğu gerçeklerin üstüne aynı cesaretle gitmek yerine halkın gerçekleri öğrenmesinin üstünü örtmeye, delilleri karartmaya çalışmakta, kuşku yaymakta; darbecilere karşı çıkmak yerine onların avukatı olmaya soyunmakta. Belgelerde yazılanlar doğruysa suç ve günaha ortak olmaktadır.

Cumhuriyet'in kuruluşunun 86. yılında, hepsi de çok önemli olmakla birlikte ayrıntılarda boğulmayıp büyük resmi görmeye çalışmak doğru olur. Bugün Türkiye, bugüne dek egemenliğini sürdüren katı merkezci, bürokratik, elitist Kemalist devlet yapılanmasının olağanüstü biçimde çatlama ve sancılı çözülmesini yaşıyor. Çözülme, müdahale edilmez ise çürümeye dönüşür. Çürümenin iki alternatifi var: Biri militarist vesayet rejimi yanlılarının 1930'ların tek parti modelini esas alarak devleti katı merkezci temellerde geriye dönük restore etmeleridir. Buna tarihten esinlenerek "Restorasyon rejimi" diyorum, ki günümüz koşullarında bunun adı "faşizm"dir.

Atatürk "Benden sonra korkarım ki, görünüm bir diktatura rejimi görünümü olacaktır" derken geleceği öngörebilmiş.

Çürümeye karşı diğer alternatif ise devleti baştan tırnağa demokratik değişime uğratmak yani "demokratik yeniden yapılanma"dır. Bu ise öncelikle, halk, gerçek sivil toplum güçleri eliyle "Barışçı ve Sivil" yeni bir demokratik anayasa yapmayı becerebilmemiz demektir. Yeni anayasa toplumsal barışın aynı zamanda teminatı olmalıdır. Fakat unutmamak gerekir ki, barışçı ve sivil yeni anayasa ancak toplumsal barışın sonucunun bir ürünü olur. Anayasalar toplumsal ve siyasal mücadelenin sonuçlarını ilân ederler yalnızca.

"İrticaya Karşı Eylem Planı" belgesi ve açıklanan ikinci belge karşısında Genelkurmay Başkanı İlker Başbuğ'un ne yapacağı merak ediliyor. Basın bu sorular ve yorumlarla dolu. İstifa etmesini düşünenler artıyor.

Kanımca soru başka yönden sorulmalı: "Genelkurmay Başkanı ne yapacak" değil, "Siviller ne yapacak" sorusu doğru soru olur. Yani soru öncelikle "Başbakan ne yapacak, hükümet, TBMM ne yapacak, sivil yargı, sivil toplum örgütleri ne yapacak" sorusu olmalı.

Soruyu kendimizden, sivillerden başlatarak sormadığımız, sormayı düşünemediğimiz sürece sivil demokrasi, sivil anayasa hayal görmek olur.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Askerî vesayetin suçlusu sivillerdir

Nabi Yağcı 31.10.2009

İnsan vicdanını avutacak delilleri her zaman bulabilir. Kendini kandırmak başkalarını kandırmaktan çok daha kolaydır. Çünkü benlik duygumuz, egomuz durmadan bize en doğru olan kişinin kendimiz olduğunu fısıldar. Yanlışlarımızı doğru gibi görmeye peşin olarak hazırızdır. Duvara toslamadan kendi kendimizi eleştirmek öyle söylendiği kadar kolay iş değil.

Koruyucu, kollayıcı, gözetici tanrı gibi bir güce yaslanmak kolaydır. Böylesi kollayıcı aile ortamında büyümüş çocuklar ana babalarını yitirdiklerinde hayatın gerçekleriyle yüz yüze kalırlar; ya kendileri olmayı öğrenebilir ya da öğrenemez ve yaşamları boyu beceriksiz ve başarısız kalırlar.

Şimdi tam da o noktadayız. Yani askerî vesayet rejiminin, koruyucu kollayıcı "baba devlet" rejiminin çözülüyor olduğu noktada. İşin başa düştüğü noktadayız. Bu durum kendimiz olma şansını belki de ciddi anlamda ilk kez yakaladığımız anlamına da geliyor. Bu nedenle durumu tasvir etmekle yetinemeyiz, yetinmemek ve artık bu kritik eşikte değiştirici bir özne olarak ses vermek durumundayız.

Sivil toplum lehine bir değişimin eşiğinde en büyük tehlike gerilimlerden korkup yeniden "uzlaşma" arayışlarına kapılmaktır.

Birkaç kez yazılarımda bu düşüncemi vurguladım: "Demokrasi uzlaşma rejimi değildir" dedim. Bu sözden "demokrasi kavga rejimidir" sonucu umarım ki çıkarılmaz. Özellikle günümüzde artık demokrasi, "toplumdaki siyasi ve kültürel farklılıkları ortaya çıkaracak özgürlükler rejimi" olarak tarif edilmeli. Başka deyişle demokrasiye farklılıkların üstünde "aşkın" yani "yüce" bir değer atfedilmemeli. Böylesi bir yücelik atfı "uzlaşma" mekanizmalarını yani araçları, biçimi, demokrasinin gerçek muhtevasının, yani çoğulcu özgürlüklerin yerine ikame ediyor.

Uzlaşma kimlerle kimlerin arasında olacak, kimler uzlaşacak? Hele bizim gibi sivil toplum tepkilerinin yeni gelişmekte olduğu bir ülkede uzlaşma demek, her zaman olduğu gibi tepede birilerinin bizler adına kapalı kapılar ardında söz kesmesi demektir. İstenilen bu olmamalıdır.

12 Eylül darbesi irdelenirken, siyasiler uzlaşsaydı darbe olmazdı gibi bir "darbe-i mesel" dillendirilir. Bu gerekçe, 12 Eylül darbesini meşru göstermek için söylenmiş ama aslında geri planında devlet ideolojisinin çok inceltilmiş biçimi yatan bir sahte nedendir.

Oysa artık belgeleriyle kanıtlandı ki, askerler bu darbeyi siyasi kriz çıkmazdan çok önce planlamış ve bu siyasi krizi de adım adım körükleyerek bu planı uygulamaya sokmuşlar ve sonra da vaktin eriştiğine kani olunca son adımı atmışlardı. Asıl neden siyasi kriz değil onun da temeldeki nedeni olan vesayet rejimini tehlikeye atacak toplumsal uyanışı yani sosyal, siyasal, ideolojik farklılaşmaları önlemektir. Siyasilere önerilen "uzlaşın" önerisi de zaten aynı kapıya çıkıyordu. Kırk katır mı kırk satır mı!

Abdullah Gül, cumhurbaşkanı adayı olduğunda yine "uzlaşma" çığlıkları ortalığı kaplamıştı. Sayın Gül, gerek inancı, yaşam tarzı ve gerekse içinden geldiği siyasi hareket nedeniyle geleneksel militan laikçi Kemalist devlet için muteber bir aday değildi. Muteber aday nasıl biri olabilirdi? Eski cumhurbaşkanı Necdet Sezer gibi biri. Yani? Militarist vesayet rejimini değişime karşı korumak için siper olacak biri. Öyle de yapmıştı zaten.

Cumhurbaşkanı adayı olarak Gül'ün adaylığını, o tarihteki yazılarımda "vesayetçi rejimi çatlatacak, ikili iktidar dengesini değiştirecek en önemli adım" olarak değerlendirmiştim. Ortaya çıkan belgelerde açıklanan gerçekler, özellikle son "AKP ve Fethullah Gülen'i Bitirme Planı" belgesi bu dediğimi çıplak biçimde doğruluyor.

İyi niyetli pek çok kişi, doğabilecek gerilimlerden korkarak bir başka adayda "uzlaşılmalı" diyordu. Korkularında haksızlar mıydı? Hayır. "Kâğıt parçası" bile haksız olmadıklarını doğruluyor. Fakat bu uzlaşmanın ne anlama geleceğini de. Statükonun, vesayetçi, antidemokratik rejimin devamı için uzlaşma! Kabul ederseniz buyurun buradan yakın.

Birçokları gibi ben de, "AKP ve Fethullah Gülen'i Bitirme Planı" belgesi ve eklerinin ortaya çıkmasının Ergenekon davasından çok daha önemli olduğu kanısındayım. Fakat korkarım ki, bu kez de "ordumuzun itibarını koruma" adına "uzlaşma" eğilimleri devreye sokulmak istenecek. Ordumuzun itibarı, geline bu noktada, artık birkaç günah keçisi bulanarak, üst örtülerek korunamaz noktaya gelmiştir.

Zannımca, Başbakan ve hükümet böyle bir "uzlaşma" yolunu seçmeyecektir. Seçerse eğer yalnızca yanlış yapmış olmaz darbecileri koruma suçuna da ortak olmuş olur.

Şimdi sınav verecek olan artık askerler değil, artık sivillerdir.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Sonun başlangıcı

Nabi Yağcı 02.11.2009

Bugünkü yazımda, Öcalan'ın son açıklamasının Kürt sorununun çözümünde yaratacağı olumsuzluklar üstünde duracaktım, vazgeçip erteledim. Çünkü Kürt sorunu da içinde dünden bugüne çözülmeden gelmiş pek çok sorunun çözümünün bağlı olduğu bir "baba" sorun gündemde. Cumhuriyet'in kuruluşundan günümüze uzanan asker-sivil sorununun çözümü ve ya çözümsüzlüğe itilmesi... Sorunlarımızın çözümünde zinciri sürükleyebilmek için tutulacak ana halkası.

Kamuoyunun bu noktadaki dikkatinin zayıflamaması gerek.

Önce şu ağızlara sakız yapılan "kurumlarımızı yıpratmayalım" tekerlemesini bırakalım. Kurumlar yıpranıyorsa nedeni "kurum" tutmalarındandır. Değişime direnmelerindendir. O kurum ile bu kurumun aynı sözcük olması dilimizin siyasete yaptığı hoş bir cilvedir. Kurum tutmak bir şeyin bir yere yapışıp kalmasıdır, bacanın kurum tutması gibi. Değişimse zaten bu kurumların kurumunu temizlemek, kıştan sonra bahar temizliği yapmak demek. Bu temizlik yapılmadan değişim falan olmaz.

Peki, kim temizleyecek?

Her kurum kendini temizlesin! Çözüm bu mu?

Bunun böyle olamayacağını görebilmek için önce bu kirlenmenin adını koyalım.

Bu kirlenme siyasetin kirlenmesidir.

Parlamente demokraside siyasetin nabzı parlamentoda atar. Meclisler halkın temsilcileri olan milletvekilleri aracılığı ile egemenlik haklarını kullandıkları yerlerdir, teorik olarak bu böyledir. Eğer demokrasinin bu en basit, en temel prensibi bizde işlemediyse bunun sorumlusu en önce halkın temsilcileri olduklarını iddia eden milletvekilleri ve kurum olarak parlamento, onun seçtiği hükümetlerdir.

Şimdiye dek kamuoyu anketlerinde en güvenilir kurum TBMM, siyaset değil de ordu çıkıyorsa bunun birden fazla anlamı var. Ordunun güven kazanması özel bir beceri göstermiş olmasının, savaşlar kazanmasının bir sonucu değil halkın siyasilerle güvenmemesinin, siyasete, seçtiklerine yabancılaşmasının bir sonucudur. İkinci neden, halkın kendi pratiğiyle gerçek iktidar gücünün siyasilerde değil askerde olduğunu görmesinde ve oyunun kuklasını değil kuklacısını seçmesindedir. Eğer bu ülkede her on yılda bir darbe veya askerî müdahale oluyorsa halkın başka tür düşünmesi için bir neden var mı? Bugün de yarım, çeyrek darbelerle, darbe teşebbüsleriyle, muhtıralar, layihalar, "kâğıt parçaları" ile halk aynı gerçeği bir kez daha görüp yaşıyor. Buna karşın aynı zamanda da siyasetin aczini görüyor.

Devletin organik aydınları da zaten bu gerçeği halktan da daha iyi gördükleri için eğitimden medyaya kadar, andıçlanmış olmasalar bile gönüllü olarak militarist ideolojinin her gün her saniye yeniden üretimini yapıyorlar. En demokrat geçinenlerin bile her zaman bir gözü askerde, asker acaba ne der diye bakıp, öyle yazıyor ve konuşuyorlar. Böylece bu kurumun kurum tutmasına birinci derecede hizmet ediyorlar.

Ve nihayet bugüne dek –bugün ne çıkar o başka- anketlerde en güvenilir kurum olarak ordunun çıkmış olması Cumhuriyet'in başarısızlığının da yalın göstergesidir. Cumhuriyet demokrasiyi halka açamamış, halkın iradesine dayanan demokratik cumhuriyet olamamıştır. Demokrasinin yerleştiği hiçbir ülkede ne anketlerde böyle bir soru olur ne de böyle bir sonuç çıkabilir.

Cumhuriyeti yere göğe koyamayanlar, arada bir kesintiye uğramış olsa bile parlamente sistemin iyi kötü, kör topal işleyebildiğini söyleyerek o yere göğe koyamadıkları cumhuriyeti gerçekte demokrasinin olmadığı ülkelerle kıyasladıklarının hiç farkında değiller. Atatürk'ün hedef aldığı "muasır medeniyet" seviyesi ile yani AB standartları ile demokrasimizin kalitesini kıyaslamaya geldiğinde ise yan çizip kaçıyorlar.

Siyaset halktan uzaklaştıkça kirleniyor. Temizlenmesi ise siyaset alanının genişlemesi ve daha çok katılımı mümkün. Ne var ki, parlamento içinde kurulan dengelerin kendi aleyhlerine bozulmaması için siyasi partiler siyaset alanını genişletecek adımlardan kaçınıyorlar. Yüzde 10 barajına bu nedenle dokunmuyorlar. Bu barajın parlamentonun temsil gücünü zayıflattığını, dolayısıyla siyasetin temsil gücünün zayıfladığını göremiyorlar. Siyaset kendi alanını bencilce oy hesaplarıyla kendi daraltıyorsa, askerin siyaseti vesayet çemberi içine almasına kızmaya hakları olsa bile yüzleri olamaz.

Sonuç olarak, bugün sivil demokrasiyi kazanmanın eşiğinde duruyoruz, kazanmış değiliz henüz. Tabulara cesurca dokunulmuştur ama hepsi bu, yalnızca dokunulmuştur, putlar yıkılmış değildir. "Kâğıt parçası" ile başlayan yeni gerilim Türkiye'yi ya ileriye, daha çok demokrasiye taşıyacak ya da bekleme odasında kalacağız.

Demokrasiye yönelik tehditler hiç bu kadar belgeli hale gelmemişti. Dolayısıyla AK Parti iktidarı çok daha büyük bir sorumluluk altında. Halk el altından çözüm değil apaçık, saydam temiz siyaset bekliyor. Siyasi iradeyi görmek istiyor.

Bir cesur adım sivil demokrasiyi bekleme odasından çıkarabilir.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Bekliyoruz

Nabi Yağcı 05.11.2009

12 Martları, 12 Eylülüleri, 28 Şubatları bir tarihçi gibi uzaktan değil de içinden yaşamış insanlar olarak, bu yoğun yaşamışlık derin devletin oyunları ile ilgili koku alma duygumuzu, sezgilerimizi geliştirmişti. Kara cübbeliler yani rektörler yüksek yargı üyeleri sokağa döküldü mü, merkez medya felaket tellallığı yapmaya başladı mı bildirdik ki bir yerlerde yine demokrasimizin hayrına olmayan dolaplar dönüyor, askerî müdahale veya darbe planları yapılıyor.

AK Parti'nin iktidar olduğu 2002 yılından itibaren ufukta aynı işaretler görülmeye başladığında geçmişin felaket günlerini yaşamış insanlar uyarı yapmaya başladılar. Kaç kez "Burnuma kötü kokular geliyor" diye yazdığımı hatırlıyorum. "Haydi canım, geçti o günler" diyenler vardı.

Fakat inanın, Ergenekon davasıyla başlayıp son birkaç aydır özellikle *Taraf*'ın yayımladığı belgeler ve bilgilerde ortaya dökülen kirliliği oyunları, tuzakları, komploları, harekât planlarını okudukça ben bile küçük dilimi yutar oldum. Koca koca insanlar işi gücü bırakmış sağa sola tuzaklar, fare kapanları kurmayla uğraşıyorlar. İnsanlar onlar için birer piyon, haklarında masa başında ölüm fermanları imzalayabiliyorlar. Kaderimizi tayin ediyorlar. Bütün bunları "vatan-millet-bayrak" adına yapıyorlar. Hele evlatlarımızın canı üstünde oynan şu Dağlıca baskını olayı. "AK Parti'yi düşüreceğiz" hırsıyla, girilen sınırötesi operasyon planı! İnanması çok güç ama görülüyor ki hepsi de gerçek.

"Ölenler boşuna mı öldü" sorusunu ben de sormuş, ölenlerin niçin öldüklerini bilmeye hakları olduğunu yazmıştım. İşte şimdi hergün ortaya çıkan yeni bir gerçek bu sorunun gerçek yanıtını veriyor.

Neşe Düzel'in yaptığı son röportajda konuşan ve ordu-siyaset ilişkisini bizzat kendi tanıklıklarıyla iyi bilen, 12 Eylül'de sıkıyönetim savcılığı yapmış, Özal ile birlikte çalışmış Faik Tarımcıoğlu'nun söylediklerini okuduğunda insanın kanı donuyor. Turgut Özal'ın ölümü üstündeki kuşkularla ilgili söylediklerini örneğin.

Bütün bu gerçekler ortaya döküldükten sonra siyaset üstüne yorum yazmak, analiz yapmak anlamsız, füzuli bir iş gibi görünüyor bana. Neyin analizini yapacağız her şey ortada. Olaylar, gerçekler yalnızca, bir çocuğun "kral çıplak" demesini bekliyor. Ayrıca bu kadar kirlilik üstünde nasıl oturabiliriz? Nasıl yaşanır, nasıl siyaset yapılabilir?

Başbakan bekleyin diyor bize, yargı kararlarını beklememizi söylüyor.

Bekleyeceğiz elbet, biz sivillerin topu tüfeği yok. Zaten yıllar boyu hep beklemedik mi? Hep bekledik ama bu

kez bekleyişimiz farklı olacak, farklı olmalı.

Bu bekleyişimiz nasılsa gelecek diye garda oturup kayıtsızlıkla tren beklemek gibi olmayacak. Aç çocukların boş bir sofrada aç gözlerle analarından ekmek bekledikleri gibi bekleyeceğiz. "Var-yok dinlemez" çocuk inadıyla, haklı bir inatla bekleyeceğiz.

Açız ekmek istiyoruz çünkü, pasta değil istediğimiz.

Darbesiz, cuntasız, muhtırasız sivil bir demokrasiye açız ve onu istiyoruz.

Tank sesleriyle uyanmak istemiyoruz artık. "Devlet benim" diyen apoletli, apoletsiz birtakım adamların iktidar hırsları, bencil çıkarları için geceyarıları evlerimiz basılıp bilinmez yerlere götürülmek istemiyoruz. İşkence görmek istemiyoruz. Faili meçhullere kurban gitmek istemiyoruz. Hapishanelerde çürümek, kanser hastası Güler Zere gibi ölüme mahkûm edilmek istemiyoruz. Fikirlerimizden, inançlarımızdan, bir yazımızdaki üç beş sözcükten dolayı mahkemelerde sürünmek istemiyoruz. Terör nedeniyle çocuklarımız ölsün, analar ağlasın istemiyoruz.

Barış ve sivil demokrasi istiyoruz. Yıllar yılı bunu istedik ve istiyoruz.

Çok şey mi istiyoruz?

Daha neyin ortaya çıkmasını bekliyoruz ki?

Plansa, bu kaçınıcı plan! Ayışığı, Yakamoz, Sarıkız, Eldiven, "AK Parti ve Gülen'i Bitirme Planı". Silahsa, Poyrazköy ve diğer yerlerdeki. Bütün bunları unutup "yaş mı kuru mu"ya takılmak, mesele bu mu? Bu kirlilik "kurumlar" meselesi olmayı da çoktan aşmış durumda.

Meselemiz, halkına komplo düzenlemeyen demokratik devlet, açık toplum ve temiz siyasete varmak.

Bekleyin deniyor bize, bekleyeceğiz; Ama dünden farklı olarak, aç çocuklar gibi, açlıktan büyümüş gözlerimizi askerin de, siyasilerin de üstüne dikerek bekleyeceğiz. Ekmek bekler gibi. Şiddetle "isteyerek" bekleyeceğiz. Bekleyeceğiz ama susarak değil, yavru Ceylan'ın kocaman gözlerle sorması gibi sorarak: Bu ölümler, bu zulüm, bu haksızlık, adaletsizlikler niye? Albay Dursun Çiçek niye hâlâ sivil savcılara ifade vermedi, ismi geçen diğer zanlılara ne yapıldı, ne yapılacak? Darbe heveslileri kimler? Darbeciler, komplocular yargılanmayacaklar mı? Hesap sorulmayacak mı? Habire soracağız, durmadan soracağız.

Soracağız, çünkü sormakta haklıyız.

Pasta değil ekmek istiyoruz zira.

Güvenlik devletinın çözölüşü

Nabi Yağcı 07.11.2009

Eski Genelkurmay Başkanı Yaşar Büyükanıt "danışmanlık" yaptığı Beykent Üniversitesi Stratejik Araştırmalar Merkezi (BÜSAM)'ın düzenlediğı bir açık oturuma katılıp konuşmuş. Konu Türkiye-lrak-Suriye üçgeni. Büyükanıt'ın burada yaptığı konuşma yaşadığımız asker-sivil geriliminin dayandığı geleneksel temeli görmeye yardım ediyor.

Suriye ile 1999 sonbaharında bir kriz yaşandığını anlatan Yaşar Büyükanıt, "Bu kriz Türkiye Cumhuriyeti tarihinde kontrollü olarak çıkarılmış ve kontrol edilebilmiş bir krizdir. Gerçi kriz biraz tahminimizden hızlı gitti. Suriye'ye taarruz kararı aldık. Ben o tarihte Genelkurmay'da Harekât Başkanı'ydım. Başbakan o sırada Mesut Yılmaz'dı. Planı ana hatlarıyla anlattım. Bana, 'Bu savaş çok kanlı olmaz mı' diye sordu. Ben dedim ki, 'Sayın Başbakan kansız savaş olmaz. Sizin saydığınız Suriye'nin sahip olduğu tank, uçağın hiçbir kıymeti yok. Bu silahların bizim açımızdan caydırıcılığı yoktu. Bir ülkenin caydırıcı gücü yoksa başı belaya girer. Silahlı Kuvvetler yalnız savaşmak için değil barış yapmak için de vardır. Güçlü bir silahlı kuvvetlere sahip olursanız karşınızdaki hata yapmaya kaçınır, cesaret edemez."

"Kansız savaş olmaz" diyor Büyükanıt. Onun, onların, hepimizin okuduğı ulus-devlet tarihi de böyle diyor. Asker kafasına ve sivil militarist mantığa göre silah üstünlüğüne sahipseniz o denli güvenliktesiniz ve aynı zamanda caydırıcı gücünüz nedeniyle barış yapma potansiyeliniz de o denli yüksektir. Yani "Güçlü Ordu Güçlü Türkiye."

Büyükanıt'ın ve askerinin 1999'larda böyle düşünmesi belki mazur görülebilirdi ama bugün yaşananlardan hiç sonuç çıkarmamışa benziyor Büyükanıt. Düşünmüyor ki, o tarihte kendi deyimiyle Suriye ile savaşın eşğine gelmiş bir Türkiye bugün farklı bir mantıkla kurulan komşularla sıfır problem konsepti ile dünyayı şaşırtacak biçimde barış yapıyor. Dahası sınırlarını eritiyor. Aynı barış ortamı Irak, İran, Ermenistan ile de gerçekleşiyor, bu yönde Yunanistan açılımı da hazırlanıyor.

Peki, ne oldu, 1999'dan buyana ne değişti? Ordumuz daha mı güçlendi? Silah gücümüz bölge devletlerinin topunu birden dize getirebilecek denli üstünlük mü kazandı? Dehşetengiz gizli bir silah mı keşfettik?

Hayır. AK Parti iktidarı değişen dünya konjonktürünü doğru algıladı. Tüm dünyada, soğuk savaş döneminin "güvenlik devleti" konseptinin çöktüğünü gördü. Artık günümüzde güvenlik sorununu, günümüz dünyasına yön veren "karşılıklı bağımlılık" parametresi içinde görmek gerekiyor. Güvenliği, küresel ve bölgesel çapta karşılıklı işbirliği içine oturtmak gerekiyor. Başka deyişle, savaş, politikanın devamı olmaktan çıkmıştır artık. AK Parti iktidarı bunları gördü.

Büyükanıt, gördüğünü okumak zahmetine bile katlanmayan bir düşünce konformizmi içinde. ABD'nin Irak batağından kurtulmaya, geri çekilmeye çalıştığını unutuyor. Eğer silah gücü barışı, güvenliği sağlamaya yeterli olsaydı ABD burada batağa saplanmış olmazdı. Bugün halen dünyada silah üstünlüğünü ABD elinde tutuyor. Yine İsrail'in silaha dayalı saldırgan militarist politikasının günümüz dünyasında bu devleti giderek nasıl tecrit olmaya ittiğini de göremiyor.

Bu dediğimi daha açık ve keskin biçimde doğrulayan şey Büyükanıt'ın o konuşmadaki şu sözleridir: "Irak'ın kuzeyindeki durumu biz yarattık. Türkiye yarattı" diyor ve ekliyor "1.Körfez Savaşı'ndan sonra bir hat çekildi

kuzeye ve güneye Saddam'ın birliklerinin gitmesi engellendi. Ne oldu? PKK bitmek üzereyken Türkiye bu 36. paralelin çizilmesine onay verdi. Orada iki şey oldu. Birincisi PKK terörü yükselişe geçti. İkincisi Irak'ın kuzeyinde yaşayan insanlar bir nevi otonom bünyeye kavuştu. Haklılar. Kendi içlerinde kimisine sağlık bakanı, kimisine bilmem ne bakanı dediler. Kendi kendilerini yönetmeye başladılar. 2. Körfez Harekâtı'ndan sonra daha ciddi bir şey oldu. 1 Mart tezkeresinin reddedilmesi ile ABD büyük bir şok yaşadı. 1 Mart tezkeresi geçseydi TSK, Irak'ın kuzeyinde belli bir bölgeye kadar girecekti. Yaklaşık 13 kilometrelik bir bölge. Türkiye'nin kimsenin toprağını işgal etme gibi bir niyeti yok ama girseydik o bölgeyi kontrolümüz altına alsaydık Barzani'ye böyle kızmanın lüzumu kalmazdı."

Bir başka ülkenin toprağına 13 kilometre gireceğiz, o bölgeyi kontrolümüz altına alacağız ama işgalci olmayacağız? Kime inandırıldınız bunu? Kıbrıs politikanız inandırıcı olabildi mi? Aynı zamanda görüyoruz ki, Büyükanıt'ın kafasında Kürt sorunu diye bir sorun da yok, sorun güvenlik sorunundan ibaret.

Bu yaklaşım, bu bakış açısı ile darbe, cunta hevesleri arasındaki yakın bağı görmemek mümkün değil. Devletin şiddet kullanma meşruiyetinin dayanağı olan "Güvenlik devleti" konsepti günümüzde çözülüyor; bu çözülme asker bakış açısıyla üniter-devletin sonu olarak algılanıyor ve bunu önlemek için harekete geçmek, durumdan vazife çıkarmak bu nedenle "meşru" görülebiliyor.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Diyarbakır'a en kestirme yol

Nabi Yağcı 09.11.2009

Önümüzdeki günlerde Demokratik Açılım TBMM'de ele alınıp tartışılacak. Bu tartışma hükümetin yol haritasını az çok ortaya koyması açısından önemli olacak.

Çözüm için hükümetin şimdiye dek izlediği yol, bundan sonrası için de izleyeceği yolu aşağı yukarı gösteriyor, bu nedenle kimse hükümetin yapacağı açıklamada bir sürpriz beklemiyor. Fakat sürpriz beklenmese de hükümet TBMM önünde ilk kez Demokratik Açılım konusunda toplu bir değerlendirme yapacak ve böylece aynı zamanda somut bir çerçeve de çizmiş olacak. Çok önemli gelişmeler olmazsa bu çerçeve ileriye doğru kolay değişmeyecek.

Bu nedenle konunun TBMM'de ele alınmasından önceki bugünler bana önemli görünüyor. Kimi hassas noktalarda söylenmesi gerekenleri bugünlerde söylemenin yararlı olabileceğini düşünüyorum.

AK Parti hükümetinin yeni bir konseptle geliştirdiği barışçı dış politikanın cesur ve günümüz dünyasındaki değişimin ruhuna uygun bir açılım olduğuna kuşkusuz yok. Bu politikanın Türkiye'yi uluslararası arenada şimdiden yeni bir yere taşıdığı ve saygınlık kazandırdığı da çok açık. Bu çerçevede resmî adıyla söylersek Kürdistan Özerk Bölgesi Yönetimi'yle eskisinden farklı bir politikanın içine girilmesi de doğru ve desteklenmesi gereken çok önemli bir yeni yaklaşım. Bu yeni tip ilişkinin Kürt sorununun çözümünde oynayacağı yapıcı rolü görmemek olanaksız. Barzani faktörünü dışlamaya, etkisizleştirmeye ve hatta Kuzey Irak'ı Türkmen "soydaşlar"

gerekçesiyle destabilize etmeye dayalı dünkü politikalar yanlıştı. Şimdi bu yanlıştan dönülüyor, barış ve karşılıklı güvene dayalı bir işbirliği içine giriliyor.

Dönüşlere mola verilmesinin ardından Erbil ile ilişkilerin geliştirilmesine hız verilmesi, geçtiğimiz hafta Dışişleri Bakanı Davutoğlu'nun Barzani ile görüşmesi ve Erbil'de bir konsolosluk açılması için adımlar atılması çok olumlu karşılanırken, kafalarda bazı sorular da doğurdu.

9 Kasım 2009 günkü *Yeni Şafak* gazetesinde Yasin Aktay da "Diyarbakır'a Erbil üzerinden bir yol" başlığı altında bu sorular üstünde duruyor. Yazıda, benim özetlememle kısaca, Erbil ile geliştirilen ilişkilerin PKK ile ilgili bir bypass politikası anlamına gelmeyeceğini söylüyor ve "Erbil'in neredeyse varlığını bile itiraf etmekten kaçınan bir dış siyaset anlayışından kurtulmuş olmak az bir şey değildir. Bu anlayışın kendisinin Türkiye'de Kürt sorununu bir sorun olarak besleyen en önemli takıntılardan biri olduğunu unutmayalım" diyor.

Bu yoruma katılmakla birlikte yine de bazı hassas noktaların gözardı edilmemesi gerektiğini düşünüyorum. Bu hassas nokta Yasin Aktay'ın yazısında şu cümlede yatıyor: "Yaşadığımız hadiseler ne yazık ki, Diyarbakır'a Erbil üzerinden gitmeyi daha kestirme bir hale getirmiştir." Yaşadığımız hadiseler denince akla, her iki taraf açısından pek de iyi hazırlandığı söylenemeyen dönüşler üstüne savaşı, intikamcı kışkırtmalar geliyor.

Hiç kuşku yok, dağdakilerin barış içinde indirilmeleri ve silahların susması Kürt Açılımı'nın en yakıcı ve en zor adımını oluşturuyor. İlk denemede yaşanan olumsuzluklar nedeniyle çalının etrafından dolanmayı seçmenin çözümü kolaylaştıracağını hiç sanmıyorum.

Daha açık söylersem, "Erbil ile birlikte çözüm", "Türkiyeli Kürtlerle birlikte çözüm" anlayışıyla iç içe ve siyasi çözüm perspektifini de içeren biçimde ele alınmadıkça silahlar bir biçimde susturulsa bile, yeni açılım adımlarına rağmen Kürt sorunu geleceğe doğru sancılı bir sorun olarak varlığını sürdürme potansiyeli taşıyacaktır.

Tarihten ders alacaksak bugünlerde yirminci yılına giren Berlin duvarının yıkılmasından da bir şeyler öğrenmek mümkün. Fiziksel duvarları yıkmak kafalardaki duvarların da yıkılması anlamına gelmiyor. Yıllar boyunca, Berlin duvarının dibinde biriken ırkçı ve intikamcı duygular bugün, dünün Doğu Almanya vatandaşlarını kendi ifadeleriyle "ikinci sınıf vatandaş" yapmış durumda. Bir Alman dostum bana "Biz sizin Kürtleriniz durumuna geldik" demişti.

TBMM'de hükümetin Demokratik Açılım'la ilgili yapacağı açıklamada dikkatle arayacağım şey, kendi açımdan hassas nokta olarak gördüğüm, "Türkiyeli Kürtlerle birlikte çözüm" anlamını içeren, özellikle DTP'nin de dikkate alındığını gösterecek ifadelerin olup olmayacağı olacak. Başka deyişle "halka rağmen halk için" mantığına benzer biçimde "Kürtlere rağmen Kürtler için çözüm" anlayışı olmamalı.

Sonuç olarak bana göre; Diyarbakır'a Erbil'den de gidilebilir, ama en kestirme yol bu yol değil, her şeye rağmen Ankara-Diyarbakır yoludur.

Ata-duvar

Nabi Yağcı 12.11.2009

Atatürk sevgisini anlıyorum ama putperestçe "Ata tapıncını" anlamıyorum. Asıl anlayamadığım Atatürk sevgisini her fırsatta dillendirenlerin psikoloji biliminin sevgiyle ilgili en basit bulgularını unutmaları. Ki bunu sokaktaki sıradan insanlar dahi kendi hayat tecrübelerinden bilirler.

Bir çocuğa gösterilen sevgi marazi bir hâl aldığı anda o sevgi, çocuğun gerçek kişiliğini silip atar. Bu tür bir marazi sevgi daha çok annelerde görülür, Erich Fromm buna "bencil sevgi" diyor. Bu tür analar çocuklarını öyle bir koruma çemberi altına alırlar ki, bu koruma çocuğun bağımsız kişiliğinin gelişmesini önler, çocuğu, güya sevgi gibi görünen ama aslında sevgiyle hiç ilgisi olmayan bir hapisane içine sokarlar. Gelecekte yalnız kalma duygusunun, bilinçaltı yalnızlık korkusunun yarattığı bir güdüyle çocuklarını dizlerinin dibine bağlayarak çocuğu kendileri için koltuk değneği yaparlar.

Yalnız kalma, tek başına ayakta durma korkusu, ki buna özgürlük korkusu da deniyor, özgüveni gelişmemiş kişiliğin de göstergesi. Bu yolla o ana çocuğuna kendi kişilik zaafını yansıtarak bilmeden onun da kişiliğini sakatlamış olur. Böyle büyümüş çocukların tam tersine sevmeyi bilmedikleri, sevedemedikleri, şiddete meyilli oldukları klinik bir olgu olarak tespit edilmiştir.

10 Kasım Atatürk'ün ölümünün 71. yılında Meclis'te yaşananlar artık siyaseten yorum yapmayı aşıyor. CHP'lilerin konuşmalarında ve tavırlarındaki öfkeye baktığımda ortada, siyaset zaafını da aşan ve hatta onun da anası olan bir psikolojik sorun olduğunu düşünür oldum. Ama bu yalnızca onların suçu değil. Sevgiyi bir ideoloji nesnesi haline getirip yok eden bir ideolojinin, Kemalist ideolojinin çocuklarıyız hepimiz. Öyle eğitildik. Bağımsız, özgürce düşünebilen bireyler olmadık. Bu özgüven boşluğunu psikolojik telafi mekanizmalarımızı çalıştırarak, kendimizi farkında olmayarak kandırdığımız, başka simgelerle, mitlerle doldurma yoluna gittik.

Toplum olarak bu özgüven boşluğu değişik biçimlerle doldurulmaya çalışıldı. Kimileri tarihe giderek oralarda "ata" yüceltmelerinde, ırka dayalı destanlarda bir özgüven kaynağı aradı, arıyor. "Kurt" mitleştirmesi gibi. Ya da Osmanlı yüceltmesi ya da Atatürk putlaştırması. Psikolojik zaaf olarak aynı şey hepsi. "Bir Türk dünyaya bedeldir" sözü başka nasıl yorumlanabilir. Sol olarak bizler de Marx, Lenin, Stalin putlarını yarattık. O da aynı şey.

Bütün bunları anlayabilirim ama anlayamadığım, "Ata putu" peşinde olanların, birbiri ardında putların yıkıldığı yakın tarihten hiç ders almamalarıdır. İşte Berlin Duvarı. Duvar üstüne başlı başına yazmak istiyorum, çünkü meselenin konuşulmayan veya az konuşulan yanları var. Bunlar bir yana ama bugün artık bir sistemin özgürlük vaatleriyle, o sistemin kendini duvarlar veya aynı anlama gelen dikenli teller ya da yine aynı anlama gelen yasalarla korumaya kalkması arasındaki büyük uçurumu görebiliriz. Şu da eklenmeli. Ne Marx ne Lenin, fikirlerine bakıldığında putlaştırılmayı hak ettiklerini söylemek hakkaniyetli bir yorum olmaz. Onları bizler putlaştırdık.

Rakı sofrasında devlet meseleleri konuşmaktan kaçınmayan Atatürk'ü de putlaştıran, Anıtkabir'i Kâbe'ye çeviren de bizleriz. Bu 10 Kasım'da basında "İlk kez yayımlanıyor" spotlarıyla Atatürk'ün "gülen" birkaç fotoğrafı verildi. Can Dündar'ın Atatürk'ü normal bir insan, bir fani olarak göstermek için yaptığı belgeselin başına gelenleri hatırlayalım. Bunlar hiç mi bir şey söylemiyor?

Türk Parasının Kıymetini Koruma Kanunu'nu bugün savunmak ne kadar absürt bir şey ise Atatürk'ü Koruma Kanunu ile Atatürkçülük yapmak da o kadar saçma. Özellikle CHP'nin yaptığı bundan başka bir anlam taşıyor. Atatürk yaşasaydı bir kanunla veya CHP'nin yaptığı biçimde korunmak ister miydi acaba?

Kötü olan asıl mesele şu: Berlin Duvarı yıkıldığında bu yıkılış biçimi, Batı tarafından, bir özgürlük açılımı değil, yeni anti komünizmi ve ırkçılığı besleyen rövanşist yani intikamcı bir ideoloji haline getirildi. Bizdeki Atatürkçüler de Kürt açılımının, Demokratik Açılım'ın önüne Atatürk'ten bir duvar örmeye çalışıyorlar. Ataduar dediğim budur. Bunun "anti-Atatürk" yaratıcı nasıl bir tehlikeli siyaset olduğunu, anlayamamalarına şaşıyorum.

Bu nedenle bu 10 Kasım'da tepe yapan bu Atatürk putlaştırmasını, Demokratik Açılım'ın önüne Atatürk'ten bir duvar örmeyi artık siyaset üzerinden yorumlayamıyorum. Bu durum ancak psikoloji üzerinden açıklanabilir diye düşünüyorum.

Doğrusu böyle yorumlamak durumun vahametini hafifletmiyor, karşımıza çözümü çok daha zor olan psiko-patolojik bir durum çıkarıyor.

Çözüm ise herhalde ruhsal bir sakinleşme-arınma-normalleşme terapisinden geçiyor.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Bedelli askerlik sorunu

Nabi Yağcı 14.11.2009

Son zamanlarda e-mail kutum bedellik askerlik talep eden iletilerle dolup taşıyor. Geçen yıl bu konuyu ele alıp işlemiştim. Sanıyorum bu nedenle bu haklı talebi ileri süren genç kardeşlerim taleplerini yine duyurmam için mektup üstüne mektup gönderiyorlar. O kadar çok ki, hepsini yayımlamam olanaksız, seçme yapmak da diğerlerine haksızlık olacak. Esasen konu da belli, şikâyet nedenleri de hemen hemen aynı.

Bu e-mektupları uzun zamandır alıyorum ancak Türkiye'nin gündemi öylesine sıcak ki, doğrusu istediğim halde zaman ayıramadım. TBMM'de demokratik açılım tartışmaları sürüyor, birkaç gün de sürecektir. Kimlerin ne dediklerini izlerken bu arada bedelli askerlik taleplerini benden duyurmamı isteyen gençlere destek olmak istedim.

Şu sempatik talebi yazıma koyayım önce: **"Ekonomik krizde işimizi, eşimizi bırakıp askere gidersek ne işimiz kalır ne eşimiz. Bu konuda bize yardımcı olursanız çok seviniriz. Küçümsenecek bir azınlık değiliz. Ülkemize maddi olarak yardım etmek istiyoruz..."**

Ardından, bir sivil organizasyon olduğu anlaşılan bir platformun talebini yerimin sınırlılığı nedeniyle özetleyerek vereceğim:

"Genç yaşlarında büyük sorumluluklar almış cesur yürekleriz. Bizler bütün olumsuzluklara rağmen girişimci ruhunu harekete geçiren vatan evlatlarıyız. Bizler genç yaşlarına rağmen gece gündüz demeden çalışıp başarıyı yakalayan 'Türkiye'nin geleceği' genç girişimcileriz. Bizler bu devlete vergi veren, istihdam sağlayan, ülke ekonomisini ivmelendiren, kısacası Türkiye'yi hak etmiş olduğu 'muasır medeniyetler seviyesine' çıkarmayı amaç edinen Türk Gençleriyiz. Bizler ekonomik krizlerle boğuşurken, ekmek teknesini bırakamayan ve bu süreçte 'bakaya', 'yoklama kaçağı' durumuna düşmüş ve gençliğini ülkesine-milletine hizmet üretmeye adanmış vatan evlatlarıyız. Bizler, milletimizin kalkınması için genç yaşımızda, girişimci ruhumuzla risk alıp başarıyı yakaladık fakat bu çok verimli zamanımızda askerlik görevini ifa edememenin burukluğunu da yaşıyoruz. (...) Yıllardır, içinde bulunduğumuz bu belirsiz durumdan kurtulmak istiyoruz. Bizler 1999 yılında çıkan, bedelli askerlik uygulamasından, 1-2 ay gibi sürelerle veya başka nedenlerle yararlanamayan insanlarız. Yaşanan bu süreçte, siyasi partilerin hemen hepsinin seçim beyanlarında vaat edilen bu uygulamanın bir an evvel hizmete sunulmasını büyük bir ümitle bekliyoruz. Birçoğumuzun ailesine bakacak kimsesi yok, birçoğumuzun yüklü miktarda borcu var, birçoğumuzun bıraktığı işini askerden dönünce devam ettirmesi imkânsız. Bazılarımız askere giderken işini devredecek imkânı yok ve istihdam ettiği çalışanlarına karşı sorumlulukları var. Birçoğumuz askere gidemediği için evlenemiyor, bazılarımız yeni evlendiği için ailesini bırakamıyor. Artık ayaklarımızın yere daha sağlam basmasını ve hayatımızı bir düzene koyabilmeyi arzu ediyoruz. Yurtdışında çalışan ve hayat düzenini kuran vatandaşlarımızı düşünerek çıkarılmış olan 'dövizle askerlik' yasasından gurbetçilerimiz gibi bütün insanlarımızın da yararlanabilmesini talep ediyoruz. İlk bakışta bu talebimiz, bazıları için, anayasamızdaki 'eşitlik' ilkesine aykırı olarak görülebileceği ihtimalinin farkındayız. Fakat biz bu talebimizi dile getirirken, yukarıda da sıraladığımız gibi, ülkemizin içinde bulunduğu ekonomik, sosyal ve bütün diğer koşulları gözönüne alıyoruz. Dolayısıyla herkesin müşahade ettiği gibi, içinde bulunduğumuz bu zaman diliminde 'bedelli askerlik' uygulamasının hayata geçmesi için gerekli olan bütün şartların oluştuğunu düşünüyoruz. Bu uygulama ile oluşacak ekonomik gelir, ordumuzun çalışmalarını sürdürdüğü profesyonel askerlik sistemi, hükümetimizin çalışmalarına aralıksız devam ettiği AB üyeliği vb. hususlar gözönüne alındığında, her halükârda bu uygulamanın hayata geçmesinin, bütün insanlarımızın ve memleketimizin hayrına olacağı kanaatindeyiz. Bu uygulama 1999 yılı ve öncesindeki diğerleri gibi, 'geçici' bir çözüm olarak değerlendirilebilir. AB'ye girmeye çalıştığımız bu süreçte bu konu mutlaka ele alınacak ve şu anki uygulama mutlaka değiştirilecektir. Ancak köklü bir düzenleme yapılana kadar, büyük bir umutla beklediğimiz 'bedelli askerlik' imkânının, toplumun bütün kesimlerini kapsayacak şekilde bir düzenleme ile gündeme gelmesini ve on binlerce insanımızın bu kanayan yarasının bir an evvel durmasını arzu ediyoruz(...). Bu konu hakkında, 'Bedelli Askerlik İstiyorum Sosyal Talep Platformu' olarak üzerimize düşen ne varsa yapmaya hazır olduğumuzu kamuoyuna saygı ile ilan ederiz.

Saygılarımızla, **Bedelli Askerlik İstiyorum Sosyal Talep Platformu.**"

Söylenenlere eklenecek yeni bir şey yok. Bu talebi yetkililere duyurmaktan gayri.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Kristal vazo tuzla buz oldu

Nabi Yağcı 16.11.2009

Tarihin dipnotu gibi duran, bu nedenle kimilerince bilinse de pek de ışığı parlamayan bir hakikatin dipnot olmaktan tarihin manşetine fırlaması olayını yaşadık. Bu manşet birden bire bütün bir tarihi aydınlatıverdi.

Her şey o denli aşikâr ki, artık birisinin, bir çocuğun "kral çıplak" demesini bekliyorum diye yazmıştım ama doğrusu böylesi aklımın köşesinden bile geçmezdi. Rüyamda görsem inanmazdım.

Hiç beklemediğim bir köşeden birisi çıkıverdi ve günahkâr bir bedende ilâhi adaletin sesini duyurdu.

CHP milletvekili Onur Öymen "kral çıplak" deyiverdi.

Hegel'in kulağını çınlatarak tarihin bir "ruhu" olduğuna bir kez daha "iman" ettim. 10 Kasım 2009 günü TBMM'de başlayan "Açılım" oturumu tarihin kendisini "açma" oturumu oldu. Birçok bakımdan tarihî oturum oldu. Bunu CHP gerçekleştirdi. Teşekkür borçluyuz. Bu teşekkürümde hiçbir kinaye ya da dil oyunu yok. Bütün içtenliğimle CHP'ye ve Onur Öymen'e teşekkür ediyorum.

Kristal vazoyu kırıp, tuzla buz ettiler.

Onur Öymen'in, CHP'nin kırıp tuzla buz ettiği kristal vazo Kemalist ideolojidir.

Bir daha asla yapıştırılmaz biçimde kırılmıştır.

Kaygım şu: Özellikle son bir yıldır, öylesine şaşkınlık verecek gerçekler üst üste gün ışığına çıktı ki, bir kanıksama yarattı. Bu nedenle kristal vazonun kırılmış olduğu fark edilmeyebilir. Bu nedenle bu tarihsel olayın anlamı üstünde ne kadar durulsa o kadar yeridir.

Bu konuşma herhangi bir zamanda değil, Kürt açılımı, Demokratik Açılım'ın TBMM'nin gündemine taşındığı bir zamanda yapıldı. Kaçınılmaz olarak her siyaset bu oturumda çözüm konusunda tutumunu söylemek zorundaydı, bundan kaçamazdı. CHP şimdiye dek hep kaçtı, çözüm konusunda ne düşündüğünü söylemedi. Fakat üst üste gelen açılımlar, "ortada hiçbir şey yok" politikasını git gide açığa düşüyordu.

Onur Öymen CHP'nin politikasını özlü biçimde ortaya koydu. Özü "Mesele vatansa analar teferruattır". MHP'de aynı düşünüyor. AK Parti hükümeti ve DTP ise "Mesele anaların gözyaşlarını durdurmaktır" diyorlar.

"Mesele vatansa gerisi teferruattır" özlü sözü Kemalist ideolojiyi de özlü anlatır. İlk kez Kemalist ideoloji, bir Kemalist tarafından en yalın biçimde dile getirildi. Bugüne dek Kemalizm'i eleştirenler gizlenen ya da çarpıtılan pek çok gerçeği dile getirdiler. Dersim isyanında resmî tarihin gizlediği gerçekler ilk kez dile gelmiyor. Kemalist ideolojiyi eleştirdiği için hapislerde yatanlar oldu ama onların açıkladığı gerçekler bir Kemalist'in ağzından bu gerçeğin ifşası kadar etkili olamamıştı. Çünkü gerçekleri söyleyenler "Kemalizm'in yeminli düşmanları" sayılıyordu, İsmail Beşikçi gibi. Bu nedenle de kamuoyunda fazlaca etki yaratmıyordu. Onlar söylediler, söylesinlerdi, ne olacaktı?

CHP milletvekili Onur Öymen'in konuşması ise öyle algılanmadı.

Onur Öymen'in tarihî konuşmasının yarattığı infial de üstünde durulmaya değer. Alevilerin büyük çoğunluğu Dersim katliamı gerçeğini hepimizden daha iyi biliyorlardı ama bu zulmü tarihsel koşullara yüklemek, şu ya da bu devlet yöneticisinin yanlış olduğunu düşünmek vicdanları avutuyordu. 27 Mayıs, 12 Mart, 12 Eylül "ara

rejim" idi, Kahramanmaraş olayı, Sivas katliamı da sanki arizî bir olaydı.

Böyle düşünmek sağduyuya uygun düşer aslında. 1930'lar nerede günümüz dünyası nerede! Bu süre içinde devlet değişmiş olmalıydı gerçekten de, değişmiş olduğunu düşünmek, öyle görmek bu nedenle sağduyulu davranıştı. Fakat gerçekte durum bu değildi, Türkiye gerçeği sağduyu ile çelişiyordu. Türkiye ekonomik ve sosyal yapı olarak değişiyor ama devlet siyasası hiç değişmiyordu. Bunu ilk sezenlerden biri Prof. İdris Küçükömer olmuştu. Türkiye gerçeğinin çarpık olduğunu, görüntünün aksine gerçekte sağın sol, solun sağ olduğunu, tarihsel bakımdan ileri sandıklarımızın geride, geri sandıklarımızın ileride durduğunu göstermişti bizlere. Bu ideolojik bir çarpılmaydı, aslında bu çarpılmayı, yabancılaşmayı yaratan ise devletin resmî ideolojisi olan resmî Kemalizm idi.

Fakat artık askerî-bürokratik vesayetçi devlet rejimi çözülüyor. Bu rejimin asker ayağının çözülmesini gün gün izliyoruz, yüksek yargıdaki durum da öyle. Sıra tüm bu siyasi yapılanmayı ayakta tutan, geri besleme yapan Kemalist ideolojinin kendine gelmişti.

Bu da oldu.

CHP milletvekili Onur Öymen'in ağzından tarih, devletin resmî ideolojisi olan Kemalist ideolojinin iflasını ilân ediverdi.

Kristal vazo çatlayıp, tuzla buz oldu.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Düşünmeye başlıyoruz

Nabi Yağcı 19.11.2009

Son birkaç yıldır kamuoyunda üç sözcük tedavüle girdi, en çok kullanılan sözcükler oldu: Değişim, açılım ve ezber bozumu. Bunlar üstüne biraz da dar siyaset dışına çıkarak düşünelim istedim.

Üçü de birbirlerini tamamlıyor aslında. Ezberler bozulmadan açılmak, açılmadan değişmek, değişmeden ezber bozmak olamazdı. Yürümeye başlamadan koşamazsınız. Yürümeye başlamak demek statik denge durumundan dinamik denge durumuna geçmek demek. Resmî törenlerde ihtiram yani saygı veya hazırol duruşundaki gibi iki ayağınız üstünde kazık çakmış gibi dururken, bu duruşunuzu bozup bir ayağınızı öne atmak eski dengeyi bozup yeni bir denge durumuna geçmek demektir.

Daha önce değinip geçmiş idim. Antik Yunan'da heykel sanatının mistik bir anlamı vardı. Örnek aldıkları Mısır kültüründen geliyordu. Heykel sanatı ile din, inanç, kutsallık iç içe geçtiği için heykel yontmanın katı kulları vardı, insanı öyle canınız istediği gibi yontamazdınız, yüzün, ellerin görünümü, vücudun dengesi, ayakların duruşu ve hatta dizlerin şekillenışı bile sıkı kurallara bağlıydı ve bu dogmatik katılık, durgunluk uzun süre devam etti. Ama antik Yunan'da doğa felsefesi ile birlikte "görme" ama görmek de değil daha doğru bir

kavramla "temaşa" dikkati gelişti. Böylece eski Mısır'da "bilinen"e dayanan sanat anlayışı ya da felsefesi de değışmeye başladı. Doğaya ve insana bakarken artık bildik bir şeye bakar gibi değil ama gözlerini kullanarak bilmediklerini bilebilmek için sorarak, şaşarak bakıyorlardı. Bütün bunların sonunda Yunan heykellerinde yan yana duran ayaklardan biri hafifçe hareket etti ve bir adım öne çıktı. Heykele hareket, can gelmişti. Bu bir devrimdi, perspektif devrimi ve öyle kolay olmadı, büyük tartışmalar, çatışmalar içinde doğdu.

Gerisi de hızla geldi. Herakles, Olympia'daki Zeus tapınağında gökkubbeyi omuzlarında taşıyabilirdi ve taşıdı. "Tanrılarla Devlerin Savaşı" duvarlarda gerçek gibi yansıtılabildi. Güzellik de geldi yüzlere çünkü güzellik hareketle vardı.

Düşüncede hareket.

Bir başka örnek geliyor aklıma. Kutsal kitaplardaki, İncil'deki kutsal hikâyelerin resmedilmesi... Bu mesele Ortaçağ boyunca başlıbaşına bir mesele idi, ayin yapmak gibi aşırı titizlik isteyen, kurallara sıkıca bağlı bir işti. Sanatçılar kutsal metinlere büyük bir bağlılıkla çalışırlardı. İsa'yı canınız istediğı gibi resmedemezsiniz, figürler de kutsalın parçasıydı. "Kırmızı çizgiyi" biraz aştığında bir sanatçı, "kızılca kıyametler" kopardı. Bunun bir örneğı yürekli bir ressam olan Caravaggio'nun başına gelmişti. Roma kilisesinin bir sunağı için ressama kilise tarafından Aziz Matta tablosu sipariş edilir. Aziz Matta'nın İncil'i yazarken resmedilmesi istenir ressamdan. Matta incili yazarken bunun, bir vahiy olduğunu, Tanrı'nın sözleri olduğunu simgelemek için yanına bir de bir melek çizilecektir. Ressam Caravaggio Aziz Matta'yı , ilk kez yaşlı, yoksul, sıradan bir köylü tipinde gerçek bir insan görünümünde simgeledi. Melek ise göklerde değildi, yere inmiş, ayakları yere basan bir figür olarak resmedilmişti.

Tahmin edeceğiniz gibi büyük bir kıyamet koptu. Kilise bu tabloyu reddetti, ressam kendinden tam istendiğı gibi kutsal kurallara uygun olarak yeni bir tablo yapmak zorunda kaldı.

Neşe Düzel'in sayın Taha Akyol ile yaptığı çok öğretici söyleşiyi okurken aklıma sürekli Atatürk'ün her yeri kaplayan donuk heykelleri ve bir heykel formunda yazılmış Atatürk güzellemesi kitapları, okullardaki Atatürk geliyordu. Fakat okurken aynı zamanda Caravaggio'nun Aziz Matta tablosunun başına gelenler ve Antik Yunan heykellerindeki ilk hareket aklıma düşmüştü.

"Nihayet bir ayağımızı öne atabilmeye başladık" dedim kendi kendime.

Artık simgeleştirilmiş değil ayakları yere basan gerçek yeni bir cumhuriyet ve yeni bir Atatürk resmi çiziliyor. Tarihî gerçekler, yalnızca akademik çevrelerin bildikleri olmayıp kamuoyunun da bildiğı gerçeklere dönüşüyor. Böylece donuklaşmış, taşlaşmış toplumsal düşüncemiz canlanıyor.

Düşünmeye başlıyoruz.

Onur Öymen, uzunca bir süredir sessizce birikmeye başlayan "düşüncede hareket"i tetikledi, duvarı yıktı, baraj sularının önünü açtı. Artık "Atatürk ilke ve inkılâpları adına" diyerek başlayan kutsal metin okumaları bitecek. Herkes bu ilke ve inkılâplar adına gerçekte olanı olduğu gibi görecek. Cumhuriyetin kazanımlarını da kaybettiklerini de, doğrusunu da yanlışını da konuşacağız.

En önemlisi düşünce dünyamızdaki kopuk halka giderilmiş olacak ve cumhuriyetin öncesi ve sonrası üstüne korkusuzca ve sağlıklı biçimde düşünmeye başlayacağız. Kendimizi tanıyacağız.

Bütün bunlar hiç de azımsanacak şeyler değil.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Yorgunluk emareleri

Nabi Yağcı 21.11.2009

Olayları dışarıdan seyretmek çoğumuza iyi gelir. Konformizme meyil az ya da çok hepimizde var. Koltuğumuza yayılıp, ayağımızı uzatıp TV’de bir korku, macera filmi seyretmek hoşumuza gider. Bu hoşlanma duygusunda sanırım iki yan var; biri macera, heyecan tutkumuzu tatmin etmek, adrenalin seviyesinin yükselmesinin verdiği haz, diğeri ise sanırım pek de ayırtına varamadığımız bir duygu, o korkutucu, tehlikeli sahnelerin dışında olmanın verdiği, içten içe, derinden derine hissettiğimiz güven duygusu.

Risk alma, tehlikelere atılma ile varlığını koruma içgüdüsünden gelen güven içinde olma kaygısı arasındaki gerilimi, insan, yaşamının pek çok anında yaşar, deneyimler. Risk alma ile güvenli olanı tercih etme arasındaki işte bu kritik karar verme anları yaşamımızın seyrini de belirler.

Toplumlar için de böyle düşünebiliriz.

Türkiye, öncesi de var ama son bir yıldır macera filmlerine taş çıkaracak ve de üstelik bir senaryo da değil gerçek olayların belgeleri, anlatımları, fotoğraflarıyla dolu haberler sağanağı içinde yaşadı. Göktaşı yağmuru gibi bir şey. Kuşkusuz onun gibi hoş fotoğraflar veren, görsel bir şölene dair değildi bu gerçekler yağmuru. Darbe planları, layihalar, üst üste gelen andıçlamalar, faili meçhul cinayetleri ortaya çıkaran belge ve bilgiler, yere gömülü cephaneliklerin yakalanması, sağa sola atılan, bırakılan komplo silahları. Birilerinin birileriyle kurmuş olduğu sayısız kumpasların ortaya çıkarılması; açılan davalar, üst üste gelen soruşturmalar, suikast timleri, tutuklamalar, tutuklanıp serbest bırakılmalar, yargıda patlayan sıkandalar, dinlemeler; düne, tarihe dair bilmediğimiz yeni sarsıcı gerçeklerin ortaya dökülmesi, tabuların sarsılması, ezberlerin bozulması vs. vs.

Ve şimdi de Kafes Eylem Planı açıklandı. Gayrimüslimleri yoğun biçimde hedef alan bir plan. Korkutucu, ürkütücü, şok edici, kaygı verici şeyler var içinde. Fakat bu planın açıklanmasının Garipoğlu cinayetine gösterilen ilgi kadar medyada ilgiyi hak etmediğini görüyoruz.

Bir kısım Baro üyeleri telekulağa haklı tepki veriyorlar da devletin vatandaşına komplo hazırlamasına benzer bir tepki verme gereği duymuyorlar. Şiddete dayalı siyasetler sonucu 50 bine yakın insanın ölmüş olduğu bir ülkede, çözüm tartışırken Dersim Katliamı’nı örnekleyerek, şiddet kültürünün değirmenine su taşımış olan bir sözcünün partisi, CHP bu duruma sessiz kalabiliyor.

Toplumumuzun sosyal psikolojisi üstüne daha çok düşünmek gerekiyor. Acı duyma, tepki verme eşiğinin bir toplumda bu denli düşük olmasının nedenleri üstüne düşünmeliyiz. Bilenenlerle yetinmeyip daha derinden kavrayan, tasvirden çok anlamamızı kolaylaştıracak ve böylece daha doğru çözümler üretmemizi sağlayacak

yollar bulmalıyız. Çok önemli ve doğru olmakla birlikte bu durumu yalnızca ideolojilerin yarattığı bir sonuç olarak açıklamak yeterli değil.

Geçmişte, sol olarak, kapitalizmin insanı nasıl "şey"leştirdiğinin, araçsallaştırdığının analizlerini bol miktarda yapmış, şey'leştirme mekanizmalarını göstermiştik, doğrudu bütün bunlar. Ama! "Şey'leş(miş) bir insanın neyleyeceğini" pek düşünmedik. Durumu doğru veya doğruya yakın tasvir ediyor fakat "şey'leşmiş bir özne" haline gelen insanın (örneğin işçilerin) düşünce ve davranışı üstüne kafa yormayı, bunu hesaba katmayı atlıyorduk.

Sanıyorum, bu durum yukarıda tasvir ettiğim son birkaç yıl içinde yaşadıklarımız nedeniyle de üzerinde düşünmeyi gerektiren bir sorun. Üst üste bu denli şok yaşayan toplumumuz giderek bir yandan kanıksama diğer yandan yorgunluk emareleri gösteriyor. Halen kesilmeden sürdüğü anlaşılan, "toplumda korku, yılgınlık ve kaos" yaratma planlarının mimarlarınca bu sosyal psikolojinin dikkat dışı bırakıldığını hiç sanmıyorum.

Sözünü ettiğim şokların toplumda yarattığı "yorgunluk" hali üstüne düşünmek gerek. Yorgunluk hissi bildiğimiz gibi ya fazla enerji harcanmasından doğar ya da tersine fazla enerji birikiminden, enerjinin boşalamamasından. Toplumumuzda olan bu ikincisidir.

Gizlide kalmış gerçeklerin açıklanması, ortaya çıkarılması çok önemli ama eğer gerçeklerin açıklanmasının kendiliğinden tepki doğuracağını düşünür ve beklersek yanılırız. Başka deyişle zamanın kendiliğinden sivil demokrasi, temiz toplum lehine işleyeceğini düşünmek kanımca yanılığ ve hatta çok tehlikeli bir yanılığ olur.

Bekleyenlerin, seyredenlerin, toplumun bu yorgunluğu atabilmesi için, açıklanan gerçeklerin bir sonuç verdiğini görmesi gerekir. Bunun için de elle tutulur sonuçların olması gerek. Bu dediğim büyük ölçüde AK Parti iktidarını ilgilendiriyor.

Sorunları zamana yayarak çözme yaklaşımı her durumda doğru ve geçerli bir yöntem olmayabilir.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Tepkilerimizi de zamana mı yayalım

Nabi Yağcı 23.11.2009

Başbakan Tayyip Erdoğan, Kafes Operasyonu Eylem Planı'nın gazetemizde yayımlanması nedeniyle "Söz konusu iddialarla ilgili soruşturma, ilgili yargı makamları tarafından soruşturulmaktadır. Soruşturmaya ilişkin bilgilerin basında yer alması, soruşturmanın gizliliği ve masumiyet karinesinin açıkça ihlalidir" demişti. İsim vermese de arif olmayanların da anlayabileceği biçimde *Taraf*'ı da uyarmıştı. Dün ise son derece önemli ve desteklenecek bir konuşma yaptı Başbakan. Ama ben testi kırılmadan önceki sözlerimi söyleyeyim, son konuşmasının değerlendirilmesini sonra yaparız.

Başbakan susmamızı isterken yanılıyor.

Bu meşum plan susarak beklememizi mümkün kılmayacak derecede vahim, susarak beklememizi mümkün kılmayacak derecede kanlı bir plan. Kurşunun açtığı yarada acının yara soğuyunca hissedilmesi gibi, susmayanlar, bu belge üstüne konuşanlar giderek artıyor. Artması da gerek. Eyüp Can'ın *Hürriyet*'teki yazısında özlü biçimde ifade ettiği gibi, **“Taraf'ın yazdığı planın yarısı doğruysa bu ülkede vicdanı olan herkesin hop oturup hop kalkması gerekiyor.”**

Oysa siyasi bakımdan tepkilerin gelişmiş olduğu bir ülkede ne beklenirdi? Darbenin “d” si duyulduğunda sokağa dökülmek. Ondan da vazgeçtim, siyasi tepki düşüklüğünü de anlayabilirim, anlayışla karşılamasam bile anlayabilirim, fakat şunu anlamıyorum: “Planda planlananlar gerçekleşmiş olsaydı, denizaltıdaki TNT kalıpları, çocuklarımızın ‘en yoğun ziyaret zamanı hesap edilip’ (böyle bir şeyi değil gerçekleştirmek, böyle bir şeyin hesabını insan olanın nasıl yapabildiğini, nasıl bunu düşünebildiğini hâlâ havsalam almıyor) tam o zamanda patlatılmış olsaydı onlarca çocuğumuz bu pis planın kurbanı olsaydı” diye düşünerek, “Böyle bir planın gerçek olma ihtimali binde bir bile olsa” diyerek tepki göstermek gerekirken susanları, susmamızın istenmesini anlamıyorum. Siyasi görüşleri ne olursa olsun analar-babalar hop oturup hop kalkmalıydı, tepki vermeliydi. Hiç değilse bu plan doğruysa gerçekleştiği durumda kendi çocuğunun da orada olma olasılığını düşünerek.

Şunu da hatırlatmak zorundayım. Masumiyet karinesi, adı üstünde masum olanlar için geçerlidir. Ortada bir Ergenekon davası var ve sürüyor, Hrant Dink davası sürmekte, faili meçhul cinayetler davası sürüyor, yeni belgeler bilgiler var. Poyrazköy’de “kâğıt parçası” değil silahlar ortaya çıktı. Başka yerlerde de bulundu. Suikast timleri ortaya çıkarıldı, denizciler içinde tutuklananlar oldu.

Şimdi sormak gerek, masumiyet karinesi kimler için geçerlidir?

Bu gerçekler ortadayken kamuoyunun acaba bulunamayan başka silahlar da var mı kuşkusu içinde olması ve bunları sorması doğal bir tepki değil mi? Kafes Operasyonu Eylem Planı gibi başka planların da olabileceği ve bunların önlenemeyip hayata geçebileceği, ortalığı kan gölüne çevirecek provokasyonların olabileceği kaygısını duymamız “paranoyak” olduğumuzu mu gösterir, yoksa tersine aklımızın başımızda olduğunu mu? Pavlov’un köpeği bile deneyden bir ders, bir refleks çıkarmıştı. Ders çıkarmak gibi bir alışkanlığı olmasa da en azından şu soruyu sorabilmişti Demirel de: “11 eylül günü akan kan 13 eylülde nasıl dindi?”

Kaldı ki, bir olayın yargıya intikal etmiş olması, olabilecek benzer olayları önleyecek bir mekanizma mıdır? Unutmayalım, ortaya çıkan yeni belgeler Ergenekon davası açıldıktan sonra, yeni tarihlerde hazırlandığı anlaşılan belgelerdi. Yani bu dava birileri için caydırıcı olmamış. Başbakan şu garantiyi verebilir mi bizlere, diyebilir mi ki, “Hiçbir köşede gizli saklı silahlar yok, plan yok, hiçbir provokasyon ihtimali yok, her şey mutlak kontrolümüz altında.” Diyemez ve malum koşullar altında, saf değilse, kimse de ne Başbakan’a ne de hükümete böyle bir soru yöneltir.

Ve böylesi kanlı bir provokasyon başarı kazanırsa bu ihtimali hafife alan herkes ağır bir vebal ve sorumluluk altında kalır. Planda yer aldığını okuduğumuz diğer karanlık tezgâhlar bir yana, çocuklarımızın, Müslim, gayrimüslim yurttaşlarımızın can güvenliğidir söz konusu olan. Özellikle bu durumda susmak nasıl düşünülebilir? *Taraf*’ın bu kanlı, çirkin provokasyon planını yayımlama cesareti göstermesi yalnızca kutlamayı hak eder, uyarmayı değil. Sorumluluğu gereği bu plana Başbakan’ın herkesten fazla tepki göstermesi gerekirdi. *Taraf* susturulsa bu kimin, kimlerin işine yarar? Siyasette zamanlama her durum için geçerli değildir.

Kaldı ki, yakın hedef içinde AK Parti iktidarı ve Cumhurbaşkanı Gül de var. Dün Anayasa Mahkemesi'nde AK Parti'yi kapatma davası sürerken bu davanın açılmış olmasına ve AK Parti'yi kapatma girişimlerine karşı demokratik kamuoyu, demokratik basın iyi bir sınav vermiş, kararlı biçimde karşı çıkmışlardı. Kapatma davasını destekleyenlerse bizleri "yargıya müdahale ediyorsunuz" gerekçesiyle susturmak için çok uğraşmışlardı. Yeni bir kapatma davası olasılığı hiç mi yok?

Sonuç olarak masumiyet karinesi masum olanlar için geçerlidir.

Masumlar susarsa zalimler kazanır.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Aynı sepete konulmamalı

Nabi Yağcı 26.11.2009

Tarihçi Cemil Koçak'ın Neşe Düzel ile söyleşisi son zamanlarda beni etkileyen ender kaynaklardan biri oldu. Koçak'ın *Geçmiş İtina ile Temizlenir* kitabı tam da bugünlerde itina ile okunmalı. Bende kalan özet veya kıssadan hisse, cumhuriyetin kuruluşunun hemen öncesinden başlayıp günümüze dek uzanan siyasi tarihimizin "militarizmin tarihi" olduğudur. Sivil siyaset içi tartışma ve çatışma gibi görünen olayların gerisinde güçlü bir militer etkinin yattığı görülebiliyor. Dolayısıyla bu süreç sivil ve demokratik olmanın tersi anlamında "militer cumhuriyet" olarak da nitelenebilir.

Militarizm başlıbaşına bir ideolojidir. Militer denince akla yalnızca asker gelmemelidir. Hatta militarizm esas olarak sivillerin kafasına yerleşmiş olan askerî ideoloji anlamı taşır. Sorunların güç kullanarak çözümü ve her yerde katı bir hiyerarşik düzen, disiplin arama anlayışdır militarizm. Hani geçenlerde bir emekli subay apartman yönetimini ele geçirmek için darbe yapmıştı ya, işte onun gibi bir şey. Aile düzeni içine bile sızabilir. Militarizm kaçınılmaz olarak şiddet kültürünün yeniden üretimini yapar. Bu ideoloji hiçbir zaman yalın halde bulunmaz, her zaman yapıştığı bir başka öğede bedenlenir, onun ruhunu çalar. En çok da ırkçı milliyetçilikle ve patrimonial devletçilikle (baba devlet) birleşir. Faşizmin de bir ögesidir ama faşizm demek değildir. Siyasi olarak otoritarizm ve seçkinci, oligarşik yönetim anlayışı olarak tezahür eder. Lider kültü olmazsa olmaz önemli bir özelliğidir.

Militarizm üstüne başka şeyler de söylenebilir kuşkusuz ama bu yazımın ana konusu bu değil. Bugünlerde tarihimize ve özellikle de cumhuriyet dönemi üstüne yeniden düşünme, araştırma, eleştirme yönünde kabaran bir ilgi görüyoruz. Bu çok sevindirici yeni bir gelişme. Bu ilgi bizatihi tarih merakından da değil bugünkü sorunlarımızdan neşet ediyor. Örneğin 1937-38 Dersim katliamının gündeme düşmesi gibi. Dolayısıyla tarihe eleştirici bakabilmek bugüne de daha eleştirici bakmayı, sorunlarımızın çözümüne daha somut ve yapıcı yaklaşmayı getirecek. Getiriyor da.

Ancak bir düşünce biçimi zaafımıza işaret etmek ve bunu peşinen akılda tutmak çok önemli geliyor bana. Resmî tarih ideolojisi hepimizde, özellikle meslekten tarihçi olmayanlarda "düzleştirici", indirgemeci bir tarih

nosyonu yaratmıştır. Tarihin ayrıntılarını ütüler, düzleştirir ve kolay yutulur hap haline getiririz. Geçmişe yeniden bakarken şimdi de ezber bozuyoruz derken benzer bir metot hatasına düşebiliriz.

Son zamanlarda “faşizm” sözcüğünü çok kullanmaya başladık. Haklı nedenlerimiz var. Bunlara Cemil Ertem *Taraf*’ta 24 Kasım 2009 günkü yazısında etraflı olarak değiniyor. Türkiye’nin önünde bir faşizm tehlikesi olduğunu ben de epeyce bir süreden beri işaret etmekteyim. Ancak yukarıda değindiğim nedenler ve faşizm üstüne dünya literatüründe birikmiş teorik analizleri dikkate aldığımda bir kaygımı da dile getirmek istiyorum.

Bu kaygım, her şiddet, her dikta rejimini faşizm sanma yanılgısıdır. Bir rejimin niteliği ile uyguladığı yöntemi özdeş görme hatası. Bu konuları sol içinde teorik ve pratik boyutlarıyla geçmişte çok tartışmıştık. Bunlara girecek değilim.

Bu yanılgı, Alman Nasyonal Sosyalizmi’nin, faşizmin yükselişinde içine düşülen en önemli hata olarak artık literatüre geçmiş durumda. Hem Alman komünistlerinin hem Komüntern’in bu sekterizm hatası konusunda özeleştirileri var. Alman sosyal demokratlarının faşizmin yükselmesinde affedilemez, milliyetçi günahları var ama bir de işin öte yüzü var: komünistlerin değindiğim hataları sonucu güçlü işçi sendikaları, sosyal demokratlar düşman sayılarak karşı cepheye itildi. Bu vahim bir hata oldu. Bu hataya yol açan en önemli neden Marksistlerin içine düştükleri kaba sınıf mücadelesi anlayışı, sınıfa karşı sınıf anlayışı ve sosyal psikoloji diye bir meselelerinin olmayışydı. Halkın somut ruh hali, korkuları, kaygıları gözardı edilmişti.

Bir rejim faşist olmadığı halde Dersim örneğinde olduğu gibi kullanılan yöntemin insanlık dışı faşizan bir yöntem olduğu söylenebilir. Ya da bir söylemde faşizan renkler görebilir ve gösterebiliriz. Fakat hepsini aynı sepete doldurmak, bu ayrımları yapmamak yalnızca faşist siyaseti ve ideolojiyi güçlendirir. Tarih böyle diyor.

Bunlara bir süreden beri işaret etmeyi düşünmekteydim, DTP konvoyunun İzmir’de uğradığı saldırı ve saldırı sonrası yapılan açıklamalar çok kaygı verici oldu ve kaygımı paylaşmak istedim. Başbakan’ın DTP’yi suçlaması yanılttı. Şu ana kadar konvoyda PKK bayrağı açıldığına dair bir bulgu görmüş değiliz. Polisin DTP konvoyunun güvenliği için aldığı önlemlerin çok zayıf olduğunu da gördük. Öte taraftan DTP’den gelen, MHP’ye yönelik olarak “Siz de bizim mahalleye giremezsiniz” türünden açıklama, gerilimi ileriye de taşıyan yanlış bir açıklama oldu. Galiba en sağduyulu açıklamayı İzmir Valisi yaptı, konvoyu saldırıyı “İzmir’in hoşgörü geleneğine” uygun düşmediğini söyleyerek.

Özellikle Batı’da Kürtlerin yoğun olduğu bölgelerde böylesi gerilimler, bir provakasyon, daha önce Mersin ve Adana’da gördüğümüz gibi her zaman olabilir. Ege’de Ergenekon örgütlenmesinin çok etkili olduğu, Kürtlere yönelik düşmanca duyguların, ayrımcılığın da arttığı bir sır sayılmaz. Ama Rasim Ozan Kütahyalı’nın İzmir’i “faşizmin başkenti” olarak nitelemesi ise doğru olmadığı gibi yukarıda değindiğim nedenlerle bana göre vahim bir hatadır.

Türkiye kritik bir eşikten geçiyor, ama geçmiş değiliz henüz. Kutuplaşmayı arttırmayacak, soğukkanlı analizlere ve dile en çok şimdi ihtiyacımız var.

Bu münasebetle CHP'lilere

Nabi Yağcı 28.11.2009

Münasebeti bayramda oluşumuz. Her ne kadar bu bayramdan kurban kanı nedeniyle hoşlanmasam da bayram bayramdır. Bu günler iyi duyguların hatırlandığı günler ise eğer, bu münasebetle barış ve kardeşlik duygularımızı bir bayram şekeri gibi sunmak, sunabileceğimiz yegâne şey.

Söz eğer uyarını bulur, yuvasına oturursa söz olmaktan çıkar maddi güce dönüşür. Olağan zamanlarda barıştan, kardeşlikten, sevgiden söz etmek "edebiyat yapma" olarak gelir kulaklara, "sev kardeşim" türküsü söylemek gibi; fakat barışı ve kardeşlik zorunluluğunu davet eden karşı uç yani şiddet ve düşmanlık elle tutulur ölçüde maddi güç olarak karşımıza çıkıyorsa eğer, artık "insanlığa davet" söz olarak kalmaz yankı bulur. 50 bin insanımızı yitirdiğimiz bir travma ortamında olduğumuzu unutmayalım. Henüz barış gelmiş değil ülkemize.

Geçtiğimiz perşembe günkü yazıma gelen iletilerden anlıyorum bunu. Bu denli olacağını beklemiyordum, hayli destek mesajları aldım. Bunların önemli bir kısmının CHP çevrelerinden geldiğini anlamak zor değildi. Hemen hepsinde "zan" altında kalmanın, kendini suçlu gibi hissetmenin ezikliği yansıyor. İzmir'de DTP konvoyuna yapılan saldırıyı kınıyorlar, "Biz 'o' değiliz, anlatılanlar biz değiliz" diyorlardı özetle. Kürt olduğunu söyleyerek yazan birkaç ileti de vardı gelenlerin arasında, o iletilerde ise geleceğe dönük apaçık bir tedirginlik yansıyor.

En son Bayramıç'te yaşanan linçe dönüşebilecek kitlesel öfkeyi gördük. Türk-Kürt çatışma tehlikesi alarm zillerini zaten çoktan çalmıştı, o gün bu gün tehlike azalmadı artarak sürüyor. Ege'de bir kentte kalabalık bir sokakta ya da bir otobüste iseniz, orada Kürtçe konuşan bir vatandaşımız varsa, ona yönelik çirkin bakışları, homurdanmaları görebilir, derin analizlere girmeksizin tehlikenin büyüklüğünü anlayabilirsiniz.

Durumu tasvir etmeye gerek yok artık, bununla zaman yitirilmemeli, meselemiz bu tehlikenin nasıl bertaraf edileceği meselesi olmalı.

Söz oraya gelince herkesten fazla CHP'lilere sorumluluk düşüyor. CHP'liler derken yalnız CHP aktivistlerini anlamıyorum, kendini CHP'li gören, oy veren çevreleri anlıyorum. Özellikle Ege ve Akdeniz'de CHP'lilerin sağduyu ve barış çağrılarının, diğer siyasi partilerin çağrılarından çok daha etkili olacağını öngörmek zor değil. İşte bu nedenle CHP'lilere büyük sorumluluk düşüyor. Ve yarın çok geç olmadan şiddete, ırkçı kamplaşmalara karşı barışa, kardeşliğe çağrı seslerinin yükselmesi gerek. Bir kıvılcım, önlenemezse eğer seri yangınlara neden olabilir.

Sağduyulu insanların, CHP yönetiminin, en başta Deniz Baykal'ın, izlediği politikayı değiştirmek değil –çünkü bunun mümkün olabileceğini hiç düşünmüyorum- ama hiç değilse şiddeti kışkırtan üslubu bırakması yönünde kamuoyu baskısı yaratmaları önemli. Dün sonuç vermezdi ama kanımca Dersim şokundan, Alevi tepkilerinden sonra böyle bir baskı sonuç verici olabilir.

İrkçi şiddet ve linç cephesine yeni tek bir insanı bile kaptırmamak, tek bir insan bile olsa oradan koparıp barış ve kardeşlik tarafına çekmek için gereken her çabayı harcamak bana göre izlenebilecek en sağlıklı ve en etkili yoldur.

Çevremden aldığım bir izlenim de önemli geliyor bana.

Türkiye’de öyle şeyler oluyor ki, durum bir gün öncesine göre değişmiş oluyor, ama olayların hızlı akışı nedeniyle bunu fark edemiyoruz. Dersim katliamı şokundan önceki Türkiye ile sonraki Türkiye de aynı değildir. Bu katliamı ve nedenlerini az çok bilenler, cumhuriyet tarihini resmî tarih okumaları dışında okuyanlar için, Dersim gerçeğinin ortaya çıkması bir şok değil kuşkusuz. Fakat vahşetle ilgili daha ayrıntılı bilgi ve belgelerin ortaya çıkması şok yaratmasa bile hepimiz için de sarsıcı oldu. Ama bilmeyenler için tam anlamıyla bir şoktu. CHP çevresi ve genelde şimdiye dek Atatürk ve cumhuriyete eleştirici bakamamış olanlar için kelimenin tam anlamıyla bir şok.

Zaten şok üstüne şok yaşamaktan yorgun düşen insanların bu sarsıntıları hazmetmeleri için zaman tanımak gerek. Hemen tutum değiştirmelerini beklemek gerçekçi bir beklenti olmaz. Hatta bu hazım sürecine yardımcı da olunmalı. Tarihî gerçekler, kafalara kakar gibi üstenci değil, insanlarımızı ikna amaçlı değerlendirilmeli. Hiç unutmamak gerekir ki, bugün gerçeklerin yanında duranların hepsi dün aynı pozisyonda duruyor değillerdi, değildik. Üstenci olmaya hakkımız yok.

Siyaset önemli ama insanı yutmasına da izin vermemeliyiz.

İnsanların değişebileceğine güven duymazsak geride güvenilebilecek bir şey kalmaz. Değiştirecek olanlar da onlar zira, tarihi yapanlar, insanlar yani.

İyi bayramlar.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Merkezkaç çözümler üretmek

Nabi Yağcı 30.11.2009

Yüzme öğrenmek için ilk kez suya giren herkes bilir, su yarı belimizi aştığında suyun bizi açığa çektiğini sanır, boğulma korkusu yaşarız. Aceleyle geri dönüp kıyıya kendimizi atmaya çabalarız. Oysa korkuların olduğu yerde çözümler de artık kendini dayatmış demektir. Korku suyun kaldırma gücünden gelir, yüzmeye hazırlar bizi, yapılacak tek şey kulaç atmak. Korku başka türlü yenilemez. Eğer yüzmek gibi bir niyetiniz varsa.

Bugünlerde toplum olarak tam da bu pozisyondayız.

Kürt Açılımı’na karşı olanlarla konuştuğunuzda mantıklı gibi görünen akıl yürütmelerinin hemen arkasında yatanın korku olduğunu görüyorsunuz. Korkana, korkma demek kadar anlamsız bir başka söz olamaz. Korkuların dayandığı nedenlerin tarihsel ve psikolojik analizlerini yapabilir, korkuların özgüven eksikliğinin bir sonucu olduğunu gösterebiliriz, zor değil ama bir işe yarar mı? Hiç sanmıyorum.

Kışkırtanlar olmasa insan belki de korkularıyla bir yere kadar baş edebilir. Ama korku tacirleri var etrafımızda, korku duygusunu, siyasette bir motivasyon aracı olarak kullananlar var, korkuları alıp satanlar, korkuyu bir kâr kapısı yapanlar var. Sabah akşam “bölündük, bölünüyoruz” temalarını işleyip duran bir medya var.

12 Eylül darbesinin hemen öncesinde mahalle kahvelerinin taranması, evlerin basılması, her gün ülkücü-devrimci çatışmasında birkaç kişinin ölmesi herkesi içine çeken öyle bir korku tüneli yaratmıştı ki, çatışmaların uzağında olanlar bile “Ne olur, ne olmaz evde yastığımın altında dursun” diye silah tedarik etmeye çabalıyordu. Silah tacirleri çok para kazanmışlardır o sıralar.

12 Eylül’e koşar adım gidilen o günlerde mahallelerde “can güvenliği komiteleri” doğmaya başlamıştı. Her siyasi görüşten mahalle sakinleri bu çatışmaları durdurabilmek, çocuklarının ölmelerini önleyebilmek için biraraya geliyordu. Bazı bölgelerde bu sivil girişimler ciddi anlamda etkili oluyor, çatışanlar kirli oyunu fark edip geri çekiliyordu.

Ne var ki, hem çok geç kalınmıştı hem de bugün derin devlet konusunda artan bilgilerimiz gösteriyor ki, o tarihte kirli tuzak çok büyük hazırlanmış, neredeyse kaçınılması mümkün olmayan kader çizgimiz belirlenmiş.

Bugün de “Kafes” planıyla kurulmak istenen kirli tuzağın boyutlarını görüyoruz.

Fakat 12 Eylül öncesinde bugünkü gibi ne derin devlet üstüne bu denli bilgi sahibiydik, ne kendi yanlışlarımız konusunda bugünkü kadar deney sahibi. Daha da önemlisi, hatta en önemlisi bu pis tuzakları ortaya çıkarma konusunda kararlılık gösterecek bir siyasi irade yoktu. Medyada gerçekleri korkusuzca dile getirecek kalemler de yoktu. Bunlar var bugün.

Peki, eksik olan ne?

Kürt Açılımı, Demokratik Açılım ve genelinde sivil demokratik değişimin önünde en önemli engel kanımca çift yönlü “toplumsal korkular”dır. Toplumsal korkular çözüm sürecini de zayıflatıyor. Çözümü zamana yaymak bu nedenle bir yönüyle doğru olsa da, atılabilir adımların atılmasında gecikmeler korkuların dağılmasını da geciktiriyor. Korku tacirlerine fırsat veriyor.

Fakat asıl eksik olan şey sivil toplum ayağıdır. Birbirinden korkan tarafları korkularıyla ve birbirleriyle yüzleştirecek olan mekânlar sivil toplum mekânlarıdır. Buralarda biraraya gelmelerdir.

Bu eksikliğe, *Sabah*’ta dünkü yazısında Mahmut Övür “**Nerede Akil insanlar, nerede sivil toplum?**” başlığa altında çok yerinde bir gönderme yapıyor. İzmir ve Bayramiç’te yaşanan gerginliklere işaret ettikten sonra “Ancak tüm bunlar olurken bu ülkenin “**Akil insanları**” ve sivil toplum örgütlerinin sessizliği dikkat çekiyor. Neden susuyorlar?” diyor ve TÜSİAD başta olmak üzere iş dünyasına, meslek odalarına, birliklere, sendikalara barış sürecinde neden sessiz kaldıklarını soruyor.

“Diyarbakır Sanayi ve Ticaret Odası dışında Demokratik Açılım süreci için çalışan tek oda adı duymadım. Silahlar sustuğunda, bu ülkeye barış geldiğinde ortaya çıkacak değerden belki de en büyük payı bu kuruluşlar almayacak mı? Aynı biçimde başta İstanbul ve Ankara olmak üzere büyük kentlerin yerel yönetimleri de hiçbir şey yapmıyor. Toplumsal barış için kendi inisiyatifleriyle atacakları bir adım yok mu? **Belediyeler kendi aralarında yeni ilişkiler kurarak sürece katkı veremez mi?** Bu sessizliği görünce, acaba hükümet mi sivil toplumun devreye girmesini istemiyor diye düşünmeden edemiyorum. Çünkü inanılmaz biçimde demokratik açılım süreci sadece siyasiler arası bir tartışmaya dönüştü” diyor ve yerinde bir vurguyla “Riske giren siyasetçiyi yalnız bırakırsak bedelini yine biz öderiz” uyarısını yapıyor.

Çok haklı değil mi?

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Postal kokulu çorap sökülürken

Nabi Yağcı 03.12.2009

Olmaz denilenler oluyor bir bir, en son eski kuvvet komutanları da ifadeye çağrıldılar. Dönemin Deniz Kuvvetleri Komutanı emekli Oramiral Özden Örnek'in "Darbe Günlükleri"nden, yani bir ufak ilmek kaçığından başlayan çorap söküğü, çorabın konçlarına doğru ilerliyor. Şimdi Örnek'in kendisi de ifade verecek. Mustafa Balbay'ın "Balbay burada Örnek Paşa nerede" haklı sorusu böylece yanıtsız kalmamış oluyor.

Basındaki bilgilere göre, sivil savcıların ifadelerine başvurmak için çağırdığı üç emekli general 2004 tarihinde Ayışığı, Sarıkız, Yakamoz ve Eldiven adıyla planlandığı söylenen darbe teşebbüsleri nedeniyle "şüpheli" olarak sorgulanacaklar. Dönemin Genelkurmay Başkanı emekli Orgeneral Hilmi Özkök'ün de daha önce tanık olarak ifadesine başvurulduğu hatırlanırsa böylece 2004'te ordunun en üst kademesinde bulunan kumandanlar sivil yargının önüne çıkmış olacaklar.

Bundan sonrası elbette sivil yargının işi. Fakat sonuçlar ne olursa olsun şu andaki fotoğrafı sabitlemeliyiz. Çünkü çok önemli. Sonuçlarından bağımsız olarak çok önemli. Türkiye tarihinde ordunun üst kademesinde görev yapmış paşaların sivil yargı önüne çıkmaları, çıkarılmaları tarihimizde bir dönüm noktası sayılmalı. İsviçre'deki minare referandumunun yarattığı gürültü ne yazık ki emekli paşaların sivil yargıya ifade vermek için çağrılmış olmalarının önemini gölgeledi. Gideceklerdir kuşkusuz, ama ifade için çağrılmış olmaları verecekleri ifadelerden bence çok daha anlamlı.

Üç emekli general şimdiye dek ifade için sivil yargı önüne çağırılmamıştı, şimdi çağırıldığına göre bu demektir ki, en azından suça karine teşkil edecek bulgular var. Bizi ilgilendiren bu değil, yargı yönü değil, yargının işi bu; ama Ergenekon davasının açıldığı ilk gününden itibaren kafaları karıştırmak için yaratılan havayı hatırlayalım; bu davaya "fasa fiso" diyenleri, AK Parti'nin muhaliflerine karşı bir oyunu diye gösterenleri, "yesinler birbirlerini" ya da "üç beş kişiye dokundular o kadarla kalacak" diyenleri hatırlayalım.

Bütün bu gelişmelerle birlikte, militarist vesayet rejiminin çözülüşü arasındaki bağıntıyı göremeyenleri ve Cumhuriyet mitinglerine samimi korkularının verdiği tepkilerle katılanları düşünüyorum. Kendi çevremden ve aldığım iletilerden edindiğim izlenimlerle şunu rahatlıkla söyleyebilirim; bu çevreler içinde samimi olanlar duruma şimdi daha farklı bir gözlükle bakmaya, en azından dünkü yargıları üstüne yeniden düşünmeye başlıyorlar. "Acaba biz mi yanılıyoruz, gerçekten oyuna mı getirildik" diye düşünenlerin hiç de az olmadığını sanıyorum. Hele özellikle Dersim Katliamı şokundan sonra yeniden durum muhasebesi yapanlar var.

Kendi adıma çok önemsedığım nokta tam da burası. Sökülmekte olan çorap, yıllardır kafamıza geçirilmiş olan postal kokulu haki militarizm çorabıdır. Çorabın söküldüğünü görenler bu söküğü durdurmanın telaşı ile bu

kez de bizi "Kafes" içine sokmayı kafalarına koymuşlar.

Çorap çözülürken belki de asıl gözden kaçırılmaması gereken şey kafalarımıza sinmiş olan postal kokusudur ya da militarist zihniyet. Hiç birimizin bu kokudan büsbütün azade olduğumuzu sanmıyorum. Çünkü aynı rahleyi tedristen geçtik. Farklı tarafta olmamız bir mühendis hatası sonucu da olabilir. Görmek zor değil, en liberal, en demokrat ya da en solcu, en hak ve adalet yanlısı görünenlerde, insan öyle cümleler, öyle duruşlar yakalıyor ki, dönüp kendine bakıyor acaba ben de nerelerde böyle yapıyorum diye, yakalıyor da kendini. Baksanıza, özellikle son zamanlarda hoşgörü sözünü dilinden düşürmeyen Başbakanımız da, kendine yöneltilen aynı silahı kullanarak köşe yazarlarını "millet, devlet" adına yargılamakta hiç duraksamadı.

Kimseye akıl vermek değil niyetim, çok akıllı olsaydık böyle mi olurduk, kendi aklım kendime. Sesli düşünüyorum yalnızca. Kendi geçmişimden kendim için çıkardığım en önemli dersi, "eğilimlerle olguları, olgularla insanı karıştırmamak" olarak formüle ediyorum. Teorik çıkarsamalar, siyasi analizler, siyaset biliminin ve hatta sosyal bilimlerin söyledikleri ancak eğilimleri verir, hiçbir zaman somut olguları ve hele insanı bütünüyle kucaklayamaz.

Hele dünya değişiyor, Türkiye değişiyor dediğimiz ve henüz bu değişim konusunda ancak yaklaşık fikirlere sahip olduğumuz bir anda, bu değişim momentinde kendimizi değişmeyen bir sabite, doğrunun merkezi gibi görmek bizzat değişimin diyalektiğine aykırı. Dünyayı açıklamada kullanılan teorik, siyasi analiz kalıplarının, özellikle etiketlemelerin bugünü açıklamada yeterli olamayacağını, en azından ihtiyatlı olma gereğini görmek zor olmasa gerek .

Türkiye değişiyor, herkes de değişecek.

Asıl önemli olanı birlikte değişmeye çabalamak.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

DTP ve gelecek

Nabi Yağcı 05.12.2009

Öyle günlerdeyiz ki, toplum olarak karanlık tünelin ucunda görünenin gün ışığı mı yoksa üzerimize gelen tren mi olduğu konusunda rivayet muhtelif. Bu belirsizlik yalnızca siyasi tercihlerimizle veya iyimserlik, kötümserlik gibi kişisel karakter özellikleriyle açıklanamaz.

2000'li yılları hatırlayalım, yaklaşık olarak 2003, 2004'e kadar toplum olarak görece daha iyimser bir hava içindeydik. Ortada henüz fol yok yumurta yokken AB hedefi ve AB ile uyum için üst üste yıldırım hızıyla Meclis'ten geçen reform yasaları vs. toplumda bir iyimserlik atmosferi yaratmaktaydı. O günlerden bugünlere gelindiğinde bir dizi önemli demokratik reform gerçekleştiği halde bugün toplum olarak tünelin ucunda görünenin ne olduğu konusunda aynı sanıları paylaşılabiliyor değiliz.

Kendi adıma ben, tünelin ucunda görünenin üzerimize gelen tren değil de gün ışığı olduğunu düşünenlerdenim. Özellikle derin devletin çözülmesine, kanlı tuzakların bozulmasına bakarak iyimserliğim artıyor. Fakat bu iyimserlik, hiç kaygılarım olmadığı anlamında kör bir iyimserlik de değil.

Demokratik reformlar yönünde daha ilk adımlar atılmaya başlandığında reform sürecinin tehlikelerine daha o zamanlarda hep işaret etmiştik. Özellikle AB hedefinde reformlara girişen Doğu Avrupa ülkelerini dikkatle izlemiş ve hatta özel olarak araştırmıştım da. Oralarda başlangıçtaki heyecanın, iyimserliğin reform süreci ilerledikçe farklılaştığını görmüştük. Çünkü bu reformlar bir kısım çıkar çevrelerinin işlerini bozuyordu, ikincisi reformların çoğu halk için acı ilaç etkisi yapıyordu vs. Bunlar bizim için de "aynıyla vaki". Fakat biliniyor olsa da bizim için iki çok önemli faktörün rolünün altı çizilmeli.

Birinci ve en önemli faktör, AB hedefinin ve bu hedef için atılan reform adımlarının gittikçe ciddileştiğini gören ve "devlet bizim" zihniyetinde olan, asker sivil yani militarist vesayet rejiminin, özellikle cumhurbaşkanlığı seçiminden sonra açık biçimde direnişe geçmesi; daha da önceye giden darbe ortamını hazırlamak üzere karanlık plânların hayata geçirilmeye başlanması. Bu dediğim, artık bir yorum değil, Ergenekon davası etrafında belgeli hale gelmiş bir vakiadır.

İkinci önemli faktör, birinciyle de iç içe geçmiş olarak düşünülmesi gereken "Kürt sorunu"dur. "Mesele vatansa gerisi teferruattır" ideolojisiyle yani Kemalist ideolojiyle beslene gelen Kürtleri yok sayma ve/veya sorunu güvenlik/asayiş sorununa indirgeme politikası. Bu resmî politika Kürt sorununun çözümü siyasi gündemin sıcak konusu halini almaya başladıkça gerçek yüzünü örtüsüz ve militan biçimde yeniden göstermeye başladı. Bunun en tipik örneği daha önce demokratik çözüm paketleri hazırladığı halde hepsini unutup, Onur Öymen'in dilinde ifadesini bulan, geçmişteki faşizan yöntemleri hatırlatmaya kadar gerileyen CHP'nin tutumudur. Kısacası reformcu adımlar hızlandıkça CHP ve MHP militan bir karşı kamp, düşman kampı yaratmaya odaklandı. Ortamı gerdikçe gerdi.

AK Parti iktidarı ise, tam da barış umutlarının yeşerdiği yerde, dönüşlerde cesaretsizlik gösterdi. Dönüş girişiminde sınırdaki karşılıklı hatalar düzeltilebilirdi oysa, ama hükümet o sathı mailde yani kaygan zeminde en yapılmaması gereken şeyi yaptı frene bastı ve arabanın yoldan çıkmasına neden oldu. Toparlamak hiç de kolay olmayacak.

Hükümet, kim ne derse desin Kürt sorununun çözümü için önemli adımlar attığı halde bu adımların toplumda gözle görülür bir rahatlama neden olmadığını göremiyor. Hatta Kürtlerin nankörlük yaptığı duygusuna kapılıyor. Fakat siyasette kendini haklı görmek sonucu değiştirmez, önemli olan dışınızdaki olguyu görmek. Barışı sağlamak, dağdakilerin inmesi hem sorunun çözümü hem kamuoyunun rahatlama açısından meselenin can damarı. Bu yönde somut gelişme olmadıkça gerilim azalmaz. Çünkü damardaki basınç siyasetidir.

Açık ki, DTP'nin de ciddi yanlıları var, yeri geldikçe kendi adıma ben de eleştiriyorum, hele son molotoflu şiddet eylemleri karşısında DTP'nin pasif duruşu ciddi hayal kırıklığı yarattı. Fakat bugün, geleceği düşünmenin verdiği kaygı geçmişi eleştirmekten daha önemli hale geldi. Anayasa Mahkemesi DTP'yi kapatırsa ne olacak? Kapatma kararı çıkarsa eğer bu kararın, partiler mezarlığına bir mezar taşı daha dikmenin de ötesinde kötü sonuçlar doğuracağı görünen köydür.

Daha önce yazdığım gibi, Kürt açılımını, demokratik açılımı provoke etmenin en kestirme yolu DTP'yi kapatmaktır.

Sonucu yüreğimiz ağızımızda bekleyecek, sonrasını sonra düşüneceğiz.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

‘Ne hakla sorgulanırlar’

Nabi Yağcı 07.12.2009

Diyen yok artık, farkında mısınız? Baykal bile demedi, diyemedi. Üç kuvvet komutanının sivil savcılığa “şüpheli” sıfatıyla çağrılmasına ve ardından da sorgulanmalarına kimse “Olur mu böyle şey” demedi. Kafalardaki tek soru “Acaba sorguya gelecekler mi” sorusuydu, gelmezlerse ne olacaktı, hangi güç getirebilirdi?

Ama geldiler.

“Doğal” olanı da buydu. Böylece normalleşme yönünde, sivil demokrasi yolunda kritik bir eşik daha aşılmış oldu. Zor oluyor, sancılı oluyor ama oluyor işte. Yüzyılın hesabını görmek kolay değil. Gerçeğin ya da tarihin aynasından baktığımızda sorgulananın üç kumandan olmadığı görülebilir, yüzyıla yaklaşan, “devlet benim”ci, cuntacı, darbeci, muhtıracı, komplocu militarist İttihatçı zihniyettir sorgulanan.

Bu nedenle yazımın başlığındaki soruyu kimsenin sormamış olması altı çizilmesi gereken önemdedir. Fakat gerçeğin bir de öte yüzü var. Kumandanları sivil yargı önüne getiren şey, kamuoyundaki demokratik zihniyet değişiminin yanı sıra fiili dengeyi değiştiren şey, askerlerin de sivil yargıda yargılanmalarının önünü açan son yasa değişikliğidir. Bu yasa değişikliği olmasaydı bu sonuç doğmayacak, sivil savcılar devre dışı kalacaklardı. Yargı tekliğini sağlamak için hukuk devleti yönünde atılan bu adım ise, varlık nedeni sivil siyaset olduğu halde genetik kodlarının dışına çıkamayan bir parti, CHP eliyle iptal için Anayasa Mahkemesi çekmecesinde duruyor. Sivil siyaset adına utanılacak bir durum. Mahkeme bu yasa değişikliğini iptal ederse başa dönülecek. Baykal da, buna hazırlık yapıyor gibi. Şimdi de “asimetrik propaganda” lafına sarıldı. Asimetrik propaganda yapılmıyormuş! Sivil hukuku sivil demokrasiyi savunmak asimetrik propaganda oluyor.

Üstelik, tarihinde hiç simetrik olamamış olan bir demokraside neyin asimetri olduğunu, izafiyet teorisinin mucidi Einstein bile gelse saptayamaz. Darbeler, cuntalar bir demokraside simetrik olaylar mıdır? Gerçek bir demokrasiye göre 12 Eylül simetrik midir, 28 Şubat nedir, e-muhtırayı veren general “ben yazdım” diye açık beyanatta bulunabiliyor da kimsenin gıkı çıkamıyorsa asimetrik propaganda yapan kim burada? Poyrazköy’de çıkan silahların içi boş boru olduğu propagandası simetrik midir? Ya 367 meselesi... Neyin simetriği? Bir yanda TBMM var; öbür tarafta kendini parlamento yerine koyan Anayasa Mahkemesi. Burada bir simetri görebilenler beri gelsin.

Aslına bakarsanız hepsi de gayet simetrik! Simetri eğer iki parçanın bir eksen etrafında eşit mesafede olması demek ise (ben simetriyi böyle tarif ettim, fizikçi değilim, yanlışsam fizikçiler, estetikçiler beni bağışlasın) bizdeki sözde demokrasiyle, vesayetçi anti-demokrasi gayet simetrik biçimde kuzu sarması vaziyetindedir. Bir madalyonun iki yüzü gibi.

Gerçekte şunu sormak lazım; bizdeki gibi uyduruk demokrasilerde değil de özgürlükçü demokrasilerde toplum simetrik mi olur, asimetrik mi?

Kesinlikle asimetrik olur. Özgürlükçü demokrasi asimetriktir.

Siz hiç simetrik insan yüzü gördünüz mü? Fakat toplum mühendisleri öyle sanırlar. Hep başkalarını dikiz etmekten aynada kendi yüzlerine hiç dikkatle bakmamışlardır da ondan. Burnunuzu şakülleyip aynada yüzünüze dikkatle bir bakın bakalım iki parça tıpkısının aynısı mı? Emir-kumanda mekanizması ise simetrik olmazsa işlemez. "Ben bu emri tartışmak istiyorum" diyerek "asimetriklik" yapan bir ast görülmüş müdür? Göremezsiniz çünkü bu mekanizma asimetrik çalışsa, *Sabah* gazetesinde Engin Ardıç'ın gayet güzel açıkladığı gibi zaten askeriye diye bir meslek olmazdı. Bu nedenle asimetriklikten şikâyetçi olan Genelkurmay Başkanı'nı iyi anlıyorum da sivilleri hiç anlamıyorum, eğer hakikaten sivil iseler!

Sözün özüne geleyim. Türkiye olağanüstü sancılı biçimde sivil demokrasi yönünde habire ufak ufak köşe dönüyor, eşik atlıyor. Fakat dönülen hiçbir köşe güvence altında değil henüz. Bu durumu özellikle DTP'lilerin göremeyişine şaşıyorum. Türkiye nefesini tutmuş kumandanlar yargı önüne çıkıp ifade verecekler mi diye beklerken molotoflu, taşlı sopalı sokak eylemleri yapılıyor. Bu durum bir hücrenin metre karesiyle açıklanabilir bir şey mi sizce? Bu ortamda talepler sıralamasının en başına bunu koymak hangi gerekçeyle açıklanabilir?

DTP'nin başından beri net yanıt veremediği mesele, Kürt sorununun çözümünde, bugünkü fiili durumda, tüm eleştirileriyle birlikte hangi siyasi iradeyle yol alabilecekleri meselesidir. Vesayet rejimi çözülürken DTP'nin bu çözüme açık, ikircimsiz destek vermesi olağanüstü önemde sonuçlar doğurur, buzları eritebilir, yıkılmaz sanılan duvarları yıkardı oysa.

Ne yazık ki, DTP şu anda orada değil. Ama hâlâ çok geç değil bence.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Ölenler boşuna mı öldü

Nabi Yağcı 10.12.2009

Bir hayatı sonlandıracak, bir hayata karşılık gelecek hayatın kendinden başka bir aşkındeğer olduğuna inanmıyorum. Gençliğimde inanıyordum ben de "devrim uğura ölmek" gibi. Bu düşünce, tarihin bir sonu olduğuna inanmaktan kaynaklanıyor. Cennet gibi. Cennete varılacağına eminsen onun uğruna ölebilirsin ve hatta öldürebilirsin. Vatan gibi, devlet, millet gibi, din gibi bir "kutsallık" adına ölmek veya öldürmek aynı şey. Bu değerleri temsil ettiğine inanılan bir kişi , bir lider de olabilir bu.

Hiçbir değer ölçüsüne sahip olmadan, otlar kusuruma bakmasın, sırf benzetmek için söylüyorum "ot gibi" yaşamak değil mesele. Değerler sorunu kanımca, günümüz dünyasının en önemli sorunu, dünya-insan-evren tasavvurunun , diplerde kalmış eski ama eskimemiş veya yeni hangi değerleri öne alacağı ,kendine eksen

yapacağı meselesi kanımca pek az konuştuğumuz en önemli sorunuz. Değerler paradigmasında köklü değişim de diyebiliriz buna.

Bir kutsal veya "yüce" adına ölmek ve veya öldürmek, geçtiğimiz çağların "güce tapınç" çağının kültürüdür. Uydurma bir kültür de değildir, tarihin pratiğinden çıkmıştır, deneylenmiştir; her değişimin ancak güce, zora dayanılarak gerçekleşmiş olduğunu görmenin yarattığı şiddet kültürüdür bu. Tarihin ebesinin "zor" olduğuna inanmaya dayanır. Tarihler de hep böyle yazılmamış mıdır zaten? Savaşların, büyük kumandanların, kahramanların ve hainlerin tarihi. Oysa o zamanlar bile yalnızca bunlardan ibaret değildi hayat. İlk hümanizm fikirleri, yüzyıllar boyu süren din kavgaları, ırk kavgaları insan kıyımları, o ölümler, o vahşet, o kan içinde yeşerdi. Ferhat Kentel'in *Tarafta* çok güzel ifade ettiği gibi toprak altında çürüyen "humus", çürümenin içinden hayatı filizlendiriyor. Geleceğe dair iyimserliğin her halde en sağlam kaynağı bu gerçeği görebilmek olmalı.

Bilgi, bilişim çağına girdik diyorsak eğer zorun değil fikrin değiştirici gücüne bağlanmak zorundayız. Baksanıza hiçbir şey gizli kalmıyor artık, resmen gizlenenlerin doğrusunu internette o gün görebiliyoruz. Çünkü gibi darbeciler, cuntacılar, halka kurulan tuzaklar gizli kalamıyor. İnsan hakları ulusal sınırlara hapsedilemiyor, edilmek istense de, sınır tanımaz gazeteciler, sınır tanımaz avukatlar gibi ulus-üstü sivil toplum kuruluşlarının, insan hakları evrensel hukukunun engeline çarpıyor.

Farkındayım elbette, bu söylediklerim şu anda ülkemizde yaşadıklarımızla büyük bir paradoks oluşturuyor. Daha yeni yedi askerimizi, evladımızı toprağa verdik. Biri, bir molotof saldırısı öbürü bir kurşunla iki gencimizi daha yitirdik. Siyasilerin dilini bir kenara koyarsak basına göz attığımda eskiden farklı olarak insanların yaklaşan tehlikenin farkında olduklarını görüyorum, kışkırtmamaya elden geldiğince özen gösteriliyor. En önemlisi bu saldırıların arkasındaki el konusunda çünkü kadar emin değiller. Tokat'taki saldırıdan sonra, geçmişteki 33 askerin öldürülmesi olayı, öyle düşünsün düşünmesin, kendiliğinden herkesin aklına bir soru olarak düştü.

Derin devlet çözülüyorken, demokratik açılım gündemdeyken, Anayasa Mahkemesi'nde DTP davası görülüyorken bu saldırılar, arkasında kimler olursa olsun kesinlikle provokasyondur. Amaç yalnızca barışı vurmak değil çok daha tehlikeli olanı Türk-Kürt vatandaş kavgasının fitilini ateşlemektir. Her an bir köşede, yeni bir saldırı, bir linç olayı olabileceğini hesaba katmayanlar varsa ya bu ülkede yaşamıyorlar ya da korkudan hisleri dumura uğramış demektir.

"Hain."

Tokat'taki saldırı sonrası iki muhalefet lideri de iktidara karşı bu sıfatı kullandı. Ortaçağ'dan günümüze gelen çürümüş şiddet kültürünün dili bu. Bu dilin kamu vicdanını rahatsız ettiğine hiç kuşkusuz yok. Onların meselesi de zaten bu değil, bir azınlığa sesleniyorlar. Azınlık ama kışkırtmalar sonucu aklını yitirebilecek bir azınlık. Tehlikesiz değil yani.

Oysa bu son saldırı ne diyor: Barış gelmezse, açılımlar durursa ölümler, tabutlar gelmeye devam edecek. 25 senede 50 bin insanımızı mı yitirdik, işte şimdi ne acı ki, son birkaç gün içinde 50 bin7, 50 bin 8, 50 bin 9 oldu. Sürsün mü istiyorsunuz? Hâlâ hiçbir çözüm önermeden, eski şiddet politikalarını savunmak, yalnızca kışkırtıcılık yapmak yeni ölümlere davetiye değil de başka nedir?

Daha önce de yazmıştım; "Boşuna mı öldüler" sorusu vicdanın bir sorusudur, haklı bir sorudur. Boşuna olmaması barışın gelmesiyle mümkün olacak. Son yitirdiklerimiz aklımızı, vicdanımızı harekete geçirmeli. Artık, Kürt-Türk her iki taraftan da sağduyunun sesine olan ihtiyaç hayat kadar değer kazandı. Mesele artık yalnızca

siyasetçilere bırakılamayacak denli kritik dönemece girdi. Demokratlar, sivil toplum kuruluşları, herkes ses vermeli. Her sağduyu sesi bir gencimizin hayatını kurtarmak demek olacak.

Ölenler boşuna ölmedi diyebilmek için asıl şimdi demokratik açılım hızlandırılmalıdır.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Zamana ihtiyacımız var

Nabi Yağcı 12.12.2009

Yazımı bitirirken PKK'nın, Reşadiye saldırısını üstlendiği haberi ajanslara düştü. DTP hakkında Anayasa Mahkemesi kararı beklenirken yapılan bu insanlık dışı pusunun ve PKK'nın bu katliamı üstlenme zamanlamasının anlamı çok açık.

Barışı vurmak.

Böylece demokratik açılımla manevra alanları daralan her iki tarafın kanla beslenen şahinleri oyun alanlarını genişletmiş, barış isteyenlerin eli ise zayıflamış olacak. Eğer içeride CHP ve MHP gibi, Kürtlere karşı şiddet politikasını savunanlar olmasaydı Reşadiye saldırısı yirmi beş yıldır yapılan saldırılardan farklı bir anlam taşımazdı. Oysa bugün, açılım ortamında PKK tarafından üstlenildiği açıklanan bu pusunun çok stratejik anlamı var.

İlk ve yakın hedef DTP.

DTP'nin kapatılmasını sağlayarak Kürtler içinde silahlı mücadeleye, şiddete karşı olanları pasifize etmek. Hükümetin açılım yönünde atacağı adımların önünü keserek veya reformları minimize ederek Kürtlerin sorunun çözüleceğine dair inançlarını zayıflatmak, umutlarını bitirmek. Böylece anlaşılabilir ki, kurulan insanlık dışı pusu yalnız barışa karşı değildi.

Demokrasiye kurulmuş bir pusuydu.

İkinci yakın hedef, Türk-Kürt vatandaş çatışmasının fitilini ateşlemektir. DTP'nin tasfiyesi ile bütün Kürtlerin terörist olarak algılanmasına karşı duracak hiçbir ses kalmayacak. Savaş yeniden başladı havası ile yeni sokak saldırılarının da önü açılacak.

Bu pusu aynı zamanda AK Parti hükümetine karşı kurulmuş bir pusudur.

AK Parti için açılacak muhtemel bir kapatma davası için böylece yeni argümanlar üretilmiş olacak.

Başka şeyler de söylenebilir ama hepsinden daha önemlisi ne yapılacağına dairdir.

Tam da şimdi “Barış Açılımı” için daha gür biçimde ses yükseltmek gerekli.

Yukarıda sıraladığım faktörlerin hepsi barış amacı için tersine döndürülebilir olan çok güçlü nedenlerdir. Şimdi, her iki tarafın şahinlerinin ne yapmak istedikleri çok açık hale gelmiştir. Bu nedenle savaş yanlısı şahinlerin manevra alanını daraltmanın koşulları daha fazladır.

“DTP kapatılmamalıdır” talebi bu koşullarda daha da önem kazandı.

Kimileri, DTP kapatılmasını diyenlere “yargıdan siyasi karar bekliyorsunuz” diyorlar. Türkiye’yi hiç tanımayan, geçmişini, bugününü hiç bilmeyen bir yabancı bunu söylese anlayabiliriz ama neyin ne olduğunu cin gibi bilenler bunu söyleyince bu sözler laf kıtlığında da asma yaprağı budama oluyor.

Yüksek yargıdan, bu ülkede insanlarımızın, askerlerimizin, gençlerin ölmemesini gözeterek iç barışı kollayıcı tutum almalarını istemek, bunu beklemek yargıya siyasi müdahale mi demektir? Bu özeni gösteren bir yargı kararını “siyasi” diyerek eleştirmek doğru olur mu? Vicdani kanaat nerede kaldı? Laiklik savunuculuğundan hareketle “Çağdaş Türkiye” hedefini dilinden düşürmeyen yüksek yargı mensuplarına, “DTP’yi kapatıp partiler mezarlığına bir mezar taşı daha dikerek, dünya önünde ülkemizi rezil etmeyin” demek yargıya meşru olmayan bir müdahalede bulunmak mı demektir?

Ve nihayet Kürt sorunu TBMM’de genel görüşmeye açılarak tartışılmış ve böylece bu sorunun varlığı meşruiyet kazanmıştır. Yani bir yanda Kürt sorununun çözümü için bir siyasi irade vardır, çözüm isteği resmî bir politika haline gelmiştir ama öte yandan savaş koşulları henüz ortadan kaldırılabilmiş değildir. Bu koşullarda DTP yöneticilerinin yalnızca açıklamalarına bakarak karar vermek adalet duygusunu örseler. Örneğin bir kişinin “Dağa çıkarız” sözü bir kapatma karinesi sayılabilecekse MHP lideri Bahçeli de aynı sözü söylemiştir.

Başka ülkelerden parti kapatmalarına dair örnekler veriliyor. Batasuna örneği gibi. Fakat o ülkedeki siyasi gelişmelerin bütününe inceleyip verilen kararları o gelişmelerin bütünlüğü içine koyarak değerlendirmek gerekir, yoksa yalnızca karar ve gerekçelerine bakmak doğru bir hukuki inceleme yapmış olmak anlamına gelmez. Bu ülkelerde uzun barış görüşmeleri olmuş ve taraflar soğukkanlı muhakeme yapacak zamanı bulabilmişlerdir. Oysa bizde her şey çok daha yeni, daha her şeyin başındayız.

Bizim ülke olarak, toplum olarak sorun çözme deneyimimiz hiç yok. İlk kez üstelik Kürt sorunu gibi en zorlu, elini uzatanın elini yaktığı, o nedenle iktidarların hep uzak durduğu bir sorunu çözmeye çalışıyoruz. Bugün de muhalefet aynı şeyi söylüyor, iktidara, “dokunma yanarsın” diyor. Çözüm hiç kolay değil, kolay olmadığını her gün yaşayarak görüyoruz. Bir çocuğun ateşin yakıcı olduğunu deneyerek öğrenmesi gibi elimiz yana yana öğreniyoruz.

Zamana ihtiyacımız var.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Bir tabut daha

Nabi Yağcı 14.12.2009

Yedi asker ve iki sivil vatandaşımızın tabutlarını bir tabut daha izledi. DTP kapatıldı. Olmasın diyerek beklediğimiz şey oldu DTP Anayasa Mahkemesi tarafından kapatıldı. Görkemli "Partiler Mezarlığı"mıza bir tabut daha taşındı, bir mezar daha kazılıp, bir mezar taşı daha dikildi; üzerinde "Ya sev, ya terk et" yazılı.

Zincirlikuyu Mezarlığı önünden geçerken insanın içini titreten, insana bir zavallılık veya ezilmişlik, çaresizlik duygusu veren "Ölümü tadacaksın" yazısı bizim siyasi partiler hukukumuzun en başında yer alır. Orada partiler için "Ölümü tadacaksın" yazar; ölümü tatmayan bir siyasi çizgi yoktur ülkemizde. Tarihimizde hangi ideolojik çizgide olursa olsun, sağcı, solcu, ortacı fark etmez, her siyasetten parti ölümü tatmış, kapatılmış, yerlerine başkaları kurulmuş, onların da vadesi gelince boyunlarına idam fermanı asılmıştır. Ben değil, tarih söylüyor bunu.

Bu ülkede yalnızca 1980'e kadar olan tarihî kesit ele alınsa, CHP dışında neredeyse kurulan her parti kapatılmıştır. CHP de 12 Eylül'de nasibini almış olsa da en uzun ömre sahip tek parti CHP oldu. CHP'nin 12 Eylül 1980'de kapatılması tanrıların partisi olduğunu unutup, fanilerin arasına karışmayı istemek gibi bir yanılaşa düşmesinin, ortanın-soluna geçmesinin sonunda olmuştur. Faniler dünyasının günahının dayanılmaz cazibesine kapılmış olmasaydı böyle bir çizgi değişikliği hatasına düşmeyecek, devlet partisi olduğunu unutmayacak, tanrıların partisi olarak ölümsüzlüğüne gölge düşürmemiş olacaktı. Bu gerçeği iyi bilen Baykal ve ekibi, CHP'yi Bülent Ecevit çizgisinden bütünüyle temizleyip asli misyonuna oturtular. TBMM'de yaptığı konuşmayla Onur Öymen son rötuşu da yapıp, son noktayı koymuştu. Artık karada ölüm yok bu partiye.

Hukuk devletinin cari olduğu Batı demokrasilerinde hangi siyasi, ideolojik çizgide olursa olsun hemen her parti 100, 150 yıllık partiler iken, bizde CHP dışında hiçbir partinin ömrü 20 yılı bile bulmaz. Sözde çok partili siyasi sisteme geçildikten sonra DP 14 yıl yaşayabildi, yerine kurulan AP 19 yıl, MSP 8 yıl, sol partileri saymıyorum bile. Ey, Cumhuriyet'le övünenler, dönüp eserinize bakın! Yarattığınız tablo bu işte. Hukuk adına, demokrasi adına utanç duymuyorsanız hâlâ ne diyeyim size?

Her parti kapatmada karar gerekçesi, DTP'nin kapatılmasında olduğu gibi gayet "hukuki" idi. İstiklâl Mahkemelerinin karar gerekçeleri ne kadar hukuki ise, 27 Mayıs 1960 darbesi sonrası kurulan, Adnan Menderes ve arkadaşlarının idamına karar veren Yassıada Mahkemesi'nin kararları ne kadar hukuki ise, 12 Eylül darbesi sonrasında kurulan mahkemelerin kararları, yaşı tutmadığı halde idam edilenler için verilen kararlar ne kadar hukuki ise, 367 kararı ne kadar hukuki ise DTP kararı da o kadar hukukidir.

Yargıçlar önlerindeki yasayla bağlıymışlar. Olabilir, ama hukukun işlemediği, hukuk devletinin, tarafsız yargının olmadığı yerde yasa yorumları hukuki değil siyasidir. Kürt sorunu hukuki değil siyasidir. Kimse kendini kandırmasın, ikiye bölme yapmasın bugün Türkiye'nin hiçbir sorunu hukuki değildir, siyasidir. Sorunlarımız hukuk yokluğundan kaynaklanmıyor; hukuk yokluğu da, yargının tarafsız olmayışı da siyasidir, siyasi nedenlerden doğuyor. Fakat karışımızdaki mesele, siyasi olan tüm bu sorunlarımızın hangi yolla çözüleceği meselesidir, hukuk yaratarak, hukuk yoluyla mı, yoksa "kimin gücü kime yetiyorsa" yoluyla mı? Başka deyişle, güç kullanma ve/veya güç kullanma tehdidiyle mi, yoksa hakka ve rızaya, hukuka dayalı olarak mı?

Kapatılan her partiyle birlikte bu ülkeyi terk eden şey, halkın demokratik siyasete olan inancıdır. 1960 sonrasında sol hareket içinde iki eğilim vardı; biri "Bu ülkede yasal yollarla sol mücadeleye hayat hakkı tanımazlar, bu nedenle illegal yani yasadışı yollar geçerli ve doğrudur" diyenler ve öte tarafta yasal mücadele yollarını her ne pahasına olursa olsun savunmak, bu yoldan ayrılmamak gerekir diyenler. Fakat 12 Eylül dikta

rejimi yasal partileri değil yalnızca yasal demokratik örgütleri de kapattığı zaman birinci görüş güç kazandı. İkinci görüşü yani yasal mücadeleyi savunanlar, ben de içinde, bu görüşün bu ülkede geçerli olamayacağı sonunca varmıştık o tarihte.

Bizde tarih tekerrür eder, DTP kapatıldı, bu partiye oy verenler de cezalandırıldı ve bir kez daha Kürt hareketine siyasi yollarda kendi sesini duyurma ve siyasi temsil yolu kapatıldı.

Fakat koşullar dünkü gibi değil, inanıyorum, Kürt-Türk demokratları ve sol, demokratik açılımın güçlenerek sürmesi için birlikte hareketin yeni yollarını bulacaklardır.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Stratejik alan kayması

Nabi Yağcı 17.12.2009

Şu anda Türkiye’de seyretmekte olduğumuz film bana klasik tarza daha yakın görünüyor. Yani aktörlerin karakterleri, yapmak istedikleri aşağı yukarı belirgin. Ergenekon davası ve bu dava etrafında açıklık kazanan siyasi gerçekler, en azından ülkemizin son yirmi yılının hikâyesini, ustaca dramlar, gizemli düğümler kurmayı beceremeyen bir acemi yazarın kaleminden çıkmışçasına düz okunur hale getirdi. O tarihlerde karışık, karmaşık gibi görünen ve bu nedenle yorum üstüne yorum yapılan olayların hiç de öyle karmaşık olmadığını anlıyoruz bugün. 28 Şubat bilmececi, 33 erin katledilmesi olayı veya daha ilginç olanı birilerinin DSP’li, MHP’li bir koalisyon hükümetini kurmayı nasıl kotarabildikleri meselesi gibi.

Dikkat edilirse bugün düşünceler, yorumlar esas olarak önümüzdeki günlerde neler olabileceği üstüne olmakta. Örneğin yedi askerimizin öldürülmesi olayını kimin, kimlerin yaptığı meselesi tutum alabilmek için pek fazla yorum gerektirmedi. Bu olayın, kim yaparsa yapsın, PKK yapmış olsa bile “Barışa yönelik bir provokasyon” olduğu ortak paylaşılan bir kanaat oldu.

Reşadiye saldırısı ve bu saldırıyı savunma gerekçesi ile PKK, önümüzde hâlâ iki yol olduğunu düşünmemizi istiyor; “Kürt sorunu demokrasi yoluyla çözülemezse silahlı mücadele yoluyla çözülür” diyor. Demokratik Açılım’da beklenenleri henüz bulamamış olmak, bu saldırı –isterse PKK’nın otonom birimlerinden birinin yaptığı kontrol dışı bir saldırı olsun- ve saldırıyı üstlenme gerekçesi başka tür düşünmeye imkân tanımıyor. Kürt sorununun geldiğimiz noktada artık şiddet kullanma, güce başvurma yoluyla çözülemeyeceği üstüne baskın bir kanaat oluşmuştu. Ne oldu, başa, 1990’lara, yeniden kan izinin sürüldüğü zamanlara mı dönüyoruz?

Hayır. Sanmıyorum, fakat yeniden bu noktayı başka bir nedenle bir ayraç olarak ortaya koymak zorundayız. Çünkü bu kez, şiddetin “cephelerde” değil ülke çapında mahallelere, sokaklara, kentlere kayma eğilimi en iyimserleri bile kaygılandırarak sinyaller vermeye başladı.

Eğer yeniden başa dönmüş değilsek ve bu mümkün değilse ne oluyor?

Mesele bir silah bırakma/bıraktırılma meselesi de değil. Ortada zaten her iki taraf açısından da somut bir plan yok, oraya varmaya daha uzun bir yol olduğu görülüyor. Bana göre mesele muhataplık meselesi de değildir. Akli başında hiç kimse Reşadiye pususu gibi bir kanlı saldırının kendinin muhatap alınmasına hizmet edeceğini düşünemez.

Kanımca Kürt sorununun çözümünün stratejik adımlarının atılacağı stratejik alanda bir kayma, bir eksen kayması oluyor. Parlamentoda demokratik çözüm konusunda muhalefetin hiç değilse belli konularla sınırlı bile olsa desteğini alamayacağını gören AK Parti hükümeti çözümün stratejik adımlarını Kuzey Irak merkezli görmeye başladı. Mahmur Kampı'nı boşaltma planı böyle bir şey. İçerde demokratik açılım için bazı adımlar atsa da şimdilik bunlar stratejik adımlar olmayacak gibi görünüyor.

PKK ise dışarıyı kendi yaşam alanı olarak görüyor, Ankara'nın bu alanda inisiyatif almasını istemiyor, bunu kendini tasfiye etmek olarak algılıyor. Bu nedenle de güçlerini Güneydoğu'da konsolide ederek dışarıdaki yaşam alanını korumaya çalışıyor.

Kanım o ki, Reşadiye saldırısı üstlenilerek verilmek istenen mesaj Türkiye'den çok dışarıya, Kuzey Irak'adır. DTP milletvekillerinin Meclis'ten çekilmeleri kararı kesinleştirilirse bu da aynı anlama gelecek , siyasi gücün Güneydoğu'da konsolide edilmesi anlamına.

Daha önce yazmıştım, kanımca mesele Diyarbakır'a uzanan en kestirme yolun hangisi olduğu meselesidir. Erbil-Diyarbakır hattı mı, Ankara-Diyarbakır hattı mı? Bunlardan bir tanesinin seçimi Kürt açılımını kucaklamaz. Ama daha önemlisi eğer iki taraf da Erbil-Diyarbakır hattını stratejik hat seçerse ortada "Demokratik Açılım" kalmaz. İşte o zaman tartışılan o olmasa bile başa dönmüş olur.

Şu denklem yeniden ısınarak gündeme girdi: **Kürt sorunu çözülmeden Batı'da demokrasi ve hele daha fazla demokrasi olamaz; ama Batı'da daha fazla demokrasi olmadan da Kürt sorunu çözülemez.**

Bu denklem doğruysa eğer şimdi artık filmin devamında her bir aktörün çıkıp kendi rolünü oynaması, sözünü söylemesi gerekir. Türkiye için, Kürt-Türk hepimiz için demokrasiyi koruma hassasiyeti gösterilmeden, yalnızca mağdurluk pozisyonuyla sınırlı tutum almalar doğru olmaz, onlar için de çözüm getirmez. Başa döneriz çünkü. Yeniden sıcak savaşa dönmemesi ortak ses olmak zorunda.

Bu nedenle, DTP'li milletvekilleri sine-i millete dönmeyi düşünmekte haklı olsalar bile, Meclis'i boşaltmanın, demokratik siyasi mücadeleyi zayıflatacağı için doğru bir karar olmayacağını düşünüyorum ben de.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Aydın tavrı

Nabi Yağcı 19.12.2009

Başka bir konu üstüne yazacaktım bugün, Tekel işçilerinin eylemine polisin biber gazıyla müdahalesini eleştirecektim. Onca işçinin Ankara'nın göbeğinde kaç gündür ses duyurmaya çalışması karşısında hükümetin sessiz kalmasını, kamuoyunu aydınlatmamasını eleştirecektim. Özelleştirmeleri değil ama özelleştirmelerdeki yanlışlara dikkat çekecek, Doğu Avrupa ülkelerinde bazı özelleştirme pratiklerinden kalkarak çalışanların da benimseyebileceği, onların işsizliğe, sokağa mahkûm olmayacağı yolların bulunabileceğine dikkat çekecektim. Maden işletmelerindeki göçük faciasında görülen ürkütücü ihmal üstünde duracaktım.

Ama işte görüyoruz, bir ülkede, yaşayan insanını ona takılan etiketten, ona çizilen kimlikten daha değersiz gören bir zihniyet egemense ve zihniyet habire pompalanıyorsa yukarıdaki konular "umur-u adiyе"den sayılıyor ve hak ettiği ilgiyi de görmüyor. Sokaklarda kurşunlar vızıldarken, biber gazının da şiddet demek olduğunu göremiyor, bunları vak'ayı adiyeden sayıyor insanlar. Fakat bu tutum anlaşılmaz bir tutum değildir.

Gündemimizi lök taşı gibi ağır bir siyasi söylem belirliyor. Bıktırıcı biçimde. Baksanıza bir yüksek yargının, Anayasa Mahkemesi'nin verdiği kararın hukuk ilke ve normları açısından eksikliğini gediğini değil de bu kararın siyasi olup olmadığını tartışıyoruz. Ateş var ki duman çıkıyor. Bu tartışmalar aklından zoru olan üç beş zirzop aydının uydurduğu bir tartışma değil.

21. yüzyılda hiç de makul sayılamayacak ama gerçek olan bir kavganın içindeyiz: Sivil demokrasi mi, militarist vesayet rejimi mi; hukuk devleti mi, güvenlik devlet mi? Parlamentonun üstünlüğü mü, asker-sivil bürokrasinin üstünlüğü mü? vs.

Genelkurmay Başkanı yine siyasi bir demeç verdi. Aslında bu demeçler, açıklamalar üstüne konuşmamız da askere siyasi alanda rol biçmek anlamına geliyor. Fakat eğer asker, askerî meseleler dışında konuşuyorsa, bu konuşmalar medyada çarşaf çarşaf veriliyorsa o zaman susmak mümkün olamıyor. Dahası bu konuşmalar demokratları, medyayı, yargıyı, akademisyenleri, aydınları hedef alıyorsa aydın olma tavrı bizi konuşmaya zorluyor.

Aydın olmak en doğruyu bilen, en şaşmaz yanılmaz olmak demek değildir, tavır alabilmektir. Aydın olmak "malumatfuruş" olmak değil "duruş" ortaya koymaktır. Doğru olduğunu düşündüğün duruşu doğru zamanda gösterebilmektir. Değilse kütüphane rafları "aydınlarla" dolu.

Üstelik Genelkurmay Başkanı yalnızca konuşmadı, o da bir "duruş" sergiledi. Trabzon'da bir firkateyn üstünde muhtıra verir gibi konuşarak, askerine "hizaya gel" komutu verir gibi topluma komut verip herkesi, rap rap hizaya gelmeye davet ederek.

Bu da yetmedi, "Adli makamların, ihbar mektuplarına ve gizli tanıkların verdikleri ifadelere karşı daha duyarlı ve daha dikkatli hareket etmeleri gerekir; bu gibi durumlarda Türk Silahlı Kuvvetleri ile bilgi teatisi ve işbirliğinde bulunulmasında fayda vardır; aksi durumlarda kurumlar arası çatışmalara neden olunabilir" diyerek ve bunu bir basın toplantısında söylemekten kaçınmayarak bir siyasi iktidar odağı olarak konuştu. Bir takım kaygıları varsa, ki olabilir, makul bir demokraside asker bunu bağlı olduğu sivil hükümete iletir, çözüm ister. Böyle basın toplantısı yaparak ulu orta konuşmaz. Bu yolu seçmiyorsa bunun adı (a) siyaset yapmak, siyasete müdahale etmektir, (b) yargıya müdahaledir. Her ikisi de, Genelkurmay Başkanı'nın bir memur olması hasebiyle suçtur.

Fakat Genelkurmay Başkanı'nın sıkıntısını anlamak ve hak vermek de mümkündür. Ordu yıllardan beri kendi eliyle, kusuru da değil kastı ile siyasete dalarak, içinde cuntacıları, darbecileri besleyerek yıpranmıştır. Ama sıkıntıdan kurtulmanın yolu bizlere "susun" demesi değil, kendini temizlemesidir.

Askerin rahatsız olduğu hemen hemen bütün konular yargının önündedir. 33 askerimizin şehit edilmesi olayı da yargıdadır. Başbuğ, "ihmal olabilir ama kasıt yoktur" diyor. Tekil somut olaylardan söz ediyoruz, Ayışığı, Sarıkız, Eldiven gibi darbe planlarından, "boş boru" olmayan toprağa gömülü LAW silahlarından, Kafes eylem planından, şimdi de 33 erimizin şehit edilmesinden. Yani "psikolojik" şeylerden değil elle tutulur somut olaylardan. Bu olaylarda kasıt mı ihmal mi olduğuna yargı karar verebilir, asker değil.

Türkiye ne kadar hareketli ve bu nedenle ne kadar da insanı yoran bir ülke, akşam yazdığını sabah çöpe atıyorsun. Genelkurmay Başkanı'nın basın toplantısından söz ederken, haber bültenleri flaş bir haber geçti. Kapatılan DTP'nin milletvekillerinin istifa etmeyeceklerini, Barış ve Demokrasi Partisi'nde Türkiye partisi olma hedefiyle siyasete devam edeceklerini ve Meclis'i boşaltmama kararını aldıklarını öğrendim. Çok sevindim, çok rahatladım doğrusu.

Şimdi yeni bir durum var; demokrasi mücadelesi ve demokratik açılımlar için yeni ve umutlu projeler üretmek mümkün.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Yeni bir umut, 'Türkiye açılımı'

Nabi Yağcı 21.12.2009

Tam da yazımı bitirdim "diyordum ki" gündeme yeni bir bomba daha düştü. Sabah *Tarafı* açtım, manşet "Apo'ya Reşadiye sansürü"... Gündeme düşen haber bombaları için, "yahu arkadaşlar, bu kadarı fazla, üstümüze teker teker gelin" dedim içimden. Dedim ama aslında sorunlar gayyası olan ülkemiz için gayet normaldi bu durum.

Öyle de olsa yine de insanın düzene, konformizme eğilimli oluşuyla, toplumların insan aklının düzen kalıpları dışında seyretmesinin –iyi ki de öyle seyreder- çelişisini yaşıyorsunuz. Türkiye'de bugünlerde yaşadığımız şey kaostan kozmos çıkarmak değil de nedir? Güzel olan da bu; iş bizlere düşüyor çünkü. Değişim başka nasıl olur? Hem hamama girecek hem de terlemeyeceğiz! Kir atmadan temizleneceğiz! Akmadan durulacak! Var mı böyle bir şey?

DTP'li milletvekillerinin sine-i millete dönme kararlarını kaldırıp, Meclis'e dönmeleri haberi son yazımın ancak son cümlesine yetişmişti. Bu nedenle bu çok önemli kararın üstünde hakkıyla duramamıştım. Kararın önemini anlamak için yoruma dahi gerek yok, bu karardan sonra ülkede esen rüzgâra bakmak yeter.

Ortalık, Reşadiye baskını, Muş, Dolapdere olaylarıyla, Genelkurmay Başkanı'nın Oruç Reis çıkarmasıyla karanlığa kesmişken birdenbire yeniden umudu yakalamanın sevinçli heyecanı içinde bulduk kendimizi. Neden? Çünkü barış için, anaların ağlamaması için yeniden bir umut doğmuştu.

İki dönüş... Habur dönüşü ve Meclis'e dönüş.

İlkinde barış umuduyla sevinç patlaması yaşayan bir halkın sevincini Batı'daki çoğu insan anlamamıştı, ama ikinci dönüşün anlamını, bakıyorum da onlar bile anlamış görünüyor, kimileri utangaç da olsa destek veriyorlar. Neden? Çünkü herkes son olaylarla Batı'yı da saracak bir Kürt-Türk vatandaş çatışmasının olasılığını enselerinde hissetti. Meclis'e dönüş ise gerilimin düşmesi ve toplumsal iç barışa hizmet etme potansiyeli taşıyor.

İki karar yani DTP'li milletvekillerinin Meclis'ten çekilme ile dönüş kararı arasındaki neredeyse kader çizgisi gibi duran gerilimi iyi anlayabilmek için Ahmet Türk'ün iki fotoğrafına bakmak yeterli olur. İstifa kararlarını açıklarken, olağanüstü gergin, üzüntü ve kaygısı yüzünden okunan, yorgun ve bıkkın görünen neredeyse ağlamaklı bir insan vardı. Çünkü bu kararın yaratacağı, sonucu belirsiz tehlikenin en iyi farkında olan oydu. Bir de Meclis'e dönüş kararlarını açıklayan bir Ahmet Türk vardı; canlı, umutlu, heyecanlı, sevinçli ve gururlu.

Hakikat, kolay görünenin değil zor olanın ardında gizlidir. Hakikat, Türk'ün birinci fotoğrafında gizliydi. Kürt hareketinin kendi iç gerilimini yüzünde yansıtıyordu. Sıkıntıyı, sıkışmışlığı. Bu nedenle, Türk'ün dönüş kararlarını açıklarken bana da zaman ve yer açısından doğru gelmeyen biçimde Öcalan'a gönderme yapmasını dıştan ziyade kendi içlerine sesleniş, barışçı çözümde ısrar ve siyasete dönme kararına güçlü bir nokta koyma olarak okuyorum. Umarım öyledir. Kaldı ki, eğer barışçı çözümde ısrar kararının ardında Öcalan da varsa, ki var olduğu bu sansürle anlaşılıyor, adını zikretmek de siyasetin ötesinde ahlâki bir tutum olurdu.

Bir ülkede her gün yeni bir şeyler oluyorsa, sorunların çözümünde yeni sayfalar açmak için fırsatlar da doğuyor demektir. Şimdi umutsuzluğu umuda; umudu yeni politikalara; heyecanı yapıcı enerjiye dönüştürebiliriz. Neden olmasın!

DTP'li milletvekilleri yeni bir partiye, Barış ve Demokrasi Partisi (BDP)'ye katılarak Meclis'e dönüyorlar. BDP'nin "Türkiye partisi olma" vurgusunun çok önemli olduğunu söylemek gereksiz olur. "DTP'nin de iddiası buydu, ne oldu" denecek ve BDP'nin daha ilk günden bu vurgusu önemsiz gösterilmek istenecek. Böyle düşünmek yanılığ olur. DTP'nin koşullarıyla BDP'nin koşulları aynı değil.

DTP kapanması pahasına bir hakikatin görülmesini sağladı: "PKK'yı yok sayarak Kürt sorunu çözülemez." Öte yandan DTP de şu gerçeği görmüş olmalı; "Dayatmayla muhataplık, zorla güzellik olmaz." İkinci olarak, Meclis'ten çekilme kararının gerek Kürt, gerek Türk kamuoyu, aydınlar tarafından destek görmediği de görüldü. Dönüş kararı yalnızca Öcal'ın eseri değildi. Bunu DTP'liler de söylediler aslında.

Kısaca BDP, DTP'ye göre yeni ve daha farklı koşullarda siyasi yaşama gözlerini açmakta. Kürt siyasi hareketi Güneydoğu'ya sıkışmaktan kurtulma şansını BDP ile yakalayabilir. Böylece Türklerin kafasındaki "Terörist Kürtler" algısını değiştirmek de mümkün olabilir.

Daha fazlası da olabilir.

DTP Meclis'e ilk girdiği gün, "DTP fiili ana muhalefet partisi olabilir" diye yazmıştım. Fakat ne yazık ki hem kendisinin yanlışları hem AK Parti iktidarının "Kürtler mi, onları da ben temsil ederim" yanlışlığı bu imkânı yok etmişti. Sonuçta iki taraf da, Türkiye de kaybetti. Geçmişin derslerini unutmaz isek, Türkiye olarak ihtiyaç duyduğumuz demokratik muhalefet için BDP bir yanıt oluşturabilir.

Olur veya olmaz, bunu gelecek günler gösterecek ama her durumda Kürt siyasi hareketinin, "Türkiye açılımı"

desteklenmeli, BDP'nin "Türkiye partisi" olabilmesi için omuz vermeliyiz diye düşünüyorum.

Hoş geldin Barış ve Demokrasi Partisi, BDP.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Hazmetme zamanı

Nabi Yağcı 24.12.2009

Arada biraz durup soluklanmak iyidir. Geriye dönüp kat ettiğin yola bakar bir muhasebe yaparsın. Koşarken ayrıntıları veya ayrıntı gibi gözükmekle birlikte ayrıntı olmayan, esasa dair olanı gözden geçiririz. Hele bizim gibi koşarken düşünmek zorunda olan insanlar diyarında soluklanma şart.

Baksanıza, üst düzey bir hükümet yetkilisine, Başbakan Yardımcısı Bülent Arınç'a yönelik karanlık bir tertip ortaya çıkarıldı. Suikast hazırlığı mı yoksa dinleme-gözetleme mi belli değil, etrafta tuhaf bir suskunluk var. İster suikast hazırlığı olsun, ister başka şey, bu vahim durumun titizlikle araştırılması gerekirken şüphelilerin serbest bırakılmış olduğunu şaşkınlıkla öğreniyoruz. Bir yandan Ergenekon davası ile çetelerden temizlenmeye çalışılırken öte yandan belli ki, yeni tezgâhlar dönüyor. Demek istiyorum ki, örneğin Kürt sorunu gibi zaten her yanı patlayıcılarla çevrili bir meselemizi çözmeye çalışıyoruz ama bastığımız zemin henüz çok güçlü değil, buz üstünde duruyor gibiyiz. Ahmet Altan da dünkü yazısında bu duruma işaret edip, çok haklı olarak AKP'yi daha kararlı adımlara davet etmiş.

Durup bir soluklanmak gerek derken, durmayı mecazi anlamda söylediğim açık, yoksa hayat bizim muhasebe yapmamızı beklemiyor. Muhasebeden çok "hazmetme" kavramını kullanmak daha doğru geliyor bana. Bir defa, muhasebe laflarını çok kullanıp cılkını çıkardık. İkincisi, muhasebe kavramı ağırlıkla rasyonaliteye davet edici bir anlamla yüklü; bakkal hesabı gibi, kâr, zarar; eksiler, artılar; yanlışlar doğrular hesabı yapmak gibi. Değişim süreci mantıkî sonuçlarına varmadan neyin doğru neyin yanlış olduğunu tam isabetle görmek her zaman mümkün olmayabilir, yanlış gibi görünen bir şey ilerleyen zamanda değişen vektörler sonucu doğru da çıkabilir.

Sözünü ettiğimiz konu Kürt meselesiyse hele, bu mesele, çözüm ararken veya ondan da önce sorunu tanımlarken salt rasyonalite sınırları içinde kalmaya elverişli hiç değil. Çözmeye çalıştığımız düğüm, daha önce de örneklediğim Kardak Kayalıkları gibi insansız bir mesele değil de, uzun yıllar acıların, öfkelerin biriktiği bir mesele ise yalnızca rasyonaliteyi dikkate alan yaklaşımların meseleyi kucaklayamayacağı, kavrayamayacağı çok açık. Türkiye'nin batısının Kürt sorununu kavramada zorlanmasının tek nedeni olmasa bile önemli nedeni budur. Bu nedene algı kırılmalarına yol açan "hissiyat faktörü" diyelim isterseniz.

Bizim bildiklerimizin herkesçe de bilindiğini sanmak veya bilinip bilinmediği üstüne enine boyuna düşünmek gereğini fark etmeyiş sıkça düştüğümüz bir yanılgı. Örneğin Kemalizm'i eleştirirken bizim bildiğimiz gerçekleri herkesin de bildiğini varsayıyor ve bildikleri halde ideolojik, siyasi nedenlerle bilinçli tutum aldıklarını sanıyoruz. Çok doğru değil.

Türk tarafı son yirmi beş yıl içinde ölen askerlerimizin acısını, evlat acısını tattı. Bilenler biliyordu ama sokaktaki insan çok yazık ki, bu acıların öğrettiğiyle Kürt sorunu diye bir sorunumuzun olduğunu fark etti. Daha doğrusu yeni yeni fark ediyor. Bu nedenle burada biraz durmalı.

Batı'daki insanlar öbür tarafın acılarının henüz yeterince farkında değiller. Çünkü öbür taraf yani Kürtler yirmi beş yıl boyunca onlara "düşman" olarak gösterildi. Asıl "asimetrik propaganda savaşı" budur. Oysa Batı'da beş bin insanımızı yitirmiş isek öte taraf 45 bin insanını yitirdi, onlar için "insanımızı yitirdik" bile denemedi. Batı'daki insan için 45 bin rakamı istatistikî bir rakam olmanın ötesinde bir anlam taşımadı. Kaldı ki, bu rakamlar dahi yeni telaffuz edilir oldu. Çünkü bunun adına "teröristle savaş" dendi, bu propaganda yapıldı ve halen de yapılıyor. Savaş ise eğer, öbür tarafın kaybı sıradan insan için üzülecek bir mesele olarak görülmez, öbür taraf yok edilecek düşmandır zira!

Oysa şimdi durum farklı. Eksiklerini yanlışlarını haklı olarak eleştiriyoruz ama AK Parti iktidarı döneminde Ergenekon davası ile başlayan, dün lafı bile edilemeyen gerçeklerin ortaya dökülmesi, dün ancak bir avuç aydının bildiği faili meçhul cinayetlerin ardı ardına ortaya çıkması, Kürt Açılımı, Demokratik Açılım ile Kürt sorunuyla ilişkin dün asla konuşamayacağımız meselelerin de konuşulmaya başlanması henüz çok yenidir. Altı yedi ay gibi çok kısa bir zamanı kapsıyor. Diyelim ki, bir yıl önce PKK adı, yanına "terör" sözcüğü eklenmeden konuşulamazken bu olgu bugün bir siyasi realite düzeyinde konuşulmaya başlandı. Bu demektir ki, hazım süreciyle birlikte dün çözüm denklemlerinde yer verilmeyen bir faktör şimdi hesaba dahil edilebilir ve bu durumda karşımızdaki çözüme yönelik tablo da değişebilir.

Ama daha hazım sürecindeyiz. Hazım sürecini dikkate almayan politikaların da rasyonalitesi sorgulanır. Günümüzde "rasyonel" olanın anlamı çok değişti.

Her gün yeni bir şokla sarsılan bir toplumun, bütün bunları çarçabuk hazmetmesi hiç de kolay değil.

Bu durum hepimiz için de geçerli.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Demokratik Açılım rafa mı kalktı

Nabi Yağcı 26.12.2009

Geçenlerde "Demokrasi Kültürü" üstüne bir sunum yapmam söz konusuydu, bu başlığı "Siyaset Kültürü" olarak değiştirmiştım, gerekçem ise, ülkemizde demokrasi kültürü üstüne söylenecek bir şey bulmakta zorlanmamdı. Siyaset ise demokrasi olmayan durumlarda geçerlidir. Görüyoruz işte, "Demokratik Açılım" beklenirken ne demokrasi ne de açılım kavramları içine sığdırılması mümkün olmayan uygulamalar olmakta.

"Açılıma şafak baskını " diye başlık atmış *Taraf*. Tam da öyle gerçekten. Sabahın köründe insanlar evlerinden kaldırılıp gözaltına alındılar. Diyarbakır, Batman, Mardin, Şırnak, Siirt, Van, Aydın ve Denizli'de aralarında halkın

seçtiği kamu görevlisi onu aşkın belediye başkanı, eski milletvekillerinin bulunduğu DTP'nin eski yöneticileri gözaltına alındılar. Gözaltına alınma biçimleri de insanı irkiliyor. İster istemez 1994 yılında Meclis'ten boyunları sıkılarak gözaltına alınan eski DEP milletvekillerini hatırlıyor insan. Bu operasyonun zamanlaması da çok dikkat çekici. Daha önce de KCK nedeniyle tutuklamalar olmuştu, o tarihte adı söz konusu olmayan isimler bu kez Barış ve Demokrasi Partisi'ne geçtikten hemen sonra tutuklandılar.

Çok vahim bir gerilim yaratıldı böylece. Tam da Anayasa Mahkemesi tarafından kapatılan DTP milletvekilleri sine-i millete dönme kararlarını kaldırmış, Meclis'e dönmüş ve böylece siyasi gerilim hafiflemiş, yeniden umutlar tazelenmişken bu tutuklama dalgası geldi.

Bu ülke insanı için umutlanmak bile çok lüks bir duygu galiba. Çok yazık!

Reşadiye saldırısı sonrasında doğan yüksek tansiyon ortamına geri mi dönülecek şimdi? Sağduyulu Türklerin ve Kürtlerin bin bir çabayla sağlayabildikleri barış ortamı dinamitlenmek mi isteniyor? Yüksek tansiyondan barışın da demokrasinin de kazançlı çıkmayacağını bir çocuk bile bilebilir. Öyleyse ne yapılmak isteniyor? Bu soruya yanıt için siyasi tecrübe sahibi olmak da gerekmiyor artık.

Barışçı çözümün önü kesiliyor.

Bir yandan Kürtlerin partileri kapatılıyor, bu yetmezmiş gibi yeni kurulan partinin BDP'nin ana kadroları da bu operasyonla siyaset dışına atılıyor. Barışçı çözüm demek siyasetin önünü açmak demekse bu yapılan nedir? Bırakalım siyasetin önünü açmayı, tersine kapatırken dağdakileri indirmeyi nasıl düşünebilirsiniz? Neye güvenerek incekler?

Daha önce ben de içinde, pek çok insan yazdı, şiddet ortamına yeniden dönüş artık eskisinden farklı olur, çatışma dağlarla sınırlı kalmaz, sokaklara da yayılır dendi. Bu son operasyonla bu ürkütücü kaygıyı yeniden iliklerimizde hissetmemek mümkün değil.

Durum tek sözcükle "vahim."

Öte yandan, halkın gerçekleri bilme hakkına saygılı demokratik bir ülkede görülemeyecek biçimde mesleki görevini cesaretle yerine getiren gazeteciler tutuklanıyor ya da tutuklanma tehdidi altında tutuluyorsa ya da hapis cezasına çarptırılıyorsa demokrasiyi bırakın, bir "açılım"dan da söz edilemez. *Taraf*'ta halkı bilgilendirme görevini başarıyla yaptığı için ödül de almış olan gazeteci Mehmet Baransu sırf başarılı bir gazetecilik yaptığı için tutuklanmak istendi. Mahkeme savcının talebine uyup tutuklama kararı vermemiş, serbest bırakmış olsa bile ortada açık bir tehdit var. Eğer Baransu Kafes Eylem Planı'nı duyurmamış olsaydı kamuoyu bugün olan biteni yerli yerine koyamayacaktı. *Star* Gazetesi'nin Ankara temsilcisi gazeteci Şamil Tayyar da Ergenekon üstüne yazdığı bir kitap nedeniyle bir yıl sekiz ay hapis cezasına çarptırıldı.

Darbe teşebbüsü gibi ağır bir suç nedeniyle savcılıkça "şüpheli" olarak ifadeleri alınan paşalar, üstelik de savcılıkça "soruşturma henüz bitmedi" dendiği halde serbest bırakılıyorken gazetecileri tutuklamaya kalkmak, kaçma tehlikesi olmayan insanları içerde tutmak, hangi hukukla hangi vicdanla açıklanabilir? Sonra da temcit pilavı gibi "yargıya güvenin" diyor bize. Niye ve nasıl güveneceğiz?

Avrupa Birliği (AB) süreci böyle mi aktifleştirecek?

Kürt Açılımı'na, Demokratik Açılım'a ikircimsiz destek vermiş olan bizlerin savunma argümanları da bu tür anti-demokratik adımlarla giderek yok oluyor. AK Parti hükümeti barış ve demokrasi için artık basiretli adımlar atmaz ise hem içte hem dışta yalnızlaşacak. Hükümet sürekli kredi kullanıyor, ama ne zamana kadar? Korkarım fazla zamanı kalmadı, bu krediler tükenmek üzere.

Yalnız AK Parti hükümeti değil Türkiye olarak da krediden yiyoruz. Tarihimizde ilk kez tahakküm devletinden demokratik hukuk devletine geçme kapısını aralamış, ilk kez Kürt sorununu çözme fırsatının kuyruğunu yakalamış bir ülke olarak bu büyük şansı yitirmek üzereyiz.

Elimizdeki son kartları oynuyoruz.

Herkes farkında mı acaba?

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Günümüzün ana meselesi

Nabi Yağcı 28.12.2009

KCK operasyonu adı altında 80'den fazla kişi, 17 belediye başkanı tutuklanma istemiyle gözaltında; bu satırları yola çıkacağım için erken yazmak zorundayım, dolayısıyla bu operasyonun sonuçlarını henüz öğrenmeden yazıyorum.

Demokratik Açılım'ı eğer bitirmek istiyorsanız ancak bu yapılabilirdi ve bu kadar yapılabilirdi. O sıra sıra dizilmiş eli kelepçeli, her birinin kolunda bir polis olan insan kuyruğunu gösteren o fotoğraf var ya o fotoğraf, uzun zaman ve belki de hiç silinmeyecek hafızalarımızdan. Utanç duydum. Başka söz bulamıyorum. AB kapısı önünde boş yere beklemeyelim, almazlar, niye alsınlar ki, ben olsam ben de almam. Önce insana insanca davranın ondan sonra öbür fasıllara bakarız derler. Derim.

İşin içinde iş mi var, hükümete rağmen mi oluyor bütün bunlar? Artık bu soruların hiçbir kıymeti harbiyesi yok. Hepsi de aynı yere çıkıyor. Eğer Kürt sorununun çözümü gibi olağanüstü hassasiyet gerektiren bir konuda birilerinin size rağmen sizin adınıza sonuç doğuracak provokasyonlarını önleyemiyorsanız o durumda şu denir size: "Yüzme bilmiyorsan niye çıktın kavağa!"

İzahı hiç de kolay olmayan bu şaşkın hal üstüne yorum yapmayı sonraya bırakıyorum. Zaten yorumlanacak bir tarafı da yok. Ancak hükümet kanadından bir açıklama gelirse ondan sonra, bundan sonrası için bir şeyler söylenebilir.

Öyle görülüyor ki, hükümet Erbil-Diyarbakır hattını stratejik hat olarak seçmiş. Doğrusu bundan kaygı duyduğum için iki yazımda özellikle üstünde durmuştum. Bu tercih yanlış bir strateji tercihidir. Kuşkusuz Kürt sorunu Türkiye sınırları dışında da varolan bir sorundur ve elbette bütün parçalar dikkate alınacaktır ama nihayetinde Türkiye sınırları içinde birlikte yaşayacak insanların sorunudur çözmeye çalıştığımız sorun. Birlikte

yaşamak ancak karşılıklı rızaya dayalı bir sonuç elde edildiğinde adil ve demokratik bir çözüme varıldığı demek olur. Ve ancak o zaman kalıcı çözüm anlamı kazanır. Değilse seksen yıldır süren yok etme-sindirme-asimilasyona dayalı tahakkümcü devlet politikaları cîlâlanarak aynıyla devam ediyor demektir. Biraz allayıp pullamak özünü değiştirmez.

Demokratik çözüm "kişisel haklar"a da indirgenemez. Yıllar önce Fransa'da Yahudilerle ilgili böyle bir tartışma yapılmıştı. Çok özgürlükçü, çok liberal gözüken bir tez vardı. Özetle diyordu ki, biz kimsenin etnik, dinsel aidiyetlerine karışmıyoruz ama diyoruz ki, ortak yaşam alanı bunlardan soyutlanmalı ve tam anlamıyla kişi hak ve özgürlükleri üstüne oturmalı. Çok masum gibi görünen bu liberal tez aslında çok ince bir otoritarizmi gizlemektedir. İnsanı tüm libaslarından, bütün aidiyetlerinden soyup, gerçek insan, etiyile kaniyla somut bir kişi olmaktan çıkarıyor ancak bir robot için geçerli olabilecek hakları tanıyordu ona. Yüzü olmayan bir insan. Yine günümüz Fransası'nda benzer tezlerin yeniden allanıp pullanıp tartışıldığını görüyoruz. Yabancılarla "Biz her tür haklarınızı kabule hazırız yeter ki asimile olun" deniyor.

Aristoteles ve Platon'dan beri siyaset felsefesinin temel sorusu, "Ortak iyi nedir" idi. Bugün siyaset felsefesinin vardığı nokta ise, "ortak iyinin" ancak ortak, birlikte bulunabileceği noktasıdır. Katılımcı demokrasi, müzakereci demokrasi bunun için gerekli. Müzakere elbette tartışma, eleştiri, öneri demek. Karşılıklı etkileşim demek. Fakat sonuçta tercihini herkes kendi yapacak. Kimse kimseye "aşkın iyi" dayatmayacak. Sonuçta sentez değil eklemlenme, yekpare bütün değil çoğulculuk, asimilasyon değil eşit haklı entegrasyon ortaya çıkacak. Bu dediğim yalnızca etnik, kültürel farklılıklar ve buradan doğan hak ve özgürlükler için değil dinsel aidiyetler, inanç özgürlükleri için de geçerlidir. Çoğulcu kültürleşme kültürsüzleşme demek olurdu yoksa.

Demokrasiyi muz niyetine telaffuz edip durmayı bırakalım artık. Türban sorununun hararetli tartışmalara konu olduğu zamanlarda herkesin ağzında "katılımcı demokrasi" sözü vardı; dillerden düşmüyordu katılımcı demokrasi. Militan laisizm yanlılarına karşı AKP ile birlikte hepimiz katılımcı demokrasi argümanına sıkı sıkı sarılıyorduk. Haklıydık. O sıralar Başbakan, karşı çıkanlara "zihniyet değişikliği" çağrısı yapıyordu. Haklıydı. Destekliyorduk.

Ama ya şimdi?

Kürtler söz konusu olunca katılımcılık unutuluyor mu? Yoksa kimlerin nasıl katılacağına da öteki yakadakilere mi karar verecekler?

Adalet duygumu yitirmek istemiyorum. AKP'nin demokratik değişim yönünde çok önemli işler yaptığını asla unutmuyorum, ama bir sınıra gelip dayanacağını başından beri de düşünenlerdenim. Hâlâ o sınıra gelmiş olduğuna ikna olmuyorum, kullanabileceği potansiyeller olduğunu düşünüyorum. Fakat gerçek böyle tezahür etmeyebilir de. Hükümetin karşı karşıya olduğu zorlukları bilmemek de mümkün değil. Fakat bütün zorluklar tek bir şeyi söyler: Artık basiretli ve stratejik adımlar atın, yoksa yarın yalnızca sizin için değil herkes için, ülkemiz için de çok geç olacak.

Son söz: Şimdi bu yeni durumda demokratik etkin bir muhalefete hem iktidarın hem ülkenin çok ihtiyacı var. Yaşamsal derecede. Barış ve Demokrasi Parti'sinin, BDP'nin etkili, güçlü bir Türkiye partisi, demokratik muhalefet partisi olarak ortaya çıkmasına ihtiyaç var. Bunun için elden gelen her şey yapılmalı.

Kanımca günümüzün ana meselesi budur.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Gerçek bir entelektüelin ardından

Nabi Yağcı 31.12.2009

Hemen yazamadım, sözcükleri seçemiyor, dilime düşen her bir sözcük onu dile getirebilmede sönük ve yetersiz kalıyordu. Zamana ihtiyacım vardı. Günler geçti, 2009'un son gününe girdik. Bir yıl daha bitiyordu, yeni bir yıla giriyorduk.

Sevgili dostum Ali Taygun için artık yazmak istedim.

Biten yılın ardından bir şeyler yazmak, gelecek yıla "herşeye rağmen" güzelleme yapmak adettendir, ben de, ülkemiz ve insanlık için gelecek yılın daha iyi bir yıl olmasını diliyorum. Yalnızca dilemek, iyi şeyler olsun istemek güzel bir haslet ama insan olmanın pasif hali bu; insan olmanın aktif hali ise geleceğin iyi olması için, zamanın yanı başımızdan akıp gitmesini seyretmeyip, zamana dokunmak, müdahale etmek, bir şeyler yapmak değil midir?

Düşünüyorum da, galiba ilk yapılması gereken şey geçmiş dediğimiz zamanın içindeki iyi şeylerin hafıza dediğimiz acımasız değirmenin dişleri arasında yok olup gitmesine izin vermemek, unutmaya karşı direnmek olmalı. Direnmek, yani güzel olanı öne çıkarmak, güzel olanları biriktirmek. Bir çuval kum içinde bir pirinç tanesini bulup çıkarmak gibi olsa da bunu yapmak, onları avucumuzun sıcaklığı içinde koruyup yaşatmak.

Bugünlerde ülkemiz aydınları yeni bir sınavla karşı karşıyalar. Aslına bakarsanız yeni de sayılmaz, bir süredir bu sınav sürmekte, ama son günlerde artık gizlemeye gerek bile duymadan, asker güzellemesini de aşırıp apaçık "darbeye davetiye" çıkaran okumuşları görmeye başladık. Demek ki, aydın olmanın artık "ar damarı" iyiden iyiye çatlamış. Ya da gizlenerek kuluçkaya yatmış olan eski hastalık mikrobu, domuz gribi gibi mutasyona uğrayarak öldürücü bir virüs halini almış.

"Bağımsız sanatçı ve entelektüel sahiden yaşayan şeylerin basmakalıplaştırılmasına ve sonuç olarak cansızlaştırılmasına karşı direnebilecek ve mücadele edebilecek donanıma sahip, sayıları gittikçe azalan birkaç kişiden biridir. (...) Bu kitle-sanatı ve kitle-düşüncesi dünyaları giderek daha fazla siyasetin taleplerine maruz kalmaktadır. İşte bu yüzden entelektüel dayanışma ve çabaların ortak noktası siyaset olmalıdır. Düşünür siyasi mücadele içinde hakikatin değeri ile bizzat ilişki kurmazsa, yaşanan deneyimlerin bütününe sorumlu biçimde ele alamaz. " (C.W. Mills'ten aktaran Edwart Sait)

Bu satırları okuduğumda aklıma düşen Ali Taygun örneği oldu.

Türkiye içinde ve dışında çok iyi eğitim almış biri olarak düzen içinde bir eli balda bir eli yağda yaşayabilirdi. Öyle yapmadı. İçinde olduğu siyasi koşulların ve sol siyasi mücadelenin "zorunluluklarını" çok iyi bilerek ve sorumluluğunu duyarak ama buna rağmen sanatsal, kültürel, düşünsel birikimlerini bu zorunluluklara da feda

etmeksizin, bu kilim içinde kendi ipliğini çekmesi, kendi rengini katmasını da becermiş, başarmıştı. Kişisel tınısını yaratabilmişti Ali. Tıpkı Nâzım gibi.

12 Eylül askerî darbesinin kapkaranlık günlerinde cesur bir yürek, kocaman bir gönül ile insanların darbecilerin zindanlarına düşmesini önlemek için eşiyle birlikte yırtınıp durmuş, elinden gelen her şeyi yapmıştı. Sıra kendine geldiğinde Barış Derneği tutuklamasında zulme boyun eğmemişti.

Daha sonra içerden çıktığında kenarda durmadı, Marksistler olarak değişim ve yenilenme arayışlarımızda önemli katkıları oldu, yalnızca içerikte yeni değil biçimde de yeni olarak.

Ali'yi yitirmemizin ardından bir dostum şöyle yazmıştı: "Ortalıkta bu sorumluluğu üslenebilecek az sayıda insan vardı. O da bu sorumluluğu üslendi. Ali ile birlikte hapis yatmış olanlar, onun kendisine biçtiği bu "misyonu" nasıl yerine getirdiğine tanıklırlar.

Ali hapishanedeyken, içeride yapılan işkence ve kötü muameleleri anlatan İngilizce bir metin kaleme aldı. Yurtdışında bu metni ilk elime aldığım da beni çarpan, bir sanatçının elinden çıktığını belli eden adeta bir senaryo tadındaki içerik ve kullanılan dildeki yetkinlik oldu. Türkiye ile dayanışma girişimlerimizde ve özellikle Amnesty International ile ilişkilerde uzun süre kullandığımız ana belgelerden biri oldu. İçeriden, bu düzeyde yapılan bir tanıklık, herkes için çok etkileyici idi.

Yurtdışında parti olarak el yordamıyla yeni arayışların ilk adımlarını atmaya çalışırken Ali, o günün Türkiye'sinde bunun örneğini yaşama geçirmeye soyundu. *Gökkuşağı* dergisi içeriğiyle, ulaştığı çevreler itibarıyla Türkiye solunda bir ilk idi. (...) Çok daha sonraları, Yekta ile birlikte yaptıkları lirik tarih gösterisi, çok büyük yankı yaptı. Böylesine başarılı bir ürünün ortaya çıkmasında onların sanatçı kişiliklerinin katkısı elbette çoktu. Ama asıl çarpıcı olan, kendi tarihimize ve kültürümüze Ali'nin, yepyeni bir anlayış ve içerikle sahip çıkışıydı."

Bıraktığı yerden ben devam edeyim. Ali'yle en son Haliç'e karşı günbatımını izleyerek tadını unutamayacağım bir sohbete dalmıştık. Sohbet de değil muhabbet demeli. Bir o anlatıyor bir ben, uçup gitmiştik. Bizi bizden alan, kendine çeken şey "Anadolu hümanizması"ydı. "Lirik Tarih Gösterisi" onun bu derinlikli çalışmalarının bir ürünü olarak çıkmıştı. Zaman yetmemişti o gün, tekrar konuşmak üzere ayrılmıştık.

Yıllar yılları kovaladı, çok yazık ki, o zamanı bir türlü yakalayamadık.

Çünkü ölümlü olduğumuzu unutmuştuk.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Gelişimi gecikmiş çocukluk hali

Nabi Yağcı 02.01.2010

Önümüzdeki ajandada artık 2010 yazacak. Zamanın başsız sonsuz akışı içinde hesap yapmamıza yardımcı olacak bir nirengi noktası yaratmak için takvimsel zaman dilimleri yaratmışız; hepsi bu. Oysa olgusal kerterizlerle yaratılan takvimler bana daha sıcak gelir. Büyük depremin olduğu yıl, İstanbul boğazının buz tuttuğu sene, ilk aşkı yaşadığım yıl, büyük kuraklık yılı, hasat zamanı, kiraz ağaçlarının çiçeklendiği ay, cemre düşme zamanı gibi. Ne var ki, modern zamanlar artık bu sıcaklığı elimizden aldı; elimizden alınan şey insanın zamanı kendince anlamlandırma veya zamanı kendince işleme özgürlüğü, zamanı kendine mal etme imkânıdır. Soyutladığımız her şey bizden uzaklaşmakta.

Zamanın gemlerini elimizde sıkıca tutmak yine de takvimsel zaman ne derse desin olaylar ve olguların zamanını izlemekle mümkün. Bugün 2010 yılının 2. gününü yaşıyor olsak da bana göre Türkiye 1930'lardan 1950'lere geçişi yaşıyor. O tarihlerde bu zaman diliminin siyaseten adı "Sivil siyasete - Sivil demokrasiye geçiş" idi: "Yeter, Söz Milletindir!" Günümüzde yazılıp çizilenlere, konuşulanlara baktığımızda en sık tekrarlanan talep yine aynı değil mi?

Sivil siyaset-sivil demokrasi.

Gelişimi gecikmiş bir çocuk hali. Sakalları bıyıkları çıkmış bir erkek ama o hâlâ sokakta çelik çomak oyunu peşinde, askercilik, kovboyculuk oynuyor; evlenme yaşına gelmiş bir kız ama hâlâ bez bebeklerine sarılmış evcilik oyunu peşinde.

Günümüzde olan bitenler size çocukça gelmiyor mu? Zaman zaman bu hissi duyuyorum. Eğer sizlere de öyle geliyorsa olan bitenin bir gerçekliğe tekabül ediyor olmasındandır. Gelişen teknoloji çağında yatak odalarımızın bile gözlenebildiğini, uydulardan yapılan gözetlemeyle artık hiçbir ülkenin "milli güvenlik" anlamında stratejik bir sırrının kalmadığını, kalmasının düşünülemeyeceğini bildiğimiz halde, bu ülkede birileri hâlâ "kozmetik oda" veya odaların sırrını koruyacağız diye neredeyse darbe yapmanın eşiğine gelebiliyorsa bu durumun adı "gelişmesi gecikmiş çocukluk hali" değil de nedir?

Bir Genelkurmay başkanı (Büyükanıt), PKK ile mücadelede kullandıkları teknoloji ile övünmek için "BBG evi" (Biri Bizi Gözetliyor Evi) benzetmesi yapmıştı bir zamanlar. Sonra ortaya çıkanlar neyi gösterdi? Başkalarını gözetlemeye uğraşanları da gözetleyenler varmış meğer. (Bak; Özden Örnek'in Günlükleri). Yargı, asker, polis herkes herkesi dinler hale gelmiş. "Telekulak skandalı" denilen şey.

Seferberlik Tetkik Kurulu olarak kurulan, sonra Özel Harp Dairesi vs. türünden isimler alan veya biçim değiştiren bu derin merkezin, Türkiye'nin NATO'ya girişinde ABD, CIA eliyle kurulan, onun tarafından finanse edilen bir merkez olduğunu biliyoruz artık. Bu merkezdeki bilgiler başkaları için sır değil ama bu ülkenin vatandaşları için derin bir sır sayılıyor.

Elbette yaşam tarzımız, 1930'ların, 50'lerin aynısı değil; daha güzel evlerde oturuyoruz, milli gelirimiz artmış, oto yollarımız, cep telefonlarımız, uydu yayınlarımız var; ama bütün bunlar devletimizin ve onun kendinin tebaası haline sokmaya uğraştığı toplumumuzun da eşzamanlı gelişmiş olduğu anlamına gelmiyor. Yine de halkımızın artık devletten ilerde olduğunu da söylemeliyiz. Fakat öyle de olsa karşımızda duran sorun, demokrasimizin gelişmemiş halidir. İri bir çocuk, hepsi bu. Üstelik çocuk ya da devlet irileştikçe düşünce geriliği git gide daha fazla sırttır oldu.

Devlet hâlâ 1950'lerin "Soğuk Savaş Güvenlik Devleti" zihniyetine sahip. Zihnen ve bedenen "Güvenlik Misyonu" üstüne yapılanmış olan bir devlet "düşman" konsepti olmadan bu misyonunu sürdüremezdi, bu

misyonuna meşru temeller hazırlayamazdı. Dün bu düşman “Komünizm” idi bugün böyle bir düşman algısı dünyanın hiçbir yerinde yok. Geride kalıyor “iç düşman” argümanı: “Bölücülük ve irtica.”

Demek oluyor ki, “Güvenlik Devleti” misyonunu meşrulaştırabilmek için bu devletin “bölücülere”, “irticaya” ihtiyacı var. Düşman yaratacak medyaya ihtiyacı var. Yetmiş milyonu aşkın bir nüfusu bu kriterlere göre fişleyebilmek için de halktan saklanmış devasa bir gizli aygıtı ihtiyacı var. Son günlerde yaşadığımız tüm olup bitenlerin aslı esası bu kanımca. Başka deyişle, olgusal zaman takvimiyle siyasete baktığımızda karşımızda duran sorun, 1930’lardan 1950’lere geçişte kalmış olan bir “devlet” sorunudur.

Kürt sorunu yoktur devlet sorunu vardır, Alevi sorunu yoktur devlet sorunu vardır, Gayrimüslim azınlıklar sorunu, AB sorunu, Kıbrıs sorunu yoktur devlet sorunu vardır. İrileşmiş ama çocuk kalmış bir devletin yaratmış olduğu sorunlar vardır. Gelişmesi dumura uğramış bu iri çocuğun evcilik, çelik çomak, askercilik oynayabilmesi için de kendisiyle oynayacak çocuk kalmış aydınlara, çocuk kalmış medyaya, çocuk kalmış topluluklara ihtiyacı var.

Dolayısıyla “devlet eliyle çözüm” veya bu anlama gelen her söylem bizi uyanıklığa davet etmeli. Kürt Açılımı’nın tıkanmasının ana nedeni de bu bence.

Yeni bir yılda toplum olarak geçmişin ve geleceğin kısa özeti:

Çocukluktan ergin olma haline geçiş.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Çocuklarımız için adalet

Nabi Yağcı 04.01.2010

Çocuklar ve düşünen beyinler gelecek umutlarımızın kaynağı değil midir? Bu iki kaynağı müsrifçe harcayan bir toplum gelecek için iyi şeyler ümit etmeyi hak edemez. Ana-babalar yemez yedirir, giymez giydirirler, dişlerinden tırnaklarından kesip okuturlar çocuklarını büyüsün de adam olsunlar diye.

Besleyip büyüttükleri şey, geleceğe dair kendi umutlarıdır aslında.

Geçenlerde TV’de gördüğüm bir fotoğraf karesini hiç unutmuyorum. Etrafta gaz bombaları patlıyor, taşlar yağıyor, bir ana bu çatışmanın tam göbeğine dalmış, gençlerin içinden çocuğunu ensesinden yakalamış oradan çıkarmaya uğraşıyor. Etrafına düşen taşlara, biber gazına aldırmadan çocuğunu kurtarmaya çaballıyor. Görüntüden anlıyoruz ki, bir yandan da orada olduğu için çocuğunu haşlıyor, çıkışıyor ona.

Peki, biz ne yapıyoruz?

Terörist diye yaka paça içeri atıyoruz onları. İçeri, yani hapis haneye. Daha beter bilensinler, daha beter öfkelenisinler diye. Sonra da bunun adı “terörle mücadele” oluyor. Çocuklar için ağırlaştırılmış yasalar çıkarıyor, beş yıl, on yıl zindanlara hapsediyoruz onları. Şiddeti elceğizimizle kaynağından besleyip büyütüyoruz.

Sonra da kalkıp “bölünme tehlikesi var” diyor. Utanır insan. İkiyüzlülüğün ve aczin bundan daha iyi göstergesi olabilir mi? İkiyüzlülüktür çünkü; birlik, beraberlik, kardeşlik nutukları atarken, bugünü bıraktım

gelecek için bile birlikte yaşama umudunu bölüyorsunuz. Birlikte yaşama umudunu kaynağından kurutuyorsunuz. Belki de öyle olsun isteniyor, kim bilir? Eğer öyleyse iki kere ikiyezlünüz.

Acizliktir çünkü; bu çocukların dünyaya gelirken gözlerini açtıkları hayatı, şiddet ortamını yaratan bizleriz. Biz büyükler. Bu bataklığı kurutmayı beceremeyen bizler, sonra da kalkıp, "taş atıp eteğimize çamur sıçrattı" diye bu çocukları cezalandırıyoruz.

Ne diyeceğiz bu çocuklara? Ananızın dizi dibinden ayrılmayın mı diyeceğiz? Analarının, babalarının, yakınlarının, akrabalarının Diyarbakır caddelerinde asılı, elleri kelepçeli sıraya dizilmiş fotoğraflarını görüyorlar bugünlerde. Yani oralarda, anaların dizinin dibi, Batı'daki gibi güvenceli sıcak yuva anlamına gelmiyor.

Ne yapacağız, şiddet kötüdür diye nasihat mi vereceğiz onlara?

Siyaset, değişen pozisyonları doğru okuma sanatıysa eğer, yirmi beş yıl öncesinin pozisyonlarıyla yirmi beş yıl sonranın siyasi pozisyonlarının da, insanların da aynı olmadığını görmek gerek. Amaç durumu tasvir etmek değil de değiştirmekse eğer, bunun yolu öncelikle değişeni değişmiş olduğu haliyle olduğu gibi görmek.

Şu anda hapishanelere atılmış, birçoğu ağır cezalar almış veya almak üzere olan çocukların, onların dışarıdaki arkadaş ve yakınlarının gelecek umudu dünkü gibi değil artık. Onların umudu "Kaf Dağı"nın ardındadır. Batı'da henüz onlar için yakılabilmiş bir umut ateşi yoktur. Var mı? Ama olsun istiyoruz.

Fakat nasıl?

Çocuklarımızı affederek başlayabiliriz.

En kolay şey çocukları affetmek. Buradan başlayabiliriz. Onları içerden çıkaracak, yeni çocukların içeriye, cezaevlerine düşmesini önleyecek yasa değişikliğiyle başlayabiliriz. Böyle bir yasa değişikliği Meclis gündeminde bekliyor. Ama bu yasa değişikliğini, kıyısından köşesinden kırıp kuşa çevirmeden, göstermelik değil, kanayan yaraya gerçekten şifa olacak biçimde yaparak.

Sonra da onların özgürlüğe kavuşmalarını Batı'da ve Doğu'da şenliğe, şölene dönüştürebiliriz. Belli olmaz bazen bir kıvılcım tüm ovayı ateşe verir. Bu ateş şiddetin ateşi olabileceği gibi barışın ateşi de olabilir.

Neden olmasın.

Böylece çocuklarımız da şiddetin alternatifini görebilirler. Şiddetin alternatifi barış değil, barışı da getirecek olan "adalet" duygusudur. Adalet duygusu barışı ateşleyebilir. Adil olmayan ise isyanları ateşler. Silâhlar ise sonra gelir. Silâhları toplayabilirsiniz ama taşları nasıl toplayacaksınız? Taşları bağlayıp köpekleri salmanın da çözüm olmadığını şu kanlı yirmi beş yıl öğretmedi mi? Adil olmayan bir yaşam biçimine isyan edene kim ne diyebilir?

Öyleyse tutulması gereken yol bellidir.

Şiddeti almak istiyorsanız ellerden, onlara adaleti vereceksiniz. Bir başka yol yok. Barış, kardeşlik nutuklarıyla olmaz bu iş. Antik çağ Roma Hukuku'ndan beri kural bellidir: "Do ut des" (veriyorum, veresin diye.)

Yol bellidir: Demokratik Açılım, eğer kaldığı yerden sürecekse –ki sürmek zorundadır, tersi felakettir, yeni yılda açılıma “**Çocuklarımız İçin Adalet**” ile başlayalım.

Büyüklerin, bizlerin yüzyıllık günahını gencecik, körpecik bedenlere, çocuklarımıza yıkmayalım, günahlarımızın kefareti için yakmayalım onları. Ne içerideki ne dışarıdaki ne de askerdeki çocuklarımız yansınlar. Biz yandık onlar yanmasın.

Geleceğimizi bölmeyelim.

Yeni yılda böyle bir yeni başlangıç hepimize, vicdanı olan herkese iyi gelecektir.

Çocuklarımız İçin Adalet.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Putperest devletçilik ve nedeni

Nabi Yağcı 07.01.2010

Günümüz Türkiye’sinde olayların peşinde koşmaktan düşünmeye yeterli vakit ayıramıyoruz gibime geliyor. Ayrıntılar önemli olsa. Gündemimize en son düşen “Kozmik oda” bir yandan kendisi başlı başına bir vakıa olarak karşımızda fakat aynı zamanda bir metafor olarak da simgesel bir anlam yüklendi.

Demokrasi kültüründen söz edilebilir bir ülkede “saydam siyaset” normu, o toplumun sağcısından solcusuna kadar tersi düşünülemez ortak bir normdur. Tersî örnekler “skandal” sayılır. Oysa bizde aydınlarımız içinde dahi, vazgeçtim tepki göstermekten “darbe güzellemeleri” bile yapılabiliyor ve kimse bunu bir skandal olarak görmüyor. Suç kanıtlarının varlığı kuşkusıyla Kozmik odaya yargının girmesi “devlet sırrı” gerekçesiyle engellenmek istenebiliyor. Bu incelemeyi durdurmaya çalışan Genelkurmay’ın yargıya müdahalesi bir “skandal” olarak görülüp yaygın bir tepki görmüyor. Ana muhalefet bu konuda da bildik tavrını sürdürüyor.

Demokratik duyarlılık eşiğinin bu denli düşük olmasının bir nedeni olmalı diye düşünüyorum. Elbette birden fazla neden sayılabilir ama eğer elde sayısız veri toplanmış ve bu veriler aynı toplam içinde bir anlam taşır hale gelmiş ise bu toplama işlemi veya aynı anlama gelen kavramlaştırma çabasına girişmek gerek. Bunu ancak günlük siyaset bakış açısının dışından yapabiliriz. Günlük argümanlarla her şeyi açıklamak olanaklı olabilir ama şu “devlet sırrı” meselesi karşısında sivil kesimdeki pozisyon almalar, bu pozisyonun gerisinde yatan bize özgü bir zihniyet tarzını artık ele veriyor kanımca.

Bu zihniyete “Putperest devletçilik” denebilir. Kökleri ise “Hikmet-i Hükümet” anlayışına kadar geri gider. Yani devlet yönetimini “sır” üstüne oturtan zihniyet. Devlet ve kulları anlayışının doğal sonucu bu, elbette buradaki anlamıyla kulun devlete biat etmekten başka bir hakkı yoktur. Bu tema yazınızda artık çokça işlendi fakat burada bir vurgu farkına işaret etmek istiyorum; belki de sır burada, bu vurgu farkında gizli.

Dün ulusalcı/milliyetçi pozisyonlar alacağına hiç ihtimal vermediğimiz insanların dahi bugün bu duruma gelmeleri ve bu pozisyonlarını artık açık bir militan savunma düzeyine yükseltmeleri üstünde derin ve ayrıntılarda düşünmek gerekiyor. Eleştirmek, suçlamak yeterli değil.

Toplumsal değişime “evet” diyebilenlerin ve hatta sosyalizm hedefi ile dahi evet diyenlerin devletin değişimine gelince zıncı diye durduklarını görüyoruz. Toplum değişebilir ama devlet asla! Devlet tabu, devlet kutsal. Fakat bu tabu veya kutsallık bir sonuç, neden değil.

Peki, nedeni ne ola?

Batı merkezli toplumbilim çerçevesi içinde kalarak baktığımızda ancak iki kategoride milliyetçiliği ayırt edebiliyoruz. Aralarında aşılabilir duvarlar olmasa bile iki tür milliyetçilik yaygın olarak bilinen milliyetçi kategoriler: Etnik temelde milliyetçilik veya kültürel milliyetçilik. Kabalaştırma pahasına söylemek gerekirse örneğin Orta Avrupa milliyetçiliğine daha çok etnik kökenli milliyetçilik, Anglo-Sakson milliyetçiliğine daha çok kültürel milliyetçilik olarak bakabiliriz. Fakat kanımca her iki milliyetçi çizgi veya doktrin de “bizi” açıklamaya yetmiyor.

Elbette bu iki tür milliyetçiliğin unsurları bizde de var ama reflekslere bakarsak bunlar söylemde yer aldıkları ölçüde güçlü değil. Çünkü Cumhuriyet tarihi boyunca bugüne dek ne etnik anlamda ne de kültürel anlamdaki milliyetçiliğin yerine bir başka şey koyacak ve bu nedenle “korku” yaratacak gerçek bir tehdit hiçbir zaman olmadı. Ama buna karşın bir korku var.

Bu korku devlet iradesinin ve otoritesinin şimdiye dek bilinenlerin ötesinde bilinemez bir “öteki” eline geçmesi veya öteki ile paylaşılması ihtimalinden duyulan korkudur. AK Parti korkusu büyük ölçüde buradan kaynaklanıyor. Yoksa hiç kimse bu partinin “şeriat yönetimi” getireceğine gerçekten inanıyor değil. Nihayet basından okuduğumuz kadarıyla İlhan Selçuk da bunu itiraf etti. Kozmik sırların bu sırları yaratanların dışında başkalarının görülmesi ihtimalinin –bu başkası yargı bile olsa- yarattığı “dehşet” duygusu bu yüzdendir. Böylece hikmet-i hükümetin, harim-i ismetine yani “yabancıya yasak” olan sırrın kalbine girilmiş oluyor, isterse orada hiçbir sır olmasın. Putların da gerçekte bir sırrı yoktur.

Milliyetçilik, en genel anlamıyla etnik veya kültürel bir ana bağlaç temelinde toplumsal farklılıkların bir totalite (bütünlük) içinde eritilmesi ise bizdeki milliyetçilik “devlet” merkezli bir totalitedir. Bu nedenle kendini milliyetçi görmeyenler dahi pekâlâ milliyetçi pozisyonlarda olabiliyor, devleti kurtarmak için bayrak elde mitinglere koşabiliyorlar.

Putperest devletçiliğin nedeni, Batı toplumlarından farklı olarak kamusal bilincimize lök taşı gibi oturmuş olan “Devlet Milliyetçiliği”dir.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Devletin röntgeni çekilirken

Nabi Yağcı 09.01.2010

Özellikle 27 Nisan 2007 “e-muhtırası” ve sonra o muhtıraya karşı AK Parti iktidarının dik durmasını izleyen genel seçimlerden sonra, devletin dayandığı bütün temel kurumlar, tartışmaların odağı haline geldi. Ordu,

yargı, üniversite ve medya. Ergenekon davasının açılmasıyla birlikte bu kurumlar kamuoyunca şimdiye dek hiç bilinmeyen yönleriyle gün ışığına çıkmaya başladı, bir bakıma ciğerlerinin röntgeni ve vücut tomografileri çekilmeye başlandı. Kısacası, röntgeni çekilen şey "devlet" dediğimiz şeyin ta kendisi.

Böylece halkın kafasında şimdiye dek soyut bir kavram olarak duran devlet ya da "baba devlet" denen o muhayyel kurum gitgide gözler önünde canlanmaya başladı. Sisler içinde karşımızda cisimleşmeye başlayan bir buzdağı gibi.

Buzdağının bir de derinde bir dibi olduğu biliniyor artık. Geçen yazımda da işaret etmeye çalıştığım gibi, bana göre "Kozmik Oda"ya girmek bu buzdağının altına bir göz atmak demektir. Basında "Kozmik Oda"ya girilmesi meselesini sıradan bir şeymiş gibi yorumlayan, normal olan bir şeyi bazı basın bünyelerinin büyüttüğünü yazanlar da var. İyi niyetten kuşku duymuyorum ama böyle yorumlamak, Türkiye'nin içinde olduğu değişim sürecini gözardı etmek demektir. Üstelik gerçeğe uygun da düşmez. Genelkurmay'ın tepkisi ardından araştırma yapan yargıya yönelik mermili tehditler, bu odaya girişin öyle basit bir mesele olmadığını göstermeye yeterli değilse başka ne gibi kanıt gerekli? Başka yeterli kanıt, o odada izleri, işaretleri aranan bir suçun gerçekleşmesidir ki, Allah muhafaza!..

Türkiye öylesine farklı bir evreden geçiyor ki, derya içre olup deryanın farkında olmayan mahiler gibiyiz. Türkiye, dünya konjonktürünün de itmesiyle deri değiştirme tarihsel zamanını yaşıyor. Belki farkında değiliz ya da yeterince değiliz ama kişiler, kurumlar, hepimiz değişiyoruz. Aynı değiliz hiç birimiz dünümüzle. Bu değişim-dönüşüm süreci, kesilebilir, duraklatılabilir ama beş sene, on sene öncesine döndürülemez. Ya köklü dönüşüme yani hukuk ve yargı sistemimizin demokratikleştirilmesi yoluyla devletin tüm kurumlarının da demokratikleştirilmesine varılacak ya da sık yinelediğim gibi 1930'lara öykünen gerici bir restorasyon rejimine. Ben bir üçüncü yol göremiyorum. O nedenle yansızlık, objektiflik, normalleşme adına üçüncü yolculuk anlamlı değil, anakroniktir,

Oysa tüm olan bitenler tek bir şeyi söylüyor; statükonun kendisi ve koruyucusu olan vesayetçi devlet kurumsallaşmasının, tüm kurumlarıyla birlikte çözülmeye başladığını. Kurumlar arası çatışma yok, kurumlar arası ve kurumlar içi değişim sancısı, hatta depremi var. Kimileri bu durumu vahim buluyor, kaos olarak görüyor ve ürküyor. Her köklü dönüşüm, her statüko bozumu sarsıcıdır, güle oynaya gerçekleşmez ve bu nedenle ürkütücüdür de. O kadar ki, dönüşümlerin aktörlerini bile bu durum ürkütebilir.

Bana göre, olmakta olan ve altı çizilmesi gereken en önemli gelişme halkın gözünde devletin muhayyel bir kuvvet, bir baba figürü olmaktan çıkıp cismanîleşmeye yani elle tutulur bir varlık kazanmaya başlamasıdır. Başka deyişle gökler âlemindeki "Tanrı devlet" yeryüzüne inme yolculuğunda, böylece halkın gözünde artık "cismanî devlet" halini almakta. Buna işaret etmek, olanın adını koymak da bizlere düşmekte.

Dokunulduğu zaman, dokunduğunuz yer tepki veriyorsa orada devletin ruh olmaktan veya ide olmaktan çıkmış cisimlenmiş hali vardır. Örneğin cesur gazeteci Mehmet Baransu halkı bilgilendirme görevini yerine getirip Kafes Eylem Planı'nı yayımlayınca, onu susturmak için hukuka-kitaba uygunluk bile gözetilmeden yargıya müdahale göze alınıyorsa, ya da zorunda kalınıyorsa, o noktada devlet ses veriyor demektir. Kozmik odaya girilmek istendiğinde "yasak hemşerim, devlet sırrı" deniyorsa orada da devlet çıkar karşımıza. Anayasa Mahkemesi, kendi yetki alanından taşarak veya taşmak zorunda kalarak TBMM'nin yasa koyma iradesini kısıtlıyorsa yine karşımızda olan devlettir.

Her taşın altında devletin rolünü görüp-göstermeyi "indirgemecilik" olarak nitelemek ağaçlara bakıp ormanı

görememek olur. Modern devletler ortak karakteristik çizgilere sahip olsa da her devlet somut tarihsel gelişmenin ürünüdür ve kendine özgü yollar taşır. Hele şu birkaç yıldır ortaya çıkan yakıcı gerçekler kör gözlere mertek iken; 17 bine varan, faili meçhul cinayetler, darbe plânları, Özel Harekât Dairesi, JİTEM, Ergenekon, geçmişte devletin en üst yöneticilerinin, cumhurbaşkanlarının, başbakanların bilgisi dahilinde olduğu söylenen cinayet listelerinin varlığından söz edildiği bir ülkede, deriniyle birlikte devletten sıklıkla söz etmek, ona işaret etmek gerçeğe işarettir.

Buna indirgemecilik değil devleti gökten yere "indirmek" denir.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Hukuk yoluyla demokrasi ya da 'sivil' darbeler

Nabi Yağcı 11.01.2010

Statükocuların yeni savunma hattı, Majino hattı "AK Parti iktidarı sivil darbe peşinde" vecizesi ile örülüyor. Oysa sivil darbe çok önce Anayasa Mahkemesi'nin 367 kararı ve türbana ilişkin yapılan Anayasa değişikliği yasasının esasa girerek iptal edildiği zaman yapılmıştı. Anayasa Mahkemesi her iki kararıyla da TBMM'nin yasa koyucu iradesinin üstüne vesayet koymuştu. Darbe halkın seçtiği iktidarlara ve Meclis'e karşı yapıldı. Eğer sivilden kasıt "apoletli olmamak" ise bu darbe, "yargı oligarşisi" tarafından çoktan yapıldı.

AK Parti iktidarının attığı bütün yarım adımlar şimdi dönüp ayağına dolanıyor. Maalesef bu iktidarda geç algılama gibi bir zaaf var. Dönüşümcü adımların bu anayasaya takıldığını ve takılacağını hepimiz gibi iktidar da görüyor. Bu nedenle, hükümet çevreleri yeniden anayasa değişikliğinden söz etmeye başladı ama eskisinden daha cılız daha ürkekçe seslerle. Değişiklik taslaklarının da hazırlandığı önceki girişimin kamuoyunda yarattığı heyecan da yok bu kez.

Anayasalar ve yasalar sosyal/siyasal mücadelelerin sonuçlarının hukuksal ifadesidir. Bu gerçeği sanırım günümüz siyasi mücadeleleri derinlemesine kanıtlıyor. Tek tek tarafsız yargıçlar elbette var ve onlar elbette çok değerliler ama bir kurum olarak yargının tarafsızlığına inanan neredeyse hiç kimse kalmadı. Ülkemizde bir yargı oligarşisi var.

Karşımızda zorlu bir denklem duruyor:

Devletin demokratikleştirilmesi hukuk yoluyla olacak ama demokratik olmayan bir devlet yapısı içinde hukuk nasıl demokratikleştirilebilecek? Bu soruyu beş on yıl önce sormak çok anlamlı gelmezdi, "Demokrasiye inanmış bir iktidarın yapacağı hukuk reformlarıyla demokratik bir hukuk sistemi ve düzeni yaratılabilir ve bu yolla da devletin demokratikleştirilmesi başarılabılır" diyebilirdik. Fakat çoğunluk iktidarı şansını yakalamış olan AK Parti'nin başına nasıl çoraplar örüldüğünü ve hatta bu iktidarı düşürmek için üst üste nasıl darbe planları yapıldığını gördük.

AK Parti pek çok reform hamleleri yaptı ama bunların çoğu devleti demokratikleştirecek stratejik hamleler

değildi. Çift başlı yargıyı ortadan kaldırma hamlesi hariç. Bu hamle gerçekten kelimenin tam anlamıyla stratejikti ve eğer bu yasal düzenleme yapılmış olmasaydı Kozmik odaya da girilemez, ordu komuta kademesinin sivil yargı önüne çıkarılması da düşünülemezdi. Fakat hepimiz biliyoruz ki bu stratejik hamle de pamuk ipliğine bağlı, Anayasa Mahkemesi'nin iki dudağı arasında. Bir iptal kararı her şeyi sıfırlamakla kalmaz, bütün dönüşüm enerjisini de emer. Ve bu da yeni bir "sivil darbe" demek olur. Kısacası bu anayasa değişmediği durumda "sivil" darbelerin önü alınamaz.

Ne var ki, bu değişiklik hem anayasanın içeriği hem de koşulları bakımından iyi hazırlanmadığı durumda doğacak sonuç anayasa değişikliğini büsbütün gündemden düşürebilir. Böylesi bir hazırlık yapılmadan girişilecek bir referandum da kumardır. Bu kumar kaybedilirse 12 Eylül Anayasası değişmemek üzere mühürlenir ve kırk akıllı biraraya gelse bu mührü sökemez.

Bu anayasa değişikliğinin evrensel insan hakları hukukunu gözeten gerçekten özgürlükçü bir ruhta olabilmesi için önce AK Parti iktidarının bu ruhu içine sindirebilmesi gerek. Oysa bir yandan fikir özgürlüğü üstündeki yasaklar sürerken, hapishanelerde gazeteciler çile doldururken, yalnızca Güneydoğu'da değil Batı'da da KCK operasyonu adı altında gözaltı ve tutuklamalar sürerken özgürlükçü bir anayasa yapılabileceğini umut etmek hiç de kolay değil.

Hele TBMM Anayasa Komisyonu Başkanı Burhan Kuzu'nun evvelsi günkü konuşmasını görünce. Bu konuşmanın bütünü üzerinde gelecek yazımda durmak istiyorum. Özellikle şu sözleri üstünde: "Ben parti kapatmaya her zaman karşı oldum, ama eğer şiddetle bağını koparmıyorsa, terör örgütü ile organik bağı varsa hangi parti olursa olsun kapatılmayı hak etmiş demektir. Böyle bir şeyi kimse tolere edemez." Bu sözler hem hukuk mantığı hem de siyaseten ciddi eleştirileri "hak eder."

Bu eleştiriyi sonraya bırakarak bu yazımın konusuyla bağlı şu sözlere dikkat çekmek isterim: Ahmet Türk'ün ABD'deki siyahların mücadelelerini örneklemesine değinen Kuzu "Güneydoğu'daki halkın vatandaşlık sorunu mu var? Obama, ABD Başkanı. Bizde de bu yol açık. Bu durumu ona benzetmek çok doğru değil" demiş. Sayın Kuzu'ya sormak gerek, Başbakan Erdoğan'ın ünlü 2005 Diyarbakır konuşmasıyla ateşlemiş olduğu "anayasal vatandaşlık", "üst kimlik", "Türkiyelilik" tartışmaları boşuna mı yapıldı? Yoksa Burhan Kuzu Başbakan ile bu konularda mutabık değil mi? Kürt Açılım'ı niçindi peki?

Öyle anlaşılıyor ki, AK Parti anayasa değişikliği konusunda muhalefetle mutabakatı bırakıp önce kendi içinde mutabakat sağlamak zorunda.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Ortak önkabuller doğuyor

Nabi Yağcı 14.01.2010

Geçtiğimiz dört gün benim için yoğun yeni izlenimler elde ettiğim dolu bir hafta oldu. İstanbul'da "Sivil ve Demokratik Yeni Anayasa" çalışmalarına katıldım, "21. Yüzyılda Yeni Sol" konulu Küyerel'in düzenlediği panelde

dinleyici oldum, pek çok eski dostumla bir yandan hasret giderdim bir yandan yeni düşünceler paylaştık, sonra Barış ve Demokrasi Partisi'nin (BDP) düzenlediği, pek çok yazar, gazeteci ve düşünürle tanışma amaçlı kahvaltılı toplantısına katıldım ve nihayetinde gazetem *Taraf*ı ziyaret ettim.

Tazelendim diyebilirim.

Derler ki, her gün çıktığın kahveyi arada bir değiştir, öteki mahallenin kahvesine git, git ki içtiğin kahvenin tadını fark edesin. Öyle bir şey oldu işte.

Önce "resmî görüşler" masaya geliyor, hemen herkes, kendim de dahil, önkabulleriyle konuşuyor. Ön kabuller diyelim ki, son birkaç yıl içinde oluşmuş yargılar. Bunlar sosyolojik, metodolojik, ideolojik, antropolojik, etimolojik, filolojik, pedagojik... kısacası bir "lojik" ile gerekçelendirilmiş yorumlar oluyor. Fakat yazı aracılığıyla değil de yüz yüze konuşunca işin rengi değişiyor. Bir süre sonra "kitabı" konuşmaların yabancılaştırıcı etkisini her iki taraf da fark ediyor. "Eee, yani", "Peki, ne demek istiyorsun" soruları karşılıklı olarak geliyor. Masayı, "dört tane ayağı, bir tane düz levhası olan şey" diye tarif etmenin saçmalığını anlar oluyorsunuz. Şuna "masa" desek ya demeye başlıyorsunuz. Böylece mahalle baskısı, tribünlere konuşma veya kendi otosansürümüz ile oluşan resmî diskur (söylem) iflas ediyor. Olguların somut dili egemen oluyor. Çünkü yüz yüze, göz gözesiniz.

Dilde ve kuşkusuz düşüncede bu sadeleşmeyi sağlayan şey ülkemizde dün çarpıtılmış veya üstü örtülmüş ya da kırılmış olarak yansıyan gerçeklerin bugün kendini yalın halde ortaya koyması, dayatması, nesnelleşmesidir. İsterseniz buna tarihin kendi dili diyelim. Tıpkı Onur Öymen'in üç cümlede Kemalist ideolojiyi özlü biçimde deşifre etmesi gibi.

Farklı tarafların önkabullerinin, öyle söylenegeldiği için öyle söylenmesi sürdürülen kanaatlerinin, siyasi yorumlarının ve tutum almalarının, oluşmakta olan yeni ortak önkabullerin etkisiyle değişeceğini ve hatta hızlı değişeceğini görüyorum.

Şöyle de söylenebilir, "ortak önkabullerin" alanı genişlemiş durumda. Fakat henüz bu yeni alanın ortak dili oluşturulabilmiş değil. Bu ortak dil meselesini kendi adıma çok önemsiyorum bu nedenle bu konuyu sonraki yazılarımda ele alacağım. Burada asıl dikkat çekmek istediğim mesele, henüz dile gelmiş, dile dökülmüş olmasa da yeni oluşmakta olan "ortak önkabullerin" neler olduğudur. Şöyle de söyleyebilirim; bugüne dek yan varsayım olarak yorumlarımızda geçerken değindiğimiz kimi saptamalar bugün yorumlarımızın başlangıç kaziyesi ya da hükmü halini alacaktır sanıyorum.

Görülmesi zor değil, bütün konuların merkezinde üç ana konu yer alıyor: AKP, Kürt sorunu ve asker. Demokrasiden söz eder etmez bu üç konu etrafında dönüp duruyoruz. Bu her üç konu da kendi içinde kendi realitesine sahip konulardır. Artık bu güçlerin gelip geçici değil siyasette sahici aktörler olduğu konusunda kimsenin sorusu yok. Mesele bu üç aktörün karşılıklı ilişkilerinin yarattığı reel alanın kendi dilinin ortaya çıkmasıdır. Başka deyişle mesele, her bir alanın ya da aktörün kendi realitesinin diğerlerinin realitesi ile karşılaşması sonucu doğan reel durumun ne olduğunu görebilmektir. Yaklaşık son iki yıl içinde bu aktörler kendi varlık koşullarını ve güçlerinin sınırlarını ortaya koydular. Bu nedenle onlar için de önümüzdeki günlerde ötekini farklı bir kabul veya önkabuller yaratılacaktır. Ters, siyasetin tıkanması anlamına gelecektir.

Katı-kesin inançlı olmayan herkesin bugün kabul eder hale geldiği gerçekler bana göre yaklaşık olarak şunlar:

- Artık çözümü gerekli olan değil "çözümü mecbur" olan geri dönüşsüz sorunları konuşuyoruz.

- Çözümler söz konusu olduğunda hakkında yorumlar, eleştiriler ne olursa olsun AK Parti iktidarı hesap dışı bırakılamaz ya da karşıya alınamaz. Başka deyişle “Kimle çözülecek” sorusu kilit sorudur.
- Son yirmi beş yılı esas alsak bile bütün baskılara, tasfiye çabalarına rağmen Kürt halkına boyun eğdirilememiştir. PKK realitesi kabul edilmek zorundadır. Açık veya örtük tasfiye çabaları çatışmayı derinleştirme dışında sonuç vermez.
- Askerî vesayet rejiminin dayanakları kaldırılmadan demokraside normalleşme olamaz. Bu ise yeni bir anayasa demektir.
- Ortak korku ise Türk-Kürt iç çatışması ve linç tehlikesidir. Şiddet eylemlerine başvurulmamalıdır. Bu tehlikeyi önlemek için gecikmeden harekete geçmekten daha önemi hiçbir şey yoktur.

Sözün özü; son yılların sosyal ve siyasi pratiklerinin bir sonucu olarak giderek sağduyu, vicdan ve hakkaniyet ölçüleri öne çıkıyor. Dün kabul edilmesi çok zor gibi görünen düşünceler bugün tartışılabilir hale geliyor. Bu ise ortak önkabullerin alanını genişletmekte. Dün söylenenlerin aynıyla tekrar edilmediği, bu ortak alanın dilinin kendini öreceği günler içinde olduğumuzu düşünüyorum.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Kuşdili mi, siyaset dili mi

Nabi Yağcı 16.01.2010

Çok tartışıldı ve halen de tartışılıyor olmakla birlikte meselenin bir yönüyle hiç de karışık olmadığını düşünenlerdenim. Şiddet eylemleri üreten ortam varsa şiddet dili de kaçınılmazlıkla ürer. Tekme tokat dayak yiyen birine küfretme demek, anlamsız olmanın yanı sıra komik bile olabilir. Basit dediğim mesele budur. Şiddet dili bir kez üredikten sonra bu dil gerekli olmadığı yerlerde bile kullanılır olur, giderek içselleşir, şiddet kültürü doğmuştur zira. Şiddeti kültür boyutuyla ele alırsak, açık ya da örtük, bilinçli veya bilinçdışı şiddet ayrımlarıyla bakarsak, şiddetin gerek bireysel psikoloji boyutuyla gerekse insanlık tarihi içinde sosyal, siyasal, ideolojik köklerinin ya da nedenlerinin ucunu yakalamanın hiç de basit olmadığını biraz mürekkep yalamış herkes kabul edebilir. Freud bile çözebilmiş değildi.

Bu dediklerim, özellikle günümüzde şiddetin her biçimine hangi nedene dayanırsa dayansın karşı çıkmak gerektiğini asla yadsımaz. Kendi adıma kendimi bugün hiç ikirciklenmeden pasifist sayıyorum. Yani bugün şiddete dayalı bir kazanımın, bugün kazanımış gibi görünse bile iki adım sonra kendini berhava edecek iç patlayıcı üretmek demek olduğunu rahatlıkla söyleyebilirim. Şiddet yalnızca şiddeti doğurur. Bir yol ve yöntem olarak, zihniyet olarak şiddeti meşrulaştıracak her tür imadan kaçınılmalı.

Ne var ki, rahat koltuklarımızda felsefe yapmıyoruz. Şiddet ortamının içindeyiz. Bu ortama gözümüzü kapatabiliriz, sırtımızı dönebiliriz ve kendimizi, vicdanımızı yukarıdaki ahlaki gerekçelerle avutabiliriz. “Yiğin

birbirinizi” diyebiliriz. Kendimizle son derece ahlaki tutarlılık içinde yaşayıp gidebiliriz. Böyle bir tutum ahlaki olabilir ama etik olmaz. Tutarlılıklarla malul bir ortamda tutarlı kalabilmek bilge olmayı gerektirir ama herkesten bilgelik beklenemeyeceği gibi bilgelik bile ancak bu ortamın parçası olmakla mümkün olabilir, kendine steril bir dünya yaratarak değil.

Bu satırları hiç kimseyi düşünerek, hedefleyerek yazmıyorum kesinlikle. Fakat neredeyse 1960’lı yıllardan buyana sol ve dışındaki demokratlarla ilgili artık dikkat çekecek ölçüde kesinlik kazandığına inandığım bir olguyu vurgulamak için söylüyorum. Dünyüyle bugünüyle solu eleştirmek için söylenecek çok şey var. Eleştiriyoruz, daha da çok eleştirmeliyiz fakat bu eleştirilerimizi “demokrat aydın” tavrının eleştirisiyle başlatmadığımız zaman hem eksik kalıyor hem de sola karşı hakkaniyetli bir eleştiri olmuyor bu. Özellikle şiddetin en koyu olduğu baskı dönemlerinde ses verenlerin, direnenlerin ağırlıkla sol çevreler olduğunu geçmiş hakkında biraz bilgisi olan hiç kimse inkâr edemez. Yani böylesi zamanlarda ortalık demokratlardan geçilmiyordu da bir tek sol mu demokrat değildi? Aslında solun yanlışlarının döl yatağı da aynı; bu yanlışlar, demokrat üretmeyen siyasal sistemin sorgulanması içinde görülmeli.

Bunları hatırlamam ve hatırlatmak istemem bugün son derece önemli bir demokrat aydın tutumunun, zihniyetinin gelişmekte olduğu nedeniyledir. Çünkü kentli, laik, yapay, kuşkonmaz beyaz aydın tipinin yerini sahici aydınlar almakta. Kendi aidiyetlerini, kimliklerini reddederek yüzü olmayan ya da fotoğrafsız bir kimlik inşa ederek değil kimliklerini ve entelektüel üretimlerini tarihsel/kültürel sahici köklerden alarak zenginleşen, bizleri de zihnen zenginleştiren demokrat aydın çevrelerimiz var bugün. Özellikle İslami çevrelerde bu entelektüel canlılık çok belirgin. Neşe Düzel ile *Taraf*’taki röportajında Ümit Aktaş işaret ettiğim bu gelişmeyi gayet güzel aktarmış.

Öte yandan bugün öyle kritik bir eşikteyiz ki, Türkiye, haddini bilmez İsrail diplomasisi gibi, başkalarına “önce kendinize bakın” dedirtmeyecek biçimde kendi iç barışını sağlayarak, demokratik hukuk devletini anayasal temellerde inşa ederek bölgesinde etkili, saygın bir küresel aktör olabilir ya da iç çatışmalara yuvarlanarak bütün enerjisini içe dönük tüketebilir. Bu ikinci yol bir felaket olur. Sanıyorum böylesi bir eşikte durduğumuzu artık hepimiz görebiliyoruz. Bu eşik aşabilmek ya da aşamamak yıllarla değil önümüzdeki günlerle bağlıdır.

Bu eşik Kürt sorununun barışçı yoldan, ki başka bir yol yok, çözülmesi veya çözümsüzlüğe itilmesi ile tarif edilebilir bir eşiktir. Derin devlet, JİTEM, Ergenekon, Kafes, Kozmik oda hepsi bu eşik etrafındaki örülmelerdir.

Kaygım, bugün silahların sustuğu, demokratik açılımların yol aldığı bir sürecin yeniden başlamasında son derece etkili olabilecek bir demokrat aydın kamuoyu oluşmuşken bu gücün, şiddet eylemleri, şiddet söylemleri ve türlü çeşitli provokasyonlar sonucu güya tarafsızmış gibi görünen ve bu anlamda siyaset dışı sayılabilecek bir dile yönelerek nötralize olmasıdır.

Örneğiye en son tedavüle sürülen “sivil darbe, sivil vesayet” kalp parasıdır. Bu görüşü dillendiren herkes kesinlikle art niyetli, gizli hesaplı değildir ama kaygı duyulması gereken şey, yakın tarihimizde hep tanık olduğumuz, karışık, kaotik zor zamanlarda bir sığınak gibi görülen, solda veya sağda “ne o, ne o”cu, kuşdiliyle konuşan “steril demokrat” geleneğinin yeniden canlanmamasıdır.

Başkent İstanbul'un kanayan vicdanı

Nabi Yağcı 18.01.2010

İstanbul'un "Avrupa Kültür Başkenti" seçilmiş olması dünden beri şölenlerle kutlanıyor. Ne yazık ki aynı günlerde katlinin üçüncü yıldönümünde Hrant Dink'i anıyoruz. 19 Ocak'ı o uğursuz günü hatırlıyoruz. İstanbul'un Avrupa Kültür Başkenti unvanını almasıyla tarihî İstanbul'un tarihî bir semtinde Şişli'de bir kaldırımda altı delik ayakkabısıyla Hrant'ın öylece cansız yatışı arasında, dipsiz bir uçurum gibi dehşetli büyük bir paradoks görüyorum. Beni sarsan bu duyguyu nasıl anlatabilirim bilmiyorum. Deneyeceğim.

İstanbul Avrupa Kültür Başkenti unvanını "hak etmediğini" düşünüyor olsaydım aklımla, ruhumla duyduğum bu çatışma o denli keskin ve acı verici olmazdı. Yıllar yılı kültürüne kıyılmış, kültürsüzleştirilmiş, sokaklarında her gün bir cinayet işlenen bir kent olmaktan ibaret görseydim İstanbul'u, bu paradoksu bu denli derin yaşamazdım. "Bir de Hrant Dink'e kıydı bu kent, bu ülke" der geçerdim.

Oysa ne Hrant " bir de" Hrant'tır, ne de İstanbul kentlerden bir kent.

İstanbul'un Avrupa Kültür Başkentlerinden biri unvanını alabilmesi için resmî ve özel kuruluşların çok çabalar harcadığını biliyorum. Kutlamalarda da pek çok düşünür, sanatçı emek verdi. Fakat diyorum ki, bu çabalar olmasaydı bile İstanbul sırf İstanbul olduğu için bu unvanı hak ederdi, etmesi gerekirdi. Bu kenti kültürsüzleştirmek için harcanan onca çabaya karşın vücudu çok yaralanmış, çok örselenmiş de olsa bu kent ruhunu, bana inanılmaz gibi gelen bilemediğim bir sırla yıllarca korumuştur.

Bu satırları yazarken şu an İstanbul'u, öbürlerini kurtarabilmek için çocuklarından birini, Hrant'ı Tanrılara kurban veren yaralı bir ana gibi duyumsuyorum. Tanrılar bu çağrıyı duyular, şeytanın beklemediği bir şey oldu ve "Hepimiz Hrant'ız, Hepimiz Ermeniyiz" diyen yüzbinler İstanbul sokaklarına düştüler, düştük. Hrant'ın kanı İstanbul'un ruhunu ve bizleri kurtardı.

Çünkü Hrant her hangi biri değildi, vicdandı ve Ermeniydi. Ermeni Hrant vicdanlara seslenmeyi başarmış olmasaydı yüzbinler kendiliklerinden sokağa dökülüp "Hepimiz Ermeniyiz" diyemezlerdi. Tetiği çeken çocuk "Bir Ermeni vurdum" demişti, kuş vurdum der gibi. Öyleydi de, evet, güvercini ya da vicdanı vurmuştu ama o kurşun vicdanların isyanını tutuşturdu.

Hrant'ı vurmak, yaşıyor olsaydı Ermeni Mimar Sinan'ı vurmaktan farksız olurdu. Hrant'a kurşun atmakla Sultanahmet Camii'ne, Selimiye'ye bomba atmak arasında hiç fark yok. Ne hazin! Çoğu insan Mimar Sinan'ın cami, medrese, kervansaray, köprüler yaptığını bilir de İstanbul'un kaldırımlarıyla da özel olarak uğraştığını bilmez ve o kaldırımlardan birinde şimdi Ermeni Hrant yatıyor. Adalet yerini bulmadıkça orada olmaya devam edecek. Ne acı! Ve biz şimdi, İstanbul'un Mimar Sinanlarıyla, Sultanahmet'i, Ayasofya'sıyla, Avrupa Kültür Başkenti unvanı almasını şölenlerle kutluyoruz. Övünüyoruz!

İstanbul bu unvanı, övüncü hak ediyor; ya bizler, İstanbul'un biz yeni sakinleri hak ediyor muyuz acaba? Övünürken rahat mı vicdanımız?

Başbakan Erdoğan, kutlamaları açış konuşmasında medeniyetler buluşmasına da değinerek "İstanbul'da hiçbir

kimlik baskı altına alınamaz. Her kültür kendine geniş bir yer bulur. Her kültür burada kendi kimliğiyle özgür bir şekilde var olur. İstanbul bizim sevgi medeniyetimizin en somut yansımasıdır. Fatih'in fethin ardından yayınladığı Galata Ahidnamesi'nde İstanbul'daki topluluklara kendi dillerini kullanma, dinlerini serbestçe yaşama, dillerinde eğitim görme, kendi kültür ve ananelerini yaşatma, tarihî varlıklarını huzur ve güven içinde sürdürebilme teminatını vermiştir. 557 yıl boyunca bu ahdi, millet olarak kendimize düstur edindik, edinmeye de devam edeceğiz. 81 vilayetimizin tamamında yaşayan vatandaşlarımızın, tüm misafirlerimizin emniyeti, hürriyeti, inanç özgürlüğü ve kutsal değerleri bizim teminatımız altındadır. İstanbul tarihiyle, kültürüyle, medeniyetiyle, insanlarıyla geçmişi geleceğiyle yüzü hep Avrupa'ya dönük olmuş bir şehirdir" demiş.

Başbakan'ın bu konuşmasını ileriye doğru söylenmiş samimi bir temenni, bir "ahit" gibi almayıp bugünün tasviri gibi alırsak eğer, şaka gibi durur. Fakat Hrant dinliyor olsaydı bu konuşmayı, benim dediğimi söylemez, "şaka gibi" demezdi. "Bu sözlerin söylenmiş olması, bu teminat bile önemlidir" derdi.

Yurtdışına göçen/göçtürülen Ermenilerin oralarda kurdukları kültür derneklerin çoğunun adının "İstanbul Ermeniler Derneği" olduğunu söyleyerek şöyle diyor Hrant: "Bunların çoğu aslında İstanbullu değildir, Malatyalıdır, Vanlıdır, Yozgatlıdır. Ama kendilerini İstanbullu Ermeni varsayarlar. Nedeni, İstanbul Türkiye'de yaşayan Ermeniler için bir ara göç noktası olmuştur. Bu ara göç o kadar etkilidir ki bu kentle anılmak bir onur meselesidir. Dolayısıyla İstanbul'un hafiften bulaşması bile insanlara 'ben İstanbulluyum' demesini sağlar (...) 'İstanbul Ermeni topluluğu' hemen hemen Osmanlı'dan beri en büyük beşiğidir bu kültürün (...) Yani kaynağın doğduğu yerdir (...) Hatta bana kalırsa Türkiye'nin kültürel aydınlanma sürecini de bence motor gücünü Ermeniler ve diğer azınlıklar vermiştir. Bunlar Batı'ya daha açık daha yakın olmuşlar (...) Dolayısıyla yazıdan tutun, matbaa, yayın hayatı, sanat, tiyatro, mimari, sinema, müzik her şeyde bu öncülüğü görebiliyorsunuz." (Hrant'a... Kırmızı Yayınları)

Ne yaptık biz, nasıl kıydık geleceğimize? Nasıl kıydık Hrant'a, Hrantlara? Bir zamanlar iki milyonu aşan Ermeni toplumundan bugün kaç insan kaldı geride?

Hrant'ın sevgili eşi Rakel'in o unutulmaz sözünü anımsayalım: "Bir bebekten bir katil yaratan karanlığı sorgulamadan hiçbir şey yapılamaz kardeşlerim..."

Bari, kanayan vicdanımıza tuz basmak için "Hrant için Adalet" isteyelim.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

'Avdık yem olduk'

Nabi Yağcı 21.01.2010

Sabah mahmurluğuyla dünkü *Taraf*ı elime aldığımda balyoz yemişi gibi oldum, 2003'te hazırlanmış adına da "Balyoz Harekâtı" denilen yeni bir darbe planını haber veriyordu. Hızla okudum, kafam arı kovanına döndü, binlerce arının vızıltısından başka bir şey duymuyordum, düşünmüyordum. Şaşkınlık... Bunca darbe görmüş bir ülkede ve sayısız darbe planlarının daha yenilerde ortaya çıktığı bir ülkede yeni bir tanesini daha öğrenmiş

olmanın şaşırtıcı bir yanı olmaması gerekirdi. Alışmış olmalıydım. Fakat bu haberin üzerimdeki etkisi öyle olmadı. Şaşırdım. Sonra bu şaşkınlığıma şaşar oldum.

Alışmamışım!

Yeni bir ortak dil örülmesinin gerekliliği üstüne yazdığım, bitirip göndermeyi düşündüğüm yazımı bir kenara koydum, bitirmek gelmedi içimden. Duyduğum şey, şaşkınlık mı, öfke mi, utanç mı, usanç mı onu da tam kestiremiyorum. Hepsinin karışımı belki. Ya da bu ülkede düzgünce yaşamak isteyen bir vatandaş olarak "Artık bu kadarı da fazla" duygusunun verdiği bir isyan.

Bu darbe planının adının "Balyoz Harekâtı" olması da kafamı arı kovanına çeviren bir başka etmen oldu sanki. Işık hızıyla beni geçmişe götürdü. 12 Eylül darbesinin ardından aynı isimle yapılan, örnekleri ancak Hitler Almanyası'nda, faşist Franko rejiminde Şili'de kanlı Pinochet diktasında, görülebilen türden bir askerî harekât; bir kentin toptan kuşatılıp askerlerce gün boyu didik didik arandığı cadı avına, ev ev, sokak sokak arama-taramalara, kafamızı nereye sokacağımızı, kitaplarımızı hangi deliğe gizleyeceğimizi bilemediğimiz karanlık o günlere. Kendimi arı kovanında gibi duymam biraz da o günü saniye saniye yaşamış biri olmamdan kaynaklanıyor sanırım.

Her zaman yararlı olmasa bile, insan kalabilmemize hizmet eden "unutma" yetimizin işlemesine bile izin verilmiyor bu ülkede. Kötü şeyleri unutup, yeni şeyleri hayal edebilmemize bile imkân tanınmıyor. Dipsiz, karanlık bir kuyuda ışıksız, nefessiz kalmamız, korku imparatorluğunda yaşamamız isteniyor. Korkudan sinmiş, düşünemeyen, hayal edemeyen yalnızca ayakta kalmaya odaklanmış bir böcek gibi yaşamamız, kendimizi arkamızdan av köpeklerinin koştuğu süre avındaki av hayvanı gibi hissetmemiz isteniyor. Bütün bu olan bitenlerin bir başka anlamı yok.

Bugün etrafında "Sivil dikta" görenlere, "Sivil vesayetten" söz edenlere doğrusu derin bir gıpta duyuyorum. Çünkü bu gibilerin "unutma" yetileri, öyle görülüyor ki gayet sağlıklı biçimde "tıkır tıkır" çalışıyor. Uzak geçmiş değil, daha yeni yaşadığımız günleri, 2000'li yılları bile unutabiliyorlar. Artık açığa çıkmış olan Daniştay cinayetinin perde gerisini, bu cinayetin ardından düzenlenen cenaze töreninde hükümet temsilcilerine yöneltilen kışkırtılmış öfkeyi unutabiliyorlar. 27 Nisan muhtırasıyla TBMM üzerinde kurulan vesayete destek veren sözde sivilleri unutabiliyorlar. Hrant Dink cinayetinin azmettiricilerini, hazırlayıcılarını, kolaylaştırıcılarını unutabiliyorlar. Sapla samanı karıştırmaya neden olsa bile, "unutma" yetisi bizim gibi iğne fıcsı bir ülkede yaşayanlara, acıyı uyuşturan ilaç gibi gelebilir. Bizlerin de böyle bir yetiye sahip olabilmesi umuduyla onları kendi pembe dünyalarına terk edelim.

Avdık, şimdi yem olduk

Tarih içinden süzüp getirerek her şeyi ne kadar da özlü özetliyor bu cümle. Değınmeden edemedim.

Agos önünde toplanan binlerce kişi, öldürülmesinin üçüncü yıldönümünde vurulduğu kaldırırda "Hrant'ın katili Ergenekon devleti" sloganlarıyla Hrant'ı andı. Hrant'ın sevgili oğlu Arat Dink orada toplanan Hrant dostlarına seslenerek, "Kafes planı diye bir plan ortaya çıktı, 'Hrant Dink operasyonu' diyor. Medya yazdı mı? Gayrimüslümlerin üzerinde korku salmaktan bahsediyor. Babam Yargıtay kararını anlatmak için dilinde tüy bitti. 'Kışkırtılacak kadar Ermeni kalmadı' demişti. Yüzyıl önce ülkenin yüzde yirmisiydik, bugün binde biri değiliz. Yüzyıl önce avdık, şimdi yem olduk" diyor.

Ergenekon devleti, önce tehcirle Ermenileri korkulacak bir "nicelik" olmaktan çıkardı, aynı şey Rumlara yapıldı, zorunlu mübadeleye uğratıldılar. Yetmedi, sözde dış tehditlere karşı gayrimüslimler içerde rehin alındı, rehin muamelesi yapıldı. 6-7 Eylül olayları, 1964'te Kıbrıs olayları nedeniyle Türkiye'deki Rumların sürülmeleri aynı nedenledir. Yani Arat'ın harika formülüyle söylersek önce av sonra kurulan tuzaklar için yem. Tıpkı, balık avlamak için tutulan balığı yem diye kullanmak gibi. Kürtlere de bugün aynı politika uygulanmak isteniyor: Hem av hem yem yapmak.

Aslında yalnızca gayrimüslimler değil, Müslümanlar da, sivil demokrasi isteyen bizler de, vesayetçiler dışında herkes "hem av hem yem" yapılmak isteniyoruz.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Restorasyon rejimi işte budur

Nabi Yağcı 23.01.2010

Taraf'ın Balyoz Harekât Planı'nı açıklamasıyla Ankara yeniden ısındı. Gündemi ısıtan başka konular da var. Bu satırları yazarken Anayasa Mahkemesi henüz asker-sivil yargı konusunda karar vermiş değildi, sonuç merakla bekleniyor, muhtemelen iptal kararı verilecek. Tekel işçilerinin direnişi, açlık grevleri ve ölüm orucuyla kritik bir aşamaya girdi, kamuoyu hükümetin işçileri tatmin edecek adımları artık gecikmeden atmasını istiyor. Kürtler üstünde, demokratik açılımı gölgeleyen, seçilmiş belediye başkanlarını da hedef alan baskıları, gözaltı ve tutuklamaları kaygıyla izliyoruz.

Bütün bunlara bakarak, Türkiye'nin demokratik değişim hedefinde kritik eşiği aştığını iç rahatlığıyla söyleyemiyoruz. Neredeyse hükümetin aldığı her karar yargı bürokrasisinden geri dönüyor. Bu ince ip üzerinde nasıl ilerlenecektir? Bu soruyu serinkanlı soranlar bütün yolların aynı meydana çıktığını görüyor: Yeni bir anayasa yapmaya.

2002-2003 yıllarında hazırlandığı söylenen Balyoz Harekât Planı şimdiye dek açıklanan darbe ya da eylem planlarından çok daha vahim. Henüz ilk açıklanan bölümünü okudum ama bu kadarıyla bile askerî vesayet rejiminin anatomisini görmeye yeter. Artık bütünüyle "iç tehdit-iç düşman" stratejisi üstüne kurulmuş bir askerî zihniyet olduğu gibi açığa çıkmakta. İç düşman algısıyla hareket eden asker hiçbir yargı kararına dayanmaksızın, bütünüyle kendi iradesi ve kararıyla "düşman" saydığı kişi ve çevrelere karşı operasyon planları yapabilmekte ve sivil hiçbir makam bu planları denetleyememektedir. Demokratik hukuk devletinin olmadığını görmek için bu durum fazlasıyla yeterli. Asker bu vesayet yetkisini halktan gizli olan Milli Güvenlik Siyaset Belgesi'ne dayandırmakta, aldığı vesayet yetkisini TSK İç Hizmetler Kanunu'ndaki "koruma-kollama" göreviyle yasallaştırmakta ve nihayet mevcut anayasa ile bu vesayet yetkisi meşrulaştırılmakta. Ayrıca asker, valilikler ve diğer idari kurumlar üstünde de EMASYA Protokolü ile ek bir vesayet kurma imkânına sahip oluyor.

Öyle sanıyorum ki, belgelenen bu çıplak gerçekler artık üç maymunları oynayanların bile manevra alanlarını daraltacak ve ciddi tepkiler yaratacaktır. Gözü kapamak, susmak mümkün değil. Meselenin yargıyı ilgilendiren yanları vardır ama oturup beklenecek durum da yoktur, her şeyden önce TBMM duruma el koymalıdır. Zira bu vahim halin geleceğimizle ilgili tehlikeli bir boyutu da var.

Türkiye için artık dünkü "statüko" noktası yok. Kimileri hayal etse bile bugün AK Parti iktidarının yerini bir CHP-

MHP ya da benzeri bir koalisyon veya merkez sağ bir iktidar –ki mümkün değil- olsa bile Türkiye merkezci siyasalara dönemez. Merkez tahkim edilemez. Süleyman Demirel’in bütün çabalarına rağmen merkez sağ bir partinin etkinlik sağlayamaması bu dediğimi yeterince kanıtlar. Yalnızca iki faktörü dikkate alsak bile devlet merkezci bir statüko yaratmanın olanaksız olduğunu görürüz. Birincisi ekonomik yapıdır. Türkiye’yi yeniden içe dönük devletçi bir ekonomik yapıya çevirmek sivil bir iktidar altında olanaksızdır. İkincisi ise Kürt hareketini eski konumlarına geri döndürebilmenin imkânsızlığıdır. Buna İslami demokratikleşmeyi, aydın ve sivil toplum uyanışını da ekleyebiliriz.

Kısacası, 12 Eylül anayasasıyla tahkim edilen devlet merkezli askerî-bürokratik statükoyu parlamenter demokratik normal bir rejim altında yeniden tesis edebilmek artık mümkün değildir. Türkiye ya ileriye doğru değişecektir ya da geriye, ortası yok.

Peki, geri nedir?

Yeri geldikçe işaret ediyorum: Geri, artık ne merkez-sağ bir iktidar ne de alışageldiğimiz rutin bir askeri yönetim olabilir, ancak bir “Restorasyon rejimi” kurulabilir. Sözcüğün sıradan anlamı sizi yanıltmasın, “restorasyon” yenileme demek olsa da siyasi literatürdeki anlamı varolan siyasi rejimi önceki eski bir rejim modelini esas alarak geriye doğru değiştirmektir. Balyoz Harekât Planı’ndan okuyalım: “Devlet ve kamu erkinde, en üst kademedan en alt kademeye kadar bütün kadroların temizlenmesi ve 1923 zindeliğine ulaşılması esas alınacak.”, “Cumhuriyet’in aşındırılan tüm kazanımları tekrar yerleştirilecek, Türkçe ezan dahil tüm ulusal değerlerimiz hayata geçirilecek, Arap ve Kürt unsurların Türk kültürüne verdikleri zararlar telafi edilecektir.”

1929-30’ları esas alan böylesi bir Restorasyon rejimi ancak faşizm koşulları altında olanaklıdır. Balyoz Harekât Planı’ndan bu amaç için başvurulacak yöntemleri okursanız bu son dediğimin izaha muhtaç olmadığını görebilirsiniz.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Toplum mühendisi askerler

Nabi Yağcı 25.01.2010

Bu kez farklı oldu. Bir musibet bin nasihatten yeğdir diye boş yere söylememişler. *Taraf*’ta Balyoz Harekât Eylem Planı’na ilişkin ilk günkü yazılanları okuduğumda bunların ciddi bir tepki doğuracağını beklemek yanlış değildi. Öyle oldu. Daha önce açıklanan Sarıkız, Ayışığı, Eldiven gibi darbe planlarını, Poyrazköy’de çıkan silahları, Kafes Eylem Planı’nı kuşkuyla karşılayanlar bile bu kez Balyoz Planı’na aynı kuşkucu yaklaşımı göstermediler.

Medya ve kamuoyunda ilk kez ortak bir tepki oluştu. Birkaç kalem dışında herkes ayrıntılara takılıp işin özünü sulandırmadan tepki verdi. “Açıklananların yüzde onu bile doğru olsa ya da bu plan darbe planı değil de askerin rutin tatbikat planı ya da seminer bile olsa kendi halkını ‘iç düşman’ gören veya gösteren böyle bir militarist zihniyet kabul edilemez, ordu bu zihniyeti değiştirmelidir” yorumu çoğunluğun ortak görüşü oldu.

Kara ayaza aldırmadan sokağa dökülen binlerce kişi darbeleri, darbe heveslilerini protesto etti. 70 Milyon Adım Koalisyonu, İstanbul’da beş bin kişiyle sokağa döküldü, basından öğrendiğimize göre Kahramanmaraş,

Sakarya, Batman ve Kütahya’da da gösteriler oldu.

Öyle sanıyorum ki, olan bitenin gerçek yüzünü bugün kamuoyunun daha geniş kesimleri anlıyor.

Şimdiye dek Ergenekon davası ve basına yansıyan darbe planları bütünün parça parça resimleriydi ve gerçeğin bu parçalı görünümü kuşku duyanlar için tatmin edici gelmiyordu. Açıklananlar senaryo kuşkusu yaratıyor veya AK Parti’nin hasımlarına karşı bir saldırı planlı olarak görülüyor ve böyle yorumlanıyordu. Oysa son açıklanan Balyoz Harekâtı Eylem Planı bu parçaların bütününün resmini veriyor bize. Aynı nedenle kafalarda kuşkulu, gölgeli bir alan bırakmıyor.

Son açıklanan eylem planını okuyunca amacın yalnızca AK Parti’yi iktidardan uzaklaştırmak olmadığını görebiliyorsunuz. Eğer öyle olsaydı devleti baştan aşağı yeniden yapılandırmak gibi kapsamlı bir hedef, ister tatbikat veya seminer planı olsun böyle bir planlamada anlamlı durmazdı. 12 Eylül 1980 öncesi yaşanan olaylara benzer şiddet ortamını yaratmak yeterli olabilirdi. Şiddeti önleme bahanesiyle önce sıkıyönetim ilan edilir, arkasından ise darbeye iktidara el konabilirdi. Böylece “dış tehdidin” içerdeki uzantıları bertaraf edilmiş olur, bunu beceremeyen iktidarlar indirilir ve bir süre sonra iktidar yine sivillere devredilebilirdi.

Oysa bu belgeden anlıyoruz ki, askerin tehdit olarak gördüğü şey artık bir sivil iktidar veya odak değildir. Toplumsal uyanışın askerî vesayetin alanını daraltmış olmasından kaygı duyuyorlar. Kısacası onlara göre tehdit artık rüşdünü ispat etmeye başlayan toplumdan geliyor. Devletin tepesini yani iktidarları ve yüksek devlet bürokrasisini kontrol altında tutmak artık toplumu vesayet altında tutmak için yeterli güvenceye sahip değildi. Bu nedenle devlet ve toplum belirli bir strateji ile baştan aşağıya yeniden yapılandırılmalıdır onlara göre.

Belgede açıkça yer alan görüşlere baktığımızda görülüyor ki, DP döneminden yani tek parti iktidarından çok partili rejime geçilen 1950’lerden buyana günümüze dek gelen değişimden rahatsızlık duyuluyor, ekonomik, siyasi, kültürel değişimler “Kemalist Cumhuriyet”ten sapma, yozlaşma olarak görülüyor. Hatta 1923’ten söz edildiğine göre 50’lerden de daha da gerilere gidiliyor ve daha Atatürk yaşarkenki yapılan yanlışlara da zımnen gönderme yapılıyor. Öyle anlaşıyor ki, generallerin örneğin İzmir İktisat Kongresi’ne, o dönemde ekonomideki kısmi liberalleşmelere bile tahammülleri yok.

Bütün bunlar basit bir askerî darbe operasyon planıyla karşı karşıya olmadığımızı söylüyor. Askerlerin, artık tarihin müzesinin tozlu raflarında duran “millici” eski sol tezlerin karışımı yeni bir strateji inşa etmiş olduklarını anlıyoruz. Öyle görülüyor ki, bir zamanlar “Yarım kalmış ulusal kurtuluş devrimini tamamlamak” biçiminde özetlenebilir olan bu eski sol tezlerle, Türkçü, etnik milliyetçi kökleri güçlendirilmiş devlet merkezci bir stratejik hat çizmişler kendilerine.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Muhteva sözü aştığında

Nabi Yağcı 28.01.2010

Sözün önemi insan için her zaman öncelikli, kollaşsak da tokuşsak da sonunda konuşarak anlaşmak zorundayız. Başbakan Erdoğan'ın AK Parti grubunda yaptığı konuşma son günlerdeki gelişmelerin yorumlanması açısından önemliydi. "Demokratikleşme, şeffaflaşma adına hangi adımları atsak, karşımızda statükoyu buluyoruz, karşımızda, değişime, dönüşüme karşı bir direnç buluyoruz", "Faili meçhullerin faili malum hale gelmesinden kim niye korkuyor? Gizli kapaklı işlerin aydınlığa çıkmasından kim, neden endişe ediyor? Daha 'Anayasa' kelimesi gündeme gelir gelmez malum çevreler bir anda sahneye fırladı. Hemen 'istememezük' başlıyor.

"Bugün bizim yaptığımız; Hrant Dink'in, Abdi İpekçi, Uğur Mumcu'nun, diğer tüm kirli saldırıların üzerindeki sis perdesini kaldırmak, tüm bu olayları aydınlığa kavuşturmak ve gelecekte benzer melanetlerin yaşanmasını önlemeye yöneliktir."

Bu sözler bir gerçeği gecikmiş ve hatta hayli gecikmiş olarak ifade ediyordu. Zararın neresinden dönülse kârdır, geç de olsa son yılların temel gerçeğini ifade eden bu sözler önemli sayılmalı.

Ana muhalefet lideri Deniz Baykal da kendi grubunda yaptığı konuşmada "İddiayı geçerli görüyorsan Genelkurmay Başkanı'nı anında görevden almak zorundasın. Ben olsam öyle yapardım" dedi ve böyle yapmayarak TSK'nın yıpratıldığını iddia etti.

MHP Genel Başkanı Devlet Bahçeli ise, grup toplantısında Genelkurmay Başkanı Başbuğ'un Balyoz Harekât Planlarıyla ilgili açıklamalarının kendilerini tatmin etmediğini söyleyerek "Adına ne denirse densin, ister plan, ister tatbikat, ister tasarı, isterse tahayyül, bizim kendi milleti üzerinde harekât planlayan bir anlayışı gerekçesi ne olursa olsun hoş görmemiz mümkün değildir" dedi.

Siyasetin tepesindekilerin sözleri bunlar. Dikkat edilirse, bu sözler dünkü sözler gibi değil, kuşkulardan değil, gerçeğin kabulünden hareket ederek kurulmuş cümleler. Artık "ateş olmayan yerden duman çıkmaz" tekerlemesi de aşıldı, duman dağıldı, herkes "ateşi" gördü ve ondan söz ediyor. Askerî vesayet gerçeğinden, sivil demokrasinin, hukuka bağlı devletin yokluğundan.

Ateşi ortaya çıkaran ise, küllerde eşelenmeyip, ateşe elini sokmaya cesaret eden *Taraf* gazetesi oldu. Gencecik insanlar Türkiye'nin kaderinde söz sahibi oldular. *Taraf* yazarı olarak bunları söylemem belki kimilerince şık kaçmayabilir ama kafayı şıklığa takacak zaman değil. Bu söylenmeli. Söyleniyor da zaten. *CNNTürk*'te Hasan Cemal ve Cengiz Çandar'ın Tecrübe Konuşuyor programında Yasemin Çongar, Mehmet Baransu ve Yıldırım Oğur'un "Balyoz Harekât Planı"na ilişkin belgeler üstüne açıklamalarını izlerken aynı gazetede yazan biri olarak değil, dışarıdan bir gözlemci gibi dinledim. Hasan Cemal'in ve Cengiz Çandar'ın yerinde oturarak onlara ben de sorular sordum. Bu gencecik gazetecilerin açıkladıkları gerçekler konusunda kendine güvenleri sözlerinden değil gözlerinden okunuyordu. Çünkü ellerindeki belgelere vakıftılar. İçimden kutladım onları. Sonrasında bu programla ilgili çok olumlu tepkiler bana kadar geldi.

Taraf'ın yaptığı şey hiç ortaya çıkmayacak sanılan karanlık belgeleri yayımlama cesaretidir. Bir düşünelim, eğer darbe planlarını açık eden, faili meçhul cinayetlere uzanan bu belgeler olmasaydı siyaset yalnızca bir takım sanılar üstüne oturan varsayımlardan ibaret olacaktı. Bu varsayımlar ise herkesin ideolojik, siyasi konumlanışına göre yorumlamalar demek olacaktı. Oysa bugün Türkiye varsayımları değil karanlık odalarda gizlenmiş, yalnız bugünü değil dünümüzü de aydınlatan kozmik belgeleri konuşuyor. Balyoz eylem planının varlığı Genelkurmay tarafından açıkça reddedilemediği gibi, altında imzası olan dönemin 1. Ordu Komutanı Orgeneral Çetin Doğan tarafından da "tevil yoluyla ikrar" biçiminde kabul edildi.

Kısacası varsayımlardan değil değerlendirme farkları olsa bile çıplak gerçeklerden konuşuyoruz. Siyasetin oturduğu zeminin saydamlaşması demek bu. Zemin saydamlaşıyor ama siyasetin kendisi henüz değil. Çünkü artık insanlar “ne oluyor değil ne olacak” sorusunu sormaya başladılar. Siyaset ise bu soruya henüz saydam yanıtlar üretmekten uzakta.

EMASYA protokolünü hükümetin “incelemeye aldık” demesi önemli sayılabilir. Ancak burada da olgular sözün önündedir. Halen Kürtler üzerinde tutuklamalar sürüyor. Hükümeti eleştirerek “Balyoz Batı’da bir plan semineri olabilir ama Güneydoğu’da plan olmaktan çıkmıştır. Balyoz Harekât Planı’nda ‘Güneydoğu’da İsrail tarzı sert tedbirler uygulanmalıdır’ deniyor. Peki, Güneydoğu’da durum farklı mıdır?” diyen BDP Grup Başkanı Nuri Yaman’ın bu sözleri yanlış mıdır?

Darbe tezgâhları ortada, Kürtler üzerindeki operasyonlar ortada, Tekel işçilerinin direnişleri ortada, yeni bir anayasa yapma zorunluluğu ortada... yani siyaset artık sözle yetinilecek sınırları çoktan aştı. Türkiye’nin yeni gerçeği bu.

Sözler önemli ama; “Eskiden söz muhtevayı aşıyordu, şimdi muhteva sözü aşıyor”.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Ortak dil üstüne düşünmek

Nabi Yağcı 30.01.2010

“Balyoz” planlarının insanın kanını donduran dehşeti bu planların hedefini unutturmamalı. Hedef 12 Eylül darbesinin eksik bıraktığını tamamlamak ve bir dip kazıma operasyonu ile Türkiye’ye bir daha asla bozulmayacak ebedi “huzuru” getirmek, “mezarlık” huzurunu yani. Bunun için her şeyi, ekonomiden, siyasete, kültüre kadar her şeyi, 1930’ların modeline göre sil-baştan yapmak ve devleti totaliter temelde yeniden yapılandırmak. Başka deyişle eldeki 12 Eylül anayasası, EMASYA protokolü, Kırmızı Kitap ve bir dizi anti-demokratik yasa dahi birileri için artık yeterli görünmüyor; 12 Mart söylemiyle ifade edersek “lüks” görünüyor. Birilerinin darbe hazırlığı içinde olup olmamalarının ötesinde asıl mesel budur.

Asıl mesele Türkiye’deki mevcut statükonun iki taraf için de sürdürülemez olduğunu saptamaktır. Sivil demokrasi ve hukuk devleti isteyenler 12 Eylül ile tahkim edilmiş vesayet rejiminin artık süremeyeceğini, değişmesi gerektiğini söylüyor; öte taraf da mevcut statükoyu yani kısıtlı demokrasiyi bile tehlike görmekte. Kısacası bu arafta durum her iki taraf için de yani demokratik değişim isteyenler için de, “totaliter değişim” isteyenler açısından da sürdürülemez bir durumdur. Bu nedenle darbe heveslilerinin, Ergenekon çetelerinin şu anda da boş durmadıklarını düşünmek için birden fazla neden var.

O halde barış, sivil demokrasi, hukuka bağlı devlet özcesi demokratik değişim isteyenlerin bu arafta yani eşikte durma haline süratle müdahale edecek bir siyasi kapasiteye varmaları gerekiyor. Başka deyişle hesaplar “gelecek günleri” düşünme rahatlığı içinde yapılmamalı, bu lükse sahip olamayabiliriz.

Kendi adıma durumu böyle gördüğüm için 1 şubat pazartesi günü toplanacak olan Barış ve Demokrasi Partisi'nin (BDP) olağanüstü kongresini önemsiyorum. BDP'nin "Türkiye partisi olma" hedefine ilgi göstermek, destek vermek gerektiğini düşünüyorum. BDP yalnızca Kürt çevrelerin istek ve çabalarıyla Türkiye partisi haline gelemes, Türklerin de bu istek ve desteği zorunlu. Bu hedefe doğru yürümenin dümdüz olamayacağını, yolun dikenli ve engebelerle dolu olduğunu herkes gibi ben de görebiliyorum. Fakat bu engeller aşılamadığı durumda ülkemizin barışa kavuşması da mümkün olamayacak.

Türkler ve Kürtler olarak özellikle son otuz yıl içinde oluşmuş karşılıklı önyargıların kırılabilmesi için yeniden başka tür düşünmeye ve sıkça "neden olmasın" sorusunu sormaya ihtiyacımız var. Başka deyişle yaşadığımız değişim süreci hepimizi "sürekli zihniyet devrimine" zorluyor. BDP ile siyaset dünyamızda yeni bir sayfa açılırken Kürt sorununun daha fazla demokrasi yoluyla çözümünde "dil" sorununun çok merkezî bir yerde durduğunu, ortak bir dil yaratmak için karşılıklı çaba harcamanın çok önemli olduğunu düşünüyorum.

Dil tarih/toplum/birey bağıntısının ürünüdür. Savaşın dili ayrı, barışın dili ayrıdır. Barış istiyoruz, kardeşlik istiyoruz demek de, barışçı bir zihniyete sahip olduğumuza karine teşkil etmez. Sözcükler ve sözcüklere yüklenen iç anlam zihniyet dünyamızın ürünüdür. Örneğin, "Kürtler bizim kardeşimizdir" dedikten sonra "ama terörü lanetle de gel" dediğinizde her şey orada bitiyor. Çünkü kardeşim dediğiniz insanların iradesini siz belirlemiş oluyorsunuz. Orada niyet kardeşlik gibi iki eşit özne arasındaki ilişki değil baba-çocuk ilişkisi ya da şimdilerde haklı olarak çok kullandığımız "vesayet" ilişkisi oluyor. Sizin "terörist" dediğinize öte taraf "gerilla" diyor. İsteddiğiniz kadar "kardeşlik" nutukları atın aynı dilden konuşmak mümkün olmuyor. Olmuyor çünkü çözüm üretmek isteyen siyasetin diliyle değil çatışmacı devlet diliyle konuşuluyor.

Çözümü samimi olarak isteyenlerin ortak bir "siyaset dili" kurmalarından söz ediyorum. Bu dil aynı sözcükler ve cümlelerle konuşmak değildir. Eğer bu siyaset çoğulcu, katılımcı demokratik bir siyaset olacaksa dili de farklılıkların birlikteliğini kuşatmak zorundadır. Birlikteliği sağlayacak olan katalizör, çözüm isteğinin, barış isteğinin süs gibi durmayıp, ifade ediş biçimleri farklı da olsa söylemlere sinmiş olmasıdır.

Ortak dil ötekinin dilini, zihniyetini anlamaya gayret ederek başlar. Dil farkını kabul ederek, farklılıktan ürkmeyerek, en azından son otuz yıl içinde süren savaş koşullarında üremiş olan karşılıklı güven sorununun varlığını görerek başlar. Kulağımızı tırmaladığı için dün kulaklarımızı kapattığımız dile şimdi ilk duyduğumuzda tırmalayıcı gelse de anlamak için kulak vererek başlar.

Dağın diliyle ovanın dili aynı değildir. Türküleri bile farklıdır. Dağın dilini de anlamaya gayret etmeden karşımızda duran engebeli yolu aşarak, anaların gözyaşlarının dineceği barışa varmanın mümkün olabileceğini sanmıyorum.

Dil "yaresi" üstüne devam edeceğim.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Testi kırılmadan önce

Nabi Yağcı 01.02.2010

Kafes Eylem planı ve ardından sarsıcı etkiler yaratan "Balyoz Harekâtı Eylem Planı" belgelerinin açıklanmasına kadar kamuoyu gündeminde Kürt sorunu ve açılımı ağırlıklı gündem maddesi olarak yer alıyordu. Neredeyse bundan başka bir konuda yazamaz olmuştuk. Haklıydık, zira Kürt sorununun barışçı çözüm yolu açılmadan demokrasi hayal olurdu.

Öte yandan açıklanan Balyoz eylem planıyla gördük ki, provokasyon yuvaları kurutulmadıkça Kürt sorunu gibi elini uzatanın elini yakan sorunların çözümü de olanaksızdır. Zira kışkırtılmaya en müsait sorun, patlayıcı güçte önyargılarla dolu olan Kürt sorunudur. Aynı nedenle bir Türk-Kürt vatandaş kavgasına yol açabilecek çatışmadan, kışkırtmadan ciddi anlamda tedirginiz. Başka deyişle bir barut fıçısı üstünde oturuyoruz ve Balyoz planından, bu fıçıyı ateşleyecek dinamit fitillerinin döşenmiş olduğunu da görüyoruz. Bu fitiller yerlerinden sökülebildi mi, bunu henüz bilmiyoruz.

İşte bu nazik koşullar altında bugün Barış ve Demokrasi Partisi'nin (BDP) 1. Olağanüstü kongresi yapılıyor. Tarihi sürekli baskı ve zulüm altında geçmiş, neredeyse gün yüzü görmemiş Kürt halkı, kapatılan DTP'den sonra yeni bir siyasi partiyi varetme ve yaşatmayı deneyecek. Fakat hepimiz şunu iyi biliyoruz ki, parti kapatma uzmanı yargı oligarşisi çoktan yeni bir kapatma davası için harekete geçmiştir bile ama BDP kapatılmamalıdır.

Ne var ki, bu partinin kapatılmaması yalnızca Kürtlerin çabasıyla olabilecek bir iş değil. İktidar partisi AK Parti için bile yeni bir kapatma davası olasılığı varit iken, BDP'nin de kapatılması demek, Kürt sorununun barışçı çözümlerinin hayal olması ve bu hayalle birlikte sivil demokrasinin de avucumuzun içinden kayıp gitmesi demek olacaktır. Zira BDP'nin de kapatılması halinde kimse Kürt sorununun barışçı çözümünü ağzına bile alamaz artık. Dolayısıyla BDP'yi kapattırmamak hedefi yalnızca Kürtlerin hassasiyet gösterecekleri bir mesele olarak görülmemeli. Bu hassasiyeti yalnızca onlardan beklemek de ne gerçekçi ne de adil olur.

Şu işe bakar mısınız, nasıl bir ülkede, nasıl bir demokraside yaşıyoruz? Yeni kurulmuş olan bir parti var ve daha ilk kongresini yapacak ve biz onun kapatılmaması üstüne yazıyoruz. Demokrasimiz açısından utanç verici bir durum. Hayal görmüyoruz, kahve falına da bakmıyoruz, bu olasılığı ciddi ciddi düşünüyoruz. Düşünmekte haklıyız da, zira Patagonya'da yaşamadığımızı Balyoz planı bize yeterince hatırlatıyor.

Anayasa Mahkemesi'nin DTP ile ilgili verdiği kapatma kararının esasını biliyoruz. "Terör örgütü PKK ile arasına mesafe koymadığı" şeklinde özetlenebilir olan kapatma gerekçesi yine işletilecektir. Abdullah Öcalan'ın internetten izlediğim açıklamalarında, ki basına da yansıdı, bu durumu dikkate alan yeni açılımlar yapılmak istendiğini anlıyoruz. Öyle de olsa yalnız Kürt siyasetlerinin çabası bu sonucu önlemede yeterli olmaz.

Kürtlerin siyasal ve kültürel özgürlüklerini savunan her siyasi hareket, isterse Kürtlerin kurduğu partiler olmasın bunlar geçmişte olduğu gibi kapatılma tehdidi altında olacak ve kapatılacaktır. Yine basından öğrendiğimize göre AK Parti için dahi muhtemel ve muhayyel kapatılma gerekçesi içinde en önde "Kürt açılımı"nın geleceği söyleniyor. Açılıma "milli birlik" adını vermek de bu akıbetten kurtulmaya yetmez.

Şunu demiş oluyorum: Devlet tarafından yasal alanın dışında görülen yalnızca PKK değildir, Kürtlerin özgürlük talepleri için siyasal ve kamusal temsil alanları kapalıdır. Belediye başkanlarının dahi gözaltına alınması ve tutuklanması başka nasıl açıklanabilir? PKK'yı göstererek Kürtlerin parlamento içinde veya dışında siyasal temsil haklarını kısıtlamak kötü bir oyun, çirkin bir aldatmacadır. Siyasal ve kurumsal temsil alanı Kürtlere ve Kürt

sorununun adil ve demokratik çözümünü savunanlara kapalıdır. Yani yasallık hedefi Kürt siyasi hareketinin bütünü için geçerlidir. Kendimizi kandırmayalım. Ayrıca artık "Dilini verelim ama ruhunu çalalım" oyununu yutacak ne Kürt vardır ne de Kürt-Türk demokrat.

Herkesten önce hükümet kendini kandırmamalıdır, PKK'yı tasfiye ederek Kürt sorununu çözebileceğini düşünmek, eğer öyle düşünüyorlarsa kendini kandırmaktır. İktidar öncelikle siyasi partilerin kapatılmasını zorlaştıracak yasal ve anayasal değişiklik konusunda geç olmadan adım atmalıdır. İsterse bu yasa değişikliği Anayasa Mahkemesi'nden dönsün.

Sonuç olarak daha bugünden BDP'yi kapattırmama hedefi, yalnız Kürtler için değil demokrasi isteyen herkes için hassasiyet gerektiren anlamlı bir siyasi perspektif olarak görünüyor bana.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

BDP kongresinden izlenimler

Nabi Yağcı 04.02.2010

BDP 1. Olağanüstü Kongresi'ndeki izlenimlerimi okuyucularıyla paylaşmak istiyorum. Ama önce, bu izlenimlerin bende, son gelişmelere objektif bakabilen herkesin de paylaşabileceği bir gerçeği pekiştirdiğini söylemeliyim: Eğer gecikilmeden Kürt sorununun çözümüne yeni bir yaklaşım getirilemezse sorunun barışçı çözümüne ilişkin yakalanan fırsat hepten yok olacak. Coğrafi anlamda söylemiyorum ama psikoloji olarak, ruh olarak Güneydoğu, Türkiye'nin Batı'sından büsbütün kopacaktır. Kürt, Türk, her iki taraf da zaten birbirini anlama sorunu yaşıyorken iyiden iyiye birbirini anlamaz olacak. Bu durumun doğuracağı vahim sonuçları tahmin etmek bile istemiyorum.

Bu kongrenin kamuoyuna verdiği fotoğraf aslında her şeyi yeterince açıklamıyor. Bu fotoğrafa bakarsak Kürt cephesinde yeni bir şey yok. Kürt geleneksel renklerinin yanı sıra gökkuşağı renklerinin salonda yer alması dışında. Türkiye açılımına dair güçlü vurgular görülmediği gibi iki eş başkanın seçilmezden önceki konuşmalarında hükümetle diyalog kapılarını kapatıcı sert ve köşeli vurgular vardı. Bu görünümün sonucu olarak basına yansıyan fotoğraf da öyle oldu, olumlu bir mesaj çıkmadı. Öyle olmayabilirdi oysa.

Kongrenin atmosferine iki güçlü etmenin damga vurduğunu söyleyebilirim. Biri genel seçimlere yönelik hesaplar, ikincisi ise son aylarda ve hatta son günlerde Kürtler üstünde baskı ve tutuklamaların artmasına olan tepki. Son günlerde KCK operasyonu nedeniyle, aralarında belediye başkanlarının da olduğu çok sayıda insanın gözaltına alınması, tutuklanması; ağır ceza verilen Berivan'ın vicdanları isyan ettiren durumu gibi bine yakın çocuğun hapishanelere doldurulmuş olmasının bu halkta yarattığı tepki beklenilmedik değildi. Ancak bu son tutuklamaların Batı'dan görüldüğünden çok daha derin yaralar açtığını, tepki de değil büyük bir infial yarattığını ve derin bir güven bunalımına yol açtığını görüyoruz. Bu infiale kim haksız diyebilir? Bu koşullarda daha soğukkanlı konuşmalar, analizler beklemek bu ruh halini anlamamak, duruma yalnızca Batı'dan ya da "Batı merkezli" bakmak olur. Hatta bu infiale rağmen kongre havası ağırbaşlıydı.

Derinleşmiş olan “güven bunalımının” altını çizmek istiyorum. Anahtar sözcük “güven” sözcüğü gibi geliyor bana. Ve iki yönlü anlam ve işlev taşıyor. Birincisi devlete zaten güvenmiyorlardı, şimdi AK Parti iktidarına da güvenleri “sıfırlanma” noktasına inmiş diyebiliriz. Bu nedenle de devlet ve hatta derin devlet ve AK Parti aynı görülmeye başlanmış. AK Parti iktidarının askerle anlaşarak Güneydoğu’da “Balyoz planı” uyguladığını düşünen çok sayıda Kürt var. Devletin güçlü asimilasyoncu damarı da düşünülürse bu yorum, Mustafa Erdoğan’ın da Neşe Düzel ile söyleşisinde belirttiği gibi hiç de haksız bir yorum sayılmaz.

Böyle olunca Batı’da özellikle asker-sivil dengesini değiştirme yönündeki gelişmelerin, darbe planlarının ortaya çıkmasının, Ergenekon davasının Batı’daki demokratlarda yarattığı kadar heyecan ve ilgi yaratmadığı görülüyor. Nitekim iki eşbaşkanın konuşmaları bu dediğimi yeterince kanıtlar. Bu bakış açısı ise eleştirilmesi gereken bakış açısıdır. Zira asker-sivil ilişkileri ve dengesi değişmeden bu ülkeye demokrasinin gelemeyeceği hemen herkesin mutabık olduğu bir gerçek artık. Bu değişim olmadan Kürt sorununun barışçı çözümünün ham hayal olacağı da. Başka deyişle demokrasi hassasiyetleri konusunda giderek makasın ağzının açıldığı bir farklılaşma var. Bunu kaygı verici buluyorum.

Kürtlerin iktidara karşı güvenlerini büsbütün yitirir hale gelmeleri, öte taraftan onların kendi gücüne güvenme, özgüçlerine dayanma eğilimlerini de güçlendiriyor. Bu eğilim bu kongrede kanımca yeterince açık gözlenebilir bir eğilimdi. Nitekim Eşbaşkan Selahattin Demirtaş’ın konuşmasındaki sivil itaatsizlik anlamına da yorumlanabilen çağrılar, esasında bir mücadele yöntemi olmanın ötesinde ve daha fazlasıyla kendi özgüçlerini, potansiyellerini harekete geçirme anlamı taşıyordu. Kürt sanatçılara yönelik sesleniş de bu demektir. Kendi özgücüne dayanma eğilimi yanlış görülebilir mi? Hayır. Neden yanlış olsun? Esasında yirmi beş yıldır süren ağır baskılara, devlet terörüne, faili meçhul cinayetlere rağmen bu halkın baş eğmeyip ayakta kalması, diz çökmemesi o özgüveni zaten yaratmış durumda. Baskılar Kürtleri, Kürt siyasi hareketini doğal olarak daha çok kenetlenmeye yöneltiyor. İçlerinde farklı düşünenler bile, ortaya çıkan gücü ve dinamiği koruma noktasında kararsız kalmıyorlar. Ben bunu, bu halkın “mağduriyetten, muktedir bir güç olma” haline geçişi olarak ifade ediyorum.

Bu kongrenin mesajı da bana göre kamuoyundan çok devlete ve hükümete yönelikti. Özü “Biz varız, baskı ve asimilasyon politikalarıyla Kürt siyasi hareketini tasfiye edemezsiniz, bölemezsiniz” idi. Öcalan vurgusunu da, dünden farklı olarak muhataplık meselesinden ibaret bir vurgu gibi okumamak, sahiplenme olarak görmek gerek. Sanırım bu farkı ilerleyen zamanda daha iyi göreceğiz.

Ancak kendi özgücüne güvenme ile BDP’nin “Türkiye partisi olma” hedefi arasında bir gerilimin varolduğu da bir gerçek. Asıl üzerinde durulması gereken, benim de altını çizmek istediğim önemli mesele bu.

Ne var ki sözüm bitmedi ama yerim bitti. Gelecek yazımda devam...

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Demokratik muhalefet

Balyoz Harekât Planı'nın *Taraf*ta kamuoyuna deşifre edilmesinin sonuçlarından biri alındı. EMASYA Protokolü adı verilen, valilerin onayı dışında askere bir bölgede halka karşı kuvvet kullanma yetkisi veren, sıkıyönetimsiz sıkıyönetim ilanı ve hatta askerî darbe yetkisi anlamına gelen bu protokol tarihin çöplüğüne atıldı. Bu çok önemli bir ileri adımdır. Fakat atılması gereken daha pek çok somut adımın varlığı da ortada. Diğer yandan aylardır süren Tekel işçilerinin direnişiyile dayanışma, genel grev boyutu kazanarak önemli bir iz bıraktı. Fakat aynı zamanda işçi ve emekçilerin hak mücadelesiyle genel demokrasi mücadelesi arasındaki kopukluğu da gözlemleyebildik.

Bugün demokratik olanla olmayan arasındaki ayırmda kalın çizgi asker-sivil ilişkisini sivillerden yana değiştirme veya askerî vesayete son verme noktasından geçiyor. TBMM üstünde bir başka iradenin vesayetçi egemenliği kırılmadan daha ileri gidilemez. Fakat görüyoruz ki, bu vesayetten yakınan AK Parti iktidarı dahi, Güneydoğu'da yine halkın seçtiği belediye başkanlarının gözaltına alınmasının çifte standart anlamına geldiğini hâlâ göremiyor.

Neresinden bakarsak bakalım parlamento dışıyla birleşmiş parlamento içi etkili bir demokratik muhalefete olan ihtiyaç ortada. Bu nedenle birkaç yazıdır Barış ve Demokrasi Partisi'nin (BDP) demokratik bir muhalefet ve hatta ana muhalefet olma şansını elinde tuttuğuna işaret etmekteyim. Böyle düşündüğüm için BDP'nin 1. Olağanüstü Kongresi'ni büyük bir ilgiyle izledim. İzlenimlerimi bir önceki yazımda ifadeye çalıştım.

Geçen yazımda BDP 1. Olağanüstü Kongre fotoğrafının "Kürt cephesinde değişen bir şey yok" imajını verdiği ama kongre atmosferi nedeniyle basına yansıyan bu imajın gerçeği tam yansıtmadığını ve bunun zaman içinde anlaşılacağını yazmıştım. Nitekim fazla beklemek gerekmedi. Kongrenin hemen ardından ertesi gün, Genel Başkanlığa seçilen Selahattin Demirtaş ve Eşbaşkan Gültan Kışanak bir basın toplantısı yaptılar. *Taraf*ta Genel Başkan Selahattin Demirtaş'ın, açıklamalarını okuduğumda beklentilere olumlu yanıtlar verdiğini gördüm.

Demirtaş bu açıklamalarında, hükümetle müzakerelere hazır olduklarını söylüyor ve aynı zamanda üzerinde çok konuşulan "muhatablık" meselesine de açık yanıt getiriyor. "Siyasi irade BDP'dir diyor. "Biz muhatabız. Biz Kürt sorununun adım adım nasıl çözülebileceğini oturup tartışabiliriz. Hükümetle müzakere edebiliriz. Detaylarına kadar tartışabiliriz. Bütün bunlarda kendimizi siyasi irade olarak görüyoruz. Seçilmiş siyasetçiler olarak biz bu sorunun muhatabıyız" dedikten sonra net bir ayrım koyuyor; "Silah bırakma konusunda sadece tartışma yürütebiliriz ama kararı veremeyiz. Geri kalan bütün konularda biz muhatabız." Aslına bakarsanız daha önce Ahmet Türk de benzer bir açıklama yapmıştı. Öcalan ile ilgili ise çözüm konusunda görüş ve önerilerinin dikkate alınmasını, zira Öcalan'ın "Türkiye'de birlik içinde çözüm" istediğini ifade ediyor. Bu Kongrenin partinin hedefini büyüttüğünü ve bunu daha fazla öne çıkaracaklarını söyleyerek , "Türkiye hepimizindir" mesajının daha fazla verileceğinin altını çiziyor.

BDP'nin Türkiye partisi olma hedefi üstüne öncelikle fikrî bir çalışma yapmak gerekli. Bu ise yalnız BDP'ye bırakılmamalı, herkes de bu konuya kafa yormalı, destek olmalı. Şimdilik, kongre izlenimlerinden çıkarak bir kaygımı dile getirmekle yetineceğim.

Yeni dönemde Kürt siyasi hareketinin, gerek yaklaşan genel seçimler ve gerekse baskılar nedeniyle kendi gücünü Güneydoğu'da konsolide etmeye, yoğunlaştırmaya ağırlık vereceği görülüyor. Bölgede yalnız siyasi değil halkın ihtiyaç duyduğu ekonomik ve diğer sosyal gereksinimlere yanıt vermeyi de içine alan ve bu amaçla bölgedeki demokrasi güçleri, sivil toplum kuruluşlarıyla birlikte geniş bir toplumsal etkinlik üretmeyi hedefledikleri belirginleşiyor. Bunda anlaşılmaz ya da yanlış bir durum yok. Fakat kanımca bölgede yürütülecek

bu somut ve reel politikanın Batı'ya geçerken veya Batı'ya bakışta bir kırılma riski taşıdığını, bölgede izlenen bu reel politikadan uzaklaşıp "marjinal sol" söylemler içinde marjinal muhalefet çizgisine hapsolma tehlikesinin doğabileceğini düşünüyorum.

BDP, parlamento içinde elbette ezilenlerin, mağdurların, radikal demokrasinin, solun sesi olmalı ama bu yetmez, aynı zamanda demokratik değişim sürecini geldiği noktadan bir adım daha ileri itmeyi hedefleyen bunun için alternatif somut projeler üreten demokratik ana muhalefet ihtiyacına, demokrasi isteyen herkese de yanıt vermeli.

Her şeye hayır diyen müzmin ve marjinal muhalefet var zaten, beklenen demokratik muhalefetten kasıt bu değil sanırım.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Türk kimliğini özgürleştirmek

Nabi Yağcı 08.02.2010

Bu yazımda Kürt sorununa öbür uçtan bakıp bir sorunun kışkırtıcı dürtüleriyle düşünmeye çalışacağım, soruya doğrudan yanıt vermeden. Sorum şu: Türkler kimlik sorunu nedeniyle hiç ayağa kalktı mı? Kalkmadıysa eğer, Türklerin bir kimlik sorunu yok muydu? Varsa ne?

Son zamanlarda Kürt sorununun kafaları ve gündemi çok meşgul etmesi, Kürt açılımı üstüne tartışmalar, hafiften dile getirilen "Kendimize Türk diyemeyecek miyiz" sorusunu doğuruyor. Bu soru yenilerde sorulmaya başlanan ve daha çok halk içinde sorulan naif bir sorudur. Bu naif soru, bana önemli ve olumlu görünüyor. "Bir Türk dünyaya bedeldir" veya "Ne mutlu Türküm diyene" vecizelerinde ifadesini bulduğu karşılığı olmayan şovence bir kimlik yüceltmesinin, tapıncının artık kırılmaya, sorgulanmaya başladığını gösteriyor. Bu soru elbette tepkisel bir vurguyu da içinde taşıyor.

"Kendimize Türk diyemeyecek miyiz" sorusunun naifliği, Anayasa'dan tutun da tüm eğitim sistemimizin, devletin "Türklük" üstüne oturduğu bir siyasal ve kültürel yapı içinde olunmasına rağmen sorulmasından kaynaklanıyor.

Son zamanlarda özellikle Kafes Eylem Planı ve Balyoz Harekâtı Planı adlarıyla yayımlanan belgeleri hep siyasi manasıyla okuduk. Birilerinin karışıklık yaratmak amacıyla denizaltıya yerleştirilen dinamitlerle çocuklarımızı öldürmeyi ya da bir camiye bomba koymayı düşünebildiklerini okuduğunda insanlar, haklı olarak ilkin inanmakta zorlandı, ama ardı ardına somut bilgilerle belgeler açıklanınca kuşkunun yerini yavaş yavaş derin bir hayal kırıklığı aldı. Hayal kırıklığı bu planların, anketlerde bugüne dek her zaman en çok güvenilir kurum olarak çıkan Türk ordusu içinde ve Türk devletinin bekası adına yapılmış olmasıydı. Dün söylenemeyenlerin bugün söylenmeye başlanması, 12 Eylül diktasının yaptığı zulmün, cinayetlerin teşhiri, Hrant Dink'in katlinin yarattığı vicdanla hesaplaşma, faili meçhul cinayetlerin sorgulanmaya başlaması vs. bütün bunların halkın bilincini ve vicdanını derinden derine de olsa etkilememesi düşünülemezdi.

Kısacası açıklanan belgeler ve gerçekler, her şeyi düne göre daha rahat konuşuyor olmamız yalnızca siyasi sonuçlar doğurmuyor aynı zamanda toplumsal bilinçte bir değişimi de beraberinde getirmekte. İşin bu yönünü yani gerçeklerin ifşasının yarattığı ve yaratması muhtemel olan toplumsal bilinç değişimi üstüne daha çok dikkat vermemiz gerekiyor.

İşte bu koşulların belirleyiciliği altında dün aydınlar dışında halk içinde hiç sorgulanmayan “Türk kimliği” meselesinin bugün sorgulanmaya başlanmış olduğunu seziyorum. Dün devlet ve ordu güvencesi içinde, devletin ideolojik aygıtlarının etkisi altında kimliğini sorgulamayan Türklerin şimdi, yukarıda söylediğim hayal kırıklığı ya da şokların etkisi altında bir “yalnız bırakılmışlık” duygusu eşliğinde kimlikleri üstüne düşünmeye başladıklarını söylemek bir zorlama yorum olmasa gerek.

Tam bu noktada Kürt kimliği meselesini bu analize dahil etmek gerekir. Bugüne dek Kürt sorunu, samimi olarak kendini demokrat görenlerce de mağdur olan bir halkın hak talebiyle sınırlı anlaşılmaktaydı ve halen de ağırlıklı böyle anlaşıyor. Başbakanımız da ara ara “kimlik siyaseti” yapılmasını eleştiren cümleler kuruyor. Oysa Kürt sorununun boyutu hak talebiyle sınırlı değildir. Özünde bu hak taleplerinin de bir kimlik sorunundan neşet ettiğini yani doğduğunu görmek gerekiyor artık. Kürtler kendilerine dayatılan egemen Türk kimliği karşısında kendi kimliklerinin özgürlüğünün ve eşitliğinin mücadelesini veriyorlar.

Türklerin Kürt sorununun bir kimlik sorunu olduğunu derin biçimde kavrayabilmelerinin yolu, Türk kimliğinin de özgür olup olmadığını sorgulamalarından geçiyor. Toplumsal, kültürel bir kimlik tek bir seferde oluşturulup, tamamlanan, biten bir şey değildir. Değişir. Türk kimliğinin tanımlanması, biçimlenmesi, değişiminde eğer halk, aydınlar söz sahibi değilse bu kimlik de özgür değil esir demektir. Örneğin militan laiklik, İslam ya da Türk-İslam sentezi merkezli devletin, devlet adına birilerinin kimlik belirlemeleri gibi meselelerimiz var. Bunları özgürce tartışmadan sivil ve demokratik yeni bir anayasa da yapamayız. Unutmayalım, 12 Eylül Anayasası’nın başlangıç hükümleri yalnızca devleti tanımlamıyor, egemen ve değişmez bir Türk kimliğinin de resmini veriyor.

Türklerin, Kürtlerin verdiği özgürlük-eşitlik mücadelesini anlayabilmeleri için en başta sorduğum soru üstüne düşünmek faydalı olabilir.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Tekel direnişi üstüne

Nabi Yağcı 11.02.2010

Ankara’nın göbeğinde Tekel işçilerinin direnişi hükümetin katı tutumu nedeniyle sürüyor. Açlık grevleri de tehlikeli bir noktaya tırmanıyor. Hükümet bu direnişin haksız olduğu ve “kışkırtıldığı” düşüncesinde. İkinci olarak, sanıyorum, gelecekte yapılacak özelleştirmelerde karşılaşılabilecek benzer sorunlar nedeniyle de bu direnişin bir emsal oluşturmaktan kaygı duyuyor. Hangi saiklerle olursa olsun bu katı tutum “demokratik açılım” vadeden bir iktidarın altını oyar. Hele polisiye önlemlerle direniş bitirilmeye kalkılırsa.

Bizde öteden beri işçilerin etkili bir grevi, ciddi bir direniş eylemi olduğunda iki uçta iki klasik tepki verilir. Ortodoks sol, sosyalizm, proleter devrimi söylemlerinin ateşini üflemeğe başlar; öte uçta ise iktidarlar bu eylemleri "ideolojik" ilân eder, "kışkırtma" ararlar. Demokrasinin sosyal/sınıfsal temelleri gelişmemiş olan bir ülkede, aynı nedenle sosyal/sınıfsal tepkilerin kendi mantığı içinde kendisini ifade etmesine alışık olunmadığı için bu tür eylemler "görmemişin bir oğlu olmuş" muamelesi görür. Ya idealize edilerek gerçek içerikleri boşaltılır ya da korkularak bastırılır.

Demokrasinin gelişmemişliğiyle çift taraflı işleyen sebep-sonuç bağıntısı sonucu, örgütsüz ve demokratik tepki verme refleksi düşük bir toplumda her sosyal tepki sivil demokrasi bilincinin gelişebilmesi için değerli görülmelidir. Burada herhangi bir sokak eyleminden ve "harekette bereket vardır" mantığından değil sosyal /sınıfsal bir tepkiden söz ediyorum. Tekel işçilerinin eylemlerine, bu eylemin haklı ya da haksızlığını irdeleyeceğimiz somut talepleriyle sınırlı bakmamak gerektiğini düşünüyorum. Diyelim ki Tekel işçileri somut taleplerinde bütünüyle haksız olsunlar ve temsil ettikleri emek çeşidi kategorik olarak isterse günümüzün üretim modeli içinde zamanını doldurmuş olsun, sonuçta günümüzün en yakıcı sorunu olan "işsizlik ve sosyal dışlanmışlık" sorunu eğer bu eylemde kendisini duyuruyorsa bu sosyal/sınıfsal tepkinin kendisini duyurmasıdır. Sınıfsal analizle klasik anlamda sosyolojik analiz arasındaki fark da burada.

Veya hükümet bu eyleme karşı çıkışta bütünüyle haklı olsun. Devletçi ekonomik politikaların yarattığı hantallıktan kurtulmak için yapısal reform programı uygulayan, bu nedenle özelleştirmelere giden hükümetler özelleştirme politikalarında isterse hiç hata yapmamış olsunlar, bu acı ilaç politikaları kaçınılmaz olarak sosyal tepkiler doğurur. Uygulanan politikaların doğruluğu sosyal tepkilere karşı çıkış için gerekçe oluşturamaz.

Kaldı ki, Türkiye’de özelleştirmelerin demokratik bir düşünceyle yani işçi ve emekçilerin, çalışanların çıkarlarını azami ölçüde koruma kaygısını da gözeterek yapıldığı kanısında değilim, bunun bir örneği şu anda direnen Tekel işçilerinin durumudur. Bu özelleştirmede şartnamenin işçilerin azami çıkarını değil özelleştirmeye elde edilecek azami kârı gözeterek yapıldığı artık biliniyor.

İşte tam burada sosyal/sınıfsal tepkileri demokrasinin geliştirilmesi yönünde değerlendirmenin önemi kendini belli eder. Dün, yalnızca ulusal ve uluslararası sermayenin çıkarlarını koruma amacıyla kurulmuş olan Dünya Bankası ve IMF gibi örgütler bile bugün kendilerini yapısal bir değişim içine sokmak zorunda hissediyorlar. Gözü kapalı bir anti-kapitalizme kapılanmayanlar bu yöndeki yeni gelişmeleri görebilirler. Bu örgütler pek çok farklı sivil toplum kuruluşlarının katılımlarına kapılarını açıyor, onların görüş ve önerilerini dikkate alıyorlar. Hidayete erdikleri için böyle yapmıyorlar, dünyayı saran "işsizlik, yeni yoksulluk ve sosyal dışlanmışlık" sorunlarının kapitalizmin küreselleştiği koşullarda sınır bekçiliği yaparak, polisiye yöntemlerle çözülmeyeceğini görüyorlar. Çözüme dair kimsenin henüz hazır bir reçetesi de yok.

Bu durum dün geçerli olmayan bir imkânı getiriyor: İşsizlerin, yoksulların, dışlanmışların alternatif-kapitalist politikalarla etkili olabilme imkânını. Bu imkân kısaca, dün iktidarı olarak değiştirmeye odaklanmış devletçi sol politikalar yerine iktidara gelmeden de bu alternatif politikalarla, şimdiden sivil toplumun doğurmakta olduğu iktidar odaklarını dikkate almak; devlet-merkezli hiyerarşik yönetim modelini bozarak, onun yerine yatay demokratik yönetim anlayışını koyan katılımcı demokrasi yaratmak demektir.

Sosyal/sınıfsal tepkiler yükseldiği oranda katılımcı demokrasinin de şansı artacaktır. Bu tepkiler ise ne masa başında ne de kışkırtarak yaratılabilir. Sınıfsal olmak da bu demek zaten. Aynı nedenle bu eylemlerle bunların siyasi sonuçları arasında bire bir ilişki kurmak da doğru değil, kendisi için siyasi kazanç çıkarmak isteyenler elbette olacak, bir sosyal tepki yalnızca buna bakarak değerlendirilemez. Tıpkı Kürt sorununda olduğu gibi.

Tekel işçilerinin eyleminde sorgulanması gereken bu eylemle genel demokrasi mücadelesi arasında doğru bağıntılar kurabilmektir. Bu açıdan dünyadaki yeni gelişmelere ayak uyduramayan sendikal politikalar eleştirilmeli, popülizm oralarda aranmalıdır.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Demokrasi aynasında iki ülke

Nabi Yağcı 13.02.2010

Önceki yazımda Tekel işçilerinin direnişi üstüne kuşbakışı düşündüklerimi yazmıştım ki ardından ertesi günkü basında, Yunan hükümetinin krize karşı uygulamaya koyduğu reform paketi nedeniyle memurların, kamu çalışanlarının 24 saatlik uyarı grevine gittiği haberini okudum. Belediyeler de dahil kamuda çalışanlar, hastanelerde doktorlar, hemşireler, deniz, hava, kara ulaşımında çalışanlar, adliye çalışanları, öğretmenler, çöpçüler greve katıldılar. Tüm Yunanistan'da hayat felç oldu. Mitingler, gösteri yürüyüşleri yapıldı. Bizdeki Tekel işçilerinin direnişi ve destek grevi bunun yanında mum ışığı gibi kalır. Öyle de olsa önemi ve değeri üstüne önceki yazımda durdum.

Yunanistan küresel ekonomik krizle doğrudan bağlantılı olmayan, Avrupa Birliği'ni de kaygılandıran çok ciddi finansal kriz içinde. Buna karşı özellikle kamu sektöründe, sosyal güvenlik alanında kemerleri sıkma paketi hazırlamıştı hükümet. Başbakan Papandreu Davos'ta aldıkları önlemlerin ne denli ciddi olduğuna AB'yi ikna ederek yardım koparabilmek için ciddi çabalar harcamıştı. Özeleştirisi yapmış, önceki hükümetlerin büyük yolsuzluklara göz yumduğunu, yapısal değişim programlarını savsaklamış olduğunu, savurgan bir ekonomik politika izlediklerini açıklamış, özür dilemişti. "Bütçe açığını yüzde 4 oranında azaltıyoruz, kamu sektöründe binlerce kişinin çıkarılması için önlemler aldık, kamu maaşlarını kısıyoruz" demişti. Fakat pek de ikna edici olamamıştı, çünkü Maastricht kriterlerine göre AB üyesi ülkeler GSYİH'nin yüzde 3'ü kadar bütçe açığı verebilirdi; oysa bu açık Yunanistan'da yüzde 12,7 idi. Yine aynı kriterlere göre AB üyesi ülkeler GSYİH'nin yüzde 60'ından fazla borç stoku yapamaz, Yunanistan'da ise bu borç yüzde 113'ü bulmuştu.

11 şubat perşembe günkü *Taraf*'ta, ekonomik yorumlarını dikkatle izlediğim Sayın Süleyman Yaşar, yine "Türkiye batıyor" lobicilerine karşı uyarıcı bir yazı daha yazmış ve bir tablo koymuştu yazısının sonuna. Bu tabloda İspanya, İtalya, Yunanistan, Portekiz ve İrlanda ile Türkiye'nin 2009 verilerini karşılaştırıyor. Bakılmasında fayda var. Krizin gidişatına bakılırsa hem AB içinde hem bizde kriz üstüne daha çok konuşulacak. Beni ilgilendiren ise meselenin daha çok demokrasi boyutu.

Demokrasi açısından endam aynasında iki ülkeye bakmak iyi olacak.

Tarih yazımı, yazma fiilinin aldatıcı iması kadar masum değildir. Tarih bir kez öyle yazıldı mı, o ülkenin yalnızca geçmişini değil yazgısını da belirliyor. Yazılan resmî tarihe ve onu bugün de cilalayan İlber Ortaylı gibi tarihçilerimize göre bizler "kahraman asker millet(!)" oluyoruz ve böyle olunca da "Türk kimliğinin" ana ögesini militarizm oluşturuyor. Bu kimliği onun koruyucuları darbecilerle birlikte bağrımıza basmak ise kaderimiz

oluyor.

Komşumuz Yunanistan'ın da bir resmî tarihi var, şimdilerde temizlemeye çalışıyorlar ama o tarih yazımı da şoven milliyetçi anlatımlar içeriyordu, fakat onlar kendi tarihlerini Avrupa'ya demokrasiyi öğreten, "felsefenin ve demokrasinin beşiği bir milletin" tarihi olarak yazdılar ve yazmakla da kalmayıp demokrasiye kasteden darbecileri, yakalarına yapışıp, yargılayıp mahkûm edebildiler.

1980'li yıllarda Türkiye, asker millet olmanın dayanılmaz militarist ruhuyla şahlanmış olarak 12 Eylül askerî darbesiyle tarihe geçerken, Yunanistan Avrupa Birliği'ne üye olarak tarihe geçiyordu. Öncesi de vardı, 12 Mart 1971 askerî muhtırasıyla biz "Devletin, ülkesi ve milliyetiyle bölünmez bütünlüğünü" koruma kalkını içine almaya uğraşırken, Yunanistan o tarihlerde dışa açılıyor, 1975'te AB'ye üyelik başvurusu yapıyor, 1 Ocak 1981'de ise AB'ye tam üye oluyordu ve kısa zamanda milli gelirini ikiye katlıyordu. Biz ise 1987'de üyelik başvurusu yaptığımız halde bugün AB ateşimiz düşmüş olarak debeleniyor ve yüksek ateşle darbeciler ve darbe heveslilerinden yakamızı kurtarmaya uğraşıyoruz.

Bugün krize yuvarlanan Yunanistan'ı kurtarmak için AB kolları sıvarken bunu yalnızca AB ailesi içinde olma nedeniyle yapmıyor, deniyor ki "Demokrasimizin beşiği olan bu ülkeyi korumalıyız."

Yunanistan'da memurlar grev yapıyorlar, biz ise daha memurlarımıza grev hakkını kazanamadık.

Sosyal/sınıfsal mücadelede demokrasinin rolünü göremeyenlerin, AB üyeliğine karşı çıkan ya da kerhen destekleyenlerin, 28 Şubatlara destek veren, 27 Nisan muhtırası karşısında kuyruğunu kisanların, Ergenekon davasına fasa fiso diyenlerin, darbe planları karşısında sessiz kalanların, özellikle de böyle yapan sendikaların bugün Tekel işçilerinin haklı direnişine övgü düzerken endam aynasında kendilerine ve Türkiye'ye biraz göz atmalarında sayısız fayda var.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Bilme hakkı

Nabi Yağcı 15.02.2010

Bilme, bilgi edinme hakkı günümüzde yaşama hakkı, düşünce özgürlüğü gibi insanın doğal hak ve özgürlükleri arasındadır. Düşünce özgürlüğünün, basın özgürlüğünün ve hatta seçme seçilme gibi siyasi özgürlüklerin bir parçası olan anayasal bir haktır. Bu nedenle vatandaşın bilgiye ulaşabilme yollarını hazırlamak halkın seçtiği iktidarların görevidir. Bilgiye, bilgi kaynaklarına serbestçe ulaşma imkânlarının olmadığı yerde, özgür basın, demokratik siyaset, katılımcılık mümkün olamaz. Bilmediğim şeye nasıl katılabilirim? Oyumu nasıl doğru kullanabilirim?

Bunları Genelkurmay Başkanı İlker Başbuğ'un yaptığı son konuşma üstüne söylemek gereğini duyuyorum. Doğrusu asker her konuştuğunda üstüne konuşmak içimden gelmiyor. Çünkü asker konuştuğunda bunu sivil demokrasi normlarına aykırı buluyoruz ve "konuşmayın" diyoruz onlara. Konuştukları üstüne konuşmaksa

istemedenden de olsa yine siyaset gündemine askeri taşıma anlamına geliyor, bu kez sizin kaleminizden yine asker konuşmuş oluyor.

Son iki yıldır kamuoyu dün tabu sayılan konuların bilgisine çokça sahip olmaya başladı. O kadar ki, bilgi çokluğundan şikâyet eder hale geldik. Fakat bu durum hiç de kötü değil. Örneğin dün Danıştay saldırısı, Cumhuriyet Gazetesi'ne atılan bombalar konusunda bilgilerimiz nasıldı? Bu olaylar "şeriat getirmek isteyen" çevrelerin işi olarak gösterilmemiş miydi bize? Sonrasında gelsin, basında halka korku şırınga eden çarşaf çarşaf "şeriat geliyor" yazıları, gelsin laik cumhuriyeti koruma mitingleri... Peki, sonra ortaya çıkan belge ve bilgiler bu saldırıların kaos ortamı yaratmak ve dindar çevreleri suçlu göstermek için yapıldığını göstermemiş miydi? Bunlar henüz dumanı tüten yeni olaylar, geçmişte kamuoyunu, halkı yanıltma amaçlı provokatif olaylar, dezenformasyonlar saymakla bitmez. 28 Şubat, Kahramanmaraş ve Çorum olayları, 6-7 Eylül vs, vs...

Eskiden işler kolaydı, basını susturmak için bir "höt" demek, andıçlamak, bir telefon yeterli olurdu; olmuyorsa gelsin davalar. Bugün de özgür kalemler için açılmış hiç de azımsanmayacak sayıda dava var, mahkûm olmuş gazeteci ve yazarlar var. Daha birkaç gün önce gazeteci Yalçın Ergündoğan'ın bir yazısından dolayı yargılanmasını, ceza almasını yerli ve yabancı gazeteciler protesto ettiler. Kısacası Türkiye'nin düşünce ve basın özgürlüğü konularında sicili henüz temizlenebilmiş değil. Fakat söylemek istediğim şey, buna rağmen artık korku duvarının aşılmış olduğudur. Gerek siyasi iktidarın gerekse siyasi rejimin, yargının, askerin, polisin eleştirilmesinde korku duvarı aşıldı. Herkesin bu durumu görmesi ve buna alışması gerekli.

Hepsi bu da değil, büyü bozuldu, dünden farklı olarak resmî tarihin ezberlerinin bozulması her alanda doğru bilgiye ulaşma, arama, didikleme dürtüsü yaratıyor. Bu da çok olumlu bir gelişme. Kimse korkmasın, fazla bilgiden kimseye zarar gelmez, eğer basın özgürlüğü hakkıyla işlerse doğru bilgi yanlış bilgiyi kovar sonunda. Tıpkı yukarıda verdiğim Danıştay saldırısı, Cumhuriyet Gazetesi'nin bombalanması örneğinde olduğu gibi.

Genelkurmay Başkanı Başbuğ "bildiklerim var" demiş. Galiba mesele önemli. 14 Şubat tarihli *Milliyet* gazetesinde Fikret Bila, "Genelkurmay Başkanı'nın açıklamalarına ilginç bir yorum Dr. Nihat Ali Özcan'dan geldi. Askerî konulardaki uzmanlığı ve Başbuğ'a yakınlığıyla bilinen Özcan, Genelkurmay Başkanı'nın, politik sonuç doğurabilecek, dengeleri bozabilecek bilgileri açıklamak zorunda kalabileceğini söyledi. Özcan, Başbuğ'un elinde, oturduğu makamdan dolayı farklı bilgiler bulunduğunu da ifade etti. Özcan, Genelkurmay Başkanı'nın bazı bilgilere sahip olduğunu ifade etmekle kalmadı, 'Bunların açıklanması politik sonuçlar yaratır ve dengeleri değiştirebilir' yorumu yaptı. Anlaşıyor ki, Dr. Özcan'ın bildikleri de var..." diyor.

Genelkurmay Başkanı'nın bildikleri siyasi ortamı, siyasi dengeleri değiştirecek denli önemliyse şimdi ben sorarım, benim gibi özel istihbarat kaynaklarına sahip olmayan, meslekten gazeteci olmayan siyaset yorumcuları ne yapacaklar? Bu bilgileri bilmek farklı yorumlara bizi götürecekse bilmemek yanlış yorumlara götürebilir. Dahası, siyasette dengeleri değiştirebilecek derecede önemli bilgilerin elde olduğunu, bunların ne olduğunu söylemeden ortaya atmak siyaset üzerinde vesayet kurmak anlamına gelmez mi? Böyle bir açıklama kimseyi susturmaz ama spekülasyon ortamını daha da yoğunlaştırır ve sonuçta yıpratılmaktan şikâyet eden askeri daha fazla yıpratır.

Fakat burada sorularımızın hedefi artık asker değil de sivil siyasi otorite olmalıdır. Demokratik açılımlardan söz edildiği yerde elde saklı tutulan bu bilgilerin ne olduğunu Başbakan bilmek ve açıklamak sorumluluğundadır.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Sosyal yurttaşlık

Nabi Yağcı 18.02.2010

Son birkaç yılda siyasette yaşadıklarımız gerilim ve heyecan dozu yüksek bir macera filmi kıvamında seyretti. Film kareleri hızla birbirini izlediği için yaşadığımız günlerin senaryoda aldığı yeri, bize vermek istediği mesajın anlamını gözden kaçırmamız yüksek bir olasılık. Bu nedenle arada bir ne oluyor diye sormak yararlı.

Senaryo benzetmem yanlış anlaşılmalı, yaşadığımız olayların hepsinin önceden birilerince hazırlanmış olaylar olduğunu söylemek istemiyorum. Siyasi gelişmelerin elbette her zaman kurgulayıcı senaristleri vardır ama olayların akışı onların kurgularına mutlak bağımlı biçimde gelişmez. Çünkü çelişen, çatışan karşı senaryolar da işin içine girer ve sonuçta somut politik oluşum kendini kendi mantığı içinde duyurur. Farklı siyasi iradelerin, farklı amaç ve planların birbiriyle çelişip çatışmasının doğurduğu mutlak ölçülerde determine edilemeyen sonuçların, tarihini gidişatı içinde yine de belirli bir anlamı vardır. Tarihin bu gidişatına mutlaklık yüklememek, yaklaşık eğilimler olarak bakmak koşulu ile bu anlamı ortaya çıkarmaya çalışmak, gelişmeleri öngörebilmek için gereklidir. Değilse tarih okumaları tarih merakımızı gidermenin ötesinde başkaca bir anlama sahip olmazdı.

Yaşadığımız bugünleri uzak olmayan bir gelecekte tarihçiler nasıl okuyacaklar veya nasıl yazacaklar? Denebilir ki bana, "Tasası sana mı düştü, tarih yazmak onların işi"; elbette öyledir ama yaşadığın hayatın farkında olmak diye de bir şey var. Yaşamakta olduğumuz günlerin anlamı konusunda çok şey söylenebilir, tek bir anlama indirgemek yanlış olur ama bir önem sıralaması yapılabilir.

Böyle baktığımda içinde olduğumuz günleri, Cumhuriyet'ten ve hatta Osmanlı'nın son zamanlarından bugüne kadar gelen tarihsel süreçte, içinden geçmekte olduğumuz momenti "cemaat toplumu" halinden "yurttaşlar toplumu" haline geçiş olarak nitelemeyi doğru ve açıklayıcı görüyorum. Cemaat hali yalnız geleneksel, dinsel anlamı içermez, "Laikçi elitist cumhuriyetçi"liğin de aşılması gerekli içe kapalı bir cemaat hali olduğunu bugün daha iyi görebiliyoruz.

Ne var ki gecikmiş bir tarih aynıyla tekrarlanamaz. Yurttaşlık statüsünü yaratan Batı'nın aydınlanma geleneği de bugün sorgulanıyor ve aşıyor. 1789'un soyut, hukuken, kimliksiz ifade edilen yurttaş tanımını yerini kimlikli yurttaş, daha tam söylemek gerekirse "kültürel kimliğiyle tanınan" sosyal yurttaş anlayışına bırakıyor. Bu gelişme bizim için de geçerli.

Klasik sosyolojide iki alan ayırt edilirdi: Özel alan ve kamusal alan. Oysa günümüzde bu iki alanın yanı sıra bir üçüncü alan ayırt ediliyor: Sosyal alan. Ulus-devlet modeli içinde kamusal alan ya devletle aynı anlaşılır veya devletin kuşattığı alan olarak görülürdü ve öyleydi de.

Bu dediğim basitçe şu anlama geliyor: Günümüzde ulus-devlet modelinin zayıflıyor olması devletin ekonomik alanda olduğu gibi kamusal alanda da etki alanını daraltıyor. Boşalan yeri ise sosyal aidiyetleri, kültürel kimlikleriyle sosyal-yurttaşlar doldurmak durumunda. Örneğin kamusal alana Kürtler Kürt, Türkler Türk kültürel

kimlikleriyle, başörtülüler kendi inanç kimlikleriyle girecekler. Anayasal yurttaşlık ise bir üst kimlik olarak birleştirici işlev görecek.

Şöyle de söyleyebilirim: Cumhuriyet rejimi tek parti dönemi boyunca "halka rağmen halk için" felsefesine dayandı, 1950'lerde DP ile "halkla birlikte halk için"e geçildi (milli irade, milli temsil). Bugün ise "halkın kendisi tarafından kendisi için" anlayışına geçilmenin sancılarını yaşıyoruz (halk iradesi, çoğulcu temsil). İlk iki biçimiyle de "halkçı" anlayışın bizde de zamanını doldurmakta olduğunu söyleyebiliriz. Katılımcı, çoğulcu demokrasiden anlaşılması gereken de bu olsa gerek.

Bu dediklerim somut çerçeve olarak "yeni anayasa" meselemizi ilgilendiriyor. Cumhuriyet sonrasında yeni anayasa ihtiyacı sivil toplumun devlete karşı kendi haklarını korumak amacıyla ortaya çıkmış değildi. Tersine devlet halka karşı kendini korumak, kendi kurduğu vesayetçi statükoyu tahkim edebilmek için anayasa değişikliklerine ihtiyaç duydu ve bu amaçla üst üste anayasa değişikliklerine gitti.

Böyle doğmuş bir anayasal düzen içinde anayasalarda ne yazarsa yazsın gerçek anlamda yurttaşlık statüsünden, birey ve yurttaş hak ve özgürlüklerinin tesis edilmesi ve güvence altına alınmasından söz edilemez.

İşte şimdi ilk kez halk içinden, sivil toplumdan daha tam ifadesiyle "politik toplumdan" kendi yurttaşlık haklarını devlete karşı koruma kaygısıyla yeni anayasa talebi gelmekte.

Nasıl bir anayasa sorusundan önce niçin yeni bir anayasa sorusunu sormak daha doğru olur.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Geciken adalet, adalet değildir

Nabi Yağcı 20.02.2010

Türkiye'de siyasi depremler durmuyor, durmayacak da. Mesele, bu depremlerin Ergenekon davasıyla başlayan ana depremin tetiklediği artçı depremler mi yoksa yeni depremler mi olduğudur. Fakat şimdilik bu soruyu geçelim.

Erzincan Cumhuriyet Başsavcısı İlhan Cihaner'in Erzurum Özel Yetkili Savcısı Osman Şanal'ın isteğiyle "Ergenekon" soruşturmasına bağlı olarak "üyelik" iddiasıyla gözaltına alınıp sonra da tutuklanmasıyla yeni bir sarsıntı yaşanıyor. Ortalık yine toz duman. Yüksek yargı, HSYK açıklama yaparak bu soruşturma ve tutuklamanın "usulsüz" olduğu açıklamasını yaptı. Bu açıklamaya Yargıtay ve Danıştay destek verdi. Böylece yüksek yargı-siyasi iktidar çekişmesinde yeni bir sayfa açıldı. Hükümet ise HSYK'nın kararına tepki göstererek "Yargı reformu şart" dedi.

Merkez basına göre bu gelişmeler yargının siyasallaşmış olduğunu ve yargının bölündüğünü gösteriyor. Bu tesbitten kalkarak kimileri "tutunacağımız son dal olan yargı da bölündüğüne göre tutunacak hiçbir dal

kalmadı" türünden yorumlar yapıyorlar. Şuna inandırılmak isteniyoruz: Bugüne kadar gayet sağlıklı işleyen, siyasi etkiler altında kalmayan bağımsız bir yargı sistemimiz vardı ama şimdi bu yok oluyor, yandık bittik!

Eğer bu ülkede yaşıyor olmasak, başımız yargıdan hiç ağrımamış olsa, Hrant Dink davası, Baskın Oran hakkında Yargıtay 4. Dairesi'nin utanılacak karar gerekçesini bilmesek, hemen hemen aynı gerekçeyi Aziz Nesin'in açtığı dava ile ilgili Yargıtay kararında okumasak öyle bir gürültü koparılıyor ki, bu sava neredeyse biz bile inanacağız. Yandık bittik, kokuyoruz diyeceğiz.

Koparılan bu gürültüyle her şeyden önce Ergenekon operasyonunun üstünün örtülmek istendiğine hiç kuşku duymuyorum. Değilse, ortada iddia edildiği gibi bir usul hatası varsa ana muhalefet partisi de dahil bu "siyasi" gürültü niye? Varsa bir haksızlık, usul hatası veya kasıt, bunu ortaya çıkarmak için daha sakın bir tonla o gerçeği ortaya çıkarmaya çalışmak gerekmez miydi? Bu nedenle çıkarılan gürültünün kendisi kuşkulanamız için yeterlidir.

Eğer İtalya'da "Gladio" örgütlenmesinin ortaya çıkarılma sürecinde, bu gizli örgütlenmenin nasıl devletin, ordunun, polisin, yargının, siyasi partilerin, üniversitelerin, medyanın en üst tepelerine kadar uzandığını bilmesek ve bu dokunulmazlara dokunulmaması için nasıl gürültü koparılmış olduğunu, nasıl tehditler yağdırıldığını bilmesek doğrusu biz de bu gürültüye pabuç bırakırdık. Teslim bayrağı açardık. "Yanılmışız, özür dileriz" derdik.

Genelkurmay Başkanı geçende "elimizde bilgi var" demişti, bu tehdit işlevi gören bir açıklamaydı. Böyle bir açıklamanın Ergenekon, darbe planları, faili meçhuller üstüne gitmek isteyen savcılar, emniyet güçleri, mahkemeler üstünde caydırıcı bir etki yaratabileceği düşünülemez bir mesele değildir. Ardından şimdi de yüksek yargı Ergenekon'a üyelik iddiasıyla yapılan bir tutuklama üstüne hükümeti hedef alan gürültü koparıyor. Aynı yüksek yargı çevrelerinin Ergenekon davasıyla ilgili öteden beri gelen "anti" tutumları da bir sır değil. Bu nedenle bu gürültüye pabuç bırakmamak gerek.

Fakat bizim sözümüz yine de siyasi iktidara olacak. AK Parti iktidarı nedeni ne olursa olsun, ortada kimi anlaşılabilir nedenler var olsa da sonucu değiştirmeyen yanlısını artık görmek zorunda.

Gecikiyor. Hep gecikiyor ve hep yarım adım atıyor. İleri bir adım attığında ise sonra duruyor ve hatta o ileri adımla çelişen başka şeyler yaparak inandırıcılığını yok ediyor. Kürt Açılımı dedi ama arkasından öyle şeyler oldu ki inandırıcılık kalmadı. Şu an Kürtler üzerinde operasyonlar aralıksız sürüyor. Taş atan çocuklar sorunu çözülmediği gibi, bu gerekçeyle çocukların tutuklanmaları da son bulmadı. Peki, nerede kaldı açılım? Hani Kürt sorunu "daha fazla demokrasi ile" çözülecekti? Daha fazla demokrasi yerine daha fazla operasyon geliyor.

Konjonktür uygunken yeni anayasa yapma gibi çok hayati bir dönüşümde hükümet ayak sürüdü. Parti kapatmaları zorlaştıracak yasal düzenlemeleri yapmadı. Yine basından takip ettiğimize göre savcı tutuklanmasıyla başlayan bu son gerilim de Yargıtay Başsavcısı tarafından ileride açılacak bir kapatma davası için AK Parti dosyasına konulmuş. Böyle yapılmasaydı şaşardık.

En önemlisi ise hükümetin yargı reformu konusundaki ataletidir. Bunca zamandır yargı reformunun gerekli olduğunu kendileri söyledi, hemen herkes de yargı reformu şarttır diyor, ama olmuyor. Yargıda reform ihtiyacının duyulması demek yargının adalet dağıtımında sorun var demektir. Yargıda sorun varsa orada adaletsizlik vardır.

Geciken adalet ise adalet değildir.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Oligarşi

Nabi Yağcı 22.02.2010

Bir sözcük, zaman içinde yüklendiği anlamları kapsayıcı biçimde ifade edebiliyorsa güçlü bir sözcük olur. Bir dil de, söz dağarını oluşturan sözcüklerin gücü ölçüsünde güçlüdür. Eski dilimizdeki "temaşa" sözcüğünün gücüyle, bu sözcüğün unutulup, onu karşılamak için kullanılan "görmek, seyretmek" sözcüklerinin güçsüzlüğü üstüne bir düşünelim!

Her ne hal ise, dille derdim olsa da bu yazımın konusu bu değil. "Oligarşi" sözcüğüne Türk Dil Kurumu (TDK) "takımerki" karşılığını uygun bulmuş, (takım+erk). "Takım" denince bu sözcük akla futbol takımını getiriyor, onu çağırıştırıyor; takımerki sözcüğünün çağrışımından kalkarak bilmeyen biri oligarşi sözcüğünü takım ruhu anlamında iyiye de yorabilir!

Oysa oligarşi sözcüğü, bir azınlık grubunun (zümresinin) çoğunluk üstündeki baskısına (istibdadına) dayalı bir devlet yönetim biçimi anlamında, futbola değil siyasi literatüre ait bir sözcüktür. Öyleyse oligarşiyi, "bir zümrenin istibdadına dayalı bir devlet yönetim biçimi" olarak tarif edersek doğru bir tanım yapmış oluruz.

Devlet bana göre az ya da çok bir azınlık yönetimi biçimini bağrında her zaman taşır. Devlet olmanın tarihsel ve ideolojik anlam bağlamı açısından böyledir. Fakat genel değil de tarihsel ve somut tarzda baktığımızda bütün Çinlilerin birbirine benzemediğini fark edebiliriz. Bizde 1930'ların "tek parti yönetimi" artık tartışmasız biçimde görülebilir ki, oligarşik bir yönetim biçimidir. Devleti elinde tutan bu zümre ya da bu azınlık, asker-sivil bürokrasi yani devlet memurları takımıdır! Böyle bir yönetimi, siyaset bilimi açısından bakıldığında "faşist bir devlet yönetim biçiminden" ayıran şey, faşizan uygulamalar olsa da uygulamaları değil "niyeti" açısındanandır.

Bu yönetim, kendi oligarşik yönetimini bir tanrı buyruğu gibi "değişmez, kalıcı" değil de "geçici" görüyorsa, başka faktörler bir yana, faşist yönetimle fark da öncelikle burada yatar. Bu farkı karşılamak üzere siyaset biliminde "vesayetçi rejimler"den söz edilir.

Yani bu hâkim zümre demektedir ki, "Çocuk (yani halk) henüz büyüüp kendi iradesini kendisinin özgürce kullanabileceği hale gelmemiştir, o hale gelene dek (yani demokrasi) her şeyi biz idare edecek ve yöneteceğiz, başka deyişle bu çocuğun (yani halkın) vasisi (yani 'koruma ve kollama'cısı) olacağız."

Bizdeki sorun da tam buradadır. Tek partili rejimden çok partili bir yönetim biçimine geçişin niyet edildiği açıktır. Fakat acaba fikir başka zikir başka mıydı? Yoksa Cumhuriyet'in kurucularının niyetlerine rağmen devamlıları iktidar gücünü halka bırakmayı istemiyorlar mıydı? Her ikisi de geçerli ama asıl önemli olan ve bugünü de açıklayıcı olan başka bir olgu var.

“Kızını dövmeyen dizini döver” mantığıyla halka karşı devleti korumak için yaratılmış olan en başta hukuk ve yasal mevzuat ve siyasi sistem, devletin yapılanması öyleydi ki, Batı tipi bir klasik parlamentarizm için bu oligarşik yapıyı değiştirmek isteyenler bile ya başarısız kalıyor ya da bu büyük çarkın (derin devletin) dişlileri arasında eziliyor ve sonunda pes edip, asimile olup bu büyük devlet çarkının bir dişlisi haline geliyorlardı. (Menderes, Özal, Ecevit ve hatta sonunda “devlet benim” deme noktasına yükselen Demirel gibi).

Yani karşımızda, kişilerden, siyasi liderlerden, siyasi partilerden bağımsız olarak ve köklü değişimlere izin vermemek üzere gayet etraflı biçimde dizayn edilmiş, kurulmuş ve bir devridaim makinesi gibi kendi oto-dinamizmiyle çalışan bir devlet aparatı (makinesi) bulunuyor. Hükümette hangi parti olursa olsun bu devlet kendini koruyacak sistemi yeniden üretecek iç dinamizme sahip. Bu baskıcı yeniden üretimi, devletçi resmî ideoloji, resmî tarih ve ekonomiden siyasete dek yukarıdan aşağıya sıkı biçimde örgütlenmiş olan bürokratik hiyerarşi (emir-kumanda zinciri) sağlıyor. Bu nedenle de gerçekleştirilmek istenmiş bile olsa gerçek anlamıyla çok partili, çoğulcu, istikrarlı parlamenter bir rejim doğamamıştır. Bugün de sorun aynıdır.

Yaşadığımız her askerî darbe ve müdahale bu oligarşik devlet aparatını yani makinesini zaman içinde ortaya çıkan çatlakları gidererek tahkim etmek amacıyla yapılmıştır, yoksa olmayan demokrasiyi yok etmek için değil.

Şimdi tarihimizde ilk kez vesayetçi bürokratik devlet makinesi tepeden aşağıya çatlıyor, yeniden üretimini yapamaz oluyor; bu durumu kimileri siyasi iktidarın tetiklediği bir kurumlar arası çatışma sanıyor.

Bu çatlamanın nedenleri ve sonuçları ise gelecek yazıya.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Darbe geleneğiyle yüzleşmek

Nabi Yağcı 25.02.2010

Üst düzey emekli ve muvazzaf kimi generallerin gözaltına alınması, Ergenekon davasının açılmasıyla başlayan gelişmeler içinde çok haklı olarak en ciddi durum olarak yorumlanıyor. Generaller Başkent Ankara’da toplandı ve Genelkurmay da “durum ciddi” açıklaması yaptı. Bu ciddiyet haline hangi anlam verilirse verilsin sivil demokrasinin kazanılması açısından en ciddi bir evrede olduğumuz kesin.

Ergenekon davasının oturumlarından birinde mahkeme başkanı savcıya dönerek “Neyi yargılıyoruz” diye sormuştu. Yani iddianamelerde adı geçen kişilerin münferit yargılanması mı yoksa demokrasiye karşı bir darbe kalkışması isnadı mı? Kamuoyunda da bu sorular sorulmaktaydı. Sürmekte olan davaların zayıf görünen en önemli yanı da bu görüntüydü. Nitekim yargılanmakta olan gazeteci Mustafa Balbay da çok haklı olarak sormuştu: “Ben buradayım ama Özden Örnek Paşa nerede?” Eğer Özden Örnek’in günlüklerinde yer alan şeylerde suç unsuru varsa neden asıl sorgulanması gereken ve gerekenler sorgulanmıyordu da çalının etrafından dolanılıyordu?

Bu sorunun yanıtını siyasete kapalı gözlerle bakmayan herkes biliyordu aslında. Bilemediğimiz, güç dengelerindeki değişmelerin nasıl seyretmekte olduğuydu. Bu davaların arkasında siyasi iktidarın kararlı durduğunu bilmekle birlikte bu kararlılığın hedefinin nereye kadar olduğunu bilmiyorduk. Belki iktidarın kendisi de bilmiyordu.

Taraf'ın ifşa ettiği Balyoz Darbe Planı'na kadarki, Ergenekon davasının açılmasıyla başlayan süreç, sonuçları açısından iki türlü yorumlanabilirdi: 1) Ordu içindeki darbe heveslilerinin önünü kesmek ve bir darbe tehlikesini bertaraf etmek. 2) Darbecilerle ve darbe geleneğiyle yüzleşmek. İki ayrı hedef gibi sıraladığım bu iki ayrı sonuç, aslında normal bir sivil demokraside birbirinin içinde birbirini tamamlayan unsurlar olurdu. İkincisi gerçekleşmeden birinci amaç da gerçekleşemez, güvence altına alınamazdı. Özellikle darbe geleneğine sahip bizdeki gibi askerî vesayet rejimi içinde. Fakat aynı nedenle de bu iki hedefin birbirinden kopması, sivilleşme sürecinin kötü uzlaşmalarla yarıda kesilmesi çok mümkündü. Acaba hangisiyle karşılaşacaktık?

Kafamdaki bu soru nedeniyle, HSYK'nın Erzurum Özel Yetkili Savcısı'nı soruşturmadan el çektirme kararının yarattığı depremle ilgili olarak 20 Şubat 2010 Cumartesi günü yazımın girişinde "Türkiye'de siyasi depremler durmuyor, durmayacak da. Mesele bu depremlerin Ergenekon davasıyla başlayan ana depremin tetiklediği artçı depremler mi yoksa yeni depremler mi olduğudur. Fakat şimdilik bu soruyu geçelim" diye yazmıştım. Şimdi bu sorunun yanıtı için ipuçları oluştu.

Kanımca Balyoz Darbe Planı'nın ortaya çıkmasıyla birlikte, yeni bir evreye geçilmiş oldu. İnsanın kanını donduran ayrıntılarıyla birlikte ortaya çıkarılan bu plan orada dururken havalara bakıp ıslık çalmak, bu planı hazırlayanlara dokunmamak, çalının etrafından dolanmak artık mümkün olamazdı. Kim istese de mümkün olamazdı. Fırtına öncesi bir sessizlik vardı, bir yerlerden bir hareket gelecekti. Nitekim geldi de.

İlk hareket ters köşeden geldi. HSYK harekete geçti. Ergenekon davasıyla başlayan çözülme sürecini durduracak ve sonra topyekûn geri çevirecek, soruşturmaları götüren savcılar hedef alan bir hamle başlatıldı. Yargı oligarşisinin yargıya karşı darbe girişimiydi bu. Bu yeni durumu Neşe Düzel ile söyleşisinde İstanbul eski Baro Başkanı Yücel Sayman çok güzel açıklıyordu. Askerî vesayet rejiminin ikinci ayağı olan yargı oligarşisinin hukuk ve siyasi sistemimiz içindeki rolü bundan daha iyi anlatılamazdı sanıyorum.

Son gözaltı dalgasıyla birlikte HSYK'nın hamlesinin ters teptiğini ilk tesbit olarak söylemek yanlış olmaz sanırım. Bu yeni dalgayla başlayan yeni sürecin nasıl seyredeceği bu satırları yazarken henüz belirsizdi. Nasıl seyrederse etsin belli ki artık darbe geleneğiyle yüzleşme evresine, yani yukarıda değindiğim ikinci evreye girildi. Nasıl sonuçlanacağını hep birlikte göreceğiz. Zira artık her şey sivil yargı önündedir.

Darbeci siyasi gelenekle yüzleşmek, bu geleneği doğuran ve en başta yer alan yargı oligarşisi ve oligarşik devlet yapılanmasıyla yüzleşmek demektir. "Oligarşi" başlıklı geçen yazımda, vesayetçi bürokratik devlet yapılanmasının çatlamasının ya da kırılışının nedenleri ve sonuçları üstünde duracağımı söylemiştim. Köklü bir hukuk ve yargı reformunun ve yeni bir anayasa yapmanın zorunluluğunu apaçık ilan eden son gelişmeler bu analizi şimdi daha da kolaylaştıracak.

Fakat şimdiden şu söylenebilir: Oligarşik vesayet rejiminin tasfiyesini isteyen, Kürt, Türk herkes dar ve sekte bir AKP eleştirisine ya da "solculuğa" hapsolarak bu gelişmelere hak ettiği değeri vermez, vermekte eli titirse duruma seyirci kalmış olur.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

TÜSİAD'ın rolü üstüne

Nabi Yağcı 27.02.2010

Son birkaç gündür en üst düzey subayların gözaltına alınmalarının yarattığı heyecan nedeniyle TÜSİAD Başkanı Ümit Boyner'in Ankara'da kurduğu ilişkiler ve yaptığı basın açıklaması az biraz gürültüye geldi gibime geliyor. Basında yer buldu kuşkusuz ama üstünde daha fazla durmayı hak ediyor. TÜSİAD, yeni seçilen başkanıyla tam zamanında, gelişmelerin en sıcak olduğu bir anda arenaya indi. Çok iyi yaptı.

TÜSİAD'ın rolünün önemine dikkat çekmek istemem yalnızca bugün yaşanan sıcak gelişmeler nedeniyle değildir. Vesayetçi cumhuriyet rejiminin dayandığı katı merkezci oligarşik devlet düzeninin çözülmesi sürecini anlamak açısından da önemlidir.

Önce şu tesbiti önemli görüyorum: Devlet-toplum çelişkisini derinleştirip keskinleştirerek vesayetçi rejimi çatlatan, 12 Eylül askerî diktasının ta kendisidir. Öncesinde devletçi ekonomik temel ile devletçi siyasa arasında çelişkiler olsa da az çok uyum sağlanabiliyordu, fakat 12 Eylül darbesi siyaseti iyice merkeze çekerek, bütün muhalefet seslerini susturarak toplum karşısında devleti tahkim etti. Buna karşın, aynı 12 Eylül rejimi altında Turgut Özal ile başlayan ekonomik liberalleşme programı uygulanmaya başlandı. Böylece ekonomik yapı ile siyasa arasında büyük gerilim doğdu.

Kısaca söylersem, toplumun ekonomik temeli dışı doğru genişleme eğilimindeyken devlet siyaseti tersine merkeze çekiliyor, içe kapanıyordu. Ekonomide liberalleşme ile, devlet siyasetinde ise tersine 12 Eylül Anayasası'yla hukuki temelleri güçlendirilen bir oligarşik dikta rejimi birlikte yan yana var oldu. Soğuk savaşın bitimiyle birlikte değişen dünya koşulları altında ortaya çıkan bu merkez-çevre çelişkisi uzun süre böyle gidemezdi.

Aslında 12 Eylül, devleti güçlendirme telaşıyla siyasetin merkezini boşaltmış, gelenekselleşen iktidar-muhalefet (AP-CHP) tahterevallisini bir daha eski haline getirilemez biçimde bozmuştu. Bu durum zaten tarihsel olarak gelişmekte olan sivil toplum güçlerine, gerçek halk muhalefetine geniş bir alan açtı. 12 Eylül öncesini hatırlayalım, büyük sermaye çevrelerinin gazetelere paralı ilanlar vererek seçilmiş hükümete karşı askerî darbeye yeşil ışık yaktığı günleri... Ve bir de sonrasını; yavaştan yavaş gelişse de sermayenin de demokrasi talebinin kendi sınıf çıkarlarına uygun düştüğünü ve hatta zorunlu kıldığını fark etmeye başladığı yeni evreyi.

1973-74 ekonomik krizi ve daha sonra 1980'de petrol fiyatlarının şok artışının yarattığı kriz, sermaye çevrelerinin de gözünü açmaya başlamıştı. Nihayet 1986'da "Türk Parasının Kıymetini koruma Kanunu" ve "serbest döviz kuru" rejimine geçişle "devlet güdümlü ekonomik sistem" delindi, çatladı. Aynı zamanda iş çevreleri ekonomik liberalleşmenin siyasi liberalleşme olmadan gerçekleşemeyeceğini, yapısal reformların yapılamayacağını görmeye başladılar. Diğer yandan Anadolu sermayesi (KOBİ'ler) büyümeye ve dışı açılma ihtiyacı ile karşı karşıya gelmişti.

İşte bu ortamda TÜSİAD'ın sesini duymaya başlamıştık. Daha sonra MÜSİAD gibi sivil toplum kuruluşlarının da sesleri duyulmaya başladı.

Yaklaşık olarak 1990'lı yıllardan itibaren TÜSİAD kamuoyunda etki yaratan neredeyse tek demokratik muhalefet sesi gibiydi. Hatırlanırsa o yıllarda, "AB ve TÜSİAD'ın muhalefeti de olmasa bizde demokratik muhalefet olmayacak" yorumları sıklıkla yapılır olmuştuk.

TÜSİAD ekonomiden diğer tüm toplumsal sorunlara dek hemen her alanda ciddi bilimsel çalışmalar yaparak, bunları kamuoyuyla paylaşarak demokratik değişim sürecinde etkili bir rol oynamıştı. En çok akılda kalmış olan çalışma, rahmetli Bülent Tanör'ün imzasıyla hatırlanan 1997'de yayımlanan "Türkiye'nin Demokratikleşme Perspektifleri" raporudur. Bu rapor, asker ve sivil statükocu çevrelerde büyük rahatsızlığa neden olmuştu. Ne var ki, 2007 sonrasında TÜSİAD statükoya karşı demokratik değişimci aktif muhalefet çizgisini sürdürmedi. Bu farklılaşmanın bugünlerde siyasetin gündemini belirleyen derin devlet meselesiyle ilişkisiz olduğunu düşünmüyorum.

TÜSİAD Yönetim Kurulu'nun Ankara temaslarından sonra yeni başkan Ümit Boyner yaptığı açıklamada parçalı değil bütünsel bir demokratikleşme paketine acilen ihtiyaç olduğunu söyleyerek, gerginlik ve kamplaşma ortamının seçim aşamasına kadar reform yapmama noktasına götürülmemesi konusunda uyarıyor.

Açıklamada, "Aynı dönemde, neredeyse tüm tarafların ve kesimlerin daha yüksek bir demokrasi standardı arayışı çok açık ortada olduğuna göre; bu yöndeki beklentilerin sarıh bir şekilde belgelenmesi ve Türkiye'nin yargı reformunu da içine alan, siyasi partiler ve seçim yasasını da içine alan bir demokratikleşme paketi vasıtasıyla yeni bir anayasayı süratle tartışması gerekmektedir (...) Şüphesiz bu demokratikleşme paketinin, siyasi partiler yasası ve seçim barajı unsurlarının öncelikli olarak 2011 seçimi öncesinde hayata geçirilmesi, parlamentonun, demokratikleşme paketini daha sağlıklı bir zeminde gerçekleştirmesine imkân tanıyacaktır" dendiikten sonra TÜSİAD'ın demokratikleşme paketiyle ilgili olarak akademisyenlerle birlikte bir çalışma başlatacağı söyleniyor.

Vesayetçi devlet rejiminin ekonomik temelde başlayan çözülmesine kısaca işaret ettikten sonra gelecek yazıda siyasi kırılma noktası olarak gördüğüm 28 Şubat darbesi üstünde durabilirim artık.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

28 Şubat niye postmodern darbedir

Nabi Yağcı 01.03.2010

28 Şubat 1997'de, Milli Güvenlik Kurulu (MGK) kararlarıyla iktidardaki sivil hükümete (Refahyol hükümeti) karşı yapılan darbeye "postmodern darbe" denmişti. Postmodern tanımı birçok açıdan yerindeydi. Postmodern kavramı, sözcüğün en genel anlamıyla "alışılmalagelmış" olanın dışında ve ötesinde olan demek. Bizde siyaseten alışılmış olan şey, darbelerin ordu tarafından, iktidara, açık biçimde el koyarak yapılmasıdır. 27 Mayıs, 12 Mart, 12 Eylül gibi.

28 Şubat 1997 darbesi ise, bu iki biçimin de dışındadır. Postmodernizmin felsefî anlamıyla söylersem, bu darbe "yapıbozumu"dur. Yani 28 Şubat, gerçekte ilkesel olarak darbelere izin vermemesi gereken anayasal yapının, anayasal normların yapıbozumuna uğratılmak suretiyle gerçekleştirilen "anayasal darbedir." Açık darbeler anayasaya rağmen ve anayasal düzene karşı yapılır. 28 Şubat darbesi ise açıkça anayasal mekanizmalarla yapıldı. Çünkü (1) bu darbe Anayasa'da yeri olan bir kurum eliyle yani Milli Güvenlik Kurulu (MGK) kararıyla gerçekleştirilmiştir; (2) MGK bildirisinin altında Refahyol Hükümeti'nin başbakanı olarak Erbakan'ın da imzası vardır. Yani Erbakan ve hükümet kendi idam fermanlarının altını imzalamışlardır. Devamında zaten bu hükümet düşürülmüş ve Refah Partisi de bu sözde "anayasal düzen"ın bekçisi olan Anayasa Mahkemesi tarafından kapatılmıştır.

İşte size postmodernizm müzesine kaldırılacak denli şahane bir yapıbozumu ve irreel durum. Bozulan yapı “anayasal düzen” olarak yutturulagelmış olan kurulu düzendi. Bu yapının bozulması o tarihe kadar kendini gizlemiş olan bir belgeyi ortaya çıkardı: **“Milli Güvenlik Siyaset Belgesi (MGSB)”** Bu belge kamuoyu tarafından bilinmiyordu. İlk kez böyle bir belgenin varlığını Başbakan Mesut Yılmaz basına açıkladı. Bu açıklamada Başbakan, yapılacak uluslararası bir sözleşmenin bile bu belgeyle çelişmeyeceğini, çelişirse MGSB’nin geçerli olacağını açıkça ifade ediyordu. Kısaca hiçbir yasal kurumun karar ve incelemesine tâbi olmayan, içeriği, değil halk, TBMM tarafından da bilinmeyen, halen de bilmediğimiz gizli bir belge yürürlükteydi.

Özetle, mevcut 12 Eylül Anayasası’nın da üstünde olan, daha sonra adına “Kırmızı Kitap” denen ve halkın bilmediği bir anayasa daha vardı ve vesayet rejiminin gerçek anayasası buydu. Böylece 28 Şubat postmodern darbesi, batıcı-laik-parlamentar modernite şaliyla kendini o güne dek gizlemeyi başaran oligarşik rejimin büyüsunü bozarak vesayetçi karakterini bütün çıplaklığıyla görünür kıldı.

O tarihlerde Genelkurmay irticaî faaliyetleri izlemek üzere ordu içinde “Batı Çalışma Grubu”nun (BÇG) kurulduğunu kamuoyuna duyurmuştu. BÇG’nin başına şimdi tutuklu olan Orgeneral Çetin Doğan getirilmiş ve milyonlarca vatandaş, kamu kurum ve kuruluşlarında çalışanlar fişlenmeye başlamış, birçoğu da işten çıkarılmıştı. Erbakan’dan sonra başbakan olan Mesut Yılmaz, ilkin BÇG’nin lağvedildiğini açıkladıysa da sonra çark etti, bu örgütlenmenin varlığını sürdürdüğünü kabul etti “ama artık kamu görevlileri konusunda rapor hazırlamadığını” söyledi.

Bu gelişmeler ve ortaya dökülen çıplak gerçekler güdümlü siyaseti çatlattı. Hükümet ve CHP dışındaki diğer partiler, RP, DYP, BBP BÇG faaliyetlerini “antidemokratik” ilan ettiler. MGK kararları içinde yer alan sekiz yıllık kesintisiz eğitim düzenlemesi dahi askerin baskısına, CHP ve hükümetin yoğun çabalarına karşın TBMM’den ancak 35 oy farkla çıkarılabiliyordu.

BÇG’nin faaliyetlerinin sürüp sürmediği sonra da hep tartışılan konu oldu. Zamanın genelkurmay başkanı İsmail Hakkı Karadayı, kendisine sorulan bu soruyu yanıtlarken “ Bu hükümet kuruluncaya kadar (Mesut Yılmaz Hükümeti kastediliyor) irticaî faaliyetler bizim özel görev alanımıza giriyordu. Bugünden itibaren sadece ilgi alanımıza giriyor. BÇG gibi birçok çalışma grubu vardır, bunlar özel dönemler için kurulur ve sonra durur” demişti.

Kimlerin kararıyla görev veriliyor, kimlerin kararıyla bu görev değiştiriliyor? Yanıtını siz bulun.

28 Şubat darbesi, askerin iktidara açıkça el koyması dışında siyaseti hangi mekanizmalarla el altından güdümlendiğini, TBMM’nin üstünlüğünün, milli irade denilen şeyin sözde kaldığını, bizim sistemimizde anayasal kuvvetler ayrılığı ilkesinin işlemediğini gözler önüne sermişti. Böylece çıplak biçimde bütün haşmetiyle oligarşik vesayet devleti ortaya çıkmış, gözle görülür olmuştu.

Fakat asıl önem verdiğim mesele, bu darbenin alttan gelen ve ilk kez güçlü bir sivil toplum uyanışına neden olan etkileridir ki bu da gelecek yazıya.

Vicdanın Uyanışı

Nabi Yağcı 06.03.2010

Toplum mühendisliği sola özgü bir hastalık değildir, solu da içine alan 20. yüzyıl düşünce tarzının, dünya tasavvurunun bir sonucudur. Modernizm kutsalın, inancın ebediyen yeryüzünden kovulduğu, aklın ve bilimin her şeyi çözmeye kadir olduğu sanısına verilen addır.

Batı düşünce tarzının 20. yüzyılda aldığı biçimdir. Fakat bugün bu sanının veya hayalin iflas ettiğini biliyoruz. İnancı kovduğu sanılan modernizmin kendisinin inanç olduğu görüldü. Aklın ve bilimin sarsılmaz gücüne olan inanç.

Bugün bu dogma sarsıldı ve üstelik de bilimin kendisi tarafından. Katı olan her şeyin buharlaştığını göstererek. Toplum mühendisliğinin kavram avadanlığı içinde en önde geleni "bilinç" ve "bilinçlendirme" kategorileridir.

Kısaca söylersek, bilinçsiz kabul edilen halka, alttakilere bilinç götürme, karnını kaşıyanlara karnını kaşımamayı öğretme, en hafifi ile toplumu devlet eliyle, devlete sahip olan elitlerin doğrularına göre dizayn etme.

Cumhuriyet tarihimiz boylu boyuna toplum mühendisliği tarihidir. Şu anda giden kavga ise statülerini korumak isteyen mühendislerle, kendi evlerini kendileri dizayn etmek isteyen ev sakinlerinin kavgasıdır. Pek çok şey gibi modernizmin eleştirisi de bize geç geldi.

Oysa bu eleştiri yapan fikir öncüleri vardı, Cemil Meriç gibi. Fakat sağda ve solda ve hatta dindar çevreler içinde de henüz topluma hâkim düşünce akıl(ratio)-bilinç kategorileriyle, mühendislik ve kurtarıcılık misyonuyla çalıştığı ve henüz "vicdan" bir düşünce kategorisi halini almış olmadığı için Cemil Meriç gibi düşünürlerin seslerini duymadık.

Fakat 1990'larda toplumumuzun düşünce sistemiğinde bir çözülme ve onu izleyen bir kırılma doğmaya başladı. Yerleşik düşünce kalıpları ve inanışlarını, bir birikim üstüne gelen ve henüz sıcak olduğu zamanlarda anlamı fark edilemeyen, arızı yani gelip geçici sanılan tekil bir olgu çatlatılabilir.

Tarihte bunun en parlak örneklerinden biri çok bilinen Dreyfus davasıdır. 1894'te casuslukla suçlanan bir yüzbaşının davasında Emil Zola'nın devlet başkanına yazdığı "İtham ediyorum" mektubu Fransa'yı karıştırmış, Zola'ya karşı büyük bir tepki doğmuş ve hatta Zola Paris'ten kaçmak zorunda kalmıştı.

Toplum bu tartışmalarda Dreyfuscular ve karşıtları olarak ikiye bölünmüş ve hatta bu olayla doğrudan ilgisi olmayan konularda da bu ikiye bölünme yaşanmıştı. Fakat bu dava sonuçta toplumun vicdanını harekete geçirmiş ve yüzbaşı aklanmıştı.

Kanımca bizde vicdanların uyanışında, başkaları da var ama en etkili olan olayların başında başörtüsü ya da türban özgürlüğü için yapılan sivil itaatsizlik, vicdani ret eylemleri gelir. O sıcak günleri ve tartışmaları hatırlayalım.

28 Şubat kararlarının uygulanmaya konulmasıyla birlikte bu kararların mağdurlarından olan türbanlı öğrencilerin ellerinden alınan öğrenim özgürlüğü için protesto eylemleri toplumu sarsmaya başlamıştı. "İnanca Saygı ve Düşünce Özgürlüğü İçin Elele" sloganıyla gerçekleştirilen ve tüm ülke çapında etkili olan erkelikadınlı insan zinciri eylemi yapıldı.

Eyleme polis müdahale etti, pek çok gösterici tutuklandı. Ama protesto eylemleri durmadı. Günümüze dek geldi. Asıl önemli olan türban eylemlerinin güdülediği ve resmî tarihin, Kemalizm'in yeniden sorgulanmasına kadar uzanan canlı tartışmalardır.

Toplum laik-anti laik biçiminde iki kutba ayrılmış gibi görünse de gerçekte vicdanî uyanış toplumsal düşünce kalıplarında ciddi bir kırılmaya neden oldu. Bu kutuplaşmanın gerisinde inanana, dine, farklı olana daha hoşgörölü bir yaklaşım, daha özgür bir düşünce iklimi doğdu.

Bunun siyasi alanda yeni açılımlar doğuran sonuçları da oldu. 2002'de AK Parti'nin beklenmeyen seçim başarısı bu bütünsel fotoğraf içinde görülmeli. Vicdanî uyanışı etkileyen önemli iki olgu daha var. 1) Ermeni Konferansı ve Hrant Dink'in öldürülmesi. 2) Cumartesi Anneleri ve Kürt sorunu.

Konuyu devam etmek üzere burada bırakmak zorundayım. Saadet Partisi İnegöl Gençlik Kolları'ndan, benim "28 Şubat niye postmodern darbedir" başlıklı yazımla ilgili e-posta yoluyla 01.03.2010 tarihli bir açıklama gelmişti.

Yapıştırarak aynen veriyorum: "28 Şubat Niye Post Modern Darbedir" başlıklı yazınızda Prof. Dr. Necmettin Erbakan'ın MGK Bildirisi'nin altında imzası olduğunu iddia ettiniz. Sayın Erbakan'ın imzaladı dediği belgenin orjinal kopyası ile aslında imzasının bulunduğu 4 maddelik bildirinin belgelerini ekte size gönderiyoruz.

Belgeleri incelediğinizde bu iddianızın haksız olduğu kanaatine varacağınızı temenni ediyoruz. Ayrıca bununla alakalı bir tekzip yazısına köşenizde yer vermeniz bizi memnun edecektir. Yayın ve yazı hayatınızda başarılar temennisiyle . **Saadet Partisi İnegöl Gençlik Kolları Online İzleme Birimi**" Bu açıklamayı aldıktan sonra acaba hafızamda yanlış mı kaldı diye o tarihteki gazeteleri tekrar inceledim.

Yazımda detayına girmemiştım ama şunu elbette biliyordum. Sayın Necmettin Erbakan MGK kararlarını imzalamamak için diremişti. Fakat yine ayrıntısına girmeden söyleyeyim, sonuçta, değişik baskılar altında bu kararların uygulanmasıyla ilgili kararı imzalamıştı. Örneğin o tarihli Milliyet gazetesine bakarsanız böyle dendiğini göreceksiniz.

Bana gönderilen belgeler de bu dediğimi tekzip etmek için yeterli değil. Fakat elbette gerçek bundan farklı olabilir. Öyle olursa gerçeği ortaya çıkarma açısından buna en çok ben sevinirim. Sizlerin kaleme aldığı böyle bir açıklayıcı yazınız olursa köşemde severek yer veririm. nabi.y@superonline.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Kürt Sorunu Nereye

Nabi Yağcı 08.03.2010

Soruyu söyle sürdürebiliriz, "nereye gidiyor" veya "nereye havale ediliyor". Bu sorunun yanıtlarını, yaniti kolay bir baska sorunun isiginda aramak gerek. Yaniti kolay soru su: Kürt sorununun çözümü "yönetiliyor mu"? Hiç sanmıyorum. İki taraf açısından da sorunun yönetildiğini düşünmüyorum. Hatta "kötü yönetiliyor" bile diyemiyorum. Kötü yönetilen Habur girişinden sonra, Kürt açılımı durdu. Ani ve sert fren yapıldı. Araba yoldan çıktı. Şimdi yan yolda ve bambaska bir rotada gidiyor. Genel seçimlerin ertesine kadar da öyle gidecek gözüküyor.

KCK operasyonlari, belediye başkanlarının tutuklanması, üst üste yeni tutuklamalar, tas atan çocuklarla ilgili kamuoyunun ciddi tepkilerine rağmen bir şey yapılmaması vs. bunu göstermekte. Şimdi de önce İtalya'da

baslayip sonra Belçika ve Avrupa'nin diger ülkelerini kapsayan PKK'ya yönelik tutuklama operasyonlari basladi.

Çözümün (A) plâni, Kürt sorununu barışçi ve demokratik yöntemlerle, daha fazla demokrasi yoluyla çözmekti. Bu yol kaçınılmazlıkla sorunun öznesi olan Kürt halkini, onun temsilci ya da temsilcileri olarak görünen tüm taraflari dikkate almak demektir. Bu yapılmadi. (A) plâni, TRT Ses gibi, Kürt dili üzerindeki baskilari hafifletmek ve benzeri adımlar gibi önemli saydigim demokratik adımlar atmaktan ibaret olamazdi. Bunlar hükümetin zaten yapmasi gerekenlerdi ki, yapılmasi gerekenlerin hepsi de yapılmis degil.

Bu olumlu adımlar Kürt sorununun çözümünün yolunu açan adımlar demektir ama çözümün stratejik adımlari anlamina gelmezdi. Gelmedi de. Bütün bu açilimler, çözümün belkemigini olusturma anlaminda stratejik adımlarla birlikte yapılmis olsaydi, atilan adımlarin degeri Kürtlerce de iyi görülebilir, anlamlı bulunabilirdi. Oysa tersine bu açilimler, "aldatmaca" olarak görüldü.

Devletin seksen yıldır süren inkâr ve imha politikasinin devaminda asimilasyon çabalari olarak anlamlandırildi. Belediye başkanlari tutuklanirken, çocuklari tutuklayip ağır cezalara çarptirirken, onlardan baska türlü düşünmeleri nasıl beklenilebilir?

Peki, Kürt sorununun çözümünün stratejik hedefi neydi? Karışik degil, devletin terör eylemi dedigi, PKK'nin silahlı mücadele dedigi eyleme son vermek. İşte bu noktada iki ayrı plân karsimiza çıkar. Biri asker ve polis gücüyle yani siddet yoluyla PKK'yi "tasfiye" etmek. Baska deyişle yirmi, yirmi bes yıldır sürdürülen geleneklesmis devlet politikasi.

İkincisi, demokratik yoldan, yasal güvenceler sağlayarak PKK kadrolarini legallestirmek. Yani şimdiye dek hiç denenmemisi deneyerek siyasi yoldan çözüm. İkincisi, (A) plâni dedigimdir; birincisi, (B) plâni. Bu iki plan öyledir ki, biri uygulamada biri rafta olabilir ama asla ikisi aynı anda uygulamaya sokulamaz.

AK Parti hükümetinin bir de (B) plâninin olması hiç de sasirtici degildir. Ortada bir devlet ve yine ortada bir silahlı mücadele varsa. Daha önemlisi, Kürt sorununu barışçi ve demokratik yollardan çözmeyi konustugumuz yıllarda bu çözümü vaat eden, buna "Kürt açilimi" diyen bir sivil iktidara karsi darbe ve komplo planlarinin yapıldigini da bugün net olarak biliyoruz.

Düşünelim. Kendisine karsi darbe planlarinin yapıldigini, hiç degilse belli bir asamada bilen bir hükümetin, Kürt açilimi gibi şimdiye dek el atılmamis el yakan bir tarihsel problemi çözmeye kalkmasını iki biçimde yorumlayabiliriz: Ya darbe planlarinin vahametini görmedi ve önemsemedi ya da Kürt sorununun çözümünü kolay gördü. Veya her ikisi birden. Doğru olan yanıt bu (c) sikki gibi görünüyor. Tersiyorum, yani basından beri "Kürt açiliminin aldatmaca" olduğu yorumu akla yakın degildir, kendisine kapatma davasi açilmiş kışağ altındaki bir iktidar neden böylesi riskli bir işin altına girsin? Sanırım Habur girisi her iki konuda da hükümetin uyanmasını, karsisinda duran çıplak gerçeği görmesini getirdi.

Kürt açiliminda frene basilmasının iki tarafa ve sonuçta demokrasimize çıkan faturasini maalesef şimdi görecegiz. Kürt dostlarımız içinde açilima basından beri oyun diye bakanlar ve hatta Habur'dan sonra açilim durdu diye sevenler, Avrupa'da baslayan PKK operasyonlari üstüne düşünmeliler. Eğer açilim sürebilmiş olsaydi yani (A) plâni yürüyor olsaydi böyle bir operasyon yapılmaz, yapılamazdi kanımca.

Diyarbakır'da yapılan daha doğrusu yapılamayan futbol karsilasmasindaki ürkütücü siddet de ülkemizin geleceği için bir alarm sinyali olmalı. Avrupa'daki PKK operasyonlari için ileri sürülen mali meseleler, uyusturucu ticareti iddialari, yarginin meselesidir, bir şey diyemeyiz ama bu operasyonlarin, Kürt halki, Kürt gençleri üstünde öfkeleri daha da arttiran etkiler yapacağını, bunun da kötü sonuçlari olacağını düşünmek için sayısız neden var.

Sonuç olarak Kürt sorununun çözümünün öznesi Kürt halkıdır. Onu ve onun iradesini ve tercihlerini dikkate almayan hiçbir politika ve plân, çözümü sağlayamaz. Belki de her iki taraf için de geçerli olmak üzere, gerçekçi bir tavir değişikliğiyle çözüm sürecini yönetmeye soyunmak ve iyi yönetmek asil şimdi gerekli.

nabi.y@superonline.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Korku, insanı unutturur

Nabi Yağcı 11.03.2010

Elazığ depreminde hayatını yitirenler için üzüntülerimi dille getirmek istiyorum. Yakınlarını yitirenlere başsağlığı, yaralılara acil şifa diliyorum. Her depremden sonra olduğu gibi yine ilgililer ve yetkililer, uzmanlar konuştu. Söylenecek yeni ne var ki? Fotoğraf ortada. Fazla söze gerek var mı?

Kerpiç evler...

Deprem üstüne üzüntülerimi dile getirmekten öte söylenecek bir söz bulamıyorum. Söze değil dikkate gerek var. Bu dondurucu kışta hükümetin yaraları sarma konusunda yapabileceklerinin hepsini yapıp yapmadığını izlememiz gerek.

Siyasetin sıcak gündeminin bu yöredeki halkımızın acılarını, çaresizliklerini, sıkıntılarını unutturmasına izin vermemek gerek.

Bu izleme görevi büyük ölçüde basına ve sivil toplum kuruluşlarına düşüyor.

Elazığ bölgesinde deprem ilk değil.

Doğu, Güneydoğu bölgesi deprem yatağı. Bingöl, Varto depremleri tarih öncesinde olmadı. Bingöl depreminin tarihi 2003. Köylüler devlete başvurarak kaç kez yardım istemişler, yardım gelmediği gibi, gelen memurlar kerpiç evlere sağlam raporu vermiş.

Olur şey değil. Depremler değil ama kerpiç evler bana depremle demokrasi arasındaki bağı hatırlatıyor. Japonya'da da depremler oluyor, sürekli oluyor, fakat her halde kimsenin aklına depremle demokrasi arasında bağ kurmak gelmiyordur, gelmez. Niye gelsin ki?

Benim geliyor. Bizde gelir. Gelmeli de üstelik. Ülkemizdeki depremler sonucu yıkımlar ve can kaybıyla demokrasi arasındaki nedensellik bağı hiç de uzak ilintili, zorlama bir bağ değil kanımca.

Japonya ile bizde cumhuriyetin kuruluşu hemen hemen aynı modernleşme periyoduna denk gelir ve benzerlikler de taşır. Dahası, değerli bir tarihçimiz olan Prof. Dr. Kemal Karpat'ın işaret ettiği gibi Osmanlı modernleşmesi Japonya'dan yüzyıl önce başlamıştır ama Japonya Türkiye'yi hızla geçip gitti. Bunun pek çok tarihsel ve somut nedenleri var, ama biz hâlâ "neden" sorusuna doğru dürüst yanıtlar verebilmiş değiliz.

Resmî tarihin peçesi yırtılınca günümüzde tarih kazıları hızlandı da "neden" sorusuna yanıtlar bulacağımız veriler artmaya başladı.

Başka deyişle demokrasi ve özgürlük, bilmek ve çözmek için gerekli.

Peki, demokrasi için ne gerekli? Bir arkadaşımın yıllar önce dinlemiştim, Kocaeli depreminde bir oteldeki orta katta kalan Japon turistler, ilk sarsıntıdan sonra otelin çatısına ulaşmak için yukarıya doğru koşarken yukarıda

olan bizimkiler tersine can havliyle sokağa kendilerini atmak için aşağıya doğru koşuyorlarmış. Çok çarpıcı bir tablo! Öğretici de. Onlar depremlerden, geçmişlerinden ders çıkarmayı öğrenmişler; ya biz? Aşağıya doğru koşmaya devam ediyoruz. Bunun temel nedeni ise çok açık.

Korku.

Doğal bir reflekstir korku. Korktuğunuz nesneden ya kaçarsınız ya da onu kendinizden kaçırsınız. Her iki durumda da korku nesnesinden uzaklaşmak ister insan. Refleksif bir tutum alışla korku nesnesiyle yüzleşmek, onu tanımak yerine kaçmayı seçer. Ya da aynı anlama gelmek üzere o nesneye saldırıp, onu öldürmek, böylece yok etmek, ortadan kaldırmak ister. Her iki durumda da korkunun esiridir. Tavşan kaçtığı için korkar.

Fakat reflekslerle ya da içgüdülerimizle yaşamak böcekleşmek değil midir? Oysa tavşan da, hamamböceği de değil insanız biz.

Farkımız ölümlü olduğumuzun farkında olmaktan ibaret. O zaman korkunun ecele faydası yok diyebilmek gerek.

Bunu diyemediğimiz için yukarıya değil aşağıya doğru koşuyoruz.

Üç millî korkumuz ve buna tekabül eden üç adet de millî sorunumuz var:

Şeriat gelecek korkusu var, laiklik sorunumuz var; bölünme korkusu var, Kürt sorunumuz var; darbe korkusu var; asker-sivil sorunumuz var. Ermeni sorunumuz da var ama Allaha şükür Ermenileri hallettiğimiz için bu sorun artık millî spor mahiyetinde.

Korku 'insanı' unutturur.

İki anlamıyla da. Bu nedenle demokrasinin önkoşulu, korku duvarlarını yıkmak, korku toplumu olmaktan kurtulmaktır. O zaman depremde evleri yıkılanlara duyulan acı, köyleri yakılan, köylerinden sürülen insanların acılarını da hatırlatır. Tarihimizle yüzleşme cesareti verir.

Darbelerden korktuğumuz kadar, depremden korkmuyoruz; bölünmekten korktuğumuz kadar depremden korkmuyoruz, irticadan korktuğumuz kadar depremden korkmuyoruz... Başka deyişle yapay korkulardan gerçek hayatı hissetmez olduk. Hamamböcekleri hiç değilse her canlı organizmanın temel içgüdüğü olan vitalist dürtü yani canlı kalma dürtüsü duyar.

Neyse ki şimdilerde "millî" korkularımızın üstüne giderek, korku imparatorluğunda mutasyon geçirip insan kılığına girmiş hamamböceği olmaktan çıkmaya çabalıyoruz.

nabi.y@superonline.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Talat'ın kazanması Türkiye için de önemli

Nabi Yağcı 13.03.2010

Geçenlerde CTP'nin davetlisi olarak Kuzey Kıbrıs'ta idim. Eski dostlarımla yeniden beraber olmanın tadını çıkardım, yeni dostlar da edindim. CTP'nin kurduğu Siyaset Akademisi'nin seminerine katılıp bir sunum yaptım. Sıcak sohbetler oldu.

İzlenimlerimi yazmayı iki nedenle geciktirdim.

Türkiye'ye döndüğüm gün siyasetin gündemine yine nur topu gibi bir çocuk düşmüştü. "Or"lar Genelkurmay'da toplanmış ve Türkiye "ne oluyor, ne olacak" sorusuyla ayağa kalkmıştı. Sıcak günler birbirini izledi. İkinci neden ise, Cumhurbaşkanlığı seçiminde Mehmet Ali Talat'ın adaylığını resmen açıklamasını beklememdi.

Kıbrıs'ta olduğum günlerde CTP daha seçim startı vermemişti, dolayısıyla ortam sakindi. Dikkatler yoğun olarak Türkiye'deki güncel siyasi gerilimler üzerindeydi. Özellikle asker-sivil geriliminin bir kazaya yol açıp açmayacağı çok insanın sorusuydu. Kaygı duymakta çok haklılardı da. Askerî vesayetten kurtulmuş normal demokrasi koşullarına kavuşmuş bir Türkiye'nin kendilerini en az bizim kadar olumlu etkileyeceğinin farkındalar. Kıbrıs Türkiye'ye göre küçük bir yer olduğu için burada askerin varlığını hissettirini çok daha açık görebiliyorsunuz. Kıbrıs'a gittiğinizde olur olmaz yerlere yazılmış "Ne Mutlu Türküm Diyene" yazılarını, flamalarını görürsünüz. O kadar çok ki, dikkatinizden kaçması mümkün değil.

Turistlerin de gözünden kaçmadığını bir arkadaşım anlattı, "Bu sözü nasıl tercüme edeceğimizi, nasıl anlatacağımızı yıllardır bilemiyoruz" dedi.

Bir yandan KKTC'yi dünya tanısın diye yoğun diplomatik çabalar harcanıyor, ama öte yandan örneğin Kıbrıs polis gücünün adadaki askerî birliğe bağlı olduğunu, yani bağımsız olmadığını, ekonominin Türkiye'den finanse edildiğini dünya âlem biliyor.

Kısacası mızrak çuvalı deliyor. Bu 'ne deve ne kuş' halinin daha uzun süre gidemeyeceğinin herkes farkında.

Bu nedenle de Mehmet Ali Talat ve Dimitri Hristofyas arasındaki görüşmelere her şeye rağmen insanlar umut bağlıyorlar. Birbirini öteden beri iyi tanıyan, reflekslerini bilen iki liderin görüşmeleri sürdürüyor olması gerçekten bir şans sayılmalı. Ancak bu şans yine de beklenen sonucu henüz getirmedi. Ancak şu kaydı da düşmek isterim.

İki yıl önce yine davetli olarak Kuzey Kıbrıs'a gitmiş bir süre kalmıştım. O tarihte CTP hükümetteydi. Hem iktidarda oluş hem Annan Planı'na referandumda "evet" demiş olan toplum olmanın yüksek morali içindeydiler. Herkes bu yeni durumu AB'nin dikkate alacağını ve KKTC üstündeki ambargonun kaldırılacağını ya da en azından hayli hafifletileceğini güçlü olarak umuyor, Kıbrıs sorununun görüşmelerle çözülmesi yönünde hızlı bir ilerleme kaydedileceğini bekliyordu. Doğrusu bu çıtası yüksek beklenti bizlerde de vardı. Yeni Düzen gazetesinde yazarken ben de bu beklenti içinde yazıyordum. Fakat öyle olmadı.

Bunların hiçbirisi gerçekleşmedi. Rum toplumunun AB üyesi olması faktörü bu dengede çok daha ağır bastı.

Bunda Türkiye'nin cesur politikalar üretmemiş olmasının da önemli payı var. Arkasından CTP'nin iktidarı kaybetmesi elbette ciddi bir hayal kırıklığı yarattı.

Ancak şu da var; aslında normal olmayan durum barışın ve birleşmenin çok çabuk gerçekleşebileceğine olan aşırı umutlu haldti. Toplum ikili görüşmelere neredeyse 'yarın bu iş bitecek' gözüyle bakıyordu. Bugün ise daha gerçekçi bir yaklaşımın oluşmakta olduğunu gözlemledim. İkinci olarak, CTP, ilk şoku atlattıktan sonra iktidarı kaybediş nedenleri üstünde de soğukkanlı düşünmeye başlamış.

Öyle anlıyorum ki, CTP hükümetteyken dikkatini ağırlıkla görüşmelerde çözüm başarısına kilitlediği için iç meselelerde yavaş kalmış. Buna iktidar sarhoşluğu, deneysizlikler de eklenebilir. Oysa özellikle ekonomik sorunlar uzun süredir artık tıkanma işareti veriyordu.

Muslukları Türkiye'de olan taşıma suyla bu çark artık dönemezdi.

Mehmet Ali Talat adaylığını açıkladığı konuşmasında önerdiği programı gördüğüm zaman "dün"den ders çıkarılmış olduğunu anladım.

Talat, barış görüşmelerinin öneminin altını elbette çiziyor ama aynı zamanda iç sorunlara, özellikle ekonominin daralmasına çareler arıyor, tarım ve turizm gibi alanlarda çözümleyici yeni projeler öneriyor.

Yeri gelmişken bu konuda Türkiye'nin de yapabilecekken yapmadıklarına işaret etmeli. Türkiye'nin, Kuzey Kıbrıs Türk toplumunun memur toplum olmaktan üretici bir toplum haline gelebilmesi için daha yoğun çabalar harcaması gerek. Örneğin Kıbrıs'ın portakalını, Hellim peynirini satın almak, pazar yaratmak için bile Türkiye çaba harcamıyor.

Şu da önemli: Deneyimli bir lider olarak Mehmet Ali Talat'ın ikili görüşmeler için de yitirilmemesi gerekli bir şans olduğu unutulmamalı.

AK Parti iktidarınca yeterli dikkat verilmezse Kıbrıs'ta da faaliyette olan bizdeki vesayetçilerin uzantıları bir çuval inciri berbat edebilir.

nabi.y@superonline.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Yeni bir sol parti

Nabi Yağcı 15.03.2010

SHP ile EDP'nin birleşmesiyle siyasi hayatımıza solda yeni bir siyasi parti daha katılmış oldu.

Genel Başkanlığa seçilen Sayın Ziya Halis'e ve Eşitlik ve Demokrasi Partisi'ne (EDP) başarı diliyorum.

Her halde önümüzdeki günlerde bu partinin izleyeceği politikalar konusunda bilgilenecek ve üzerinde daha etraflı yorum yapma şansına sahip olacağız.

Bir sol parti için parti programı elbette önemsiz değildir ama bana göre asıl önemli olanı somut koşullarda izleyeceği politikalarıdır.

Her sol parti sola dair en genel ilkeleri programına koyar, fakat o partiyi başarılı kılacak olan ise ilkelerin sağlamlığı değil o partiyi halka taşıyacak olan somut politikalarıdır.

O politikalar partinin fotoğrafını görmemizi sağlar. Fakat tam da bu noktada, her zaman dikkat çekmeye çalıştığım, solun gelenekselleşmiş bir zaafı yatıyor.

Politikanın ilkelerini öne sürmeyi politikanın kendisi sanma yanılsıdır bu zaaf. Buna ben "politikasızlık" diyorum. Bu eleştiriyi başkalarına bakarak değil yıllar önce kendimin de içinden geldiği sol pratiğin eleştirisinden çıkarak yapmıştım.

Özellikle Türkiye 12 Eylül askerî darbesi öncesinde sol olarak yaptığımız yanlışların toplam çizgisini çektiğimizde ortaya çıkan önemli derslerden biri kanımca buydu.

Demokrasiden çok söz etmekle birlikte demokrasiyi korumak ve geliştirmek konusunda sol olarak somut politikalara sahip değildik.

Başka deyişle demokrasiyi başlı başına bir hedef olarak öne koymamıştık. Her on yılda bir darbe yapılan bir ülkede değil de sanki bir Batı Avrupa ülkesinde yaşıyor gibiydik. Sanki var olan demokratik haklar güvencedeymiş gibi, elimizden asla alınamazmış gibi demokrasi konusunda nihilistçe bir aldırma içine girdik.

Bu aymazlığın kökleri çok gerilere gider. Türkiye’de ilk kez bir sosyalist parti, 1960 sonrasında Türkiye İşçi Parti’sinin (TİP), TBMM’ye 15 milletvekiliyle girmiş olmasının ne büyük bir şans ve fırsat olduğunu ancak bu mevzii yitirdikten sonra anlayabilmiştik. Üstelik Mehmet Ali Aybar’ın liderliğinde bu parti parlamento içinde çok ciddi başarılı bir siyasi mücadele vermişti.

Sağ partiler o denli rahatsız olmuşlardı ki, sağcı milletvekilleri bir gece baskını yaparak TİP’li milletvekillerini linç etmeye kalkmışlardı. Fakat diğer sollar TİP’i “parlamentarist, legalist, oportünist parti” diye eleştirmiş, yapmadıklarını bırakmamışlardı. Bugün askere darbe için davetiye çıkaran, onlara fikir babalığı yapan ulusalcıların bir kısmı o tarihlerde de aynı kafadaydılar ve TİP’e saldırıyorlardı.

Maalesef bizim solda eleştirici düşünce gelişkin olmadığı için deneylerden ders çıkarma geleneği de oluşmuş değildir. Her yeni parti sanki kendinden önce başka hiçbir parti, hiçbir mücadele pratiği yokmuş gibi yapar. Tarihi kendisiyle başlatır.

Böyle olunca Amerika’yı her seferinde yeniden keşfetmek kaçınılmaz oluyor.

Geçmişin hataları yeniden ve yeniden tekrarlanıp duruyor. Sol için tarih tekerrürden ibaret oluyor. Böyle olunca büyük heyecanlarla, coşkularla kurulan bu partiler çok geçmeden umutları tüketerek eriyip etkisizleşiyorlar.

Örneğin, yakın geçmişte ÖDP örneği hafızalarda canlıdır. Aydınlar içinde önemli bir çekim merkezi yaratmayı başarabilen bu partide bu heyecan uzun sürmedi. Çünkü geçmişin deneylerinden ders çıkarmak, dünyadaki değişimi görüp cesaretle yeni politikalar üretmek, kendini yenilemek mümkün olmadı.

Asıl tartışılması gerekenler tartışılmayınca parti içe döndü ve iç tartışmalara boğulup bölündü ve eridi.

Gerçek politika yapmak yerine politikanın ilkelerini politika diye görmek yanlış 28 Şubat post modern darbesine karşı tutumda çok somut yansıdı. Bir tarafta sivil, yani halkın seçtiği partilerden oluşan bir hükümet vardı, öte tarafta da bu hükümeti düşürmeye çalışan 28 Şubat müdahalesi. ÖDP ise “ne Refah Yol, ne hazır ol” şiarıyla çıktı.

Yani “ne şeriat ne darbe” dedi.

Bu, ilke ileri sürmekti ama politika değildi. Oysa bu hükümete karşı olabildiniz ama askerî müdahaleye amasız fakatsız karşı durmak gerekirdi. Bu politikanın daha doğrusu politikasızlığın eleştirisi de yapılmadı. Umalım, EDP’in kurucuları bu eleştiriye hiç değilse kendi içlerinde yapmış olsunlar.

Bugün Türkiye’de askerî darbe heveslilerinin varlığı artık bir spekülasyon olmaktan çıkmış, yargıda dava konusu halini almıştır.

Türkiye demokrasi mücadelesinde hayati bir dönemeçte duruyor. Nicel gücünden ve geleceğinden ayrı olarak solda her partinin, her oluşumun, her çevrenin askerî darbelere, askerî vesayete karşı sivil demokrasiden yana ses vermesinin, saf tutmasının sonuç yaratıcı işlevi olduğuna inanıyorum.

nabi.y@superonline.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Makyajsız devlet

Nabi Yağcı 18.03.2010

Öğrenci olsam, öğretmen beni yanına çağırıp, son üç beş yılda gördüklerinin özetini tek bir sözcükle yaz dese ne yazarım diye düşündüm. Bilinir. Kısa yazmak, kısa söylemek en zordur. Hazmetmediğiniz konularda yazdığınızda hazım süreciniz yazıya dökülür yazar da yazarsınız. Son üç beş yıl kendi adıma öylesine hazmettirici oldu ki, o tek sözcüğü söyleyebileceğimi sanıyorum artık. Tek sözcük ama her şeyi kendinde toplayan, anlaşılmaz gibi görünenleri anlaşılır kılan, zehir de olan panzehir de.

Elime tebeşiri alıp karatahtaya o tek sözcüğü büyük büyük harflerle yazdım:

Devlet!

Oysa geçmişte devlet üstüne ne çok okumuş, yazmış, konuşmuştuk. Ama şimdi geriye dönüp baktığımda körün fili tarif ettiği gibi tarif ettiğimizi ama onun fil olduğunu hiç anlamadığımızı fark ediyorum. Oysa her devlet sonuçta devlet olmakla Çinliler gibi birbirine benzese de hiçbir devlet tıpkı Çinliler gibi ötekine benzemeyen tarihsel koşulların ürünüdür. Fransız devleti bile Alman devletine benzemez, bizimkisi hiçbirine. Ne var ki, bunu bilmek onu anlamaya yetmiyormuş, tarihin pratiğinde "O devleti" görmek, yaşamak gerekiyormuş.

Yakın geçmişte pek çok etmenin sonucu olarak statüko kendini sürdüremez hale gelip çatladığında bütün haşmetiyle "devleti" karşımızda bulduk. Önümüze aniden dikiliveren bir buzdağı gibi. Son üç beş yılda devlet denen makine bütün çarkları ve dişlileriyle görünür oldu. Mücessem bir varlık olarak ortaya çıktı. Mücessem yani cisimleşmiş olarak. Şimdiye dek yalnızca etkisiyle, zoruyla, şiddetiyle hissettiğimiz o varlık şimdi ana gövde olarak karşımızda duruyor.

Statükonun çatlama süreci esasında 28 Şubat ile başladı ve sürdü ama bu süreç bir bakıma bu makinenin paslanmış zincirlerini, çarklarını yağlama süreciydi, (İrtica ile Mücadele Eylem Planı). Makinenin harekete geçmesi ise esas olarak Ergenekon davasıyla oldu. Ergenekon davası, nedenlerinden ve sonuçlarından bağımsız olarak uyuyan devi uyandırdı ve bin bir kollu devasa bir ahtapot gibi bu makine her bir koldan kıpırdanmaya, hareket etmeye başladı.

Şimdiye dek dokunulmaz olanlara dokunulunca kızılca kıyamet koptu. Dokunulanları koruma çemberleri yaratıldı. Generaller TV'de dizi dizi sıralanarak korku vermeye çalıştılar. Merkez medya gürül gürül çalışarak incesinden kalınına dek bu davayı çürütecek argümanlar yaratmaya koyuldu. Davayı öğütmek için dev bir değirmen gibi çalıştı. Çatlamayı, kanamayı durdurmaya bunlar yetmeyince devreye yüksek yargı oligarşisi girdi. "Mesele devletse hukuk teferruatıdır" diyerek.

Böylece bizdeki hukuksuz devletle Batı'daki hukuka-bağlı devlet arasındaki farkı gördük. Az biraz tarih bilgisi bize bunun nedenini de söylüyor bugün. Bizde tarihsel süreç öyle gelişti ki devlet millettten önce geliyor. Başka deyişle bizdeki ulus-devlet değil, devlet-ulus. Dahası bizde milliyetçilik/ulusçuluk Batı anlamında da değildir. Kültürel olmaktan çok etnik temellidir. Yine Batı'dan farklı olarak biri devlet iktidarı, diğeri halkın seçtiklerinin iktidarı olmak üzere ikili bir iktidar yapısı vardır. Böyle bir yapıda hukuk işlemezdi kuşkusuz. Darbe dönemleri dışında bu ayırım kendini hissettirmezdi pek. Fakat günümüzde bütün keskinliği ve çıplaklığıyla bu ikili iktidarı görüyoruz.

Hayır. Aslında görmüyoruz hâlâ. Kör gözlere mertek olaylar ortada olduğu halde. Cumhurbaşkanı, Başbakan, Genelkurmay Başkanı'nın aynı masa etrafında toplanmalarına şaşıyoruz. Üstelik bu masa iktidar hiyerarşisini

gizleyen “yuvarlak” masa olduğu halde. Her şey bu denli çıplakken şaşıyoruz, sanki sivil demokrasimiz varmış da onu aykırı bir anomali ortaya çıkmış gibi. Sivil demokrasi için, yeni bir anayasa için kavga vermiyor muyuz zaten? Son konuşmasıyla Genelkurmay Başkanı yargıya açıkça müdahale eden cümleler kurabiliyor, hakkında yargı yolu açılmış generalinin arkasında duruyor ama yargı da yürütme de susuyor. HSYK artık açıkça, gizlenmeksizin yargı sürecine müdahale edebiliyor. Devlet medyası çalışıyor, ne Dinç Bilgin’in, ne Ergun Babahan’ın müthiş açıklamaları onları ne düşündürüyor ne de utandırıyor. Devlet medyasının kapıkulu kalemleri devletin ideolojik aygıtları olarak artık örtünmek gereğini bile duymaksızın şevkle çalışıyorlar.

Devlet orta yerde çırılçıplak dolaşırken hâlâ bu ülkede bir sivil iktidarın sivil vesayet kurabileceğini düşünenleri görünce asıl buna şaşmak gerekiyor. Hele Kürt meselesi üstüne konuşanların askerî vesayet bitti, karşımızdaki baş düşman AK Parti iktidarı demeleri, fili hâlâ görememeleri şayanı dikkattir.

Özetle artık gördüğümüz şey yatak odasından çıkmış makyajsız haliyle bizdeki mutlakçı, otoriter yaşlı devlettir. nabi.y@superonline.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Ermeni meselesinin bamteli

Nabi Yağcı 20.03.2010

Başbakan’ın kaçak işçi olarak ülkemizde yaşayan Ermenileri rehine gibi görüp sınır dışına sürme tehdidi vicdanları kanattı. Vicdanlar ses vermeli ve Başbakan özür dilemelidir. Yalnız Ermenilerden değil hepimizden de. Hrant Dink katledildiği zaman “Türk olduğumu ilk kez hissettim ve utandım” diye yazmıştım. Yine utandım. Benim ülkemın başbakanının sözlerinden dolayı.

Başbakan Çanakkale savaşı nedeniyle yaptığı konuşmada “Tarihimiz temizdir” demiş. Ötesini bırakalım ama ne bizim ne bir başka ulus-devletin tarihi temizdir. Tepede birileri masa başına geçer ellerine bir cetvel alır sınır çizgisi çekerler, ardından tel örgüler çekilir ve böylece iki ulus-devlet doğar. Daha önce birlikte yaşamış olan halklar ve hatta aileler, sevgiler, dostluklar, aşklar bölünüp parçalanır. Tüten ocaklar söner, bağ bahçe dağılır. İki devlet arasında düşmanlık da böylece başlamış olur. Öteki devletin ulusundan olanlar bu devlette bir gecede azınlık statüsüne düşer ve rehine muamelesi görürler. Sonra gelsin resmî tarih yazımı! Aynı topraklarda farklı ulusların ortak yaratmış oldukları kültür ve uygarlıklar tarihi, ötekiler yok sayılarak, yüceltilmiş tek bir ulusa maledilerek yeniden yazılır. Gençler bu yalancı tarih bilgisiyle eğitilir.

Ulus-devletlerin kuruluş hikâyesi ezcümle böyledir.

1924’te Büyük Mübadele’yle bir milyon Rum Yunanistan’a zorla göçürüldü, beş yüz bin Türk de Yunanistan’dan Türkiye’ye. İçerde kalanlar ise kendi topraklarında, yurtlarında, bir gecede “azınlık” statüsüne düşüverdiler. Yetmedi, Atatürk ve Venizelos arasında imzalanan Seyr-i Sefain antlaşması gereği Türkiye’ye yerleşmiş, otuz yıl boyunca aile ve iş kurmuş Yunan uyruklular 1964’te Kıbrıs “milli davası” patlayınca rehine olarak dış politika malzemesi yapıldılar. Hükümet bu antlaşmayı bir gecede iptal etti ve bir gecede Yunan uyruklu Rumlar her şeylerini geride bırakarak gözyaşları içinde sürüldüler.

Devletlerin kendi vatandaşlarına karşı suçları da saymakla bitmez. Kürtlere yapılan utanç verici baskı ve zulüm olmasaydı bugün Kürt açılımına gerek olur muydu? Daha yenilerde, Dersim Katliamı’nı tarihimizin bir kara lekesi olarak hatırlamadık mı? Dink’in, Rahip Santaro’nun öldürülmeleri tarih dışı mı?

Hayır. Tarihimiz temiz değildir ve inkârcı politikalarla da temizlenemez. Gerçekleri kabul ederek ve özür dileyerek temizlenir. Ama görüyoruz işte, özür dilemek erdemi pek de tanışık olmadığımız bir erdem.

Ermeni meselesi ise yukarıda sıraladığım örneklerin anlattığından çok daha farklıdır. "Ermeni soykırımı yoktur" tezini dünyaya kabul ettirebilmek için çıkarılan gürültü artık bir peçeyi yırtıp bir soruyu akla düşürmeye başladı: Zaten bir avuç kalmış ve güvercin tedirginliği içinde yaşayan Ermenilerden neden bu denli korkuyoruz? Küçük bir Agos gazetesi niye birilerini tedirgin ediyor?

Bu korkunun "tarihi temiz tutmakla" hiç ilgisi yok, Ermenilerin malı mülküyle de yok. Burada duyguyla ilgili olmayan, etnik temelde bir ulus kimliğinin inşası gibi matematiksel bir hesap, bir mühendislik hesabı var. Bu hesap esas olarak İttihat Terakki ile başlar, Türkçülük cereyanlarıyla beslenip, Güneş Dil teorisi garabetinden geçerek Türk tarih tezinde Kemalist ideoloji olarak biçim alır; 12 Eylül'de hız verilen Türk-İslâm sentezi ile çatısı tamamlanacak olduğu hesaplanan bir 'milli proje'dir bu.

Bu Türk milli kimliği projesinde farklı etnisiteler içinde olup da gayrimüslim olmayanlar siyaseten değil fakat tarihsel kimlik inşası açısından fazla problemlili görülmezler. Fakat hem Anadolu'nun her yerinde var olmaları hem de Anadolu kültürünün her taşında kimliklerinin izi oluşuyla Ermeni toplumu tarih içinde öyle değildir. Hatta diyebilirim ki bir tek Ermeni toplumu, milli tarih yazıcıları açısından tarih içinde Türk kimliğinin inşasında aşılması güç bir engel olmuştur. Tarih ders kitaplarını biraz dikkatlice karıştırdığınızda bunu görmek hiç zor değil.

Meselenin bamteli de tam burasıdır. Bu mesele soykırım meselesinden daha derindir ve tehcirin asıl dayanaklarını anlatır bize. Aynı nedenle konuyu açmaya devam edeceğim.

Buradaki mesele uygarlıklar ve kültürler tarihi konsepti ile ulus-devletçi resmî tarih konsepti arasındaki uzlaşmaz karşıtlıkla bağlıdır. Bu karşıtlık üstüne popüler yazında daha yoğun durmanın zamanı geldi kanımca. Çözülmeaçılma bir kez başladı mı durulacak sınırları siz çizemezsiniz, kimse çizemez. Kemalizmi çözdüğü gibi, çözülme İslâmı da, Milli Görüşü de, Muhafazakârlığı da, Türkçülüğü de Kürtçülüğü de, sağı da solu da tartışmanın içine çeker. Değişimin başlattığı girdap kendi dinamiğini, çekim gücünü kendi yaratır. Savrulmaları da.

Su yatağını bulur.

nabi.y@superonline.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Günahlar ve sevaplar

Nabi Yağcı 22.03.2010

Anadolu halklarının yüzlerce yıllık ortak coşkusunu dile getiren Nevroz bayramı geleneğini tekrar yaşıyoruz bugünlerde. Bugünlerde Türkiye ortak coşkuları da, ötekileştirmelerin keskin karşıtlığını da, açılımları da kapanımları da iç içe yaşıyor. Fakat kanımca gelişen süreç esas olarak kapanmalar değil açılımlar yönünde. Güçlü olan eğilim bu.

Bu kanımı doğrulayan yeni olgu, Başbakan'ın Ermenilerle ilgili gerginlik yaratan sözlerine yönelik tepkilerdir. Özellikle İslâmî duyarlılık taşıyan ve AK Parti'ye yakın yazar ve düşünürlerden gelen değerlendirmeler, yine bu çevrelerden gelen iletiler çok umutlu kıldı beni. Demokratik dindar çevreler İslami akidelerden, değerlerden hareketle tehcirin onaylanamayacağını dahi söylediler, yazdılar. İslâm ve milliyetçilik yeniden tartışma masasına geldi, İslâm'ın "cihan

şümöl bir din" olmasından hareketle "milliyetçi olamayacağı" yorumlarını okuduk. Konuyla ilgili tartışmalar ve ilgiler canlanarak süreceğ görünüyor. Yeni tezler yeni fikirler üremekte. Eleştiriçi düşüncenin gelişmesinden heyecan duyuyorum.

Aynı nedenle Ermeni meselesinde "meselenin bamteli" olarak gördüğüm konuya bu yazımda girmeyip yukarıda değindiğim ilgiler ve tepkilere okurlarımın dikkatini çekmek istedim. Başbakan'ın sözlerini "dil sürçmesi, dikkatsizlik ürünü" gibi yaklaşımlarla örtmeye çalışanlar da oldu şüphesiz ama gördüğüm kadarıyla adalet ve vicdan ölçütleri öne çıktı ve bu sözler eleştirildi. Örnekler çoğaltılabilir ama **Sayın Yasin Aktay**'ın 20 Mart 2010 tarihli *Yeni Şafak*'taki yazısını hayli önemli buldum. Ahmet Altan'ın "Başbakan" yazısında çok çarpıcı dile getirdiği ve ona yönelttiği "Sen hangisisin" sorusuna yanıtlar da bulabiliyoruz bu yazıda. Yazının tümü önemliydi, tümünü vermek isterdim, parça olarak aktarmakta zorlandım, bu yüzden bu yazım biraz uzun kaçacak, editörümün hoşgörüsüne sığınıyorum.

Sayın Aktay "**Devlet Nöbeti**" başlıklı yazısına iktidar olmanın getirdiği başdöndürücü cazibenin bozucu etkilerinden söz açarak giriyor. Fakat daha önemli olarak "devlet ideolojisinin" iktidardaki iyi niyetlilerin dahi üstünde yaratabileceği bozucu etkilerine, özellikle "devlet diline" dikkat çekiyor ve şöyle diyor: "Üstelik bu dil nöbetleşe bir biçimde bütün mazlumları dolaşıp, bütün mazlumları galiba yine nöbetleşe bir biçimde zalimlere dönüştürebiliyor. Mazlumluk sırasını savanlar bir sonraki konunun zalimleri olabiliyor ve bu da aynı anda aynı insanda zalimlik ile mazlumluluğu buluşturabiliyor..."

"Böylece kendi dilini konuşmıyan devletin baskısından muzdarip bir Kürt, başörtüsüne nereye kadar izin verilip verilemeyeceğini tartışabilecek bir konumda bulabiliyor kendini. Başörtüsünden dolayı okula sokulmıyan, dışlanan bir kadın Kürtlere anadiliyle eğitim hakkının verilmesi halinde bunun devamının nereye kadar uzanabileceği, mesela arkasından bir federasyon talebi gelip gelmeyeceği konusundaki kaygısını ifade ederek bir anda devlet dilini konuşmanın nöbetine yazılabilir..."

"Başbakan Erdoğan'ın Türkiye'de kaçak olarak çalışan yüzbin Ermeni'nin gerekirse sınırdışı edilebileceği yönünde yaptığı talihsiz konuşmayı dinlerken bir yandan da bunları düşündüm. MHP ve CHP'lilerin pek memnun kalmış olduğı her iki partiden temsilcilerin beyanlarından anlaşılan bu beyanatın, takdir edersiniz ki, nasıl bir akrabalık ilişkisini ortaya çıkardığını görmek pek de iç açıcı olmuyor. Devlet adına konuşmıyan, saf bir vicdan sahibi bir Erdoğan, en saf İslami referanslarına sahip bir Erdoğan 'birilerinin günahının cezasını alakasız bir başkasına çekirme'yi bir fikir olarak bile olsa, aklının ucundan geçirir miydi acaba?"

"Ne yazık ki İslami çevrelerin içinde 1915 olaylarına yaklaşımda girişilen savunma söylemi yine hiçbir İslami değerle telafi edilemeyecek bir 'masum atalar' mitosu üretmeye çok kolay sivrulabiliyor. Bir masumiyet atfedilen 'atalar'a dair bütün mitosun varıp dayanıp korumaya aldığı, hatta temizleyip yıkadığı aslında İttihat ve Terakki zihniyetinin bütün günahları oluyor. Yaptıkları hiçbir işte İslam'ın hiçbir değerini umursamıyan İttihat ve Terakkiciler böylece mütedeyyin kesim tarafından dinî-psikolojik bir koruma ile aklanmış oluyorlar."

"Halbuki bırakınız İttihatçıları, 'bizim atalar'ın, herkes kadar, hatadan masum olmadığını düşünmek Kuran'ın özüne çok daha uygundur. Herkes hata yapabilir. Atalarımız dediklerimiz de yapmış olabilir. Ancak onlara takılıp kalmamak da bir pozitif değer olarak mutlaka telkin edilir. Geçmiştekilerin günahları kendilerine aittir, siz kendi yaptıklarınıza bakınız."

"Ermeni tasarısının başbakanın ve hükümetin şimdiye kadar geliştirdiği çizginin en çetin imtihanını oluşturduğu bu saatten sonra söylenebilir. Başbakanın kaçak Ermenileri sınırdışı etmekle ilgili düşüncesi telaffuz edildiği anda 1915 yılına ait Ermeni milliyetçilerinin işlemeye çalıştığı 'tenkil-tehcir' algısını bir tür canlandırmış oldu. Bugün bunu

yapabileceğini düşünmek ile geçmişte neler yapılmış olabileceğini birbirine pekiştirici bir argümanla bağlamak hiç de zor değil.

“CHP veya MHP’lilere kendini alkışlatacak bir siyasetin iğvasına kapılmak başbakanı ve hükümeti bekleyen en önemli risk alanlarından biridir. Oysa o alkışlarda vicdanın ve sağduyunun zerre kadar yeri yoktur. O alkışların dolduruşunda AK Parti’ye hayır getirecek bir şey de yoktur.”

Bu güzel yazının altına ben de imzamı atarım doğrusu.

Günahlar olmasa sevaplar da olmazdı değil mi?

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Tartışılan şey siyasi rejimdir

Nabi Yağcı 25.03.2010

Soru şu: 12 Eylül dikta rejiminden çıkacak mıyız çıkmayacak mıyız?

Soru bu, başka soru yok. Şu anda tartışmaya başladığımız anayasa meselesi “sivil demokrasimizi nasıl daha da geliştirebiliriz” meselesi değildir. Karşımızdaki mesele normal bir demokrasiye geçebilmek için içine düştüğümüz karanlık kuyudan nasıl çıkarız, ciğerlerimize biraz taze hava alabilmek için hapsoldüğümüz zindanın duvarlarında nasıl delik açabiliriz meselesidir.

Üstelik de anayasa tartışmalarını, halen darbe planlarının yargılandığı, acaba darbe olur mu sorusunun tüketilmiş olmadığı, Genelkurmay Başkanı’nın sürmekte olan davalara müdahale edici söylevler vermekten, “iyi çocuklar” savunması yapmaktan geri durmadığı, yüksek yargının yürütme ve yasama üstüne ipotek koyduğu koşullarda yapıyoruz.

AK Parti iktidarı, hayatın öğretisiyle, hükümet olmakla iktidar olmak arasındaki farkı nihayet biraz geç de olsa anlamış gözüküyor. Devlet diliyle konuşmakla da adamı devlet yapmıyorlar. Asker, yüksek yargı ve diğer devlet bürokrasisi iktidarın attığı önemli reform adımlarını geriye döndürdü. Yetmedi bir de iktidar partisini kapatmaya kalktı. AB ile müzakereler ise, temel bazı reformların yapılamamış olması nedeniyle tıkanma noktasına geldi. Nihayet görüldü ki, yüzde 47 de alsan, devlete biat etmeden 12 Eylül Anayasası’nın jandarmalık yaptığı otoriter devletin vesayetçi rejiminde iktidar olamazsın.

AK Parti’nin hükümet olduğu ilk günden beri yeri geldikçe hep aynı tezimi söyleyip durdum: Tarihsel açıdan AK Parti “iktidardaki muhalefet”, CHP ise “muhalefetteki iktidardır”. Sekiz yıllık iktidar dönemi neredeyse her gün bu gerçeği doğruladı.

CHP ise, sözcülüğünü yaptığı devlet iktidarının yani asker ve yüksek yargı oligarşisinin hikmet-i hükümetinin 12 Eylül Anayasası’yla kaim olduğunu çok iyi bildiğinden, artık 12 Eylül’e karşı olma maskesini de yüzünden çıkarıp attı. Tıpkı Onur Öymen’in Dersim katliamı üstüne söyledikleriyle Kemalist ideolojinin kristal vazosunu kırıp, tuzla buz etmesi gibi.

İşte hendek işte deve! CHP’nin anayasa paketi ile ilgili söylediklerine bakalım. Diyorlar ki, “12 Eylülcülerini yargılamayı engelleyen geçici 15. Madde’yi ayrı getirseydiniz destek verirdik”. Doğrusu milleti aptal yerine

koymanın bu kadarı da fazla. Hem 12 Eylül dikta Anayasası'nın kaldırılmasına türlü bahanelerle karşı çıkacaksınız sonra da 12 Eylül'e karşı görünmek için geçici 15. Madde'ye sığınacaksınız. "12 Eylül de yarım kaldı, iktidarı erken bıraktılar, gelip bin yıl iktidarda kalacak, yeni bir kuşak yaratacağız" diyen darbe heveslilerine destek olanlar, Ergenekon'un avukatlığına soyunanlar için durum zor gerçekten. Hükümetin beklenmedik bu çıkışıyla manevra alanları bitti.

Yüksek yargı ne diyor: "Hükümetin getirdiği bu anayasa paketi anayasaya aykırıdır." İşte sihirli sözcük bu. Eski anayasaya uygun, onu ihlal etmeksizin yeni bir anayasa yapmak ne demektir? Nasıl yapılır ki? Gebe kalmadan çocuk yapmak gibi bir şey mi bu? Fakat bu cümledeki sihir, taşıdığı mantık hatasında değil, gayet tutarlı biçimde bir gerçeğe işaret etmesindedir. "Bu anayasa değiştirilemez" demek isteniyor. Ya da askerler dışında kimse, TBMM, halk değiştiremez...

Gerçekten de anayasanın başlangıç hükümleri, "değiştirilemez, değiştirilmesi teklif dahi edilemez" denen hükümler değiştirilmedikçe, altına imza atmış bile olsanız uluslararası sözleşmeleri, AB kriterlerini, evrensel insan haklarını güvence altına alacak yepyeni bir anayasa yapmış olmazsınız. Dahası Anayasa Mahkemesi son kararlarıyla TBMM'nin yasa koyma iradesi üstüne vesayet koymuştur. Mahkeme önüne getirilecek bir davaya esastan da bakacak ve anayasanın ilk üç maddesini de kararları için dayanak yapacaktır. Dolayısıyla her anayasa değişikliğini anayasaya aykırı bulacak ve iptal edecektir. Yani bir labirentteyiz, dönüp dolaşp aynı yere çıkıyoruz.

Bu nedenle "ilkesel" ve doğru olan, bu 12 Eylül Anayasası'nın tümünden değiştirilmesi ve yeni demokratik ve sivil bir anayasa talebi olmalıdır. Ancak bir başka gerçek daha var: Anayasalar sınıfsal, sosyal, siyasal mücadelelerin sonuçlarının ürünüdür, bu sonucu taçlandırırlar. Öyleyse sivil demokrasi yanlıları sivil bir anayasa yapabilmek için bu mücadelede 12 Eylülcü askerî-bürokratik vesayet rejimi yanlılarının statükocu baskılarını geriletmek yani güçler dengesinde bir değişim gerçekleştirmek zorundadırlar.

Hükümetin getirdiği değişiklik paketiyle ilgili söylenecek şeyler elbette var, ilerleyen günlerde bunları tartışacağız ama pakete baktığımda benim görebildiğim şey daha ileri değişiklikler için bu paket statüko duvarında bir delik açmak anlamına geliyor. Bunun için önemli buluyorum.

Aynı nedenle "ilkesel tutum" adına kısmî anayasa değişikliğine karşı çıkmak doğru olmayacak diye düşünüyorum. Bu açıdan BDP'nin ilân ettiği "yapıcı muhalefet" çizgisi de umut verici.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Sivilleşmekten korkan siviller

Nabi Yağcı 27.03.2010

Ve de parlamentodan korkan parlamentaristler...

Yüz soruda cumhuriyetimizde demokrasi kültürünün encamının tek cümlede hülasası bu. Bu hülâsa yani özet daha özlü bir sonuçlandırmaya da imkân tanır: Demokrasiden korkan demokratlar...

Eğer tersi olsaydı demokrasimiz böylesine yerlerde sürünür müydü? "Cumhuriyet tarihimizin yarısından fazlası askerî müdahaleler altında geçti" lafını artık kullanmayalım. Bırakalım bu doğru değerlendirmeyi yabancılar dillendirsın. Bunu söylemekten bizler utanalım artık. Anayasa değişikliğiyle ilgili tutum almalara baktığımda bu söz artık yüzümü kızartıyor. Adama sormazlar mı, "Tamam anladık, sizde askerler 'bu devlet bizim' "

saplantısında, bu nedenle darbeler yapıyor, siyasete müdahale ediyor; Peki ama siz ne yapıyorsunuz siviller olarak?" Bu soruya yüzümüz kızarmadan verebileceğimiz bir yanıt var mı?

Geçmişte yani 1983 sonrasında TKP (Türkiye Komünist Partisi-şimdiki değil) Genel Sekreteri olduğum dönemde, ilk kez uluslararası toplantılara katıldığımda baktım ki biz bir avuç kalmış illegal komünist partilerin içindeyiz. Hepsi de Asya'nın, Afrika'nın, Ortadoğu'nun gelişmemiş ülkelerinin partileri. Gizli olduğumuz için güvenlik gerekçesiyle kıyılardan köşelerden, merdiven altından toplantıları izler durumdayız. Yani orada bile sistem dışıyız. Bunu fark ettiğimde o ana kadar sanki bir kahramanlıkmiş gibi öğündüğümüz illegal yani gizli parti olma güzelleme artık yüzümü kızartır olmuştu. Adama demezler mi, o kadar yiğitseniz özgürlüğünüzü kazanın. Bizi yasaklayan ceza yasaları varken geldik, yargılandık. "Yanlışsınız, bu yasalar kalkmaz" denmişti ama kalktı. Şimdi artık bizim ülkemizde de yasal olarak komünist partisi kurulabiliyor.

Şimdiye dek, 12 Martlardan, 12 Eylüllerden şikâyet edip "mız mız demokratlık" yapmak, mız mız demokratiği keskin solculuk sosuyla gizlemek gayet kolaydı. Ama yok artık, demokratlık o denli kolay olmayacak, demokrat olmadan solcu olmak da öyle. Ergenekon davasının başlamasıyla birlikte solun demokratlıkla, demokratların da demokrasiyle ateşten imtihanı başladı. Sayısal olarak baktığımızda doğrusu demokratlar adına demokrasimiz için hiç de yüzümüz ağarmadı. Cumhuriyet mitinglerine elde bayrak koşturuldu. Mehter marşıyla Harbiye marşı birbirine karıştı. Oralarda Beethoven'ın ya da Mevlâna'nın, Yunus'un insanlığa çağırısını hiç duymadık.

Cumhurbaşkanlığı seçiminde TBMM iradesine ambargo koyan 27 Nisan muhtırası verildiğinde ana muhalefet partisi milletvekillerinin parlamentonun itibarını nasıl ayaklar altına aldıklarını gördük. Kendi parlamentosundan korkup askerin muhtırasına sığınan, 367 formülüyle Anayasa mahkemesine koşan parlamentaristlerin benzerleri ancak geri Afrika ülkelerinde görülebilir.

Hükümetin elinde Prof. Ergun Özbudun ve arkadaşlarının şimdiki değişiklikten daha ileri yeni bir anayasa tasarısı vardı. Ona ne oldu? Muhalefetin ve sözde sivillerin "istememez" çılgınlıklarıyla ve uzlaşma adına gündemden düşürüldü.

Şemdinli davasında ilk kez yürekli bir savcı, hazırladığı iddianamesiyle askerin de üstüne gitmişti. Ona ne oldu? Bizzat sivil yargı eliyle ipi çekildi.

Kısacası sivillerin günahının örnekleri saymakla bitmez.

Eğer cumhuriyet rejiminin bir vesayet rejimi kurduğunu ya da demokrasimizin kavruk kaldığını söylüyorsak, aslında demokratiğimizin hali pür melalini de farkına varmadan ele vermiş oluyoruz. Fakat bunun üstünde konuşmuyoruz hiç. Üzerimizde vesayet kuranları gayet iyi analiz ediyoruz da seksen yıldır vesayet altındaki biz sivillerin, yargıçlar, siyasetçiler, gazeteciler, sokaktaki vatandaşlar olarak nasıl "iyi aile çocuğu" psikolojisinde yetiştikimiz, gelişmemiş demokrat kişiliğimiz üstüne yeterince eleştirici düşünmüyoruz. Koruma-kollama şemsiyesi dışına çıkarsak kurt kapar sanıyoruz.

Hükümetin anayasada değişiklik getiren paketi üstüne yapılan tartışmalar bunları düşündürdü bana. Tartışmaların gürültüsü halkın bu paketin gerçekte ne olduğu ve neyi değiştirmek istediğini görmesini örtmemeli, buna özen göstermeli. Hele sonunda bir referandum gözükyorsa.

Değişiklik paketi yargı reformunu esas alıp ve parti kapatmalarını güçleştiren önlemler getirerek bundan sonrası için vesayet rejimini geriletip sivillere kendilerinin kendi elleriyle kendileri için "demokrasi yapma" yolunu açıyor. Başka deyişle bize "mükemmel bir demokrasi" sunmuyor ama daha mükemmel bir demokrasi için mücadelede sivillerin elini güçlendiriyor. Bana göre asıl bu nokta önemli. Önemli olan sivil demokrasi mücadelesinin kendisidir. Değilse en mükemmel anayasa bile bir askerî darbeyi önleyemez ama militarist ideolojiyle kurgulanmış bir anayasa demokrasiye müdahaleleri meşrulaştırır; bizde olduğu gibi.

Bu cesur adım bu nedenle destek görmelidir.

Şimdi top, sivilleşmekten korkmayacak olan sivillerde.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Yargı niye kazan kaldırdı

Nabi Yağcı 29.03.2010

Yargı reformunu merkeze koyan anayasa değişikliği paketine karşı yüksek yargı oligarşisi ile birlikte CHP-MHP muhalefetine oluşturduğu "Hayır"cı ret cephesine İstanbul Barosu da paralı ilân vererek katıldı.

Oysa bakıldığında açıklanan değişiklik taslağı son derece ürkek düzenlenmiş. Yargı reformu amaçlandığı ve yargıda yangın olduğu halde yüksek yargıyı daha çok kızdırmamak istenmiş sanki. AK Parti'nin paketi deniyor fakat örneğin türban sorununu bile pakete koymaktan kaçınmışlar (Koysalardı kim bilir ne kıyamet kopardı). Hatta parti kapatmalarını zorlaştırmak için getirilen yeni düzenlemeyle AK Parti boynunu Meclis'teki muhalefet partilerine teslim etme riskini bile göze almış. Bu haliyle bu taslağı *Taraf*'ın attığı başlık en iyi açıklıyor: "Evet. Ama yetersiz."

Bütün bunlara karşın bu ürkek taslağın fırtına koparmasının nedeni ne ola ki?

Dokunmak...

Bu taslak yalnızca dokunuyor. Yalnızca dokunuyor ama neye dokunduğu çok önemli. İlk kez paşalara dokunulduğunda ne olduğunu hatırlayalım. Bu taslak "devlet sistemine" dokunuyor. Merkezci-bürokratik devlet sisteminin kalbine ilk kez dokunuluyor. Yani bizdeki devleti "bizdeki devlet" yapan yüksek yargı oligarşisine, yani HSYK'ya, Anayasa Mahkemesi'ne ve diğerlerine. Bizde HSYK, Yargıtay, Danıştay oligarşik devletin yürütmesi gibidir; Anayasa Mahkemesi ise yasaması gibi. Bir yargı sistemi HSYK'dan başlayarak aşağı doğru emir-komuta düzeninde hiyerarşik bir yapılanma içindeyse orada zaten bir sistem olarak bağımsız, tarafsız yargıdan söz edilemez. Birbirlerini seçiyorlar, atıyorlar. Buna da kast sistemi diyoruz. Ya da korporasyon.

Kast sistemine dokunursanız ne olur?

Ortaçağda yaşanan olur. Ruhban sınıfın, kilise babalarının ayaklanması olur. Bizde de bu oluyor işte. Devlet sisteminin kalbini oluşturan yere, kast sistemine dokunulunca kısa devre oluyor, ruhban sınıfı yani yüksek bürokrasi ve onun siyasi temsilcileri ve ideolojik propaganda aygıtları harekete geçiyor. "Kozmik odaya giriş yasak hemşerim" diyorlar. Kopan fırtına bu yüzden. O nedenle de cesur bir adım sayılıyor.

Hatırlayın. 2002-2005 arasında AB ile uyum yasaları yapıldı, TBMM'den muhalefetin de desteğiyle çıktı. Bunların arasında yanılmıyorsam üç tane de anayasa değişikliği oldu. Bu değişiklikler muhalefetle "uzlaşma" içinde gerçekleşti de şimdi neden olmuyor?

Yanıtı yukarıda. Çünkü o değişiklikler esas olarak insan hak ve özgürlüklerine ilişkin olanlardı. Olsun ne olacaktı? Uygulamada ipe un sermek kolay. Bizim ülkemizde sistem bireyin değiştirici rolüne zaten imkân tanımıyor. Her kişisel hak ve özgürlüğün yanına bir de istisna konuyor. Bizde istisnalar esastır. Egemenlik hakkı "kayıtsız şartsız milletindir" denir ama "ancak" diyerek hemen istisna konur yani kayıt-şart düşülür; Ancak, "Türk milleti egemenliğini anayasanın koyduğu esaslara göre, yetkili organları eliyle kullanır." Yetkili organ yani

devlet aygıtları. "Bu anayasa değiştirilemez" diyen bir anayasa eliyle millet egemenlik hakkını kullanacak! Şaka gibi.

İşte şimdi ilk kez demokratik hukuk devletini tesis için "devlet sistemine" dokunuluyor, dokunulmak isteniyor. Yeniçeri isyanı bu yüzden.

Şu soruya geliyoruz: Peki, AK Parti çok radikal demokrat bir parti de onun için mi bu dokunmaları yapıyor? Hayır. Kendileri söylüyor zaten. Muhafazakâr demokratiz diyorlar. Yani sınırları var. Sınırları olduğunu bu değişiklik taslağı da söylüyor zaten. İkinci soru: Peki o zaman onları bu arı kovanına çomak sokmaya iten ne?

Sorunun yanıtı için *Taraf*'ta Cemil Ertem'in ekonomi-politik yorumlarını izlemek çok yardımcı olur. Küresel kapitalizm koşullarında bizdeki katı merkezci-bürokratik devlet artık iyiden iyiye arkaik bir devlet durumunda kaldı. O çözülmeden bir adım daha ileri gitmek ya da AB sürecinde, yeni dış politikada yol almak olanaksız. Gelip oraya dayanıldı. Bu yüzden bu katılaştırmış sistem tarih önünde çözülmeye mahkûmdur ve çözülecek.

Arkaik devlet çözülüyor ama çok sancılı biçimde. Sancıyı arttıran ise kendini şimdi daha yakıcı biçimde hissettiren etkili bir demokratik muhalefet yokluğu.

Statükocu, otoriter devletçi ret cephesine karşı mücadelenin ilk raundu parlamento içinde verilecek. Bu nedenle parlamento içinde BDP'nin yapıcı muhalefet pozisyonu çok önem kazandı. BDP kendi talepleri yanı sıra parlamento dışı diğer sol ve demokrat güçlerin parlamentodaki sesi, sesimiz olabilir ve bu paketi daha özgürlükçü yönde değiştirebilmek için demokratik muhalefet boşluğunu doldurabilir.

Hâsılı her adımı önemli günlerden geçiyoruz.

nabi.y@superonline.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Vicdanlar bir kez uyanmayagörsün

Nabi Yağcı 01.04.2010

Tarihe baktığımızda büyük adaletsizlikler, o adaletsizliklerin yaşandığı anda görülmüyor. Çünkü bir biçimde adaletsizliğe neden olan haksız uygulamalar, zulümler egemen söylemle meşrulaştırılıyor. İnsanlar kandırılıp gözleri bağlanıyor, akılları ve vicdanları bastırılabilir. Ancak insanlar bir kez aldatıldığını anladığında ikinci kez de aldatılabilirse orada toplumun duygu ve düşünce yapısında bir zafiyet var demektir.

Bir psikologun yazısında okumuştum, "Bir yıldan fazla hapis yatanlar çıktıklarında özgürlükten korkarlar, çok daha uzun süre hapiste kalmış olanlar içinde ise cezaevine dönmek isteyenler, bunun için suç işleyenler bile çıkıyor" diyordu. İçeride kısa da kalsanız çıktığınızda arabaları geçip caddenin karşısına ulaşmaktan korkarsınız, kalabalıklardan, gürültüden ürkersiniz. Dışarıdaki güneşin doğal aydınlığı gözlerinizi kamaştırır, bakamazsınız, hücrenizdeki floresan ışığının çığ aydınlığını ararsınız.

Psikologun bu gözlemi toplumumuza da uygulanabilir diye düşünüyorum. Uzun yıllar devletin kuşattığı dört duvar içinde yaşamının getirdiği bir sonuç olarak bu toplumda aydınlıktan, gerçeklerle yüzleşmekten korkanların olması anlaşılabilir değil. Aynı nedenle aydınlıktan korkanlar içinden suç işlemeyi dahi göze alarak Balyoz darbe planları yapan, uyanışı durdurup toplumu yeniden dört duvar arasında mezarlık huzuruna kavuşturmayı kafasına koyanların çıkması da şaşırtıcı değil. Fakat özellikle demokrat ve sol olarak özgürlüğün

esintisine bile hasret kaldığımız bu ülkede, 12 Eylül Anayasası'nın delinmesiyle açılacak gedikten esecek rüzgârın öneminin görülmeyişini anlamakta gerçekten zorlanıyorum.

Tüm bunlara karşın görülmesi gereken başka şeyler de var. Çok önemsenmesi gereken sivil toplum uyanışı var. Bu uyanış yalnızca kendisi için hak talep etme temeliyle sınırlı değil, toplumdaki her adaletsizliğe karşı durma anlamında vicdani uyanış temellidir. Bu çevrelerin anayasada yapılmak istenen değişikliğin anlamını çok daha iyi hissettikleri görülüyor. Bu nedenle inanıyorum ki, siyasetin tepesinde ne eserse essin halk içinde bu değişikliğe evet diyeceklerin sayısı sanıldığından da fazla olacaktır.

Toplumumuzda yeni gelişmekte olan bu çizgiyi yani vicdanî uyanış ve vicdan hareketi çizgisini çok önemsiyorum. Çünkü bu hareketler ve bu düşünce biçimi, siyasetleri, ideolojileri ve inanışları yatay kesen bir işlev görüyor. Yani farklı ideolojiden, siyasetten, inanıştan insanlar farklarına rağmen adalet ve vicdan temelinde ortak tavır ve tepki koyabiliyorlar.

Çok uzun sürmüş olan devletçi baskıların ve daha da önemlisi bu baskılar için uydurulmuş yalan gerekçelerin bir gün geri tepeceğini beklemek de gerekirdi aslında. Yalanlar sonsuza kadar sürdürülemez, insanlar sonsuza kadar kandırılmazlar. Toplumun bir kısmını kandırabilirsiniz önce, yetmez sonra öbür parçasını da. Ve bir kez kandırıldığınızı anladığınızda vicdanınız ötekiler için de yalan söylendiğini sezer.

Mahmut Övür'ün 30 mart günkü *Sabah*'taki yazısında Aydın'da yapılan Adnan Menderes ile ilgili bir paneli okudum. İlginç olanı, panel öncesinde katılımcı olarak Süleyman Demirel'in çağrılmasına Aydın Menderes karşı çıkmış, "Demirel gelirse ben katılmam" diyerek veto etmiş. "Türkiye o gün tartıştıklarını bugün de tartışıyor" diyerek "Aslolan milletin iradesidir. Demokrasi varsa milli irade vardır" demiş. Aydın Menderes'in tepkisini anlamak zor değil, Menderes ailesi kadar devleti iyi tanıyan aile pek azdır.

Adnan Menderes ve arkadaşlarının idamı, toplumsal vicdanı yaralayan ama aynı zamanda onu uyandıran tarihsel trajedilerden biridir. Bugün vicdanlar soruyor; Neden? Neden idam edildiler? Adnan Menderes ve arkadaşlarının idamını bugün hakka hukuka uygun bulacak kimseler var mıdır acaba?

Gençtim ama o günleri iyi hatırlıyorum, halk olarak nasıl kandırılmış olduğumuzu da. Ama vicdan bir kez uyanınca Menderes'in idamını da soruyor, 12 Eylül'de yaşı büyütülerek idam edilen Erdal Eren'i de, Deniz Gezmiş ve arkadaşlarının idamını da. Hrant Dink'in katledilmesini de. Orada da durmuyor, uzak tarihin yalanları üstüne de gidiyor; Dersim katliamını da soruyor, köylerinden sürülen Kürtleri de, Ermeni tehcirini de.

Bu demokratik uyanış olmadan, sivil demokrasinin toplumsal dayanakları vücut bulmadan bu anayasa tümünden değişse bile egemen siyaset değişemez. O nedenle toplumsal uyanışın yolunu açacak her adım, her özgürlük rüzgârı değerlidir. Zira yasaların kendisi aydınlık getirmez, doğan aydınlık yasalara yansır.

Vicdanî uyanış Batı Aydınlanmasının müjdecisiydi, şimdi bizim yaşadığımız sancılar da öyle. Sancılar kendi Aydınlanmamızı, kendi Rönesans'ımızı doğurma sancılarıdır.

nabi.y@superonline.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Değişime katılmadan özne olunamaz

Akıntının tersine kürek çekerseniz yol almak için iki kat daha fazla enerji harcamanız gerekir, akıntı yönünde giderseniz harcamayacağınız enerji o akıntının sürüklemeye gücü oranında azalır. Bu, hayatın basit bir dersidir. Bu dersi siyaset bilimi diliyle söylersek, bir sürece müdahalenin kapasitesi o sürecin değişim kapasitesiyle doğru orantılıdır.

Bugünlerde sol ve radikal demokrasi çizgisinde olanlar, Kürtler çok önemli bir karar aşamasındalar. Eğer ezberlerimizi bozarak bakarsak değişim isteyenler için bir fırsatın önde durduğunu görebiliriz. Değişim sürecine etkin katılma fırsatıdır bu. Çünkü niceliksel güçten önce tek tek bile olsa "duruşların" önem kazandığı bir andayız. Bir genel seçim ortamında olsaydık sol ve radikal demokrasi taraftarlarının sayısal anlamda değişime etkileri hissedilmeyecek kadar az olurdu. Fakat şimdi kamuoyu önünde tartışılan anayasa değişiklik paketi nedeniyle dikkatler herkesin üzerinde; kimler nasıl tutum alıyor, hangi gerekçelerle tutum alıyor, hangi tarafta konumlanıyor.. dikkatle izleniyor.

Böylesi anlar kamusal aklın ve kamusal farkındalığın uyanık olduğu ender anlardan biridir. Bu açıdan bakıldığında bu anlar, genel seçim ortamlarının toplumların siyasal düşünce kapasitelerinin artmasına yaptığı katkıdan çok daha ciddi katkıların yapıldığı zamanlardır. Hele tartışılan mesele toplumun farklı kesimlerinin ortak yaşamını düzenleyen temel kuruluş yasası yani anayasa ise. Bu durumda tartışılan şey bu ortak yaşamı düzenlemede hangi iradenin belirleyici olacağıdır. Başka deyişle, anayasanın içeriği kadar o anayasanın hangi yolla yapıldığı da önemlidir.

12 Eylül dikta anayasasının dikte ettiği bu anayasaya içerdiği antidemokratik hükümlerden önce yapılış biçimi nedeniyle karşıyız. Süngü zoruyla halka "evet" dedirtilen bu anayasanın yapılma biçimini meşru görmek mümkün değil. Üstelik bu anayasa "değiştirilemezlik" hükmünü getirerek halkın kurucu iradesi üstüne ambargo koymuştur. Böylece yapılışındaki gayrimeşru yolu anayasaya hüküm koyarak yasallaştırmıştır. 12 Eylülcülere geçici 15. Madde'yle dokunulmazlık getirerek de 12 Eylül Anayasası'na dokunmamayı tahkim etmiştir.

Şimdiye dek bu anayasanın pek çok maddesi değişti fakat bu değişiklikler, 12 Eylül rejiminin bu anayasa ile yapılandığı devleti bireye karşı korumaya dayalı vesayetçi karakterine dokunan şeyler değildi. Bu değişikliklere halkın katılımı da yoktu. Şimdi ise ilk kez Meclis yoluyla ya da referandum ile halkın katılımını mümkün ve zorunlu kılan yeni bir durumla karşı karşıyayız. Daha şimdiden getirilen değişiklik tasarısı üstüne sivil toplum örgütleri, kamuoyu görüş bildirerek, tartışarak katıldılar. Önümüzdeki günlerde Meclis'te de tartışılacak.

Kısacası şimdi önümüzde duran asıl mesele halkın anayasayı değiştirebilme hakkını kullanabilmesidir. Değişiklik paketinin bütün eksiklerine karşın içerdiği değişikliklerin sivil demokrasi için son derece hayati olmasının yanı sıra daha da hayati olan mesele ilk kez sivil toplumun anayasayı değiştirme haklarını kullanacak olmalarıdır. Nitekim Sabih Kanadoğlu gibi 12 Eylül Anayasası'nın bekçileri, bu paketin anayasanın değiştirilemez denilen hükümlerine aykırı olduğunu şimdiden söylüyor. Demek ki, bu anayasa değişikliğinin "uzlaşma olmadığı için" yapılamaz olduğu argümanı demagojidir. 12 Eylül Anayasası'nın ruhuna dokunan değişiklik uzlaşma olsa da yapılamaz denmektedir. Başka deyişle halk bu anayasayı değiştiremez denmekte.

Halk bu paket için bile eğer anayasayı değiştirme hak ve özgürlüğünü kullanamayacaksa açık ki anayasanın tümünü asla değiştiremeyecektir. O halde şu anda tartışılan şeyin asıl özünü gözden kaçırmak vahim bir yanlıgı olur. Tekrarlayayım, değişikliğin içeriği çok önemli ama asıl önemli olan ret cephesinin halkın anayasayı değiştirme iradesine yani kurucu iradeye karşı çıkmalarıdır. Bu nedenle CHP-MHP ve yüksek yargının oluşturduğu ret cephesinin yanında yer alarak halkın anayasayı değiştirme hakkının engellenmesi günahına

katılmamak gerek. Böyle bir günahı, "daha ileri değişiklik talebi" gerekçesi de ortadan kaldıramaz, mazur gösteremez. Üçüncü yolculuk da aynı kapıya çıkar.

Hem Meclis'teki oylamada, hem eğer referanduma gidilecek olursa referandumda gerçekte oylanacak olan şey **" halkın anayasayı değiştirme, kendi kaderini tayin etme hak ve özgürlüğü"** olacaktır.

Sonuç olarak, sol, radikal demokrasi isteyenler, Kürtler, halkın değiştirme iradesinin yanında yer almadıkları durumda daha ileri toplumsal değişimler için değiştirici özne olma gücünü de kazanamazlar.

Toplumsal değişimin öznesi olma misyonu, değişime katılmadan, laflarla, tüzüklere, programlara yazılarak kazanılamaz.

Islanmadan yüzülemez.

nabi.y@superonline.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Ekmek ve anayasa

Nabi Yağcı 05.04.2010

Ülkemizin çözüm bekleyen sorunları içinde anayasa değişikliği meselesini önemsiz gören ya da göstermek isteyenler de var. Açıkça söylemek yerine bu önemsizleştirmeyi, örneğin "işsizlik, yoksulluk sorunu anayasa meselesinden çok daha önemlidir" diyerek yapıyorlar. Bu savın soldan çıkması beni hiç şaşırtmıyor. İşsizlik, yoksulluk dünyada ve Türkiye'de halli zor en yakıcı sosyal ve insani sorun. Fakat bu sorunları "kim ve nasıl çözecek" diye sormadığınız zaman popülizm yapmanın ötesinde sadre şifa, derde deva hiçbir şey söylemiş olmazsınız. Eğer bu soruya yanıtınız, "biz iktidara geldiğimizde çözeceğiz " ise, ya da tutulan yol bu anlama geliyorsa bundan daha gayri insani bir yaklaşım tarzı olamaz.

İşsizlik de dahil bütün sosyal sorunların çözümü, karar mekanizmalarında halkın söz sahibi olup olmadığına ya da ne ölçüde olduğuna bağlı. Başka deyişle demokrasinin genişliğine ve derinliğine. Örneğin eğer Güneydoğu'da Kürt halkına yönelik en azından 25 yıldır süren o kanlı savaş olmasaydı acaba bu savaşa harcanan paralar kaç işsiz karnını doyururdu? Yorumaya dayalı tahminî birtakım rakamlar telaffuz edilir, onlar bile dudak uçurtacak kertededir.

Yine örneğin, Kıbrıs sorununda "çözumsuzlük çözümdür" politikaları inatla yıllardır sürdürülmüş olmasaydı acaba bütçemizin aktifi ne kadar artmış olurdu? Ya da ülkemizin geleceğini, dünyanın gidişatından habersiz, kendi kısır bakışlarına hapsetmiş politikacılar olmasaydı ve Türkiye Yunanistan ile birlikte AB'ye girebilmiş olsaydı ekonomik kalkınmada nerede olurduk?

Kamu yönetimi reformları bu anayasa gerekçe yapılarak önceki cumhurbaşkanından ve yüksek yargıdan dönmüş olmasaydı acaba bu reformların ekonomimize getirisi ne olurdu?

Bedelli askerliğin hem parasal getirisi hem üretime katkısı bilindiği halde bunca gencin taleplerinin reddedilmesi "milli güvenlik" gibi âli çıkarlar adına değil mi?

"Mesele vatansa ekonomi teferruatıdır" mantığı bütün bu konularda hesap sormamızı engelliyor. 25 yıldır süren savaşın bilançosunu bilmiyoruz. Böyle bir bilanço askerî vesayet rejimi altında çıkarılamaz. Eğer sivil

hükümetlerin askerin maliyesini denetleme yetkileri yok ya da kısıtlıysa, askerin ayrı bir Sayıştay'ı varsa böyle bir mali bilanço hayal bile edilemez. Yüksek yargı, devletçi mantıkla sivil iktidarın ekonomiye yön verici kararlarının karşısına dikilebiliyorsa orada ekonomik rantabilite hesapları yapılamaz.

İşte bu basit birkaç argümandan hareketle söyleyebiliriz ki, işsizlik gibi yakıcı ekonomik ve sosyal sorunlarımızın çözümü ile demokrasi arasında bire iki değil bire bir bağıntı vardır. Başka deyişle açların, yoksulların sorunlarının çözümü, kışladan, mahkemelerden değil halkın sesini duyurabileceği TBMM'den geçer. Eğer sivil siyaset mekanizmaları kısıtlanmış değilse.

Katılımı kısıtlayan, seçim barajı, siyasi partiler yasası gibi pek çok engel var, ama asıl engel devleti bireye karşı korumayı, yasama üstünde askerî-bürokratik hegemonyayı esas alan 12 Eylül Anayasası'nın ta kendisidir. Seçim barajı indirilmelidir kuşkusuz, ama örneğin parti kapatmaları Yargıtay başsavcısının iki dudağı arasında kalmaya devam edecekse, bir anayasa değişikliği olmayacaksa beklenen sonucu vermez.

Halkın sözünü söyleyebildiği bir demokrasi istiyorsak halka en iyi anayasa "ihsan" etmeyi değil, halkın kendi anayasasını kendisinin yapabilmesi için "siyasi kanalları açmayı" esas almak gerek. Daha da önemlisi halk siyasi mücadele içinde nelerin değişmesi gerektiğini, önde duran engellerin neler olduğunu bizzat kendi tecrübeleriyle öğrenmelidir.

İşte şimdi yapmakta olduğumuz anayasa tartışmaları bütün bu nedenlerle çok değerlidir. Diyebilirim ki, yeni bir anayasaya sahip olmak kadar yeni bir anayasa için kamuoyunda yapılan tartışmaların kendisi önemlidir. Halktan kopuk, yalnızca partiler arası sözde uzlaşmayla tepeden yapılmış bir anayasa mükemmel bile olsa sivil demokratik anayasa ve katılımcı demokrasi anlayışıyla da uyumlu olmaz.

Tüm eksikliklerine karşın şu anda TBMM'de tartışılmayı bekleyen anayasa değişikliği paketi ileride bu anayasanın toptan değiştirilmesi ve sivil ve demokratik yeni bir anayasa için halkın siyasi katılımının yolunu açacak nitelikte. Bu paket aynı zamanda gerilimi yüksek bile olsa, yaratmış olduğu sivil demokrasi tartışması nedeniyle de önemli.

Halktan, işçiden, emekçiden yanaymış gibi görünen popülist, sözde sol argümanlarla bu anayasa paketini önemsiz göstermeye çalışanların da oyunu bozulmalı.

Barış, demokrasi, iş, ekmek ve özgürlük...

Ülkemizde bu hedefler hiç bu kadar birbiriyle iç içe ve bu denli güncel olmamıştı.

nabi.y@superonline.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Garip bir düşünce tarzı

Nabi Yağcı 08.04.2010

Garip ama bizim düşünce dünyamızda hayli yaygın. Bu garip düşünce tarzına "yangından zevk alma hâli" diyeceğim. İnsanın belki de daha ateşi ilk keşfettiği zamana kadar geri giden bilinçaltı bir dürtüyle kendini belli eden "ateş-severlik" hali bu. Neron'un Roma'yı yakarken böyle bir zevk aldığı söylencesi vardır. Bir ev cayır cayır yanarken toplanıp seyredenler kendilerinin de pek anlayamadığı bir duyguya kapılıp bu seyirden gizli bir zevk alırlar. Seyredenlerin yüzlerini dikkatle izlerseniz bazılarında bu dediğim psikolojiyi yakalayabilirsiniz. İnsanlık hâli bu, bir suçlama değil bir tesbit.

Ne var ki, içeridekileri kurtarmak, yangını söndürmek için birileri koştururken siz yalnızca seyrediyorsanız, bu hâl "insanlık hâli" diyerek geçiştirilemez. Yaşamımız önümüze gelen bir duruma müdahale etmekle seyirci kalmak arasında gidip geldiğimiz sayısız olayların örgüsüyle doludur. Sonrasında, "niye karıştım, keşke karışmasaydım"; bazen de, "neden müdahale etmedim, keşke etseydim" dediğimiz vicdan muhasebelerimiz çoktur. Türkiye öyle bir dönemeçten geçiyor ki, her birimiz bu ülkenin insanları, aydınları, yurttaşları olarak yarın düşüncelerimizden önce "duruşlarımızın" hesabını vermek zorunda kalacağız.

Yaşadığımız bu günler, özellikle son on yıl ülkemiz için ya çok sıradandır ya da değildir. Eğer sıradan değilse, ki akli başında olan herkes olmadığını görebilir, o durumda yurttaş olarak bizlerin o yönde veya bu yönde "tutum almalarımız", ülkenin kaderiyle bireyler olarak kendi kaderimizi yani tutum almalarımızı en azından vicdani düzeyde muhasebeye davet edecektir. Getirmiyor veya getirmez ise, kendi kendimizle kaldığımız zaman bile vicdanımızı bir muhasebe yapmaya iten bir dürtü belirmez ise, yangının nedenlerini "incelikli" tartışmakla yetinip yanan evi seyrediyor, dibi delik kovayla bile olsa söndürmeye koşmuyorsak o takdirde bu ülkenin geleceğe dair umutları da o evle birlikte yanıyor demektir.

Bazıları, üstünü örtme gayretiyle yanıp tutuşsa da, kendilerini "incelikli ve derin düşünceli aydınlar" kategorisinde gördüğünü gizleyemiyor. Olaylar karşısında tutum almaya, taraf olmaya çağırınları ise siyah-beyaz düşünen, herkese akıl verme, öncülük yapma saplantısından kendini kurtaramamış eski solcu, kaba aydın kategorisinde görüyor. Tutum almaya çağırınlara burun kıvrıyor. Neymiş efendim, "armudun sapı, üzümün çöpü var" demiyormuşuz.

Demiyoruz da.

Yemek yemek istemiyorsan, karnın toksa armudun sapı, üzümün çöpü diyebilirsin. Oysa bugün Türkiye'de yemek çoktan pişmiş durumda, ocağın altındaki ateş öylesine harlı ki, tencerenin dibi çoktan tutmuş, neredeyse yanacak. Bu yemek her birimizin damak tadına uygun değil kuşkusuz, benim de değil, ama demokrasiye aç isek bu yemeği yiyeceğiz. Bir yandan daha iyi yemek tarifleri verelim birbirimize ama ülkemizdeki somut koşullar önümüze bunu getiriyor. Elbette kimse mecbur değil, toksanız yemeden de sofradan kalkabilirsiniz. Fakat hiç değilse "yangın var" der gibi "tencerede sinek var" çığırkanlığıyla aç olanların iştahını kaçırmayın.

Ülkemizde bir yangın var gerçekten. Başka şeyler bir yana, yargı kurum olarak iflas etmiş durumda. Bir mahkeme heyetinin kararını bir yargıç "hükümsüz" ilan ediyor, bir yargı kararının tutukladıklarını öbürü bırakıyorsa, bir başsavcı sürmekte olan bir yargı sürecine kafalarda soru doğuran tarzda müdahale edip, savcılarını değiştirebiliyor, tutuklamaları durdurabiliyorsa; alt düzey muvazzaf subayların tutuklanmasına izin veren Genelkurmay, üst düzeye gelince suskun kalıyorsa; Mustafa Balbay gibi, tutukluluk süreleri normal çok aşanlar varken üst rütbeli muvazzaf veya emekli subaylar bırakılıyorsa; Yargıtay Başkanı "Bu anayasa paketini halk reddedecektir" diye "siyasi" beyanat verme cesaretini kendinde buluyorsa vs. vs. Bütün bunlar bizde devletin hukuka bağlı işlemediğini göstermiyor mu?

Bir ülkede yargı kurumu, "evrensel insan hakları hukuku" sistematığı temelinde "yapılanmış" değil de varolan yapı hukuk mantığıyla taban tabana ters olan, "emir-demiri keser" mantığıyla emir-komuta yani hiyerarşik biçimde yukarıdan aşağıya "sistemik örgütlenmiş" ise orada ne bağımsız ne tarafsız yargı ne de hukuk devleti varolabilir. Ne de "emir verme iktidarına" sahip olmayan biz sivillerin iradesi geçerli olur. Yani demokrasi olmaz. Olmayan demokrasinin "dahi iyisi" adına demokrasiyi oldurma çabalarına burun kıvrırmak olsa olsa demokrasiye olan açlık duygusunun yitirilmiş olması demektir.

Başkalarını bilmem, ama ben demokrasiye aç biri olarak fırıncıyı dövmek değil ekmek yemek istiyorum.

Çatalla değil elimle yesem bile.

nabi.y@superonline.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Halk kendi yapmalı

Nabi Yağcı 10.04.2010

Kırgızistan'da halkın isyanı durmuyor, 2005'te Aşkar Akayev'i deviren isyana "Halkın Devrimi" denmişti, şimdi halkın devrimine karşı, yine halkın devriminden söz ediliyor, "bitmemiş devrim" gibi bir şey. Demek oluyor ki, günümüzde de devrimleri görmek mümkün ama eskiden olduğu gibi mitleştiren, devrimi büyük harflerle yazmamak ya da büyük harfli devrimler beklememek koşuluyla.

Geçen hafta içinde, bir çevre olarak Kürt sorunu üstüne kafa yoran, paneller düzenleyen bir grup Kürt arkadaşımınla "Demokrasi ve Kürtler" konulu çok yararlı bir söyleşi yapmıştık. Bu arada Sovyetler Birliği'nde "ulusal sorun" konusunda yaptığım bir tesbit üzerine bir miktar söyleştik. O söyleşide özetle, "Sovyetler Birliği dağıldıktan sonra Sovyet coğrafyasının doğusundaki milletler içinde "kaba milliyetçiliğin" uç verdiğini, Sovyetler Birliği'nde bu tür milliyetçiliğin çözülmüş olduğunu, ama tümünden çözülmüş olduğunu sandığımız ulusal sorunun, Sovyetler çözüldükten sonra aslında tümüyle çözülmemiş olduğunu gördük" demiştim.

Yeri geldikçe yineliyorum; 70 yılı aşkın bir zaman dilimini kapsayan bir tarih içinde dünyanın gidişatına etki eden Sovyet deneyi üstüne henüz derinlemesine bir eleştirel değerlendirme yapılmadığı kanısındayım. Sanki tarihte böyle uğrak hiç olmamış, hiç yaşanmamış gibi yaklaşıyor. Sovyet deneyi bugün yalnızca "neleri yapmamak gerektiği" noktasında anımsanıyor, ama sanki oradan bugüne çıkarılabilecek hiçbir pozitif ders yokmuş gibi.

Zaman geçince unutuluyor. Bugün Türkiye'de Kürtlerin anadilleriyle eğitim hakkını alabilmelerini tartışıyoruz ve henüz yanına yaklaşabilmiş bile değiliz. Henüz bu dili tanıma safhasındayız. Oysa Sovyetler Birliği'nin tam adı Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliği (SSCB) idi yani "ulusların kendi kaderini tayin hakkı" ilkesini anayasasına koymuş özerk, yarı özerk cumhuriyetlerden oluşan çokuluslu koca bir federe devletti SSCB. Kimse yanlış anlamasın ben ulusal sorunun çözümünde bu örneğin aynıyla tekrarlanabileceğini elbette düşünmüyorum. SSCB'de farklı uluslar üstünde baskıların olmadığını asla söylemiyorum. Fakat her şeye rağmen bazı dersler çıkarmak mümkün diyorum.

Sovyetler Birliği'nde milli toplulukların anadillerinde eğitimi çözülmüştü, her birinin okullarında Rusçanın yanı sıra kendi anadilleriyle eğitim vardı, üniversiteleri, akademileri, yayınları, sanat ve edebiyatları, folklorları vardı. Anayasal ve idari özerkliklere değinmiyorum bile. Buradan bugün kendimiz için çıkarılabilecek en önemli en kaba ders şu: Bu tür temel hak ve özgürlüklerin tanınması bir ülkeyi bölmez. Tersine "ortak yaşam birlikteliğini" güçlendirir. Osmanlı'da da desantralize, merkez-dışı özerk yapılara dayalı idarî sistem Osmanlı'yı yıkan değil ayakta tutan sistemdi. Merkezi güçlendiren devlet merkeziyetçiliğine kayılınca sistem bozuldu.

Ulusal sorunun çözümü babında çıkarılabilecek ikinci önemli derse *Taraf*'ta Cemil Ertem dünkü yazısında işaret ediyor: SSCB'de "Kapitalist olmayan (non-kapitalist) yol" teorisinin yanlışlığı. Çok doğru. Kapitalizmin yalnızca bir sömürü düzeninden ibaret olmadığını, kapitalizmin toplumsal ilişkileri metalaştırarak aynı zamanda sistemi saydamlaştırıp görünür kıldığını, eski ve geri toplumsal ilişkileri çözen devrimsel değişim yarattığını çok açık dille söyler Marx. Fakat bizler önermenin yalnızca ilk bölümünü, sömürü bölümünü gördük, öbür tarafını es geçtik. Solun önemli bir kesiminin kafasında bu kaba yanılgı halen sürmekte.

Fakat şunu da söylemek gerekir: Sovyetler Birliği'nde ulusal sorunun tümünden çözülmemiş oluşunun nedeni yalnızca devletçi sosyalizmin aşiret tipi geri toplumsal ilişkileri dondurup, bastırmasından ibaret de değildir. Öyle olsaydı serbest piyasa sistemi bugün kapitalist dünyada ulusal sorunu çözmüş olurdu. Oysa biliyoruz en gelişmiş İngiltere'de bile var. Neden?

Neden ya da nedenleri bugün yeniden sorguluyoruz aslında. Millet olgusu, milliyetçilik, din, aidiyetler, kimlik, kolektif kimlikler sorunları üstüne yeniden düşünüyoruz. En önemlisi ve merkezde olanı ise ulus-devlet sorunu ve bütün bu konular bağlamında ulus-devlet modelinin perspektifini aşan, evrensel insan hakları temelli katılımcı yeni tür küresel bir demokrasi konseptine varabilmek.

Fakat her halde sonuç yerine şu genellemeyi yapmak yanlış olmayacak: Toplum mühendisliği, tepeden değişimler, özgürlükleri tepeden "ihvan" etmek değil, jakobenizm değil, artık halkın kendi eliyle, kendi birikmiş deneyleriyle "kendisi tarafından kendisi için" davranmasını esas almak.

Zararı yok yaptığımız şey süslü bir pasta olmasın, pişirdiğimiz kara ekmek olsun ama onu gerçekten halk olarak kendimiz yapalım. Şu an süren anayasa değişikliği paketinin gerçek anlamı tam da bu bana göre.

nabi.y@superonline.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Kıbrıs'ı unutmayalım

Nabi Yağcı 12.04.2010

Ne zaman "milli" davalarımızı hatırlatacak bir şey olur o zaman Kıbrıs da hatırlanır. "Kıbrıs bizim canımız, feda olsun kanımız." Normal zamanlarda ise Kıbrıs unutulur, Türkiye'de basın Kıbrıs diye bir yer ve mesele yokmuş gibi yapar. Yine öyle oluyor. 18 nisanda KKTC'de cumhurbaşkanı seçimi var, fakat basınımızda bu seçime ilgi yok denecek kadar düşük.

Gerçi bu durumu haklı gösterecek nedenler çok, iç siyasi gündemimiz macera romanlarını aratmayacak gerilim düğümleriyle dolu. Kürt sorununda diyalog kapısı aralanır gibi olduğu bir sırada umutları suya düşüren olayda yani 2009 mayısında Hakkâri-Çukurca'da yedi askerimizin PKK'nın mayınlarıyla değil, askerin mayınlarının patlaması sonucu öldüğünü öğreniyoruz. Genelkurmay'ın açıklamaları ise artan güven krizini yok edemiyor.

İstanbul Cumhuriyet Başsavcısı'nın Balyoz davası tutuklamalarına müdahalesini hazmetmeye çalışırken ardından Yargıtay Başsavcısı da çelişkilerle dolu kendi anayasa paketini açtı. Ardından Kadıköy'de Sivil ve Demokratik Yeni Anayasa mitingine polisin yine biber gazlı müdahalesini izledik ve içimiz karardı. Acaba ellerindeki fazla biber gazı stokunu eritmeye mi çalışıyorlar? Oysa Polis Haftası nedeniyle İstanbul Emniyet Müdürü alışılmışın dışında bir konuşma yaparak polisi insan haklarına saygılı davranmaya davet etmişti. Demek ki davet yetmiyor.

Gündemimizin yüksek gerilim hattı gibi olması yine de Kıbrıs'taki çok önemli seçimi unutmamızı mazur gösteremez. Herkes iyi biliyor ki, Kıbrıs sorununun çözülmemiş oluşu bugün Türkiye'nin yalnızca AB'ye tam üyelik sürecinde değil, dış politikasında, uluslararası ilişkilerinin gelişmesinde de ciddi bir engel.

Fakat asıl kambur Kıbrıslı Türklerin sırtındadır. KKTC modelinin bir başka örneği var mı, ben bilmiyorum. Diğer şeyler bir yana dünyada bir "devletin" memur maaşlarını, bir başka devletin vergi mükelleflerinin ödediği bir garabet durum var mıdır? Dünyada bir devletin iç güvenliğinin yani polis ve kolluk güçlerinin bir başka devletin

askerî gücüne bağlı olduğu bir başka örnek var mıdır? Bir de payanda ile ayakta duran bu devleti dünyanın kabul etmesi istenir!

Kuzey Kıbrıs'ta 18 nisanda yapılacak cumhurbaşkanlığı seçimi işte bu garabet halin sürmesini isteyen statüko yanlılarıyla değişmesini isteyenler arasında geçecek. Kuşkusuz bu seçim Kıbrıslı Türklerin kendi seçimidir, tercih onların. Çıkacak sonuca herkes saygılı olacaktır. Fakat kendimizi kandırmayalım, Türkiye'den yapılacak her manipölasyonun seçim sonuçları üstünde etkileri önemsiz değildir. Denktaş zihniyetinin Türkiye'deki aktif destekçileri yani "çözömsüzlük politikası çözümdür" diyenler bu seçimde boş durmuyorlar. Seçimi statükonun kazanması daha önce de yazmıştım Türkiye'nin AB politikasında ciddi bir yol kazası yaratabilir.

Yeniden aday olan Cumhurbaşkanı Mehmet Ali Talat Kıbrıs sorununun çözümünde şanstır. Yalnızca müzakere sürecinde kazanmış olduğu deney nedeniyle değil, şimdiye dek göstermiş olduğu performans nedeniyle de önemlidir. Rauf Denktaş uzun yıllar Kıbrıs'ı içe dönük bir politikaya hapsedmişti. Denktaş politikası Türkiye'nin sırtından KKTC'yi ayrı bir devlet(miş) gibi yaşatmaktı. Türkiye'nin uluslararası çıkarları onu ilgilendirmiyordu. Mesele KKTC'nin devlet olarak varlığıysa gerisi teferruattı onun için. Böyle baktığı için Denktaş, hükümete de çalım atarak Güney ile birlikte Kuzey Kıbrıs'ın da AB'ye katılmasını önlememiş miydi?

Oysa Mehmet Ali Talat, Cumhurbaşkanı olmasıyla birlikte yeni bir vizyon yarattı. Kıbrıs sorununda dünyanın gerçekleri görebilmesi için Denktaş'ın aksine içe kapalı değil dünyaya açık bir politika getirdi. Devletin tanınması değil, Kıbrıs sorununun tanınmasına çalıştı. Söylemleriyle de devlet odaklı değil, insan odaklı, değişen dünyanın yeni gerçeklerini dikkate alan çağdaş demokrat bir lider profili ortaya koydu. Bu vizyon yalnız uluslararası ilişkilerde kendisine saygınlık kazandırmakla kalmadı, Kuzey Kıbrıs toplumunun zihniyet değişiminde de etkili oldu. Belki tek eksiğı, dışa dönmeye, dış ilişkilere, Güney ile çözüm müzakerelerine odaklanmanın sonucu halkla popüler ilişkiler kurmayı biraz ihmal etmesidir.

Statükocuların engelleme çabalarına karşın kabul ettirilen Mal Tazmin Komisyonu ile bugün, Güney'in Kuzey'deki gayrimenkulleri için Türkiye'nin milyonlarca avro tazminat ödeme riskini en azından şimdilik uzaklaştırmış olduğu gerçeğini de unutmayalım.

18 Nisan Cumhurbaşkanlığı seçimi, Kıbrıs sorununu yeniden çözümsüzlüğe itecek statükoya geri dönüş politikasıyla, barışçı çözüm yolunda müzakereci ilerleme çizgisi arasında geçek.

Bu nedenle bütün kalbimle Sayın Mehmet Ali Talat'a başarı diliyorum.

nabi.y@superonline.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Saldırının gerçek sorumluları

Nabi Yağcı 15.04.2010

Ahmet Türk'e çirkin saldırı ülke çapında protesto ile karşılandı, her yandan tepkiler yağıyor. Ahmet Türk, Kürt olsun olmasın önyargıları vicdanını bastırmamış her insanın değerini teslim ettiği bir insan. Şiddete maruz kalmayı insan olan hiç kimse hak etmez ama Ahmet Türk hak etmeyenlerin başında gelir. Utanç duyduk. Bu olayda da kendisinin gösterdiği ağırbaşlı, sorumlu tutum birilerine örnek olmalı. Türkiye'nin böylesi insanlara çok ihtiyacı var. Fakat aynı nedenle en çok saldırıya uğrayan, saf dışı bırakılmaya çalışılanlar da onlar oluyor ne yazık ki.

Saldırının arkasında bir şer plânı var mı yok mu henüz belli değil. İsterse bir plân olmasın, olmaması daha rahatlatıcı görülmemeli, tersine daha kaygı vericidir. Bu durum toplumun bir kesiminde kin ve nefretin, intikamcı duyguların mayalandığını gösterir. Ortalarda deli mayın gibi saldırganlar dolaşıyor demektir. Her an bir başka kötü örnekle karşılaşabiliriz.

Mesele yaratılan Türk-Kürt gerginliği ile ilgili olunca, hiçbir olay "münferit vaka" sayılamaz. Olayın sorumlusu o failden, o kişiden ibaret görülemez. Bu nedenle Kürt sorununu pimi çekilmiş bomba haline getiren herkes, ortaya çıkacak her "münferit" olayın da sorumlusudur. Türk, Kürt gençlerimizin tabutları önünde dökülen gözyaşlarını önleme iktidarına sahipken önlemeyen herkes sorumludur. Türk-Kürt çatışmasının tohumlarını ekip her gün o intikam tarlasını sulayanlar bugün Ahmet Türk'e yapılan saldırıyı kınıyorlar. Kınamaları iyi elbette, ama ne kadar samimiler?

Daha bu saldırıdan birkaç gün önce, MHP lideri Devlet Bahçeli'nin kendi kadrolarına yaptığı konuşmayı Tv'de gördük. Sanki bir sinir krizine tutulmuş gibiydi. Öfkeden yüzü kıpkırmızı halde belki de şimdiye dek hiç olmadığı ölçüde sesinin en tiz ve en hırçın perdesini kullanarak bağıırıyordu. Kışkırtıcı olan yalnızca sesinin tonu olsa iyi, söyledikleri ondan çok daha da kışkırtıcıydı.

Anayasa değişiklik paketine destek verenleri kastederek Bahçeli şöyle diyordu: "Bunlar 'Hepimiz Ermeniyiz' diyenlerdir, ecdadımızı soykırımla suçlayanlardır, Habur'da alkışlayanlardır. Washington'da Amerikalı, Erivan'da Ermeni, Erbil'de peşmerge, Brüksel'de Avrupalı olup, ne acıdır ki Ankara'da bir türlü Türk olamayanlardır." Bu sözlerin olağanüstü hırçın ve kavgaya davet edici bir ses tonuyla söylendiğinde zaten kışkırtılmaya hazır gençler üzerinde nasıl bir etki yaratacağını tahmin etmek hiç zor olmasa gerek.

CHP-MHP muhalefetine bir anayasa değişikliğini dahi bu ülke için bir ölüm-kalım savaşına nasıl çevirdiğini hep birlikte gördük. CHP şimdi uzlaşma manevraları yapıyor; hani değişiklik paketinin tek satırını bile görüşmezsiniz, "bizim kapıya gelmeyin" dediniz de şimdi neden "kapılarına giderim" diyorsunuz? İyi hoş da, öncesinde bu toplumu neden böylesine gerdiniz? Bütün o savaş çılgınlıklarının kısır siyasi hesaplarla atıldığı şimdi ortada değil mi? Yarattığınız gerilimin sonuçlarından da sorumlu olmalısınız.

İktidar da sorumludur. "Kürt Açılımı" diye adı doğru konularak başlandı, ama sonra? Arı kovanına çomak soktuktan sonra arıların vızıltısından ürküp durdular. Yarayı açık yara halinde ortada bıraktılar. Kısır siyasi hesaplar için o yarayı herkes kaşıyabilir şimdi.

Doğrusu bu ülkenin bizlere kazandırdığı kötü alışkanlıkla, anayasa değişiklik paketi referanduma giderse "evet" çıkma olasılığının giderek arttığının görülmesiyle birlikte "kötü bir şeyler olmasa" diye elim yüreğimdeydi. Çıkabilecek en kötü şey, aynı zamanda en kolay kışkırtılabilecek durumda olan Türk-Kürt çatışmasıydı.

KCK operasyonlarıyla, taş attı diye çocuklarının tutuklanmalarıyla, Güneydoğu sınırında son zamanlarda artan askerî hareketlilik nedeniyle yöre halkı zaten yeterince tedirgindi. Bir kıvılcım önü alınamaz olaylar doğurabilirdi. Nitekim Hakkâri'de bunun işaretleri görüldü. Buna rağmen olaylarda polisin soğukkanlı davranmadığını görüyoruz. Sivil Anayasa mitinginde de gördük. 1 Mayıs yaklaşıyor yine, bakalım kaderi değişecek mi?

Her toplumsal gerilim AK Parti iktidarının reform adımlarını da yavaşlatıyor. Bu görüldükçe gerilimlerden medet umanların iştahı daha da artmakta. "Uzlaşma" adına AK Parti anayasa paketini rafa kaldıracak mı? CHP'nin üç maddeyi paketten çıkarma önerisi bu anlama geliyor zira.

Çok erken yaşta yitirdiğimiz sevgili Evrim Alataş'ı yolcu ederken içimiz acıyor. Bu ülkenin insanları, yok yere demeyeceğim asla, ama kısır siyasetler yüzünden biraz fazlaca bedel ödemiyorlar mı?

Evrim'i uğurlarken, Ahmet Türk'e de geçmiş olsun diyorum.

nabi.y@superonline.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Değişimin ışığı belli belirsizdir

Nabi Yağcı 17.04.2010

Aradıkları bulduklarından, beklentileri elde edebildiklerinden çok baskın olan bir ülkenin insanları olarak tünelin ucundaki ışığı görmemiz her zaman kolay olmuyor. Aceleciliğimiz ya da karamsarlığımız yüzünden. Oysa çok uzakta gibi görünen o belli belirsiz, mum alevi gibi titrek ışığı ayırt edip oraya doğru yürümeden çıkış yolunu bulmak olanaksız. Işımayan bir çıkış olamaz çünkü. Gördüğümüz ışığın üstümüze gelen bir tren de olabileceği kuşkusunu yüreğimizde duyuyor olmamıza rağmen o ışığa kaderimize yürür gibi yürümek zorundayız.

Bu yumruk tarihe "Ahmet Türk olayı" olarak geçecek. Buna inanıyorum. O denli önemli bana göre. Olay dediğim bu yumruğun toplumda yarattığı kolektif vicdanın tepkisidir. Vicdanlar da zayıf ışıır, ışığı belli belirsizdir aslında. Şafak sökmeden önceki ışımaya gibi. Fakat bu kez basbayağı aşikârdı. Kürt, Türk, inanani, inanmayanı, kadını, erkeği sağcısı, solcusu ortak tepki verdi ve Ahmet Türk'e siper oldu. Bir avuç şaşkın dışında.

Bu bir ışımadır. Bizi çıkış tüneline çağıran bir ışımaya. Yolu gösteriyor.

Bu ışığın peşine düşülmeli. Fakat önce onu karartmak isteyenler deşifre edilmeli. Bunu derken merkez medyada bu yumruğa destek veren üç beş şaşkını kastetmiyorum, onlar üstüne mürekkep tüketmek gerekmez ama "Deniz Baykal'a da yumurta atıldı Ahmet Türk olayı büyütülüyor" demeye getirenler gerçekte cinlik yapıp ortaya çıkan bu kolektif vicdanın tepkisini hafifletmek istiyorlar. Ne var ki, nafile çaba!

Ahmet Türk'e saldırıyı etraflıca yorumlayan pek çok yazar oldu. 15 Nisan 2010 günü *Posta* gazetesinde Rauf Tamer "Bir musibet" başlıklı yazısında bence meselenin özünü çok iyi yakalamıştı. Özetleyerek aktarmak istiyorum.

"Üzülmeyen insan yok" diyordu yazısında Rauf Tamer, "Sağcısı, solcusu, dincisi, dinsizi, herkes Ahmet Türk'e üzüldü. Oysa Demirel de yumruk yemişti. Sadece sevenleri üzüldü, muhalifleri oh olsun dedi. Mesut Yılmaz da yumruk yemişti. Sadece arkadaşları ve taraftarları üzüldü, berikiler göbek attı. Ahmet Emin, Turgut Özal, Ecevit... Bunlar üstelik suikasta uğradı..."

Sevenleri yandı tutuştu, karşıtları hiç tınmadı bile. Menderes'i düşünün. Kızılay Meydanı'nda yakasına yapışıldı. Yapışan alkışlandı. Başka örnekler de var."

"Ahmet Türk olayı hiç birine benzemiyor. Neden" diye soruyor ve yanıtını da veriyor.

"Beyefendi olduğu için mi? Dava Adamı olduğu için mi? Bu topraklara sevdalı olduğu için mi? Yoo, bütün bu özellikler, öbürlerinde de vardı. Menderes, Demirel, Özal, Yılmaz, Ecevit... Hepsi Türkiye sevdalıydı. Öyleyse Ahmet Türk'e niçin daha çok üzüldü Türkiye?"

Çünkü Türkiye korktu.

Kardeş Kavgası'ndan korktu... Terörden beter bir iç çatışmadan korktu... Ve Ahmet Türk'ün deyimiyle bir musibet, bin nasihat'ten daha fayda getirdi. İlk akl-ı selim çağrısı zaten Ahmet Türk'ten geldi, sonra bütün partiler teyakkuza geçti, medya tek yürek oldu ve inanılmaz bir şekilde Türkiye bu işin üzerine kapandı... Yıllardır hasret kaldığımız bir hassasiyet bu.

Yoksa Ahmet Türk, ne ilk yumruk yiyen siyasetçidir, ne de son yumruk yiyen siyasetçi olacaktır (...) Demek ki Ahmet Türk'ün bu ülkede olağanüstü bir işlevi var. Demek ki onu önemli bir yerlere oturtmuşuz (...) Şu anda milletvekili bile değilken topladığı bu büyük ilgi, Türk ve Kürt Gençliği'nin gönül bağlarını sağlamlaştıracaktır.

Bir yumruğun bu kadar işe yarayacağı kimin aklına gelirdi? "

Tamer'in dediği gibi, "Yıllardır hasret kaldığımız hassasiyet" nihayet ortaya çıkmıştı. Yumruğun patladığı anda doğmadı bu hassasiyet, yılların vicdanlarda biriktirdiği bir sonuç bu; Hakikat duygusunun kazandırdığı, haksızlığa, adaletsizliğe, eşitsizliğe tepki ve yaklaşan kardeş kavgasını hissetmenin getirdiği toplam bir sonuç. Elbette eğer yumruğun hedefi Ahmet Türk gibi, vicdanların onayını kazanmış olduğunu bu olayda gördüğümüz biri olmasaydı bu sonuç kendini dışa vuramazdı.

Fakat olayın yorumu burada bitmez, tersine tam da burada başlıyor. Ve Türk, Kürt herkesi, bütün tarafları Kürt meselesi üstüne yeniden düşünmeye davet ediyor. Eğer araya başka olaylar girmezse bu noktadan hareketle Kürt meselesi üstüne çözüme dair yeni düşüncelerimi okurlarımla paylaşmak istiyorum.

Sancılar, acılar içinde bir noktaya gelindiğini görüyoruz şimdi; gelinen bu nokta toplum olarak Kürt meselesinin barışçı, demokratik çözümüne eskiye oranla çok daha hazır olduğumuz bir nokta.

Işık dediğim bu işte.

nabi.y@superonline.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Kürtler sorun değil çaredir (1)

Nabi Yağcı 19.04.2010

Sürekli yineleyerek dilde pelesenk hale gelmiş olan sözcükler, kavramlar beni ürkütür. İnsanın bu yinelemeler sonucu bu sözcüklere/kavramlara hapsolup gerçekten kopması tehlikesi doğar. Bir şey beni dürttü, iğne batması gibi rahatsız etti, kendime sordum: "Kürt sorunu" deyip deyip duruyoruz, Kürtler bir sorun mu gerçekten, neden habire sorun deyip duruyoruz? Geçenlerde Kürt dostlarımla yaptığım söyleşide bu sıkıntıyı dışa vurmuş, ifade etmiştim, olumlu yankısı da olmuştu.

Türkiye'nin genel sorunlarından ya da tarihten gelen sorunlarından söz ederken "Türkiye'nin Kürt sorunu vardır" demek yanlış bir ifade değil elbette. Tıpkı Kıbrıs sorunu vardır demek gibi. Ancak bir mesele tarihsel olmanın yanı sıra aynı zamanda günlük ve sıcak bir meseleyse o durumda nefes alıp veren, canlı varlıkları kapsayan bir meseleden söz etmekteyiz demektir. Yani bugünün Kürt ve Türk insanından söz ediyoruz. Çok uzun sürmüş ve iki tarafa da çok acılar vermiş bir trajediden söz etmekteyiz. O durumda tarihteki bir soruna gösterdiğimiz soğumuş bir yaklaşımla bakamayız. El yakacak kadar sıcak bir meseleden söz ediyoruz. Elimiz yana yana konuşmalıyız.

Eğer öyleyse konuşurken veya çözümler düşünürken her iki taraf olarak da "insani duyarlılıkları" bir yan faktör değil "belirleyici faktör" görüp öne alarak düşünmeli ve konuşmalıyız. Niyetler, politikalar değil, bugün artık çözümü etkileyen faktörün "acılar" olduğunu görmek zorundayız. Birikmiş ve halen süren acıların kendisi çözüm yollarını belirler hale geldi. Kolaylaştırıcı ya da engelleyici olarak. Şöyle de söylenebilir; birikmiş acıların kendisi aslında politika haline dönüştü ama her iki taraf olarak bizler bunun farkında değiliz.

Meseleye yalnızca siyasal düzlem ve siyasal çözümler dışında bakmak, toplumsal temelde her bir insanın aklında ve yüreğinde olan biteni öne alarak görmek demektir. Oysa bundan yirmi otuz yıl önce durum farklıydı. O zaman tarihsel anlamda bir "Kürt sorunu" vardı, çözülmemiş bir sorun olduğu için. Fakat siyasa ve devlet değil de toplumlar düzeyinden baktığımızda, bu sorunu bilen bir avuç insan dışında çoğunluk olarak "Kürt sorunu"nun yaşanan bir sorun kertesinde olmadığını görebiliriz. Başka deyişle kentlerde, köylerde, mahallelerde iç içe geçmiş yaşam açısından Kürtler Türkler için bir "sorun" değillerdi.

Fakat meseleyi burada bıraktığımızda nostaljinin ötesinde bir şey söylemiş olmayız. Çünkü toplumsal olarak bu sessizlik hali Kürtler üstünde bir asimilasyon sessizliğiydi. Türkler toplum olarak gündelik yaşamları içinde farkında olmasalar bile Kürt halkı o zaman da ikinci sınıf vatandaş oldukları duygusunu duymaktaydılar, baskılar yok değildi.

Ayşe Hür, çünkü *Taraf'ta* PKK'nın doğuş ve gelişmesi serüvenini tam zamanında yeniden hatırlattı. Böylece son yirmi beş yıl içindeki değişmeyi de hatırlatmış oldu. Bu acılı süreç, yalnız Kürt aydınlarının değil yaşlılardan çocuklara kadar Kürt halkının "Kürt kimliğini" kültürel ve siyasal boyutlarda homojen bir kimlik olarak hissetme ve onu sahiplenme süreci oldu. Başka deyişle özgürlükleri için uyanış süreciydi bu.

Madalyonun bir de öte yüzü var. Bu zaman dilimi özellikle son on, on beş yılda yaşananlar, Türkler için de "egemenliklerini" fark etmeye başladıkları bir "uyanış" vesilesi, dürtüsü oldu. Egemen ulus olunduğunun toplumsal "bilincine" varılmaya başlandı. Bu farkındalık hali biri demokratik olan diğeri demokratik olmayan iki yönde bir "toplumsal açılım" getirdi. Irkçılıktan, ırkçı olmasa bile derece derece totaliter milliyetçi, "radikal Kemalist" çizgilere yayılan sağ ve "sol" milliyetçi bir kabarma oldu. Bu milliyetçi çizgi egemen ayrıcalıklarının "vesayetçi devlet" ile kaim olduğunun tarihsel bilincine varmaya başladı. Bu sınıfsal bir bilinçlenmeydi.

Bu toplumsal açılımın demokratik yönünde yol alanlar şaşırarak soruyorlar, soruyoruz: Dün 12 Eylül şiddetini yaşamış olanlar bugün vesayetçi devletin yanında, Ergenekon, Balyoz, Kafes davalarının ve anayasa değişikliğinin nasıl karşısında olabilirler? Yanıtı bana göre yukarıda söylediklerimin içinde.

Böylece şunu da söylemiş oluyorum: Irkçı/milliyetçiliğin kabarmasının nedenini PKK ile açıklamak yanıltıcıdır. Şiddete elbette karşıyız ama PKK ve eylemleri olmayan bir şeyi yaratmış değil, olanı açığa çıkarmıştır. "Bu devlet bu ülke bizim" diyen gecikmiş, geç- Türk milliyetçiliğinin derin toplumsal temellerini görünür kılmıştır.

Kürtlerin neden çare olduklarına girmedim henüz.

nabi.y@superonline.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Kürtler sorun değil çaredir (2)

Nabi Yağcı 22.04.2010

24 Nisan'ı yani 1915 Ermeni tehcirini hatırlamak için Taksim'e çıkılacak. Ruhlarımızın huzur bulması adına bir ayin gibi. "Büyük Felâket" denen, bizler için aynı zamanda adı "Büyük Utanç" olması gereken bir insan kıyımını hatırlatmak için. Bu yüzleşme çağrısı "atalarımızın" günahını hatırlamak ve hatırlatmak için. Ama dün de kalmış, körelmiş, kurumuş bir damarın günahının kefareti ödemedi, özür dilemek adına değil yalnızca. O damar bugün de atıyor. Hrant'ın katledilmesi, rahip cinayetleri bugün yaşamakta olan biz yeni nesillerin günahı değil mi?

Bu günahın adı bizdeki niteliğiyle söylersek ırkçı/milliyetçiliktir. Yani kültürel milliyetçilik değil etnik milliyetçilik. Milliyetçiliğin panzehiri ise yüzleşmektir. Hem tarihimize hem de onu doğru bilmenin uyanıklığıyla bugünle yüzleşmek.

Yüzleşmek ama ne adına?

Çok doğru bir cevap olsa da sıkça içi boşaltılarak kullanıldığı için "insanlık adına" demeyeceğim. Yüzleşme "acılarımızın dindirilmesi ihtiyacı" adına olmalı. Hrant'ı kaybetmenin, Hrant gibi güvercin tedirginliği içinde yaşayan Ermeni dostlarımızın acıları adına olmalı. (Hiç Ermeni tanımış olmayanlar bugünden tezi yok bir Ermeni arkadaşlığı edinmeli.)

Anlatmak istediklerimi *Taraf*'ta Hilâl Kaplan "'Bizim acımız' diyebilmek" başlığı altında dün benden çok daha güzel anlatmış. Yerim elverseydi bu yazıyı buraya aynen monte edip anlatmak istediklerime devam ederdim.

Önceki yazımda Kürtlerin, Türkler için toplumsal düzeyde "ortak yaşam" için bir sorun olmadığını söylemiştim. Kürtler Türkler için değil, Türk milliyetçisi/ırkçılığı için bir sorundur. Tersinden söylersek de doğru olur; Türkler değil, Türk milliyetçiliği/ırkçılığı Kürtler için bir sorundur. Aynı zamanda Türkler için de...

Ahmet Türk'e atılan yumruğun vicdanlarda yarattığı uyanışa değindiğim yazımda acıların kendisinin, henüz fark etmediğimiz yeni bir politika doğurmakta olduğunu yazmıştım. Bu yeni politik yaklaşımın adını aslında Hilâl'in değindiğim yazı başlığından alacağım: "Bizim acımız" diyebilmek.

Bu bir çağrıdır aynı zamanda. Ahlâki bir çağrı gibi duruyor sanki. Ahlâki olmaktan çok, sevap işlemek gibi aşkın bir değer adına değil de, muktedir olduğun şeyi yapmaya mecbur olmak adına etik bir çağrı niteliğinde. Fakat yine de soyut değil politik bir çağrıdır. Çünkü acı dediğimiz duygu bugün Kürtlerin de Türklerin de çözümü zorlayan ortak duygusu haline gelmiştir. Yirmi beş sene, otuz sene önce öyle değildi. Acı yalnızca Kürtlerin acısıydı.

Bugün öyle mi ya? Hiç kuşku yok acının en büyüğü, en derini yine Kürtlerin acılarıdır. Fakat artık şehit cenazeleriyle Türkler de bu acıyı hayli tattılar. Önceleri aileler, özellikle analar evlatlarının tabutları başında gözyaşlarını dışa akıtırken duygularını içe gömerlerdi. Hatta dışa karşı intikamcı sözler dışında başka şey duyulmazdı. Şimdi ise görüyoruz, gözyaşlarını akıtırken aynı zamanda "bu savaşı durdurun artık, açılımı sürdürün" taleplerini de açıkça dile getirebiliyorlar. Mayın patlaması sonucu yitirdikleri evlatlarının acısıyla o mayınların kimliğinin peşine düşebiliyorlar. Bunlar ayrıntı gibi görülmemeli. Yeni politik yönelimler buralarda aranmalı.

Yatıp kalkıp acılardan söz etmek değil muradım. Asla değil. İşe yaramaz bir popülizm olur bu. Mesele acıları politikanın diline çevirebilmektir. Ahmet Türk'ün gönülleri kazanmasındaki sır da bu aktarma becerisinde yatıyor. Çarenin çaresizliğini yansıtan o sıkıntılı cümlelerinin, gergin duruşunun gerisindeki çözüme odaklı politik ruh halini insanlar doğru okuyabildiler.

Fakat henüz "Bizim acımız" temelinde halkın çözüm beklentilerine tercüman olan yeni bir politik yönelimi iki taraf da inşa edebilmiş değiller. Baskıların, operasyonların ve provokasyonların, öfkelerin birlikte gittiği bir

ortamda, yaklaşan genel seçimler, politikaların ana yönelimini belirler olduğu koşullarda böyle bir vicdanî açılım dilinden söz etmenin lüks kaçtığına da farkındayım. Ama olsun...

Anayasa değişikliği tasarının Meclis'teki görüşmelerinde görüyoruz bunu. AK Parti yapabileceği daha ileri değişiklikleri pakete taşıyabilmiş değil, BDP ise fiilî ana muhalefet partisi olma fırsatını kullanmıyor. Bu role MHP soyunuyor. CHP'nin ortaya attığı boykot yolunu seçerse bu fırsat tümünden kaçabilir. Eğer üçüncü bir yoldan söz edilecekse bu yol pakette mümkün olabilecek daha ileri değişiklikleri savunan taraf olup ama aynı zamanda pakete "Hayır" diyecekler katılmama yolu olurdu. Şu durumda parlamentoda bu yolun savunucuları yok. Umarım BDP bu boşluğu görür.

Zaten, Kürtler sorun değil çaredir derken bir fiilî güçten söz etmiyorum; iki halkı yaklaştıracak biz'leşen acıların gücünde doğan birlikte çözüm politikalarını yaratmaktan söz etmedeyim. Bu tarihsel fırsat önemli ölçüde Kürtlerin elinde.

nabi.y@superonline.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Burun kıvrırmak

Nabi Yağcı 24.04.2010

Bugünlerde köşe sohbetlerinde, köşe yazılarında "burun" üstüne çeşitlemeler moda. Nasıl olmasın ki, bizim gazete, Enerji Bakanı Taner Yıldız ile Ahmet Türk'ün bandajlı burunla fotoğraflarını yan yana koyunca günümüz siyasetinin derin yorum gerektirmeyen tablosu çıkıvermişti ortaya. Siyaset bilimci olmak gerekmiyor, yumruk yiyenlere ve bir de yumruk atanlara ve de onların destekçilerine bakmak yeter. Yetmeli.

Tarihe baktığımızda bugünlere çok benzeyen sıkışma-dönüşme sarmalının siyasette belirleyici hale geldiği dönemlerde, normal zamanlardan farklı olarak siyasetin kristalize olduğunu, pek çok farklı temaların bir ya da birkaç temada toplanıp kendini ifade ettiğini görüyoruz. Kısacası zincirin tutulacak halkası ortaya çıkıyor. Önce de örneklemiştim ama öyle görünüyor ki, o örneğin üstünde yine durmak gerekli. Çünkü bizde, kendi deneylerimiz de içinde, geçmişten ders çıkarmak geleneği gelişkin değil.

12 Eylül dikta rejiminin, sağın da solun da partilerini, yayınlarını kapatıp, ağızlarına tıkaç vurduğunda herkes bir gerçeği görür olmuştu nihayet. 90'ların başında demokrasi konusunda tüm diğer talepler tek bir noktada toplanmıştı: Önce "düşünce, inanç ve örgütlenme özgürlüğünün" önündeki engel kalkmalıydı. Partini kuramıyorsan, sözünü söyleyemiyorsan daha ileri nasıl gidilebilirdi?

Bu engel o zamanki Türk Ceza Kanunu'nun meşhur 141-142 ve 163. maddeleriydi. Bu maddelerden ilk ikisi daha çok sola ve demokratlara uygulanırken 163. madde dindarlara karşı uygulanıyordu. Bu maddelerin hikmet-i vücudu yani varlık nedeni o zamanki deyimle "müesses nizamı" şimdiki söyleyişle "statükoyu" korumaktı. Cumhurbaşkanı Turgut Özal da artık bu maddeler kalkmalı noktasına gelmişti.

Bu maddelerin kalkması siyasetin gündemine oturduğunda solda ve demokratlar içinde bugün anayasa değişikliği konusundaki gibi bir bölünme olmuştu. Bir kısmı, "Bu maddeler bir duvardır, kafanızı patlatırsınız ama kalkmaz" diyorlardı. Bir kısmı diğer iki maddeye "evet" ama 163. madde kalkmamalı, kalkarsa laiklik elden gider demektiydi. Solun bir kısmı ise "Yalnız bu maddelerin kalkması yetmez bu anayasa tümünden kalkmalı, Özal ile bu iş olmaz" diyerek burun kıvrıyordu. Yani "burun kıvrırma" modası o zaman da vardı.

Sonra ne oldu?

Duvardır, kalkmaz kafanızı patlatırsınız, dedikleri bu maddeler kalktı. Cezaevleri boşaldı. Pür demokrasi mi geldi, elbette hayır. Terörle Mücadele Yasası geldi. Fakat duvar yıkılmamış ama delinmişti bir kez. Devlet Güvenlik Mahkemeleri (DGM) kalktı. Ceza Muhakemeleri Usul Yasası değişti vs. Yani mücadele olanaklarımız genişledi ve bugünlere geldik.

O tarihlerde, "Sol 'reel politikten' koptu, bir demokrasi konseptine sahip değil, solun krizinin geçmişe uzanan önemli nedenlerinden biri budur, bu sorun teorik bir sorundur" diyorduk. 12 Eylül dikta rejimine kim karşıysa onlarla birlikte adım atmanın yolları aranmalı diyor ve pratikte de bunu yapıyorduk. TCK 141, 142, 163. maddelerin kalkması için dindar çevrelerle ve Süleyman Demirel çevresiyle de görüşmeler yapmıştık. O zaman da şimdi AK Parti ile ilgili olarak sorulduğu gibi soruyorlardı bize: "Demirel demokrat mı?" Yanıtımız şöyle oluyordu: "12 Eylül rejimine karşı olduğu ölçüde ve karşı olduğu derinlikte ve karşı olduğu sürece demokrattır. Kimse için demokratlık babadan oğula geçen bir miras değildir. Bizim için de sorulabilir bu soru." Eklemeliyim ki, bugün reform yanlısı AK Parti ile Demirel zihniyeti, demokrasi açısından kıyas bile kabul etmez.

Geçmişe dair bir şeyi daha hatırlatmak istiyorum. O günlerde, sözünü ettiğim TCK maddelerinin kalkmasını hükümet, cumhurbaşkanı da ister noktaya geldiği halde uzun süre bir türlü gündeme alınamıyordu. Herkes, yerli ve yabancı basın merak ediyor ve soruyordu, niye diye. Yanıtını tam olarak ancak bugün verebiliyoruz: Derin devlet.

Tanrısal alâmetler yeterince birikti artık. Devlete veya devlet içinde devlet ya da derin devlete dokunabilmek için ilkin neye dokunmak gerektiği ortada. 12 Eylül Anayasası'nın kurduğu vesayet sisteminin kalbi olan yargı oligarşisine. Buraya dokunmadan başka şeylere dokunamazsınız. Dokundurmazlar. Vesayet rejimi yanlıları, yumrukçular ve destekçileri hariç halkın çoğunluğu da bunu görüyor. Anketler ortada.

Kanımca anayasa değişiklik paketinin can damarı parti kapatmalarını güçleştirmek falan da değildir. Yargı reformu olmadan gerisi lafı güzaftır. Yapılmak istenen de tam budur. Şimdi Meclis'te açık kalp ameliyatı yapılıyor.

Özetle, burun kıvrıma burnu korumaya yetmiyor.

nabi.y@superonline.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

'Özür'den daha fazlası...

Nabi Yağcı 26.04.2010

Heyecanla bekledim o ânı. Bir ilk daha gerçekleşecekti çünkü. Uzaktaydım ama yüreğim oradaydı. TV'den "bir provokasyon olmadan bu ilk gerçekleşsin" diye yürek çırpıntısı içinde izledim. Çok şükür korkulanlar olmadı. Vicdanlı insanlar Taksim'e çıkıp "Bu Acı Hepimizin" dediler. Çiçeklerle donanıp mumlar yaktılar. Haydarpaşa Garı önünde insanlarımız, 1915 Ermeni kıyımında öldürülen Ermeni aydınlarının fotoğraflarıyla gelerek "Bir Daha Asla" dediler. Ankara'da da "Öncesi ve Sonrasıyla 1915/İnkâr ve Yüzleşme" adıyla bir sempozyum düzenlendi.

Aklıma ustam geldi, Hrant'la birlikte. Keşke bu günü, bu ilki yaşayıp görebilselerdi dedim. Ustam Sargis Çerkezyan'ın ufacık evinin ufacık odasında, yatağının tam karşısında, öldürülen Ermeni aydınlarının fotoğrafları olan sararmış bir afiş, çerçevelenmiş olarak orada dururdu. Neredeyse her gittiğimde o fotoğrafları gösterir, tek tek kim olduklarını anlatırdı bana. Belli ki, uykuya dalarken onları görür, sabah yine onlarla gözünü açar, güne öyle başlardı. O sararmış afiş o ufacık odadan meydanlara çıktı dün. Bu ânı yaşamak şimdi huzur veriyor insana.

O sararmış afişte fotoğrafları olan insanlar Ermeni halkının kalburüstü aydınları, entelejansiyasıydı. Bu bile tek başına ırkçı yalanları çürütmeye yeter. 1915'teki bilinçli, hesaplı ve planlı bir cinayetin, kıyımın göstergesi bu. Bir halk bu topraklardan yalnız niceliksel varlığıyla değil kültürüyle de silinmek istenmiş. Çünkü bütün mesele Anadolu toprakları üstünde Türk kimliğinin, "ezel-ebed" varlığını kanıtlayabilmek, bu topraklarda "önce biz vardık" diyebilmek için öncekilerin evleri, kütüphaneleri, mezarlıkları, kiliseleriyle ve sanatlarıyla tarihten silinmeleri gerekirdi. Öyle de yapıldı.

Tek kimlikli bir ulus, tek kimlikli devlet, beton gibi tek vücut bir toplum yaratılmak istendi. İşte bütün cinayetlerin, kıyımların ana nedeni.

Anadolu kültürü için, mozaik değil "ebrudur" diyorum. Birkaç kez yazdım bunu. Yani, bütünü oluşturan parçalar bir mozaik tablosunda olduğu gibi keskin sınırlarla birbirinden ayrılmış değillerdi; Ebru sanatındaki gibi hem kendi renklerini, renklerin kişiliklerini koruyabilmiş, hem de birbirlerine karışarak, biri diğerini etkileyerek ortak renklerin oluşmasına yol vermişlerdi. Böylece tarihte "Anadolu ortak yaşam kültürü" doğabilmişti. Bu konu halen üzerinde yeni yeni çalışmalar yapmayı bekleyen el atılmamış, yalnızca dünü değil bugünümüzü de çok ilgilendiren bir konu. Camilerle, kiliselerin, havraların, cemevlerinin, sayısız dil ve dinin, kültürün, kavimlerin yan yana yaşamış olmaları başka nasıl açıklanabilir? Kim ne derse desin derinde kalmış, kazılıp çıkarılmayı bekleyen bu "antik hümanizma"yı çok önemsiyorum. Antik Anadolu-Yunan hümanizmasıdır bu.

Van'da ufacık bir kilise, zamana meydan okumuş, kazma darbeleriyle yıkılmaktan son anda kurtulmuştu. Akhtamar Ermeni kilisesi. Bir sürü engel çıkarılmasına rağmen restore edilebildi. Restore edilen yapı bir kilise, fakat "ibadet yeri olmasın, müze olsun" diyenler oldu. Bu direnç kısmen aşıldı. Şimdi de üstüne haçını koymak bir mesele. Haçsız kilise mi olur? İnaniyorum o da aşılacak. Burası o tarihte Ermeni Başpiskoposluğu'nun merkezî kilisesiydi. Manastırı olan bir kilise. Yani ne demek bu, burası o zamanlar yalnız bir ibadet yeri değil bir fikir ve felsefe merkeziymiş. İzleri nerede? Daha genel bir soru: Anadolu antik aydınlanmasından söz edebilir miyiz, edebilirsek Ermeni kültürünün bu aydınlanma momentinde rolü nedir? Bu konulara da girilmedi henüz.

Toprağa vurduğunuz her kazma yalnız Ermeni değil bütün Anadolu uygarlıklarının yeni izlerini ortaya çıkarır. Etnik milliyetçilik ve çarpık kapitalist modernleşmeyle buldozerleri sürüp toprağın üstünü, kültür mirasımızı dümdüz edebilirsiniz ama altındaki izleri yok etmeniz mümkün değil. Alttaki miras öylesine büyük ve zengin ki, onun tarihsel enerji birikiminin, üstüne yapılan derme çatma, sonradan görme gecekondü kültürünü fay kırılmalarıyla çatlatması kaçınılmazdı.

İşte şimdi, olan ve olmakta olan da budur.

Tarifsiz acıların kaynağı "Büyük felâket", sancılar içinde de olsa toplum olarak bugünümüzün "Uyanış"ına en önemli vesilelerden biri oluyor. En önemlisi kendimizi yeniden tanımaya başlıyoruz. Tanımak, aynada kendi yüzüne bakmakla değil tarihle yüzleşmekle olur. O oluyor. Genç tarihçilerimizi, meslekten tarihçi olmasa da tarihe meraklı aydınlarımızı "gerçeği arama aşkı" sardı. Gerçeği arama tutkusu, entelektüel bir tutku olmayı da aşip "gerçekleri halka ifşa etme" cazibesine dönüştü. Bu cezbenin, bu selin önünde durulamaz.

Özür dilemekten daha fazlası oldu, aydınlığa, yeniden doğuşa davet çıkarıldı.

Bu davet hepimize.

nabi.y@superonline.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

1 Mayıslar ve kader

Nabi Yağcı 29.04.2010

Kader, bilemediklerimizdir. Ama bugün pek çok şeyi biliyoruz artık. Ve artık kimsenin bilmiyorum, görmedim, duymadım deme hakkı yoktur. Ne yazık ki, böyle diyenler hâlâ var. Çok yazık...

1 Mayısların kaderiyle ülkemizde demokrasinin kaderi ortak oldu hep, aynı kaderi paylaştılar. Çünkü Cumhuriyet "imtiyazsız, sınıfsız, kaynaşmış bir kitleyiz" temel düsturu üstüne oturtulmuştu. Ne sınıfların varlığı, ne Kürtlerin, Ermenilerin, Rumların varlığı bu ülkenin asli gerçeği olarak kabul edilebilirdi. Öyleyse hepsi de inkâr edilmeliydi. Ne var ki, gerçeklere sırtını dönmek onları ortadan kaldırmıyor. Cumhuriyet daha kurulduğunda imtiyazlar da vardı, sınıflar da vardı, kaynaşmış bir kitle de değildik. Öyle olabilmenin tek yolu sivil demokrasiye geçit vermemekti.

Avrupa'nın burnu dibinde olup da işçi hareketine, sendikalara ve sosyalist/komünist partilere, demokrasiye karşı bu zulüm ve baskı bir başka ülkede görülmemiştir. Çünkü Türkiye Soğuk Savaş boyunca kapitalist dünyanın ve NATO'nun ileri karakoluydu. Bu nedenle bu dönemin en ağır faturasını "demokrasisizlikle" Türkiye insanı ödedi. Özellikle enternasyonalist olmak, Sovyetlerden yana bir çizgi izlemek günahların en büyüğüydü. O nedenle Türkiye Komünist Partisi (TKP) "iç düşman" sayılıyordu. "Ulusalci komünizm", "ulusalcı sol", "Türk solu" o zaman da vardı. O tarihteki TKP bugün yok ama bu önyargıların izlerini bugün bile görmek mümkün.

Nihayet 1 Mayıs, 1976'da DİSK'in öncülüğünde kuytulardan meydanlara çıkabildi. Bütün dünyada kutlandığı biçimiyle bir bayram havasında olağanüstü bir coşkuyla kutlandı o gün. Bir ilk gerçekleşmişti. Ne var ki, kader ağlarını örüyordu. Bu gidiş durdurulmalıydı mutlaka!

1977 Kanlı 1 Mayıs. 34 insanımızı yitirdiğimiz gün. O gün aslında 11 Eylül idi. Yani 12 Eylül'ün öncesi. Niye öyle diyorum? Çünkü 12 Eylül darbe planlarının çoktan hazırlanmış olduğunu biliyoruz artık bugün. Darbecilerin ilk hedefleri arasında DİSK vardı, zaten 12 Eylül sabahı ilk DİSK'e vuruldu ve binlerce sendika temsilci gözaltına alındı. 1977 kanlı 1 Mayıs'ının ertesinde olayın sorumlusu olarak medya DİSK'i gösteriyordu. Böylece 12 Eylül darbesi için ortam hazırlanıyordu. 12 Eylül sabahı darbe gerekçeleri içinde DİSK'in "silahlanmış olduğu" yalanını pervasızca ileri sürüyordu.

O kanlı gün Taksim Sular İdaresi'nin tepesinden ve şimdiki adıyla The Marmara Oteli'nden ateş eden o uğursuz elleri görmüştük hepimiz, tanıgydık. O günlerde "gizli karanlık eller" diyorduk. O eller hâlâ "gizli" mi? İçinden ateş edilen beyaz renkli Renault marka otomobil de teşhis edilmişti. Acaba yakın zamanlarda yine öyle beyaz renkli Renault nerede görülmüştü? Hafızamızı yoklayalım bir.

Bu yıl 2010 1 Mayıs'ını resmen "Emeğin Bayramı" olarak, tarihî yerinde, Taksim'de bayram havasıyla kutlayacağız. Bunu uzun yıllar 1 Mayıs'ın özgürlüğü için, demokrasi için mücadele vermiş herkese borçluyuz. Kutlayacağız ama aynı zamanda 77 1 Mayıs katliamının sorumlularının bulunması talebi de yükselecek. Bu hesap içinde ta Mustafa Suphi ve arkadaşlarının Karadeniz'de boğdurulmasına kadar geriye uzanan

cinayetlerin de hesabı var. Sabahattin Ali ve daha nicelerinin. Kahramanmaraş, Çorum, Sivas katliamlarının da. Güneydoğu'da 17 bin 500 faili meçhul cinayetlerin de.

Bu cinayetleri işleyen gizli elleri dün bilmiyorduk, hâlâ bilmiyor muyuz, bilmiyormuş gibi yapabilir miyiz?

İşte görüyoruz: 12 Eylül için DİSK'i "odak" haline getirmek için söylenen yalanların bugün de başkaları için söylendiği çıkıyor ortaya. Danıştay cinayeti ile ilgili görüntülerin silindiği kanıtlandı. O cinayet ki, AK Parti'yi "irtica odağı" olarak gösterme gerekçelerinden en önemlisi olmuştu. Basın bu cinayeti 11 Eylül olarak takdim etmişti. Yeni 12 Eylül ise 27 Nisan e-darbesiydi. Görüldüğü gibi ne 11 Eylüller bitiyor ne 12 Eylüller, ne de yalanlar.

Ergenekon davalarının arkasında durup, takipçisi olmadan, 28 Şubatların, 27 Nisanların hesabını sormadan "77 1 Mayıs'ının hesabını soruyoruz" demek artık biraz tuhaf kaçmaz mı?

Hayır. Artık kader utansın diyemeyiz, bazı şeyler kader olmaktan çoktan çıktı. Çünkü o gizli elleri biliyoruz artık. Gereklerini yapamazsak utanacak olan kader değil biz oluruz.

1 Mayıs alanlarına bayramlık giysilerimizle ve vicdanlarımız temiz olarak çıkmalıyız.

nabi.y@superonline.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Daha umutlu 1 Mayısılara

Nabi Yağcı 01.05.2010

Doğmasını beklediğiniz çocuğa isim bulmak önemlidir. "Umut" dersiniz örneğin, umutlarınızı ona yüklersiniz, o yeşertsin istersiniz. "Sevgi" dersiniz, doyamadığınız sevgileri o yaşasın istersiniz. "Özgür" dersiniz, kavuşamadığınız özgürlüklere onun kavuşmasını dilersiniz. "Devrim" dersiniz, göremediğiniz devrimi o görsün istersiniz. Umutlarınıza kavuşmuş, sevgiye doymuş, özgür biriyseniz ya da öyle hissediyorsanız neden geleceğe, doğmakta olana bu isimleri takasınız ki? Tok insanın rüyasına ekmek niye girsin?

12 Eylül zulmüne uğramış binlerce insan acaba neler görüyordur rüyalarında? Özellikle Diyarbakır, Metris gibi işkencelerin en koyusunun yaşandığı zindanlardan geçenler... Vücut ve ruh bütünlüğü parçalanmış insanlar...

Böyle bir ülkede 12 Eylülcülerden hesap sormanın kapısını aralayan bir fırsat önünüze geliyorsa, normal tepki bu fırsatı yakalamak için her şeyi yapmak olurdu. Önümüze gelen anayasa değişikliği paketine kendi adıma öyle baktım. Bir yurttaş olarak bu değişikliği destekleme konusunda hiç duraksamadım. Böylesi fırsatların bizim ülkemizde gökten yağmadığını bilen biri olarak.

Anayasa değişikliği paketinin ilk tur müzakeresi ve oylaması bitti. Başka önemli değişiklikler bir tarafa Geçici 15. Madde'nin kaldırılmasına "evet" denmesiyle 12 Eylülcülerin koruyucu zırhı resmen delindi. Kimler "evet" demiş buna, niye demiş benim için ikincil sorulardı. Hangi "yüksek siyaset", hangi "devrimci", "solcu", "ilerici" siyaset adına üretilen gerekçeler, henüz yaşı bile tutmayan Erdal Eren'i elleri titremeden astırıp, ardından, insanî tek bir kılı bile kıpırdamadan "asmayıp da beseleyecek miydik" diyebilenlere, hiç değilse dokunmak vakti geldiğinde ellerin titremesinin gerekçesi olabilir ki?

Paketin Meclis'te görüşülmesinin ikinci turunda ne olur bilmiyoruz henüz. Sonuç ne olursa olsun doğmakta olan ve hatta doğmuş olan çocuğun adını hiç ikirciklenmeden şimdiden koyabiliriz: Umut.

12 Eylül işkencecilerinden, zalimlerinden, ülkemizi onlarca yıl geriye götürenlerden hesap sorabilmeyi umabiliriz şimdi. Böyle bir umut beslemek için bugün hak sahibiyiz. Çünkü 12 Eylülcülere ilk kez dokunuldu, isterse sembolik olsun yargı yolu olasılığı belirdi. Ergenekon davalarıyla ilk kez, "dokunulamaz, dokunulması teklif bile edilemez olan" paşalara dokunulması gibi bir tabuya daha dokunuldu. Şili'de, Arjantin'de, Portekiz'de darbecilerden hesap sorulurken, bizde hiçbir şey olmuyor, yaprak bile kıpırdamıyor olmasının utancı içindeydik. Hiç değilse şimdi kafamızı yerden biraz kaldıracabiliriz. Bizde bu kadar olabiliyor, ne yapalım? 12 Eylül'ün silindir gibi üzerinden geçtiği insanların dahi askerî vesayet rejiminin koruyuculuğunu yapabildiği bir ülkede yaşıyoruz ne yazık ki. Bu da bizim realitemiz.

Daha fazlasını istemeyi elbette çok iyi anlıyorum, kendi adıma ben de istiyorum. Bu anayasanın, başlangıç hükümleri dâhil tümü değişmeli diyorum. Seçimlerde baraj kalkmalı, siyasi partiler yasası değişmeli diyorum. Fakat ulaşılabilecek hedef uzaktayken insana küçük ve kolay görünür. Realite ise hedefin önüne dikildiği durumun adıdır. Başka deyişle ilkelerinin somut siyaset biçimine büründüğü hâldir. Yaşayan hiçbir güzel, masallardaki Kaf Dağı'nın ardında uyuyan güzel kadar kusursuz güzel olamaz.

Böylesi durumlarda siyasi tutum almalarımız, duruşlarımız gerekçelerinden bağımsızlaşıyor. Siyaset sözlerde değil tutum almalarda, duruşlarda kristalize oluyor. Duruş siyasetin kendisi oluyor. 12 Eylülcülere, onların anayasasına "ya dokunacaksınız ya da dokunmayacaksınız" üçüncü yolu yok. "12 Eylülcülerden neden hesap sorulmalı" gibi bir sorunun anlamsız oluşu gibi, dokunmamanın da makul ve geçerli bir gerekçesi olamaz.

AK Parti'ye karşı oluşları da anlayabilirim ama yarın anayasa değişiklik paketi referanduma sunulduğunda halka ne diyeceğiz? Bir taraf halka "12 Eylülcülerden hesap sorulabilmesi için bu değişikliğe evet" dediğinde, öbür taraf "AKP'den hesap sorabilmek için 12 Eylül'den hesap sormaya hayır" mı diyecek?

Bugün sürmekte olan Ergenekon davasında yargılanan örgütün köklerinin 12 Eylül'e uzandığını da biliyoruz artık. Bu davanın, bir yargı reformu olmaksızın tarafsız biçimde gitmesinin ne denli çetrefil ve zor bir mesele olduğunu da görüyoruz. Ergenekon davası çürütülürse 12 Eylül rejimine dokunmak da hayal olur.

Bugün 1 Mayıs. 1976 1 Mayıs'ında olduğu gibi bir bayram havasında Taksim'de olacağız. Bir parantez açıp bir düzeltme de yapmalıyım; 33 yıl sonra ilk kez Taksim değil 32 yıl sonra ilk kez. Çünkü 1978'de de bu meydana daydık.

Geleceğe dair daha umutlu olarak 1 Mayıs Birlik ve Dayanışma bayramımız hepimize kutlu olsun.

nabi.y@superonline.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Umudumuzu koruyacağız

Nabi Yağcı 02.05.2010

1 Mayıs'ları hep Taksim'de yaşamıştım, 1976, 1977, 1978 1 Mayıs'larını. Şimdi yine Taksim'e çıkacaktım. 32 yıl aradan sonra yeniden Taksim'de 1 Mayıs'ın kutlmasına katılacağım için çok heyecanlıydım. Şişli'de yürüyüş kortejinin buluşma noktasına giderken bir yandan yüreğimde heyecan, bir yandan kulaklarımda eski günlerin

şarkıları, marşları vardı. Timur Selçuk'un ezgisiyle "1 Mayıs/ 1 Mayıs/ İşçinin, emekçinin bayramı". Venseremos, Enternasyonal.

Yürüyorum ama içinde özellikle ilk 1 Mayıs'ın yani 76 1 Mayıs'ının tarifsiz duyguları var. O gün kafamdaki sorular, soruların doğurduğu kaygılar aklıma geliyor yeniden. Ne olacak, polis müdahalesi olacak mı, kalabalık olacak mıyız?..

Kaygı ve heyecan duymakta haklıydık. O tarih itibariyle kırk yılı aşkın süredir yasaklı olan 1 Mayıs'ı ilk kez kutlayacaktık. İlk kez yasağı kıracaktık. Kırmakta kararlıydık ama başarabilecek miydik acaba? Sonrasında ne olacaktı?

Sabahın erken saatlerinde Taksim'e doğru insan seli akmaya başladığında kafamdaki sorular da yavaş yavaş silinmeye başlamıştı. İşçiler, gençler, kadınlar, çocuklar alanı hıncahınç doldurduğunda o gün duyduğum rahatlamayı tarif edemem.

Fakat şu anda Şişli Meydanı'na doğru yürürken asıl unutamadığım bir başka 1 Mayıs enstantanesi geliyor gözümün önüne.

Enternasyonal.

1 Mayıs 1976'da Taksim meydanında Enternasyonal marşının daha ilk dizelerinin hoparlörlerden duyulmaya başladığı andaki şaşkınlık. Bunu hiç unutamıyorum. Kimse beklemiyordu. Tam bir sürpriz. Marşı bilenlerin yüzlerinde derin bir şaşkınlık, duyduklarına, kulaklarına inanamama hali. Huşu içinde, ibadet eder gibi sonuna kadar dinleme... Sonra kısa bir sessizlik ve ardından bir alkış tufanı, birbiriyle kucaklaşan ve hatta ağlayan insanlar.

Bu anılar seli içinde Şişli'ye yürüyorum. Ne kadar kovmak istesem de 1977 1 Mayıs'ının o akıllara kazınan kanlı sahneleri de anılarımin içinden başını dışarı çıkarıp duruyor.

Bu ruh hali içinde arkadaşlarımızla buluşup yürüyüş koluna katıldık. Kalabalıktı herkes birbirini, katılacağı flamaları arıyordu. İlk eski 1 Mayıs'lardan bu 1 Mayıs'ın çeşitlilik bakımından farkı dikkatimi çekti. Bizim çevremizde daha çok sol örgütler, sol partiler vardı. Doğrusu sol partilerin çokluğu hemen kendini belli ediyordu. İnsan bu parçalanmışlığa üzülmeyen edemiyor. Bu çokluk nedeniyle insanlar, altında toplanacakları kendi flamalarını bulmakta güçlük çekiyorlardı. Sorup duruyorlardı. Çoğunluk gençlerdi tabii.

Taksim'e girene dek yürüyüş boyunca herkesin rahat, neşeli olduğunu gözlemledim. Gerilim yoktu. En son 1977'de ve en son 1978 1 Mayıs'ında birlikte olmuş sonra bir daha Taksim'e çıkamamış insanlar, artık pek çoğunun saçları ağarmış olarak yeniden karşılaşmalarının sevincini yaşıyorlar, birbirleriyle hararetle kucaklaşıyorlardı. El arabaları içinde, omuzlarda çocuklar...

Biz bir grup olarak Devrimci Sosyalist İşçi Partisi (DSİP) ve DUR DE gurubunun kortejinin yanındaydık. Arkamızda da EDP vardı. Önümüzdeki grubu oluşturan gençler son derece sempatikti. Müzik eşliğinde hoş sloganlar atıyorlardı. Çok sempati topladılar.

Aklımda şu sloganlar kaldı: Ergenekon dağıtılsın/ Başörtüye özgürlük? /Hiç kimse asker doğmaz/ Ölmeyecek, öldürmeyeceğiz/ Kimsenin askeri olmayacağız/ Durdur durdur, darbeleri durdur/ Yükselt, yükselt sokağın sesini yükselt...

Şenlikli, bayramlı bir yürüyüş kolu olarak Taksim'e girdik. Taksim de çok kalabalıktı. Fakat alana girince bir gerilim de hissetmedik değil. Çünkü kürsünün etrafında daha çok sol örgütlerin olduğu görülüyordu. AK Parti ve hükümet aleyhine sloganlar duyuluyordu. Umarız kötü bir şey olmaz dedik birbirimize. Nitekim Türk-İş

Başkanı konuşmaya başlayınca ısıklarla protestolar başladı ve konuşma kesildi. Olayın detaylarını henüz tam olarak öğrenemeden bu yazıyı yetiştirmek zorundaydım. Ancak Tür-İş, Hak-İş ve bazı meslek örgütlerinin alandan ayrıldıklarını öğrendik.

Üzücüydü. Yıllardan sonra ilk kez Taksim'e çıkılıyordu ve ilk kez bütün sendika konfederasyonları birleşmiş, birlik ve dayanışma ruhunda işçi ve emekçi bayramı 1 Mayıs'ı kutluyordu. Her şey de güzel gitmişti. Gerçekten çok renkli, çok heyecanlı, çok canlı bir topluluk vardı. Umarım sonunda çıkan bu tatsızlık gelecek 1 Mayısılara gölge düşürmez.

Ne olursa olsun sonuçta 34 yıl sonra Taksim'e yeniden çıkıldı ve ne olursa olsun 77 1 Mayıs'ında yitirdiğimiz insanların anısına görevimizi yerine getirdik. Kanlı pusu kuran, derin devlete, gizli ve karanlık ellere bu tür cinayetlerle bizleri, demokrasi güçlerini sindiremeyeceklerini bir kez daha göstermiş olduk.

Yaşanan olumsuzluklardan gelecek 1 Mayıslar için ders çıkarılmalı ama gelecek 1 Mayısları birlik ve beraberlik içinde kutla-maya dönük umutlarımızı korumalıyız.

NABİ YAĞCI

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Enternasyonalist çizgiden kopuş

Nabi Yağcı 03.05.2010

1 Mayıs havasındayım hâlâ. Alanda gençleri gördük çoğunlukla; attıkları kimi sloganları paylaşmasam da gönlümle hep okşadım onları. Onların isyankâr duygularını okşadım içimden. Ama bu kadar parçalanmışlıklarına üzüldüm de. Sol partileri, sol örgütleri say say bitmiyor.

Yürüyüş kolunu, alanı gözlerken bana en çok çarpan, sol parti enflasyonu ve gençlerin çok genç oluşlarıydı. Bu partiler neredeyse gençlerden ibaret. Geçmişte de gençlik, toplumumuzun dinamik bir gücü olarak sol harekette etkiliydi ama yanılmıyorsam kuşaklar arası kopukluk bu denli çarpıcı değildi.

Nedeni ise çok uzun sürmüş ve halen de kökleri temizlenmiş olmayan 12 Eylül baskı rejimidir. 12 Eylül'de doğmuş olanlar bugün yirmili yaşlarındalar. Alanı dolduran gençlerin ortalama yaş oranları da neredeyse bu. 12 Eylül darbesini bile ancak kulaktan dolma bilebilirler, ötesini ise hiç sormayın. Bu suç onların değil kuşkusuz. Kuşaklar arası kopukluk, geçmişini bilmemek, eski deneylerden bihaber Amerika'yı yeniden keşfetmek, kaderimiz gibi. Gençlerimizin siyasete ilgi duymaları elbette sevindirici ama bu kez uçurum çok ürkütücü.

Bugünlerde genel olarak tanımı belirsiz bir "soldan" söz ediliyor. Günlük dilde kolay anlatımlar için ben de genel anlamda sol deyişi kullanıyorum sıklıkla. Fakat mesele solun sorunları olduğunda bu genel sol tanımı hiçbir şey söylemez. Buradan hiçbir yere varılamaz.

Newton fiziği, Einstein'ın fiziği vardır yani fiziğin dahi dayandığı tezler, teoriler, kökler vardır. "Sanat yok, sanatçı vardır" sözünden mülhem "Felsefe yok, felsefeciler vardır" sözünü, doğrusu açıklayıcı bulurum. Sol'dan söz edildiğinde de akla Marksist gelenek gelmeli, Marksist soldan söz edilmeli. Reddedeceksek de, kabul edeceksek de, eleştirici bir yenilenmeden söz edeceksek de Marx'tan, Marksizm'den, Marx sonrası Marksistlerin düşüncelerinden söz etmek zorundayız. Marx'ın adını kullanmak, Marksist olduğunu söylemek bir şey demek değildir.

Dün alanda bu sol partilerin sloganlarını, slogan yarıştırmalarını izlediğimde kendilerine Marksist de deseler, Marx'ın kapitalizm analizinden ne denli uzakta olduklarını bir kez daha gözlemledim. 1990'lara kadar bizler de öyleydik. Bu nedenle söylediklerim burnu büyük bir eleştiri olarak görülmemeli. Ayrıca bütün sol öyledir demek de istemiyorum. Marksizm'e eleştirici bakabilen sol da var kuşkusuz. Fakat büyük bir çoğunluk öyle değil. Bunu "bağımsızlıkçı", "ulusalci" sloganlarında görmek mümkün.

Bağımsızlıkçı/ulusalci bir siyasete kaymanın nedenleri üstüne daha geniş olarak gelecek yazılarımda durmak istiyorum. Fakat alanda onları izlerken bu sapışın bana çok temel nedeni gibi gözüken bir nedeni hemen en başta söylemek, altını çizmek doğru olacak. Eğer bu çizgi –Marksist teori demiyorum, öyle büyük laf etmeyeceğim- "Marksist gelenekten" bir köklü farklılaşma içeriyorsa bunun hangi çizgiden kopma olduğunu sormak gerek. Yanıtım şu:

Enternasyonalci çizgi temelinden

Bana öyle geliyor. Bunu dediğimde bu kopuşun geçmişteki kendi hatalarımıza da ve hatta Ekim Devrimi'ne, "Devletçi sosyalizm"e kadar uzanan bu hata ve hatalar zincirinin temel nedenlerine inme imkânı da veriyor bana.

Meseleyi açmayı sona bırakarak meselenin özünün, Marx'ın hâlâ aşılmamış olduğuna inandığım "Kapitalizmin analizi" olduğunu, bunu dün de doğru anlamamış olduğumuzu, bugün ise işaret ettiğim sol'larca hepten bilinmediğini iddia edeceğim. Bol alıntı vermeyi sevmiyorum ama şimdi **Manifesto**'dan bir alıntı vermek zorundayım.

"Onlar, kurulmaları tüm uygar uluslar için yaşamsal bir sorun haline gelen yeni sanayiler tarafından; artık, yerli hammaddeleri değil en uzak bölgelerden gelme hammaddeleri işleyen, ürünleri de yalnızca o ülkenin kendisinde değil, aynı zamanda dünyanın dört bir yanında tüketilen sanayiler tarafından yerlerinden sökülüp atılmaktadır. Eski yerel ve ulusal kendine yeterliliğin ve dışa kapalılığın yerini ulusların çok yanlı karşılıklı ilişkileri, **çok yanlı karşılıklı bağımlılığı** almaktadır. Ve bu, maddi üretimde olduğu gibi zihinsel üretimde de böyle oluyor. Tek tek ulusların zihinsel ürünleri, artık ortak zenginlik haline gelmektedir. Ulusal tek yanlılıklar ve dışlayıcılık gitgide olanaksızlaşmakta ve pek çok ulusal ve yerel yazından bir dünya yazını oluşmaktadır."

"Karşılıklı bağımlılık" sözünün altını ben çizdim. Bugün bu kavram hem ekonomide hem siyasette temel bir kavram haline geldi ve sağ ve sol siyasetler ve hatta iktidarlar kullanır oldu. Ama sol ya bilmiyor, ya da unutuyor.

Bağımsızlıkçı/ulusalci kopuşun kaynağı kapitalizmi doğru tanımamak ve buradan kaynaklanan Marksist geleneğin en temel kategorisi ve doğrultusu olan enternasyonalci çizgi ve ruhtan kopmaktır.

Bu kopuşun tarihsel nedenlerine ve siyasete yansımalarına ise daha sonra bakarız.

nabi.y@superonline.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Önce vicdanı vururlar

Nabi Yağcı 06.05.2010

Hep böyle olmuştur. Çünkü vicdan, neyin haklı olduğunu sezip ama türlü nedenlerle o haklılığı kabul etmeyenlerin iç sesini dıştan birilerinin dile getirmesidir. O yüzden kendimizin de sezdiği ama kabul etmekten kaçındığı hakikatleri birisinin, birilerinin dile getirmesi kendimizle yüzleşmeye zorladığı için kızdırır bizi. Yüzleşmemek için vicdanı vururlar ilkin.

Genelkurmay Başkanı'nın bir asker olarak haddini aşip vicdanın sesini "hain" ilân etmeye yeltenmesi karşısında birkaç kalem dışında basındaki suskunluk çok düşündürücü.

Karşımızda, yaş-kuru imza, Poyrazköy silahları, Balyoz Eylem Planı gibi pek çok konuda kamuoyuna söylediklerinin ertesi gün gerçek olmadığı çıkan bir Genelkurmay Başkanı var. Görüyor ki, akli argümanlar üreterek kamuoyunu ikna etmesi, kendini inandırması, güven sağlaması artık mümkün değil. Bunun için "hainlik" suçlaması gibi soğukkanlılığını yitirmiş bir saldırı yoluna başvurmaktan başka çaresi kalmıyor. Üstelik önceden istihbarat raporlarında yer alan bir saldırı daha dün yapılabilmişken, karakollarda gençlerimizin yalnız bırakılmışlığı gerçeği kanıtlarıyla ortadayken...

Basından okudum, kısaltıp aynen aktarıyorum, son saldırılarda ölen bir gencin ailesi konuşuyor: "Şehit annesi Kadriye Özay, oğlunun kendisine, 'Anne ben eğitim alamadım, acemi birliğinde bana silah verip de yetiştirmediler. Beni nasıl yolladılar oraya?' dediğini hatırlatıyor. Özay, "Aklıma gelince feryat ettim. 'Benim çocuğumu nasıl gönderdiler?' oraya. Vatan sağ olsun ama benim yavrum gitti ben bunun hesabını soruyorum. Çocuğumu oraya gönderenden soracağım hesabını? Bunu cevaplırsınlar. Ben anayım. Benim ciğerim yandı" diye konuşuyor. Acılı baba Rahim Özay, teröre karşı askerî mücadelenin eğitilmiş kişiler tarafından yapılması gerektiğine dikkat çekiyor (...) Çocuğunu şehit eden kişilerin kimliklerinde de TC yazdığını aktaran Özay, "Onların da anne ve babaları var. Belki onlar da kan ağlıyor. Belki kendilerinden habersiz, çocuklarını zorla dağa çıkardılar. Belki onlar da şimdi buraya gelseler yine konuşurum, barışırm. Ama artık bu dursun. Bütün Güneydoğu halkına sesleniyorum. Çocuklarınıza sahip çıkın. Çocuklarınızı dağa salmayın" diyor. Şehidin ağabeyi Abdülkerim Özay ise kardeşinin 75 günlük acemiliğini İzmir Narlıdere'de yaptığını anlatıyor. Özay, şunları kaydediyor: "Acemi birliğinde üç mermi ile atış yapmış ve üçünün de karavana gittiğini söyledi. Benim kardeşim silah tutmasını biliyordu belki; ama atış yapmasını bilmiyordu. Üç karavana atıştan sonra terörle mücadele için Yüksekova'ya gönderildi."

Bedelli askerlik taleplerini "terör" gerekçesiyle reddedenler, profesyonel orduya geçmede ayak sürüyenler, teknolojik ordu yerine günümüzde hâlâ canları, gencecik bedenleri ileri sürerek, sayı çokluğuyla savaş kazanabileceğini düşünenler ölen gençlerimizin sorumlularıdır. Kürt realitesini kabule yanaşmayıp, 30 yıldır hâlâ terörle mücadele diyerek barışçı çözümlerin önüne tıkayanlar sorumludur.

Bu süre içinde 45 bin gencimizin ölümünden sorumlu olanlar sorumluluklarını, hakikatleri dile getiren yazarlara, gazetecilere saldırarak gizleyemezler. Gençlerimizi kalemler değil kurşunlar ve o kurşunlara destek verenler öldürüyor. Son yılları dışlarsak devlet denetimi dışında ciddi bir basın mı vardı bu yıllar boyunca. Siz çalıp siz oynuyordunuz. Kamuoyuna tek yanlı siz konuşuyordunuz. Tekerinize kimse çomak sokmuyordu. Neden kazanamadınız, neden ölümleri bitiremediniz? Üstelik de "başaramadık" diye itirafta bulunan sizler değil misiniz?

Bütün bunları artık herkes biliyor. Buna rağmen Başbuğ'un giderayak basına yönelik akıldışı saldırısı karşısında susanlardır asıl vicdana kurşun sıkanlar. Suskunluğu kurşun yapıyorlar. "Susun! Söyledikleriniz biliyoruz gerçek ama yine de susun. Konuşmayın. Duymak görmek istemiyoruz" diyorlar. Bizler susalım ama görüyoruz artık, ciğeri yanık analar-babalar susmuyor, onlar konuşmaya başladı bile. Bu ölümler sürdükçe daha da çok konuşacaklar. Bizleri bir biçimde sustursanız bile onları nasıl susturacaksınız? Bizlerin yıllardır yazıp çizdiğimiz hakikatleri Özay ailesi gibi dile getiren şehit ana-babalarına da "hain" mi diyeceksiniz?

Son bir ay içinde ölümler ciddi biçimde arttı. Yeniden çatışma ortamına ve Kürt-Türk vatandaş kavgasına sürüklenme tehlikesi var. Zar zor yakalanan vicdan ve hakikat çizgisi siliniyor. Bu çizgi **“önce silahlar sussun, gençlerimiz ölmesin”** çizgisiydi. Şimdi buradan geriye düşülüyor.

Bu durumu ve yaklaşan tehlikeyi yeniden değerlendirmek ve Meclis'teki anayasa değişikliği paketinin çok önemli ipuçları veren oylamasının anlamını bu değerlendirmenin çerçevesi içine oturtmak daha doğru olacak gibi.

Yaklaşan tehlike çok ciddi çünkü.

nabi.y@superonline.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

'Çözümsüzlük çözümdür'e doğru

Nabi Yağcı 08.05.2010

Açık denizde fırtınaya yakalanmış bir geminin ileri geri, sağa sola dönüşler yapması kaçınılmazdır. Geminin rotası üstünde, kaptanın, tayfaların ve hatta yolcuların kafasından geçenler de çok önemli hale gelir. Geri dönmek mi ya da yola devam etmek mi soruları sorulmaya başlanır. Hızlanmak mı yoksa motorları susturup fırtınanın dinmesini beklemek mi daha doğru olacaktır. Dıştan bakan biri o gemide hangi etmenlerin karar sürecine etki edebileceğini tam olarak kestiremez. En sağlam öngörü, çıkış limanına geri dönüşün mümkün olup olmadığı ya da en yakın limanın neresi olduğu tahminleri olabilir ancak.

Değişim üstüne çok yazıp çizdik, tekrara gerek yok. Ancak sıklıkla unuttuğumuz bir genel doğruyu hatırlamakta fayda görüyorum. Değişim nesnel bir süreçse eğer herkesi de şu ya da bu oranda içine alır. Hiç birimiz 2000'li yılların başlarındaki gibi değiliz. Değiştik ve değişiyoruz. Değişeceğiz de. Geriye dönüşün nesnel olarak mümkün olmadığını kaydedebiliriz. Çıkış limanına geri dönüş olanaksızdır.

Daha önce nedenleri üstünde durmuştum, bizim gibi köklü değişimin nesnel zorlaması altındaki bir ülkede statüko çizgisinde kalınmaz. Statükoyu korumak isteyenler bile, geriye doğru, reaksiyoner anlamda yani gerici tarzda değişmek zorundadır. Nitekim Ergenekon davalarında Türkiye'yi 1930'ların mezarlık sessizliğine geri götürmek üzere yapılmış darbe planları bu dediğimin kanıtı. Ne var ki açılan bu davalarla darbe potansiyelinin şimdilik kaydıyla gazı kaçtı. Bu durumda geminin yola devamını istemeyenler yani statüko yanlıları ne yapabilirler? En yakın limana sığınmak isteyeceklerdir. Bu liman, Kıbrıs örneğiyle iyi bildiğimiz "çözümsüzlük çözümdür" politikasıdır. Türkiye'yi, kaos ve sürekli gerilimler yaratılarak ileri gidemez noktada tutmak. Sonrası Allah kerim!

Bu politikanın hayata geçirilebilmesi için fırtınanın artması ya da artmış gibi gösterilmesi gerekir. Dikkat ediyorsak, CHP "laiklik elden gidiyor, Cumhuriyet tehlikede, bölünüyoruz" argümanlarına dayalı propagandayı eskisi gibi 7,8 şiddetinde sürdürmüyor. Şimdi temel argüman "devlet zayıflatılıyor, devlete sahip çıkalım" argümanıdır. Bu hiçbir şey yapmamayı politika haline getirmek demek. Anayasa değişiklik paketine karşı bu propaganda götürüldü. Devleti demokrasi içine çekmeyi hedefleyen bu anayasa değişikliklerini vesayetçi devlet yanlıları böyle takdim ediyorlar. Referanduma gidildiğinde bu propaganda daha da hız kazanacak.

"Devlet zayıflatılıyor, devlete sahip çıkalım" argümanı, laikçi/cumhuriyetçi, milliyetçi/ulusalcı cepheden çok daha geniş bir cephe yaratma potansiyeline sahiptir. Bir tarafın yanında tutum almak istemeyenleri de kendine

ekebilecek, ideolojisi gizlenmiş bir argüman bu.

Türkiye son beş yıldır yoğun bir siyasi gerilim yaşıyor. Yorgunluk var. Değişim içinde olan bir ülke için aslında doğal olan bu durum bizim koşullarımızda hiç de doğal olmayan ve hatta mantık ve sağduyu dışı tepkilere neden olabiliyor. Dnn akılı başında insanları içinde bile "AK Parti gitsin de isterse asker gelsin" diyenleri biliyoruz. Darbe olasılığının zayıfladığı koşullarda "AK Parti gitsin de isterse kaos gelsin" diyeceklerin çıkacağından hiç kuşku duymuyorum.

AK Parti iktidarı üstünde de bir reform yorgunluğu var. İki dönemdir iktidarda olan bir parti için bu çok doğal. Üstelik muhalefetten hiç destek almayan bir iktidar bu. Bu süre içinde iktidardan nasiplenmek isteyip de nasiplenemeyen ksknlerin sayısının artmış olması olasılığını da buna ekleyin. Bir kaos ortamında "Bu açılımlar da nereden çıktı, kanlı eylemlerin, karışıklıkların nedeni açılımlardır, Kürt meselesini çözmek bize mi kaldı, koltuğumuzda oturup iktidar nimetlerinden yararlanmak neyimize yetmiyordu" diyeceklerin sayısının artabileceğini düşünmek hiç zor değil.

Her geçen gün Ergenekon örgütlenmesinin nerelere kadar uzanmış olduğunu gitgide daha açık görüyoruz. Denizaltına TNT kalıpları yerleştirerek çocuklarımızı katletmeyi aklına getirebilen ılgınların varolduğunu da biliyoruz, isterlerse bunu bir savaş oyunu olarak düşünmüş olsunlar. 77 1 Mayıs katliamının 12 Eylül'e hazırlık olarak tezghlandığını da biliyoruz. Ve başkalarını da...

Kaos yaratıcı eylemlerle iktidarı ve ülkeyi destabilize ederek reformları, ileriye gidişi durdurma, siyaseti ve toplumu 'çözümsüzlük çözümdür'e razı etme oyunları nasıl bozulabilir, bu yeni tehlike nasıl nlenebilir?

Gidişatı yorumlarken bu sorunun penceresinden bakmak bana hayati önemde görünüyor. Pazartesi günkü yazım bu bakış açısıyla olacak. Zira bana göre bu tehlikeye set çekebilecek g TBMM ve Meclis içindeki iki siyasi partidir.

AK Parti ve BDP.

nabi.y@superonline.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Değişimin Işığında AKP ve BDP (1)

Nabi Yağcı 10.05.2010

Anayasa değişikliği paketi AKP ve BDP'yi bir kez daha karşı karşıya getirdiği gibi özellikle BDP'yi eleştirilerin odağı yaptı. Bu eleştirileri ben de haksız bulmuyorum. BDP'nin tutumunu savunmak üzere üretilen argümanlar da ikna edici olmaktan çok uzakta. BDP'nin CHP-MHP ile aynı fotoğrafta yer alması çok ciddi bir kırılmadır. Bu görüntüyü hiçbir argüman değiştiremez. Bu nedenle de Kürt çevreleri içinde kimileri bu görüntüye uygun yeni tezler ortaya atıyor. Kürt sorununun CHP-MHP ve devlet ekseninde çözüleceğine dair. Bana göre böyle bir tez saçmadır.

Fakat bu kırılma ve bu görüntüye rağmen Kürt hareketinin CHP-MHP ile aynı zihniyeti paylaştığını söylemek, Başbakan'ın ifadesiyle "ruh ikizi" demek de aynı derecede yanlıştır. Gelecek öngörüsünden yoksun eleştirilerdir bunlar. Kaldı ki, BDP'nin bu noktaya kaymasında AK Parti iktidarının yanlışlarını, günahlarını görmemek de olmaz.

Ben bu yazıda çok ciddi olan bu güncel kırılmaya karşın BDP'nin nesnel olarak neden statüko yanlısı olamayacağını ve neden AKP ve BDP'nin değişimci iki siyasi dinamik olduğunu anlatmaya ve günlük bakışın ötesinde, neden farklı bir bakışa ihtiyaç olduğuna işaret etmeye çalışacağım. Önce AKP ile başlayalım.

AK Parti iktidar olduğundan beri, yani 2002'den buyana, bu partinin "değişimci bir parti" olduğunu söyledim hep. Bu nedenle de soldan çok eleştiri, buna eleştiri bile denemez, çok saldırı aldım. Analizimi bu partinin yönetici kadrolarına bakarak yapmadım. Türkiye'de kapitalizmin gelişim ve değişiminin analizi temelinden hareketle AKP'nin dayandığı tabanın ekonomik, sosyo-politik ve kültürel eğilimlerini dikkate aldım. Bu partinin, İslamî duyarlılık temelinde bir dünya ve Türkiye tasavvuruna sahip, tarihsel bakımdan köklü bir sosyal/siyasi hareketin kendi içinde değişerek "İslami duyarlılıklı-yenilikçi bir hareket" olarak doğdu sonucuna vardım.

Özetle AKP Batılı sosyolojik ölçüler içinde kategorize edilemeyecek olan nev-i şahsına münhasır, yani bize özgü bir partidir.

AKP tabanıyla ilgili doğrudan gözlem yapma olanaklarım da oldu son yıllarda. Çok sınırlı gözlemlere dayansa da, bulgularım yukarıdaki analizimi doğrulayan şeyler oldu. Hatta öngördüğümde daha fazlasını gördüğümü dahi söyleyebilirim. AKP'ye dıştan ve önyargılı bakanların, 'İslami duyarlılık' ile 'dincilik' arasında hiçbir fark görmeyen Kemalist ve sol mekanikçilerin bu partinin tabanındaki "yenilikçi fikirsel canlılığı" görmeleri mümkün değildir. AKP deyince, bu çevreler, bu piramidin tepesini görüyorlar yalnızca.

Bu söylediklerime mekanikçi bakanlar benim bu partinin iç çelişkilerini görmediğimi, devletçi-milliyetçi etkilerden masun bir parti olduğunu düşündüğümü, AKP'nin değişim konusundaki sınırlılıklarını hesaba katmadığımı düşüneceklerdir. Öyle değil oysa. Pratikte de zaten öyle olmadığını somut örnekleriyle her gün görüyoruz. AKP bütün bunların diyalektik bütünü olduğu için "orijinal" zaten. Değişim sürecinde bu partideki git-gelleri göreceğiz hep.

AK Parti iktidarının bugünkü siyasi pozisyonunu ise sıklıkla yinelediğim bir denklem içinde özetliyorum: Tarihsel bakımdan "iktidardaki muhalefet."

Cumhuriyet'in kuruluş biçimi tepeden değişim, toplum mühendisliğidir. Son tartışmalara da bir atıf yapayım; Atatürk bir plancı ya da mimarsa, İsmet İnönü toplum mühendisidir. Toplum mühendisliğinin bütün ideolojik donanımlarıyla birlikte. Bu donanım faşizm değildir, "vesayetçi militer devletçiliktir". Bu çizginin günümüzdeki temsilcisi ise CHP'dir. Dolayısıyla CHP ne kendini ne de toplumu değiştirebilir.

CHP'nin bugünkü siyasi pozisyonunu ise "muhalefetteki iktidar" olarak tanımlıyorum.

Değişimin ikinci güçlü dinamiği Kürt özgürlük hareketidir. Bu hareketin günümüzdeki yasal son temsilcisi, eğer kapatılmaz ise BDP'dir. BDP'yi de piramidin tepesi olarak görmek gerek. Taban ise daha geniş olarak, PKK ile PKK çizgisine eleştirileri olanlarla birlikte geniş Kürt hareketidir. Kürt sorununu çözmekten söz ettiğimizde, sorun bizimdir ve dolayısıyla bu sorunun çözümünün yasal enstrümanlarını Türkiye sınırları içinde görmek zorundayız. Fakat sorundan değil de Kürt hareketinden söz edince, bunun dört parçalı bir mesele olduğunu unutacak olursak, Kürtlerin bakış açılarını ve duyarlılıklarını anlayamayız. Çünkü o durumda, aynı bakış açısına sahip değiliz demektir.

Her halde Kürt halkının "değişim" istediğini söylemeye gerek bile yok. Mağdur bir halk başka ne ister? Kürt meselesi Osmanlı'da bir özerklik meselesi, özerkliğin ihlali meselesi olarak başladı Cumhuriyet ile birlikte kimlik meselesi biçimini de aldı. Çünkü Kürt kimliği, Kemalist siyasi rejimin, tıpkı İslam kimliği gibi, dışladığı bir kimlikti. Bırakalım kimliğini tanımayı "Kürt" yoktu zaten! Aynı zamanda Güneydoğu halkının ekonomik sosyal ve kültürel bakımdan ağır mağduriyetini, otuz yıldır süren kanlı çatışmanın doğurduğu büyük kayıpları ve

dayanılmaz yaşam koşullarını da eklediğinizde Kürtler değişim istemeyecek de kim isteyecek? Egenin mağrur ve müreffeh halkı mı? Kaldı ki, onlar da istiyor.

Sonuç olarak şuraya varmış oluyorum: Türkiye tarihsel ve güncel koşullar altında nesnel olarak değişim zorlamasıyla yüz yüze. Bu sürecin ilerleyebilmesi de, kaos yaratma planlarıyla kesintiye uğrama tehlikesinin önlenbilmesi de, değişim talebi yapısal bir talep olarak bünyesinden doğan iki sosyal/siyasal dinamiğin, AKP ve BDP'nin işbirliğine bağlı. Bugün için kimilerinin imkânsız gördüğü bu işbirliğini ben hiç de imkânsız görmüyorum.

Bu işbirliğini mümkün kılacak katalizör ve üçüncü bir değişim dinamiği daha var. Yerim fazlasıyla bitti, konuya devam edeceğim.

nabi.y@superonline.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Değişimin Işığında AKP ve BDP (2)

Nabi Yağcı 13.05.2010

Tencere yuvarlanır, kapağını bulur. Komplocu siyaset ancak komplocu siyasetle değişir. İttihat Terakki usulü değişim yani. Sonuçları ise hiç de hayırlı olmaz. Deniz Baykal'ın istifa etmesi / ettirilmesi bana göre bundan ibaret. İzleyip görelim.

Geçen yazımda özetle tarihten günümüze gelen iki güçlü değişim dinamiğinden söz etmiştim: Piramidin tepesi olarak bakmak kaydıyla AKP ve BDP. Köklü bir demokratik değişim için bu iki güçlü dinamiğin işbirliği yapmalarının nesnel olarak zorunlu olduğunu, güncel görünümün aksine bunu mümkün gördüğümü yazmıştım. Yazımı bitirirken böyle bir işbirliği için katalizör olabilecek olan ve aynı zamanda kendisi de başlı başına bir değişim dinamiği olan bir üçüncü faktörden söz açtım.

Bu dinamik faktör "yeni entelektüel aydınlar hareketi" dediğimdir. Geçmişte devlet ve iktidarlardan bağımsız bir kamuoyundan söz etmek mümkün değildi. Günümüzde ise küreselleşme süreçlerinin yarattığı bir sonuç olarak ulus-devletin egemenlik alanının aşınması veya hegemonya parçalanması sonucu ortaya çıkma şansı bulan, devlet dışı olma anlamında sivil, demokratik değişimci bir kamuoyu mekânlarından veya çoğulculuşmuş kamuoyundan söz etmek mümkündür. Bu alanın sürükleyicileri ise "yeni entelektüel aydınlar hareketidir."

Önce kavramsal bir açıklama yapmak zorundayım. "Entelektüel aydın" tanımından ne anlıyorum? Ya da niye böyle iki sözcüklü tümleşik bir kavram kullanıyorum? "Bâb-ı Âli yüksek kapısı" gibi aynı anlama gelen iki sözcüğü yanlılıkla kullandığım düşüncesi doğabilir. Gerçekten de bu iki sözcük çoğu kez aynı anlama gelmek üzere biri diğerinin yerine kullanılabilmekte. Entelektüel sözcüğünün kullanımının tarih içinde değişen anlamları incelendiğinde bu sözcüğün tarihsel orijinindeki anlamının bir farklılık içerdiği görülür.

Entelektüel sözcüğü, kaynağındaki anlamıyla zihinsel gücünü, bilgi birikimini kurumsal otoritelerden, örneğin kilise ve devletten, resmî görüşlerden bağımsız olarak toplumun aydınlanmasına harcamayı kendine görev edinmiş aydınları anlatır. Bizde kullanıldığı gibi bilgi birikimi yüksek, her şeyi bilen, malumatfuruş kişi anlamında değil. Kendi mesleki uzmanlık alanının dışına çıkabilenlerdir entelektüel olanlar. Bir mühendis kendi alanında çok bilgili olabilir ama bu bilgilerini mühendislik alanı dışında kullanmıyorsa entelektüel sayılamaz. "Aydın" sözcüğünü ise bildik anlamıyla okumuş kişi anlamında kullanıyorum. Zihinsel yetilerini devletin

hizmetine adanayan aydınlar olduğu gibi, bir entelektüel olarak resmî otorite ve kurumlardan bağımsız, özerk olarak kullanabilen aydınlar da vardır.

Cumhuriyet kuşağı aydınının bana göre trajik olan hikâyesi başlı başına incelenmeye değerdir. Fakat istisnaları olsa da aydınlarımızın genel olarak devlete bağımlı bir zihin ve fikir dünyasına sahip olduğunu söylemek yanlış olmaz. Eleştirici düşünce geleneği olmayan, ya da az gelişmiş olan bir toplumuz.

İşte günümüzde parçalanan yapılardan birisi de devlete bağımlı bu zihniyet, fikir ve kültür dünyasıdır. Başka deyişle kapıkulu aydınları çağı kapanmak üzeredir. Bu yönde son yıllardaki gelişmeler umut verici görünüyor. Yalnızca medyaya yansıyan örneklerden hareket etsek bile ülke sorunlarının çözümüne kendi bilgi birikimleriyle ve eleştirici bir yaklaşımla katkı sağlamak isteyen aydınlar hızla artıyor. Örneğin resmî tarih didik didik ediliyor.

Bizde yeni gelişmekte olan bu aydınlanma süreci dünyadaki değişimlerden bağımsız da değildir, tersine onların da etkisiyle ivme kazanıyor. Bilgi çağından söz ediyoruz zira. Bilgi hem üretim sürecine yeni bir meta niteliğiyle giriyor hem de toplumun siyasal ve kültürel değişiminde ekonomiden görece bağımsız bir değiştirici özne rolü oynuyor. Türkiye’de merkez medyanın nicel gücüne karşın *Taraf* gibi küçük bir gazetenin nasıl özerk bir kamuoyu yaratmada işlevli olabildiğine bakmak bu dediklerim için iyi bir örnek oluşturabilir.

“Yeni” sıfatını kullanmam ise geçmişten farklı olarak entelektüel uyanışın siyaset dışı değil siyaseti kuşatan bir hareket niteliği almış olmasına işaret etmek içindir. Bu hareket siyasi partilerin hem içinde hem dışında gelişiyor. Önemli olan kamuoyu yaratmada artık siyasi partilerin tekelinin kırılıyor olmasıdır. Yeni entelektüel aydın hareketini merkezî ve homojen bir şey olarak tahayyül etmek de doğru olmaz. Adı duyulan duyulmayan, yerel ve ülke düzeyinde irili ufaklı farklı fikir çevreleri gelişiyor.

Bu üçüncü değişim faktörüne de işaret ettikten sonra değişim ve AKP-BDP ilişkilerine daha somut planda bakabiliriz. Demek ki, bu mevzuda bir yazıya daha ihtiyaç var.

nabi.y@superonline.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Değişimin ışığında AKP ve BDP (3)

Nabi Yağcı 15.05.2010

Mümkün olan, çoğu kez imkânsız gibi görünenin kapı komşusudur. Bugün AKP hükümetiyle BDP birbiriyle en fazla çatışan iki kutuptur. BDP, örneğin CHP veya MHP ile, AKP ile olduğu kadar aynı şiddette çatışma içinde değildir. Oysa Kürt meselesinin çözümüne karşı olan eksen CHP-MHP-devlet eksenidir, AKP değil. Terside geçerli, Kürt Açılımı’na soyunan AK Parti iktidarı da en fazla BDP (DTP) ile çatışır durumda oldu. Bir paradoks gibi görünen bu durum aslında öngörülemez bir durum değildi. AKP iktidardı her şeyden önce. Fakat çatışmayı rasyonalize etmek için her iki tarafın ürettiği gerekçeler yine her iki taraf için öngörülebilir politikalar üretmeyi engelliyor. Şu anda, özellikle Habur girişinin başarısızlığa uğramasından sonra, iki taraf için de tam bir belirsizlik durumu var.

Hem iktidar hem BDP bu belirsizlik noktasında uzun süre duramaz. Kürt sorununun çözüm sürecinin durmuş olması iç ve dış politikada iktidarı ciddi adımlar atmakta zorlayacağı gibi, bu belirsizlik BDP’yi de beklentileri yükselmiş olan kendi tabanı önünde somut çözüm isteğiyle sıkıştıracaktır.

İşte geline bu noktada çözüme yönelik somut politika üretememe hâli, bu tıkanmışlık aynı zamanda, ileriye gidebilmek için AKP-BDP işbirliğini zorunlu kılan hâldir. İnkârın inkârı hâli. Neden öyledir?

İçine düşülen “çözumsuzlük” durumu, tarihsel ve güncel olarak değişimin dinamik gücü olan ve çözüm imkânlarını elinde tutan iki tarafı da içten içe çürütür. Çözüme yönelmeyen bir enerji yıkıma yönelir. Bu durum kendini genel seçimlerden sonra boşluk olarak hissettirecek. Zaten bir işbirliği imkânından söz ederken bunun ipuçlarının seçimlerden önce görülebileceğine ihtimal vermiyorum. Sonrası için düşünüyorum. Fakat zaman kendiliğinden çözüm üretmeyecektir, bugünden yapılması gereken şeyler olmalı.

Referandum ya da seçimler, iktidar için olduğu kadar muhalefet için de, yalnızca izlenmiş olan siyasetler değil izlenecekler için de bir güven oylaması niteliğinde olacak. Eğer Kürt meselesinin çözümü için “Kürt Açılımı” yapılmamış olsaydı bu konuda bir tarafın genel vaatleri, öte tarafın genel talepleri yeterli olabilirdi; Şimdi ise yetmez. Kürt sorununun çözümünde, 2002 öncesinde ya da sıfır noktasında değiliz. Geline bu noktada durum “nasıl çözülecek” genelliğinde bir soruyu da aşmış, çok somut ve kilit bir soruya dayanmıştır. AKP’ye de BDP’ye de şu soru sorulacaktır ve soruluyor:

Kiminle çözeceksin?

Bu soru herhangi bir sosyal problemin çözümünün başlangıç sorusudur. Bu nedenle, bazı adımlar atıldıktan sonra şimdi bu soru soruluyor olmakla, süreç bir bakıma başa dönmüş gibi görünse de öyle değildir. Kürt meselesinin esası, meseleyi mesele yapan da zaten tarih içinde devletin Kürtleri tanımama siyaseti değil miydi? Ama bugün geline bu noktada yanıt artık tek taraflı, devletten beklenen bir yanıt olmaktan da çıkmıştır. Burası çok önemli. Nitekim bu sorunun artık Kürtlere de soruluyor olması, Kürtlerin –adı konulmuş olmasa da– muhatap alınma, taraf olma gücüne eriştiklerini göstermekte. Demek oluyor ki, Kürt meselesinin çözümü olgunlaşma momentine girmiştir. Bu durum bir başka şey daha demektir:

Kürt Açılımı’nın başarısızlığa uğramasında birçok neden sayılabilir ama yaşanan deney “kiminle” sorusuna yanıt verilmemiş olmasının, başarısızlığın ana nedeni olduğunu artık açık biçimde gösteriyor. Sorunun üstünden atlamanın sorumluluğu ağırlıkla iktidarın omuzlarındadır. Ancak, anayasa değişiklik paketi Meclis’te görüşülünceye dek bu yanlış tek başına iktidarın yanlışı olarak görünüyordu; fakat gördük ki bu soru Kürtler için de yanıtı verilebilmiş bir soru değilmiş meğer. Yoksa, CHP-MHP ile aynı safta görünme riski göze alınabilir bir risk olmazdı. “Kiminle” sorusu, BDP’yi asıl referandumda sıkıştırıracaktır –eğer “boykot” düşünülüyorsa.

“Kiminle çözeceksin” sorusunun yanıtı ötekinin tutumuna bakarak verilecek, “sen beni tanımayasan, ben seni hiç tanımayrum” gibi subjektif bir yanıt olamaz. Kürt meselesi gibi kökü derinlerde olan bir meselede bu sorunun yanıtı ancak tarihsel ve somut siyasi analize dayalı verilebilir. Bu üç yazı kapsamı içinde bu konuda kendi düşündüklerimi çok özetle de olsa aktarmaya çalıştım.

Genel seçimler öncesinde, “kiminle” sorusuna açık yanıtlar gelebileceğini uman bir siyasi saflık içinde değilim. Fakat her iki taraf açısından da siyasi mücadelenin sivri ucunun “amasız, fakatsız” biçimde “askerî vesayet rejimine” yöneltilmesi başlangıç için yeterli olur. Bu tutumu destekleyecek artık gelişkin bir demokratik kamuoyu ve dinamik bir entelejansiya da var.

Demokrasi açısından da ak koyun kara koyun ya da zurnanın zırt dediği yer burası değil mi?

nabi.y@superonline.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Kendi adıma özürlerimle

Nabi Yağcı 17.05.2010

Bu yazımın akşam seçtiğim konusu başkaydı. Yasemin Çongar'ın "Ordu nasıl demokratikleşir" başlıklı yazı dizisi tam da anayasa değişiklik paketi üstüne tartışmaların gittiği bu günlerde çok öğreticiydi. Hasan Cemal'in, henüz okumadım ama artık içeriğini bildiğimiz yeni kitabının yayımlanması da doğrusu zamanlama olarak çok denk geldi. Çongar'ın yazı dizisini okuyanlar İspanya'da sosyalist bir hükümet altında bile askerin boyunduruğundan kurtulup demokrasiye geçebilmek, demokratik konsolidasyon için on yılı aşkın bir süre nasıl zorlu reform mücadelesi verildiğini, bazen iki adım ileri bir adım geri gidilmiş olduğunu, askere ödünler verilmek zorunda kalındığını görebilirler. Bir sosyalist hükümet değil de AKP iktidarı altında önümüze gelen çok önemli bir fırsatı, anayasa değişiklik paketini önemsiz görenler bu yazı dizisini mutlaka okumalıdır.

Yazı dizisi üstüne yazdığım ve temel fikri yukarıda söylediklerim olan yazımın başlığı "Ege'de barış Güneydoğu'da kan birlikte olmaz" idi. Son günlerde Güneydoğu'daki artan askerî hareketlilik ve Kürtlere yönelik yeni tutuklama dalgasından duyduğum ciddi kaygıları dile getiriyordum. KCK operasyonları da, dayandırılan gerekçeler ne olursa olsun yanıltıcı. Belediye başkanları hâlâ tutuklu. Taş atan çocuklar kötü koşullar altında hâlâ içerdeler. Muğla'da öğrenci çatışması olarak basına yansıyan olayların öyle olmadığını, bana gelen iletilerden çıkarak olayın Kürt öğrencilere yönelik ciddi bir linç tehlikesi gizlediğine dikkat çekiyordum o yazımda. Nitekim sabah *Taraf*'ı açtığımda Bülent Arınç'ın "Endişeliyim bir şeyler olacak" sözünün manşet yapıldığını gördüm.

İçeriğini özetlediğim akşamki yazımı bir kenara koydum. Bu kötülüğü sevgili Yıldırım Oğur yaptı bana. "Özür dilemek için 10 gününüz var" başlıklı yazısını okuyunca yazdığım yazıyı bırakmak zorunda hissettim kendimi; kötülük dediğim bu, yeni bir yazı yetiştirme stresi içine soktu beni Oğur. Ama çok iyi yaptı. Halbuki ben yaşayıp görmüştüm, iyi bildiğimdi Yassıada'da "Bebek davası"; o ise o tarihlerde doğmamıştı bile. Tarih dediğin işte bu işe yarar dedim kendime. Günümüzde en azından yakın tarihi bilmeden iyi gazetecilik yapılamayacağını da görüyoruz her gün.

Gerçekten de Oğur'un yazısında dediği gibi 27 Mayıs ile "amasız" hesaplaşmamak günümüzde de süren "27 Mayıs solculuğunun" temel karakteristiğidir. Kendi adıma konuşayım, benim 27 Mayıs ile hesaplaşmam çok değil 20 yıl kadar öncesine gider. Oysa lise yıllarımda henüz yeni yetme delikanlı iken yaşamıştım 27 Mayıs'ı. Marksizm ile tanışana dek ve hatta tanıştıktan sonra bile 27 Mayıs solcusu olmuştum uzun yıllar. 27 Mayıs devrimdi ve 27 Mayıs Anayasası "devrim anayasası" idi benim için de. 1960'lı yıllarda gençlik eylemlerinde, Mao'nun kızıl kitabı gibi cebimizde anayasa kitapçıkları taşır, polisle çatışmada suratlarına tutardık. Hani, korku filmlerinde vampirin yüzüne haç tutarlar ya onun gibi. Ne büyük aymazlık? İlk zamanlar polis şaşalar, duraklardı ama sonra uyandı, "sizin de anayasanızın da..." deyip cop ziyafetine girişti. Deniz Gezmiş hareketi ise polisle karşılaştığında "ordu gençlik el ele/ordu yanımızda" sloganını atardı, elbette onlar da bizler gibi cop ziyafetinden nasiplerini alırlardı.

Demokrasi sandığımız 27 Mayıs askerî darbesi ve onun anayasasıyla birlikte askerî vesayet rejiminin ilerici görünümlü hem ideolojik hem yapısal "militarist konsolidasyonunun" temellerinin atıldığının farkında bile değildik. Öyle bir muhkem temel ki bu, çatlatabilmiş olduğumuz bile bugün için çok kuşkulu görünüyor bana.

Yıldırım'ın insanı iğne gibi dürten yazısının üzerimdeki etkisi bunlar değil. Bunları çoktandır yazıyorum zaten. Adnan Menderes ve arkadaşlarının idam edilmelerinin vicdan yarası olduğunu da yazmıştım; ama Adnan Menderes için açılan "Bebek davası"nı bu sabah yeniden hatırlamam yüzümün utançtan kızarmasına neden oldu. Ve bu yüzden de bir başka yazı yazamadım. Adnan Menderes idam edilmezden önce "Bebek davası" ile

linç edilmişti. O tarihlerde İsmet İnönü, CHP, üniversite, yargı, basın bu linçin tarafıydı ve 27 Mayıs solcuları olarak biz gençler de bu linçe alet edilmiştik.

“O tarihte yeni yetme gençtim” demeyi inanın denedim ama beni rahatlatmadı, vicdanımın sesini bastıramadı. Kendimi o günlerde “solcu”, “ilerici” sayacak kadar aklım başımda olduğuna, uzun yıllar 27 Mayıs solculuğundan uyanamadığıma göre o günahın kefareti ödemediydim. Özür dileyerek.

Bu duygular içindeyken, Başbakan’ın kaset olayına ilişkin Baykal ile ilgili son açıklamalarını da ayıp bulduğumu söylemeliyim.

nabi.y@superonline.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Zonguldak kan ağlarken

Nabi Yağcı 20.05.2010

Kaset olayı çıktığından beri medya, CHP içinde olan bitene kilitlendi. CHP’deki süvari değişimi hiç kuşku yok önemli. Hafta sonu yapılacak kurultayı da gördükten sonra daha isabetli değerlendirmeler yapılabilir. Şimdiden söylenecek şey, değişime CHP’nin bile direnemediğidir. Soru ise “özde mi söz de mi” sorusudur. Yanıtlarını sonraya bırakıp, sözde de kalsa CHP gibi katılaşmış bir devletçi parti için çatışmacı, kutuplaştırıcı gerilim siyasetinden uzaklaşan bir üslup değişikliği dahi önemli görülmeli.

Dikkatler CHP üstüneyken Zonguldak, yeraltında aldıkları her nefes her saniye biraz daha azalan otuz can için kan ağlıyor. Aslında bütün Türkiye ağlamalıydı. Manşetler, sürmanşetler Zonguldak faciası üstünde olmalıydı. Yeraltında onların nefesleri tükenirken yer üstünde bekleyen ailelerinin, ana babaların, eşlerin, çocukların da umutları tükenmekte. Şimdi siyasiler Zonguldak’a koşacaklar; her zamanki bildik üzüntü maskeleri takılarak demeçler verilecek.

Zonguldak kömür işçilerinin başlarına gelen bu felaket ilk değil. Yıllarca sürdürülüp gelen popülist, yani halk yardakçısı politikaların ürünü. Geçmişte de çok tartışıldı, şimdi onlara girecek, şöyle olmalıydı, böyle olmalıydı diyecek değilim. Şu anlarda bütün dikkat yeraltındaki 30 canımızın kurtarılmasına verilmeli. Sonrası sonra konuşulur.

Bu kaygılı bekleyiş içindeyken ülkemizde insana verilen değer meselesi yeniden dürtüklüyor beni. Hemen her gün siyaset başta olmak üzere her alanda insanımıza verilen ‘değersizliğin’ sayısız örneğini yaşıyoruz, ama yokmuş gibi yapıyoruz.

Çağımızda uygarlık, ne milli gelirin artmasıyla, ne cep telefonuyla, ne bilgisayar kullanımı ile ölçülebilir. Eğer uygarlık diye bir şeyden söz etmek doğruysa, ölçüt, insana verilen değerden başka bir şey olamaz. Başka deyişle insana verilecek değer gelecek güzel günlere ertelenemez. Hemen bugün burada olmalı.

Bugün Zonguldak faciası karşısında insani duyarlılıklarımızı ölçmek için başka ölçütlere sahibiz. Kürt meselesi nedeniyle otuz yıldır sürmekte olan kanlı çatışma... Bu çatışma farkında olalım olmayalım toplumsal bir travma yaratmış durumda. Duygularımız bastırıyoruz, siyaset ve ideoloji araçlarına başvurarak. Kürt sorunu diyerek, milli bütünlüğümüz diyerek, güvenlik sorunu diyerek, milliyetçilik adına devlet adına türlü çeşitli gerekçelerin ardına gizlenerek insani duygularımızı dibe doğru itiyoruz.

Otuz yılda Türk, Kürt 45 bin gencimizi yitirmiş oluşumuza, siyasi ve ideolojik değil salt insani reflekslerle tepki vermeyen bir toplum elbette 30 madencimizin göçük altında nefeslerinin saniye saniye tükenmekte oluşunun acısını da derin hissedemez. Toplum olarak bir travma yaşıyoruz derken işte bu duygu nasırlaşması halinden söz ediyorum. Böylesi duygu kirlenmesine itilmiş olan bir toplumda intikamcı duyguların, nefretten beslenen ideoloji ve siyasetlerin bir mikrop gibi üremesi kaçınılmazdır. Her gün tüyler ürpertici bir cinayet haberiyle sarsılmamız ama giderek bunlara kafamızı çevirmek, görmek, okumak istememe biçiminde tepki geliştirmemiz de toplum olarak hastalanmakta oluşumuzun bir göstergesi. Giderek kendi içimize çekiliyoruz. Vietnam sendromu yani.

Sonra da olmadık yerlerde olmadık gözyaşlarına tanık oluyoruz. Baykal gitme diye ağlayanları, Başbakan Erdoğan duygulu bir konuşma yaptığında mendil islatanları görüyoruz. Bu da bir duygu durumu olabilir elbette ama ağlayanlar siyasetçilerse eğer, onların 45 bin gencimizin ölümüne de ağlamaları beklenmez miydi? Ağlamak da değil çözüm üretmeleri gerekmez miydi? Bu ölümlerin önlenmesi her iki tarafın mukteditlerinin elinde değil mi? Öyle değil de tanrının biz kullara gazabı mı yoksa?

Nâzım Hikmet'in, Anadolu'da kadının yerini "öküzümüzden sonra gelen" olarak işaret ettiği gibi, 45 bin gencimizin ölümüne tepki vermeyen bir toplumda insanın yeri de öküzden sonra gelir. O yerde siyaset de etik değerler üstüne oturmaz. İnsan, üretilmiş bir takım "yücelikler", "kutsallıklar" çarmihına gerilerek kurban edilir. Travma geçirmekte olan bir toplumda mağdurlar ve mazlumlar yoktur, kolayca yer değiştirebilen kurbanlar ve kahramanlar vardır. Kutsallıklar çarmihına ise siyaset adı verilir. Bir gün önce Baykal'a "gitme gel" diyenlerin, bir gün sonra topluca "git gelme" demeleri, bu ilkesizliğe "aman CHP değişsin de nasıl değişirse değişsin" diyerek çanak tutanların bu tutumu hangi siyasi etikle açıklanabilir?

Göçük altındaki 30 işçimiz, 30 canımız bir an önce kurtarılmalı.

nabi.y@superonline.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Kılıçdaroğlu'nun değil değişimin rüzgârı bu

Nabi Yağcı 22.05.2010

Üzgünüz, yerin altındaki canlarımızı kurtaramadık... yerin üstündeki pek yüksek siyasetimize dönelim yeniden.

Kuşkusuz herkes bunun farkında. Merkez medya olanca gücüyle Kemal Kılıçdaroğlu'nun yelkenini üflüyor. Bu şu demek: Rüzgâr CHP içinden doğmadı. Değişim AKP'den farklı olarak CHP'nin iç dinamiklerinin ürünü değil. Kılıçdaroğlu (a)Ecevit gibi bir muhalefet hareketi yaratarak gelmiyor, (b) şimdilik Baykal'dan farklı bir şey de söylemiyor, (c) Kılıçdaroğlu da içinde CHP kurmayları bir gecede topluca kıble değiştirdi. Bu nasıl rüzgâr böyle? Olsun, bu da böyle...

Ülkemizde esen değişim rüzgârına CHP bile direnemedi. Kafamda ilk plandaki soru, CHP'yi de kuşatan bu güçlü değişim akıntısının bu partinin tabanında ne denli etkili olduğudur. Bu soru analizden çok, sosyolojik bir gözlem konusudur. Bunun ilk göstergelerini hafta sonu CHP Kurultayı'nda delegelerin tavrında arayacağız. Yani biat kültürü ne ölçüde kırılacak? Önceki Baykallı kurultaylarda olduğu gibi ciddi hiçbir eleştiri yapılmadan eller kalkıp incek mi? Madem şimdi farklı yeni bir siyasetten, değişimden söz ediliyor önceki siyaset ne derinlikte

eleştirilecek? Deniz Baykal'ı tasfiye operasyonundaki ilkesizlik dile gelecek mi? Yoksa "Dün dündür, bugün bugün" mü denecek?

Gerçek şu ki, ülkemizde değişim güçlü bir akıntı, önüne dikileni ya tasfiye ediyor ya da bir girdap gibi içine çekiyor. CHP'nin değişim akıntısının içine çekilmesiyle, CHP'nin kendi mantığı içinde değişimini iki ayrı şey olarak görüp öyle analiz etmek gerek. Şimdilik birincisi beni ilgilendiriyor, diğerini gözleyeceğiz.

Gözlerken bir tutum belirlemek de önemli. Değişime pozitif müdahale tutumuna/siyasetine öteden beri vurgu yapıyorum hep. Bu partinin kendi mantığı içinde değişiminin sınırlarını elbette bilmekteyiz. Kemalist ideoloji eleştirilmeden değişimin dış mantığının gereği olan köklü bir değişim bu parti için hayal bile edilemez. Sanıyorum kimse de bunu beklemiyor. Fakat "biz değişeceğiz" diyenlerin karşısına "hayır değişemezsiniz" diye çıkmanın mantığı da yok. Her geriye dönüşlerini eleştirerek ama "buyurun değişin" demek, teşvik edici olmak bana doğru olan gözüküyor.

Genelkurmay Başkanı geçende yine konuştu. CHP'ye, "Eğer değişim diyorsanız buyurun biraz da siz askere karşı çıkın" demeli. Dün bunu Baykal'a söylemenin bir anlamı yoktu, ama eğer "Biz yenileniyoruz, değişiyoruz, devleti değil halkı öne çıkaracağız" deniyorsa diyenlere bizim de böyle bir çağırısı yapma hakkımız doğar. Kürt sorununun çözümünde eski dosyalar yeniden hatırlanıyor, belki de raflardan indirip bir biçimde tozunu alacaklar. "Şimdiye dek aklınız neredeydi" demek yerine "haydi çözüm için kolları sıvayın" demek daha doğru. Zaten daha şimdiden CHP dışındaki ulusalcılar "aman değişimde fazla ileri gitmeyin, dikkatli olun" diyerek negatif müdahalelere başladılar bile.

Böyle bakarak, CHP Kurultay delegelerine, eleştiri özgürlüğünüzü kullanın, "Bizi utandırın" diyorum. Ne güzel olur... Yeni bir rüzgârdan söz ediyorlarsa inandırıcılığın başlama tarihi bu hafta sonu olacak. Her şey bir yana eğer başarabilirlerse CHP'de "gerilim siyasetine" son verilmesini bile başlı başına önemli görüyorum. Siyasi sonuçlarına girmeksizin, tümüyle insanî bir nedenle önemsiyorum.

Baykalcı gerilim siyaseti, demokratik değişim yanlılarıyla CHP'liler arasında giderek aşılmaz bir düşmanlık duvarı örmüştü. Kırk yıllık arkadaşlarımızla konuşamaz hale gelmiştik. Birimizin ak dediğine öbürü kara diyor, dünyanın yuvarlak olduğunda bile anlaşılmaz durumdaydık. Bu aşırı gerilim ortamı zaten kıskırıtılan provokasyonlar için de bulunmaz bir nimet oluyordu. Şimdi en azından bu atmosfer ve üslup değişimi gerçekleşebilse bile çok önemli olur. Siyah beyaz karşıtlığına düşmeden örneğin bir Kürt meselesini, Ergenekon'u, Ermeni sorununu, AB'yi, biri ötekini "hainlikle" suçlamadan, farklılıklarımızla birlikte insanca tartışabilir hale gelsek bunun kime zararı olur?

İnsanî diyalogların geliştirilmesi insanî sorunların çözümünde de yolu açabilir. Örneğin taş attığı gerekçesiyle terörist olarak tutuklu bulunan ve sayılarının dört bine vardığı açıklanan çocuklar için Meclis'te yasa değişikliği beklemede. Çocuklar İçin Adalet Çağrıcıları'nın girişimiyle bu konuda Meclis içindeki partiler arasında mutabakat sağlanmış, hükümet de mayıs sonuna kalmadan sorunun çözüleceğini vaat etmişti. Henüz bir hareket yok. Bu nedenle bu girişim, son olarak "TMK Mağduru Çocuklar İçin Yargıya Açık Mektup" gönderdi. En azından bu insanî soruna daha fazla gecikilmeden birlikte çözüm bulunamaz mı?

Neden olmasın.

nabi.y@superonline.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Neymiş, meğer rejim tehlikede değilmiş...

Nabi Yağcı 24.05.2010

CHP Kurultayı CHP'yi yeniden siyasete döndürme kurultayı oldu kanımca. Bu değişim siyaset dışı araçlarla dizayn edilmiş olsa da. Yeni bir siyasetin ise "imajı" çizildi yalnızca. İmajın, gerçek yüzün ne ölçüde yerini alabileceği ise son derece belirsiz. Çünkü eskinin eleştirisi yapılmadığı gibi hiçbir eleştirici ses de duymadık. Tek bir Allahın kulu bile çıkıp geçmiş siyasetlerini –siyaset olmayan siyaseti eleştirmedi. Böyle bir eleştiriyi Kılıçdaroğlu'dan bekliyor değilim. Zira zaten geçmişin icazetiyle aday olmuştu; fakat her değişime karşı çıkan partilerini savunmakta git gide zorlanan, iktidar umutları tükenmiş bir parti tabanı içinde gerçekten rahatsızlık duyanlar olduğunu biliyorduk. Kurultayda bu sesler duyulmadı hiç.

Siyasi özeleştiriyi bir yana koysak bile Deniz Baykal'ın tasfiyesindeki ilkesizliği dile getiren bile olmadı, ya da ben dikkatten kaçırdım. Oysa kurultay öncesinde medyada eleştiriyorlardı, ama orada sustular. CHP geleneği bozulmadı, "imtiyazsız, sınıfsız, kaynaşmış kitle" partisi olma yani. Gazetecilerle konuşurken Önder Sav bu görüntüyü "çatlaksız" olmakla açıkladı. Bu işte, bütün mesele; eleştiri CHP'de her zaman "çatlak" olarak algılandı ve parti her seferinde çatlakların üstünü betonlayarak kapattı. Sonunda ortada parti değil parti formunu yitirmiş betondan şekilsiz bir kütle kaldı. Bu durum fevkalade anormal bir durumdu.

Nitekim, Kemal Kılıçdaroğlu konuşmasında "Parti içi demokrasiyi çalıştıracamız" dedi. Bu söz, şimdiye dek parti içi demokrasinin çalışmadığının itirafı değil de nedir? Utangaç bir özeleştir. Parti içi demokrasi meselesi Kılıçdaroğlu'nun ve yeni yönetimin başını çok ağrıtacak. Daha dün internette CHP'li gençlerin parti içi demokrasi talep eden bildirilerini okudum. Yeni bir yönetim de istiyorlar. Eleştirici düşüncelerin CHP içinde de gelişmesi beklenilmeli, bu, hem bu parti hem ülkemiz demokrasisi için önemli.

Önemli çünkü CHP'nin bir siyasi parti formundan çıkıp "Ergenekon Avukatlık Bürosu" halini almış, tabanda ise "AKP gitsin de isterse asker gelsin" düşüncesi açıkça dile gelir olmuştu. Bu durum, CHP'yi demokrasi açısından vurmakta bir kolaylık sağlıyordu belki, ama öte yandan demokrasi için bir zorluktu, olağanüstü tehlikeli bir noktaya gelinmişti. Bu gidişin anlamı siyasetten umut kesmiş olmak demektir. Nitekim "rejim tehlikede" siyaseti, siyaset olmayan bu sözde siyaset, siyasi araçlar yerine komplo araçlarının almasını teşvik etti, destekledi. Tarihin cilvesine bakın ki, bu politikanın mimarı olan Baykal da yandaşları tarafından böyle bir araçla, bir kasetle vuruldu. Yani komplocu siyaset yine komplocu bir siyasetle değişti.

Umutsuzluk tehlikelidir.

Umutsuzluk, komplocu, radikal kör siyasetlerin ana rahmidir. Bu nedenle, CHP Kurultayı'nın, merkez medyanın olağanüstü desteğiyle CHP tabanına iktidar ya da en azından oylarını arttırma umudu vermesini olumlu buluyorum. Bu umudun gerçekçi olup olmamasından bağımsız olarak.

Başka deyişle CHP, bir büro olmaktan çıkıp gerçek bir siyasi parti olmaya gerçekten yönelecek mi? Bu olursa CHP tabanı içinde eleştirici düşünceler gelişme imkânı da bulabilir. Fakat hiç de kolay olmayacak; zira CHP'nin tepe yönetiminin geleneksel devletçi, vesayetçi çizgisinden kopmayacağını bu kurultay bir kez daha gösterdi. Vesayetçi devletin nüfuz alanına giren, sivil demokrasi, asker-sivil ilişkisi, Kürt sorunu, anayasa değişikliği gibi meselelere ilişkin eskisinden farklı bir kıpırtı görülmedi.

Bir tek "laiklik" konusunda bir farklılık olacak gibi. Laik-anti laik kavgası AKP'ye yarıyor diye alt sıralara çekilecek. Böyle bir taktik değişikliği "halkçı" görünüm için zorunluymuştu. Hem devletçi hem halkçı iki sandalyede birden oturmak dün sürdürülebilir bir siyaset oluyordu, bugün ise gördük ki, olamıyor. CHP geleneksel çelişkisi

olan "devlet-halk" çelişkisinden kurtulamaz, buna rağmen sözde de olsa bu söylem değişikliği, ideoloji tarafı gizlenmiş, siyasi tarafı öne çıkarılmış bir devlet savunusu bile CHP için önemsenmeli.

Fakat o durumda sorulacaktır: Madem laik cumhuriyet rejimi tehlikede değildi niye bizi, ülkeyi böylesine bir kardeş kavgası içine ittiniz? Bu eski politika yanlış ise yeni CHP'den söz ediyorsanız, eskisi eleştirilmeden yenisi nasıl olabiliyor? Akşamdan sabaha, değişmek, kravattı çıkarıp kasket giymek kadar basit mi bu iş?

Sonuç olarak CHP Kurultayı her şey bir yana bir büyük yalanı ortaya çıkardı: Neymiş; meğer laik cumhuriyet rejimi tehlikede değilmiş...

Normal siyasete dönüş için daha ne istenir?

nabi.y@superonline.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

'Değişebilir mi' değil, 'değiştirebilir mi'

Nabi Yağcı 27.05.2010

CHP Kurultayı ertesinde bugünlerde herkesin en çok sorduğu soru "CHP değişecek mi, değişebilir mi" sorusudur. Bu soru, soranların önyargılı olmalarından doğmuyor; kaldı ki önyargı da olsa bunu doğuran CHP'nin tarihsel pratiğidir.

1970 öncesi Ecevit'in CHP'si ile İsmet İnönü'nün CHP'si elbette aynı değildi. Fakat ideolojik temel aynı idi, fark ise siyasetteydi. Ecevit ideolojik temele, din ve laiklik konularına dokunduğu zaman ilâhların gazabına uğrayıp CHP'den koptu. Baykal'ın "tek parti, tek şef" zihniyetiyle yıllardır yönettiği CHP ile de şimdiki CHP aynı olmayacaktır. Ancak siyaseten ne kadar farklı olacağı henüz belirsiz. Kurultay izlenimlerinden çıkarak bu sorunun yanıtını bulamayız. Zira bir değişim vizyonuna dayalı bir muhalefet götürmedi Baykal'ı.

Kılıçdaroğlu kurultayda yalnız vizyonsuz, cılız değil, statükoyu korumayı gözetan bir konuşma yaptı. Kürt sorununa devletçi bakış, yalnızca Kürt sorununun reddi değil ve aynı zamanda demokrasiyi de es geçmekti. Dış politika suskunluğu da statükoculuğun bir başka kanıtıydı. Belli ki, islim arkadan gelecek. Bu anlaşılabilir bir durum. Kimse Baykal'ın gideceği üstüne hesap yapmamıştı, hazırlıksız yakalandılar. Fakat yaratmaya çalışacakları yeni vizyon eğer yeni olacaksa eskiyle hesaplaşmayı kaçınılmaz kılacaktır. Şu günlerde parti yöneticilerinin konuşmalarındaki vurgulamalarda şimdiden bu gerilimin varlığını hissediyoruz.

Dün izlenen politika doğruysa bugünkü yeni değildir, bugünkü yeni ise dünkü doğru değildir. Baykal'a "git, gelme" denmiş olmasaydı durum belki idare edilebilirdi. Öte yandan, yeni kadrolar yönetime girdi, yenilik isteyenler partide yeni bir ruh yaratmak isteyecek, eskinin günahlarını haklı olarak taşımak istemeyeceklerdir. Şimdilik sanırım bu gerilim kendini çok açık ortaya koymayacak. Gerilim, parti bütünlüğünü koruma ve "iş yapma" gerekçesiyle bastırılmaya çalışılacak. Kılıçdaroğlu Gandhi çağrışımlı bir imaj yaratabilmek için yollara düşecek, tüm güçlerini kullanarak kurultay heyecanını bu yolla diri tutmaya çalışacaklar. Etkili de olabilirler.

Kaset operasyonu ile uç veren siyasi mühendislik, bana göre esas itibariyle erken seçim ve bir koalisyon hükümeti kurma hesabına dayanmakta. Kılıçdaroğlu'nun gelmesi değil, Baykal'ın gitmesinin yarattığı rüzgâr oya tahvil edilmek istenecek. Bunun için merkez medya tam gaz CHP desteğini sürdürecektir.

Bu süre boyunca CHP'nin politikalarının yoksulluk üstüne ve ulusalcı sol vurgulu olacağı açık. Yakın hedef ise anayasa değişikliği paketine, referanduma ya da referandumda anayasa değişikliğine "hayır" olacak. Seçimler veya erken seçime kadar 'çok güzel hareketler' göreceğiz. Fakat ciddi bir siyasi vizyon değişikliği bekleyenler hayal kırıklığına uğrayacaklar. Eskiyle hesaplaşmadan bu mümkün değildir, sahicilik, inandırıcılık etkisi yaratamaz.

Eskiden farklı olarak CHP'nin hiç değilse korkutma siyasetini bırakıp normal siyasete döneceğini sanıyorum. Artık umarım spekülasyonlar üstüne siyaset konuşmaktan bir nebze uzaklaşabiliriz. Farkında mısınız, spekülasyonlar üstüne düşünmek ve konuşmak hepimize sıkıntı verdi. Ben kendi adıma sıkıldım. Komplocu siyaset son birkaç yıldır spekülasyon ağırlıklı bir zihin dünyası yarattı. Düşünce sistematiğimiz, düşünce kimyamız bozulacak. Bizleri bu noktaya getiren şey, öncesiyle birlikte esas olarak 28 Şubat darbesiyle başlayan "rejim tehlikede" stratejisine dayanan Ergenekon örgütlenmesi, darbe planlarıyla apaçıklık kazanan vesayetçi zihniyettir. Kimse durduk yere spekülasyon yapmıyor. AKP'nin iktidara gelmesinden beri süren bu çıplak vesayet biçimi demokrasiyi demagojiye, siyaseti komploculuğa, fikri içi boş ajitasyona indirgedi.

Başa dönersek, değişim denince benim anladığım, dünya ve Türkiye'deki değişim talebine yanıt verebilecek bir siyasi öznenin/öznelerin varlığıdır. Değişimin öznesi sorusuna dünya ölçeğinde ve sınıf analizi temeline dayanan siyasi çözümlere bakarak yanıt verilebilir. CHP yoksulluk temeline dayanan bir siyasetle oyunu arttırabilir belki ama bu temel sanıldığı gibi bir oy patlamasına neden olamayacağı gibi bir değişim dinamiği de yaratamaz. Zira Türkiye Ecevitvari politikaların sonuç alabileceği yapısal koşulları çoktan aştı, ne dünya ne Türkiye aynıdır.

Bu arada eklemeliyim, Kemalizm ile ideolojik planda hesaplaşmamış ve iki arada bir derede kalmış bir kısım solun da CHP'ye yöneleceği öngörülebilir. Bu iyi de olur. Böyle bir gidiş "örgüt/parti lâzım" ve birlik bahanesini ortadan kaldırarak Marksist gelenekten gelme değişimci/özgürlükçü yeni sol ile ulusalcı/statükocu eski sol arasındaki gerçek ayrımın fikrî/teorik planda netleşmesini sağlar. Bu ise solun geleceği için son derece sağlıklı bir düşünsel zemin yaratacaktır.

Bütün bu nedenlerle sorulacak doğru soru, "CHP değişebilir mi" sorusu değil, "CHP Türkiye'yi değiştirebilir mi" sorusu olmalı.

Birincisi ikincisine bağlı çünkü.

nabi.y@superonline.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Tıkanmışlık hali

Nabi Yağcı 29.05.2010

Geriye dönüp baktığımızda tarihin her zaman kendini dile getireceği, içine gireceği bir beden aradığını ve bir beden bulduğunu görüyoruz. Tarih bedenleşmek zorundadır, başka türlü kendini varedemez. Ne ki, tarih yanılmaz bir seçici de değildir, bazen yanlış bedenlerin içine de girebilir. Böylesi durumlarda beden ya tarihe uyar ya da tarih o aykırı bedeni kusar, fırlatıp bir kenara atar. Zira tarihin bir vicdanı yoktur.

Böyle bakınca CHP'deki değişikliği hiç de önemsiz görmüyorum. Şu an için olan biten bir vitrin değişikliğinden ibarettir, bu noktada hiç kuşku duymuyorum ama buna rağmen bu değişikliği önemsiyorum. Nedenim, yukarıda değindiğim tarihsel değişimin diyalektiğiyle ilgilidir. Vitrin değişikliğinden ibaret olsa bile böyle bir

değişikliğin onu planlayanların amaçları ötesinde ne gibi "amaçlanmamış" sonuçlar doğurabileceğini düşünüyorum. Planla o planın sosyal realiteyle yüz yüze geldiğinde ortaya çıkan çelişkilerin bizlere bu süreçte ne gibi müdahale imkânları verdiği kafa yoruyorum. Tıpkı bir satranç oyununda basit görünen bir piyon hamlesiyle oyun düzeninin bozulup yeniden kurulması gibi. Hiç farklı değil.

Eğer CHP ve bağlı olarak devlet oyunu yeniden başlatmak, kartları yeniden karmak zorunluluğuyla karşılaşmış olmasaydı CHP gibi pür devletçi bir partide kimse Deniz Baykal'ı tasfiye etme, hem de en ahlâk dışı yollarla tasfiye etme oyununa girişmezdi. Girişmiş ise öncelikle onları buna mecbur kılan durumu saptamak, bu durumun adını koymak gerek.

Tıkanmışlık...

Durum bana öyle görünüyor. Şu an devlet ve oyunun tüm tarafları sonucu görme açısından bazı temel problemlerde tıkanmış durumda.

Tıkanma Cumhuriyet'in vesayetçi karakteri yüzündendir. Daha somut ifadesiyle söylersem Kemalist rejimin dayandığı iki ana sütun artık bu rejimin taşıyıcısı olmaktan çıkıyor. Bu iki sütun militan laiklik ve Kürt sorunudur. Bu iki ana sütundaki çatlak giderek derinleşiyor. Bu çatlakların derinleşmesini durdurmanın bilenen iki yolu vardı: Sopa ve havuç. Sopa hep kullanıldı, Cumhuriyet tarihi boyunca sopa yemediğimiz bir zaman hiç olmadı. "Sırtında sopayı, karnında sıpayı hiç eksik etmeyeceksin." Ataerkil devletin şaşmaz düsturu bu oldu bizde. Sopa asker sopasıydı, sıra ise "milli" sorunlar. Sopa'nın meşru gösterilebilmesi, halkın uyutulabilmesi için sıpanın yani milli sorunların varlığı, yoksa da yaratılması zorunluydu. Bir zamanlar komünizm tehlikesi şimdilerde ise şeriat ve bölücülük tehlikesi. Bunları biliyoruz artık.

Sopa politikasıyla İslami duyarlılıklı siyasi hareket AKP durdurulmaya çalışıldı. İrtica ile Mücadele Eylem Planı, Balyoz, Kafes planlamalarıyla, genelkurmay başkanlarının parmak sallamalarıyla ve nihayet 27 Nisan muhtırası ve parti kapatma davasıyla AKP yola sokulmak istendi. Sonuç; başarısızlık. Kürt halkının özgürlük mücadelesi de askerî operasyonlar, polisiye şiddet yoluyla pasifize edilmeye çalışıldı. Bunun sonucu da kelimenin tam anlamıyla başarısızlık.

Şimdi bu başarısızlıkların sonucu sopa politikası geri çekilip havuç politikası önce çıkarılmak isteniyor.

Bu iki temel konuda yani laiklik ve Kürt sorununda "çözumsuzlük çözümdür" politikasına geçme manevrasına tanık olacağız. Deniz Baykal siyasetinde bu konularda radikal bir "hayır" vardı. Bunun yerine bu sorunların varlığını kabul eden ama çözüyormuş gibi yapıp çözüm getirmeyen bir siyasi denge yaratma yolu seçilecek. Daha önce yazmıştım, "çözumsuzlük çözümdür" siyaseti bu. Böyle bir siyasetin ilk ve en kolay adımı CHP'de bir değişiklikti. Bu yapıldı. Yumuşak yüz Kılıçdaroğlu iktidar yapıldı. Kılıçdaroğlu, "Kürt meselesini reddetmiyorum, ama... ; İnanç özgürlüğünü reddetmiyorum, ama..." diye özetlenebilecek bir siyasetin ipuçlarını veren konuşmalar yapmaya başladı. Bu temel konularda çözüme dönük gibi duran projeler getireceklerdir. Fakat şimdiden belli oldu ki Kürt meselesini yoksulluk meselesi olarak görmenin ötesine geçmeyecekler, laiklik konusunda ise dindarların kulağına hoş gelecek şeyler söylenecek hepsi bu.

Oyunun diğer oyuncular Kürtler ve AKP'nin de sorunları dondurma yolunu en azından seçimlere dek kendileri için ehvenişer görecekler gibi. Böyle bir olasılık hayli güçlü bir olasılık olarak görünüyor bana, zira onlar da bu iki temel konuda çözümleyici adımlar atmada bir tıkanmışlık içindeler. Sonuçta, oyunu sürdürebilmede bir hamle eksikliği var. Tüm taraflar hamleyi ötekinden bekleme durumunda olacak. Seçimlere kadar.

Eğer erken seçime neden olacak yeni bir gelişme olmaz ise.

Tıkanmanın nedeni

Nabi Yağcı 31.05.2010

Önceki yazımda ülkemizin temel sorunlarında tıkanmışlık halinden söz etmiştim. Yinelemeye gerek yok, temel sorunlar dendiğinde bundan muradımızı artık herkes biliyor. En temel sorunumuz "demokrasi"; bunu gözü gören kulağı duyan herkes kabul eder. Kabul eder etmesine ama siyasette demokrasi sorununun en önde duran sorun olduğunu siyasilerimiz ifade etmekten, açıkça öne koymaktan kaçınıyor. İktidar ve muhalefet kendilerine çizdikleri siyasi yol haritasında demokrasiyi en başa ve büyük harflerle yazmadıkları durumda varacakları ana istasyonu belirsiz bırakmış oluyorlar. Parça parça hedefler bütünden kopuk olunca iktidar ve muhalefetin attıkları adımların, verdikleri mücadelelerin ne için olduğu da tümüyle belirsiz kalıyor. Her an bu parça bölük hedeflerde duraksayabiliyor, geri adımlar atabiliyor veya o hedefi tümünden rafa kaldırabiliyorlar. Bir başka yönden baktığımızda başarı ve başarısızlıklarını ölçmeleri de mümkün olamıyor. Başarılar, başarısızlıklar ötekinin hamleleriyle ölçülüyor. Bir hedefte biri diğerini ne ölçüde alt edebilmiş ise o hedef demokrasi açısından değil pragmatist siyaset açısından başarının aracı oluyor.

Bu durumun bir adı var: Demagojik siyaset. Demokratik siyaset değil demagojik siyaset. Demagoji lafazanlık demekse demagojik siyaset de siyasetin asli malzemeleri olan gerçek sorunlar yerine lafların ikame edilmesi demektir. Örneğin "Recep Bey" dediğinizde ince siyaset yapmış olursunuz ve herkes "niye dedi, ne demek istedi"yi tartışır. Veya yandaş, candaş, yoldaş basın laf atmaları gibi.

Demokratik siyaset, yerini demagojik siyasete bıraktığında buradan gerginlik siyasetinin üremesi kaçınılmazdır. Gerginlik siyasetinin başlı başına bir amaç olarak seçildiğini biliyorum elbette. Eğer iktidarın yaptığı her şeye karşı olmaya karar vermiş iseniz, amacınız demokratik yollardan değil de komplolar da içinde her yolu mubah görerek iktidarı düşürmek ise kuşkusuz bu bilinçli olarak seçilmiş gerginlik siyaseti stratejisidir. Bu siyaset iktidarların da işine gelebilir; somut konularda yapamadıkları üstüne konuşmaktansa laf yarıştıran somut konulardan kaçmak işe yarar bir siyaset olabilir. CHP'nin bugüne dek izlediği siyaset böyle bir stratejiye dayandı. AKP iktidarı da bundan çok yararlandı.

Gerginlik siyasetinin bilinçli seçilmesi yönünü, komplocu siyasetleri bir yana koyalım. Daha saf bir yerden bakalım, tarafların amacının gerginlik yaratmak olmadığını varsayarak hareket edelim; bu durumda niyetlerden bağımsız olarak gerginlik siyasetinin doğması iktidarların ve muhalefetlerin başlı başına bir demokrasi projesine sahip olmamalarından kaynaklanır. Eğer böyle bir proje varsa bu projeler birbirinden ne denli farklı da olsa asgari bir diyalog gerektirdiği ortadadır. Eğer böyle bir diyalog yoksa her iki taraf açısından da ortada bir demokrasi projesi yok demektir. Tekrar altını çizmek istiyorum, parça parça demokratikleşme hedefleri, adımları olsa bile bunlar bütünsel bir demokrasi projesinin parçaları olmadıkları durumda iç bağlantıları kopuk ve bütünsel bir anlamdan yoksun hale gelirler.

Bütünsel bir proje başlığı altında kamuoyuna ilan edilmiş olmasa bile AKP'nin bir demokrasi perspektifine sahip olduğu ve bu yönde çok önemli adımlar attığı kuşkusuzdur. Örneğin anayasa değişiklik paketi, kimileri önemsiz gibi görse de veya siyaseten önemsiz göstermek işlerine gelse de yargı oligarşisini ortadan kaldırma ve 12 Eylül askerî diktatörlüğünün dayanaklarını kırma açısından çok önemli bir demokratik adım olduğu açık.

Fakat bu demokratikleşme adımına, üstünde iyi düşünülmüş bütünsel bir projenin bir parçası olarak bakılabilmiş olsaydı, bu adımdan önce atılacak adımlar olduğu görülebilirdi.

Anayasa değişiklik paketi adımıdan önce veya onunla birlikte örneğin basında taş atan çocuklar meselesi tüm taraflarla diyalog kurularak çözüme kavuşturulabilseydi bu adım diğer konularda da diyalog imkânları yaratabilirdi.

Kürt hareketi bütünsel bir demokrasi perspektifine sahip olan siyasi bir harekettir. Fakat yine sorun aynı; eğer bir diyalog ortamı yaratılabilmiş değilse demokrasi sözkonusu olduğunda bu projelerin hayata geçmesinin mümkün olamayacağı da çok açık.

CHP ise şimdiye dek ortaya bir demokrasi projesi koymadı, tam tersine bu yöndeki adımlara engel olmayı bir siyaset olarak seçti. Umarız yeni yönetim, demokrasi konusunda ne düşündüklerini anlayabileceğimiz bir projeye sahip olur.

Sonuç olarak, siyasette tıkanma dediğim şu anki konjonktürün temel nedeni bana göre bütünsel bir demokrasi projesinin yokluğudur.

nabi.y@superonline.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Bu kez kuşatanlar kuşatılacak

Nabi Yağcı 03.06.2010

Gazze'ye insani yardım götüren konvoya İsrail ordusunun vahşi saldırısına, insanların öldürülmeleri, tutuklanmalarına gösterilen tepkiler bu kez kazın ayağının farklı olacağını gösteriyor. Daha şimdiden İsrail korsan devleti uluslararası topluluk, dünya barışseverleri tarafından abluka altına alınmaya başladı. Bu kez yalnızca tepki göstermekle kalınmayacak, öyle görülüyor. İsrail'e yaptırım uygulanmadığı durumda BM itibarını ve işlevini tümünden yitirir. Dünya eski dünya, bölge eski bölge değil.

Esasen İsrail'in ırkçı yönetiminin Mavi Marmara'ya saldırısı eski dünyanın yeni dünya karşısında direnme çabasından, can çekişmesinden başka bir anlama gelmiyor. 21. yüzyılda göz göre göre, göstere göstere yapılan bu insanlık dışı saldırı İsrail devletinin uluslararası pozisyonunu tartışma konusu yapacaktır. Yalnızca uyguladığı savaşçı, militarist, ırkçı politikalar nedeniyle değil İsrail'in bölgede varlığının dayandığı meşruiyet temelleri yeniden sorgulanır olacaktır. İsrail devleti kuruluşunda ve kuruluşundan bugüne dek başta ABD olmak üzere Batı'nın tam desteğine sahip oldu. Meşruiyetini bu destekten aldı. Filistin halkına, bölge halklarına karşı pervasızlığının kaynağı da buydu.

İsrail devleti militarist temeller üstüne kuruldu. Gücünü Batı militarist güçlerinden, askersel sanayi komplekslerinden aldı. İsrail devleti silahlanmaya doymayan obez bir devlet haline geldi. Silah obezitesi basit bir zayıflama reçetesiyle ortadan kaldırılamaz. Bu hastalık köklü bir rejim değişikliğiyle ancak yenilebilir. Bu ise ABD içindeki silah obezleriyle, militarist silah tekellerinin gücünün bilişim sektörü lehine kırılmasına bağlı. ABD'de silah tekelleri ve onların temsil ettiği eski dünya ile soğuk savaş sonrasında yeni dünyası arasındaki mücadele sürüyor. ABD Başkanı Obama bu çatışmanın tam orta yerinde yeni dünyayı başarılı kılmak için çabalıyor.

Uluslararası sularda, silahsız, tamamen insani yardım amaçlı bir gemiye, bu gemi içindeki barışseverlere karşı böylesine terörist eyleme başvurmak belli ki bir niyetin ve bir planın parçası. İsrail terörist devleti eski dünyayı koruma-kollama misyonu üstleniyor. Hatta kendini eski dünyanın merkezi haline getirmek istiyor. Bu amaçla bu gerici güçleri kendi etrafında konsolide etmeye çalışıyor. Bunun için bilerek ve isteyerek, taammüden bu kanlı güç gösterisine başvurdu. Eski dünyanın karanlık güçlerine, savaş tanrılarına, terörden beslenen para babalarına sesleniyor, "ya beni sonuna kadar desteklersiniz ya da benimle birlikte yok olursunuz" diyor.

Türkiye'nin bölgede giderek artan rolü, küresel bir aktör olarak ortaya çıkmış olması İsrail'in ve militarist sanayi komplekslerinin oyununu bozan, tekerlerine çomak sokan bir etki yaratmakta. İsrail terörist devleti gücünü aynı zamanda Ortadoğu'nun bölünmüş halklarından ve gerici Arap rejimlerinden, İran ve Suriye'nin tecrit edilmişliğinden alıyordu. Türkiye'nin barışçı yeni dış politika konsepti ile uluslararası siyasette topa girmesi bu durumu yavaştan da olsa değiştiriyor. Açık ki, bu değişiklik İsrail militaristlerinin ve uluslararası silah tüccarlarının hiç hoşuna gitmiyor. Silah pazarının daralma tehlikesi var çünkü.

Öte yandan Türkiye'nin oynadığı bu "oyun bozan" rolünün ülkemiz içindeki ulusalcı dar ufukluların da hiç işine gelmediği kuşkusuzdur. Yeni dünyanın ana yönelimi olan karşılıklı bağımlılık ilişkilerini kavrayamayan ve hâlâ içe kapanmacı politikaları savunanlar boş durmayacaklardır. Türkiye'yi İsrail'e karşı maceracı sulara sokmak için kışkırtıcılık yapacak, sertlik politikalarına itmeye çalışacaklardır. İsrail saldırısının bir amacının da bu olduğu açık. Üç yüzü aşkın vatandaşımız tutuklandı. Ölenler de var. Şu ana kadar AK Parti hükümeti, Başbakan bu oyuna gelmedi, soğukkanlı ama dik bir duruş sergiledi. Türkiye'nin sertlik politikalarına kayması barışa dayalı derinlikli yeni dış politikasını bitirir.

İsrail devletinin Türkiye'yi içerden karıştırma olanaklarını sonuna kadar kullanacağına kimse kuşku duymuyor. Bu tehlikeli sathı mailde Kürt sorununun 31 mayıstan itibaren belirsiz bir rotaya girmiş olması kaygı verici. Yeniden çatışma ortamına girileceğinin işaretleri her gün artıyor. Ölüm artıyor. Türkiye içerden ve dışarıdan etkilerle kaos ortamına sürüklenebilir.

Dış politikada açılım, içerde kapanmayla birlikte gidemez, dışarıda barış ve diyalog politikası içerde sertlik ve diyalogsuzluk beraber yürüyemez. Bu durum sürdürülebilir değildir. Güneydoğu'da yeniden başlayan tehlikeli tirmanışı durduracak adımlar atılmak zorunda, hem de gecikilmeden.

Her halde ilk adım, yöre halkını tedirgin eden, sınırdaki askerî hareketliliğe, askerî yığınağa son vermek ve diyalog kapılarını açmaktır.

nabi.y@superonline.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Barış için önce demokrasi

Nabi Yağcı 05.06.2010

İnsanlık suçu oluşturan bu hukuk tanımaz saldırı eski dünyanın taşlarını yerinden oynattı. Olayın sıcaklığı nedeniyle belki henüz yeterince farkında değiliz. Uluslararası hukuk İsrail tarafından ayaklar altına alınıp paspas yapıldı. Aslına bakılırsa İsrail'in ilk suçu değil bu. Fakat bu kez şımarıklığı küstahlığa vardı. Küstahlık ise İsrail'in yeminli destekçilerini bile zorda bıraktı. Yalnız İsrail sorgulanmayacak, onunla birlikte ABD ve Batı'nın ikinci dünya savaşından günümüze dek gelen dünya düzenindeki sarsılmaz hegemonik konumları da sorgulanacak.

Bugün Afganistan ve Ortadoğu hattında ABD'nin rolü elbette hâlâ önemli fakat ABD'nin gelişmeleri tümüyle kendi inisiyatifinde yönlendirebileceğine kimse inanmıyor artık. BM'nin otoritesi ise zaten çoktandır yerlerde sürünmekteydi. 2008 küresel ekonomik krizi de Batı'nın eski dünya düzeni içindeki hegemonik konumlarını zaten sarsmıştı. G8'lerin G20'ler olması zaten bu sarsıntının somut ifadesi.

Soğuk savaş sonrasında eski dünya düzeni sarsıldı ama yenisi de henüz kurulmuş değil. Dünyamızın gelecekte nasıl biçimleneceğini kimse önceden söyleyemez ancak şimdiden belirginleşen yeni eğilimlerden söz edebiliriz. Fazla ayrıntıya girmeden söyleyebiliriz ki kapitalizmin eşitsiz gelişimi sonucu dünya ekonomisinin yönlendirici merkezi Batı'dan Doğu'ya kayıyor, bilindiği gibi Çin, Hindistan, Rusya gibi ülkeler yeni finans merkezleri olarak ortaya çıktılar. ABD ve Batı'nın sarsılan hegemonyası, Türkiye, Brezilya, Şili, İspanya gibi kapitalizmin orta derecede gelişmiş olduğu ülkelerin de hem dünya ekonomisi hem de siyasetinde rollerini hiç olmadığı kadar arttırdı.

Yeni gelişmekte olan ülkeler kendi sözlerini söyleyebilme şansına sahipler bugün. Bunun anlamı BM, NATO, IMF, Dünya Bankası, Dünya Ticaret Örgütü gibi uluslararası kuruluşlardan başlayarak uluslararası ilişkilerin demokratikleştirilmesidir. Bu zordur ama imkânsız değildir.

Uluslararası ilişkilerin demokratikleştirilebilmesi bu ilişkileri başka tür tarif edebilmeyi gerektirir. Uluslar/arası veya devletler/arası değil, ulus/üstü veya ulus-devlet ötesi kavramının ışığında bakılırsa dünyamızdaki küreselleşme eğiliminin mantığına oturan bir bakış açısı kazanabiliriz. Buradan baktığımız zaman ise "Doğu-Batı" problemi karşımıza çıkar. Huntington'ın "Medeniyetler çatışması" teorisi. İsrail devletinin kuruluşundan bugüne saldırganlığını pervasızca sürdürmesindeki sır, bu devletin, İslam dünyası ile Hristiyan dünyası arasındaki kadim çelişki, çatışki ve gerilimden beslenmesinde yatıyor. İsrail, Araplara, Müslüman dünyaya karşı kendini bir ileri karakol olarak gördü hep. Hristiyan Batı da onları öyle gördü. Soğuk savaş dünyasında Türkiye de bir yandan Sovyetler Birliği'ne karşı NATO'nun ileri karakolu, öte yandan Müslüman dünya ile Batı arasında bir tampon bölge misyonu yüklendi, Arap dünyasını karşısına aldı.

Tarihin garip cilvesine bakın: Haçlı seferlerinin doğurgan yıkımından günümüze dek gelen tarihsel gerilimin enerji birikimi Türkiye-İsrail geriliminde bir fay kırılması olarak kendini duyurdu. Bugün Avrupa'da, karikatür krizi gibi örneklerde yaşanan Müslüman-Hristiyan çelişkisi burada uç verdi.

Bu çelişkiyi son derece doğurgan bir çelişki olarak görüyorum.

Türkiye-İsrail gerilimi artabilir veya tam tersine bu çatışma hiç beklenmeyen ya da zayıf bir olasılık olarak görünen Ortadoğu'ya barışın gelmesinin kapısını aralayabilecek barış eksenli yeni bir Türkiye-İsrail ilişkisi doğurabilir. Böyle bir gelişme ise Türkiye'nin küresel aktör olarak rolünü olağanüstü arttıracığı gibi, medeniyetler çatışmasının medeniyetler barışına dönüşmesini de tetikleyebilir.

Sözün özü; eski dünyada demokrasi için barış ön koşuldu, yeni dünya için ise her ülkede ve her alanda demokrasi artık dünya barışının koşulu haline gelecek diye düşünüyorum.

Neden olmasın.

Uluslararası ilişkilerin demokratikleştirilebilmesi söz ve karar hakkını talep eden bizim gibi ülkelerin kendi iç demokrasilerini geliştirmeleriyle mümkün olabilir.

İsrail militarist devletinin ırkçı hükümetinin masum insanlara karşı saldırısı basit bir korsanlık olayı değildir. Çocukluk dünyamızı süsleyen sevimli korsanlara benzemiyor bunlar. Arkasında bir devlet var, ölüm tacirleri demek olan silah tüccarları var. Fakat öte yandan İsrail'de herkes savaştı, ırkçı, militarist değildir, barışsever,

hümanist görüşlü çevreler, siyasetler de vardır. Onlar da İsrail askerinin bu vahşetine duyarsız kalmıyorlar, öyle sanıyorum ki tepkilerini artarak gösterecekler.

Dünya şunu da gördü ve giderek daha da iyi görecektir; Türkiye, hükümet bütün tahriklere karşın soğukkanlılığını koruyabildi. Saldırının siyasi hedefi açık ki Türkiye idi. Türkiye'nin iç ve dış politikasıydı. Beklentileri Türkiye'nin askerî güç kullanımına başvurarak bir maceraya kalkması ya da olayı görmezden gelerek, basite alarak prestijinin çiğnenmesine boyun eğmesi, protesto etmekle yetinmesiydi. İsrail yanıldı. İkisi de olmadı.

nabi.y@superonline.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Ortadoğulu bir Mandela

Nabi Yağcı 07.06.2010

Tanışır tanışmaz aramızda sıcak bir dostluk oluşmuştu. İsak Alaton'u tanıdım diyebilirim. Olaylara yalın, duru ama özü kavrayan bir yaklaşımı olduğunu görmüştüm. Yıllar önce yalnızca ikimizin konuşmacı olduğu bir TV programına birlikte çıkmıştık. Bu program o tarihte hayli ses de getirmiş, basın hemen hemen aynı başlıkta vermişti: "Bir komünist ile bir patron yan yana." Oysa Sayın Alaton iyi bir Marx izleyicisiydi. Nitekim, 2008 küresel krizinin daha ilk işaretleri görülmeye başladığı günlerde kapitalizm ve Marx üstüne yankı yapan bir tartışma da başlatmıştı. Bir yandan bir dünya vatandaşı olarak hümanist bir bakışa sahip olduğunu, aynı zamanda bütün yüreğiyle Türkiye'nin, Türkiye insanının gelişmesi, refahı ve mutluluğunu istediğini çok iyi biliyorum. Yaptıklarıyla da bunu gösteriyor zaten.

Eylem Düzyol tam yerinde gazetecilik refleksi gösterip, Mavi Marmara'ya İsrail askerlerinin saldırısının bizim olduğu gibi tüm dünyanın gündemine girdiği bir zamanda İshak Alaton ile *Taraf*'ta geniş bir söyleşi yapmış. Alaton bu saldırı, Kürt meselesi, Ermeni meselesi, AKP, CHP ve *Taraf* üstüne konuşmuş. Tanıdığım Alaton'u bir kez daha gördüm bu satırlarda. Olaylara insani bir pencereden, vicdan ve adalet duygularıyla bakıyor. Basit bir cümle kurmuş, "Ortadoğulu bir Mandela gerek" demiş. Cümle basit ama kanımca bu düşünce ve bu yaklaşım meselenin can damarını yakalıyor.

Belki gözden kaçmıştır diye düşünerek, İsrail saldırısıyla ilgili soruya vermiş olduğu yanıtı aktarmak istiyorum: "Her insan gibi infial doluyum. Gereksiz bir olay yaşadık. Hele insanları kurban etmiş olmamız affedilmez bir hata oldu. Bunun önceden tahmin edilmesi gerekirdi. Akıllı insanlar olayları önceden hisseder ve ona göre tedbir alırlar. Bence bu olay, dünya Yahudi zekâsına bir hakaret. Böyle görüyoruz. Biraz akıllı olan insanların onu görebilmeleri gerekirdi. Ve bu yapılmadı. Bunun bedelini bütün insanlık bugün ödüyor. Buna hakları yoktu. Şimdi olay soğumaya yüz tuttuğuna göre düşünebilmeyi becermeliyiz. Bence bazı şeyler kırıldı ve tamir etmek artık mümkün değil. O zaman bu yeni resme bakarak bundan sonra ne yapmalıyız sorusuna cevap arayalım. Bugünkü resme bakınca bu olayı halledebilmek için bir Ortadoğulu Nelson Mandela'ya ihtiyacımız olduğunu düşünüyorum. Bu Mandela İsrail tarafından da beklenilebilir. Filistin tarafından da beklenilebilir. Gönül ister ki her iki taraftan da birer Nelson Mandela çıkıp da biraraya gelsinler. (...) (Barış için) Türkiye'nin çok büyük rol oynayabileceğini düşünüyorum (...) Ve bunda da bütün insanların desteğini, bütün mantıklı insanların desteğini aldıklarından şüphem yok. Ben dâhil olmak üzere (...) İsrail halkının en az yarısından fazlası bu olaya çok karşı. Orada bir azınlık politikası güdüldü. Ne yazık ki bunlar bugün yönetimde (...) kendi ayağına kurşun sıkan nobran bir yönetim."

İşte olaya arı duru bir bakış. Spekülatif yorumlar, karmaşık derin analizlerde kaybolma yok. Çünkü gerçekten de, bana göre de arkasında ne gibi hesaplar olursa olsun, olayın insani boyutu bütün bu hesapları altüst edecek denli dominant yani baskın hale geldi. İnsani, vicdani tepkiler işte görüyoruz “kuşatanları kuşatıyor.” Bu çizgi asla gölgelenmemeli. Çok eminim ki, Gazze ablukasını da yükselen bu insani tepkiler, insan seli delemek ve bitirecektir.

Fakat İshak Alaton’un bakış açısında benim asıl dikkat çekmek istediğim nokta, çözümü insanda, insanın rolünde görüyor olmasıdır. Bir Mandela beklentisi yalnız bu açıdan yerinde değil aynı zamanda realist bir beklentidir de. Eski dünyada olsaydık, yeni dünyanın nabız atışları, doğum sancıları içinde olmasaydık, sistemler, ideolojiler, devletler, güç ilişkileri ötesinde insanın, salt insan olarak değiştirici rolüne böylesine bel bağlayamaz, böylesine umutlu olamazdık.

Oysa iletişim devrimi çağına girdik. İnsanların tek tek yüreklerine ulaşmak, değmek mümkün. Akla ve vicdana seslenen her doğru söz, gerçeklerin açıklanması yerini bulacak ve bir insan seli yaratacaktır. Yaratıyor da. Görüyoruz. Dünyanın dört bucağından gelip Mavi Marmara’da toplanan yürekli insanlar gibi. Onlara dönük saldırı ve katliamı kınamak için meydanlara dökülen insanlar gibi.

Bir yerlerde karanlık yüzlü, karanlık niyetli birileri istedikleri kadar karanlık hesaplar yapadursunlar artık provokasyonlarla eskisi gibi olayların gidişini saptıramazlar.

Mandelalar gelecektir.

nabi.y@superonline.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Sivil toplum mantığını doğru anlamak

Nabi Yağcı 10.06.2010

Mavi Marmara gemisine İsrail askerlerinin ölçsüz güç kullanarak saldırımları yalnız uluslararası ilişkilerde taşları yerinden oynatmakla kalmadı kafalardaki taşları da oynattı. Bizde sivil toplum gelişkin değil, nedenlerine şimdi girmeyelim, dolayısıyla sivil toplum kültürü, zihniyeti de cılız. Mavi Marmara eylemi üstüne yapılan yorumlardan görüyorum bunu. Yorumcular, ki buna ana muhalefet partisi de dâhil, bu eylemi bir devletin, bir başka devlete karşı eylemi gibi okuyorlar.

Yanlış.

Olayın üç ayrı veçhesi (görünümü) ve üç ayrı aşaması var. İsrail saldırısından öncesi ve sonrası ayırt edilerek bakılmak zorunda. İsrail askerlerinin saldırısı öncesinde Mavi Marmara eylemi insani bir sivil toplum eylemiydi. Saldırıyla birlikte bu eylem iki devlet, Türkiye ve İsrail arasında, Ortadoğu siyasi coğrafyasında ve nihayet uluslararası düzeyde siyasi bir olay halini aldı. Bu saldırıya verilen tepkiler ise hem sivil toplum tepkileri hem de uluslararası siyasi tepkilerin birlikte yürüdüğü ve birbirine karıştığı yeni bir düzeye yükseldi. Yorumcuların pek çoğu bu farklılıkları ayırt etmeksizin yorum yapıyorlar. Bu nedenle de sap, samana karışıyor.

Soruluyor; Mavi Marmara gemisinin İsrail’e doğru yola çıkmasından önce hükümetin haberi var mıydı, İsrail ile diplomatik temaslar oldu mu? Kılıçdaroğlu da bu soruları soruyor. Bana göre bu sorular önümüzde duran olayı anlayamayanların soruları.

İsrail'in uzun süredir sürdürdüğü Gazze kuşatmasıyla mağdur olan sivil halka destek vermek bu halka insani yardım ulaştırmak, İsrail'i protesto etmek için değişik ülkelerde sivil toplum eylemleri yapılmıştı. Mavi Marmara eylemi bir ilk değildi. Ancak Mavi Marmara'nın İsrail'in barbarca saldırısı ve bu vahşi saldırı sonucu ölen ve yaralananların olması nedeniyle yankıları diğerlerinden farklı oldu. Siyasi sonuçlar doğurdu. Bu nedenle bazı yorumcular, dikkatleri bu sivil toplum eyleminin asıl hedefi olan insani amaçlardan ve İsrail'i Gazze ablukasını nedeniyle teşhir etmek hedefinden kaydırıp yalnızca salt siyasi açığa hapsediyor. Ve buradan kalkarak meseleyi Türkiye'nin dış siyasetinde eksen kayması, ABD ile Türkiye ilişkileri ve hatta bir Ortadoğu savaşına kilitliyorlar. Bu konuları tartışmanın yanlış olduğunu söylemiyorum, bir eylemin amaçlanandan farklı sonuçlar doğurması da sık rastlanan olduğu gibi o eylemden siyaseten yararlanmak isteyenler de her zaman olur.

Fakat bütün karmaşık ilişkiler içinde gözden yitirilene dikkat çekmek istiyorum: Bir sivil toplum tepkisinin, eyleminin kendine özgü mantığına. Sivil toplum hareketleri siyaset dışı değil ama "devlet siyaseti dışı" mantıkla çalışır. Zira tarihsel olarak da sivil toplum, siyasi otoritenin devlet dediğimiz tarihsel biçime bürünmesine, bu biçim altında otoritenin tekleşmesine, merkezileşmesine paralel, ona karşı sosyal tepki olarak doğdu. Devletin mantığı merkezileşmiş otorite kurmak ise sivil toplumun mantığı bu otoriteyi dikkate almaksızın hareket etmektir. Buradaki karşıtlık "anti" olmaktan yani karşı uç olmaktan çok "dışı, üstü" olmaktır. Yani devlet karşıtı değil devlet dışı olmak, otorite karşıtlığı değil otoriteyi dikkate almamaktır. Başka deyişle "anti" yani 'karşı' değil, "non" yani 'olmama' halidir.

Böyle bakıldığında bir sivil toplum eylemi içinde siyasi iktidar mensuplarını, siyasi partilerden kişileri de içerebilir, ya da o çevrelerle ilişkiler de kurabilir ama o sivil örgüt veya o sivil eylem bir siyasi iktidarın ya da bir siyasi partinin direktifleriyle hareket edemez.

Bunları akılda tutarak Mavi Marmara sivil eylemine bakalım. Bu eylem hakkında, eylem öncesinde hükümetin bilgisi olup olmadığı hiç önemli değildir. 32 milletten insanın siyasi direktifle hareket etmiş olduğunu düşünmek saçmadır. Aynı bakışla bu eylemin sonuçlarından hükümeti sorumlu tutmak da aynı derecede anlamsızdır. Hükümetin bir sorumluluğu olup olmadığı meselesi saldırı olayından sonra başlayan yeni durumla bağlı olarak konuşulabilir. Bu eylemin amaçları içinde açık veya dolaylı biçimde "Gazze ablukasını yarmak veya kaldırmak" olması da bu eylemi sivil toplum eylemi olmaktan çıkarmaz. Ya da eylemin "İslami mi, insani mi" olduğu tartışması da anlamlı bir tartışma değildir, bu görünüm eyleme katılanları ilgilendirir. İnsani değil İslami buluyorsanız ve o nedenle bu eyleme karşıysanız o gemiye binmezsiniz olur biter.

Tüm diğer konular elbette tartışılmalı ama bu tartışmalar Mavi Marmara eyleminin haklılığını ve meşruluğunu gölgelememeli.

nabi.y@superonline.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Gelenler yargılanacaklar

Nabi Yağcı 12.06.2010

Dış politikada ses getiren açılımlar, Mavi Marmara olayı ve İsrail gerginliği, Anayasa Mahkemesi'nin anayasa değişiklik paketiyle ilgili vereceği kararın beklentisi Güneydoğu'da, Kürt meselesinde olup bitenlerin üstünü örtüyor. Oysa kaygı verici gelişmeler var. Abdullah Öcalan'ın "Ben aradan çekiliyorum" açıklamasından sonra zaten kötü şeylerin olabileceği endişesini taşıyorduk. İskenderun saldırısı bunun işaret fişeği oldu.

AK Parti hükümeti "Kürt Açılımı" adıyla yeni bir süreci başlattıktan sonra basın, akademik çevreler, sanatçılar ve sivil toplum örgütleriyle görüşmeler yapmış, eleştiri ve öneriler almıştı. Fakat şimdi Kürt açılımı konusunda hükümette derin bir sessizlik var. Sessizlik de değil daha önce de yazdığım gibi bir tıkanmışlık hali var. Oysa hükümetin görüş ve öneri aldığı çevreler de içinde olmak üzere Kürt açılımıyla ilgili kamuoyuna ne olup bittiği ve ne olacağı konusunda bir açıklama yapma yükümlülüğü olmalı. Birçok insandan görüş aldılar ve aradan bunca zaman geçti, böyle bir yükümlülük duyulmuyor mu? Duyulmuyorsa eğer, başından beri bu açılımın göstermelik olduğunu söyleyenler haklılık kazanırlar. Kendi adıma Kürt meselesinin son derece karmaşık ilişkiler yumağı olduğunu bilen biri olarak öyle olmadığına hâlâ inanmaktayım. Ne var ki, umut verici hiçbir adım atılmıyor.

Tersine Kürtler üzerindeki baskıların azalmayıp arttığını görüyoruz. KCK operasyonlarıyla başlayan baskılar devam ediyor. Hükümet "Taş atan çocuklar" sorununu çözeceği vaadinde bulunduğu halde henüz hiçbir adım atılmış değil. (Kamuoyunda "taş atan çocuklar" olarak bilinen tasarı AKP tarafından yeniden düzenlenerek, torba teklif halinde TBMM Başkanlığı'na ancak dün sunuldu.) Aksine cezaevindeki çocuklar başka cezaevlerine naklediliyor. Bu durum zaten kötü koşullar altında olan çocukları, ailelerinin uzaktan da olsa haber alma, koruyabilme alanının dışına çıkararak daha kötü koşullara mahkûm edecektir. Bu durumu aileleri ve sivil toplum örgütleri çok haklı olarak protesto ediyorlar.

Hepsi bu da değil.

Okuduğum habere göre 17 haziranda Kandil ve Mahmur'dan Türkiye'ye gelenler hakkında Diyarbakır Özel Yetkili Ağır Ceza Mahkemelerinde yargılama başlayacak. Kandil'den gelen sekiz kişi ve Mahmur mülteci kampından gelen ve aralarında dört çocuğun da bulunduğu 26 kişi hakkında dava açılıyor.

Bu kişilerin 10'u özel yetkili mahkeme tarafından "terör örgütü üyesi olmak ve terör örgütünün propagandasını yapmak"la, diğerleri ise örgüt üyesi olmamakla birlikte sempatzanı olmakla suçlanıyorlar. Suç isnatları farklı da olsa sonuç olarak 10 ile 15 yıl arasında hapis cezası istenmekte.

Açılan davanın yasal dayanakları üstüne bir şey söylemek durumunda değilim, hukukçuların işi bu. Sanırım bu davanın açılmasıyla birlikte hukukçular kamuoyunu ayrıntılı biçimde bilgilendireceklerdir. Beni ilgilendiren ise esas olarak olayın siyasi ve hukuki etik boyutudur.

Kürt açılımının ardından Habur girişini hatırlayalım. Geleceklerin normal koşullarda giriş yapması için hükümet ciddi çaba harcamıştı. Geldiklerinde ne olacağını merak ediyorduk. Başlangıçta her şey iyi gidiyordu. Bu geliş Kürt meselesinin çözümü yolunda tarihsel bir adım olarak selamlamış, destek vermiştik. Hem hükümetin hem gelenlerin cesaretini alkışlamıştık. Bu dönüşü destekleyen ve cesaretlendirenlerden biri olarak kendi adıma vicdani sorumluluk duyuyorum. Geldiler. Ama şimdi yargılanıp cezalandırılmak isteniyorlar. Gelişleri desteklemiş biri olarak gelenlerin akıbetiyle ilgili sorumluluk duygusuyla başlarına gelecekle ilgili kaygı duyuyorum. Bu nedenle açılan bu davayı büyük bir dikkatle izleyeceğim.

Hükümetin yaptığı "gelin" çağırısı bir tuzak mıydı?

Hayır. Gelecek 25-30 kişiyi yakalamak için böyle bir şey yapılmaz. Kaldı ki, Habur dönüşünün hüsrarla bitişi en önce AK Parti iktidarını vurmuştur. Dönüşlerden sonra, dönenleri sevinçle karşılayan kalabalıkların gösterileri nedeniyle bu açılımın kesilmiş olduğu gerekçesi çocukları bile kandıramadı. Kimsenin kuşkusu yok, artık tanıdığımız "iyi saatte olsunlar" devreye girdi ve bu gelişmeyi durdurdu. Fakat şimdi bunun faturasını gelenlere ödetmek hiç de adil değildir. Hükümet bu vicdani sorumluluğun altında ezilir.

Kürt meselesi gibi pek çok boyut içeren karmaşık bir sorunun çözümünde karşılıklı güven sorununun önemini izaha gerek yok. Ancak gelişmeler ne yazık ki bir güven ortamı, iklimi yaratamadı. PKK'nin ateşkes ilan ettiği

yıllar iyi değ erlendirilemedi. Şimdi yeniden başa dönme tehlikesi var. Hükümetin attığı olumlu adımlar ise güven arttırıcı ilişkilerle sarılıp sarmalanmadığı için Kürtlerin hepsi tarafından aynı ilgiyle karŐılanmadı.

Dönenler için 17 haziranda başlayacak yargılamayı Kürtler için güvensizliği daha da arttıracak yeni bir gelişme olarak kaydetmek gerek.

nabi.y@superonline.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Yeni anayasadan önce yeni yol

Nabi Yağcı 14.06.2010

Anayasa Mahkemesi raportörü Osman Can'ın Anayasa Mahkemesi'nin iptal kararı vermesine karşı AK Parti hükümetinin bu kararı "yok saymasının" meşru ve anayasal dayanaklara sahip bir yol olduğunu açıklaması dikkatleri üstünde topladı. Vesayet  siyasetin destekçisi medya Can'ı hedef aldı.

Osman Can'ın  nerisi, bana göre, anayasadan önce anayasayı yapma hatta anayasayı değiştirebilme iradesini tartışıyor. Bu tartışma sivil demokrasiyi kazanmanın yolunu tartıŐmaktır. Yeni anayasa bu yolun sonunda elde edilebilir olan hukuksal bir kazanım olacak, eğer oraya varabilirsek. Demek oluyor ki, öncelik, demokrasi mücadelesinin yollarını ve önündeki engelleri görmeye verilmeli. Bu yol tıkalıysa yolu açmak öncelikli hedeftir. Bunu yapmadan ideal bir anayasa hayal etmek yalnızca hoş ama boş bir kuruntu olur.

Eskiden farklı olarak "hukuk yoluyla demokrasi" günümüzün yeni gerçeğidir. Demokrasi mücadelesi veren ülkemizin insanları önce bu yeni imkânları akılda tutmalı. Ne var ki, bir ülkede demokrasi yine de i  dinamiklerin eseri olacaktır. Dış dinamikler "demokrasi ihlallerine karşı" bir imk ndır ama demokrasiyi kurmak ve geliştirmek ise ancak bize bağlı kalır, kimse bizim yerimize demokrasi getirecek değildir. İŞte bu nedenle anayasaların basit bir toplumsal sözleşme olmayıp, "sınıfsal/sosyal mücadelelerin sonucunun hukuken ifadesi" olduğu gerçeği genel geçer niteliğini korur.

Bu Şu demek oluyor, demokratik bir anayasanın nasıl olması gerektiği üzerinde elbette düşünelim, tartıŐalım ama asıl öncelik vereceğimiz Şey bu anayasayı "**kimlerin deėiŐtireceėi**" meselesi olmalıdır. Esasen farkındaysanız Şu anda  aėdaŐ bir anayasanın nasıl olması gerektiğini tartışıyor değiliz, onun çok uzağındayız; tartıştığımız, tartışmak da değil kavgasını verdiğimiz Şey anayasa yapma hakkı da içinde olmak üzere kendi geleceğimizi, kendi kaderimizi halk olarak, toplum olarak kendimizin tayin edebilmesi hakkıdır.

Halk olarak anayasa yapma hakkına sahip olma mücadelesi veriyoruz. Kime karşı? Askerî-bürokratik vesayet rejimi ve onun gönüllü destekçilerine karşı. Kime karşı? "Anayasaysa onu da biz yaparız" diyenlere karşı. Kime karşı? "Mesele Kemalist cumhuriyet ise anayasa teferruatır" diyenlere karşı. Kimlere karşı demokrasi mücadelesi verdiğimiz unutulursa gerisi gerçekten de teferruat olur.

Bugün karşı karşıya olduğumuz durumu ayık kafayla görelim. Siyasi rejimin siyaset ve hukuk yoluyla demokratikleŐtirilebilmesinin  n  tıkanı. Bunu Anayasa Mahkemesi (AYM) ve HSYK yapıyor. Demokratik her köklü değişim bu duvara toslayıp geri dönüyor. Hele AYM anayasa değişiklik paketini toptan veya iki maddesiyle iptal ederse siyasi rejimin siyaset yoluyla değişiminin  n  tam anlamıyla tıkanmış olacak ve bir köklü rejim krizi doğacaktır. Artık hiÇbir biçimde parlamenter rejimden söz etmenin imkânı kalmayacak, TBMM'nin yerini AYM ve HSYK, yani yargı oligarşisi almış olacaktır.

TBMM’de kabul edilen son anayasa değişikliği paketinin anlamı da bu; tıkanan rejimin önünü açacak bir değişiklik getiriyor, demokratik değişim için mücadelenin yolunu açıyor. Başka hiçbir şey getirmiş olmasa da AYM ve HSYK için getirdiği değişiklik son derece kritik ve hayati değişikliktir. Bu pakette şu yok, bu yok itirazlarıyla, anayasa tümünden değişsin gerekçesiyle bu değişikliğe “hayır” demek ya da “boykot” düşünmek çok yanlış. Bu yanlış tutum eski yerleşik bir anlayışın ürünüdür; demokratik hakları tepeden beklemek, demokrasi kavgasını ikincil görmek. Anayasalarda hakların güvence altına alınması elbette çok önemli ama bu hakları savunacak, koruyacak, hayata geçmesini sağlayacak demokratik güçler zayıfsa kâğıt üzerindeki haklar kendiliklerinden sonuç doğurmaz. Bugün demokrasiyi savunacak güçler var oysa, tehlike bu güçlerin bölünmesinde.

Değişiklik paketine karşı “yetersiz ama evet” sloganı birleştirici bir slogandır.

Osman Can siyasi rejimdeki siyasi tıkanmaya ve muhtemel rejim krizine karşı yeni bir çıkış yolu öneriyor. Anayasa Mahkemesi iki madde için veya değişiklik paketinin tümü için iptal kararı verse de bu değişikliği referanduma götürmek ve kurucu iradenin kendisi olan halka sunmak en meşru yol olduğu kadar anayasal temellere de sahip olan bir yol.

Sıradan bir vatandaş olarak ben bu yola “evet” demekle kalmıyor onu talep de ediyorum.

nabi.y@superonline.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Tahrik etmeyin yeter

Nabi Yağcı 17.06.2010

Haziran ayının ilk yarısında leyleği havada gördüm. Diyarbakır, Mardin, Midyat, Hasankeyf, Batman’dan Karadeniz bölgesine uzanan bir yolcuk oldu. İzmir’de bir söyleşi ile şimdilik nokta koymuş oldum. Paneller, söyleşiler, dost sohbetleri ile dolu bir 17 gün. Heybem yeni izlenimlerle dolu olarak döndüm.

Bunları ileriki zamanlarda daha ayrıntılı olarak okurlarımla paylaşacağım.

Bu izlenimlerimi damıtıp en genel saptama olarak şunu söyleyebilirim. İnançları, etnik kökenleri, ideolojik yönelimleri farklı farklı da olsa bir kumaş üstünde bir yağ lekesinin ağır ama kararlı yayılması gibi, yaşadığımız ve tartıştığımız sorunlara karşı halk içinde hoşgörölü bakış giderek kendini hissettiriyor. İstatistiklerin, kamuoyu yoklamalarının önemini gözdardı etmek elbette söz konusu değil ama insanların ötekini gözlerinin içine bakarak konuşması çok farklı sonuçlar veriyor. Algı kapılarını açıyor. O durumda yönlendirilmiş, tahrik edilmiş tepkili yargıların, önyargıların yerini kendini anlatma ve ötekini anlama dürtüsü alabiliyor.

Bu söylediklerim olağan dışı gerilimler içinde olmayan bir toplumda sıradan bir tesbittir, “Ne var yani bunda” denebilir. Fakat neredeyse son beş yıldır her gün yürek kalkığı içinde yaşanan, her günümüz yeni bir gerilim, çatışma içinde geçmiş olan, Türk ve Kürt gençlerimizi üst üste kurban verdiğimiz bir çatışma ortamında olan ülkemiz için bu gözlemim bana hiç de sıradan görünmüyor. Yüreğimiz ağızımızda bir vatandaş çatışması, Türk-Kürt kardeş kavgası olmasın diye dua ettiğimiz bir ülkeden söz ediyoruz.

Ayrıca değişim sancılarının titremeleri içinde olan bir toplumda kafa karışıklıkları, alışılmışın dışında esen rüzgârların yarattığı algı bozuklukları, gelecek kaygıları ve bunların yarattığı öfkeler de çok olağan sayılır.

Bütün bu olumsuz koşullara rağmen bir hoşgörü çizgisinin yavaştan yavaşa geliyor olmasını olağanüstü önemde buluyorum ve buraya dikkat çekmek istiyorum.

Her şeyi hemencecik ve kolayca abartma özelliğimizden dolayı fazla abartmamak gerektiğini de peşin peşin söylemeliyim. Hele son zamanlarda yeniden çatışma ve ölüm haberlerini almaya başladığımız bu günlerde. Ne var ki tam da bu nedenle yukarıda söylediğim izlenimimi vurgulamayı önemsiyorum.

Karadeniz bölgesinde özel bir ırkçı kışkırtmanın olduğunu hepimiz iyi biliriz. Milliyetçi, ırkçı propaganda en çok bu bölgemizde yürütüldü. Her an bir vatandaş çatışması ihtimalinin yüksek olduğu bölgelerimizin başında geliyor Karadeniz bölgesi. Buna rağmen Akçakoca'da her kesimden dinleyicinin olduğu geniş katılımlı panel benim için bu nedenle dikkate değerdi. Kürt, Türk, Alevi kökenli, başı kapalı, başı açık kadınlarımızın, gençlerimizin, muhafazakâr demokrat, liberal demokrat, solcu insanların olduğu bir topluluğa *Taraf* yazarlarından Hilâl Kaplan ve ben görüşlerimizi hiçbir sansüre uğratmadan açıkladık. Dinleyenler de sorularını rahatlıkla sordular, görüşlerini çekinmeden açıkladılar. Panel'in bitiminde Kürt meselesinin bu bölgede bu rahatlıkla konuşulduğu ilk panel olduğunu söyledi dostlarımız.

İzmir'de katıldığım son panelde de aynı izlenimi aldım.

Aklı ve vicdanları şaşırtan bütün olumsuz koşullanmalara karşın halk içinde akla, sağduyuya dayalı bir hoşgörü çizgisinin geliyor olduğu saptamam doğruysa, ki yanıldığımı sanmıyorum, bunun bir nedeni olmalı.

Şöyle düşünüyorum.

En bilinenen başlarsam; İnsanlar sonsuza kadar yalanla kandırılamazlar. Bir *Taraf* yazarı olarak bunu söylemek belki yerinde değil ama gözlemimi söylemek zorundayım; *Taraf*'ın gerçeklerin üstünü örten perdeyi çekip alan çizgisi sanıldığından da etkili olmuş gözüküyor. İnsanlar artık kolayca zoka yutmuyorlar. Özellikle devlet ve sivil iktidar, sivil demokrasi, asker ve yargı bürokrasisi konularında kafaların açılması farklı düşünenleri hakikat zemininde ortak noktalarda buluşturuyor. Tarihi yeni baştan ve yalansız öğrenme, diyebilirim ki insanları susuz çölde vahaya düşmüşçesine heyecanlandırıyor.

Özcesi yalan makinesinin dişlileri artık dökülmeye başlamış.

İkinci önemli neden dildir. İnsanların önyargıları elbette tümüyle kırılmış değil, kafalarda sisli sorular hâlâ var. Eğer kullandığınız dil belirli bir siyasi-ideolojik kutbun özel seçilmiş jargonuna dayanmıyor, herkesin de kullandığı, kullanabileceği bir dilse o durumda dil önyargıların kapısını değil aklın ve sağduyunun kapısını açıyor. Böyle bir yeni dilin gelişmekte olduğunu da görüyorum.

Bu izlenimimi bir sonuçla düğümlemek isterim.

Gerilim siyasetleriyle, kanlı provokasyonlarla toplumun aklını çelebileceğini sananlar için, acı ve ölüm getiren gerilim ve çatışma siyasetleriyle siyasi rant peşinde olanlar için artık deniz bitmekte.

Halk sorunları çözecek, tahrik etmeyin başka ihsan istemez.

nabi.y@superonline.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Hükümet Kürtlere güven veremedi

Güven, karmaşık sorunların çözümünün sihirli anahtarıdır. Sorunlar ve çözümleri nedenli karmaşıksa güven temeline ihtiyaç o denli fazla olur. Zira karmaşık sorunlar bir çırpıda çözülemez, çözüm sürecinde taraflar birbirlerine güven duymuyorlarsa geçecek süre eskiden olmayan yeni yeni sorunlar da doğurur. Karşılıklı ilişkilerin güven temeli, sübjektif niyetlerle, beyin okuyarak, samimiyet testleriyle de yaratılamaz. Bunun için somut, elle tutulur göstergelerin olması gerek.

Çözümü için güven ortamına ihtiyaç duyan iki dev sorunumuz var: Laiklik ve Kürt meselesi. Çünkü bu iki mesele tarihin ağır yükünü, kamburlarını sırtında taşıyor. Birikmiş önyargılar ayaklara pranga. Biri ötekine karşı taşıdığı kuşkuları kanıtlayacak tarihten doğru-yanlış örnekler sıralayabiliyor. Unutmayalım ki, gerçek tarihin sayfaları ancak yeni yeni aralanabiliyor. Tarihi gerçekleri doğru bilmek birikmiş önyargıların kırılmasında çok etkili bir yol. Tıpkı Dersim kıyımının, bir dinsel irtica hareketine karşı yapılmış olduğu yalanının bugün ortaya çıkarılmasının çok yaratan öğretici/aydınlatıcı etkileri gibi. Bu gerçeğin ortaya çıkarılması hem laiklik hem de Kürt meselesinde resmî görüşleri çok etkili biçimde sarsmıştı. Bu örnekler çoğalıyor, daha da çoğalacak.

Ne var ki, yalnızca tarih, birikmiş karşılıklı önyargıları, bunları besleyen düşmanlık tohumlarını temizlemede tek başına yeterli olamaz. Zira sosyal ve siyasal alandaki kin ve nefret duyguları, güvensizlikler bir devlet ideolojisinin sonucudur aynı zamanda. Devletin millettten önce geldiği, ötekine hayat hakkı tanımayan tek tipçi-otoriter, tek etnik temelli bir devlet ideolojisi güvensizliğin asli kaynağıdır. Demek ki demokratik bir devlet yoksa çatışmacı psikolojilerin üreyeceği bataklık kurutulamaz. Hele buna bir de, geçen yazımda değindiğim çatışma ortamını bilerek, çıkar sağlama amaçlı tahrik eden politikalar ve eylemler ekleniyorsa.

Sanki anakronik yani tarih dışı bir durum var. Kemalist devletin sistem dışına ittiği, hayat hakkı tanımadığı iki tarihsel-muhalefet odağı bugün ilginç biçimde karşı karşıyalar. Bu karşı karşıya gelmenin nedenlerinden en önemlisi bu muhalefet odaklarından biri olan AK Parti'nin iktidarda olmasıdır. Her ne kadar AK Parti hep söylediğim gibi "iktidardaki muhalefet" olsa da, niteliği ne olursa olsun her hükümet içine doğduğu devletin bir parçasını temsil eder ve devletin yaptıklarından sorumlu olur.

Bugün maalesef Kürt meselesinin çözümünde hükümet müthiş bir güven kaybı içine yuvarlandı. Üstelik, bu hükümet cumhuriyet tarihi boyunca Kürt meselesinde tabuları sarsacak ölçüde ileri adımlar atmış ilk hükümet olduğu halde, önyargılı olmayan herkes bu gerçeği teslim edebilir. Fakat görüyoruz ki, bu adımlar güven sağlamaya yetmediği gibi "neredeyse Kürt açılımı bitti" deme noktasına gerilendi.

Hükümetin ilân ettiği açılım ve Öcalan'ın da "gelin" çağrısı üstüne barış sürecine katkı yapmak üzere Habur'dan giriş yapan barış grubu 34 kişinin yargılanması başladı. İlk duruşmada 10'u tutuklandı, başka tutuklamalar da bekleniyor. Daha önce 16 Nisan 2010'da bu gruptan olan Lütfi Taş'a Diyarbakır 5. Ağır Ceza Mahkemesi "örgüt propagandası" gerekçesiyle 10 ay hapis cezası verdi. Yine aynı gruptan Mehmet Şerif Gençdal da aynı gerekçeyle tutuklanmıştı. Şimdi devamı geliyor.

Bu yargılama bugün için olduğu kadar geleceğe dair güvenleri de bitiricidir.

Güven meselesi elbette tek taraflı değildir. Fakat Kürtler tarih boyu devletin baskısına maruz kaldılar ve dolayısıyla devlete ve hükümetlere karşı güvensizlik duymalarının nesnel dayanakları var. Bu nedenle Kürt meselesini çözme savıyla yola çıkan bir hükümet karşılık beklemeden güven verici adımlar atmamakla yükümlüdür. Maalesef önemli adımlar atmamakla birlikte AK Parti iktidarı güven temelleri yaratamamıştır. Bu temel, diyalog ve müzakereden geçiyordu, ama bu yola girilemedi.

BDP Eşbaşkanı Selahattin Demirtaş bir açıklama yaptı, sözleri ağır kaçsa da başbakanı eleştirirken haksız sayılmaz. "Diyalog ve müzakereden başka seçenek görmüyorum" derken haklıdır. "Devlete çağrı yaptığınızda

da, PKK'ya çağrı yaptığınızda da çok anlamlı olmuyor" derken de. Ben de aynı kanıyı taşıyorum, seçimler öncesinde bir diyalog olanağı pek mümkün görünmüyor. Sözlerinin ağırlığına karşın Selahattin Demirtaş geleceğe dönük umutlarını da ifade ediyor ki bu çok önemli; Uzun sürece yayılsa bile silahların sustuğu bir evreye girilebileceğini söylüyor ve ekliyor " Ama çatışma olduğu sürece bunları planlamak da kolay değil."

Haksız mı?

nabi.y@superonline.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

İç savaşa beş var

Nabi Yağcı 21.06.2010

İlahlar kana doymuyor, otuz yılda 45 bin gencimizi yitirdik doymadı, yine körpe gençlerimizin canını aldı. Bu ilahın adı "pis siyasettir." Pis siyaset yine tabutların başında vatan, millet nutukları attı, sahte gözyaşı döktü. Nutuk atanların hepsi bu kanı durdurabilecek olanlardı, pis siyaset yüzünden yapmadılar bunu.

CHP-MHP muhalefeti nicedir, AKP'yi iktidardan düşürmek için, bir kalbur saman için koca ahır yakmayı göze alıyor. PKK da AKP'yi baş düşman ilan etti, "devletle çözüm" dedi. AKP ise kısır seçim hesaplarıyla yangına körükle gitti. Dış kışkırtmaları hesaba katmaya hiç gerek yok, bu tablo bir kaos için yeter de artar bile.

Yeniden çözümü şiddette aramaya döndük. Siyaset çıldırdı. Şiddete çağrı var.

Ama bilinmeli ki, bu kez durum dünden vahim derecede farklı. Akbabalar karabulutlar gibi şehirlerimizin semalarında toplaşıyor. Şiddet, çatışma dağdan ovaya inecek. Bu şiddet farklı olacak, şimdiye dek tanımadığımız, ama tanıdığımızda tanıdığımız bin lanet edeceğimiz bir şiddet olacak. Kazananı olmayacak olan, herkesin, Türkiye'nin kaybedeceği bir şiddet olacak bu.

Oysa halk yavaştan yavaş bu tehlikeyi görmeye başlamıştı, halk içinde farklı kesimler arasında bir hoşgörü ve diyalog zemini oluşuyordu. Şimdi bu filiz büyümeye fırsat bulamadan şiddetin çizmeleriyle ezilecek. Türkiye, tarihinde ilk kez yakaladığı tabandan yükselen demokratik ve barışçı değişim şansını yitirecek.

Düğmeye basılmış durumda, kimlerin bastığının artık hiç önemi yok.

Türk-Kürt kardeş kavgasına beş var.

Fakat ne acı ki, bu çatışma her ne kadar Kürt meselesi gibi görünüyorsa da artık Kürt meselesi olmaktan da çıkmıştır. Ortada ayrılma, ayrı devlet kurma gibi bir iddia olmadığına göre; anadilde eğitim, Kürt kimliğinin, kültürel haklarının tanınması için, bunun için ortalığın kana ateşe bulanmasının, gençlerimizi yitirmenin, ailelerinin yüreklerine kor düşürmenin anlamı, mantığı var mı? İki taraf için de yok. Öyleyse buradaki mesele artık Kürt meselesinin çözümü değildir. Her şeyi ile öyle görünse de öyle değildir. Herkes, devlet de PKK de çok iyi biliyor ki otuz yıldır savaş ve şiddet yoluyla çözilemeyen Kürt meselesi bu yolla asla çözülemez. Çözülemez ise bu akıl tutulması niye? Niye başa döndük?

Hep söylendi, hep söyledik bir yara varsa onu herkes kaşır. Oturup bu yarayı kimler kaşıyor diye sormak gülünç olmaktır. Silahlar süs olsun diye üretilmez. Silah tüccarları gül değil ölüm pazarlarlar. Bu pazarlık ise pis siyasetler üstünden gider. Yetmez mi?

CHP-MHP'nin son açıklamalarına bakın, savaş, kana kan intikam diyorlar. Sıkıyönetimden, OHAL'den söz edenler var. Demokratik açılımı sorumlu gösteriyorlar. Bu büyük demagojidir. Otuz yılda 45 bin gencimiz öldürüldüğünde demokratik açılım projesi mi vardı, AKP'ni vardı? Aksine onların hükümetleri vardı. Öyleyse?

Öyleyse Kürt meselesi bahane.

Mesele, Türkiye'de ilk kez tabandan gelen sivil demokratik uyanışı, değişimi durdurmak, askerî vesayet rejiminin ve 12 Eylül rejiminin hukuku ve kurumlarıyla tasfiyesini önlemek, statükoyu korumak. Bu akıl tutulması, bu çılgınlık başka türlü açıklanamaz.

Bu amaç için çok şey yapıldı, muhtıralar verildi, Ergenekon eylem planları yapıldı yetmedi. Artık Yargıtay eliyle yargı da kılıcını çekti. Yine yetmiyor. Sıra kardeş kavgasına geldi. İnternette dolaşan iletilere bakın. "İntikam, Kürtlere ölüm, bunu devlete bırakmayacağız biz yapacağız" diyorlar. Daha da artacağını tahmin zor değil, hele yeni ölümler, cenazeler olursa.

Bir iç çatışma halinde seçimler de çare olmaktan çıkar. Böyle bir durum doğduğunda verilecek mesaj şimdiden belli. Muhalefet daha şimdiden söylüyor bunu. "Türkiye'de yönetim zaafı var, iktidarsızlık ve istikrarsızlık var, hükümet istifa etmelidir" diyecekler. Artık dinsel irticadan söz bile etmiyorlar. Yeni taktik belli "AKP devleti felç etti" diyecekler.

Sonuç ise çok bildik bir senaryonun yine göstere göstere sahnelenmesi olacak.

Şimdi artık iktidara, muhalefete, PKK'ya "yapmayın etmeyin" demenin sonuç alıcı bir çağrı olacağını sanmıyorum. Yürekerin kulakları sağır çünkü.

Yapılması gereken şey bir Türk-Kürt çatışmasına karşı sivil toplum güçleri olarak halkı uyarmaktır, tek tek milletvekillerinin vicdanlarına seslenmek, gökyüzünde toplaşan akbabaları kovmaktır. Temiz medyaya da çok iş düşüyor.

Mademki tarihimizde ilk kez demokratik değişim tabandan, halktan yükseliyor öyleyse halk olarak demokratik istikrarı, iç barışı korumayı da becerebiliriz, bu birikim var.

Bu da bir ilk olur.

nabi.y@superonline.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

OHAL ilanı ciddi tehlikedir

Nabi Yağcı 24.06.2010

Hatta büyük kentlerin bazılarında sıkıyönetim ilanı dahi gelebilir.

Perşembenin gelişini çarşambalardan ezberledik artık. Bir şeyler olacak ve bu kötü gidiş duracak diye mucize beklemenin manası yok. Fakat ne yazık ki biz hep böyle yapıyoruz, bekliyoruz, seyrediyoruz, kötü perşembelerin gelmesini önleyebilmek için kötü çarşambalardan ders çıkarmasını bilmiyoruz. Bilmiyoruz çünkü mucizelere inanıyoruz. Mucizelere inanıyoruz çünkü toplum olarak kendimizin durumu değiştirebileceğimize inanmıyoruz. Durumu değiştirebileceğimize inanmıyoruz çünkü öğrenilmiş çaresizlik psikolojisi "millî" psikolojimiz halini aldı.

Bu kez farklı olabilir mi?

Olabilir.

Ama önce geçmişin derslerini hatırlayıp bu gidişin çok bildik bir kötü gidiş olduğunu görelim. Gidişini bildiğimiz bu yolun sonundaki uçurum ise bildik olmayacaktır, bildiklerimizden çok kötü bir sonuç olacak. Biliyorum, bu sözlerim uğursuz bir kâhinin sözleri gibi duruyor. Keşke öyle olsa.

Kehanet değil bu, geçmişin dersidir. "Olmasın ama olması kuvvetle muhtemel" dediğimiz şey de oldu işte, şiddet dağdan şehre inip Halkalı'da can aldı. Arkası gelmesin, belki de gelmez diye düşünüyor, tevekkülle bekliyoruz; ama gelecektir, ne yazık ki, ne acı ki gelecektir. Belli olmayan şey, nerede ve ne zaman olacağı ve kimleri kurban vereceğimiz.

Kötüye doğru koşunun ilk etabı da dönüldü ve Kürt meselesi yine "güvenlik meselesi" halini aldı. Güvenlik Zirvesi'nden çıkan kararlar bunu söylüyor. Başbakan'ın AKP grubunda yaptığı konuşma ise bu gerçeği değiştirmiyor. "Açılım devam edecek" açıklamaları içimize su serpmiyor. Dinleyenler her halde sormuşlardır, hangi açılım devam edecek? Aynı şekilde Bahçeli'nin OHAL ilanı isteğine Başbakan'ın karşı çıkışı da öyle. Erdoğan'ın OHAL'e karşı çıkışının samimi olduğuna kuşku yok, fakat samimiyet OHAL'e doğru gidişi durdurmaya yetmeyecek. Olaylar büyüdüğünde bugünkü durum ve koşullar değişmiş ve o durumda OHAL'in de sıkıyönetimin de psikolojik ve siyasi koşulları hazırlanmış olacak. Sonra buyurun cenaze namazına.

OHAL'li, sıkıyönetimli bir Türkiye... Türkiye yeniden askere ve polise teslim...

Türkiye küresel bir aktör olma yolunda mı demiştik? 12 Eylül'den hesap sorulacak mı demiştik? Anayasa değişecek mi demiştik? Söylemiş miydik gerçekten bunları? Rüya mıydı yoksa?

Herkes kaybedecek, Türkiye kaybedecek ama en büyük acıyı yine Kürt halkı çekecek. "Bize daha fazla ne zarar verebilirler ki" diyenler, açılım bitti diye sevinenler, şu anki duruma sivil dikta diyenler yanıldıklarını anlayacaklar. Kötülük düşünenlerin ne denli "yaratıcı" olduklarını hep birlikte göreceğiz. Kötülük düşüncesinin sonu yoktur. Hayvanlar öldürür ama işkence yapmasını bilmez, unutmayalım ki, hemcinslerine işkence yapmayı keşfeden tek canlı mahlûk insanoğludur. Elbette iyiliklerin de yaratıcısıdır insan, ama dünyamız hâlâ kötünün egemen olduğu bir tarihin içinde.

"Kürt sorununun çözümü daha fazla demokrasiden geçer" denmemiş miydi? İşte şimdi tersi oluyor, yeniden baskı ve şiddet yani askersel, polisiye önlemler öne çıkacak. Yani Kürt sorununun çözümünü unutacağız.

Tek başına barış çağrılarının da artık fazla bir anlamı yok. Kılıçlar çekildi çünkü. Barış için önce demokrasiyi korumak zorundayız. Zira barışı gerçekten isteyenler "çocuklarımız ölmesin" diyen ana-babalardır, halktır. Onların seslerinin, taleplerinin siyaset üstünde etkili olabilmesi ancak demokrasiyle mümkün. Sesimizin çıkabilmesi de etkili olabilmek de demokrasiyle olacak.

AK Parti'nin tek şansı da bu.

Şu anda iktidar bu çatışmayı durduramaz. Demokratik açılımda fren yapmış, davet ettiklerini yargılar durumunda olan bir iktidar olarak AKP bu şansını çok yitirdi. Çatışmaları durduracak, bir güven ortamı sağlayacak yeni büyük bir politika ile, yeni bir açılım politikasıyla ortaya çıkması seçimlere dek pek mümkün görünmüyor.

Fakat elinde çok önemli bir imkân var. Hükümet hızla AB uyum paketlerini devreye sokabilir, üst üste uyum yasaları çıkarabilir. TBMM'deki sayısal gücü buna yeter. Bu yolla demokratik kamuoyunun desteğini alarak havayı ve dengeleri değiştirip, durumda bir stabilite yaratabilir. Sivil toplum güçleri demokrasiyi ve iç barışı

korumada sessiz kalmayacaklardır, AK Parti bu sese kulak verir ve gerekenleri gecikmeden yaparsa, siyasi rejimdeki tıkanmışlığı aşar, yaklaşan iç çatışma tehlikesini gören halkın da desteğini yanına alabilir.

Yeter ki, geçmişte hep olduğu gibi bu kez de kurbanlık koyunlar gibi tevekkülle, bir mucize bekleyerek olacakları kenardan seyretmeyelim.

nabi.y@superonline.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

İyimserlik, kötümserlik üstüne

Nabi Yağcı 26.06.2010

Bir okurum son birkaç yazımın eskilerinden farklı olarak karamsar olduğunu söyleyip acaba bu farklılığın özel bir bilgiye mi dayandığını soruyor. Çok özel, kimsenin bilmediği bilgilere, meslekten gazetecilere özgü bir istihbarat bilgisine sahip değilim. Fakat bilgi yalnız bu tür kaynaklardan edinilmez. Aslına bakarsanız tarih başlı başına bir istihbarat kaynağıdır; bir siyasetçinin söylediklerinin satır aralarından bilgi çıkarmaya çalışırız da, tarih, geçmiş bize, dilinin altındakileri okumak için "güvenilir bir kaynak" olarak görünmez her nedense. Oysa özellikle yakın geçmiş hepimiz için güvenilir bir bilgi/istihbarat kaynağı olabilir.

Ancak, yaşananlar üstüne düşünülmedikçe yaşadıklarımız derslere dönüşmez, kendi başlarına bize hiçbir sır vermezler. Bir klişe sözdür ama doğrudur, "Eğer ders almasını bilseydik tarih tekerrür eder miydi?" 12 Eylül askerî diktasının şiddetini hücrelerde, işkence masalarında yaşamış olanlar içinden bile bugün "AKP gitsin de isterse asker gelsin, darbe olsun" diyebilenlerin çıkması, bunların Ergenekon terör örgütüne yani "şiddete" destek vermeleri başka nasıl açıklanabilir? Böyle bir destek olmasaydı, örneğin Kürt sorunu, çözülmüş olmasa bile çoktan çözüm yoluna girmiş bir mesele olurdu, bugünlere gelmezdi. Bu kesin.

12 Eylül'de Diyarbakır cezaevlerinde yaşanan inanılmaz zulüm ve işkenceden geçmiş olan Kürtler içinden de bugün şiddeti yol olarak görenler veya şiddete destek çıkanlar yok mu? Bir davanın haklılığı şiddeti yol olarak seçmeyi mazur gösteremez. Meşru müdafaa ile şiddeti yol olarak seçme arasındaki sınır aşıldı mı orada adaletten söz edilemez. Bu sınırın aşılması adalet arayışı içindeki aklın yerini kör intikam duygularının alması demektir.

Aklımızı yitirmeden serinkanlı bakarak soralım, açılımın içi boştu, doluydu, tartışılabilir bu, ama o günlerle bugün arasında hiç mi fark yoktur? Bugün yeniden 1990'lara dönüldü. Şiddet tırmanıyor. Soralım yine, son bir ay içinde öncesine oranla intikam duyguları her iki taraf için de daha mı azaldı, yoksa daha mı arttı?

Ölümler istatistik konusu haline geldi mi bilin ki orada savaşın soğuk mantığı çalışmaya başlar. Bir sizden bir bizden hesabı. Ölenler Ahmetler, Mehmetler, Buseler, Ceylanlar değildir artık, rakamlardır, "ufak hatalardır". Bu hesap bir kez yapılmaya görsün artık gerçek insan gözlerden de gönüllerden de silinir, yok olur, görülmez olur. İnsan savaş makinesinin yalnızca bir hedef tahtası haline gelir, askerlerin talim yaparken kullandığı samandan yapılmış mankenler gibi. Son günlerde çatışma haberlerinin böyle verilmeye başlandığına dikkatinizi çekerim. 1990'lardaki hava da tam böyleydi. "Üç şehit verdik, 10 terörist de etkisiz hale getirildi." Savaş muhabirlerinin haberleri gibi.

Yaşanan geçmiş üstüne düşünmek, düşünenlerde koku duygusu geliştirir, olaylar ortaya çıkmadan önce yaklaşan tehlikeyi sezebilirsiniz. Bu sizi bugün üstüne daha hassas düşünmeye iter, gelişmelerin yönünü daha iyi görebilir olursunuz.

Turgut Özal'ın Kürt meselesine el atmaya cesaret etmesinin ardından neler olduğuna, başına neler geldiğine yeniden bakılmalı. TÜSİAD Kürt raporu yayınladığında neler olmuştu? SHP bugün de sözü edilen Kürt raporunu yayınladıktan sonra nereye doğru gitti, Baykallaşma süreci nasıl gelişti? Daha gerilere gitmiyorum. Bu sorulara yanıt bulmak için tarihçi olmak gerekmiyor, hatırlamak ve üstüne düşünmek yeterlidir.

AK Parti hükümeti hem AB sürecinde, hem Kürt açılımında yavaşladığında birçok aydın gibi ben de alarm zilleri çalmıştık. Özellikle Habur girişinden sonra hükümetin frene basmasını olağanüstü tehlikeli görmüş ve şöyle yazmıştım, "Arı kovanına çomak soktuktan sonra arıların vızıltısından korkarak durmak olmaz, bu çok tehlikeli." İşte o tehlikenin içindeyiz bugün.

Aslına bakılırsa ders alanları az olduğu için tarihin tekerrür etmesi durumu bir yandan da şans sayılmalı. Aynı problemlerin aynı filmi seyreder gibi sürekli önünüze gelmesi olayların nedenlerini görmeyi kolaylaştırıyor. Sık tekrarlanma toplumsal olayların gerisindeki eğilim anlamında yasallıkları farketirir. Sorunlarımızın çözölemeyişinin, demokrasimizin gelişmemesinin ana nedeni olarak karşımızdaki duvarın tanımını "askerî-bürokratik vesayet rejimi" olarak yapanlar geçmişte üç beş kişiydik. Bugün ise ciddi bir çoğunluk "vesayet rejimi" tanımını kullanmakta. Bu durumu toplumumuzda sivilleşme ve sivil demokrasi bilincinin gelişmesine işaret olarak gördüğüm için her şeye rağmen iyimserim.

Ama iyimserlik veya kötümserlik kişisel bakışımızdan değil olayların gidişinden çıkarılmalı.

nabi.y@superonline.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Çözümün neresindeyiz

Nabi Yağcı 28.06.2010

"Demokrasi olmadan Kürt meselesi çözölmez, Kürt meselesi çözölmeden de demokrasi olmaz" denklemini yeniden hatırlamak iyi olur, tam zamanıdır. Kürt açılımının niye durduğunun, açılımın niye isim değıştirdiğinin sırrı da bu denklemde gizli.

Anayasa Mahkemesi birkaç gün sonra Anayasa değışiklik paketi konusunda karar verecek. Karakol baskınları, Halkalı saldırısı ve yitirilen canlar nedeniyle bu mesele ikinci sıraya düştü. Ama yeniden gündemin birinci sırasına oturacak. Oturacak çünkü AYM'nin vereceğı karar siyasi rejimin bundan sonraki encamını belirleyecek. Demokratik Yargı Derneğı Eşbaşkanı ve AYM raportörü Osman Can'ın "yok sayma" görüşü kanımca rejimdeki bu tıkanmayı görmekle ilgiliydi. Bu tartışma sonlanmış değildir, AYM'den bir iptal kararı çıkarsa yeniden açılacaktır.

Kürt meselesinin çözümünün son derece cesur ve radikal politikalar gerektirdiğini söylemek aslında lüzumsuz bir laf etmektir. Cumhuriyet tarihi boyunca süregelen ve "vesayet rejimi" olarak tanımladığımız monolitik, otoriter rejim değışmeden bu meselenin çözümünü düşünmek hayal görmektir. Kürt açılımı ancak vesayet rejiminin direncinin kırılmasıyla telaffuz edilebilir hale geldi, açılımın durması, isim değıştirmesi ise bu direncin bütünüyle bertaraf edilemeyişinin sonucudur. TBMM'nin iradesi üstünde askerî ve yargı bürokrasisinin vesayeti kalkmadan değil Kürt meselesi, köklü demokratik değışim isteyen hiçbir konuda siyasi irade daha ileri adım atamaz.

Bu durumun adı parlamenter siyaset yolunun, yani siyasi rejimin tıkanmasıdır. AK Parti iktidarı da bunu geç de olsa gördüğü için kısmi anayasa değışikliği yolunu tuttu. Şimdi AYM vereceğı kararla ya bu siyasi tıkanmışlığı

aşacak ya da malumu ilan edecek ve bir siyasi kriz doğacak.

Bu durum bile demokratik hukuk devleti ilkesiyle çelişen başlı başına problematiktir. Nasıl olur da bir ülkenin geleceği bir avuç yüksek bürokratin iki dudağı arasına bırakılabilir? Bu duruma yol açan anayasal yapıya nasıl demokratik denebilir? Halk anayasa yapma veya değiştirme iradesine sahip olmadığı durumda varolan anayasa en nihayetinde bir monarşinin anayasası olmanın ötesine geçemez. Bu monark ise 12 Eylülcü askerî-bürokratik vesayetçi devletten başkası değildir.

İşte bu noktadayız. Siyasi rejimin tıkanıdığı noktada.

Bu nedenledir ki Kürt meselesinin çözümünde iktidar dâhil herkes çözümsüzlük içinde, buna PKK da dâhil. Demokratik özerklik elbette tartışılmalı bana göre doğrudur da ama bunun tek taraflı ilanını düşünmek PKK'nın da siyasi çözüm üretmede tıkanmışlığını gösteriyor. Bu anayasa değişmediği durumda özerkliğin mümkün olamayacağı bilindiği için tek taraflı ilan etmekten söz ediliyor. Özerklik meselesi tartışmasına sonra tekrar dönmek istiyorum, şimdi meselemiz siyasi rejimdeki tıkanmışlığın nasıl aşılabileceğiyle ilgilidir.

Siyasi krizler olağan demokrasilerde halk iradesiyle yani seçime giderek aşılr. Ne var ki, bizde oluşan kriz olağan bir hükümet krizi değildir, anayasal rejim krizidir. Çünkü mesele TBMM'nin yasa yapma iradesi üstündeki vesayeti kaldırmakla ilgilidir ki bir anayasa değişikliği olmadan bu vesayet kalkmaz. Fakat bildiğimiz ve açıkça gördüğümüz gibi böyle bir değişikliğin önündeki engel ise bizzat mevcut anayasadır, bu anayasanın başlangıç hükümleridir. Bu hükümlerin değişmesi de içinde yeni bir anayasa düşünmeyen hiçbir iktidar ne vesayet rejimi yerine demokratik hukuk devletini, sivil demokrasiyi inşa edebilir ne de Kürt meselesini çözebilir.

Karşımızdaki kısırdöngü artık şematize edilecek kadar somut: Demokratik köklü dönüşümler önünde bu anayasa engel, dönüşümleri yapmadan da bu anayasayı değiştirmek olanaksız.

Nasıl olacak?

İşte kısmi anayasa değişikliği paketi ve referandum bu yolu açıyor. Başka deyişle rejim krizinin hukuk yoluyla çözümünü getiriyor ve bu çözüm referandum yoluyla halk iradesini de arkasına alacak.

Her dar boğazda uzlaşma çağrıları yükselir, yine böylesi çağrılar arttı. Bu noktayı yani rejim krizini gözardı ederek uzlaşma çağrıları yapanlar iyi niyetli olabilirler ama siyasi perspektiften yoksun çağrılardır bunlar. İstmeden de olsa "çözümsüzlük çözümdür" politikalarına geri dönüş anlamına geliyor. Hatta bu "uzlaşın" baskısı yukarıda değindiğim nedenlerle çözüm üretmekte zorlanan AK Parti iktidarına sakın limana dümen kırma yani çözümsüzlük çözümdür politikalarına kaçış kapısı bile aralayabilir. Bu nedenle uzlaşma çağrılarını yapanlar kimlerden ne istediklerini bilmek durumundadırlar.

Unutmayalım ki, balık yumurtasından civciv çıkmaz, civciv de zürafaya dönüşmez.

nabi.y@superonline.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Sivil toplum mantığı ve siyaset

Nabi Yağcı 01.07.2010

"Mavi Marmara" olayı nedeniyle sivil toplum mantığının farklılığına dikkat çekmiştim, bir kez daha üstünde durmak istiyorum, Güneydoğu'da 99 sivil toplum örgütünün yaptığı çağrı ve bu çağrının yorumlanması nedeniyle. Eğer sosyal olaylar, bizi sosyolojik analizlerden yardım almaya yöneltmiyorsa bize de ihtiyacı yok demektir değil mi?

Sivil toplum dendiğinde devlet/siyaset "dışı" değil, devlet ve siyaset "ötesi" sosyal ilişkileri ve tepkileri anlıyorum. Sivil toplumu devlet ve siyaset dışı olarak anlamak hem gerçekçi değildir hem de bir idealizasyona yol açar. Sivil toplumun siyaset ötesi olması siyaset yapmayacağı anlamına da gelmez. Meselenin hassas noktası da burası zaten. Bizim gibi ülkelerde "farklılık içinde birlikteliğin" yakalanamayışının temel nedeni sivil demokrasinin, sivil toplum ve sivil toplum geleneğinin zayıf oluşudur.

Siyasetin, siyasi, ideolojik ya da inanç temelli eğilimlere veya tarihsel/ sosyolojik analizlere dayalı çözümlemelerinin karmaşık labirentlerini aşan, "nedenlerinden bağımsız sonuçlarla" ilgilenen bir tepki türüdür sivil toplum tepkisi. Kısaca "amasız, fakatsız" bir mantığın ürünü olan talep ve tepkilerdir bunlar.

İşte şimdi beklediğimiz, "olmalı ve olacaktır artık" dediğimiz tepkiler oluşuyor. Güneydoğu'dan yükselen 99 sivil toplum kuruluşunun "çocuklarımızın ölmesine, iç savaş tehlikesine karşı silahları susturun" çağrısı gerçek bir sivil toplum tepkisini ortaya koyuyor. Gelecek için umut ve güven verici bir ileri adım bu. "Silahlar hangi koşullarda bırakılabilir" türünden soruları esas mesele yapmayan ve yapmadığı için de gerçek sivil toplum tepkisi örneği olan, farklı siyasi ve inanç eğilimli çevrelerin "farklılık içinde birlikteliğinin" çok özel bir örneğini oluşturan bu çağrı çok önemli.

Bunları dedikten sonra gelelim madalyonun öbür yüzüne. Veya amalara, fakatlara, ya da siyasete. Siyasetin ilkelerini veya olması gerekeni konuşuyorsak 'amalar, fakatlar' olmaz, çünkü o durumda ilkeden söz edilemez; fakat olan siyaseti konuşuyorsak amasız, fakatsız siyaset yoktur. Siyaset yapıyorsanız ya da siyaseti etkilemek istiyorsanız kendinizin veya karşınızdakilerin amalarını, fakatlarını dikkate almak zorundasınız. "Ben böyle düşünüyorum ama öteki de böyle..." diye başlayan her cümle siyasete giriş cümlesidir. "Var-yok dinlemez bir çocuk isteği" ile siyaset yapılamaz. Fakat ne kadar çok "amasız-fakatsız" tepkiler artarsa siyaset de siyasetin ilkelerine o denli yaklaşır.

Güneydoğu'dan yükselen sivil toplum kuruluşlarının çağrılarını ben böyle bir açıyla okuyorum. Bu nedenle de bu çağrıyı, PKK'ye karşı tavır olarak ya da PKK'ye karşı bir hareketin gelişti şeklinde yorumlamayı ne gerçekçi ne de doğru buluyorum. Açıklanan bildiri bir siyasi taraf tutmuyor, taraf olduğu tek şey şiddetin yeniden tırmanışına karşı olmak. 99 STK'nın bildirisi şiddetin tırmanmasına yol açan koşulları sıralıyor, çözümü ise esas olarak hükümetin demokratikleşme adımları atmasında görüyor. PKK'den istediği ise "eylemsizlik" kararı almasıdır. Açıkça "Her tür operasyon durmalı ve PKK eylemsizlik kararı almalıdır" diyor bildiri. Bundan gerisine karışmıyor.

Bundan gerisi bu çağrıyı doğru okumakla başlar. Eğer iktidar bu bildiriye "PKK'ye karşı hareket geliyor" diye okursa yanlış yol tutar. Tekrar "güvenlik önlemlerini" öne çıkaran, PKK'yi tasfiye etmeyi esas alan, açılımları ve "daha fazla demokrasi" hedefini unutan yola girer. Bu yol ise STK'ların PKK'ye yaptığı "eylemsizlik" çağrısını da anlamsızlaştırır, işlevsiz kılar.

Kendimizi kandırmayalım, Habur ve Mahmur girişi yalnız genel anlamda Kürt realitesinin kabulü değil, özel anlamda "PKK realitesinin kabulü" demektir. Çünkü gelenler içinde PKK'li olanlar veya sempatizanları vardı. Bu durum önceden bilinmez değildi. Tekrar başa dönmek bu realitenin inkârı anlamına gelir ki, bu da şiddet ortamını, silahları ateşleyen temel etmendir. Nitekim 99 STK bildirisi buna da işaret ediyor, "Habur ve Mahmur'dan gelenlerin, çocukların, siyasetçilerin, seçilmişlerin, emekçilerin ve insan hakları savunucularının tutuklanması şiddet ortamına ve silahların konuşmasına davetiye çıkarmıştır" deniyor.

Özetle Güneydoğu'dan gelen sesleri doğru anlamamız gerek. PKK karşıtlığı ya da PKK'ye alternatif geliyor türünden okumalar gerçekçi olmadığı gibi, siyasi çözümü gölgeleyeceği için de yanlıştır. Hele, Meclis'te bugünlerde Öcalan için cellâtlığa soyunanlar, OHAL isteyenler varken.

"Ölenler boşuna mı öldü" sorusu tek taraflı bir soru değil. Bu soruya iki taraf için de vicdanları tatmin edecek yanıtlar vermedikçe yalnızca "ölmesinler" demenin –ki mutlaka demeliyiz- siyaseten yeterli olamayacağını artık görüyor olmalıyız.

Değilse Türk-Kürk kardeşliği, hak eşitliği lafları boş laf olur.

nabi.y@superonline.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Yetmez ama Evet

Nabi Yağcı 03.07.2010

Toplantı için davet aldığımda katılmayı çok istemiş ama İstanbul'da olmadığım ve önceden söz verdiğim bir başka toplantı nedeniyle gidememiş ama desteğimi iletmıştim. Toplantının çağrısını ve çağrıcılarını dünkü *Taraf*'ta gördüm, 12 eylülde yapılacak referanduma destek çağrısı yapan bir grup aydın çağrılarını imzaya açtılar. Ben de hiç ikirciklenmeden evet diyorum, imzamı veriyorum. İmzalamak isterseniz www.yetmezamaevet.com adresinden ulaşabilirsiniz.

Talep kısa ve somut:

"12 Eylül Anayasası'ndan ve ruhundan tümüyle kurtulmamızı sağlayacak yeni bir anayasa istiyoruz. Mevcut Anayasa değişiklik paketi 12 Eylül Anayasası'ndan tümüyle kurtulmak yönündeki taleplerimizi karşılamıyor. Ama bu paket darbe anayasasının çöpe atılması yönünde önemli bir ilk adımdır; bu 'yüzden yetmez, ama evet' diyoruz!"

Anayasa değişiklik paketinin içeriği bütün eksiklerine ve hatta kendi adıma yanlış bulduğum bazı hükümlerine rağmen önemli, fakat asıl önemli bulduğum yan içeriğinden çok bu değişiklik için verilen mücadelenin kendisinin içerdiği anlamla ilgilidir.

Şu "uzlaşma" lafından oldum olası hiç hazzetmedim, özellikle anayasa yapma/değiştirme meseleleri gündeme geldiğinde. Ne zaman önemli konularda siyaset ve zihniyet farklılıkları ortaya çıkar, netleşmeler başlar, tartışılan konular olgunlaşma içine girer etraftan "uzlaşma gerek, uzlaşın" çağrıları artar. Farklılaşmaktan korkulur çünkü. Oysa farklılıklar tartışıldığı için çıkmaz, zaten onlar vardılar, tartışma olanı açığa çıkarır yalnızca. Hele köklü demokratik reformlara girişeceksiniz de birileri rahatsız olmayacak, bu mümkün mü? Statükonun değişmesini isteyenlerle koruyucuları arasında bir uzlaşma nasıl olabilir? Böyle bir uzlaşma isteği orta yolculuk anlamına gelir ki bu da köklü değişimlerden vazgeçmeye varır. Yine de bazı temel noktalarda açık ya da zımni rızalar olabilir kuşkusuz.

Eğer CHP'nin baştan beri söylediği anlamda bir uzlaşmaya gidilmiş olsaydı, ortaya çıkacak anayasa her halde 12 Eylül ruhundan arınmış bir anayasa olamazdı. Nereden anlıyoruz bunu? Yeterli bulmadığımız bu kısmi Anayasa değişiklik paketini bile iptal ettirebilmek için Anayasa Mahkemesi'ne koymasından. Böylesi bir durumda "uzlaşın" demenin bir anlamı yok, bunu demek 12 Eylül Anayasası'nı değiştirmeyin demektir.

Bir başka önemli konu Kürt meselesinin çözümüyle ilgilidir. Çözüm için, Kürtlerin temel taleplerinden biri olan ve sivil demokrasi yanlılarının da doğru gördüğü, etnik temelli ya da etnik çağrışımlı olmayan anayasal yurttaşlık tanımı zorunludur. Böyle bir değişiklik olmadan Kürt meselesi çözüm yoluna giremez. Anayasa değişikliklerinin konuşulduğu günlerde CHP'nin böyle bir değişikliğe evet demesi asla söz konusu değildi. Yani eğer uzlaşma adına davranılsaydı ve CHP'nin de kabul edeceği yeni bir anayasa yapma söz konusu olsaydı açık ki bu yeni anayasa hiç de yeni olmazdı. Otoriter laiklik konusu da öyle. Şimdi bu konularda yeni CHP yönetimi ne der belli değil. Fakat Kılıçdaroğlu'nun "Kızlar türbanla okula girecek" şeklinde basında yer alan açıklamasını ertesi gün tekzip etmesi pek fazla bir şey değişmeyeceğinin bir işareti.

Demek oluyor ki, uzlaşıyla tümünden yeni bir anayasa değişikliğine gidilmemiş oluşu hayırlı olmuştur. Zira anayasalar ikide bir değiştirilemez. Yalnızca adı yeni kendisi eski olan böyle bir anayasayı değiştirmek uzun yıllar mümkün olamazdı.

Bunları şuraya varmak için söylüyorum: Yeri geldikçe yinelediğim gibi anayasalar sosyal/sınıfsal mücadelelerin sonucunu taçlandırır, bu sonucun ortaya çıkardığı güçler dengesini anayasal hükümlere bağlarlar. Örneğin Kürt açılımında bir mesafe alınmadığı, tersine tıkanmanın olduğu koşullarda herkesi tatmin edebilecek bir anayasa değişikliği de yapılamaz. Savaş durur, açılım yol alır ancak o zaman Kürtleri de tatmin edebilecek bir anayasa değişikliğinin şartları oluşur. Fakat öte yandan yeni bir anayasa değişikliği vaadi, bu değişikliğin ilkelerinin öne konması ve hatta daha da mükemmeli yukarıda dediklerimi içeren yeni bir anayasa taslağının tartışmaya açılması Kürt açılımını da kolaylaştıracaktır.

Nihayet asıl meseleye geliyoruz; bir anayasa değişikliğine karar verecek olan kurucu iradeye. Bu irade halktan başkası değildir. Bu nedenle eğer bir engele takılmaz ise yapılacak referandumun sonuçlarından önce böyle bir referanduma gidilmesi, gidilebilmiş olmasının kendisi önemli olacak ve referandum ileride yapılacak yeni bir anayasa için de halkın kurucu iradesini kabul ve tescil anlamına gelecektir.

İşte bu nedenlerle bu anayasa değişiklik paketine ben de "yetmez ama evet" diyorum.

nabi.y@superonline.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Kendini ötekinde görmek ya da güvenmek

Nabi Yağcı 05.07.2010

Klasik aşk öykülerinde genellikle kadının repliğidir: "– Hayatım, sana güvenmek istiyorum." Erkeğin yanıtı ise şöyle bir şeydir, "– Güveneblirsin sevgilim." Fakat karşılıklı bu "güven artırıcı" sözel taahhütlere rağmen roman ya da öykü olayların güven-güvensizlik sarkacı çevresinde akıp gider.

Sonuç: "Mutlu aşk yoktur."

Güven talebi nasıl bir şeydir?

Satıcıdan malının iyi olup olmadığı konusunda güven vermesini istemek gibi bir şey midir? Hangi satıcı "malım özür" der ki? Ama buna rağmen alıcı genellikle alacağı balığın taze olup olmadığını balık satıcısına sorar. Kendisi balıktan anlıyor olsaydı sormayacaktı. Burada alış-verişin mevzuu balık değildir aslında, güvendir. Serbest pazarda alım-satım konusu olan meta gerçekte güven duygusudur. Demek ki insanlar, emeklerine

yabancılaştıkları gibi duygularına da yabancılaşıyorlar. Yoksa neden karşınızdakinden güven talep eder durumda kalasınız ki? Aslında güvenmekle, onu talep etmek birbiriyle uyumsuz bir çifttir, güven arz-talep konusu olamayacak kadar kendinde bir şeydir. Güvenirsiniz ya da güvenmezsiniz.

Sevgilinin kaygısı sevdiğinin kendisini terk etmesi, ayrılması üstüne değil de "ya sevgimiz biterse" üstüne olsaydı bu kaygı da tek yanlı kaygı olmaktan ve ötekine güvenme meselesi olmaktan çıkardı sanırım.

Güvensizlik duygularımızı modernlik dediğimiz şey mi daha arttırdı dersiniz?

Modern olmanın sorunlarımızı çözeceğine dair sanal bir duygumuz vardır. Bizle hayatın yalınlığı, bizle canlı insan arasına arabalar, yatlar, katlar, cep telefonu, bilgisayar, her tür modern tüketim nesnesi, bol sayıda marka girerse o kadar modern olacağımıza dair bilinç dışı, sanal bir beklenti var. Buna ne kadar çok sahip olursak o kadar çok mutlu olacağımız gibi bir varsayım da eşlik eder.

Oysa görüyoruz sahip olduğumuz şeyler arttıkça koruma kaygıları da o denli artıyor. Koruma kaygılarımız arttıkça ötekine olan güvensizlik duygularımızda da aynı nispette artış oluyor. Lüks villaların etrafı güvenlik duvarlarıyla çevriliyor, özel korumalar geliyor. Tarihte devlet denen kurum da böyle doğdu, malik oldukları zenginlikleri koruma altına almak isteyenlerin yarattığı en üst güvenlik örgütü olarak. (Geçenlerde *Star* gazetesinde Mustafa Erdoğan'ın da bu konuda güzel bir yazısı vardı). Ama Batıcı Modernizm devlet denen bu kurumu alttakilerin de koruyucusu olarak ve insanlığın keşfettiği en modern makine olarak yutturup ezberletti bize. Ezeli ebedi en modern kurum! Oysa bugün görüyoruz işte, devlet tebaası ya da yurttaş olmak bir sorun, devletsiz kalmış halk ya da topluluk olmak başka bir sorun.

Ulus-devletsiz insan gözüyle geleceğe dair çağdaş bir ütopya kurma vakti geliyor galiba.

Anadolu kültürü ve felsefesi üzerinde dolanırken ve karşılaşmalarımı sürekli Batı düşünce tarzıyla kıyaslarken keşfettiğim bir şey oldu: Empati son zamanlarda sık kullandığımız bir sözcük, sık kullanıldığına göre belli ki artan öteki ile iletişim kurma ihtiyacının dışı vurumu bu. Fakat kendini ötekinin yerine koymak demek olan empati kavramı bana bugün insanlığın aradığı şey açısından yetersiz görünüyor. Ötekini anlama çabası açısından elbette yararlı ama ötekini anlamlandıran özne sen olduğuna göre burada yine de bir "benmerkezcilik" ve bu nedenle bir sınır var.

Buna karşın geçmişte yaptığım gezintimde "kendini ötekinde görme" diye bir tasavvur yakaladım. Kendini öteki yerine koyma değil de ötekini kendi yerine koyma veya ötekini kendinde görme değil de kendini ötekinde görme. Ötekinin gözünü kendini gördüğün bir ayna yapma. Ötekinde kendini ötekiyle birlikte yeniden yaratma diyerek daha da derine inebiliriz. Sevgi meselesini tam da burada yeniden düşünmeli, çünkü bu yeniden yaratma ancak sevgi temelli olabilir.

Geçen gün çok sevdiğim bir dostumla ayaküstü sohbet ediyorduk. Felsefe üstüne fırsat buldukça sert bakışlı, çatık kaşlı olmayan uçarı laflar etmekten hoşlanırsınız, yine öyle yaptık. Kimlikler üstü insan tahayyülüne girdik. O, tarihsel bir varlık olarak insandan söz açarak Hegel'de "somutun" bizim somut dediğimizizden ne kadar farklı anlama geldiğini anlattı bana, oradan Marx'a geçip onun da kulağını birlikte çınlattıktan sonra ben de Spinoza'dan kapı açtım, onun insan tarifinden öğrendiğimi aktardım:

"İnsan, sonsuz ilişkilerin sonsuz toplamıdır."

Bugün canım siyasi yorum yazmak istememişti de...

nabi.y@superonline.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Meclis kışla değildir

Nabi Yağcı 08.07.2010

“Kendini karşındakinde görmek” konulu önceki yazıma okurlarımdan gelen ilgi gösteriyor ki, kısır siyaset bıktırdı hepimizi. Taze hava almak istiyoruz. Kapalı odada kirli nefeslerin kirlettiği aynı havayı solumak bunaltıyor. Hep aynı konuları konuşup yazmak bıktırıcı bir iş. Bir yazar olarak okuruma olduğu kadar kendime karşı da saygısızlık yapıyormuşum gibi hissediyorum. Bu yüzden, konular dön baba dönelim tarzında aynı olsa bile her yazımda acaba farklı bir açı, farklı bir yan yakalayabilir miyim diye soruyorum kendime. Konuların hep aynı olmasının belki de tek faydası, dar alanda dikkat yoğunlaşması sağlaması ve göremediklerini görebilme imkânı vermesi. Ama bunun da sınırı var.

“Benim oğlum bina okur, döner döner yine okur” tarzında giden siyasette yani kısır siyasette dişe dokunur bir açılım görsek yine de bu sıkıntı çekilir olurdu. Ama çekilmiyor gerçekten. Tek teselli toplumumuzda sivil demokrasi hassasiyetinin arttığını görmek. Farklı siyasi ve inanç eğilimleri arasında ortak duygu ve fikir paylaşım alanının genişlemekte oluşunu farketmek. Gerçeklere dair siyasette az yankı bulan sözlerin halk içinde yankı bulması, sivil toplum kuruluşlarının etkinliklerinin artıyor olması insanın dayanma gücü bulduğu neredeyse tek mesnet.

Üst üste gelen STK çağrıları “silahları susturun” diyor. Ama ne gezer, tersi söylenmişçesine silahlar ölüm kusmaya devam ediyor. “Öldürmeyin” demenin başka bir söyleyiş tarzı da yok, öldürmeyin demekten başka. Öldürmeyin işte!

Son günlerde işin rengi de değişmeye başladı. Devlet, asker PKK’ye son darbeyi indirerek bitirmek istercesine sanki topyekûn bir silahlı seferberliğe hazırlanıyor. PKK de “aktif savunma” adını verdiği sanki topyekûn silahlı bir yanıt. Bunun adı savaş değilse nedir? Çatışma artık gündüz gözü şehir merkezlerinde cereyan ediyor. Siyaset yine geriye çekiliyor.

O denli geriye çekiliyor ki, Genelkurmay Başkanı yine bir siyasetçi ve hatta başbakan gibi konuştu. İşte karşımızda yine ikili iktidar...

Genelkurmay Başkanı’nın konuşması şimdiye dek yaptıklarından çok daha vahim bir konuşmaydı. Devletin PKK ile mücadelede güvenlik önlemlerine ağırlık veren yeni stratejisiyle bu konuşma çok uyumlu olduğu gibi, bu stratejinin yalnız güçlendirilmiş tekniklerle değil, güçlendirilmiş ırkçı milliyetçilik temelinde götürüleceğinin de işaretlerini taşıyor. Değilse Genelkurmay Başkanı giderayak bu denli pervasızca konuşamazdı.

“Damarlarında Türk kanı taşımayanlar” da ne demek, ister basın ister başkaları için olsun bu terminolojiyle konuşmak ne demek? Bir Genelkurmay Başkanı ki eleştiriliyor diye, kendisine canı emanet edilmiş Kürt kökenli ya da başka etnik kökenli askerlerin olduğunu ve hatta pek çoğunun asker olarak çatışmalarda canını verdiğini unutacak kadar öfkeleniyor. Katılmıyorum ama hani “Anayasadaki ‘Türk’ tanımı etnik anlamda değildir, Türk olmayanları da kapsar” demişti, hangi sözü doğru? Bu ırkçı terminolojiyi kullanmak bugünkü anayasamıza göre dahi anayasal bir suç unsuru taşıır.

BDP’li milletvekillerine “ya yeminini yerine getir ya da dağa çık” demek ne demek? BDP’li milletvekillerinin ne yapıp ne yapmayacağına Genelkurmay Başkanı değil, onları seçip Meclis’e gönderenler karar verir. Bu konuşma açıkça bu partiyi kapatın demektir.

“Malum” basına yüklenmesi de bir işaret vermedir. Yarın basın ve özellikle “malum basın” üstüne malum savaş hali önlemleri gelirse kimse şaşırmasın.

Genelkurmay Başkanı'nın bu konuşmasına, şu satırları yazdığım âna kadar BDP dışında ve birkaç milletvekili hariç ne yazık ki tepki verilmedi. Şimdiye dek yeri geldiğinde "siyaseti" savunan MHP bu konuşmaya "yorum yapılamaz" diyerek açık destek verdi. Kılıçdaroğlu'nun tutumu ise daha iyi değil, yürekler acısı, tavşana kaç taziye tut diyor. Esas karşı çıkma ve "Meclis kışla değildir" deme sorumluluğu altında olan TBMM Başkanı ve Hükümet ise resmen tepki vermiş değil.

Sustukça sıra size geliyor. Görün artık.

Tarihin garip cilvesine bakın ki, kısır diye eleştirdiğim siyaseti, bütün kısırlığına rağmen sivil demokrasi için savunmak durumunda kalıyoruz. Asker, yüksek yargı, Cumhuriyet tarihi boyunca kısır siyasetçilerin aczi, korkaklığı yüzünden siyaset hatta "yüksek siyaset" yaptı hep. Yine yapıyor.

Buyurun bu gündemi görmezden gelip, ufku daha geniş konular üstüne yazın bakalım yazabilirsiniz!

Yine de okurlarımın ilgisini gözardı etmeyecek, işaret ettikleri noktalarda "Kendini karşındakinde görme ve empati" konusu üstüne düşüncelerimi yazacağım.

nabi.y@superonline.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Demokrasiye oy vereceğiz

Nabi Yağcı 10.07.2010

Anayasa Mahkemesi (AYM) verdiği kararla Türkiye gündeminin süper starı oldu. Fakat performansı kimseleri memnun etmedi. AYM üyelerinin her birinin hangi saiklarla oy kullandıklarını bilmiyoruz, fakat her halde çıkan sonuç önceden kestirilmiş bir sonuç değildi. Basına yansıyan bilgilere göre birkaç üyenin değişiklik paketinin tümünü veya kritik iki maddenin tümünü iptal konusunda tereddüt geçirmeleri bu sonucun doğmasına neden olmuş gözüküyor. Bu kararla ortaya çıkan sonuç üstüne ilk söyleyeceğim şey, "anayasal siyasi rejim krizinden" kıl payı farkla kurtulmuş oluşumuzdur.

AYM yetki gaspını artık kendisi için bir hukuk yolu haline getirdi. Anayasa'nın 148. maddesini apaçık ihlal ederek TBMM'nin üstünde bir kurum olarak kendine yeni bir konum yarattı. Nitekim AYM Başkanı kararı açıkladığı basın toplantısında bir gazetecinin sorusu üstüne "Evet. Esasa girdik" deyiverdi. Yani malumu ilam etti. Bu ilamla böylece Anayasa'da varolmayan, kaynağını Anayasa'dan almayan bir yetki ihdas etmiş oldu. Bu durum aslında yetki gaspı bile değil, anayasal olarak neredeyse TBMM'nin ilgası yani ortadan kaldırılması anlamına gelir.

AYM'nin TBMM üstüne yerleşmesi, yarı askerî deyimle söyleyelim, "konuşlanması" bu kararla olmadı. Fakat Anayasa değişiklik paketi çok daha özel bir hukuki duruma sahipti, paket bir teklifti ve ancak referandumla yasa olma hüviyetini kazanabilirdi. Bu nedenle AYM'nin bu paketle ilgili CHP'nin iptal istemini görüşmeyip reddetmesi gerekirdi. Bunu yapmayarak ve Anayasa raportörünün, bu iptal talebi reddedilmeli görüşünü de dikkate almayarak, üstelik de esasa girerek, görüştü. Yani bir yasa bile olmayan bir tasarrufu görüşmüş oldu. *Sabah* gazetesinde Emre Aköz'ün dediği gibi kendini anayasamızda varolmayan bir "senato" yerine koyarak TBMM'nin bir tasarrufunu denetleme yoluna gitti.

Neresinden alırsanız alın bunun adı anayasal rejim krizidir. Bu anayasa kökten değişmeden ve AYM yeniden düzenlenmeden bu kriz ortadan kaldırılamaz. Yarın TBMM'nin bir başka tasarrufu yine aynı anayasa dışı bir denetime tâbi olabilecektir ve AYM'nin kararlarını denetleyecek bir kurum da yoktur.

Fakat eğer AYM değişiklik paketini veya malum kritik iki maddeyi tümünden iptal etmiş ve böylece referandum yolunu tıkamış olsaydı süregelen anayasal rejim krizi siyasi bir kiriz boyutu da kazanacaktı. Zira anayasal krizi kısmi bir değişiklikle aşmak isteyen hükümet ve TBMM çıkışsız kalacaktı. Bu durumda erken seçime gitmekten ya da Osman Can'ın önerdiği AYM kararını yok sayma yolundan başka bir yol kalmamış olurdu.

Oysa şimdi anayasal rejim krizinden çıkabilmek için, demokrasimiz için bir yol açılmış oldu. Referandum... Böylece AYM ve diğer asker-sivil vesayetçi otoritelere "Mağrur olma senden büyük Allah var" diyecek halk iradesi devreye girecek. Referandumun sonuçlarından önce referanduma gidilmesi yarın yapılacak yeni bir anayasa değişikliği için kurucu iradenin halk olduğunu tescil ve ilan edecektir. Böylece "anayasa değişikliğini bu Meclis yapamaz" safsatası da çöpe atılacak. Kısmi anayasa değişikliği yapabilen bir irade elbette anayasanın tümünü de değiştirebilir. Referanduma başından beri karşı çıkan ret cephesinin asıl karşı çıktığı buydu. Fakat açıkça "halk yapamaz" demekten korktukları için çalının etrafından dolanıyorlardı.

CHP ve MHP'nin vesayetçi bir rejim yanlısı olduğu gerçeğini değiştirecek ortada yeni bir durum yok. Yarın bu partilerle birlikte "uzlaşma içinde" sivil demokratik bir anayasa yapma hayali görmeyelim. Referanduma ve bu değişiklik paketine daha ileri bir hedef göstererek karşı çıkma tutumu eğer samimiye kendini kandırmaktır. Görelim ki bu yol 12 Eylül Anayasası'nın hiçbir şey değiştirilmeden yerinde kalmasıyla sonuçlanır. Bu nedenle BDP'nin referanduma karşı olma veya "hayır" deme argümanları hiç de ikna edici değil. BDP'nin sırf AK Parti'ye karşı olma politikası nedeniyle referanduma karşı çıkması demokrasimiz için ciddi bir kayıptır. Bu yolla kim kazançlı çıkacak?

Türkiye dünden itibaren demokrasisinin geleceği açısından çok kritik bir karar arifesine girdi. Bu nedenle soğukkanlı düşünmek ve analizler yapmak zorundayız. Şakaya gelir bir hal yok. Öte yandan savaş hızla tırmanıyor. Bu ortamda durumun büsbütün güvenlik odaklı önlemlere dönüşmesini önlemenin yolu da hâlâ askerî vesayeti geriletmekten geçiyor. Bu ise ancak, ufak adımlarla bile olsa demokrasimizi ilerletmekle mümkün.

Bu nedenle referandumun ne anlama geldiği üstüne daha çok konuşup yazmak zorundayız. Referandum AK Parti'ye güven-güvensizlik oylaması olmayacaktır.

Demokrasi için oy vereceğiz.

nabi.y@superonline.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Referanduma giderken

Nabi Yağcı 12.07.2010

Artık hiç değilse bir meselemiz net. Referandum yolu açıldı. Anayasa Mahkemesi üyelerinin bir bölümü referandum, eşdeyişle halkın iradesinin tecelli etmesinin yolunu tıkayarak bir anayasal siyasi rejim krizi yaratmayı göze alamadı. Bunda bu üyelerin sağduyusu kadar yükselen sivil toplum tepkilerinin çok önemli bir rol oynadığını düşünüyorum. Öyle veya böyle sonuç olumlu olmuş, yol açılmıştır. Sıcak bir yaz yaşayacağımız

kesin. Bundan sonra ele alacağımız mihver konu her halde referandum olacak. Diğer konulara hep bu yolun hazırlanması perspektifinden bakacağız.

Yol açılmıştır ama hepimizin çok iyi bildiği gibi bu yol sayısız tuzaklarla dolu, mayınlı bir arazide yürünecek. Bu nedenle referanduma gidişte bir yol haritasına mutlak ihtiyaç var. Öyle görülüyor ki ret cephesi CHP ve MHP'nin başlıca silahı halkı şaşırtmak için demagoji olacak. Değişiklik paketini 12 Eylül Anayasası gibi göstermek demagojilerin en büyüğü. Burada ne vicdan, ne adalet ne de insaf ölçüsü var. Değişikliği halka böyle takdim etmek için ölçsüz bir akıl tutulması içinde olmak gerekir.

Aynı zamanda halkı aptal yerine koymaktır bu.

Ne var ki, halkı hep "karnını kaşıyanlar güruhu" ya da vesayet altında tutulmazsa ya davulcuya ya da zurnacıya kaçacak yeni yetme olarak görmüş olanlar bir kez daha yanılmış olduklarını görecekler. Böylesine akıl ve mantık dışı, insaf ölçülerini yitirmiş ret cephesine karşı halkın hangi oranda olursa olsun referandumda çoğunlukla evet demesi toplumsal demokratik bilincinin de ne kadar yükselmiş olduğunun yalın göstergesi olacak. İşaretler, kamuoyu yoklamaları daha AYM kararından önce referandumda evet çoğunluğunun çıkacağını göstermekteydi.

Bu bilindiği için muhalefet halkı kandırmak üzere yalana dayalı şiddetli bir "hayır" kampanyası götürecek. Referandumda oylanacak olan değişiklik paketi üstüne yalanları çürütmek hiç de zor değil. Paketin kendisi buna yeter. Ama yine de bizlere ve demokrat hukukçulara iş düşecek.

Şimdiden bu sorumlulukla davrananlar kolları sıvadılar bile. Örneğin *Star* gazetesi yaptı, *Yeni Şafak*'ta Ali Bayramoğlu'nun "CHP karşı!" başlıklı yazısı da öyleydi. Bayramoğlu yazısının girişinde "Dün kulaklarıma inanmadım. Kılıçdaroğlu 'referanduma hayır diyeceğiz, çünkü bu değişiklikler 12 Eylül mantığının devamıdır' diyordu. Aşkolsun Kılıçdaroğlu'na, Baykal'ı bile geride bırakacağını sanmazdım" diyor.

İnternet ortamında da halka gerçekleri açıklama çabaları arttı. Örneğin Kuyarel grubunda Hüseyin Çakır da "Evet diyenler neye evet diyor" başlı altında aydınlatıcı karşılaştırmalı bir tablo vermiş. Çakır da yazısının girişinde yayılan demagojilere dikkat çekerek "Politika yapma adına, AKP'ye karşı çıkmak için Anayasa değişikliğiyle

ilgili öyle şeyler söyleniyor ki, her halde en tipik olanlardan birisi de DSP'nin 'AKP'nin 12 Eylülü'ne Karşı Hayır" sloganı. Ya da bir dostumun 'Evet diyenler TUDEH'İ unutmasın' gibi (...) Değişikliğe ilişkin somut veri ortada. Bu veriler üstünden konuşulması gerekirken, ortalıkta 'vahim' durum, 'korku' senaryoları dolaşmaya başladı" diyor.

Ne desek de bu kara propagandalar olacak maalesef. Elbette bizlere de bu yalanları deşifre etmek, açığa çıkarmak düşecek. Referanduma gidiş yolu üstünde beni asıl kaygılandıran şey bu yalanlar değil, bunları halka göstermek kolay; ama Kürt meselesinde kışkırtmaların olması, çatışma ortamının tırmandırılması, üstünde düşünülmesi gereken asıl mesele. Halkın serbestçe düşünüp karar vermesini önlemek için korku ve panik ortamı yaratılmak istenebilir.

Kuşkusuz en büyük sorumluluk AK Parti hükümetine düşmekte. Referandum öncesinde, hükümet Kürt meselesinin çözümünde mademki "demokratik açılım bitmedi" diyor, bunu göstermelidir ve askerî operasyonlar en azından hafifletilmelidir.

Referandumda izleyecekleri tutum ne olursa olsun Kürt kardeşlerimize de bu konuda sorumluluk düşüyor. BDP hiç değilse üslup, tutum yönünden ve politikalarını dayandıracakları argümanlar bakımından ret cephesinden ayrı olduklarını gösterebilmeliler. Çatışmasızlığa çağrı yapmaları da çok etkili olacaktır.

Referans gazetesinde sevgili Jale Özgentürk Diyarbakır Ticaret ve Sanayi Odası Başkanı Galip Ensarioğlu ile çok önemli bulduğum bir röportaj yapmış. Bildiğiniz gibi Ensarioğlu, basına 99 STK açıklaması adıyla geçen ve çok yankı yapan çağrının öncülerinden.

Gelecek yazımda bu röportaj üstünde başlı başına durmak istiyorum. Referandum ile ilgili olarak ise Ensarioğlu bu söyleşisinde, eğer referandum yapılırsa Güneydoğu'da Batı'dan daha fazla evet çıkacağını söylüyor.

Yeter ki çatışma tırmanmasın.

nabi.y@superonline.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

BDP ile görüşmeme yanlışı

Nabi Yağcı 15.07.2010

Referandum kampanyası siyasi liderlerin olimpiyat meşalesini ateşlemeleriyle başladı. Böylece ateşli yaza girdik. Fakat bu koşunun tarihî olimpiyat yarışlarındaki sporcu ruhuyla gitmeyeceği daha şimdiden belli. Bel altı, bel üstü her tür vuruş mubah olacak. Öyle görünüyor.

Referandum startı veren konuşmasında Başbakan, en hayati meselede yani Kürt meselesinde yumuşak mesajlar vermedi maalesef. Aksine BDP ile görüşmeyeceğini söyleyerek ciddi bir gerilim yarattı. Başbakan'ın BDP ile görüşmeyeceğim demesi tek sözle Güneydoğu'yu askere havale etmek anlamına geldiği gibi buralarda güvenlik güçlerinin kontrol dışı baskı yöntemlerine de kapıyı aralayacağından kaygı duyulmalı. Nitekim öldürülen PKK'lılara yapılan intikamcı şiddet güvenlik güçleri içinde yeniden kontrolsüz şiddetin tırmanma işareti olarak görülüyor.

Güneydoğu'da yükselen gerilimin referandum sürecini olumsuz etkileyeceğini herkes görebilir, Başbakan, hükümet, AK Parti de görebilir. O zaman niye bu tutum? Kanımca eski yanlıştın devamı. PKK'nın askerî yöntemlerle tasfiye edilebileceği yanılgısı.

Öyle görülüyor ki, Başbakan Güneydoğu'dan yükselen seslere, 99 STK açıklamasına ve onu izleyen diğerlerine yeterince kulak vermemiş. Oysa bakıldığında, bu açıklamalar sağduyulu ve etkili bir yol haritasını da içinde barındırıyordu. Bu nedenle geçen yazımda *Referans* gazetesinden Jale Özgentürk'ün Diyarbakır Ticaret ve Sanayi Odası Başkanı Galip Ensarioğlu ile yaptığı söyleşiyi çok önemli bulduğumu yazmıştım.

Galip Ensarioğlu, hükümetin sorunun çözümü için attığı adımları önemli buluyor ama iyi hazırlanmış olmadığı ve yeterli cesaret gösterilmediği nedeniyle eleştiriyor da: "Ne yapacaksan yapacaksın. Millete de ne yapacağını söyleyeceksin. Milleti de ikna edeceksin. Batıda endişe duyulan bir mevzu varsa bu endişeleri de gidermek zorundasın. Kısacası bunlar hesap edilemedi ve el yordamıyla yapıldı."

Ensarioğlu Kürt sorununun çözümü için anadilde eğitim, Kürdoloji Enstitüsü'nün kurulması ve diğer kültürel hakların tanınmasının yanı sıra barajın düşürülmesi ve temsilde adaletin sağlanmasının gerekli olduğunu ama bunları yapmakla işin bitmeyeceğinin altını çiziyor ve çok ilginç bir tesbit yapıyor:

"Bütün bunları yaparsanız, Kürt sorununu çözmüş olursunuz ama şiddeti çözmüş olmazsınız dedik. Şiddetin çözümü de PKK'yi bu çözümün içine katmaktır. Burada muhataplıktan bahsetmiyorum. PKK'yi orta yerde

bırakırsanız bu olur. Silah PKK'nin elinde. Bu şiddeti devam ettirecek ve çözenize müsaade etmeyecektir. Nitekim bugün olan da aynı şey. Beni görmezden gelip bu işin içine katmazsan, ben bu oyunu bozarım diyor. Kürtlerin bütün haklarını verseniz de, siz bu çözüm sürecinin içine PKK'yi katmazsanız, ikna edilebilecek bir çözüm sunmazsanız böyle olur. Bunun da bir usulü var. Dünyada benzer hadiseler olmuş, onlar bu sorunları nasıl çözmüş, bellidir."

"BDP zaten PKK'nin tabanından besleniyor. Oradan ayrı durması, görmezden gelmesi, temas kurmaması mümkün değil. Kürt sorununu çözerken bunlara takılmamaları lazım. Siyasal alanı genişletmek lazım. O zaman legal zemini sağlarsınız. Siyasal alanı daralttıkça illegal alana prim vermiş olursunuz..."

Şu gözlemler de önemli; diyor ki Ensarioğlu, "AKP Kürt coğrafyasında BDP'den fazla oy aldı. Her BDP'linin ikinci partisi AKP'dir. Her AKP'linin ikinci partisi de BDP'dir. Aralarında böyle bir geçişgenlik de var (...)

"Buradan baktığımızda Abdullah Öcalan bir terör örgütü lideri, ama diğer taraftan baktığımızda da 30 yıldır liderliğini korumuş bir insan. Tabii. Adam hücrem dar dediği anda bütün şehirler karışıyor. Bu ayrı ve sosyolojik bir vaka. Ben de buna hayret ediyorum ama böyle yani."

Ensarioğlu bölgedeki ekonomik durumu da çarpıcı biçimde özetliyor: "Avrupa'da kabul edilebilen farklılık en fazla üç-dört kat iken, Marmara ile Güneydoğu'nun arasında on katın üzerinde fark var. Milli gelirden aldığı pay bakımından AB tarafından kabul edilebilir değer farkı yüzde 2,5 iken bizde Marmara ile Güneydoğu arasında dokuz kat fark var. Güneydoğu'nun kendi içinde de, örneğin Antep ile Şırnak arasında da 10 kat fark var. Bu kadar dengesizliğin olduğu yerde sizin adaleti sağlamanız mümkün değil."

Diyarbakır Ticaret ve Sanayi Odası Başkanı Galip Ensarioğlu sonuç olarak, "Türkiye bu sorunu çözmeden artık hiçbir yere varamaz" diyor. "Kürt sorununun çözümünde empati en sihirli kelimedir, empati ve diyalog kurulabilirse zaten sorunu çok rahat çözeriz. Sıradan bir Kürt insanı kendini hep ikinci sınıf vatandaş gibi görüyor. Kürtlerin istediği; özgür ve eşit birer birey olmaktır. Pozitif ayrımcılık falan da istenmiyor, bunu sağlamamız lazım."

nabi.y@superonline.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Birlikte yaşamaya mecburuz

Nabi Yağcı 19.07.2010

Savaş ve şiddetin iklimi bir ıslak peştamal gibi bizi kuşattığında ilk neden unutulur. Savaş ve şiddet, durmaksızın kendine yeni gerekçeler üretir; bitip tükenmeyen, sonu gelmeyen gerekçeler. Yan bakmak, kaş çatmak bile bir savaş nedeni olabilir. Tıpkı birlikte yaşamaya gönlü olmayan çiftlerin evinde kavga gürültünün eksik olmaması gibi. Amaç dırıltı çıkarmak olunca hırıltı için sonsuz neden bulunur.

Ulus-devletler çağı birarada yaşayan farklı etnik toplulukların tıpkı evlilikte olduğu gibi boşanmak gibi bir seçenekleri olduğu sanısını yaratmıştı. Farklı ulusların, halkların ayrılıp ayrı devlet kurma haklarının var olduğunu kabul etmek bile kanlı savaşların nedeni oldu hep. Zira devlet dediğimiz modern çağın "modern" organizasyonu hegemon tek bir ulusa ve ulusal tek tipleştirmeye dayanır. Gönüllü birliğe dayanmaz ama yaratılan "ulusal edebiyatlar" sanki öyleymiş gibi bir yabancılaşma doğurur.

Ne zamana kadar?

Ezilen, mağdur olan halkın uyanışına dek. Mağdur uyandığında mağrurlar “Biz kardeşlik ama, ne oldu şimdi bize” demeye başlarlar. Uyanış ve onun doğurduğu çatışma şiddetlenince, hele araya kan girince artık kardeşlik edebiyatı da biter, yerini düşmanlık alır. “Ya sev ya terk et” diyenler artar olur.

Bu söylediğim hikâye yalnızca bize özgü değil hemen hemen bütün ulus-devletlerin yaşadığı ve yaşamakta olduğu hikâyedir.

Fakat günümüzde bu durum değişiyor artık. Küreselleşme süreçlerinin baskın hale gelmesi hem bugünümüze hem de dünümüze dünden farklı bir gözle bakmayı getiriyor. Her şeyden önce küresel bir köyde yaşadığımızı fark eder oluyoruz. Mekân anlayışımız ufak ufak değişiyor. Üzerinde yaşadığımız bu mavi gezegenden başka gideceğimiz bir başka yerin olmadığı gerçeğinin ayırtına varıyoruz. Bu mavi gezegenin hava, su, toprak gibi insana sunduğu nimetlerin sonsuz ve bitimsiz olmadığını görüyoruz. Bu nimetleri hem koruma hem adil paylaşma düşüncesi giderek ortak düşünce, anayasaların “değiştirilemez, değiştirilmesi teklif dahi edilemez” maddesi halini alıyor.

İstediğiniz kadar ayrı devlet olun, kör gözler bile görür hale geldi, ulus-devlet sınırları hızla aşılıyor, eriyor. Böylesi bir durumda kevgire dönen bu sınırları dünkü ulusal güvenlik konseptleriyle koruma çabaları da anlamsız bir çaba olduğu kadar komik hale dahi geliyor.

Buraya kadar söylediklerim artık malumun ilamı kertesindeki gerçekler. Fakat ulus-devlet tasavvuru dışından bakmanın bizi zorladığı başka bir zihniyet değişikliği var. Geçmişe, tarihe kültürler ve uygarlıklar tarihi penceresinden bakmak. Buradan bakınca dün göremediğimiz veya yanlış gördüğümüz şeylere tanık olacağız, buna hiç kuşku yok, ama daha şimdiden bugünün reel politikalarını ilgilendiren bir yan da var.

Üzerinde yaşadığımız bu toprakların nimetleri, mutfak kültürümüz, müzik kültürümüz, estetik duygularımız, edebiyatımız, sanatımız, kilimlerimizdeki, yazmalarımızdaki motifler tek bir kültüre, tek bir ulusa, tek bir etnik kimliğe mal edilebilir mi? Boşanan çiftlerin mal bölüşümü gibi pay edebilir miyiz, ayrıştırabilir miyiz bütün bunları?

Ne mümkün?

Bir ebru sanatı tadında ve görünümündeki bu kültür mirasının henüz yeterince farkında değiliz. En fazla bir arkeoloji zenginliği olarak görüyoruz. Bu inanılmaz zenginliğin bugünkü yaşamımız üstünde ne gibi sosyolojik, sosyo-psikolojik, felsefi etkileri olduğu ve olabileceği üstüne düşünmüyoruz. Bana göre bu pencereden bakmak demokrasi kavrayışımızı dahi etkileyecek ve değiştirecek denli önemli.

Bunlara değinmemin bu yazı çerçevesi içindeki amacı tek bir şeye vurgu yapmak içindi: Bu kültür mirasının sahipleri olarak Türk olsun, Kürt olsun, Ermeni olsun bütün farklılıklarımızla birlikte yaşamaya mecbur olduğumuz gerçeğine. Ne var ki, bu noktada bir parantez açmazsam birlikte yaşamaya mecbur olduğumuz saptaması ahlâki bir güzelleme ya da öğüdün sınırlarını aşamaz.

Birlikte yaşamaya mecbur olduğumuz gerçeğinin farkındalığı bugün özellikle kimlik sorunları çerçevesinde yaşanan ideolojik ve siyasal gerilim ve çatışmaları otomatik olarak ortadan kaldırmayacaktır. Kimse görüş ve tutumlarını bir gecede değiştirmeyecektir. Fakat bu mecburiyetin farkında olmak, olanları olmayanlara, yani “ya sev ya terk et” diyen ırkçı, şoven siyasetlere ve onların türevlerine karşı, kendi aralarında geçen yazımda değindiğim “yol arkadaşlığı” üstünde düşünmeye davet edebilir.

Bugün keskin çatışma içinde olursa da yarın bu durumun değişeceğini hesap edenler yol arkadaşlığı yakınlığını korumaya ve o yolda yürürken birbirlerini anlamaya çaba harcayabilirler.

nabi.y@superonline.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Kışkırtmadan konuşabilmek

Nabi Yağcı 22.07.2010

En zoru galiba bu.

Toplum bir kez kutuplaştığında soğukkanlı düşüncenin nasıl ortalıklardan sıvıştığını son birkaç yıldır yeterince gördük. Esas olarak Bayrak ve Cumhuriyet mitingleri ile başladı bu süreç. "Bayrağını kap da gel"; söylenen buydu. Bayrağı, Cumhuriyet'i, Atatürk'ü tekeline alanlar yaptı bunu. Bölünme böyle başladı.

Bu yarıma ve kutuplaşma soğukkanlı düşündüğümüzde kaçınılmazdı. Dünya değişiyor, Türkiye de gecikmiş olarak değişecekti. Elbette değişime karşı olanlar ve değişim isteyenler iki ayrı kutup olacaktı. Güle oynaya değişme yok denecek kadar pek enderdir tarihte. Müstesna bir örnek olarak eski Çekoslovakya'nın bölünüp iki ayrı devletin doğuşu aklıma geliyor, buna Alman Demokratik Cumhuriyeti'nin yıkılışını ve birleşmeyi de ekleyebiliriz. Her ikisi de yıkılan sosyalist blok içinde gerçekleşmiş örneklerdir. Kapitalist dünyadan böylesi barışçı bir köklü değişim örneği aklıma gelmiyor doğrusu.

Cumhuriyet'i radikal eleştiriye tâbi tutmadan değiştirmek mümkün olabilseydi Bülent Ecevit bunu başarabilen bir lider olarak tarihe geçerdi. En son Saadet Partisi içinde denendi. Son kurultaylarında kullanılan "Değişmeden yenilenmek" sloganı hayli dikkatimi çekmişti. Mümkün müydü böyle bir yenilenme? Hem Erbakan geleneği içinde kalacaksın hem de yenileneceksin... Olamazdı, olmadı da. Aynı gelenekten gelen AK Parti kurucuları ise o gelenekten koparak kendi ölçüleri içinde yenilenmeyi başarabildiler.

Değişmeden yenilenilemez. Değişim dinamiğinin yasası bu.

Sol da aynı sorunla yüz yüze. "Yenildik, çünkü değişemedik; yenilmiş olduğumuzu kabul etmeden de değişemeyiz; değişemediğimiz durumda ise yenilenemeyiz; yenilenemezsek de sol ayağa kalkamaz." Benim solun durumuyla ilgili özetlemem bu denli yalın.

Kısaca; Türkiye'nin değişimden yana olanlar ve olmayanlar olarak kutuplaşması kaçınılmazdı. Bunu 2000'den bu yana neredeyse her yazımda işledim. Fakat artık değişimin dinamiklerini toplumda apaçık gözlemleyebilmekteyiz. Yazmıştım, bu üç değişim dinamiği; İslami duyarlılıklı çevreler, Kürt hareketi ve entelektüel aydın hareketidir. Öncesi de var ama 2000'li yıllardan buyana kalemimi bu üç dinamiğin yaklaşması yönünde kullandım ve gelişen olaylar içinde bu doğrultunun doğru olduğunu kendimce test ettim. Bu nedenle bugün de bu doğrultuda ısrar ediyorum. Ayrıca solun ayağa kalkabilmesinin bu yaklaşmayı kendine görev edindiği ölçüde olabileceğine inanıyorum. Solda bu yönde çaba harcayanların olduğunu da sevinerek görüyorum.

Değişimden yana olmak her şeyi aynı düşünmeye bizi zorunlu kılmaz. Aksine gerçeği ayrıntılarda arama olanağını elde ederiz. Farklılıklarımızla birbirimizin göremediği yanlara, yönlere dikkat çekme fırsatını yakalarız.

Burada önemli olan kutuplaşmanın kaçınılmaz kıldığı üslupla konuşmamaktır. Siyah-beyaz üslubu kutuplaşma üslubudur.

Değişime karşı durana karşıyım elbet, ama değişimden yana gördüğüm çevrelere yaklaşımım karşı yani "anti" değil "eleştirci destek"tir. AK Parti'ye de, PKK de içinde BDP ye ve daha geniş olarak Kürt hareketine, fikirleri farklı da olsa aydınlara, sola yaklaşımım böyle oldu hep. Fakat gündelik siyasetin dar bakışı nedeniyle bu ayrımlı yaklaşım henüz geçerlilik kazanamadı maalesef.

Örneğin *Taraf*, Heron skandalı üstüne gitti diye PKK yöneticilerinin bundan rahatsız olması anlaşılır gibi değil. Gerçeğin ortaya çıkarılmasını herkesten çok onlar istemeliydi. Tersini yaparak, eğer ortada PKK'ye yönelik bir "psikolojik savaş" var ise onu güçlendirmiş olduklarını nasıl fark etmiyorlar anlaması zor. Hele *Taraf*'ı hedef almaları hedef şaşırmaktır. *Taraf*'ı dahi karşınızda görürseniz kimler kalır yanınızda? Oysa adım adım Kürt meselesini, siyah-beyaz değil ayrıntılarda tartışmaya doğru yaklaşıyoruz. Örneğin meşru müdafaa nedir, ne değildir, sınırları nerede başlar nerede biter gibi. Terör nedir ne değildir gibi. Bunları, eleştiriye tahammül edemediğimiz, kışkırtıcı dille konuştuğumuz bir düzlemde tartışamayız.

Kutuplaşma dilinin dışında bir dil ve yaklaşım için kriter, bana göre "değişim ve sivil demokrasiden yana olma" kriteridir. Bu kriter bugün artık analiz yapmaya gerek bırakmayacak kadar ortada. Balyoz İddianamesi'nin kabul edilmesiyle birlikte "İlk kez bir darbe planı sivil mahkemenin önüne geliyor. Yine ilk kez iki kuvvet komutanı 'darbeye teşebbüs'ten yargılanacak. 29 generalin şüpheli olması da bir ilk." Referandumda oylayacağımız değişim paketinin de en azından bu süreci hızlandıracak ve güvence altına alacak olduğuna kuşkusu olan var mı? Bugünün darbe heveslilerinin yargılanmalarını ve bu yolu güçlendirecek referandumu önemsemeyip boykot ya da hayır diyerek "12 Eylül'den hesap soracağız" demenin anlamı olur mu?

En önemlisi, bütün bunları birbirimizi kışkırtmadan konuşabilmeyi becerebilmede.

nabi.y@superonline.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

AKP yüzünden mi Hayır

Nabi Yağcı 24.07.2010

Yalnız basında TV'lerde değil dost meclislerinde, aile ziyaretlerinde, kahvelerde/cafelerde, plajlarda güneşlenirken en çok konuşulan konu ve hele hele meyhanelerde iki tek atarken masanın en gözde mezesi "Evet" mi "Hayır" mı meselesi. 12 eylülde yapılacak referanduma kadar da böyle devam edecek. Sonrasında ise tartışmalar, 12 Eylül 2010 sabahı, 12 Eylül 1980 sabahında terör olaylarının aniden, bir gizli el değmişçesine kesilmesi gibi kesilmeyecek.

Bu iki sözcük; evet, hayır sözcükleri neredeyse iki ayrı kampın logosu olmuş durumda. Evet'ci misin, Hayır'cı mı? Hayır'cıların ezici çoğunluğu değişiklik paketini AK Parti getirdi gerekçesiyle pakete karşılar. Paketi incelemeyen evet ya da hayır tutumu almak hiç de hayırlara vesile olacak bir şey değil. Anayasa değişikliğinin yetmezliği ortada, fakat hayır diyenler içinde bu maddelerin demokrasimize getireceği zararları ortaya koyan kimse de yok. Karşı oluş gerekçesi AK Parti karşıtlığı. Fakat biraz daha yakından baktığımızda bu gerekçenin sahte bir gerekçe olduğunu görüyoruz.

Mesele AK Parti meselesi olmayı aşıyor.

Özellikle CHP'nin referanduma hayır gerekçesi sahte bir gerekçedir. CHP parlamenter demokrasi normlarına inanıyor olsaydı bu paketin TBMM'deki oylamasında boykotçu bir tutum almazdı. Olumlu bulunduğu değişiklik maddelerine evet der, bulmadıklarına hayır derdi ve böylece bu paket kendi iddiaları olan "AK Parti'nin paketi" olmaktan da çıkardı. TBMM'de kabul edilen bir yasa o yasa tasarısını bir parti sundu ve o partinin milletvekilleri oy verdi diye o partinin yasası mı olur? Kaldı ki CHP de dâhil muhalefet partileri bu değişiklik tasarısıyla ilgili komisyon çalışmalarına katılmışlardı. Böyle yapmayıp komisyon çalışmalarını da boykot etmiş olsalardı şimdi savundukları gerekçe, yine yanlış olurdu ama hiç değilse daha güçlü bir argümana dayanırdı. Ret cephesi ne derse desin parlamenter demokrasi normları çerçevesinde, referandumda oylanacak olan yasa tasarısı TBMM'nin içinde ve dışında müzakerelerle oluşturulan ve TBMM'ye ait bir tasarıdır, AK Parti'ye değil.

CHP ve çevresinin "hayır" gerekçelerini AKP karşıtlığına dayandırma çabalarıyla üstünü örtmeye uğraştıkları gerçek işte tam bu noktada kendini duyuruyor. Onların karşı çıktıkları gerçekte AK Parti değil, TBMM'nin yasa koyma iradesi üstündeki vesayetin kaldırılmasıdır. Bundan korkuyorlar. Bu Meclis anayasa değişikliği yapamaz diyenler onlar değil miydi? Değişiklik paketini koltukları altına alıp iptal istemiyle yel yepelek Anayasa Mahkemesi'ne (AYM) koşmamışlar mıydı? Bu değişiklik paketinin esas yönünden iptalini istememişler miydi? AYM'nin referanduma yolu açan kararı ise en çok onları şok etmemiş miydi?

Kılıçdaroğlu başkanlığındaki yeni CHP yönetimi eğer ikna edici olmak istiyorsa önce bu iptal başvurusunun yanlış olduğunu apaçık söylemeli. Ergenekon avukatlığı yoluyla vesayet rejiminin savunuculuğu çizgisini bıraktıklarını göstermeliler. Kılıçdaroğlu'nun TSK Kanunu'nun 35. maddesini kaldırma teklifi kuşkusuz desteklenmesi gerekli bir teklif. Kendi adıma bu teklife de "yetmez ama evet" derim. Yetmez çünkü eğer bu teklifi yapmakla Kılıçdaroğlu samimi ise Anayasa'nın 145. maddesinde yer alan askerî yargıyla ilgili yeni değişikliklere hayır demekle yanlış yaptıklarını da söylemeli. Zira çift başlı yargıyı ortadan kaldırmadan 35. Madde'yi kaldırmak darbecilerin yargılanmasını getirmez. Ülke demokrasisi ve TBMM üstünde askerî vesayetin en önemli ayaklarından biri askerlerin sivil mahkemelerde yargılanmasını önleyen askerî yargıdır. Bir kez daha Kılıçdaroğlu'nun "tavşana kaç, taziye tut" politikası izlediğini görüyoruz.

Kentli, laikçi çevrelerin "hayır" gerekçelerini de "AK Parti karşıtlığı" oluşturuyor gibi görünse de o kesimlerin tutumlarını motive eden gerçeklik bu değil. Artık bu değil. Şeriat korkusu geride kaldı, aşıldı, bunun yerini "Kürt karşıtlığı" almaya başladı. Bu çevrelerin cumhuriyet savunusunda laiklik vurgusunun yerini seçkinci-ırkçı bir ulus-devlet ideolojik vurgusu alıyor artık. Başka deyişle referandumda hayırcı tutumun gerisinde dünkü "korku" psikolojisi değil, bugüne uydurulmuş (güya çağdaş) restore edilmiş katılaştırılmış bir Kemalist ideoloji yer alıyor. Korku psikolojisi pasif bir etmen iken ideoloji haline gelmiş biçimi ise aktif ve saldırgandır. Bu ideoloji artık vesayet rejimini apaçık koruyup-kollama misyonunu üstleniyor. Bu çevreler bu nedenle Kılıçdaroğlu'nun Baykal'a göre daha yumuşak görüntüsünden dahi rahatsızlar.

Sözün özü, "Hayır" cephesinde "AK Parti karşıtlığı" bahane.

nabi.y@superonline.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

'Yetmez ama' diye diye

Nabi Yağcı 26.07.2010

Çocuklar özgür...

Bu sıcak pazar sabahı alnımda tatlı bir esinti duygusu yaratan bir haberle yazıma oturdum. İyi şeyleri özlemişiz. Çatışma, ölümler, yalanlar, belden aşağı polemiklerle akıp giden günler içinde gündelik yazı yazmak bazen işkence halini alıyor. Güzel bir şeye rastlamak çölde susuzluktan ölmek üzere olan birinin yemyeşil bir vahaya billur suya kavuşması gibi...

İşte bir vaha, çocuklar özgür...

TMK, yani Terörle Mücadele Kanunu mağduru çocuklarla ilgili yasa değişikliği Cumhurbaşkanı'nın bu yasayı onaylamasıyla kesinleşti ve dünkü Resmî Gazete'de yayımlandı. Şu anda cezaevinde bulunan 196 çocuk ana, babalarına, kardeşlerine, sevdiklerine kavuşmayı bekliyor. Oralarda olmak ve bu sevinci paylaşmak isterdim doğrusu. Üç binden fazlasının da davaları düşecek. Hepsi bu değil, yeni düzenleme suç işleyen çocuklar için iyileştirici yeni önlemler getiriyor. Her şeyden önemlisi artık çocuklar "terörist" damgası yemeyecek. Çocuklar için yetmez ama...

Harika değil mi?

Bu yasa değişikliğinin altında imzası olan herkesi, hükümeti, milletvekillerini, yasayı onaylayan Cumhurbaşkanı'nı kutlamak gerek. Fakat asıl kutlanması ve teşekkür edilmesi gerekenler ise bir sivil toplum örgütünün sabırlı ve becerili insanları ve kampanyaya destek veren vicdan ve adalet duygusu sahibi herkeştir.

Bu sivil toplum örgütünün adı "**Çocuklar İçin Adalet Çağrıcıları**" idi. Bu sivil toplum girişiminin çalışmalarını, hem internet ortamında hem de bu girişimin içindeki dostlarım sayesinde doğrudan izleme olanaklarım oldu. Girişimci arkadaşların isimlerini tek tek saymak da isterim fakat arada atladıklarım olur kaygısı taşıyorum. Çocuklar İçin Adalet Çağrıcıları'nın çalışmaları, yalnızca elde ettikleri başarılı sonuç açısından değil izledikleri yöntem açısından da üstünde durmaya değer örnek bir çalışma oldu. Hatta diyebilirim ki, bu örnek bizim sivil toplum deneylerimize ve dolayısıyla sivil toplum kültürüne önemli bir katkıdır. Umarım bu çalışmaları yürütmüş olan arkadaşlar çabalarını, neler yaptıklarını, hangi dirençlerle karşılaştıklarını, bunları nasıl aştıklarını özetleyen bir derleme yaparlar.

Fakat şurası şimdiden çok açık; Vicdanlara seslenen girişimler artık toplumumuzda yankı yapıyor ve sonuç getiriyor. Demokrasi mücadelemizde daha tam söylersem sivil demokrasi mücadelemizde "vicdan ve adalet" temelli geniş ufuklu bakış çok gerekli. Böyle bir ufuk genişliği bu tür somut örneklerle sağlanabilir.

Galiba bu saptamanın yanı sıra sürmekte olan demokratik değişim sürecimizin kendini gösteren bir eğilimini de tanımlayabiliriz.

Yetmez ama, diye diye yürümek.

"Arı su içeceğim diye direktip susuzluktan ölmek" değil, demokrasi için, adım, adım, tırnaklarımızla söke söke mevzi kazanmak. Ülkemizdeki bugünkü mevcut güçler dengesi içinde bir başka yol olmadığı gibi, bu yol sindire sindire mesafe almayı getirdiği için de ayrıca değerli görünüyor bana. Gerilimli, çatışmalı süreçler içinde de olsa farklılıklarımızı yok etmeden, yarın bozulacak sözde uzlaşmalarla değil, "müzakere ve rıza" yoluyla demokratik adımları birlikte sindirerek atmak...

Oylayacağımız Anayasa değişiklik paketi TBMM'de, komisyonlarda ve aynı zaman dilimi içinde kamuoyunda da tartışıldı, müzakere edildi ve sonuçta yasa teklifi oylandı ve Meclis'te kabul edildi. Anayasa Mahkemesi'nin "denetiminden(!)" de geçti, artık sonuca geldik, evet ya da hayır diyeceğiz. Başka deyişle tutum alacağız.

Bir kez daha dikkat çekmek istiyorum, "hayır" diyenlerin önemli bir kısmı değişiklik paketinin içeriğini hiç dikkate almaksızın hayır diyorlar. Yani paketin referandumla yasa haline gelmesiyle ortaya çıkacak değişikliğin

ne gibi zararlar doğuracağı üstüne somut hiçbir şey söylemiyorlar. Yetmez ama evet diyenler ise hem paketin içeriğiyle ilgili bir şey söylemiş, yetmezliğini vurgulamış hem de sonuçta eksik ve yanlışlarına rağmen "rıızamız var" diyerek tutum almış oluyorlar. Yetmez ama evet tutumu kanımca referandumun da kaderini belirliyor. Zira içinde bulunduğumuz koşullarda "orta yerde ve tutumsuz" kalınamaz.

Kalınamazlığı görüyoruz: Balyoz davasında mahkeme, aralarında 25 muvazzaf general ve amiralin olduğu 102 subay hakkında "darbeye teşebbüs" suçlamasıyla tutuklama kararı verdi. Sonucu yargı belirleyecek elbette fakat böyle bir dokunma şaka değil. Üç beş sene önce rüyamızda görsek hayra yormazdık. Oysa şimdi görüyoruz ki vesayet rejimindeki sistem çatlağı derinleşiyor ve yama tutmuyor.

Ahmet Altan'ın pazar günkü yazısında çok iyi özetlediğı gibi "Bugüne dek hiç sorgulanmadığı için güçlü gözükmüş, kendi halkına çok çile çekirtmiş, kof bir sistem var karşımızda. Elele verdiğimizde bu sistemi değiştirebiliriz."

Çocuklarımızı özgür kılabildiğimiz gibi, sivil demokrasiyi de taş üstüne taş koyarak inşa edebiliriz.

Etmekteyiz de.

nabi.y@superonline.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Olmaz diye diye olur

Nabi Yağcı 29.07.2010

Kırk yılın başı bir sevinç yaşamıştık, "çocuklar özgür" diye; ama İnegöl ve Hatay/Dört Yol'da çıkan olaylar, bir tutamlık sevincimizi yine aldı götürdü. "İç savaşa beş var" diye yazdığım da bazı dostlarım acaba biraz abartılı mı diye düşünmüşlerdi; ben de yazımın başlığını seçerken doğrusu tereddüt yaşamıştım ama tereddüdüm abartmış olma kaygısından kaynaklanmıyordu, bu başlık acaba moral bozucu olur mu diye düşünüyordum. Fakat tehlikenin yaklaşmakta olduğu hissi içimde öylesine güçlüydü ki tehlikeyi adıyla söylemek gerekir demiştim.

Yeni değil çok önceden somut örneklerden çıkarak Türk-Kürt kardeş kavgası tehlikesinden çok kişi söz etti. Fakat haklı olarak "olmasın" diye düşündüğümüz için bilinçdışı bir tepkiyle tehlikeyi hep uzakta görmeyi tercih ettik. İnsani bir davranış biçimidir bu, tehlikeyi, kötüyü, acıyı erteleme duygusu, görmek istememe, kabullenmeme, yok sayma hali. Ama gerçekler direngendir, koşulları varsa eninde sonunda kendini kabul ettirir.

Türkiye'de iç savaş koşulları var mı?

Ne yazık ki, maalesef, evet artık var.

Düne kadar Türklerle Kürtlerin Türkiye'nin her yerinde iç içe yaşıyor olduğu gerçeğinden hareketle "biz kardeşiz, iç savaş çıkmaz" avuntusu vardı; oysa bu gerçek yani ortak yaşam alanlarının iç içe oluşu bugün tam aksine bir iç savaş için koşulları elverişli hale getiriyor. Zira çatışmadan farklı olarak iç savaş hali, çatışmanın tarafı olmayan ve hatta çatışmaya karşı olan masumların sırf etnik kökenleri nedeniyle saldırıya uğrayıp yok edilmek istenmesi durumudur.

Dikkat edelim, son olaylarda iki taraflı bir çatışma hali yoktur. "Türkler" diyerek genelleştirmek istemiyorum, henüz öyle de değil kuşkusuz, kışkırtılmış ırkçılar BDP binalarına saldırıp Türk bayrağı çektiler yanı sıra Kürtlerin işyerlerine ve evlerine saldırdılar. Kürtler şu anda Güneydoğu hariç ülkenin her yerinde ve özellikle ırkçı kabarmaların olduğu Karadeniz, Marmara ve Ege kıyı şeritlerindeki illerde can güvenliği tehdidi altındalar.

12 Eylül öncesinde anarşi ve terör adı takılan olaylar sırasında mahallelerde solcuların ve ülkücülerin ve ailelerinin hızla nasıl silah tedariki içine girdiklerini görmüş biri olarak bu gelişmeleri kaygıyla izliyorum. Tehlike hissim bu deneylerin doğurduğu bir his, gaipten gelen değil. Bu günlerde çok eminim ki silah tacirleri, ölüm tüccarları "piyasamız canlanıyor" diye ellerini ovuşturmakta. Hiç kuşkunuz olmasın ki kışkırtmaların ardında onların da parmağı var.

İnegöl ve Hatay'da tek taraflı saldırı mahiyetinde olan bu provokasyon, başka olaylarda Kürtlerin de canlarını, ailelerini, işyerlerini korumak için silaha sarılmaları halinde bilelim ki, söylemeye dilim varmıyor ama o gün iç savaşın lanetli ilk gününe dönüşebilir.

Türkiye dünyada birçok örneğini görmüş olduğumuz türden bir iç savaş yaşamadı. 12 Eylül öncesi yaşananlar gerçek anlamda iç savaş değildi, çatışma Kahramanmaraş katliamı hariç halkın içlerine kadar yayılmış olmadığı gibi etnik temelli karşılıklı nefret duyguları yoktu.

Bir iç savaş tehlikesinin kaynağı, nedenlerinden bağımsız olarak rol oynayan ve bu nedenle başlı başına yıkıcı bir enerji gücüne sahip olan "etnik nefret" duygularıdır. Etnik nefret duyguları bir zehir gibi bir kez damarlardaki "asil kanda" akmaya görsün, sonrasında saldırılar için hiçbir neden gerekmez, birilerinin akşam başının ağrması ya da akşam karısına kızması sabah ötekine saldırı için yeterli olur.

Gözü kulağı olan herkes farkındadır, Türkler ve Kürtler arasında etnik temelli nefret duyguları ilk kez hiç olmadığı kadar mesafe almış durumda. Durumun vahametini anlamak için ırkçı ideolojiyi siyasi bir çizgi haline getirmiş olan MHP gibi siyasi çevrelere değil asıl, dünün kimi ilericilerine, demokratlarına, solcularına kulak vermek gerek. İnsanın şaşkınlıktan ağzı açık kalıyor, "pes, bu kadar mı artık" diyorsunuz. Apaçık Kürt düşmanlığı yapılıyor. Bunlara CHP çevrelerinde sıklıkla rastlar olduk. Buralarda bile Kürt karşıtlığı bu boyutlarda ırkçı nefret duyguları halini almış ise gerisini tahmin etmek zor değil.

Şunu bunu suçlamadan önce nedenlerinden bağımsız bir yıkıcı güç olan etnik nefreti masaya yatırmak gerek. Bu nefret yalnız Kürtlere yönelmiyor, Ermenilere, Yahudilere, Türk olmayan ötekilere yöneliyor ama bir iç savaş ancak Türk-Kürt çatışması temelinde doğabilir. Bu nedenle gerekçeleri ne olursa olsun, PKK'nın eylemleridir, şehitlerdir, ne olursa olsun Kürt düşmanlığına fırsat verilmemeli. Bunun yolunun, Güneydoğu'da süren silahlı çatışma ile iç savaş tehlikesini iki ayrı olgu olarak görmekten geçiyor. ırkçı nefret duygularının, nedenlerinden bağımsız "bir insanlık suçu" oluşturduğunu ve bu suçun bizdeki somut biçiminin Kürt düşmanlığı olduğunu anlatmayı başarabilmeliyiz.

"Komşuma dokunma" diyebilmeliyiz.

Nabi.yagci@superonline.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Esas mesele bataklığı kurutmak

Nabi Yağcı 31.07.2010

Bursa İnegöl ve Hatay/Dörtöl da ortaya çıkan kitlesel terör olayı üzerine yorumları izledim. Bu iki olayın herkesi şimdiye dek olan benzeri olaylardan çok daha fazla kaygılandırıldığını görüyorum. Kimi açık kimi örtük ifadelerle bu kaygıları dile getiriyorlar. İçişleri Bakan'ının olaylarla ilgili yorumunun kimseyi tatmin etmediği çok açık. Bakan'ın, olayların ateşini düşürmek için böyle konuştuğu düşünülebilir ve bir yere kadar hak da verilebilir fakat durumun ciddiyeti bu tür açıklamaların artık anlamlı olmadığını göstermeli. Çünkü kimse bu saldırıların basit bir öfke nedeniyle çıkan münferit olaylar olduğuna inanmıyor, inanmaz. Böyle bir durumda ateşi söndürme amaçlı bile olsa bu tür konuşmalar hiçbir işe yaramadığı gibi konuşanın otoritesini de zayıflatır. Kimsenin inanmayacağı sözleri niye söylüyorsunuz?

Zaman'da Mümtaz'er Türköne'nin "infial" başlıklı yazısını, çok düşündürücü buldum. Sayın Türköne "Dört polisin şehit edilmesinden sonra Dörtöl'da kitlesel olaylar yaşandı. Kürt ve Türk olmak kriterine göre insanlar iki kampa bölündü (...) Hatay-Dörtöl'da karşılıklı olarak etnik bir çatışma yaşandı. Türklerle Kürtler karşı karşıya geldi. Bu olay hafife alınacak veya geçiştirilecek türden değil. Genelleme yapmak da doğru görünmüyor. Bu olayla eşzamanlı olarak İnegöl'de yaşananlara bakarak Türkiye'nin bir etnik çatışmaya sürüklendiğini söylemek yangına benzin dökmek gibi ucuz ve belki de art niyetli bir hüküm. Peki, Dörtöl'da ve İnegöl'de yaşananlar neyin nesi?" dedikten sonra olayı dört polisin şehit edilmesi ile PKK'nin terörüne bağlıyor ve şöyle diyor "Başta Diyarbakır olmak üzere yapılan bu son eylem çağrısı, doğrudan Dörtöl'daki olayları bahane olarak gösteriyor. Demek ki amaç, kitlesel bir şiddet ortamı yaratmak." 'Kitlesel şiddet' adı üzerinde sokaklarda yaşanan ve silahsız kitlelerin ana aktör olarak yer aldığı şiddettir. PKK kendi kitlesini eyleme sevk ederek ve toplumu etnik bir çatışmaya sürükleyerek bir hedefe varmaya çalışıyor. Hedef, referandum atmosferini bu kitlesel şiddet aracılığıyla boğucu hale getirmek. PKK 31 Mayıs'ta İskenderun'da başlattığı saldırılarla kitlesel desteğini kaybetmeye başladı. Kitle sokağa, sıcak çatışmalara sürüklenirse keskinleşir. Matematiksel kesinlik ise şöyle: PKK Dörtöl gibi bir yerde dört polisi şehit ederse bu sonuçları devşirir. Dört polis kitlesel şiddeti tırmandırmak için şehit edildi. Maksat hasıl oldu mu? (...) 'Türk-Kürt düşmanlığı giderek tırmanıyor, Türkiye etnik bir çatışmaya sürükleniyor' lafını ister MHP ister BDP etsin, kesinlikle inanmayın. Kimse kimseye düşman falan değil. Kendi kalbinizi yoklamanız, doğruyu bulmak için yeterli. Bir Kürt'e sırf Kürt olduğu için düşman olmak gibi bir rezillike kim yeltenebilir?"

Ne yazık ki, tarih Türköne'nin çok haklı olarak "rezillik" dediği örneklerle dolu. Kendi tarihimizde de böylesi rezillikler var. Hatay 'da yaşananlara "etnik çatışma" dedikten sonra "Türkiye etnik bir çatışmaya sürükleniyor saptamasına inanmayın" demek ayrı bir çelişki. İçişleri Bakan'ı olayı soğutmak için öyle konuşmuş olabilir ama konuşma yalnızca bu değil de hükümetin olaylara bakışını yansıtıyorsa durum vahim demektir ve o durumda hükümeti uyarıcı olmak gerekir. Oysa Türköne öyle yapmıyor.

Kaygım da bu noktada başlıyor. Dünyadaki örnekler incelendiğinde özellikle Yugoslavya örneğinde çok açık görüleceği gibi analistler yapılan yanlışların en başında etnik gerginlikleri hafife almak geldiğini kaydediyorlar. Olaylar yalnızca provokasyon olarak görülüyor. Provokatörler bertaraf edilirse mesele hallolur sanılıyor. Oysa bir etnik çatışma, kardeş kavgası, iç savaş bir zemin, ortam oluştuktan sonra beklenmedik bir anda patlayan bir olaydır. Asıl dikkat verilmesi gereken ise bu zemindir. Başka deyişle etnik nefretin oluşmasıdır. Eğer etnik nefret tırmanıyorsa bardak doluyor demektir, bardağı taşıracak son damlanın ne zaman ve hangi olayla geleceğini kimse önceden kestiremez.

Şimdiye dek PKK'nın yaptığı ya da PKK'ye mal edilen pek çok saldırı eylemi oldu ama Hatay'daki gibi bir etnik gerilime neden olmamıştı bunlar, şimdi oluyorsa son zamanlardaki durumun öncekilerden farklılaştığını saptamak gerek. Eğer böyle bir tehlikeli zemin oluşmuş ise önceki yöntemlerle bu tehlike önlenemez. Mesele burada. Yalnız provokatörleri görüp provokasyonlarla patlamaya hazır hale gelmiş olan kitleleri görmemek içine düşülecek en ciddi hatadır.

Bu konu burada bitmez ama özeti şu: Esas mesele bataklığı kurutmaktır.

nabi.y@superonline.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Basit karmaşıktır ama yine de basittir

Nabi Yağcı 02.08.2010

Görünen o ki, referandum sonuna kadar ve belki de genel seçimlerin sonuçlarını görene dek birbirini dinlemeye-anlamaya dayalı diyaloglar kurmak, çözüm için yeni düşünceler üretmek pek olanaklı değil. Gidiş yalnızca sonucu odaklanmış durumda. Aslında bu da şaşırtıcı bir durum değil. Çünkü Türkiye'nin siyaseten sorunları artık çıplak olarak ortada, nasıl çözülebileceği de.

Askeri vesayetten sivil demokrasiye geçmek tüm diğer sorunların neden-sonuç ilişkileriyle sinir düğümleri gibi bağlı olduğu omurga. Askeri vesayeti korumak için direnenlerin direnci kırılmadan bu geçişin olamayacağı gün gibi aşikâr. Nasıl direndikleri de ortada, Ergenekon ya da derin devlet, sızmış olduğu bütün mevzilerdeki yedeklerini de artık cepheye sürmüş durumda. Hatay'da ki kitlesel şiddetin arkasından gelen kötü kokular da bir işaret. Tutuklama kararı olduğu halde tutuklanamayan 102 general asker değil de sivil kişiler olsaydı çoktan tutuklanmışlardı. Sanırım kimse bundan kuşku duyamaz.

Açık gerçeklere rağmen askeri vesayet rejiminde ciddi gedik açacağı konusunda kimsenin kuşkusu olmayan ve aynı nedenle bu konuda içeriğiyle ilgili hiçbir karşı argüman ileri sürülemeyen anayasa değişikliği paketine "hayır" ya da "boykot" denilebiliyorsa bu tutum en hafifi ile söylersem demokrasiden yana tavır almaktan kaçmaktır. Hem askeri vesayet devam etsin hem demokrasi olsun?

Olabilir mi?

Olabilseydi şimdiye dek olana demokrasi derdik.

Gerçek bu denli basit ama bu gerçeği kabullenmek hiç de basit olmuyor. Çünkü AK Parti önyargısı basiretleri bağlamış durumda. Solun önemli bir kesimi de içinde olmak üzere "hayır" diyen bu kesimler sandık başına basiretli bir düşünce ile değil AK Parti önyargısıyla gidecekler. Ne dense de boş.

İkinci ana sorunumuz askeri-bürokratik vesayet rejiminin hem sonucu hem de onu ayakta tutan can suyu olarak Kürt meselesidir. Bu konuda da yeni söylenecek hiçbir şey yok. Çözüm belli. Oysa bu belli çözüm tersine savaş nedeni oluyor. Çünkü devlet çözüm istemiyor. Çözüm Kürtlerin eşit vatandaş sayılacağı anayasal vatandaşlıktan geçiyor. Bu ise ancak askeri vesayet rejiminin direncinin kırılmasıyla mümkün.

Devletle kol kola, iç içe Kürt meselesi çözülebilir mi?

Sayısız acıya malolan Kürt sorununu yaratan militarist devlettir. Gerçek bu denli basitken PKK'nin devletle çözüm düşünmesi ve AK Parti'yi baş düşman ilan etmesi tarihi bir yanılgıdır ve bu politika içinde, bunca acı ve özveriyle elde edilen Kürt halkının özgürlük kazanımlarını riske atma tehlikesi taşıyor.

Basit gerçeklerden bir diğeri ise katılımcı, sivil demokrasinin ve hatta klasik anlamda parlamenter demokrasinin varolabilmesinin Kürt meselesinin çözümüne bağlı olduğu gerçeğidir. Yalnızca negatif değil pozitif anlamda da sivil demokrasinin inşası bugünkü koşullarda yani Kürt halkının özgürlük uyanışının yükseldiği koşullarda bu halkın siyasete özgür olarak katılmasıyla mümkündür. Bu yolun tıkalı olması veya daha da tıkanmak istenmesi

ortamı her tür çatışmaya hazırlayan önemli bir etmendir. AK Parti'nin muhatapsız çözüm politikası bu nedenle başından beri yaptığı en ciddi yanlıştır.

Daha önce de yazmıştım ama tekrarı gerekiyor: Kürt halkı bugün artık mağdur bir halk değil. Bunu demek baskı altında olmadığı demek değil, artık uyanmış olduğu anlamındır. Mağdur değil muktedirdir. Bunun anlamı kendini kimin, kimlerin temsil edeceğine kendinin karar vereceğidir. Bu durum Kürt meselesinde günümüzün artık basit gerçeği olmuştur . Fakat bu yeni durum aynı zamanda kavranması en zor, en karmaşık ve en hassas olanıdır. PKK gerçeği de bu çerçeve içinde mütalaa edilmesi gereken bir meseledir. Eklemeye gerek yok ama eklemeliyim ki, bu durum ne koşulsuz destek ne de eleştirmemek anlamına gelir.

Elbette ezilen bir halkın her yaptığı doğrudur demek saçma olur; ama sanırım tarihi bir gerçeği bugün boylu boyuna yaşıyoruz, yani "ezilen bir halk özgür olmadan bizlerin de özgür olamayacağı" gerçeğini. Bu doğruysa eğer, şiddete, yanlışlara destek vermeden, eleştirilerimizle birlikte fakat her durumda o halkın yanında olmak, bunu göstermek, bu güveni vermek, hissettirebilmek, bu zoru başarabilmek de hakkaniyetin gereğidir.

Hakkaniyetli olmak söylendiği kadar kolay olamıyor. Yanlışlarına rağmen o süjeyle ilgili hak temelinden uzaklaşmadan tutum almak en zoru. Yanlışlar karşısında eşit mesafede olmak kimi zaman farkına varmaksızın hakkaniyet çizgisini aşmaya neden olabiliyor. En önemlisi sosyal davalarda hakkaniyet ancak tarihsel bir bakışla mümkün bana göre.

Tarihte "Köle isyanları olmamalıydı" diyebiliyor muyuz?

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

'YAŞ'ta teamüllere uyulsun'muş

Nabi Yağcı 05.08.2010

CHP Genel Başkanı Kılıçdaroğlu Erzurum'da YAŞ toplantılarıyla ilgili olarak "Öteden beri askerlerin terfilerinde ve emekli sistemlerinde teamüller var. Kurumları kurum yapan da bu teamüllerdir. Bu teamüllere siyasetin çok fazla burnunu sokmaması gerekiyor" demiş.

YAŞ toplantısının kararları bu kez öncekilerinden çok farklı bir öneme sahip. Bu toplantılar asker üzerinde sivil iktidarın otoritesinin ne ölçüde kurulabildiğini, bu yönde ne kadar yol alınmış olduğunu görmemiz açısından önemli. AK Parti 2003 ve 2004 yıllarından bu yana askerin siyasetteki rolünü azaltıcı adımlar attıysa da bunlar önemli ama yetersizdi. Öte yandan fiili bir durum da var. Ergenekon davalarının başlamasından bu yana ordu eski ordu değil. Ordunun kamuoyundaki imajı aynı değil, hayli yıpranmış durumda. Bunun nedeni orduya sivillerden yöneltile eleştiriler değil, ordunun kendisidir.

Söyledikleri ertesi gün belgelerle yalanlanan bir Genelkurmay Başkanı var. Sınır karakollarını korumada acze düşmüş ve üst üste gelen saldırılarla bu aczi kanıtlanmış bir ordu var. Son günlerde ordu üstüne sorular daha da arttı. Hantepe baskınında yedi askerin ölümünde çok ciddi "ihmal" şüphesi var. Taraf'ta yayınlanan Heron görüntüleri bu şüpheyi artırıyor. Genelkurmay ise sessiz yine. Sivil yurttaşlardan ilk kez orduya karşı açık tepki geldi. Çukurca'da TSK mayınında ölen beş askerin aileleri Ankara'da Genelkurmay binası önünde hesap sordular. TSK bu mayınlar için "PKK mayını" demişti. Bir başka acılı vatandaş ise Genelkurmay Başkanının elini sıkmayı reddetmişti. Dünyada örneği pek az olan bir durum yaşanıyor, ordunun general ve amiral düzeyinde en üst komuta kademesinde yer alan 102 asker hakkında tutuklama kararı verildi. Bütün bunlar askeriye cephesinde işlerin eskisi gibi olmadığını görmeye yeter de artar bile. Karşımızda bugüne dek bir tabu olagelmış dokunulamaz bir kurum yok artık.

YAŞ toplantılarında Genelkurmay tarafından, ihmallerde sorumluluğu olan, haklarında demokrasiye karşı darbe ve komplo suçlaması yapılan generallerin terfi ettirilmeleri isteniyor. Ana muhalefet partisi lideri de buna destek atışı yapıyor. Sanki yıpranan ordunun başındaki generaller bunlar değilmiş gibi. Değil terfi hesap vermeleri gerekiyor.

Değişimin önünde en önemli engel olarak dikilmiş olan asker tabusunun sarsılmaya başladığı bir ülkede, nedenlerini çok iyi bilsek bile böyle bir ana muhalefet partisinin olmasını büyük bir talihsizlik olarak görmeden edemiyor insan. Yazık ki ne yazık...

Kılıçdaroğlu Ecevit'in çok kötü bir kopyası olma yolunda ve bir kez daha "değişmeden yenilenilemeyeceği" ilkesini doğruluyor. Bir yandan "geçmiş yanlışlarımızdan sıyrılıyoruz" diyor ama öte yandan bu yanlışların ana nedeni olan askerle göbek bağına kesmek için bir çaba harcamadığı gibi tersine anayasa paketine "hayır" diyerek, göstermelik 35. madde değişikliğinde askere yine kollama görevi vererek geçmiş yanlışlarıyla hesaplaşmaya hiç de niyetli olmadıklarını ortaya koyuyor. Tek sözle Kılıçdaroğlu sıkışmış durumda, inandırıcı olmak için kıvrandıkça kıvranıyor. 12 Eylül'den AKP değil biz hesap sorabiliriz diye bol keseden atıyor ama Fırat'ın doğusundaki faili meçhullerin izleri sorumlu olanlara doğru uzanmaya başladığı bugünlerde sorumlulardan hesap sorulmasının yanında durmuyor. Bugünün derin devletin sorumlularından hesap soramayanların 12 Eylül'ün hesabını soracaklarına kim inanır?

Kılıçdaroğlu YAŞ kararlarında bir "teamül" olduğunu söylerken bir gerçeği dillendiriyor. Ötedenberi Genelkurmay başkanı ve Kuvvet Komutanlarının terfi, emeklilik ve atanma kararlarını sivil otorite, Başbakanlar, Cumhurbaşkanları, Hükümetler yalnızca onaylıyorlardı, karar askerlerindi. Kılıçdaroğlu'nun teamül dediği, NATO içindeki hiç bir orduda geçerli olmayan ve sivil denetime izin vermeyen işte bu garabet otarşik militarist uygulamadır. Kılıçdaroğlu bu durum böyle devam etsin, siviller bu işlere burnunu sokmasınlar diyor.

Taraf'ta Lale Kemal dünkü yazısında teamülün aksine yürürlükteki mevcut mevzuata göre dahi YAŞ 'ın atamalar konusunda hiçbir yetkisinin olmadığını, yetkinin tamamen siyasi iradede olduğunu bir askeri kaynağa dayanarak aktarıyor.

Ne güzel değil mi? Halkın seçtiği sivil hükümetler askere karışamayacak, HSYK'ya karışamayacak, yüksek yargıya karışamayacak, bu kurumlar hiçbir denetime tabi olmadan kendi içlerinde başına buyruk Mustafendi olacaklar. Al gülüm ver gülüm birbirlerini seçecekler. Denetim ise hak getire.

Yeni anayasa paketinin neyi değiştireceğini hâlâ anlamamış olanlar az durup düşünsünler.

nabi.y@superonline.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Neler oluyor

Nabi Yağcı 07.08.2010

Çözülüyor...

Militarist devlet çözülüyor. Tıpkı o şarkının sözlerindeki gibi "çözdükçe dolanıyor." Dolandıkça daha da çözülüyor. Türkiye sivilleşme yolunda sancılı biçimde ilerliyor. Ülkemiz Cumhuriyet tarihi boyunca ilk kez tabandan gelen dinamiklerin direngen gücüyle Bonapartist "teamülleri" yıkıyor. Adını koymaktan kaçınmayalım, "devrimsi" bir durum yaşıyor. YAŞ'ta yaşanan asker ile siviller arasındaki bilek güreşi ya da

iktidar kavgası bu dediğim durumun en son ama çok önemli kanıtlarında biri. Ayrıntıları, hangi generalin ne yapmak istediği, kimin önünün kesilmek istendiği o denli önemli değil. Önemli olanı, yaşanan bu gerilimin toplam tarih birikimi içindeki anlamı.

Tarihin devriminin dilini çözmeden sol da, Marksist de olunamazdı aslında. Gerçek tarih bilgisine sahip olmadan tarihin gidişatına müdahil olmaya çabalamakla ancak saçmalayabilirdik. Geçmişte elbette pek çok doğrumuz da vardı ama genelinde saçmalamıştık. Ne yazık ki sol adına saçmalayanlar hâlâ var.

Devrim denince akla gelen, bayrağına devrim yazmış bir parti ve onun öncülüğünde kitlesel bir başkaldırı olacaktı. Böyle bir durum yoksa (veya biz yoksak) olan bitenin bize göre kıymeti harbiyesi de yoktu. Siyasetteki öznelerin ideolojilerinden ve öznel tüm niyetlerinden bağımsız olarak tabandan gelen tarihsel değişim dalgasının toplumu devrimci bir değişime sürükleyebileceği konusunda ciddiye alınabilir hiçbir fikrimiz yoktu. Daha önce de birkaç kez anımsattığım gibi Engels'in **"Bazen tarih doktrinin dümenine geçer yanlışla doğru yaptırır"** sözünün farkında bile değildik. Aynı nedenle de bizlere rağmen ortaya çıkan toplumsal derin değişim süreçlerine müdahil olmak gibi bir perspektif de bizden uzaktı. Değişime müdahil olmadan da solun bir varlık gösteremeyeceğini anlayamıyorduk bir türlü.

Bugün solun AK Parti'ye, Anayasa değişiklik paketine, referanduma "hayır" ya da "boykot" diyen şaşkınlığının temeldeki nedeni bu. AK Parti ile ilgili saplantıya varan önyargıların yarattığı "baktığını görememe" hali nedeniyle toplumda alttan gelen devrimci değişimin farkında değiller. Bu şaşkınlık en iyi kanıtlayan şey ise: "Ne yani AK Parti devrimci bir parti mi" diye sormaları. Ne AK Parti'nin kendisi ne de başkaları bu iddiada oldu. Aksine AK Parti muhafazakâr bir parti. Fakat görülmesi gereken mesele de tam burada: AK Parti örneği kanımca, Engels'in sözünü ettiği tarihsel duruma uygun düşen ilgi çekici bir örnek. Neredeyse 2002'den bu yana bu kanaati taşıyorum ve söylüyorum. Yaşanan somut olaylar bu kanımı gözden geçirmek zorunda bırakmadı beni. Son örnek ise YAŞ nedeniyle açık biçimde gözlediğimiz sivil-asker geriliminin had safhaya yükselmiş olmasıdır.

Geçmişte ordu üst kademelerinde atamalara ilişkin benzer gerilimler yaşanmış olsa da şimdiki onlara hiç benzemiyor. Çünkü konjonktür farklı. Hükümette militarist rejimin sahiplerince hiç istenmeyen, devrilmesi istenen bir parti, AK Parti var. Bu parti "muhafazakâr demokrat" kodları içinde bir değişim istiyor. Fakat konjonktür AK Parti'nin niyetlerini, perspektifini aşan biçimde kendisini daha ileri değişim rüzgârlarının peşine takıyor. Bu durum aynı zamanda Kürt açılımında gördüğümüz yalpalama ve geri adımlarının da, yanlış uzlaşma arayışlarının da nedeni.

Bu durum doğru yere bakmayı zorunlu kılar. AK Parti'ye değil militarist rejimin yandaşlarına bakılmalı. "Niye AKP'ye bu denli karşılar" diye sorulmalı. Bu soru AK Parti konusunda kafa karışıklıklarını da çözer. AK Parti'ye karşı olan militarizm (asker-sivil) sola da karşı ola gelmedi mi hep? Militarizm 27 Mayıs'ı, 12 Mart'ı, 12 Eylül'ü yaratan değil mi? Kürt meselesinin çözümüne karşı olan da militarizm değil mi? Fırat'ın doğusunda 17 bin faili meçhul cinayetin sorumlusu militarizm değil mi? Dağlıca baskının, 33 askerimizin ölümünün sorumluları onlar değil mi?

Militarizm devlet içindeki konumlarını koruyabilmek için iç savaşı bile göze almış durumda. Eğer koşulları olsaydı darbe yapmaktan bile geri durmazdı. Bu olasılık tümünden yok olmuş da değil. Türkiye işte böylesi tehlikeler içinden yürüyerek sivil demokrasi yönünde köklü demokratik değişimlere doğru adım atıyor. Bu durum "devrimci durum"dur. Her devrimci durum gibi bu değişimler de statükonun "karşı-devrimci" direnciyle karşılaşılıyor.

Anayasa değişiklik paketi ve referandum bu söylediğim koşullarda kendi taşıdığı özgül ağırlığının ötesinde tarihsel bir ağırlık ve anlam kazanmış durumda. Aynı nedenle söylemek zorundayım ki referandumda "hayır" ya

da “boykot” bu devrimsi değişim sürecini görememek anlamına gelmekte.

Ne iyi ki, solda içimizi ferahlatan EDP, DSİP gibi örnekler var. Ne iyi ki, referandumda “evet” için kolları sıvamış pek çok solcu ve pek çok sivil toplum inisiyatifi var.

Not: *Taraf*’ta perşembe günkü yazım baskıya girerken başlığında teknik bir yanlış olmuş, eski bir yazı başlığıyla karışmış.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Sivil müdahale

Nabi Yağcı 09.08.2010

Siyasi literatürümüze yeni olarak “sivil dikta” sözü girdi. Anayasa değişikliği paketine “hayır” diyenlerin de dayandıkları temel gerekçe bu. Bu anayasa değişikliğiyle AK Parti’nin sivil dikta kuracağı tekerlemesi yapıp duruyor. Gündemi meşgul eden konular o denli çoktu ki ortaya atılması yeni olmayan bu yeni kavram üstünde yeterince duramadık. Oysa sivil dikta kavramı Cumhuriyet’in kuruluşundan günümüze vesayet rejimi altında yaşamış bir toplumun aydınlarının bu vesayeti ne denli içselleştirmiş olduklarını açığa vuran kilit bir kavramdı. Vesayeti az çok anlatabildik ama Cumhuriyet tarihi boyunca vesayet altında yaşamış olanların zihniyet tarzı üstünde yeterince durmadık diye düşünüyorum.

“Sivil dikta” kavramı da, kimilerinin iyi niyetli gerekçelendirmelerini biliyor olsam da bana göre öğrenilmiş çaresizlik ruh halinin ürünü bir kavram. Geri planında yatan ise Kartezyen kuşkuculuk; yani önce kuşku duymayacağın bir mutlak doğru bulup ondan sonra kuşkulunmaya girişmek. Ya da önce değişimin sınırlarını güvence altına almak sonra değişime kalkışmak. “Kızını dövmezsen dizini döversin, ya davulcuya kaçır ya zurnacıya” mantığı.

Olan biteni korkular dışında algılayabilmek için önce, Cumhuriyet tarihi boyunca içinde yaşadığımız siyasi rejimin demokrasi açısından adını koymak gerekir. Demokrasi diye görüp gördüğümüz şey “icazetli demokrasi”den ibaretti. Vesayetçi militarist devletin dış dünyaya ayıp olmasın diye halka bir lütuf gibi sundukları kadar demokrasiydi bu. Daha Atatürk’ün sağlığında girilen çok parti deneylerini biliyoruz. O partilerin başkanları ve hatta milletvekilleri dahi Atatürk tarafından belirlenmişti. Buna rağmen bu partilerin büyümesinden korkulup kapatılmıştı. 1946’da DP’nin kurulması da İsmet İnönü’den icazetlidir. Celal Bayar yeni partinin (DP) programını İnönü’ye götürür, İnönü parti programını temel ilkeler açısından, özellikle laiklik ilkesi açısından sorgular, sonra onaylar yani DP’ye icazet verir. Darbeci askerlerin icazetiyle yapılan 27 Mayıs Anayasası ise icazet siyasetini anayasa kurumu haline getirir ve Milli Güvenlik Kurulu’nu bir anayasa kurumu olarak anayasa rejimi içine yerleştirir.

Ne var ki, hiçbir toplum yasaların dar elbisesi içine sığmaz; büyür gelişir, serpilir. Asker icazetli 27 Mayıs Anayasası’na rağmen devletin asli sahibi olan asker ve yüksek yargı oligarşisi toplumun tabandan gelen değişim istekleri karşısında kaygılıdır ve bu süreci kesmek üzere 12 Mart askerî müdahalesi yapılır. Askerler tarafından başbakan yapılan Nihat Erim, 27 Mayıs Anayasası’nın getirdiği sınırlı özgürlükleri dahi lüks görüp özgürlükler üstüne şal atmaktan söz eder, bu nedenle “Şalcı Erim” unvanını alır ve Anayasa’da vesayeti güçlendirmek amaçlı değişiklikler yapılır.

Toplumdaki dipten gelen değişim talebini bastırmaya bu da yetmez ve 12 Eylül askerî müdahalesiyle/darbesiyle artık uzun sürecek bir dikta dönemine gireriz. Fiili devlet terörü sürerken aynı zamanda devlet terörü 12 Eylül Anayasası'yla koruma altına alınır (Geçici 15. Madde). En önemlisi bu anayasayla devlet yeniden reorganize edilir. En tepeye, sivil iktidarlar ve TBMM üstünde hükmünü icra edecek olan bir icazet mekanizması yerleştirilir. Bu mekanizma, geri planda askerin olduğu ve **Cumhurbaşkanı, HSYK ve Anayasa Mahkemesi** sacayağına dayanan, devletin asli iktidar çekirdeğidir. Bu iktidar Anayasa'nın başlangıç hükümleriyle ve Milli Güvenlik Siyaset Belgesi'yle (Kırmızı Kitap) delinemez, delinmesi teklif dahi edilemez bir ideolojik/siyasi duvarla çevrilir.

Ne var ki hayat bir kez daha yasalardan baskın çıkar. Beklenmedik bir şey olur ve oligarşinin delinmez sanılan duvarında çok önemli bir gedik açılır. Abdullah Gül 27 Nisan askerî müdahalesine rağmen cumhurbaşkanı seçilir. Böylece askerin icazeti dışında bir sivil, ilk kez halkın gücü sayesinde cumhurbaşkanlığı makamına oturur. Kanımca militarist devletin çözülmesini hızlandıran en önemli sivil hamle budur. Sonraki siyasi gelişmelerin hemen hepsi yitirilen bu kaleyi geri alma hamleleridir.

Vesayet kültürü atında yetişmiş aydınların bu değişimi kabullenmeleri ve hazmetmeleri elbette hiç de kolay olmayacaktı. Samimi olarak korkuyorlardı ve halen de bu korkularını atabilmiş değiller, olan biteni eski alışık oldukları kodlarla algılıyorlar; dikta ve askerî müdahaleler dışında sivil bir demokrasi yaşamadığımız için sivillerin olağan bir demokraside yapmaları gereken şeylerin şimdi ilk kez yapılıyor olmasını "sivil dikta" diye okuyorlar.

Oysa olan biten şey, icazetli demokrasiye karşı sivillerin, militarist devletin bir ayağı zaten kırılmış olan "asli iktidar çekirdeğine", yani aşıl topuğuna sivil demokrasi için müdahalesinden ibarettir. Anayasa değişikliği paketinin anlamı da, referandumda "evet"ın anlamı da budur.

Sözün özü; sivil dikta diye okunan durum, gerçekte askerî müdahale teamüllerine karşı çıkan sivil müdahalelerdir.

nabi.y@superonline.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Şeytan ayrıntılarda oturur

Nabi Yağcı 12.08.2010

Dikkat geliştirme egzersizlerinden biri şöyledir: Üzerinde kalem, kağıt, kitaplar, biblolar vs. olan çalışma masanıza birkaç saniye bakıp sonra gözünüzü kapatıp o nesneleri sayarsınız. Sonra gözünüzü açıp masaya baktığınızda hatırlayamadığınız nesneleri görürsünüz. Bu egzersizi sürekli yaptığınızda dikkatinizin arttığını fark edersiniz. Önce size ayrıntı gibi görüldüğü için dikkatinizi çekmeyen nesneler artık dikkat alanınızın içine girer. Siyasette de, ayrıntılar veya öncesinde ayrıntı gibi görünen olaylar üstüne konuşulmaya başlandığında dikkat melekesi gelişiyor demektir.

Ergenekon, Balyoz davaları gibi büyük sarsıntı yaratan olayların patladığı günlerde kimse YAŞ kararlarının bugünkü gibi son derecede hayati ve kritik bir anlam yükleneceğini düşünemezdi. O günlerdeki önemli olayların gelişimi içinde YAŞ kararları bir ayrıntı sayılırdı. Oysa, askeri vesayetin "teamülleri" gereği olarak Genelkurmay'ın, Cumhurbaşkanı ve Başbakan'a " kabul edin" diye sürdüğü listeleri onların kabul etmeyip "hayır" demeleri askere direnmeleri, etkilerini daha sonra daha açık göreceğimiz önemli sonuçlar doğurdu.

YAŞ yani Yüksek Askerî Şûra 12 Mart askeri müdahalesinde, daha önce söylediğim gibi askerî vesayeti güçlendirmek amacıyla anayasal bir kurul olarak yapılandırılmıştı. Görünüşte rutin bir işlevle, terfi, tayin ve emeklilik işleriyle ilgilenen bir kurul gibiydi. Fakat bu işlevi yanı sıra bir de "disiplin suçu" nedeniyle ordudan çıkarılması gerekenlerle ilgili kararlar alan bir kuruldu. Ayrıntı gibi duran bu işlev yakından bakılıp, dikkat alanı içine alınırsa çok önemli olduğu görülebilir.

Bir kurum kendi içinden ve kendi dışından denetime tabi değilse o kurum otarşik yani başına buyruk anlamında özerk ve içine kapalı bir özellik kazanır. Bu denetimsizlik bir süre sonra o kurumu içten çürütür. Bizde ordunun durumu budur. Eğer disiplin suçları adı altında cezalandırma eylemleri konusunda yargı yolu kapalıysa bu durumda ordunun kendi içindeki denetim mekanizmaları da işlemez. Askerin harcamaları da saydam değilse, sivil denetime tabi değilse, Sayıştay denetimi yoksa böyle bir yapı bütünüyle başına buyruk bir yapıdır. Silah tekeli elinde tutan bu başına buyruk yapıya bir de "Cumhuriyeti koruma-kollama misyonu" yüklenmiş olmasıyla demokrasiye askeri müdahale için bütün koşullar böylece hazırlanmış oluyor.

İşte son YAŞ toplantısı bu nedenle önemli oldu. Cumhurbaşkanı ve Başbakan askerin dikte etmelerini kabul etmeyerek bu vesayeti fiilen kırmış oldular ve bu durumu hem asker hem sivil kamuoyu açıkça gördü. İkinci olarak böylece, ordunun iç işleyişi, terfi-tayin kararları üstünde sivil denetim mekanizması ilk kez çalıştırılmış oldu. Başka deyişle normal bir demokrasi de olması gerekenler oldu.

Ne var ki bu sivil denetim adımı Cumhurbaşkanı ve Başbakan'ın dik duruşuyla kazanıldı, yarın bir başka cumhurbaşkanı ya da başbakan bu dik duruşu göstermeyebilir, eski malum teamüllere uyabilir. Örneğin Kılıçdaroğlu başbakan olmuş olsaydı kendi sözlerinden de anlıyoruz ki askerin kendisine dikte ettiği kararlara "teamül gereği" evet diyecekti.

Bu nedenle demokrasi için zorunlu olan asker-sivil ilişkilerinin değişmesi, ordu üstünde sivil denetimin sağlanabilmesi için bu dik duruş, bu fiili durum anayasal güvenceye sahip olmalıdır. İşte referandumda oylanacak olan anayasa değişiklik paketinde yer alan ordudaki disiplin suçlarıyla ilgili yargı yolunun açılması hükmü bunu sağlayacak önemli adımlardan biridir.

Ayrıntı gibi görünen bu değişiklik orduda "emir demiri keser" zihniyetiyle işleyen hiyerarşik yapıda tepenin eylem ve işlemlerine karşı hesap sorulamazlık düşüncesini ortadan kaldıracaktır. "Nasıl da hesap sorulamaz" düşüncesiyle yapılan yanlışlara, ihmallere ses çıkarmayan alt rütbeli subaylar referandumda bu değişikliğin kabulü ile seslerini çıkarabilecektir. Pimi çekilmiş bombayı genç bir askere ceza diye veren ve dört askerin ölümüne neden olan komutanın olayını öğrenebilmemiz için cesaretli birilerinin gerçeği açıklamasına muhtaç olmayacağız. Aynı nedenle üst rütbeli subaylar da "nasıl olsa kimse bizden hesap sormaz" düşüncesiyle, bu rahatlıkla sorumsuz kararlar veremeyecek, emir verirken durup düşüneceklerdir. Ve belki de şimdiye dek duyup da şok yaşadığımız, gençlerimizin ölümlerine neden olan karakol baskınlarındaki ihmaller gibi ya da Heron görüntüleri gibi daha pek çok gerçeği öğrenebileceğiz.

Çift başlı yargılı kaldıran, askerlerin de sivil mahkemelerde yargılanması yolunu açan değişiklikle birlikte düşünüldüğünde, bu yeni anayasa değişikliğine evet dediğimizde artık ordu tepesinde birileri emir-komuta zinciri içinde sivil bir hükümeti devirmeyi hedefleyen planları kolay kolay yapamayacaktır. Tabandaki subaylar ise emir-komuta mekanizması nedeniyle bu tür karanlık planların aleti olmak zorunda kalmayacaklardır.

"Hayır" diyenler pakete bir de bu gözle bakmalılar.

nabi.y@superonline.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Garip ama doğurgan çelişki

Nabi Yağcı 14.08.2010

Gerilimin ve acının en yüksek noktasında yeni bir hayat ellerimize doğar. Doğan çocuğun hayat ılığıyla birlikte gerilim ve acı son bulur. Çelişki, gerilim ve yeni hayat... Hayatın garip ama doğurgan döngüsü bu. Hepimiz biliriz bu döngüyü ama çoğunlukla unuturuz. Sancısız doğum isteriz.

Türkiye referandum süreciyle birlikte yeni bir yüksek gerilim içinden geçiyor. Bu yüzden herkesin saçları, tüyleri diken diken. Doğuma kadar bu böyle sürecek. Fakat sonuçta ister 'evet'çi ister 'hayır'cı olunsun, sonuç ister hayır ister evet çıksın bu gerilim bitecek ve yerini başka gerilimler alacak. Zira, Türkiye'nin normalleşmesinin önünde (bu ne demekse) pek de kısa olmayacak bir zaman var. Yalnız Türkiye değil dünya için de aynı şeyi söyleyebiliriz.

O halde kısa yüz metre koşusu değil de engebeli bir maraton koşusu içinde olduğumuzu düşünüp nefesimizi idareli kullanmak doğru olur. Daha dönelecek pek çok köşe var zira. Oysa o havada değiliz, önümüze çıkan her köşenin son köşe, son hesaplaşma olduğunu sanarak gücümüzü tüketen bir kavga götürüyoruz. Bu yüzden de birbirimizi ve olan biteni anlamak yerine gard almayı seçiyoruz. Fakat aynı nedenlerle anlamak ve anlatmak yerine gard almayı seçenlerin gardları her köşe dönüşünden sonra düşüyor.

Askerin icazet vermediği bir sivil ilk kez cumhurbaşkanlığı koltuğuna oturduğunda sayısı hiç de az olmayan bir kısım insanlarımız dünyanın sonunun geldiğini sanmışlardı. Bu nedenle de öncesinde, 27 Nisan askerî muhtırasına destek vermiş, gard almışlardı. Şimdi CHP Genel Başkanı Kılıçdaroğlu'nun açıklamaları bu gard alışlarının yanlış olduğunu söylüyor. Gardları düştü. Ne var ki hayattan öğrenmeyi, yanlışlardan ders almayı seçmezseniz hüsrana uğramak kaçınılmaz olur. Aynı Kılıçdaroğlu YAŞ nedeniyle yaptığı açıklamada sivillerin askerî teamüllere burunlarını sokamamalarını istemişti. Hükümet burnunu soktu, biz siviller de destek verdik; peki ne oldu dünyanın sonu mu geldi? Batı demokrasilerinde normal olan sivil demokrasiye doğru adım atıldı. Fakat Kılıçdaroğlu anayasa paketinin içeriğini hiç eleştirmeksizin bu kez de "hayır" için gard almaya çağırıyor.

Artık bütün işaretler vesayet rejiminin, militarist devlet yapısının çözülmekte olduğunu gösteriyor. Fakat bu çözülme yaşanırken tersine Kürt meselesinin çözümünde bir donuklaşma, katılaşma yaşıyoruz. Oysa Kürt sorununun varlığı ve Kürt özgürlük mücadelesinin kendisi bu yapının çözülmesinde temel etkenlerden biri. Garip olan bu çelişki. "Garip" sözcüğünü bilerek seçtim, onun yerine tuhaf, "acayip, şaşırtıcı" çelişki de diyebilirdim, demedim çünkü; "garip" sözcüğü "yalnız kalmışlık, ortada kalmışlık" anlamını da içinde taşır. Kanımca Kürt meselesinde çözüm tam da böyle bir garip hâl içinde.

Gelişmenin niye öyle değil de böyle olduğu üstüne elbette söylenen ve sayılacak pek çok şey var. Fakat bin dereden bin su getirsek de görüneni değıştirmiyor, görünen ise sözünü ettiğim bu garip çelişkidir. Oysa referandum sonrasında her iki taraf da ötekini dikkate almak zorunda kalacak. O halde her iki taraf da nefesini idareli kullanmalı.

Bu garip çelişkinin doğurgan yanına gelince; Türk, Kürt, iki tarafta da sorunun çözümünde karar verici iradelerin ataleti ve bu arada yeni şiddet olaylarının uç vermesi, bir Türk-Kürt çatışması ihtimalinin ciddiyetinin görülmesi sivil toplumu harekete geçirici etkiler yarattı. Özellikle Güneydoğu'da gittikçe artan sayıda sivil toplum örgütü iki tarafı da karşısına almadan ama iki tarafa da kendi iradesini dikkate almayı zorlayan yani barış talebini kabule teşvik eden açıklamalar yapmaya başladı. Bu gelişmenin referandum sonrasında daha da artacağını sanıyorum.

BDP'nin boykot kararını yanlış bulduğumu birkaç kez yazmıştım, tekrar etmeyeceğim. Asıl önemli bulduğum yanlış ise bu kararın Kürt hareketi için doğuracağı risklere değgindi. Eğer boykot bekledikleri oranda olmaz ise bu durum, Kürt meselesini "muhatapsız çözüme" eğilimini güçlendireceği gibi, her iki tarafta da şiddeti teşvik edici olacaktır. Boykot kararı alındı bir kez, yanlışlığı üstüne vurgu yapmanın anlamı yok. Kararı yanlış bulduğum halde şimdi bu yanlış kararın başkaca yanlışlara yol açmaması için gönlüm boykotun Güneydoğu'da beklenenden düşük değil hayal kırıklığı yaratmayacak bir oranda çıkmasından yana. Çünkü aklım da gönlüm de Kürt halkının ve onun kazanımlarının korumasının yanında.

Sözünü ettiğim riski ortadan kaldıracak daha garantili yol ise referandumda boykotu bir ölüm kalım meselesi olarak sunmamaktır. Mümkünse boykot kararına rağmen tabanı serbest bırakmak yani kararı esnetmektir.

Başka deyişle doğal olanı, sancılı doğumu seçmektir.

nabi.y@superonline.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Nihayet...

Nabi Yağcı 16.08.2010

Karanlığın en yoğun olduğu anda aydınlığın şafağı söker.

Kürt açılımı bitti mi diye sordüğümüz ve yine gençlerimizi kurban verdiğimiz günlerin ardından bugün ateşkesle gelen, kalıcı bir barış umuduyla birlikte Kürt açılımının yeniden canlanacağına dair umutlarımız da yeşerdi. Şimdilik bir ay süre için bile olsa çocuklarımız ölmeyecek. PKK-Öcalan ateşkes ilan etti. Ve hükümet, Başbakan Erdoğan bu barışçı gelişmenin önünü açtı. Basından öğrendiğimize göre TSK'nın yeni komuta kademesindeki askerler içinde de bu gelişmeyi hoşnutlukla karşılayanlar varmış. CHP içinden ateşkes sürecine destek seslerinin çıkması da çok sevindirici.

Bu gelişmenin önemi açık. Çünkü bu ateşkes kararı daha öncekilerden pek çok açıdan farklıdır ve farklı sonuçlar doğurmaya gebedir. Her şeyden önce Kürt meselesinin çözümüne muktedir olan iki dinamiğin yani AK Parti ve PKK'nın karşı karşıya olmaları garip bir çelişkiydi, normal değildi. Bu iki gücün çözüm konusunda suskunluğu sivil toplum örgütlerinin seslerini yükseltmesini doğurdu. STK'lar çağrılarını hedefsiz, öznesiz yapmadılar, sorunu çözüme iktidarını elinde tutan iki tarafa açık çağrı yaptılar, "elinizi tetikten çekin" dediler. Bu barış çağrıları etkili oldu. Demokratik Toplum Kongresi'nin son toplantısının kararları da bunu gösterdi.

Taraf'ın verdiği haberler içinde yer alan Demokratik Toplum Kongresi'nin 21 ağustos günü olağanüstü toplantı yapacağı haberi beni heyecanlandırdı. Çünkü DTK yalnızca PKK, BDP çevresinden ibaret olmayan çok daha geniş bir siyasi temsil gücüne sahip. Bu yapısıyla STK'ların eğilimlerini çok daha iyi yakalayabiliyor. Son toplantılarında Kürtler kadar Türklerin de sempatisini kazanmayı başarmış Ahmet Türk ve Aysel Tuğluk eşbaşkan seçildiler. Böyle bir yapının alacağı kararlar yalnızca Kürtler arasında değil Türkler arasında da yankı bulacaktır, sanıyor ve umuyorum yapılacak toplantıdan barış sürecini hızlandıracak yeni kararlar çıkacaktır.

Bu umutlu noktaya nasıl gelindiği üstüne düşünmemiz gerekir. Çünkü ateşkes kararının kalıcı bir barışa dönebilmesi için bu etmenleri akılda tutmak önemli olacak. En genelinde Kürt meselesinin şiddet yoluyla çözülemeyeceği gerçeği kafalara artık dank etti sanırım. Özellikle gazetemiz *Taraf*'ın ısrarlı biçimde gözler önüne serdiği ordunun sınır karakollarını dahi korumakta acze düştüğü, ordu içinde ihmaller zinciri sonucu

gençlerimizi nasıl yitirmiş olduğumuz gerçeği, hâlâ ordunun PKK'yi tasfiye edebileceği boş hayali içinde olanları da uyandırdı. Bu gerçeği gören şehit aileleri de artık önceki gibi "bir evladım daha olsa onu da veririm" demiyor, ihmallerin hesabını soruyor, sorumlu arıyor.

Hatay Dört Yol'da yaşanan derin provokasyon hükümetin bazı gerçekleri daha çıplak görmesini sağladı. Hükümet, İçişleri Bakanı bu olay üstüne çok ciddi istihbarat toplama faaliyetine girişti. Öyle sanıyorum ki, derin devletin ve belki de bazı dış odakların kışkırtıcı planlarına vâkıf oldular ve bir Türk-Kürt çatışması ve iç savaş tehlikesinin ciddiyetini kavradılar. Yine öyle sanıyorum ki, PKK de, daha önce Abdullah Öcalan'ın "Ben de kontrol edemiyorum" dediği kendi derin devletin yaratabileceği provokasyonların kokusunu aldı. PKK'nin, silahlı güçlerini çatışma alanının dışına çekmesiyle iki taraftan da gelebilecek derin güçlerin provokasyonu böylece önlenmiş oldu.

Üçüncü önemli etmen ise kanımca YAŞ toplantısındaki hükümetin asker üstünde sivil otoritesini kararlı biçimde kullanmasıdır. Böylece askerî vesayetin gücünün hayli kırılmış olduğunu sanırım yalnız kamuoyumuz değil Kürtler ve PKK de gördü. Artık asker her dediğini yapacak veya şapkasını alıp sıvıacak bir hükümet yoktur karşılarında. Asker-sivil ilişkisinde güçler dengesi göreceli de olsa değişmiştir. Referandum sonucunun evet çıkmasıyla daha da değişeceğini herkes görebiliyor. Yani Ak Parti iktidarı üç gün sonra devrilebilecek bir iktidar değil.

Nihayet TMK mağduru çocukları özgürlüğüne kavuşturan yasa değişikliği de güven artırıcı bir adım olarak bu olumlu sürecin başlamasında önemli bir etmen oldu. Bu söylediklerime başka etmenler, dış konjonktür de eklenebilir kuşkusuz.

Henüz barış sürecinin içinde değiliz ama ona giden önemli bir yolun başındayız. PKK ve Öcalan bu etapta üstüne düşeni yapmıştır. Şimdi devlet sürdürmekte olduğu operasyonları durdurmalı, silahları susturmalıdır. Bu yapılmaz ise ölen her gencimizin tek sorumlusu devlet olur. Atılması gereken başka adımlar da var, ama yerim bittiği için bunlara değinmeyi sonraya bırakıyorum.

Fakat en önemlisi PKK realitesi ve siyasi çözüm üstüne yeniden düşünmektir.

nabi.y@superonline.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Fırsatın kaçmaması için

Nabi Yağcı 19.08.2010

Bir kapının açılmasının fırsat olduğunu o kapı kapanıp fırsat kaçtığı anda anlarız çoğu kez. Hayattan ders çıkarmak kaçırdığımız fırsatların muhasebesini yapmakla mümkün. Bunu yapmadan önümüze gelen fırsatları doğru değerlendirebilmek mümkün olamaz.

PKK'nin "ateşkes" ilanı ile birlikte bugün, bir yandan 12 Eylül referandumu diğer yandan ateşkes ve PKK, üzerinde en çok konuşulan iki gündem konusu oldu. Aslında hem anayasa hem Kürt meselemiz 12 Eylül askerî darbesinden bu yana siyaset gündeminin değişmeyen iki asli ögesidir. Çünkü her ikisi de susuzluğunu çektiğimiz demokrasi meselemizin çözümünü zorunlu kıldığı, olmazsa olmaz olan iki büyük mesele.

Demokrasimizin her iki dev meselesinde önümüzde iki fırsat duruyor. Referandumda kısmi anayasa değişikliği oylaması ve Kürt meselesinde geçici ateşkes fırsatı. Bu iki konuya bir adım geriye çekilip bakarsak iki ayrı konu olmadıklarını, birbirlerini tamamlayan, bütünleyen iki parça olduklarını görürüz. İşte o zaman demokrasi açısından karşımızda duran fırsatın tarihsel nitelemeyi hak eden bir fırsat olduğunu görebiliriz.

Kürt meselesi ve ateşkes uygulamalarından başlayalım. İlk ateşkes PKK tarafından Turgut Özal sağken 17 yıl önce ve yine bazı koşullarla ilan edilmişti. Süresi bitince Abdullah Öcalan tek taraflı olarak ateşkesi uzatmıştı. Turgut Özal'ın kendi anlayışı çerçevesinde olsa dahi Kürt meselesini çözme, en azından savaşı durdurmayı istediğini biliyoruz. Ancak ömrü vefa etmedi. Bu ölüm kuşkulu bulunuyor ve Özal'ın Kürt meselesini çözme niyetine bağlanıyor.

Sonrasında ne oldu?

Cengiz Çandar, "Evet! Silahlar sussun" yazısında Turgut Özal'ın ölmeden 48 saat önce kendisine "Ateşkes'in çökmesi halinde 'terörün misliyle geri dönmesinden ve kanın gövdeyi götürmesinden endişe ettiğini' söylemişti. Korktuğumuz başımıza geldi" diye yazıyor. Tam da öyle oldu.

Artık bugün gerçek yüzünü daha iyi bildiğimiz gibi, Bitlis'te 33 silahsız askerimizin pusuya düşürülüp öldürülmesi provokasyonuyla birlikte ölüm makinesinin düğmesine de basıldı ve bu makine ölüm tarlalarını kanla suladı. Özal'ın korktuğu başımıza gelmiş kan gövdeyi götürmüştü. 17 bin 500 faili meçhul cinayet ve 30 bini Kürtlerden olmak üzere 40 bini aşkın ölüm geldi.

Ardından 1999'dan 2004'de kadar süren, Öcalan'ın Türkiye'ye getirilmesinin ardından yine Öcalan'ın tek taraflı ilan ettiği "eylemsizlik" yani ateşkes kararı geldi. Başbakan Erdoğan 2005'te herkesi umutlandıran Diyarbakır konuşmasını yaptı. Bu konuşmada ilk kez bir başbakan yapılan yanlışlarda devletin sorumluluğunu dile getirmişti. Ardından ilk kez Kürt meselesinde kışkırtıcılık yapan derin devletin kuyruğu Şemdinli davasıyla yakalanmıştı. Yani yeni fırsatlar doğmuştu.

Sonra ne oldu?

Dönemin Genelkurmay Başkanı Büyükanıt bu davaya açıkça müdahale etti. Olayın üstüne giden savcı Sarıkaya HSYK tarafından cezalandırıldı, mesleğini yapamaz hale geldi. AK Parti hükümeti bu olayda dik duramayarak dışlerinin çekilmesine izin verdi. Bundan sonra Danıştay baskını gibi AK Parti'yi hedef alan provokatif olaylar hızla tırmandı, AK parti'yi kapatma planı yürürlüğe sokuldu ve nihayet kapatma davası açıldı.

Geldiğimiz yeri, durduğumuz noktayı şöyle ifade edebilirim: Olaylar ve onu doğuran etmenler artık yorum gerektirmeyecek denli basit bir matematiksel denklem ya da şema içinde gösterilebilecek hale geldi. Çıplak gerçek şu: Kürt meselesi barışçı bir siyasi çözüm sürecine girmeden derin devletin savaşı kışkırtan provokasyonları önlenemez. Hatay Dört Yol provokasyonu bunun son örneğidir. Fakat denklemin bir bileşeni daha var: Aynı örnek göstermektedir ki, derin devlet etkisiz kılınmadan da Kürt meselesi barışçı bir siyasi çözüme kavuşamaz.

Öyleyse?

Yanıt yorum gerektirmeyecek denli açık. Ateşkes ilanıyla PKK provokasyon ihtimalini en azından tek yanlı olarak ortadan kaldırarak derin devletin üstüne gitme fırsatını yaratmış oldu. Referandumda oylayacağımız anayasa değişikliği ise hukuktan çok siyasetle ilgilidir ve derin devletin yasal dayanaklarını zayıflatan bir değişikliktir bu. Bu değişiklik bir sivil hükümete ve demokrasiye karşı darbe ya da komplo planları yapanlar artık asker olsalar da sivillerce hesaba çekilebilecekler, bu tür suçların zanlıları emir-komuta zinciri içinde

korunma garantisine sahip olamayacaklar ve de kendilerine Anayasa mahkemesi ve HSYK gibi koruyucu şemsiye bulamayacaklar.

Referandumda "hayır" diyeceklerin derin devletlin yanında olduklarını asla söylemiyorum, içlerinde tanıdıklarım da var ama "hayır" çıkması halinde derin devletin kazanacağından hiç kuşku duymuyorum.

Böyle bir durum ateşkes fırsatının bir kez daha kaçırılması anlamına gelecektir. Bana göre "evet" ve "ateşkes ilanı" birbirini tamamlayan bir bütün.

nabi.y@superonline.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Yeni bakış açısına gerek var

Nabi Yağcı 21.08.2010

Henüz devletin ne yapacağını, askerî operasyonları durdurup durdurmayacağını bilmiyoruz ama yine de PKK'nin ateşkes veya eylemsizlik kararı daha sakın düşünme ortamına hizmet edebilir. Silahların eylemsizliğinden fikirlerin eylemliliği için yararlanabiliriz.

Şimdi bu fırsat var.

Olan bitene yeniden sakince bakmalıyız. Böyle yapmalıyız çünkü yeni bir bakış açısı gerekli. Her iki taraf için de. Eskiden farklı yeni bir bakış açısının nasıl bir şey olabileceğini birlikte aramalıyız. Bunun için önce eski bakış açısını gözden geçirmeli.

Bir açının her zaman bir merkez noktası vardır. Kanımca olayımızda bu merkez savaş halidir. 30 yıldır süren ve bir cephe savaşında ölenlerden daha çok zayıat verilen bu savaş hali merkeze alınmayacaksa başka ne merkez olabilir? İlk etapta durmasını istediğimiz şey de bu savaş makinesi değil mi?

Önce bu makineye bakalım. İki taraf da bu savaşın adını farklı telaffuz ediyor. Bir taraf terör diyor öteki taraf gerilla savaşı. Dünya literatüründe gerilla savaşı dendiğinde bundan anlaşılan şey nettir. Askerî literatüre de "gayrı nizami harp" olarak geçmiştir. Yani askerî literatür bile bunun bir harp yani savaş olduğunu kabul etmektedir. "Terör" tanımı üstünde ise bu netlik, açıklık yoktur. Devletler bugün ortak bir terör tanımı üstünde anlaşabilmiş değiller. Örneğin Hamas kimine göre terör örgütüdür kimine göre değil.

Bir silahlı mücadeleyi isimlendirmek o denli önemli midir? Evet. Önemlidir. Ama hangi aşamada önemlidir? Çözüm aşamasında. O noktaya gelene dek savaşan iki taraf da silahlı mücadele ile ötekini yenebileceğini düşünür. Bir taraf mutlak galip gelirse zaten mesele yoktur. Önce ne ad verilmiş olursa olsun kazananlar sonuçta muzaffer ordular olarak tören alanlarında geçit resmi yaparlar.

Böyle değil de iki tarafın da ötekini silah gücüyle mutlak anlamda yok edemediği hallerde isimlendirme önemli olur. Öncesinde iki taraf da diğerini yok edilmesi gereken düşman gördüğü için tanımlar ve söylemler düşmancadır. Savaş makinesi başka tür çalışamaz. Bütün çarklar, dişliler savaş mantığına göre dizayn edilir, ona uygun söylemler üretilir. Ama iş çözüm noktasına, barışa, uzlaşmaya geldiğinde savaş makinesini çalıştıranlar durdurmak isteseler de bir günde bu makineyi durduramazlar. Çarklar, dişliler kendi bildiklerince çalışmaya devam ederler, çünkü başka türlüünü bilmemektedirler. Böylece barış öncesinin yaratılmış koşulları, söylenmiş sözleri barışın önüne en önemli engel olarak dikilir.

Bir taraf “terör örgütüyle masaya oturulmaz” der, öteki taraf ise kabul edilmesi o konjonktürde mümkün olmayan koşullar ileri sürüp “şerefli bir anlaşma olmazsa ölümü seçeriz” diyerek “düşman” dediğiyle bir masaya oturmaktan kaçır.

Türkiye’de de Kürt meselesinde durduğumuz kaygan zemin bu dediğime benzerdir.

Barış öncesi dönem yani savaşın belirleyici olduğu dönem fiilen bitmiştir. Her iki taraf da silahla galip geleceğiz diyemiyor artık. Bunun anlamı bu savaşın mutlak galibinin olmadığı ve olamayacağıdır. İki taraf da yolun sonuna geldi. Bu yolun sonu henüz adı konulmamış olan barış sürecinin de başlangıcıdır. Ne var ki bu ad resmen konulmuş değildir. Epeyce bir süredir demokratik çözümünden, barıştan söz ediliyor, hükümet Kürt açılımı, demokratik açılım dedi fakat bütün bunlar savaşçı ruh hali ve örtüsü içinde söylendi. Bu nedenle de yarım adımlar olarak kaldı. Daha önce ilan edilmiş ateşkesler de öyleydi, savaşa yeniden başlama potansiyeli taşıyordu.

Şu noktaya dikkat çekmek istiyorum: Harp ve sulh, savaş ve barış geçişleri olsa da iki ayrı düzlemin, iki ayrı ruh halinin, iki ayrı mantığın kısaca iki ayrı bakış açısının ürünüdür. Birinci açının merkezinde savaş, ikinci açının merkezinde barış vardır. Savaşçı bakış açısıyla barıştan söz etmek kalıcı barışı getirmiyor. Savaş merkezli bakış açısı “galip-mağlup” psikolojisine dayanır. İki taraf da kendinin galebe çalacağı, ötekinin ise mağlup olacağı vehmi içindedir.

Peki, barış merkezli yeni bakış açısı nasıl bir şey olabilir? Galiplerin değilse mağlupların bakış açısı mı? Tarih Baba konuşsaydı öyle derdi sanırım. Bunca canın telef olduğu durumun adı başka ne olabilir ki? Fakat Tarih Baba kadar derin olamadığım için öyle demeyeceğim. Siyasetin diliyle söyleyeceğim: Barışın bakış açısı “muktedir” olanların açısı olabilir. Yani barışı yapmaya muktedir olanların. Ama bunlar savaşanlarla bire bir özdeş olmayabilir de.

Tam bu noktada ilkin muktedir Kürt halkından söz etmem gerek.

nabi.y@superonline.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Kürt halkı ve PKK gerçeği

Nabi Yağcı 23.08.2010

Bugün kafaları karıştıran iki olgu var: AK Parti gerçeği ve PKK gerçeği. Kafa karışıklıklarının giderilebilmesi için önce halklara bakmak gerek. Böyle baktığım zaman AK Parti’den önce İslami duyarlılıklı halk kesimlerinin aydınlanmacı uyanışını ve PKK’den önce ise Kürt halkının yükselen özgürlükçü uyanışını görüyorum.

Meyveden önce ona can ve tat veren toprağı görmek gerek.

Hepimiz zaman zaman, “PKK’yi yaratan 12 Eylül zulmüdür” diyoruz. Bu yargı gerçeğin yalnızca bir yüzüdür. PKK tek başına 12 Eylül’ün ürünü değildir. PKK onlarca yıldır T.C. devleti tarafından ne asimile edilebilen ne de yok edilebilen direngen Kürt halkının kendisinin yarattığı bir örgüttür, örgütlerden biridir.

Dün farklıydı ama bugün PKK gerçeği deyince akla yalnız silah gelmemeli, ondan önce kendi halkından aldığı destek görülmeli. Bu desteğin sosyolojisi var. Güneydoğu’da her aileden (aileyi akraba genişliğinde anlamak kaydıyla) en az bir kişi bu savaşta ya da faili meçhul cinayetlerle öldürülmüştür ve her aileden en az bir kişi

isyan etmiş ve dağa çıkmıştır. Yalnız bu da değil sayısız köy ve mezra boşaltılmış, binlerce Kürt zoraki iskâna tâbi tutularak batıya göç ettirilmiştir. İşsiz, eğitimsiz, aç bırakılmıştır. Bir de tarih var, Dersim Katliamı tek örnek değil.

Zulümdür bunlar.

Zulme isyan ise haktır.

“Kürt yok” safatasından “Kürtler kardeşimizdir” edebiyatına geçildi. “Kardeşiz, yıllardır iç içe yaşadık, kız verdik kız aldık” söylemi gerçeğin bir yanındır ve bu yanıyla bu gerçek halkların yaratmış olduğu bir mucizedir; Fakat siyaset açısından bakıldığında ise bu söylem baskı ve eşitsizliği örten ikiyüzlülüktür. **Eşitsizliğin olduğu yerde kardeşlik olmaz.** Ezilenden, mağdurdan, mazlumdan, kardeşlik beklemek de eğer saflık değilse kendini kandırmaktır. Hümanizm doğru anlaşılmaz ise eşitsizliğin, adaletsizliğin üstünü örten süslü bir şal olur.

İsyanın biçimini sanılanın aksine zulme uğrayanlar değil zulmedenler belirler. Ötekini silahla, şiddetle yok etmeye çalışanlar aynı karşılığı bulur. Rüzgâr eken fırtına biçer.

Ne verdiniz ki ne istiyorsunuz?

İşte Kürt halkı tüm bu baskılara karşın boyun eğdirilememiş, asimile edilememiş bir halktır. 30 yılın kanlı bilançosuna rağmen Kürtler bugün milli uyanış momentini yakalamış direnen bir halktır. Hâlâ baskı altındadır ama artık ne mağdur, ne de mazlumdur; Özgüven kazanmış, kendi yerel yönetimlerini kurmayı başarabilmiş muktedir bir halktır. Karşımızdaki gerçek budur, eğip bükmenin bir anlamı yoktur.

Kürt halkının özgürlük direncinin geçmişi var, bu direnç onlarca yıl bu halkın, Kürt aydınlarının mücadelesi birikiminin bir sonucudur, ama buna işaret edip PKK’nin rolünü gözardı etmek de olmaz. “Kürt hareketi” dendiğinde artık, PKK’nin etkin rol oynadığı ama PKK dışında da farklı görüşlerin olduğu ve eskiden farklı olarak sivil toplum örgütlerinin barış ve demokrasinin aktivistleri haline geldiği yükselen bileşik bir halk hareketi dalgasını anlıyorum.

Bu nokta bugünlerde daha ince ayar yaparak düşünmemizi gerektiren hassas noktadır. Bilgi ve izlenimlerim o ki, Kürt hareketi içinde PKK’nin yanlışlarını eleştirenler veya farklı mücadele anlayışında olanlar ve hatta AK Parti’ye oy verenler dahi Kürt halkının bugün elde ettiği kazanımları korumak noktasında birleşiyorlar. Yükselen bu dalganın kırılması halinde olabileceklerin farkındalar. Çünkü devlet dediğimiz mekanizmayı Kürtler Türklerden daha iyi tanıyor, devletin havuç-sopa, böl-yönet taktiklerini iyi biliyor ve bu tuzağa düşmek istemiyorlar. Kanımca çok da haklıdır.

Kürt halk hareketinin yükselen dalgasını kırabilecek bir başka tehlike ise bizzat PKK’den gelebilir. Gelinek noktada PKK’nin şiddet eylemlerini sürdürmesi veya kontrol dışı eylemlerle şiddet olaylarının devamı bu bileşik hareketi bölebilir. Batman’da barış ve demokrasinin sevilen dört aktivistinın mayın patlaması sonucu can yakan ölümleri bu tehlikeyi gösteren çok ciddi bir uyardı. Bu halk onlarca yıl şiddet altında yaşamaktan bıktı ve yoruldu artık. Barışı bu nedenle en çok onlar istiyor. Ama eşit haklılık temelinde.

Özetle; hem iç hem dış konjonktür, silahlı eylemi iki taraf için de çıkmaz yol yapmıştır. Barış söylemlerinden “barışı inşa etme” evresine geçilmek zorunda. Barışın inşası sürecine giremez isek ne olur? Geçici ateşkes, kalıcı hale gelemeyiz ve barışın inşası sürecinin kapısını açamazsa sonrasını düşünmek bile istemiyorum.

Cengiz Çandar’ın aktardığı merhum Turgut Özal’ın sözünü hatırlatarak söyleyeyim: Ateşkes çökerse şiddet misliyle geri döner, kan gövdeyi misliyle götürür.

Taktik savaşları

Nabi Yağcı 26.08.2010

Öyle görünüyor ki, referanduma kadar akliselime dayalı uzak görüşlü siyasetleri pek göremeyeceğiz. Herkes kendi taktik savaşlarını kazanma hesabı içinde önünü göremez halde. Referandumda ne pahasına olursa olsun kendilerinin kazanması için gemileri bile yakmaya hazır görünüyorlar.

Referandum kampanyasında propaganda savaşının düzeyi yerlerde sürünüyor. Herkes bugünü kazanmak için ağzına geleni söylüyor. En kötüsü ise "terör" topu, herkes birbirine atıyor, herkes ötekini "teröristleri muhatap almakla" suçluyor. CHP, MHP kendi zamanlarında görüşülmüş olduğu halde Öcalan ile görüşmeyi bir suçmuş gibi gösteriyor. Böylece bu taktik savaşlarının sonunda eğer gerçek çözüm gündeme gelirse herkes söylediği laflarla kendi elini kolunu bağlamış olacak, şimdiye kadar olduğundan daha fazla. En babayiğit lafı CHP; MYK üyesi Gürsel Tekin, Kılıçdaroğlu'ya karşı söyledi: "Bize ne açık mı kapalı mı görüşüldüğü, siyaset çare üretmek zorunda." Gerçekten de öyle.

Ne yazık ki, hiç gereği yokken BDP de boykotu ölüm kalım meselesi ilan etti. BDP Eşbaşkanı Demirtaş'ın "evet" diyeceklerini açıklayan STK'ları "ihanetle" suçlaması hiç de soğukkanlı bir tutum değildi. Demokrasi açısından da savunulabilir değildir. Fakat çok daha önemlisi bu karşı karşıya geliş Kürt siyasi hareketi içine kama sokmak isteyen karanlık güçlere fırsat vericidir.

Öyle görülüyor ki, BDP de referandumu bir güven oylaması gibi değerlendiriyor. Elbette önemli ama referandumu tarafların kendileri için güven oylamasına dönüştürmeleri hiç de anlamlı değil. Bu nedenle herkes bu referandumda kendi fikrini değil kendi gücünü sınamak istiyor. Sınamak haklarıdır elbette, sınasınlar ama çıkacak sonuç tek başına sorunlara çözüm getirmeyecektir. Çözüm uzun soluklu bir iş. Ne yarınlara bugün ne de bugüne yarınlar feda edilmeli.

Demokratik Toplum Kongresi'nin(DTK) son toplantısından çıkan açıklama ise doğrusu beklentileri karşılamadı. Kimse boykot kararının kalkmasını beklemiyordu ama en azından farklı tercihlerin de olabileceğine dair bir ifade, bir yumuşama bekliyordu. Olamadı. Bu sonuç demokratik kamuoyu ile BDP arasındaki mesafeyi yakınlaştırmadı, basındaki yorumlardan bunu görmek zor değil. Benim gibi bu toplantıyı heyecanla karşılayanlar sonuç açıklamasından hiç de heyecan duymadılar.

Sonuç açıklamasında yer alan, demokratik özerkliği "kamuoyunda tartışmak" isteğiyle bu mesafelenme çelişiyor. Nitekim kendileri dışında kimsenin bugünlerde dikkati demokratik özerklik üstünde değil. Tek taraflı ilan edilecekse zaten onun adı ne demokrasi ne de özerklik olur.

Bana yanlış görünen bu çizginin nedeni, öyle sanıyorum ki yukarda söylediğimdir. Taktik siyasetlerin uzun erimli stratejik siyasetlerin önüne geçmesi. Taktik siyasetleri o siyasetlerin yürütücüsü mevkiinde olanlar üretebilir ama o pozisyonda olmayan bizim gibiler için meselelere uzun erimli hedefler açısından bakmak hem kaçınılmazdır hem de doğru olanıdır. Çünkü taktik üretmenin cezbisine kapılanları ağaçlardan ormanı görememe, taktik başarılar uğruna geleceği yitirme tehlikesi bekler.

Böyle baktığım için Kürt hareketinin farklılıklar içinde birliğini gözetmenin her şeyden önemli olduğunu düşünüyorum. Sonuç alınacaksa silahlarla değil bu halkla alınacak. Doğal mecrası içinde ortaya çıkan bu birlikteliği Kürt hareketinin son derece önemli bir kazanımı olarak saptamak ve üstüne titizlenmek gerekiyor. Bu nedenle STK'lar ile BDP'nin karşı karşıya gelmesinden Kürt halkı için hayırlı bir sonuç çıkacağını hiç düşünmüyorum.

Kürt hareketinin "farklılık içinde birliğini" koruyabilmek bir başka sorunu da düşünmeyi gerektiriyor. Her halde bu hareketin kendini yenilemesi gibi bir büyük meselesi de var. Yeri gelirse bu mesele de tartışılır. STK'larla BDP'nin gerilimi ve BDP'den yapılan gerekçelendirmelerin şimdiden akla düşürdüğü bir mesele aynı zamanda bu.

Kürt halkının özgürlük hareketi 30 yıl öncesinin hareketi değil, taban ideolojik, siyasi eğilimler ve sosyolojik olarak genişlemiş, çeşitlenmiştir. Bu genişlik hareketin başlangıcındaki ideolojik ve siyasi çerçevesine sığmaz. Hele dar, tırnak içinde "solak" bir çerçeveye hiç sığmaz. Kürt kimliğinin özgürlüğü meselesi artık yalnızca Kürt emekçilerinin, köylülerinin, aydınlarının meselesi olmaktan çıkmış, iş çevrelerini, sermaye kesimlerini de içine almıştır. Kazanım dediğim aynı zamanda budur. Zaten oluşumunda Kürt burjuvazisini dikkat dışı bırakan bir demokratik özerklik komedi olur. Eğer 2000'li yıllarda hâlâ Ekim Devrimi hayali kurulmuyorsa.

Referandumda herkesin kendi gücünü sınamayı amaç edinmesi ne dersek diyelim kaçınılmaz görünüyor. Yeter ki bu arada ciddi çatışmalardan kaçınılabilsin, eylemsizlik hali sürsün. Sonrasında ortaya çıkacak sonuçlara göre bütün bunları yeniden konuşacağız nasılsa.

nabi.y@superonline.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Korkuları yaratıcı etkinlikle yenmek

Nabi Yağcı 28.08.2010

Anayasa değişikliği için referandumda "yetmez ama evet" çalışmalarına, söyleşilere, panellere zamanım oranında katılıyorum; kendi dost, akraba, arkadaş çevremde de herkes gibi konuşmalarımızın ağırlığını bu konu teşkil ediyor. Gündelik yazı yazma sorumluluğum nedeniyle bu konuda yazılanları, konuşmaları izlemeye gayret ediyorum.

Tartışmalar öyle bir yere geliyor ki, orada mantık zincirinin koptuğunu hissediyorsunuz. Söz bitiyor. Korkular, vehimler, kurgular kalıyor geride. Korkular, vehimler ve kurgulara karşı mantıklı bir yanıt ise imkânsızdır. O durumda "herkes kendi yoluna" demekten başka çare kalmıyor.

Fakat öyle dediğinde de insan kendini rahat hissetmiyor, içinde çözülmemiş bir yumak kalıyor. Üzülüyorsunuz. İki mantıklı insan olarak üstünde en azından bir iki konuda görüş birliği sağlayamamış olmak nedeniyle insan kendini suçluyor. Acaba neyi yanlış anlatıyorum, ya da benim göremediğim ne diye düşünüyorum.

Türban/başörtüsü tartışmalarında da toplum olarak benzer bir çatallaşma içine girmiştik. Sinir uçları aşırı uyarılmış tartışmalar yapmıştık. Bence kaçınılmaz olarak gergin seyreden bu tartışmalar kamusal ve bireysel düşüncenin gelişmesi açısından çok yararlı olmuştu. Laiklik ve demokrasi konusunda pek çok makale yazılmış, şimdiye dek hiç tartışılmayan konular ve ayrıntılar tartışılmıştı.

Anayasa değişiklik paketiyle ilgili 12 eylülde yapılacak referandum sürecindeki tartişmalar ise türbana özgürlük tartişmalarından farklı seyrediyor. şimdikini o tartişmalar kadar verimli bulmuyorum. Hatta çok verimsiz bulduğumu söyleyebilirim. Fakat bu verimsizlik hali, toplum olarak kendi hastalığımızı, zaafılarımızı çok daha açık ortaya koyuyor. Bu açıdan ise çok verimli olduğu söylenbilir.

Anayasa değişiklik paketinin içeriğiyle ilgili kimse bu değişikliklerin özgürlüklerimizi öncesine göre daha kısıtlayıcı olduğunu söylemiyor. Tersine bu değişikliklerin kısıtlamak bir yana bireysel  zg rl klerimiz ve demokrasinin imkânlarını daha da genişlettiği aşık r. Çok ilginçtir ki korkulan da bu. Demokratik  zg rl klerin genişlemesinden yararlanarak birilerinin demokrasiye son vereceği korkusu.

Böyle bir korkunun yarattığı düşüncelere "vehim (vehm)" denir. Osmanlıca sözlük vehm için "müphem ve manasız korku, belirsiz fikir ve düşünceler" diyor. Türk Dil Kurumu sözlüğü ise vehm'in anlamını "kuruntu" sözcüğüyle karşlamış ve bir de şu  rneği vermiş: *"Onlar bu vehimle ellerinden gelse / Rüyalara sansür koyacaklar bir gün"* –A.N. Asya.  rnek güzel değil mi? Güzelliği yalnız manada değil bu dizeyi yazan şairin adının bugünle ilgili yarattığı  ağrışımda. D n sansürden yakınan ırk lar/milliyetçiler bugün sansürün, vesayetin savunucuları.

"Demokrasi genişlerse ondan demokrasi düşmanları yararlanır" diyerek Anayasa değişikliğine "Hayır" diyenlerdeki bu müphem ve manasız korku, kuruntu demokratik düşüncelere sahip olduğunu düşündüğümüz, mantıklı akıl yürütmeler yapacağını beklediğimiz insanlara kadar yayılmış durumda. Bunu görünce Hayır'ın dayandırıldığı argümanların siyasi olmaktan çok, psikolojik olduğunu görebilir insan.

Niye diye soruyor insan, mantık sınırlarını zorlayan bu denli korku niye? Nereden kaynaklanıyor?

Pek çok şey söylenbilir, özellikle psikologlarımız, psikanalistlerimiz bu sorunun yanıtlarını daha derin kavrayabilmemiz için bizlere yardımcı olmalılar. Uzmanlık alanım değil ama yine de şöyle düşünüyorum:  nl  bir psikolog ve sosyolog olan Erich Fromm karakter özelliklerine göre bir sınıflama yaparken "yaratıcı yöneliş" adını verdiği bir tip ayırt ediyor. Bu özelliğin, bastırılmadığı takdirde her insanda olan yaratıcı etkinlik eğilimi olduğunu söylüyor. İnsanın kendi güçlerini, potansiyellerini kullanması anlamına geliyor. Ne var ki, pek çok nedenle bu g   bastırılıyor.  nemli nedenlerinden biri insanın sürekli olarak bir otoriteye tabi olma koşulları altında kalmış, öyle yetişmiş olmasıdır.

Bizim toplumumuzda da, bildiğimiz ve şu sıralar çok tekrarladığımız gibi vesayet altında yetişmiş olmamız sonucu bireysel  zg rl klerimiz gelişkin değil. Bireysel  zg rl k alanlarımız son derece dar olduğu gibi olanları dahi yaratıcı etkinliklerle kullanma becerilerimiz körelmiş durumda.

İşte şimdi bireysel özgürlüklerimizi, kullanarak geliştirme fırsatı var. Bu referandum bireyler ve toplum olarak kendi geleceğimizi, kendimize güvenerek belirleme fırsatını bize veriyor. Oylayacağımız değişiklik paketi içeriğiyle bireysel özgürlükleri genişletici olduğu gibi, bu paket kabul edildikten sonra da getirilen değişikliklerin hayata geçmesi siyasetin, sivil toplumun, tek tek kişilerin gelişmelere müdahale etmesine bağlı olacak. Bu değişikliklerle uyumsuz olan yasaların temizlenmesi, değişikliklere uyum yasalarının çıkarılması gibi önümüze yeni bir demokratik mücadele alanı açılacak.

Korkuları yenmenin yolu kendimize güvenmek.

nabi.y@superonline.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Tarihe karşı adil olabilmek

Nabi Yağcı 30.08.2010

Geçenlerde *Yeni Şafak*'ta Kürşat Bumin benim *Taraf*'ta 7 ağustos cumartesi günü "Neler oluyor" başlıklı yazımda "Devrimsi durum" saptamama takılmış. Hemen yanıtlamadım çünkü gündem hızlıydı ve gündeme uygun olarak kafamda yazmak istediğim birbirini tamamlayan konular vardı. Aynı nedenle Engin Ardıç'ın da bir yazısında geçen "Boz Mehmet" ile ilgili yanlışa değinmeyi de ertelemiştim.

Doğrusu muğlâk anlatımlar üstüne muğlâk anlamalardan çıkarak tartışmak, verimsiz olduğu için kaçınmaya gayret ettiğim bir tartışma biçimi. Kürşat Bumin'in benim geçmişim, Sovyetler Birliği, YAŞ toplantısı ve "devrimsi durum" tanımlamam arasında nasıl bir nedensellik bağı kurduğunu çıkarabilmiş değilim. Açık seçik ortaya koyarsa bir şeyler söylerim. O zaman geçmişimi hatırlatmakla ilgili söylediği "tatsız sonuç çıkarmak" sözü de fazlalık olmaktan çıkar.

Hemen söylemeliyim ki, birisi geçmişinden utanç duyuyorsa ya da hatırlamak istemiyorsa o zaman bu tür hatırlatmalar "tatsız" olabilir, ama benim için geçerli değil. Şimdi de tarafım, geçmişte de taraftım. Eğer bugünkü dünya eski dünya olsaydı o zaman tam olarak bilmediğim, sonra anlar olduğum tüm yanlışlarına karşın ben yine Sovyet dünyasının yanında ve eski TKP'nin içinde olurdum, kapitalist dünyanın tarafında değil. Bugün de değişen dünya koşulları içinde bir komünist olarak düşünmeye çabalıyorum. Çünkü kapitalizmi tarihin sonu olarak görmüyorum.

Söz geçmişin eleştirisine gelince şunu da söylemek isterim; gerçekleştirilmesi söylendiği kadar kolay olmasa da tarihe ve onu yapan insanlara karşı adil olmaya çalışmak gerek. İster kişilere dönük olsun ister tarihle ilgili, etik kaygılar olmaksızın adil bir değerlendirme yapılamaz. Tarihçi ahlâki diye bir şey olamaz, olursa resmî tarihçi olunur ama tarihçi etiği olmalı. Hatta bunun için tarihçi olmak da gerekmez. Etik, bir yargı oluştururken, ahlâktan (moral) farklı olarak toplumun ortalama, yaygın, geleneksel değer yargılarının dışına çıkarak; ele alınan tarihe, kişiye ait belirleyici karakter özelliklerini (ethos) dikkate almak demektir. Bunları Sovyet deneyi için söylüyorum.

Gelelim abartı konusuna.

Ülkedeki son on yıl içindeki gelişmeleri, nedensel sosyolojik kökleri, maddi temelleri olan köklü bir değişim süreci, devrimsi gelişmeler olarak görüyorum. Bumin dostum da başka tür görebilir. Bizimki abartıysa bunun niye öyle olduğu ve ne gibi zararlara yol açacağıdır asıl tartışılması gereken. Fakat yazının konusu bu olduğu halde yazar, bu zararın ne olduğunu anlamayı bizim ferasetimize bırakmış.

Yazısından benim çıkarabildiğim kadarıyla Bumin, bu köklü değişim sürecini birebir AK Parti'ye bağladığım gibi yanlış bir yargı içinde. Bumin'in ifadesiyle Engels'in "şahitliğine" başvurmam tam da böyle düşünmediğim içindi. Bu şahitlik söylemek istediğime açıklık getirirken, Bumin'in dayandığı Fransız atasözünün "şahitliğinden" ben açık seçik bir şey anlamış değilim. "Abarttığımız şeyi daima zayıflatırız" sözü güzel olmaya güzel de benim söylediklerimle ilgisi ne? Neyi zayıflatıyoruz?

Bumin öyle diyor ama son YAŞ toplantısını devrimsi durum olarak ifade etmedim yazımda, genel devrimsi değişimin bir sonucu ve işareti olarak gördüğümü söylüyorum. Fakat basit bir sonuç olarak da görmüyorum doğrusu, YAŞ'ta hükümetin asker karşısında direnmesinin doğurmuş olduğu asker-sivil ilişkilerindeki derin sonuçları sanırım ileride göreceğiz. Son YAŞ toplantısıyla "devletin demilitarize edildiğini" de kimse söylemedi ama demilitarizasyon sürecinde çok önemli bir köşe dönümü olduğunu düşünüyorum.

Engin Ardıç'ın 23 ağustos tarihli *Sabah* gazetesindeki "Korkma yavrum" başlıklı yazısına gelince. Ardıç "Bir zamanlar "Boz Mehmet" diye bir adam vardı, "eski tüfeklerden", gizli TKP üyesi, sıkı komünist. Boz Mehmet aynı zamanda bir fabrikatördü. İzmir'de fabrikası vardı" diyerek yazısındaki yoruma örnek gösteriyor. Söylediklerini tekrar etmeyeceğim çünkü hem aktarılan bilgi doğru değil hem de incitici. Umarım Engin Ardıç tanıklığımdan sonra tarihe bir düzeltme gönderir. Öyle sanıyorum ki bir başkasıyla karıştırmış.

Ardıç'ın sözünü ettiği Boz Mehmet ya da tam ismiyle Mehmet Bozışık benim, uzun yıllar çok yakından tanıdığım bir komünistti. 1987'de benden sonra ülkeye dönen arkadaşlarımla arasındaydı ve birlikte cezaevinde yattık. Eski TKP'nin Merkez Komite üyesiydi. 90 yaşında İstanbul'da öldü. Ne İzmir'de ne de başka bir yerde fabrikası olmuştur. Hayatını hep emeğiyle, işçilik yaparak kazanmıştı. Ölürken iki göz odadan ibaret küçük bir evi vardı yalnızca. Bu kısa yazıda özgeçmişini sıralayacak değilim. Ancak hayatı polis takibinde, yargılamalarda, işkencelerde geçmiş bir kavga insanıdır Bozışık. Bunlar bir yana 40'lı yıllarda Hitler faşizmine karşı, herkes kuyruğunu kısmışken bu ülkede bir avuç komünist, TKP'li enternasyonal ruhla direnmiş, anti-faşist ses vermişlerdi. Nâzım Hikmet, Sabiha Sertel, Ağa Han ödüllü Nail Çakırhan, Suat Derviş, Behice Boran hemen aklıma gelen isimlerden. Mehmet Bozışık da o dönemin komünistlerinden.

Bu kadarıyla bile saygıyı hak eder sanırım.

nabi.y@superonline.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Fötr ve kasket

Nabi Yağcı 02.09.2010

Kemal Kılıçdaroğlu'nun referandum için miting meydanlarında yaptığı konuşmaları izliyorum. Söylediklerinden çok tavrını, duruşunu. Söyledikleri siyasi açıdan henüz kalıcılığına güven duyulan sözler değil. Bunu herkes görebiliyor. Bu nedenle söylediklerinden çok çizmeye çalıştığı imaj daha önemli geliyor bana. Kafasına geçirdiği kasket o imajın simgesi.

Kasketli Kılıçdaroğlu ya da "Halkçı Kemal"

Evinde, parti binasında, sokakta kasket takmayıp da miting alanlarında kasket takmanın öğretiliği nasıl da görülemiyor? Fakat, bu sırtan çelişki basit bir imaj yaratıcılık hatası değil, tarihimizle bağlı bir ironi. Bizde Cumhuriyet tarihi fötr şapka ve kasketin derin çelişkisinin tarihidir denebilir. Bülent Ecevit de miting meydanlarında mavi gömlek giyer kasket takardı. Öğreti gelmemiştii kimseye. Çünkü zamanı ve CHP'de yapmak istediğiyle kasketi bir çelişki yaratmıyordu.

Tek parti döneminden beri CHP, balo kıyafetlerini, yani fötr şapka ve kuyruklu siyah frakı siyasetin sokağa da yansıyan simgesi haline getirmişti. Balo salonlarındaki insanlarla, onları uzaydan gelmiş yaratıklar gibi şaşkınlıkla izleyen fakir, perişan Ankara halkı arasındaki büyük kopukluk Yakup Kadri Karaosmanoğlu'nun romanlarında çok iyi anlatılır. Bu kıyafet taklitçi, özentili Batılılaşmanın siyasi bir figürüydü. Bu tür taklitçi Batılılaşma ya da taklitçi modernizm, Kemalist Cumhuriyet rejiminin sahibi bürokratik elitin "Halka rağmen halk için" felsefesiyle çok uyumluydu.

Devir değişmişti. 1945'lere gelindiğinde artık tek parti rejimi ve felsefesi iflas etmişti. "Devlet bizimdir" diyenler "Yeter, söz milletindir" şamarını yemişlerdi. Şimdi millet, devlet olmak istiyordu. Çünkü hep söylediğim gibi

bizdeki devlet-ulus idi, ulus-devlet değil. Artık millet, her klasik modern devlette olduğu gibi devletin asli sahibi olarak sözüne sahip çıkıyordu.

Bizde tarih treni hep rötarlı gelir. Millet devlet olmak istiyordu ama kapitalizmin azgelişmişliği ve Batı'daki gibi bir burjuva devrimi yaşanmamış oluşu buna imkân vermiyordu. Askerler "milletin" devlet olmasına izin vermediler, bu süreci 27 Mayıs darbesiyle kestiler. Ne var ki, tarihi hareket ettiren dinamikler direngendir, süreç kesildi, geciktirildi ama durdurulamadı. Adnan Menderes'ten sonra sahneye elinde fötr şapkasıyla Süleyman Demirel çıktı.

O da Menderes gibi devlet olmak istiyordu. Fakat 1960'lar artık "millet adına"dan "halk adına"ya geçildiği zamanlardı. Solun ve özgürlükçü, halkçı düşüncelerin yükseldiği zamanlardı. Demirel devlet olmak istiyordu ama halkçı da olmak istemiyordu. Meydanlarda fötr şapkasını kapmak isteyen halka karşı şapkayı kurtarmak için olağanüstü çaba harcıyor, köşe kapmaca oynuyordu.

Yükselen trendi gören CHP, İsmet İnönü'nün icazetiyle "Ortanın soluna" geçmişti. Ecevit, CHP'nin altı okundan "halkçılığı" parlatmak istiyor ve CHP'yi devlet partisi olmaktan çıkarıp popülist bir halkçı/sol çizgiye çekmeye çalışıyordu. İşte bu nedenle Ecevit'in kasketiyle, o zamanın koşulları ve Ecevit'in yapmak istediği uyumsuz değildi. Ne var ki, ne devlet ne de onun has partisi CHP bu değişime izin verebilirdi, vermedi de. 12 Eylül dikta rejimi her şeyi değiştirdi. Eğilimi, tehlikeleri gören askerler devletin militarist ve vesayetçi elitist yapısını güçlendiren olağanüstü önlemler aldılar. En önemlisi halkın sözünü söylemesini, demokratik ve özgürlükçü değişimleri önleyecek bir muhkem duvar ördüler: 12 Eylül Anayasası.

Bu arada zaman yine değişti. Soğuk Savaş bitti. Bizim tren yine gecikti. Soğuk Savaş sonrasının değişim rüzgârlarının ülkemizi etkilemesini 12 Eylül dikta rejimi önledi. Bu büyük şanssızlık oldu. Sol da demokratlar da bu değişimi fark edemediler ya da çok geç fark ettik. Hâlâ da bu değişimin anlamı tartışılmakta.

Basitleştirerek söylersem dünyada değişimin yeni momentumu, "koruyucu, gözetici devlet baba" misyonunun da, solun "kurtarıcı" misyonunun da bittiğini, sivil toplum güçlerinin yükseliş trendini söylüyordu bu yeni zamanlar. Bu değişimi basitleştirerek şöyle de söyleyebilirim: Sağda "Halka rağmen milli irade için" felsefesi de, solda "halka rağmen halk için" felsefesi de sönümlenmekteydi. Yeni ve şimdi içinde olduğumuz zamanı "halkın kendi eliyle kendisi için" olarak formüle edebiliriz diye düşünüyorum.

İşte bu nedenle Bülent Ecevit'te o koşullarda iğreti durmayan şapka bugün Kılıçdaroğlu'nun kafasında komik duruyor. CHP'nin ve halka rağmen halkçılık yapan solun referandumda "hayır" demelerini de bu genel çerçeve içinde görüyorum. Çünkü soruyorlar; "Bu anayasa değişikliği size ne verecek?"

Bu soru tipik "halka rağmen halkçı" mantığın sorusudur. Vermek değil almak açısından bakamıyorlar bir türlü. Aynı mantıkla bakan pek çok samimi hayırcı, bu Anayasa değişiklik paketinin halkın kendi eliyle kendi sözünü söyleyebilmesi için 12 Eylül'ün tahkim ettiği vesayet rejiminin kalbinde çok ciddi bir delik açtığını göremiyorlar.

Kasketçi olmak yerine yapabilirsiniz zaten lime lime olmuş fötrü çıkarıp atın kafanızdan.

nabi.y@superonline.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Ortak akıl uç veriyor

Herkes tek tek akıllı şeyler söyler ama ortak akıl buna rağmen her zaman ortaya çıkmaz. Bakıldığında savaşların iyi bir şey olduğunu kimse söylemez, söylemez ama tarih boyu insanlık hep savaş ve yıkım görmüştür. Savaşan insanlar aptal mıydılar, hayır. Savaşları yönetenler oturup ince savaş taktikleri hazırlayabilen zeki kişilerdi. Ne var ki, zekâ ile akıl aynı şey değil. Zekâ gündelik problemlerin çözümünde kendini duyururken akıl bir soyutlama yeteneği olarak ancak tarihsel bir boyut içinde, perspektif duygusunun gücü oranında kendini duyurur. İnsana derin-görü kazandıran vicdan ve adalet duyguları bizi gündeliğin ötesinde düşünmeye yöneltir, ormanı görmemizi sağlar. İşte orada akıl gözü ve gönül gözü birleşir.

Çok sevindim.

Basından öğrendiğimiz kadarıyla dün Diyarbakır'da STK'ların, BDP yetkililerinin ve DTK Eşbaşkanı Ahmet Türk'ün de katıldığı ortak bir açıklama yapılmış. Daha önce STK'ların BDP'nin boykot çağrısına katılmayarak "evet" diyeceklerini açıklamaları üstüne BDP'den sert bir tutum gelmiş ve aralarında bir yüksek gerilim doğmuştu. Dün, ortak açıklamayı yapan Baro Başkanı Emin Aktar'ın sözlerinden bu gerilimin düşürülmüş olduğunu görüyoruz.

Radikal'de Murat Yetkin dünkü yazısının başlığında bu açıklamayla ilgili "20 Eylül endişesi birleştirdi" demişti. Doğru bir tesbit, katılıyorum. Bu endişe yalnız Kürtleri değil referandum davulunun gürültüsünden sağırlaşmış tüm siyasileri de barış için yeni bir duyarlılığa davet etmeli. Ortak açıklamanın ana teması da görüldüğü kadar bu zaten. "Referandum ve sonuçları Türkiye için önemli olmakla birlikte çözüm bekleyen temel sorun Kürt meselesidir" deniyor. Açıklamada, "Başta hükümet, siyasi partiler, STK'lar olmak üzere referandum sürecinden bağımsız olarak Türkiye'nin temel meselesinin barışçıl çözüm olduğunu göz ardı etmeden, yapıcı ve kucaklayıcı dil kullanmaları, sürecin başarıyla sonuçlanması açısından önemlidir" tespiti yapılmış.

Bu ortak açıklamanın Başbakan'ın Diyarbakır konuşmasından hemen öncesine gelmiş olması önemli. 20 Eylül sonrasında olumlu bir yaklaşım gösterilmemesi halinde eylemsizlik sürecinin sona erebileceği kaygılarını dile getiren STK'lar Başbakan Erdoğan'dan bu kaygılarını giderici açıklamalar beklediklerini de söylemişler.

Böyle bir beklenti haksız mı?

BDP'nin boykot kararı almasının gerisindeki temel motivasyon "Bizi dikkate almıyorsunuz" tepkisidir. Referandum sürecinde AK Parti'den ve Başbakan'dan bu haklı tepkileri giderici açıklamalar gelmedi. Bunun nedeni AK Parti'yi, hükümeti köşeye sıkıştırma amaçlı MHP ve CHP'nin kör siyasetleri olsa da bu durum bir mazeret sayılamaz. Başbakan'ın konuşmalarında sanki boykot kararını güçlendirmek ister gibi BDP'yi sürekli MHP ve CHP'nin yanında göstermesi doğru olmamıştır. Bu kolaycı söylem yalnız Güneydoğu'da değil batıda da "evet" diyecek Kürtlerin elini güçlendirici değildir.

Başbakan Ağrı konuşmasında "nabza göre şerbet vermeyiz" demiş. Nabza göre şerbetin anlamı kötü elbette, o başka bir şey, ama bir yörenin nabzını tutmak ise daha başka bir şey. Diyarbakır'da konuşan Erdoğan elbette Kürt halkının nabzını tutmak zorunda; çünkü o, AK Parti Genel Başkanı değil Başbakan olarak konuşmakta. Tersî durum, yani taktik kaygıları abartmak işte asıl bu, CHP ve MHP'nin tuzağına düşmek olur. Bu yazımı sizler okurken Başbakan Diyarbakır'da konuşmuş olacak. Umarım konuşmasında Diyarbakır'ın nabzını gözardı etmemiştir.

Diyarbakır'da ortak aklı dillendiren ortak açıklama bir şey daha yapmış oldu; Böylece, Kürt hareketinin birliğine kama sokmak isteyecekler fırsat verilmedi. 26 ağustos günkü *Tarafa*ta "Taktik Savaşları" başlığını taşıyan yazımda(*) Kürt hareketinin farklılık içinde birliğini gözetmenin her şeyden önemli olduğunu yazmış ve "Bu

nedenle STK'lar ile BDP'nin karşı karşıya gelmesinden Kürt halkı için faydalı bir sonuç çıkacağını hiç düşünmüyorum" demiştim. Aynı yazıda Kürt kimliğinin özgürlüğü meselesinin yalnızca Kürt emekçilerinin, aydınlarının meselesi olmaktan çıkıp iş çevrelerinin, sermaye kesimlerinin de meselesi haline gelmiş olduğunu belirtmiş ve bu durumun kazanım olduğunun altını çizmiştim. Bu yeni gelişmeyi bu açıdan da ayrıca sevinçle karşıladım.

Murat Yetkin değindiğim yazısında, kendisiyle yaptığı telefon görüşmesinde, Diyarbakır Ticaret ve Sanayi Odası Başkanı Galip Ensarioğlu'nun söylediği şu sözü aktarmış : "Bu açıklama farklı görüşlerimizden vazgeçtiğimiz anlamına gelmiyor. Gökkuşağının renkleri gibi farklı ama yan yana duruyoruz bu konuda."

(*) 2 Eylül tarihli yazımla karıştırılmasın, *Taraf*'ın Anadolu baskılarında yanlışlıkla o yazımın başlığı da aynı olmuş, oysa başlık "Fötr ve kasket" olacaktı. Gazetem adına ikinci kez olan bu teknik hatadan dolayı özür dilerim.

nabi.y@superonline.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Hukuk yaratma üstüne

Nabi Yağcı 06.09.2010

Sol içinde Anayasa değişiklik paketine hayır deme gerekçeleri arasında benim anlamlı bulduğum tek gerekçe, "Yeni bir anayasa istiyoruz, kısmi değişiklik değil"dir. Bu gerekçeyi gerçek düşüncelerini gizlemek için söyleyenlerin hayli fazla olduğunu tabiatıyla bilmekteyim. Dünyanın en mükemmel anayasası da olsa böyle bir tasarımı AK Parti sunduğunda yine hayır diyecekler çok. Fakat öyle bakmayıp bu gerekçeyi samimi olarak ileri sürenlerin olduğunu da biliyorum. Sözüm onlara olacak. Çünkü bugün hayır da deseler yarın yeni bir anayasa için mücadelede onlar da olacak.

Yeni anayasa şimdiden telaffuz edilmeye başlandı bile. Soldaki bu arkadaşlarımız yeni bir anayasanın anlamı üstüne bugünden düşünmeliler. 12 Eylül Anayasası'nın yerini alacak yeni bir anayasa veya mükemmel bir anayasa nasıl ve hangi şartlarda mümkün olabilir? Bu paketle ilgili dahi, "Devleti ele geçirecekler" diye kıyamet koparıldığı bugünkü koşullarda mükemmel bir anayasa mümkün müydü?

CHP-MHP muhalefeti merkez medya eliyle kısmi Anayasa değişikliği için referandumu yalnızca hükümetle ilgili bir güven meselesi değil aynı zamanda bir rejim meselesi haline getirdiler. Aslına bakarsanız gerçekten de ülkemizin hangi ciddi meselesine el atsanız karşınıza siyasi rejim meselesi çıkıyor. Türban yasağının kaldırılması meselesinde olduğu gibi. Yani muhalefet olmayan bir şeyi yaratmıyor. Ancak CHP ve MHP bu durumu soğukkanlı tartışmak yerine "irtica" geliyor diyerek korkuları tahrik etti.

Siyasi rejim meselesinin hukuksal ifadesi elbette en başta anayasadır. Çünkü başka şeyler yanında asli olarak vatandaş-devlet ilişkisini ya da hukukunu düzenleyen belgeler anayasalardır. Artık ezberledik, 12 Eylül Anayasası devleti vatandaşa karşı korumak için düzenlenmiş bir anayasadır. Fakat bu totaliter devlet anlayışı 12 Eylül Anayasası'yla doğmadı, Cumhuriyet'in kuruluşundan beri durum buydu. 12 Eylül Anayasası ise bu ittifakçı oligarşik rejimi "**hukuk yoluyla değiştirilemez**" hale getirdi.

Bunu nereden çıkarıyoruz?

12 Eylül Anayasası'nın başlangıç ve ilk dört maddesinden. Yani "değiştirilemez ve değiştirilmesi teklif dahi edilemez" olan hükümlerinden. Bunlara dokunulmadığı durumda acaba yeni ve mükemmel bir anayasa yapmak mümkün olabilir mi? Olabilir diyecekler çıkacak elbette, ama benim sorum mükemmel bir anayasa istediği için bugünkü değişikliklere "hayır" diyen soldaki arkadaşlarıma. Kendi düşüncemi söyleyeyim: Bu tabu hükümlere dokunmayan bir anayasa ne yeni ne de mükemmel olur. Dünyanın en ileri, en mükemmel anayasasını alın, bizim anayasanın başlangıç ve bu dört maddesinden sonrasına monte edin. Ne olur acaba? Kan uyuşmazlığı doğar.

Başlangıç ve bu dört maddeye hiç dokunmadan yapılmış bir anayasa ne çokkültürlülüğe, ne kültürel çok kimlikliliğe, ne katılımcı demokrasiye, ne etnik olmayan anayasal yurttaşlık tanımına, ne demokratik laikliğe ve ne de yerel yönetimlerin özerkliğine imkân tanır. Dolayısıyla Kürt meselesi de çözülemez.

Başka soru; Ülkemizin bugünkü iç siyasi konjonktüründe bu tehlikeli bölgeye girebilecek ve bu tabulara dokunabilecek etkili bir siyasi güç var mıdır? Hayır, henüz yoktur. CHP ve MHP bırakalım Anayasa'nın bu tabularına dokunmayı tersine onların bekçiliğini yapıyorlar. AK Parti dahi buna henüz hazır değildir.

Çünkü Kemalist vesayetçi devlet erkinin dayandığı ideolojik ve siyasi yapıyı köklü biçimde yani radikal demokrasi yönünde dönüştürmenin adı literatürde demokratik devrimdir. Soğuk Savaş öncesinde böylesi bir demokratik devrim ancak zor yoluyla olabilirdi. Koşulları varsa tabii. Oysa bugün küreselleşen dünyada, ekonomiden, siyasete, dış politikaya kadar her alanda karşılıklı bağımlılığın baskın eğilim olduğu koşullarda; ulus-devletin zayıfladığı, devletlerin egemenlik haklarını paylaşmak zorunda kaldığı, evrensel insan hakları hukukunun ulusal hukukların üstünde yaptırım gücü kazandığı, sivil toplum güçlerinin yükseldiği koşullarda radikal demokratik köklü değişimler için artık zora başvurma yolu ne gereklidir ne de mümkün.

Şimdi günümüzün değişen koşullarında zor yoluyla değil ama halkın, sivil toplumun hukuk yaratması yoluyla radikal köklü değişimler mümkündür. Bu yol barışçı devrimsi değişimler yoludur ve Türkiye'deki sosyal ve siyasal değişim süreçleri de kanımca o yoldadır.

Kısmi Anayasa değişikliği paketi, tartışmalara halkın da geniş ölçüde katıldığı ilk ciddi Anayasa değişikliğidir. TBMM'nin bu değişiklik teklifi **"evet"** ile yasalaştığında hep birlikte hukuk yaratmış olacağız. Bu durum anayasa yapma yani kurucu iradenin elitlerden halka geçmesi demek olacak. Bu bir hegemonya değişimidir.

Yeni anayasa ancak böyle bir irade kazanımı üstünde doğabilir.

nabi.y@superonline.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Katı çözülürken katılık çözümsüzlük üretir

Nabi Yağcı 09.09.2010

O ünlü sözle söyleyelim: Katı olan her şey buharlaşıyor. Hiçbir şey eskisi gibi olamıyor, eski haliyle durduğu yerde duramıyor, durmak istiyor ama olmuyor, altındaki toprak kayıyor. O nedenle değişimlere ayak direyenler durarak geriliyorlar. Değişim ortamında korumacılık insanı geriye, çözüm değil, çözümsüzlük üretmeye sürüklüyor. Bugün durum bu.

Fikri olmayanlar kaba güce, kaba yalanlara başvuruyor. Söyleyecek bir sözünüz olsaydı, sözünüzün doğruluğuna güvenmiş olsaydınız, bir fikriniz olsaydı çıkar konuşurdunuz. Susturulsaydınız haklılık kazanırdınız. Ama öyle değil, dikkat ediyorum, daha söze başlarken, henüz sözünüzü söylememişken saldırıyorlar. Demek ki fikirlerimizden korkuyor ve susturmak istiyorlar. Fikirden korkanlar acizlerdir. Neden "evet" dediklerini anlatmak için konuşanlara yumurta, boya türünden çer çöp atanlar kafalarında fikir yerine çer çöp taşıyorlar demektir.

Fakat yanılıyorlar, tarihte fikri susturmak için kaba güce başvuranların yanıldıkları gibi. Ne Adalet Ağaoğlu ne de Osman Can susar. Susmuş, susturulmuş da değiller. İzmir'deki toplantıda saldırıdan sonra durumu hep birlikte değerlendirdik. Hepimizin düşüncesi aynıydı. Belli ki birileri bir yerlerde Can'ın katılacağı toplantılar için karanlık şeyler planlıyorlar. Saldırıları kendiliğinden olaylar değildi. Bu tuzak bozulmalıydı.

Çünkü Demokratik Yargı Derneği Eşbaşkanı Osman Can onlar için önemli hedeflerden biri. Anayasa değişiklik paketi, AYM ve HSYK'yı demokratikleştirmeyi hedef alan ve bu nedenle nasıl vesayet rejiminin yüreğine saplanan bir hançer ise, hem yüksek yargıyı içerden bilmekten gelen duruşu ve hem de zengin hukuk bilgisiyle Can da vesayetçileri "can evinden" vuruyordu. Bunu herkes gördü. Yürekli bir aydın olarak bu kampanyaya olağanüstü katkı vermişti zaten. Vermeye de devam ediyor.

Osman Can üstüne bir şey daha söylemek isterim. İzmir'deki toplantıda konuşmalarımızda bir noktada farklı bir vurgumuz oldu. Onun konuşmasından kendim için üzerinde düşünmemiş olduğumu fark ettiğim yeni bakış açısı yakaladım. İdeoloji ile kurumlar arasındaki diyalektik ilişkiyle ilgili bir meseleydi bu. Her hangi bir kurum değil ama devleti devlet yapan temel kurumların kurumsal yapısını bir yapı bozumuna uğrattığınızda yani yapısal bir değişiklik yarattığınızda devletin ideolojik yapısında olabilecek ciddi değişimle ilgiliydi mesele. Yanlış anlaşılmasın, konuşması öyle teorik laflarla donatılmış değildi, gayet somuttu.

Konuşmasını ilgiyle izledim, o kadar ki, daha fazla dinleyebilmek için, ikinci tur söz hakkımı, birkaç şey söyledikten sonra ona verdim. Lafın özü şu: Anayasa değişiklik paketiyle yüksek yargıda yapılmak istenen değişikliğin önemi üstüne hepimiz çok kez yazdık ama Can'ı dinledikten sonra "evet" diyen bizler bile bu değişikliğin önemini yeterince fark etmediğimizi anladım. O zaman derin devletin "hayır" cephesine neden bu denli güç yığdığını, hayır çıkması için niye bu denli canhıraş biçimde çaba harcadığını, referandumu bir ölüm kalım meselesi yaptığını daha iyi anlıyorum.

Devlet vesayetçilerin elinden gidecek ama korkanları kandırmak için söyledikleri gibi AK Parti'ye de geçmeyecek. Zira bu değişikliklerle, devleti devlet yapan bu temel kurumlar eğer demokratik olmayan bir siyaset ortaya çıkarsa onların kullanabilecekleri bir alet olmaktan da çıkmış yalnız siyaseten değil ideolojik olarak da göreceli tarafsızlaşmış olacak. Bu nedenle "hayır" diyenler gerçekte AK Parti'nin devleti ele geçireceğinden dolayı değil devlet kendi ellerinden gittiği için bağırıyor ve saldırganlaşıyorlar.

Böyle bakınca BDP-PKK'nin boykot kararına bir kez daha hayıflanıyorum. Kürt meselesinin özelinde kendi adıma doğru bulmasam da boykot bir yere kadar anlaşılabilirlikti ama "katı boykota" yönelmek bu anlaşılabilirlik zeminini ortadan kaldırıcıdır. Katı boykotçu tutum derken kast ettiğim yalnızca sandığa gitmemek yönünde açık baskılar değil. BDP Eşbaşkanı Demirtaş'ın son konuşma ve söyleşilerinde boykot kararlarının dayanaklarını açıklarken dayandığı argümanların "hayır" diyenlerin argümanlarına benzediğini görüyorum. Oysa herkes biliyor ki Kürtlerin önemli çoğunlu "evet" eğilimlidir. Veya Diyarbakır Belediye Başkanı Baydemir'in baskı anlamına geldiğine kuşku olmayan, istenilen oranda boykot çıkmaz ise istifa edeceğini söylemesi gibi.

Anahtar rolde olmak iyidir ama o anahtar eğer demokrasi kapısını açacaksa iyidir. Hele eğer "evet" ve "hayır" arasında açık ara bir fark olmayacağı tahminleri doğruysa bu durumda katı boykotçu tutum demokrasimiz açısından büyük bir vebal altına girmektir.

Dahası da var; Kürtlerin coğrafyasında da katı olan her şey buharlaşıyor, değişim ortamında böylesi katı tutumlar, katı politikalar ileriye doğru sağlıklı olmayan bölünmelerin de tohumunu eker, çünkü "korumacılık" anlamına gelir.

nabi.y@superonline.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Şimdi sükûnet zamanıdır

Nabi Yağcı 11.09.2010

Çünkü yarın sandık başına gideceğiz. Orada artık kendi başımıza olacağız. Tepemizde müşteriyi kolundan çekip malını satmak isteyen yapışkan satıcılar olmayacak. Aklımız ve vicdanımızla baş başa kalacağız.

Sükûnet kulaklarımızı kapamakla olmaz. İki uçtan kendimizi arındırarak olur. Biri cehennem korkusu, öbürü cennet vaadi. İkisi de önümüzü görmeyi engeller. Yarın sandıkta önümüzde duran Anayasa değişikliği paketine "Evet" dediğimizde Türkiye 13 eylül sabahında cennete kavuşmuş, güllük gülistanlık bir ülke olmayacak; "Hayır" dediğimizde ise cehennem zebanilerine teslim olmuş olmayacağız. Ülkemizin sivil demokrasiye kavuşması için verdiğimiz mücadele her durumda sürecek.

Ancak bizi sakın düşünmekten alıkoyan gürültüler eşit değil. Maalesef referandum kampanyası boyunca, "Evet" denirse zebanilere teslim olacağımız, yargının kuşatılacağı, sivil dikta geleceği düşüncesi yoğun biçimde işlendi, korkular tahrik edildi. "Hayır" çıkması için korku neredeyse tek araç, tek enstrüman olarak kullanıldı. Korku insanın aklını ve vicdanını kilitler. Akli vicdanı kilitlenmiş birisi ise kendini korkutanlara teslim olur. Korku özgüveni kemirir, özgüven eksikliği ise korkuları davet eder.

Bu nedenle yarın sandık başında aklımızı ve vicdanımızı her tür baskı ve korkudan azade olarak kullanabilmek için bugün bu gece korkularımızı yenmeye ayırdığımız sakın düşünme gecesi olmalıdır. Odamıza kapanıp vicdanımızın sesini dinleyelim.

Yarın "Evet" diyecekler de "Hayır" diyecekler de şimdi içinde olduğumuz 12 Eylül anayasal düzeninin demokratik bir düzen olduğunu söylemiyor. "Evet" diyecekler de "Hayır" diyecekler de demokratik bir düzenin ancak halkın söz ve karar sahibi olduğu bir düzen olduğunu inkâr edemezler. Bırakın halk yanlış kararlar da versin, özgüven, demokratik siyasi kültür başka türlü gelişemez. Yanlış yapabilme hakkı demokrasinin de göstergesidir.

Deniyor ki, "Önümüzdeki paket ancak hukukçuların anlayacağı pakettir, halk anlamaz" bunda kısmen doğruluk payı olsa da bu düşünce halkı kandırmaktır. Evet, bizler uzman hukukçular değil, sıradan vatandaşlarız ama gözümüz kulağımız ve aklımız var. Uzman hukukçular, bilim insanları, akademisyenler eğer entelektüel aydın ahlakına sahipseler halkı aydınlatmak gibi sorumlulukları vardır. Çıkar analizler yaparlar, konuşurlar yazarlar. Bunlar yapıldı.

Hiçbir anayasa değişikliği paketine böylesine geniş ve ateşli tartışma nasip olmamıştı. Kendi adıma uzman hukukçuları, akademisyenleri önyargısız dinledim. İdeolojik ve siyasi yorumlar dışında bu paketin şu anda değiştirilmesi istenen Anayasa maddelerinden daha geri ya da anti-demokratik olduğunu söyleyen bir Allah'ın kulu çıkmadı.

Kendi sakın düşünme odama çekildiğimde gördüğüm şu: Referandum kampanyası, ağırlık değişiklik paketine verilebilmiş olsaydı, bir seçim havasına girilmemiş olsaydı bu pakete "Evet" diyeceklerin oranı çok daha yüksek olurdu. Dün akşam *CNN Türk*'te Beş N, Bir K programında Adalet Bakanı Ergin'i dinledim. Bütün sorulara gayet sakın ve bu paketle sınırlı kalarak yanıtlar verdi. Bu yanıtları dinleyen, önyargıları, korkuları olsa da vicdanının sesini duyabilen herkes "Evet" derdi.

Sandık başına gittiğimde benim kendime ilk sorum şu olacak: Bir vatandaş olarak ülke yönetiminde "Evet" dersem mi söz ve karar hakkım genişleyecek, "Hayır" dersem mi? Yanıtı çok açık değil mi?

Bu anayasa paketine "Hayır" dediğimde eski düzene evet demiş olacağım. Eski yasal düzenin demokrasi olmadığını yalnız bizler değil Avrupa Birliği de bas bas bağırıyor. Üyelik müzakerelerinde askerî vesayetin kaldırılması, yüksek yargıyı demokratikleştirmek için kooptasyon sisteminin değiştirilmesini istiyor. Anayasa değişiklik paketini Avrupa Birliği hukukçuları didik didik incelediler. Avrupa Parlamentosu'nun, Avrupa Konseyi'nin ve Avrupa Venedik Komisyonu'nun paketle ilgili değerlendirmesi çok açık; "Demokrasiyi geliştirici önemli bir adım" diyorlar.

Bu paketin demokrasiyi genişletici olduğuna dair önyargılı olanları da düşünmeye davet eden ikinci somut kriter Anayasa Mahkemesi'nin (AYM) bu paketle ilgili kararı olmalıdır. Herhalde hiç kimse AYM'nin AKP yanlısı olduğunu iddia edemez, AYM bile kararında paketin demokrasi ve özgürlükleri genişletici olduğunu açıkça söylemedi mi? Bu nedenle CHP'nin iptal istemini reddetmedi mi?

Demek ki, uzman bir hukukçu olmasak da korkularımıza teslim olmadan aklımızı kullandığımızda bu paketin demokratik hak ve özgürlüklerimizi genişletici olduğuna karar verebileceğimiz objektif kriterler mevcut.

Değişiklik paketini üstünkörü bir incelemeyle de evet ya da hayır demek için varabileceğimiz objektif kriterler var. Bu değişikliklerle, AYM'nin ve HSYK'nın üye bileşiminin genişletilerek çoğulculuğu artırılması; HSYK'da başkanlık yapacak adalet bakanının yetkilerinin kısılması, sembolik hale getirilmesi, bakanın komisyon toplantılarına katılamaması; teftiş kurulunun bakandan alınarak kurula bağlanması; HSYK'nın bağımsız bir bütçeye kavuşturulması gibi. Bireylerin temel haklarının ihlali durumunda AYM'ye bireysel başvuru imkânının getirilmesi ve kamu denetçiliği gibi vs.

Korku pompalayanların gizlediği bir gerçeği görmek soğukkanlı düşünmeye yardımcı olur. Bu paketin demokrasi ve özgürlükleri genişlettiğini kabul eden ama buna rağmen "Hayır" diyenler "genişleyen özgürlüklerden AKP yararlanacak" demagojisi yapıyorlar. Demokrasi korkusudur bu. Bu mantığın kendisi demokratik değildir. Gizlenen ise bu pakete "hayır" çıksa bile şu anda AKP'nin oylarının yükselmekte olduğu gerçeğidir. A.Gür de kamuoyu araştırmaları sonucu bu gerçeği ifade etmişti. Yani "Hayır" demekle AKP yıkılmaz ama statüko güçlendirilir.

Soğukkanlı düşünüldüğünde şu da görülebilir: Yarın ülkemizin geleceği için söz ve karar hakkımızı oy vererek kullanacağız. Sırf korkularla verilecek her "Hayır" oyu söz ve karar hakkımızın genişlemesine karşı verilmiş olacak ve dolayısıyla kullandığımız oyu kendi elimizle iptal etmek anlamına gelecek.

Neresinden bakarsam bakayım, soğukkanlı düşündüğümde kendi adıma büyük bir gönül rahatlığıyla yarın "Evet" diyeceğim.

İyi bayramlar.

Özgüven

Nabi Yağcı 13.09.2010

İlaç gibi geldi. Sevindik. Basketbol Milli Takımımızın Sırbistan ile yaptığı, nefes nefese geçen maçı burun farkıyla kazanmasından söz ediyorum. Aylardır günlerimizi siyasetin yüksek gerilim hatlarının oluşturduğu manyetik alan içinde, saçlarımızın tellerine kadar elektriklenmiş olarak geçirdik. O denli elektrik yüklendik ki birbirimize dokunduğumuz zaman kıvılcımlar saçılıyordu. Referandum için sandık başına gideceğimiz sabahın öncesindeki gece takımımızın dünya şampiyonasına bizi taşıyan başarısı siyasetin gerdiği sinirlerimizi yatıştırdı. Umarım yatışan sinirler sandık başında daha sakin düşünmeye neden olmuştur.

Aslında yalnızca sandık için değil, 12 eylülünden 13 eylüle rahatlamış olarak girmeye ihtiyacımız var. Çünkü 13 eylül sonrasında çok ciddi sorunların çözümü bizi bekliyor. Öylesine büyük sorunları çözmek zorundayız ki hiçbirisi için hazır reçeteler yok elimizde. Hepsisi için aklımızı ve sağduyumuzu kullanarak cesur çözümler üretmek zorundayız.

Tıpkı bir insan gibi toplulukların ve toplumların da pozitif veya negatif enerji yüklü olması sorunlarını çözme ve ileriye yürümede son derece belirleyici oluyor. Tıpkı çekiç iseniz her şeyi çivi görmeniz gibi, karamsar, kötümser, kaygı ve kuşku dolu, korku ve nefret duygularının baskın olduğu bir toplumsal ruha sahipsek her sorunu negatifleştiririz. Çözümler için gerekli olan yaratıcı düşünceleri besleyen pozitif yani yaratıcı enerji yokluğu çözülebilir sorunları da çözümsüzlüğe sürükler.

Yaratıcı enerjinin en önemli kaynağı ise özgüvendir.

Ne var ki, özgüven temelsiz, dayanaksız bir kendine güven, "Bir Türk dünyaya bedeldir" gibisinden boş böbürlenmeler demek değildir. Hatta bu tür temelsiz böbürlenmeler gerçekte bastırılmış bir kompleksin ve hatta toplumsal bir nevrozun yani ruhsal hastalığın biçim değiştirmiş halidir. Çünkü gerçek dünya yerine gerçeikle temasını yitirmiş sanal bir iç dünya kurulmuştur. Bu nedenle sanal bir "Türk dünyası" çizen resmî tarihin rahle-i tedrisinden geçmiş bizim kuşakların sosyal psikolojik yönden analizi zorunludur. Korku toplumu oluşumuzun nedenleri yalnız baskılar değildir. Her toplumun, tarihsel koşulların etkileriyle oluşmuş ruhları, belirli bir ruh halleri vardır.

Temelsiz, gerçeikle bağı koparılmış bir kendine güven duygusunun tersi demek olan özgüven duygusu, insanın ve toplumların kendi imkânlarının gerçekçi farkındalığına dayanır, onunla temellenir. Burada kritik sözcük "gerçekçi" sözcüğüdür. Bir fotoğraf makinesi objektifinin gördüğü mekanik anlamdaki realizmden farklı bir şeye işaret ediyorum. Herkes kendini gerçekçi görür, halüsinasyon gören bir hasta da gördüğünü gerçek sanır, böylece gerçek imkânları görebilmesi asla mümkün olamaz.

Gerçekten ve gerçekçilikten söz ettiğimiz her noktada hemen "yaratıcı etkinlik" kavramını da akla getirmeliyiz (praksis). Yaratıcı etkinlik olmadan somutun bize sunduğu örtük imkânları keşfetmek mümkün olamaz. Girişmeye cesaret etmek, girişip görmek, gördüğün yeniyi kabule hazır olmak gerekir. Ancak o zaman geneli değil özel de varolduğu haliyle yakalamak mümkün olabilir.

Basketbol Milli Takımımızın başarısı her halde iman gücüyle olmadı. Hiçbir karşılaşma salt iman gücüyle kazanılamaz, çünkü karşı tarafın da bir imanı vardır. Kendi potansiyellerinin farkına varıp bunu doğru kullanmakla ilişkilidir başarı. Başarılar bir rastlantı sonucu değil de üst üste geliyorsa, bir düzenlilik gösteriyorsa

işte o zaman özgüven oluşur. Takımımız bu özgüvenle kazanmıştır. Şimdi bütün dünya bu başarıyı ve Türkiye'yi konuşuyor.

Bütün bir toplum olarak da özgüven geliştirmeye ihtiyacımız var. Türkiye'yi bir yangın yeri gibi gösteren, her şeyi kötü gören moral bozucu bir siyasi muhalefet geleneğimizle bu mümkün değildir. Özellikle sol kültür böylesi negatif ve yalnızca yıkma hedefli söylem üstüne oturur. Bunun ne sola ne de ülkeye, ne topluma bir faydası olmuştur. Bu durum özgüven yokluğunun da tipik göstergesi.

Oysa Türkiye bugün ekonomiden dış politikaya kadar elle tutulur, somut kazanımlar elde edebilmiş, bölgesinde sözü geçen gelişen bir ülke. Ülkemizi daha ileri taşıyabilmek, bugünün kazanımlarını daha ilerisinin imkânları olarak görmek ve kabul etmekle mümkün olabilir.

Nedenlerine sonra gireriz ama şimdiden şunu söyleyebilirim; 13 eylül sonrasının Türkiye'si toplum olarak özgüveni artmış bir Türkiye olacaktır.

nabi.y@superonline.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Bu bir devrimsi değişimdir

Nabi Yağcı 16.09.2010

Şimdi bu nitelemeyi daha kendimden emin olarak kullanıyorum. Çünkü *The Guardian* gazetesi de, "Türkiye'nin sessiz devrimi. Geçmiş baskılar ve askerî darbelerle dolu olan ülkede küçük bir devrim gerçekleşiyor, bu kez demokratik ve kansız olarak" demiş.

Demokratik devrimsi değişimin öznesi açık ki değişimden yana olan, militarist vesayet rejimini reddeden, sivil demokrasi isteyen halktır. Bu halk 2007'de de direncini göstermişti. Halkın ezici çoğunluğu hem değişimden yana olduğunu kuşkuyla yer bırakmayacak biçimde ortaya koydu hem de değişimlerin arkasında duran bir güç olduğunu gösterdi.

Bu değişim dinamiğini yakalayabilen, halk desteğini arkasına alabilen AK Parti değişimin çok önemli bir taşıyıcı siyasi gücü durumuna geldi. Zaman zaman geri adımlar atmış, yanlışlar yapmış olsa da iktidar imkânlarını değişimden yana kullanabilmiştir. Bunun en belirgin örneği askerlere karşı YAŞ toplantısındaki direnci olmuştur.

Halkla birlikte yürüme, halk olma yolunu nihayet seçebilmiş küçük de olsa yenilikçi sol da içinde, liberaller, İslami duyarlılıklı çevreler, muhafazakâr demokratlar, hümanist düşünceli aydınlar, kadınlar, genç siviller, sanatçılar, entelektüel aydın çevresi, kısaca yükselen sivil toplum hareketi bu referandum sürecinde çok renkli ve çok etkili bileşik bir demokratik muhalefet gücü olarak ortaya çıktı. Çok önemsedğim bu yeni gelişmeyi daha sonra başlı başına ele almak istiyorum.

Bugün bizim gazetede sevgili Tan Oral karikatürüyle harika özetlemiş: Artık TSK'ya bakmak dünde kaldı, şimdi STK'ya bak. Militarist vesayetçi zırh delindi. İlk kez halk ve sivil toplum olarak kendi hukukumuzu yaratıyoruz. Yeni anayasa yapma iradesini elitlerin elinden aldık. TBMM de yasa yapma iradesi üstündeki vesayeti kırmış oldu.

Bütün bunlar basit değişimler değildir.

Tabloya dâhil edilmesi gereken bir de Kürt olgusu var. Boykot kararını yanlış bulduğumu ama gönlümün tatmin edici bir oranda boykot çıkmasından yana olduğunu söylemiştim. Tersî durumda Kürt hareketi üstüne devletin çullanabileceğini ve şiddetin artabileceğini ifade etmiştim. Çıkan sonuç bu açıdan benim için sevindirici oldu. Özellikle Güneydoğu’da tatmin edici oranda boykot tuttu. PKK-Öcalan ve BDP’nin Kürt sorununun çözümünde muhatap oldukları bir kez daha görüldü.

Muhataplık destek kazandı, fakat bana göre dramatik bir çelişki de ortaya çıktı. Dramatik çelişki dediğim şudur: BDP boykotu kazandı ama anahtar parti olma iddiasını da kaybetti. Bunun temel nedeni belki de boykot kararının yanlışlığından daha fazla, “katı boykotçu” tutumdur yani bu kararın gerekçelendirilmesindeki yanlış politikadır. Çünkü boykot gerekçeleri “Hayır” diyenlerinkiyle aynıydı, Geçici 15. Madde’nin kaldırılmasını bile önemli görmediler. Bunun gerisindeki neden ise AKP’yi baş düşman olarak alan yanlış politikadır. Öcalan Kürt sorununun CHP ve devletle çözüleceğini açıkça söylemişti. Referandumda çıkan yüzde 58 “Evet” bu politikayı iflas ettirmiştir. Artık kimse böyle bir çözüm yolundan söz edemez.

Sanıyorum bu yanlış politika referandumda “Evet” oylarının düşük çıkacağı hesabı üstüne kurulmuştu. Öyle olsaydı boykotu tutturana BDP anahtar parti olacaktı. Fakat yüzde 58 “Evet” bu imkânı ortadan kaldırmıştır.

Bu konuda son bir şey daha söylemek istiyorum. Eğer “Evet” oyları açık fark yaratmış olmasaydı, böylece “Evet” Türkiye genelinde siyasi ve moral üstünlük kazanmasaydı boykota rağmen kendi farklı eğilimlerini sandığa yansıtmaya cesaret eden, sandığa gidip “Evet” diyen Kürtlerin bu tutumu siyaseten önemli bir ağırlık oluşturmaya bilirdi. Oysa şimdi öyle değildir.

Bağlı olarak PKK-BDP şimdi bir çelişkiyle daha karşı karşıyadır. Herkes biliyor ki, boykot olmasaydı Kürtler ezici bir çoğunlukla “Evet” diyeceklerdi. Tabanın “Evet” eğilimiyle boykotun “Hayır”cı gerekçelerinin yarattığı çelişki BDP yönetimi için çözülmesi gerekli bir problem olarak ortada durmakta.

Fakat bütün bu söylediklerimin ötesinde bir gerçek var. Kürt sorununun çözümünde batıda ve doğuda iki muktedir güç kendini tartışmasız biçimde ortaya koymuştur artık. Bu iki gücün uzlaşma yolundan yürümesi gerekir.

Kanımca referandumun sonuçları savaşın gerekçelerini de artık çok zayıflatmıştır. Halk savaşa, ölümlere “Hayır” demiştir. Savaş, şiddeti kışkırtan MHP’nin ırkçı şovenizminin artık pirim yapmadığını çok açık ve sarsıcı biçimde göstermiştir. Bu nedenle iki muktedir gücün önünde duran ilk sınav ne pahasına olursa olsun ateşkesi uzatmak, bunun için her şeyi yapmaktır. Devamında ise Kürt meselesinin çözümü için her iki tarafın da yeni sayfa açması, yeni politikalar üretmesi, cesur açıklamalar yapması gerekir. Artık elinizi tutan yok.

Özetle, referandum sonuçları sivil demokratik, barışçı yeni bir Türkiye’nin müjdecisidir.

nabi.y@superonline.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Barış çabuk gelmeli, yoksa...

Nabi Yağcı 18.09.2010

“Yoksa geriye döneriz” demeyeceğim. Kim ne hesap yaparsa yapsın, insanlık dışı caniyane ne planlar kurarsa kursun referandumla kritik eşik aşıldı, bu gidişi kimse tersine çeviremez. Fakat dünyada hâlâ silâh üretimi çok

kârlıysa, militarist silah tekellerinin etkinliği sürüyorsa, ülkemizde devlet siyaseti ve askerî harcamalar saydam değilse, Kürt sorunu gibi kanayan bir açık yara varsa, 30 yıl süren savaştan siyaseten ve statü ve para olarak nemalanan yapılaşmış çevreler oluşmuşsa terör ve provokatif eylemler elbette kolayca sona ermez.

Terör ve provokatif eylemlerin sürmesiyle bu eylemlerin siyaset üzerindeki yön verici ya da yön değiştirici yani tayin edici etkileri iki farklı şey. Eğer bir ülkede siyasi istikrar ciddi olarak bozulmuş ise ya da o ülkede bizde olduğu gibi ciddi bir değişim süreci yaşanıyorsa böyle bir ortamda terör ve provokatif eylemler güçler dengesinin ve dolayısıyla siyasetin değişmesinde çok etkili enstrümanlar haline gelir. Danıştay saldırısıyla gördük bunu, arkası nasıl gelmişti?

Referandum sonuçlanmadan önce, terör ve provokatif eylemler veya kara propaganda yoluyla sonuçların etkilenmek isteneceği konusunda haklı ve ciddi kaygılarımız vardı ve bu olasılık hiç de zayıf bir olasılık değildi, elimiz yüreğimizdeydi. Nitekim, dokuz PKK'lı'nın ölümüyle sonuçlanan askerî operasyon bana göre kesinlikle provokatif bir eylemdi. Hükümet bu saldırıyı açıklamak zorundadır. Bu olayın sonuçlar üzerinde azımsanmayacak ölçülerde etki yarattığını ben de düşünüyorum.

Her terör ve provokatif eylemde mesele aydınlanmadan önce, bir önkabulle bir tarafın aklına PKK, öbür tarafın ise devlet geliyor. Önkabullerin değişmesi olayların süratle aydınlatılmasına bağlı. Fakat öte yandan bizler de şimdi artık soğukkanlı düşünecek zamanı kazandık. Bu nedenle olayların aydınlatılmasını beklemeden acele yargı vermeyelim. 12 eylül'den sonra hepimiz farklı bir bakış açısı edinmek, farklı bir söylem kurmak zorundayız. Özellikle Kürt sorununda her iki taraf da değişmek zorunda.

Masum dokuz Kürt insanımızın ölmesine minicik yavrularımızın da ağır yaralanmasına neden olan son terör olayına ilişkin akla ilk gelen yine aynı kuşkular oldu. Hepimiz sorduk: Masum sivilleri hedef alan insanlıktan nasibini almamış, kara vicdanlı hangi el patlattı o mayını?

Şunu da unutmayalım, PKK'nin 20 eylül gününe kadar sürecektir olan ateşkes kararı alması, referandum sürecinin provokasyonlara karşı korunmasında çok etkili olmuştur. Bu gerçek teslim edilmelidir. Eylemsizlik halinde olan dokuz PKK militanının öldürülmesi olayına rağmen PKK soğukkanlılığını korumuş eylemsizlik kararını kaldırmamıştır. Bu da görülmelidir. Kim ne düşünürse düşünsün kendi adıma Abdullah Öcalan'ın öncesinden farklı olarak barışı sağlama isteğinde samimi olduğuna inanıyorum. Hükümet için de öyle. Yanlışlar yapıldı ama Habur girişi her iki taraf için de bir oyun değildi, bir barış girişimiydi.

Kürt meselemizin çözümü uzun zaman alacak ama barışın yolu o denli uzun değil. Daha da kısaltmak mümkündür ve kısaltılmalıdır. Son mayınlı saldırıya rağmen BDP ve Başbakan arasında yapılacak görüşme barışı hızlandıracak kuvvetli bir hamle olur. Hatta gizli değil artık açık olmalı, ilân edilerek yapılmalı. Provokatörlere istedikleri sonucu artık elde edemeyeceklerini göstermenin en kestirme yolu da bu bence. Böyle bir görüşme kamuoyundan da güçlü destek alır.

PKK açısından 13 eylül sonrası hassas bir nokta oluştu. Raif Türk'e ait mermer ocağının yakılması olayı yeni provokatif eylemler için ciddi bir tehlike sinyalidir. Diyarbakır Büyükşehir Belediye Başkanı Baydemir bu saldırıyı açıkça kınamakla çok doğru yaptı. PKK de, BDP de boykota katılmayan, 'evet' ya da 'hayır' diyen Kürtlere yapılacak her tür saldırıya karşı olduklarını gösteren açık tutum almalı.

13 eylül sonrası provokasyonlara açık yeni hassas nokta burası zira.

Savaş filmlerinden hepimiz biliriz, barışın ilânına beş kala son anda ölenlere çok hayıflanırız. Savaşta ölen yüzlerce kişi değil de nedense bu son günde ölenler koyar insana, içimizde bir anlamsızlık ve adaletsizlik duygusu uyanır, sanki bu son günden önce ölenlerin ölümleri anlamlı ve adilmiş gibi.

Bariş gelecek, bu engellenemeyecek artık. Fakat bariş çabuk gelmeli, yoksa bu saatten sonra gelecek her ölüm hepten anlamsız ve hepten adaletsiz olacak.

nabi.y@superonline.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

“Koyun gibiydin be kardeşim...” (*)

Nabi Yağcı 20.09.2010

 “Koyun gibiydin be kardeşim...” (*) “Yıllardır seni hep cahil, okumamış ve bu ülkenin kalkınmasının, ilerlemesinin önünde engel olarak görmeye alışmıştık ne güzel. Seni hep tutuculuğın, muhafazakârlığın kalesinde geçit vermeyen ve hiçbir zaman da kendisine çağdaşlaşmayı, uygarlığı taşıyan biz okumuşları, biz aydınları, biz ülkenin geleceğı ve gerçek sahipleri olanları anlamayan, anlamak istemeyen olarak görüyorduk, bu bizi ne çok rahatlatıyordu. Hâlbuki sana getirmeye çalıştığımız aydınlık anlayışını kabul etseydin, bizim gibi olsaydın ne mutlu olacaktık.

Biliyorsun bu ülkeyi biz kurduk, bu ülkenin ağdaşlaşması için, seni Cumhuriyet’e bağılı ve Cumhuriyetin –yani bizim- her istediğimizi yapan bir insan olarak yetiştirmek için çok uğraştık. Uzun süre de başarılı olduğumuzu düşünüyorduk. N’oldu da sonra bu kadar değıştin, yaşadığın yerlerde neler oldu da biz hiç anlamadık. Bu kadar mı kibirliydik, bu kadar mı sana tepeden bakıyorduk, seni adam yerine koymuyorduk. Bu yüzden mi sen bu kadar değıştin de biz bir türlü bunu anlamadık.

Tamam, senin yaşadığın yerlerde “Anadolu Kaplanları” dendiğı zaman biz koca koca kitapları deviren üstün aydınlar olarak 20-30 yıl sonra bunun nasıl sosyolojik sonuçları olacağını hiç aklımıza getirmemiştik.

Tamam, sen hem üretilip hem de ürettiklerini dünyaya satmak için daha o yıllarda çalışırken, dünyaya böyle bağlanırken, bunun sende nasıl bir modernleşmeye yol açacağını hiç düşünmemiştik. Bütün bunları bizim yapmamız gerekiyordu, senin değıl. Modernleşeceksen bile bu bizim sayemizde olmalıydı. Sen hep cahil, hep göbeğini kaşıyan, kente gelip varoşlara yerleşen ve bizi bizim şehrimizde rahatsız edendin. O kadar söyledik sana, dinleme ş arabesk mziğı diye, bu sözümüzü bile dinlemedin, içimizi karartmaya devam ettin.

Peki, ne yaptın şimdi, cahilliğini kanıtladın, yine gittin önüne konulan karman orman sorulara yüzde 58 “Evet” oyu verdin. Sanki anlıyormuş gibi, sanki bu ülkenin sorunlarını anlamaya kapasiten yetermiş gibi. Biz ise, böyle sanmak hoşumuza gittiğı için, böyle düşünmeye devam edecektik ne güzel. Ayrıcalıklarımız, stnlklerimizle mutlu olmaya devam edecek ve her sorunda senin cahilliğini ne sürüp avunacaktık.

Ama bir araştırma bütün bu hayallerimizi yerle bir etti, kimin daha cahil, kimin daha önyargılı, kimin daha statükocu olduğı konusunda kafamızı karıştırdı.

Doğru mu bu kardeşim, sen referandumdan sonra sana sorulan “Neden ‘evet’ verdin” sorusuna verdiğın ilk dört yanıtıtan üçünde:

“Türkiye”nin daha da zgrleşeceğini düşündüğüm için” yüzde 58,2

“Darbe anayasası değışsin diye” yüzde 42,4

“Yargı bağımsız olsun diye” yüzde 29,9

Yanıtlarını mı verdin, gerçekten mi kardeşim bu yanıtları verdin?

Biz hep “Özgürlükler, Darbe, Bağımsız Yargı” sözlerini biz okumuşların, biz batılıların, biz kıyıda oturanların savunduğunu sanırdık, beynimiz hep öyle şartlanmıştı. Neden bozdun kardeşim sen bu hayal dünyamızı, biz şimdi ne savunacağız? Sadece AKP karşıtlığı ile, sadece Erdoğan karşıtlığı ile, 12 Eylül’ün yargısını dahi savunacak bir statüko ile biz nereye kadar var olabiliriz kardeşim.

“Koyun gibisin kardeşim” demeye devam edecektik biz kardeşim.

Bu cahil halk bütün olanların suçlusunu diyecektik biz kardeşim.

Travmalarımızdan böyle kurtulmayı seviyorduk biz kardeşim.

Böyle rahatlatıyorduk kendimizi ve kendimizi hep haklı görmek çok güzeldi.

Ne yaptın sen be kardeşim? Ne yaptın sen şimdi bize?

Yukarıdaki iki tablo Adil Gür’ün referandumda oy vermekten çıkan insanlara kullanılan oy’un nedenlerini ortaya çıkarmaya yönelik istatistik verilerdir. *Hürriyet* gazetesinden alınmıştır.”

Ferruh Erkem/İzmir

(*) Referandumun sonuçları üstüne “halk” başlıklı bir konuyu ele almayı düşünürken Ferruh Erkem’in internet ortamında “izmirizmir.net”te çıkan ve Kuyarel Gurup’ta da verilen bu yazısını gördüm. Çok hoşlandım; hem güzel hem derinlikli. Yazmayı düşündüğüm kafamdaki konu için de giriş mahiyetindeydi. Köşemi olduğu gibi Ferruh Erkem’e bırakıyorum. Bense kenara çekilip –20 eylül- bugünün ne getireceğini merakla beklemekteyim.

Umarım, umduğumuz ve halkın istediği olur. Silahların eylemsizliği sürer, fikirlerin eylemliliği yükselir.

nabi.y@superonline.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Barış zamanı

Nabi Yağcı 23.09.2010

Halkoylaması sonuçları üstüne düşünmeyi sürdüreceğiz, zira o denli önemli ama şimdi önümüzde en acil sorun barış sorunudur, o nedenle yazmayı düşündüğüm bazı konuları ertelemeliyim. Artık silâhların susmasını değil barışı konuşma zamanı. PKK eylemsizliği uzattı yani silahlar şimdilik tek yanlı sustu. Daha önce de susmuş ama yeniden başlamıştı. Eğer bir kez daha yeniden başlarsa yitecek canlar bir yana silahların susturulması, eylemsizlik yalama olacak.

Barışa niyet etmeden barış olmaz. Siyasette “samimiyet” kriterini kullanışlı görmem, çünkü samimiyyetin dayandığı niyetlerin ölçüm aleti yoktur, ayrıca biri için samimi görünen öteki için olmayabilir. Fakat mesele

“harp ve sulh” olunca burada samimiyet kriteri neredeyse birincil hale gelir. Barışı samimiyetle istiyor musunuz istemiyor musunuz? Barışa niyetli misiniz, değil mi? Bir yandan adam öldürüp bir yandan barış istiyorum demenin samimiyetsizliği tartışma götürmez.

Tarihe baktığımızda uzun süren savaşların ardından barışın gelmesi maalesef bir doygunluğun sonunda oluyor, savaş tanrılarının kana doymasından sonra geliyor barış. O noktada halkın “artık yeter” diye bağırdığını görüyorsunuz. Yani barış niyetlerinin arkasında sübjektif olmaktan çok, objektif nedenler var. Böylesi objektif bir temelin oluşmakta olduğunu gördüğünüzde siyasi aktörlerin barış sözlerinin samimiyetini hem öngörebilir ve hem de test etme imkânı bulabilirsiniz.

“Abdullah Öcalan’ın barışı samimi olarak istediğine inanıyorum” diye yazmıştım, bunu yazarken dayanağım yukarıdaki yorumdan ibaretti. Ama ardından Öcalan’ın basında yankı bulan son açıklamaları geldi ki barış isteği apaçıktı. Üstelik bu son açıklama üslup ve içerik olarak da dikkat çekecek ölçüde öncekilerden farklıydı. Halkoylaması sonuçlarını ciddiyetle dikkate aldığı da anlaşılıyor. “Öcalan samimidir” sözümü böylece test etmiş oldum.

“Artık barışın zamanı gelmiştir” diyorum.

Barış zamanının geldiğini gösteren en objektif kriter bana göre 12 Eylül halkoylamasında MHP’nin aldığı sonuçlarda yatıyor. MHP hiç ummadığı yerde, İç ve Doğu Anadolu’da eridi.

Hatırlayalım! Şehit cenazelerinin en fazla olduğu yerler değil miydi buralar? Bayrağa sarılı gençlerimizin tabutu başında yürekleri paralanmış kadınların, erkeklerin hallerini akla getirin. Şöyle de okunabilir: Ağzı bozukların ağzıyla, en fazla “bidon kafalıların, karnını kaşıyanların, cahillerin” çocuklarının öldüğü ve ölümün neredeyse “kader” olduğu yerler değil miydi buralar?

Ama işte sonunda halk kaderine isyan etti.

Halkoylamasında bu bölgelerde alınan sonucun kadere bir isyan olduğunu anlayabilmek için şunu da hatırlamak gerek: Referandum süresi içinde en çok kullanılan karşı propaganda anti-Kürt propagandaydı. Hem de bütün şiddetiyle. Özellikle Bahçeli’nin ağzı köpürüyordu. MHP kurmayları sandılar ki, hep öyle olduğu gibi yine bu oylamada da öyle olacak ve ölümlerden, şehit cenazelerinden siyasi rant elde edebilecekler!

Yanıldılar.

Hem de pek kötü yanıldılar. Fakat böylece istemeden de olsa bize de barış zamanının geldiğini anlamamıza yarayacak objektif bir kriter armağan etmiş oldular. Yine cenaze törenleri yapılırsa (Allah göstermesin), yine bayraklar sallansa, “ya sev ya terk et” nidaları arş-ı âlâya çıksa da artık ölümler siyasetin ahlâksız silâhı yapılamayacak.

Yalnızca bu olgudan çıkarak diyebilirim ki, evet kuşkusuz artık barış zamanıdır.

Bugüne dek hep PKK tek yanlı ateşkes ilân etti, devlet ise hep sustu, operasyonlara ara veriyoruz demedi. Silâhlar tek yanlı susturulabilir ama barış tek yanlı olamaz. Bu nedenle silâhların susması barış anlamına gelmez. O düdü ve dünde kaldı. Artık barışın inşasına girişmek silâhları konuşmaktan daha öncelikli hale gelmiştir kanısındayım. Silâhların susması eğer böyle bir perspektifli bakışın içine yerleştirilemezse dün taşıdığı anlamı taşımaz, devamı da gelmez. Zira halk açıkça, “Biz acımızı da bağrımıza basmasını biliriz, yeter ki siz barış yapın” demedi mi? Savaşı isteseydi MHP kaybetmezdi. Halkın bu talebi yerine getirilmeli, gerisine düşülmemeli.

Silahlar bir gecede susabilir ama barış bir gecede gelmez, bunun için "inşa"dan söz ediyorum. Barışı değil ama barışın siyasetini iki önkoşula bağlamak yanlış olmaz sanırım: Diyalog ve güven. Güvene dayalı diyalog ilişkisini yakaladığımızda barışı inşa süreci de başlayacak.

Artık barış olsun, adı da Zeynep çocuk olsun.

nabi.y@superonline.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Tarafların hassasiyetleri

Nabi Yağcı 25.09.2010

Beklenen oluyor, görüşmeler birçok koldan başladı ve artık çözümü ve barışı telaffuz ediyoruz. Bu çok sevindirici. Aynı zamanda görüşmeler provokasyon olasılıklarını zayıflatıcı bir gelişme. Böylece barışa gidişi sabote etmek isteyen provokatörler kendi kurdukları kapana düşecekler. Bundan böyle olabilecek saldırılarda izler doğrudan provokatörlere uzanacak. Yirmibeşoğlu'nun gayet pişkince açıkladığı cami yakmak gibi "Özel Harp Dairesi taktikleri" eskisi kadar etkili olamayacak. Turgut Özal ve Eşref Bitlis dosyaları da yeniden açılıyor.

Kısaca, domino teorisi işliyor, devrilmez sanılan eski taşlar bir bir devriliyor.

Ancak, ihtiyatlı bir iyimserlikle yoğurdu üfleyerek yemek doğru olur. Yolumuz uzun, en azından önümüzde bir seçim ve yeni anayasa meselesi var. Vesayet rejimi kolay teslim olmayacaktır. Yüzde 58'i görüp yüzde 42'yi unutmak olmaz. Bunu derken yüzde 42'nin içinde olanları vesayet rejiminin gönüllü savunucuları olarak asla görmüyorum; hayır oyu verenleri değil, bu oylar üzerine hesap yapacakları kastediyorum. Onların yerinde ve onlardan olsanız önünüzde böyle bir pasta dursa nasıl yiyeceğinizi düşünmez misiniz?

Kim nerede hangi uğursuz planları hazırlıyor bilemem ama "çözüme giden bu görüşmeleri nasıl keseriz" sorusunun büyük harflerle masalarının üstünde durduğuna kuşku yok. Onlar her gün mesailerine bu yazıyı okuyarak başlayacaklar. Bizler ise her gün "görüşmeleri nasıl kestirmeyiz" sorusunu sorarak güne başlamalıyız.

Kürt meselemizde çözüm için "nitelikli" görüşmelerin başladığı noktada kanımca en önemli mesele tarafların karşılıklı hassasiyetlerini dikkate almaktır. Dikkat gösterme sorumluluğu yalnız görüşme halindeki tarafları değil bu konularda yazıp çizen hepimizi ilgilendiriyor.

Böyle bakarak önce Kürt tarafının hassasiyetleri konusunda düşündüklerimi söyleyeceğim.

Kürt meselesi benim için 1960'ların ortalarından bugüne dek uzaktan değil içinden izlediğim, kafa yordüğüm bir mesele. Solda olup da bu meseleyle ilgilenmeyen hiçbir hareket yoktur zaten. İçinde olduğum iki parti de Kürt meselesi yüzünden kapatılmıştı (TİP ve TBKP). Bu süre zarfında farklı Kürt siyasi liderlerini, siyasi partilerini de tanıdım. Bugün de gelişmeleri yakından izliyorum. Demem o ki şimdi söyleyeceklerim masa başı düşünceleri değildir. Ancak mevcut bilgilerimiz de yeterli görülmemeli. Çünkü karşımızda şimdiye dek deneyine hiç sahip olmadığımız bir siyasi çözüm süreci duruyor. Bu yeni deneyden, hem Kürtler, hem Türkler olarak adım adım yeni şeyler öğreneceğiz.

Derine inmeden söylersem, Kürtlerin tarihsel hassasiyetleri "**asimile edilme**" kaygısıdır. Devletin şiddet politikalarından daha çok devletin asimilasyon politikalarına karşıdırlar. Tarihleri boyunca şiddet bir bakıma kaderleri olmuş, şiddet altında yaşamışlar hep. Ama şiddet köklerini kurutamamış, her yeni kuşak kendince

şiddete karşı bir biçimde direnmiş. Asimilasyon ise yalnızca bir ya da birkaç kuşağı değil gelmiş geçmiş ve daha önemlisi gelecek bütün kuşakları, bir halkın tarihini, dilini, kültürünü, uygarlığını bir başka potada eritip yok etmek anlamına gelir.

Geçmişte devlet şiddeti de asimilasyon amaçlı kullandı hep. Medyada birileri geçenlerde bir BDP milletvekilinin Kürtçe konuşamaması nedeniyle sözde dalga geçmeye kalktı. Oysa Cumhuriyet sonrasında henüz Kürtçe yasak değilken Diyarbakır başta olmak üzere Kürtçe neşriyat yapan basımevleri, matbaalar kapatılmış, Kürt aydınları tutuklanmış, pek çoğu yurt dışına kaçmak zorunda kalmıştı. Yani Kürt dili ve kültürünün gelişmemesi ve hatta yok olması için devlet elinden geleni ardına koymamıştı.

Bu hassasiyeti bilmeyen Türkler, “İşte TRT-Şeş açıldı, Kürtçe yayın yapılıyor, Kürtçe konuşulması serbest, üniversitelerde bölümler açılıyor, açılacak niye bunları yeterli bulmuyorlar, taleplerinin sonu gelmeyecek mi” diye samimi olarak soruyorlar. Bu adımlar elbette önemliydi ama söylediğim hassasiyetleri gidermeye yetmezdi. Çünkü bütün bunlar özerk girişimlerle değil devlet denetimi altında yapılıyordu. İçerik eleştirileri bir yana her zaman geri alınabilirdi de. Bu nedenle ana dilde eğitim hakkını sivil itaatsizlik yöntemiyle boykot biçiminde gündeme getirmelerini anlayabilmeliyiz.

Belki en önemlisi şudur: Savaş halindeyken zaten asimilasyon tehlikesi en alt düzeydedir ama asıl, silâhların yerini siyaset aldığı anda veya düz ovada bu tehlike önemli hale gelir. Siyasi çözüm konuşulmaya başladığında asıl şimdi asimilasyona karşı hassasiyetlerin artabileceğini ve bu noktada kışkırtmaların da yapılabileceğini öğörebilmeliyiz.

Kürtlerin, tarihsel hassasiyetleri yanında, onunla bağlı bir de güncel hassasiyetleri var. Bu hassasiyet, kitselleşmiş olan Kürt özgürlük hareketinin “**tasfiye**” edileceği kaygısıdır. Tasfiye bir yanıyla şiddet içeriyorsa öbür yanı bölüp-parçalama ve asimile etmeyi içerir. Bu kaygı ise somut olarak PKK ve lideri Abdullah Öcalan ile ilgilidir.

Konuya devam edeceğim.

nabi.y@superonline.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Tasfiye siyaseti

Nabi Yağcı 27.09.2010

İyi şeyler oluyor gerçekten de, İmralı ile görüşmeler meyve veriyor da denebilir. Dünkü *Taraf*'ta Kurtuluş Tayiz'in, PKK'nin silâhlı güçlerini sınırdışına çekmeye başladığı haberini okuduk, Başbakan Erdoğan'ın medya temsilcilerine Dolmabahçe Sarayı'nda yaptığı konuşmada verdiği mesajlar da verimli görüşmelerin olduğunu düşündürüyor. Başbakan'ın “Türkiyelilik” vurgusuyla yaptığı konuşma meşhur 2005 Diyarbakır konuşmasını anımsattı.

Ama yine de geçmişte yaşananlar ihtiyatlı iyimserliği elden bırakmamak gerektiğini söylüyor bize. *Taraf*'ta cumartesi günü Emre Uslu'nun yazısı da herkesi fazlasıyla dikkatli olmaya çağırıyordu. Tam da “iyi şeyler oluyor” dendiği ve görüşmelerin sürdüğü noktada hem siyasiler hem medya olarak karşılıklı hassasiyetlere dikkat vermek gitgide daha da önemli hale geliyor. Geçen yazımda başladığım bu konuya devam ediyorum.

Her tarihsel toplumun ya da "milletlerin" gelenekselleşmiş ya da "milli" denebilecek kaygı ve korkuları vardır. Örneğin, kazandıkları savaşı 1919 Versay Barış Antlaşması ile masa başında kaybeden Almanlarda "ihanete uğramışlık" duygusu, kaygı ve korkularının kaynağı olan bir "milli duygu" oldu ve Nazizm ve Hitleri besledi. Hatta tarihçiler İkinci Dünya Savaşı'nın çıkmasında bu duygunun önemli rol oynadığını söylerler. Türklerde ise Osmanlı'nın çöküşü ve dağılmasıyla başlayan "devletin bekası" kaygısı ve "bölünme" korkusu "milli korku" halini alarak bir toplumsal psikoloji oluşturdu ve vesayet rejimini ve askerî darbeleri geri planda besledi hep.

Kürtlere gelelim.

Kürtlerin asimilasyon kaygısının geleneksel kaygıları olduğunu söylemiştim. Kürt özgürlük hareketinin, PKK'nin tasfiye edileceği düşüncesi bugün güncel bir kaygı durumunda. Ancak güncelle sınırlı yeni bir kaygı değil bu, kökleri geçmişin derinliklerine uzanır, yani asimilasyon kaygısı gibi tarihseldir.

Bir parantez açmalıyım. Tarihi bilmek ötekini anlamak için zorunludur. Öteki gördüğünüzün tepkilerini doğru bulmayabilirsiniz ama reflekslerini doğuran nedenleri bilerseniz doğru bulmanız bile ötekini anlarsınız. Anladığınızda belki de onun değil de sizin yanlış bir değerlendirme içinde olduğunuzu fark edersiniz. Zira yargılarımıza kaynaklık eden iki ayrı mantık veya düşünme tarzı vardır: Tarihsel mantık ve güncelle sınırlı mantık. Tarih bilgisi güncel mantığın bu perspektifsizliğini, sığlığını aşmamıza yardım eder.

Asimile edilme kaygısı ve tasfiye korkusu o toplumu ve hareketi ötekine karşı içine kapanmaya, güçlerini merkezileştirerek kendini korumaya, yani güçlerini kendi hakimiyet alanında konsolide etmeye yönelir. Aynı nedenlerle her tür eleştiriye de kulaklarını kapatır. Bu durumu ve hassasiyetleri dikkate almayan eleştiriler haklı bile olsa duvara karşı konuşmak olur.

Kürt özgürlük hareketi bugün bir avuç önder kadronun hareketi olmaktan çıkarak lideriyle birlikte kitlesel bir halk desteği kazanmıştır. Artık bunu kimse reddedemez. PKK realitesi dediğimiz öncelikle bu yeni durumdur. Kürt halkının varlığını, kimliğini, kültürel haklarını savunma noktasında farklı düşünceleri ve eleştirileri olan Kürt çevreleri de birlikte davranma eğilimindedirler. Referandum sürecinde BDP ile STK'ların karşı karşıya gelmelerinin doğru olmadığını yazmıştım. Abdullah Öcalan'ın da son açıklamasında bu konuda kaygı belirttiğini, STK'ları dikkate almayı önerdiğini okudum.

STK'ları dışlamak da onları PKK-BDP dışında ayrı bir siyasi aktör olarak görmek de, ikisi de doğru değildir. Kürt hareketi içindeki farklılıkları PKK karşısında alternatif bir siyasi hareket potansiyeli olarak görmek gerçekçi bir yaklaşım olmaz bana göre. Kendi doğal seyri içinde değişen, farklılaşan değil de dış etkilerle parçalanmış bir PKK ise hem kendi içinden gerçek anlamda bir terör odağı doğurur, hem de Kürt meselemizin çözümünü imkânsızlaştırır. Aynı zamanda Kürt halkının yakaladığı tarihî fırsatı yitirmesine neden olur.

Bu uzun parantezi kapatıp Kürtlerin kaygı ve korkularına kaynaklık eden tarihe dönelim.

Devletin Kürtleri imha, inkâr, asimile ve tasfiye etme siyasetleri sanıldığıının aksine cumhuriyet tarihinden de önceye gider. Bir yazımda bu siyasetlerin İttihat Terakki ve öncesine uzandığına işaret etmiş ama bu durumu daha çok Osmanlı'nın temel ekonomik yapısının bozulmasına bağlamıştım. Ekonomik nedenler önemli olmakla birlikte meselenin siyasi boyutu da çok önemli. Bu konu ise sanırım yeni araştırmalarla aydınlatılabilir.

Ancak şurası kesindir. Dün eşkiya, bugün onun modernleştirilmiş söylemiyle terörist denen Kürtler yalnızca baskı ve zulüm gördükleri için isyan etmiş değillerdir. Baskı ve zulüm gördükleri tarih önünde sabittir ama bu sonuçtur, neden ise başka?

İsyanların nedeni neydi gerçekten?

1514'te Amasya Antlaşması'yla resmen kazandıkları "özerklik" haklarının 1847'de zorla ellerinden alınmasıyla başlayan ve günümüze dek gelen, devletin "Kürt siyasi hareketlerini tasfiye etme" siyasetleridir temel neden.

Konuya devam edeceğim.

nabi.y@superonline.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Zaman hızlandı

Nabi Yağcı 30.09.2010

Sanırım hepimiz farkındayız, yılların baskısı altında sıkışmış sorunlarımız birbiri ardına reel siyasetin gündemine geliyor, sanki sökün ediyor. Anadilde Kürtçe eğitim tartışılıyor. Demokratik özerklik meselesi kenarından köşesinden üzerine laf edilen mesele halini alıyor. Türban yeniden konuşulur oluyor. Bunlar tartışma gündemine girerken silahların susması, çatışmasızlık halinin uzaması için hem içerde hem bölgede siyasi trafiğin hızlandığını görüyoruz. Bu arada yavaş yavaş yeni anayasa üstüne tartışmalar da ısınıyor.

Sersemletici bir tempo bu. İnsanın "teker teker gelin" diyesi geliyor. "Şimdi bu da nereden çıktı, zamanı mıydı" dediğimiz de oluyor. Fakat böyle bir lüksümüz yok. Dünden bugüne gelen, bastırılmış olduğu için çözülmeden kalmış olan sorunlar tencerenin kapağını attırdı ve bir sıra gözetmeksizin reel siyasetin gündemine düşüyor. Hepsini konuşmak, hepsini tartışmak durumundayız. Yeter ki en son söylenecek sözleri en başta söylememeyi, "olmaz" diye kestirip atmamayı artık öğrenmiş olalım.

Sorunları tartışmakla çözümlerini birbirinden ayırmak da gerek. Her şeyi tartışabiliriz ama çözümler elbette adım adım, taş üstüne taş koyarak olacak. Yılların birikmiş sorunlarının bir çırpıda çözümü olanaksız. Buna karşın çözümlerin iç içe geçtiğini de görebiliyoruz sanırım. Silahların susması, çatışmasızlığın uzaması ile barışın inşası, barış ile anayasa meselesi, anayasa meselesiyle anadilde Kürtçe eğitim meselesi birbirine neden sonuç ilişkileriyle bağlı. Bir taş yerinden oynadığı zaman öbürü de oynuyor. Kısacası zaman hızlandı.

Kemalist Cumhuriyet'in hemen öncesinin ve hemen sonrasının sorunları duruyor önümüzde. Anadolu'da farklı etnik toplulukların, halkların, , farklı din ve dillerin, farklı medeniyetlerin bir ebru stilinde birarada yaşadığı bir sosyolojinin, tek dil ve tek etnisiteye ve tek inanç sistemine dayalı katı merkezci bir ulus-devlet içine, yani bir cendere içine sokulmuş olmasının sorunlarını yaşıyoruz bugün. Bu temeli görünce sorunlarımızın ve çözümlerinin neden iç içe girdiğini de kavramak zor olmuyor. Kazanı kaynatan bu tarihsel sosyolojik gerçekliktir.

Geçen yazımda Kürt sorununun mahiyetini doğru anlayabilmek için doğru sorunun "Kürtler niye isyan ettiler" sorusu olduğunu söylemiştim. Yanıtını ancak tarihin izini sürerek bulabiliyoruz. Yalnızca buna işaret amacıyla 1514 Amasya Antlaşması'na işaret etmiştim. Amacım Kürt sorununun asıl muhtevasına yani Kürtlerin "özerklik" haklarının ellerinden alınmış olduğu olgusuna işaret etmektir, ayrıntıya girmemişim. Fakat bir okurum benden bu antlaşma üstüne bilgi ve kaynak istedi.

Bu istek geçmişi düşündürdü, 1960'ları 70'leri. Kürtlerin, Ermenilerin tarihi veya resmî tarih dışında gerçek tarihe ilişkin bilgiler, bu bilgilere ulaşacağımız yasal kaynaklar yok denecek kadar azdı. Bugün ise neredeyse her gün ezberleri bozan, tarihi aydınlatan gerçek bilgiler sökün ediyor. Hayli zengin bir literatür var. Fakat sorun şu ki, bu bilgileri popülerleştirerek kamuoyuna, gençlere iletmek için çabalar son derece yetersiz. Günlük

siyasetin polemikleri çok daha cazip geliyor insanlara. Bu okurum için söylemiyorum ama kendi etrafımdan iyi biliyorum "Kürt sorunu nedir" diye sorduğumuzda akla 30 yıldır süren savaştan başka bir şey gelmiyor. Yani gerçek nedenler bilinmiyor. Bu bilgisizliğin sonucu ise siyah beyaz düşünce ve kutuplaşmadır. Yeri gelmişken bizim gazete *Taraf*'ta tarihî gerçekleri popülerleştiren Ayşe Hür'ün bu çabasının önemine işaret etmeliyim. Emekleri boşa gitmiyor.

Okurumun iletisine yanıt için yerimin kısıtlılığı nedeniyle ayrıntısına girmeden şunları söyleyebilirim: Sözünü ettiğim 1514 Amasya Antlaşması Çaldıran Savaşı öncesinde, Sultan Selim'in Safavi Devleti'nin (Şah İsmail) Anadolu içlerine doğru genişlemesini durdurabilmek için Sünni-Şafii olan Kürt beyleri ile yaptığı antlaşmadır. Bu antlaşmayla Kürt beyleri Osmanlı tebası içine girmeyi (vasallık) kabul ediyorlar, buna karşın Osmanlı ise onlara özerklik tanıyor. Osmanlı iç işleyişlerine karışmayacak, aşiretlerin kendi içlerinden seçtikleri beyleri tanıyacak ve beyliğin veraset yoluyla el değiştirmesini kabul edecekti. Kuşkusuz antlaşma maddeleri bu kadar değil ama şimdilik bizi ilgilendiren yanı bu kadar.

Değindiğim konuyla ilgili olarak okurum şu kaynaklara başvurabilir: 1) Ahmet Özer, *Beş Büyük Tarihi Kavşakta Kürtler ve Türkler*, Hemen Kitap, İstanbul 2009. 2) Naci Kutlay, *21. Yüzyıla Girerken Kürtler*, Pêrî Yayınları, İstanbul 2002. 3) M.S. Lazarev, Ş.X. Mihoyan, E.İ. Vasilyeva, M.A. Gasratyan, O.İ. Jagalina, *Kürdistan Tarihi Avesta Yayınları*, İstanbul 2007.

Tarihten bugüne gelirken bugünü daha yakından ilgilendiren mesele ise Osmanlı'dan başlayarak devletin özerklik haklarını Kürtlerden geri alırken nasıl bir tasfiye politikaları izlediğidir.

O da gelecek yazıya kalsın.

nabi.y@superonline.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Barışçı ve demokratik çözüm şansı

Nabi Yağcı 02.10.2010

Kürt meselemizde gelişmelerin barış sürecine doğru evrildiği yeni durumda tarafların hassasiyetlerini dikkate almanın önemi üstüne yazıyorum. Üç yazıdır ana tamam bu aslında. Hassasiyetler tarihin birikimi içinde oluşur, dayandıkları temellerin bu hassasiyetleri doğurmaya yetip yetmeyeceği hiç de önemli değildir, önemli olan bu hassasiyetlerin oluşmuş olmasıdır. Bir kere oluştuğunda artık bu duygular ideolojik bir nitelik kazanarak siyaset üstünde de belirleyici hale gelirler.

Türkler de Kürtler de yalan tarihin peçesini yırtıp gerçeklere uyanıyor. Şu gerçeği görüyoruz: Osmanlı'nın son yüz yılından, Cumhuriyet'in kuruluşuna kadar geçen süre "Batıcı Batılılaşma" anlamında Batıcı modernizmin toplumu tek tipleştirme, homojen bir toplum yaratma çabalarıyla belirginleşiyor. Bu resmî politikaya karşı çevrenin tepkisi ise bağımsızlık ve özerklik için direnmedir. Bildiğimiz gibi önce Yunanlılar Osmanlı'dan kopuyor, sonra Araplar ve diğerleri. Ermeniler 1915 Tehciri ile hallediliyor(!), geriye büyük lokma olarak Kürtler kalıyor. Onları nasıl hallediyoruz?

Halledemiyoruz.

Osmanlı, parçalanma ve çöküşü durdurabilmek için Batı'ya özenerek ve Batı'da esen milliyetçilik rüzgârlarının etkisiyle merkezi devleti güçlendirme yoluna gidiyor. Elinde kalan toprak parçaları içinde Kürdistan önemli olduğu için gözünü oraya diyor. Önce aşiret düzenine saldırıyor. Kürdistan'da aşiret düzeninin baskın olduğu tarihlerde Kürt aşiretleri arasında birlik yoktu, bu nedenle tasfiye edilmeleri zor olmadı. 1836-1846 yılları arasında iki isyan görüyoruz. İlki Revanduzlu Soran Beyi Mir Muhammed'in bağımsızlık amaçlı isyanıdır. Diğeri ise Bedirhan Bey'in isyanı. Ayrıntısına girmeyeceğim. On yıl arayla birbirinden bağımsız iki isyan. İkisi de yeniliyor ve aileleriyle birlikte bir daha dönmek üzere sürülüp tasfiye ediliyorlar.

Burada önemli olan Osmanlı ordusunun bu isyanları fırsat bilerek ilk kez Kürdistan'a girmesi ve beyliklerin özerkliklerinin kaldırılmış olması durumudur. Osmanlı aynı zamanda toprak ve idari düzeni de değiştirmeye girişir. Beyliklerin başındaki beyleri önce kendi memurları yapar, maaşa bağlar daha sonraki zamanlarda ise onların yerine merkezden Kürt olmayan memurları yerleştirir. Büyük aşiretlere dayalı düzenin yerini zayıf beylikler ve şeyhlikler alır. Zaman içinde toprak düzeni değişerek eşraf toprak ağası olmaya başlar. Böyle eşraf, toprak ağalığı ve şeyhliğe dayalı yeni bir düzen kurulur. Cumhuriyet bu düzeni aynen devralır ve esaslı bir değişime uğratmadan sürdürür. Toprak ağalarını sürer ama ağalık düzenine hiç dokunmaz, sonra da sürgündeki ağalar yeniden topraklarına döner.

1950'de çok partili sisteme geçilince durum değişir. Artık şu ya da bu ölçüde de olsa demokratik siyasetlerin zamanı gelmiştir, buna karşı direnmek mümkün değildir. Bu yeni koşullarda Kürtler nasıl kontrol altında tutulacak, homojenleştirme politikaları nasıl sürdürülebilecektir?

Metin Toker ilginç bir olayı aktarır. İsmet İnönü DP'nin kurucusu Celal Bayar'la gizli bir görüşme yapar, zımni bir anlaşma yapmak ister. Bayar'dan DP'nin Güneydoğu'da parti teşkilatı kurmalarını ister. Biz de CHP teşkilatlarını kapatırız der. Niyet açıktır. Artık yalnız şiddet yoluyla kontrol altında tutulmaları giderek zorlaşan Kürtlerin siyasi hayata katılımlarını önlemek. Celal Bayar İnönü'nün bu isteğine evet demez ama "bu hassasiyeti dikkate alacağını" söyler.

Özetle Osmanlı'nın son dönemlerinden bu yana özerklik hakları zorla ellerinden alınmış, dilleri ve kültürleri baskılanmış, hatta yok sayılmış Kürtlerin siyasete demokratik yollarla katılmalarının da önü sürekli kesilmiştir.

Bu arada Kürtler de toplum olarak ekonomik, sosyal değişime uğradı, aşiret düzeni, şeyhlik, ağalık sistemi zamanla zayıfladı, böylece Kürt hareketlerinde siyasi liderlikler aydınların eline geçti. Kürt hareketi içinde demokratik süreçler güçlenir oldu. Tam bu noktada 12 Eylül faşizmi bu süreci kesti, buldozer gibi ezdi.

12 Eylül diktatörlüğünün baskı ve zulmü bu hareketin siyasi amaçlarını unutturmamalıdır. Bu hareket Anadolu'yu Türkleştirme, toplumu tek tipleştirme politikasını tamamlamak üzere yapılmış restorasyon hareketidir. Diyarbakır Cezaevi'nde yaşananlar yalnızca insanlık dışı zulümden ibaret değil, örtük amaç Kürtlerin gelecekteki liderlik kadrolarını tasfiye etmektir. 17 bin faili meçhul cinayetin bir amacı terör estirmekse diğer amacı da buydu.

Özetle, devletin Kürt hareketini kontrol altında tutmak, özgürlük ve özerklik taleplerini bastırmak için Osmanlı'dan beri uygulanan temel yöntem bu hareketin liderliğini, önder kadrolarını bölüp yapabildiği ölçüde bir kısmını yanına çekip, diğerlerini ise tasfiye etmektir.

Kürtlerin böl-yönet, asimile ve imha politikalarına karşı özerkliklerini ve lider kadrolarını koruma hassasiyetleri bu nedenlerle tarihe dayalı haklı hassasiyetlerdir.

Şimdi ilk kez Kürt meselesinde tarihte hiç denenmemiş yolu denemek şansı vardır. Kürt özgürlük hareketini muhatap almak yoluyla barışçı, demokratik çözüm.

Haşim Kılıç'ın konuşması önemliydi

Nabi Yağcı 04.10.2010

Bakıyorum da, "değişmeyen tek gerçek değişimdir" sözünü doğrularcasına "değişimden" söz etmeyen yok gibi artık. Nasıl etmesinler ki, durdukları nokta yerinde durmuyor. Türkiye kocaman bir kazan olmuş fokur fokur kaynıyor. Gerçekler kendi kendilerini ifşa ediyor. Hani JİTEM yoktu? Hani Ergenekon fasa fisoydu? Arif Doğan konuşuyor işte, "JİTEM'i ben kurdum, ruhsatsız silah dağıttım, terörist yetiştirdim" diyor, Diyarbakır'da süren davanın seyri değişiyor. Körün istediği bir göz Allah vermiş iki göz. Daha ne olsun. Ama bakar körlük de var!

"Kırk yıl kaynatırım kaynamaz" türünden olanlar –ne yazık ki solda da olduğu gibi- az değil. Ama kaynayanlarla, kaynamayanlar, değişenlerle değişmeyenler de yan yana duramıyorlar. Numan Kurtulmuş ile Necmettin Erbakan'ın birlikte duramayışları gibi. Ayrışma ve netleşme hızlanacak, öyle görünüyor.

Değişmeyi döneklilik diye anlayan, edilmedik laf bırakmayan tüm taifenin kulakları çınlasın... Ama çınlamayı duyarlar mı acaba?

Anayasa Mahkemesi Başkanı Haşim Kılıç son konuşmasıyla herkesi şoka etti. Anayasa'daki dokunulamaz denen maddelere de dokunulabileceği sözü birilerini fena halde rahatsız etti. Aslında Haşim Kılıç'ın söylediklerini daha bütünsel olarak pek çoğumuz söylüyorduk, bu anlamda Kılıç bilinmeyen bir şey söylemiş olmadı ama bu sözlerin çok yaratıcı olmasının nedeni Anayasa Mahkemesi gibi her değişime karşı duran bir "ana" kurumun başkanının ağzından çıkmış olmasaydı. Önemli oluşu da bundandı gerçekten.

Kılıç, gelen tepkiler üstüne yaptığı açıklamada "sözlerim yanlış anlaşıldı" dedi ama sanıldığı veya bizde alışıldığı üzere sözlerine açıklık getirdiği açıklaması bir tevil değildi. Tepkilere yanıt verirken de söylediğinin arkasında duruyordu. Gerçekten de konuşmasında Anayasa'nın ilk üç maddesi kaldırılmalı dememişti, bunu demesi beklenemezdi zaten ama dememesi yaptığı konuşmanın anayasa değişikliği tartışmalarında "yol açıcı" önemini ortadan kaldırmıyor.

Anayasa Mahkemesi Başkanı Kılıç, özetle, "Anayasa'nın ilk üç maddesini dondurmak evrensel hukuka aykırıdır" ve "İlk üç maddenin içerik olarak geliştirilmek ve pozitif yönde zenginleştirilmek kaydıyla değişimi söz konusu edilebilir" demişti. Hepsi bu... Fakat bu sözler anayasa tartışmalarını minderin ortasına çekti. Şimdiye dek minder etrafında uzaktan el ense çekiliyordu. Daha önce birkaç kez değindiğim gibi bence de yeni anayasa meselesinin tutulacak halkası, değişikliğin ruhu, özü Anayasa'nın başlangıç ilkeleri ve bu ilk üç maddede yatıyor. Çünkü vesayet rejiminin felsefesi bu bölümlerde çiziliyor ve sonra da 4. Madde'yle, "değiştirilemez, değiştirilmesi teklif dahi edilemez" denerek bu zihniyet ve ideoloji zarflanıyor, kapatılıp mühürleniyor.

Haşim Kılıç konuşmasında vesayet rejiminin felsefesini tartışmaya açmadı, dikkat çektiği husus Anayasa'nın bu 4. maddesinin, "değiştirilemez, değiştirilmesi teklif dahi edilemez" ibaresinin kendisinin çağdaş demokratik anayasa ilkelerine, teknik hukuk ve hukuk felsefesi açısından ters oluşudur. Kılıç'ın işaret ettiği de budur. Zira kurucu irade bir defalık bir irade olmuş olsaydı anayasa değişiklikleri, yeni anayasalar yapılamazdı, bu irade her tür anayasa değişikliğini yapmaya ehildir. Bu ilke tartışılmaz. Diğerini yani başlangıç ve ilk üç maddenin içeriğini yani bana göre vesayet rejiminin ideolojisini ise çoktandır zaten tartışıyoruz. Resmî tarihin delik deşik edildiği yerde bunların tartışılması mümkün müdür?

Anayasa Mahkemesi Başkanı Haşim Kılıç'ın bu konuşmasına gelen tepkilere de tarihe kayıt düşmek için işaret etmek yerinde olur. Hükümet Anayasa'nın ilk üç maddesiyle ilgili bir çalışmanın gündemlerinde olmadığını söyleyerek temkinli bir tutum ortaya koyarken MHP ve CHP ise çok sert çıktı, adeta ateş püskürdü.

MHP Grup Başkanvekili Oktay Vural, "Devletin milletiyle bölünmez bütünlüğünü, üniter yapımızı, ulus-devlet yapımızı ve Cumhuriyet'in temel niteliklerini kimse tartışmaya ve değiştirmeye cüret etmesin" dedi.

CHP Grup Başkanvekili Mehmet Akif Hamzaçebi ise, "Bir yandan hükümet, Kuzey Irak'a giderek birtakım temaslar yaparken, terör örgütüyle dolaylı olarak temaslar yürütülürken, eşzamanlı olarak Sayın Başkan'ın açıklamasını hükümete bu konuda bir destek olarak yorumlamak mümkündür. Her açıdan talihsiz bir açıklama, bunu düzeltmesini bekliyorum. CHP böyle bir niyete kesinlikle karşı duracaktır" diyerek MHP'den de daha sert tutum sergiledi.

Tek destek ise BDP'den geldi ve Anayasa Mahkemesi Başkanı'nın açıklamasını bir hukuk insanının yaptığı açıklama olarak olumlu bulduklarını söylediler.

Sözün özü, hayatın dokunduğuna yasaklar çare değildir.

nabi.y@superonline.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Dil değişmek zorunda

Nabi Yağcı 07.10.2010

Demokrasi kültüründe dilin kurucu işlevi çok önemli. "Çoğulcu" bir demokratik siyasi rejimde dil, çoğulculuğu sağlamanın en önemli aracı olur, zira katımcılığa davet dille yapılır, davetiye göndererek değil. Çoğulcu değil de çoğunlukçu veya onun karşı ucu olan elitist bir siyasi rejimde dil davet edici değil dikte edicidir.

Türkiye çok partili siyasete geçtiği 1950'den bu yana elitist siyasetlerle çoğulcu değil ama çoğunlukçu uçlar arasında gidip geldi, fakat çoğulcu bir siyasi demokrasi kurulamadı. Bunun en önemli nedeni demokratik kültürün gelişmemişliği ise bunu da hazırlayan, olan anayasal sistemdi. Şimdiye dek bütün anayasalar devletin bütünlüğünü korumayı esas aldığı için çoksesliliğe kapıları kapatmıştı. Türkiye geçmişe göre son yıllarda hayli yol almış olsa da hâlâ ifade özgürlüğü önünde ciddi yasal engeller var. Bunun böyle olduğunu basına açılan davalardan, yargılanan yazar ve gazetecilerden ve hatta hapiste yatanlardan anlıyoruz. Geçenlerde Ahmet Altan *Taraf*'a açılan sayısız davalar nedeniyle şikâyetini dile getirmişti.

18 ekimde KCK operasyonu ile tutuklananların davası başlayacak. 1500 kadar insan iki yıla yakın tutuklu olarak dava açılmasını bekledi. Gözaltına alınıp tutuklananların arasında halkın seçtiği belediye başkanları var, BDP üyeleri var, sendikacılar, avukatlar, çeşitli mesleklerden insanlar, sivil toplum kuruluşlarının yöneticileri var. Açıklanan iddialar içinde silahlı bir eyleme karışma suçuna dair bir şey görmedik. Kuşkusuz dava başladığında bu operasyonun nedenleri konusunda daha fazla bilgileneceğiz. Aynı şekilde Ergenekon davasında da uzun süren tutukluluk hali artık insan hakları ihlali anlamına geliyor. Benim burada işaret etmek istediğim husus düşünce ve ifade özgürlüğü üstünde baskılar varken çoğulcu bir demokrasiyi değil kurmak, söz dahi edemeyeceğimizdir. Fakat asıl meselem malumun ilamı olan bu konu da değildir.

12 Eylül 2010 halkoylaması, sonuçları açısından hep söylediğimiz gibi pek çok nedenle bir milattır. Yalnızca doğurmuş olduğu siyasi sonuçlar açısından değil, bir zihniyet değişikliğine herkesi zorladığı açısından da bu sonuçları okumak gerekir. Oylama sonrasında yapılan bir ankette halk referandumda niye “Evet” demiş olduğunu açıklarken en başa “demokrasi ve özgürlüklerimiz için” demişti. Demek oluyor ki, demokrasi ve özgürlük talebi birinci sırada. Bu ise yükselen demokrasi bilincinin açık göstergesi. O halde demokrasimizin önündeki engelleri temizleme görevi ivedi bir görev.

Yanı sıra 12 Eylül halkoylamasıyla halk yeni bir anayasa yapma iradesinin kendinde olduğunu söylemiş oldu. “Evet” diyerek. Böylece kurucu irade tartışması da bitmiştir bana göre. Eğer durum buysa yeni anayasa kapalı kapılar ardında yapılamaz. Parlamentodaki partilerin biraraya gelmeleri, bir uzlaşma zemini yaratmaları elbette çok önemli ama bu yetmez, bu durum dünde kalmıştır. Kısmi anayasa değişikliği için mücadele vermiş kuruluşlar ve kişiler bu uzlaşmanın aktif tarafındırlar artık. Üç beş parti biraraya gelsin bir taslak çıkarsın veya “bir haftada anayasa değişikliği yapılır” gibi düşünceler dile getirenler halkoylamasının ne dediğini anlamamışlar demektir. Bu nedenle BDP Genel Başkanı Demirtaş haklıdır, yeni anayasa bir sivil anayasa olmak durumundadır ve yalnız üç beş partinin kendi aralarındaki uzlaşma sivil anayasa yapmaya yetmez. Kaldı ki eğer sivil toplum ağırlığını duyurmaz ise bu üç beş parti kendi aralarında yeni bir anayasa için uzlaşamazlar da. Veya ortaya anayasa taslağı olarak çıkacak olan metin 12 Eylül Anayasası’nı tasfiye anlamına gelmeyecektir.

Öyleyse şuraya varmış oluyoruz: Çoğulcu, sivil demokratik bir anayasa ancak katılımcı yöntemlerle yapılabilir. Bu ise yalnız anayasa yapma konusunda değil siyasetin her alanında bir zihniyet değişikliği yaratmak üzere yeni bir dil ve üslup değişikliği yaratmaya ve buna hemen şimdi başlamaya zorunluyuz.

Örneğin bana göre Başbakan “Seçimlerden önce gündemimizde anayasa değişikliği yok” gibi bir cümle kuramaz, kurmamalı artık. Bu dünde kaldı. Zira kısmi anayasa değişikliğine “yetmez ama evet” dedik, hatta kendisi de söyledi bunu. O halde eğer bir tarih belirlenecekse bile buna tek başına hükümet karar vermemeli. O tarih de tartışılmalı, müzakere edilmelidir. Bunu derken seçimlerden önce yeni anayasa yapılabileceğini düşündüğüm için söylemiyorum, kanımca yapılamaz, ama diyorum ki böyle bir karar halkoylamasından sonra artık tartışılmaksızın tek başına hükümetin tasarrufunda bir karar olarak görülmemeli. En azından Meclis gündemine gelmeli.

Çoğulculuk dilde başlar.

nabi.y@superonline.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Kafayı değiştirmek mi, kafayı değiştirmek mi

Nabi Yağcı 09.10.2010

Başlığımda bir yazım hatası yok, Türkçenin inceliğinden yararlanarak, aynı sözcüklerle ama iki ayrı anlamı olan iki parçalı bir cümle kurdum. Temel bir problemimizi çok daha iyi anlattığı için böyle yaptım. Öz ile biçim arasındaki, siyasetten sanata, felsefeye kadar uzanan eski ama her daim yeni kalmış bir mesele bu. Bu karşıtlık probleminin çıkış noktası, kaynağı ise değişimin ve yaratmanın diyalektiğiyle ilgili.

Bakıldığında Modernizm denen tarifi pek de belirgin olmayan zaman ya da çağ tanımı ile tarifi daha da belirsiz olan Modernizm-sonrası denen günümüz arasında, bilgi edinmenin (episteme) metodolojisi üzerine temel bir fark ayırt edilebilir. Rönesans ile başlayan Modernist zamanın bilimden felsefeye ve hatta teolojiye uzanan

düşünsel işleyişi “benzerlikler”i temel alan bir metodolojiye dayanır. Günümüz ise tersine gitgide benzemezlikleri, farklılıkları esas alıyor. Kültürden siyasete, bugünkü çoğulculuk söylemlerini yüzeysellikten derinliğe taşıyan husus bana göre bu ayrımı fark etmekte yatar.

Benzerlikleri yakalama üstüne kurulmuş bir düşünce dünyasının siyaseti de benzeştirme veya homojenleştirme olabilirdi. Modernizmin ürünü olan millet ve devlet tarihsel temel kategorileri de bu demek değil miydi zaten? Geldikleri yer, kökenleri yani aidiyetleri farklı, gelenekleri, örf ve âdetleri, inanışları, kültürleri farklı farklı olan toplulukları bir kazana doldurup kaynatmak ve adına “millet” denen tek tip bir kalıba dökmek. Benzemezleri benzer kılmak, tek tipleştirmek yani.

Bizim tarihsel sürecimizde tek tipleşme, Batı’da olduğu gibi aşağıdan ve uzun süren çatışmalar sonucu değil de önce devlet kurma yoluyla yani tepeden gelme oldu. Başka deyişle Modernizm bize Tanzimat’tan, Cumhuriyet’e Batı’yı biçimsel taklit yoluyla geldiği için tek tipleşme en kaba biçimlerde tezahür etti. Örneğin Batı’da “imtiyazsız sınıfsız kaynaşmış bir kitleyiz” gibi bir toplum/ millet/ devlet tanımı yoktur. Faşizm hariç. Zira Batıda Modernizm kendi içinde düşünsel/ siyasi bakımdan güçlü akımları barındırdı; Marksizm, Liberalizm, Hümanizm. Bu akımlar tek tipleştirme mekanizmalarını zayıflattı. Bizde ise böyle olmadı. Kültürel olmaktan çok, zor yoluyla etnik ve dinsel tek tipleştirme baskın oldu.

Ermeni soykırımı gibi, zorunlu mübadeleler gibi, Alevi kıyımı, Kürt isyanları gibi, laiklik meselesi gibi. Bu sorunların hepsi gördüğümüz gibi bugünün de sorunları durumunda. Yeniden tartışması alevlenen başörtüsü sorunu, anadilde Kürtçe eğitim, Alevilerin cemevlerine serbesti talepleri de bu sürecin bir parçası olan sorunlar durumunda.

Yalnız bizde değil, Avrupa’da özellikle Fransa’da da aynı olmasa da benzer sorunlar yaşanıyor. Yakın zamana kadar çoğulcu bir kültüre sahip olmakla övünen Fransa kendiyi yüzleşiyor bugün ve bu çoğulculuğun pek de derine işlemediğini, özden çok biçimde kaldığını görüyor. Bütün Avrupa’da yabancılara karşı tutumlarda, İslâm’a karşı tavırlarda derin bir kırılmanın varlığı su üstüne çıkıyor.

Bir ayrım daha yapmak istiyorum. Sanayi sonrası toplum veya Modernizm sonrasına geçişte iki evre ayırt edilebilir geliyor bana. Batılı Modernist zihniyetle, Modernizm sonrasını düşünmek ve ikincisi, şimdi içine girmeye başladığımız yeni evre yani Batılı Modernizmden zihniyet olarak da kopma evresi. Bu dediğimi yine aynı kavramlarla anlatmaya gayret edeyim.

“Benzeştirme”yi eğer klasik Modernizmin temel paradigmasını açıklayan bir kategori kabul edersek “farklılaştırma” kavramını da Modernizm sonrasının ilk evresinin kategorik kavramı olarak görebiliriz. Benzeştirme ya da farklılaştırma tepeden değiştirici bir iradeyi ima ettiği nedeniyle aslında eşdeştir, benzerdir, bir madalyonun iki yüzü gibi durur.

Böyle değil de yani “benzeş/tirme - farklılaş/tırma” değil de toplumların ortak yaşam ilişkilerinin ürünü olarak “benzeş/me ve farklılaş/ma” süreçlerinin iç içe geçmesi ve karşılıklı etkileşmesi yoluyla “ortak iyi ve kötü”nün bulunması sanırım hepimizin aradığı yeni özgürlüklerin kapılarını açacaktır.

Farklılıklarımızı, arkeolojik, folklorik zenginlikler olarak değil, farklı düşünce ve yaşam tarzlarının aralarına yasaklar koymaksızın ortak yaşamı zenginleştiren olarak görmek gerek. Örneğin başörtüsü takanlarla takmayanlar arasına sınır çekme gibi hayatta karşılığı olmayacak düşünceler var. Özel alanda takılır da kamusal alanda takılamaz, hizmet veren takamaz da alan takabilir gibi.

Kim tayin edecek bu sınırları? Ve bu sınırlar mutlak sabiteler midir?

Özgürlük korkusundan kurtulalım artık. Halkın, çatışmalı bile olsa kendi sorunlarını kendisinin çözmesinin yollarını açalım yeter.

Yeni anayasamızın da temel felsefesi bu olmalı, özgürlükçü olmalı bence.

nabi.y@superonline.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

İşimiz kolay olmayacak

Nabi Yağcı 11.10.2010

Afrika'nın el değmemiş ormanlarında yaşayan siyah derili kabilelere Hristiyan dinini aşlamak üzere görev yapan biri yaşlı diğeri genç iki misyoner yeni bir köye yönelirler ve uzaktan meydanda bir haç ve çan kulesi olduğunu seçerler. Genç misyoner çok heyecanlanır, "bu köyde işimiz kolay olacak" der; yaşlı ise "acele etme, hele bir köyü görelim" diye konuşur. Köye varırlar, köyün siyah derili insanları onları coşkuyla karşılayıp kilise olarak kullandıkları kulübeye götürürler. Misyonerler kapıdan girer girmez şok geçirirler, zira karşılarında duran ikonda Hz. İsa siyah derilidir. Yaşlı misyoner genç misyonerin kulağına fısıldar "İşimiz kolay olacak mı demiştin?"

Yine başörtüsü meselesi konuşuluyor, üç beş yıl önce söylenenler yine temcit pilâvı gibi tekrarlanarak bıktırıyor insanı. Bu konuda daha önce söylenmiş olanlar dışında yeni sözleriniz varsa onları söyleyin. Çözecekseniz çözün, çözemeyecekseniz çözüme hazır olduğunuz zamana kadar susun. Ya da karışmayın üniversiteler kendi içlerinde çözsün sorunu. CHP Genel Başkanı Kemal Kılıçdaroğlu halkoylaması öncesinde "Türban sorununu biz çözeriz" demişti. Umut vermişti. Şimdi ise topu iktidara atmaya uğraşıyor, "Kırmızı çizgilerinizi açıklayın" diyor. Karşımıza yine o mahut kırmızı çizgiler çıkarılıyor. Yeni anayasa ciddi tartışılmaya girildiğinde göreceğiz, etrafımız yine kırmızı çizgilerle çevrilecek. Sola dönülmez, sağa dönülmez, u dönüşü olmaz, park yapılmaz... Yasak hemşerim!..

Huylu huyundan vazgeçemiyor bir türlü. Ya söylediğinin arkasında dur ya da arkanda duranların sözlerini söyle, ortaya çıkıp çözeceğiz falan deme. Kılıçdaroğlu başına kasket geçirince kimileri Ecevit'in ruhu CHP'yi saracak diye düşünüp genç misyoner gibi pek heveslenmişlerdi. Oysa karşıımızdaki ikonda gördüğümüz yine fötr şapka. Kılıçdaroğlu karşımıza yine kamuyu çıkarıyor, "Kamuda türban olmaz" diyor.

CHP'nin Abant toplantısında doğrusu farklı bir şeyler çıkar diye her şeye rağmen bir beklentim vardı. Çünkü olmalıydı, çıkmalıydı. Abant geleneği öyleydi, orada fikir fırtınaları yaratılırdı. Bir halkoylaması geçirmiştik ve çıkan sonuç herkes için yeni uyarıcılar taşıyordu. Sonuç bildirgesinde "CHP'nin rotasından sapmayarak kararlılıkla yoluna devam edeceği" söyleniyor. Sapacağını zaten kimseler bekliyor değildi. Fakat bu ifade bile o rotanın kendileri için de pek de güven verici olmadığını yeterince açık ifade ediyor. Rota ile ilgili sorular olmasa böyle bir kararlılık ifadesine de gerek olmazdı.

Yine de bir şey var, Kılıçdaroğlu "üniversitelerde türbana karşı değiliz" demiş. Yani yol açıcı değil ama izleyici olacaklar, karşı olmayacaklar. Bu da bir gelişme kuşkusuz. Fakat Türkiye'nin çözüm bekleyen sorunları daha fazlasını talep ediyor. Daha fazlası için CHP'nin köklü bir değişime girmesi zorunlu ama kanımca bu olanaksız. Fakat hiç değilse yapıcı bir muhalefet olarak ortaya çıkmalı. Baykal çizgisi ile bir fark olacaksa bu yalnızca bir söylem farkı olamaz.

Aslında söylem farkı dahi önemli.

Toplumu geren söylem ve politikalarla CHP hiçbir şey kazanmış olmadığını bu halkoylaması sonucunda görmüş olmalı. Kendi kazanmadığı gibi Türkiye'ye çok şey kaybettirdi. Zararın neresinden dönülürse kârdır. CHP şimdi dönülecek noktayı gerçekçi saptamalıdır.

Nereden dönülmeli?

Söyledim, CHP'den köklü değişim beklenilmemeli, CHP geleneği böyle bir dönüşüme müsait değildir. Fakat şunu yapabilirler; iç iktidar korkularından kurtulup kendi içlerinde farklı seslerin dışa vurmasına izin verebilirler. Kılıçdaroğlu bunu yapabilir ve kanımca yapabileceği tek şey de budur. Nitekim, Abant toplantısında bazı milletvekilleri farklı görüşler dile getirmişler. Devlet ve PKK arasında yapılan barış görüşmelerini olumlulmuş, umut verici bulmuşlar. "AKP Kürt sorununu tek başına çözemez, CHP çözüme mutlaka öncülük etmeli ve artık tekçi, milliyetçi politikalarından ve söylemlerden vazgeçmeli" demişler.

Bu tür ileri düşüncelerin CHP'de parti politikası haline gelebileceğini hiç sanmıyorum fakat parti politikası halini almış olmasa bile merkez korkusu olmadan dile getirilmesini yalnız CHP için değil Türkiye için önemli buluyorum. Dün ihanetle eş tutulan kimi görüşlerin bugün CHP içinden de dile getirilebilmesi ama dışa açık biçimde de dile gelmesi, içine girdiğimiz aşırı kutuplaşmayı yumuşatacaktır. Bizde gayet ucuza giden "hainlik" söylemini bitirecek yerini "farklılık" söylemine bırakacaktır. Partisini köklü bir değişime uğratması mümkün olmayan Kılıçdaroğlu bu farkı yaratabilir. Yaratabilirse kendine düşen misyonu da yerine getirmiş olur.

Kısacası, dönülmesi gereken köşe, CHP'nin somut çözümler üstüne konuşmak kaydıyla hem kendi içinde hem dışında "hainler-vatanseverler" siyasetine son vermesidir.

nabi.y@superonline.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Emir-komuta cumhuriyeti biterken

Nabi Yağcı 14.10.2010

HSYK içinde dört asil üç yedek üyenin istifası tartışmalara neden oldu, Başbakan bu istifaları **"dört dörtlük şov"** olarak niteledi ve istifada **"geç kaldınız"** dedi. Anamuhalefet partisi lideri Kılıçdaroğlu ise Başbakan'ın sözlerini eleştirmekle kalmadı, gelişmeleri **"AKP'nin yargı kollarının"** oluşumu olarak değerlendirdi. Başbakan'ın sözleri de olaya müdahil oluşu da gereksizdi, kısmi anayasa değişikliğiyle yargıda yapısal değişim sürecinin başladığı noktada artık bu süreç siyasetin malzemesi yapılmamalıydı. Kılıçdaroğlu ise sanki Anayasa değişikliği olmamış gibi konuşuyor.

Oysa bu istifalar HSYK'yı yapısal bir değişime uğratan yargı reformunun bir sonucudur. Hem bu reforma bir tepkidir hem de geleceğe hazırlık. İstifa edenlerin daha önce kendilerinin yaptıkları açıklamalardan zihniyetlerini bilmekteyiz. HSYK'nın yapısının şimdiden değişmeye başlamasıyla bu üyeler orada bulunma misyonlarının bittiğini görüyorlar.

Halkoylamasının sonuçlarına, yani yüzde 58, yüzde 42'ye odaklanılmış olması Anayasa değişikliklerinin daha şimdiden doğurduğu ve doğuracağı değişiklikleri görmeyi engelliyor. Nasıl ki, referandum sürecine de, getirilen değişiklik paketinin içeriğinden çok, siyasi kutuplaşma damga basmış ise, yine bu hava sürmekte.

Bu durum “**değişeni**” görmemizi engelliyor.

Önceden atılmış olan adımlar da içinde ama esas olarak kısmi Anayasa değişikliğiyle birlikte vesayet rejimini ayakta tutan yapı değişiyor. Demokratik olmayan eski yapıyı birarada tutan ve devamını sağlayan temel unsur asker gibi fiili bir güçten önce ideolojiyi yeniden üreten mekanizmalardır. Kemalist-militarist ideolojiyi öteden beri eleştiren bizler devletin ideolojik aygıtları içinde, bürokratik mekanizmaların ideolojiyi “**yeniden üretme**” rollerini yeterince dikkate almadığımızı düşünüyorum. Referandum kampanyaları boyunca yapılan tartışmalar aslında hayli zengin bir bilgi birikimi yarattı. Daha önceki bir yazımda Demokratik Yargı Derneği Eşbaşkanı Osman Can’ın düşünsel katkısına ilişkin olarak bu konuya değinmiştim.

Devletin dayandığı ideolojinin eğitim kurumları başta olmak üzere, resmî tarih ve medya yoluyla yeniden üretildiğini biliyoruz ama bürokratik yapıların, kurumların bu ideolojinin yeniden üretimdeki rollerinin, **mesele tarif değil de “değiştirme”** olunca son derece önemli olduğunu fark etmediğimizi düşünüyorum.

Bunun nedenini ise a) devleti iyi tanımamak, somut kavramamak b) bilinçli veya bilinçaltı olarak düşüncede tepeden değiştirmeci sol şablonlardan büsbütün kurtulamamış olmak ya da başka deyişle somut durumun somut analizini yapmada yetersiz kalmak olarak görüyorum.

Basitleştirerek şöyle söyleyebilirim: Vesayet rejimine militarist karakteri veren özellik bu siyasi rejimin emir-komuta rejimi olmasıdır. Askeriyede emir-komuta olmazsa olmazdır ama bu temel işleyiş devletin temel kuruluş mekanizması olarak sivil alanlara da yayılınca ortaya militarist rejim dediğimiz yapı çıkar.

Üzerine Kemalizm veya bir başka etiket yapıştırmadan önce militarist devlet ideolojisinin başlıbaşına bir ideoloji olduğunu ve bunun taşıyıcı kurumlarının en başında ise asker ve yargı bürokrasisi geldiğini görmek gerek. Tek tek askerlerin ya da yargıçların düşünceleri, ideolojileri ne olursa olsun bu yapı onları bu emir-komuta zinciri içine alır ve bu aynı hiyerarşiye tabi kılar. Karşı çıkan ise sistemin dışına atılır.

Bu yapı kendi içine kapalı bir yapıdır, kooptasyon yani kendi kendini seçme, “**devşirme**” yoluyla varlığını idame ettirir. Referandum süreci içinde yargının yapılanmasını daha iyi anlar olmuştuk. Bu dediğime en iyi örnek HSYK’nın yapısı ve işleyişiydi. Böylece yargıdaki kendi kendisini seçen mekanizmayı öğrenmiştik artık. Ne var ki, pek çoğumuz bu mekanizmayı yalnızca yargının tarafsızlığını ya da bağımsızlığını ortadan kaldırdığı için demokratik olmadığını söylemekle yetindik. Elbette bu böyleydi ama bu yapının bundan daha vahim bir işlevi vardı. Militarist ideolojiyi yani basitçe söylersem emir-komuta ideolojisini her gün yeniden üreten bir yapı olduğunu görmedik veya yeterince göremedik, yeterince gösteremedik.

Başka faktörleri de saymak gerek ama bana, son değişikliklerde en temel ve stratejik değişiklik olarak çok önemli görünen husus, HSYK ve YAŞ kararlarına yargı yolunun açılması ve HSYK ve Anayasa Mahkemesi üyeliklerine seçim yolunun getirilmesidir. Bu iki nokta birbirini tamamlıyor. Böylece ilk kademe adalet mahkemesi yargıçlarının terfi-tayin ve sicilleri üstünde HSYK’nın ve dolaylı olarak da Yargıtay’ın belirleyici rollerinin kalktığını görmeleri onların kendilerini gerçekten bağımsız hissetmelerini getirecektir. Yargıçlar artık Yargıtay’ın hoşuna gidecek kararlar üretmek zorunda olduklarını düşünmeyeceklerdir. Daha yapılacak çok şey olsa da ancak şimdi bağımsız bir yargıdan söz etmeye başlayabiliriz.

Asker ve yargı bürokrasisinin, militarist ideolojisinin hegemonyasındaki “emir-komuta cumhuriyetinin” sonuna geldiğimizi rahatlıkla söyleyebiliyorum.

nabi.y@superonline.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Karar verin, ikisi aynı anda olamaz

Nabi Yağcı 16.10.2010

18 ekim pazartesi günü, KCK Operasyonu adıyla anılan dava başlayacak ve yalnız bizim değil yabancı kamuoyunun da gözü kulağı o gün orada olacak. KCK Operasyonu olarak adlandırılması, sanki dar bir örgüte yönelik çok alışık olduğumuz polis operasyonlarından biri izlenimini yaratıyor. Kendimizi kandırmayalım bu sıradan değil önemli bir siyasi davadır.

Bu operasyonla 1700 kişi gözaltına alınmış, ilk sorguda onun ancak 100 kadarı serbest bırakılmış 1500 kadarı ise tutuklanmıştı. Yani neredeyse kitlesel bir gözaltı ve tutuklamadan söz etmekteyiz. Bu durum hiç de normal sayılacak bir durum değil, işte bu nedenle gözümüz, kulağımız ve aklımız bu dava üstünde olacak.

Durumun hiç de normal gözükmemesi, bu kitlesel tutuklamaların "demokratik açılım" vaat etmiş bir hükümetin iktidarı altında yapılmış olmasındandır. Üstelik bunca insanın dava açılmadan özgürlüklerinin iki yıla yaklaşan uzun bir süre için ellerinden alınmış olması bir anlamda bir ceza, yargısız infaz niteliği kazanmıştır. 12 Eylül halkoylamasıyla demokrasi karnesinde itibarını yükselten ülkemizin fotoğrafında böyle bir davanın görülüyor olması dahi karartıcı bir lekedir. Ayrıca PKK'nin eylemsizlik kararı aldığı ve süreyi uzattığı koşullar altında bu uzun süren tutukluluk hali olağan bir durum olarak görünmeyeceği gibi vicdan ve adalet duygularımızı da yaralıyor.

Bunlar meselenin görünen yanlarıyla ilgili, bir de derinliği var. Böyle bir kitlesel tutuklama ve böyle bir davanın açılmış olması neresinden bakarsanız bakın normal görünmüyorsa sormak gerekiyor; Amaç ne, ne yapılmak isteniyor?

Birçok neden sayılabilir, sayıldı da ama bunlar meselenin özüne değgin değildir. PKK'nin eylemsizlik kararı meselenin ne olduğunu anlamaya hizmet ediyor. Eylemsizlik kararına rağmen, silaha sarılmamış, eylemsiz halde bulunan dokuz PKK militanının askerî operasyonla öldürülmüş olması bu sorunun doğru yanıtlarını bulmayı kolaylaştırıcıdır. Eylemsizlik, ateşkes sürerken bu operasyon neden yapıldı? Bu soruyu, ben de dâhil medyada pek çok kişi sordu ama ne hükümetten ne de başka yerlerden bir yanıt geldi.

Kanımca yukarıdaki sorunun yanıtı bu sessizlikte gizlidir.

Hükümet sessiz ama durum sessiz değil, Güneydoğu'da askerî operasyonlar sürüyor. Son olarak Tunceli'nin Ovacık İlçesi'nde çıkan çatışmada iki asker ve bir PKK militanı öldü. Basından öğrendiğimize göre bu çatışmanın ardından şimdi bölgede büyük bir operasyon yapılmakta. Yine basından öğrendiğimize göre Öcalan ile görüşmeler de kesilmiş durumda.

Neler oluyor gerçekten?

Olan şu: Kürt meselemiz geleneksel devlet politikalarıyla çözülmek isteniyor, bundan vazgeçilmediği görünüyor. Devletin bu sorunu çözmede uyguladığı politikalar öteden beri şiddete dayalı tasfiye ve asimilasyon politikaları oldu. Bazen biri bazen öteki öne çıkarıldı ama her zaman iki yön de var olageldi. Fakat hiçbir zaman Kürtleri muhatap alarak barışçı, demokratik çözüm yoluna gidilmedi. Öcalan ile görüşmelerin başlamasıyla ya da bu görüşmelerin yapıldığının yarı-resmî açıklanmasıyla ve Cumhurbaşkanı'nın, Ahmet Türk ve Aysel Tuğluk ile görüşeceği söylendiğinde çözüm için yeni bir politika seçileceği umutları doğmuştu. Fakat son gelişmeler bu umutları zayıflatmış durumda.

Öyle görünüyor ki AKP hükümeti Kürt meselesinde “tasfiye mi, çözüm mü” ikilemi karşısında kararsız. Seçimlerden önce bir karar verecek gibi de gözükmüyor. Zira PKK’yi tasfiye ederek meseleyi bitirmeyi düşünmenin çözümsüzlük demek olduğunu hükümetin göremediğini düşünmek hayli zor. Bunca istihbarî bilgilere sahip olan hükümet PKK’yi tasfiye edemeyeceğini öğrenmiş olmalı. Yok eğer gerçekten göremiyor, çözümü çözümsüzlükte yani tasfiyede görüyorsa durum vahimdir gerçekten.

Gelişmelere bakarak, hükümetin, Kürtlere karşı devletin geleneksel siyasetini en azından seçimlere kadar sürdüreceğini tahmin ediyorum.

Silâhların bırakılmasını sağlamakla, PKK’nin tasfiyesi birlikte düşünülemeyecek iki ayrı şeydir. Tasfiye düşünülüyorsa silahların bırakılması ve barış düşünülemez. PKK’nin Suriye, İran, Kuzey Irak üzerinden tasfiye edilebileceğini düşünmek de ham hayaldir. Bu yolun yanlışlığını görebilmek için derin bilgilere sahip olmak da gerekmiyor aslında.

Geçenlerde Mehmet Ali Birand bu politikanın yanlışlığıyla ilgili dikkat çekici bir yazı yazmıştı. Yazısında “Türkiye Cumhuriyeti Devleti, genelde terörle mücadeleye öncelik vermiştir. **‘PKK yok edilsin, ondan sonra Kürt sorununda adımlar atalım, aksi halde boyun eğmiş oluruz’** mantığıyla hareket etmiştir” diyor ama artık bu yolun çözümsüzlük demek olduğunu söylüyordu Birand. Çok haklı.

Ya siyaset ya silâh. Ya tasfiye ya çözüm...

nabi.y@superonline.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Yargılananlarla dayanışma

Nabi Yağcı 18.10.2010

Bu yazımı sizler okurken eğer bir engel olmaz ise KCK davasını izlemek üzere Diyarbakır’da olmuş olacağım. Bu davanın önemini anlamak için orada olmak gerekmez aslında, gelişmeleri izleyen herkes bu önemin farkındadır. Fakat taş yerinde ağırdır, havayı yerinde koklamak atan nabızı duymak önemli.

Daha önemlisi ise dayanışma içinde olmaktır.

Günümüz dünyasında sınırlar hızla eriyor, farklı ülkelerde yaşıyor olsak da zulme ve adaletsizliğe karşı dayanışma olanakları hiç olmadığı kadar artmış durumda. İletişim devrimi bir anda milyonlarca insan arasında dayanışma ağlarının kurulabilmesine imkân tanıyor. Bu sayede sivil toplum güçlerinin etkinlik sağlama potansiyelleri çok arttı. Bunun yakın bir örneğini kısmi Anayasa değişikliği için halkoylamasına gidiş sürecinde yaşadık ve sonuç da aldık.

Ülkemize barış gelecekse en önce Kürt, Türk iki halkın dayanışmasıyla gelecek, barış geldiğinde ise birlikte yan yana yaşayacak olanlar yine aynı insanlar olacak.

Fakat maalesef son yıllarda kısır politikacılar müthiş bir Kürt düşmanlığı yaydılar. Kürt düşmanlığını oy kazandıran kârlı bir ticaret metaı olarak gördüler. Bu düşmanlığı otuz yıldır süren savaşın otomatik sonucu olarak görmek de doğru değil. Elbette bir yerde savaş varsa orada kin ve nefretin tohumları atılır. Elbette ölümler intikam duygularını ateşler. Fakat bizde olanlar, yayılan keskin Kürt düşmanlığı yalnızca bununla

açıklanamaz. Kimileri “Kürtler bizden uzak dursun da isterse toprak verelim” demek aymazlığına kadar gerilediler. Üstelik kimin malını kime verdiklerini dahi düşünmeden.

Son zamanlarda bütün dikkatimizi işlerin daha kötüye gitmemesine, yeni ölümlerin gelmemesine, silâhların susmasına verdik. Sorunun öbür boyutlarını, zaman zaman aklımıza getirsek de genelde atlıyoruz, üstüne kafa yormuyoruz. Biraz da galiba yıllardır aynı şeyleri okuyup yazdığımız, işittiğimiz için kafalarımızın yorulmasından kaynaklanıyor bu atlamalar. Hele bir silâhları sussun, hele bir barış gelsin gerisi kolay demenin kolaycılığına kaçıyoruz.

Görmüş geçirmiş bir Kürt aydını “Biz son kuşağız, sorunu çözmek için son fırsat, yeni kuşaklar öfke ile büyüyorlar” demişti. Bu kuşak farkı her iki taraf için de geçerli. Bizler de batıda Kürt-Türk düşmanlığını bilmeyen son kuşaklarız. Eğer biraz sokağa kulak vererseniz bu konuda gençlerin tepkilerinin ne denli ürküntü verici olduğunu görürsünüz.

Bir toplum kin ve nefret duyguları üstüne ne demokrasi ne uygarlık kurabilir. Kin ve nefret duyguları el bombası gibidir bugün buna yarın başkasına atılır. Bugün Kürtlere, Ermenilere yönelik yarın kendisi gibi düşünmeyen herkese. Çünkü tepkilerimizin kaynağındaki kimya bozulmuştur bir kere. İnsanca tepkilerin yerini, normal karıştıkların yerini ancak düşmana gösterilebilir tepkiler almıştır. Benden yana olmayan düşmandır; ya vatanseversinizdir ya da hain; ya sev ya terk et...

Toplumumuzda nefret duygularının gemi azya alıp gitmesi, bu can alıcı kötüye gidiş mutlaka durdurulmalı. Zaman zaman etrafımızı sessizliğin sarması yanıltmamalı bizi. Son olarak Dört Yol olayında gördüğümüz gibi provokasyonlara alet olmaya hazır kitlelerin varlığı küçümsenmemeli. Çıkan olaylarda yalnızca provokatörler görülmemeli, provokasyonlara kolayca kapılan toplulukların varlığı hiç de küçümsenecek gibi değil.

Toplumumuzun ruh sağlığını etkileyen bu kötüye gidiş nasıl önlenebilir?

Çok şey söylemek gerek ama ben en keskin olduğu noktadan kırılmaya uğratılarak yanıtını veriyorum. Bu keskin nokta şüphesiz Kürt sorunudur ama onun da içinde bir can damarı var: PKK ve Öcalan.

İyi biliyorum ki bu konuda konuşmak haklı haksız otuz yıl boyunca yaratılmış olan çatışma dili nedeniyle zordur. Değiştirmek daha da zor. Ama bilinmeli ki, bugün Kürt sorununu çözmek isteyenler dahi yaratılmış olan bu savaş dilinin esiri durumundalar; her iki taraf için de savaş dili, terminolojisi siyasetin maddi gücüne dönüşmüş ve karşımıza fizik bir duvar, etten bir duvar, nefret hissiyle dolu insanlar topluluğu çıkarmıştır. Bu dilin ördüğü duvarın siyaseti nasıl etkilediğini görüyoruz işte; Öcalan ile görüşenler görüştük diyemediler bir türlü, ıkındılar sıkındılar. Görüştük dediklerinde ise hepimiz bayram çocukları gibi sevindik, barış yolunda bir adım diye.

Eğer baskıya uğrayan taraf Kürtler ise, ki kuşkusuz öyle, Kürtlerin mağdur oldukları her olayda dayanışma göstermek de Türklere düşer. Bu nedenle KCK davasını yalnızca izlemek değil, yargılananlarla dayanışma göstermek gerek. Dayanışma örnekleri arttıkça, dayanışma duygusu geliştikçe bu durum psikolojimize ve oradan da dilimize yansiyacaktır. Bu yolla, telaffuzu daha zor sözcükleri de nefret duygularından arınmış olarak telaffuz edebileceğiz.

nabi.y@superonline.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Hazmetme önemli

Nabi Yağcı 21.10.2010

Diyarbakır'da geçen üç yoğun günden sonra evimdeyim, geceyarısı döndüm, öğlen üzeri uyanabildim ve kalkıp bilgisayarımın başına oturdum. Heybemde toplanmış bir dolu yeni bilgi, izlenim, kafamın içinde sıraya dizilmeyi bekleyen sayısız fotoğraf karesi var.

Hazmetmemi bekliyorlar.

Hazım sürecinin önemini herkes bilir, ben de biliyorum, ama hazım için kendimize zaman ayırmak gerektiğini çoğu zaman unuturuz. Kafamızdaki fotoğraf karelerini acele ile yan yana getirir ve bir sonuç çıkarırız ondan. Acaba çıkardığımız sonuç çıkabilecek sonuçların hepsini yansıtıyor mu sorusunu atlarız çoğunlukla. Asıl önemli olan sonuç çıkarmak için acele ettiğimizin farkında olmamaktır. Neden öyle acele davranırız bilmem. Sanki arkamızdan atlı kovalıyor gibi.

Birbiriyle çelişen veya çelişik gibi görünen, uzlaşmaz gibi duran farklı parçaları aceleyle monte etme girişimimiz, yanıtı henüz belirsiz sorulara yanıt bulmaya kendimizi mecbur hissetmemizden kaynaklanıyor. Sorumluluk duygusuyla bu mecburiyet hissi arasındaki zorunlu durağı fark edemiyoruz gibi.

Özellikle sol kültürden iyi bildiğim bir husus var. Çözünsüz sorularımızın olduğunu açık dille ifade edememek ve daha vahimi bunun farkında bile olmamak. "Yahu arkadaş ben bu sorunun yanıtını bilmiyorum" dediğimiz durumlar yoksa ya da pek az ise, dilimizdeki jilet gibi bu ütülü pantolon hali kafamızın da "ütüleme" yöntemiyle çalıştığını gösterir aslında. Yani hayatın tüm kırıksıklıklarını indirgemeci mantığımızla ütüler, düzleştirir güya hayatın düğümlerini çözmüş oluruz. Kâğıt üzerinde çözümdür bu. Oysa kafamızın içindeki bu plato düzlükleri ile hayatın inişli çıkışlı yolları, dağları, tepeleri, uçurumları arasında derin bir uyumsuzluk vardır ama biz bunun farkında bile değilizdir. Biz hayatı yorumlamaya çalışırken onun bizim yanıımızdan selamsız sabahsız akıp gittiğini fark etmeyiz bile.

Eklektik düşüncenin faziletini keşfedeli hayli zaman oldu. Bu keşif tümüyle kendiliğinden tezahür etmişti, başlangıcı hapishane günlerime uzanır. Kimselere anında yanıt vermek zorunda olmadığım durumda sahici sorularımın baş başa kalmıştım. Hapishanenin insanı dış dünyadan tecrit koşulları kendimi kandıracak sahici olmayan yanıtlar üretmemi engelliyordu. Sosyalizmin duvarlarının çöküşüyle birlikte üstüme yıkılan sorular öylesine devasa sorulardı ki çözümüm yok diye onları gözardı etmek de mümkün olamıyordu. Soruların büyüklüğü nedeniyle birbiriyle çelişik hatta uzlaşmaz gibi görünen yanıtlarından birini tercih edip öbürünü çöpe atamıyordunuz. Böylece kafamın içinde bir arabaya koşulmuş iki at gibi bu farklı soru ve yanıtların yan yana koşmasına izin verdim, daha doğrusu vermek zorunda kaldım. Eklektik düşünce tarzı dediğim budur. Zaman içinde şunu fark eder oldum; beni görmediklerimi görmeye iten tam da bu eklektik haldir. Bir süre sonra yanıtları neredeyse kendiliğinden gelmeye başladı.

Aslında bu dediğimi pek çok insan deneylemiştir. Çözemedi yattığımız bir problemi sabah çözmüş olarak uyandığımız durumlar yaşamışızdır. Beynimizin işleyişiyle ilgili bu mekanizmanın aslında toplumsal yaşamımızda da geçerli olduğunu söylüyorum.

Kendi yaşadığım bu deneyden yola çıkarak, *Taraf* yazılarımın üst başlığında duran "Neden olmasın" sorusunu artık kendime düstur edinmişim.

İşte hazım süreci dediğim şey böyle bir şey...

Murat Belge KCK davasıyla ilgili yazısında Türkiye'nin sorunlarının çözümünde bekleme odası benzetmesini kullanmış. Çok yerinde bir benzetme. Ben de bekleme odasının bir hazmetme süreci olduğunu ekliyorum.

Kuşkusuz bunun farkında olduğumuz sürece bu bekleme odası işe yarayacak. Bunun için biraz sabır gerekiyor.

Murat'ın o yazısı üstüne ufak bir not düşmeliyim. KCK davasının ilk gününde mahkeme dinleyiciler için sınırlı sayıda yer ayırmıştı. Sanırım 90 kişiyle sınırlıydı. BDP'li arkadaşların bu sayıda izleyiciyi içeri alabilmek için hayli terk döktüklerine şahidim. Fakat bulunduğumuz adliye koridoru öylesin basıktı ki, yüzü aşkın yerli yabancı izleyici bu daracık yerde sıkışmış, havasızlıktan bunalmıştı. Ön tarafta ise BDP'li yöneticiler sorunu çözmek için ter döküyorlardı.

Ben, Ufuk Uras, Doğan Tarkan, Erol Katırcıoğlu bir köşede laflıyorduk. Kim söyledi bilmiyorum, uzaktan Murat'ı göstererek "Murat çok sıkılmış" dedi. Baktım öyleydi hakikaten. Yazısından anladığıma göre sonra sabrı taşır çıkmış. Sabıyla tanınan Murat sanırım havasızlığa dayanamamıştı.

Ama BDP yöneticileri polislerle tartışarak sonunda hepimizi içeri almayı başarmışlardı; Biraz gecikerek de olsa mahkeme salonuna girebilmiştik. Şöyle bir şey yaşadım: Çağrılınca öne gittim, yanımda bir tutuklu yakını BDP'lilerle içeri girmek için tartışıyor. Benim yerime o girsin istedim ama yönetici arkadaş o tutuklu yakınının isteğini kabul etmedi ve ben girdim.

nabi.y@superonline.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Asıl kapaşmaya doğru

Nabi Yağcı 23.10.2010

Son günlerde üst üste gelen, hayra alamet olmadığı her halinden belli olaylar üstüne çenemi elime dayayıp düşünüyorum. Olayları bir iskambil destesinin kâğıtları gibi önüme serip fal açmaya çalışıyorum. Fal benzetmem lâfın gelişi olsa da tümüyle de laf gelişi değil.

12 Eylül 2010 halkoylamasına pek yerinde bir tanımla milât demiştik; milâttan öncesi olayların dizilişinin anlamı belliydi, bir sır yoktu. Her şey, devletin harim-i ismetine dokunan 'evet'in yolunu kesmek içindi. Örneğin yüksek yargı azıcık örtünmek gereğini dahi duymaksızın 'hayır'a açık çağrı yapmıştı. Ve bizler hiç şaşırmamıştık buna.

Fakat 12 eylül sonrası bugünlerde son gelişmeler benim için o denli açık görünmüyor. Her zaman haşmetli cübbesi ve apoletleriyle soğuk bir kibirli sfenks duruşu içinde görüntü veren Yargıtay Başsavcısı'nın son ultimatomu itiraf edeyim ki benim açımdan beklenmedik oldu. Yanlış anlaşılmasın. Yargıtay Başsavcısı'ndan demokrasi için derde deva bir şey beklediğimden değil. Hayır. Böyle bir hizaya sokma ultimatomu dün olsaydı hiç şaşırmazdım. Birkaç kez olmuştu da zaten. O halde şimdi bana niye beklenmedik geldi?

Kıran kırana mücadeleyle giden bir halkoylaması yaşadık ve sonuçta yüzde 58 Anayasa değişikliğine evet dedi. Herkes de iyi biliyordu ki, bu değişikliğin merkezinde yüksek yargı oligarşisinin yasama üstündeki vesayetine son vermektir ki, bu değişiklik 12 Eylül darbe Anayasası'nın baypas edilmesi anlamına geliyordu. Bu yolda bir halk iradesi ortaya çıkmıştı. Anayasa Mahkemesi başta olmak üzere yüksek yargının ortaya çıkan bu iradeye saygı göstermesinden öte bu sonucu dikkate alması bir hukuk devletinde yargının görevi gereği idi.

AYM Başkanı Haşim Kılıç'ın son açıklamalarını CHP böyle okumak yerine, hukuk üzerinden değil siyaset üzerinden okudu. Oysa anayasada yapılan değişikliklerin ruhuna uygun davranmak bir Anayasa Mahkemesi başkanının görevi gereği idi. Zira ortaya açık bir tablo çıkmıştı; bu anayasa artık kimse tarafından meşru

temelleri olan bir anayasa olarak görülmüyordu ve değişmesin diyen bir babayiğit de yoktu. Dahası, yapılan son kısmi değişikliklerle, bu anayasanın pek çok hükmü, özellikle başlangıç hükümleri çelişiyordu ve hatta bana göre bir kan uyuşmazlığı doğmuştu. Bunu dikkate almak en başta Anayasa Mahkemesi'nin göreviydi. Örneğin bugün AYM'nin önüne bir parti kapatma davası gelse artık AYM mevcut anayasanın başlangıç hükümlerine dayanarak, esasa girip kapatma kararı veremez. Verdiği önceki kararları da emsal gösteremez. İşte bu kan uyuşmazlığını gören Haşim Kılıç, Anayasa'nın değiştirilemez, değiştirilmesi teklif dahi edilemez olan hükümlerine çok yerinde olarak dikkat çekmişti. Başka deyişle son kısmi anayasa değişikliğinden sonra yeni bir anayasa yapılmaksızın meşru ve kabul edilebilir bir anayasal düzenin varlığından söz edilemez.

Buna rağmen hâlâ 12 Eylül dikta Anayasası'nın statükosunu savunmak siyaseten olabilir, öyle bir yolu bir siyaset seçmiş olabilir fakat işaret ettiğim gibi bu yol artık hukuken savunulamaz. AYM Başkanı Haşim Kılıç statüko kibrinden söz ettiğinde gerçekten de siyaseti değil yargıyı kastettiğini düşünmüştüm. Nitekim Yargıtay Başsavcısı'nın ultimatomu ancak böyle açıklanabilir.

Aynı nedenle Ahmet Altan Yargıtay Başsavcısı'nın konuşmasına, "yasama yargı kararlarına bağlı olmak zorunda değildir" diyerek itiraz etmede yerden göğe hem haklı hem de hukuken doğrudur. Üstelik, son Anayasa oylamasıyla halk iradesi TBMM'nin yasama yetkisi üstündeki yargı oligarşisinin vesayetini kaldırmıştır. Bir siyasetçi, CHP'nin yaptığı gibi bunu görmezden gelebilir ama yüksek yerlerde otursalar da yargıçlar nihayetinde devlet memurudurlar ve yeni yasanın kendilerine tebliğ ettiğini görmek ve uygulamak zorundadırlar. Tersine yaptıklarında Ahmet gibi sormamız gerekir, " Ne hakla ve ne cüretle?"

Dün de bu cüret vardı ama bugünün farkı bu cüretin artık hukuken de siyaseten de meşru temelleri kalmamıştır. Buna rağmen bu cüret gösteriliyorsa bu durum yeni bir şeylere işaret diye yorumlanmalı.

Başörtüsü sorununu çözmek için siyasi partiler arasında bir mutabakat eğilimi doğduğu bir sırada Yargıtay Başsavcısı esas olarak CHP'yi daha doğrusu Kılıçdaroğlu'yu hedef alan bir ultimatom veriyor. Aynı günlerde ilköğretim okullarına başörtüsü ile girme provokasyonları yapılıyor. Ardından CHP uzlaşma komisyonundan çekiliyor...

Bütün bunlar demokratik değişim yanlılarının dikkatle izlemesi gereken yeni hazırlıklardır. Yalnızca başörtüsüne özgürlüğü hedef alan değil, laiklik üzerinden yeni anayasa yapmanın önünü şimdiden kesme hazırlıkları olarak görünüyor bana.

nabi.y@superonline.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Kendini egemen hissetmek

Nabi Yağcı 25.10.2010

Hele de solcuysanız, düzenin muhalifiyseniz kendinizi apriori olarak ezilenden, mağdurdan yana yanlışsız tutum alan olarak görürsünüz. Yanlışlarımız olsa bile "iyi niyetimizden" kimse zinhar şüphe etmemelidir, zira bizler solcuyuz, demokratız, liberaliz, hümanistiz, mütedeyyin insanlarız vs.

Yaptıklarımız, söylediklerimiz kimliğimizin değil, kimliğimiz yapıp etmelerimizin güvencesidir! Değil mi ki solculuğunu ilân etmişsin, pekâlâ "ulusalcı" da olabilirsin, kimsenin seni "milliyetçi" olarak eleştirmeye hakkı yoktur!..

Egemen topluluğun ya da egemen ulusun bir mensubu oluşumuz ise bir marangoz hatası ya da bir doğum kazasıdır o kadar; mağdurların mağduriyeti konusunda solcu, demokrat, hümanist, liberal, mütedeyyin olan bizlerin hiçbir kusuru veya vebali yoktur, kurulu düzenin suçudur bu, bizimle bir ilgisi olamaz! Bizler yaptıklarımız nedeniyle değil en fazla yapamadıklarımızdan sorumluyuzdur. Örneğin, neden, devrim yapmayı becerip de mağdur ve mazlumlara, ezilen ve sömürülenleri kurtaramadık gibisinden!

Diyarbakır izlenimlerimden, üstünde sonra düşünmek üzere heybeme attıklarım var demiştim. KCK davasını Diyarbakır Büyükşehir Belediyesi önünde sakince izleyen halkın içinde dolanırken Türkçe bir şey söylesem sanki havadaki sihir bozarmışım gibi geldi bana diye yazmıştım. Neden öyle hissettiğim üstüne bugün düşündüğümde bu duygunun açık söyleyeyim, aslında bir utanç duygusu olduğunu fark ediyorum şimdi.

Dilimden utanmışım aslında...

İnsan dilinden utanır mı, neden utansın? Dil, üstüne giydiğin bir elbise değil ki utanasınız. Üstelik elbisenizden de utanmak gerekmez. Anadiliniz, üzerinizdeki deri gibidir, doğuşunuzdan olan siyah, sarı, beyaz deri. Derisinden utanır mı insan?

Evet, utanır, utanacağı durumlar vardır. Eğer ben, siyah köleler içinde dolaşan bir beyaz derili olsaydım, kişi olarak hiçbir siyahı kamçılamaş olmasam da derimin renginden dolayı utanırdım. Onların bana bakışı altında ezilirdim, bir beyaz derili olarak beyaz derili atalarımın onlara yaptıklarından dolayı utanç duyardım.

Caz müziğini severim, dinlerken gözümün önüne hep pamuk plantasyonlarında yarı çıplak çalışan, beyazın "zenci" diye adlandırdığı siyah derili insanların, yaşam acısını katlanılabilir kılan şarkıya dönüşmüş feryatları gelir. *Referans* gazetesinde yazarken bir yazımda, yanlışlığını bildiğim halde dil alışkanlığıyla "zenci" demiştim de bir okurumun beni çok kibarca uyaran e-mailini almış, hatamdan çok utanmıştım. Sonraki yazımda yanlışlıktan dolayı özür dilemiştim.

Tıpkı bu örnekte olduğu gibi kullandığınız sözcükler nedeniyle utanacağımız durumlar pek çoktur fakat o sözcüklerin kaynağı olan dilden utanacağım aklıma hiç gelmezdi, bir hafta öncesine dek...

Diyarbakır'a, Güneydoğu'ya ilk kez gidiyor değildim, yıllardır çok Kürt arkadaşım, dostum, yoldaşım vardı ama bu duyguyu hiç duymamıştım. Sanırım bunun nedeni KCK davasının yaratmış olduğu oradaki çok özel atmosfer oldu.

Anadilim Türkçeyi bir kültür dili olarak kullanıp onu bilimde, edebiyatta, sanatta, felsefede geliştirmek, severek oya gibi işlemek yerine, başka halkları ezip sindirmek, asimile etmek için, namluya sürülmüş bir mermi gibi siyasetin silahı olarak kullanılmış olmasından dolayıdır utancım. Üstelik bu kültür emperyalizminin tarihî serüvenini de biliyorum artık.

Komünist olduğumdan beri etnik kökenim beni hiç ilgilendirmemişti, Türk müyüm, Çerkes mi hiç aldırmamıştım. Yine de aldırıldığım yok, ben insanım. Fakat ilk kez müthiş sarsılarak, Hrant Dink'in haince katledildiği o gün, onun kaldırılma yatan, ayakkabısının tabanı delik cansız bedenini gördüğüm o gün ilk kez "Türklüğümü" fark etmiş ve bundan utanmıştım; "Türklüğümde utanıyorum" diye yazmıştım. Bu duygum, yerli yersiz kullandığımız "insanlığımdan utanıyorum" der gibi bir öfke ifadesi değildi, yoksa öyle de diyebilirdim ve çok doğru da olurdu. Öfkeliydim de ama gerçek bir utanç duygusunun, bir ezilmişlik hissinin ifadesiydi bu dediğim, öfkenin değil.

Çünkü solcu da olsam, demokrat, hümanist de olsam egemen ve ezen bir ulusun bir ferdi olduğumu ilk kez o gün iliklerime kadar duymuştum. Kendimin "milli uyanışı" idi bu. Milliyetime uyanmış ama gurur duymamıştım.

Hrant için, Ermeni soykırımı için o gün duyduğum utancı şimdi de Türkçe dilim nedeniyle Kürtler karşısında duydum. Yalnızca dilden dolayı değil elbette ama dil tarihin taşıyıcısıdır.

Bırakalım anadilde eğitim, anadil öğrenim hakkını tartışmayı; bırakalım anadilleri Kürtçe olan tutukluların, "Siz Türkçe biliyorsunuz, öyleyse Türkçe konuşmak zorundasınız" gerekçesiyle adil yargılanma haklarının ihlâlini, farkında mıyız ki, bu insanları Türkçe bildikleri için cezalandırmaktayız...

Hem de çifte ceza anlamı taşıyor bu durum. Hem anadilleri yıllar boyu yasaklanarak, Türkçe öğrenmeye zorlanarak yani dilleri asimile edilerek cezalandırıldılar, şimdi de Türkçe bilenleri Türkçe bildikleri için Kürtçe savunma hakları ellerinden alınarak cezalandırılıyorlar.

Adalet mi bu?

nabi.y@superonline.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Seçebilirsiniz sevebilirsiniz de

Nabi Yağcı 28.10.2010

Geçen yazımda Türkçenin resmî dil olarak nasıl bir cendere ve asimilasyon aracı olarak kullanıldığına değinmiştim, bu kez de öbür yanından bakacağım dil sorununa.

Diyarbakır'da davanın ilk gününün akşamı izleyicilere verilen kalabalık yemekteyiz. Kervansaray'ın kocaman arka bahçesi davetlilerle hınca hınç dolu. Büyük bir yuvarlak masada kalabalık bir grubuz. Eski Baro Başkanı Av. Sezgin Tanrıkulu ile yan yanayız. O günkü dava ve dil meselesini konuştuk. Onun mahkemede yaptığı savunma üstünde durduk, "izlenimlerim" başlığıyla mahkemede söylediklerini *Taraf'a* Diyarbakır'dan yazmıştım. Sohbetimiz sırasında geçmişte yazdığı bir yazının başlığını söyleyiverdi, laf oraya geldiği için.

Yazı yaklaşık yirmi sene önce yazılmış, *Adımlar'da* çıkmış. "Resmî dil devletin, anadil halkın dilidir." Yazısının başlığı bu. Tek bir cümle her şeyi özetliyor. Çok hoşuma gitti, kullanacağımı söyledim ona. Bu cümlenin anlattığıyla, heybeme attığım başka bir Diyarbakır izlenimim birbirini tamamlıyor. Ona geleyim şimdi.

KCK davasının ilk günü yemek arasında yaptığım sohbetlerden birinde yanıma gelip kendini tanıtan ben yaşlarda bir Kürt arkadaşıla konuşuyoruz. Belli ki, çok görmüş geçirmiş, acılar tatmış biri. Sohbetimiz iki tarafın da öbürünü anlamadığından başladı, sonra, günün konusu olan davada da tartışılan Kürtçe konuşma meselesine, dil yâresine geldi. İlkokulda daha henüz Türkçe tek kelime bile bilmiyorken Kürtçe konuşunca öğretmeninden yediği dayakları anlattı. Sınıfta "Her Kürtçe kelime için bir cetvel dayacağı" kuralını ya da "yasağını" koymuş öğretmen.

Kürt arkadaşım anlatıyor; her dayaktan sonra öylesine kinleniyordum ki ertesi gün okula gitmeyeceğim dediğimde, bu sefer de tek kelime Türkçe bilmeyen annemden dayak yiyordum. Gideceksin diyordu. Kinlendiğim için, bazen sınıfta, Türkçesini bildiğim halde inadına Kürtçe kelime kullanırdım. Böyle böyle öğrendim Türkçeyi... Eskiden Diyarbakır'da bile insanlar kalabalık yerlerde Kürtçeyi çekinerek neredeyse fısıltıyla konuşurlardı. Oysa bugün TRT'nin bile Kürtçe yayını var. Şimdi herkes sanki özellikle bağıra bağıra konuşuyor gibi geliyor bana. Buralarda rahatladık.

Kürt dostumun buraya kadar anlattıklarında, Kürtler üstündeki baskıları bilenler için bir olağanüstülük yok, dayakla dil öğretme meselesini Arap kökenli çok yakın bir dostumdan da dinlemiştim, o da nasıl öfkелendiğini anlatmıştı. Fakat asıl önemli sözü daha aktarmadım.

Dedi ki; “Şimdiki Kürt gençleri bilemez bu duyguyu ama bilir misin ki ben Türkçeyi şimdi ilk kez severek, isteyerek kullanıyorum, çünkü şimdi seçme hakkım var.”

İşte bu sözdü beni can evimden vuran.

“İlk kez severek kullanıyorum Türkçeyi, çünkü seçme hakkım var.”

O an öyle hissettim ki, aramızdaki ortak dil yani Türkçe bir anda resmî devlet dili olmaktan ya da yabancı bir dilin bir iletişim aracı olması gibi bir işlevden çıkıverdi, bizi birbirimizi anlayarak, severek bağladı.

Bu cümlelerin ardından gözlerim yaşardı, çaktırmamaya gayret ettim.

Bir çocuk üvey annesini de sevebilir. Eğer üvey anne bu sevgiyi hak ediyorsa tabii. Türkçe bu Kürt dostumun bir bakıma üvey annesi gibiydi. Dün, kendini zorla, dayakla kabul ettirmeye çalışan bu üvey anneyi haklı olarak sevmemişti. Şimdi ise Batı’da olmasa da kendi bölgesinde, Diyarbakır’da anadili olan Kürtçeyi korkmadan kullanır hale gelince yıllarca kullandığı Türkçenin de farkına varıyordu.

Sohbetimizde bana, Yaşar Kemal’in romanlarını severek okuduğunu söylemişti; ona dedim ki, “gel Yaşar Kemal’in *Ölmez Otu*’nu ikimiz de yeniden okuyalım. Herhalde ikimiz de şimdi daha çok tat alacağız.” O anda bu roman aklıma geldi, belki daha uygun bir başka romanı önerilebilirdi Yaşar Kemal’in. Ama meselemiz hikâyenin konusu değil diliydi zaten.

Anadolu’da yüzlerce yıl, Ermenilerin, Kürtlerin, Rumların, Süryanilerin, Alevilerin, Türklerin yani birlikte yaşamış onca halkın yarattığı ortak kültür zenginliğimiz var. Bu zenginliğin arkeolojik zenginlik olmanın ötesine geçip ortak bir kültür mirası olabilmesi, en önce bu mirasın sahipleri olan halkların ve dillerin özgürlüğüyle mümkün. Bu mirasın günümüz duyarlılıklarıyla işlenip yeniden üretilmesi yine halkların, dillerin, inançların özgürlüğüyle bağlı.

Görüyoruz işte, edebiyat değil bu söz; Ezilen ulus özgür olmadıkça ezen ulus da özgür olamıyor. Dili de öyle. Kürtçe serbest olunca asıl özgürleşenin Türkçe olduğunu gösterdi bana bu Kürt dostum, bu sözü söylemeden.

“Yıllardır Türk, Kürt kardeş yaşadık” boş lafını bırakalım. Olursak şimdiden sonra kardeş olacağız.

Devleti aradan çıkarıp, anadillerimizi özgür kılıp kardeş yaparak başlayabiliriz.

nabi.y@superonline.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Cumhuriyet’i idrak etmek

Nabi Yağcı 29.10.2010

Cumhuriyet’in 87. yılını idrak etmekteyiz. Cumhuriyetimizin 87. yılını kutluyoruz da diyebilirdim ancak eski ama bana göre eskimemiş olan **“idrak”** sözcüğünü özellikle seçtim. Günün “mana ve ehemmiyetini” sanırım bu sözcük kadar bir çırpıda anlatan bir başka sözcük yoktur.

Dilimizin nasıl fakirleştirildiğine zaman zaman değiniyorum. Şimdi yine bunu hatırlatmam bile 87. yılında Cumhuriyetimizi “idrak” edişimizle çok ilintili. Felsefi, sosyolojik, edebî kavramlar, terminoloji alanında Cumhuriyet’le birlikte uğradığımız fakirleşmeye hiç değinmeyeceğim bile, ama daha önce de bugünkü Türkçemizde yeri boş olan “**temaşa**” sözcüğüne değinmişim. Günlük dilde onun yerine bakmak, seyretmek sözcükleri var ama temaşa etmek bakmak, seyretmek değildir, *hoşlanarak bakmak, hayretle seyretmek, seyre çıkmak* gibi duygu yoğun anlamlar içerir; o nedenle de bugün akademisi de olan güzel sanatlar dalına “**temaşa sanatları**” denirdi. Dildeki fakirleşmeyi bu örnekte bile bir çırpıda görmek mümkün.

En kötüsü dildeki fakirleşme yalnız dilde kalmaz, dil pasif bir yeteneğimiz değildir, düşünme, algılama, sezîş yeteneklerimizi de olumlu ve olumsuz yönde motive eder, kurgular. Dilimizde felsefi kavramların yok oluşu daha eğitim çağımızda felsefi düşünme kapasitelerimizi köreltmıştır, daha doğrusu düşünce dünyamızın renkler tayfını siyah-beyaza indirgemıştır. Bugünkü düşünce ve özellikle siyaset dünyasındaki siyah-beyaz kısırlığının derinden beslenen nedenleri olmalı değil mi? Zaten uzun yıllar felsefe dersleri de yoktu. Olsaydı da bu düşünme dünyamızın kısırlığı içinde ne yazardı zaten. Sıkıcı bir şey olurdu, şimdi olduğu gibi.

Gelelim biz “**idrak**” sözcüğüne ve Cumhuriyetimizin 87. yılını **idrake**...

Sözlük anlamıyla *idrak*, içinde, anlama, algılama, sezîş, kavrama, erginlik gibi düzanlamlar taşıması yanı sıra; sözcüğün kullanım alanlarıyla beslendiği dış dünyanın zihinsel yorumu, algılama, anlama yeteneği gibi felsefi ve ruhbilimsel anlamlar da yüklüdür. “Gencimiz 18 yaşını idrak etti” dendiğinde, şunları anlamış oluruz: Gencimiz 18 yaşına bastı, 18 yaşına ulaştı, olgunlaştı, yaşını kavradı vs.

87. yılında Cumhuriyet’i idrak edecek olan biziz, yani Cumhuriyet’in cumhurları. Yani halkları. Cumhuriyet sözcüğü de zaten halka, yani cumhura, iyelik ekiyle bağlanarak oluşturulmuş değil midir; cumhur/iyet. Cumhura, halka ait yani...

Öyle mi peki?

Kendi adıma geçmişe “inkârcı” yok sayıcı bakışları, yaklaşımları doğru görmem. Tarihsel değişim süreçlerinde köklü kopuşlar elbette vardır ama aynı zamanda süreklilikler de vardır. Osmanlı’dan kültürel kopuşun yarattığı çölleşmeye hep işaret ediyorum, yukarıda da olduğu gibi ama Cumhuriyet’in kazanımlarını da yok saymayı ya da günümüzde Osmanlıcılığı doğru bulmam.

Bu kaydı düştükten sonra söz konusu olan 87 yıl sonunda vardığımız yeri idrak etmek olunca kazanımlardan çok, kazanamayışları görmek gerek. Bunun en başında ise **Cumhuriyet’in hâlâ halka ait olamaması gelir**. Bugün sıklıkla kullandığımız sivil demokrasiye varma hedefi, sivil bir yeni demokratik anayasa yapma amacı bu yokluğu anlatır. Çünkü sivilden kasıt, yalnız asker dışılık değil devlet dışılıktır ki bu da halk yani sivil toplum demektir.

Durumu idrak edecek isek benim idrakime göre ki, elbette yalnız benim değil, **dünkü Cumhuriyet, bayrak mitingleri katılanların sübjektif niyetlerinden bağımsız olarak bir sivil toplum tepkisi olarak görülemez**. Çünkü orada bir devlet savunusu, bir devlet yanlılığı vardı, şeriat tehlikesi ve laiklik örtüsü altında gizlenmiş olan.

Peki, o savunulan devlet nasıl bir şeydi, demokratik bir devlet miydi? Hayır. Bir vesayet devletiydi. Ve başından beri militarist bir toplum yaratmak peşindeydi. Militarist toplum, sivil toplumun aksine, “**asker-devlet**” ideolojisiyle beslenen “emir-komuta” mekanizmalarına dayalı yapılanmış bir toplum demektir. 87 yıl boyunca toplumumuz bu yapıya sığmadıkça, onu zorladıkça askerî darbelerle hizaya getirilmeye çalışıldı. İttihat Terakki’den beri gelen devlete tepeden bir millet yaratma resmî politikaları bu darbelerle devam ettirildi.

Fakat darbeler yetmedi, sivil büyümeyi durduramadı. O durumda **28 Şubat’la birlikte yeni bir strateji devreye sokuldu**. Darbeler yoluyla tepeden “*milletleştirme*” stratejisinin günümüz dünyasında işlemeziği görülünce derin devlet örgütlenmesiyle “*tabandan milletleştirme*” yoluna gidildi. Ergenekon örgütlenmesi bunun yalnızca çekirdek örgütlenmesiydi.

Siyaset de bu çekirdek örgütlenme üstüne oturtuldu. Siyaset bilerek ve isteyerek keskin bir kutuplaşmaya itildi. Kutuplaştırıcı dil özellikle seçildi. Gerideki asker desteğiyle, askerci, laikçi bir kitle yaratılmak istendi.

Bu strateji ülkemizi bölünmeye götürecek, iç savaşa dahi sürükleyebilecek bir felâket stratejisiydi. *Siyasette, “evet-hayır” ile tepe noktasına ulaşan bu stratejik siyaset tam da tepe noktasında halkoylamasında yüzde 58 ile kırıldı.*

Böylece 87 yıldır süren, devletin “tepeden milletleştirme” siyaseti iflas etti. Şimdi Cumhuriyet’in cumhura ait olacağı yeni bir evreye girmiş olduk.

87. yılını idrak ettiğimiz Cumhuriyetimiz hepimize kutlu olsun.

nabi.y@superonline.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Cumhuriyet’i idrak etmek

Nabi Yağcı 30.10.2010

Cumhuriyet’in 87. yılını idrak etmekteyiz. Cumhuriyetimizin 87. yılını kutluyoruz da diyebilirdim ancak eski ama bana göre eskimemiş olan “**idrak**” sözcüğünü özellikle seçtim. Günün “mana ve ehemmiyetini” sanırım bu sözcük kadar bir çırpıda anlatan bir başka sözcük yoktur.

Dilimizin nasıl fakirleştirildiğine zaman zaman değiniyorum. Şimdi yine bunu hatırlatmam bile 87. yılında Cumhuriyetimizi “idrak” edişimizle çok ilintili. Felsefi, sosyolojik, edebî kavramlar, terminoloji alanında Cumhuriyet’le birlikte uğradığımız fakirleşmeye hiç değinmeyeceğim bile, ama daha önce de bugünkü Türkçemizde yeri boş olan “**temaşa**” sözcüğüne değinmişim. Günlük dilde onun yerine bakmak, seyretmek sözcükleri var ama temaşa etmek bakmak, seyretmek değildir, *hoşlanarak bakmak, hayretle seyretmek, seyre çıkmak* gibi duygu yoğun anlamlar içerir; o nedenle de bugün akademisi de olan güzel sanatlar dalına “**temaşa sanatları**” denirdi. Dildeki fakirleşmeyi bu örnekte bile bir çırpıda görmek mümkün.

En kötüsü dildeki fakirleşme yalnız dilde kalmaz, dil pasif bir yeteneğimiz değildir, düşünme, algılama, sezîş yeteneklerimizi de olumlu ve olumsuz yönde motive eder, kurgular. Dilimizde felsefi kavramların yok oluşu daha eğitim çağımızda felsefi düşünme kapasitelerimizi köreltmıştır, daha doğrusu düşünce dünyamızın renkleri siyah-beyaza indirgemıştır. Bugünkü düşünce ve özellikle siyaset dünyasındaki siyah-beyaz kısırlığının derinden beslenen nedenleri olmalı değil mi? Zaten uzun yıllar felsefe dersleri de yoktu. Olsaydı da bu düşünme dünyamızın kısırlığı içinde ne yazardı zaten. Sıkıcı bir şey olurdu, şimdi olduğu gibi.

Gelelim biz “idrak” sözcüğüne ve Cumhuriyetimizin 87. yılını idrake...

Sözlük anlamıyla *idrak*, içinde, anlama, algılama, seziş, kavrama, erginlik gibi düzanlamlar taşıması yanısıra; sözcüğün kullanım alanlarıyla beslendiği dış dünyanın zihinsel yorumu, algılama, anlama yeteneği gibi felsefi ve ruhbilimsel anlamlar da yüklüdür. “Gencimiz 18 yaşını idrak etti” dendiğinde, şunları anlamış oluruz: Gencimiz 18 yaşına bastı, 18 yaşına ulaştı, olgunlaştı, yaşını kavradı vs.

87. yılında Cumhuriyet’i idrak edecek olan biziz, yani Cumhuriyet’in cumhurları. Yani halkları. Cumhuriyet sözcüğü de zaten halka, yani cumhura, iyelik ekiyle bağlanarak oluşturulmuş değil midir; cumhur/iyet. Cumhura, halka ait yani...

Öyle mi peki?

Kendi adıma geçmişe “inkârcı” yok sayıcı bakışları, yaklaşımları doğru görmem. Tarihsel değişim süreçlerinde köklü kopuşlar elbette vardır ama aynı zamanda süreklilikler de vardır. Osmanlı’dan kültürel kopuşun yarattığı çölleşmeye hep işaret ediyorum, yukarıda da olduğu gibi ama Cumhuriyet’in kazanımlarını da yok saymayı ya da günümüzde Osmanlıcılığı doğru bulmam.

Bu kaydı düştükten sonra söz konusu olan 87 yıl sonunda vardığımız yeri idrak etmek olunca kazanımlardan çok, kazanamayışları görmek gerek. Bunun en başında ise **Cumhuriyet’in hâlâ halka ait olamaması gelir**. Bugün sıklıkla kullandığımız sivil demokrasiye varma hedefi, sivil bir yeni demokratik anayasa yapma amacı bu yokluğu anlatır. Çünkü sivilden kasıt, yalnız asker dışılık değil devlet dışılıktır ki bu da halk yani sivil toplum demektir.

Durumu idrak edecek isek benim idrakime göre ki, elbette yalnız benim değil, **dünkü Cumhuriyet, bayrak mitingleri katılanların sübjektif niyetlerinden bağımsız olarak bir sivil toplum tepkisi olarak görülemez**. Çünkü orada bir devlet savunusu, bir devlet yanlılığı vardı, şeriat tehlikesi ve laiklik örtüsü altında gizlenmiş olan.

Peki, o savunulan devlet nasıl bir şeydi, demokratik bir devlet miydi? Hayır. Bir vesayet devletiydi. Ve başından beri militarist bir toplum yaratmak peşindeydi. Militarist toplum, sivil toplumun aksine, **“asker-devlet”** ideolojisiyle beslenen “emir-komuta” mekanizmalarına dayalı yapılanmış bir toplum demektir. 87 yıl boyunca toplumumuz bu yapıya sığmadıkça, onu zorladıkça askerî darbelerle hizaya getirilmeye çalışıldı. İttihat Terakki’den beri gelen devlete tepeden bir millet yaratma resmî politikaları bu darbelerle devam ettirildi.

Fakat darbeler yetmedi, sivil büyümeyi durduramadı. O durumda **28 Şubat’la birlikte yeni bir strateji devreye sokuldu**. Darbeler yoluyla tepeden “milletleştirme” stratejisinin günümüz dünyasında işlemezliği görülünce derin devlet örgütlenmesiyle **“tabandan milletleştirme”** yoluna gidildi. Ergenekon örgütlenmesi bunun yalnızca çekirdek örgütlenmesiydi.

Siyaset de bu çekirdek örgütlenme üstüne oturtuldu. Siyaset bilerek ve isteyerek keskin bir kutuplaşmaya itildi. Kutuplaştırıcı dil özellikle seçildi. Gerideki asker desteğiyle, askerci, laikçi bir kitle yaratılmak istendi.

Bu strateji ülkemizi bölünmeye götürecek, iç savaşa dahi sürükleyebilecek bir felâket stratejisiydi. *Siyasette, “evet-hayır” ile tepe noktasına ulaşan bu stratejik siyaset tam da tepe noktasında halkoylamasında yüzde 58 ile kırıldı.*

Böylece 87 yıldır süren, devletin “tepeden milletleştirme” siyaseti iflas etti. Şimdi Cumhuriyet’in cumhura ait olacağı yeni bir evreye girmiş olduk.

87. yılını idrak ettiğimiz Cumhuriyetimiz hepimize kutlu olsun.

nabi.y@superonline.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Siyasetin saati geri

Nabi Yağcı 04.11.2010

KCK davası sürerken KCK adına sekiz aylık ateşkes ilân edildi, seçim sonuçlarına kadar eğer askerî operasyonlar yapılmazsa **askerdeki gençlerimiz ve onların ana babaları her gün yaşadıkları yürek çarpıntısından kurtulacaklar. Aynı şekilde dağda çocuğu, yakını olan Kürt ana babalar da öyle.**

İşin edebiyat yanı en kolay, “çocuklar ölmesin” demek en kolay. Otuz yılın bilançosu öylesine ağır ki artık kimse **“ölen ölür kalan sağlar bizimdir”** kahramanlığı yapamıyor. Cenazelerinin başında görmeye alıştığımız “bir çocuğum daha olsa onu da şahadet yoluna gönderirim” diyen ana babalar da pek görülüyor. **Çünkü, bu savaşın adil olmadığını ve Kürt realitesini görenlerin sayısı giderek artıyor.**

O nedenle en başta Başbakan ve hükümet ve siyasetin kodamanları, Kürt meselesinin çözümünde bu sekiz ay boyunca adım atmadıkları durumda, “artık çocuklar ölmesin” lafını etmemeliler, ederlerse kimse samimiyetlerine inanmayacak, bu lafları timsah gözyaşları olarak göreceklerdir.

İşte deve işte hendek...

Ateşkes bir kez daha uzatıldı, silahlar sustu. Peki, çocuklar ölmesin diyen sizler ne yapmaktasınız? Başbakan, hükümet ateşkesi uzatma kararı yokmuş gibi, önemsemez gibi yapıyor.

Toplumsal gelişmenin diyalektiği bir kez daha kendini duyuruyor; Siyaset toplumun uyanışının gerisinde kalıyor.

Bunu nereden mi anlıyoruz? Mertek gibi önümüzde duran bir gerçekten. 12 Eylül halkoylamasında en yüksek “evet” çıkan iller şehit cenazelerinin en yüksek olduğu yani MHP’nin “şoven milliyetçilik” propagandalarının daha önce en fazla ses getirdiği yerler değil miydi? Yani halk bu referandumda rastgele oy kullanmamış, bilerek davranmıştır. Halk, eğilimini ortaya koymuştur. **Demokrasi, özgürlük ve barış istiyor.**

Bu nedenle Kürt sorunu ve yeni anayasa gibi siyaset gündeminin yakıcı sorunları için atılabilir olan adımları 2011 seçimlerine ertelemek için ne meşru bir neden vardır ne de haklı. Arkasına yüzde 58 gibi destek almış olan AK Parti hükümeti, eğer bu sorunlarda seçimler öncesinde atılabilir adımları atmaz ise seçim meydanlarında yapacağı seçim vaatlerinin tüm inandırıcılığını daha şimdiden yitireceğini görmelidir. **AKP referandumda yakaladığı rüzgârı, bu “ertelemeci” tutumunu sürdürürse, seçim meydanlarında asla yakalayamaz.**

Fakat öyle görülüyor ki, kısır seçim hesapları AKP’yi ve hükümeti, seçimlerden önce yapılabilir olanlar konusunda atalete sürüklüyor. Somut adım atmaktan vazgeçtim, **vaatçi** söylemlerden bile Başbakan uzak duruyor. Kürtçe anadil meselesini kestirip attığı gibi.

Anlaşıldı, Ankara seçim havasına çoktan girmiş bile.

Başbakan, sanıyorum ki, seçimlerden önce yapabileceklerini seçim programının vaatleri içine koyabilmek için şimdi adım atmak niyetinde değil. Erteliyor.

Ne var ki, toplumsal olaylar kendilerini seçimlere ayarlamaz, toplumsal olayların vücut saatleri siyasetin saatiyle senkronize (eş zamanlı) değildir. **Ve genellikle siyasetin saati toplumsal gelişmelerin saatinden geridir.** Hele o toplum eğer devrimsi değişimlerden geçmekteyse. O durumda saat farkı toplumla siyaset arasındaki **makas ağzını** beklenmedik biçimde bir anda açar ve bu açıklık tarihin gidişinin dilinden anlamayan kendinden emin siyasetçileri tepetaklak edebilir. Bunun örnekleri yakın tarihimizde vardır. Kıbrıs fatihi olarak kendini rakipsiz gören **Bülent Ecevit** ile, liberal ekonominin önünü açtığı ve rakipsiz olduğu için kendine aşırı güvenen **Turgut Özal**'ın siyaseten başına gelenler bu saat farkı yüzündendir.

Başbakan Tayyip Erdoğan'ı da böyle bir tehlikenin beklediğini söylemek gaip ten ses vermek olarak görülmemeli.

Ne iç ne dış kamuoyu için haklılığı konusunda hiç de inandırıcı olamayan bir iddianameye dayalı olarak **KCK davası yargılananların tutukluluk haliyle sürüyor**; Geçen günkü celsede okunan iddianamede *Diyarbakır Büyükşehir Belediye Başkanı Osman Baydemir'e* yöneltilen suçlamalar arasında, "yerli, yabancı yatırımcıları bölgeye yatırım yapmaya davet etmek, Hasankeyf'in sular altında kalmaması için yurtiçi ve dışı kampanya götürmek" var. İnanılır gibi değil.

Şu çelişkiye bakın! Bir yandan, KCK illegal ve PKK ile ilişkili olduğu gerekçesiyle yargılanıyor, öte yandan aynı KCK, aldığı, ateşkesi sekiz ay süreli uzatma kararıyla gündeme oturuyor ve bu karar ve karardaki rolü nedeniyle Öcalan ve PKK şimdi iç ve dış kamuoyunda, basında siyasette tartışılan en önemli konu haline geliyor... Silahı bırakıp siyaset yapın deniyor ama Ahmet Türk, Aysel Tuğluk hak kazandıkları halde TBMM'ye sokulmuyor...

Bu ne garip, ne yaman çelişkidir!

Bu eğik düzlem üstünde sekiz ay için bile olsa tutarlı bir siyasetin sürdürülmesi mümkün değildir.

nabi.y@superonline.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

CHP'de frenler boşaldı

Nabi Yağcı 06.11.2010

Şu son iki, üç gündür "c" deseniz reyting alıyor, çünkü herkesin aklına CHP geliyor. Bunda da şaşılacak bir şey yok, Cumhuriyet'in en eski partisi ve ana muhalefet konumunda olan CHP'de evlere şenlik bir kavga patladı.

Dün akşamüzeri *Habertürk TV*'de Balçıçek İlter'in "Söz Sende" programının konuğuydum. CHP'de yaşanan deprem, başka konulara yer bırakmadığı gibi bizim konuşma süremizi de hayli kırttı, zira programa o kadar çok reklam gelmiş ki, reklamlar bizim süremizi çaldı. Mademki, CHP'deki kavga bugünlerde reyting alıyor, bizler de el mahkûm bir süre bu konuyu konuşacağız.

Herkes gibi beni de en çok şaşırtan şey, ağır oturaklı görünen “abilerin” bir günde mahallenin haylaz çocuklarına dönüşüvermeleri oldu. Bir günde söylenmedik şey bırakmadıkları gibi, bina işgaline kadar gittiler, biri bir katı öbürü diğerini tuttu. Kemal Kılıçdaroğlu, Önder Savı “**korku imparatoru**” ilan ederken, o da Kılıçdaroğlu’ya “**aşiret reisi**” dedi. Ve bütün bunlar bir gün içinde olup bitiverdi.

Yalnızca bu görüntüden kalkarak bile olsa CHP’de bu bir gün içinde olup biteni “**frenlerin boşalması**” olarak niteliyorum. Bu parti kurulduğundan buyana kendi içine hep baskı uyguladı, gıkını çıkarana disiplin kuruluna verdi, partiden attı. Buna rağmen yine de hizipler partisi olmaktan kurtulamadı. **Ve artık hizipler halinde yaşamak da sürdürülemez hale gelince parti en tepeden çatlayıp bölündü.** Bu kadar ağır sözlerden sonra herhalde yeniden birarada olamazlar. Olurlarsa eğer CHP kendi tabanında bile tüm inandırıcılığını, saygınlığını yitirir. Ama diyeceksiniz ki “burası Türkiye, olmaz olmaz.”

Fren patlamasına neden olan ikinci faktör ise bu partinin, Bülent Ecevit dönemi hariç tutulursa, devlet korumacılığından, statüko savunuculuğundan başka söyleyebilecek yeni sözlerinin olmaması, başka deyişle politika yapmanın da baskı altına alınmasıdır. Bu politikasızlık hali daha fazla süremezdi.

Tarafların birbirlerine söyledikleri arasında bana ciddi gelen iki söz var. Kemal Kılıçdaroğlu , “*Halka sesleniyorum, yetki verin, izin verin, CHP’yi Atatürk’ün özgür CHP’si yapalım*” dedi. Hayli ilginç bir laftı bu. CHP ne zaman “özgür” bir parti oldu, hiç hatırlamıyorum, hele Atatürk zamanında, ama bunu bir yana koyarsak Kılıçdaroğlu’nun açık isteği “özgürlük”. “Söz söyleme”, politika yapma özgürlüğü istiyor. Eee, haksız değil! Dün Kemal Anadol yaptığı açıklamada, “*Kılıçdaroğlu, PKK’lılara af, türban, bir haftada anayasa değiştirelim derken hangi parti kuruluna sordu. Şimdi yapılan Babîli baskınıdır*” dedi. Önder Sav’ın söyledikleri içinde önemli bulduğum ise, “*CHP’nin mayasını bozdurmayız, CHP içinde laikliği tartıştırmayız*” sözüdür. Sav hâlâ frenlere asılmakta ısrarlı ve kararlı görünüyor. Aslında başka bir yolu da kalmadı.

CHP’nin iç dinamikleri mi bu basıncı doğurdu? Hayır. Hizipleşmeler dışında CHP’de Ecevit’ten bu yana ciddi bir fikirsel muhalefet hareketi görmedik, olanlar ise dışlandı. Yani bu patlama, huzursuzluklar olsa da parti içi basınç nedeniyle olmadı. Ayrıca Kemal Kılıçdaroğlu’nun son dakikaya kadar Önder Sav ile birlikte olmaya çabaladığı biliniyor. Kaldı ki, hepimizin bildiği gibi Deniz Baykal’ın gidip yerine Kemal Kılıçdaroğlu’nun gelmesi, parti içi muhalefet hareketinin bir sonucu olmadı. Her şeyi bir kaset halledivermişti. Kılıçdaroğlu’yu Sav’a karşı harekete geçiren ise **Yargıtay Başsavcısı’nın müdahalesi** oldu. Ki bu da ayrı bir garabettir. Bir savcının bir partinin iç işine karışmasına müsaade eden bir siyasi partiler “**hukuksuzluğumuz**” var.

Öyleyse, fren boşalmasının nedenini parti içinde değil dışında aramak doğru olur.

Bana göre temel neden ülkeyi saran değişim dalgasıdır. Önünde katı olan hiçbir şey ayakta kalamıyor. **Askerî vesayet sisteminin ana mekanizmalarının zayıflaması sonucu, katı merkezci bürokratik devletin çözülmeye başlamasıyla birlikte devlet partisi olan katı merkezci Kemalist CHP de çözülüyor. Şöyle de söylenebilir: 12 Eylül Halkoylaması’yla kabul edilen kısmi Anayasa değişikliğiyle birlikte, sistemin merkezî idari yapılarında gerçekleşen çözüme, ideolojik yapılarda da bir çözülmeyi zorluyor.**

Neresinden bakarsanız bakın, “hayırdır hayır vardır” diyenlerdeki bu çözüme “**hayırlı**” olmuştur. Kemal Kılıçdaroğlu’nun genç ekibi eğer iktidarda kalmayı başarır ve en azından kutuplaştırıcı olmayan **yeni bir dil kurmayı kotarabilirlerse** bu durum hem Kürt sorununun çözümünde, hem yeni anayasa için önemli olur.

nabi.y@superonline.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Yeniden yeni anayasa

Nabi Yağcı 08.11.2010

Cumartesi günü **Kuyelerel Düşünce Platformu'nun, Heinrich Böll Vakfı'nın katkılarıyla** İstanbul Bilgi Üniversitesi'nde düzenlediği **"Demokratikleşen Türkiye'nin Yeni Anayasası"** konulu paneli izledim. Panelistleriyle ve katılan dinleyicileriyle verimli bir düşünce alışverişi gerçekleştirildi. TV'ler de ilgi gösterdi ve haber kuşaklarında canlı yayın olarak verdiler. Tamgün süren panelde konuşmacılar da dinleyici katılımcılar da anayasa konusunda ilgi çekici yeni görüşler ve yaklaşımlar ortaya koydular.

Sabah oturumunda Doç. Dr. Osman Can'ın moderatörlüğünde Prof. Dr. Hüseyin Hatemi, Prof. Dr. Ali Yaşar Sarıbay, Doç. Dr. Öykü Didem Ayadın **"Anayasanın Özü/ Felsefesi"** konusunda konuştular. Öğleden sonraki oturumda ise, Doç. Dr. Yücel Sayman'ın moderatörlüğünde Prof. Dr. Zafer Üskül, Doç. Dr. Nur Uluşahin, Doç. Dr. B. Berat Özipek, **"Anayasanın Yapılış Yöntemi"** üstünde durdular. Başka bir yazımda, sunulan bu görüşlerden notlar aktarmak ve okurlarımla paylaşmak istiyorum. Zaten yapılan sunumlar ileride kitaplaştırılacak.

Kuşkusuz genel seçimlerden önce yeni anayasa yapmak mümkün görülüyor. Zaten yeterince üstünde çalışılmadan, yeterince müzakere edilerek mümkün olabilen en geniş mutabakat ortamı hazırlanmadan aceleyle yeni bir anayasa ortaya koymak doğru olmaz. Fakat artık bu meseleyi sıcak tartışmanın zamanı geldi.

12 Eylül halkoylamasında "yetmez ama evet" diyenler, yeni bir anayasa yapmak üzere bu kısmi değişikliğe "evet" demişlerdi. Seçimlere çok zaman kalmadı, yedi ay var, seçimlerden sonrası için şimdiden konunun ısıtılması gerekli. **Zira sonuçta anayasanın içeriği ne olursa olsun nasıl ve ne yolla yapılacağı önemli olacak.** Ne yolla yapılacağı sorusunun yanıtı ise içinde bulunduğumuz koşullarda o denli karışık değil, farklı biçimler önerilebilir fakat belli ki yeni anayasa TBMM ekseninde kotarılabilir. Seçimlerden sonra oluşacak yeni Meclis bir bakıma kurucu meclis gibi anayasa yapma iradesiyle donatıldığı durumda sorun çözülebilir.

Bunun için genel seçimler bir fırsat sayılmalı ve seçime katılacak partiler anayasa konusunda görüşlerini şimdiden açıklamalıdır. Sivil toplum örgütleri bir yandan kendileri bir görüş oluştururken diğer yandan siyasi partileri de görüş oluşturmaya zorlamalıdır. Şu görüş çok doğru bir yaklaşım değil: "Şimdiye kadar zaten konu tartışıldı, neredeyse herkesin bir anayasa taslağı var. Meclis'te kurulacak bir uzlaşma kurulu bunları toplar, uzlaşabilir olanları uzlaştırır ve tek bir taslak hazırlar." Bu yaklaşım esastan yanlış olduğu gibi 12 Eylül halkoylaması öncesinin artık geride kalmış yaklaşımıdır.

12 Eylül kısmi Anayasa değişikliği, sonuçları kadar o sonuca götüren süreçleriyle de önemli oldu.

Değişikliğe konu maddeler TBMM'den kahvelere varana dek her yerde tartışıldı, müzakere edildi. İlk kez kısmi bile olsa anayasa yapma **tepeden değil tabandan girişimle, halkın katılımıyla oldu. Halk kendi eliyle kendisi için** bir irade ortaya koydu. Her şeyden önce anayasa yapma iradesinin kendisinde olduğunu söyledi ve bu iradeyi kazandı.

İkincisi halkoylaması sonucunda mevcut Anayasa önemli ölçüde ve çok hayati noktalarda değişti.

Kanımca bu değişiklikte birlikte mevcut Anayasa bir bakıma kadük hale geldi, neredeyse **yoklukla malul oldu.** Dolayısıyla mevcut Anayasa'yı dikkate alarak yapılmış önceki yeni anayasa taslakları, teklifleri bir yana konulup mesele yeniden ele alınıp yeniden ilkeler, kurallar, taslaklar ortaya konulmalı.

Anayasa taslaklarının yeniden ele alınmasını zorunlu kılan bir başka nokta yine halkoylamasının sonuçlarından çıkmakta. Yeni anayasa yalnızca Meclis'teki siyasi partiler arasında dar bir uzlaşmanın değil de geniş bir toplumsal mutabakatın sonucu olacaksa halkoylamasında "yetmez ama evet" diyen oldukça geniş bir sivil toplum hareketi doğdu, bu çevre ya da çevreler **"yetmez"** diyerek zaten yeni anayasa yapma girişiminin de tarafı olduklarını ortaya koymuş oldular. Halkoylamasında "hayır" diyenlerin içinde de yeni bir demokratik sivil anayasa yapılmasını isteyenler de vardı. Dolayısıyla yeni sivil demokratik bir anayasa için harekete geçmeye hazır bir kamuoyu var, halk içinde konunun canlı ve verimli tartışılması mümkün.

Demem o ki, yeni anayasa konusunu gündeme taşımak için çaba harcanma zamanıdır.

nabi.y@superonline.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Değerleri aşınan toplum

Nabi Yağcı 11.11.2010

Toplumumuzun siyaset dışı sorunları, siyasi gerilimler nedeniyle dikkat alanımıza pek fazla girmiyor. İlgimiz en fazla siyaset sosyolojisi odaklı, oysa bir toplumun sosyolojisi siyaset ve 'ekonomi politik'ten ibaret değil ki. Sormalıyız; toplumumuzun derinliklerinde, ruhunda neler oluyor?

Bu soru ilgi alanımıza pek az giriyor.

Medyada yer alan cinayet, ırza tecavüz, şiddete yönelim haberlerinin arttığının farkındayız. Çoğu zaman bu haberlerden bunılıyor, kafamızı çeviriyoruz, bakmıyor, okumuyoruz. Medya haberciliğinin etiği de sorgulanmalı kuşkusuz; öylesine çığırtkanca bir iştah ile veriyorlar ki, habere dikkat vermek istesenez de sırf veriş biçiminin yarattığı itilmeyle başınızı öte tarafa çeviriyorsunuz. Yalnızca şiddet olayları için değil sıradan siyasi olaylarla ilgili haber bültenlerini dahi izlemek, açık söyleyeyim içimden gelmiyor. Şöyle sakın, sesin normal tonlarında bir haberciliği özler olduk.

Toplumumuzda cinayet, ırza tecavüz, dayak gibi şiddet olaylarına karşı gösterdiğimiz **"görmek istememe" psikolojisi** son derece tehlikeli, zira tepkisizliği getiriyor. Oysa bir toplumda insani, ahlaki değerlerle ilgili problemlerin çözümünde en önemli ve en etkili silah olaylara gösterilecek **bireysel ve sosyal tepkilerdir**.

Bir toplumun değerler dokusunun bozuluşunun en açık göstergesi **çocuğa ve kadına yönelik şiddet** olaylarındaki artış ve onların uğradığı haksızlıklardır. Çocuğun ve kadının o toplumdaki yeri ve değeri denebilir ki o toplumun **medenileşme kriteridir**, dolayısıyla her birimizin tepkileri de o medenileşmeden ya da **medenileşmemeden** aldığımız payı gösterir.

Küyerel düşünce platformunun Yeni Anayasa konulu geçen hafta içinde katıldığım paneli sonrasında gazeteci dostum *Yalçın Ergündoğan* "seni birisiyle tanıştıracam, tanışmak istiyor" dedi. Gittim utangaç tavrılı sevimli bir genç kız elini uzattı, elini sıktım.

Tanıştığım genç kızımız daha 12 yaşında fuhuş çetesinin eline düşen **Mardinli N.Ç.** Tanıştım ama söyleyecek tek bir söz bulamadım doğrusu, tutuldum. Ne diyebilirdim ki? "Yazacağım" diyebilirdim yalnızca.

O paneller ilgili pazartesi günkü yazımın ardından, bugünkü yazımı bu konuya hasredecektim ki, sabah *Taraf*’ı a tı ımda gazetem bir başka tecavüz olayını man ete taşıdığını gördüm, **“İngiliz annenin tecavüz mektubu” diyordu.** *Ahmet Altan* da köşesinde bu can acıtıcı konuyu ele almıştı. Sanki telepati gibi bir şey. Bir zaman önce birkaç dostum, “Ahmet’le ikiniz çoğu kez aynı konuları i liyorsunuz, haberle erek mi yazıyorsunuz” diye sormuştu. Oysa yoktu böyle bir şey, hiç olmadı. Belki hassasiyetlerin ke i mesi denebilir buna. Yine böyle bir durum doğdu.

N. . kızımızın dramını hiç istemeyerek, elim gitmeyerek de olsa hatırlatmak zorundayım. Siyaset bo du u için unutm   olabiliriz. **2003’te “Utanç Davası” olarak basına geçmişti. O tarihlerde 12 ya ında olan N. , içinde kamu ve güvenlik görevlilerinin de olduğu yüzlerce kişinin defalarca cinsel tecavüzüne u ramı , zorla ırzına ge ilmi ti; 2 Ocak 2003’te N. ’nin Emniyet’e sığınması ve  ik yet i olması üzerine, 33 kişi tutuklanmış, 14 Mayıs 2003’te tutuklananların tümü serbest bırakılmıştı. Dava Ekim 2010’da sonuçlandı ve 28 suçluya cinsel istismardan dolayı değişik cezalar verildi. Fakat cezaların yetersizliği nedeniyle N. ’nin avukatları davayı AİHM’e götürmeye hazırlanıyorlar.**

Avukatlar soruyor: “ o u memur, muhtar, müdür yardımcısı,   retmen, y zba ı olan sanıklar, kaymakamlık yazı i leri müdürlüğü, muhtarlık bürosu, vakıflar imareti bürosu gibi yerlerde N. ’ye defalarca tecavüz etti. 12 yaşındaki bir  ocuk, ırzına geçilmesine nasıl rıza gösterebilir? Hile ve zorla alıkonuldu u bir yerde kamu ya da güvenlik görevlilerine nasıl karşı koyabilir?”

Aktüel dergisi son sayısında bu Utanç Davası’na, **“Yeniden tanışmaya cesaretiniz var mı?”** ba lı ı altında yer verdi. Anlatılanlardan, N. ’ye kucak açmış, onun çaresizlikle uzattığı eli sıkıca, sıcacık a yakalayıp onun hayata tutunmasını sa layanların  v lesi çabalarını da öğreniyoruz. Kadın  rg tleri ve pek çok avukat N. ’ye destek vermişler fakat iki isim var ki, N. . onları ailesi olarak görüyor. **Av. Eren Keskin’e “annem”, İnsan Hakları Derneği  yesi Leman Yurtsever’e “ablam” diyor.** Bu iki hak sever kişi bu  ocu umuzu yalnız uçurumdan kurtarmakla kalmamış, sevip, b y tm  ler de.

N. . kızımız bu sevgi desteğiyle şimdi 20 ya ında ve  niversiteye hazırlanıyor.

Aktüel’in, “Eren ve Leman Hanım hayatta farklı duran kadınlar. Onlardan ne   rendiniz” sorusuna kızımızın yanıtı şöyle:

“ ok sağlıklı büyüdüm, güzel yeti tirildim. Onlarla büyüdüm ben... Çok tuhaf ama ben hiç sorgulamadan sevdim onları. Doktorlar bu ilişkilerin geli imim açısından çok önemli olduğunu söylediler. G vendim ve güvenim hiç bo a çıkmadı. Biliyorum ki ben incinirsem, onlar da incinecek. Benden çok benim hayatımı düşünüyorlar. Bunu hissetmek güzel. Onlardan en çok savaşmayı öğrendim.”

nabi.y@superonline.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

İsmail Be ik i de yargılanıyor

Nabi Yağcı 13.11.2010

Ba lı ımın tuhaf olduğunun farkındayım; Be ik i sanki ilk kez yargılanıyormu  izlenimi veriyor. Tam da öyle olsun, bu izlenim do sun istedim. Çünkü ben öyle hissetmi tim. *Taraf*’ta *Cemil Ertem*’in dünkü yazısından

İsmail Beşikçi'nin İstanbul 11. Ağır Ceza'da bugün (dün) duruşması olduğunu öğrendim. (İstanbul'da olsaydım orada olmak isterdim). Öğrendiğimde bende böyle bir izlenim uyandı; sanki ilkmiş, Beşikçi hoca şimdiye dek hiç mahkeme önüne çıkmamış, sanki hiç hapis yatmamış, kılına hiç dokunulmamış da şimdi bir ilk oluyormuş gibi...

Sonra durup, 'neden öyle bir duygu esip geçti içimden' diye düşündüm.

İnsanın bir iç sesi vardır, hatta vücut aklı da denir buna, ama biz pek farkında değilizdir varlığından. Çok ender olarak duyarız bu sesi. Dediğimi tam anlatmasa da, kolumuzdaki saatle, biyolojik iç saatiniz gibi, yani bedenimizin zamanı hissetmesi arasındaki fark gibi. Saatiniz durmuş olabilir, ama siz vaktin öğle vaktine eriştiğini hissedersiniz. Denir ki, bir dansörün aklı ayak parmaklarının ucundadır. Dans ederken saniyeden az bir süre içinde hangi ince hareketi yapmanız gerektiğini bildik akılla bulamazsınız ama vücudunuz en uygun hareketi siz fark etmeden size söyler, yaptırır. Kırkayağa sormuşlar, "kırk tane ayağı birbirine dolanmadan nasıl atıyorsun?" Kırkayak **"bir düşüneyim"** demiş ama daha düşünmeye başlar başlamaz ayakları birbirine dolanıp tepetaklak olmuş.

Rasyonel akıldan farklı olarak vücut aklımız vicdan, adalet, özgürlük dediğimiz, bizi biz yapan değer yargılarımızın da kaynağıdır. Somut pratikte bu dediğim "vicdanî ret hareketleri" olarak karşımıza çıkar. Örneğin, silaha dokunmak, ister dinî inanışlarınız, ister hümanist kişiliğiniz nedeniyle vicdanınızı yaralıyorsa zorunlu askerliğe karşı çıkarsınız, bildik aklınız "vatan, millet" diyerek sizi kandırmaya kalksa da.

Bugün Türkiye'de paradokslar cennetinde yaşıyoruz, ki saymakla tükenmez. Aslında dünya da öyle. Teknolojimiz çılgınca büyüyor ama üzerinde yaşadığımız mavi gezegenimizi tüketiyoruz. Bir yandan bilim ve teknoloji insanı daha sağlıklı ve uzun ömürlü yapmaya uğraşüyor ama öte yandan açlıkla, savaşla, terörle insanı yok ediyoruz.

Kürt meselesinde bugün yaşananlar inanılmaz bir paradoks örneğidir.

Artık biliyoruz ki, devlet, hükümet Öcalan'la ilişki kuruyor, görüşüyor –iyi ki ilişki kuruyor, iyi ki görüşüyor-, fakat öte yandan **"illegal bir örgütle, terör örgütüyle ilişkili"** diye insanlar KCK davasında yargılanıyor. TRT Şeş Kürtçe yayın yapıyor ama KCK davasında yargılananlara Kürtçe savunma hakkı tanınmıyor. Yıllarca Türkçe bilmedikleri için cezalandırıldılar, şimdi ise "Türkçe biliyorsunuz" gerekçesiyle yargılananların Kürtçe savunma hakları ellerinden alınmak suretiyle **iki kez** cezalandırılıyor. Kürtçe köy ve kasaba adlarının kullanılmasına izin verilmiyor.

Hükümete yakın kimi yazarlar, eleştiri getirenleri toptancı bir değerlendirmeye, Kürt meselesinin çözümünde AK Parti iktidarının attığı adımları görmemek veya aceleci olmakla eleştiriyor. Oysa mesele bu değil. Önyargılı olmayanlar alınan mesafenin farkındadırlar, meselenin bir gecede çözülemeyeceğinin de. **Ne var ki, paradoks olarak nitelediğim öylesine büyük çelişkiler yaşanıyor ki bunlar bu gerekçelerle hafif gösterilemez.**

AK Parti iktidarı, adıyla, sanıyla "Kürt açılımı" diyerek cesur bir adım attığında buna **"milât"** dendi. Yarı yolda kesilmiş de olsa geline bugünkü noktada bu cesur adımın etkileri olduğu açıktır. **Fakat görülmeli ki, milâttan öncesinde değiliz ama sonrasına da geçemedik henüz. Milât çizgisi üstünde duruyoruz.**

İşte tam da ben, içimdeki saatle bir "milât" hissi taşıdığım için, **bu saatten sonra İsmail Beşikçi hocanın yargılanması bana "ilk" gibi geliyor, öncesinin alışkanlığıyla "olur böyle şeyler" demiyorum.** Aynı şekilde başka yazarlara, basına, Taraf yazarlarına, Neşe Düzel'e yaptığı röportajlar nedeniyle benzer konulu davalar

açılması da öyle geliyor.

Fakat Beşikçi hocanın durumu daha özeldir.

Eğer Kürt meselesinde bir milât çizgisi üstündeysek buraya varmada onlarca yıl kalemiyle, politik duruşuyla mücadele vermiş ve bedel ödemiş insanların rolü belirleyicidir ve bunların içinde Beşikçi hocanın yeri önemlidir. Kürt kökenli olmadığı halde hakikat adına, bilim namusu adına ağır, çok ağır bedel ödemiş saygın bir aydınımıza, **hiç değilse düşünce özgürlüğü** çerçevesinde artık dokunulmamalıydı.

Ömrünün 17 yılını hapiste geçirmiş biri olarak kendisine bir kez daha dokunulmuş olmasını, **milâttan öncesi ezberiyle alışılmış bir durum** olarak görmemeli, doğal karşılamamalıyız. **Bu dediğimin, siyasetle, siyasetin zamanlamasıyla hiç ilgisi yok, vicdan ve adalet duygusuyla ilişkisi var.**

Zaten söylemiştim siyasetin saati çoğunlukla geri kalır.

nabi.y@superonline.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Genel seçimlere doğru

Nabi Yağcı 15.11.2010

Önümüzde üç büyük zorlu köşe var, üç büyük köşe dönecek Türkiye. (1) **Kürt sorununda artık, ateşkesi somut bir çözüm projesine dönüştürmek, (2) Sivil ve demokratik yeni anayasa yapımına girişmek ve (3) Genel seçimler.** Bu sıralamayı rastgele yapmadım, neden-sonuç bağıntısını, başka deyişle sıralamada, ünlü benzetmeyle söylersem “zincirin tutulacak halkasını” dikkate aldım.

Zaman kriteri açısından bakarsak dönülecek en yakın köşe genel seçimler, tarihi belli, yapılacak iş belli, gidip sandığa oy atacağız. Fakat herkes de iyi bilmekte ki, bu seçimlerin önceki seçimlerden çok farklı anlamı var. **2011 genel seçimi bazı şeylerin kaderini belirleyecek bir seçim olacak.** En azından CHP ve MHP içinde şimdiki yönetimlerin yani Kemal Kılıçdaroğlu ve Devlet Bahçeli’nin kaderi belli olacak. Bu durum ise diğer iki köşe dönüşün de rengini belli edecek. Seçim ortamı ısındıkça bu seçimin belirleyeceği yakın gelecek üstüne daha çok konuşur olacağız.

Bizde demokrasinin, demokratik siyasetin zayıflığı nedeniyle, siyasi partiler ülkenin acil sorunlarının çözümü ile ilgili somut programlarını –ki eğer varsa böyle bir programları, seçim sonrasına ertelerler. **“Hele bize bir oy verin, bizi iktidar yapın gerisini bize bırakın”** demeye getirirler. Propagandalar, halkın neden kendi partilerini tercih etmesi gerektiği üstüne değil de, neden öteki partileri tercih etmemesi üstüne kurulur. **Ötekini kötüledikçe kendilerini güzellediklerini sanırlar.**

Bu geleneksel siyasi kültür bizde demokrasinin tahtına yıllar boyu demagojinin oturduğunun açık göstergesidir. Bu alışlagelen çizgi ilk kez **2007 genel seçimlerinde** kırılmış, o seçimler belirgin bir tema üstüne oturmuştu. **Sivil demokrasi.** 28 Şubat askerî darbesinin ardından hızlanan Ergenekonlaşma süreci Cumhurbaşkanlığı seçimine yeni bir muhtıra ile müdahale edince bu sorunun çözümü için halka gidilmiş ve halk bu askerî vesayete müdahale etmiş ve yüzde 47 ile durumu değiştirmişti. Bu demokratik müdahalede sivil toplum güçleri de aktif müdahil rolü oynamışlardı.

Böylece yalancı demokrasiden yani demagojiden demokrasiye geçiş süreci içine girmiş olduk.

Devamı, 12 Eylül halkoylamasıyla geldi. Halkoylaması kampanyaları boyunca kısmi Anayasa değişikliğine destek veren sivil toplum güçlerinin etkinliği daha da arttı. Bu kampanya boyunca sol, liberal demokrat, muhafazakâr demokrat, İslami duyarlılıklı demokrat çevreler ve entelektüeller arasında **ciddi bir işbirliği ilişkileri doğdu**. Bu zımni ortaklık havada kalmadı ve yine ilk kez halk "hukuk yarattı". Çünkü önceki halkoylamalarından farklı olarak halk uzunca bir tartışma ve müzakere sürecinden geçerek bir anayasa değişikliğine "evet" dedi ve Meclis'in hazırladığı bir yasaya anayasal güç kazandırdı.

Yalnızca, bir yasa teklifini teklif olmaktan çıkarıp yasalaştırmakla kalmadığı gibi daha önemlisi bu yolla, yasaların uymakla mükellef olduğu bir üst hukuk yaratmış oldu. Çünkü, halkoylamasında tek bir yasa maddesi oylanmadı, bir anayasa değişikliği paketi oylandı. Bu paket Anayasa'da **"esaslı"** bir değişimi içermektedir, öyle ki daha önce de yazdığım gibi bu değişiklikten sonra mevcut anayasanın meşru temelleri kalmadı. Zira, bu paketle halk, Anayasa'nın yapısında, temel kurumlarında *esastan bir değişikliğe evet diyerek, askerî-bürokratik rejimin normlarını kaldırarak yerine sivil demokrasi normları koymuş oldu.*

Yani halk hukuki norm yarattı.

Böyle bakıldığında önümüzdeki seçimlerde seçime katılacak siyasi partilerin genel anlamda "12 Eylül Anayasası'nı değiştireceğiz" lafları yeterli görülemez, o eskide kaldı. Çıkarılacak yeni yasalar için olduğu gibi yapılacak yeni anayasa için de bu yeni normlar hem TBMM, hem siyasiler tarafından dikkate alınması zorunlu bir hukuki keyfiyettir. Şimdi partiler ve tek tek milletvekili adayları **sivil demokrasiyi inşa edip, güçlendirecek yeni ilke ve normları halka vaat etmek ve bu temelde oy istemek durumundadırlar.**

Eğer Kürt meselemiz olmasaydı soyut bazı ilkeler ilân edilerek bu meselenin geçirilmesi yoluna gidebilirdi siyaset ama artık gidemez. **Kürt özgürlük hareketi yalnız bir bölgede değil Türkiye genelinde sivil demokrasi talebini zorlayan önemli bir faktör haline geldi.** Demagojinin yolu da böylece büyük ölçüde tükendi. Bunu en iyi **CHP'nin içinde kıvrıldığı yeni siyaset yapabilme açmazlarında** görebiliriz. Kemal Kılıçdaroğlu fincancı katırlarını ürkütmemeye gayret ederek yeni bir söyleme yönelmek isteyince ortalığın nasıl karıştığını gördük. Yani sivil demokrasi ayracında orta yolculuk giderek imkânsızlaşmakta.

Öyleyse seçim öncesinde önümüzdeki yedi ayın eski tür demagojik siyasetlere kilitlenmemesi için sivil toplum güçlerinin bugünden kolları sıvaması gerekli.

nabi.y@superonline.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Umuda yolculuktan bizimkisi

Nabi Yağcı 18.11.2010

Avrupa solu neleri tartışıyor üstüne yazmaya oturmuştum. Bugünkü yazım bunun üstüne olacaktı. Sabaha karşı Nihat Ağabey'in ölüm haberini aldım. Yazmayı bıraktım. Geçmişe gittim. "Nihat Abi" derdim ona hep, aramızda gerçekten de bir ağabey kardeş ilişkisi vardı. Dr. Nihat Sargın 1927 doğumludur bense 1944.

Beklenmedik değildi bu ölüm, artık her an gelebilirdi; daha geçenlerde İstanbul'a gittiğimde evine uğramıştım. Hastaneden eve alınmıştı ama artık konuşamıyor, yemek yiyemiyor, damardan besleniyordu. Biz konuşuyorduk, ara ara uykuya dalsa da o dinliyordu bizi. Beklenmedik değildi ölüm haberi. Fakat yine de kondurmazsınız, yine de sarsar yitirmeler, hele de sevdiğiniz biriye giden. Biraz daha yalnızlaşmış hissedersiniz kendinizi, bir parçanız gitmiş gibidir.

Öyleydik de gerçekten.

Bir bütünü birbirini tamamlayan iki parçası gibi. "Siyam ikizleri" derlerdi bize. Adımız birlikte anılırdı hep de ondan.

"Sargın Kutlu" derlerdi veya "Kutlu Sargın" Bazen tek kişi sananlar da çıkardı ikimizi, bana veya ona bu isimle seslenirlerdi. İki buçuk yıl boyunca tutuklu olarak yargılandığımız Ankara Devlet Güvenlik Mahkemesi'ndeki (DGM) davamızın adını da öyle koymuşlardı. **"Kutlu-Sargın davası."** Onun adı Nihat Sargın idi, benim parti adım Haydar Kutlu.

Adımızın böylesine birleşik anılması salt davamızın aynı olmasından da gelmiyordu. Dile kolay, iki kişi olarak iki buçuk yıl, onun kitabındaki adıyla söyleyeyim, **900 gün aynı hücreyi birlikte paylaştık.** Cezaevine konulmadan önce Ankara Emniyeti'nin işkence merkezi olarak bilinen DAL'da birlikte sorgulandık. Filistin askısını, elektriği paylaştık. Hücremizde ekmeğimizi paylaştık, üzüntülerimizi, sevinçlerimizi, hastalıklarımızı, düşüncelerimizi paylaştık.

En önemlisi umudu paylaşmıştık.

Kendi özgürlüğümüze, ülkemizin özgürlüğüne, komünistlerin özgürlüğüne olan umudumuzu... Demokrasinin öyle kolay gelmeyeceğini ikimiz de bilmekteydik ama özgürlük her zaman bir adım önde gelir. 12 Eylül faşist diktasından demokrasiye geçebilmek için önce onun taşıyıcıları olacak olanlar kendilerini, düşüncelerini özgür kılabilirdiler. Bunu başarabilirdiler. 900 günün sonunda bizi içerde hiç yalnız bırakmayan, dışarıda özgürlük kavgamızı sürdüren yoldaşlarımız, dostlarımızla birlikte, inanılmaz **bir yurtiçi ve dışı dayanışmayla** cezaevinin duvarlarının dışına çıkabildik, düşünce ve örgütlenme özgürlüğünün önünde kalın bir duvar olan, **faşist İtalya'dan alınma Ceza Kanunu'nun meşhur 141, 142 ve 163. maddelerini kaldırmayı ve o tarih itibariyle, Cumhuriyet'in ilanından bu yana yetmiş yıldır yasal çalışma hakkı verilmeyen komünist partisini Türkiye Birleşik Komünist Partisi (TBKP) adı altında kurabilmiştik.** Anayasa Mahkemesi tarafından kapatılana dek birlikte yöneticilik yaptık.

Umuda yolculuğa da birlikte çıkmıştık.

Henüz Berlin Duvarı yıkılmazdan, Sovyetler Birliği dağılmazdan önce Nihat Sargın'ın Genel Sekreteri olduğu Türkiye İşçi Partisi'nin (TİP) Genel Başkanı, Sargın'ın dava arkadaşı **Behice Boran**'ın sürgün yaşamında Brüksel'de hayata gözlerini yummasının ardından 16 Kasım 1987'de valizimizi toplayıp aynı uçakla ülkemize doğru yola koyulmuştuk. O tarihte, yurtdışındaki solun neredeyse hemen hepsi bizi eleştiriyor, neredeyse hain gözülle bakıyordu. **12 Eylül koşulları varken ülkeye dönülür müydü?** Hükümetle bir anlaşmamız mı vardı? **Hayır.** Kimseyle anlaşmış falan değildik. Demokrasi varolduğu için değil, tam tersine olmadığı için ama olsun diye, mücadele için gidiyorduk. **Kumar da değildi bu gidiş,** değişen dünyanın farkındaydık, değişim rüzgârı yakalanabilirse, kendimizi, düşüncelerimizi **yenileyebilirsek, yasallığımızı kazanıp, solun mümkün olabilecek birliğini** sağlayabilirsek Türkiye'nin 12 Eylül rejiminden demokrasiye dönmesine katkı yapabilirdik. Ülkemizde cuntacı generallerin zulmü nedeniyle demokrasi için ciddi bir birikim de oluşmuştu. **Bunlardan başka bir güvencemiz yoktu.**

Yani kelimenin tam anlamıyla umuda yolculuktu bu. Sonuç umduğumuz gibi çıkmayabilirdi de. Gerçekten de konjonktürel olarak o günlerde bir ara bir ölü noktaya düşmüştük. Cezaevinden çıkamayabilir ve hedefimize varamayabilirdik. Bu kör noktayı aşabilmek için bir şeyler yapmalıydık. Yaptık da.

Ölüm orucuna da birlikte yattık.

Ve sonuçta birlikte kazandık.

Ama umuda yolculuk bitmedi ülkemizde, sürüyor...

Sevgili yol arkadaşım, yoldaşım, ağabeyim güle güle.

nabi.y@superonline.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Yeni dünya arayışları ve korkular,

Nabi Yağcı 20.11.2010

Son on yıldır ülkemizde değişim karşısında duyulan korku artık ciddiye almamız gereken bir olgu durumunda. Korkuların dayandığı nedenleri ciddi ve geçerli bulmayabiliriz ama korkular bir olgu durumuna gelmiş ise böyle görmek hiçbir şeyi değiştirmez.

Korkularımızın yalnız Türkiye'ye özgü bir şey olmadığını görebilsek o zaman korkuları doğuran nedenler üstüne daha soğukkanlı düşünebilme ortamını yaratabiliriz diye düşünüyorum. Gerçekten de ciddiye almayı gerektirir boyutlarda olan korku fenomeni yalnız bize özgü değil. Bugün demokrasinin görece daha gelişkin olduğu Avrupa'da da giderek büyüyen ve ülkemizdekine benzer korkular yeşeriyor. Bu açıdan Avrupa'da olan biteni daha yakından izlemekte fayda var.

Radikal gazetesinde yazarken şimdi *Zaman*'da yazan *Joost Lagendijk*'in yazılarını önceden beri ilgiyle izliyordum. Bizi hem anlamaya çalışan ama hem de dışarıdan bakan biri olarak özellikle AB süreci ile ilgili yazdıkları şeylere dikkat veriyordum. *Joost Lagenijk* son iki yazısında Hollanda'daki yeni siyasi gelişmeler üstünde duruyor ama aynı zamanda Avrupa'daki gelişmelere de değiniyor. Birkaç yazı tutacağını düşündüğüm ve bu yazı başlığında işaret ettiğim konuya *J. Lagendijk*'in yorumlarıyla gireceğim. Yazar'ın 17 ekim ve 20 Ekim 2010 tarihli "*Hollanda'da neler oluyor?*" başlıklı iki yazısından birkaç kısa yorum aktaracağım ilkin.

Hollanda'da yeni kurulan azınlık koalisyonu hükümeti aşırı sağcı popülist *Geert Wilders*'in *Özgürlük Partisi* ile yapılan bir anlaşma üzerine kurulabilmiş. Bu parti oyların ancak yüzde 15'ini aldığı ve koalisyon içinde yer almadığı halde koalisyon hükümetinin programı üstünde etkili bir parti olduğunu anlıyoruz. Özellikle yabancılar ve göç karşıtı görüşleriyle.

Yazar, bu aşırı sağ partinin görüşlerindeki ilginç farklılaşmaya işaret ediyor. Bildik aşırı sağdan farklı olarak popülist bir çizgi izlediklerini, anti-semitizm yapmadıklarını, tersine İsrail'i desteklediklerini, eşcinsellerin ve kadın haklarının savunuculuğunu yaptıklarını fakat ideolojilerinde toplanma merkezi olarak **anti-İslâm'ı hedeflediklerine** işaret ediyor *Lagendijk*. Devamında şöyle bir yorum getiriyor: "**İşleri daha da içinden çıkılmaz hale getiren şeyse, yeni sağcıların mevcut refah devletini savunmak ve daha ileri Avrupa**

entegrasyonuna direnmek noktasında sık sık klasik solcularla aynı safı tutmaları.” Bizlerin kulağına hiç de yabancı gelmiyor değil mi?

“Hükümetin programına bakıldığında, Wilders’ın etkisi göç ve entegrasyon bahsinde bariz şekilde görülüyor. Mesaj gayet açık: Hollanda’ya daha az göçmen gelmesini istiyoruz ve burada yaşamasına izin verilenler de daha yüksek standartlara ulaşmalı. Hükümetin yüz yüze geleceğine kesin gözüyle bakılabilecek gerçek şu: Bu hedeflere varmak için önerilen tedbirlerin büyük çoğunluğu AB mevzuatına ve Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi kararlarına aykırı düşüyor. Wilders’ın **‘Batılı olmayan’ diye nitelenen göçmenleri yüzde 50 azaltma hedefi**, çok büyük ihtimalle Avrupa’nın koyduğu sınırlara ve engellere çarpıp hüsrana uğrayacak. Aşırı sağcı popülistlerin AB’ye karşı böylesine derin bir nefret beslemesinin sebeplerinden biri de bu” diyor yazarımız.

Hollanda’da insanların kafasının iyice karışık olduğunu, nereye gidilmekte olunduğunun bilinmediğini anlıyoruz. Ortaya çıkan **“öfke ve korkunun”** nedenleri üstüne değişik yorumların olduğunu öğreniyoruz. Kimilerine göre bu korku ve öfkenin nedeni göçmenlik sorununun da nedeni olarak gördükleri **küreselleşmenin kontrol edilemez etkileri** ve geleneksel sağ ve sol merkez partilerinin bu sorunları çözebileceğine dair güvenlerini yitirmeleridir. **Diğerleri ise**; “Hatırı sayılır miktarda Hollanda vatandaşı (ki aynısı birçok Danimarkalı, İsveçli ve Alman için de geçerli) bütün bu düşüncelerin arkasındaki gerekçelerin hepsini, zehirleyici duygular ve düş kırıklıklarıyla dolu büyük bir çanakta birbirine karıştırıyor. **Onlara göre mesele göçmenler, Müslümanlar ve İslam’la ilgili tek bir büyük sorundan ibaret**: Ülke içinde kendi dillerini konuşmayan Faslı çeteler ve göçmenlerden, Afganistan’daki şiddet yüklü cihatçılara ve İran’da geylere yönelik vahim muameleye kadar her şey o tek büyük sorunun tezahürü.”

Legendijk “Benim ikilemim ise Hollanda’daki bu korku, öfke ve kafa karışıklığının, vaktiyle hoşgörülü olan bir ülkenin yoldan çıkma tehlikesi karşısında ciddi endişeler duyan Hollandalı olmayan gözlemcilere nasıl izah edilebileceği noktasında ortaya çıkıyor” demektedir.

Doğrusu biz de Türkiye’de son on yılda ortaya çıkan **“korku, öfke ve kafa karışıklığını”** kendimiz için de yabancılar için de açıklama gücümüzü çekmekteyiz. Demek ki Avrupa için de bizim içinde **dünyayı yeniden “anlama, açıklama” sorunu var.**

Devam edeceğim.

nabi.y@superonline.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

İflas eden şey ‘bireysellik’ olmasın

Nabi Yağcı 22.11.2010

Önceki yazımda toplumumuzun bir kesimi içinde giderek artan **“korku”** duygusunu ciddi bir mesele yapmamız gerektiğini ve eğer başka toplumlarda da benzer bir gelişmenin olduğunu görür ve görebilsek bu soruna daha soğukkanlı yaklaşabileceğimizi söylemiştim. Bu açıdan Hollanda’yı örneklemenin yerinde olacağını düşünerek *Zaman gazetesini yazarı Joost Legendijk’in* aynı konulu iki makalesinden alıntılar vermiştim.

Hollanda tarihte farklı, aykırı düşünceleri nedeniyle kendi ülkelerinde barınamayan pek çok düşünürü ev sahipliği yapmış, **hatırı sayılır hümanist kültüre sahip bir ülkedir**. Böyle bir ülkede son zamanlarda **“korku,**

öfke ve kafa karışıklığının” artışını, aşırı sağın yükselişini sözünü ettiğim yazar **“Ne oluyor bizim ülkemizde”** sorusuyla karşılıyor. Verilen yanıtları iki öbekte toplamış. Biri küreselleşmenin getirdiği belirsizlikler, ikincisi göçmenler sorunu, Müslüman toplulukların entegre edilemeyişi ve İslâm dini konusundaki algılamalar. Bu korku ve tepkilerin Hollanda ile sınırlı olmadığını da biliyoruz. Avrupa genelinde olduğu gibi 11 Eylül sonrasının ABD’sinde de ciddi boyutlarda.

Küreselleşme süreçlerinin doğurduğu belirsizlikler, göçmen sorunları ve İslâm olgusu, üstünde hiç durulmamış konular değil. Aynı şekilde modernizm, çok kültürlülük konuları da öyle. Bu konulara daha çok kafa yormak gerektiği açık, fakat bu birkaç yazı boyunca benim üstünde durmak istediğim şey bunlar değil. **Korkunun nesnesi değil de öznesiyle, yani korkulanla değil de korkanla ilgilenmek, onun üstüne düşünmek istiyorum.**

Yine Joost Legendijk’in sözünü ettiğim makalesinden son bir alıntı: *“Şu an Hollanda’da yaşananlar, Avrupa’nın diğer kesimlerinde de gözle görülür olan bir eğilimin ileri bir örneği. **Geleneksel merkez sağ ve merkez sol partiler güç kaybediyor.** Sözgelimi Hollanda’da yakın zamana dek bu partiler ulusal seçimlerde oyların yaklaşık yüzde 80’ini toplardı. Geline nokta ise seçmenlerin yarısına yakını bu partilerin güncel sorunlara çözüm getirme kapasitesine **güvenini yitirmiş durumda.** Bu, refah devletinde reform isteyen, çokkültürlülüğü hayatın bir gerçeği olarak kabul eden ve Avrupa yanlısı olan yeşillerin ve (liberal) sol partilerin güçlenmesine yol açıyor. Öte yandan **yenî bir aşırı sağcı popülistler kuşağı da yükselişte** ve geçen asrın yetmişli ve seksenli yıllarında Avrupa’da var olan, faşist kökenlere sahip ırkçı ve aşırılıkçı partilerden farklılık arz ediyorlar.”*

Bu alıntıda önemli bulup altını benim çizdiğim tespitler şunlar: (1) Geleneksel merkez sağ ve merkez sol partilerin güç kaybediyor olması, (2) Bu partileri izleye gelen geleneksel seçmen kitlelerinin partilerine veya bu geleneksel siyasetlere güven duygularını yitirmeleri (3) Geleneksel aşırı sağın eski faşist ve ırkçı politikalarından farklılaşan aşırı sağcı yeni bir popülist kuşağın yükselişe geçiyor olması (örneği önceki yazımda adı geçen aşırı sağ Özgürlük Partisi). Yeşiller, sol ve liberallerle ilgili tespitler ise zaten gözlenmekte olan gelişmeler. Yazımın ana teması da bu zaten. Ancak buraya gelecek yazımda gireceğim, çünkü Avrupa solunun yeni arayışlarını anlayabilmek için önce içinde bulundukları toplumun nasıl farklılaştığını anlayabilmek gerekli.

Geleneksel merkez sağ ve merkez sol partilerin güven kaybına uğraması demek, toplumun gelecekle ilgili **eski konformizmlerinin** en azından sarsılması demektir. Avrupa toplumları da, içinde bulundukları koşulların artık kendileri için **güvenli bir gelecek** vaat etmediğini düşünüyorlar. Elbette bu durumu doğuran önemli ekonomik, sosyal nedenler var. Nedenler çok çeşitli olabilir ama beni şimdi, burada bu değişimin nedenlerinden çok o **toplumun bu nedenleri algılayış tarzları** ilgilendiriyor.

İster refah devleti anlayışıyla merkez sağ olsun, ister sosyal devlet anlayışıyla merkez sol olsun bu perspektiflerin **iflası** aslında bana göre **“devlet” denen geleneksel koruyucu mekanizmaya olan güvenin iflası** anlamına geliyor. Devletin koruyucu şemsiyesinden yoksunluk duygusu, sanırım insanlarda yalnız kalmışlık ve çaresizlik duygusunu tetikleyip **panikataklar** doğuruyor. Yani nedeniyle mütenasip olmayan, orantısız korkular. Örneğin saldırgan olmasa da her köpekten korkmak gibi. Veya karanlık paniği; kalabalıklardan ya da tersine yalnız kalmaktan korku gibi. Açık ki, burada karşımızda duran problem korkuya sebep olan şeyden çok korkan insanın kendisinde. **İnsanın kendini çevreleyen dünyayı algılayış tarzında.** Başka deyişle, şimdiye dek modernizmin bireyselleştirdiği sanılan batılı insanın gerçekte öyle olmadığına. Veya birey kavramına yüklenen modernist anlayışın yanlışlığında.

Belki de gerçekte iflas eden şey ‘kendine yeter’ sanılan Batılı bireysellik.

Avrupa solunda yeni arayışlar

Nabi Yağcı 25.11.2010

Önce iki yazı ile bu arayışları dürtükleyen Avrupa toplumlarındaki **kaygı, korku ve kafa karışıklığı olgusuna** dikkat çektim. Bu konuda daha başka şeyler de söylenebilir elbette ama bu ruh halinin farkında olmak yeni arayışların mahiyetini anlamaya yardımcı olur.

Geçenlerde sevgili dostum *Mehmet Altan*, *Star* gazetesindeki köşesinde Fransız solundaki arayışa dikkatlerimizi çekmişti. "İkincigrup.com" sitesinde ilginç tartışmalar gördüm. Uzunca bir süredir kafamı meşgul eden fikirler açısından paralellikler buldum. *Fransız Sosyalist Partisi (PS)*, akademisyenlerin katıldığı bir *düşünce laboratuvarı* kurarak yeni arayışları masaya yatırmış. Düşünürler, uzun araştırma ve tartışmalardan sonra **"ihtimam (care)"** adını verdikleri bir kavramı öne çıkarmışlar ve bu kavramın ışığında bugüne ve geleceğe bakıyorlar.

"İhtimam" kavramı ilk ağızda insana hafif geliyor. Gündelik dildeki bir sözcüğün sosyolojik bir kavram olarak kullanılmasını yadırgıyor insan. Fakat, "ihtimam" kavramının sorunu ve çözümleri kapsayıcı olup olmadığını sorgulamanın ötesinde bu gündelik dilin böyle kullanılması bana sıcak geldi doğrusu. Bir bakıma ezber bozucu bir etkisi var.

İlk ağızda bu kavramın, bu yeni kavramlaştırmanın kendisinden çok böyle bir kavrama ihtiyaç duyuran nedenlere bakmak daha doğru, zira bu kavramı ortaya atanlar da bunun her soruya yanıt getiren bir sihirli anahtar olmadığını söylüyorlar zaten. **Arayışlara neden olan yeni tip sorunlar** başka başka çözüm önerileri ve buna uyan başka kavramlaştırmaları doğurabilir. Bu kavramın geçerli olup olmayacağına saplanıp kalmadan arayışı doğuran bu nedenleri görebilmek daha önemli. Ben öyle baktım. **Demek ki, bu toplumda öylesine farklı problemler var ki, eski bildik sosyolojik kavramlar onları açıklamakta yeterli olamıyor.**

Önce bir alıntı yaptıktan sonra kendi okumamdan çıkarak nedenler konusunda bu düşünürlerin düşüncelerini kendi algıladığım biçimiyle aktaracağım.

"Avrupa'da sol düşünce zorluklarının temelinde, dayanışma politikalarının geçirdiği krizin bulunduğunu söyleyebiliriz. **Bu krizin sol düşünceyi yeniden meşru kılabileceğini düşünebilsek de, bunun böyle olmadığını görüyoruz: dayanışma, kriz karşısında bir çözüm olarak görülmesi gerekirken aksine görülmüyor.** Neden? Basit cevaplardan kaçınmak gerek: esasında reddedilen dayanışmanın kendisi değil. Fakat insanlar, tatbik edilme biçimine inanmıyorlar. Devletin bundan böyle bu dayanışmayı gerçekleştirme imkânlarının olmadığını düşünüyorlar. Bu dayanışma politikalarının en az hak edenleri veya en zayıfları kayırdığını ileri sürüyorlar. Netice itibarıyla, kendilerini bu politikaların *'kaybedenler'*i olarak görüyorlar. Dayanışmayı kendilerine fayda getirmeyen bir şey olarak tasarlıyorlar."

Bu yeni bakış açısının düşünürleri pek çok saptama yapıyorlar ama benim için en ilginç olanı yukarıdaki oldu. Bu alıntıda benim altını özel olarak çizdiğim cümle yalnız Fransa'da, yalnız Avrupa'da değil genelde solun bir türlü içinden çıkamadığı **popülizm-elitizm paradoksunu** da anlatıyor bize. Fransız toplumunda ekonomik, sosyal krizin etkilerinin solu yeniden toplumun gündemine getirmesi beklenirken bunun gerçekleşmediğini söylüyorlar. Sol işsizlerle, ezilenlerle, azınlıklarla sosyal dayanışma politikalarının baş savunucusu oldu hep ama

buna rağmen toplum sola rağbet etmedi. Soruyorlar:

Neden? Yanlış nerede?

Acaba, devletin dayanışma üreticisi olma rolüne de artık güven duymayan bu insanlarda, **dayanışmayı ve sosyal politikaları tepeden bekleme doğrultusunda bireyin gücüne güvenen katılımcı yeni bir demokrasi anlayışı mı geliyor?** Böyle olması beklenirdi doğal olarak ama sosyal gelişmeler bu denli basitlikte seyretmiyor. Anlatılanlardan anlıyoruz ki, toplumda **demokrasi inancı zayıf popülist aşırı sağcı eğilimler güçleniyor**. Geçen yazımda Hollanda'da yükselen aşırı sağ konusuna değinmiştim, görüyorum ki, kendi toplumları için PS de aynı tesbiti yapıyor.

Bireyselliğin **aşırı bireyciliğe** dönüştüğüne, dayanışmaya ihtiyaçları olduğu halde dayanışma ve **ötekine karşı sorumluluk** duygularının yok olmakta olduğuna dikkat çekiyorlar. Verilen şu örnek çok ilginç ve hayli düşündürücü geldi bana:

*"İhtimam ve daha güçlü bir sosyal dayanışma arayışı doğrultusundaki sorgulamalar, toplumun derin bir **dayanışma-sökümünün** içerisinde bulunduğunu da unutturmamalıdır. İnsanların, giderek diğerlerinin sorumluluğunu yüklenmek istemedikleri toplumlarda yaşıyoruz. Yakın zamanda yapılan bir ankette (Libération gazetesi adına) Fransızların, uyuşturucu düşkünlerine karşı hislerinin giderek **negatifleştiğini**, evvelden olduğu gibi hasta olarak kabul etmediklerini, kendi bağımlılıklarının sorumlusu olduklarına olan inancın da çoğaldığını öğreniyoruz."*

Kısaca denmektedir ki, eskiden bağımlılığı tedavi edilmesi gereken, onların deyimiyle ihtimam gösterilmesi gereken bir sosyal problem olarak gören insanlar, bugün **"bu onların sorunu, kendileri çözsün"** demekte ve **bağımlıları suçlu gibi görmekteler**.

Devam edeceğim.

nabi.y@superonline.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Korkular ve arayışlar

Nabi Yağcı 27.11.2010

Türkiye bir ilki daha yaşadı. Sivil irade, darbe zanlısı üç generali açığa alarak askerî vesayeti ortadan kaldırma yönünde bir adım daha attı. Fakat ilginçtir, "değişiyor mu, değişebilir mi" tartışması yapılan, Sosyalist Enternasyonal'de boy gösteren CHP bu sivilleşme adımını **"sivil darbe"** olarak niteleme cesaretini (!) de gösterdi. Pes doğrusu. Fakat biz pes etmeyip, son zamanlarda **"endişeli modernler"** kavramıyla nitelenen bu çevrelerin korkularını analiz etmeye çalışmalıyız. Bu çevreler içinde sıklıkla karşılaştığımız **"AKP gitsin de isterse askerler darbe yapsın"** diyebilenlerin bu akıldışı korkularını hafife almaktan yana değilim.

"Endişeli modernler" kavramı zaten bizim ürettiğimiz bir kavram değil, Batıdan alınma. Birkaç yazıdır **"korku, kaygı ve kafa karışıklığının"** yalnızca bize özgü olmadığını göstermeye çalışıyorum. Dünyada herkes bir şeyden korkuyor. En çok korkanlar ise bugüne dek **"mutlu ve müreffeh"** bir dünyaları olduğunu ve bu cennetin hiç bozulmayacağını sanan Batılı modernler.

Pek çok şeyden korkuyorlar. Karınca sürüleri gibi sınırlarından içeri girmeye çalışan **kaçak göçmenlerden** korkuyorlar. İçlerindeki **yabancılardan** korkuyorlar. Düne kadar tek evrensel kültür olarak gördükleri kendi kültürlerini **yabancı kültürlerin istilâsından** korkuyorlar. Düne kadar farklı inançlara saygılı bir hoşgörü toplumu yaratmış olmakla övünen Batı insanı bugün **özellikle İslâm'ı** kendileri için bir tehdit olarak algılıyor.

Batılının korku ve kaygıları yalnızca bu dış faktörlere de bağlı değil, **kendilerinden de kaygı duyuyorlar**. Düne kadar kendileri için bir gelecek güvencesi olarak gördükleri şeyden, kendi sistemlerinden. Kendi sosyal ve siyasal sistemlerinin getirdiği koruyucu şemsiyelere artık güven duymuyorlar. **Sağın refah devleti, solun sosyal devlet ütopyaları artık güvenilir bir liman olarak görülmüyor onlar için**.

Sınıfsal kökenleri itibariyle bakarsak bu korku ve tedirginlik içinde olanlar en alttakiler değil. Öyle olsaydı onların korkularını tarif etmek daha kolay olabilirdi. Belki çözümü de daha kolay olurdu. İşçi, emekçi, memur sendikaları dünkü gibi etkili sosyal aktörler olurlardı ama değiller.

Önceki yazımda sözünü ettiğim **Fransız Sosyalist Partisi (PS), oluşturduğu "Düşünce Laboratuvarı"** ile bu yeni korku, tedirginlik ve kafa karışıklığını anlamaya ve bir alternatif üretmeye çalışıyor. Sayıları giderek artan bu endişeli kesimlerin eskisi gibi "kitle" olarak tarif edilemeyeceğini, bu kesimlerin eğitilmiş, örgütlü bireyler olduğunu söylüyorlar. Modern ya da kendini öyle gören kesimler yani. Endişeli modernlerin kaygıları ekonomik olmaktan çok sosyal dışlanmışlık algısından kaynaklanıyor.

Bu araştırmacıların şöyle bir tespitleri var: *"Kendisinin yeteri kadar tanınmadığına inanan birisi, diğerlerinin tanınmasına katlanamıyor. Neticede, kendimizle ilgili bir tanınmama temeli üzerinden diğerlerinin tanınmasını eleştiriyoruz. Bu nedenle herkesin kendine düşen tanınma payını alabilmesi şart. Herkes tanınmak istiyor ve tanınmalı da."*

Çağımız insanının yeni bir sorunu olarak "sosyal dışlanmışlık" meselesi yalnız Fransızların kafa yordukları bir mesele değil. Batılı sosyologlar, siyaset bilimcileri bir süreden beri bu konu üstüne kafa yoruyorlar. Buradaki problem yalnızca devlet ile toplum arasındaki ilişkilerden kaynaklanmıyor, toplum ile birey ilişkilerinden de ve hatta ağırlıklı bu ikinci tür ilişki biçimlerinden doğuyor.

Adalet duygusunun, ahlâki ve manevî değerlerin erozyonu insan-insan ilişkisini koparıyor, dayanışma duygularını zayıflatıyor ve insanı etten bir duvar içinde yalnızlaştırıyor. Yalnızlaşan, kendine karşı ilgi arayan insan tersine diğerine karşı ilgisizleşiyor. **Dolayısıyla empati duygusunu yitiriyor ve agresif, yıkıcı, tepkisel bir ruh hali içine yuvarlanıyor. İşte bu psikolojideki toplum kesimlerinin korkularını yeni sağcı popülist politikacılar, milliyetçi, ırkçı yönle tahrir ediyor ve kullanıyorlar**.

Fransız toplumunda gelişen yeni eğilimlere kafa yoran düşünürler hem bu eğilimlere yanıt verebilecek, hem bu yeni sağcı popülist siyasetlere karşı **"Karşılıklı ihtimam toplumu"** alternatifini ileri sürüyor.

İleri sürdükleri alternatifin, *sadece en zayıflara koruma ağırları germeyi kapsamadığını* söylüyor ve *"ihtimam" yaklaşımının, "Eğitim süresince "eşit şanslar" tanımakla yetinip, sonra da herkesi başının çaresine bakmaya terk de etmiyor. Toplumun, kazananlar ve kaybedenler arasında bir rekabet ve yarış alanı değil, fakat bireyler arasında bir işbirliği alanı olduğunu hatırlatıyor; bu insanlar, tabii ki birey olarak gelişmelerini, yardım gördükleri oranda daha iyi gerçekleştirebilmektedirler; bu sayede kendileri de diğerlerine yardım edebilme gücüne sahip olmaktadır. Bu anlamda, eğer siyasi olarak belirleyebilirsek, bu kavram, bugünün liberal ve muhafazakâr söylemine bir cevap vermemize ve çağdaş toplumların her gün çoğalan kusurlarına göğüs gerebilmemize yardımcı olabilir"* demekteler.

İlgi duyan okurlarım **"ikincigrup.com"** da ayrıntıları görebilirler.

ABD'nin 'Berlin Duvarı' yıkıldı

Nabi Yağcı 02.12.2010

Akşam geç vakit bugünkü yazımın başına oturduğumda başlığım **"Devlet biterken"** idi, sabah *Taraf*ı açıp *Ahmet Altan*'ın yazısını görünce yeni yazı yetiştirme telâşı sardı beni, zira başlık aynı olduğu gibi yazı da neredeyse aynı gibiydi. Konuyla ilgili ikinci tamam ise bu yazımın konusuydu, onu biraz daha işleyeyim bari dedim.

Neden söz ettiğim açık, dünya medyasının neredeyse bugünlerde tek gündem maddesi haline gelmiş olan **Wikileaks olayı**. Üstelik daha işin başındayız, binlerce belgeden söz ediliyor, 251 bin belge ve yalnız 226'sı açıklanmış. Açıklandıkça yeni şeyler öğreneceğiz ama açık ki, deprem yaratan şey bu belgelerin içeriğinden çok **ABD'nin devlet güvenliği otoritesinin yerle bir olmasıdır. Kendi gizli belgelerini dahi koruyamayan bir hegemon devlet var karşımızda**. İsterse bu belgelerin, belge de değil kripto notlarının ortaya saçılması yine bu devlet içinde birilerinin marifetiyle olsun, sonucu değiştirmez. Bundan böyle Amerikan devletiyle, onun diplomatlarıyla temas kuran herkes konuşurken sözlerini kırk kez ölçüp biçmek zorunda hissedecektir kendini.

Wikileaks olayını Berlin Duvarı'nın yıkılması olayıyla benzer görüyorum. Bu benzerlik yalnızca yarattığı sonuçlar açısından değil aynı zamanda üstlendiği tarihsel misyon olarak da benzerdir. Bir adım daha ileri gidip sosyalist devletler blokunun çöküşüyle belirlenen soğuk savaş dünyasının bitimi sürecinin **bir devamı** olarak düşünüyorum.

Berlin Duvarı'nın yıkılması sosyalist blokun içten içe çözülmesinin dışa vurumu, son sahnesiydi. Sosyalist dünya çözüldüğünde iki kutuplu dünya ABD hegemonyasında tek kutuplu dünya halini almıştı. **Kapitalist Batı dünyası bir zafer sarhoşluğuna kapılmıştı**, tarihin sonuna gelindiğini, kendi düzenlerinin tartışılmaz bir geçerliliğe sahip olduğunu düşünüyorlardı. Fakat ABD yönetimi içinde ulusal güvenlik stratejistleri tehlikenin farkındaydılar, zaten soğuk savaş siyasetlerinin mimarıydılar. İkinci Dünya Savaşı sonrasının iki kutuplu dünyasının, biri ötekine göre ayarlanmış siyasetler üstüne oturduğunun farkındaydılar, **biri çöktüğünde öteki de değişmeden kalamazdı**.

ABD politikalarının mimarlarından biri ve ulusal güvenlik danışmanı olarak yıllarca görev yapan ünlü **Zbigniew Brzezinski (Z.B.)** daha 1996 yılında bugünü gören **kâhince sözler etmişti**. Yerimin kısıtlılığı nedeniyle söylediklerini özetle vermek zorundayım. Tırnak içine aldıklarım doğrudan Z.B'nin sözleridir. Özetle dediği, *sosyalizm çöktükten sonra bizim liberal toplumumuz içten içe çürüme tehlikesiyle yüz yüze*. Sovyetler Birliği varken sosyalizme karşı bir yarış nedeniyle *"liberalizm evrensel bir alternatif olarak ileri sürülmüştü. Şimdi artık yarış bittiğine" göre "her şeye izin veren bolluk düzeninin liberal toplumlarımız için ne gibi tehlikeler taşıdığını görmek daha kolaydır. Ama silkinme süreci hayli uzun, acılı ve zor olacağına benzemektedir."* Her şeye izin veren bolluk toplumu anlayışının sonlarını getireceğini söylüyor. Bu sözlerin ardından konut kredisi bolluğuyla başlayan finansal krizi hatırlamamak mümkün değil.

Z.B. Amerikan toplumunun **"manevi kayıtsızlık"** içine sürüklendiğini söylüyor. *"Kötü program iyi programı kovuyordu, çünkü en büyük ortak cazibe insanların en soylu yanlarına hitap eden değil, en aşağılık ilgilerine, dehşetengiz korkularına hitap edenlere yönelikti."* (Bu sözlerle, birkaç yazıdır işaret ettiğim Batı'da ve bizdeki **"korku psikozu"** arasındaki bağıntı akla gelmeli.)

“Uygarlık tarihi boyunca tüm toplumlarca ve tüm dinlerce yıkıcı ve bozucu olarak görülmüş olan değerler, yani aç gözlülük, sefahat, şiddet, sınırsız bencillik, ahlâki sınırlamaların yokluğu, çocuklarımıza her gün sunulan şey olmaktadır. Eğer bu gerçek bizi telaşlandırmıyorsa dünya düzeninin lider ulusu artık onarılamayacak kadar bozulmuş demektir.”

Bu analizlerle Wikileaks arasındaki bağlantı ne?

Z.B’nin büyük ölçüde doğru analizlerinden sonra acaba çözüm olarak düşündükleri ne? Daha özgür ve insani, daha demokratik siyasetler mi düşünüyor? Bu yazıma sığdıramayacağım için bu sorunun yanıtını gelecek yazıma bırakacağım. **Şu kadarını söyleyeyim, Z.B. “çokkültürlülükten” ve medyanın sınırsız özgürlüğünden, bu özgürlüklerin devleti “hakem devlet haline” getirmiş olduğundan yakınıyor. Dünya için tehlike olarak gördüğü ise “medeniyetler çatışması”dır ve özellikle Ortadoğu’nun zapturapt altına alınması üstünde duruyor.**

Wikileaks olayı ister bir senaryoyla bağlantılı çıkmış olsun isterse olmasın acaba sonuçları itibariyle Amerikan devleti ve toplumunu ve de dünyayı yeniden dizayn etmenin bir aracı olarak mı kullanılacak? Bu dizayn etme daha özgürlükçü yönde mi yoksa daha totaliter yönde mi olacak?

Düşünelim.

nabi.y@superonline.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

ABD, Züğürt Ağa gibi

Nabi Yağcı 04.12.2010

ABD’nin kirli çamaşırlarının ortaya dökülmesinin dünya siyasetinde ne gibi sonuçları olabileceğine kafa yormayı biraz erteleyip, bu yazımda **bu olayın yorumlanması** üstünde durmak istiyorum. **Çünkü kirlilik otomatikman temizlik doğurmaz, toplum olarak temizliğe hazır mıyız sorusunu da sormak gerek.**

Şener Şen’in o harika filmini hatırladım. **Züğürt Ağa**’yı. Ağa, ağalığının bittiğini hemen kabul edemez, gerçeği parça parça ve parçalanarak sindirir içine; yeni bir dünyaya tutunmaya çalışırken etrafındakiler ona hâlâ ağa muamelesi yaparlar, oysa o çoktandır yolun sonuna geldiğinin farkındadır. Ve o müthiş final... Şener Şen başında çiğköfte tepsisi sokakta salına salına yürür; artık fiziken de ruhen de ağalık bitmiştir.

ABD yönetimi çoktandır dünyanın büyük patronu olduğu devrin kapandığının çok iyi farkındadır. **Fakat WikiLeaks olayı ile gördük ki, devlet çarkı hâlâ eski usul gitmekte, değişen dünyanın farkında değil.** Öyle görülüyor ki Amerikalı diplomatlar kendi devletlerini hâlâ dünyanın **jandarması** olarak görmekteler.

Nereden anlıyoruz?

Üsluplarından.

Diplomatlar kendilerini sömürgeci bir devletin yabancı ülkedeki valisi gibi görerek Teksaslı kovboy şımarıklığıyla raporlarını kaleme almışlar. Diplomasi sınırlarını aşarak ülkenin iç işlerine karışma pervasızlığını göstermişler. Şu âna kadar ortaya atılanlarda dudak uçuklatacak bir sır yok ama dikkatimizi

çekmesi gereken şey Amerikan diplomatlarının bu saygısız pervasızlıkları olmalı. Oysa baktığımda "diplomatlar görevlerini yapmışlar, duyduklarını aktarmışlar" deme rahatlığında yorumlara tanık oluyoruz. Öyle değil.

Bu yorumcular Dışişleri diplomatlarıyla, gizli istihbarat görevlilerini birbirine karıştırıyorlar. İkinciler adı üstünde gizli faaliyet yürütürler, hiçbir yasaya, norma bağlı değildirler oysa yabancı bir ülkede görev yapan Dışişleri görevlilerinin uymakla yükümlü oldukları uluslararası hukuk ilkeleri ve normları vardır. Büyükelçiler güven mektubuyla göreve başlarlar. Kısacası diplomatlar casus değildirler, öyle çalışanlar o ülke tarafından sınır dışı edilirler. Casusluk faaliyetleri yalnızca o ülkenin ordusu, devletiyle ilgili en gizli bilgileri edinmekle de sınırlı kalmaz, en önemlisi etkili-yetkili kişilerin yatak odalarına kadar özel ve gizli olması gereken bilgileri de toplarlar.

Kriptolara baktığımız zaman diplomatların aynen bir gizli servis ajanı gibi çalışmış olduklarını, hatta ABD Dışişleri Bakanı tarafından o yönde yönlendirildiklerini de görüyoruz. **Diplomasi faaliyetinin meşru sınırları dışına çıkmışlar.** Üstelik de topladıkları derme çatma enformasyonları son derece saygısız bir üslupla merkeze iletmışler. Diplomasi konusunda teknik bilgim yok ama **Taraf iyi bir şey yaptı ve dört emekli diplomata bizde bu işlerin nasıl yapıldığını sordu.**

İnal Batu, "Yazışmalarımız çok daha ciddidir, sululuk hiç yoktur. Dedikoduya, doğrulanmamış söylentilere çok az değinilir. Gizliliğe önem verilir", **Temel İskit,** "Türk diplomatları merkeze güvenilir bir bilgi aktarmak mecburiyetindedirler (...) dedikodu yoktur, en fazla rivayetlerden bahsedilir. Zira dedikodulara yer veren, laubali kelimeler kullanan diplomatlar saygınlığını kaybeder ve güvenilirliğini zedeler", **Akın Özçer,** "Yurtdışında görev yapan diplomatlar her şeyi bildirir. Türk Dışişleri Bakanlığı'nın yazışma dili daha resmî, empersonel ve ağıdalıdır. Tasvirler enderdir", **Özden Sanberk,** "Büyükelçi imzasıyla giden telgrafların üslubu klasik diplomasiyle çok uygundur (...) Ayrıca bizde hiçbir şey delillendirilmeden iletilmez. Bir iddia ancak kanıtıyla beraber yazılır."

ABD diplomasisinin pervasızlığını hegemon devlet zihniyetinin dışında açıklamak zordur. WikiLeaks Amerikan "casus diplomasisi" ve küstah üslubunu tüm dünyanın gözleri önüne serdi. Çok hayırlı bir iş yaptı.

Her zaman bir de öteki yüz vardır.

Açıklanan bilgi notlarına baktığımızda **en saygısız üslubun CHP için kullanıldığını görüyoruz.** Sabah'ta **Refik Erduran** o sözcüklerin tam çevirisini vermiş, şöyle diyor: "Çeviri yetersizlikleri yanıltıcı olabiliyor. Sözün aslı acayip: **"A bunch of elitist ankle-biters."** Düz çevirisi: Seçkin bir ayak bileği ısırıcıları takımı.

Haber hazırlayan arkadaşların **"gürültücüler"** diye aktardığı, ilk kez duyduğum **"ayak bileği ısırıcıları"** lafının anlamını kestirmek kolay değil.

Sözlüklerde de karşılığı yok.

Hani viyaklayarak insanın ayaklarına doğru hamle eden bücür ama şirret köpekcikler vardır; ısrımlarından korkulmasa da tedirgin olunur. Onlardan esinlenerek üretilmiş bir deyim galiba. İddiadaki **"seçkin"** teşhisine katılsanız bile küçümseme dozunu onaylamayacağınıza eminim."

CHP Genel Başkanı Kılıçdaroğlu Başbakan'a **"Yiğitsen Amerika'ya kafa tut"** derken kendisi bu ağır hakaret karşısında hiç de alınmış gözüküyor. Kısır siyaset yine siyasi etiğin yerini alıyor. Ortada Başbakan ile ilgili bir iddia varsa elbette sorulmalı, fakat bunu yaparken siyaseti dedikoduların yönetmesine de fırsat verilmemeli.

Bu hassasiyet siyaset için olduğu kadar basın için de önemli.

Korku değil ama kaygı iyidir

Nabi Yağcı 06.12.2010

"ABD'nin Berlin Duvarı Yıkıldı" başlıklı yazımda eksik bıraktığımı tamamlayayım. O yazımda, hem ABD siyasetine hem dünya siyasetine yön verenlerden biri olan ulusal güvenlik stratejisti *Zbigniew Brzezinski*'nin (Z.B.) 1996 yılında dile getirmiş olduğu bazı görüşlerini aktarmış ama yerim kalmadığı için bazılarını ise sonra yer vereceğimi söylemiş idim.

Z.B'yi seçmem soğuk savaş döneminin siyaset yapımcılarından birinin gözüyle **değişimin nasıl görüldüğünü ve gelecek üstüne ne düşünüldüğünü** vermektir. Gelecek konusunda ABD'de devletle bağlı olan olmayan pek çok enstitü ve düşünce kuruluşlarının harıl harıl çalıştığını bilmeyen yok. En az onlar kadar bizlerin de gelecek konusuna kafa yorma zorunluluğumuz var. **Zira geleceğimiz yalnız Amerika'ya yalnız Batı'ya bırakılamayacak denli önemli.**

ABD'nin ne yönde ve nasıl değişeceği de dünyanın gidişatı açısından hâlâ önemli bir etmen. **Obama yönetiminin reform çabalarının nasıl güçlü dirençlerle karşılaştığını gördük**, devlet ve toplum olarak ABD iki güçlü dinamiğin etkisi altında bugün. Bir yanda, neo-con'ların temsil ettiği eski ekonomik yapılanma var, **merkez çekirdeğini olağanüstü güce ve yayılıma sahip silah sanayi ve ticareti** oluşturuyor. Öte yanda yeni ve hızla yükselen **bilişim sektörü** yer alıyor. İkisi arasındaki gerilim yalnız ABD'yi değil tüm dünyayı barışçı ve demokratik gelişme açısından ilgilendiriyor.

Sözünü ettiğim yazımda, soğuk savaş döneminde hem Amerika hem dünya politikalarına yön veren etkili kafalardan biri olan *Brezzezinski*'nin Sovyetler Birliği rekabetinin ortan kalkmasından sonra Amerikan toplumunun sorunlarını nasıl gördüğünü aktarmıştım. Z.B. ABD'nin, Sovyetler Birliği ve sosyalizme karşı yapay olarak pompaladığı **"Her şeye izin veren bolluk düzeninin"**, aşırı bireyciliğin, şiddetin, açgözlülüğün, manevi kayıtsızlığın artık bir tehlike olduğunu, toplumu çürümeye götürdüğünü söylüyordu.

Amerikan toplumu ve Batı üstüne yaptığı değerlendirmeler pek çoğumuzun katılacağı değerlendirmeler. Fakat acaba çözümle ilgili ne düşünüyor diye sorarak okuduğumuzda irkiliyoruz. Usta bir diplomat olduğu için **düşüncelerini gizleyerek açıklamayı** başarıyor.

Z.B'ye şu soru soruluyor (soruya da ayrıca dikkatinizi çekerim): **"Liberalizm(...) yeni bir dünya düzeni içinde uyuşmaz uygarlıkların nasıl bir arada var olabileceğine ilişkin bir politik teoriye sahip değildir. Şimdi Soğuk Savaş sonrası dünyasına *curcuna* gelmek üzereyken (...) bir "müdahale hakkı" empoze etmeye mi çalışacağız?"**

Z.B, yanıt olarak böyle bir müdahale hakkının yanlış olacağını söylemiyor, **"bunu yapabileceğimizi sanmıyorum"** diyor. Nedenini ise bu her şeye izin veren bolluk toplumu olarak görüyor. ABD'nin tekrar dünya liderliği rolünü kazanabilmesinin (a) **"liberalizmin evrensellik iddiası" içinde mümkün olamayacağını, (b) Amerika'nın önce kendi evini düzenlemesi gerektiğini ifade ediyor.**

Şimdi artık sosyalizmle yarış bittiğine göre **"Liberalizmin sınırlılıklarını kabullenmek tehlikeli de değildir, politik açıdan yüksek maliyet de getirmez. Şimdi o aşamaya giriyoruz."** **"Her şeye izin veren bolluk düzeni gerçekten**

Amerika'yı tanımlayan gerçek haline gelirse o zaman bence küresel çapta ne liberalizm ne de Amerikan otoritesi varlığını sürdürebilir."

Z.B. toplumlarını bekleyen tehlikenin sorumlusu olarak kitle iletişim araçlarını, medya ve televizyonu görüyor. "Böylelikle televizyon yozlaşmış, ahlâk bozucu, yıkıcı değerleri yayma aracı haline dönüşmüştür. Geleneksel kurumlar zayıflarken, kültürel açıdan yolu saptırıcı etki yapan medya da güçlendi, tarafsız devleti de, yalnızca hukuksal (manevi değil) bir hakem durumuna soktu."

Z.B'ye göre çözüm "**kendi kendimizi sınırlamak**", ama bu nasıl olacak?

"Sonunda kesin değerleri, toplumumuzda sosyalizasyonun birincil kurumları aracılığıyla yeniden işlememiz ve güçlendirmemiz gerekecektir (...) (birincil kurumlar) **aile, okul, kilise** ve ancak ondan sonra **kitle iletişimi** gelmelidir."

Z.B. usta bir dille kapalı toplum öneriyor.

Kıssadan hisseye gelince.

"**Sızıntı**" olayının geleneksel devlet aygıtları üstünde, etkilerini zamanla daha iyi göreceğimiz çok ciddi bir çöküntü yarattığına kuşku yok. Bu etki yalnız ABD ile de sınırlı kalmadı, **küresel bir sonuç** yaratarak bir gecede tüm diğer devletleri de kapsam alanına aldı. **Kısacası hayırlı bir iş oldu.** *Tarafa* **Alper Görmüş**'ün yazdığı gibi ben de geleneksel devletin çözülüşüne karşı getirilecek zecri tedbirlerin kalıcı olabileceğine ihtimal vermiyorum, ancak onun da ifade ettiği gibi doğabilecek tehlikeleri ciddiye almamak, "**bağımsız değişken teknolojiye** güvenip de yan gelip yatmak ve sevinç çılgınlıkları atmamakla yetinmek, bilelim ki, çok acılı sonuçlara yol açabilir."

* Z.B. ile ilgili aktarmalarımı KoçUnisys Yayınları'ndan çıkan **Büyük Düşünürler Çağımızı Yorumluyor / Yüzyılın Sonu** kitabından yaptım.

nabi.y@superonline.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Barışın dilini niye kuramıyoruz

Nabi Yağcı 09.12.2010

Değişik nedenlerle derin iç çatışma yaşayan ülkelerde iç barış dilin değişmesine paralel kuruluyor. Yani iç barış sanıldığı gibi sorunları çözen bir anlaşmayla değil, daha çatışma ve gerginlikler sürerken ona paralel giden dil değiştirme çabaları sonucu geliyor. Değişen dil çözüm adımlarını kolaylaştırıyor. **Hatta kolaylaştırma ötesinde çözümde belirleyici oluyor dahi denebilir.**

Dilin bu denli önemli oluşunun nedeni "**güven**" sorunuyla bağlıdır. Güvensizlik bir gecede oluşmuyor. Derin çatışmalardan söz ediyorum, bizde en yüksek dozunu otuz yıldır yaşadığımız Kürt sorunu gibi. Hele bu sorunun kökleri tarihin derinliklerine uzanmış ise. Hele yine Kürt sorununda olduğu gibi yüksek gerilim esas olarak **devlet şiddetinden** kaynaklanmış ise; dahası araya kan girmiş ise. Böyle durumlarda oluşmuş haklı,

haksız yargılar yılların biriktirmesiyle kaziyeyi muhkeme yani kesin yargı gerekçesi halini alıyor. Kâğıt üzerinde yapılacak anlaşmalar güveni sağlamak için yeterli olamıyor, atılan imzalar her zaman geri alınabilir zira.

İç barış için atılacak adımların sağlamlığı güven ortamına, o da karşılıklı yeni bir dilin kurulmasına bağlı.

Nasıl ki, önyargılar bir gecede oluşmuyorsa, güven ortamını sağlayacak yeni barışçı bir dilin oluşması da bir gecelik bir mesele değildir. **Böyle bir dil kuyumcu titizliğiyle ve ancak zaman içinde kurulabilir.**

Son yıllarda siyasette sert bir kutuplaşma içine girdiğimiz görünen gerçek. Nedenleri üstüne araştırmalar, kamuoyu anketleri birbiri üstüne geliyor. Demek ki sert siyasi kutuplaşma ciddi bir boyut kazanmış durumda. Laik-antilaik, sivil-asker, Kürt-Türk gibi en hayati sorunlarımız **siyah beyaz keskinliğinde** sert kutuplaşmalar doğuruyor.

Elbette onlarca ve hatta yüzyıl boyunca çözülmemiş sorunların hepsi birden gündeme girdiği yerde kutuplaşma eğilimlerinin doğması bir sürpriz sayılamaz. Saydığım, saymadığım sorunlarımız yapısal sorunlar olduğu nedeniyle birbirine bağlı. **Sorunlara “sırayla gelin” deme lüksümüz yok.** Nesnel olarak statükoyu koruma eğilimleriyle değiştirme eğilimlerinin karşı karşıya gelmesi, çatışması kaçınılmaz. Olaylar karşısında **taraf olmak da** hem kaçınılmaz hem de kaçınılması yanlış olan bir duruş. Derin değişim sancıları yaşayan bir ülkede **“ortacı”** tutumlar sancı çekme süresini uzattığı gibi geleceğimize karşı sorumsuzluk anlamına gelir.

Öte yandan ama, bütün bu sorunlar nihayetinde **kutuplaşmış olsa da bu toplumun farklı düşünen fertleri tarafından çözülecek.** Fakat ne bir gecede çözülecek ne de bir sözleşme yapıp altına tüm farklı düşünenlerin imza atmalarıyla tek bir hamlede. İdealize etmeye gerek yok; itişe, kakışa, bağıra çağıra olacak. Önemli olan bütün bu süreç boyunca genel eğilimin yönüdür: Çözümü doğru mu yoksa çözümsüzlüğe doğru mu gittiğimizdir.

İşte dil dediğim anahtar da tam burada akla gelmeli.

Dil kapalı kapıları, kilitleri açacak yönde mi geliyor yoksa tersi mi?

“Geliyor” yerine “geliştiriliyor” demek daha doğru. Çünkü bu gelişme kendiliğinden olamaz. Özel bir niyet ve çok özel bir çaba gerekir.

Derin iç çatışmaların yaşandığı ülkelerde çatışmalara karşı yeni bir dil geliştirme çabası, örneklerini bildiğimiz gibi, **büyük ölçüde demokratik aydınlara düşüyor ve onlar gerçekleştiriyorlar.** Bu rol, altını önemle çizmeliyim ki taraflar arasında **“hakemlik” rolü değildir.** Hakemlik hiçbir işe yaramadığı gibi iki taraftan da dayak yemekle sonuçlanır. Kaldı ki, çözümleyici yeni bir dil kurmayı kendine görev bilmiş aydınlardan kendi görüşlerinden, eleştirilerinden vazgeçmeleri, onları geriye çekmeleri de sözkonusu değil. *Mesele “elmaya” “alma” demenin de mümkün olabileceğini gösterebilmekte.*

Hakem değil ama demokratik aydınlardan **bir “güven köprüsü” olabilirler.** Güven aşılama bir rol oynayabilirler. **Böyle bir rolün başarılabilmesi kesinkes dilden geçiyor.**

Barış dili üstüne hiç laf etmedik değil, ama kendinden çok söz etmekle birlikte gereğini yapmadık. Çünkü dil meselesini başlıbaşına bir mesele olarak gündeme almadık.

Örneğin şu anda altın değerinde bir fırsat var. PKK ateşkesi uzattığından buyana şeytan kulağına kurşun ölüm haberleri almıyoruz. Fakat bu süre acaba hakkıyla değerlendirilebiliyor mu? Hiç sanmıyorum. Görüşmelerin sürüp sürmediğini dahi bilmiyoruz. Fakat asıl mesele, bu çatışmasızlık ortamını yeni ilişkiler ve **yeni bir**

çatışmasızlık dili yaratmak için bir fırsat olduğunu dikkat dışı bırakmamızda yatıyor. Buna özen göstermediğimiz çok açık.

Eylemsizlik, silahlar içindir çözüm adımları için değil.

nabi.y@superonline.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Gençleri suçlamak yerine anlamak

Nabi Yağcı 11.12.2010

Gençlik insanın en hesapsız kitapsız davrandığı yaş, hepimiz de genç olduk bu yaşın davranış kalıplarını biliyoruz. Onlardan ileri yaşlardaki davranışları beklemek onları vaktinden önce yaşlandırmak olur. Öğüt vermek ise gençlere en itici gelen şey.

Hiç kuşku yok, konuşmak yerine yumurta, boya, zerzevat atmak gençlik heyecanına verip geçirilecek şeyler değil. Böyle yapmak, **“gençliktir, olur böyle şeyler”** demek her şeyden önce gençleri basite almaktır. Hani **“deli/kanlı”** deyimimiz var ya onun ima ettiği şeyi söylemiş, yani gençleri deli yerine koyup “delidir ne yapsa yeridir” demiş oluruz. **Onların düşünme, feraset yeteneklerini küçümsemektir bu.**

Beri yandan gençleri işsizliğiyle, eğitimiyle **bir sorun olarak** görmek ve çözmek için çaba yerine gençleri suçlamak da işin kolayına kaçmak oluyor. Türkiye çok ciddi bir işsizlik meselesiyle karşı karşıya ve bu durum gençleri umutsuzluğa yöneltiyor. Kendi gençlik yıllarımdan bilirim, işsizlik ve neredeyse açlık sınırında yaşadığım yıllarım olmuştu. Bir lüks araba gördüğümde içimden kaportasını çizmek gelirdi. Çizmediysem yetişmemde beni şanslı kılan kimi etmenlere borçluyum. Bu olumlu etmenlerden biri de okumayı, sanatı, felsefeyi genç yaşımda sevmemdir. Ya da bana sevdirilmesidir. Fakat her genç benim gibi şanslı değildir.

Unutmayalım ki 12 Eylül askerî yönetimi kitaptan, okumaktan korkan bir gençlik kuşağı yaratmıştı. Onların çocukları da bugünün gençleri. Ne verildi ki ne bekleniyor?

Kürt meselesi, PKK üstüne tartışılırken sıklıkla dile getirdiğim bir gerçek var.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Gençliğin halkın gözündeki itibarı

Nabi Yağcı 13.12.2010

İnsan Hakları Derneği'nin (İHD) Çanakkale Şubesi'nin düzenlediği **“Çokkültürlülük perspektifinde barışın dilini kurmak”** konulu panelini bir grup genç sabote etmek istemiş. Konuşma yaparken *Taraf* yazarı *Roni Margulies*'e boya ve yumurta atmışlar. “Yetmez ama evet” kampanyası için Roni ile birlikte çıktığımız bir başka panelde de biz konuşmacılara yine boyalı saldırı olmuştu. Gömleğimi o günün hatırası olarak saklıyorum.

Semtin ileri zekâlı bir camcısı küçük çocuklara para verip mahallenin camlarına taş attırmış ki kendine iş çıksın. Kusura bakmasılar, acaba bu camcıdan akıl almış gömlekçiler mi var sorusu aklıma düşüyor. Böylesi protestolar bizleri korkutamayacağına göre demek epey gömlek harcayacağız bu uğurda. **Barış için harcanan gömlekler feda olsun ama halkın gözünde yine gençliğin adı kötüye çıkacak ona yanıyorum.**

Geçmişte de böyle olmuştu. Halkın gözünde **sistemik biçimde** gençliğe kötü imaj kazandırılmıştı. Geçmişe dönüp baktığımda bunun **rastgele olmadığını** düşünüyorum. Oysa özellikle bizim gibi sınıfsal ayrışmaların billurlaşmamış olduğu ülkelerde **gençlik neredeyse başlı başına bir sınıf gibi etkili bir role sahiptir. Gençlik aydın tabakanın en dinamik kesimidir.** Batı'dan farklı olarak bizim gibi ülkelerde genç nüfusun oranının hayli yüksek olduğu da düşünülürse gençliğin geniş anlamıyla siyasetteki, ülkenin değişimin ve dönüşümündeki rolü görülebilir.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Ergenekon'u kanıksadık mı ne

Nabi Yağcı 16.12.2010

Darbe planlarıyla ilgili çuval çuval belge çıktı, bir ikisi dışında basın hiç önemsemedi bunları. WikiLeaks'e gösterdiği ilginin onda birini bile göstermedi. Galiba iktisadın kuralı geçerli oluyor; **mal bollarınca piyasa değeri düşüyor**, öyle ya çuval çuval belgeden söz ediyoruz.

Oysa baktığımda, hepsini bilmiyor olsak da basına düşen belgeler bile şimdiye dek davalara konu olan belgelerden çok daha önemli gibi. **Çünkü artık bir tane değil birçok altı ıslak imzalı belge var karşımızda.** Yani davalara konu olun plânların bir askerî savaş oyunu plânı mı yoksa gerçekten bir darbe plânı mı olduğu kuşkularına yer kalmıyor. Bir savaş oyununda asker kendi adını vererek generallerini tutuklamayı plâna koyar mı?

Şu anda sürmekte olan Balyoz ve İrtica ile Mücadele Eylem Planı davalarını, faili meçhuller ve hatta Hrant Dink davasını etkileyecek ya da yeni davaları tetikleyecek önemde belgeler bunlar.

Buna rağmen bu suskunluk, bu önemsememe hali niye?

Günlerce WikiLeaks konuştuk. Ardından yumurtadan **"civciv mi çıkar, fikir mi"**yi konuşuyoruz. Bu haftasonu itibariyle herhalde CHP kurultayını konuşacağız. Ama bu arada çuvallar dolusu belgeler yalnızca savcıların dikkatinden ibaret kaldı. Fakat benim tahminim bu mesele burada kalmayacak, ilerleyen günlerde kamuoyunu hak ettiği ölçüde ilgilendirecek. Zira oradaki bilgiler üstü örtülebilir cinsten değil.

Önce kafama takılan soruyu sormalıyım. Ergenekon davaları açılmış olduğu halde bu davaları sanıklar aleyhine etkileyecek bu belgeler yok edilmemiş, korunmuş. Hem de çok ilginç biçimde. Gölcük Donanma Komutanlığı'nda **makam odasının parkeleri altında** yapılan zula yerine sekiz çuval arşiv belgesi konmuş.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Değişen muhataplık durumu

Nabi Yağcı 18.12.2010

Taraf'ta dün Melih Altınok önemli bir habercilik yaptı. **“Savaş kapıdan dönmüş”** başlığıyla çoğumuzun kafasında soru olan bir meseleye bir ışık tuttu. 12 Eylül Halkoylaması öncesi yaz aylarında Irak sınırında askerî hareketliliğin arttığı haberlerini alıyor, PKK ateşkes ilân ettiği halde bu hareketliliğe bir anlam veremiyorduk. Arada çok vahim bir askerî operasyon da yapılmış, **eylemsiz halde dokuz PKK'li**, roket atışıyla bulundukları mağarada öldürülmüşlerdi. Bu olay birçokları için olduğu gibi bana da barış sürecine ve referanduma yönelik açık bir kışkırtma gibi görünüyordu.

O tarihlerde yazdığım yazılarımda birkaç kez sorumu tekrarladım. Bu askerî operasyonun **“Hükümetin bilgisi içinde” yapıp yapılmadığını sordum**. İşte Melih'in haberciliğiyle bir ölçüde bu soru aydınlanmış oluyor.

Bu haberde, *“Türk Silahlı Kuvvetleri (TSK) geçtiğimiz haziran ayının ilk günlerinde birliklerini, hükümete haber vermeden Kuzey Irak sınırının ötesine gönderdi. Bazı birlikler hududu geçerken tankların da Türkiye-Irak sınırına yürüdüğü öne sürüldü. İddiaya göre ABD ordunun bu hareketliliğini Ankara'ya iletince hükümet bilgi sahibi oldu. Bu gelişme üzerine Karargâh'tan bilgi isteyen hükümet harekâtın bir an önce durdurulmasını istedi”* deniyor.

Gazete muhabiri dahi olmayan, bir siyasi yorumcu olan bana kadar o tarihlerde **“olağan dışı bir hareketlilik”** duyumları gelmişse hükümetin bundan habersiz olması mümkün değil. Hükümetin bilgisi dışında olan şey bana göre bu değil, askerın bu hareketliliğının Irak'a yönelik sınırötesi operasyonu yapma amaçlı olması olabilir ancak.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Geçmişle yüzleşmekten korkanlar

Nabi Yağcı 20.12.2010

Yalan tarih onunla yüzleşemediğimiz durumda kendini hep yeniden üretir. Ne iyi ki, son zamanlarda aydınlık kafalı, yürekli tarihçilerimiz, araştırmacılarımız yalan tarihin peçesini indiren ve geçmişle yüzleşmememizin yolunu açan pek çok gerçeği gün ışığına çıkardılar. Örneğin Dersim isyanı diye anlatılan yalanın gerçekte bir Kürt kıyımı olduğunu öğrendik. Düşünen bir beyin, sağlıklı çalışan bir kafa doğal olarak **başka yalanların da peşine düşer, en azından çünkü bildiklerinin önüne “acaba” sorusunu koyar**.

Ülkemizde düşünce dünyamız bize ezberletilen yalanlardan arınma yolunda hatırı sayılır yol almışken bu arınma, temizlenme, aydınlanma sürecinin **siyasi alana** pek az yansıdığını görüyorum. İstisnaları olsa da bizde siyaset yeni fikirlere açılarak risk yüklenmek yerine sakın sularda yol almayı tercih ediyor. **Özellikle sol siyasetler, istisnaları olsa** da bu durumda. Solun acınası durumunun temel nedeni bu.

Yeni fikirlerden, gerçeğe yüzleşmekten korkmak yani.

Ancak daha da kötüsü yalnız yeni olan fikirlerden korkuyla sınırlı kalmıyor bu içe kapanma, fikirden korkuya dönüşüyor. Yani insanın insan olmağından gelen en insanî yetisi, **düşünme yetisi dumura uğruyor**,

köreliyor. Bu kişiler, değil yeni fikirleri tartışmak, eskileri bile tartışmaktan kaçıyor, her tür tartışmadan kaçıyor, tartışma ne kelime konuşmaktan kaçıyor. Kendinden başkasını duymak istemiyor.

Bu durumda geçmişi putlaştırıp onlara tapmaktan başka bir varsılıkları kalmıyor. Kendi yarattıkları putlara kendileri tapıyor. Fikrin yerini tanrısal vahiyler alıyor.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

İçimizdeki kavruk çocuk

Nabi Yağcı 23.12.2010

Öyle sanıyorum ki, geçmişle yüzleşme gereği giderek kendini daha çok duyuracak. Çünkü yeni eğer yine Batı taklidi bir şey olmayacaksa onu hem dünya hem kendi pratiğimizden çıkaracağız. Uzak tarihle yüzleşmek yeterli olmayacak, bizzat her birimizin kendi deneyi önemli olmalı. Bu nedenle, hazır sıcak bir ilgi varken bu konu üstüne kendimden çıkarak bir şeyler daha söylemek ihtiyacını duydum.

1967-68 yılları içindeydi, o tarihte gençler olarak katıldığımız bir toplantıda çok değerli bir bilim kadını olan Sayın **Mübeccel Kıray**'ı neredeyse konuşturmamıştık. Konuşmasını sık sık müdahalelerle kesmiştik. Kıray bize Türkiye toplumunun geleneksel sosyolojik yapısını, **Asya Tipi Üretim Tarzı**'nı (**ATÜT**) sabırla anlatmaya çalışıyordu. Biz gençler ise siyasi "abilerimizden" öğrendiklerimizle (!) bu tezin yanlış olduğunu düşündüğümüzden konuşanı susturmaya çalışıyorduk. Ne tarihimizi biliyorduk, ne sosyolojik bir birikime sahiptik. Bu tezi savunmak neredeyse karşı-devrimcilikti. Zaman geçip bu kavramın **Marx'ın kullandığı bir kavram** olduğunu öğrendiğimde utançtan yüzümün kızardığını fark etmiştim. Kaldı ki, isterse Marx kullanmamış olsun, sonuçta bilimsel bir konuşmaydı bu, en nihayet farklı görüşler söylenebilirdi ama susturmak da ne oluyordu?

Hatırladığım zaman utandığım bir başka durum 27 Mayıs darbesinin hemen sonrasında **Adnan Menderes ve arkadaşlarını idam edebilmek için yapılan yalan propagandaya benim de kanmamdı**. Bu utanılası yalan Menderes'in üniversiteli gençleri **kıyma makinelerinden** geçirerek öldürdükleri yalanıydı. O tarihte geniş bir kitle olarak bu yalana inanmıştık.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Gizli gündem

Nabi Yağcı 25.12.2010

Gizli gündem arama merakı son zamanlarda milli sporumuz oldu. AK Parti iktidar olduğundan buyana bu sporun meraklıları çoğaldı. Yalnız AK Parti ile de sınırlı değil, Kürtlerin gizli gündemi de çok merak ediliyor. Birilerinin meraklı olması kimseye bir zarar değil ama çok sık konuşur olduğumuz endişeli modernlerin korkularını arttırıyor.

Öte taraftan ise Türkiye'nin siyasi gündemi hiç bu kadar açık ve net olmamıştı. Bu netleşme, billurlaşma giderek artıyor, fakat birilerinin gizli gündemi olduğuna dair kaygı ve merak da ona paralel çoğalıyor. Bu paralellik çok tuhaf. Çözmek zorunda olduğumuz sorunlar ve onların çözüm biçimleri elle tutulur ölçüde görülür oldukça siyasetin daha şeffaf hale gelmesi gerekirken **daha spekülatif** hale geliyor olması düşündürücü.

Acaba diyorum netleşen siyasi gündemden kaçmak istenmesi mi gizli gündem söylemini doğruyor.

AK Parti sekiz yıldır iktidarda, yaptıkları, yapamadıkları ve yapmadıklarıyla ortada. Çok açık biçimde **"cumhuriyetçi laiklikle"** problemi olduğunu ortaya koyuyor. Başörtüsü konusunda başarısız Anayasa değişikliği girişimiyle gördük bunu. Militan laiklik bizim Cumhuriyet'in temel ideolojisi. Bu ideolojiyle problemi olanın Kemalist Cumhuriyet'le de problemi olacağı çok açık. Bu açık gerçeğe rağmen AK Parti'nin gizli gündeminden kaygı duyanlar var. Oysa bu problem gizli değil ki. Üstelik Kemalist laiklikle problemi olanlar yalnız AK Parti'den ibaret de değil, benim de var.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Yeni yılın gündemi

Nabi Yağcı 27.12.2010

Siyasi gündemi bizde yoğunlukla siyasetçiler, **Ankara** belirler. Bir siyasetçi bir demeç verir ertesi gün o konuşulur. Bir yere kadar anlaşılabilir bir durumdur, "siyasetçinin işi bu" denebilir fakat siyasetin gündemini belirlemede vatandaşın, bizlerin adının olmaması normal sayılamaz.

Halksız "demokrasidir" bu.

2010'nun son haftasında İstanbul'da önemli bir sivil toplum etkinliği gerçekleştirildi. Yaklaşık yüz kadar aydın toplaşarak sivil ve demokratik yeni anayasa sorunumuzu müzakere ettik ve böylece yeni yılın siyasi gündemine şimdiden anayasa meselesi sokulmuş oldu. Adalet Ağaoğlu, Yücel Sayman, Ümit Kardaş, Osman Can ve Mehmet Uçum'un çağrıcılığı olduğu bu toplantıya farklı siyasetlerden ve farklı görüşlerden pek çok aydın davet edildi, iki gün süren toplantı boyunca yetmiş kadar katılımcı önemli görüşler ortaya koydular.

Öyle görülüyor ki, artık **"tepeden devletin değil aşağıdan halkın anayasasını yapma"** fikri aydınlar içinde güçlü bir istek haline gelmiş. Bu yeni anayasa ilk kez halkın yaptığı özgürlükçü bir anayasa olacak. **Halkın kendisi tarafından kendisi için** yapacağı yeni anayasa Türkiye'nin her köşesinde halk toplantılarında müzakere edilerek vücut bulacak. İstanbul toplantısında *Osman Can*'ın söylediği gibi aydınlar anayasa çalışmalarında halkı **"asiste"** edecekler.

Yeni anayasa konusuna kafa yoran başka sivil inisiyatifler de var, böylece yeni yılda yeni anayasa meselemiz sıcak gündem maddesi olarak önümüze gelecek. Siyasi partiler bu konuda henüz ses vermiyorlar; fakat sivil girişimler eminim ki onları da yeni yılda hareketlendirecek ve anayasa müzakerelerine çekecekler.

Geçen yazımda yarım kalan, **"Cumhuriyetin gizli gündemi"** konusu, yeni anayasa meselemizle de çok yakından ilintili bir konu.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Müzakeresiz müzakere

Nabi Yağcı 30.12.2010

Bizde bir kavram ortaya atılır, kulaklara hoş geldiği için herkes kullanmaya başlar, ama o kavram henüz içeriği doldurularak kavranmış olmadığından hazımsızlık belirtileri gecikmeden kendini gösterir. Son zamanlarda “müzakereci demokrasi” sözü de çok ediliyor, fakat bu sözü en çok sarf edenlerin onu en az anlayanlar olduğunu görüyoruz.

Bütçe görüşmelerinde Başbakan Kürtlerin “iki dillilik” talepleri konusunda “kesip atıcı” bir tutum sergiledi. **“Kırmızı çizgilerimiz var”** dedi.

Doğru bulmam ama şunu dahi anlayabilirim; Başbakan bütçe görüşmelerinde değil de herhangi bir başka konuşmasında **AK Parti Genel Başkanı olarak** görüş açıklasaydı bu fikirler kendi partisinin görüşleri olarak görülüp tartışılabilirdi. Oysa Başbakan olarak konuştuğunda yalnız partisini temsil etmiyor, Türkiye’nin başbakanı o. Daha yeni başlayan bir tartışmada aceleyle tutum açıklamasını siyasi olarak değişik açılardan yorumlamak mümkün. Yorumlanıyor da. **Ama beni onlardan önce demokrasi tarafı ilgilendiriyor.** Karşımızdaki sorun ne olursa olsun demokrasi içinde ve demokratik yöntemlerle çözülecekse altı ilk çizilmesi gereken şey gösterilen tutumun demokrasiye ne denli uygun olup olmadığıdır. Başörtüsü sorunu olduğunda demokrasi ve hatta günümüz demokrasisini tarif eden **“müzakereci demokrasi”** akla geliyor ama **Kürt meselesine gelindiğinde** gelmiyorsa bunun nedeni yazımın birinci paragrafında söylediklerimdir.

Hazımsızlık yani.

Yalnızca Başbakan değil, medyada Kürt meselesine genelinde hayırhah tutum alanlar içinde de benzer yaklaşımlar görüyoruz.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Zor ama mümkün

Nabi Yağcı 01.01.2011

Beyoğlu’nun sabahlara dek süren canlılığı, renkli kalabalığının yabancıları büyülediğine pek çoğumuz tanık olmuşuzdur. Dünyada benzeri var mı bilmiyorum. Olmadığı söyleniyor. Avrupa’da yok örneğin. Doğrusu nedenini bilmiyorum, her tarihî kentin ruhu olduğuna inanırım, belki de bu canlılığın nedeni böyle bir şey olmalı. Üç büyük akıntının, kültürün, Batı, Doğu ve Ortadoğu’nun buluşup, birbirine karıştığı, anaforlar yarattığı bir kent İstanbul.

Türkiye’nin sosyal kaynaşmasını, siyasetini de Beyoğlu’na benzetiyorum. Türkiye’yi izleyen yabancı gözlemciler de aynı şeyleri söylüyorlar. Bizleri anlamakta zorlanıyorlar. Siyasetteki bu canlılık her zaman bu denli değildi.

Son on, on beş yılın eseri bu. Neden diye sorduğumda üç neden aklıma geliyor: Bunlardan biri son yıllarda halkın siyasete öncesiyle kıyaslanamaz ölçüde katılmış olması; ikincisi, dünya görüşü, inancı farklı farklı olan “entelektüel aydın” hareketinin olağanüstü canlılığı ve üçüncüsü ülkemizin ekonomiden siyasete dek hızla dışa açılmış oluşu.

Bu etmenler uzun yıllar kıpırtısız, durgun bir göl gibi olan toplumumuzu bugün canlı bir toplum haline getirdi.

Geleneksel diye tanımlanan, tepkisi düşük toplum modeli dışına çıkıyor Türkiye. Bu durumu yeni bir durum diye görüp bir kenara kaydetmek ve üstünde çokça düşünmek gerek.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Radikal'deki röportajımın tam metni

Nabi Yağcı 02.01.2011

Bir başka gazetede yapılmış bir röportajı bir başka gazetede tam metin olarak yazmak zorunda kalmaktan dolayı üzgünüm. Sayısız röportajım oldu böyle bir şeyi ilk kez yapıyorum. *Radikal*'de, “Sosyalist solda derin yarılma” başlığı altında süren söyleşiler için bana sorulan sorulara verdiğim yanıtlarda söylediklerimin önemli ölçüde kesilmiş olması, bir kasıt aramasam da söylemek istediklerimi vermiyor zira. Ayrıca adımı ve geçmişteki sıfatımı tam yazmak nezaketi dahi gösterilmemiş. Kişi olarak bunları önemsemem aslında ama bu duruma kişisel açıdan bakamazdım, bu nedenle bu açıklamayı da yapmak gereğini duydum.

Bana gelen sorular ve yanıtlarım aşağıdadır.

Sorular:

“Hocam, sekiz dokuz bin karakter bir yer ayıracağız. Soruların çerçevesi dışına da çıkabilirsiniz.

» Türkiye’de sosyalist solda keskin bir ayrışma yaşandığını düşünüyor musunuz? Bu ayrışmanın ana cepheleri, nedenleri nelerdir? 12 Eylül referandumunu nasıl bir milat oluşturdu?

» Referandumdaki evet/hayır kampaşmasında hayırcı cephe asker yandaşlığı, yetmez ama evetçi cephe iktidar yandaşlığı ile suçlandı. Bu ayırım neden ortaya çıktı ve neden bu denli sert bir tartışma süreci yaşandı. Bu ayırım yeni mi yoksa geçmişten gelen defakto durum netleşti mi?

» Yumurta atma olayı çok tartışılıyor. Roni Marguiles’e yönelik tepki solun bir kesimi tarafından faşist saldırı olarak nitelendirdi. Bu durumu nasıl değerlendiriyorsunuz?

» Siz de uzun yıllar sosyalist harekette önemli bir aktör oldunuz. Sizin de mensubu olduğunuz geçmişteki sosyalist yapılarla bugünküler arasındaki temel fark sizce nedir?

» Seçimler sosyalist sol için nasıl bir tablo ortaya çıkarır.” (Bahadır Özgür)

Yanıtlarım:

» Evet. Keskin bir ayrışma var. Bu durumu saptamak için yorum gerekmiyor, gözle görülüyor. Ancak bu ayrışma bugün ortaya çıkmadı ve yalnızca sola özgü bir ayrışma da değil.

İlkin şunu saptamak gerek. Solun birbirini yemesiyle sol düze çıkmaz. Dünya ölçeğinde solun aydınlatması gereken teorik pratik büyük sorunları var. Bunlar ne yumurta atarak ne yumruk atarak çözülür, fikirle çözülür.

Ayrışma burada başlıyor, hatta kopuş da denebilir buna. Bir kısım sol fikir tartışması yapmak yerine laf yarıştırması yapıyor. Yeni düşünceleri duymak istemiyor. Fikirlerden korkan bir sol olamaz.

» Ayrışmanın köklerine inmek gerekir fakat görünen yüzü derindeki nedenler kadar önemli. Ayrışma AK Parti'nin iktidar olması ve Türkiye'nin Avrupa Birliği (AB) sürecine girmesiyle su yüzüne çıktı. Solda ve aydınlar arasında derin çatlaklar belirdi. Çünkü geleneksel solun elinde dünyayı ve Türkiye'yi analiz etmede kullandığı şablonlar Soğuk Savaş öncesi şablonlarıydı. Bunların eleştirisi de ayrıca yapılmalı fakat Soğuk Savaşın bitimiyle sol hem pusulasız hem haritasız kaldı.

Ya kendiyle yüzleşecek ve yeni arayışlara girecekti ya da geçmişteki yeni arayışları da yok sayıp kendini içe kapatacak, korunmacı bir refleksle iyice daralacaktı.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Olan ve olması gereken demokrasi

Nabi Yağcı 03.01.2011

Şu Kürtlerin bize neler ettiklerinin farkında mıyız? Dertsiz başımıza durmadan dert açıyorlar. "Bir Türk dünyaya bedeldir", "Ne mutlu Türküm diyene", "Türküm doğruyum, çalışkanım", "İmtiyazsız sınıfsız kaynaşmış kitleyiz"lerle ne güzel **mesut ve bahtiyar** yaşayıp gidiyorduk. "Gitmesek de, görmesek de o köy bizim köyümüz" idi. Türk, Kürt, Ermeni, Laz, Çerkes kardeş kardeşe, koyun koyuna yaşıyorduk işte. Ülkesi, milleti ve devletiyle taş gibi bölünmez bir bütün yaratmıştık...

Çok büyük kötülük yaptı bu Kürtler bize çok...

Rahatımızı, huzurumuzu bozdular. **"En güzel sensin"** diyen o sihirli endam aynamızı kırıp tuz buz ettiler. Kendimizi göremez olduk, çatlak, kırık bir şeyler görüyoruz şimdi; Biz miyiz bu?

Onun için çok kızıyoruz onlara.

O kadar kızıyoruz ki deli gibi olduk. Abdala sormuşlar "ne zamandır delisin" diye *"bildiğimden beri"* demiş. İşte biz de yeni yeni bilmeye başladık ama henüz "abdal" olamadığımız için delilik emareleri gösteriyor **"ya onlar, ya biz"** diyoruz. Deliliğimizin sonucu ise malum, bir kalbur saman için evi yakmaya kalkışmak.

Yetmezmiş gibi şimdi de **iki dil** ve **özerklik** meselesi çıkardılar karşımıza!

Kürtlere en hayırhah bakanlar bile “tamam ama şimdi bu tartışmaların sırası mıydı, hele hazirandaki şu seçimler geçseydi bir” diyorlar. Öyle ya, yetmiş, seksen yıl beklemiştiniz şunun şurası üç beş ay daha bekleseniz, ne olur ki?

Çok şey olur.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Makulü zorlayan makuller

Nabi Yağcı 06.01.2011

“Makul” sözcüğünü sevdiğimi fark ettim, “insanların makul olmaları gerektiği” gibi bir ahlaki önermeyi doğru bulduğum için değil, kimse makul olmak zorunda değil, tersine, insanlık **“hazır olan” realitenin ya da verili aklın dışına çıkabildiği ölçüde**, çıkabilenler eliyle ilerledi.

Demokratik siyaset açısından seviyorum bu sözcüğü. Çünkü makul ile doğru aynı anlama gelmiyor. Makul olan bize kesin doğru gibi gelmese de **“kabul edilebilir”** olanı ifade eder, dolayısıyla **kesin doğruyu** ya da moda deyimle kırmızı çizgileri devre dışı bırakır. Kendimiz için kabul edilebilirlik sınırlarını aramak kaçınılmaz olarak **bir öteki tarafı** gerektirir ki, gerçekte sizin doğrunuz olmayan bir başka doğru sizin muhakeme, beğeni, tercihler alanınıza girsin ve siz onların makul olup olmadığı üstüne düşünebilesiniz. Tek başımıza kalsak “bize göre doğru” olanı seçeriz, neden makul olanı arayalım?

Makul sözcüğü, hiç hazzetmediğim **“uzlaşma”** sözcüğü gibi gerisinde bir mecburiyet ima etmiyor, aksine **benimseme**, özümseme, içselleştirme kapasitesi çağrışımı var. Silah zoruyla, mecburiyetlerden bir konuda uzlaşabilirsiniz ama o uzlaşma size hiç de makul gelmez. İlk fırsatta onu yırtıp atmak istersiniz.

Makul kavramı ucu kapalı bir tanım değil gelişmeye açık bir anlam içeriğine de sahip. Ortam, koşullar değişir, düşünceleriniz gelişir ve dün makul gelmeyen şey daha sonra size makul gelebilir. Bu nedenle demokratik siyaset makul olanı bulabilmekte yatıyor, doğruyu bulmakta değil. Makul olanı bulabilmek ise tartışma ve müzakere ile mümkün olabilir.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Fazla mı aceleciyiz

Nabi Yağcı 08.01.2011

Perşembe günü *Tarafa*, **Dilma’nın ilk işi ‘hakikat’** başlığı altında bir haber okudum. Haberde “Brezilya’nın çiçeği burnunda yeni hükümeti, daha önce tartışmalara yol açan **‘hakikat komisyonunun’** kurulması için kolları sıvadı. Komisyon, Brezilya’nın yeni başkanı *Dilma Rousseff*’in de işkence gördüğü askerî diktatörlük dönemindeki insan hakları ihlallerini araştırarak” deniyor.

Bu haberin verildiği aynı sayfada *Yıldıray Oğur* köşesinde “**devlet ve Öcalan bu dilde konuşuyor**” başlıklı çok ilginç bir yazı yazdı. Yazıda 1998’de devletten *Öcalan*’a gittiğini söylediği bir mektuptan alıntılar yer alıyordu. *Oğur* şöyle diyor; “*Bu mektubun 1998’de Atilla Ateş’in Öcalan’ı barındırmaması için sınırda Suriye’yi tehdit ettiği günden bir gün sonra devletten Öcalan’a gittiğini söylesem kaç kişi buna inanır?*” Geçmişte *Taraf*’a yazdığı yazı dizisini hatırlatıyor *Yıldıray*, (Devletten Apo’ya mektuplar).

Devletten Apo’ya giden mektupta “*devlet bütünlüğü ve hükümrانlık hakları dışında herşey tartışılabilir*” denmiş.

Demek ki dedim, devlet içinde şiddetin en yoğun olduğu dönemde bile **sağduyulu düşünenler** de varmış... Siyasetin popülizmi, siyasi partilerin oy kaygıları, generallerin “genç subaylar” gibi bahaneleri olmasa bazı sorunlarımız belki **daha hızlı** çözülecek. Ne var ki, oy kaygısı, taban baskıları, korkular da karşımızda duran, yok sayamayacağımız başka bir realite.

Bu haber ve bu köşe yazısı düşündürdü beni, kendime sordum:

Acaba bazı sorunların çözümünde biz köşe kadıları fazla mı acele ediyoruz?

Baksanıza Brezilya’da önceki solcu başkan **Lula**’ya rağmen geçmişle yüzleşme meselesi çözülememiş, Lula “**gerçekleri araştırma komisyonu**” kurmak istemiş ancak hem bakanlar kurulundan hem askerlerden gelen direnç buna engel olmuş.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Yapının içe çöküşü

Nabi Yağcı 10.01.2011

Bir deprem bir binayı bir dış etki ile çökertir, ahşap bir binanın kirişleri, sütunları çürürse bina iç etkiyle çöker. Birincisinde çöküşün belirleyici nedeni dış etkilerdir ikincisinde ise iç. Elbette iç ve dış etkilerin etkileşimi de var. İçten çürümüş bir binayı kuşkusuz bir deprem çok daha kolay halleder.

“**Türkiye’nin sorunları yapısal sorunlardır**” dediğimizde anlatılmak istenen de bu. Hemen hiçbir sorunu bu yapının dışında tesadüfen ya da arızî çıkmış değildir. Bu nedenle de **yeniden yapılanma** çözüm için şart. Sosyal bir yapı dendiğinde ise o yapı kesinlikle tarihseldir. İşte o nedenle **tarihle yüzleşmeden** temel sorunlar çözülemez.

Muhafazakârları “**Muhteşem Yüzyıl**” dizisinde *Muhteşem Süleyman*’ın cinselliği irite ediyor, *Can Dündar*’ın yaptığı **Mustafa** filminde ise *Mustafa Kemal*’in içki sofrası Kemalistleri... Kemalistler içkilerini yasaklayacak diye muhafazakârlardan korkarlarken, Mustafa Kemal’e içki masası yasağı koyuyorlar. Muhafazakârlar ise başörtüsü örneğinde olduğu gibi laikler kendi yaşam tarzlarını bize dayatıyorlar derken kendileri de Muhteşem Süleyman’a kendi yaşam tarzlarını dayatıyorlar.

O zaman anlıyoruz ki mesele ne içkide ne cinsellikte. **Her ikisi de siyasetin simülasyon sembolleri**. Yani her iki taraf da gerçeğin yerine sanal gerçeği koyuyorlar ve bunu da örneğimizde olduğu gibi cinsellik ve içki sembolleriyle yapıyorlar. Simülasyon toplumu deyince modernizmin ürünü post-modern toplumun eleştirisini yapan ünlü düşünür **Baudrillard** akla gelmeli, içe çöküş (ya da göçüş) denilince de.

Baudrillard , "Medyada Anlamların İçe Göçüşü ile Kitlelerde Toplumsalın İçe Göçüşü" adlı makalesinde zamanımızın post-modern toplumlarında anlam sistemlerinin kısa devre yapmasından, karşıtlıkların gerçek anlamlarını yitirmesinden söz eder.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Ucube

Nabi Yağcı 13.01.2011

Başbakan'ın Kars'ta henüz tamamlanmamış bir heykel üstüne söylediklerine hayli tepki gelmiş olsa da yeterli değil, mesele, Başbakan'ın *Mehmet Aksoy* gibi uluslararası saygınlığı olan bir sanatçının eserine karşı kullandığı saygı sınırlarını aşan dilin de ötesine geçiyor zira. Başbakan tanımıyor olabilir, fakat *Mehmet Aksoy* pek çok eseriyle iyi tanıdığımız, değeri çoktan teslim edilmiş bir sanatçı. Tevazudan uzak bu kibirli sözler ünü olmayan bir sanatçının eserine yönelik olsaydı da fark etmezdi. Bu kabul edilemez sözleri sarf eden herhangi biri değil bir başbakan çünkü. Başbakan bununla da yetinmeyip heykelin kaldırılması için gerekenin yapılması direktifini de verdi. **Yani siyasi bir yetki kullandı. Yasakçılık yaptı.**

Bir eserin sanat değerini belirlemek ne başbakanlara ne siyasetçilere ne de siyasete kalmış bir meseledir. Oluyorsa eğer işte o noktada sivil demokrasi sorgulanmalıdır. Böyle yapan **siyasilerin de, buna tepki göstermeyen bizlerin de** sivil demokrasiden ne anladıkları sorulmalıdır. Söylendi ama bir kez daha yineleyelim sivil demokrasinin anlamı askerci olmayan demekle sınırlı değildir. Hele şükür bunu nihayet anladık ve anladığımızı da 12 Eylül referandumunda gösterdik.

Ama hepsi bu değildi.

Asker ve yüksek yargı vesayeti sivil olmayan demokrasinin dış kabuğuydu, ki onun dahi bütünüyle soyulduğu, yapısökümüne uğratıldığı söylenemez. Olmadığını siyaset yapan jetlerin it dalaşında, Hizbullah tahliyelerinde gördük, daha da göreceğiz. Galiba şimdi asıl zorlanacağımız noktaya doğru yaklaşıyoruz.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Değişim AKP'yi de sollar

Nabi Yağcı 15.01.2011

Sollar, çünkü sağın solun eseri değildir değişim. Tarihsel ekonomik, sosyal, siyasal gelişmelerin bir sonucu, nesnel koşulların ürünüdür. Siyasal özneler bu gelişmeyi yakalar yelkenlerini bu rüzgârla şişirebilirlerse değişimin de öznesi olabilirler. Bu dalga geri de çekilebilir, bir kez yükseldi diye hep o momentte seyredecek de değildir; ya da yükseliş debisi öylesine sert olabilir ki dümeni de kırabilir, yelkenleri de parçalar.

Son zamanlardaki işaretler, dalganın şiddetini iyi hissedenden AKP'yi de değişim korkusunun sarmakta

olduğunu gösteriyor. En azından bana öyle görünüyor. Eğer Başbakan'ın son zamanlardaki düşük performansı bir ölçü sayılabilirse değişim korkusunun bu partiyi de sarıyor olduğunu söyleyebiliriz.

Bunun nedeni karşısında iktidarını tehdit eden bir başka etkili siyasi seçenek olduğundan değildir, tersine, böyle bir seçeneğin olmamasındandır. Sorulabilir, eğer öyleyse, iktidarlara tehdit altında değilse korkmamaları gerekirdi, niye korksunlar?

AKP iktidarını tehdit eden yakın bir iktidar alternatifi en azından bu saate dek ortalarda görünmüyor ama kanımca korku buradan değil bizzat değişimin gücünden kaynaklanıyor. AKP geldiği noktadan öteye değişime yanıt veremeyeceğinden korkuyor.

Seçimlerle gelmiş olan bir iktidarın bu kadar sürede yıpranmış ve dolayısıyla karşısında ona seçenek olabilecek bir başka güçlü siyasi seçeneğin çıkmış olması gerekirdi. Çıkmamış oluşu normal bir durum sayılamaz. Bunun nedenleri üstünde çok duruldu, dönüp bir kez daha bir başka yazımda durmak istiyorum, ama şimdi AKP'ye bakmak gerekiyor, zira önümüzde seçimler ve yeni anayasa meselesi gibi önemli bir dönemeç var.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

İkili iktidar tekleştikçe

Nabi Yağcı 17.01.2011

Türkiye'deki önemli siyasi gelişmeleri analiz etmek gerektiğinde egemen siyasanın temel karakteri olarak gördüğüm **"ikili iktidar"** yapısını akılda tutarım hep. Devletin iktidarı ve seçilmişlerin iktidarı. Buna devletin ikili iktidar yapısı demek de doğrudur zira Batılı anlamda klasik parlamenter demokrasi bizde hep göstermelik veya **tadımlık** kaldığı için seçilmişlerin iktidarı da gerçek anlamda iktidar işlevine sahip olamıyordu. Ancak devletin çizdiği oyun kuralları ya da **kırmızı çizgiler** içinde günlük avuntularla sınırlı son derece dar bir manevra alanına sahipti seçilmişler. Bu kırmızı çizgiler aşıldığı anda seçilmişlerin iktidarı da son buluyordu.

Bizde hiçbir askerî müdahale veya darbe **düzene karşı gerçek bir düzen dışı** kalkışmanın veya kalkışmaya teşebbüsün sonunda gerçekleşmiş değildir. Hep mevcut seçilmiş iktidarlara karşı, o iktidarlara kırmızı çizgiyi aştığı nedeniyle yapılmıştır askerî müdahaleler. Bu dediğimin tek bir istisnası dahi yoktur.

İşte bu nedenle bizdeki egemen siyasi yapıyı ikili iktidar yapısı ile açıklamak en fazla AKP'nin hükümet olduğu durumda geçerlidir. Kemalist Cumhuriyet'in meşruiyet dışına ittiği olgulardan biri AKP'nin içinden çıkıp geldiği İslami muhalefetti. Bu muhalefetin, üstelik de tek başına iktidar olması devletin içine sindirebileceği bir şey olamazdı. Olmadı da. **Çileden çıktı devlet.** Süren Ergenekon, Balyoz davaları bunu kanıtlamakta.

Düğmeye basıldı ve devletin bütün aslî organları, askeriye, yüksek yargı, üniversite senatoları ve devletçi medya AKP'yi düşürmek için harekete geçtiler. Cumhuriyet, bayrak mitingleri yapıldı, kapatma davaları açıldı.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Orada olmak isterdim

Nabi Yağcı 20.01.2011

İki yerde.

Hrant'ın vuruluşunun dördüncü yılında, dostlarının, onu sevenlerin, "Hepimiz Hrant'ız hepimiz Ermeni'yiz" diyenlerin, adalet arayanların arasında vurulduğu yerde, **Agos önünde**.

Hrant Dink Türkiye'de **radikal değişimin** bana göre ilk büyük kurbanıdır. Hrant'ı yok ederek bu gelişmeyi durdurmak istediler. Güçlü bir milliyetçi dalga yaratılacak, kaos ortamı doğacak, iç savaşa sürüklenecekti ülke, AKP alaşağı edilecek, Kürt meselesinin barışçı çözümünün önü alınacak, Türkiye'nin AB'ye yönelişi kesilecekti.

Hesap büyük, tezgâh kanlı ve iğrençti.

Gerçekten de özeti bu: Öldüren de örten de devlet.

Hrant Dink davası AKP iktidarı için de ateşten gömlek. "Yargının işidir" diyerek geçirilecek bir dava değil bu dava. O zaman da eleştirmiştik, hem bu cinayette veballeri vardır hem de iktidar mevkiindeysen çözmek senin işindir. **AKP'nin atılması zorunlu adımları atmak noktasına gelip dayandığı bugünlerde korkması ve duraksamasının nedenlerinden biri bu davanın örtüsüyle ilgilidir. Bu örtüyü kaldırmaya cesaret edemeyen bir iktidar daha ileri adımları da atamaz. İkincisi ise Kürt meselesidir.**

AKP üstüne eleştirel değerlendirmemizi sürdüreceğiz ama bir başka mesele hem bu değerlendirmelerle yakın ilgilidir, hem de bulunmak istediğim ikinci yerle.

Yasemin Devrimi'nde Tunus'ta olmak vardı.

Bir devrim nostaljisi nedeniyle değil, laboratuarda bir deneyi izlemenin heyecanıyla derin gözlemler için orada olmak. Zira Tunus geçmişte özel ilgi alanıma girmiş bir ülke. Bu hikâyeye değinmek istiyorum.

Dünkü *Taraf'ta Ümit İzmen'in "Tunus: Aslolan Politika"* yazısında Tunus'u içerden gözlemleme imkânı bulduğunu okuyunca pür dikkat bir solukta okudum yazısını.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Kim demokrat kim değil

Nabi Yağcı 22.01.2011

Gözümü açtım "Biz has solcuyuz siz değilsiniz" atışması vardı, dünyaya gözümüzü kapatacağız hâlâ aynı terane gidiyor. Yanısıra birbirimizin demokratlığını ölçmeye de çok meraklıyız. **Okkayla değil de dirhemle ölçen bir alet keşfedilse çok rahatlayacağız.** Ama dirhem de yetmez DNA testi gerekir diyenler de çıkar. Çıkar da ne kelime, var zaten.

İslâm demokrat değildir/ Muhafazakârlar demokrat değildir/ Burjuvalar demokrat değildir/ AK Parti demokrat değildir/ CHP demokrat değildir/ Sahillerdekiler demokrat değildir/ Kürtler demokrat değildir/ Yeşil giyen değildir, kırmızı giyen değildir, damda yatan değildir, karnını kaşıyan değildir, statta protesto yapanlar değildir, ayakkabılarını kapı önünde çıkaranlar değildir.

Peki, Türkiye demokrat mıdır?

Bu sorunun yanıtında aritmetik, toplama çıkarma işlemi iflas ediyor. Tek tek herkese sorarsanız ve **“ben”ler üstünden toplama yaparsanız** herkes demokrat çıkıyor, öyleyse Türkiye demokrattır **“öteki” üstünden toplama yaparsanız** bu kez hiç kimse demokrat değil çıkıyor, öyleyse Türkiye demokrat değildir

Bu nasıl iş?

İzafiyet teorisiyle çözüm bulmaya kalkmak bile nafiye, Einstein gelse kafasını karıştırırız. İstanbul Üniversitesi’nde ders veren bir İngiliz fizikçinin bir sözünü hatırlıyorum. “Fiziğin ‘her cisim uzayda bir yer kaplar’ prensibinin Türkiye’de geçmediğini hayretle gördüm” diyor; “Otobüs ağzına kadar tam dolu oluyor, inecek olmadığı için şoför otobüs dolu diye gelen durakta durmuyor, öteki durakta ise bir kişi iniyor ama on kişi biniyor.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Muhafazakâr demokratlar (1)

Nabi Yağcı 24.01.2011

Referans gazetesinde yazarken bu gazetenin “ekonomi” haberlerine ağırlık veren özelliği gereği ben de hem yazarı hem okuyucusu olarak iş dünyasıyla ilgili çok şey öğrenmişim. Ekonominin genel gidişatı üstüne yorumlar değildi beni etkileyen, genç ve dinamik gazeteci arkadaşların iş ve işveren çevreleri üstüne yaptıkları titiz habercilikle **ekonomik temeldeki değişim ve farklılaşmanın dıştan görünmeyen yüzünü ya da mutfağını görebilmişim.**

Tarafa yazmaya başladıktan sonra da *Referans*’ı ilgiyle izlemeyi sürdürdüm, keşke kapanmayıp devam etseydi diye düşünüyorum, zira önemli bir işlev görüyordu. Ama bizde maalesef **misyon gazeteciliği veya haberciliği rağbet görmüyor**, yaşayamıyor. Magazin gazeteciliği ve haberciliği ne yazık ki hâlâ çok cazip. Fikir yakalamak yerine laf yarıştırmayı, **omlet yapmak yerine yumurta tokuşturmayı** daha çok seviyor insanlar.

Son on yıl içinde ülkemizdeki maddi üretimin adım adım gelişme ve farklılaşmasını somut görebilmişim *Referans*’ta. Görmekle kalmayıp gördüklerimi, görebildiklerimi kendi analizlerime kattığım gibi yazılarıma da yansıtmıştım.

Bu yıllar içinde Anadolu burjuvazisinin yalnızca **niteliksel olarak değil yani sermaye, teknoloji ve pazar açısından büyümesini değil aynı zamanda yapısal değişimini gözleyebilmişim. Başka deyişle sermayenin organik bileşimi içinde insan faktörünün nasıl yeni bir nitelik kazanmakta olduğunu.**

Hemen şimdi ne oluyor, ne olmakta orada?

Bu soru çok sevdiğim bir sorudur. Fakat olan biteni anlayabilmek için olguyla kendim arasına bir mesafe koymaya da çalışıyorum.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Muhafazakâr demokratlar (2)

Nabi Yağcı 27.01.2011

Bir süredir bir şeyi fark etmeye başladım; birine milliyetçi, öbürüne liberal, diğerine solcu, bir başkasına İslamcı türünden ideolojik/siyasi etiketler yapıştırdığımızda onları **tanımış** olduğumuzu sanıyoruz. Ya da bu etiketleri kendimize yapıştırarak başkalarına kendimizi **tanıtmış** olduğumuzu zannediyoruz.

Tanıma ve tanıtmada hepimizin yaptığı bu etiketleme ne kadar işe yarıyor, doğrusu artık çok kuşkuluyum.

Bu tür siyasi, ideolojik kavramların değişmez muhtevaları varmış gibi... Olabilir mi böyle bir şey?

Örneğin Aydınlanma döneminde "milliyetçiliğin" yüklendiği anlamla bugünün AB'si içinde milliyetçiliğin anlamı aynı mıdır? Güzel, çirkin ölçütleri bile göreceli ve zamansaldır.

Ne dünya dünün dünyası ne de Türkiye. Çok gerilere gitmeyelim ama en azından Soğuk Savaş dünyası ile bugün farklıdır. O dönemin etiketlenmiş kutularının içinde olanlar değişime uğradı. Yeni kavramlaştırma çabalarına ihtiyaç var. **Fakat yukarıda örneklediğim türden kavramların günümüzde artık reel karşılıklarının olmadığını söylüyor da değilim. Ancak bu kavramları kullanırken günümüz realitesinin çünkü realite olmayabileceğini, farklılaşmış olabileceğini akılda tutmak gerek.**

"**Muhafazakâr**" kavramı ve bu kavramın işaret ettiği ideolojik muhteva ise Türkiye için hayli yenidir. Siyasi literatürümüze canlı tartışma olarak **AK Parti ile** birlikte girdi. Bu partinin mihveri etrafında siyah-beyaz bir kutuplaşmalar doğdu; değişimin bir yere kadar olağan sonucuydu bu, fakat özellikle spekülâtif siyasetlerle, korkular yaratılarak tahrik edildi ve tehlikeli bir boyut kazandı. **12 Eylül halkoylamasında had safhaya varan bu kutuplaşmaya "olağan" diye bakmamak gerek.**

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

İşkence gibi

Nabi Yağcı 29.01.2011

"Muhafazakâr demokratlar" üstüne üçüncü yazım girecekti bugün, ama sonraya bıraktım. Mehmet Ali Birand'ın programında Ergenekon davasında tutuksuz yargılanan emekli Albay Arif Doğan'ın söylediklerini izlemek gafletinde bulundum akşam. Ondan sonra oturup ciddi bir konuda yazmak için kendimde takat kalmadı.

Bir sorumluluk hissetmesem kapatacaktım televizyonu. İlk kez duymuyorum bu duyguyu; keşke dedim gazete yazısı yazmak durumunda olmasaydım. Hatta hiçbir yere yazmasam, hiçbir yerde konuşmasam, bir dağın

başında yapayalnız olsam...

Bir taş parçası gibi, orada yapayalnız...

Aslında bildiklerimiz dışında hiçbir şey söylemedi Arif Doğan. Bilindiği halde söylenmeyen pek çok şeyi ise çok net söyledi. Mehmet Ali Birand bana göre soru sormadı, Arif Doğan konuştu ve söylemek istediklerini söyledi.

Bu ülkede insanın kanını donduran olaylar öylesine çok ki şu beş on yıldır öğrendiklerimizle damarlarımızdaki kan buz gibi akıyor. Buna rağmen o buz gibi akan kanım akşam dondu.

“Toplu mezarlardan çıkan kemikler sivillerin değil PKK’lilerin.”

İşte bu sözleri duyunca donmuş kanım beynime sıçradı.

Faili meçhullerin kemikleri değil çıkanlar, onları biz çatışmada öldürdük diyor. Faili belli diyor yani. Ergenekon davaları açıldığından beri bunu biliyorduk zaten, yeni bir bilgi değil bu. Fakat biri karşınıza geçip gayet olağan bir şeymiş gibi yüzünüze yüzünüze söylediği zaman insan kendini o suça, o kire, o zulme bulaşmış gibi hissediyor.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Daha iyi bir hayat

Nabi Yağcı 31.01.2011

“Daha iyi bir hayat, daha çok söz hakkı.”

Tunus’tan sonra Mısır halkını da ayağa kaldıran talebi böyle özetliyorum. Basit, basit olduğu ölçüde güçlü bir talep. Basit olduğu için kapsayıcı ve kucaklayıcı. Kapsayıcı ve kucaklayıcı olduğu için de güçlü. **Gücü, çok insanî olmasından geliyor.**

Mısır’a değmez yorumları tutmadı, Yasemin Devrimi despotik Mübarek rejimini de sallamaya başladı, hükümet düştü. **Tunus’ta cezaevleri boşalıyor**, İslamcı, solcu ve liberal tutukluların serbest kaldığı haberleri geliyor. Henüz herşey belirsiz ama belli olan şu ki, artık ABD’nin stratejik müttefiki despotik rejimlerin sonu geliyor. Halkın refah ve özgürlükçü daha iyi bir hayat istekleri önünde şiddet ve zulüm üstüne kurulu bu rejimler daha fazla ayakta kalamayacaklar. Herkes iyi biliyor, özellikle Mısır’da eğer Mübarek rejimi devrilirse Arap Yarımadası ve Ortadoğu’da dengeler kökten değişecek. Devrilmese bile klasik laf ama **“hiçbir şey eskisi gibi olmayacak”**.

Henüz ilk izlenimler ama, öyle görülüyor ki, **eğer askerler yönetime el koymazlar, halkın taleplerine destek verir, onların yanında yer alırlarsa** Tunus’da *El Nahda*, Mısır’da *Müslüman Kardeşler* gibi siyasi hareketlerin iktidar ortağı olmalarını önlemek mümkün olmayacak gibi görünüyor. Demokratik parlamentarizm çerçevesinde, Batıcı olmayan ama Batı’ya açık yeni dengelerin oluşması mümkün olabilir.

“İslâm’da demokrasi olmaz” diyen Batılı şablon da, Müslüman halkların demokrasi talebi karşısında parçalanıyor.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Yanınızdayız

Nabi Yağcı 03.02.2011

Zulmün karşısına topsuz, tüfeksiz çıplak bedenleriyle dikilen, daha iyi bir hayat, daha çok söz hakkı; iş, ekmek, özgürlük ve demokrasi isteyen Tunus ve Mısır halklarının devrimci isyanının yanında olmaktan daha doğru hiçbir şey yok bugün için.

Bütün teknolojik imkânları kullanarak, “yanınızdayız” diye seslenmeliyiz.

Buna ekmek kadar su kadar ihtiyaçları var.

Şu anda gözleri, kulakları, yürekleri dünya basınında. En çok da Türkiye üstünde. Batı suskun. Bizlerden top tüfek beklentileri yok, zaten kendileri de yalınkılıç. Bekledikleri tek şey **destek** sesleridir.

Başbakan Erdoğan nihayet konuştu, iyi oldu. Hükümetin dış politika saikleri nedeniyle dikkatli davranması anlaşılabilir ama bizler, halkımız, sivil toplum örgütleri olarak, Tunus ve Mısır’ın özgürlük ve demokrasi isteyen devrimci halklarına silâh sıkılmamasını, onları haklı bulduğumuzu, desteklediğimizi, yanlarında olduğumuzu yazılarımızla, e-postalarla, imza kampanyalarıyla ve hatta gösterilerle ifade etmeliyiz.

Edebiliriz.

İletişim devriminin imkânlarını kullanarak bu halklara sesimizi duyurabiliriz.

Kendinizi onların yerine koyun

Otuz kırk yıl ve daha da fazla sürmüş zulmün karanlığını yırttılar, bu kesin; ama daha şafağın ilk ışıkları seçiliyor, tanyeri belli belirsiz ışımakta, gece sabaha kavuşmuş değil henüz. Günün, saatin, dakikaların onlar için anlamı bizimkiyle aynı değil. Şimdi Tunus ve Mısır halkı için bir saniye belki de otuz yıl demek.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Uzun geceler

Nabi Yağcı 05.02.2011

Tevfik Fikret, “**Sabâh olur, geceler/ tulû-ı haşre kadar sürmez,**” dese de bazı geceler insana hiç bitmeyecek, sabah hiç olmayacak gibi gelir. 3 ocak perşembeyi 4 ocak cumaya bağlayan gecedeğim, saat gecenin üçü. Dışarıda derin bir sessizlik var, yalnızca yağmur damlalarının cama vuruşlarının tıptırtısı, sobada yanmakta olan kömürün çıtırtıları ve arada bir sokak kedilerimizi soğuktan korumak için yaptığım korunaktan beni üzen hasta aksırıkları geliyor; iyileştirmek için aklım onlara kaysa da gerçekte bütün varlığımla başka yerdeyim ben.

Tahrir Meydanı’nda.

Yarın orada ne olacak?

Dehşetli merak içindeyim. Orada direnen güzel insanlara ne olacak, o meydan kan gölüne mi dönecek yoksa Tahrir Meydanı yaseminlerin, sedirlerin, güllerin, karanfillerin açtığı bir çiçek tarlası mı olacak? Ölesiye merak ediyorum.

Merak sözcüğü irkiliyor beni, yabancılaştırıyor, dışarıdan bakan biri olduğum gerçeğini yüzüme vuruyor. Kendimi komşuyu seyreden biri gibi hissediyorum. Oysa gerçekte sınırların ne önemi var, mümkün olsa da diyorum bu gece hepimiz oraya akabilsek, toplaşabilsek o meydanda.

Bir olsak...

O da olacak biliyorum. Tüm sınırlar kalkacak bir gün. Hepimiz dünya vatandaşı olacağız. O zamana dek komşuyu "merak" etmeyi de anlamlı buluyorum.

Yine yağmur damlalarının tıptırtıları, yine kedilerimin aksırmaları ve derin sessizlik... Gece bitmiyor bir türlü.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Adalet ve özgürlük isteği

Nabi Yağcı 07.02.2011

Gündelik bir gazetede köşe yazıları yazıyorsanız **zamanın hızlandığını** fark edebilme şansına sahip olabilirsiniz. Eğer derdiniz "kenar süsü yapmak", "laylaylom" türü yazılarla günü doldurmak veya yazarlık ustalığınızı göstermek değil de **bir tazi gibi gerçeğin peşinde koşmaksa...**

İşlemeye karar verdiğiniz bir konunun tam ortasında bir başka çarpıcı gerçek su yüzüne çıkıyor, birini bırakıp öbürüne dalıyorsunuz, su altında bir sepet pinpon topunu yakalamaya çalışmak gibi bir şey, birbiri ardına su yüzüne çıkıyorlar, hangisini yakalayacağınızı şaşırtıyorsunuz.

Hayata yüzyılların biriktirdiği önyargılar, katı inançlılığın donukluğuyla afyon yutmuş gibi bakmıyor, bir çocuk gibi, anlamak isteyen meraklı gözlerle, safça bakıyorsanız anca o zaman hayatın da size sırlarını açtığını fark edebiliyorsunuz.

Gerçekle hakikat arasındaki zardan ince çizginin buradan geçtiğinin farkına varıyorsunuz. Görünen gerçeklerin arkasında gizlenmiş, sezgiyle bilginin kol kola yürüdüğü hakikat âlemini belli belirsiz seçebiliyorsunuz.

İşte öyle bakabilirsek o zaman pinpon toplarını birbiri ardına su yüzüne iten zaman hızlandırıcısı dipteki o muazzam basıncı keşfedebiliriz. O basınç ki yalnızca dışımızda olanları değil içimizdeki bastırılmış pinpon toplarını da, iyiye-kötüye, güzele-çirkine dair "zanlarımızı" da yüzeye fırlatıyor.

Adalet ve özgürlük isteğidir bu.

Tarih boyu iktidar hırslarının, tanrısal, dinsel, ırksal, milliyetçi bağnazlıkların; her tür “yücelik”, her tür “kutsallık” maskeleri arkasına gizlenerek, kin ve nefret duygularını, kan dökmeyi, savaşları meşrulaştıran **o doymak bilmez bencilliğin bastırdığı adalet isteği** bugün zamanımızın ruhu olarak ortaya çıkıyor.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: [taraf.com.tr](#), [web.archive.org](#) (arşiv bağlantısı)

Militer zihniyet

Nabi Yağcı 10.02.2011

Mısır’da halk devrimi üç haftadır otuz iki yıllık diktatörlüğün yıkılmaz sanılan duvarlarını dövüyor. Hüsnü Mübarek gidecek bu artık belli. Nasıl bir demokrasi kuracaklar bu onların halledeceği bir mesele. Fakat eğer bir çırpıda bizden daha ileri bir demokrasiye sıçarlarsa hiç şaşmam, o nedenle zaten **“Halk Devrimi”** dedim. Bundan ne anladığımı açarım sonra.

Başarırlarsa nasıl bir anayasa yapacaklarını çok merak ediyorum. “Devrimin lideri yok” diye burun kıvrıran bizim burnu aklından büyük “keskin devrimcilerimiz” bir düşünsünler: Herhalde Mısır halkının yapacağı anayasanın giriş kapısı önünde secde etmeden geçemeyeceğiniz bir kişi putu olmayacak. “Atatürk’ün ilke ve inkılâplarına bağlılık” gibi bir şey yazmayacak orada. Halkın kendi imzası olacak.

Bu kesin.

Biz bugün, seksen yıllık otoriter laikçi ve militer Kemalist vesayet rejimini, yapısökümüne uğratarak, diş söker gibi, parça parça söküp sivil demokratik bir cumhuriyete dönüştürmek için mücadele veriyoruz. Bu nedenle bizde son on yıldır olana **“devrimsi değişim”** diyorum.

Hangimizin işi daha kolay bilmiyorum. Mısır halkının mı bizim mi?

Parlamenter demokrasiye yani temsili demokrasiye bir solcu olarak “yetmez ama evet” diyorum. Bu demokrasi ne denli iğreti durursa dursun bir gramını bile ölesiye savunmak gerektiğini de iyi biliyorum. Fakat seksen yıl demokrasi diye kafamıza yerleştirdiğimiz sembolün gerçekte demokrasi olmadığını anlama ve onu değiştirmenin yani zihniyette demokrat olmanın zorluğundan söz ediyorum. Tıpkı ezberletilmiş yanlış tarih gibi yanlış demokrasiden söz ediyorum.

Sağcısından solcusuna, inananından inanmayanına kadar içe sinmiş, devletin ve toplumun hücrelerine kadar sızarak yapısal bir hâl almış olan yanlış demokrasiden, bir zamanların kavramı olan değil-kapitalizm yani non-kapitalizm benzetmesiyle söylersem **“değil- demokrasiden”** söz ediyorum.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: [taraf.com.tr](#), [web.archive.org](#) (arşiv bağlantısı)

Yüzleşme zamanı

Nabi Yağcı 12.02.2011

Gördüğünden öğrenmekle öğrendiğini görmek kökü felsefe tarihindeki tartışmalara, özellikle de Platon'a (Eflatun diyelim) kadar giden çetrefil asimetrik bir mesele. Öyle sanıyorum ki, Doğu ile Batı'nın, insanlığın iki büyük tarih ve kültür ırmağının sularının birbiriyle karşılaştığı ve bu nedenle de derin girdapların oluştuğu, durulmak bilmez fırtınaların estiği Ortadoğu'daki yeni gelişmeler hem bu bölgeyi hem bütün bir dünyayı etkileyecek.

Şu anda değişimin kalbi Ortadoğu'da atıyor.

Olanı, olmakta olanı, oluşmakta olanı, gelmekte olanı anlayabilmek için düne dair bildiklerimizi, çöpe atmak değil asla, ama **kuşkuyla karşılayarak** bugüne bakmak gerek. Derinde dünle benzeşmeyen yeni oluşumlar var. Gelmekte olanı henüz bilmiyoruz, onu ancak **"sezebiliriz"**.

Sezgilerimiz aslında edilgen işlevlidir ama tıpkı bilgisayar kullanımında olduğu gibi bir tıklamayla etkin hale getirmek mümkün. Bunun önündeki en büyük engel gerçeğe dair **"sanılarımızdır" (doxa)**, işte bu nedenle bildiklerimize kuşku duyarak başlamak sezgilerimizi etkin hale getirmenin ilk zorunlu adımı. Gördüğümüzden öğrenmenin bir başka yolu yok sanırım.

İnsanlık ummanının iki büyük ırmağa bölünmesinin kökleri çok gerilere, belki Haçlı Seferlerine ve hatta öncesine, Büyük Roma İmparatorluğu'nun "barbarlarca" (Vandal) istilâsına kadar uzanır. **İki muazzam tarih ve kültür ırmağı bu. Doğu-Batı, İslâm ve Hristiyan âlemi.**

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Azıcık heyecan ayıp mıdır

Nabi Yağcı 14.02.2011

İstanbul beyefendisi tavrı vardır, her adım ölçülüdür; ya da kızların yüksek sesli gülmesi bizde ayıp sayılır, güler gibi yapacak, gülümsemeyi dudağının kenarına yapma bir ben gibi ilâştirecek.

Cumartesi günü yazımı yazdığım da Mübarek henüz gitmemişti, pazar günü ise yazı günüm değildi, olsaydı eğer şimdi okuduğunuz bu yazı yerine başka yazı olacaktı, o gece dayanamayıp oturup yazdım ama Mübarek sonrası yazılara, yorumlara bakınca bir kenara koydum onu, iyi mi yaptım bilmem. O yazıyı yayımlasaydım her halde pek çok "yorumcu" benim için "görmemişin bir oğlu olmuş" derdi, heyecan dozu fazla yüksekti zira.

Tamam, benimkisi fazla olabilir ama be kardeşim, Mısır halkının yaptığına biraz olsun heyecanlanmaz mı insan?

Bizim mübarekler sanki tarih baba, herşeyin öncesini de sonrasını da onlar biliyor. Mısır'ın geçmişinden çıkarak hepimizin bildiği salt dış gözleme dayalı yüzeysel bilgilerle derin analizler yapıyor ve şaşmaz öngörülerde bulunuyorlar. Kimileri ise ne olur ne olmaz, biz ihtiyatlı yazalım da yorumlarımız sonra ters köşeye yatmasın havalarında, "amalar, fakatlarla" yapılmış kenar süslemeleri içinde ne dedikleri kaybolup gidiyor. İlle de doğrudan yana olacaklar, öldüklerinde –Allah geçinden versin- mezar taşlarına "Bu yazar hep doğruyu gördü" diye yazılsın istiyorlar.

Olaylara bir tarihçi gibi de değil, vakanüvis edasıyla bakıp yazarların yorumlarındaki ortak payda **"Mısır'da demokrasi geleneği yok, buradan demokrasi çıkmaz, demokrasi beklemek safdilliktir"** düşüncesidir.

Aynen böyle yazanlar da var. Arap halkını küçümseyen ırkçı düşüncelere değinmiyorum bile onlara söylenecek bir laf yok.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Kutuplaşmayı normale çekmek

Nabi Yağcı 17.02.2011

Balyoz davasında generallerin tutuklanmaları, Oda TV’de yapılan aramaların ardından gözaltına almalar siyasi tansiyonu yükseltti. Bir gözümüz hâlâ Mısır’da olsa da öbür gözümüzle içeriye, kendimize, kendi gündemimize döndük böylece.

12 Eylül dikta rejimini temizleyememiştik, daha onun cenderesinden kurtulmadan **28 Şubat post-modern darbesiyle** karşılaşmışız; aynı süre içinde, artık toprak altından kanıtları çıkan **faili meçhul cinayetler** patlamış; yetmemiş **27 Nisan e-muhtırası** gelmiş. Daha bunları çözememişken, **Ergenekon Terör Örgütü** çıkmış karşımıza. Sayısız belge ortalara dökülmüş, davalar açılmış, darbeye teşebbüs suçlamasıyla dalga dalga tutuklamalar olmuş, **Balyoz** tutuklamaları ve davası gelmiş.

Kökü ta 12 Eylül’e giden bu geniş ve derin yapılanmayı çözmenin ve sorumlularını ortaya çıkarmanın hiç de kolay bir şey olmadığı aşikâr. Bu nedenle davaların kısa sürede sonuçlanmaması, kurunun yanında yaşın yanması bir dereceye kadar anlaşılabilir bir durum. Çok sancılı oluyor. **Fakat tutukluluk hallerinin uzaması ve artık cezaya dönüşmesinin giderek toplumun adalet duygularını zorlamakta olduğu da görülmeli.** Bu durum davalara gölge düşürmek için sürdürülen “intikam için yapılıyor” propagandasını da güçlendirmekte ve gerilimi yükseltmekte.

Sancılı da olsa, herşeye rağmen ordunun adım adım normalleşme moduna girdiğini de görüyoruz. Fakat “kâğıttan kaplan” türü kışkırtmalar askerin üstünde moral bozucu etkiler yaratarak sivil-asker ilişkisinin normalleşmesine çomak soktuğu gibi gerilimi de kışkırtıyor.

Seçimlerin hemen öncesi başlayan bu gerilim tırmanması, seçim atmosferini daha da gergin kılacak.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Ölümler kutsallaştırılmamalı

Nabi Yağcı 19.02.2011

Diyarbakır merkez olmak üzere bölgede şiddet olaylarının tırmandığını görmek çözüm umutlarımızı kemiriyor. PKK lideri Abdullah Öcalan’ın Türkiye’ye getirilişini protesto etmek için gençlerin taşlı, molotoflu eylemleri, polisin çok sayıda göstericiyi gözaltına alması kötü gelecek işaretleri.

Daha on yedi yaşında bir Kürt gencinin protesto için kendini yakması acıları arttırdı.

Biliyorum, akıllara Mısır'da devrimi ateşleyen genç geliyor. Su cümleyi kurarken çok zorlandım: **Mısır'daki o genç elbette sevgiyle, çiçeklerle anılacaktır; Ama bir devrimi ateşlemiş bile olsa ölüm" yüceltilmemelidir."**

Yüce olan, kutsal olan tek şey hayattır.

Bu sözlerim canına kıyana değil yaşayanlara, kendimizedir. O genç inandığı dava uğruna veya hayatı dayanılmaz bulduğu için o tercihi yapmıştır. Karar onundur. O nedenle bu karar yargılanmamalıdır, yargılanması gerekenler ölenin ardından o ölümü değerlendirenler olarak bizleriz.

Kahramanlar çağı bitmelidir artık, ama onu önce kafamızda bitirmeliyiz, kahramanlık edebiyatına son vererek yapmalıyız bunu. Her yüceltme bilelim ki, bir başka genci, bir başka insanı ölüme davettir. Her kutsama kutsal tüsülerin mistisizmi gerisinde bir yabancılaşma gizler. İster tanrı adına olsun, ister devlet, millet, vatan, dava, ideoloji ve hatta insanlık adına olsun her kutsallık, her yüceltme gerisinde bir hakikati örter; hakikat aslolandır.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Güven ihtiyacı

Nabi Yağcı 21.02.2011

Toplumda belli siyasetlerin merkez çemberinin dışında kalan ikinci üçüncü halklarında güven ihtiyacı artan biçimde kendini duyuruyor. **Bunun en çok AK Parti ve CHP çevresinde olduğu gözleniyor.** Bu partilerin siyasetlerine militanca bağlı olanlar dışında çeperde olanlar ya da aktif sempatzan diyebileceğimiz kişilerin kafasında sorular çoğalıyor.

Bu izlenimimi CHP'den başlayarak biraz açayım. Kemal Kılıçdaroğlu başa geldiğinde işaret ettiğim bu sempatzan halka içinde yeni bir şeyler olacağına inanan insanların sayısı fazlaydı. Ancak arada geçen zaman içinde Kılıçdaroğlu'nun siyasi zikzakları, vizyonsuzluğu "yeni çizgi" veya "yeni CHP" etiketiyle sunulan şeyin ne olduğu konusunda bu çevrelerde sorular doğurdu.

Deniz Baykal ve ekibinin izlediği çizgi Kılıçdaroğlu yönetimine göre çok daha netti. Çünkü Baykal farklı bir gelecek, yeni bir vizyon, yeni bir CHP gibi iddialar ileri sürmüyor, askerî vesayet rejiminin militan savunusuna oturan net ve köşeli bir siyaset hattı izliyordu. Bu siyasete katılabilirdiniz ve karşı olurdunuz ama kafalarda izlenen çizgi konusunda soru olmazdı.

Oysa Kılıçdaroğlu, yeni CHP iddiası yanısıra iktidar hedefini de iddialı biçimde sunuyordu. Akademisyen Hurşit Güneş gibi parlak isimlerin de yönetime gelmesiyle birlikte sözünü ettiğim çevrenin beklenti çitası çok yükselmişti. Bu beklentilerin yerini şimdi gittikçe artan soruların aldığını görüyorum.

Şunu da eklemek gerek; Kılıçdaroğlu'nun vizyonsuzluğu yanısıra lider olarak da koltuğunu dolduramayışı, siyasetini basit ağız dalaşına indirgemesi, ama bunda da başarılı olamayışı, "Adım Kemal, ben kaynak bulurum" türünden Hacivat-Karagöz replikleri beklenti-sonuç makasının ağzını daha da açtı.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Bir hayalim var

Nabi Yağcı 24.02.2011

Çocukluk hayallerimizin sınırsızlığını hangimiz bilmeyiz? Çocukken sıcak yaz günlerinde akşam serinliği indiğinde salatalıklara su vermeyi çok severdim, gündüzün sıcaklığında kavrulmuş toprak suyu yudum yudum emerken, sırtüstü yatıp suyun öbür uçtan çıkmasını beklerdim; kulağım büyüyen salatalıkların çıtırtısında, gözlerim ise neredeyse burnuma yapışacak denli yaklaşmış uzak yıldızlarda olurdu.

Hayale daldım.

Büyüdük kirlendi dünya. Yerçekimi Kanunu'nu öğrenip yıldızlar ülkesine gidemeyeceğimi anladığımda hayallerim sınırlandı. Bilmek sınırladı. Sonra bir adam geldi, bu kanunu altüst etti, muzipçe dil çıkararak $E=mc^2$ deyiverdi. İnsanoğlunun hayallerinin yolunu yeniden açtı. Gerçeğe hayal edilerek de varılabilir diye ekledi sonrasında.

“Bilgi sınırlı, hayal ise sınırsız”

Marx gökyüzünde bir hayalet dolaşüyor derken bir ütopyadan söz ediyordu, ama insanoğlunun geçmişi ve geleceğini şaşmaz kesinlikte bilebileceğimizi sandığımız anda, tarihin bizi hep ileriye ve beklenen sona götüren bir tekerleği olduğunu, onun da hep bizden yana döndüğü zannına kapıldığımızda, yani o ütopyayı yere indirdiğimizde hayal etme yeteneğimiz de dumura uğradı, köreldi.

Sanayi devriminin başlarında işçiler, yoksulluklarının nedenini makineler sanıp dişliler arasına ayaklarındaki tahta takunyaları atıp makineleri bozmuşlardı. Tıpkı, **adına takunya isyanı** denen bu olay gibi **Alman komünistleri sanayi robotlarının fabrikalara girmeye başladığı ilk günlerde, işsizlik yaratacak diye robotlara karşı eylemler yapmışlardı.**

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Nerede kalmıştık

Nabi Yağcı 26.02.2011

“**Muhafazakâr demokratlar değişimin sınırına vardılar mı**” sorusunu sormuştum, 17 ocak tarihli yazımda. Yanıtını sonraya bırakmış, sorunun üzerinde birlikte düşünmek için sorunun yanıtına temel olabilecek bazı gözlemlerimi aktarmaya girişmiştim. Daha sonra bu konuda iki yazı daha yazmış ama orada kalmıştım. Çünkü Ortadoğu'da halen sürmekte olan büyük bir deprem olmuştu.

Referans gazetesinde yazarken elde ettiğim ve sonra da AKP Siyaset Akademisi'nden edindiğim gözlemlerimi

aktarmıştım. Üçüncü olarak, katıldığım söyleşi ve panellerde de fikir edinmeme hizmet eden gözlemlerim oldu.

İzmit, Adapazarı, Kocaeli, Akçakoca, Sakarya ve Düzce’de, birden fazla olmak üzere söyleşi ve panellere katıldım. “Yetmez Ama Evet” kampanyası sırasında da katıldığım paneller oldu. Yöre kamuoyunun az çok nabzını tutabileceğim geniş katılımlı toplantıları tercih ettim. Öyle de oldu. Hemen hemen bu toplantıların çoğunluğunda AKP tabanı ve çevresinden katılanlar veya genel olarak muhafazakâr çevreler diğer siyasi eğilimlerden daha fazlaydı. Katılanlar içinde AKP üyeleri olduğu gibi, yöredeki yerel yöneticiler de vardı.

Daha dar bir katılımla uzun saatler süren sohbetlerim de oldu ki orada daha derine inen gözlemler yapma şansını yakaladım. Ek olarak bu saydığım yörelerde yöre halkı ile ciddi ilişkileri olan, aynı sol siyasi hareket içinde geçmişten beri ilişkilerimin olduğu dostlarımla görüşmelerimden de çok yararlandım.

Bütün bunları şu dolayım ile söylüyorum: **AKP benim için ilgi çekici olan, nevi şahsına münhasır (sui jeneris) yeni bir partiydi.** Herkesin olduğu gibi benim de kafamda bu partiye ilgili sorular vardı.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Algı kapıları açık bir taban

Nabi Yağcı 28.02.2011

Murat Belge’nin “İktidar/muhalefet” yazısıyla , “Nerede kalmıştık” başlıklı yazım aynı güne tesadüf etti, Murat konuyu çok özlü ortaya koymuş. Aynı temayı aynı gün yazmamız rastlantı olsa da bu konu öylesine geçerken aklımıza düşüvermiş bir konu hiç değil, Türkiye’de son on yıldır her gün siyaset öğüten değirmen taşı gibi dönüp durmada.

Yönetilenler belli de bizi “gerçekte kimin yönettiği” sorusunun yanıtı muhtelif.

Murat’ın yazısına, AKP ile ilgili düşüncelerimi aktaracağım yazılarımla sonunda tekrar döneceğim. **14 şubat pazartesi** **günkü Taraf’ta Neşe Düzel tanıdığım ve yazılarını dikkatle izlediğim gazeteci-yazar ve siyaset bilimci Doç. Berat Özipek ile önemli bulduğum bir söyleşi yapmıştı.** Özipek de gözlemlerinden sonuçlar çıkarmış ve bu sonuçları analiz etmiş. Çıkardığı sonuçlar neredeyse benim çıkardıklarımla üst üste düşüyor. Bu da beni kendi çıkarsamalarım konusunda daha güvenli kıldı. En azından bir başka göz de aynı şeyleri görmüş.

Berat o söyleşisinde **Neşe’nin “AKP’nin tabanı tamamen muhafazakârlardan mı oluşuyor”** sorusuna şu yanıtı vermiş: *“Hayır. AK Parti’nin tabanında muhafazakâr, İslami, liberal ve sol olmak üzere dört damar var. Mesela Türkiye’de insanlar kendilerine liberal demezler ama ülkede her seçimde en liberal mesajları verenler seçimleri kazanır. Ceberut devlet geleneğine karşı çıkanlar, serbest piyasayı, ifade, din ve vicdan ve kimlik hürriyetini savunanlar daha çok oy alırlar.”* Bir soru üstüne içki konusunda AKP yöneticilerinin tavrına değinerek **“Kitleyi doğru okuyamıyorlar.**

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Merhumu nasıl bilirdiniz

Nabi Yağcı 03.03.2011

Necmettin Erbakan’ın vefatı sonrasında ona karşı ilgi çok öğretici. Yüz binlerce kişinin, bugün seçim olsa yüzde bir oy ancak alacak bir siyasi liderin ölümünde onu uğurlamaya koşması düşündürücü olmalı. Düşüncelerimi aktarmaya başladığım AKP konusuyla açık ki çok yakından ilgili bir durum bu. Ama önce bu muazzam törenin görünen yüzü beni ilgilendirdi.

Necmettin Erbakan için taziyelerini bildirmek üzere birbiriyle yarışan, Fatih Camii’ne birbirini ezercesine koşan kimi sembolik figürleri görünce tarih denen cilveli sakallının yeni numarası karşısında şapka çıkardım. Asıl konumun kenarında süs gibi dursa da bu görüntüye değinmeden geçemeyeceğim.

Merhumu nasıl bilirdiniz?

Cenaze namazında hoca katılan cemaate sorar, “Merhumu/merhumeyi nasıl bilirdiniz?”, onu hiç tanımamış olanlar da içinde, cemaat hep birlikte **“iyi tanırdık”** yanıtını verir. Bu durum bana hiç de aykırı görünmez hatta derin bir anlam bulurum. Bu dünyanın bunca kahrını çekmiştir giden, yalnızca bu, ona saygı için yeterlidir. Bu nedenle tanımayanların bile “iyi bilirdik” yanıtı hiç de sahte değildir.

Genelkurmay Başkanı Işık Koşaner , “şahsı ve TSK adına” yayınladığı bildiride **“Değerli bilim ve siyaset adamı olarak ülkemize yaptığı büyük hizmetleri daima hatırlanacaktır” diyor**. Bu bildirinin ardından Fatih Camii’ne devlet töreni olmadığı halde –halk töreni diyelim- 28 Şubat darbecilerinden Kıvrıkoğlu’nun yeğeni 1. Ordu Komutanı Orgeneral Hayri Kıvrıkoğlu ve bir grup asker de katıldı. **Yani TSK, “merhumu nasıl bilirdiniz” sorusuna “iyi bilirdik” yanıtını verdi.**

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Yetmez

Nabi Yağcı 05.03.2011

OdaTV soruşturması kapsamında gazetecilere yönelik gözaltılar ve tutuklamalar üstüne kamuoyunun aydınlanma ihtiyacı içinde olduğunu, “bu yargının işidir” denip geçilemeyeceğini yazmıştım, ardından **Ahmet Şık ve Nedim Şener**’in de içinde olduğu yeni bir tutuklama dalgası geldi. Başbakan’ın tutuklamalarla ilgili evvelsi günkü açıklaması aydınlatıcı olmaktan çok uzaktı, “Savcıların tasarrufudur bizimle ilgisi yok” demekle yetindi.

Yetmedi.

OdaTV sitesine bir kez bile girmiş biri değilim ancak basındaki yorumlardan çıkarak çizgisi konusunda bir fikre sahibim. Bu fikirle hemfikir olmadığım çok açık ama şu âna kadar bu tutuklamalarla ilgili kamuoyunu ikna

edecek bir bilgi ve belge de ortada yok henüz ve dolayısıyla olan biteni aksi sabit olana dek düşünce ve basın özgürlüğünün çiğnenmesi olarak değerlendirmek zorundayız. **Kaldı ki, düşünce ve ifade özgürlüğü önündeki engeller, 301 yerinde duruyor, pek çok gazeteci var hapiste. Yazarı olduğum gazetem Taraf bu özgürlüğün önde gelen mağdurlarından biri. İsmail Beşikçi hakkında da yeni bir soruşturma açılmış olduğunu öğreniyoruz.**

Böyle değil de düşünce, ifade, basın özgürlüğü önündeki 301 ve diğer engellerin kaldırıldığı koşullarda bu son soruşturmalar yapılmış olsaydı o durumda kimse "ne oluyor" sorusunu sormaz, kaygıya kapılmaz, yargı sürecini gönül rahatlığıyla bekleyebilirdi.

Oysu durum bu değil.

İşte bu durum için referandumda **"yetmez" demiştik. Evet ama yetmez.** Yetmediği ortada. Hele Başbakan'ın seçimlerde **yüzde 10 barajını** Kürt meselesine bağlayarak savunması AKP'nin demokratik değişimde bir sınıra geldiğini düşündürüyor.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

İslam'ı ve Müslüman'ı tanımak

Nabi Yağcı 07.03.2011

Birilerini, bir şeyleri toplumda fazlalık, eskinin gereksiz bir kalıntısı, körbağırsak gibi işlevini yitirmiş bir organ gibi görürseniz onları tanımaya çalışmayı da fazlalık olarak görürsünüz. Tıpkı Ortaçağ'da akıl hastalarının deli diye görülüp toplumdan dışlandıkları gibi. Niye tanıyasınız ki nasılsa fazlalık, zamanın dışında, işlevsiz, yararsız, yok olup gidecek. Bu benzetmem belki ağır kaçtı ama teşbihte hata olmaz lafına sığınıp özür dileyerek derdimi en yalın anlattığı için kullanıyorum.

Kemalist Cumhuriyet ve onun hayata bakışı içinde İslam ve Müslümanlar böyle bir yere sahipti. Sokakta erkeğinin iki adım arkasında tepeden tırnağa kara çarşafı bir kadın bugün de müstehzi ve hatta öfkeli bakışlara maruz kalır. Çarşaf görülür de içindeki görülmez. En halisane bakanlar ise içindekini kurtarmak niyetiyle bakarlar, **ama onu hiç tanımadan ve tanıma ihtiyacı duymaksızın.** Laikçi dünyanın İslam konusunda kafasındaki yerleşik imge **çarşaf, sakal ve tespihten** ibarettir. Cumhuriyet'ten günümüze İslam üzerine yapılan araştırmalar beş parmağın beşini geçmez, bu konuda ölü bir literatür var. Çiçek böcek üstüne yapılanlardan bile daha azdır. Hristiyan dünya dahi bizden daha fazla incelemiştir İslam'ı. Müslüman yaşam, içimizde ama sanki görülmeyen, gizli, ayrı bir âlemdir. Öyle olsun istenmiştir çünkü.

Var olsun ama varlığı hissedilmesin

Böyle bir ülkede **sosyoloji** biliminden nasıl söz edilebilir? Bunun adı olsa olsa tarihsel olarak sosyoloji öncesi Platon ve Aristoteles ile başlayan Leipniz'de biten "toplumsal felsefe" olabilir, ondan sonra gelen "tarihsel felsefe" bile değil, ama varolanı somutluğu içinde inceleme demek olan sosyoloji hiç değil.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Yeni anayasa ne âlemde

Nabi Yağcı 10.03.2011

Şurada seçimlere bir şey kalmadı, sayılı günler var ama siyasi gündemi yine başka şeyler işgal ediyor. **Bazı gazetecilerin tutuklanmasından çok haklı olarak tedirginiz, bizim tedirginliğimizden Ergenekon örgütlenmesinin yaralanacağı kaygısını taşıyor olmamıza rağmen tedirginiz ve buna rağmen tepkimizi açıklıyoruz. Doğru olan budur.** Ne Başbakan'ın açıklamaları, ne de savcı Öz'ün açıklaması kaygılarımızı yok etmiş değil. Onlara güvenip beklemek için ne gibi nedenimiz var? "Kürdistan" dedi diye eğer bir yazar, bir düşünür **İsmail Beşikçi** hapis cezasına çarptırılıyorsa kimse bizlerden susup yargı sürecinin sonunu beklemeyi isteyemez.

Karşımızdaki durum şu: Ergenekon örgütlenmesinin peşine düşüp gerçekleri halka açıklamak isteyenler de, Taraf gazetesi, Ahmet Altan, Yasemin Çongar, Mehmet Baransu ve başkaları da soruşturmaya uğruyor, haklarında davalar açılıyor hatta ceza alıyorlarsa; öte taraftan Ergenekon örgütlenmesi içinde olduğu gerekçesiyle yine gazeteciler, yazarlar tutuklanıyorsa ortada kaotik bir durum var demektir.

Siyasi kaosu biz çözemeyiz, bu konuda kimin eli kimin cebinde biz bilemeyiz, enformasyon kirliliğini temizleme gücüne de sahip değiliz.

Buna rağmen aklımıza da yitirmedik; son tutuklamalar nedeniyle Ergenekon terör örgütünün varlığı konusunda ne kuşkuya düşeriz ne de bu örgütün medyada ayakları olduğu gerçeğini gözardı ederiz. Doğru tutum özgürlükleri, insan hakları hukukunu, sivil hukuku savunmaktır.

Kişilere değil hukuka güvenmek isteriz

Fakat herkes, bütün taraflar da bugün yargının, kişiler hakkında soruşturma açmaktan, gözaltına alma, tutukluluk süreleri de dâhil bütününüyle yargılama hukukunun perişanlığından, adaletin geç gelmesinin doğurduğu adaletsizlikten şikâyetçi değil midir? Herkes kendi işine geldiğinde yargı sürecini bekleyin diyor, gelmediğinde de yargı sistemimiz çürümüştür diyor.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

En hızlı değişen sosyal çevre

Nabi Yağcı 12.03.2011

Gözlem verilerimden çıkarak söyleyeceğim en genel sonuçlardan ilki şu: **(1) Türkiye toplumunda en hızlı değişim yaşayan sosyo-kültürel çevre İslami /İslamcı çevrelerdir.** Laik-modern sosyo/kültürel çevre ile karşılaştırmalı bir gözlem içinde bu sonucu varıyorum. Hem ekonomik büyüme hem sosyal akışkanlık (mobilizasyon) hem kültürel yenileşme açısından İslami kesimlerdeki değişim laik-modern sosyo-kültürel çevrelerdeki değişimle kıyas bile kabul etmeyecek ölçüde hızlıdır.

Bir toplumda ortalama 50 yıllık bir tarihsel kesit o toplumun değişim dinamiklerini anlamak için az çok somut ipuçları veriyor. Tepeden zorla uygulanan, toplum mühendisliği projeleri tabandaki geleneksel sosyal yapının sıkı dokusuyla çatışıyor, karşılıklı etkileşim süreci yaşanıyor. Gözlemlediğimiz o toplumun tabandan gelen sahici iç değişim dinamiklerinin neler olduğunu, gücünü ve kapasitesini böylece somut ve nesnel olarak görme imkânını elde ediyoruz.

Önce “İslamcı ” kavramını hangi içerikle kullandığımı açıklamalıyım. Bu kavramı farklı içeriklendirmek elbette mümkün, örneğin İslamcı denince genellikle siyasi İslam anlaşılıyor. Ben ise onlar da içinde daha geniş bir sosyal çevreyi katarak geniş anlamıyla kullanıyorum. Yani, aktif siyaset içinde olmasa da gündelik yaşam tarzını İslami yaşam tarzının değer ve normlarına uydurmaya çalışan, bununla uyumsuz olduğunu düşündüğü çevresiyle çelişen, çatışan ve bu temelde düzene muhalefet eden Müslüman kesimi anlıyorum.

Kırdan kente göç üstüne, gecekondulaşma süreci ve varoşlar üstüne birçok sosyolojik araştırma yapılmıştır ama Weberyen bir yaklaşımla **dinin sosyal değişimde görece bağımsız rolü üstünde** yapılmış pek az araştırma vardır.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Değişimin üç evresi

Nabi Yağcı 14.03.2011

İslamcı çevrelerdeki değişimi üç ayrı evredeki kendi gözlemlerime dayandırıyorum. **1960-70; 1980-2000 ve günümüz.** Bu evreler arasındaki gözlediğim farklılıkları aktarmaya çalışacağım. Bu tarihleri birbirinden ayırmamın İslami hareketle ilgisi yok, kendi siyasi yaşamımdaki evrelerle ilgili, ancak sonradan farkına varıyorum ki bu üçlü ayırım aynı zamanda İslami hareketler içindeki kritik değişim noktalarına tekabül etmekte.

1960-70 dönemi benim lise ve üniversite yıllarıma denk gelir. Liseyi *Isparta'da* okudum. O tarihte Isparta 'da İslamcı çevreler gündelik yaşamda kendini hissettiriyordu. Lise'de Nurcu olduğunu gizlemeyen öğretmenler vardı, öğrenciler içinde de öyleydi. Çoğu memur çocuğu olan benim de içinde olduğum dar bir çevre kendini “ilerici ”olarak nitelemekteydi ve sürekli diğerleriyle tartışırdık. Bu tartışma ortamı nedeniyle ilgim uyanık olduğundan İslami çevreler hakkında bir miktar bilgi sahibi de olmuştum. Fakat hiçbir zaman bu tartışmalarımız kavgaya dönüşmedi. **27 Mayıs darbesinden sonra ise hava birden bire değişti, artık bu tartışmalarımız bitmişti.** Kendimizi galip hissediyorduk, neyi ve niye tartışacaktık ki, öbür taraf ise sinmişti zaten. Bazı öğretmenlerimiz aniden yok oldular, Doğuya sürüldüklerini duymuştuk.

Lise sıralarında samimi ve açık tartışmalar yaptığım dindar arkadaşlarımdan birçoğu benim gibi üniversite sınavlarını kazanarak İstanbul'a gelmişlerdi, hemen hepsi fakir köylü çocuklarıydı bu nedenle vakıflar yurdunda

parasız kalıyorlardı. Onlarla ilişkim ilk yıl sürdü, zaman zaman yurtlarına giderdim, o yurtlarda kalanların neredeyse çoğunluğu dindardı. Bir süre sonra cemaat örgütlenmesi içinde olduklarını fark etmeye başladım.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Bugün için dünü bilmek

Nabi Yağcı 17.03.2011

Sabah, *Taraf*'ı elime alınca içime bir serinlik geldi. Birkaç gündür "Çarşambayı bekleyin" spotları meraklandırmıştı beni de. Hatta telefon edip soranlar bile oldu. "Ben gazetemın mutfağında değilim bilemem, ben de sizler kadar meraktayım" dedim. Aklıma hep iç siyasetle ilgili konular gelmişti. Hatta bu yüzden biraz sıkıntı duymadım da değil.

Son zamanlarda, siyaset alanı yine at pazarına döndü. Kimin sağlıklı, kimin değil olduğunu anlamak için neredeyse dış kontrolü yapmak gerekecek. Karpuz mevsiminde değiliz ama siyasetin sokakları karpuz kabuklarıyla doldu yine. **Kirli. Kaset siparişleri, belden aşağı vuruşlar, ilkesiz duruşlar... Ne ararsan var derde devadan gayri...**

Hele bir ayrıntı enflasyonu var ki, ortalık toz duman. Enformasyon çorbası oldu kafamız. Kim kime kitap siparişlemiş, kim suflörlük yapmış, kim sol gösterip sağ vurmuş, kimler tutmuş kimler yazmış...

Hani bir çocuğun yumuşacık elini avucunuza alır, narin parmaklarını tek tek tutarak "avucuna bir kuş konmuş, bu tutmuş, bu yemiş, bu okuldan gelmiş öbürü hani bana hani bana demiş" türünden hoş bir hikâyemiz vardır ya, onun gibi, ama günlerdir dinlediklerimiz, okuduklarımız bu çocuk masalı gibi hoş değil, gıdıklasanız bile güldürmüyor.

Kasvet bastı

Söylenenlerin yanlışlığı, doğruluğunda değilim, söylediğim o değil ama isimler, ilişkiler öylesine çok ki insan giderek izleyemez oluyor. Ayrıntı bolluğu, bunlar doğru da olsa bazen gerçeği görmemizi önler, inandırıcılığı yayıflatır. Okur çetele tutmaz, bir gazeteci gibi iz sürmez.

İlginçtir, enformasyon arttıkça şeffaflığa duyduğumuz ihtiyaç azalmıyor aksine daha da artıyor.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Öteki Türkiye'nin yükselişi

Nabi Yağcı 19.03.2011

1960-70 yılları arasındaki dönemi "**öteki Türkiye'nin yükselişi**" olarak görüyorum. Daha önce sesleri çıkmayan veya çok zayıf çıkan sistem dışı bütün muhalif güçler bu yıllarda teker teker sahnede yerlerini aldılar.

Sosyolojik analizlerimiz yalnızca, işçiler, köylüler, burjuvalar, küçük burjuvalar biçiminde Batı sosyolojisinin yapı taşlarıyla sınırlı kavramsal ögelere dayanınca kendi gerçeğimizi görmemiz mümkün olmuyor. **Sosyal yapıyı kültürel kodlar üzerinden okumak da gerek.** Bu bakış açısı aslında Batı için de geçerli ama bizim gibi sınıfsal billurlaşmanın zayıf olduğu ülkelerde çok daha önemli. Özellikle dinin sosyal bir olgu olduğu gerçeği başka türlü yerli yerinde değerlendirilemez.

Sözünü ettiğim yıllarda kapitalizmin görece hızlı gelişmesinin yarattığı sosyal çözülmeye tepkiler ilkin kültürel alanda kendini duyurmuştu. Örneğin müzik alanında kentli seçkinlerin "arabesk" adını taktıkları varoşların müziği patlama yaratmıştı. **Şu günlerde hastanede yaşama yeniden tutunmaya çalışan İbrahim Tatlıses bu söylediğime örnektir.** Öteki Türkiye'nin sesi olarak doğmuş, tutunabilmiş ve kendini kabul ettirebilmiş biri olarak başlıbaşına bir fenomendir. Umarım tez zamanda sağlığına kavuşur.

Geriye dönüp baktığımda bu yıllarda kent merkezlerinin kıyılarında bir **popüler kültürün** doğduğunu görüyorum. İçinde Alevi-Bektaşî kültürünün de önemli yer tuttuğu bir popüler kültür bu. **Yani halkçı değil, popülist değil halk kültürü.** Sahici köklere sahip olduğu için de kendini değişen zamana uydurabilen ama nefesi hiç tükenmeden süren bir kültür.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Maksat hasıl olmuş mudur

Nabi Yağcı 21.03.2011

WikiLeaks belgeleri ortaya çıktıkça üstüne çok konuşacağız; Öyle görünüyor. Zaman zaman yanlış olsa da ABD gibi istihbaratı güçlü bir devletin ülkemizdeki üst düzey diplomatlarının gelişmelerle ilgili istihbarat, gözlem ve yorumları birçok şeyi yerli yerine oturtmaya yardım edecek gibi...

Taraf'ın bu belgeleri yayımlamaya cesaret ederek gerçekten çok hayırlı bir iş daha yapmış olduğu şimdiden ortada.

Bu belgelerin yer aldığı iç sayfalardaki manşetleriyle cumartesi günü Taraf şu son on yılın siyasi nabzının özetini veriyordu. Manşetler WikiLeaks belgelerinden çıkarılmış. Yalnız sıralamada ben bir değişiklik yapacağım.

Sayfa 12: Hükümet derin devletle kapışıyor. Sayfa 14: Dava güç dengesini değiştirdi. Sayfa 13: Belki de maksat hasıl oldu bile.

Ne dersiniz, bu sıralama pek çok şeyi anlatmıyor mu?

Bir defa "**derin devlet vardı yoktu**" tartışması bitti. Ergenekon davasıyla zaten bitmişti ama görmek istemeyenler artık bu konuda susmalılar. Derin devleti Amerikalılardan daha iyi kim bilebilir; Önünüzde duranı bile göremeyen sizler mi? NATO'ya bağlı ülkelerde bugün bizdeki derin devletin çekirdeği olan Gladio gizli örgütünü kuran da onlar değil miydi? Elbette bizden daha iyi bilecekler! Nitekim bu belgelerde de bu örgütün adı zikredilmeden geçilememiş. Yine bu belgelerden anlıyoruz ki, bazı polisler henüz daha gerçekleşmemiş bir operasyonun bilgisini dahi Amerikalılara yetiştirmişler.

"Siyasi liderliğin en üst seviyelerinin bu soruşturmaya destek verir görünmesine rağmen, sorgu sürecinin başarılı olması ancak Türkiye'nin herkesten daha milliyetçi olan yargısının işbirliği yapmasıyla mümkün olabilir.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

İşte bu nedenle sıfırdan

Nabi Yağcı 31.03.2011

Ergenekon soruşturması kapsamında tutuklanan Ahmet Şık'ın basılmamış kitabının toplatılmasına avukatların yaptığı itirazı **İstanbul 12. Ağır Ceza Mahkemesi reddetti**. Ret kararının gerekçesinde mahkeme heyeti anayasanın basın özgürlüğünün kullanımını sınırlandıran maddelere dayanıyor.

Heyet, anayasanın 25-26 ve 28. maddelerine atıf yapıyor ve bu maddelerde ele alınan "Düşünceyi açıklama ve yayma hürriyetlerine kısıtlama getiren 26. maddeye işaret ediyor. 26/2. maddesinde bu hürriyetlerin kullanılmasının "milli güvenlik, kamu düzeni, cumhuriyetin temel nitelikleri ve devletin ülkesi ve milletiyle bölünmez bütünlüğünün korunması, suçların önlenmesi, suçluların cezalandırılması veya yargılama görevinin gereğine uygun olarak yerine getirilmesi amacıyla sınırlandırılabilirliği" söylüyor.

Mahkeme heyeti elinin altındaki yasal mevzuata dayanıyor, bizler de işte bu yasal mevzuatın değişmesini, değiştirilmediği takdirde temel hak ve özgürlüklerimizin hep tehdit altında olacağını söylüyoruz. Bu nedenle hukuk reformu istiyor ve sıfırdan yeni bir anayasa yapmaksızın hukuk reformunun yapılandan daha ileri gidemeyeceğini ifade ediyoruz. **Milli güvenlik, kamu düzeni, devletin ülkesiyle, milletiyle bölünmez bütünlüğünün korunması, cumhuriyetin temel nitelikleri, genel ahlak gibi** kavramların, içeriklerinin muğlaklığı nedeniyle her zaman özgürlüklerimiz aleyhine kullanıldığını ve kullanılacağını söylüyoruz.

Endişelerimiz vehim değil somut uygulamaların ürünüdür.

Öncesinden başlayıp cumhuriyet tarihi boyunca basın özgürlüğü en ağır baskılara maruz kalarak en fazla kısıtlanan özgürlüklerin başında gelir. Kapatılan, yasaklanan, toplattırılan gazete, dergi, afiş ve kitaplardan oluşan devasa bir mezarlığımız var.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Meselenin 'öz'ü

Nabi Yağcı 02.04.2011

Ergenekon davasının gözü pek popüler savcısı Zekeriya Öz **terfi mi ettirildiği yoksa cezalandırıldı mı?** Tartışmaların "özü" bu. Tartışmanın özü bu olsa da bana göre meselenin "özü" bu değil.

Meslekî olarak terfi ettirildiği açık.

Bu demektir ki mesleğinde başarılı olmuş Öz. Mesleğinde başarısız bir savcuyu sırf görev alanını değiştirmek için terfi ettirmek yolunu tutmak çünkü HSYK yapısı içinde belki mümkün olabilirdi, göze alınabilirdi ama bugünkü HSYK yapısı içinde bu olamaz. Basına yansıyan bilgiler içinde oy dağılımı da bunu gösteriyor. Bu oy dağılımı bu kararın arkasında hükümetin olmadığını da göstermekte.

İster asker kanadından ister siyasetçilerden gelsin üç ayrı daire biçiminde çalışan ve meslekten gelme yargıçların ağırlıkta olduğu, sayısı artırılmış bir HSYK yapısı içinde düne benzer siyasi manipülasyonlar son derece zor bir olasılık.

Ne var ki, "**Yüzyılın Davası**" adı verilen bu dava dolu dizgin sürerken, **Zirve** üstüne yeniden gidilirken böyle bir konjonktürde siz olsanız, neredeyse adıyla simgelenmiş bir davadan dava konusuna çok vakıf bir savcuyu "terfi" ettirerek de olsa geri çeker miydiniz? Hayır. Öyleyse niye?

Kamuoyu ihmal edilmiştir.

Yargının tarafsızlığı ya da bağımsızlığı "kamuoyundan" da bağımsız olduğu anlamına gelmez. Yargıçlar bu toplumun dışında yaşayan varlıklar değil. Ahmet Şık olayı ve daha önce Türkan Saylan'ın evinin kaba biçimde aranması olayı gibi etmenler kamuoyunda rahatsızlık yaratmıştı. Benim gibi Ergenekon davasının arkasında duranlar bile bu tarzı eleştirmişti.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Türk Tarih Tezi çökerken

Nabi Yağcı 04.04.2011

Çalışma masamın üstünde fırından henüz çıkmış taze ekmeğin iştah kabartan kokusu gibi beni kendine çeken bir kitap duruyor. **Sevgili dostum Ahmet Kardam'ın kitabı; "Cizre-Bohtan Beyi Bedirhan-Direnış ve İsyan Yılları" adını taşıyor (Dipnot yayınevi).** Fırından çıkalı henüz üç beş gün oldu. Belgelere dayalı ve tezi olan yoğun bir çalışma bu, ama akıcı dili nedeniyle kolay okunuyor. İçeriği kadar belge sunumundaki titizlik de dikkat çekici.

Kitapta anlatılan Kürt beyinin serüveni 1800'li yıllarda geçiyor. Fakat okurken sanki bugün anlatılıyor gibi geliyor insana. Zamanın durduğu gibi bir hisse kapılıyorum. Kürtler yine isyanda, devlet politikaları ise neredeyse aynı.

Bir yazımda "**politika soğuyunca tarih olur**" diye yazmıştım. Ama bizde olamıyor. Çünkü kuşaklar değişiyor ama politikaları var eden sorunlar her yeni kuşağın önüne sanki yeni çıkmış sorunlarmışçasına geliyor. Politika soğuyup ruhunu tarihe teslim edemiyor bir türlü. Dolayısıyla tarih de oluşamıyor, bitmeyen uzun bir "bugün" yaşıyoruz.

Bugüne hapis ruhlar...

Ya da tarihsel zaman mefhumu ortadan kalkıyor, geçmiş bilemediğimiz için onunla yüzleşemiyoruz. Tek boyutlu bir zamana sıkışmışlık bugünün sorunlarının çok boyutlu nedenlerini görmemizi engelliyor. Dünden kurtulup bugünün gerçek sorunlarına gelemiyoruz bir türlü.

Düne hapis ruhlar...

Bugünümüz tarihin, tarih ise bugünümüzün ayağına pranga...

Farkında mıyız bilmiyorum, ama artık bu kısır döngü sonlanıyor, bu pranga kırılıyor. Türk Tarih Tezi yavaştan yavaştan çeküyor. **Kendi aydınlanmamızı yaratmaya başladık.**

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Sahici başlangıçlar

Nabi Yağcı 07.04.2011

Günümüzde kafamızın içi dünden kalma pek çok ön kabullerle dolu. Bunları sıfırlamak neredeyse imkânsız. Bilimlerin, özellikle sosyal bilimlerin çağımızdaki krizi sürüyor. Bu nedenle sahici başlangıçlar beni daha çok kendine çekiyor.

Ahmet Kardam'ın *Cizre-Bohtan Beyi Bedirhan-Direnış ve İsyân Yılları* kitabı işte bu nedenle benim için özel önemde.

Yazar, Osmanlı tarihini ya da Kürt tarihini aydınlatayım diye yola çıkmıyor, araştırmaya girişirken böyle bir ön kabulü yok. Bunu kitabında kendisi de içtenlikle apaçık belirtiyor. Eline geçen, Arap harfleriyle yazılmış küçük bir kasa defteri köklerini bulmak için onu yola çağırıyor, o da "davetleri kabulümdür" deyip yola düşüyor. Hepsi bu.

Sahici başlangıç dediğim de bu işte.

Uzun yıllar kapalı iken şimdi açılmış olan Başbakanlık Osmanlı Arşivine giriyor, beşinci kuşak torunu olduğu Bedirhan Bey'in kim olduğunu araştırıyor. Aynı zamanda bu isyan üstüne basılmış kitap ve makaleleri topluyor. Kendisinin de teorik olarak aslında iyi bildiği resmi tarih yazımının başlangıcını yakalamış olduğunu o zaman fark ediyor.

Kitabın tarihle ilgili yorumu, tezi ya da tezlerinden önce bu çalışmayı önemli kılan Bedirhan Bey - Osmanlı Kürdistan'ı ve Osmanlıyla ilgili zengin bir arşivi gün ışığına çıkarmış olmasıdır. 800 küsur sayfalık bir arşiv bu. Dayandığı belgelere referans vermekle de yetinmemiş yazar, 229 arşiv belgesinin orijinallerini ve Yücel Demirel'in yaptığı transkripsiyonlarını kitabının ekine DVD olarak koymuş. Yani yeni araştırmacılar için bulunmaz bir hazır kaynak.

Böyle bir çalışma bir ilk diye düşünüyor ama bu alanda uzman olmadığım için yanılırim veya okurlarımda "abartıyor" hissi uyandırırım diye kaygılıyım.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Anti-Kürdolojiden Kürdolojiye

Nabi Yağcı 09.04.2011

İki yazıdır üstünde durduğum A. Kardam'ın **Bedirhan Bey** kitabıyla, *İletişim Yayınları* arasında yeni çıkan "**İsmail Beşikçi**" derlemesini birlikte okumam iyi bir rastlantı oldu. *Barış Ünlü-Ozan Değer* "**İsmail Beşikçi**" üstüne birçok yazardan değerlendirmeler almış. Başarılı bir çalışma. Yakından tanıyanların anlatımlarını okuyunca, kendim de hakkında yazdığım halde uzaktan izlediğim Beşikçi'yi aslında yeterince iyi tanımamış olduğumu anladım, kendi adıma üzüldüm.

Hepsini okuyamadım henüz, Bedirhan Bey konusu üstünde durduğum için bu kitapta iki makale ilgimi çekti. *M.Malmisanij ve Mehmet Bayrak*'ın makaleleri. Yer sorunum nedeniyle yalnızca birincisine kısaca değineceğim. Yazımın başlığı bu makaleden.

Başka ülkelerde Kürdoloji çalışmaları ve enstitüleri var, Kürtlerin dili, tarihi, edebiyatı, toplumsal yapısı hakkında yazılı çalışmalar yapıyorlar. Ama Kürtlerin varlığını kabul aşamasına ancak yeni geldiğimiz için Kürtler henüz Türkler için "lojik" in yani bilimin konusu olamadı! Arşivler, belgeler üzerinde çalışmalar arttıkça söylencelerden Kürdolojiye geçeceğiz.

"Anti-Kürdoloji derken, Kürtlerle ilgili gerçeklerin çarpıtılması ve gerçeğin ortaya çıkmaması için yapılan çalışmaları kastediyorum" diyor Malmisanij. Hepimizin artık iyi bildiği "Kürt yoktur, bunlar dağlı Türklerdir" söylencesidir bu.

Malmisanij, anti-Kürdoloji çalışmalarının tarihinin Osmanlı'nın son dönemine, İttihat ve Terakki yönetimine kadar geri gittiğini söylüyor. Yüz binlerce Kürdün İç ve Batı Anadolu'ya zorunlu iskânıyla ilgili kurulan " *Aşair ve Muhacirin Müdüriyet-i Umumiyesi*" adı altında resmî bir kuruluş 1919'dan itibaren bu çalışmaları yürütüyor.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Belkemiği ve beyin

Nabi Yağcı 11.04.2011

Bir dostumun arabasıyla havaalanına ulaşip sabahın yedisinde İzmir-Ankara-Diyarbakır üstünden Batman'a vardım. Böylece **Yeni Anayasa Platformu'nun (YAP) Batman Barosu ile birlikte düzenledikleri anayasa paneline yetiştim**. Daha kuşların bile uyanmadığı saatlerde havaalanları kuşlar gibi cıvıldaşan insanlarla doluydu. Kalkacak uçakların anonsunu dinliyorum, neredeyse Türkiye'nin her ilinin adı geçiyor. Havaalanları, uçaklar tertemiz, pırıl pırıl, düzgün giyimli insanlar oradan oraya koşturup duruyorlar...

Otuz sene değil, son on, on beş sene içindeki muazzam değişimi düşünüyorum...

Diyarbakır'dan Batman'a doğru karayoluyla gidiyoruz. Yanımda oturan dostum Erol Katırcıoğlu elindeki cep telefonundan geçtiğimiz yollarda bulunduğumuz noktaları izliyor, eğilip bakıyorum geçtiğimiz yerlerde bizim görüş ufku muza girmeyen ırmakları, nehirleri, yerleşim yerlerini görüyorum. Dünya ne kadar değişti, ona ayak uydurmakta zorlanıyoruz bir de kalkmış dünyayı değiştirmeye uğraşıyoruz diyorum...

Buraların ne kadar hızlı değiştiğini anlatıyor Batmanlı dostlarımız yol boyunca, biz ise "Anayasayı nasıl değiştirebiliriz" sorusuna yanıt bulmak üzere menzilimize doğru yol alıyoruz. Yalnızca ekonomik,

teknolojik değil, sosyal yaşamın da hızla değiştiği bir ülkede siyasal yaşam, siyasal yaşamı belirleyen koşullar ne kadar da yavaş ve zor değişiyor diye düşünüyorum. Herkes değişsin dediği artık meşruiyeti kalmamış şu anayasayı değiştirmek için bunca çaba...

Niye?

Biraz sonra yapacağım kısa konuşmamın ana teması da bu olacaktı zaten. **Her şey bu denli hızlı değişiyor da siyaseti belirleyen koşulları neden değiştiremiyoruz ya da siyasanın değişimi neden bu denli yavaş?** Menzilimize doğru yol alırken yanıtlarım olsa da bu soru kafamın içinde yine dönüp duruyor.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Altüst

Nabi Yağcı 14.04.2011

12 Haziran seçimleri için açıklanan milletvekili adaylarıyla ilgili yorumlara bakıyorum; yorumlar diyorum zira çok azı hariç adayları tanımıyorum. Adayların kimlikleri önemsiz değil kuşkusuz ama **“zayıf temsil” sisteminin** hâkim olduğu, vekillerin vekâlet yetkilerinin yani halkı temsil güçlerinin çok zayıf kaldığı, lider sultasının hüküm sürdüğü bizdeki güdük parlamentarizmde kimlikler belirleyici değil. Adaylar tablosunun bütününe baktığımda şunu görüyorum:

Hepsinde bir “ortak bölen” var, değişim zorlaması...

Değişen adaylıklar tablosu bunu yansıtıyor. CHP askerci parti olmaktan çıkmaya çalışıyor; MHP merkez sağa yerleşebilmek telâşında; AKP salt Meclis çoğunluğunun programını uygulamaya yetmediğini görüyor ve daha profesyonel bir kadro yaratmayı hedefliyor. Yükselen kadın hareketinin bütün partiler üzerindeki etkisi de çok açık.

En bariz değişim ise BDP’de

DTP milletvekillerinin Meclis’e dönüşünde ilân edilen “Türkiye partisi” olma hedefi beni çok heyecanlandırmıştı ama BDP kuruluş kongresini izlediğimde buna hazır olmadıklarını görmüştüm. **Marjinal sol sınırlı ittifaklar çerçevesinde kalınarak bu olamazdı.** Bu nedenle son açıklanan “Demokratik Blok” da ilgimi çekmemişti. **BDP’nin şimdi farklı Kürt çevrelerine açılımı, İslâm olgusunu dikkate alıyor olması Türkiye partisi olma hedefine gecikerek de olsa yeniden döndüğünü düşündürüyor. Desteklenmesi gerekli olumlu bir açılım bu.**

Kısacası dünyada ve bizde dipten gelen güçlü değişim hiçbir partiyi hiçbir siyasi hareketi rahat bırakmıyor. Kimse durduğu noktada duramıyor, durmak için tutunduğun dal da elinde kalıyor.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Sol'un zamanı geliyor mu?

Nabi Yağcı 16.04.2011

Soğuk Savaş'ın bitimi ve Berlin Duvarı'nın yıkılışından sonra dünyada olduğu gibi bizde de sol teorik ve pratik derin bir krize girmişti. Aslında bu krizin kökleri çok daha gerilere gider ama şimdi oralara girmeyeyim.

Halil Berktaş dostum arada bir Marx'tan söz etmeme takılmış. Gazete yazılarımda Marksizm gibi kapsamlı anlatım gerektiren konulara ve tartışmalara girmem pek, çünkü konunun hakkı verilemez. Başka yerlerde yazıyorum, konuşuyorum. Onları okumuş olsaydı, anlıyorum ki, görüşlerime yine katılmayacaktı fakat en azından arada bir Marx'tan söz etmemin damarımın kabarmasıyla, yani inatla hiçbir ilgisinin olmadığını anlayabilirdi.

Sol görüş diğerlerinden, yalnızca değiştirmek için değil dünyayı anlamak için de teorik düşünceye verdiği önemle ayrılır. Yanlışları olmayan bir teori ise gerçek dışıdır, çünkü dışımızdaki gerçek tamamlanmış bir bütün değildir, değişerek, dönüşerek kendini sürekli açmakta. Bu nedenle dünyayı açıklama iddiasındaki her teorinin, her bilimsel tezin eksikli olması ve yanlışları da içinde barındırması kaçınılmazdır. Şaşmaz yanılmaz doğrular aramakla yanlış çıktı diye bir teorik yaklaşımı ve bir pratiği toptan kenara koymak da aynı anlama gelir bence.

Sol bir dergi dendiğinde bir şablon akla gelir hep; klasik lafla, meleklerin cinsiyetini tartışan, hayattan, somuttan kopuk, uzun, sonu gelmez yazılar, tiratlar, sözde tartışmalar... Geçen yazımda çıkışını duyurduğum **Altüst Dergisi'ni** elime almazdan önce doğrusu bu kaygı içimde vardı. Ama öyle olmadığını görerek rahatladım.

Altüst'ün amacı,

Ferhat Kentel ve Roni Margulies'in kaleminden şöyle açıklanmış :'' Derginin amacı, ulusalcı/Kemalist/milliyetçi/İslamofobik olmayan solun memleketteki ve dünyadaki gelişmeler karşısında yaklaşımını tartışmak, oluşturmak, pekiştirmek.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Büyük devlet romantizmi

Nabi Yağcı 18.04.2011

Lisede edebiyat-kompozisyon derslerinde, durup dururken cümlelerin ortalık yerinde sevdiğim ya da bence önemli olan bir sözcüğün ilk harfini 'B'üyük yazardım. Farkında olmadan olurdu. Bu yüzden çok uyarılmışım. Çok gençtim, bugünkü gibi "Neden olmasın" diyemiyordum o zaman. Dilbilgisi kuralları dikiliyordu karşıma. İlginçtir edebiyata, sözcüklere âşık olan ben dilbilgisi dersini hiç sevmezdim. Hâlâ da öyleyim.

Sözcüklerle aramda, ruhani, mistik bir bağ oldu hep. "Temaşa" sözcüğüne bayılırım. "Muhteşem" sözcüğü de öyle; Hem sözcüğün yarattığı imgenin gücü hem müzikalitesi nedeniyle çok severim ama az kullanırım. Tüketmemek için.

"Sen ki" Muhteşemdi.

Ahmet Altan'ın bu yazısında bilinmeyen hiçbir şey yok. Ne gizli bir sırrı ifşa ediyor ne de müthiş bir yorum getiriyor. Olanı olduğu gibi söylüyor. Yazının gücü de burada zaten, yalın hakikati dile getirmesinde. Ama bunu ancak bir sanat ustasının üstesinden gelebileceği güçlü fırça darbeleriyle yapıyor.

Son yıllarda konuşmalarımda döne döne Anadolu kültürünü, düşünce tarzını, ruhunu, felsefesini anlatıyorum ama bu yazıdaki şiirsellik her şeyi çok daha iyi anlatıyor.

Bin beş yüz yıllık bir medeniyeti 433 vuruşta temaşa ediyorsunuz. Temaşa, dünyayı dışarıdan seyretmek değil, seyrettiğinle hemhal olmak, onun ruhunu paylaşmak, seyre daldığınız çiçeğin koklamadan kokusunu duymak, onda yeniden doğmak anlamındır.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Yeni provokasyonların habercisi

Nabi Yağcı 21.04.2011

YSK bir kararla barışa ve demokrasiye dinamit attı. Herkes üzerinde hemfikir, bu karar hukuki bir karar değil siyasi bir karar. Öyle olduğunu sonuçlarından da görüyoruz. Ortalık karıştı, Türkiye ayağa kalktı. Kendi içinde tutarsız olan, çelişkilerle dolu, hukuken güçlü dayanaklara sahip olmayan böyle bir kararı alanların doğacak sonuçları öngörmemiş olmaları düşünülemez.

BDP Milletvekili Sırrı Sakık'ın dünkü açıklaması kararla ilgili kuşkuları arttırıyor. YSK Başkanı ve YSK içinde ilgili birimle yüz yüze görüşülmüş. Dosyalara bakıp sorun yok demişler. Yani adaylar onaylanmış. Ardından 48 saat sonra veto gelmesini kasıtlı bulan **Sakık, "Türkiye tekrar çatışma ortamına sürüklenmek isteniyor, birileri düğmeye bastı" diyor. Hukukçu Kezban Hatemi de aynı kanıda "Karar bana, derin bir amaç güdüldüğünü açık biçimde gösteriyor" demiş.**

YSK'nın veto kararı ölü doğmuş bir karardır ve bu ölü kaldırılmalıdır. Aksi halde demokrasimizi ciddi bir tehdit beklemektedir. Seçimler de, bu seçimler sonucu oluşacak Meclis de, bu Meclis'ten çıkacak hükümet de ve bu hükümetin kararları da şaibeli olacak, meşruiyeti her zaman tartışılacaktır.

Türkiye bu ağır yükü kaldıramaz

Bu ölü nasıl kaldırılırsa kaldırılınsın YSK'ın veto kararıyla nasıl bir dinamit deposu üstünde oturduğumuz bir kez daha görüldü. Şaka değil.

Gördük ki, Türkiye radikal bir yapısal demokratik değişimi gerçekleştiremediği durumda önce barış sonra onunla birlikte demokrasimiz her an kopabilecek pamuk ipliğine bağlı olacak.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Halil'e kısa yanıt

Nabi Yağcı 23.04.2011

Halil Berktaş "not" biçiminde olsa da bir yazısını (21 nisan) bana ayırmış ve devam edeceği de anlaşılıyor. Ama üzgünüm, çünkü Halil'in eleştirdiği düşünceyle uzaktan yakından bir ilgim yok. Halil, üstüne benim adımın etiketini yapıştırdığı başka düşünceleri eleştiriyor. Bu nedenle başlığında "kısa yanıt" dedim, yanıtlamı burada bitirebilirdim de. Ama hem Halil'in yazısından çıkarak başkalarının görüşlerim konusunda yanlış kanılar edinmesini istemediğimden, hem de eğer gelecek yazısı da bana ait olmayan görüşler temelinde sürecekse boşuna zaman harcamasın istediğimden biraz uzun tutacağım.

Ortada benim açımdan da bir "anlayış" sorunun var.

Halil'in, görüşlerini iyi anlayıp dinlemeden birisi hakkında "uzak bağlam yorumları yapma rahatlığını" doğrusu hiç anlamıyorum. Tek bir cümlede bile olsa insan elbette bazı fikirler edinebilir, sorular doğabilir, olağandır bu. Fakat o birkaç cümleden kalkarak birisinin düşüncelerinin, anlayışının, yaklaşımlarının mahiyeti konusunda hüküm vermek (ve kendinde hüküm verme zorunluluğunu hissetmek) benim anlayabildiğim bir şey değil. Daha önce de aramızda benzer bir sorun yaşanmış ve tartışmaya bu nedenle girmemiştim.

Yazımda "Arada bir Marx'tan söz etmeme takılmış" derken onu ne yanlış anladım ne de yanlış özetleyip yanlış aktardım. Halil'in beni, Marx'tan çok söz ettiğim için eleştirdiğini düşüneneği aklıma bile gelmezdi. Marx'tan söz ediş bağlamım açıktı, tekrarı o cümlede gereksizdi. Asıl mesele, tartışmak istemediğim için konuyu deşmekten kaçınmamdır. Adım açıkça geçiyor olduğu için hiçbir şey söylememek mümkün değildi.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Güzel bir nikâh üstüne

Nabi Yağcı 25.04.2011

Başkalarına ilgisiz gelebilir, onlardan özür dileyerek kendimle ilgili bir ilgi üstüne yazmak istiyorum bugün, Kendimle diyorum ama konu yalnız ben değilim. Benim de bir parçası olduğum bir tarih. Tarih ama tarih deyince aklınıza, okullarda öğretilen soğuk şeyler gelmesin. Benim anlatacağım hikâye öyle değil.

Basit...

12 Mart 1971, gene omzu bol yıldızlıların muhtırası televizyonda ve radyolarda okunmakta. Yine "Atatürk ilke ve inkılâpları " diye başlıyor. Tutuklamalar, işkenceler... Meşhur Ziverbey İşkence köşkü harıl harıl misafir ağırlamakta... Uzun bir aranalar ve teslim olması istenenler listesi okunuyor. İstanbul'da vapur iskelelerine, otobüs duraklarına arananların afişleri yapıştırılmış, görenler ihbar etsin diye.

Ama ne teslim olan var, nede ihbar eden. Generaller kızgın, illa da "vatan haini anarşistleri, komünistleri" yakalayacaklar. Sokağa çıkma yasağı ilân edip "Yıldırım Harekâtı" ile İstanbul'u sokak, sokak, mahalle, mahalle didik didik arıyorlar. Ama sonuç tam bir hezimet onlar için, koskoca ordu İstanbul'a çullanmış ama sonuç sıfır.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Hegemonya krizi

Nabi Yağcı 28.04.2011

Haziran seçimleri öncesinde siyasi güçler bileşkesine baktığımda demokrasimizin geleceği açısından gördüğüm durumu bir "hegemonya krizi olarak" niteliyorum. Durumu bundan daha iyi açıklayan bir terim bulamadığım için "hegemonya" sözcüğünü kullandım. Günlük dilimizde farklı anlamlarda kullandığımız bu sözcüğü kavramın siyasi literatürdeki orijinal anlamıyla yani günümüz dünyasında da giderek daha fazla "esinlendirici" olacağını düşündüğüm Marksist teorisyen Gramsci'nin yüklediği anlamıyla kullanacağım.

Hegemonya kavramını dilimize "**cazibe oluşumu**" olarak çevirmekte bir sakınca görmüyorum. Yani tek bir homojen gücün monolitik bir iktidar alternatifi yaratması değil, **farklı ve hatta çelişik bile olabilen güçlerin, farklı ideolojik, kültürel eğilim ve kimliklerin, bir üst belirleyicinin yarattığı birleştirici cazibeyle birbirine eklemlenerek çoğulcu alternatif bir siyasi çekim merkezi yaratması**. Tarif biraz karışık gibi görünse de kendi siyasi pratiğimiz içinden baktığımızda durum açık gözlenebilir.

Hemen herkes hemfikir; 2007 seçimleriyle kıyaslandığında bu seçim "**heyecansız**". Bu heyecansızlık ne anlama geliyor? Siyasi tansiyonun düştüğü ve bir normalleşmeye girdiğimiz anlamına mı? Hiç öyle değil. Aksine geçen seçimlerden bugüne neredeyse gerilimsiz tek bir günümüz bile olmadı, siyasi tansiyon hep yüksek seyretti. Buna rağmen seçime giderken bu heyecansızlık niye?

AKP'nin ve CHP'nin seçim bildirgelerine ve milletvekili aday listelerine bakmak yanıtı bizi yakınlaştırır. **Seçim bildirgeleri aslında birbirinin bir noktada aynı. Her iki parti de uzak gelecek vaatlerini yakın sorunların çözümünden kaçış için havuç taktiği olarak kullanmış.**

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Siyaset merkeze çekiliyor

Nabi Yağcı 30.04.2011

Garip bir durum. Hem iktidar partisi AKP hem ana muhalefet partisi CHP ve merkez medya Türkiye sanki Batıdan ibaretmiş gibi yapıyor. Kürtlerin diyarı sanki yokmuş gibi. **Tam da seçim arifesinde Tunceli'den çatışma ve ölüm haberleri geliyor ama kimsenin aldıracağı yok.** Ateşkes ilân edilmiş olduğu halde neden PKK üzerinde operasyon yapıldığını, buna kimin karar verdiğini sormuyorlar. Sanki birileri 15 hazirana kadar süreceği PKK tarafından ilân edilmiş olan ateşkesin seçim öncesinde kaldırılmasını, yeniden sıcak savaş koşullarına dönülmesini istiyor. YSK'nın bomba etkisi yapan veto kararıyla eşzamanda yeni KCK operasyonu yapıldı, şimdi de askerî operasyonla PKK üstüne gidiliyor. Süren KCK davası ise kilitlendi, avukatlar davadan çekilme noktasına geldi.

Çok açık; giderek artan baskılarla Kürtler çembere alınıp kışkırtılmak isteniyor. Orada neler oluyor diyen yok ama hem AKP, hem CHP bu koşullarda Kürtlerden oy istiyor! Bölgede demokratik olmayan koşullarda yapılan seçimlerden demokrasi nasıl çıkar? Çıkamaz. **Kürt sorunu ve çözümü artık iyi biliyoruz ki, sivil siyasetin değil Milli Güvenlik Kurulu'nun inisiyatifi altında. O zaman düşünüyorsunuz...**

Tam da seçim öncesinde Kürtler şiddete kışkırtılırken sivil siyasetin suskunluğu devletin seçim sonrası Kürt sorununun çözümünde izleyeceği yolun işaretlerini vermekte. Kanımca tıpkı Kıbrıs meselesinde olduğu gibi, sorun düşük yoğunluklu çatışmalara hapsedilip, çembere alınıp zamana bırakılarak “**çözumsuzlük çözümdür**” siyaseti izlenecek.

“Çözumsuzlük çözümdür” siyaseti vesayetçi devletin merkez siyasetidir. Geçen yazımda sözünü ettiğim hegemonya krizi siyasetin merkeze çekilmesiyle çözülmek isteniyor.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Daha insanca yaşama isteği

Nabi Yağcı 02.05.2011

Bu satırları yazarken Taksim’de çok güzel, coşkulu şenlikli bir 1 **Mayıs** yaşıyordu. “Tek dileğim” Türkiye’nin her yerinde bu 1 Mayıs’ı kavgasız, çatışmasız adına lâyük bayram havası içinde kardeşçe kutlamamız. 1 Mayıs alanlarına koşanlar aralarındaki ideolojik, siyasi, inançsal farklara rağmen bu ülkenin insanların hak ettikleri daha insanca yaşama ve barışa kavuşmasını isteyenlerdir. Çatışmasız, kavgasız bir 1 Mayıs isteği bu işçi ve emekçi bayramını doğuran enternasyonalist dayanışma ruhunun da talebidir. Bu umutla bayramımız hepimize kutlu olsun.

Daha insanca yaşam isteği tarih yüklü bir istek. Tarihe baktığımda bu talebin toplumların yaşam düzeyleri yükseldikçe azalmadığını tersine arttığını görüyorum. Çünkü insan dediğimiz hayvanı diğer hayvanlardan ayıran en önemli fark, belki de “**talep yaratan**” tek canlı olmasından ibarettir. Elinin ulaştığı meyvelerle yetinmiyor, doğada olmayan meyvelere de talep yaratıyor insanoğlu.

Zorunluluklar âleminden özgürlükler âlemine geçmek gibi mesela...

Tunus, Mısır, Libya ve Suriye halklarının ruhunda isyan ateşi yakan kıvılcım “daha insanca yaşam” isteğinden başkası değildi. Başka deyişle yalnızca karnını doyumak değil insan yerine konulmak, eskisi yaşam tarzını reddederek kendisinin de karar sahibi olacağı yeni bir yaşam tarzını istemektir.

Bugün Kürt özgürlük hareketini tutuşturan kıvılcım da budur, Kürt insanının insan yerine konulması. Kim bilir kaç kez duyduk, sokaktaki sıradan Kürt insanına “Ne istiyorsunuz ?” diye sorulduğunda yanıt hep aynı oluyordu:

“Adam yerine konulmak.”

Dün bu talep **mağdurun mağrurdan** talebiydi.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Başarabilirler mi

Nabi Yağcı 05.05.2011

Son üç yazımda 2000'li yılların başlarından itibaren katı merkezci devlet çekirdeğinin çevreden yükselen değişim enerjisiyle çözülmesi sonucu ortaya çıkan hegemonya krizi üstünde durdum.

Askerin darbe tehditleri, muhtıra hotzotlarıyla, Ergenekon çevresinin bayrak sallamaları, rejim tehlikede nakaratlarıyla devletin merkezî çekirdeğinin çözülüşü durdurulmak istendi. Bu amaç için devletin asli ve yedek bütün kurumları savaş alanına sürüldü. Fakat sonuç alıcı stratejik vuruşu başaramadılar. Öte yandan AKP'nin demokratik reformlarda yavaşlaması, özellikle Kürt açılımını sonlandırmasıyla birlikte AKP-BDP gerilimi had safhada yükseldi ve değişimci güçler de vesayetçi güçler üzerinde hegemonya tesis etme koşullarını böylece yitirdiler. Bu kararsız-denge durumundan yararlanarak siyaseti merkeze kaydırma planları olduğunu yazmışım.

Siyasetin merkeze çekilmesi demek, iç/dış dinamikler sonucu ortaya çıkan köklü demokratik değişim enerjisinin merkez tarafından (devlet) bir kara delik gibi içe çekilerek massedilmesi demektir.

Seçim nutuklarının içi boş gürültüleri arasında benim görebildiğim manzara-i umumiye böyle.

Peki, bu strateji tutar mı, vesayetçiler siyaseti merkeze çekmede başarılı olabilirler mi? Bence sormamız gereken ikinci soru bu. Bu soruya yanıtlım "hayır" olacak.

Hayır. Başaramazlar.

Ancak buradaki "hayır" yanıtlım koşulludur. Eğer demokratik değişim yanlısı güçler büyük yanlışlar yaparlarsa statüko yanlıları bu operasyonda başarılı da olabilirler.

Dünya fokur fokur kaynıyorken, yanı başımızda Arap-İslam âlemi "altüst" olurken Türkiye'nin asude, sakin bir liman olabileceğini düşünmek gerçek dışıdır.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Çok 'özel' günler

Nabi Yağcı 07.05.2011

Ölümü Deniz Gezmiş, Yusuf Aslan ve Hüseyin İnan'ın idamlarının 39. yıldönümüne denk gelen günde yitirdiğimiz **Halit Çelenk** için yazacaktım bu yazımı, ama basında geniş yer aldığını görünce yazılanları tekrar etmek istemedim. Halit Çelenk'e mesleği nedeniyle "avukat" denir ama o siyasi mücadelesini hukuk silâhıyla yapan bir sosyalist, iyi bir demokratı. **Halit Çelenk adı kamuoyunda Deniz Gezmiş ve arkadaşlarının savunmanı olarak biliniyor olsa da aslında onun çalışma odasındaki dava dosyaları solun ve hatta demokratların devletle, "müesses nizamla" kavgasının tarihidir.** Hatta gençlik yıllarımızda **Halit Çelenk** en basitinden bir eylem nedeniyle karakola düştüğümüzde dahi gece yarısı kapısını çaldığımız yürekli bir savunmanımız, ağabeyimizdi. Her zaman kibar, alçakgönüllü, dost canlısı bir insandı.

Üstlendiği büyük davalardan biri ve yanılmıyorsa belki de sonuncusu **Türkiye Birleşik Komünist Partisi (TBKP) davasıydı.** Bu davada bizi yalnızca savunma değil büyük katılımlarıyla yüreklendiren hukukçular ordusunun çok özel bir yeri vardır. **Halit Çelenk ağabeyimizi sevgi ve saygıyla anıyorum.**

Müesses nizam, çözüldükçe kendini korumak için her türlü hile ve desiseye başvuruyor. Bunun sonucu çok "özel" günlere doğru gidiyoruz. Nedeni ise artık ortada.

Kangren olmuş hastalıklı bir dokuya müdahale ediyorsunuz, yaraya neşter atıyorsunuz, cerahat, iltihap patlıyor sonra yaranın derinliğini görüp geri çekiliyor, yalnız etrafını temizlemekle yetiniyorsunuz. Açık yara öylece ortada duruyor ve durum müdahale öncesinden daha da tehlikeli vaziyet arz ediyor, yarada yeni mikroplar üüyor ve tedavi eskisinden daha radikal müdahaleleri gerektiriyor.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Tehlike çok ciddi

Nabi Yağcı 09.05.2011

Seçime kadar gerilim tırmanacak, zira her iki tarafta da gerilimi tırmandıracak malzeme birikimi yeterince var, yeniden yeterince patlayıcı yakıt birikti. Bu nedenle şu günlerde başka hiçbir konu gördüğüm manzaranın bende yarattığı kaygının üstünde öneme sahip değil. O nedenle başka konulara girmeye şimdilik niyetim yok.

Kısır oy hesabı içinde olanlar yine tehlikeyi görmüyorlar. Tek bir oy için ödenen bedelleri görüyoruz, canlarla ve ülkemizin geleceğiyle ölçülen bir bedel bu. Değer mi? Üstelik mesele yalnızca seçim sonuçlarından çıkacak oy dağılımı meselesi de değil, mesele seçim sonrasında izlenecek siyasetleri seçim öncesinde şimdiden hazırlama niyetleriyle bağlı. Böyle olunca seçim öncesinden başlayan tehlikeli gerilimin en azından seçimler boyunca süreceğini ve sonrasına da sarkacağını tahmin etmek zor değil.

Tarafa'ta Emre Uslu 7 Mayıs tarihli **"AKP ye 'ortalık karışacak, oy kaybınız olur' diyen asker kim"** başlıklı yazısında kaygıları arttırıcı, düşündürücü pek çok ipucu veriyor. Kastamonu'da polis aracına saldırı olayını önceden uyarı ve uyarısı doğru çıkan Uslu'nun bu yazısını bu nedenle daha bir dikkatle okudum. Benim yalnızca siyasi analizden çıkarak vardığım sonuçların onun somut bilgilere dayanarak yaptığı yorumlarla çakıştığını görmek doğrusu ürküttü beni.

Birilerinin şu düşüncüyü telkin ettiğini söylüyor Uslu: "Ülkede güvenlik zaafı var. Bu zaaf son dönemlerde askerî tutuklamalar nedeniyle oluştu. Bu zaafın yaratılması için devlet içinde bir grup hükümete rağmen hareket etti, tutuklamalarla askerin operasyon kabiliyeti sınırlandı ve seçim sürecinde bu zaafı oluşturdu.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

İkili iktidar ve ikili anayasa

Nabi Yağcı 12.05.2011

Herkes şu günlerde kritik bir eşikte olduğumuzun artık farkında. *Aysel Tuğluk* konuşmasındaki bir cümlesi nedeniyle fazlaca eleştiriye uğradı ama Tuğluk aslında yaklaşan tehlikeye işaret ediyordu. Kürt sorunundaki

durumla ilgili tasviri de çok uygundu. **“Araf” hâli**. *Mithat Sançar* da dünkü *Taraf*’ta aynı konuyu ele alıp işlemişti. Gerçekten de Sançar’ın dediği gibi bazı durumlarda arafta kalma hâli yani **“arada kalmışlık”** yaratıcı, doğurgan bir gerilime neden olabileceği gibi bazı hâllerde ise cehennem eşiği de olabilir. Araf hâli uzadıkça yolun cennete açılma ihtimali azalır.

İleride kaset olaylarıyla, küfürleriyle ve yalancı pehlivan güreşleriyle anılacak bu seçim ortamında bu araf hâlinin yaratıcı bir doğurganlıkla yeni ve ileri çözümler üretme ihtimali yok. Zaten seçim sonuçlarını almaya bir şey kalmadı. Fakat seçim sonrasında çözüm yollarını tıkayacak olumsuz yeni adımların atılmaması için çaba harcamak önemli.

Hastalığın nedeni bir virüs ise ne kurşun dökmeler, okuyup üflemeler ne de aspirinle tedavi işe yarar. Her bir köşeden başını gösteren virüs artık teşhis edilebilir durumda. Her gün yeni bir komplotan, birçok gizli senaryodan söz ediliyorsa, böyle bir ülkede gerçekte siyaset yok demektir. En başta Kürt meselemiz olmak üzere Türkiye’nin geleceğini ipotek altına alan en temel sorunların çözümünde siyaset, son sözü söyleyen durumda değildir. Son sözler başka yerlerde kotarılmakta. Bizler ise çözüm çözüm diye debelenmekteyiz.

Büyük büyük hedefler var önümüzde, yeni anayasa yapmak bu hedeflerin başında geliyor.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Siyaset yapma yolu üstüne

Nabi Yağcı 14.05.2011

İki askerî darbe arasındaki periyoda sırf darbelerden ayırt edebilmek için “demokrasi” demek zorundaysak eğer, bununla bugün dünya ve Türkiye’de yeni eğilimler ve aradığımız yeni demokrasi arasında derin bir çatlak ve çelişki var. İkisinin artık yan yana yaşaması mümkün değil. Yan yana durdukça yapı bütünüyle çürüyor. Binaya yapılan her yeni ilâve yalnızca çatlakları derinleştiriyor.

Eski ve yeni demokrasiyi dilediğimiz gibi değişik yönlerinden kalkarak tarif edebiliriz, birine “vesayetçi” diğerine “ileri” veya “daha fazla demokrasi”, “radikal demokrasi” diyebiliriz ama hepsinde ortak olan şey “siyaset yapma”dır. Kafamızdaki, gönlümüzdeki demokrasiyi nasıl tarif edersek edelim eğer tepeden inme yoldan düşünmüyorsak siyaset üstüne daha çok düşünmek zorundayız.

İş siyaset yapmaya gelince siyasetin tarif alanı demokrasi tarifi kadar geniş ya da engin değildir. Zaten genel olarak siyasetten değil siyaset yapmaktan söz ediyorum. Vurgu, “yapmak” fiilinde. Oraya geldiğimizde karşılıklı ilişkiler alanına girmiş oluyoruz ki, burada **karşılıklı bağımlılık ölçütü** geçerli oluyor. Yani herkes dilediğini dilediği gibi yapamıyor; söylem alanında her şeyi söyleyebilirsiniz ne var ki lafla peynir gemisi yürümüyor. Seçim meydanlarında istediğiniz kadar bol keseden atın bunların oy getirme etkisi ihmal edilebilir düzeyde kalıyor.

Veya eğilimlerle olgular arasındaki çelişkinin çözümü kafamızda ya da kâğıt üstünde yaratmış olduğumuz çözüm yollarına denk düşmüyor. İkisi arasına istekler, beklentiler, çıkarlarla örülü sayısız ilişki ağları giriyor. Günümüzde gittikçe güçlenen bir eğilim olan ağ toplumu dönüşümüyle geleneksel yapıların ve zihniyetlerin halen birlikte varolma hâli gibi.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Vaat ve taahhüt

Nabi Yağcı 16.05.2011

Sizleri bilmem ama Kırkpınar pehlivanlarının el ense çekme ritüellerine dönen seçim meydanı konuşmalarını hiç izlemiyorum. Tahammül sınırlarımı aşıyor. İletişim çağındayız diyoruz ama hâlâ 1950'lerin havasında sanki ilk kez çok partili düzene geçmişiz gibi, amigoların coşturduğu kalabalıkların yaşı, varol, nur ol nida ve alkışları arasında liderlerin seçim nutuklarını dinlemek zorunda kalıyoruz. Çevre, kulak, beyin ve hatta ruh kirlenmesi yaşıyoruz.

Bunca TV kanalı varken, iletişim çağındayız deyip dururken, cep telefonları peynir ekmek gibi satılırken, internet devrimi patlamış, artık ak kâğıt üstüne mavi mürekkeple yazı yazma devri, mektup çağı neredeyse kapanmışken bu seçim mitingleri bana saçma sapan bir iş olarak görünüyor. Üstelik manda yüküyle para harcanıyor.

Haziran seçim kampanyaları yalnızca heyecansız değil aynı zamanda kalitesi bakımından da son yıllarda yaşadıklarımızdan daha geride. Sorunlarımızın çözümünde beklenti çıtalarımız yükseldiği için mi bana öyle geliyor, yoksa gerçekten de durum bu mu, geri mi? Sanki ikincisi doğru. Seçim mitingleri aynı zamanda bir gövde gösterisidir ama bu seçimler galiba yalnızca gövde gösterisine dönüştü.

Bolca vaat var ama taahhüt yok.

Vaat (va'd) "söz vermek", taahhüt ise "iş üstlenmektir". Temsili demokrasinin esbabı - mucibesi yani ortaya çıkış nedeni seçenlerin kendilerine vekil tayin edip parlamentoya göndermeleridir. Bu nedenledir ki, onlara "millet-vekili" denir. Doğrudan demokrasi olamadığı için beni vekilim temsil eder. Avukatla müvekkili arasındaki bir iş sözleşmesine benzer bir durumdur bu; avukat müvekkilinin haklarını aramayı vaat etmez, söz vermez, taahhüt eder yani sorununu çözme üstlenir.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Mağluptur bu yoldaki galip

Nabi Yağcı 19.05.2011

Şırnak Uludere'de öldürülen 12 PKK militanının bölgede yarattığı öfke ve BDP'lilerin sınıra dayanmaları çözüm siyasetlerinin de artık sınıra dayandığını gösteriyor. Kısacası bu yüksek gerilim durumu değil seçim sonrası seçimlere kadar bile böyle gidemez.

Çözüm siyasetlerinin ve ya çözümsüzlük siyasetlerinin sınıra dayanması demek devletin havuç ve sopa taktiği üstüne oturan geleneksel siyasetinin iflası demektir. Bir yandan "Kürtler vatandaşımız, kardeşimiz, canımız,

ciğerimizdir" yani havuç gösterme taktiği, öte yandan "Kürtler potansiyel teröristtir" yani sopa gösterme taktiği. Artık ikisi bir arada gidemediği gibi tek başına her biri de kâr etmez olmuştur.

Güneydoğu'da öfkenin sınırlara dayanmasından sonra şimdi,"topyekün savaş hali" koşullarına eskisinden daha keskin olmak üzere geri dönüş ihtimali açık ifade edilmiş olmasa da herkesi korkutan bir ihtimal. Güneydoğuda seçim -eğer yapılabilirse- bu seçimin galibi kim olursa olsun bu galibiyet artık sorunu çözmede sonuç belirleyici olma gücünü hayli yitirmiştir. Güneydoğu'dan silme AKP çıksa, silme BDP çıksa neyi çözecek?

Kürt sorununun çözümünü istemeyenlerin de -ki onlar aynı zamanda vesayet rejiminin kalkmasına, yeni bir anayasa yapılmasına karşı olanlardır, istedikleri tam buydu, gayet başarılı biçimde bu plân uygulanıyor. Meselenin çözümünde siyasi enstrümanların zayıflatılması siyaset dışı kuvvetlerin rollerinin artması anlamına geliyor.

Yapılmak istenen şey yorum gerektirmeyecek kadar açık artık: AKP'yi "devletleştirerek teslim almak" yoluyla AKP'yi düşürmek.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

İyi olan

Nabi Yağcı 21.05.2011

Önümüzdeki günlerde ve aylarda bizleri bekleyen muhtemel gelişmeler üstüne yürekleri serinletici şeyler söyleyemiyoruz maalesef. Fakat elbette her şey de kötü değil. İyi şeyler artan kaygılanmaların üstüne gelir. Zira kaygı, tedirginlikler daha çok düşünmeye, zihni melekelerimizi zorlamaya, yeni yolları görmeye bizi yöneltir. Çözülmeyen sorunlarımızın nedenlerini daha derine inerek araştırırız. Buluruz veya bulamayız ama her durumda analitik düşünme kapasitemiz artar.

Son birkaç yıldır çözülemeyen siyasi ve sosyal sorunlarımızın nedenleri üstüne düşünenler arttığı gibi gözle görülür biçimde fikri derinlikte arttı. Şeytanın oturduğu söylenen ayrıntılar üstüne daha çok düşünür olduk. Günümüzde bilginin ve entelektüel aydın çevrelerin rolünün arttığı gerçeğiyle birlikte bu yeni gelişmeleri gözlediğimizde gelecekle ilgili iyimser olabiliriz.

Neşe Düzel'in 16 Mayıs Taraf'ta "Pazartesi Konuşmaları'nda Bekir Ağırdır'la yaptığı söyleşiyi okurken bunları düşündüm. Bu söyleşi üstüne yazacaktım ama Güneydoğu'daki son sıcak, çok sıcak gelişmeler ertelememe neden oldu.

Günümüzde aktif siyaset yapanlar ve hatta siyasi yorumcular için bulunmaz bir nimet var. Siyasetin sosyolojisi üstüne eskiyle kıyas kabul etmez biçimde zengin somut veriler toplanıyor. Kamuoyu araştırmaları giderek daha bilimsel ölçütlere oturuyor. Hiç kuşkusuz kamuoyunu yönlendirmek için bu tür araştırmaların ısmarlandığı veya kullanıldığı da yok değil ama bu tür şirketler giderek azalıyor zira piyasa mantığı burada da geçerli, tahminleri tutmayan araştırma kuruluşlarına itibar edilmiyor.

Son zamanlarda doğru tahminleri ve titiz araştırmalarıyla dikkat çeken Konda 'nın Genel Müdürü araştırmacı Bekir Ağırdır'ın bu söyleşisini çok dikkatle okudum.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

“Nasıl Türk Olunur”

Nabi Yağcı 23.05.2011

Bu başlık Prof. Dr. Nur Vergin’in. Makaledeki imza ise yalnızca Nur Vergin. Geçen yazımda onun bu makalesi üzerinde duracağımı söylemiştim. Makale, diliyle de söyledikleriyle de ilgi çekici. Son derece içten bir dille sayın Vergin kendi düşünce ve kimlik dünyasının oluşumunu geçmişten gelerek anlatıyor. Ama yalnız kendini anlatmıyor, ancak hazmedilmiş bilimsel bilgiyle yapılabilir olan karmaşık kimlik inşası sorunlarına, entegrasyon ve asimilasyon konularına herkesin anlayabileceği biçimde ışık tutuyor. Biliyoruz, kimlik sorunları siyasetimizin gündemine oturmuş bir sorun. Bu nedenle makaleye değinmeden önce ilkin güncel siyasete değinmek iyi olacak.

Son yıllarda resmi tarihin ezberlerinin hızla bozuluyor olması birilerini ve Genelkurmay Başkanı’nı fena halde rahatsız etmiş. Demokratik bir ülkede değil, ancak vesayet rejiminin hüküm sürdüğü bir ülkede bir Genelkurmay Başkanı tarihi yazımıyla ilgili böyle bir resmi görüş beyan edebilir.

MHP üstünde dönen dolap da giderek çok ilginç boyut kazandı. Siyaset, siyasi araçlar dışındaki gayri ahlaki araçlarla yönlendiriliyor. **Fakat bu yönlendirmenin amacının yalnız MHP olmadığını düşünüyorum. Daha önceki yorumumum pekişiyor.** Zaten silinmekte olan MHP normal siyaset yoluyla değil, kasetler yoluyla baraj altında kalırsa iki şey olmuş olacak. Birinci olarak siyaset yoluyla silinmesi önlenecek, mağdur bir parti olarak seçim sonrası yeniden güç kazanma şıngısı yapılmış olacak. İkinci olarak, MHP bu seçimde baraj altında kalırsa ve ayrıca 12 PKK’ linin öldürülmesi olayına benzer yeni tezgâhlarla BDP’nin seçimleri boykot etmesi sağlanırsa demokrasimizin geleceği açısından çok tehlikeli bir durum ortaya çıkacak.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Çerkesler de...

Nabi Yağcı 26.05.2011

Geçen cumartesi günü Taksim Meydanı’ndaydım. Taksim Anıtı önünde kalabalık bir gurup seçiyorum uzaktan. “Bunlar da kim” diyor, yaklaşıyorum guruba. Çerkeslermiş meğer. Onlar da bayrak kaldırmışlar, **“bizler de varız”** diye.. Varlar elbette, Kürtler, Lazlar, Ermeniler, Rumlar, Süryaniler, Yahudiler, Araplar ve Türkler gibi onlar da varlar bu ülkede. Hep birlikte varız. Hem bizler de varız diyor hem de Çarlık Rusya’sında yapılan Çerkes soykırımını hatırlatıyorlardı.

Yarım kan Çerkes olduğumu biliyorum. “Kan” diyorum da tuhafıma gidiyor, şimdiye dek hiç umurumda olmadı, şimdi de değil. Ne demek kan, benim damarındaki kanın bir Kürt’ün, bir Ermeni’nin kanından farklı bir bileşimi mi var? Benimki kırmızı da onlarınki yeşil, mavi, sarı mı? Bir hastaya kan arandığı zaman, Rum, Yahudi, Ermeni,

Kürt, Türk kanı mı aranır, yoksa 'A' Rh pozitif veya negatif ya da 'AB', 'O' gurubu kan mı?.. **Öyleyse “yarım kan” lafını bırakıp “Çerkes ana, Türk babadan doğma ben” demeliyim.**

Çocukluğumda Türk olduğu halde babam beni Çerkeslerle tanıştırmıştı. Köylerine götürmüş, düğün alaylarına katılmışım. Daha fazlası annem tarafından dedemi, dayılarımı biliyordum; Çerkesçe konuşurlar, türkü söylerler, saz çalarlar, erkekleri başlarında yanan çelenkle düğün meydanında dönerlerdi. Sonraları solcu olduğumda tüm bunlar silinmişti hafızamdan. Şimdi yine solcuyum ama unuttuğum çocukluk anılarım depresiyor işte.

Geçenlerde *Taraf*'ta *Alper Görmüş* de Çerkesleri gündeme getirmişti, ardından *Cem Sey* de yazdı. “Alper Görmüş ve Enver Sağlam sayesinde Çerkes Soykırımı ve Türkiye’de yaşayan Çerkesler biraz olsun gündeme geldi.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Dikensiz gül bahçesi hayali

Nabi Yağcı 28.05.2011

Başbakan Erdoğan’ın samimi tarafını seviyorum. Fakat bu samimiyet kızdığı zaman ortaya çıkıyor ve o zaman da ne yazık ki söylediklerinin pek çoğunu hiç sevmiyorum. Bir zamanlar aydınlardan daha çok destek alıyordu Erdoğan, bugün aynı desteğe sahip değil. Yaptığı her şeyin doğru olduğuna inandığı için bugün aydınlardan eleştiri alıyor olması onda kırgınlık yaratıyor. Hiç kuşku yok, askerî vesayete karşı en dik duran, şapkasını alıp gitmeyen cesur başbakan o oldu. Yanı sıra pek çok önemli reforma imza attı. Başbakan aydınlara bütün bunları görmediğini düşünerek kırgınlık duyuyor. Oysa görüldü ve bunları destekledi aydınlara çok önemli kesimi. Şimdi eleştiriyorsak “neden” diye düşünmek Başbakan’a düşer.

Başbakan, *Sabah* gazetesine konuşmuş ve Kürt meselesinden bahisle **“Bu konuda entelektüel desteğe ihtiyacımız yok. Halkımızın desteğine ihtiyacımız var. Birinci derecede halkın dilidir bizim için önemli olan. Entelektüel kesimin değer yargısıyla bizim yargımız örtüşmüyor. Örtüşmez de... Onlarla bazı şeyleri paylaşmak istememize rağmen bize gerekli desteği vermemekte direniyorlar”** gibi tuhaf cümle kurmuş. Bu ifade ne aydınlara arasını düzeltir ne de kendisine fazladan oy kazandırır.

Keskin sirke küpüne zarardır.

Fakat öte yandan Başbakan’ın kurduğu bu cümle duygusal bir tepkinin ifadesi olsa da geri planda Başbakan’ın düşünce dünyasına gönderme yapıyor ve duyguların ötesinde dünyaya bakışıyla ilgili ipuçları veriyor. Tayyip Erdoğan bir partinin lideri olmakla, Türkiye’nin başbakanı olmayı özdeş görüyor.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Yalan Müzesi

Nabi Yağcı 30.05.2011

27 Mayıs askeri darbesinin 51. yıldönümünde **Genç Siviller**'den bir davet almıştım. Darbeye Karşı 70 Milyon Adım Platformu ve Genç Siviller organizasyonuyla Yassıada'ya bir tekneyle gidilecekti maalesef bir başka etkinlik için o gün İstanbul'da olamamam nedeniyle katılamadım.

Genç Siviller şöyle anlatıyor: **"2008 yılında Yassıada'ya gidiyoruz dediğimizde hemen hemen herkes Yassıada'nın Çanakkale civarında bir yerde olduğunu sanıyordu.** Halbuki Yassıada Kadıköy'den sadece 12 km uzaklıktaydı. Yıllardır iğrenç bir darbe karşısında çaresiz kalışımızın utancını yüzümüze vuruyordu. Yassıada yıllardır bizi beklerken; bir muhtıraya karşı çıkan ilk sivil toplum örgütü olan Genç Siviller'in adayı keşfetmiş olması ve ilk ayak basması tarihin göz kırpması. Bu yıl Darbeye Karşı 70 Milyon Adım Koalisyonu olarak Yassıada'daydık. İki tekne 500 kişiydik. Mete Tunçay, Süleyman Soylu, Ufuk Uras, Emine Gürsoy, Cahit İleri, Osman Can, Cevat Özkaya, Murat Yılmaz, Ferhat Kentel, Sacit Kayasu, Rasim Cinisli konuşma yaptı. Demokrasinin ayaklar altına alındığı Yassıada, demokrasinin çitasını yükseltecek etkinliklerin yapıldığı bir yer olsun temennileri tekrar edildi. Grafiti yapan arkadaşlarımız spor salonunun duvarına 'Yassıada Demokrası Adası olsun' yazdılar. 2008'den bu güne devam eden mücadelemiz sonuç verecek"

Vermeli de...

Bugün, o tarihte sözde mahkeme salonu olan şimdi yarasaların uçtuğu bu viranelik bir müzeye dönüştürülmeli, bu ada demokrasi adası olmalı. Nasıl ki, Diyarbakır Cezaevi'nin Kürtlere yapılmış işkence ve kıyımların sergilendiği bir müze olması isteği çok haklı, çok meşru ve çok yerinde bir istekse, bu talep de çok yerinde.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Zeytin dalı

Nabi Yağcı 02.06.2011

Şu sıra pek çoğumuzun yüreği **"Aman daha kötü şeyler olmadan 12 Haziran bir geçse"** kaygısıyla pır pır. İşte bir tane daha geldi. Hopa'da kötü şeyler oldu.

Seçim bitsin ki, herkesin gerçek niyetlerini gerçek sözleriyle anlayalım. Seçimlerde yapılan vaatler, özellikle CHP'nin vaatlerinin ne ölçüde vaat ne ölçüde taahhüt olduğunu anlayabilelim ve ona göre de seçim sonrası muhtemel gelişmeler veya gelişme eğilimleri üstüne kafa yormaya başlayalım. Ama şimdiden şunu söyleyebilirim seçim sürecindeki aşırı ısınma yerini soğumaya değil yeni oluşumlara bırakacak.

Vücuda giren bir mikrop, bir virüs yüksek ateş yapar, ateşi müdahale ederek düşürmek yanlış. Ateş vücudun mikroba karşı direncini arttırma çabasının sonucunda çıkıyor çünkü, hemen müdahale eder düşürürseniz vücudun direnci de kırılır. Ancak ateş normal sınırının çok üstüne çıkarsa 40 dereceye mesela, o zaman ateşi düşürmek gerek. Ben doktorların yalancısıyım, öyle diyorlar. Ama bana da mantıklı geliyor.

Seçimin şu son günlerinde ateş daha yükselmezse sorun yok. Zira tahrikler olsa da herkes, tahrikçileri tahrik eden nedenler ortadan kaldırılmadan siyasetin normalleşmeyeceğini ve bu durumun da **siyasetin hiçbir tarafına kâr getirmeyeceğini** görüyor olmalı. Son günlerde CHP'de yeni şeyler duyuyor olmamız sanırım biraz da bu nedene bağlı.

Yani değişim durdurulamaz

Nihayet! Yargı 12 Eylül'ün sorumlularının yakasına yapışıyor. 12 Eylül halkoylamasıyla Anayasa'nın Geçici 15. Maddesi'nin kalkması sonucu bu mümkün olabildi.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Seçim ittifakı ve tarihsel ittifak

Nabi Yağcı 04.06.2011

Başbakan Erdoğan Diyarbakır'da Kürt sorununun çözümü için yeni bir şey söylemediği gibi umut verici de konuşmadı, hatta BDP'ye "faşist" diyecek kadar ipi gerdi. Çok yanılttı bu söz. Biz güncel siyasetin daralan ufkunun dışına çıkalım biraz.

Geçen yazımda İtalya'da **Zeytin Dalı Hareketi**'ne işaret etmiştim. *Zeytin Dalı Hareketi* dar anlamıyla geniş tabanlı bir seçim ittifakı hareketidir. İtalya dışında İspanya ve Bulgaristan'da da uygulanmıştı. 1990'lı yıllarda yani Soğuk Savaş sonrasında değişen dünya nedeniyle eski tür siyasetlerin etkisiz kalması sağda ve solda siyasetleri yeni arayışlara yöneltmişti. Halkın çoğulculaşan taleplerine geleneksel partiler yanıt getiremez olunca koalisyon partileri anlayışı gelişmiş ve geniş seçim ittifakları denenmişti. Bizde de rahmetli İsmail Cem solda YTP, DSP, SHP arasında Zeytin Dalı modelini önermişti. Abdullah Öcalan da bu model içinde 2010'da demokrat ve sol bir ittifak önerisinde bulunmuştu. "**Çatı Partisi**" adıyla solda başarısız bir ittifak denemesi de yapılmıştı.

Seçim ittifakları veya bu tarz geçici ittifaklar her zaman yapılabilir, bu ayrı mesele, ama Zeytin Dalı modeli örneklenince iş değişiyor. Bizde bu modelin yanlış anlaşıldığını görüyorum. **Her şeyden önce Zeytin Dalı modeli yalnızca bir seçim ittifakı değildi. Radikal değişim stratejisiydi ve bu strateji İtalya'da kökleri 20. yüzyılın başlarına kadar giden çok etkili bir fikir hareketine, Marksist teorisyen Gramsci'nin hegemonya tezine dayanır.** Meselenin merkezinde devlet yer alır. Despotik olmayan, demokrasinin az çok geliştiği bir devlet sivil toplumu din, eğitim, medya, anayasal kurumlar vs.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Soğuk Savaş devleti

Nabi Yağcı 06.06.2011

Geçen yazımda İtalya'da devleti radikal bir demokratik değişime uğratma hedefiyle oluşan **Zeytin Dalı Hareketi**'ni anlatırken kurulu düzenin devletin nasıl bir devlet olduğu noktasını atlamıştım. Tamamlamak gerekir. Ancak o zaman bu hareketin karşı olduğu özne daha iyi görülebilir.

İkinci Dünya savaşı sonrasında İtalya ve Yunanistan Batı Bloğu içinde ABD ve NATO için riskli ülkeler olarak görülüyordu. Zira her iki ülkede de faşizme karşı verilen mücadele içinde güçlenmiş ve özellikle İtalya'da

neredeyse iktidara gelebilecek denli halk desteği kazanabilmiş komünist parti vardı. Fakat böyle bir iktidar değişikliğinin ABD'nin askeri müdahalesiyle karşılaşacağından korkuluyordu.

İkinci Dünya savaşı sonrasında Soğuk Savaş içinde bütün Avrupa için olduğu gibi özellikle İtalya, Yunanistan ve Türkiye üzerinde ABD ve NATO çok özel bir program uygulamıştı. Bu programın amacı bu ülkeleri komünizme karşı örgütlemektir. Görünür gerekçe Sovyet tehdidi idi. Muhtemel bir Sovyet işgaline karşı cephe gerisini örmek ve karşı direniş yaratmak için sivil halkı örgütlemektir. Yoğun bir propaganda faaliyeti eşliğinde bu program uygulanmıştı.

Bunun sonucunda **Soğuk Savaş** devleti diyebileceğimiz yeni tip bir devlet yapısı oluştu. Görünen devletin altında ve arkasında bugün bizim derin devlet dediğimiz gayrinizamî devlet kuruldu. Bu gayri nizami devlet muhaliflerine karşı hukuk dışı yollarla gayrinizamî savaş sürdürüyordu.

NATO eliyle planlanan bu çalışmaların merkezi İtalya idi. İtalya'nın Sardunya adasında Soğuk Savaş devletlerinin inşası ve paramiliter vurucu güçlerin örgütlenmesi için, CIA tarafından finanse edilen bir de okul kurulmuştu.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Demokrasiyi birlikte anlamlandırmak

Nabi Yağcı 09.06.2011

Günümüzde demokratik bir siyaset hiç kimsenin tek başına kurduğu değer yargıları üstüne oturamaz, çünkü ne demokrasi ne özgürlükler değişmez sabitelerdir. Bu yüzden "AKP demokrat mı", "BDP demokrat mı", "solcular demokrat mı" gibi genelleme sorular özcü sorulardır ve de yanlıştır. Çünkü ne AKP'nin ne BDP'nin değişmez bir özü vardır. Yani ne kişiler ne kurumlar ne de sınıflar, apriori, kendinden menkul demokrat, ilerici, özgürlükçüdürler. Hiç kuşkusuz demokrat olmanın, özgürlükçü olmanın üstüne oturduğu değer yargıları vardır. Örneğin insanı unutan hiçbir yargı özgürlükçü, demokrat olamaz.

Bu nedenle demokrasi farklı ilişkilerin birarada yaşamasına imkân sağlayan çoğulcu mekânların yaratılmasından başka bir şey değildir. Bu toplumsal ilişkiler ise durmaksızın farklılaşır, kesişir, çatışır. Bu nedenle demokrasi bir durumun adı değil hareketin adıdır.

Kurumsal anlamından çok zihinsel değişim anlamında demokrasi kavrayışında Türkiye son on yılda hayli yol aldı. Nasıl oldu bu? 2003'ten itibaren keskin bir rejim tartışması başladı. Bu tartışmayı AK Parti'nin varlığı tetikledi. AK Parti demokrasi konusunda hiçbir adım atmamış olsaydı bile sırf varlığı ve iktidar oluşuyla keskin bir statüko savunusu doğurmaya yetecekti ve yetti de. Devlet, rejim, laiklik, Kemalizm, İslam, asker hemen her şey didik didik tartışıldı. Artık "vesayet rejimi" kavramı sokaktaki insanın günlük konuşma literatürüne girdi.

Bunun anlamı çatışan ilişkilerin ötesinde ve üstünde bir "rıza" oluşumunun gerçekleştiğidir. Bu çatışan ilişkilerden biri mutlak galip gelmiş olsaydı böyle bir rıza oluşmuş olmayacaktı.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Partiye değil sürece oy vermek

Nabi Yağcı 11.06.2011

Boş bir seçim dönemi yaşadık çünkü hiçbir parti yeni hiçbir şey söylemedi. Seçim meydanlarına kurulan kürsülerden kürsülere koşan, kent kent, mahalle mahalle dolaşan siyasilere de, onları dinlemek zorunda kalan bizlere de yazık oldu. Türkiye'ye yazık oldu. Kürt siyaseti de içinde olmak üzere hiç kimse yeni hiçbir şey söylemedi. Ben işitmedim, sizleri bilmem. Düzeyi son derece düşük polemiklere dayalı bir ortaoyunu izledik. Seçim kampanyasının ortalarına geldiğimizde bu durum ve bu durumun seçim sonuna dek değişmeyeceği anlaşılmıştı. Benim gibi pek çok insan kötü şeyler olmadan bu seçim bir bitse dedi. Bitse de bu azaptan kurtulsak. Yarın kurtulmuş olacağız.

Kurtulacağımız şey düşünce dünyamızın bu seçimler boyunca kirlenmesidir, alanları dolduran bayrak, flama, el ilanlarıdır. Çöpçüler süpürecek bütün bunları. Keşke siyasetin kirlenmişliğini de süpürebilselerdi, keşke 13 haziran sabahı temiz siyasete uyanmış olabilsek. Ama balkon konuşmasında gülücükler dağıtılsa da olmayacak.

Zaten bu balkon muhabbeti de ilginç doğrusu. Aslında ortada siyaset adına gayrı ahlaki bir şey söyleniyor ama farkında değiliz. "Siz Başbakan'ın seçim meydanlarında söylediklerine bakmayın, balkondan iyi şeyler söyleyecek" demek, umudu balkon konuşmasına bağlamak halk adına, kişiliğimiz adına, temiz siyaset adına aşağılayıcı bir şey. Böyle bir beklenti seçimlerin halkı tavlama, kandırma için yapıldığını ve seçim meydanlarında her şeyin mubah olduğu ve bu durumu kabullenmemiz gerektiğini söylemek anlamına gelir.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

AKP artık devlet partisidir

Nabi Yağcı 13.06.2011

Görünene, görüldüğü gibi baktığımızda yani rakamların düz dilini dillendirirsek, AKP'nin ve özellikle Başbakan Erdoğan'ın Türkiye'de seçmenlerin en az yarısının desteğini alma başarısını gösterdiğini ama, fakat demeden açık yüreklilikle ifade etmeli ve başarı kazanını kutlamalıyız. Sandıkların henüz yarısı bile açılmamış olduğu şu dakikalarda ortaya çıkan sonuçlar AKP'nin yüzde 50'nin üstünde olduğunu gösteriyor. Bu demektir ki AKP hedeflediği 330 milletvekilini çok rahat olmasa da yakalayabilecek.

Başarı kazanan ikinci siyaset ise Kürt siyasetidir, BDP ve bağımsız adaylar. Şu saat itibarıyla en az 28 milletvekili çıkararak Meclis'te etkili bir grup kurabilecekleri görülüyor. Kendi adıma beni en çok umutlandıran bu kazanıdır. Çünkü açık ki, bu seçimlerde eşitsiz koşullarda yarışan siyaset Kürt siyasetiydi. Buna rağmen Meclis'e girmeleri ve grup kurabilecek sayıya erişmeleri demokrasimiz için bir umut ışığıdır. Kürt siyaseti için bundan böyle daha fazla amalar, fakatlar üstüne konuşacağız.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Milletin devletine geçiş

Nabi Yağcı 16.06.2011

Sevgili dostum Gürbüz zaltınlı'nın salı günkü *Taraf*taki yazısında yaptığı yoruma katılıyorum. **Gerçekten de 12 Haziran seçim sonuçları Birinci Cumhuriyet'in çökmekte oluşunun çok güçlü işaretini vermiştir.** Birincisi çökmekte ama henüz ikincisi gelmiş değil, bu değişimin sonuçlanması veya talanması yeni anayasaya bağlı olacak.

Seçim sonuçları öncelikle, **siyasetin parlamento dışına kayacağı korkumu sildi.** Bu sonuç, BDP'nin Meclis dışında kalması, MHP'nin barajı geçememesi halinde doğabilirdi. Bunun anlamı gerilimin tehlikeli biçimde tırmanması demektir. Bunun üstüne bir de PKK'nin ateşkesi kaldırmasını ekleyin. Tahminler o ki, bu yeni koşullarda PKK ateşkesi uzatacaktır.

AK Parti müthiş bir başarı hatta zafer kazandı, buna kuşku yok, seçimde tüm diğer siyasetler ona karşıydı ve üç dönem iktidardaki partiydi AKP. **Fakat bunun yanı sıra, MHP'yi ve BDP'yi Meclis'ten silme taktiğinin işe yaramadığını da peşin peşin söylemek gerek. Yani, otoriter-milliyetçi söylem ters tepmiştir.** Hatta benim tahminim bir iki puan kaybetmesine bile neden oldu. Bunu söylemeliyiz, zira AK Parti'nin bu yanlışını görmesi bundan sonra izleyeceği siyaseti çok ilgilendiriyor.

Fakat buralara takılmamak, genel eğilime bakmak lazım.

Seçim barajına ve AK Parti'nin bu yanlış taktiğine rağmen seçmenlerin yüzde 90'ının siyasi eğilimi TBMM'ye yansıdı. Böylece bu Meclis, eskisine oranla demokratik temsil gücü hayli yükselmiş bir Meclis niteliği kazandı. TBMM üstünde askerî vesayetten de artık söz edilemez. Yeni bir anayasa yapabilme kurucu iradesi de bu yeni dönem TBMM'dedir. Kurucu meclis tartışması da kanımca bitmiştir.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Tarihin ters akıntıları

Nabi Yağcı 18.06.2011

Aynı olmasa da toplumlar da insana benzer, zaman yaşanmak zorundadır; çocukluk, gençlik, yetişkinlik ve yaşlılık. Bunlar atlanamıyor. Ama bazen çocukluğunu yaşayamadan ileri yaşlara mecburen geçildiği de oluyor, bir çocuğun aile yükünü omzuna almak zorunda kalması gibi. O zaman ortaya kavruk ocuk çıkıyor. Ne ocuk, ne de yetişkin.

Tarihin temposunu yakalayamamış bizim gibi toplumlarda geçmişte yaşanmış olması gereken sorunlar bugüne aktarıncı farklı sorunlar birbirine girip yumak oluyor, çözüm güçleşiyor. 1923'te çözülmesi gereken **"milletin devletini inşa etme"** süreci, **"devletin milletini yaratma"** ters akıntısıyla Jakobence kesilince bu tersine gidişi çözmek bugüne kaldı. Üstelik tam da günümüz küreselleşme çağında ulus-devlet modeli zlmekteyken. "Milli irade" kavramının bir safsata olduğu anlaşılmaya, toplumlar oğulculuşmaya başladığı bir zamanda...

Diğer yandan ama, çözülmeden bugüne gelmiş farklı antagonizmaların yarattığı gerilim inanılmaz bir çözüm enerjisi de yaratıyor. Türkiye'nin 2000'li yıllardan beri içinde olduğu durum bu.

AK Parti'nin hem gel-gitleri, çelişkileri hem de değişim dinamizmi buradan geliyor. AK Parti bir yandan kendi tabanını sekülerleştirirken diğer yandan modernizmin önüne koyduğu ahlaki değer yargılarının gündelik yaşamdaki çelişkileriyle yüz yüze geliyor. Bir yandan moderinst bir hedefe yöneliyor, İslam dünyasına örnek oluyor, öte yandan gelip içkiye, heykele takılıyor. **Bu haliyle AK Parti, bugün toplumumuzun çelişkili sosyolojik, kültürel yapısını ve sancılarını içinde taşıyan sahici bir parti oluyor.**

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Demokratik muhalefet boşluğu

Nabi Yağcı 20.06.2011

Seçim sonuçlarını kaybeden-kazanan kriteri dışına çıkarak ele aldığımızda demokrasi açısından kaygı verici bir **demokratik muhalefet boşluğu** görmemek imkânsız. AK Parti iktidardaki muhalefet değil, artık iktidardır ve AKP otoriter-milliyetçi söylemle yürüttüğü seçim kampanyası sonucunda yüzde 50 oy almıştır. Bu resim görmezden gelinmemeli derim. Bu dediğimin AK Parti'ye oy verip vermemekle de doğrudan bir ilgisi yok.

Hemen söylemeliyim ki, seçmenlerin otoriter-milliyetçi söyleme oy verme dürtüsüyle hareket ettiğini, AK Parti'nin seçim başarısının bu söyleme dayandığını asla söylemiyorum. Yazdım, bu söylemin AK Parti'ye oy kaybettirmiş olduğunu dahi düşünmekteyim. Seçmenler, AK Parti'nin başarılı icraatlarına oy verdiler ve gelecekle ilgili bu iktidara güven duydular, vesayet rejimine geçit vermediler, Başbakan Erdoğan'ı sevdiler.

Bunlara eyvallah, fakat yine de sorun var. Birincisi Başbakan ve AK Parti yönetimi otoriter-milliyetçi söylemle oy kazanacağını düşünmemiş olsaydı bu yola girmezdi. Demek oluyor ki, seçmen tabanının genel eğilimi konusunda kafalarında böyle bir yargı vardı. Ve demek oluyor ki, seçmenlerinden ve parti tabanından bir tepki gelmeyeceğine güvenmiş durumdalar. Beni asıl kaygılandıran meselenin bu güven yönüdür. Menderes'in, Özal'ın düştüğü yanlışı düşündürüyor bana.

Yeni TBMM'nin temsil gücünün yükselmiş olması sevindirici fakat demokratik muhalefet açısından ise düşündürücüdür. BDP ve bağımsız milletvekilleri dışta tutulursa AK Parti çoğunluk partisi olarak karşısında yine demokratik muhalefet boşluğu görecektir.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

İlk tavır alışlar önemli

Nabi Yağcı 23.06.2011

Seçim sonrasında ortaya çıkan oy dağılımının yarattığı yeni siyasi konumlanmaların henüz şekillenmediği, henüz tüm tarafların pozisyon belirlemeye çalıştığı bu günlerde ilk tavırlar, ilk sözler, ilk adımlar çok önemli.

Söz ağızdan çıktığında geri yutulamıyor, sonraki söz dizisini bu ilk sözler, sonraki adımları atılan ilk adım belirliyor. Özellikle bizde böyle oluyor maalesef, erkeklik damarı orada da işe karışıyor, "Söz namustur" gibi bir tekerlemeyi, tıpkı "Akarsu pislik tutmaz" tekerlemesi gibi yanlış sağduyu örneği olarak günlük dilde rahatlıkla kullanabiliyoruz. Söz ile namusun ne ilgisi varsa? Ya da "Sözünün eri olmak" gibi...

Bizde fikr-i takip hâli ile fikr-i sabit hâli birbirine karıştırılır.

Zavallı adam "Ben 60 yıldır düşüncelerimi hiç değiştirmedim" diyerek övünür. Be adam, kitabı, kalemi bir yana koydum ama 60 yıldır hayat sana hiç mi bir şey öğretmedi? Bunu bir de solcu olanlar, bir ırmağa iki kere girilemez diyenler söyler ki, ört ki ölem.

Bir fikrin takipçisi olmak ise ancak değişmekle mümkün olabilir. Zira hayat fikrin yolunu izlemez, değişip dönüşerek kendi yolunda gider; her köşe başında insan yeni ilişkiler ağı içine girer, yeni insanlarla, yeni durumlarla karşılaşır. Her yeni durumu dikkate alan yükselmiş bir duyarlılık eşliğine sahip değilseniz o zaman bir fikrin de takipçisi olamazsınız. O fikrin dayandığı gerçeğin kılık değiştirdiğini fark edemezseniz, fikir yeni kılığıyla yanınızdan geçip gider, siz ise onu boş yere arar durursunuz. Beklersiniz.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Halkın oyu gasp edilemez

Nabi Yağcı 25.06.2011

Geliyorum diye diye gelen yeni bir krizin, yeni bir türbülansın içine girdik. Kolay çıkılamayacak gibi görünüyor. Herkes ötekini sorumlu gösteriyor ama sorunun kaynağı belli; hukuk ve yargı reformunda gecikmesidir. Eğer mevzuattaki anti-demokratik hükümler, yasalar temizlenmiş olsaydı şimdi seçilen milletvekillerinin vekilliklerinin geri alınması, halkın verdiği oyların gasp edilmesi gibi bir durum yaşanmayacaktı. Bir kez daha bizde hukuk devleti değil yasa devletinin geçerli olduğunu görüyoruz. Hatip Dicle'nin milletvekilliğinin geri alınması yasaların arkasına sığınarak hukuken haklı gösterilemez. Yalnız Hatip Dicle için değil Haberal, Balbay ve diğer vekil seçilmiş tutuklular için de bu durum geçerlidir.

Hatip Dicle olayında iki kere adalet ve hukuk çiğnenmiş oluyor. Birincisi, mevzuatımızda hâlâ "düşünce suçları" var. Hatip Dicle ne yapmış, eline silah alıp dağa mı çıkmış, molotof mu atmış? Hayır. Yalnızca düşüncelerini söylemiş. Bu nedenle hakkında dava açılmış. İkincisi, Dicle'nin milletvekili adayı olmanın şartlarını yerine getirmiş olduğu YSK tarafından tasdik edildiği halde, aynı kurum tarafından bu kez bu dava nedeniyle vekilliği elinden alınmış.

Bu durumun ateşe benzin dökmek anlamına geldiği açık. YSK bunu yapmıştır. Eğer KCK davasında yargılandığı için milletvekili seçilen başkalarının da vekilliği düşürülürse kriz daha da derinleşecektir. Hiç değilse Bülent Arınç'ın yaptığı yapılmalı çözüm için sağduyuya davet çıkarılmalıydı, anti-demokratik yasaları gerekçe göstermek değil.

Sokak mı, Meclis mi?

Yeni döneme yüksek gerilimle girildi, kötü girildi.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

—

Nabi Yağcı 27.06.2011

Yazarımız yıllık izninin bir bölümünü kullandığından yazısını yayımlayamıyoruz.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Merhaba

Nabi Yağcı 05.07.2011

Bir hafta aradan sonra yine beraberiz. Yaklaşık yedi yıldır hiç ara vermeden gündelik gazete yazısı yazmaktayım, uzun süredir bildik siyasetin yakıcı radyasyon etkisi dışına çıkıp biraz serinlemek ihtiyacı duyuyordum. Hani zaman zaman kafanızı içinde binlerce arının vızıldadığı bir arı kovanı gibi hissedersiniz ya işte öyle bir şey. Biraz huzur, biraz sükûnet arayışı... Fizik olarak dinlenme değil, bedeninizin değil ruhunuzun dinginlik, huzur, kendi kendinle kalma ihtiyacına yanıt vermek isteği gibi bir şey, işte böyle bir şey...

Bizim gibi insanlar dünyayı evlerinde bırakarak bir yerlere kaçamazlar. Pantheon'un Tanrıları, Atlas'a yükledikleri gibi o insanların çelimsiz omuzlarına dünyayı yüklemiş bir kere ne yapsanız da nafile. Çocukça ve safça ve belki de biraz aptalca bir sorumluluk duygusuyla dünyanın kendilerinden sorulduğu vehmi içindedirler. Her ne kadar tersini söylesek de biz olmasak işlerin kötüye gideceği duygusunu bir yanılsama olarak bilinçaltı derinliklerimizde hissederiz hep. Bilincimiz bunun böyle olmadığını, dünyanın Sultan Süleyman'a bile kalmadığını söylese de...

Bu duyguyu iyi-kötü ölçeğine vurarak yargılamıyorum, yalnızca bir durum saptaması yapmak benimkisi. Ama bu durumun iyi ve kötü denebilecek sonuçları oluyor elbette. Kendimizi, düşüncelerimizi, tezlerimizi öylesine önemsiyoruz ki, bu önemseme hali farkında olmayarak da olsa kaçınılmaz biçimde karşımızdaki diğer düşünceleri, tezleri görmeyi, kavramayı önlüyor, araya perde oluyor. Senin düşüncen önemliyse öteki önemsiz oluyor ister istemez.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Ne kadar siyasi kültür, o kadar demokrasi

Nabi Yağcı 07.07.2011

Yapay siyasi kriz patladığında, tam o günlerde ben de bildik siyasetten birkaç günlüğüne uzaklaşmıştım. Gazeteler birikti ama okumadım, TV'ye bakmadım. Ama yine de yanımda gazete okuyanın gazetesine yan gözle bakmaktan kendimi alamıyordum. Hani vapurda, otobüste yapılır ya, onun gibi. Dedik ya huylu huyundan vazgeçmez.

Bildik siyasete biraz uzaktan, uzaklaşarak bakmak her zaman iyi gelir.

Türkiye'de son üç beş yıldır hep tansiyonu tepeye vurmuş halde siyaset yapılıyor. Gerilim sâridir, bulaşıcıdır; fırtına ortasında, sakın bir kıyı limanında kahve içerkenki gibi düşünmek hayli zordur. Fakat yapılabilirse, ara ara da olsa sakın kalmak becerilebilirse bu da insana çok değerli bir geniş düşünce ufku sağlıyor.

Bildik siyasete biraz uzaktan baktığımda ilk gördüğüm şey siyasi kültürümüzün kendini "açmaya" başladığıdır. Siyaseti belirleyen dış koşulların etkileri zayıflayıp, siyaset gemisi fırtınalı değil de normal veya az çok normal sularda seyretmeye başladığında, yolcuların dikkati dalgalardan sıyrılıp kendi içlerine döndüğünde masalardan yükselen kaşık, çatal seslerini, yolcuların konuşmalarını duyar olursunuz.

12 Haziran seçimlerin ertesinde 13 haziranda Türkiye'de siyaset gemisi aslında normal denebilecek koşullar içinde seyretme imkânına sahip olmuştur. Topal demokrasimizin kısıtlı imkânları içinde de olsa TBMM'de siyasi temsil eski dönemlerle kıyaslanamayacak ölçüde yükselmişti. Nitekim bu nedenle PKK de ateşkesi uzatmış, tehlike en azından yakın bir gelecek için savuşturulmuştu. En başta Kürt sorunumuz olmak üzere süregiden Ergenekon-Balyoz davalarının işaretlediği derin devletten, askerî vesayetten kurtulma sorunlarının varlığına rağmen göreceli bir sakın ortam nesnel olarak karşımıza çıkmıştı.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Hamamın namusu ve demokrasi

Nabi Yağcı 09.07.2011

Futbolda temiz eller operasyonu bomba etkisi yapadursun, siyasetimiz boykotla iştilal ediyor. CHP ile BDP'nin boykot kararı farklı motivasyonlara dayanıyor olsa da kamuoyunda iki tutum birbirinden farklı görülüyor. Kürt siyasetçiler umarım bu durumun farkındadırlar. *Aysel Tuğluk*'un *Tarafa*ta çıkan açıklamaları, özellikle TBMM'ye yaptığı olumlu vurgular ümit verici oldu.

Meclis'i boykot tavrının demokrasi bağlamında irdelenmesi esas olarak CHP cenahı açısından beni ilgilendiriyor. Seçimlerde halka nefes aldıracakları vaadinde bulunan bir parti, kendi eliyle düştüğü kuyudan çıkmak ve nefes alabilmek için yollar arıyor. İbretlik bir durum bu. CHP yönetiminin bu denli öngörüsüz olabilmesi insanı şaşırtıyor fakat ibret dersi esas olarak siyasi kültürümüz ve demokrasi açısından çıkarılmalı.

Örneğin 7 temmuz perşembe günü *Milliyet* gazetesinde *Nuray Mert* "Türkiye'de yaşayan hepimizin geleceği, 'haysiyetli' bir çıkış yolunun bulunmasına bağlı. Şimdi, iktidar partisinin anlaması gereken, bu yönde en büyük sorumluluğun iktidara düştüğü gerçeğidir. Büyük bir çoğunlukla iktidara gelmiş bir hükümetin, karşısındaki muhalefeti haysiyetli bir çıkış yoluna yönlendirme gücü ve sorumluluğu vardır" demiş. Doğrusu bu yaklaşım tarzına çok şaşırdım.

Ne demek “haysiyetli çıkış yolu”?

CHP’nin boykot kararı haysiyetsiz bir durum nedeniyle mi alındı ki bu açmazdan CHP’nin kurtulabilmesi için haysiyetli yollar bulmak icap ediyor? Siyaset yapmada “haysiyetli ” olup olmamak bir kriter olabilir. Ama demokrasi böylesi bir ahlaki kritere oturmaz, demokrasi normatif değerler üzerine oturur. Yani davranışların demokratik olup olmadığını ölçebileceğiniz, haysiyet gibi belirsiz değil, belirtik ilkelere sahip olmak zorundadır demokrasi. Değilse neden Kopenhag kriterlerinden, evrensel insan hak ve özgürlüklerinden söz edip duruyoruz?

Hamamın namusunu kurtarmak hamama girenlerin işidir.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Yeni bir sayfa açabiliriz

Nabi Yağcı 11.07.2011

Son bir iki gün içinde önemli sayılması gereken şeyler oldu. Başbakan Erdoğan **61. Hükümet Programı**’nı açıkladı. Aynı günlerde Abdullah Öcalan’ın “**Barış Konseyi**”nin kurulması için devlet yetkilileriyle mutabakata vardıkları” açıklaması kamuoyuna duyuruldu. Üçüncü önemli olay ise pek çok faili meçhule, kanlı cinayetlere karışmış olan **JITEM**’in varlığının devlet tarafından kabul edilmesiydi.

Bunlar önemli iyi gelişmeler. Arada maalesef kötü olanlar da var. Yine silahlar konuştu, masum askerler, Kürt gençleri öldü. Fakat bu kez iyi olan gelişmeler baskın karakterde görünüyor. Bu nedenle kötü olaylar sayfasını kapatıp gelecek için umutlu olabileceğimiz yeni bir sayfa açmak mümkün. Herkes fazlasıyla yoruldu.

Ne gelecek, ne olacak soruları kafaları yorduğu gibi kimin elinin kimin cebinde olduğu üstüne yazılan komplo teorileri de bıktırdı. Olanı olduğu gibi, görüldüğü gibi okuyacağımız, her lafın gerisinde bir cin fikirlilik, öküzün altında buzağı aramayacağımız saydam siyasetlere açız.

12 Haziran açık siyaset koşullarını yarattı

Genel oydan hemen her siyaset az çok hak ettiğini aldı. Bir tek BDP için adaletsizlikten söz edebiliriz. Eğer seçim barajı olmasaydı, tek başlarına girecekleri bu seçimde çok daha fazla milletvekili kazanabilirlerdi. Adil olmayan bu yarışa rağmen baraj engelini aşabildiler. Böylece yeni TBMM tarihinde hiç olmadığı kadar yüksek bir siyasi temsile sahip oldular. Yüzde 87 gibi yüksek bir seçime katılım oranı ve seçmenlerin yüzde 95’nin tercihinin Meclise yansıdığı bir tablo ortaya çıktı.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Barış Konseyi çözüm olabilir

Nabi Yağcı 14.07.2011

Önceki yazımda son üç beş günde yaşanan önemli gelişmelerden söz etmiştim. Bunlardan biri Abdullah Öcalan'ın Barış Konseyi kurulması yönünde devletle mutabakata vardıkları açıklamasıydı. Adının ne olacağı önemli değil, şimdiden misyon tarifi de gerekli değil ama böyle bir adımı atma niyetini resmileştirmek önemli. Böylece birlikte çözüm iradesi deklare edilmiş olur.

Silahların susması elbette her tür ileri adım için önşart ama gördük ki, ateşkese rağmen saldırı olayları ve askerî operasyonlar tümüyle son bulmuyor. İşte şimdi de iki asker ve bir sağlık teknisyeninin kaçırılması gündeme düştü. İnternet ortamında bu olay üstüne müthiş kışkırtmalar yapıldığını görebilirsiniz. Örneğin "*İsrail'in askeri kaçırılmış olsaydı bomba yağdırdı İsrail. AKP hükümeti aciz ve korkak*" türünden kışkırtmalar yapılmakta. Kuşkusuz bu tür kışkırtmalar ciddiye alınabilir şeyler değil, kamuoyu artık eskisi gibi kolayca tahrik edilemiyor. Herkes olaylardan ders aldı. Fakat buna rağmen bu tür provokatif olayları hafife almamak gerek. Bir iki, üç derken bu tür saldırı olayları birikim yaratabilir. Siyaseten yarayı kaşımaya hazır çevreler de var. Boş durmayacaklar.

Acilen güven ortamı yaratılmalıdır

Bir tarafta tarih boyu aldatılmış, hakları, özgürlükleri gasp edilmiş, ulusal kimlikleri, dilleri yok sayılmış, saldırılara uğramış, sayısız faili meçhule kurban vermiş bir halk var. Bu halk devlete güven duymamakta yerden göğe haklıdır. Ve şimdi tarihlerinde hiç olmadığı kadar kitlesel bir özgürlük hareketi yükselişini yaşıyorlar.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Herkes kaybedecek

Nabi Yağcı 16.07.2011

Korkarım ki, en başka Kürtler...

Kürtlerin kendileri de, Kürtlerin dostları da her şeyden önce içine girilen vahim döngünün farkında olarak tutum almalı. Üzüntü beyanları yetmez, şiddet karşısında artık siyasi bir tavır almak zorunludur.

13 şehit yüreklere de, siyasete de, barışa da, insanlığa da saplanan 13 bıçak oldu. Bu bıçak darbesinin barış konuşulurken gelmiş olması yaranın acısını katlıyor. Bir yandan ölen gençlerimize canınız yanıyor, diğer yandan da barışa.

Yeter artık diyor insan, yeter!

Tam iyi bir şeyler olacak derken provokasyon yuvaları harekete geçiyor. Makus talihimize bir kez daha yenik düşüyoruz.

Karşımızdaki durumun basit bir saldırı olayı olmadığı açık. Doğuracağı sonuçlar itibariyle Kürt sorununun barışçı çözümünden, demokrasimizin geleceğine kadar uzanan bir dizi olumsuzluklara yol açacak karanlık bir saldırı bu.

Şimdi olağan tepkilerin ötesinde milliyetçi/ulusalcı militarist ruhu yeniden canlandıracak çıkışların olacağını tahmin etmek de zor olmasa gerek.

Üzülüyor insan. Kürt hareketi, tarihinde hiç olmadığı kadar geleceği konusunda söz sahibi olabileceği çok olumlu ve o ölçüde de değerli bir konjonktür yakalamıştı. Artık şiddetin belirlediği siyaset-dışı çizgiden sıyrılıp olgun bir siyasi çizgi ortaya koymak mümkündü. Yalnız Kürt değil Türk kamuoyunu da kazanmak bana göre hayal değildi. Dahası BDP, muhalefet partisi misyonunu da yüklenebilirdi. Biraz geniş bakılabilse bu mümkün olabilirdi.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Neden şimdi

Nabi Yağcı 18.07.2011

Yaşananlar hiç basit değil. Altında çok derin hesapların ve planların olduğunu anlamak için istihbarat bilgilerine hiç gerek yok. Bu ülkede yaşı kırkın üstünde olan her akıllı başında yetişkin siyaseti yalnızca izleyerek de olsa kazandığı siyasi tecrübeyle çok kötü şeylerin gelmekte olduğunu anlayabilir.

Yine savaş tamtamları, yine kalk borusu çalınıyor!

Savaş tanrıları 50 bine varan ölüme, Türk- Kürt gençlerimizin gencecik bedenlerine, anaların dereler gibi akan gözyaşlarına doymadı. Daha çok, daha çok istiyor. Fakat bu kez savaş davullarının ritmi farklı, farklı bir şey söylüyor gibi...

13 asker ve yedi PKK'linin ölümüyle sonuçlanan pusu, geçmişte 33 askerin öldürüldüğü pusuya benziyor. Reşadiye olayı türünden bir duruma, başıbozuk bir eyleme benzemiyor yani. Bu nedenle de "yapmayın, etmeyin, barış olsun" türünden söylemlerin de zamanı geçti gibi geliyor bana. Yine de barış diyeceğiz, inadına barış diyeceğiz, yine silahlar sussun diyeceğiz, demek zorundayız, bizlerin yapabileceği başka bir şey yok; ama artık bunları söylerken sağır duvarlara konuşuyor hissini duyacağız. Zira insanları, gençleri savaş oyununda piyon gibi görüp istedikleri gibi cehenneme sürme hakkını kendinde bulan birileri yeni bir şeye karar vermiş görünüyorlar. Karşılıklı piyon hamlesi yapıyorlar. Hamle karşılıklı ama düşürülmek istenen kale aynı:

Demokrasi kalesi.

Demokrasi kalesi düşürse o zaman oyunun kuralları da değişecek her iki taraftaki kurtlar istedikleri, aradıkları sisli havaya kavuşacaklar.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Savaş mı birleştirecek, barış mı

Nabi Yağcı 21.07.2011

KCK Yürütme Konseyi'nin, Demokratik Özerklik açıklamasını internet ortamında okudum. Hayli uzun bir metin bu... O denli zamanımız olacak mı onu da bilmiyorum ama daha sonra, ayrıntılara inerek üzerinde durmak istiyorum. Önemli bir metin... Fakat bu yazımda toplamından çıkan izlenimlerim, sezgilerim üstüne konuşacağım. Bir yana KCK'ın bu son açıklamasını, öte yana Başbakan'ın "Kürt sorunu yoktur PKK sorunu vardır" açıklamasını ve neredeyse linçlere varacak anti-Kürt sokak gösterilerini koyuyorum.

Sonuç:

Kritik eşik çoktan aşılmış, artık yol ayrımında bile değiliz. Kararlar alınmış durumda, stratejiler belirlenmiş mesele taktiksel zamanlamada. 14 Temmuz tarihi sonuç yalnızca... Yani YSK'ın Hatip Dicle'nin milletvekilliğini iptali, Meclis'i boykot etme kararı, üç kişinin kaçırılması, iki görevlinin arkadan vurularak öldürülmesi, Silvan pususu... Bu olaylar öncesinde bölgede PKK militanlarına yönelik operasyonlarla pek çok PKK'linin öldürülerek yaratılan tahrik ve sıkıştırma... Artık bütün bunlar birbirinden ayrı münferit olaylar olarak gözüküyor bana. Kaldı ki öyle de olsa aynı yere varıyor.

Sorumlular elbette aranmalı, yanlışlar kuşkusuz eleştirilmeli ama şimdi kanımca dikkatimizi göremediklerimizi görmeye, sineklere değil onları doğuran bataklığa vermeliyiz. Henüz biraz zamanımız varken –eğer varsa...

Kapıyı tıklatan soru savaş mı barış mı sorusudur

Bir yerlerde alınmış olan kararlardan sonra zamana yayılacak bir çözüm yolu neredeyse kalmadı. Fakat savaş önümüze tek seçenek olarak koyanlara karşı, kim koyarsa koysun elimiz kolumuz bağlı durmak aşağılayıcı bir durum.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Demokratik Özerklik tartışılmalıdır

Nabi Yağcı 23.07.2011

Her ne kadar *Emine Ayna* "Demokratik Özerklik tartışılmaz" demiş olsa da bizler tartışmalıyız. Her halde Ayna kendi çevresi için direktif veriyor ama bu tür direktiflerin kendileri dışındakileri, bizleri hiçbir biçimde bağlamayacağı açık. Kaldı ki, kendi çevresinde de mesele tartışılmakta. Aslında "tartışılmaz" lafı çok şaşırtıcıdır. Zira asıl anti-Kürt, Türk milliyetçisi çevreler bu meselenin tartışılmasını istemezler, Kürtler aksine tartışmayı istemeliydiler. Açıklanan Demokratik Özerklik metni dikkatli okunursa zaten kendini tartışmaya sunmuş olduğu görülebilir.

Demokratik Özerkliğin tek taraflı ilânı yalnızca DTK-KCK çevrelerini bağlar. Başkaları için hiçbir bağlayıcılığı yoktur ve olamaz. Açıklanan kararı üç beş solcunun desteklemesi de bu durumu değiştirmez. DTK-KCK'nın yaptığı açıklama tek yanlı bir irade beyanıdır. Demokratik Özerklik projesinin soğukkanlı bir ortamda tartışılması Kürtler açısından yeni kazanımlar getirebilirdi. Tek taraflı ilân ve bu ilânın zamanlaması kanımca bizzat Kürt hareketi için bir kayıptır, stratejik hesap hatasıdır. Fakat yüreği Kürt halkının özgürlüğünden yana olanlar bu yanlış adıma ve anti-Kürt reaksiyonlara rağmen Demokratik Özerkliği tartışabilmelidirler.

Zira özerklik yalnızca Kürtleri ilgilendirmiyor. Türkiye’de devletin katı merkezci bir rejimden adem-i merkeziyetçi bir yapıya dönüştürülebilmesi için de özerkliği tartışmamız gerekli. Zira mesele yerel yönetimlere bazı yetkiler vermekle sınırlı değildir, köklü bir demokratik dönüşümle devletin yeniden yapılandırılmasıdır asıl hedef. Devletin yeniden yapılanması yalnızca ekonomik rantabiliteyi sağlamak veya merkeziyetçi hantal idari yapılanmadan kurtularak vatandaşla hızlı hizmet sunmakla sınırlı da değildir.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Üçüncü dinamik

Nabi Yağcı 25.07.2011

Demokratik Özerklik Bildirisi üstüne görüşlerimi yazacağımı söylemiştim. Yazacağım. Bildiriyi daha yayınladığı gün çok dikkatle okumuştum. Ama önce bir methale yani girişe ihtiyaç duyuyorum. Zira söylenenlerin doğru anlaşılması gibi yaygın bir sorunumuz var.

Siyasi kutuplaşmalar arttıkça aydınlar içinde iki kutuptan birine doğru bir çekim merkezi oluşuyor, giderek aradaki renk farklılıkları kayboluyor. Adını koyarak konuşmak gerekirse ya anti-PKK olacaksınız ya da anti-AKP. Her iki tarafın söylemleri keskinleştikçe iki uca doğru çekmeler de artıyor. İlginç olanı bu kutuplaşmaya, çatışmacılığa karşı çıkanlar arasında da katı inançlılık hâkim olmaya başlıyor. Herkes kendi durduğu yeri desteklemek için malzeme arıyor, buluyor da, zira ortam çatışmacılık yönünde geliyor olduğu için ötekiyle ilgili bol malzeme sağlıyor.

Hele şu günlerde sözlere, söyleme takılıp kalınırsa “canınız cehenneme” veya “yiyin birbirinizi” deyip kenara çekilmek ya da püriten bir ruhla ilkeler şatosuna kendimizi hapsedmek çok mümkün. İster kenara çekilmek, ister püriten ilkecilik olsun sonuçta aynı yere varır.

Siyaset dışılık.

Çatışmacı tarafların istedikleri de budur, orta yerde kimse kalmaması isterler, zira ötekini kışkırtmaya, ajitasyona dayalı çatışmacı siyasetler ancak o durumda sonuç alabilirler. Bu dediğim deneyle sabittir, 12 Mart ve 12 Eylül darbeleri öncesi çatışmacı ortamı yaşamış olanlar kutuplaşmanın bir yağ lekesi gibi her alana, hücrelerimize dek nasıl yayıldığını görmüş, yaşamış olmalılar.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Denklemdaki sır

Nabi Yağcı 28.07.2011

Taraf'ta Neşe Düzel'in Batman BDP Milletvekili *Bengi Yıldız* ile yaptığı söyleşi çok konuşuluyor. Bu söyleşide Bengi Yıldız'ın yanıtları demokratik özerkliğin tek taraflı ilânının neden yanlış olduğunu çarpıcı biçimde açıklıyor. Bu söyleşi üstüne yazanlar ağırlıkla meselenin bu yanı üstünde duruyorlar. Fakat bu söyleşinin ortaya koyduğu bir gerçek daha var: Tek yanlı ilânın yanlış olduğu ve bunun özerklik anlamına gelmeyeceği yeterince açık ama öte yandan **aynı söyleşi demokratik özerkliğin neden gerekli olduğunu da ortaya koyuyor. Meselenin bu yanı da görülmeli.**

Karşımızda duran denklem yüzde 60 / yüzde 40 oranı üstüne kurulu. Sorumuz, bu denklemden demokrasinin nasıl çıkacağına dairdir. Diyarbakır'ı örnekleyecek olursak, tek yanlı özerklik ilânı durumunda yüzde 40'ın ne olacağıнын, iradesinin nasıl tecelli edeceğinin yanıtı yoktur. **Fakat yüzde 60'ın özerklik istediği bir durumda ne olacağı, bu iradenin nasıl kendini var edebileceği de aynı derecede yanıtsızdır.**

Yanıtsızlık denklemin yanlış kurulmuş olmasından kaynaklanıyor. Çünkü kurduğumuz denklem **“çoğunlukçu demokrasi” denklemidir (klasik parlamentarizm), oysa demokratik özerklik çoğulcu-katılımcı demokrasinin bir enstrümanıdır.** Yani demokratik özerklik anayasal bir hak olarak kabul edilmenin ötesinde özellikle katı merkezci bir idari yapı ve yönetimin hâkim olduğu, etnik ve bölgesel sorunlarımızın el yakıcı olduğu ülkemizde yeni bir demokrasinin inşası için bir **tercih değil zorunluluktur.** Böyle bakılmadıkça yukarıdaki 60/40 denklemi çözümsüz kalmaya mahkûm olur.

Nasıl ki, ölüm cezasının kaldırılması evrensel insan hakları çerçevesinde referanduma dahi götürülemez bir hak ise kanımca günümüzün katılımcı demokrasisinin inşası için özerklik anayasal bir haktır ve referandum dahi gerektirmez.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

İki ayrı 'birlik' anlayışı

Nabi Yağcı 30.07.2011

AK Parti hükümeti Başbakan'ın ağzıyla Kürt sorununun çözümünün “Milli birlik ve bütünlük” içinde olacağını altını çiziyor. Bir başka birlik-bütünlük anlayışı ise Demokratik Özerklik Bildirgesi'nde “ortak vatan” ve tek bir etnisiteye dayanmayan “demokratik ulus” kavramlarıyla ifade ediliyor. Bu fark üzerinde durmak gerekir. Ama önce bildirge üzerinde duracağım.

19 Temmuz 2011 tarihinde KCK Yürütme Konseyi imzasıyla yayınlanan, tam adıyla “Demokratik Ulus Çözümünde Demokratik Özerklik Bildirgesi”nin tartışılması yapılamadı. Çok eminim ki, PKK orijinli metinler, açıklamalar yeterince dikkat verilerek incelenmiyor, pek çokları internet ortamında ulaşma imkânları olduğu halde bakma zahmetine katlanmıyor. Öyle olunca geniş kamuoyunun kafasındaki PKK izlenimi “terör örgütünden” ibaret oluyor. “Bunlar ne diyor, ne istiyor” soruları sorulmuyor. Soru olmayınca da kimse dönüp Kürtlerin ne dediklerine, ne istediklerine bakmıyor.

Kürt özgürlük hareketinin görüşleriyle ilgilenmemenin yaygın bir gerekçesi var. “**Ne dediklerine bakmayın, yaptıklarına bakın siz**” deniyor. Eğer öyle bakacak olursak Türkiye’de “Barış istemiyoruz” diyen mi var, niye pratikte öyle olmuyor peki?

Herkes barış istiyor da niye savaşıyor?

Sık tekrar ediyoruz ama gerçek olduğu için tekrarlamak zorundayız. **Herkes barış diyor ama barışın dilini kullananlar çok azınlıktalar.** Maalesef Kürtler de ortamın şiddetinden kendilerini sıyrıp görüşlerini soğukkanlı bir dille anlatmak yerine propagandif bile değil ajitatif üslubu seçiyorlar. Böyle olunca Batı kamuoyunun algı duvarlarına çarpıyorlar ve sonra da Batı kamuoyu, basın bizi anlamıyor diye yakınıyorlar.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Devrimsi normalleşme

Nabi Yağcı 01.08.2011

Devrim ya da devrimsi kavramlarıyla “normal” kavramının yan yana gelmesi aykırı gibi görünebilir. Fakat tarihsel bir perspektiften baktığımızda tarihin gördüğü bütün devrimler o güne dek bilinmeyen, hiç duyulmamış bir talep için yapılmamıştır. Devrimleri ateşleyen talepler insanların basit, sıradan talepleridir. Eşitlik, kardeşlik, adalet, iş, ekmek, özgürlük, barış gibi. Bunlar basit taleplerdir ama bastırıldığında ve bu bastırma yıllar boyu devam edip sonuçta yüksek enerji birikimi yarattığında bir devrimin ateşleyicisi olurlar.

Normal hallerde, normal bir demokraside asker-sivil ilişkilerinin nasıl olacağı, normları bellidir. Şimdi ülkemizde normal bir demokraside olanı kazanabilmek için son üç beş yıldır normal olmayan bir yüksek gerilim yaşıyoruz.

Bütün mesele askerın, sivillerden bir adım geride durması, kıyamet bundan kopuyor.

Koşaner’in açıkladığı istifa gerekçesi gerçekten gerekçe. Uzun tutukluluk süresine her demokrat itiraz ediyor. Tutukluluk süresinin uzunluğu yalnız askerlerle ilgili değil, siviller de mağdur. Bu mağduriyet bugünün işi değil. Hele 12 Eylül yargılamalarını düşünürseniz bugünkü uygulama ile kıyas kabul etmez. Süresiz tutuklama hali vardı. Bugünün orgeneralleri 12 Eylül diktasının üst rütbeli subaylarıydı, acaba hangisi o dönemde işkencelere, süresiz tutukluluk hallerine, her tür hukuksuzluğa ses çıkarmış, tepki vermişlerdir? 28 Şubat müdahalesi, 27 Nisan e-muhtırası hukuki miydi? Eğer şimdiki gibi tepki göstermiş, itiraz etmiş olsalardı bu hukuk dışılıklar olabilir miydi? Geçelim.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Muhalefet aranıyor

Nabi Yağcı 04.08.2011

Mumun zayıf, titrek ışığında muhalefet bulma şansı 28 Şubat ile yitirilmişti. Söyledikleri her zaman doğru olmasa da, politika yapmaktan çok ilkeler vazetmeyi politika sansalar da ruhuyla düzene muhalefet eden bir

sol muhalefet bu tarihe kadar yine de varolmuştu. Solumsu ve sol, demokratik muhalefetin ortak paydası **12 Eylül dikta rejimini bütün kalıntılarıyla birlikte temizlemektir. O tarihlerde kimsenin aklına asker savunusu yapmak gelmezdi.**

Nasıl gelsin, 12 Eylül karabasanını yaratanlar, asli failler askerlerdi, siviller değil. Ve bu karabasan işkenceleri, faili meçhulleriyle hâlâ herkesin rüyalarına giderek kadar canlıydı, eskimemişti. Hapishanelerde 12 Eylülzedeler yatmaktaydı, yurtdışında, hâlâ ülkesine dönmeyi bekleyen politik göçmenler çok sayıdaydı. (Bu arada 31 yıl sonra ülkesine dönen Kemal Burkay'a, eski bir politik göçmen olarak hoşgeldin diyorum.)

Bu dediklerim tarih-i kadimde kalmış şeyler değil, 1990'ların ikinci yarısında olanlardır. Bu tarihte, dünyada duvarların yıkılmasıyla başlayan soğuk savaş sonrasının değişim rüzgârları yeni dünyaya ivme veriyordu. Tekelleşmiş eski dünya hızla tek dünyaya akıyordu. **Tekelleşmeden tekleşmeye...** 1950'lerde, ulus-devletlerin yeni biçim aldığı **"Güvenlik devleti modeli"** de artık bu rüzgârlara dayanamıyor, çözülüyordu.

Sincan'da tanklar

1950'den buyana bizde tarihin akışını ya da kesintisini tanklar belirledi hep. 27 Mayıs'ta tanklar, 12 Mart, 12 Eylül'de tanklar ve 28 Şubat'ta (2 şubat) yine tanklar. 28 Şubat tarihinde bir dip not gibi dursa da aslında bir askerî darbe ayarında bir olaydı (post-modern darbe).

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Birlik ama nasıl birlik

Nabi Yağcı 06.08.2011

Askerlerin siyaseti uğraştırması öyle kolay çözülecek iş değil, daha alınacak çok yol var, dedik ya yapı parça parça sökülüyor diye. Maçta mola alındı, biz de bu moladan yararlanıp yarım bıraktığımız konuya dönebiliriz.

30 Temmuz 2011 günkü yazımda "İki ayrı birlik anlayışı" başlığıyla ele aldığım konuya devam edeceğim.

Konumuz, Kürt sorununun çözümünde Başbakan'ın *"Milli birlik, kardeşlik"* yaklaşımıyla, KCK'nın açıkladığı *"Demokratik Ulus Çözümünde Demokratik Özerklik Bildirgesi"* içinde ifadesini bulan birlik anlayışını karşılaştırmaktı.

Önce kökleri tarihe uzanan temel sorunlarımızın zaman içinde uğradığı anlam değişikliğine dikkat verilmeli. Örneğin toplumumuzda laiklik anlayışı artık on yıl öncesinin anlayışı değildir. Onca kavga, tartışma boşuna gitmedi. Militan laiklik anlayışı resmen sürüyor olsa da toplum katında değişime uğradı. Başörtüsü artık kamu alanında düne göre daha fazla kendine yaşam alanı bulabiliyor. Değişime uğrayan laiklik anlayışı ancak yeni bir anayasada ifadesini bulacak. Ama bunun için eski olgulara yeni anlam kazandıran farklılığın adı konmalı.

Topluluk hakları

Dünyada artık kişi hak ve özgürlükleri yanı sıra topluluk hakları denen yeni türden haklar evrensel insan hakları içinde mütalaa edilir ve benimsenir oldu. Örneğin bizde azınlık statüsündeki gayrimüslimlerin kâğıt üzerinde de kalsa iki tür hakları var: Biri vatandaş olarak eşit vatandaşlık hakları, ikincisi ise ayrı bir topluluk (azınlık) olmaktan gelen kendi dilini, dinini, kültürünü yaşama ve yaşatma hakları gibi cemaat hakları.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Açık müzakere çağrısı

Nabi Yağcı 08.08.2011

“Birlik ama nasıl birlik” başlıklı yazıma hayli ilgi oldu. Ayrıntılara dikkat gerektiren zor bir konuya değindiğim halde. Konuyu daha da açmaya hizmet edecek, geliştirici fikirler ve sorular da geldi. Bunları sonra ele alacağım. Okuduğunu anlamadan yapılan saldırılar da oldu kuşkusuz. Fakat görülüyor ki Kürt sorunu ve demokrasi meselemize artık siyah-beyaz bakmayanlar artıyor. Bu çok sevindirici.

Demokratik Özerklik Bildirgesi Kürt özgürlük hareketinin mahiyetini açıklayan bana göre ilk derli toplu deklarasyondur. Yapılan analizlerde katılmadığınız yanlar, eleştirdiğiniz noktalar, eksikler bulabilirsiniz, benim de var; ama önemli olan bu hayli uzun olan bildirgenin özet olarak ne dediğidir.

Buradaki fikirlerin daha önce de işlendiğini söylemiştim, bildirgenin farkı bunun Kürt özgürlük hareketinin siyasi deklarasyonu, yani resmen bir tutum açıklaması olmasıdır. Yazmıştım, bu bildirme “kendi geleceğine karar verme hakkının” kuvveden fiile çıkarılmasıdır, deklare edilmesidir. **Bu deklarasyon ayrılmanın ilânı değil ama ayrı bir topluluk iradesinin varlığı gerçeğinin kabul edilmesini resmen isteyen bir taleptir. Statü talebidir.**

Ayrı oluşun tarihsel kökleri

Bildirgede, “Geniş bir konsensüsle kurulan Cumhuriyet’e egemen olan milliyetçi-ulusalcı kesim hem Kürt halkı ve sol-sosyalist kesimi, hem de İslamcı-muhafazakâr kesimi Cumhuriyet’ten dışlayarak katı bir biçimde tekçi ulus-devlet çizgisini hâkim kılmıştır. Tabii ki bu, büyük sancılarla pratikleştirilen bir süreç olmuştur. Bu durum demokratik ittifakın bozulduğunu ve hegemonik sürecin esas alındığını açıkça kanıtlamaktadır.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Başka meselelerimiz de var

Nabi Yağcı 11.08.2011

Son üç-beş yıldır Kürt sorunu ve asker ağırlıklı meseleleri tartışmak gündemimizin en başına oturdu. Yanı sıra, AB süreci, laiklik, yeni anayasa, ekonomi gibi çok önemli konular gündem oluştursalar da ilk iki sorun baskın

durumda oldu hep. Çözüm bekleyen diğer sosyal, siyasal, ekonomik problemler bu iki problemin uyduları gibi bu mihverin etrafında dönüyor. Neden böyle?

Kürt sorunu ve asker meselesi siyasi iktidar mekanizmasıyla doğrudan bağlı. Ülke sorunlarının çözümünde nihai sözü kimlerin söylediğiyle ilgili bir durum bu. Eğer bugüne dek egemen siyaset ve onun destekçilerinin iradeleri geçerli olarsa tüm sorunlar eski paradigmanın müsaade ettiği sınırlar içinde çözülecek ya da çözülmeyecek.

Sistemin paradoksu

Eğer devletin dayandığı iktidar yapısında bir değişme olmaz ise salt iktidar dışı baskılarla eski devlet politikalarında köklü bir değişim mümkün olamaz. Eski devlet politikaları devam ettiği sürece ise bu politikalar sayesinde hegemonyasını kuran hâkim güçler iktidardaki pozisyonlarını muhafaza ederler.

Türkiye’de 2000’li yıllardan bu yana siyasi iktidarda hegemonik bir değişim adım adım gerçekleşme yolunda ama özellikle Kürt meselesinin barışçı çözüm sürecine girememiş oluşu asker-sivil ilişkilerinin değişimi önünde de bir engel oluşturuyor. Askerî vesayet sisteminin değişmesini istemeyenler çatışma ortamından yararlanıyorlar. Çatışma sürdükçe hangi hükümet olursa olsun güvenlik güçlerine eli mahkûmdur ve bu nedenle asker-sivil ilişkilerinde radikal bir değişimi zor göze alır. Bu değişim yapılamadığı sürece ise Kürt meselesinin barışçı çözümünde hükümetler cesur çözümler yönünde kararlı adımlar atamazlar.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Ne istiyorlar?

Nabi Yağcı 13.08.2011

Birbirini tamamlar mahiyette olan son üç yazıma gelen eleştiri/katkı nitelikli görüşler üstünde durmak istiyorum. Gelen görüşleri tek tek ele almak yerine her zaman yaptığım gibi yine toplu değerlendirmeyi tercih edeceğim. Zira her birini aktarmak yer sıkıntısı yaratacağı gibi bu sıkıntı nedeniyle yer veremediğim görüşlere de haksızlık olacak.

– “İki ayrı birlik anlayışı” diye başladığım yerde ayrılık hakkından söz etmemi bir çelişki olarak görenler oldu. Mademki öteki de “birlik-beraberlik” diyor o halde neden ayrı varlığa vurgu yapıyorum? Eşit vatandaşlık hakkının tanınması yetmiyor da neden bir de ayrıca topluluk haklarından söz etmek gerekiyor? Yeni anayasada etnik bir kimliğe dayandırılmaksızın, anayasal vatandaşlık tanımlanırsa Kürt sorunu için de bu yeterli çözüm oluşturamaz mı?

– Topluluk hukukunun tanındığı yerde bireyin hak ve özgürlüklerinin korunması meselesi de bizi ilgilendirmiyor mu? Bu nasıl sağlanabilir?

– Topluluk veya grup hukuku uluslararası sözleşmelerde de artık tanımlanıyor ama bu hukukun öteki ile sınırları net olarak çizilmiş değil? Bu problem nasıl aşılabılır?

– Dünya vatandaşlığını ve evrensel insan haklarını savunmak yeterli ve kapsamlı bir konsept oluşturamaz mı?

Bütün bu soruları son derece yerinde ve gerekli sorular olarak görüyorum. Kanımca eskiden yeniye veya eski demokrasi anlayışlarımızdan yenisine geçişin arayışıyla ilgili soruları bunlar. Hani denir ya, doğru soruları sormak problemin çözümünün yarısıdır. Bu soruların hepsinin asıldığı çengeli ben dünyayı saran derin ve yeni demokratik değişim zorlaması olarak niteliyorum.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Toplumdan topluluklara doğru

Nabi Yağcı 15.08.2011

Geçen yazım “Ne istiyorlar” sorusu ile bitiyordu? Dünyanın değişik köşelerinde ayağa kalkan kitlelerin, halkın ne istediklerini sormuştum. Bu soru üstünde düşünme tarzımız kanımca dünle bugün arasında olması gereken farkın başlangıç noktasını oluşturur. Halk ne istiyor sorusu doğru bir soru ama bu soruya yanıt verirken izleyeceğimiz metot dünden köklü biçimde farklı olmak zorunda bugün.

“Halka rağmen halk için” yanlışı halk adına onun taleplerini dile getirdiğimizi ileri sürdüğümüz noktada başlıyor. Kendi bakış açımızı peşinen doğru kabul ettiğimiz, elimizde halkın taleplerini anlamamıza yardım eden şaşmaz bir ölçü aletinin olduğunu düşündüğümüz için halk adına onun isteklerini dile getirme hakkını kendimizde görüyoruz. Bu yaklaşım aynı zamanda halkı gerçekten anlamayı daha en baştan dışlayan bir yaklaşım. Biliyorsanız anlamaya neden çalışacaksınız ki?

Halka rağmen halk için talep formüle etmenin yanlışlığıyla, popülizm yanlışı arasındaki sınırı elbette unutuyor değilim. Sosyoloji bilimi, siyaset bilim, tarih ve hatta felsefe sosyal gelişmeleri anlayabilmek için değil midir? Ortaçağda entelektüel kavramının doğuşu üstünde daha önce bir yazımda durmuştum. Ortaçağın, dinsel karanlığa rağmen sanıldığı gibi karanlık bir çağ olmadığını aksine entelektüeller çağı olduğunu anlatmış ve aydın ile entelektüel farkını işlemiştim. Entelektüel “bilen” değil bilgisini halka taşıyandır. Entelektüel halkın dışında ve üstünde olarak değil onun bir parçası olarak elbette hem doğru bildiklerini halka açıklayacak ve hem de kendisi de halk olduğu için kendi taleplerini dile getirecektir.

Halkın isteklerini indirgemeci, son tahlilci, deterministik metotlarla yorumlayıp onlar adına onların taleplerini formüle etme, onlar adına konuşma sağıyla soluyla klasik demokrasinin geleneğidir.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

BDP Meclis’e dönmeli

Nabi Yağcı 18.08.2011

İşler çok kötüye gidiyor, herkes bu kötü gidiş karşısında fırtına öncesi son sözlerini, son uyarılarını yapmaya çalışıyor. İki tarafı da soğukkanlı olmaya çağırıyor. Başbakan’ın “Bıçak kemiğe dayandı” sözü Ramazan sonrası patlayacak bombanın işareti olarak algılanıyor. Kürt sorununu dikkatle izleyenler, Öcalan’ın bizzat kendisinin

“Tarihî bir anlaşma yapıyoruz” demesinin ardından gelen Silvan olayı üstüne, bu olayın öncekilerine hiç benzemediğini yazdılar. Hiçbir şey eskisi gibi olamaz, kalamaz dedik.

Artık ya barış için küçük bir adım ya da savaş için büyük bir adım atılacak.

Silvan olayı ardından yazdığımı tekrar etmek zorundayım maalesef; barış çağrıları artık bu kör gidişi durduramaz. Suçlu aramayı da bırakıp bu çılgınlık nasıl frenlenebilirli düşünmemiz gerek. Şimdi o noktadayız. **“Ölen ölür kalanlarla yola devam ederiz”** düşüncesinde olanlar yanılıyorlar. Bu çılgınlık önlenemezse tekrar da olsa söylemeliyim ki, **“herkes kaybedecek”**, en başta Kürtler. Siyaset bir sanatsa eğer duracağın noktayı bilmektedir o sanat. Yoksa kazanım gibi görünenler birdenbire yok da olabilir.

Silâh namlularının ucundan görünen siyasetler her zaman dar siyasetlerdir. Güç kullanmak veya güç tehdidinde bulunmak aslında siyaset bile sayılamaz artık. “Savaş siyasetin devamıdır” sözü eski dünyaya aittir ve onunla birlikte göçüp gitmeye mahkûmdur. Şimdi yeni şeyler söyleminin tam zamanı.

BDP Meclis’e dönmelidir

Yeni bir söylemle birlikte... Savaş çılgınlığı önleyecek en etkili adım kanımca budur.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Amasız, fakatsız demokrasi

Nabi Yağcı 20.08.2011

Herkes aynı şeyi söylüyor bugün. **Silâhın panzehiri siyasettir.**

Geçmiş deneyleri unutmayalım, yapılan hataları da öyle ama şimdi, bütün bunları tartışma gündeminin önüne çıkarma değil kafamızın içinde tutarak ne yapılması gerektiği üstüne düşünme zamanı. Zira hatalar tek taraflı değil, yalnız Kürtler hatalı devlet masum değil. Tersi de geçerli. Fakat basına baktığımızda Kütlere karşı neredeyse topyekûn bir savaş çağrısı var. Bazı manşetler şöyle: **“Kandil sönmeden bu acı dinmez” (Güneş), “Yılanın başı ezilmeden bu acı dinmez” (Sözcü), “Bitene kadar devam” (Akıf)...** “Kana kan intikam” diyen köşe yazılarından söz etmiyorum bile. Her halde mitingler de yine başlayacak.

Bu manşetlere, tepkilere şaşmıyorum, acılar elbette tepki doğuracak, intikam duygularını ateşleyecek. Hep böyle oldu, dünyanın her yerinde de böyle olmuştur. Fakat intikam duyguları kitleleşip akli teslim aldığı anda akılcı çağrılar hiçbir işe yaramaz, peygamberce barış vaazları da öyle. Yugoslavya bu dediğimin yakın tarihteki sarsıcı örneğidir. Bizde de ilk örnekleri görülmedi mi? Zeytinburnu’nda, Eskişehir’de. Bu olayların kendiliğinden, spontane çıkmadığı da saptandı. Öyleyse?

Yakın tehlikenin adını koyalım

Tehlike, daha da yakınlaşmış olan tehlike kardeş kavgası yani iç savaştır. Çoğu zaman insan yakın kötülüğü görmek istemez, insani bir refleksle öteriz. Ötelediğimiz kötü şey bir gün bir köşeyi döner dönmez birdenbire karşımızda bir zebani olarak belirir. Tekil tepkilerin kitlesel histeriye dönüşmesi korkarım ki an meselesi haline geldi.

Zeytinburnu'nda provokasyona kapılıp sokağa dökülenlerin fotoğraflarına bakın, hepsi çok gençler.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

'Niye çözölemiyor'a bir yanıt

Nabi Yağcı 22.08.2011

Türkiye 2000'li yıllarda çözümü için o zamana kadar el atılamayan yada el atanın elini yaktığı için uzak durulan konuların güncel siyasetin gündemini oluşturmaya başladığını gördü. İslâm ve laiklik, Kürt sorunu, asker-sivil ilişkileri bu el yakan konuların başında geldi. Bu konular siyasetin olduğu gibi entelektüel hayatımızın ve akademi dünyasının da ilgiyle üzerine gittiği, araştırma, inceleme temaları oldu. Tartışmalar hayli zengin bir düşünce ve bilgi birikimi yarattı.

Ne var ki, çok tartıştığımız bu konuların çözümüne baktığımızda, değişim yönünde ciddi bazı adımlar atılmış olsa da çözümleri derine inemedi. Özellikle son iki yılda bir duraklama, bir tıkanmanın olduğunu gözlemleyebiliriz. Oysa iktidarda bir koalisyon hükümeti yoktu, AK Parti iktidarını giderek pekiştirdi ama buna rağmen demokratik reformlar derine inemedi. Eski yapı, statüko sancılı biçimde parça parça çözölüyor ama yeni bir yapının inşası gelmiyor. Bırakalım derin çözümleri, Kürt sorununda aksine geriye gidiş var ve sorun bugün itibarıyla çözümsüz görünüyor.

Bu sorun düşündürücü olmalı. Yeni anayasa yapma gündeme gelecekse eğer, yeniden yapılanmanın önündeki engelleri genel yorumlarla sınırlı kalmaksızın somut verilere dayalı görmemiz gerek. "Türkiye halkı değişim istiyor" genel söylemiyle yetinmeyiz. Değişim talebinin varlığı kuşkusuzdur ama talebin genişliği ve derinliğini anlamamıza yardım edecek sosyolojik kriterlere ihtiyacımız var. Bunları düşündüğüm sırada T24 sitesinde Ahmet Kardam'ın bir çalışmasını okudum.

"Yeni Türkiye'de Siyasi Kutuplaşmalar"

Yukarıdaki sorular açısından bu inceleme benim için aydınlatıcı oldu.

Kardam bu çalışmasında 2002 ve 2007 seçim sonuçlarını 12 Haziran 2011 sonuçlarıyla "siyasi kutuplaşma" açısından karşılaştırmış.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

İşte bu adım önemli

Nabi Yağcı 25.08.2011

Barış çağrısı pek çok kez yapıldı, yapılmalıydı da elbet, ama bu kez olan öncekilerden farklı. Çağrı devlete **“operasyonları durdur”**, “PKK’ye de **“silah bırak”** diyor. Demokratik Toplum Kongresi (DTK), Barış ve Demokrasi Partisi (BDP), Hak ve Özgürlükler Partisi (HAK-PAR), Kalımcı Demokrasi Partisi (KADEP) ve ayrıca Nubihar Derneği, MAZLUMDER, İnsan Hakları Derneği, Diyarbakır Tabip Odası, Kürt Yazarlar Derneği, Süryaniler Derneği, Diyarbakır Ticaret Odası, Güneydoğu Sanayici ve İşadamları derneği, TZP Kürdi’nin de içinde bulunduğu 20 siyasi parti ve sivil toplum örgütü yaptıkları basın toplantısında Şerafettin Elçi’nin okuduğu çağrı etkili bir çağrıydı. Basında yer aldığı halde önemi nedeniyle altını çizmek için çağrıya katılan örgütleri bir de ben vermek istedim.

Yapılan yalnızca bir çağrı değildir, bu bir adım ve tavır alıştır. Uçurumun tam kenarında hem devlete hem PKK’ya yapılmış bir uyarı ve aynı zamanda “artık yeter” feryadıdır. Çağrıyı yapanlar Kürt Türk demokrat çevreleri değil Kürtlerdir. Bu önemli. Tarihi boyunca acı çekmiş ve 30 yılı aşkın süredir çocuklarının ölümünü, faili meçhulleri yaşamış, tezek yedirilmiş, köyleri yakılmış bir halkın aydınlarının, demokratlarının **sürece aktif müdahale** kararlılıklarının bir işaretidir. Öyle görülüyor ki, Kürt demokratları silahın ve ölümün yarattığı akıl tutulmasına karşı vicdanın ve aklın sesini daha çok yükselteceklerdir. Operasyonların ve saldırıların yarattığı zaman zaman hepimizi saran umutsuzluğa teslim olunmayacağının güçlü bir işareti bu... Zira en tehlikeli toplumsal psikoloji şiddetin karşısında teslimiyettir.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Barışı demokrasi getirir

Nabi Yağcı 27.08.2011

Yazmıştım ama bu fikri biraz daha işlemenin gerekli olduğunu düşünüyorum, Bu yüzden “amasız fakatsız demokrasi” dedim. Yakın zamana kadar herkes gibi ben de barış olmadan demokrasi gelmez düşüncesindeydim, şimdi farklı düşünüyorum. Barışı önemsemediğimden değil, aksine çok önemsedğim için.

Barış mı demokrasi mi gibi saçma bir ikilem kurmuyorum. Elbette barış yoksa demokrasi de yok. Ama karışımızdaki sorun **“Barış nasıl kazanılır”** sorusudur. Böyle sorulduğunda iş değişiyor. Savaştan siyasal ve/veya parasal rant elde edenlerin hükmü geçiyorsa barış gelmez. Otuz yıldır gelmediği gibi. Barış mı demokrasi mi diye sormak saçma bir ikilem olur ama **“savaş mı demokrasi mi”** ikilemi hiç de saçma değildir. Bugün böyle bir ikilemle yüz yüzüz ve hızla oraya doğru kayıyoruz. Devletin Kuzey Irak’a bir kara harekâtı hazırladığını gösteren emareler çoğaldı, eli kulağındadır. PKK’dan gelecek yeni bir şiddet kara harekâtının düğmesine basacak. (Ahh gençlerimiz...)

Böyle bir harekâtın sonuçlarının ne olacağını bir yana koyalım, her yanda güller açmayacak elbet, acil soru, artık gemi aza almış olan mahşerin atlılarının nasıl dizginlenebileceğidir. “Artık PKK’yi yok edelim” histerisi giderek barış isteyenleri de hedefi içine almaya başladı. Yani topyekûn bir çatışma, hesaplaşma havası yayılıyor. Yarın bizim gibileri için “susturun bunları, terörün değirmenine su taşıyorlar” denecek. Deniyor da. Öte yanda da aynı şey oluyor. Barış çağrıları PKK basınında da sansürleniyor. Eğer halk savaşına endekslendiyse her şey, barış isteyenler elbette hoş gitmeyecektir.

Sözün değeri yoksa

Kürtler içinden yükselen “şiddet eylemlerine son ver” çağrılarına PKK; “operasyonlara son ver” çağrılarına devlet kulak tıkayacaksa buradaki meselemiz elbette demokrasiyle ilgilidir.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: [taraf.com.tr](#), [web.archive.org](#) (arşiv bağlantısı)

Çoğulcu kamuoyları

Nabi Yağcı 29.08.2011

Son günlerde barış taleplerinin dile getirilmesinde sanki bir farklılık var. Binlerce imzaya dayanan değil, nicelikten çok niteliğin öne çıktığı seslenişler geliyor. İçinde DTP ve DTK'nın, sivil toplum örgütlerinin olduğu Kürtlerden gelen açıklama böyleydi. Milletvekili olarak Ertuğrul Kürkçü ve Sırrı Süreyya Önder'in yaptıkları barış çağrısı da nitelikli bir çağrıydı. “Kürtlere ölüm yağdıran sınır içi- sınır ötesi harekâtın nasıl karşısındaysak, ‘Kürt halkının özgürlüğü’ için savaştığını söyleyen **TAK**’ın sivilleri hedef alma anlayışını da aynen öyle dışımızda addediyoruz” diyen açıklama altı çizilmesi gereken önemdeydi.

Ardından, “Ne diyor” diye kulak verilen aydınlar içinden yedi aydının barış talebi geldi. “Savaş, çatışma, operasyon, silah, mayın, top, tüfek, ateş, barut, hapis, tehdit çözmez; sağduyulu diyalog çözer. El kırmak çözmez; el uzatmak, el sıkışmak çözer. Barış diz çöktürmek değildir, öylesi kalıcı barış olmaz. Barışmanın yolu güç gösterilerinden ve toplu cenazelerden geçmez, hakları temel alan mutabakattan geçer (...) Çareyi savaşmakta, çatışmakta değil, barışmakta gören bizler, TBMM’de grubu olan partileri, Meclis’in açılmasını beklemeden biraraya gelmeye çağırıyoruz. Ortak akli oluşturacak, sürekli bir diyalog ortamı hazırlayacak adımları atmaya davet ediyoruz. BDP’nin bu sürece katılmasının kritik önemde olacağını düşünüyoruz” diyorlar. Çağrının altında **İshak Alaton, Prof. Dr. Halet Çambel, Rakel Dink, Prof. Dr. Şerif Mardin, Orhan Pamuk, Prof. Dr. Turgut Tarhanlı ve Prof. Dr.**

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: [taraf.com.tr](#), [web.archive.org](#) (arşiv bağlantısı)

Yeni Türkçülük

Nabi Yağcı 01.09.2011

Kamuoyu gelişmelerle kendi gündelik yaşamı arasında anlamlı bağlar kurabilen ve bu nedenle tepki verebilen vatandaşlar topluluğudur. Gelişkin bir kamuoyu siyaseti mutlak anlamda belirliyor olmasa bile onu yönlendirebilir, en azından sınırlar getirebilir. Geçmişte devlet ve kamu aynı anlama geliyordu bizde, kamu alanını belirleyen devlettir. Bunu büyük ölçüde merkezîyetçi yasalar ve medya tekeli ile başarıyordu. Dolayısıyla parçalı bir kamuoyundan söz etmek mümkün değildi. Merkez sağın ve merkez “sol”un etkilemeye çalıştığı, içinde farklılıklar taşısa da esas olarak tek tip bir kamuoyu vardı. Cumhuriyetçi, laik ve Türk karakterde birleşmiş bir kamuoyuydu bu.

Geçmişte toplum ile onu etkileyen siyaset ilişkisini genellikle tek yanlı ele aldık hep. Siyasi etkiler dışında toplulukların kendi kanaatleri, geçmişten gelen kolektif hafızaları sanki hiç yokmuş gibi baktık. Yani **tabula rasa**... Altan gelen etkileri ise ya oy ile sınırladık ya da devrim hayallerini süsleyen nostaljik beklentilerle. Her ikisinden de farklı olarak kamuoyu dediğimiz etkinlik siyaset de içinde gündelik hayata müdahale edebildiği ölçüde vardır. Bu nedenle sorunlara ve gelişmelere kamuoyu etkinliği gözlüğüyle de bakmak gerek. Böyle bakınca görünen nedir?

Parçalanmış Türk kamuoyu

Cumhuriyetçi, laik ve Türk karakterde birleşmiş yekpare tek bir kamuoyu artık yok bugün. Türk kamuoyu parçalandı. Bu parçalanmada İslamcı ve Kürtçü dinamikler etkili oldular. Bu rol bu etmenlerin kendi kamuoylarını yaratmasıyla oldu.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Çoğulculaşamayan çoğulluk

Nabi Yağcı 03.09.2011

Türkiye’de yaşadığımız derin değişim süreçleri sonucu dün çeperde, kenarda duran siyasi cereyanlar merkeze yürüdüklerinde talep ve beklentileri farklılaşmış çoğulculaşmış bir kamuoyuyla karşılaştılar. İslam ve Kürt siyasetlerinin rolü olsa da bu çoğulculaşma yalnız onların eseri değil, onları da saran derin değişim dalgasının bir sonucuydu. 2002’den bugüne acaba siyasi muhalefet bu çoğulculuğu kucaklamayı başarabildi mi? Yoksa yalnızca çoğulluğa yaslanan siyasetler olarak mı kaldı?

İşte problemimizin merkezine oturan soru bu.

En geniş kamuoyuna sahip olan kuşkusuz İslami hareket ve onun içinden çıkan AK Parti’dir. Pek çok farklı eğilimi birleştirebiliyor. Kökleri daha öncelere, İttihat Terakki’ye kadar uzansa da pratik siyasi proje olarak 12 Eylül askerî rejiminde yükselen Türk-İslâm sentezi değil bu. Bu proje başarılı olamamıştır. Zira bu projede hâkim öge Türklük olacaktı, İslam unsur ise onunla eklemlenecek unsurdur. Bu tez Osmanlı üstüne yanlış analizden çıkıyor. Osmanlı’da Türklük, ne manevi ne maddi olarak böylesi birleştirici etki gücüne hiçbir zaman sahip olmamıştı. Osmanlı bir ulus-devlet de değil çok kültürlü, çok etnisiteli, çok dinli, çok dilli bir çoğul topluluklar imparatorluğuydu.

Kemalist Türk devleti Sünni İslam’ı devletin resmî dini olarak merkezileştirdi, böylece dini devletleştirdi ve ama Türkleştiremedi. Öyle olunca devletleştirme işlemi de sonuçlanmadı. Sünni İslam muhalefet pozisyonunu terk etmedi. Sonunda AK Parti’yi iktidar yaptı.

AK Parti bugün yalnızca İslamcılık motivasyonu ile hareket etmeyen ya da çıkar ve beklentileri bundan ibaret olmayan çoğulcu bir kamuoyuna dayanıyor.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Çoğulculaşamayan çoğulluk (2)

Nabi Yağcı 05.09.2011

Değişim ve nasıl bir demokrasi meselesine "kamuoyu" gibi farklı bir pencereden bakmayı deniyorum. Alışılmış yaklaşımlar "toplum ve demokrasi" gibi daha total, bütünlükçü yaklaşımlardır. Eğer çoğulcu ve katılımcı bir demokrasi tercihimizi en başta yapmışsak böyle bir demokrasi için reel sorunlarımız üstüne düşünürken bakışımızın, metodumuzun da çoğulcu olması gerekir. Başka deyişle siyasetin gözünden kamuoyuna değil, kamuoyunun gözünden siyasete bakmak...

Bu gözlükle AK Parti'ye bakmıştım geçen yazımda. Gördüğümü "Çoğulculaşamayan çoğulluk" tanımıyla ifade etmiştim. AK Parti örneğin CHP'ye göre monolitik olmayan çoğul bir kamuoyuna sahip. Fakat AK Parti siyaseti çoğulcu değil. Son örneği İsrail ile ucu savaşa bile gidebilecek olan ipleri koparma siyasetidir. Bu siyasetin yanlış olduğunu söylemiyorum. Doğru veya yanlış yargısından önce bu ülkenin geleceğini ilgilendiren böylesine köklü bir dış politika kararı öncelikle TBMM'de tartışılması gereken bir karar değil midir?

Ne var ki, bu eleştiriyi yapmayı bile akıl edemeyen bir muhalefet veya muhalefetsizlik olgusu geçen yazımda belirttiğim gibi AK Parti'nin çoğulcu siyaset üretemeyişinin önemli nedenlerinden biridir aynı zamanda.

Kürt siyasi hareketine gelelim

Niye oraya geliyoruz? Çünkü Türkiye'nin çoğulcu demokrasi ihtiyacını kuvveden fiile çıkaran değişim dinamiklerinden en önemli biri de Kürt hareketidir. **Vesayet rejiminin çöküşünde Kürt hareketi nesnel bakımdan belirleyici rol oynadı.** Niye öznel değil de nesnel diyorum, zira Kürt hareketi izlediği reel siyasetlerde vesayet rejiminin çöküşünde oynadığı pozitif rolün hakkını veren bir siyaset geliştiremedi.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Çatışmaya rağmen demokrasi

Nabi Yağcı 08.09.2011

BDP kongresinde "Meclis'e katılmanın koşulları henüz yok" kararı barışın yakın olmadığı ve kamuoyundan yükselen barış taleplerinin de BDP üstünde fazlaca etkili olmadığını gösteriyor. BDP'nin kongre kararının barış ve demokrasi beklentileri açısından şok bir karar olmasa bile düş kırıklığı yaratan bir karar olduğu açık.

Öyle görünüyor ki Ortadoğu'da yeni dengeler belirginleşene dek hükümet de PKK de barış yönünde radikal bir adım atmayacakları gibi barışa kendilerini zorlayacak, angaje edecek pozisyonlardan da uzak duracaklar. Bu ise iki halk için daha çok gözyaşı anlamına geliyor. Nitekim yine bir saldırı yine masum insanların yitimi...

Bu ülkeye bugün olmazsa yarın barış gelecektir. Barış geldiğinde konuşacağımız şey silahlar değil demokrasi olacak. Madem öyle olacak daha fazla demokrasiyi şimdiden konuşalım. Kim daha fazla demokrasinin konuşulmasının önünü "barış olmadan demokrasi olmaz" diye kesmeye kalkarsa biliriz ki bunu diyenler

gerçekte barışı samimi olarak istemeyenlerdir. Zira eğer daha fazla demokrasi hayata geçebilmiş olsaydı, 12 Martlar, 12 Eylül, 28 Şubatlar olmasaydı savaş da olmayacak, bunca masum insan ölmeyecekti.

Kürt sorunu elbette demokrasi sorunumuzun merkezinde duran bir sorundur ama demokrasimizin tek sorunu da Kürt sorunu değil. Ayrıca çatışmacı ortam demokrasi konularına dikkat vermeyi de zayıflatıyor. Kim kimi yenecek meselesi çıkmaz bir sokak ama o sokağa girince başka meselelerimiz de çıkmaza giriyor. Örneğin bu ortamda yeni bir anayasa yapılamaz diye düşünenler hiç de az değil, üstelik tümünden haksız da sayılmazlar.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Yıkma ve kurma üstüne

Nabi Yağcı 10.09.2011

Cumhurbaşkanı Abdullah Gül Küresel Politika Forumu'nda konuşmuş ve çok kültürlülükle bağlı olarak dünya barışı için yeni bir dile ihtiyaç olduğunu söylemiş haklı olarak. Barış siyasetle kurulacaksa siyasetin yeni bir dile ihtiyacı olduğu açık. Son zamanlarda bu ihtiyacı dile getirenlerin sayısı artıyor. Bir ihtiyaç yaşamın dayattığı gerçek bir ihtiyaç olmaya başladığında aranan dil de doğacaktır. Dilde zorlama, Türkçe örneğinde olduğu gibi kültür alanında tuzlanmaya, çölleşmeye yol açıyor. Siyasetin ihtiyaç duyduğu yeni dil de yapay olarak yaratılmayacak.

Dil ile düşünce arasında son derece karmaşık bir bağıntı olduğu biliniyor. Tartışmasız gerçek dilin insanın düşünme yetisi üzerinde pasif değil aktif bir rolü olduğudur. Düşüncelerin değişiminde dil kurucu bir role sahip. Dolayısıyla yeni dil zorlama yollu kazanılmayacak ama dilin değişmesi için bilinçli çabalar da gerekli.

Dil deyince akla yalnızca sözcükler gelmemeli. Yeni dil için oturup yeni sözcükler türetecek ya da yeni bir lügatçe yaratacak değiliz. **Yeni bir siyaset diline olan ihtiyaç dilin yetersizliğinden doğmuyor, yetersiz olan veya artık yetersiz kalan şey değişen dünyanın ihtiyaçlarına zihniyet dünyamızın uyum gösterememesi, değişimin gerisinde kalmasıdır.**

İçine doğduğumuz ve "Modernizm" diye tarif edilen zaman eğer doğa ve insan üstünde hâkimiyet kurma temel düşüncesine dayanıyorsa bu zamanın insanların açık veya örtük olarak güç tapıncının etkisi altında kalması kaçınılmazdır. Paranın, teknolojinin, silahın, siyasal iktidarın, cinsel iktidarın ve hatta aklın, bilgi ve bilimin gücüne tapma.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Geriye baktığımda

Nabi Yağcı 12.09.2011

Geriye çekilip o günleri bir film şeridi gibi yeniden seyretmeye çalıştım. Otuz yıl öncesine, 12 Eylül 1980 askerî darbesinin yapıldığı güne, günlere gittim. Düşüncelerimi bağlayıp zihnimi serbest bıraktım, gözümün önüne gelecek ilk film karesinin hangisi olacağını merak ederek gözlerimi yumdum.

12 Eylül filmi o kadar uzundur ki her bir karesi ayrı bir senaryonun konusu olabilir. O nedenle üstüne çok şey yazıldı ve daha da yazılacak. Özellikle insani boyuttan bakarak yazılmalı. En az üç kuşak bu darbeden doğrudan etkilendi zira. Demir pençenin hedeflediği insanlar, o günün gençleri ve onların ana-babaları ve çocukları olmak üzere üç kuşak doğrudan etkilendi. Acılı binlerce ayrı yaşam öyküsü, cezaevlerinde, sürgünde geçen binlerce ayrı serüven doğdu. Bunlar daha da yazılmalı.

İçimdeki seçici binlerce film karesinden acaba hangisini seçecek diye gözümü yumup bekledim. Eşimle birlikte elimizde küçük bir valizle evimizin kapısını kimseler duymasın diye usulca kapatıp merdivenlerden bilinmeyene doğru süzülüşümüz canlandı hafızamda. Bu sessizce süzülüştten sonra kendi evimize bir daha dönmeyecektik. İçimiz buruk, anılarla dolu eşyalarımızı da bırakarak, geriye bakmadan kapıyı çekip çıkmıştık. Kendi topraklarımızda kimliklerimizi gizlemeksizin serbestçe yaşayabileceğimiz günlerin geri gelmesi için uzun yılların geçmesi gerekecekti.

Hafızamda canlanan o kare büyüdü büyüdü bütün bir Türkiye oldu. Elinde küçücük valizler, çantalar veya eli boş bir sürü insan, çoğu da genç insan evlerinden çıkıp ya da alınıp bilinmeye doğru gidiyorlar.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

İnce çizgi

Nabi Yağcı 15.09.2011

Ortadoğu'nun tarih boyu hep karmaşık olmuş siyasi ilişkiler ağı içine son zamanlarda Türkiye'de duhûl etti. Başbakan Tayyip Erdoğan Arap âlemini fethe çıktı. Kimileri gibi bunu kolaycı biçimde "Yeni Osmanlılık hayali" ya da "alt emperyalizm" olarak yorumlayıp bu açılıma önyargılı bakmıyorum. Mesele bu denli basite indirgenemez. Hiç kuşkusuz AK Parti içinde bu nostaljik hayallerin peşinde olanlar vardır ve Başbakan'ın bu girişiminin bu çevrelerin hayallerine güç vereceği de kesindir. Ama ne olacak sonunda, Osmanlı imparatorluğu mu kurulacak? Hayır. Hayaller her zaman gerçeklerle yüzleşir ve su yatağını bulur.

Günümüz dünyasında Türkiye istese de Osmanlı olamaz, istese de alt emperyalist ülke gücüne varamaz.

ABD'nin bile dünya üstündeki hegemon rolünün sarsıldığı bir dünyada böylesi hayallere yer yok. Eğer dünyamız hiç değişmedi diyenlerdenseniz, eski dünyada isek bu durumda da kimseye bu pastayı yedirmezler. Sonuçta kapitalist bir dünyada yaşıyoruz. Türkiye'de dünya sermaye devleriyle boy ölçüşebilecek kaç büyük sermaye grubu vardır? Evinizdeki beyaz eşyaların, kullandığınız otomobillerin markalarına bakmanız bu soruya cevap için yeterli olur.

Yoksa Türkiye şanlı ordusuyla Ortadoğu'yu fethe mi çıkacaktır? Hangi orduyla? Karakollarını bile korumaktan aciz bir orduyla mı? Bu orduyla mı İsrail'i yenecektir?

Bunları kenara kaydettikten sonra olan bitene bir bakalım.

Ne olmakta?

Türkiye'ye Soğuk Savaş döneminde Batı'nın, NATO'nun ileri karakolu olma misyonu verilmişti ve bu misyon gereği Türkiye komşu ülkelerle ilişkilerinde bağımsız bir dış politika sahibi olamamış, Ortadoğu'da Batı'nın çıkarlarını gözetmenin dışında kişilikli bir siyaset izlememişti.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Yeni paradigma 'daha fazlası'

Nabi Yağcı 17.09.2011

16 eylül tarihli *Financial Times*'da "Erdoğan Araplar ve Batı için çok değerli bir marka" başlığı altında çıkan yorum ilginçti.

"Mısır, en kalabalık ve stratejik açıdan en kritik Arap ülkesi ve yeni devrimlerin kokpiti. Amerika Mısır ordusuna senede 1 milyar 300 milyon dolar yardım ediyor. Obama 2009'da Kahire'de ABD'nin Ortadoğu ve İslam dünyasıyla ilişkilerine dair cesur bir vizyon açıklamıştı. Arada geçen iki yıl ve ABD'nin Filistin üzerinden İsrail'e verdiği kapitülasyonlardan sonra Mısır'da Erdoğan'ın politikalarını onaylayanların yüzde 62, İran lideri Ahmedinejad'ın ki 31, Obama'nın ki yüzde 3. Bu koşullarda Batı için de NATO üyesi ve Avrupa Birliği adayı Türkiye en iyi seçenek.

Arka arkaya oylarını arttırarak üç seçim kazanan AKP zamanında Türk ekonomisi üç kat, kişi başına milli gelir iki kat büyüdü. Erdoğan, şimdiye kadar hep son sözü söyleyen orduyu dize getirdi. Bu başarı birçok İslamcı Arap'ın yanı sıra liberallere de çekici geliyor. İslamcılık Yeni Arap düzeninin bileşenlerinden biri olacak. Daha önceki rejimlerin baskısı, muhaliflere camiden başka platform bırakmadı. Ama Türk modeli, İslamcılığın çoğulcu bir düzenle sentezini mümkün kılıyor. Türkiye'nin çoğulcu ve modernleştirici Sünni markası AKP başka bir düzene resmen tehdit oluşturuyor ve İran'ın pazar payını yiyip bitiriyor."

Başbakan'ın Batılı, otoriter olmayan, demokratik **laiklik önerisi** bence de çok yerinde ve çarpıcı oldu. Diktatörlüğü deviren devrimden sonra kendi demokrasilerinin 'nasıl'ını arayan Arap halkları için laiklik vurgusu son derece yerindeydi.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

20. duruşma ve saygınlık

Nabi Yağcı 19.09.2011

Düşmanlarının bile saygısını kazanmış insanlar dünya üzerinde pek fazla değildir. Çoğunlukla savaş alanlarında "kahramanca" mücadele vermiş ama yenilmiş kumandanlara gösterilen saygı örnekleri akla gelir. Böyle bir kumandanın ya başı "saygıyla" kesilir ya da kılıcı kendine iade edilir.

Hrant Dink'in ordusu yoktu, savaşı da sevmezdi zaten, temiz yüreği ve kaleminden başka silahı da yoktu. Gündelik yaşam içinde altı delik ayakkabısıyla bizlerden biriydi. Ama bizlerden biri olan Hrant bahçemizde öyle

bir gül yetiştirmeyi başardı ki, bizlerden biri olmanın ötesine yükseldi. Yetiştirdiği gül düşmanlarının bile gönüllerinde tomurcuklandı.

Hrant dünyada düşmanının dahi saygısını kazanmayı başarmış ender insanlar evrenine karıştı. Sayısız insan onun için ve onun adına yazıyor bugün. Hrant’a kılıcı değil, yoktu çünkü, ama kalemi iade edildi.

Kaleminden başka silahı olmayan cesur bir yazara, **Ahmet Altan’a Uluslararası Hrant Dink Ödülü** verilmiş olmasına sevindim. *Altan* ödül töreninde yaptığı konuşmada *“Bu ödülü, Hrant Dink’i katleden çeteyi ortaya çıkaracak cesur insana vermek üzere kabul ediyorum. Bu cinayeti çözen, bu ödülün sahibi olacaktır”* derken çok yerli yerindeydi yaptığı vurgu.

Bugün artık Hrant’ı öldüren çeteleri biliyoruz, sır değil bu. Gün ışığına çıkan sayısız belgeyle devlet içindeki çeteleri dünden çok daha iyi tanıyoruz. Dink cinayetinin kan izlerinin nerelere uzandığını tahmin etmek de zor değil. Bu davanın çıkmaza sokuluşunun, uzayıp gitmesinin, karartma uygulanmasının ardındaki nedenleri de...

Bir gün duruşmaların sonuna gelinecek, dava bitecek elbette, sonsuza dek sürmeyecek ama gerçekte bitmiş olmayacak. Türkiye kendi geçmişi ve bu günüyle cesurca yüzleşmeden bu dava bitemez.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Bıkkınlığa direnmek

Nabi Yağcı 22.09.2011

Ankara’da patlatılan vicdansız bombanın iç karartan akşamında içimdeki bıkkınlığa direnerek yazımın başına oturmıştım. Yazamadım. Aynı şeyleri bilmem kaçınıcı defa yazmanın ama aynı zamanda aynı şeylerin bilmem kaçınıcı defa kendini tekrarlamasının yarattığı bıkkınlık bu, insanın tüm yaratıcı enerjisini alıp götürüyor. Kendinizi bir kenarda duran buruşuk bir çorap gibi veya suyu sıkılmış limon gibi hissediyorsunuz.

Birileri bir köşe başına bomba koyuyor, patladığında oradan kimler geçecek, hangi masum insan, hangi masum kadın, hangi çocuk ölecek, hangi ailelerin hayatı kararacak diye hiç düşünmeden; sonra pimini çekiyor bombanın...

Görev yerine getirildi... Dehşet yaratıldı. Korku, panik ve bu duygulara eşlik eden intikam duyguları. Eğer bombanın pimini çeken bir meczup değilse böylesine insanlık dışı bir şey ancak görev(!) olarak yerine getirilebilir.

Onun görevi buysa, benim görevim de vahşetin bu zavallı memuruna karşı yaşamın bir memuru olarak direnmek olmalı dedim. Memurca, yani içimdeki bıkkınlık hissine karşı bir memur soğukkanlılığı, görev duygusuyla direnmek. Tıpkı alevlerden kaçmayıp dehşetin üstüne giden, cehennemin içine dalan bir itfaiye eri gibi.

Mademki birileri terörle aklımızı, duygularımızı çelmek istiyor, böyle yapmayı “görevi” olarak görüyor, o halde ben de bıkkınlık duygusuyla pasifize olmaya “hayır” demeyi görevim haline getirmeliyim.

“Daha birkaç yazı öncesinde, kurşun vızıltıları altında, silaha rağmen sözümüzü söylemeliyiz diyen ben değil miydim? O halde devam.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Yeni Türkiye ve sorunları

Nabi Yağcı 24.09.2011

Başbakan Erdoğan’ın BM’de yaptığı konuşma önemliydi. Soğuk Savaş sonrasında hep işaret edip durduğumuz bir gerçeğe işaret etti. Birleşmiş Milletler (BM) bu haliyle devam edemez. Nedeni ise çok açık. **Eskinin iki kutuplu dünya gerçeği üstüne oturan BM, değişen dünyanın yeni gerçeklerine yanıt verme yeteneğine sahip değil.** Başbakan’ın da işaret ettiği gibi BM, dünün emperyal ve hegemon devletlerinin borusunun öttüğü diğer devletlerin ise bu güçlerin vesayet altında kalışını doğuran bir yapıya sahip. Tıpkı IMF ve Dünya Bankası gibi...

Oysa dünyanın savaflara, savaş kışkırtmalarına, kitlesel açlığa, hastalıklara, çevre felaketlerine, gelir bölüşümündeki adaletsizliklere karşı duyarlı davranacak küresel düzeyde yeni bir işbirliği organizasyonuna ihtiyacı var. Bu yeni işbirliği gereksinimini hakkıyla karşılayabilmede eski dünyanın damgasını taşıyan bu uluslararası örgütlenmeler yeterli olamazlar. Zira ulus-devlet paradigması temelinde kurulmuş örgütlerdir bunlar. Başka deyişle devlet merkezli reflekslere sahiptirler. Bu örgütlerde halkların, sivil toplum örgütlerinin sesi hakkıyla duyulmaz. Gerçi eskiye göre bu yapıların davranışlarında değişimler olduğunu gözlemleyebiliyoruz. Dünya Bankası’nda olduğu gibi... Sivil toplum örgütleri bu yapılar üstünde düne göre etkilerini bir hayli arttırdılar. Böyle de olsa dediğim gibi bu yapılar devlet refleksini öne alan yapılardır. Yeni dünyanın yeni ihtiyaçları ise ulus-devlet çerçevesinin dışına taşıyor.

Böyle de olsa eski dünyaya ait yapılar bir günde değişemeyeceği gibi bu değişim dünün hegemon devletlerinin ellerine bırakılarak da gerçekleşemez.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Yeni İpek Yolu, yeni Türkiye

Nabi Yağcı 26.09.2011

Yüzme öğrenmeye çalışan biri suyla boğuşurken bir süre sonra aniden fark eder ki artık suyun yüzünde durabiliyor, yüzüyor. Yıllardır değişimden söz ediyoruz, değişimin gerekliliğinden, nasıl değişebileceğimizden falan. Düşünürken birden fark ettim ki yanlış bakıyorum, değişim hâlâ bir gereklilik ve sürmekte de ama dünkü Türkiye’de değiliz artık, Türkiye değişti.

Yeni bir Türkiye’de yaşamaktayız...

Değişmekte olan ama artık değişmiş bir ülkedeyiz...

Bundan böyle yeni Türkiye kavramını kullanacağım ve onun ışığında gelişmelere bakmaya çalışacağım.

Değişiyoruz demekle değiştik demek arasındaki fark değişeni, yeni olanı fark edebilmek açısından önemli. Artık yüzmeyi öğrenmiş birisi olarak bu yeni imkânınızı nasıl kullanacağınızı düşünürsünüz. Suyla boğuşmaz, bundan böyle su size değil siz suya hâkim olursunuz. Yüzmeyi öğrenmiş olmak sizi Manş denizini geçecek yüzücü yapmaz hemen ama artık o potansiyele sahipsinizdir, bu imkânı kullanıp kullanmamak size bağlı.

En önemlisi artık boğulma korkusunu atmış durumdasınız, kendinize güvenerek enginlere açılabilir, buna cesaret edebilirsiniz. Özgürlüğü talep eden değil özgürleşen ve en önemlisi suya girerken can yeleklerine (vesayete) ihtiyaç duymayan, özgürleşmeden korkmayan insan oluruz.

İşte değişen Türkiye ile değişmiş Türkiye nitelemeleri arasındaki fark bunun gibidir. Türkiye yüzmeyi öğrenmiş ise, yüzebiliyor ise artık eski Türkiye'den değil yeni Türkiye'den söz etmeliyiz. Yeni Türkiye'nin insanları olarak kazandığımız yeni imkânlarla geleceğe bakabilmek, eski Türkiye'nin yeniyi bekleyen insanı olmaktan her halde çok farklı olacaktır.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Yeni Türkiye'ye yeni dil gerek

Nabi Yağcı 29.09.2011

Geçenlerde, bir toplantıyı bitirip Beyoğlu'nun arka sokaklarından birinden yürüyerek Taksim'e doğru çıkıyorduk. Artık eğlence mekânlarının saati gelmiş, dolmaya başlamışlardı. Her bir yandan müzik sesleri yükseliyordu. Kürtçe bir türkü duydum, biraz ilerleyince Münir Nurettin'den bir şarkı kulağıma çalındı, bir türkü barın önünden geçiyoruz hoş bir halk türküsü dışarı taşıyor, karşı tarafta gençleri çağıran pop türünden bir parça, hayli yüksek bir volümle icra ediliyordu. Biraz daha dolaşmış olsak Rumca, Çerkesçe bir parçayı da duyabilirdik.

Bu çoğul sesler, tınlar, ezgiler artık eskisi gibi kapalı mekânlar içine hapsolmüyor, sokaklara taşıyor. Sokak çoğulcullaşüyor. Bu farklı tınların birbirlerine karışması, ötekini bastırmazsa çok hoş oluyor. Zorlukları, çoğulcullaşan bu sokaklar aşacak. Kafalardaki dünden kalma sokak imajı, yani yakıp yıkan, kırıp döken, öfkelerin, nefretlerin saçıldığı "sokak" imajı silinip yerini bu tür sokak imajına bırakırsa meselelerimiz çözülecek diye düşünüyorum.

Hayat alttan alta yeni bir Türkiye'nin doğuşunu söylüyor bize; eğer kulaklarımızın pasını silip bu sese kulak verebilirsek duyacağız. Ne yazık ki hâlâ siyasetin kulakları sağır. Siyaset çok sesli sokağın gerisinde ve tek sesli. Her bir siyaset kendi doğruları etrafında birleşmemizi istiyor, bir kutuplaşma yaratma çabasında. Çünkü yalnız kendi doğrusuna inanıyor. Bu nedenle siyasetin dili de kutuplaştırıcı. Bu yanlış dil yalnızca siyasetin içinde de kalmıyor, yayılıyor, hepimizi esir almak istiyor.

Ya benden yana olacaksın ya da düşman.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

BDP'nin dönüşü fark yaratmalı (1)

Nabi Yağcı 01.10.2011

Başbakan'ın davet edici olmayan üslubuna aldırmaksızın BDP'nin Meclise'e dönüyor olması sevindirici. BDP'nin dönüşüne ilişkin "zaten dönecekti" ya da "ne değişti" türü yorumları anlamsız buluyorum. BDP'nin Meclis'e katılmama kararını, bu kararın açıklandığı ilk günden beri eleştirmiş biri olarak şimdi geriye bakmak yerine ileriye bakmayı doğru buluyorum.

Muhalefetsiz bir iktidar çıplak dolaşan bir kral gibidir. Ona çıplak olduğunu söyleyecek bir muhalefetin olmadığı durumda krala çıplak diyecek bir çocuğa ihtiyaç var. O çocuk ise demokratik kamuoyudur, bizleriz.

AK Parti iktidarının CHP ve MHP'nin muhalefet tarzından hoşnut olduğuna hiç kuşku yok. Böyle bir muhalefet dostlar başına. Ne dediklerini halkın anlamadığı bir muhalefet yapıyorlar. Kılıçdaroğlu iktidara karşı muhalefet pozisyonunu kendi iç muhalefetine göre ayarlıyor. O nedenle genel başkan olduğundan beri bir öyle diyor bir böyle. Kılıçdaroğlu başta MİT-PKK görüşmesini olumlularken şimdi tersini söylemekte.

BDP'nin Meclis'teki yerini almasının Kürt sorununun çözümü ve demokrasi açısından önemi yanında, özel olarak yeni anayasa süreci açısından önemi de dikkate alınmalı. TBMM içinde "**daha fazla demokrasi**" talep edecek ve savunacak BDP dışında bir muhalefet yok. Yeni anayasa ancak daha fazla demokrasi isteyenlerin eseri olabilir.

Neyin daha fazlası?

12 Eylül Anayasası'nın değil elbette. Şu anda Cemil Çiçek başkanlığında oluşan yeni anayasa komisyonuna katılan hukukçuların görüşleri az çok biliniyor.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Ne yaptık ki bu Kürtlere

Nabi Yağcı 03.10.2011

Meclis'teki Kürt milletvekillerinin yemin edişlerini izlerken böyle diyenler aklıma geldi. Türk'seniz etrafınızda böyle diyenlere rastlamışsınızdır, sayıları az da değildir. Dün böyle bir soru kimileri için yanlış ama samimi bir soru olarak kabul edilebilirdi. Tarihte Kürt halkına yapılan zulümleri, bu zulümlerin doğurduğu Kürt isyanlarını herkes bilmiyordu; 12 Eylül Diyarbakır zindanlarındaki insanlık dışı işkencelerden de bihaber olabilirlerdi ama bugün hâlâ bu soruyu soranlar varsa art niyetlidirler.

Ne mi yaptık Kürtlere?

Sayıp dökmeyeceğim elbette, yanıt olarak yalnızca Meclis kürsüsünde yemin ederken Adalet Tanrıçası gibi vakur duruşuyla Leyla Zana'yı göstereceğim. Şöyle düşünenler var: "O zaman Türkçe yemin etmedin de ne oldu, bak şimdi ediyorsun..."

Böyle düşünenler kendi utanılası zavallılıklarının, körlüklerinin farkında değiller. Türkçe yemin etmedi de ne mi oldu? Kürsüde yasaklanan dillerini Kürtler şimdi Türkiye'nin her yerinde özgürce değilse de serbestçe konuşur oldular. Zana cezaevinde yıllarını boşa geçirmedir. Hem kendi halkının aşkın sevgisini hem de vicdanlı Türklerin yüreğini, yüreğimizi kazandı.

Kürt özgürlük hareketi Zana'nın Meclis kürsüsünden koparılıp alındığı 20 yıl öncesinden çok daha güçlü olduğu halde, bugün Leyla Zana TBMM kürsüsüne çıkıp dün yapmadığını yaptı.

Türk/ce yemin etti.

Türkçe değil Türk/ce idi yemin. Yani Türklük yalnız dilde kalmıyordu, metnin içeriği de Türk'tü. Yemin metni Türk milletine, Türk devletine sadakat istiyordu.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

BDP'nin dönüşü fark yaratmalı (2)

Nabi Yağcı 06.10.2011

Yaratığı görülüyor da!..

BDP Meclis'e döner dönmez Türkiye çapında KCK operasyonları hız kazandı, 150'yi aşkın kişi gözaltına alındı, gözaltına alınanların çoğu BDP üyesi veya yöneticisi. **Öyle anlaşılıyor ki birileri Kürt hareketinin siyaset sahnesinde rol almasından son derece rahatsızlar.**

Kürt sorununun eşit haklılık temelinde çözümünü istemeyenler, çözümü Türk milliyetçiliğinin bayrağı altında görenler Kürt siyasi hareketinin bölgeye hapsolmasını, dışarıya taşmamasını çok isterler. Bölgeye hapsolan bir hareketin kamuoyu desteği azalır, zira farklı kamuoylarına seslenme zorunluluğunu duymaz, farklı görüş ve yaklaşımlarla yakın temas içinde olmayınca da siyasetin nabzını tutamaz, katılaşıp, sertleşir.

Adı siyasi parti bile olsa siyaset yaptığını sanarak gerçekte siyaset dışı kalır. Bu dediğimi mantıksal bir çıkarsama olarak soğukkanlı düşünen herkes görebilir ve dile getirebilir ama bunları ben, mantıksal bir çıkarsama olarak değil, geçmişte içinde olduğum sol hareketin deneyinden çıkarak söylüyorum. Merkezden uzakta olduğunuzda yalnızca kendi sesinizin yankısını duyuyorsunuz ve yankılanan sesinizi herkesin sesi sanıyorsunuz. Kendi sesinizi dinlediğinizin farkında olmaksızın herkesin ya da çoklarının **sizin gibi düşündüğünü** zannediyorsunuz. Maalesef sizin etrafınızdakiler de yalnızca **"eko"** yaparak sizi yanıltıyorlar.

Oysa bu ses tecrit olmanın sesidir.

Tecrit olma esas tehlikedir

Radikal demokratik talepleri dile getiren her siyasi hareketi bekleyen esas tehlike kamuoyundan tecrit edilme tehlikesidir. Tasfiye, tehcir, tenkil, asimilasyon kısaca her tür yok etme operasyonları ancak o hareket tecrit edildikten sonra ya da tecritle eş zamanlı olarak gerçekleşebilir.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Problemin kaynağı

Nabi Yağcı 08.10.2011

Bu yazımı "BDP'nin dönüşü fark yaratmalıdır (3)" başlığı altında yazacaktım, aynı başlığı tekrarlamak hoşuma gitmedi, fakat tema aynı. BDP'nin yeni yasama dönemindeki rolü üstüne. Bu rol muhalefet rolüdür kuşkusuz ama bu sıradan bir muhalefet mi olacak yoksa BDP "**fiili ana muhalefet**" rolünü mü üstlenecek?

Önceki seçimden sonra "BDP fiili ana muhalefet partisi olabilir" diye yazdığımda bazı arkadaşlarım bu saptamamı "aşırı" bulmuşlardı. Onlar maalesef haklı çıktılar. BDP böyle bir role soyunmadığı gibi Türkiye partisi olma yolunda bir çaba içinde de olmadı. **Ama yine de ısrarlıyım...**

Çünkü bu hareketin objektivitesi hareketi Türkiye partisi olmaya zorlayacaktır. Türkiye partisi olma hedefini el yordamıyla değil programatik olarak önüne koyan bir hareket de ana muhalefet rolünü kaçınılmazlıkla üstlenecektir.

Objektivite derken neyi anlatmaya çalışıyorum?

Tarihi determinizmden söz etmediğim açık, ama tarihte çözülmemiş sorunlarda sürekliliği görememek en az determinizme sürüklenme yanlışı kadar yanlıştır. Görüyoruz. Örneğin CHP bütün çabasına karşın değişmiyor. Değişmek istediği kuşkusuz ama olmuyor, olamıyor. **Zira geçmişi bugünkü CHP'nin ayağına pranga.** Kemalist mirası taşıyor, taşımak zorunda. Bu mirası terk ettiğinde zaten artık tarihsel CHP olamaz, adı aynı kalsa bile başka bir şey olur. Ulus-devlet modeli dışına çıkarak bakmadıkça bu model içinde oluşmuş, yapılanmış devlet radikal bir değişime uğramadıkça CHP devlet partisi olarak kalacaktır. Dolayısıyla CHP iyi şeyler söylese bile –ki her şeye rağmen söylemelidir–, demokratik ana muhalefet partisi olma şansına sahip değildir.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Bölgesel özerkliklerin artan önemi

Nabi Yağcı 10.10.2011

Eski dünyadan yeni dünyaya geçişin öyle bir çırpıda olamayacağı artık görülüyor. İki kutuplu dünya yerini ilkin tek kutba, ABD'ye bırakmış görünürken dünya finansal krizi gerçeğin böyle olmadığını gösterdi. ABD

ekonomik, siyasi ve askerî olarak hâlâ en güçlü devlet ama dünya hâkimi olma iddiasını çoktan yitirdi. "Kahrolsun Amerika", "Yaşasın" Amerika" eski dünyaya ait sloganlar olarak nostaljik malzemelerin saklandığı çatı arasına kaktı.

Sorunların bölgesel ölçekteki yansımalarının bölgesel güç dengeleri içinde çözümü günümüzün kanımca karakteristik özelliği olmakta. Geçmişte ise merkezden çok uzakta, el değmemiş coğrafyalarda bile sorunlar ABD ve Sovyetler Birliği'nin bilgisi, açık ya da örtük iradesi dışında çözülemezdi.

Dünkü güç merkezlerinin çözülüyor olması bu güç merkezleri etrafında dizilmiş olan ulus-devlet yapılanmalarını da çözüyor. Günümüzde Ortadoğu'da diktatörlüklerin can çekişmeleri ve birbiri ardına çöküşe girmeleri bağlı oldukları uluslararası sistemin çözülmesiyle ilgilidir. Ne ABD öyle istediği için olmakta ne de kapitalizmin krizinin doğrudan sonuçları.

Değişimin diyalektiği de öyle değil midir? Değişim çevreden merkeze doğru bir seyir izler. Çevre merkezi kuşatır sonra da değiştirir. Elbette bu işlem söylendiği gibi basit ve düz seyretmez, çünkü çevrenin değişim için kullandığı araçların çoğu da eskinin araçlarıdır. Eskimiş araçlarla çözüm çabaları sancılı bir çözülme doğuruyor. Bu dediğimi Türkiye'de son on beş yirmi yıldır yaşamaktayız.

Kısacası bizde Kemalist tipli, Ortadoğu genelinde Baas tipli rejimlerin artık hiçbir geleceği yoktur.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Kaostan kosmos çıkarabilmek

Nabi Yağcı 13.10.2011

Çok hareketli olacağı kesin olan kışı beklerken, sıcak yazı arkada bırakıp fırtınalar, sağanaklar, sellerle gelen hüzünlü sonbaharı yaşıyoruz. Yine insanımız akılsız yapılaşmaların, yerleşmelerin, insandan önce kârı öne alan anlayışların faturasını maddi ve manevi acılarla ödemekte.

Bir ülke yalnız ekonomisiyle değil ekonomiyle eşzamanlı olarak insanın hayatına verdiği değerle büyür. İnsanı sellere kaptıran, savaşlarda telef eden bir ülke için "büyük" sözcüğüne günümüz dünyasında yer yok. Büyüyen olabilirsiniz, şimdi Türkiye'nin durumu gibi, ama "büyük" olamazsınız. Geçmişte Demirel'in "Büyük Türkiye" masallarıyla büyüyen(!) bu ülkenin insanının artık sloganlara karnı tok. Günümüz dünya gerçeği de bunu söylüyor. Halklar bugünlerini gelecek güzel günlere feda etmeme bilincine vardılar. En önemlisi "iş ve ekmeği özgürlükle birlikte" istiyor olmalarıdır. Arap Baharı, Amerika'da sokağa dökülen binlerce insanın verdiği açık mesaj bu. Her tür yorumu fazlalık derekesine düşürecek ölçüde açık...

Oysa yüzlerce yıl önce insan bir bütündü, akıl ve ruh, madde ve düşünce birbirinden ayrılıp insan parçalanmamıştı. "Her şey insan için" idi. Şimdi yeniden ama gelişkin bir yeni düzlemde "her şey insan için'e tekrar dönüyoruz. Ve artık her şey insan için de değil "her şey canlı yaşam için"e varmış olarak.

Kendi putlarını yaratıp yine kendi kıran insan

Günümüze dek gelen insanlık tarihini böyle özetlemek mümkündür. Put yalnız dinsel alanın bir simgesi değildir, para, mülk, statü, devlet, millet, din, ideoloji yabancılaşıma efekti yarattığı ölçüde puttur.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Ekonomi ve siyaset

Nabi Yağcı 15.10.2011

Biliyorum, yazı başlığım çok genel bir başlık oldu. Bu genellikte konuşmak ciltleri doldurur. Ben bu genelin yalnızca ufak bir parçası üstünde duracağım. Ekonomi ile siyaset arasında günümüzde kendini daha çok duyuran karşılıklı bağımlılık ilişkisi üstüne birkaç şey söylemektir niyetim. Söylemek istediklerim bir önceki "Kaostan kosmos çıkarmak" başlıklı yazımın teması ile ilintili olacak.

Geçtiğimiz yüzyılın sosyolojik kuramları ekonominin belirleyiciliğini açık ya da örtük temel almışlardı. Bu kuramların eleştirisinde çubuk tersine büküldü ve ekonomi ile siyaset arasındaki ilişkide birincisi kuramsal açıdan gözden düştü. Ya da diyelim ki bağımsız değişken olarak ele alındı. Basitleştirerek söylersek "ekonomi kendi yolunda gider, siyaset kendi yolunda" yaklaşımı belirli bir ağırlık kazandı. 2000'li yılların ilk çeyreğine girdiğimiz yakın zamanlarda ise çubuk doğrultulmaya başlandı ve ekonominin siyaset üstündeki rolü yeniden ama yeni biçimlerde hesaba katılır oldu.

Devlet-tekel kapitalizmi modelinin çöküşü, kapitalizmin merkezinin doğuya kayması ve yeni teknolojilere bağlı olarak küçük ve orta üretimin ekonomik süreçlerdeki rolünün artması ve bağlı olarak gelişmekte olan ülkelerin etki alanlarının genişlemesi yeni durumdur.

Kabaca özetlediğim bu yeni gelişme süreçleri siyasette de yeni yaklaşımlar, yeni biçimler doğuruyor. Bunlar üstüne daha çok durulacaktır. Somut bir örnek ekonomi ile siyaset arasında gözlemleyebildiğim değişimi anlatmaya gayret edeceğim.

Karşılıklı yatay ve dikey ilişkiler

Başbakan Erdoğan Mısır ve diğer Arap ülkelerini dolaşmaya çıktığında siyasi danışmanlarının yanı sıra kalabalık bir işadamları grubunu da beraberinde götürmüştü.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Kültürel yakınlaşmalar

Nabi Yağcı 17.10.2011

Geçen yazımda ekonomi ile siyaset arasında yeni ilişki tarzından söz etmiştim. Eğer üretim modellerinde ciddi bir değişim gerçekleşmişse bu yeni durumun siyasette de farklı tarzlar yaratması beklenilendir ama siyasetin değişmesi daha yavaş oluyor.

“Devlet-tekel kapitalizmi modelinin çöküşü, kapitalizmin merkezinin doğuya kayması ve yeni teknolojilere bağlı olarak küçük ve orta üretimin ekonomik süreçlerdeki rolünün artması ve bağlı olarak gelişmekte olan ülkelerin etki alanlarının genişlemesi yeni durumdur” dedikten sonra bölgesel ekonomik entegrasyonların siyaset üstündeki olası etkilerine işaret ederek, “Devletleri aşan kombine ekonomik-siyasi ilişki tarzını ‘sivil’ olarak nitelemek yanlış olmayacaktır. Zira bu yeni ilişki tarzı giderek devletlerin güvenlik siyasetlerini ikincil bir mesele kertesine düşüreceği gibi sivil toplum ilişkilerinin kültürel düzeylerde de gelişimini hızlandıracaktır. **Bu ise bölgesel düzeylerde ekonomik entegrasyonu izleyerek demokratik ve barışçı bir ortamın doğuşuna hizmet edebilir.** Bölgesel ekonomik ve siyasi entegrasyonlar hiç kuşkusuz küresel dünyada devletler ve uluslar ötesi yeni ve demokratik ilişkilerin, kurumların doğuşunu beraberinde getirecektir” demiştim.

Bu noktada altı çizilmesi gereken bir başka şey daha var. Komşu ülkeler arasında ve bölgesel ölçeklerde kültürel alışverişin, meta ve para alışverişlerinin yanı sıra yine eş zamanlı olarak gerçekleşmesinin önemine dikkat çekmek istiyorum. Enformasyon devriminden söz edildiği günümüzde yeni bir siyaset arayışında kültürel etkileşimin rolünü başlı başına ele alıp üstünde düşünmek gerekecek.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Başarılı bir konferansın ardından

Nabi Yağcı 20.10.2011

Öyle gidecek, öyle görünüyor. Karşılıklı olarak güç kullanma “siyaseti” daha sürecek ve biz yeni ölümler, yitimler karşısında acı ile hayıflanacağız. İnsanlar ölmeden de, silâhlar konuşmadan da çözüm mümkün diye. Örnekler varken üstelik de. Tunus’ta, Mısır’da tek kurşun sıkılmadan koskoca diktatörlükler devrilebilmişken, Arap Baharı, Wall Street isyanını ateşleme gücünü göstermişken... Ne var ki siyaseti eskisi gibi güç kullanma temelinde gören eski kafalar değişeni göremiyor.

Yani gelecek için bugünü, bugünün insanını feda etmemeyi.

Şiddeti, silahları etkisiz kılmanın en geçerli yolu ondan etkilenmediğimizi gösterebilmektir. Ölümlere derin biçimde üzülecek ama acımızı ne öfkeye ne de çaresizlikle teslim olmaya dönüştürmeyecek, bize düşeni, yapabileceğimizi yapmayı sürdüreceğiz.

Yapabileceğimiz şey demokrasimiz için sağlam temeller yaratmaktır.

Böylesi çalışmalardan biri geçtiğimiz hafta sonu gerçekleşti. “Yeni Anayasa Yolunda” konferansı 15 Ekim 2011’de, Bilgi Üniversitesi’nin katkısıyla Dolapdere Kampusunda yapıldı. *Friedrich Ebert Stiftung Derneği Türkiye Temsilciliği (FES), Sosyal Demokrasi Vakfı (SODEV), Küresel ve Yerel Düşünce Derneği (KÜYEREL), Türkiye Sosyal Ekonomik Siyasal Araştırmalar Vakfı (TÜSES), İstanbul Bilgi Üniversitesi İnsan Hakları Hukuku Uygulama ve Araştırma Merkezi* bu konferansı düzenleyenlerdi. Almanya’dan *Prof. Hans Peter Schneider*, İspanya’dan *Prof. Carles Viver*, Güney Afrika Anayasa Mahkemesi Eski Başkanı *Dr. Albie Sachs* ve Polonya Anayasa Mahkemesi Eski Üyesi *Prof. Mirosław Wyrzykowski* katıldı. Konu “Yeni Anayasa Yolunda, G. Afrika, İspanya, Almanya ve Polonya’dan anayasa yapma deneyimleri” idi.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Askerî değil asgari çözüm

Nabi Yağcı 22.10.2011

Çukurca'da acılı derin bir çukur açıldı. Bu çukur Kürt sorununun çözümü önünde açılmış bir çukurdur aynı zamanda. İntikam duygularını körüklemenin ötesinde hiçbir sonuç doğurmayan bir saldırıydı bu. Bir sonuç var kuşkusuz: Barışı ötelemek.

Ötelendi de...

Çukurca saldırısı bir hamlede köklü çözüm bekleyenleri güçlendirdi. Bir tarafta "Kandil'e Türk Bayrağı dikmek" isteyenler arttı. Cumhurbaşkanı, alışlagelmiş üslubunu aşan biçimde ilk kez devletin göstereceği şiddetten söz etti. Başbakan da bu yükselişi körüklüyor. Bir yandan itidal tavsiye ediyor ama öte yandan **"Basın milli duruş sergilemeli"** diyor. Sergileniyor da; dün "askerî çözüm çözüm değildir" diyenler içinde bile bugün sınırötesi kara harekâtını destekleyen sesler artıyor.

Türk kamuoyu yüreklerde derin yara açan Çukurca saldırısına etkili bir yanıt bekler hale geliyor. PKK'ye yönelik eskisinden hayli farklı olacağı anlaşılan şiddet gelmek üzere. Tüm işaretler bu yönde. Böyle bir şiddet PKK'nin askerî gücü ile sınırlı kalmaz, kalamaz, sivil Kürtlere doğru taşması önlenemez. Korkarım ki, KCK operasyonları daha da genişleyecek.

Öte yandan Çukurca saldırısı savaştan çıkar umanları ve nostaljik hayaller içinde "devrimci halk savaşı" bekleyen maceracıları da heveslendirdi. Bir taşla iki kuş hesabı... Bir yandan bu saldırının ardından iktidar otoriterleşecek ve halk savaşının gerekçesine uygun yani kitaba uygun **"faşist bir diktatörlük"** ortaya çıkarılmış olacak. Böylece halk savaşının meşruiyet zemini hazırlanacak. Yani "Ne yapalım, silahlı mücadeleden başka bir yol kalmadı" denecek.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Durmak çözüm getirebilir

Nabi Yağcı 24.10.2011

Yenme hedefi çözümsüzlüktür. Böyle bir hedef yok! Türk devleti Kandil'i ele geçirse Kürt özgürlük hareketi bitecek mi? PKK'yi bitirseniz de bitmez. Böyle düşünenler tarihten nasip almamış olanlardır. Kürt hareketinin tarihine bakın, dün bilinmiyordu bu tarih ama bugün biliniyor. Kaç kez yok ettik denmiştir ve kaç kez isyan yeniden parlamıştır. Bu kaçınıcı isyan? Bu durumda devlet ne yapar? İsyancıları tenkil eder. Şimdi de öyle oluyor. Tenkil yine tenkil...

Tarih, bilmem kaçınıcı kez tekerrür ediyor.

PKK açısından da yenme hedefi çözümsüzlüktür. PKK silahlı mücadeleyi sürdürdüğü durumda karşısında yenmeye odaklanmış devletin silahlı gücünü bulacaktır, çözüm arayanları değil. Ne yapacaksınız? Ankara işgal mi edilecek?

Büyük kentlerde sivillere yönelik terör eylemlerine bel bağlansa ne olur? Sivil halk acı duyar ama devlet acı duymaz. Aldırmaz. Bu eylemler sonucu AKP iktidarı devrilse ne olur? Yerine gelecek ve Kürt sorununu çözebilecek bir başka alternatif görebiliyor musunuz? Ters olacaktır. Demokrasiyle birlikte Kürtler lehine varolan kazanımlar da yok olacaktır. Bu tabloda bir başka gerçek yok. Tek bir gerçek kalır geriye...

Ölene kadar savaş!

Da, nereye kadar ölüm?

Otuz yılda 40 bin ölüm... Yetmiyor mu?

İki gün içinde ölüm tarlasında açan Türk-Kürt; asker, PKK'lı yeni gelincikler de yetmeyecek, daha fazla ölüm gelecek. Nereye kadar ama, nerede durulacak?

İki taraf için de stratejik hedeflerde hiçbir başarı şansı yoksa insanı piyon gören o lânet olası "taktiksel hesaplarla" bir sonuç alma ihtimali var mı? Buna "evet" diyemiyorum ne yazık ki.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

'Önce insan' demedikçe

Nabi Yağcı 27.10.2011

Kanayan yaraya bıçak sokmak...

Van depremi bir büyük felaket oldu. Acılara çare olamayacağı için sözün gerçekten bittiği yer burası belki de. "Geçmiş olsun" desen olmuyor, demesen olmuyor. Bu kaçınıcı deprem felaketi ve hep aynı sorumsuzluklar tablosu var kaşımızda, geçmiş olmuyor yani.

Onca insanın kaybını, halen enkaz altında nefes almaya çalışanları, çoluk çocuğunu, yakınlarını kaybedenlerin yıllar boyu katlanmak zorunda olacakları yürek acılarını, bastıran acı soğukları düşünürken yetmezmiş gibi bir de ırkçı nefret söylemiyle karşılaştık.

Bir iki tv programıyla sınırlı da olsa dile gelmiş olan bu ırkçı nefret söylemlerini burada ne tekrar etmek istiyorum ne de bu zavallı sözlerin zavallı sahiplerinin adını anmak. Yüzleri kızarmayan bu utanmazlar hepimizin yüzünü öyle bir kızarttılar ki deprem felaketinin içimizde açtığı yaraya bıçak soktular. Bu sözcüğü iktisatlı kullanırım ama şimdi tam yeridir, **bu zihniyet tipik faşist zihniyettir. Ellerinden gelse Hitler'in Yahudilere yaptığıнын aynısını Kürtlere yapacak, bir halkı gaz odalarında topyekûn yok etmek isteyecekler. Ellerinden gelmediği için doğanın bu yöre halkına verdiği acı nedeniyle Tanrıya duacı olmakla yetiniyorlar.**

Bu ırkçı nefret zihniyeti midemi bulandırıyor.

Ama bu bulantı duygum yeni değil. Batıda yaşıyorsanız ve çevrenize duyarlı biçimde kulak kabartıyor, sözcüklerin "edasını" yakalayabiliyorsanız ırkçı nefret söylemlerinin hiç de yeni ve arizî, gelgeç olmadığını görebilirsiniz. Bir tv programında bir sunucunun veya bir konuşmacının dile getirdiği bir söz yalnız o kişiye

özgü orijinal bir söz olamaz.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Hâlâ düşünce ve siyaset suçu...

Nabi Yağcı 29.10.2011

İnsana saygı, soyut bir şey değil, içi insana dair her şeyle doludur. Yaşam hakkı en önce gelir. Tüm dinler, "insanı öldürmeyeceksin" der. Yaşam üzerinde kimse mutlak tasarruf hakkına sahip değildir. Öldürmeyeceksin pasif bir değer ölçütüdür, yalnız öldürmemek değil bugün insanı yaşatmak gibi aktif bir sorumluluk da var. Deprem gibi doğal felaketlerdeki ihmalleri işte temelde bu nedenle eleştiriyoruz. Hatta aynı nedenle bunlara "ihmal" gözüyle bakmıyor, bu tür ihmalleri insana karşı işlenmiş bir suç olarak görüyoruz.

Çürük yapı inşa eden müteahhit sorumlu bulunup yargılanıyor, hapsediliyor da iktidar sahiplerinin, siyasilerin suçu yok mu? Olduğunu yazdık, tekrarına gerek yok. Var olmasına var da karşılığı, yaptırımı önemli.

Yaptırımı ise demokrasinin işlerliğine ve derinliğine bağlı. Başka deyişle insan hak ve özgürlüklerine saygıya.

Ne kadar demokrasi o kadar insan hakkı; Ne kadar insan hakkı o kadar demokrasi...

Peki, bizdeki ne kadar?

Bu ülkenin insanları olarak maalesef bir gram demokrasi için bir çuval keçi boynuzu yemek zorunda kalıyoruz. Aktif siyasi yaşamım boyunca yani 1960'lerden bugüne bu gerçeğimizin canlı tanıklarından biriyim. "**Düşünce suçu**" diye bir suçun olamayacağını anlatabilmek için yazdıklarımız çuvallar doldurur. İşte bunun için bir çuval keçi boynuzu diyorum.

Düşünce suçu diye bir suçun olamayacağını anlatan yazılar aslında dünyanın dönüyor olduğunu anlatmak kadar nfile bir çabaydı. Ama bizim ülkemizde buna zorunluyduk.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Kötü gidişat

Nabi Yağcı 31.10.2011

Prof. Dr. Büşra Ersanlı ve yayıncı **Ragıp Zarakolu**'nun da KCK operasyonları kapsamında gözaltına alındığı haberini okudum. Can sıkıcı. Bu operasyonlarda birçok kişi gözaltına alındı ama insan adını bildiği veya yakından tanıdığı isimlerle karşılaşınca daha çok dikkat kesiliyor. Ragıp Zarakolu'nu gençlik yıllarımdan beri iyi tanırım. Sevdiğim bir dostumdur. Kendini yetiştirmiş iyi bir entelektüeldir. Kalemimi tarihî gerçeklerle yüzleşmek

için, halkların özgürlüğü için kullandı hep. Ermeni meselesinin aydınlanması, Kürt sorunu en yoğun ilgi konularıydı. Gözaltına alınma gerekçesi "terör" ise, terörle uzaktan yakından ilgisi olmadığına hiç kuşku yok.

KCK operasyonlarının yanlışlığını başından beri tekrarlayanlardan biriyim. Diyarbakır'da KCK davasının ilk celsesini de izlemiştim, daha açılır açılmaz haksız, çürük bir dava olduğu besbelliydi. Halkın seçilmiş temsilcilerini içeri atmanın siyasetin alanını daraltmaktan başka sonuç vermeyeceğini görmemek için kör olmak gerekirdi.

Fakat ne yazık ki körlük sürüyor.

KCK operasyonlarının kapsam alanı gitgide genişliyor. Kürt sorununda hükümetin siyasetini desteklemeyen herkese uzanma eğilimi gösteriyor. Bu kaygım Başbakan'ın basını milli birlik konusunda sorumluluğa davet eden konuşmasıyla artmıştı, son operasyonlarla daha da arttı. Üstelik basında bu operasyonları destekleyen kalemlerin sayısı da az değil. PKK'nin Çukurca saldırısı gibi saldırılarıyla bu tür destekler daha da çoğalacak.

Yani;

Böyle giderse daha fazlasından vazgeçtim varolan demokrasinin dahi daraldığını görebiliriz.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Yeni anayasayı tutuklular yapsın bari..

Nabi Yağcı 03.11.2011

Böyle giderse öyle olacak.

Prof. Dr. Büşra Ersanlı'nın tutuklama kararı veren hâkime söylediği söz, bu ülke açısından tam anlamıyla bir kara mizah. Prof. Ersanlı, çıkarıldığı mahkemede "Beni tutuksuz yargılayın ki Meclis Anayasa Komisyonu'ndaki çalışmalarımı aksatmayayım" diyor. Ülkesiyle ilgili böylesine sorumluluk duyan bir düşünce insanı "terör" gerekçesiyle gözaltına alınıyor ve gözaltı ile de yetinilmeyip yargı tarafından **tutuklanıyor**.

Türkiye'nin önünde yeni anayasa yapmak gibi bir sorun var, hükümet çalışmalara bitiş tarihi bile veriyor, TBMM'de ise bir Anayasa Komisyonu var ve çalışmalarını sürdürüyor. Fakat öte yandan bu komisyonun bir üyesi tutuklanıyor ve çalışamaz hale getiriliyor.

12 Eylül Anayasası'nı, içindeki gericiliği bir yana koyup her şeyden önce süngü gücüyle yapıldığı için eleştiriyoruz. Dünyanın en iyi anayasası olsaydı bile bu anayasanın süngü gücüyle yapılmış olması bu belgeyi "anayasa" olarak görmememiz için yeterli olurdu. Düşünce ve ifade yani siyaset yapabilme özgürlüğünün olmadığı veya kısıtlandığı koşullarda anayasa yapmaya kalkmanın kendisi kara mizahtır. Anayasalar yapıldığı o toplumun farklı toplumsal kesimlerinin ve tek tek insanların ortak yaşamlarını düzenleyen sözleşmeler demek ise eğer, tarafların hepsi o masa etrafında olmalıdırlar. Yalnızca oturmak da yetmez, düşüncelerini korkusuzca ifade edebilmelidirler.

Demokratik bir anayasadan söz edeceksek, böyle bir anayasa yapma koşulları var mıdır bugün?

Aydınların “terör”, “KCK” nedenleriyle tutuklandığı ve bu süreç böyle sürdüğü durumda hayır. Bu koşullarda anayasa tartışması yapmaya hiç gerek yoktur.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

KCK ve statüko (1)

Nabi Yağcı 05.11.2011

Sınavdayken de öğrenilebildiğini her öğrenci kendi deneyimiyle bilir. Değişimin dinamik mantığını sınav içinde öğrendiğimiz bir zamanı yaşıyoruz. Bu zaman 2000’li yıllarda kendini açıkça duyuran bir zaman. Önceki zamanlardan farkı değişimin bir günde, bir ayda, bir yılda gerçekleşen değil sürekli bir hâl almış olması, başka deyişle “**sürekli değişim**”. Ne var ki, kendimize devrimci, liberal falan da desek gündelik mantığımız sürekli değişimi kavrayacak biçimde yapılanmış değildir.

Hatırlayalım. Değişim isteyen aydınlar içinde de bu 2000’li yıllar boyunca ayrışmalar yaşandı. Kemalizm, laikçilik eleştirisinde blok görünüm veren aydınlar mesele başörtüsüne gelince çatladılar, “hizmet verenler takamaz, alanlar takar” gibi bir uzlaşma formülü ortaya çıktıysa da tutmadı, tutamazdı da, zira gerçeklik başkaydı ve formüllere sığmıyordu. Hayat kendi yolunu izleyerek kendi yatağını buldu. Bu tartışmanın en azından ateşi söndü. Bir başka ayrışma “Ermeni soykırımı” meselesinde yaşandı. Tarihî gerçeklerin peş peşe sökün etmesi bu tartışmanın da alevini aldı, Ermeni soykırımı bugün daha rahat telaffuz edilir oldu.

Kürt sorunu ise halen aydınlar ve kamuoyu içinde en önemli ayrışma konusu.

Nereden nereye gelindi?

Çok mesafe kat edildiğini en başta altını çizerek söylemek gerek. Kısaca söylenirse “Kürt yoktur”dan bugün Kürtlerin özerklik haklarını tartışma noktasına geldik. Şimdilerde bu klişe yeniden canlandırılmak istense de “terör örgütü” eklemesi kullanılmadan PKK’den söz edilmezken bugün yalnızca Kürt değil PKK realitesinden söz edilebiliyor.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

KCK ve statüko (2)

Nabi Yağcı 07.11.2011

KCK operasyonlarına karşı tutum alma aydın kamuoyu içinde yeni bir ayrışma dalgası yarattı. Bu durum olağan sayılmalı. Önceki yazımda söylediğim gibi askerî vesayet rejiminin dikişleri söküldü, şimdi sıra yapının yeniden kurumuna geldi.

Sökmek kolay yeniden dikmek zordur.

Her şeyden önce elinizde bir model olmak zorunda. Sökülen eski kumaştan dikeceğiniz elbise eski modele göre mi olacak, göbeklendiğiniz için pantolonunuzun dikişlerini genişletmekle mi yetineceksiniz, yoksa eski kumaştan yeni bir pantolon mu dikeceksiniz? Ya da onu da beceremeyecek, "pantolon uyduramadık, gömlek verelim" demekle mi yetinilecek?

Aslında dünyada yaşanmakta olan ve kendini ekonomik kriz olarak dışa vuran sorun da aynı: Tarihsel küreselleşen dünyada ulus-devlet modelinin alternatifi olabilecek, halkların, toplulukların **kendi geleceklerini kendilerinin belirleyebileceği** yeni bir demokratik yönetim modeli nasıl bir şey olacak? Tahrir Meydanı'ndan Wall Street'e kadar sokakların da sorduğu soru aynı.

Bu soruyu rahat koltuklarımızda oturarak tartışmak kolaydı, liberal, sol derinliklerde laf etmek kolaydı ama alışageldiğimiz koltukları da altımızdan çeken hayat içinde tartışmak, tartışmaktan çok olması gereken konusunda açık tutum almak zor.

Sıra kendi statükomuzu yıkmaya geldi.

Eleştirek de, bildik bileli tepemizde koruyucu fanus gibi duran devlet şemsiyesi dışında temiz havaya çıkabilecek miyiz? Hele Türkiye gibi bir ülkede vesayet rejimi altında yetişmiş, bir baba bir vasi olmadan yürümekten korkan insanlar olarak işimiz bu noktadan sonra hiç kolay değil.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Fikir özgürlüğüne sınır olmaz

Nabi Yağcı 10.11.2011

Bazı konularda otuz sene öncesine dönmek can sıkıcı. Bir yandan değişimden söz edelim, öbür yandan değişimin motor gücünü görmeyelim, olur şey değil. Başbakan "KCK operasyonları devam edecek" dedi ve bu operasyonları eleştirenlere KCK'nın ne olduğunu bilip bilmediğimizi sordu. Herkes kulaktan dolma bir şeyler biliyor fakat acaba bilmemizin ve bildiklerimizi tartışabilmemizin koşulları var mı? Yani fikir özgürlüğü var mı?

KCK'yı bırakalım, esas mesele daha geniş planda Kürt sorununu tartışabilmemizin, korkusuzca, özgürce tartışabilmemizin koşullarına sahip miyiz?

İki yazıdır üstünde durduğum Kürt sorununun çözümü için model oluşturmak fikri üstüne birçok soru geldi, açmam isteniyor. Ama önce soralım, acaba bugün yeni koşullarda Kürt sorununun çözümünde her tür çözüm formülü yasal bir kovuşturmaya uğramadan tartışılabilir mi?

Sanmıyorum. Örneğin bugün yasal kovuşturmaya uğrama kaygısı duymadan ne federasyon, ne eyalet sistemi ne özerklik tartışmaları yapılabilir. Bırakalım yazıp çizmeyi etrafımda gördüğüm tedirginliği söyleyeyim: Telefon konuşmalarında Kürt sözcüğü geçmemesine özen gösteren insanlar var, konuşurken birbirlerini uyarıyorlar, bilgisayar üzerinden dinleme takibine uğramamak için.

Acaba iktidar, iktidara yakın yazarlar bu tedirginliğin farkında mı?

Sanmıyorum. Çünkü ne yazık ki, eski ama eskimemiş olduğu görülen en eski sopaya sarılıyorlar. "Sınırsız fikir özgürlüğü olmaz" bayat lakırdısına.

Siyasi hayatımız bu düşüncenin demokrasi ile bağdaşmaz olduğunu anlatmakla geçti. Yeniden başa dönmek insanda derin bir bıkkınlık, bezginlik duygusu uyandırıyor.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Predatorlar da geldi

Nabi Yağcı 12.11.2011

Seyirciler perde arasında çerezlerini yediler, çaylarını, kahvelerini, içkilerini içtiler seyirci olmanın hazzı içinde rahat koltuklarına geri dönüp heyecanla yeni perdenin açılmasını bekliyorlar. Helecanlılar, kulaklarına yeni perdede hiç görmedikleri yeni şeyler görecekları söylenmiş.

Bekliyorlar.

Biraz nazlandıktan sonra nihayet perde açılıyor.

Sahnedede gerçekten yeni şeyler var. Uçağa, topa, tüfeğe benziyor ama şimdiye dek bunlar gibilerini hiç görmemişti seyirciler. Görmemişliğin helecanyla ayağa fırlıyor, delicesine, avuçları yırtılırcasına alkışlıyorlar. Kendinden geçip bayılanlar da var.

Salonun dört bir yanından değişik tonlarda ama aynı çığırış yükseliyor:

Bitir, bitir, bitir...

Bu kez bitir...

Bu kez biteceğine, bitirileceğine dair yükselen imanla helecan giderek tepe yapıyor, çığırışın temposu artıyor. Bitir, bitir...

Bitmez diyenler de var ama yükselen koronun giderek güçlenen sesi içinde onların sesi giderek duyulmaz oluyor. Hatta onlara bakışlar soğuklaşıyor, düşmanlaşıyor.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

BDP'nin kapatılması cinayet olur

Nabi Yağcı 14.11.2011

KCK operasyonlarının yakın ve hatta dolaysız hedefinin BDP olduğu gün gibi aşikâr. Ama bunun için önce BDP'nin demokratik kamuoyundan tecrit edilmesi gerekiyor. KCK operasyonlarının propagandif hedefi de bu. KCK adına yapılan her eleştiri aslında BDP diye okunmalı. Zira bu operasyonda gözaltına alınanların,

tutuklananların büyük çoğunluğu BDP üye veya yöneticisi. Dolayısıyla KCK operasyonlarına verilecek destek bilinmelidir ki BDP'nin kapatılmasına verilmiş destektir. Bunun başka bir anlamı yok.

BDP'yi kısıpaca alma, bıktırma, bezdirmenin bu partinin yeniden Meclis'i terk etmesi sonucunu doğurabileceğini akllı başında herkes görebilir. Şu anda olmakta olan bu... Umalım ki BDP bu tuzağa düşüp Meclis'i terk etmez. Ederse doğrusu daha önce Meclis'i terk ettiğı için BDP'yi eleştiren, dön diyen bizlerin artık eleştirmeye fazlaca hakkı olmaz.

Sırada BDP'nin kapatılması mı var?

Bu tehlikeli gidişe dikkat çeken yazarlar var. 11 kasım tarihli *Zaman* gazetesinde İhsan Dağı "Sırada BDP'nin kapatılması mı var" başlıklı yazıda önemli tesbitler yapıyor iktidarı, kamuoyunu, Kürtleri uyarıyor. Yazıyı görememiş okurlarımla paylaşmak istedim. Uzunca bir bölüm aktaracağım.

"Artık bıçak sırtı bir yerdeyiz" diyerek söze giren İhsan Dağı topyekûn savaş histerisine tutulan iki tarafın çıkmazını sergiledikten sonra şu tesbitleri yapıyor:

"Bu cendereden çıkışın yolu, silahlı güçlere karşı siyasetin, yani toplumun özerkliğini ve özgürlüğünü savunmak.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Mesele bu mu?

Nabi Yağcı 17.11.2011

Salı günkü *Taraf* ilginçti doğrusu. Yalnız bana öyle gelmedi, gelen telefonlardan anladığım kadar okurlara da öyle gelmiş. Ahmet Altan "Eleştiri" başlıklı yazısında *Taraf* yazarlardan bir grubun "Biz, devletle mücadele eden bir örgütü eleştirmeyiz devleti eleştiririz" görüşünde olduğunu söylüyor. Bu takdim edişten rahatsız olduğumu söylemeliyim. *Taraf* içinde Kürt sorunu ve PKK konusunda farklılıklarımızın olduğu açık, okurlar da görüyor zaten. Farklılıkların olması çok doğal, istenilendir de. Karşımızda çözümü hiç de kolay olmayan bir sorun var, olgunun farklı yanlarını öne çıkaran farklı yaklaşımlar çözüme fikri katkı sağlar, eğer hakkı verilirse. Kaldı ki *Taraf* bir gazete, bir siyasi partinin yayın organı değil, elbette farklılıklar olacak.

Ne var ki bu farklılıkların "devleti mi, PKK'yi mi eleştireceğiz" gibi bir noktadan kaynaklandığı şeklindeki bir algının yaratılması bana doğru gelmiyor. Hatta böyle bir algının doğmasının *Taraf'a* haksızlık olacağını düşünüyorum. Yazarların yazılarını hepimiz okuyoruz, meselenin bu ya da bundan ibaret olduğunu sanmıyorum. Karşımızdaki sorunu aşırı basitleştirmek olur bu. PKK eleştirilemez gibi düşüncede olan bir yazar varsa bu açıklıkta yazar, tartışırız. Bana göre kimse, hiçbir örgüt eleştiriden muaf olamaz, eleştirilir elbette. Eleştiriyoruz da. Eleştiriden kimse ölmez.

Kanımca mesele eleştiride değil, PKK ve Kürt sorununun çözümü konusundaki farklı

değerlendirmelerdedir. Bunun üstüne gider ve farklılıklarımızı açabilirsek bir katkı yapmış oluruz.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Adil olmak zor zanaat

Nabi Yağcı 19.11.2011

Kolay olsaydı kutsal kitaplara, peygamberlere gerek olmazdı. Ama kutsal kitaplara, peygamberlere rağmen toplumlarda adalet duygusu hâkim duygu olamamıştır. Eşitlik nosyonu keşfedilmiştir, tıpkı özgürlük gibi ama her zaman bazıları daha eşit, bazıları daha özgür olmuşlardır. Kardeşiz dendiği yerde kardeş kavgaları eksik olmamıştır.

Şiddete karşı oluş da bu bapta mütalaa edilmelidir.

Şiddet uyguluyor diye iki tarafa da eşit mesafede karşı çıkmak, eşit mesafede durmak iki taraftan da saldırıya uğramak açısından en zoru gibi görünse de aslında etik açıdan en kolayını seçmek demektir. Oysa asıl zor olanı ahlaki olarak karşı olmanıza rağmen (şiddete) eşit mesafe koymamak, eşitsiz durumda olanın yanında olmaktır. Bu tutum ahlaktan farklı olarak etik tutumdur. Zira böyle yapmak muktedir olduğunuz imkânı kullanmak anlamına gelir, öteki ise tutumsuzluktur.

Eşit mesafede durma yaklaşımındaki yanlışın görülmesini şiddete karşı olma gerekçesi gölgeler. Zira buradaki yanlış, şiddete karşı çıkmamanın rahatlığıyla eşitsizliğe karşı tutum almadığımızı, aksine bilmeden de olsa eşitsizliği gizlediğimizi görememektir. Ortada bir eşitsiz hâl varken tarafların aynı günahı işlemesi bizi aldatmamalı. Günahkâr diye iki tarafa da karşı olmak günah olgusu nedeniyle “ahlâki” bir duruş olabilir ama eşitsizliği gizlediği için etik tutum sayılamaz.

Buradaki korku, korkumuz “günaha bulaşma” korkusudur. Benim “steril demokratlık!” dediğim temelde bu korkunun ürünüdür. He zaman doğrunun tarafında olmak refleksinin sonucudur. Bu refleks aslında iyi bir reflekstir, iç eleştiriyi canlı tutar ama hayat ne yazık ki steril değildir. Bu nedenle ilkeler önemlidir ama hayat ilkelerin içine tıklamaz. Aynı nedenle öğretici olan doğrularımız değil yanlışlarımızdır.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Yanıltıcı üç argüman

Nabi Yağcı 21.11.2011

PKK realitesi ve devlet ilişkisinde gerçeği görmemizi engelleyen ya da zayıflatan **yanıltıcı üç argümanın** olduğunu düşünüyorum. **Birincisi** üstünde geçen yazımda durmuştum.

Şiddet olgusuna yaklaşım tarzı.

Daha 1985'lerde bazı Kürt örgütleri de içinde "PKK terör örgütüdür" tanımlaması yapanlar vardı, buna karşı çıkarak, "Terör eylemleri yapmakla birlikte PKK silahlı mücadele stratejisi izleyen bir Kürt örgütüdür" tanımını ileri sürmüştüm. O tarihlerde PKK bir avuç aydından ibaretti fakat örneğin Baader-Meinhof gibi bir terör çetesi de değildi. Buna rağmen silahlı mücadeleyi doğru görmediğimiz ve sol içi şiddet uyguladığı için PKK ile ilişkiyi reddetmiştik. Bugün de geçmiş bu tutumumuzu doğru görüyorum.

PKK ile ilgili bu tanımım bugün de kendi açımdan geçerli. Bugün de silahlı mücadeleye ve şiddete şiddetle karşıyım ama PKK'yi aynen dünkü gibi "terör örgütü" olarak görmüyorum. Dahası bugünün PKK'si dünkü gibi bir avuç aydın hareketinden ibaret bir örgüt de değil. Kürt halkının önemli bir bölümünün desteklediği bir hareket. O nedenle sosyolojik bir gerçekten söz ediyoruz. Böyle görmek PKK'nin şiddetine, özellikle sivillere yönelik eylemlerine göz yummak anlamına gelmez. Bu eylemler açıkça cinayettir.

Günahkâr Stalin!

İkinci yanıltıcı argüman solculuk üzerinden yapılan eleştirilerde yatıyor. PKK'nin şiddet yöntemlerine başvurması Stalinci sol bir örgüt olmasıyla açıklanıyor. PKK'yi eleştirmek için solu eleştirmek moda oldu.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Neler oluyor?

Nabi Yağcı 24.11.2011

Hayatta demeyeceğim, bizlerde. Yazılanların ötesinde bir şeyler mi var? Çok kişi bunu soruyor bana. Sormakta haklılar, ben de aynı soruyu soruyorum.

Yapmadığım tartışmayı yapmış gibi gösteren, kendi yorumunu tırnak içinde benimmiş gibi aktarıp okurda hakkımda yanlış bir algı yaratan, "Aysel Tuğluk'un favori yazarları" gibisinden düzeysiz göndermeler içeren ifadeleri; yazdıklarımı ısrarla anlamazdan gelip neredeyse şiddeti savunduğumu ima eden, eli bağlı boksör benzetmemden doğal olarak akla ilk gelen şey baskıcı iktidarlar iken boksörü "bombacı" yapan çarpıtmayı, saygı sınırlarını zorlar hale gelen dili doğal bir eleştiri olarak kabul etmem mümkün değil.

Ahmet Altan'ın "Utan PKK" yazısıyla ilgili bir yazım internet ortamında var, bir tartışma nedeniyle yazmıştım, yemekte söylediğim onun tekrarıdır, merak eden bulur. Orada dili eleştiriyorum. Ama kendine yönelik tehdidi mazur görüyormuşum izlenimini yaratacak biçimde "tahmin ediyorum Nabi öyle düşünmüştür" diyerek kendi yorumunu bana maleden Miroğlu'nu kınıyorum. İnsaf yahu. Bir insanın canına yönelik tehdidi nasıl mazur görebilirim?

Ama neden böyle yapılıyor?

Tepkileri başlatan yalnızca iki cümle. "KCK operasyonlarına destek BDP'nin kapatılmasına destek vermektir" ve "Taraf'ın çizgisine eleştirim var". Başka ne demişim de bu saldırı furçasına yol açıldı? Bu nedenle herkes "neler oluyor" diye soruyor haklı olarak. Bu arada yalnız soru değil çokça dostluk mesajları aldım, minnettarım,

teşekkür ederim.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

'Kim demokrat kim steril'

Nabi Yağcı 26.11.2011

Devlet-Kürt sorunu ve PKK meselesinde yanıltıcı üçüncü argüman üstünde durmadan önce tartışmalarımızdaki metot meselesine değinmek istiyorum.

24 kasım tarihli *Zaman* gazetesinde Etyen Mahçupyan "Kim demokrat kim steril" başlıkla yazısında son günlerdeki tartışmaya değinmiş. Konuyu gerçekten tartışıp zenginleştirmek açısından çok yararlı. "Asimetrik bir sorunun simetrik çözümünün olup olamayacağı" meselesi gerçekten de tartışmaya değer bir mesele. Bu konuyu gelecek yazımda da işleyeceğim.

Fakat önce bir yaklaşım tarzına itirazım var. Farlıklarımızı netleştirmek, daha da açmak için tartıştığımı yazdım, yani gri tonları ortaya çıkarmaya çalışmalıyız. Oysa Etyen genellemeler yaptığı için farklılıkların, nüansların görülmesi ve tartışılmasına katkı vermiyor.

Açayım.

"Bir taraf şöyle demekte: "Her türlü şiddete karşıyım" diyenler aslında steril bir demokrasi yapıyorlar." Diğerlerinin görüşü ise şu: "Ben mağduru eleştirmem" diyenler aslında steril bir demokrasi yapmakta" demiş Etyen Mahçupyan.

Ben tartışmanın bu olduğunu düşünmüyorum, en azından bu genelleme beni içermiyor, yazdıklarımı tekrarlamaya gerek yok; bu bir; henüz tartışırken daha en başta kanatlar, taraflar görmek de yanlış, bu da iki.

Tartıştığım meseleyi bir kez daha özetleyeyim: Her tür şiddete karşı olma doğrusundan çıkarak "eşit mesafede durma" yaklaşımını yanlış buluyorum. Mağdur da eleştirilir bana göre, ama mağduru da eleştiriyorum derken istemeden de olsa zalimi, eşitsizliği gizlemeye yol açacağı için steril yaklaşımları sakıncalı buluyorum. Mağdurun yanlışlarını eleştirmek ama yanında olduğumuzu açık seçik gösterebilmeyi başarmamız gerek diyorum. Bu başarılmazsa mağdura yanlışları da gösterilemez, empati kurulamaz, zaten ince olan iplik kopar diyorum.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Güven asimetrisi

Nabi Yağcı 28.11.2011

24 kasım tarihli *Zaman* gazetesinde Etyen Mahçupyan'ın "Kim demokrat kim steril" yazısına değinmiş ve önce yaklaşım tarzına itirazımı söylemişim. Yazıda üzerine gidip derinleştirdiğimizde bakışımıza genişlik katabilecek ve önemli bulduğum bir ayrım var.

"Yaşanmışlıklar ve sorunu yaratan sorumlulukların asimetrik bir durum yarattığı ne denli doğruysa, çözüme yönelik sorumlulukların da o denli simetrik hale geldiğini görmezden gelemeyiz. Diğer bir deyişle 'sorumluluk yükü' sorunun yaratılmasında ve çözümünde ille de paralel gitmiyor. Nitekim şiddet de, yine sorunun ifade edilmesinde ve çözümünde, aynı düzlem üzerinde yer almıyor. Basit bir örnek vermek gerekirse, 'PKK olmasaydı devlet Kürt sorununu görmeyecekti' denmekte. Bunu sınama şansımız yok, çünkü belki PKK farklı bir strateji uygulaysaydı da yine devlet bu noktaya gelebilirdi. Ama önermeyi doğru kabul edelim..."

Tam da burasını açmış olsaydı Etyen dedim okuduğumda. Umarım açar. O ise sonuca çabuk atlamıştı ve bana doğru görünmedi çıkarsaması, eleştirdim. Sorunun gri yanlarını görebilmek için asimetri-simetri denklemi üstünde duracağım.

Sorunu yaratan asimetrik durum ve sorumluluk ile çözümü mümkün kılacak simetrik sorumluluk arasında sanki bir kayıp halka veya trafikteki deyişle kör nokta var. Gördüğümüzü sanmakla birlikte gerçekte görüş ufkumuzun dışında kalan şey.

Duyarlılık noktası

Anlatmak istediğim şeyin tümünü kavramasa bile görünmezi görünür kılmak için bu kör noktaya "ilk duyarlılık noktası" diyeceğim. Bu nokta teorik, sosyolojik ve siyasi analizlerin dışında kalan bir nokta. Diyelim ki psikolojinin, sosyal psikolojinin alanı içinde.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Kürtlere rağmen sorun

Nabi Yağcı 01.12.2011

Ağıtlara, deyişlere sızmış olan insanlık ayıbı Dersim katliamı muhafazakâr bir partinin genel başkanı ve Başbakan Tayyip Erdoğan'ın ağzında tarihin dile gelmesiyle kendini bir kez daha duyurdu. Bu katliamı dile getiren ilk kişi değil kuşkusuz ama dile getiren ilk başbakan ve özür dileyen ilk devlet adamı olarak Tayyip Erdoğan'ın tarihe iz bıraktığına kuşku yok.

Yalnız bu değil, daha önemlisi, Dersim nedeniyle yapılan yüzleşme çağrısı, Başbakan'ın niyetinden bağımsız olarak 1915 nedeniyle Ermeniler, varlık vergisi uygulamaları gibi uygulamalarla zulmedilen Yahudi, Rum ve tüm diğer azınlıklara karşı da yüzleşme davetidir aslında.

Yalnız bu da değil komünistlere, sosyalistlere yapılan zulüm karşısında da özür borcu vardır. TKP önderleri Mustafa Suphilerin Karadeniz'de hunharca katledilmesi nedeniyle de devlet özür borçludur.

Yüzleşme öyle bir şey ki tek yüzü yok

Herkesi de kendi geçmişiyle yüzleşmeye davet edicidir. Şeyhi Sait İsyanı'yla ilgili TKP'nin ve Komintern'in o tarihlerdeki ve sonraki Kürt sorununa bakışını kendi yanlışımız olarak birçok yerde eleştirdim. Geçmiş tarihlerde de TKP içinde parti adına özeleştiriler yapanlar oldu. Fakat Dersim katliamı nedeniyle açıkça, apaçık kolektif olarak özür dileme borcumuzu ortadan kaldırmıyor bu özeleştiriler.

Bu nedenle kendi adıma ve bu duygularımı paylaştığına inandığım yoldaşlarım, dostlarım adına Dersim katliamına TKP'nin yanlış bakışı nedeniyle açıkça özür diliyorum. Ne var ki bu borç yalnız sözle değil bugün Kürt halkının yanında olarak ve baskılara karşı durarak ve dünkü yanlışla neden olan Kemalist milliyetçiliği bugün de eleştirerek, vesayetçi devlete karşı çıkarak ödenir.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Milliyetçi asimetri

Nabi Yağcı 03.12.2011

Önce gerekli saydığım bir parantez açmalıyım. Solu tartışmak yeni değil ama tam da siyasi hayatımızda bir otoriterleşme tehlikesi varken, BDP üstüne yoğun operasyonlar gelirken birdenbire solun tartışılması öne çıktı. Bu beni rahatsız ediyor. Sınırları belirsiz operasyonlara karşı durmanın öne çıkması gerektiği bir zamandayken solu tartışmayı öne çekmeyi yanlış buluyorum.

Kuşkusuz solun yenilenme gereksinimi yeniden ama daha ciddi daha sistematik biçimde masaya yatırılmalı. Pek çok sohbetimde bu acil ihtiyacı yalnızca benim hissetmediğimi gördüm. Buna yanıt vermeliyiz elbette ama geçerken değinmelerle değil.

Kendi düşüncelerimle ilgili gerçekte beni tarif etmeyen bir algının yaratılmasından rahatsız olduğum için hiç hoşuma gitmese de ne düşündüğüm üstüne birkaç şey söylemek için bu parantezi açma ihtiyacı duydum. Ama yine de güncel siyasetten kopmadan yapacağım.

Hâlâ bir hayalim var

"Her tür milliyetçiliğe karşıyım" önermesi benim için de doğrudur, ben kendimi dünya vatandaşı sayıyorum. Bir gelecek hayalim var, eşitlikçi, adil, sömürsüz, barışçı, sınırların olmadığı, herkesin dünya vatandaşı olduğu bir dünya. Ben hâlâ o dünyaya sosyalizm, komünizm diyorum. Ama dünden farklı olarak o dünyayı tarif de etmiyorum, tarihin tekerleği mutlaka oraya götürecektir de demiyorum. **Olmalı diyorum.**

Geçmişin eleştirisine girdiğimizden beri, daha Sovyetler Birliği ayaktaiken 1987'lerde cezaevinden "artık Leninizm aşılmıştır" diye yazdığım zaman da gelecekle ilgili hayalimi hiç terk etmemiştim. Dogmatik solu eleştirirken de sürekli "kendini yenilemiş bir sola" olan acil ihtiyaçtan söz ettim. Solun yenilenmesi üstüne çok

vardır, ama solun, sosyalizmin bittiğine dair tek bir cümlem bile yoktur.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Demokrasiyi araçsallaştırmak

Nabi Yağcı 05.12.2011

“Özgürlükler sınırsız olmaz” klişesinin devamı olan bir klişe daha var: “Demokratik özgürlükler onu boğmak için kullanılamaz” klişesi. Sırf çok tekrarlandığı için insanın kulağına mantıklı gibi gelen bu önerme, gerçeklikle bağı olmadığı, bu bağ koparıldığı için yanlış. Yanlış olmasının ötesinde tehlikeli biçimde yanıltıcı da.

Bana tarih boyu bir tane toplum gösterin ki demokrasi ve özgürlüklerin çokluğu nedeniyle boğulmuş olsun. Gösteremezsiniz. Durum tam tersidir çünkü. Bu klişe aklıktan ölme sınırında olan Afrikalı bir çocuğa “çok yeme sonra obez olursun” demeye benzer.

Gerçeklikle ilişkisi olmadığı halde bu klişe neden bu denli sık kullanılıyor?

Demokrasi korkusundan

Fakat ilginç olan şu ki, demokrasi açlığı içinde olanlarca da bu klişe tekrarlanıyor. Yani amaç hâsıl olmuş, klişe yabancılaştırma, aldatma görevini yerine getirmiş oluyor.

Oysa hepimiz biliyoruz ki tarih boyu demokrasi talebi muktedirlerin iktidar gücünü sınırlamak için gelmiş ve demokrasinin gelişmesi de bu yönde olmuştur. Kuvvetler ayrılığı ilkesinin doğması da böyle olmadı mı?

Fazla demokrasinin boğulma yaratabileceği endişesini taşıyan bir mantık demokrasiyi “amaç değil araç” gören bir mantıktır. Oysa demokrasinin amacı veya demokrasi amacı daha fazlasına varmaktır. Sol olarak burjuva demokrasisini “tu kaka” diye gördüğümüz için kendimize dönük eleştiri yapalı yıllar oldu. Artık tartışılan bu değil. Ama bu eleştirimizi de doğru anlamak lâzım, yani bu ülkede burjuva demokrasisi vardı da onu reddediyorduk değil. Nerede o günler?

PKK nedeniyle bugün solu, solun demokratlığını tartışanlar farkında mı acaba, burjuva demokrasisi solu değil Türkiye’yi, iktidarı eleştiriyor; AİHM, Avrupa Parlamentosu, Avrupa Konseyi, AB.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Yeni siyaset anlayışı üstüne

Nabi Yağcı 08.12.2011

Küyerel Düşünce Platformu'na bir yıl öncesinden "Değişim dinamiklerinin mantığı" üstüne bir söyleşi sözüm vardı. Kafamda soru olan bazı noktalar nedeniyle yerine getirememiştim, ama devlet-PKK konusundaki son tartışmalar bu noktaları aydınlatmaya yardımcı oldu. Sanırım yakın zamanda bu sözümü yerine getirebileceğim.

Son tartışmalarda gördüğüm şey değişimden çok söz eden arkadaşların bile değişimi, süreçlerin dinamik karakterine bağlı bir şey olarak değil programatik bir şey olarak görüyor olmalarıdır. Öyle olunca karşımıza dinamik değil statik bir siyaset anlayışı çıkıyor.

Siyaseti doğrular-yanlışlar dökümü üstünden götürmek kanımca aradığımız yeni siyaset anlayışına bizi taşıyor. Örneğin; "Kürt sorunu nasıl çözülür"ü tartışıyoruz, oysa **"Kürt sorunu nasıl çözülürse Türkiye'de ve bölgede demokratik değişime hizmet eder"** sorusunu sormak daha doğru olur. Buradaki mesele bu sorunun barışçı yollarla çözülüp çözilememesi değil. Elbette barışçı yollarla çözüm, ama Kürt halkının değişimci dinamiğini söndürmeden.

Şuna benzer: Çocuğunuzun terbiyeli yetişmesini istiyorsunuz o nedenle de her adımını ölçülü atması için ona açık veya örtülü yönlendirme yapıyorsunuz. Bu yönlendirmede amaç çocuğun terbiyeli olması gibi halisane bir amaç olmasına karşın bu yönlendirmenin dozunun çocuğunuzun içindeki "kendisi olma" yaratıcı dinamizmini öldüren bir baskı yarattığını fark etmiyorsunuz. Sonuçta ana kuzusu bir çocuk çıkıyor orta yere. Başka deyişle ona yanlış yapma ve kendi yanlışından öğrenme şansı tanımamış oluyorsunuz.

Devlete sadakat

Türkiye'de demokrasi ve değişim bağlamında temel meselemiz nedir?

Toplumumuzun demokratik tepkilerinin düşüklüğü değil midir? Siyasi toplumun gelişmemişliği, sivil toplumun, bireysel tepkilerin güdüklüğü değil midir? Kısacası demokrasimizin güdüklüğü yasal mevzuattan önce **"devlet baba"** zihniyetinin topluma içselleşmiş olmasıdır.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Fikre yasak, şikeye özgürlük

Nabi Yağcı 10.12.2011

Bu başlık son günlerdeki hâl ve gidişin encamını özetliyor. Futbolda şike yapanlara hoşgörü göstermede AK Parti iktidarı inanılmaz bir gayret içinde. Üstelik Başbakan AK Parti içinde çatlak yaratmayı dahi göze alarak yasanın istediği gibi çıkması için baskı yapıyor. Ama öte yandan cezaevleri hızla doluyor. Arada bir, iktidar sözcüleri ifade ve basın özgürlüğü için yeni yasal düzenlemeler yapılacağını açıklıyor iseler de ortada hiç bir şey yok, bu konuda acele etme ihtiyacını hiç duymuyorlar.

Futbolda şike yapmak yani halkı aldatmak gibi kamuoyunun hiç de hoşgörülü bakmayacağı bir ayıplı-suça karşı hoşgörülü olmada bu denli rahat olmak ama cezaevlerinin fikir ve ifade özgürlüksüzlüğü nedeniyle dolmasına duyarsız kalışın yarattığı derin çelişki kötü şeylerin de habercisi.

KCK operasyonları nedeniyle gözaltına alınan ama mahkemece serbest bırakılan **eski DEP Milletvekili Mahmut Alınak**'ın özel yetkili bir savcının itirazı üstüne bu kez tutuklandığını öğreniyoruz. Kendisiyle birlikte **Mehmet Ayata, Yalçın Sarıtaş ve Sabahat Zeynep Arıtaş** hakkında da yakalama kararı çıkmış.

Taraf yazarı Neşe Düzel'in PKK Avrupa Sözcüsü Zübeyir Aydar ve eski DEP Milletvekili Remzi Kartal'la yaptığı röportaj nedeniyle hakkında açılan dava karar aşamasına gelmiş. Yanlış bilmiyorsam Neşe Düzel hakkında açılmış başka soruşturmalar da vardı. Neşe Düzel kritik siyasi konjonktürlerde söylenmemişleri veya görülememişleri ortaya çıkaran tam isabetli cesur röportajlarıyla bilinir. Halkı aydınlatmak bir gazetecinin göreviyken, bunu yaptığı için Neşe Düzel cezalandırılmak isteniyor.

Dünkü basın haberleri içinde dikkat çekici bir başka haberi *Taraf*, "**Basın özgürlüğünde Suriye ile aynı ligdeyiz**" başlığı altında vermiş.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Sivil yok ki vesayeti olsun

Nabi Yağcı 12.12.2011

Onlarca yıl etrafınızda haki renkten başka bir şey görmediyseniz renk körü olur, başka renkleri ayırt edemezsiniz. Askerî vesayetin duvarı yıkılıp da içeri biraz ışık sızınca dünyamıza nur yağdığını sanabilirsiniz. İktidara yakın medyada bazı yazarlar AK Parti'nin son seçimlerden buyana gösterdiği otoriterleşme eğilimlerini göremiyor, eleştirenleri ise iyi şeyleri görmemekle suçluyorlar. Solculuk damarlarımız kabardığı için iktidarın yaptığı iyi işleri göremiyor muyuz?

Askerle boğuşurken, AB'ye katılma hedefinde kararlı dururken, reformlar yaparken, Kürt açılımı yapmaya kaktığında, kısmi Anayasa değişikliğinde, ekonomide vs. AK Parti iktidarının olumlu adımlarını destekleyenler demek ki iyi şeyler yapıldığında görebiliyorlardı, şimdi acaba ne oldu da görme kabiliyetlerini yitirdiler? Solculuktan ise o zaman da solcuyduk şimdi de. Değişen biz miyiz yoksa AK Parti iktidarı mı?

AKP artık devlet oldu

12 Haziran seçimlerinde sandıkların açılması henüz bitmemişken, gazeteden seçim değerlendirmesi istendiği için yazı yetişsin diye kesin sonuçları bekleyemeden yorum yazmıştım. Yazımın başlığı "**AK Parti artık devlet oldu**" idi. Bu başlıktaki yazıma "Bu da nereden çıktı" diyen arkadaşlarım olmuştu o tarihte.

Bu yorumum aslında yeni değildi. Henüz sandığa gitmezden önce internet ortamında bana yöneltilen, "AK Parti'nin bu seçimde tek başına iktidar olup olamayacağıyla ilgili bir soruyu yanıtlarken, "Asıl önemli olanı bu değil," demiştim; "önemli olan seçim meydanlarında **otoriter-milliyetçi** bir söylem tutturan AK Parti'nin bu siyasi propaganda çizgisine rağmen, kendi doğal oy sınırını yani yüzde 37'yi aşıp yüzde 45'lere varması halinde bu, durumun anlamıdır.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

'...gibi' olmak en kötüsü

Nabi Yağcı 15.12.2011

En kötüsü ama, '...gibi' olmak en kötüsü bile olamamaktır. Kötü gibi ama kötü de değil, iyi gibi ama iyi de değil, güzel gibi, güzel de değil... demokrasi gibi ama demokrasi de değil. Gibi yapmak bünye benzerliğiniz olmadığı halde bir şeyi taklit etmektir. Benzeme çabaları üstünüzden dökülür, başkasının elbisesinin ya kolu kısa gelir ya paçası, eteği uzun. Sırtır.

Görüntünün sakilliği bir yana daha da kötü olan şey benzemek istediğinize asla ulaşamamak, hep "...gibi" kalmaktır. **Çünkü sizdeki değişimi doğuracak sahici dinamikleri "...gibi" olmakla bastırmış, zayıflatmış, giderek öldürmüşsünüzdür.** "Ben oyum" diyorsanız, o olduğunuza inanıyorsanız, o olmaya çalışmazsınız. Güzel olduğunuza inanıyorsanız neden güzelleşme gayreti içinde olarsınız ki? Her şeyi bildiğinize inanıyorsanız neden bilmeye çaba harcayacaksınız ki? Yaptığınız her şeyin doğru olduğuna iman etmişseniz kendinizle neden yüzleşeceksiniz ki?

Kendinizi eleştirmeye, geçmişle yüzleşmeye ihtiyaç duymamaktan daha kötüsü var. Artık "...gibi" olmak yerleşik bir davranış biçimi halini almışsa kendinizi eleştirmeyi de, geçmişle yüzleşmeyi de "gibi" yaparsınız. Eleştiriyormuş gibi, yüzleşiyormuş gibi... Böylece eleştirinin de, yüzleşmenin de içi boşalır.

Boşalır çünkü kendimizi eleştirmek, geçmişle yüzleşmek gerçek, sahici bir ihtiyacın itkisiyle yapılmış değildir, öyle yapmanın iyi olacağı düşünüldüğü için yapılmıştır, geçmişten duyduğunuz sahici bir utanç, bir acı, bir anlama ihtiyacıyla değil.

Resmî siyaset, bizde "gibi yapma" siyasetidir

Cumhuriyet'in kuruluşundan günümüze dek sürüp gelen sosyal siyasetimizi ve yerleşik siyaset kültürümüzü, tepki veya tepkisizlik nedenlerimizi masaya yatırdığımızda bu hâl ve gidişimizi en özlü anlatan tanımın ".

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Başladı bile

Nabi Yağcı 17.12.2011

Birkaç yazı öncesinde bir kaygımı dile getirmiş, böyle giderse "kapıdan kovulan Ergenekon bacadan girer" demiştim. Girmeye başladı bile. Bana bunu söyleten kaygı son zamanlarda **doluluk oranı** artan cezaevleriydi. Davalar uzadığı için uzun tutukluluk hali hem içeride hem yurtdışında giderek yükselen tepkilere neden oluyordu. Bunun üstüne KCK tutuklamaları geldi. Yanı sıra terörle mücadele adı altında ifade ve örgütlenme özgürlüğüne vuran gözaltı, tutuklama veya soruşturmalar, açılan davalar var.

Böylece bileşik bir ortak tepki oluşmakta

Doluluk oranının artması turizm için sevindiricidir ama cezaevleri ne turistik oteldir ne de tutuklananlar turist. Yargılananlar adi suçlar değil **siyasi suçlar** nedeniyle yargılanmaktalar. Adi suçlarda bile cezaevlerinin aşırı dolması kamuoyunda basınç yaratır, çoğu kez siyasi çıkar amaçlı yapılmış olsa bile çıkarılan genel af bu basıncı azaltmak için yapılır. Bir aftan söz etmediğimi "aman ha yanlış anlaşılmasın" diyerek eklemeliyim, sözünü ettiğim şey ortada olanın siyasi bir dava oluşudur. Bir yandan Ergenekon davalarıyla ordunun tepelerine, çeteler nedeniyle polise ve eski siyasilere, başbakanlara uzanan, öte yandan KCK tutuklamalarıyla Kürt meselemize vuran siyasi davalar bunlar. Yani basıncın çok güçlü olacağı açıktır.

Şike nedeniyle tutuklamaların dahi futbolla ne kadar ilgili olduğu veya hiç olmadığını kıyamet koparan "Şike Yasası" rezaletiyle gördük. **Gördük ki boğazına kadar siyasi bir meseleymiş bu şike meselesi de.** O kadar ki tükürdüğünü yalamamakla ünlü Bülent Arınç'a bile tükürdüğünü yalattı.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Sessizlik yine de iyi

Nabi Yağcı 19.12.2011

Hayra mı yoralım şerre mi bilinmez ama her durumda insana sessizlik iyi geliyor. Bir yılı aşkın süredir savaş tamtamlarından, kurşun vızıltılarından ve siyaset adına namluya sürülmüş kurşun gibi sözlerden sağırlaşmıştık. Aklımız da yüreklerimiz de büzüşmüştü.

İnsan için, hele zayıf omuzlarında aydın olmanın sorumluluğunu duyanlar için en kötü duygu **çaresizlik** duygusudur. Öfkelenirsin yine de iyidir bu, öfke baldan tatlıdır; seversin bu en iyisi, aşk için dağları delersin. Ama çaresizlik duygusu insanın tüm enerjisini emip yok eden tüketici bir duygu. Elin yetmez, seslensen erişmez, daha da kötüsü yeni bir söz de bulamazsın söyleyecek. Bu durumda tek tepki çaresizliğine lânet okumak olur.

Umut ateşi sönmeye görsün...

Yorumlar, analizler gelecek umudunun yerini alamayacağı gibi onu ateşleyemez de. Geleceğe umut insanın en insanca hasletlerinden biridir oysa. Sözün burasında kimse bana "yalnızca umutla olmaz" demesin, bilirim olmaz, demem o değil. **İyi bir geleceğe dair umut, analizler, yorumlar, tasvirlerle olmuyor, arzu, istenc yoksa.** Bunu öldürdüğünüz yerde istediğiniz kadar iyi bir gelecek tasviri yapın, hiçbir önemi yok bunun. Değiştirmeye olan arzu ve istek değişim enerjisini yaratandır, isterse öne koyduğunuz hedef yanlış olsun bu enerji varsa doğruyu bulursunuz; ama tersi doğru değildir, öne koyduğunuz amaçların doğruluğu değişim arzu ve istencini otomatikman doğurmaz.

2002-2007 yılları arasındaki Türkiye'yi anımsayalım.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Yeni gözaltı dalgası

Nabi Yağcı 22.12.2011

“**Sessizlik yine de iyi**” başlıklı önceki yazımda, PKK'ye yönelik askerî operasyonların sürmesine rağmen **Mesut Barzani**'nin Türkiye'ye gelişinden sonraki birkaç günlük sessizliği düşünerek, “acaba mı?” demiştim, acaba bir umut ışığı yanar mı? Beklediğim şey bir sihirli flüt sesiyle bir gecede barışın gelmesi değildi, yalnızca ufak bir ışık, biraz sakin düşünme zamanı kazanmaktı. Zira işler öylesine kötüye gidiyordu ki azıcık kapı aralanmasına ihtiyaç vardı. Günün, karanlığın en kesif olduğu zamanda ağarmaya başladığını bilmenin getirdiği bir umut benimkisi. İnsanlığın iyi geleceğine olan “ütopya” derecesinde iflah olmaz bir umut!

Biraz sessizlik, soğukkanlı düşünmeye biraz yatırım yapma ihtiyacı yalnızca PKK-Devlet çatışması nedeniyle doğmuyordu. Son zamanlarda bir yandan Susurluk çetesi ve derin devletle ilgili çarpıcı yeni gerçekler ortaya çıkıyor ama çok tuhaf biçimde bunların üstüne gidilmediği gibi cinayet zanlıları yargı tarafından “somut delil yok” gerekçesiyle serbest bırakılıyordu. Ergenekon davaları ise sanki çürümeye terk edilmiş gibi.

Cezaevinde bir tanık, **Ayhan Çarkın** “Somut kanıtlar var, ben savcıya kroki de çizerek anlattım” diyor ama devlet meselenin üstüne gitmemiş. Bir hukuk devletinde böyle şey olabilir mi? Bizde oluyor işte. Fakat mesele yalnızca bir hukuk yoksunluğu meselesi değil, siyasi hava iyiden iyiye kötüye dönmüş görünüyor. Bu nedenle “ne oluyor” sorusunu ateş ve barut kokusundan uzak soğukkanlı düşüneceğimiz, tartışacağımız bir zaman, bir kapı aralığı aradım.

Öyle anlaşıyor ki karanlığın en kesif olduğu zamana daha varmamışız, yaşayacağımız daha koyu karanlıklar varmış.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Bir kitap tanıtımı

Nabi Yağcı 24.12.2011

Geçtiğimiz pazartesi günü Canan Barlas'ın “Konuşulmayanlar” programına Mete Tunçay, Murat Belge ve ben katıldık, güncel konular ve tarihe uzanan güzel bir söyleşi oldu. O programda bir kitaba işaret etmiştim, Mete Tuncay da biraz bilgi vermişti. Programda sonra bu kitapla ilgili ayrıntı vermemi isteyen arkadaşlar oldu.

Son yılların hayırlı tartışmalarından biri milliyetçilik üstüne olan tartışma. Kürt meselemiz ve Ermeni sorunu, Ergenekon/ Susurluk/ derin devlet düğümleri ve siyasi gerilimler bir yandan tarihe olan ilgiyi arttırırken aynı zamanda milliyetçilik konusunu kamuoyunun ilgi odağına taşıdı. Geçmişle yüzleşme ihtiyacı bu ilgiyi daha da arttırıyor. Daha genelde ulus-devlet tarihsel modelinin çözülme eğiliminde oluşu yalnız bizde değil bütün dünyada milliyetçiliği güncel bir tartışma konusu yapıyor.

Ne var ki, bir olguyu veya süreçleri bütün yönleriyle ele alıp, benzerler ve benzemezleri, yarı benzerlikleri ayırt ederek somut analiz yerine, kolaycığın ve/veya çeşitli nedenlerden kaynaklanan oportünitenin doğurduğu indirgemecilikle, çoğul nedenlere bağlı bir sonucu tekil bir nedene indirgeyerek açıklama eğilimi hayli yaygın bir düşünce tarzını oluşturuyor. Böylece bir sorunu doğuran nedenlerin hiyerarşik yapısı bozuluyor, o sonucun doğmasındaki dinamikler görülmez oluyor, uzak ara ilişkiler kuruluyor. Başınız mı ağrıyor, ayağınızdaki nasırdandır! Bütün bu yanlış yorumlama, yanlış analiz yöntemleri o sorunu çözmede de doğru veya etkili müdahaleleri önüyor.

Araçsal tarih anlayışı

Kürt sorununa bakışımız mı eleştirilecek, "solcu ideolojik saplantı" her şeyi açıklamanın anahtarı oluyor, solun geçmişi, sosyalizmin yanlışları, Sovyet deneyi mi eleştirilecek "Stalinizm" can simidi oluyor, her şey onunla açıklanıyor.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Mahşerin troykası

Nabi Yağcı 26.12.2011

Sol olarak başarısızlıklarımızın ve demokrasimizin güdüklüğünün nedenlerine kafa patlatırken yıllar önce tarihin bir dönemi çok ilgimi çekmişti. Bugüne dair sorularımıza aradığımız yanıtların önemli ölçüde tarihin bu kesitinde gizlenmiş olduğu konusunda sezgisel bir eğilimim vardı. Sözümlü ettiğim tarih 1800'lü yılların ikinci çeyreğinden 1930'lu yıllara uzanan zaman aralığını kapsamakta.

İmparatorlukların çözüldüğü ve yerini mahşeri bir kaynamanın, kargaşanın aldığı bir tarihî dönem bu. Eski yıkılıyor ama henüz yeninin ne olduğu, nereye gidileceği belli değil. Fakat hiç kuşku yok ki sıradan olmama anlamında büyük devrimci bir kabarma var. Milli uyanışlar ve milliyetçilik akımları, milli devletlerin doğuşu başat eğilimi oluşturuyor. Fakat aynı zamanda 1789 Fransız Devrimi'nin ateşlediği özgürlükçü ruh ve fikirler, sosyalist düşünce akımlarıyla birlikte iç içe geçen karmaşık bir zihniyet dünyası oluşturuyor. Başat eğilimin milliyetçilik olması nedeniyle bu çok parçalı zihniyet dünyasına ve buradan çıkan siyasetlere milliyetçi etiketini yapıştırmanın bu somutluğu kavramaya yetmeyeceğini de sezmekteydim.

Birbiriyle mahiyet farkı olsa da Troykayı çeken atlar aynı yöne koştukları gibi her birinin gücü öbürüne katılıyor ve çekimin ivmesini yükseltiyordu. **"Etnisizm, Modernizm ve Sosyalizm"** yönündeki bu çok güçlü üç akıma bu nedenle "Mahşerin troykası" yani "üç atlısı" diyorum. Birbirinden farklı ama birbirini etkileyen ve etkilenen, birbirine karşı olarak vektörel bir doğrultu yaratan bu durum beni, daha spesifik olarak değişimin dinamikleri üstüne dünden farklı düşünmeye yöneltmişti.

Sol, sosyalizm üstüne tartışmaları, geçmişin eleştirisini "bitti, bitmedi" gibi kısır bir eksende götürmek yerine düne dair bilgi ve deney birikimlerimize dayanarak bu sorular için önce aydınlık bir alan yaratmak çok daha ciddi bir yaklaşım olmaz mı? Hele bitti deniyorsa, bittiğini ispat için bu enerjik çaba niye?

Kendi adıma söylersem “Marksist solun yenilenmesi” üstüne tarihsel TKP ve TBKP sürecinde giriştiğimiz eleştirel çabaları ve devamı olarak kendi düşüncelerimi önümüzdeki günlerde daha sistematik olarak aktarmaya çalışacağım.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Tesadüf değil bunlar

Nabi Yağcı 29.12.2011

“Tarihi yapan insanlardır ama içine doğdukları verili koşullar içinde” sözü nerede durduğumuzu çok iyi anlatır. AK Parti de hem kendi devraldığı mirası hem içine doğduğu daha genel tarihsel miras içinde, hem kendi tarihini hem de Türkiye tarihinin bir sayfasını yazıyor.

Kendini “muhafazakâr demokrat” diye tanımlayan AK Parti’nin demokraside frene asıldığı oranda milliyetçi muhafazakâr yanı daha belirgin ortaya çıkıyor. TRT gibi kültür oluşumunda çok belirleyici önemi olan bir kurumun başına getirilen bir zat, bir insan, bir sanatçı için, **Rojin** için “aşüfte” diyebiliyor. Bu zatın kalitesi kişi olarak kendini ilgilendirir ama o zat bir kurumun başındaysa yalnız kendini değil onu oraya getirenleri de, geldiği yeri de ilgilendirir. Bu arada ister istemez Başbakan’ın bir sanat eseri için kullandığı “ucube” sözü de akla düşüyor.

İçişleri Bakanı da 12 Eylülcü generalleri hatırlatan bir söz etti: “Terör örgütünün yürüttüğü çalışma sadece dağda, bayırda, şehirde, sokakta, arka sokaklarda haince pusu kurarak yaptığı saldırılardan ibaret değil. Bir başka ayağı daha var. Bilimsel terör var... Resim yaparak, tuvale yansıtarak, şiir yazarak, şiire yansıtıyor, günlük makale yazarak. Hızını alamıyor. Terörle mücadelede görev almış askeri ve polisi, sanatına çalışmasına konu yaparak demoralize etmeye çalışıyorlar. Terörle mücadele edenle bir şekilde mücadele ediliyor. Arka bahçe İstanbul’dur, İzmir’dir, Bursa’dır, Viyana’dır, Londra’dır, Washington’dur, üniversitede kürsüdür, dernektir, sivil toplum kuruluşudur... Arka bahçede ayıkotuyla ayıkotları birbirine karışıyor. Bir kısmı faydalı, bir kısmı zehirli...”

Ayhan Çarkın hapisneden çeteleri deşifre ediyor ama devlet susuyor, bir devletin içişleri bakanının böyle konuştuğu yerde bir başka devlet mi var ki üstüne gitsin? **“Devlet cinayet işledi dedirtmem”**.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Barışa değil savaşa odaklanırsanız...

Nabi Yağcı 31.12.2011

Olağan yazımı bıraktım bir kenara. Bir kitap tanıtımının son yazısı olacaktı bu yazı, ama 35 Kürt insanının öldürüldüğü haberi internete düştüğünde o yazıyı tamamlayamadım, virgülüne nokta koyamadım.

Nedir bu halkın bitmeyen acısı, çilesi, uğradığı zulümler, işkenceler, ölümler! Depremler vurur, yolları kapatan karakış vurur, hastalık vurur, işsizlik vurur, jetler vurur, devlet vurur... Varım der vurulur, dilim der vurulur, acılı türküsünü söylemek ister vurulur, onurunu korumak için ayağa kalkar vurulur, barış der yine vurulur.

Hep vurulur.

Sonra da "ekmek bulamıyorlarsa niye pasta yemiyorlar" mantıksızlığındaki şımarık saray şaşkınları sorar; **"Bu halk neden bu denli öfkeli?"**, "Her şeyi veriyoruz daha ne istiyorlar?", "Devlete niye güvenmiyorlar?"

Geçen gün **Leyla Zana** ne istediklerini bir kez daha söyledi. Bilenler bildi, bilmeyenler duydu, duymayanlarsa yukarıdaki sorularını sormayı sürdürdü.

Duyma özörlülerinin tedavisi mümkündür, ama duymak istemeyen sağırın ki asla...

Taraf'ın verdiği haberde görüyoruz, çoğu çocuk, 12 yaşında olan da var içlerinde. Tek tek adlarını yaşlarını okurken yüreğime bir ateş düştü, neredeyse bir ailenin tüm çocukları: **Çetin Encü, Bedran Encü (12), Erkan Encü (13), Şıvan Encü (14), Mehmet Encü (15), Savaş Encü(15), Bilal Encü (15), Orhan Encü (15), Şervan Encü (16), Cemal Encü (16), Fadıl Encü (16), Vedat Encü (16), Cinan Encü (16), Mahsum Encü (16), Salih Encü (17), Serhat Encü (17), Nevzat Encü (20), Hamza Encü (22), Selam Encü (22), Zeydin Encü(22), Fikret Encü, Hüsnü Encü (27), Selahattin Encü, Selman Encü (40)...** Yalnızca ölen çocukların değil geride kalan Encü ailesinin büyük acısıydı içime düşen.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Uzaklaştığımız bir duygu

Nabi Yağcı 02.01.2012

Yeni yıldaki ilk yazım bu. İyi giremediğimiz çok açık ama "dilersen iyi olur" gibi çaresizliğin umudu bir duyguyla her şeye rağmen iyi yıllar dilerim.

Benim için umut kırıcı olan, Uludere katliamının derin acısı karşısında insanî duyarlılık refleksinin bu denli düşük olması oldu. Gerekçe üretmeye çalışan iktidar yanlısı ve merkez medyanın, büyük tv kanallarının hali utanç vericiydi. İktidardan açık açık bir hesap bile soramıyorsanız niye varsınız ki? Tek parti basını sanki...

Bir de bölücülükten söz ediliyor, acısını bile göstermelik paylaştığınız, hatta paylaşmadığınız yerde duygusal bölünme zaten gerçekleşmiş demektir. Önce Türkler olarak sorulmalı: Kürtlerle "ortak bir yaşam"ı hakikaten istiyor muyuz? Acıda bile ortak olamayan bir yaşam nasıl ortak yaşam olur?

Tanıtıma çalıştığım *Osmanlı'da Sosyalizm ve Milliyetçilik* kitabı içinde yer alan araştırmalar olağanüstü etnik farklılıklara rağmen ortak bir yaşamın mümkün olabildiğini göstermesi bakımından da önemli. Gitgide uzaklaştığımız duygu da bu. Aynı zamanda ulus-devlete geçilmesiyle birlikte yaşanan acıları anlayabilmek için de dersimizin başlangıcı. Bana konusu itibarıyla ilginç gelen bir makaleye daha değinip kitap tanıtımımı bitireceğim.

'Yahudi, Sosyalist ve Osmanlı Bir Örgüt: Selânik İşçi Federasyonu', Paul Dumont

Prof. Dumont şöyle diyor: "Yahudi olmak, o kadar kötü değildi. 1900'lerin başlarında, etnik ve dinsel grupların birarada yaşama geleneklerinin varolduğu Osmanlı İmparatorluğu, Yahudiliği kötü karşılamıyordu. Fakat hem Yahudi hem Osmanlı olmak bir yandan da sosyalistlik iddia etmek, başka şeydi. 20. yüzyılın başında, Osmanlı İmparatorluğu'nun Yahudileri kendi görüşlerini kamuoyuna açıklamak için ortaya çıkmaya pek heves etmezlerdi (.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Günahlar örtüldükçe çoğalır

Nabi Yağcı 05.01.2012

Ve çoğaldıkça da örtülür. Örtüldükçe mayalanır, kendi kendini üretir, çoğaltır. Başkalarını da günaha bulaştırır, ortak eder. Bulaşanlar arttıkça günah örtünür, doğallaşır, meşrulaşır, günahkâr olmak değil günahsız olmak, temiz olmak suç hale gelir. Tıpkı toprak rantı gibi günahın getirisi, piyasası oluşur. Günah rantiyecileri çeteleşir, günah derin iktidar olmuştur artık; sonunda devlet olur. Devlet artık derin devletin kendisi olmuş, **günahın devletine dönüşmüştür. İblisi burada aramak gerek.**

Bu dediğim 1990-2000'li yıllarımızın bir özetidir. Mesut Yılmaz, Tansu Çiller ve Ağar ekibinin zamanını anlatır. Bu dönemi, toplu mezarların açılması gibi açtıkça dehşete düşüyoruz. Açıldıkça günahın kanser gibi bütün bir devleti sarmış olduğunu dehşetle görüyoruz. Faili meçhuller nedeniyle seziyorduk ama bu kadarını bilmiyorduk.

Günahları olmayan hiçbir ulus-devlet yoktur. Ak kâğıt üstüne kalem- cetvelle masa başında çekilen sınırlar tarih boyu hep kanlı çizgiler olmuştur. Masa üstünde duran okkanın içinde mürekkep değil hep insan kanı vardır. Çünkü çekilen sınırlar aileleri, kavimleri, toplulukları, dinleri bölmüş, kanlı savaflara neden olmuştur. Sınırlar çekildikten sonra da bu sınırları korumak, devleti korumak için yine içte-dışta kan dökülmüştür.

Günahları olmayan hiçbir ulus-devlet yoktur ama... **Ama bizdeki Kemalist devlet çok özel incelemeyi gerektirecek ölçüde sui generis yani kendine özgüdür.** Çünkü dayandığı milliyetçilik kültürel bir milliyetçilik değil kültürü sonradan devlet eliyle yapay biçimde yaratılmaya çalışılan etnik milliyetçiliktir. Bu nedenle de içinde demokratik ögeler barındırmaz, kuser onları.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Tarihî karar/ tarihî tutuklama ve bir soru

Nabi Yağcı 07.01.2012

Tarihî karar derken 12 Eylülcülerin yargılanmasıyla ilgili olan kararı, tarihî tutuklama derken Cumhuriyet tarihimizde bir ilk olan emekli Genelkurmay Başkanı İlker Başbuğ'un tutuklanmasını kastettim. İkisi de bir ilk ve çok önemli ilkler bunlar.

Uludere katliamı o denli ağır ki 12 Eylülcülerin yargılanması kararının kamuoyunca hakkıyla fark edilmesinin üstünü örttü.

Bu ülkede askerî müdahale ve askerî darbelerin bir gelenek olduğunu inkâr edebilecek kimse yoktur. Bu darbelerin destekçileri bile inkâr edemez. Cumhuriyet tarihimiz boyunca kaç kez genel oya dayalı seçimler yapıldı, bu seçimler sonucu kaç sivil hükümet kuruldu, bu sivil hükümetlerin kaç eceliyle öldü, yani seçimle gelip seçimle gitti, kaç askerî müdahale ve askerî darbeye alaşağı edildi? Bu hesap içinden çıkılması zor bir matematik problemi sayılamaz, yalnızca sayı saymasını, toplama çıkarma yapmasını bilmek yeterli olur.

Konumuz 12 Eylül askerî darbesi olduğu için Cumhuriyet'in kuruluşundan 80'e kadar olan 60 yılı esas alırsak, bu **60 yıl içinde sandık yoluyla gelen hükümetler yalnızca iki kez sandık yoluyla gitmişlerdir**: 1950 ve 1977 seçimleri dışında partilerin hükümetten gidişleri hep sandık dışı yollarla olmuştur. 1950'de CHP yerini DP'ye bırakmış, 1977'de AP+MSP+MHP+CGP koalisyon hükümeti sandık yoluyla yerini CHP'ye bırakmıştır. Yani ara seçimleri saymazsak **60 yılda 17 kez genel seçimler yapılmış ve ancak iki kez sandıkla gelen bir hükümet sandıkla gidebilmiş** yani eceliyle ömrünü tamamlamış, diğerlerinde ise hep müdahale var. (Ayrıntılar için bkz. Taha Parla, *Türkiye'nin Siyasi Rejimi*)

Cumhuriyetimiz için ne gurur verici tablo!

Devlet vurgusu yapmamızı fazla bulanlara ithafımdır.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Dokunulan, vatandaş-generaldir

Nabi Yağcı 09.01.2012

Görmemişiz ne yapalım. Emekli Genelkurmay Başkanı İlker Başbuğ'a dokunulmuş olmasını tarihsel bir olay görüp sevindik. Üstüne düşündüğümde demokrasi yokluğunun bizi nasıl yabancılaştırdığını fark ediyorum. Nihayetinde bir insan cezaevine konuluyor. Çok eminim ki bizim gibilerin yattığı cezaevi koşullarında yatmayacak İlker Başbuğ. Diğer asker tutuklular da öyle aslında. Ama ne olursa olsun bir insan özgürlüklerinden mahrum kınıyor.

Kuşku yok bir suç varsa kişi cezasını çekmelidir. Ama bizde bir terslik var. **Devleti savunduklarını söyleyenler de, devletin hışmına uğrayanlar da cezaevinin yolunu tutuyor. Cezaevleri durmadan doluyor. Durumda bir sakatlık var.**

Yakından baktığımızda sakatlık fark edilebilir; her durumda yine korunanın devlet olduğunu görebiliriz. Çünkü tutuklanan kişi gerçekte Genelkurmay Başkanı değildir, **emekli** Genelkurmay Başkanıdır. Bu dahi önemlidir bizim ülkemizde, buna kuşku yok, parmak sallayana parmak sallanmıştır, ama parmak sallarken değil, o parlak

apoletlerini, o şaşalı üniformasını çıkardıktan, emekli olduktan yani vatandaş statüsüne geçtikten sonra. Oysa isnat edilen suç eskidir.

Parmak sallarken görevinden alınmış olsaydı bana göre sivil demokratik teamüllerin yerleşmesi açısından tutuklanmasından çok daha etkili bir siyasi fiil ortaya çıkmış olurdu. İşte o zaman korunanın devlet değil vatandaş, sivil demokrasi, sivil iktidar olduğunu anlardık. Ve asıl o durumda caydırıcılık işler ve görev başındayken devletin üst görevlilerinin suç işleme eğilimlerinin önü alınmış olurdu.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

İçimdeki buruk sevinç

Nabi Yağcı 12.01.2012

Hava günlük güneşliktir ama bazen içimi kasvet basar; tersi de olur, dışarıda berbat mı berbat bir yağmur, pis bir hava ama içim havaya inat pırıl pırıldır. Bu kasvet nedendir diye sorarım kendime; bazen kırık dökük bir yanıt bulurum, çoğu zamansa kocaman bir boşluktan başka bir yanıt yoktur. O zaman anlarım ki kasvet bu boşluk duygusunun ta kendisi, duyumsadığım şey boşluğun derin karanlığıdır.

Nihayet!

12 Eylül'ün eli kanlı darbecilerinin yakasına 32 yıl sonra da olsa yargı yapıştı. Yakasına yapışılan hayatta kalan iki kişi de olsa yapıldı netekim. Önemli olan intikam değil temizlik, iki kişi de olsa onların şahsında yalnız askerler değil o dönemin asker-sivil bütün günahkârları, mahkeme önüne çıkmasalar da manen yargılanacaklar.

12 Eylül'ün eli kanlı darbecileri her birimizin hayatından çok şey çaldılar. Yuvalar yıkıldı, ocaklar söndü, kimimiz işkenceli cezaevlerinde çile doldurdu, kimi çocuklar ana-babalarından, kimimiz çocuğundan oldu, kimimiz toprağından kopup yıllarını politik sürgün olarak sıra hasretiyle geçirdi. En önemlisi ülkemizin geleceğinden çaldılar, en az yirmi yılını yitirdi bu ülke.

En yakınlarımızı bizden koparıp aldı bu kanlı eller, yoldaşım, candaşım, dostum **Mustafa Hayrulloğlu** gibi (Deniz). Mustafa Emniyet binası içinde işkence altında öldürölüp kimsesizler mezarlığına gömölümüştü. Öldüren polisler biliniyordu, bu cinayet faili meçhul cinayet değildi ama yargıda sonuç alınamamıştı.

12 Eylülcülerin yargılanması hakkında hazırlanan iddianame eğer mahkemece kabul edilirse o gün **Mustafa'yı** yazacağım demiştim içimden, işte o gün geldi, yazdım ve içim daha rahat şimdi.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Sivillerin askerleşmesi

Nabi Yağcı 14.01.2012

Yeni bir KCK dalgası geldiğini 7.24'ün aktardığı haberden okudum: Geçtiğimiz gün 17 ilde eş zamanlı KCK operasyonları yapılmış. İstanbul, Ankara, Diyarbakır, Van, Şanlıurfa, Ağrı Batman, Siirt ve diğer yerlerde. Ve tabii gözaltılar var. Tutuklananlar arasında BDP eski milletvekili **Fatma Kurtulan** da var. Bu arada milletvekili olduğu için dokunulmazlığı olan **Leyla Zana**'nın evi buna rağmen aranmış. **KESK Genel Merkezi** de arama yapılan yerlerin içinde. Artık belli oldu ki bu dalga durmayacak.

Şu anda BDP fiilen kapatılmış, çalışamaz hale getirilmiş durumda. Bizim tarih boyu demokrasiden öğrendiğimiz işte bu kadar, düşerken bile çelme atmayı iyi öğrenmişiz ve bunu gayet "demokratik" ustalık içinde yapıyoruz.

Kapatma felç et

Parti kapatmalar demokratik dünyada artık tepki mi yaratıyor, kolayı var biz de kapatmaz ama felç ederiz, parti tabelası kalır ama içeride odacıdan başka kimse kalmaz. Gazete kapatmak, gazete toplatmak dünya önünde ayıp mı, onun da kolayı var, gazeteler durur ama yazı yazacak gazetecileri tutuklarız yazacak kimse kalmaz. Fikir suçu nedeniyle insanları mahkûm etmek mi zorlaştı yine, kolayı var, terör gerekçesiyle gözaltına alır, tutuklar içeri atarız ve öyle uzun bir tutuklama olur ki bu, zaten ceza verseniz de o kadar vereceksiniz. Bir taraftan 12 Eylülcüler için yargı süreci başlar, generaller tutuklanır dünya sizi sivil demokrasi adına alkışlar ama sivil Başbakan'ımız onca sivil tutuklu varken tutuklanan bir general için mesai arkadaşımı, iyi çocuktu, tutuklanmasaydı iyi olurdu gibi laflar edebilir.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Zor bir sorun, sivilleşme

Nabi Yağcı 16.01.2012

Geçen yazımda **Sezin Öney**'in **Taraf**'taki "Askerleşen siviller ve sivilleşen askerler" başlıklı iki yazısına dikkat çekmiştim. Kafamda yerini oturmayan bazı taşların yerine oturması açısından Öney'in iki yazıda dikkat çektiği hususlar önemliydi.

Son zamanlarda ben dâhil hemen herkes bir klişe kullanıyor. "**Bir yandan... ama öte yandan da...**" klişesi. Noktalı boşlukları son güncel olaylarla dolduruyoruz. Bir yandan şu, şu iyi şeyler oluyor, öte yandan ise aksine şu, şu kötü şeyler diyoruz sürekli. Bir bakıma önümüzde hazır bir şablon var, ama biz uydurmuyoruz, durum getiriyor önümüze. Fakat bu şablonda iyi şeyler hanesine yazılanların giderek ve hatta hızla azalmakta olduğu şerhini de düşmeliyim.

Kürt meselesinin çözümü ne kadar kötüye gidiyorsa siyasetin karnesindeki kötüler hanesine yazılanlar da o kadar çoğalıyor. Çoğalma kötülüklerin yalnızca niceliksel yani sayıca artması anlamına gelmiyor, bu artış siyasette otoriterleşmeye doğru niteliksel bir değişimi de getiriyor. Son zamanlarda ve özellikle son günlerde BDP üzerindeki baskı inanılmaz ölçülerde arttı. Bu baskının olağan hukuk prosedürü içinde gerçekleştiğine kimsenin inanacak hali yok; bu, hükümetin siyasi tavrının bir sonucu, kimse topu yargıya atmasın. Başbakan'ın

neredeyse her konuşması örtülü değil açık biçimde BDP'yi hedef alıyor. Üstelik de Uludere Katliamı'nın ortaya çıktığı ve katmerli acının ruhları kemirdiği bir ortam içinde olmamıza rağmen, Başbakan'dan özür dileme beklenirken aksine Başbakan kullandığı üslupla yalnız BDP çevresini değil bütün Kürtleri karşısına alıyor. Gözü kara bir politika bu. Bunun adı siyasetin otoriterleşmesidir.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Türkiye'nin vicdanı kanıyor

Nabi Yağcı 19.01.2012

Hrant Dink davasını bitiren mahkeme kararı zaten açık olan, kanayan yaraya bıçak soktu. Kanayan, Türkiye'nin vicdanıdır. Hrant'ın öldürülmesi ilk kez yalnız bireysel değil, toplumsal bir vicdan olduğu gerçeğini ortaya çıkartmıştı; uyuklamakta olan toplumsal vicdan uyanıp sokağa dökülmüş, onun altı delik ayakkabısıyla cansız bedeninin yattığı kaldırıma koşmuştu; mumlarla, karanfillerle...

Toplumsal vicdana can suyu taşıyan şey, Hrant'ın sade, yaşamı gibi süssüz püssüz ama öyle olduğu için de müthiş etkili duruşuydu. Şıp şıp damlayan ufacık su damacıklarının granit bir kayayı parçalaması gibi Hrant vicdanların üstünü örten duvarı daha öldürülmeden önce delmeyi başarabilmişti. Onun bunu başarmadaki sırrı, üstüne onca yazılmış olduğu halde bana göre hâlâ düşünülmesi, kazılıp bulunması gereken toprak altındaki cevher gibidir.

Dink davası kararı yüreğimizi acıttı, **Türkiye'nin vicdanı kanıyor, ama öğretici de oldu.**

Devleti göremeyen şiddeti de çözümleyemez

12 Eylül darbecilerini yargı önüne çıkaran savcı iddianamesi Türkiye'de devlet gerçeğini bütün çıplaklığıyla ortaya çıkardığı halde, KCK operasyonlarının neredeyse kitlesel tutuklama boyutları almış olduğu, otoriterleşmenin artık gözle görülür, elle tutulur olduğu bir momentte sola yüklenmek giderek dikkat çekici bir hâl alıyor. Anlam veremez oldum. Galiba Roma'yı da biz yaktık!

12 Eylül'e doğru gidişte sosyalistlerin-komünistlerin yanlışlarını konuşmak, eleştirmek, geçmişten ders çıkarmak başka şey, esas gözden kaçırmak, ağaçlara bakıp ormanı görememek başka. Öyle bir tablo çiziliyor ki, 12 Eylül'ün sorumlusu soldu sanki. Sol sanki şiddet yöntemleri kullanıyor, neredeyse dağa çıkıyordu da 12 Eylül'e gerekçe hazırladı.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Utaniyor muyuz?

Nabi Yağcı 21.01.2012

Onbinler acı soğuğa rağmen yollara düşüp acısını haykırdı yine, soğuğun acısını yalnız yüzünüzde duyarsınız o da geçer, ama bu farklı, utancın acısı bu, hiçbir zaman geçmeyecek.

Yaşam farkındalığı denen bir şey var, biriken deneylerin bilinç düzeyine çıkıp bir iç aydınlanma yaratması bu. Böyle bir şeyi yaşamış ve yazmıştım. Hrant'ın öldürüldüğü haberi henüz haber ajanslarına kara leke gibi düşmemişti, sevgili dostum Zakarya Mildanoğlu'nun telefonu ile öğrenmiştim. Kurşun acısı gibi önce hiçbir şey duymuyorsunuz, acı yavaş yavaş duyuruyor kendini ve olayın vahameti de...

İstanbul'a doğru yola düşmeden önce içimdeki acıyı kâğıda dökmeliydim. Yazının sonlarına doğru tarif edemediğim bir duygu sarmıştı beni, acı değildi başka bir şeydi, aniden anladım ne olduğunu...

Utanç...

O âna dek etnik kimlik gibi bir derdim hiç olmamıştı, Kürt müyüm Türk müyüm, Ermeni mi Çerkes mi hiç umurum değildi. İşte şimdi şimşek çakması kadar kısa bir anda Türklüğümü fark ediyordum. Aslında kimlik olarak öyle de değildim. İsterse safkan Çerkes olmuş olayım fark etmezdi, hissettiğim duygu Türklüktü. Bu yaşadığım ânı daha sonra yazmıştım : **"İlk kez Türklüğümü duydum: Utandım"** diye.

Ermenileri tanımış olmasaydım, onlardan dostum, arkadaşım, Ustam olmasaydı ve Usta'mdan daha 1960'lardan başlayarak bugün artık herkesin bildiği şeyleri, Ermeni kıyımını o günlerde gizli gizli duyuyor olmasaydım bu utanç duygusu yine de sarar mıydı beni? Sanmıyorum.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Derinlik vurgunu

Nabi Yağcı 23.01.2012

Nuriye Akman'ın **22 ocak** tarihli **Zaman**'da ilginç bir yazısı vardı, insanlık hallerine dair, beyinsel yaşlanmayla nasıl baş edebileceğimizle ilgili. Beyinsel canlılığımızı korumak, beyinsel yaşlanmayı yavaşlatmak için ne yapsak?

"Geç kalmış ya da boşa çabalayan kaptansınızdır. Bıyık altından gülünür, hatta sizi ancak teneşirin paklayacağı bile ima edilir. 'Öğrenmenin yaşı yoktur' yargısı ne kadar azametli görünse de 'bu yaştan sonra'nın yanında solda sıfır kalır. Körlerin arasında bir gözünü kapatman önerilir de iki gözlülerin arasında üçüncü bir göz daha edinmelisin diyen çıkmaz.

Peki, yaş aldıkça beyin hücrelerimizdeki azalmayla nasıl baş edeceğiz? 20 yaşından itibaren her gün 50 bin hücremizi kaybediyoruz. 60 yaşında bu 100 bin hücreyi buluyor. 75'imizde tüm nöronların yüzde 10'u Hakk'ın rahmetine kavuşuyor. Eğer beynimizi yeterince çalıştırmazsak bunamaya başlıyoruz. İyi ama neyi nasıl yaparsak 'yeterince' oluyor? İşte bütün mesele bu" demiş sevgili Nuriye Akman.

Konunun uzmanlarının görüşlerine de başvurmuş bu arada. Anlıyoruz ki, bir şeyler yapmak elzem ama mesele öyle görüldüğü kadar basit değil. Ama yine de bazı kesinlikler var. *"En büyük tehlike: Rutin."* Bu tesbite

katılmamak mümkün değil. Bu nedenle haklı olarak Akman “**Eski köyünüze yeni âdet getirin**” demiş, yazısının başlığı da bu zaten.

“İster yürü, ister bulmaca çöz, ister yeni beceriler ya da arkadaşlar kazan, her halükârda fiziksel, zihinsel ve sosyal aktiviteleri artırmak gerekiyor. ‘Paşa gönlüme hangisi yakınsa onu seçerim’ diyorsanız uzmanlar ‘Bir dakika!’ pankartıyla karşınıza dikiliyor.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Kaygılı bekleyiş

Nabi Yağcı 26.01.2012

Abdal’a sormuşlar “Ne zamandan beri delisin”, “Bildiğimden beri” demiş. Bilmek iyi değil, daha da kötüsü sezmek, sezgi bütün sinir uçlarınızı harekete geçiren ve sürekli gerilim yaratan kaygıların kaynağı. Her an köşeden hangi tehlikenin çıkacağını düşünerek tetikte olmak, sürekli kaygılı olmak akıl ve ruh sağlığına da zarar. Abdal olmak ise her kula nasip olmayan zor zanaat.

Gelecekle ilgili sorumluluk duymamak mümkün olabilse bu durum belki de katlanılabilir olurdu, yani yalnızca seyreden olabilseniz, yalnız kendi doğrularınızın efendisi kalabilseniz mesele kolaydır. Ne o ne o dersiniz, yeri gelince de hem o hem o dersiniz olur biter. Kontrolü sizin elinizde olmayan koşullar içinde karşınızdakilerin ne yapacağı size bağlı olmayan durumlarda doğru tutum alabilmek cesaret isteyen bir mesele.

Tarihi insanların yaptığıını ama devraldıkları miras içinde yaptıklarını unutmak gerek. Bütün mesele bu mirasa mahkûm olmayıp onu değiştirebileceğimiz yolları bulabilmekte. Bu mirası yok sayma şansına hiç kimse sahip değil, eğer kendimizi Tanrı gibi görmüyorsak, gerçek tekelimizde demiyorsak. Başka deyişle bütün mesele eski yanlışları görerek, onları tekrar etmeksizin yeni yanlışlar yapmayı göze alabilmekte.

Ne olacak?

Bugünlerde Dünya ve Türkiye’de açık veya örtük, bilinçli veya bilinç dışı sorulan soru “Ne olacak” sorusu. Ne olmakta olduğunu ve ne olacağını kimse tam olarak bilmiyor. Biliyormuşuz gibi yapmamak gerek. Soğuk Savaş’ın bitiminin hemen ertesinde dünyayı iyimser bir hava sarmıştı, oysa bugün Soğuk Savaş’ın bitip bitmediğı dahi soruluyor.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

28-29 Ocak...

Nabi Yağcı 28.01.2012

Diyarbakır surlarının hemen dibinde bir metre derinden faili meçhul kurbanların kemikleri çıkıyor. Yöre halkı faili meçhul demiyor, çünkü o günleri yaşayanlar insanların beyaz Renault ile JİTEM tarafından oraya götürüldüğünü biliyorlar.

Beyaz Renault neredeyse korkunun bir simgesi oldu.

Bu arabanın ortaya çıktığını gören yöre halkı ölümün geldiğini biliyor. Birilerini yutacak. Bu ölüm arabası **ilkin 1 Mayıs 1977** katliamında görülmüştü. Sonraları ise hep görüldü ve her görüldüğü yerde insanlar kayboldu.

Bugün ne kadar üstü örtülmeye çalışılsa da kemikler topraktan başlarını çıkarıp hesap soruyor. Bu hesap sormalar o denli arttı ki bu toprakların ikili tarihi karşımıza çıkıyor. Bu tarih arkeolojik katmanlar gibi üst üste. En eski tarihin çanak çömlekleri, medeniyet nesneleri günümüzde de çıkmayı sürdürüyor, derinde kalmış medeniyet izleri bunlar. Çanakların çömleklerin, halıların kilimlerin, şarkıların türkülerin, oymaların nakışların, taşların duvarların simgelediği bir **“ortak yaşam tarzının” kültürleştiği bir kültür tarihi, bir sosyal tarih.** Ama bir de bu katmanın üstünde ulus-devlet tarihsel sürecinin belginleşmeye başlamasıyla birlikte artan cinayetler tarihi denebilecek bir **karanlık siyasi tarih katmanı** oluşmuş durumda.

Bugünün faili meçhullerini açığa çıkarmak, bir silsile-i merâtip yaratıyor, yani yukarı doğru tırmanan bir basamaklanma doğuruyor. Suçlular ortaya çıkarıldıkça suçun izleri, kan izleri habire daha üstte duran sorumluları işaret ediyor. İzler hep aynı yere çıkıyor, devlete. Devlet iktidarını kullananlara. Böyle olduğu için de tepeye bir türlü varamıyorsunuz, Hrant Dink cinayetinin iki çocuğa bağlanıp kalması gibi.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Tebrikler Murathan Mungan

Nabi Yağcı 30.01.2012

Yazılarını da duruşunu da zaten beğenirdim. İnsanın geleceğe dair umutlarını yeşertenler, gerçeği aklın soğukluğunda bulduklarını sanan çığırkanlardan çok sanatsal duyarlılık, felsefi sezgi güçleriyle sisler arasında hakikatin sesini dile getirenler oluyor. Yunus gibi, Mevlana gibi, Nâzım gibi, Hrant gibi Goethe gibi...

Taraf'ta okudum, şair ve yazar, **Murathan Mungan, BDP Siyaset Akademisi'nde “Tarihe Kayıt Düşmenin Yolları” konulu ders vermiş.** Mungan BDP Genel Merkezi'nde yapılan derse katılarak, BDP'ye ve Siyaset Akademisi çalışmalarına destek vermek istediğini belirtmiş. Keşke konuşmasının metnini veya özetini okuyabilseydik. Zira seçtiği konu ilgimi zaten ziyadesiyle çekmeye yetiyor.

Konu anlamlı, sözler güzel, duruş güzel, konuşma mekânı rastgele bir kürsü değil. Eğer Kürt meselemiz tarihin çözüme bizleri mecbur kıldığı bir meselemiz ise; Kürt meselemiz şu anda demokrasimizin ileri gitmesi veya tersine dumura uğramasını tayin edecek denli önemliyse; Kürt halkı bugünlerde tarihinin yeni bir sayfasını yazmaktaysa elbette o kürsü önemli bir kürsüdür.

Daha da önemli olanı Mungan'ın BDP Siyaset Akademisi'ne gittiği bugünlerin özel anlam yüklenmiş oluşudur. **Kürtlerin “yalnız olmadıklarını” dostları olduğunu göstermek tam da bugünlerde hayati derecede önemli.** Nedenini yazmıştım. Yalnızlaştırma operasyonunun basında ve siyasette hız kazandığı bugünlerde bir yandan insan kayıplarının yarattığı acıların ve acının daha da koyulaştıracağı yalnızlık duygusunun Kürtleri

soğukkanlı düşünmekten alıkoyabileceği, bir karşı şiddetin doğabileceği kuşkusu ciddidir. Bu nedenle Mungan gibi, kamuoyunun tanıdığı bir ismin BDP Siyaset Akademisi'ne gidişi orada söylemiş olduğu sözlerden, fikirlerden çok daha önemli bence, hiçbir şey söylemeden kürsüde suskun kalmış olsaydı bile yine de önemli olurdu.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

'Cahil adam'

Nabi Yağcı 02.02.2012

Bir ülkenin en tepesinde oturan bir yönetici, düşünce tarzını, eğilimlerini, yargılarını, beğenilerini herkesin paylaşmak zorunda olmadığını unuttuğunda demokrasi başladığı gibi bitiyor. Başbakan Erdoğan, demokratik hak ihlalleri nedeniyle eleştirdiği Türkiye'ye gelmeyeceğini söylediği için **ABD'li yazar Paul Auster'e fena halde kızarak "Cahil adam, gelsen ne olur, gelmesen ne olur" demiş.**

İnsanlar kibirli de olabilir; olmamalı ama oluyor, hiç kimse dümdüz değil, süttten çıkmış ak kaşık misali ak değil. Kibir şu veya bu ölçüde hepimizde vardır, öyle kolay değil kibirli olmamak. Kendinizi bir eleştiri karşısında kırılmış, gururu incinmiş hissediyorsanız hemen orada kibir kendini tersten gösteriyor demektir. Kibrinizi bastırabilir veya bastıramaz dışa vurursunuz.

Ama iktidar sahibi olup, devletin tepesine oturmuşsanız kibirli olup olmamanız yalnız sizin sorunuz olamaz. **Çünkü iktidar kibri demokrasiyle bağdaşmaz. Bir başbakan yalnızca kendine oy verenlerin başbakanı değildir, bir ülkenin başbakanıdır.** O ülkede kendi gibi düşünmeyenlerin de olduğunu unutmamak zorundadır. Elbette biliyorum, bir siyasi partinin görüşleri, programı, çizgisini savunarak oraya gelmiştir, kendisinden renksiz olmasını beklemek yanlıştır. Muhafazakârsa kuşku yok bunu ifade edecektir ve bu onun meşru bir hakkıdır, icraatları da o yönde olacaktır. Ama burada kırılğan ince bir ayırım da var.

Kendisi gibi düşünmeyen, kendi partisinin görüşlerinden farklı görüşte olan ve hatta kendi partisinden olmadığı halde ona oy veren insanları hesaba katmak zorundadır bir başbakan.

Söylemi bu dikkati yansıtmalıdır.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

'Hangi din, hangi dindar gençlik'

Nabi Yağcı 04.02.2012

AKP Genişletilmiş İl Başkanları Toplantısı'nda Başbakan Erdoğan'ın konuşmasının bir bölümüne dün değinmiş ve ABD'li ünlü yazar Auster'e yönelik sözlerini eleştirmiştim. Aynı konuşmada yine eleştiremi çeken bir başka sözleri vardı Başbakan'ın. Hayli problemli olan bu ifadelere ilişmeyi ise bu yazıma bırakmışım.

Önceki yazımda Başbakan'ın söylemiyle ilgili itirazım burada aynıyla geçerli. Şöyle demiştim: *"İktidar kibri demokrasiyle bağdaşmaz. Bir başbakan yalnız kendine oy verenlerin başbakanı değildir, bir ülkenin başbakanıdır. O ülkede kendi gibi düşünmeyenlerin de olduğunu unutmamak zorundadır. Elbette biliyorum, bir siyasi partinin görüşleri, programı, çizgisini savunarak oraya gelmiştir, kendisinden renksiz olmasını beklemek yanlıştır. Muhafazakârı kuşku yok bunu ifade edecektir ve bu onun meşru hakkıdır, icraatları da o yönde olacaktır. Ama burada kırılğan ince bir ayırım da var."*

Bu kırılğan ince ayırım inanç meselesine gelince hiç de ince düşmüyor, özellikle bizim ülkemizde. Ve o durumda söylenenler yalnızca söylemde özensizlik sınırını aşıyor, basbayağı demokrasiyi, din ve inanç özgürlüğünü ilgilendiren siyasi bir mesele halini alıyor.

İl Başkanları Toplantısı'nda Başbakan'ın şu sözleri tepki çekmeyi sürdürüyor: Başbakan, *"Benim ifademde dindarlar, dinsizler diye bir ifade yok. Dindar bir gençlik yetiştirme var. Bunu yine söylüyorum, bunun arkasındayım. Sayın Kılıçdaroğlu, sen bizden, muhafazakâr demokrat parti kimliği sahibi AK Parti'den ateist bir nesil yetiştirmemizi mi bekliyorsun? O belki senin işin olabilir, senin amacın olabilir."*

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Eğitmenleri kim eğitecek

Nabi Yağcı 06.02.2012

Başbakan'ın **"dindar gençler yetiştireceğiz"** lafı üzerine haklı bir gürültü koptu. Laf yanlıştı ama hiç değilse bir **zihniyet** tartışmasına yol açtığı için Başbakan'ın bu çıkışı fevkalâde hayırlı oldu. Zihniyet dediğin şey oturduğun yerden değiştirebileceğin bir şey değil; şapka gibi mesela, atıp başka bir şapka giyemezsin; tıp ilerledi kalp nakli dahi yapılabilir oldu ama henüz beyin nakli mümkün görünmüyor. Beyin de nakledilirse bu artık bir şeyi başka bir şeye nakil değil, bilinciyle, bilinçaltıyla yeni bir insan yaratmak olur her halde.

Bu akıl yürütmeyi toplumlara da uygulayabileceğimizi biliyoruz. **Toplum mühendisliği zihniyetinin** yanlıslığı tecrübeyle sabit. Ne var ki, ister Müslüman olsun ister solcu veya liberal, Cumhuriyet mühendisliğinin rahle-i tedrisinden geçen bizlerin bu zihniyetten kurtulması hiç de kolay değil. Kemalizm'e muhalefet geleneğinden gelen bir başbakanın dahi malum sözleri edebilmesi bunun en iyi kanıtı. Ha Kemalist gençlik yetiştirmişsin, ha dindar gençlik isterseniz buna demokrat gençlik deyin veya sol, sosyalist gençlik de diyebilirsiniz eğer tepeden devlet eliyle geliyorsa hepsi aynı kapıya çıkar. Bu nedenle Başbakan'a yanıt olarak söylenen **"dindar- dinsiz değil demokrat gençlik yetiştirmeliyiz"** yanıtına da böyle bakıp bir projektör tutmakta fayda var.

Çünkü burada tartışılan bir ailenin, bir sivil kurumun çocukları nasıl yetiştireceği meselesi değildir, devletin işlevi tartışılıyor burada. Zira bunu bir siyasi parti başkanı değil de Başbakan söylüyor. Karşı yanıt olan "demokrat gençlik yetiştirmeliyiz" yanıtı da "devlet demokrat düşünceli gençler yetiştirmeli" anlamındadır.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

'Medeniyet dili'

Nabi Yağcı 09.02.2012

8 şubatta *Yeni Şafak* gazetesinde Hilâl Kaplan'ın uyarıcı güzel bir yazısı vardı. Başlığı **“Kürtçe Medeniyet dili midir?”**, mevzuu ise Başbakan Yardımcısı Bülent Arınç'ın bir televizyon programında Kürtçe anadilde eğitim sorunu üstüne konuşurken kullandığı bir cümle. “Bir Medeniyet dili midir Kürtçe?” demiş Arınç.

Hilâl Kaplan'ın aktardığı Bülent Arınç'ın cümlesi şöyle: “Şartlar elverirse Kürtçe sadece seçmeli ders olabilir. Yoksa ilköğretimden üniversiteye kadar Kürtçe bir eğitim yapılması mümkün değildir. Kürtçe anadilde eğitimin önünde anayasal engel var. İkincisi, anayasal bir engel olmasa, Kürtçe bir eğitimin kaliteli bir eğitim olabileceğine inanıyor musunuz? **Bir medeniyet dili midir Kürtçe?** Böyle anadilde eğitimi düşünmüyoruz. Anadilde eğitimin Türkçe olması hem beraberlik sağlıyor hem de Türkçe bir medeniyet dilidir. Türkçeyle eğitimin her alanına hizmet edebilir.”

Bu sözleri Bülent Arınç gibi, muhafazakâr/İslamî gelenekten gelen biri değil de, bir “Türkçü” söyleseydi veya Güneş-Dil Teorisi'ne ya da Türk Tarih Tezi'ne hâlâ inanan birinin ağzından bu sözler çıkmış olsaydı üstünde durulmaya değer olmazdı.

Arınç'ın cümlesindeki bu sorunun analizi istenirse **Milli Görüş** fikriyatının analizine kadar da götürülüp, **“zaten baştan beri öyleydi”** de denebilir ama ben bu kanıda değilim. Bir siyasi süreci sonuçlarından bakarak analiz etmek yanıltıcı olabilir, zira bir süreç pek çok etmenin sonucu başlangıç çizgisinden sapabilir, yolunu değiştirebilir. Böyle bir durumda sürecin başında da varolan ama dominant olmayan çizgiler bu sapmayla birlikte üste çıkıp gelişme gösterebilir.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Cadı kazanı kaynıyor

Nabi Yağcı 11.02.2012

MİT Müsteşarı Hakan Fidan, eski Müsteşar Emre Taner, eski Müsteşar Yardımcısı Afet Güneş'in **“şüpheli”** sıfatıyla ifadeye çağrılması olayının düzünden okunabilir bir olay olmadığı açık. Aslında MİT Müsteşarı Hakan Fidan'ın Başbakan'ın gözde kadrolarından biri olduğu düşünülürse bu olayın, hedefi siyasi iktidar olduğu açık olan bir darbe niteliği taşıdığı su götürmüyor. Genel kanı da bu zaten. Fidan savcıya gitmek yerine Cumhurbaşkanı makamına çıktı, Başbakan, Fidan'ın arkasında durdu. Kanımca şimdilik kaydıyla doğru yapıldı ama mesele ne bu kadarlık bir mesele ne de bu kadarıyla kalabilir.

Ortada devlet içi bir hegemonya kavgası var.

Hemen her köşe yazarı yorumlarında merkeze, **Oslo görüşmelerini daha doğrusu PKK ile ateşkes ve silah bırakma müzakere sürecini** alıyor ki, doğru bir yaklaşım bu. Dünyanın başka köşelerinde yasadışı ilan edilen gerilla örgütleriyle devlet arasında benzer görüşmelerin yapıldığı sır değil. **Öyleyse esas mesele “niye görüştün” meselesi olamaz. Böyle bir soruyu hiçbir savcı sormaz; hele Türkiye gibi bu tür işlerin hukuk devleti yoluyla açık biçimlerde değil de, derin biçimde götürülmesinin tali değil asli bir yöntem olduğu bir ülkede böyle bir soru sormayı aklına bile getiremez.** Eğer sorarsa sorduğu mesele yine de niye görüştün meselesi değil başka şeydir.

Bu nedenle bu konuyu devlet-AKP-PKK ekseninde ele almazdan önce, bizdeki siyaset yapma biçiminin gelenekselleşmiş haline dikkat çekmek doğru olur. Meselenin diğer yönleri bana göre tali yönlerdir.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Sorular ve demokrasi

Nabi Yağcı 13.02.2012

Yine halkın ne olduğunu anlayamadığı bir kavga gidiyor. Eğer halk anlamıyor, ne oluyor diye soruyorsa o zaman biz “köşekadılarına” ekmek çıkıyor. Gazete yorumlarından, televizyonda tartışmalardan halk meseleyi öğrenmeye çalışıyor. Bir ülkede böylesi durumlar olmaz değil, anlaşılması zor sorunlar olabilir, ama bizdeki gibi hemen her sorunu bu halde olan ülke herhalde pek azdır.

MİT- Emniyet- Yargı ve İktidar arasında giden bir kavga var. Bu kez yorumcular da yorum almaya muhtaç gözüküyor, çünkü kimse bu meselenin gerisinde ne olduğu konusunda net şeyler söyleyemiyor. Kimine göre iktidar-cemaat çatışması bu, kimine göre Ergenekon’un kalıntılarıyla iktidarın çatışması, kimine göre dış mihrakların Türkiye’yi karıştırma istekleri. Doğrusu ben de net bir yoruma sahip değilim.

İşte mesele de bu zaten, bir ülkede halk, kamuoyu ikide bir “Ne oluyor” sorusunu soruyorsa ilk sorgulanması gereken şey o ülkede demokrasinin kendisidir. İktidarın içinde ne oluyor, MİT içinde, Emniyet teşkilatı içinde ne oluyor, Genelkurmay’da ne oluyor, Yargı’da ne oluyor türünden sorular sıkça soruluyorsa besbellidir ki o ülkenin yönetim tarzıyla ilgili ortada ciddi bir sorun vardır. Dikkat edilirse İtfaiye teşkilatında ne olduğu türünden sorular değil bunlar, devlet ve iktidarın yönetim tarzıyla ilgili türdendir.

MİT- Emniyet- Yargı- İktidar = Devlet

Bu denklemin önüne arkasına bir şeyler daha ekleyin fark etmez, karşımızda duran sorun çıplak biçimde devletle ilgilidir. Kendini hâlâ hukukla bağlamamış bir devlet var, hâlâ işler derinde götürülüyor, yöntem ise hâlâ “**saray darbesi**” yöntemleri.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Devleti koruma kanunları

Nabi Yağcı 16.02.2012

Nereden bakarsanız bakın olan bitenin demokrasiyle açıklanabilir bir tarafı yok. Ne “özel yetkili” yargının varlığı demokratik ne de yargının bu özel yetkilerle MİT’e saldırısı demokratik, ne MİT-Emniyet kavgası demokratik ne de MİT’i korumak için kanun yoluyla tahkimi demokratik. Hele devletin tepesindeki çatlağı kontrol bahanesiyle

Başbakan'a demokrasilerdeki kuvvetler ayrılığı ilkesini çiğneyerek özel yetkiler vermek hiç demokratik değil.

Halk, devlete karşı toplumu koruyacak yasal değişiklikler beklerken gidişat tersine oluyor; bireyi, toplumu değil devleti korumak yine öne çıkıyor.

Bu çatışmada bazı şeyler artık aydınlanıyor. Kürt meselesi merkezdeki sorun ama bir taraf çözüm istiyor, öbür taraf istemiyor, çatışma buradan çıktı yorumu bana göre ikna edici değil. Buna inanmamız isteniyor yalnızca. Ya da bir taraf KCK operasyonlarının bu denli geniş tutulmasına karşı imiş, öbür taraf ise bastırdıkça bastıralım diyormuş. Böyle bir fark olabilir ama sırf bu yüzden bir savcı MİT Müsteşarı'nı "şüpheli" sıfatıyla ifadeye çağırır mı, ucunun siyasi iktidara, Başbakan'a gideceğini bile bile böylesi cüretkâr bir işe kalkışabilir mi?

Kürt meselesi bu krizin derindeki nedeni ama amili değil.

Kürt meselemiz vesayet devletini çözen nesnel bir etmen. Hep söylediğim gibi İslami muhalefetin yanısıra Kürt muhalefeti iki tarihsel muhalefet dinamiğinden birisi. PKK, BDP (DTP) çok siyasi yanlışlar yaptılar, geçmişte de eleştirdiğim gibi tek yanlı demokratik özerklik ilanı gibi, devamını KCK ile getirmek gibi, genelinde sol sekte siyaset gibi ama bütün bunlara rağmen Kürt ulusal uyanışı, kitlesel muhalefet devletin vesayetçi yapısının çözülmesinde en önemli rolü oynadı ve oynamaya devam ediyor ve edecek de.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Devlet kerterizi

Nabi Yağcı 18.02.2012

Balıkçıların yer tayini için kullandıkları işaretler gibi siyasette de belirli sabit noktalar yakalayıp yön tayin etmek yararlıdır, aksi halde binlerce ayrıntı içinde insanın yönünü yitirmesi kaçınılmaz olur. Ayrıntılar önemsizdir demiyorum tam tersine önemli olduğu için onları bir anlam bütünlüğüne kavuşturabilecek bir sabiteye ya da analizlerde bağımsız değişkene her zaman ihtiyaç vardır. Eğer kendinize esas aldığınız sabit nokta yanlış bir seçiminiz ise, olgularla test ettikten sonra bunu anlar sabitenizi değiştirirsiniz.

2000'li yıllardan beri olayları anlamaya ve anlamlandırmaya çalışırken benim kerterizim hep **"devlet"** oldu. Özellikle 28 Şubat sürecini izlerken devleti merkeze alarak analiz yapmanın ne denli aydınlatıcı olduğunu görebilmiştim. Aynı zamanda sol olarak geçmişte devlet üzerine bir sürü teorik laf edip de kendimizin de içinde bulunduğu devleti hiç anlamadığımızı da daha iyi görmeye başlamıştım. **Yeri geldikçe altını çizdiğim gibi 28 Şubat darbesinde, solun "Ne Refahyol ne Hazirol" sloganında çok veciz biçimde özetlenen tavrı aslında solun sorunlarının merkezine de işaret etmekteydi:**

Devleti görememek.

Bizdeki devlet geleneğinin en özgün ve başarılı yanı da bu değil mi? Kendini gizleme başarısı yani. **Hem her yerdedir, hem de hiçbir yerde. Çünkü kafalarımızın içindedir.** "Aşkın"dır ama kendini "içkinleştirme" başarısı gösterdiği için onu tepemizde olarak göremeyiz. Osmanlı'dan gelen Doğulu topluma özgü bir yönetim biçimi geleneğidir bu. **Kutsal antika-devlet geleneği.** Devlet yönetimini hikmet-i hükümet olarak görmek. Böylece halktan gizli yönetimi, saydamsızlığı, derini meşrulaştırmak.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Cemaat meselesi üstüne

Nabi Yağcı 20.02.2012

MİT- Yargı- İktidar kavgasında en çok konuşulan konu Gülen Cemaati oldu. Gülen Cemaati üstüne herkesten fazla bilgiye sahip değilim. Bu alanda uzman sayılan yazarların yazılarını, Cemaatçi olarak adı geçen yazarları dikkatle okumaya çalıştım. Sonuçta beni asıl ilgilendiren şey, Cemaat'in ne olduğundan çok Cemaat-iktidar ilişkilerine dair basının aldığı tutum, gösterdiği ilginç yaklaşım oldu.

Gülen Cemaati'yle ilgili derinlemesine bilgim olmasa da, cemaat tipi toplumsal örgütlenmelerin Osmanlı'da yeri ve rolü konusunda dünden farklı olarak biraz daha derine inen bilgilere sahibim. Hem Osmanlı'nın kuruluş özelliğinden, hem Anadolu İslam'ından gelen özgün ilişkiler üstüne doğan cemaat tipi örgütlenmeler son derece doğal örgütlenme tipidir. Cemaat denince bizdeki yerleşik önyargılar akıllara hep din merkezli imgelemeler getirir, bir cami cemaati gibi. Kuşkusuz o da cemaattir ama cemaat kavramı daha geniş bir anlama sahiptir. Din bağlamı olsa bile daha geniş anlamıyla inanç bağlamı topluluklardır cemaatler; devlet yanlısı egemen inançlar üstüne oturabildikleri gibi genellikle devlete mesafeli toplumsal örgütlenmelerdir. Mezhep ve tarikat farklılıkları üstüne oturan örgütlenmeler cemaat tipi örgütlenmelerdir. **Osmanlı'da sivil toplum örgütlenme biçimleridir. Sonuç itibariyle cemaat "topluluk" anlamındadır.**

Osmanlı toplum ve idari yapılanması içinde, bu cemaat tipi örgütlenmeler çoğu zaman **toplumsal/siyasal muhalefet** rolünü üstlenmek gibi önemli bir işleve de sahiptirler. Bu yapılanmaları tasfiye etmede bütün kararlılığına karşın Kemalist rejimin en başarısız olduğu alan da yine bu alan oldu.

Çok topluluklu anlayış

Aydınlanma çizgisi üstünde gelişen Batı tipli modernist tasavvurun vaat ettiği salt vatandaşlık haklarına dayalı homojen toplum anlayışı bugün Batı'da dahi kalıcı olamamıştır.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Açlık grevlerine dikkat

Nabi Yağcı 23.02.2012

KCK davası nedeniyle tutuklu olan BDP Şırnak Milletvekili Selma Irmak ve Faysal Sarıyıldız'ın başlattığı süresiz açlık grevine destek için diğer BDP'li milletvekilleri iki günlük açlık grevine başladılar. Açlık grevlerinin amacını, "Diyalog, müzakere, çözüm" sloganlarıyla açıklayan grevciler bir yandan dalga dalga genişleyerek altı binin üstünde insanın tutuklanması sonucunu doğuran KCK operasyonlarını eleştiriyor, diğer yandan İmralı'da

Abdullah Öcalan'ın tecridini protesto ediyorlar. Açlık grevlerine başkalarının da katılması kuvvetle muhtemel, BDP'li belediye başkanlarının da bu hafta sonu açlık grevine başlayacakları bildiriliyor. Doğrusu merak ediyorum, KCK tutuklamalarından yakasını kurtarabilmiş kaç belediye başkanı kaldı diye.

Hakkâri Milletvekili Esat Canan'ın *Taraf'a* söyledikleri önemliydi. Canan diyor ki: **"AKP bugüne değin olumlu adımlar attı. Ancak son dönemde milliyetçi söylemin dozunu arttırdılar. Kamuoyunda çözüme dair oluşan olumlu hava dağıldı. Örneğin Oslo sürecini çok faydalı buluyorum, ancak devamının gelmesi gerekiyor. Bölgede akliselimi temsil eden kanaat önderleri bile içerde. Sokakta yalnızca fırtına kuşağı diye tabir edilen gençler kaldı. Yeni kuşak bir öncekine göre daha sert, milliyetçi refleksleri baskın."**

Kürt meselemizin durduğu noktanın kuşbakışı özeti bu sözler.

Bu belirsizlik nereye kadar?

MİT kavgası şimdilik kaydı ile ve beklendiği üzere iktidar lehine sonuçlandı. Bu kavga sırasında "MİT çözüm istiyor, MİT'e saldıranlar ise istemiyor" argümanı dillendirilmişti, bunun hiç de inandırıcı olmadığını yazmıştım, zira ortada KCK dalgaları varken hangi taraf olursa olsun bir tarafın çözüm istediğine kimse inanmazdı.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

'Ne olmalı'yı konuşalım biraz da

Nabi Yağcı 25.02.2012

Yazıyoruz diye her şeyi bilmek, her şeye bir yanıtımızın olması gerekmez ama zaman zaman kendimi bu duyguya kaptırmış olarak yakaladığım oluyor. **Yani her şey benden soruluyormuş gibi.** Oysa yorumcuları son MİT-Emniyet-İktidar tartışması fena yakaladı. Yapılan yorumların hiçbiri "işte kavganın nedeni tam olarak bu" dedirten netlikte olmadı. Galiba en ağırlık kazananı, kavgayı Gülen Cemaati ile İktidar arasındaki kapışma olarak gören yorumlardı.

Aslında bir olayın ille de tek bir nedene indirgenmesi gerekmez. Karşı karşıya kaldığımız bu son durum da sanırım buna bir örnektir; zira bir sonucun birden çok nedene bağlı olarak doğması veya bir nedenin bir biriyle çelişik birden fazla sonuç doğurması hayatta az karşılaşılan bir durum değildir.

Ne var ki, insanlar rahatlarına düşkün mahlûklardır, belirsizliği sevmezler o yüzden aşta bile bir kimya, bir matematik ararlar. Ama fazla didikleyenlerin aşkı ıskaladıkları, kimyalarını bozdukları da bir gerçektir. Aslında bu durum insan doğası açısından bir paradoks, zira insan doğası diye değişmez bir doğa yoktur; kendisi belirsizlikler toplamı olan insan karşılaştığı durumların ille de belirli olmasını istemek gibi bir paradoks içindedir. Böyle olması kötü değildir aslında akli geliştirir eğer akıl takıntı haline getirilmez, ona tapılmazsa...

Bir ülkede "Ne oluyor" sorusu çok soruluyorsa, şimdi bizde olduğu gibi, o ülkede yönetim tarzı saydam değildir demiştim, zira halk olan bitenin dışında demektir bu.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

'Jineps'

Nabi Yağcı 27.02.2012

Telefonla davetlerini aldığım zaman itiraf etmeliyim ki bu sözcüğü önümdeki kâğıda yazarken zorlanmıştım. Zorlandım, çünkü utanarak itiraf etmeliyim, Jineps sözcüğünü ilk kez duyuyordum. Güneşli güzel bir İzmir sabahında bir kahvaltılı tanışma/sohbet toplantısı için davet almıştım ve daveti yapan ise adını yazmakta zorlandığım bu gazete adına beni davet eden bir dosttu. Utandım çünkü bu gazete yıllar önce çıkmış (2005'te) ama ben duymamışım.

Oysa Anadolu tarihi ve kültürüne çoğulcu kültür ve yaşam tarzı açısından özel ilgi duymaya başlamamın üzerinden yıllar geçmişti. Bu konularda sohbet toplantılarına davet edildiğimde söze başlarken *"Anadolu derken bir siyasi coğrafyadan söz etmiyorum, bir kültür coğrafyasından söz ediyorum ki, bu coğrafyanın sınırlarını geniş anlamalıyız, Kafkasya'dan Balkanlara ve Mezopotamya'nın kuzeyine kadar uzanan bir alan içinde kültürel etkileşimin yoğunlaştığı alan olarak anlamak gerek"* derdim. Derdim demesine de bugün bu çoğulcu kültürel tarihi anlamak denen şeyin ne denli zorlu çabalar isteyen şey olduğunu daha iyi görüyorum. Bunu görmek ilgimi daha da kamçılıyor aslında.

Jineps ne demek?

Gazetenin yazı kurulundan olanlar da oradaydı ve onlara bir soru soruldu, **"Neden bu adı aldınız, hangi anlamda kullanıyorsunuz?"** Soruyu soranın konuşmasının devamında anladım ki soruyu soran ne sorduğunu ve bu sözcüğün anlamını gayet iyi biliyor.

Jineps Adige dillerinde ağacın (çiy) gözyaşı (neps) anlamına geliyor. Ağacın gözyaşı yani çiy damlası, şebnem. Sözcük güzel ama asıl sorunun soruluşundaki anlam daha da güzeldi, bir halkın acılarını bir soruda anlatıveren. Artık diyordu soruyu soran *"O kadar çok çektik ki, acılarımızdan, gözyaşından değil çiyden söz edelim, zaten o kadar da az kaldık ki."*

Kimlerden söz ettiğimi henüz söylemediğimin farkındayım, Adigelerden, Çerkeslerden söz ediyorum. *Jineps* onların çıkardığı bir gazetenin adı. Gazetenin İzmir temsilcisi *Turabi Saltık* ve arkadaşlarının düzenlediği sıcak ve benim için öğretici geçen kahvaltılı bir sohbeteydim dün.

Ben de anne tarafından yarım kan Çerkes'im. Ama çocukken Çerkesler hakkında etrafımdan, annemin güzelliğinin anlatımı dışında ve çok küçükken gittiğim bir Çerkes köyünde anılarımda kalan Kafkas oyunlarından başkaca hiçbir şey öğrenmiş değildim. Sorulduğunda da Çerkes kadınlarının güzelliğinden, misafirperverliğinden başka bir şey söyleyemezdim. Ama dünki sohbetten sonra bundan böyle bunlardan söz etmemem gerektiğini de öğrendim; Yukarıdaki soruyu soran arkadaş konuşmasında *"Çerkes deyince herkes Çerkes kadınlarının güzelliğinden söz ediyor ve bir de Kafkas oyunlarından, sanki bizim kültürümüz bundan ibaretmiş gibi"* deyivermişti. Ondan önce bana da söz verilmiş, birkaç şey söylemiş, bu arada annemden de söz etmişim ama allahtan, güzelliğine değinmemiştim, yoksa cahilliğime fena utanacaktım.

Arkadaşım haklıydı. Şimdi bu açığımı kapatmaya kararlıyım.

Bir sözcüğün yaşamla, tarihle anlam yüklenmesine bir örnekti bu soru. Bir dil bir halkın acılarını, sevinçlerini, umutlarını, umutsuzluklarını yüklenerek anlatım inceliklerine derinliğine kavuşur, tıpkı **Jineps** sözcüğüne yükleniveren ince anlam gibi. Acılarla yoğrulmuş halklar ancak, acı ile güzelliği tek bir sözcükle böylesine zengin çağrışımlı ifade edebilme gücüne sahip olabilirler. Bu nedenle de **anadilde eğitim yalnızca bir hak olduğu için değil, dilleri koruyup, geliştirebilmek kültürlerimizi canlı tutabilmemiz ve kültürel zenginleşmemiz için de zorunlu**. İnsanoğlu bu dünyaya yalnızca yemek içmek barınmak ve üremek için gelmedi.

Jineps gazetesi yayın hayatına girerken, kuzey Kafkasya halklarından söz ederek şu vurguyu yapmış: “Biz Çerkesler, Kafkasya’dan sürülen halklarız. Çerkesler; Türkiye özelinde de Türk, Kürt, Alevi, Laz vb. halklarla birlikte çok kültürlü yapının ayrılmaz bir parçasıdır. (...) Birçok halk gibi yoğun bir asimilasyon süreci içinde gün be gün erime ve hatta yok olma tehdidi ile karşı karşıya olan Kafkasyalıların, yerel ve uluslararası platformlarla dayanışma ve güçbirliği oluşturması önemli ve acil bir ihtiyaçtır. (...) Bu dayanışmayı ve güçbirliğini yaratacak, diyet borcu olmayan tam bağımsız bir gazete (dergi-radyo vb.) zorunluluğu herkesçe bilinmektedir. Coğrafyamızda yaşanan bu ve benzeri gerçekliklerin farkında olan, icazetsiz, minnetsiz ve bağımsız bir çizgide Kafkasyalıları ve diğer halkları bütünleştirecek ve dünyadan yalıtılmasına izin vermeyecek bir yayın organı Türkiye’de de önemli bir ihtiyaçtır.”

Tanıtıma devam edeceğim.

nabi.y@superonline.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

28 Şubat’ın yarım kalmış dersleri

Nabi Yağcı 01.03.2012

Yıldönümünde haklı olarak 28 Şubat’ı hatırlıyoruz. Ne olduğu ve bu post-modern darbeye neden ihtiyaç duyulduğu bir sır değil ama işin bir yanı var ki sanırım bu gözden kaçıyor. 28 Şubat’ın Türkiye’nin siyasi rejimini “bin yıl sürecek” biçimde dizayn etme projesi hafife alınıyor; bin yıl söylemi şaka gibi durduğu, insana “yok artık” dedirttiği için böyle oluyor.

O yıllarda Türkiye’de hemen herkesin dilinde vurgulu biçimde yer alan sözcük “**değişimdi**”. Değişen dünya ve değişmesi gereken Türkiye konuşulmaktaydı. 12 Eylül’ün on yıl boyunca etrafına kalın duvarlar çekip içine kapattığı Türkiye artık nefes almak, dünyaya açılmak istiyordu. AB süreci bu nedenle heyecanla karşılanıyor, içeride ise küreselleşme süreçlerinden, Kemalizm’e, laikliğe, Kürt meselesine kadar Türkiye’de dün ağza almaktan korkulan konular tabu olmaktan çıkıyordu artık. Bizi demokratik bir sivil rejime taşıyacak yeni anayasa konuşuluyordu. Son derece ciddi bir entelektüel canlanma yaşanıyor, demokratik kamuoyunun alanı genişliyordu.

Bütün bunlar 12 Eylül dikta rejiminden radikal bir çıkış yaratacak devlet-dışı güçlü demokratik bir muhalefetin derinden derine oluşuyor olduğunun işaretleriydi. İslami muhalefet içinde “**reel politika odaklı kendini yenileme**” çabaları sürüyordu, Kürt hareketi yükseliyor, solda “**özgürlükçü**” bir toparlanma hissediliyor (**ÖDP**) ve entelektüel aydın hareketi kendine özgün bir kamu alanı yaratıyordu. Tek sözle Türkiye tarihinde ilk kez gerçekten derin bir değişim yaratabilecek bir güç ortaya çıkmak üzereydi.

Radikal- sivil- demokratik muhalefet.

28 Şubat'ın asıl hedefi işte bu muhalefeti dağıtmaktı. Çok önceleri bu muhalefeti kastederek **“bir tarihsel blok”** mümkündür diye yazmışım. Zira tarihsel bloğun içeriği **devlet-dışı olmaktır**, bu nedenle devlet geleneğinin tarihsel taşıyıcılarıyla böyle bir şeyi düşünmek ham hayaldir. Her hangi bir geçici muhalefet ortaklığı olabilir elbette ama böyle bir muhalefet Türkiye'nin çözüm bekleyen köklü sorunlarını çözüme kavuşturamaz. **Zira bu sorunların çözümü, ancak değişimi, ulus-devlet mantığının dışına çıkacak biçimde radikal demokratik bir tasavvur üstüne oturtmakla mümkün olabilir.**

28 Şubat yükselen bu muhalefeti dağıtmakta başarılı olmuştur. En başta ana akım medya olmak üzere yüksek yargı, asker ve diğer güvenlik güçleri “şeriat geliyor” manivelasıyla, yoğun propagandayla, andıçlama ve brifinglerle hizaya sokulmuştu. Başka deyişle AK Parti iktidar olmazdan önce devlet tahkim edilmişti zaten. Bu durumu bugün MİT- Emniyet- Yargı- İktidar geriliminde daha iyi görebiliriz. AK Parti iktidar olduktan sonra da Ergenekon örgütlenmeleriyle 28 Şubat etkinliğini sürdürdü.

Yükselmekte olan demokratik muhalefet 28 Şubat'la birlikte kırıldı.

Solun aymazlığı

Sık tekrar ediyorum ama, 28 Şubat'ın tekrar hatırlandığı bugünlerde bu yüzleşme kaçınılmaz. Ne var ki *solda o günün sorumluları hâlâ bu yüzleşmeyi yapamıyorlar. Solun din ve İslam konusunda geleneksel hatalarını sürdürdüğü* durumda kendini toparlamasının mümkün olamayacağına inandığım için sıkıcı olma pahasına bu tekrarı yapıyorum.

20 şubat tarihli *Vatan* gazetesinde Ruşen Çakır “Ne şeriat ne darbe” sloganının sola indirdiği darbe” başlığı altında hem İslamcı kesimler içinde (Gülen Cemaati) hem solda bu darbeye karşı tutum almada gösterilen zaafa dikkat çekiyor. Doğrusu Ruşen Çakır'ın bu yorumuna bütünüyle katılıyorum. Yazısının girişinde Çakır: *“O günleri yaşamamış olan bir kişi, 15. yılında 28 Şubat süreci hakkında yazılanlara, söylenenlere bakınca toplumun ezici bir çoğunluğunun TSK'nın siyasi sürece müdahalesine karşı olduğunu, hatta ona direndiğini düşünebilir. Hâlbuki gerçek farklıydı. Örneğin 28 Şubatçılar güçlü bir toplumsal desteğe sahiptiler. Ayrıca dış dokunur bir direnişle de karşılaşmadılar”* diyor ki,

çok doğru. Yazısının devamında Özgürlük ve Dayanışma Partisi'nin (ÖDP) "Ne şeriat ne darbe" sloganında somutlanan iki tarafa da eşit mesafede durma siyasetini eleştiriyor.

Sonuçta bugün demokratik birleşik bir muhalefetten söz edemiyoruz. Ağırlığı AKP'de olmak üzere karşılıklı yanlışlar sonucu AKP ve Kürt özgürlük hareketi karşı karşıya gelerek önemli bir fırsat yitirildi. AK Parti "reel politika odaklı yenilenme" çizgisinin yalnızca reel kısmını hatırlıyor bugün, yenilenme kısmını unuttu. Öyle olunca da Hocalı'yı protesto mitinginde şahit olduğumuz gibi milliyetçiliği de aşan bir ırkçı tepkiye İçişleri Bakanı destek vermekten geri kalmadı. Sol inişini sürdürdü. Aydın hareketi bu kez de PKK nedeniyle ayrıştı.

Demek oluyor ki 28 Şubat derslerini öğrenememişiz.

nabi.y@superonline.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Yüzleşme kaçınılmaz

Nabi Yağcı 03.03.2012

Hep öyle geldiği için hep öyle gideceğine güvenerek kirli işlere bulaşmakta hiç ikircim göstermeyenlerin bugün içine düştükleri hâl-i pür melâl ibretliktir. 28 Şubat'ın günahkârları kirli çamaşırlarını başkalarına yıkatmaya çalışıyorlar. Basında, televizyonlarda süren 28 Şubat tartışmalarında görüyoruz bunu. Bu yıl anmalar bir başka oldu, yüzleşmekten öcü gibi korkanlar dahi kıyısından köşesinden de olsa, kaçak güreşeler de **mindere çıkmak** zorunda kaldılar.

Acaba ne oldu da böyle oldu diye düşünüyorum.

28 Şubat'ın günahkârları hidayete mi erdiler? Boğazlarına kadar battıkları kire vicdanları mı isyan etti? Ne oldu?

Galiba olan şu:

Artık askerî vesayete yatırım yapmak kârlı bir yatırım olmaktan çıktı. Eski statüko geri gelmez biçimde çözüldü, taşlar yeniden karılıyor, siyaset yeniden yapılanmadı henüz, ama yapılanmak zorunda. Bunu CHP içindeki son kavgadan da anlıyoruz, eski kafalarla, eski tür ilişkilerle artık bu değirmen dönmüyor.

İşlerin eskisi gibi askere “**selam çakarak**” gitmeyeceğinin anlaşılmış olması her şeye rağmen demokrasimiz için bir kazançtır. 28 Şubat'ta bir çağrıyla cübbelerini kuşanıp Genelkurmay'ın brifing salonlarına koşan yüksek yargı üyelerini, kalemini kapıp koşan yüksek basın mensuplarını, yüksek öğrenim kurumlarının yüksek üyelerini görmüştük. Bu yapı 28 Şubat'la oluşmadı, bütün bir Cumhuriyet tarihimizin üstyapısının ürünüydü bu özneler. Bu insanlar değişmiş, yerlerine yenileri gelmiş değil, demokrasimizin sorunlarının bir bölümü insan malzemesinin büyük ölçüde aynı olmasından kaynaklanmakta. Örneğin yüksek yargı mensupları yaş itibariyle bakılırsa 12 Eylül rejiminin kadrolarıdır ve bu kadroların zihniyetini değiştirebilmesi hayli zordur.

İşte böyle bir yapı içinde en azından işlerin eskisi gibi gidemeyeceğinin, devranın eski devran olmadığının anlaşılmış olması dahi önemli sayılmalı.

Mağdurların yüzleşmesi

28 Şubat'la yüzleşmenin bir başka boyutu var ki, bu çok daha önemli. Post-modern darbenin mağdurlarının kendileriyle yüzleşmesidir bu. Solun bu darbe karşısındaki tutumunun eleştirisine geçen yazımda değinmiştim, tekrar etmeyeceğim.

Bir diğer kesim var ki asıl onların kendileriyle yüzleşmesi gerekmekte, zira bu darbenin gerçek mağdurları onlardı. **İslami kesim, eski Refah Partisi ve çevresi, Cemaat 28 Şubat'la samimi biçimde yüzleşmek zorundalar.** Necmettin Erbakan, kendisi ve partisi için idam fermanı anlamına gelen, esas tehdidin “irtica” olduğunu söyleyen MGK kararlarının altına imza koymak zorunda kalmıştı. İstemeyerek imzalamış olması 28 Şubat'a direnmediği gerçeğini ortadan kaldırmaz. Aynı şekilde Fethullah Gülen Cemaati'nin de direnmediği biliniyor. O zamanın koşulları veya kimi gerekçeler öne sürülerek bu yüzleşmeden kaçınmak olmaz.

AKP- 28 Şubat ilişkisi üstüne de yorumlar var. AKP'nin 28 Şubat'ın ürünü olduğu söyleniyor ki, kanımca bu yorum fazlasıyla spekülâtif. 28 Şubatçıların AKP'nin yükselmesini istemiş veya bunu öngörmüş olduklarını düşünmek için ortada hiçbir veri yok. En fazla AKP'nin 28 Şubat'ın yan ürünü olduğu söylenebilir. **Aksine, AKP'nin yükselişinde askerî vesayet karşısında dik duruşu kimsenin itiraz edemeyeceği çok önemli bir etmendir.** AKP çevrelerince bugün, başkalarına 28 Şubat'a karşı tutumları hatırlatılıyorsa bu hatırlatmalar haksız sayılmaz.

Sözünü ettiğim çevrelerin 28 Şubat'la samimi biçimde yüzleşmeleri yalnızca dünle ilgili vicdani bir sorumluluk değil onun ötesinde bir anlama sahiptir. Çünkü burada söz konusu olan demokrasidir, demokratik değişimdir. Başka deyişle karşımızdaki mesele askerî vesayetten ibaret bir mesele değil. Bugün bu vesayet türü büyük ölçüde çözüldü, ama yerine henüz çoğulcu-katılımcı bir demokrasi inşa edilebilmiş de değil.

Böylesi bir demokrasiyi inşa edebilmemiz başta medya olmak üzere kamuoyunu etkileyen faillerin demokratik muhalefet görevini yerine getirmeleriyle mümkün olabilir, iktidarın her yaptığına alkış tutarak olamaz bu.

Dün askerî vesayet karşısında en azından suskun kalmış çevreler bugün kendileriyle kaçamaksız yüzleşmek zorundalar. **Bunu yapamazlarsa bu kez de çoğunlukçu vesayetin destekçisi olurlar.** Kendisiyle yüzleşmek zorunda olan çevreler içinde TÜSİAD da var, ama Başbakan'ın TÜSİAD'a karşı çıkış tarzı da yanlış. Bu sivil kurumun bir açıklamasına katılmayabilir Başbakan ama eğitim gibi herkesi ilgilendiren bir meselede "siz kendi işinize bakın" diyemez. Bu anlayış katılımcı olmayan, çoğulcu olmayan çoğunlukçu anlayıştır ve eleştirilmesi gerekir.

Ne var ki, eğer geçmişle ilgili yüzleşmelerden kaçınılırsa o geçmiş ayağa vurulan pranga olur ve başkalarını eleştiride de ayağınızı bağlar.

nabi.y@superonline.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Şeytan 'münferitte' oturur

Nabi Yağcı 05.03.2012

Adıyaman'da bazı Alevi vatandaşların evlerine gece işaretler konulmuş olması düşündükçe beni tedirgin eder oldu. **İçişleri Bakanı Şahin bu olay için "Münferit olay, çocukların işi" demişti.** İşte bu münferit (!) vakanın münferit olarak nitelenmesi başkalarını olduğu gibi beni de rahatsız etmişti. Bu olayın ardından Hocalı katliamını protesto mitinginde beyaz berelilerin taşıdığı o iğrenç "Hepiniz Ermenisiniz, Hepiniz piçsiniz" pankartının altında aynı İçişleri Bakanı konuşma yapmaktan rahatsız olmadığı gibi yaptığı konuşma da kardeşliğe davet edici olmak yerine "kanın intikamını almaktan" söz etti.

Bu mitingün sıradan bir tepkinin çok ötesinde amaçlar taşıdığı açık olduğu halde bu pankartı Başbakan "münferit" olarak niteledi. Mitingin amacını bir başka yazıya bırakarak şu "münferit vaka" üstünde duralım.

Bu sözler aklıma bir başka "münferit vaka" düşürdü. **6-7 Eylül 1955'te** Demokrat Parti (DP) iktidarı altında İstanbul'da en önce Rumlar olmak üzere Ermeni ve Yahudi vatandaşlarımızın can ve mallarına yönelik saldırı örneğinin. Bir avuç çapulcunun münferit işi denmişti olaya. Öyle olmadığı olay yargıya intikal eder etmez anlaşılmış ama üstü örtülmüş, bir avuç çapulcu yakalanmış, sonra da serbest bırakılmıştı. Çok sonra bu münferit saldırının ne olduğu münferit bir açıklamayla da kesinlik kazanmıştı. MGK eski Genel Sekreteri **Sabri Yirmibeşoğlu** bir gazeteciye verdiği röportajda olayları **"6-7 Eylül de bir Özel Harp işidir. Muhteşem bir örgütlenmeydi. Amacına da ulaştı"** diye ağzından kaçırıvermişti. 6-7 Eylül saldırısı ardından Rumlar can ve mal güvenlikleri olmadığı için büyük bir dalga halinde Yunanistan'a göçmüşlerdi.

1 Mayıs 1977 katliamının ertesinde de bu olayın sol içi münferit çatışma sonucu doğduğu söylenmişti. Alevi vatandaşlarımıza yönelik **Çorum-Maraş, Sivas katliamları** ardından da benzer münferit vaka açıklamaları gelmişti.

Hrant Dink'in katledilmesine "Bir çocuğun işi" denmemiş miydi? Rahip Santoro ve diğer bazı gayrimüslim vatandaşların öldürülmesinde de benzer açıklamalar yapılmamış mıydı?

İçişleri Bakanı'nın yangına körükle gitmemesi elbette doğru olanıdır ama "münferit" sözü hiç kimsenin yüreğini soğutmaya yetmediği gibi yapanların –eğer öyleyse– çocuk olması aksine daha da rahatsız edici. **İsmet Berkan**'ın da altını çizdiği gibi eğer çocuklara kadar bu nefret duygusu inmiş ise durum vahimdir. Ayrıca hiç

ikna edeci de değil bu açıklama, “çocuklar” kendiliklerinden Alevi evlerine işaret koymayı akıl edemezler.

Eğer Türkiye tarihten bugüne Dersim, Maraş, Çorum, Sivas, Gazi Mahallesi gibi Aleviler üstüne toplu katliam planlarının yapılıp uygulandığı bir ülke olmasaydı, “münferit sözü” bir anlam ifade ederdi ama bizde etmez. İsterse münferit olsun olayın yarattığı korku ve endişe hiç de münferit kalamaz, kalmamıştır da. Alevi vatandaşlar kadar hepimiz de tedirgin olduk. Dersim’i yeni kuşaklar hatırlamaz ama Çorum ve Maraş’ta yaşananlar hafızalarımızda tazedir. O zaman da Alevi vatandaşlarımızın evlerine gece işaretler konmuş sabah ise büyük bir katliam yapılmıştı bu ülkede. Taksim’de **“Bir gece ansızın gelebiliriz”** denirken acaba hatırlatılmak istenen bu olmasın?

Türkiye içinden Aleviler tedirginliklerini açıklarken, dışarıda da tepkiler var. **Fransa Alevi Birlikleri Federasyonu (FUAF)**, geçmişte Alevilere yönelik bu saldırı ve katliamları anımsatarak **“Biz Aleviler Endişeliyiz”** diyen bir açıklama yaptı.

AKP, Alevi toplumunun, Ermenilerin tedirginliklerine “vehim” denip geçilemeyecek bir ülkede iktidardadır. Dolayısıyla hükümet adına konuşanlar Alevi, Ermeni vatandaşların hassasiyetlerini bilerek onlara güven verecek açıklamalar yapmalıydılar.

Anadolu hümanizmi hatırlanmalıydı

Başbakan Erdoğan Birleşmiş Milletler’in (BM) **Medeniyetler Buluşması Projesi’nin Eşbaşkanı’dır**. Bu projede Türkiye’ye İspanya ile birlikte eşbaşkanlık verilmesi bir rastlantı değildi.

Tarihte sayısız farklı medeniyetlerin, sayısız farklı din, inanç, dil ve etnik aidiyetlerin birlikte bir ortak yaşam kültürü oluşturabildikleri zengin bir tarihe sahibiz. İçi boş bir Osmanlı böbürlenmesi yerine bu **ortak yaşam kültürünü**, bu hümanizmayı günümüze güncelleyerek taşımak tam da bugünlerde ihtiyacımız olan şeydir.

Yeni kuşakların dindar olup olmamaları onların tercihi olur ama o kuşakları nefret duygularından uzak hoşgörü kültürüyle yetiştirmek ise herkesin, hepimizin ve en başta Başbakan’ın sorumluluğudur. Ne yazık ki son zamanlarda Başbakan’ın söylemlerinde bu hümanist çizgi kendisini hiç duyurmuyor. Aksine son seçim öncesinden başlayan otoriter milliyetçi söylem Sünni milliyetçi/devletçi bir yöne evrilme işaretleri veriyor.

Özcesi, bu yazımda bizim ülkemizde şeytanın kendini “münferitte” gizlediğini hatırlatmak istedim yalnızca.

nabi.y@superonline.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Ufuk çizgimizi yitirdik (1)

Nabi Yağcı 08.03.2012

Bir kıyıda oturup denizin biter gibi gözüktüğü ufku temaşaya daldığınızda içinde bir özgürleşme hissedersiniz bilmem, bende olur; enginleri hayal etmek daralmalarımı unutturur. Bilirim ki hiçbir zaman ufuk çizgisini yakalayamayacağım, ona her yaklaştığımda benden uzaklaşacak ama bu sınırlı-sınırsızlık hep orada olmayı sürdürecektir ve hep beni çağırarak kendine. İçimdeki özgürleşme, enginlere açılma duygumu kışkırtıp duracak.

1900'lü yılların sonu ve 2000'li yılların hemen başlarındaki Türkiye'nin havasını zaman zaman hatırlıyor ve hatırlatma ihtiyacı duyuyorum, çünkü bana kaçırılan fırsatlar zamanı gibi görünüyor bu dönem. Oysa öte yandan aynı dönem müthiş gerilimlerin yaşandığı bir dönemdi, zirve ise bugün halen tartışılan 28 Şubat darbesiydi; ama buna rağmen geriye dönüp bakan herkes görebilir ki **farklı motivasyonlara dayanıyor olsa da, birbirleriyle karşıt pozisyonlarda olsa da gelecek hayalleri vardı. Birileri geriye doğru birileri ileriye doğru değişimi şiddetle istiyorlardı. Statüko çatladı çatlayacak haldeydi ve çatladı da sonunda.**

Türkiye'nin önünde duran, çözüm bekleyen ve çözüleceğine dair umut beslenen ana sorunlar çok belirgindi: a) Kürt meselemiz b) Yeni anayasa ve sivil demokrasi c) Kıbrıs sorunu d) AB'ye tam üyelik hedefi e) Dışa açık, liberal ekonominin altyapısının inşası. Bu temel konularda toplumda bir ayrışma yaşanıyor, canlı bir tartışma sürüyordu. 2002'de AK Parti'nin iktidar olmasıyla bu hedefler daha da güncelleşti ve daha da heyecanlı tartışmaların konusu oluverdi. Kuşkusuz bizzat AKP'nin varlığı, askerî vesayete karşı iktidarını koruyup koruyamayacağı da tartışmaların merkezindeydi. **Bu yüksek gerilime karşın bu temel sorunlarda, elbette bir gecede değil ama kayda değer çözümleyici adımların atılabileceğine dair umutlar bugünle kıyas kabul etmez derecede güçlüydü.** Ya da bana öyle geliyordu, ama sanmıyorum...

Bugün ise, ekonomi dışlanırsa diğer dört ana konuda kamuoyunda hâkim olan kanaat bunların çözülemeyeceği yönündedir. **Buraya neden ve nasıl varıldığı sorusuna yanıt için derine inen analizlere ihtiyaç var.** AK Parti'deki olumsuz değişimler bu yanıtlardan en önemlisini oluştursa bile bununla yetinmeyip daha da eşlemek gerekiyor. Genel açıklamalara varmadan önce belki de bu dört ana sorunun her birine yeniden bakmak gerek. Ama bunu yaparken yalnızca AKP ya da iktidar odaklı değil muhalefet odaklı bir bakışı da aynı anda devreye sokmak doğru olur.

Kıbrıs'ta ne oluyor?

Yukarıda sıraladığım dört temel soruna yeniden bakmaya çalışırken Kürt meselemizde geline nokta, buraya gelişi en sona bırakacağım çünkü bu konu en fazla üzerinde durduğum konuların en başında geliyor. Üstelik Kürt meselemizin çözümsüzlüğe sürüklenmesinin tüm diğer meseleleri olumsuz etkileyen faktör olduğunu düşünmeme rağmen.

Kıbrıs sorununun geldiği noktadan başlamak bana daha doğru görünüyor. Zira Kıbrıs sorununda AKP hükümetinin izlediği politika kanım o ki diğer sorunlarda da duraklamanın nedenlerini çok daha iyi görmemizi sağlıyor. **Esasen Kıbrıs sorunu her zaman TC devletinin "milli siyasetinin" en dolaysız yansıdığı alan olmuştur.** Kestirmeden söylersem, Türkiye dünyaya açılıyor mu kapanıyor mu sorusunun yanıtını Kıbrıs'ta izlenen politikalara bakarak verebiliriz. Bugün de AB'ye katılım siyasetiyle Kıbrıs siyaseti at başı gidiyor ya da gitmiyor.

AB Başmüzakereci Egemen Bağış'ın geçenlerde Londra'da sarf ettiği bir söz Kuzey'iyle Güney'iyle Kıbrıs'ı karıştırdı ve tepki doğurdu ama Türkiye'de konunun üstünde pek durulmadı. Egemen Bağış tümüyle olumsuz konuşmamış ama Ada'nın bölünmesi ve iki ayrı devletin oluşması veya KKTC'nin Türkiye'ye

bağlanmasının da mümkün olabileceğini söylemiş. Bu sözlerin ciddi bir niyeti yansıtmadığı kuşkusuzdur ama Kıbrıs'a nasıl bakıldığını da göstermeye yetiyor. **Kıbrıs Türkiye'nin "milli meselesi" olarak görülüyor olmasa, Kıbrıslı Türkler ve Rumlar olarak Kıbrıs'ın asli sahiplerinin iradesini esas alan bir zihniyete sahip olursa bu sözler akla bile gelmezdi.**

Oysa AK Parti hükümeti ilk kez Rauf Denktaş'ın ve ulusalcıların temsil ettiği **"çözumsuzlük çözümdür"** politikasına "Kıbrıs Açılımı" politikasıyla karşı çıkmış, yeni bir politik hat tutturmuştu. Bu politikayı hem KKTC içinde hem Türkiye'de ulusalcılar ve Ergenekon çevresi tepkiyle karşılamıştı. Ne var ki, zaman içinde Kürt açılımı gibi Kıbrıs açılımı da durakladı.

Bugün gelinen noktada yine geleneksel devlet politikası devrede ve yeniden "çözumsuzlük çözümdür"e varıldı.

Niye böyle oldu?

(Devam edeceğim.)

nabi.y@superonline.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Kıbrıs'ta ne oluyor

Nabi Yağcı 10.03.2012

Türkiye'nin siyasetinde devletin gücünü gösterme damarının kabardığı, milliyetçi-ırkçı düşüncelerin yeniden hareketlendiği dönemlerde bu gelişmeler kendini öncelikle Kıbrıs'ta duyurur. Kıbrıs'ta bir şeyler kötüye gitmeye başlar. Devlet milliyetçiliğinin kabarması ise elbette durup dururken olmaz, içeride veya dışarıda ciddi bir sıkışmışlığın sonucu olarak şoven milliyetçilik devlet ve iktidarlar için can simidi olur. Zira Kıbrıs meselesi bizim demirbaş "milli meselemiz"dir. Daha 1950'lerde ilkokul çocukları olarak ellerimize Türk bayrakları tutuşturulup sokaklara dökmüşlerdi. "Kıbrıs bizim canımız, feda olsun kanımız" diyerek. Sonra sı işe "Ya taksim, ya ölüm" haykırılarıyla geldi.

Bir önceki yazımda AB Başmüzakerecisi Egemen Bağış'ın Kıbrıs'ta tepkiye neden olan konuşmasına işaret etmiştim. Basında Bağış'ın bu sözlerini daha da pekiştiren yeni bir açıklama yaptığını gördüm: ABHaber'in "KKTC'nin Türkiye'ye bağlanması konusunda yaptığınız açıklama Kıbrıs Türk muhalefeti tarafından tepkiyle karşılandı. Bu çerçevede Kıbrıs Türk gençlik örgütleri sizin yapmış olduğunuz açıklamaya karşı protestoda bulundular. KKTC 2. Cumhurbaşkanı Talat'ta sizin açıklamanıza karşı 'Kıbrıs sorununu çözmeyi hecelemeliyiz' dedi. Bu konudaki görüşlerinizi alabilir miyiz" şeklindeki sorusunu Bağış şöyle cevaplıyor:

"Kıbrıs sorunu konusunda ilhak ve entegrasyon düşüncesini Rumların uzlaşmazlığına karşı bir opsiyon olarak sundum. Bugüne kadar Rumların uzlaşmaz tavrı apaçık ortadadır. Bildiğiniz üzere Rumlar geçmişte Enosis olayını çözümsüzlüğün bir alternatifi olarak savunup dillendirdiler. Beni kimse yanlış anlamasın Kıbrıs sorunu benim şahsi meselem değildir. Türkiye'nin milli meselesidir. Bu konuda Rumlar Enosis konusunu bir opsiyon olarak bizim karşımıza çıkarıyorlarsa, bizde bunu bir alternatif olarak düşünebiliriz."

Sayın Bağış'ın iki vurgusu var ki, Kıbrıs siyasetinde geriye gidişi açıklamaya yetiyor. Kıbrıs Rum kesiminde bile artık dile getirilmeyen, örtük olarak varlığı sürüyor olsa bile tedavülden kalkmış olan Enosis sözcüğünü yeniden

tedavüle sokuyor Bağış. Aynı şekilde, uzun süredir telaffuz edilmeyen “milli mesele” sözüne de yeniden hayat vermiş oluyor.

Bu ifadelerin ne AB çevrelerinde ne de Kıbrıs içinde kulaklara hiç de hoş gelmeyeceğini Egemen Bağış'ın bilmemesi imkânsız. Dolayısıyla bu sözler bir gaf değil hesap edilerek söylenmiş sözler. Esasen Cumhurbaşkanı Gül'ün Londra ziyaretindeki bir konuşmasıyla bu “opsiyon” daha o tarihte ifade edilmişti.

Rehin alırken rehin kalmak

Nitekim Ermeni soykırımı meselesinde iktidarın izlediği sağduyudan uzak, bütün dünyayı karşısına almayı göze alan tutum Taksim-Hocalı mitingiyle yeni bir nitelik gösterdi. Öteden beri içerideki Ermeni, Rum, Musevi vatandaşlarımız, azınlıklar dış politika açısından rehine muamelesine tabi tutulmuşlardı. Kıbrıs meselesi de öyle değerlendirildi hep. Hocalı mitinginde yükselen milliyetçi-ırkçı tepkiyi ve buna iktidarın hoşgörülü yaklaşımını başka tür yorumlamak hayli zor.

Taraf'ta Sayın Temel İskit üst üste yazdığı yazılarla Kıbrıs'ta bu kötüye gidişi, uluslararası gelişmelerin ışığında müzakere süreçlerinin somut analiziyle duyurmuştu. Bu yorumların ne kadar isabetli olduğu görülüyor.

Kıbrıs'ta “iki devletli çözüm” politikasının doğuracağı sonuçlara da işaret ediyor İskit; “Türkiye açısından AB üyeliği yolunun tamamen kapanacağı, bunun sonucu ABD'ye bağımlılığının artacağı, dış politikasındaki Kıbrıs kamburunun kalıcı olacağı, bu kamburun Ortadoğu dâhil bölgesel politikalarını olumsuz etkileyeceği (...) İçte, demokratikleşme sürecinin önemli darbe alması, milliyetçilik dalgasının şahlanması, derin devletin yeniden hayat bulabilmesi, zamanla Türkiye'nin kendi içine kapanık günlerine geri dönebilmesi”nin göze alınıp alınmadığını soruyor.

Temel İskit'in Tiflis'te yapılan ve kendisinin de konuşmacı olarak katıldığı “Türkiye'nin Güney Kafkasya Gündemi” başlıklı uluslararası toplantıdaki gözlem ve yorumları da önemli ipuçları veriyor. “Siyasi alanda belirgin sonuç, bölgede Türkiye'nin tarafsızlığını yitirdiği ve bu nedenle bir arabuluculuk rolü üstlenmesinin söz konusu olmadığıdır. Bunun başlıca nedeni de, Ermenistan Protokollerinin onaylamasını Karabağ sorununun çözümüne bağlayarak normalleşme sürecini öldürmemiz. Toplantıda muteber bir düşünce kuruluşunun temsilcisi Türkiye'nin Ermenistan ile ilişkilerinin Azerbaycan'ın 'rehinesi' olduğunu ileri sürdüğünde buna karşı çıkan olmadı (...) Sadece Hocalı mitingi skandalı bile hükümetin 'Ermeni' politikasının daha da 'Azerbaycan'ın gönüllü rehineliği' yönüne döndüğünün işareti. En endişe verici olan da, bu konu yanında Kıbrıs'ta (bkz. Bağış'ın KKTC'yi ilhak ifadesi) ve Orta Asya ile Balkanlarda bu etnik renkli popülist politika eğiliminin artması. Sonunda 'Türk'ün Türk'ten başka dostu yoktur' diye diye sadece Güney Kafkasya'da değil dört bir tarafımızda etkinliğimizi kaybetmemiz.”

Konuya devam edeceğim.

nabi.y@superonline.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Fare kapanındaki peynir

Türkiye’de şoven milliyetçiler ne zaman küçüklük kompleksleri depreşip dünyaya kafa tutmak, kükremek ihtiyacını duymuşlarsa Kıbrıs akıllarına gelmiştir hep. Arada bir çözüm lafları edilmiş olsa bile aslında Ada dış dünyaya karşı bir rehine olarak kullanılmıştır. Gerçekte ise Ada Türkiye’yi rehin almıştır.

2. Cumhurbaşkanı Talat ile Hristofiyas arasında süren ve her şeye rağmen olumlu kazanımlar da elde edilen ve yeni Cumhurbaşkanı Eroğlu ile gönülsüz devam eden müzakereler bugün kopma noktasındadır. Bu duruma gelişin en açık göstergesi Egemen Bağış’ın “KKTC’yi ilhak ederiz” açıklamasının ardından, KKTC Cumhurbaşkanı Eroğlu’nun şu sözleridir: “48 yıldır devam eden müzakereler artık insanları sıkmaya başladı. 48 yıldır görüşülüyor. Bir soruna 48 yılda çare bulunmamışsa, kronikleşmiş, çözümü zor hale gelmiştir. 1 temmuza kadar anlaşma olur mu, olmaz mı onun arayışı içindeyiz. Bu sene bu olayı bitirmek istiyoruz.” Müzakerelerin bittiği durumda ise ne olacağını Eroğlu şöyle ifade ediyor: “Ama eğer masadan bir anlaşma olmadan kalkarsak, biliniz ki KKTC devleti devam edecektir. Bunu dünyanın gözüne sokmak istiyoruz.”

Sayın Eroğlu aczini söylediğinin farkında değil.

Yıllardır, devlet gibi duran ama devlet olamayan, ne kuş ne deve ne de devekuşu olabilen KKTC dünyaya kabul ettirmeye çalışıldı ama olmadı. Zira dünya aptal değildi, KKTC’nin Türkiye’nin vesayeti altında olduğunu, uluslararası hukuk açısından meşru temellere sahip bağımsız bir iradeye sahip olmadığını bizlerden daha iyi biliyordu. TC devleti de zaten bu durumu her fırsatta “sizi biz besliyoruz” diyerek Kıbrıslı Türklerin kafasına kakmaktan geri durmuyordu.

Yenidüzen gazetesinde Cenk Mutluyakalı, Egemen Bağışın “KKTC’yi kendimize bağlarız” açıklamasını eleştirirken durumu şu sözlerle gayet veciz ifade ediyor: **“Bütçe bağlı, asker bağlı, camiler bağlı, oteller bağlı, merkez bankası bağlı, itfaiye bağlı, polis bağlı, haberleşme bağlı... Ve nüfus bağlı ve Başbakan bağlı... Ne kaldı? Türkiye’yi yönetenlerin, Kıbrıslı Türklerin umutlarını, kaygılarını, gelecek beklentilerini çok da umursadıklarını düşünmüyorum artık. ‘Önce can sonra canan’ hesabı hepsi...”**

Türkiye dünya önünde “bir opsiyon olarak KKTC’yi kendimize bağlamayı düşünüyoruz” diye açıklama yapıyor, öte tarafta KKTC Cumhurbaşkanı Eroğlu ise “Eğer Rumlarla anlaşma olmazsa biz ayrı devlet olarak varlığımızı sürdürürüz” diyor. Kim inanır? Bu çelişki hem Türkiye açısından hem KKTC açısından, aslında dünyayı enayi yerine koymak demek olan bir diplomasi skandalıdır. Gülünçtür. Çocukçadır.

Büyük devlet kompleksi

Kıbrıs meselesine dikkat çekişim yalnızca Kıbrıs’la alâkalı değildi. Söyledim. **Türkiye’deki kimi gelişme eğilimlerini teşhis edebilmek için Kıbrıs’ta olan bitene bakmak gerekir.** Türkiye kendini ne zaman sıkışmış hissetse büyük devlet kompleksi depreşir. Devlet milliyetçiliği yükselir. Yedi düvelle kavga hamaseti –sanki geçmişte böyle bir şey gerçekten olmuş gibi, her yanı kaplar.

Korkarım yine o havalara giriliyor.

Ermeni soykırımı meselesinde Türkiye kendi eliyle kendini dünyadan tecrit etti. Ermenistan ile ilişkilerini Karabağ sorunu nedeniyle bloke etti. AB üyeliğini Kıbrıs sorununa endeksleyerek, onu da getirip limanlar meselesine kilitleyerek bir çıkmaza girdi. Türkiye’nin Ortadoğu politikası ise Arap Devrimi ardından birçok belirsizliklere gebe.

Bütün bu göstergeler Türkiye’nin yeniden içe kapanma sendromuna girdiği kuşkusunu uyandırıyor bende. **“Türkün Türk’ten başka dostu yoktur”** havası esiyor. Bu şoven milliyetçi havanın koyulaşması Kürt

sorununun çözümü yönünde de umut kırıcıdır ve yeni bir şiddet dalgasının doğması durumunda işlerin nereye varacağını kimse önceden kestiremez. Böyle bir durumda sürmekte olan Ergenekon davalarının niçin açılmış olduğunu herkes birbirine sorar hale gelebilir. Dahası bu davanın tutukluları “fikrimiz iktidarda biz içerideyiz” diyebilirler.

Büyük devlet kompleksi hastalığının sendromlarının Kıbrıs üstünden test edilebilir olduğunu söylüyorum. Kıbrıs'ta “çözumsuzlük çözümdür” politikasının akıl hocalarından **Mümtaz Soysal “Aklını Kıbrıs'la Bozmak” adlı kitabında Kıbrıs'ın Türkiye için ‘sembolik’ anlamını çok açık ifade ediyor. “Türkiye ve Türkiye’nin dış politikasını yönetenler her şeyden önce gösterebilecekleri en büyük kararlılığı Kıbrıs konusunda göstermelidirler” diyor ve eğer bunu yapamıyorsa “Bosna Hersek ya da Dağlık Karabağ ve Nahçıvan konusundaki kükreyişlerimiz kimi korkutur?” diye ekliyor.**

Ne var ki akıl hocası çok yanılıyor; Türkiye hep kükreyen fare oldu bugüne dek, elde edebildikleri ise ortada; Fare kapanındaki peynir...

nabi.y@superonline.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Bu talep desteklenmeli

Nabi Yağcı 15.03.2012

Öyle görünüyor ki demokratikleşmede değişim ruhunu yeniden yakalayabilmek için sivil toplumun demokratik katılımı zorlaması gerekiyor. Bu olmazsa karşımızdaki siyasi görüntü umut verici değil.

Taş attı diye tutuklanan ve cezaevinde tecavüz dâhil kötü muameleye uğrayan çocukların olduğu bir ülkenin parlamentosunda milletin vekilleri çocuklar gibi kavga ediyor, taş bulsa taş atacak, bulamadığı için eline geçeni fırlatıyor. Taş atan çocuklar olayında iktidar “çocuklarınıza sahip çıkın, sokaktan çekin” diye seslenmişti; galiba bizler de millete seslenip “vekillerinize sahip çıkın” çağrısı yapmalıyız!

Tahammülsüzlük en tepeden başlıyor; bu ülkenin Başbakan'ı tahammülsüz. Her eleştiriye bir kişilik meselesi yapıyor. Basında haksız bulduğu haber veya eleştirilere, **en son Taraf'ın yayımladığı Stratfor belgelerine** gösterdiği tepkide görüldüğü gibi, ağırbaşlı yanıtlar vermek yerine **“müzik kutusu”** türünden benzetmelerle kendini hafiflettiği gibi bununla da yetinmeyip bir de dava açıyor. Maalesef iktidara yakın medya ise istisnaları olsa bile genelde bir haberin verilmiş tarzını eleştirmekle basının haber verme özgürlüğünü sansürlemeyi birbirine karıştırarak, bu yayımı **“karalama kampanyası”** olarak niteleyerek geleneksel **“iktidar organı”** refleksi gösteriyor.

Eleştirinin içselleşmediği, eleştiri geleneğinin olmadığı bir ülkede yaşıyoruz maalesef. “Ya bendensin ya ondan” mantığı ayrıntıları işlemeye veya eleştirmeye imkân tanımıyor. Böyle olunca günümüz demokrasi ruhunun olmazsa olmazı olan farklılıklara özgürlük ve özgür katılım mekanizmaları çalışmıyor, giderek **çoğunluk vesayeti katılımın önünde yeni engel** olarak beliriyor. Bunun tipik örneği 4+4+4 sihirli denklemlerle özetlenen sözde eğitim reformudur. Eğitim gibi dünyanın tartıştığı ve her ülkenin kendi koşullarının belirleyici olduğu bir derin konuda meselenin ciddi bir ön hazırlık olmaksızın ve ciddi bir tartışma yapılmaksızın oldubittiye getirilmek istenmesi olur şey değildi.

Bütün bunlar gösteriyor ki siyaset mekanizmaları ve yapıları kendi içinde yenilenemez, buraya sivil

toplumun, toplumsal muhalefetin aktif müdahalesi gerekli. Bu tür demokratik müdahalelerin sonuç verdiğinin örnekleri yok değil. Kararlı ve sabırlı olduğu takdirde sonuç alınabileceğini **Nedim Şener ve Ahmet Şık'ın tahliyelerinde gördük.** Onlara geçmiş olsun derken halen haksız yere tutuklu olduğuna, suçlarının yalnızca doğru bildiklerini yazmaktan ibaret olduğuna inandığım **Büşra Ersanlı, Ragıp Zarakolu ve diğerleri** için de adalet istemimizi sürdürmeliyiz.

Geçtiğimiz günlerde umutlarımızı arttıran bir örnek doğdu. İslami duyarlılık temelinde harekete geçen insanlar, aydınlar Hrant Dink davasının utanç verici biçimde sonuçlanmasına tepki göstererek adalet çağrısında bulundular. Çağrı özetle şöyle:

“Adalet Talebimiz Var”

“Biz bu davanın tabii tarafıyız. Yeniden, hukuka uygun, kapsamlı ve sahici bir yargılama için çalışacağız.

Adaletin yerini bulmasını bekleyen bizler, bu tablo karşısında derin bir hayal kırıklığı içindeyiz. ‘Hak’ söz konusu olduğunda, Müslümanlar meselenin tabii ve zaruri tarafıdır.

‘Bir insanı haksız yere öldürenin tüm insanlığı öldürmüş’ gibi olduğuna inananlar, her durumda adaleti üstün tutmak ve hakikatin şahitliğini yapmakla yükümlü olanlar, bu aleni haksızlık karşısında da susamazlar ve inançları gereği müdahil olmak zorunda oldukları bir davaya kayıtsız kalamazlar.

Müslümanların adaletten yana ağırlık oluşturması ve bu davanın hukuka uygun bir şekilde sonuçlanması için ihtiyaç duyulan desteği sağlaması, adaletin tahakkuku bakımından hayati bir önem taşımaktadır.

İslami hassasiyet sahibi tüm kişi ve kuruluşları kendi davalarına sahip çıkmaya, sorumluluklarının gereğini yerine getirmeye ve heba edilen beş yılın ardından, kapsamlı ve sahici bir yargılamanın gerçekleştirilmesi için her kesimden vicdan sahibi insanlarla beraber daha aktif bir şekilde çalışmaya davet ediyoruz.

Çağrıcılar:

Ömer Faruk Gergerlioğlu, Yıldız Ramazanoğlu, Cemal Uşşak, Cevat Özkaya, Rıdvan Kaya, Hidayet Şefkatli Tuksal, Ahmet Faruk Ünsal, Üstün Bol, Nevzat Çiçek, Mehmet Bekaroğlu, Abdurrahman Dilipak, Ufuk Çoşkun, Fatma Bostan Ünsal, Yılmaz Ensaroğlu, Taner Ayaz, Betül Ayaz, Emrullah Beytar, Cihan Aktaş, Gülcan Tezcan, Cahit Koytak, Adnan İnanç, Neslihan Akbulut, Hilâl Kaplan, Fadime Özkan, Özlem Albayrak, Burhan Kavuncu, Bülent Şahin Erdeğer, Yasin Aktay, Ramazan Kayan, Hüseyin Hatemi, Kezban Hatemi, Nureddin Şirin.”

İslami duyarlılıklı çevrelerden kendi inanç özgürlükleriyle sınırlı olmaksızın, bu davanın sırf adalet duygularını incittiği için gösterilen böylesi açık bir toplu tepki son derece değerli bir ilk örnek oluşturmakta. Sırf insan olma fitratından doğan bu adalet talebi, inancı ne olursa olsun herkesçe desteklenmelidir.

Kamuoyunda şimdiden yarattığı ilgiye bakarak bu adalet çağrısının uyandırıcı etkilerinin yalnızca bu davayla sınırlı kalmayacağına inanıyorum.

nabi.y@superonline.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Ufuk çizgimizi yitirdik (2)

Nabi Yağcı 17.03.2012

Türkiye askerî vesayetle göğüs göğse kavga ederken ufukta duran hedef bugüne oranla çok daha seçilebilir durumdaydı; **derin demokratik değişimler yoluyla kendini yenilemiş yeni bir Türkiye hedefi**, adı konulsun konulmasın ufuk çizgimizi oluşturuyordu. Bugün ise bu ufku, giderek koyulaşan ve arkasından ne gibi melanetlerin çıkacağı konusunda endişelerin arttığı bir sis tabakası kaplamış durumda. Gündelik kavgalar, ağız dalaşları, polemikler içinde Türkiye'nin bu hedef doğrultusunda hızla irtifa kaybettiğini görmüyoruz maalesef. Burada meselem sorumlu aramak değildir, Türkiye'nin önünde duran tarihin sunduğu fırsatı göremeyen herkes, hepimiz sorumluyuz. Mesele şu an durduğumuz yeri ayık kafayla saptamaktır; bu yapılmalıdır, zira tarih postacı değildir, kapıyı iki kez çalmaz...

Son zamanlarda, özellikle 12 Haziran genel seçimler sonrasında AKP iktidarına karşı içte ve dışta eleştirilerin arttığı görülüyor. Ama spekülasyon düşünmeye o denli teşneyiz ki bu eleştiriler haklı mı değil mi diye sormak yerine öküz altında buzağı arayanlar var. Stratfor'un açıklamalarını yayımladığı bahane edilerek *Taraf* hedef tahtası yapılmak isteniyor. Kimileri ise artan AKP eleştirilerini, **"bir ittifakın çözülmesi"** olarak yorumluyor. Öncesinde, AKP veya Cemaatle sanki adı konulmuş bir ittifak varmış da şimdi bu ittifak bozulmuş! Oturup ciddi ciddi bu ittifakın acaba neden bozulduğuna kafa yoranlar var. Evet, bir ittifak vardı ama bu adı konulmamış fiilî bir ittifaktı, askerî vesayete son verme hedefi etrafında kendiliğinden oluşan ve "yetmez ama evet" ile tepeye varan fiilî bir durumdu bu. Niye oradan buraya gelindiğini olayların somut akışına bakarak sormak yerine kendi kurdukları bilmeceleri çözmek kimilerinin hoşuna gidiyor.

İşte bu nedenle bugün Türkiye'nin durduğu yeri spekülasyonlara başvurmaksızın anlayabilmek için karşımızda duran, tüm başka şeylerin çözümünün bağlı hale geldiği temel problemleri yeniden incelemek gerekiyor. Bu problemler Kürt sorunu, Kıbrıs ve AB'dir. Kürt sorunu aslında merkezde olan sorun olduğu halde onu bilerek sona bırakıp Kıbrıs meselesini ele almıştım. Şimdi Avrupa Birliği (AB) konusunda Türkiye'nin pozisyonuna dikkat çekmek istiyorum.

"Lider Türkiye" mi, "AB" mi?

AKP iktidarının resmî dış politika söylemlerinde böyle bir ikilem yokmuş gibi görünüyorsa da gerçek bu değil ve kanımca Türkiye'nin son birkaç yıl içindeki yöneliminde ciddi bir kayma var ve bu kayma bu ikilemle kendini duyuruyor. Öncesinde, karşılıklı bağımlılık konsepti içinde tüm komşularla eşit partnerlik ilişkisi Türkiye'nin dış politikasının yönelimiydi, bugün öyle gözüküyor; **"Lider Türkiye"** imajı iktidarın politika tercihlerinde giderek hegemonik bağlam haline geliyor, her şeye bu pencereden bakılıyor.

Türkiye'nin küresel bir aktör olarak ortaya çıkmasına kimsenin bir itirazı olamaz ama bu aktörün oynayacağı rolün ne olduğudur tartışılması gereken. Türkiye AB'den uzaklaşarak Ortadoğu'nun askerî-politik bakımdan güçlü "lider devleti" rolüne mi soyunacak yoksa tarihsel kader çizgisinin yolunu izleyip ama ona yeni bir anlam vererek, Batı- Doğu- Ortadoğu üçgeninde politik bakımdan güvenilir partner rolü mü üstlenecek? **Bu ikincisinin olabilmesi Türkiye'nin, hem Avrupalı hem Ortadoğulu bir kültür coğrafyasına sahip oluşunun politikalaştırılmasıyla mümkün olabilir.**

Son yıllara dek AKP iktidarının tuttuğu yol bu ikincisi gibi gözükmekteydi ama şimdi bu rotadan sapıldığının işaretleri artıyor. Bugün AB 'ye tam üyelik hedefinin 2000'li, özellikle 2005-2007 yıllarındaki heyecanı taşımadığı açık. Kamuoyunda da AB desteği giderek düşüyor. Bu düşüşün AB'nin yanlışlarına bağlı ciddi nedenleri de var

kuşkusuz, kendileri de bunun kısmen farkındalar. **Nitekim, Avrupa Dış İlişkiler Konseyi tarafından açıklanan yıllık değerlendirme raporunda “2011’de Avrupa-Türkiye ilişkileri açısından bir yıl daha kaybedildi” deniyor** ve Birlik üyesi 27 ülkenin ve AB kurumlarının 2011 yılı boyunca dış ilişkiler alanında sergiledikleri performans üzerinden yapılan değerlendirme karnesinde Türkiye ile ilgili kısmın notu **“yetersiz”** olarak geçiyor.

Aynı zamanda Avrupa’nın içine girdiği ekonomik ve mali kriz, AB’nin içindeki derin siyasi çatlaklar bu heyecanın ölmesinde şüphesiz ciddi etkenlerdir. **Ne var ki burada mercek altına almaya çalıştığım şey AB’ye dönük ilgi ve heyecanın düşme nedenleri değil, Türkiye’nin AB’ye üyelik hedefini “Lider Türkiye” imajının altına koymaya yönelmesi, hegemonik bir tercih farklılaşmasının ya da bir perspektif kaymasının ortaya çıkmakta oluşudur.**

Bu düşüncemi doğrulayan verileri ve bu yönde kaygılar dile getiren önemli bulduğum bazı yorumları sonraki yazılarımda aktaracağım.

nabi.y@superonline.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

AB’ye gerçekçi bakış

Nabi Yağcı 19.03.2012

Tarih boyu Avrupa ile ilişkilerimizi “aşk-nefret” metaforuyla açıklamak hiç de yanlış olmaz. Ama hiçbir zaman bu ilişki olgun insanlar arasındaki abartısız ilişkiye dönüşemedi, çünkü aradaki bağıntı tek yanlı bağımlılık ilişkisiydi. Değişen dünya ve değişim sürecine giren Türkiye koşullarında bu tek yanlı bağımlılık ilişkisi değişmeye, taraflar birbirlerine hiç değilse eskiye oranla farklılaşmış yeni bir gözle bakmaya başlamışlardı. Bunun sonucunda Türkiye önce AB aday üyesi, daha sonra da adaylığı müzakere edilen ülke statüsünü elde etti. Ne var ki o noktada fren sesleri duyulur oldu.

Başbakan Tayyip Erdoğan’ın karizmatik liderliğinin tetiklediği **“Ortadoğu’nun ve hatta Kafkasların lider ülkesi”** olma aşkı, Avrupa aşkının yerini aldı bu kez. Düne kadar kurulan oyunları dışarıdan seyreden, oyunda kendine verilen rolü sorgulamaksızın oynayan Türkiye bu kez kendisi oyun kurucu olarak sahneye girdi. Doğru da oldu bu hamle. **Ne var ki oyun kurmada geniş bir manevra alanına sahip olduğunu sanmakla yaşamsal bir hata yaptı iktidar.** Bu yanılgıyla AB’ye karşı ilgisini adım adım soğuttu. Bu soğumada AB içinde Almanya ve Fransa’nın Türkiye’nin AB üyesi olmasındaki isteksizliklerinin yanı sıra Kıbrıs sorunu da etkili oldu. Kürt meselesinde AB’den gelen baskının da rolünü atlamamak gerek.

Nedenleri ne olursa olsun sonuçta AK Parti iktidarı, uzmanlar düzeyinde farklı düşünüyor olsa bile kamuoyu karşısında **AB üyeliği için “olsa da olur olmasa da” tavrına girdi.** Avrupa’yı saran kriz, özellikle Yunanistan krizi bu uzaklaşmayı hem meşrulaştıran hem de hızlandıran etkiler yarattı.

Tarih olarak geride kalmış olsa bile, AK Parti’nin düzenlediği **“Lider Türkiye” konulu bir toplantıda Milli Savunma Bakanı İsmet Yılmaz’ın** bir konuşmasını yukarıda söylediklerim açısından dikkate değer olduğu için aktarmak istiyorum. Yılmaz AB’deki krizden kalkarak *“AB’ye alınmamış olmamız, bize bir ayrımcılık yapılmış olması, belki ilk bakışta negatif gibi gelebilir. Ancak şu an gösterdi ki, belki o birliğin içinde olmamak Türkiye’nin lehine. Yunanistan’a yardım ettiler kurtaramadılar. Yunanistan hâlâ krizden çıkabildi mi? Tartışmalıdır. Dolayısıyla Türkiye bu dönemde çok daha iyi durumda. İnşallah çok daha iyi duruma gideceğiz”* diyor ve

konuşmasının devamında ABD'nin Türkiye'ye gösterdiği ilgiye vurgu yapıyor. ABD Genelkurmay Başkanı'nın "Biz Türkiye'ye dostumuz demekten gurur duyuyoruz" demesinin öneminin (!) altını çiziyor.

Bir hükümet üyesinin AB üstüne böyle bir konuşma yapması hükümetin meseleye bakışının ipuçlarını veriyor. **AB ile müzakerelerini sürdüren bir ülkenin hükümetinin bir bakanı böyle bir konuşma yapıyorsa ortada bir samimiyetsizlik var demektir.** Ama yalnızca bu değil, AB'nin konumu ve sürmekte olan krizin doğru değerlendirilmediğini, bu konuda gündelik medya yorumları düzeyinde, "AB bitti, bitiyor" havasında bir yorumlama düzeyinde kaldığını gösteriyor. Ya da bu söylem en azından, iktidarın kendi kamuoyunu daha gerçekçi bilgilerle donatmak yerine "lider ülke" ajitasyonunu öne çıkarma hevesinde olduğunu yansıtmakta.

Arap devrimiyle durum değişti

Ama önce değişen bu durumu anlayabilmek için ilkin AB konusunda krizi de hesaba dâhil ederek daha gerçekçi değerlendirmeler yapmakta fayda var. AB'nin yalnız mali değil siyasal bir kriz içinden geçmekte olduğu görünen bir gerçek ama bu görüntü gerçeğin bütünü de değil. Başka deyişle AB projesinin sona doğru gittiği şeklindeki bir algı ve buna dayanan yorumlar gerçekçi olmadığı gibi Türkiye-AB ilişkisini de doğru yansıtmaktan uzaktır.

Ne dış politika ne de AB uzmanıyım, burada benim aradığım soru, Türkiye'nin AB üyeliği perspektifinden uzaklaşmasına dayanak oluşturacak ciddi nedenlerin olup olmadığıdır. **Çünkü böyle bir uzaklaşmanın Türkiye'yi içine kapatacağı ve bu kapanmanın ise içeride otoriter milliyetçi eğilimleri arttıracığı endişesini taşıyorum.**

Finansal ve siyasal kriz içindeki AB üstüne güvenilir yorumlar incelendiğinde AB'nin Fransa-Almanya mihveri etrafında hem mali hem siyasal yeni bir yapılanma içine girerek yoluna devam edeceği görülüyor. Yani bir çöküş değil ama AB sancılı uzun bir yeniden yapılanma dönemine giriyor. Bu yeniden yapılanmada bir mihverin ağırlık taşıyor olmasına karşın bu merkeze mesafeli duran farklı çevrelerin de olacağı ama farklılıklara rağmen entegrasyon ve birliği güçlendirme yönünde yürüneceği, **hiçbir ülkenin bu birlikten kopmayı göze alamayacağı genel olarak paylaşılan bir yorum.**

Devam edeceğim.

nabi.y@superonline.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Güçlü devlet paranoyası

Nabi Yağcı 22.03.2012

Paranoya sözcüğü hem kendinden ve herkesten aşırı kuşkuyu hem de kendine aşırı güveni bir madalyonun iki yüzü gibi birlikte ifade eden bir sözcük, bunun yerine Türkçe tek bir sözcük, bulayım dedim ama bulamadım.

Bizdeki milliyetçiliğin niteliğini en iyi açıklayan tanım "devlet milliyetçiliği" tanımıdır. Güçlü devlet paranoyası bu milliyetçiliğin ruh halidir. Şiddetin asli kaynağı da burasıdır. Zira Kemalist milliyetçilik ötekine karşı üstünlük duygusunu tatmin edecek güçlü kültürel öğeler bulamadığı için devlet kurma hasletini

yüceltti. Ve bu kültürel köksüzlük kaçınılmaz olarak kültürel değil etnik/ırkçı bir ideolojik temel yaratarak kendi gücüne tapmaya vardı.

Sürekli iç-dış düşman masallarıyla büyüdük, emperyalizme karşı yedi düvelle savaş teranesi aslında korkuyu bastırmak için karanlıkta ılık çalma anlamına geliyordu. Ama giderek, kuşaklar boyu ezberletilen bu efsane gerçeğin yerini aldı ve yedi düvele karşı savaşarak yaratıldığı söylenen son büyük Türk devletini koruma-kollama içgüdüğü her şeyi belirler oldu.

Devletin temel koruyucu gücü olarak görünen asker ve onun vesayetçiliği geriletildiğinde bu kez devleti “kendisinden kuşkunun” sarmış olduğunu gördük; sanki bir dış düşman ülkemizi işgal edecekmiş de bu ülkeyi kimin koruyacağı belirsiz hale gelmiş gibi vehmin sonucu olarak kendinde devleti koruma misyonu gören devlet kurumlarının kavgası patladı. MİT- Emniyet- Yargı kapışmasının derindeki anlamı bu. Başka deyişle vesayet sisteminin dayanağının askerden ibaret olmadığı ortaya çıktı, vesayetçilik bireylerden kurumlara dek siyaseti saran milliyetçi bir zihniyetti.

Artık gerçeği görelim.

Kemalist devlet milliyetçiliğini açığa çıkmaya zorlayan faktör Kürt sorunu ve Kürt hareketidir. Bu harekete eleştirilerimiz elbette var, **fakat hareketin tüm yanlışlarına karşın nesnel olarak oynadığı değişimci rolü artık görelim.** İsterse bu hareketi tümünden Kürt milliyetçisi bir hareket olarak niteleyelim, öyle olsun, bu dediğimi değiştirmez ve hatta güçlendirir bile. Kemalist devletin asli kurucu unsuru kabul edilegelen Türk milliyetçiliği karşısında bir başka milli tepki, milliyetçilik, bir başka irade “ben de varım” dediği noktada “güçlü devletin” tırnaklarını göstermemesi mümkün değildi. Özellikle 1990’lı yıllardan günümüze gösterdi de.

Bir gerçeğin üstünden atlanıyor; soralım, eğer güvenlik politikaları esas alınarak, asker PKK’yi askerî operasyonlarla bitirmiş olsaydı acaba askerî vesayet yine de geriletilebilir miydi? Ergenekon davaları yine de açılabilir miydi? Generallerin yakasına yapışılabilir miydi? Hiç sanmıyorum, hatta bu soruyu sormak bile abes olur kanımca. **Hiç kuşku yok, eğer o momentte iktidarda, askerî vesayetle boğuşmayı göze almış AK Parti olmasaydı yine bu dediklerim olamazdı.** İşte bu nedenle sıklıkla yineliyorum, bana göre tarihsel kırılma noktası bu iki değişimci dinamiğin karşı karşıya gelmesi ve bu iki kutbu yakınlaştıracak, Kürt hareketi içinde, iyi Kürt- kötü Kürt tuzağına düşmeden farklılıkları da kucaklayan demokratik ve yenilikçi sol bir muhalefet dinamizminin ortaya çıkamaması oldu. İslami çevreleri de içine alan böylesi **eklemleyici** bir dinamiğe dünden daha çok ihtiyaç var bu gün. Çünkü:

KCK operasyonları amacına varamadı.

KCK operasyonunun ilk dalgasına iktidara yakın medya da karşıydı, çünkü bu tutuklamalar, Kürtleri kışkırtmak için Ergenekon sızıntılarının marifeti olarak yorumlanıyordu. Bu yorumlarda haklılık payı da olabilir ama sonrası farklı gelişti. İkinci büyük dalgadan sonra kamuoyu şu fikre ikna edilmek istendi: “Karşı çıkmayıp bekleyin, KCK operasyonlarıyla PKK dize getirilip masaya oturtulacak.” Bu teze oldukça geniş bir çevre ikna oldu da.

Böylece bu yılın Newruz ayına geldik. Ortalık savaş alanına döndü, bir BDP yöneticisi, Hacı Zengin öldü, Ahmet Türk polis tarafından yumruklandı, pek çok tutuklama oldu. Neden?

Çünkü devlet, KCK operasyonlarının sonuçlarını görebilmek açısından Newruz’u “güç sınaması için” bir fırsat saydı. Newruz günü yasağının sırttan göstermelik bir gerekçeye dayandırılması bunu gösteriyordu. Sonuç ne oldu peki? KCK operasyonlarına destek için ikna olmamız istenen tez çöktü. Özellikle Diyarbakır’da yüzbinlerce Kürt, neredeyse tutuklamalarla yönetici kadrosu sıfırlanan BDP’liler barikatları yıkıp alanları doldurdular. Yani

diz çökmediler.

Şimdi kritik bir karar arifesine gelindi: Devlet, soğukkanlı bakarak güvenlik konseptine dayalı KCK operasyonları ters tepti deyip müzakerelere dönmeyi mi esas alacak, yoksa operasyonlar yetmedi daha fazlası gerek mi diyecek?

nabi.y@superonline.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Bir yumruğun düşündürdükleri

Nabi Yağcı 24.03.2012

İlk günkü haberlerde **Ahmet Türk'e atılan yumruğu** bir kargaşa ânında olmuş bir şey diye algılamıştım, ancak Türk'ün basına yaptığı açıklama çok daha vahim ve korkutucu bir durumu gözler önüne seriyor. Ahmet Türk, tavırla üslubuyla sakin ve kışkırtmalardan uzak duran bir insan, dolayısıyla olayın anlatımında bir abartı olduğunu düşünemeyiz. **Türk, kendisi ve arkadaşlarının linç edilmek istendiğini açıkladı.** Bir linç olayı veya düşünmesi bile kötü ama, bir ölüm olsaydı ortalığın nasıl karışabileceğini kestirmek zor değil.

Hükümetin Kürt sorununda yeni politikası olarak açıklananlar doğruysa eğer böyle bir politikanın hayata geçmesi halinde bu tür olaylarla karşılaşma ihtimalimiz hayli yüksek olur. **Yani Oslo türü görüşmeler olmayacak, Öcalan devreden çıkarılacak, muhatap alınmayacak, BDP ile görüşme ise şarta bağlı olacak.** Bu şart yeni değil, hükümetin öteden beri ileri sürdüğü şart bu, "PKK'yı reddettiğini açıkla gel seninle görüşeyim". Bu yaklaşım aslında BDP ile de görüşülmeyeceği anlamına gelir.

Türk sorunu çıkarmak

Burada kastettiğim Ahmet Türk değil elbette, Kürt sorununun siyaset dışına taşınarak meydanlarda Türk tepkisine yol verilmesi. Kürtlere karşı çılgın Türkleri çıkarmak. Şimdiye dek AK Parti hükümetinin sağduyulu çizgisi böyle bir ihtimali dışlıyordu, zira o çılgın Türkler esasen Cumhuriyet, Bayrak mitingleriyle örgütlenip AKP'ye karşı tepki koymuşlardı; **fakat otoriter milliyetçi bir çizgiye sapan AKP ile bu çevreler arasındaki duvar bugün Kürt meselesi ve Ermeni sorunu karşısında son derece incelmıştır. Bu iki konuda muhafazakâr laikçilerle muhafazakâr dindarların ve hatta muhafazakâr liberallerin birleşmemesi için fazlaca bir engel gözüküyor bana.** Hele önümüzde bir de yeni anayasa yapma sorunu olduğunu ve bu sorunun çözümünün merkezinde ise etnik temelden ve etnik vurgudan ayıklanmış yeni bir vatandaşlık tanımı durduğunu düşünürsek. Anayasada böyle bir temizlikten kaçınabilmenin yolu Türk ve Türklük tepkilerine sırtınızı dayamaktan geçer.

AK Parti iktidarı, eğer Kürtlere karşı, sorunu çözmek veya en azından çözümsüz olarak askıda tutabilmek için **sokağın tepkisine yaslanmayı**, onu siyaseten kullanmayı ve oy çokluğuna bakarak sokağı kontrol altında tutabileceğini düşünüyor veya düşünürse, Suriye'deki gelişmelerin gitgide Türkiye'yi içine çektiğini de hesaba katarsak vahim bir hataya yuvarlanır. Bu gidişin ülkemizde de mezhep çatışmalarına dönmemesi için yalnızca bir mucize gerekir. Buradan ne Kürtler ne de Türkler için "bahar" çıkar.

Neşe Düzel'in Taraf'ta araştırmacı yazar **Bekir Ağırdır** ile yaptığı ve fevkalade uyarıcı gözlemlerin yer aldığı söyleşi bu dediklerimin somut verilerini içermekte, bir kaçını hatırlatayım:

Bekir Ağırdir sözlerine, "... 11 Haziran 2011 genel seçimlerinden sonra siyasetin yanı sıra ağırlıklı olarak toplumda ne değişiyor onu da araştırıyoruz. Toplum demokratikleşiyor mu, muhafazakârlaşıyor mu, aile yapısı değişiyor mu gibi toplumda yaşanan dip dalgaları her ay yaptığımız araştırmalarla anlamaya çalışıyoruz" diyerek başlıyor:

"...2010'dan ve özellikle 2011 genel seçimlerinden beri AK Parti'nin tavrı, toplumu olumsuz etkiledi ve topluma el frenini çekti. (...) Toplum değişim konusunda ürkek! Çünkü nereye doğru gidildiğini kestiremiyor. Ne AK Parti, ne de CHP, toplumun önüne bütüncül bir değişim projesi koyuyor. (...) Hâlbuki 2008-2009'a kadarki dönemde iki avantaj vardı. Bir yanda Avrupa Birliği gibi bir muasır medeniyet ölçüsü vardı. Şimdi değişimin o mihenk noktası, yıldızı, hedefi kayboldu. (...) Kürt meselesinde giderek şoven duygular ağır basıyor. Araştırmalara göre, toplum sertleşiyor. (...) Özellikle Van ve Uludere'de yaşananlar sonrasında toplumda ortak yaşama iradesi zayıflıyor."

"Sorduk. Türklerin yarısı Kürt komşu, gelin, damat istemiyor. Vahim değil mi bu? Aynı kaderi paylaştığımız insanlar hakkında böyle düşünülüyor. (...) Bütün Türkiye'de yaptık bu araştırmayı. Kürt problemi nedir diye sorduk. Kürtlere göre problem, devletin Kürt kimliğini tanımaması, Kürtlere farklı davranılması, hak, eşitlik, adalet problemlerinin çözülmemesi... Türklerin yüzde 50'den fazlası ise Kürt problemini, yabancı devletlerin kışkırtması ve Kürtlerin ayrı devlet kurmak istemesi olarak görüyor. Siyasetin ve medyanın öğrettiği bir şey bu Türklerle... Bugün geldiğimiz noktada Türkler, siyasetin ve medyanın yönlendirmesiyle, Kürtlere ve kendinden farklı olan inançlara karşı daha sertler. Aslında medya da bu yönlendirmeyi siyasetçiye bakarak yapıyor."

nabi.y@superonline.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Newroz sonrası duyarlılık

Nabi Yağcı 26.03.2012

Bir BDP'linin ve bir polisin ölmesi, çok sayıda yaralı ve çok sayıda gözaltı ile bir Newroz daha geride kaldı. Şimdi yaşanan bu son derece gereksiz çatışmanın soğukkanlı değerlendirilmesine acilen ihtiyaç var.

Yaşadığımız kötü olayları ondan ders çıkarmadan geride bırakmak kötü bir alışkanlığımız. Unutup gidiyoruz.

Oysa ne zaman tek bir insanın hayatı bu ülkede siyaseten değerli hale gelir ancak o zaman demokrasimizin kalitesinden söz edebiliriz. Değilse hukuk planında istediğiniz kadar güzel yasalar çıkarın bunlar insana verdiğimiz değeri tek başına göstermeye yetmez. İnsanın varlık bütünlüğü, onun canından, bedeninden, ruhundan, özgürlüklerinden, onurundan vs'den ayrı tutulamaz.

Böyle bakmadıkça ne Kürt meselemizi ne Ermeni meselemizi ne Kıbrıs meselemizi çözebiliriz. Eğer Ermeni soykırımı konusunda, bu tanımı doğru bulun veya bulmayın, 1915 kıyımına insani açıdan yaklaşmış olsaydı ve **bu büyük acı, yasak savma kabilinden değil, çok açık ve yoğun bir dille iktidarlar tarafından da dile getirilmiş olsaydı** bu tanım bir gerilim konusu olmaktan çıkabilir, milliyetçi tepkiler doğurmadan tartışılabilir, çözüm yoluna konabilirdi.

Aynı durum Kürt meselesi için fazlasıyla geçerli. Bu sorunun hangi siyasetlerle, hangi "stratejiyle" çözülebileceğine verilen önem bu halkın gerçek acılarına verilseydi şimdi çok farklı bir yerde olurduk. **Daha da önemlisi acıları iki halkın ortak acıları olarak duymak yerleşik bir duygu refleksi haline getirilebilmiş**

olsaydı çözüme daha yakın olabilirdik bugün. Herkesin kendi “şehidine” ağlaması akan gözyaşlarının gerçek insani duygulara karşılık geldiği anlamına gelmez. Oysa acılar ortaklaşa paylaşıldığında yakınlaştırır, paylaşılmadığı durumda ise öfke ve nefretin kaynağı olur ki yeni yeni acılı olaylara, şiddete eşlik eder.

Dünkü **Taraf**’ın 13. sayfasında insani duyarlılıklara seslenen üç haber alt alta tam sayfa yer alıyordu. **Birinci haberin başlığı “Pozantı mağduru intihara kalkıştı” idi.** Pozantı cezaevinde tecavüze uğrayan F.G. kendini asmaya çalışmış, koğuş arkadaşları tarafından son anda kurtarılmış. Acılı babanın anlattıkları, anlatmak da değil feryadı insanın yalnızca içini parçalamıyor aynı zamanda öfke de yaratıyor. Bir şey yapamama çaresizliği ise kahrediyor. Bizlerin insan olarak yaşayıp, gezip dolaştığımız bu ülkede bir çocuğa, bir gence, bir insana bunlar yapılıyor. Baba cezaevinde oğlula görüşmesini şöyle anlatıyor: **“Oğlumu tanıyamadım neredeyse. Elleri, ağzı, yüzü titriyordu resmen.” Ne oldu oğlum diye sorduğunda “Pozantı’dan sonra üstüme çok geliyorlar baba” demiş ve intihara teşebbüs olayının ardından kaldırıldığı hastanede, onu oraya getiren askerler diğer hastalara “Bu PKK’lidir, istediğinizi yapın” demiş ve hastaların kendisine saldırdıklarını söylemiş,** bunun üstüne korkup hastanede kalmayıp cezaevine dönmüş. Baba oğlunun bunları anlatırken hıçkırarak ağladığını **“Kurtar beni baba, yalvarırım kurtar”** diye feryat ettiğini söylüyor, “O ağladı, ben ağladım görüş sonuna kadar” diyor. Çöp toplayarak hayatını kazanan fakir baba devlete, hepimize sesleniyor: “Deliyse deli olarak teslim edin oğlumu bana, biraz daha kalırsa hem o ölecek hem kalp hastası annesi. Gazetelerde okudum, Hrant Dink’i öldüreni çocuk mahkemesinde yargıladılar, benim oğlum taş atmış, çektiklerine bak.”

İkincisi birinci sayfadan da verilen **“15 Kadın PKK’lı öldürüldü ”** başlıklı haberd. Bitlis merkezine bağlı Çeltikli köyü kırsalında çıkan çatışmada 15 kadın ve bir köy korucusu hayatını kaybetmiş, üçü de yaralanmış. Daha önce de Şırnak Silopi İlçesi Cudi Dağı’nda çıkan çatışmada üç Özel Harekât polisi ve PKK’liler öldürülmüştü.

Çatışmada öldüler diye bu ölümleri normal karşılamak, acı duymamak olmaz.

Üçüncü haber ise **Uludere’de hava saldırısı sonucu öldürülen 34 köylünün “şehit sayıldıkları” haberi**di; Katir sırtında, battaniyelere sarılmış çoğu çocuk 34 insanın yerde yatan cesetlerinin fotoğrafıyla birlikte verilen haberde, olayın üstünden 82 gün geçmiş olmasına rağmen, Özel Yetkili Diyarbakır Başsavcısı’ndan alınan bilgiye göre henüz hiçbir aydınlanma yok. Ölenlerin yakınlarına 123’er bin lira tazminat ödenmesi kararlaştırılmış ama köylüler olay çözülmeden ve sorumlular bulunmadan tazminatı almayacaklarını söylemişler.

İşte, memleketimden üç haber ve üç “insan manzarası”.

nabi.y@superonline.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Gerçekten de bu strateji yenidir

Nabi Yağcı 29.03.2012

AKP hükümetinin **“yeni Kürt stratejisi”** olarak nitelenen yeni yaklaşımı, aslında yeni bir şey içermediği noktasından eleştiriliyor; “çözüme” dair yeni bir yaklaşım getirmediğine kuşku yok ama bana kalırsa ortada yeni bir durum var; **“çözumsuzlüğün”** ilânı. Esasen üç ayrı alanda, Kıbrıs, AB ve Kürt meselesinde hükümetin izlediği siyasetlere baktığımızda üçünde de ortaya çıkan sonucun aynı olduğunu, üçünde de “çözumsuzlük

çözümdür" noktasına varılmış olduğunu yazmıştım. Bu üç alanda eğer durum buysa bu alanların stratejik önemi düşünüldüğünde hükümetin genel siyasetinin yönelimini anlamak mümkün oluyor:

Yeni statükonun inşası

Dolayısıyla Kürt meselesinde Başbakan'ın, Öcalan ve PKK ile Oslo görüşmelerine benzer görüşmelerin artık yapılmayacağına dair açıklamaları ile başlayan yeni strateji gerçekten de yenidir. Zira AK Parti iktidarını öncekilerden farklı ve yeni kılan şey Türkiye'nin demokratik değişimini gerçekleştirmeye aday bir parti olarak ortaya çıkmış oluşuydu, devrimsi değişimler sürecine girmişti Türkiye, her alanda demokratik "açılım" hedefi vardı. **Şimdi geline noktada ise açılım değil aksine kapanma yani çözümsüzlük çözümdür siyasetine geçildiyse bu yeni bir durumdur.**

Kürt sorununun çözümünde "açılım" politikası Habur girişiyle birlikte önce durakladı, arada "açılım sürece" laflarıyla bir beklenti yaratıldıysa da devamında bir şey çıkmadı ve çatışmalar sürdü. Fakat bu arada Öcalan ve Kandil ile dolaylı, dolaysız görüşmeler yapıldığını da öğrendik. **Yani bu beklenti süreci hem iktidar hem PKK açısından bir karar öncesi süreciydi.** PKK'nin bu müzakere sürecinde saldırı yapması ilk işaretti ve ardından MİT-Emniyet-Yargı kavgasının patlaması ardından Başbakan'ın Oslo türü görüşmelerin artık bittiğini, Öcalan ile görüşülmeyeceğini açıklaması iki taraf açısından da bir kararı ifade ediyor.

Kanımca, Ortadoğu'da konjonktür netleşmeden, yeni dengelerin nasıl kurulacağı belirsizken hükümet de PKK de kartlarını oynamak istemiyor, özellikle Suriye'deki rejimin geleceği belli olmadan önce.

Dolayısıyla bugün geline noktada Kürt sorunu konusunda biçimsel olarak 1990'lara geri dönüş süreci başlamış gibi, eskiye geri dönülyormuş gibi görünse de gerçek durum öyle değil. Müzakere yöntemi bırakılıp güvenlik esaslı politikalara geri dönmek ve "terör örgütünü yok etmeyi" başlıca hedef haline getirmek kuşkusuz mücadele yöntemi açısından eskiye dönüştür. Fakat Kürt sorununa verilen anlam açısından yeni bir durum vardır, artık çözüm süreci neredeyse bütünüyle bölgesel güç dengesine bağlı hale gelmiştir. Dengelerin yeniden kurulması kavgasında bütün taraflar stratejik kararlar vermek zorundalar ve elbette bu kararlar kendi güçlerini koruma esasına dayanacaktır. Suriye'deki Esed rejiminin kısa sürede çökmesinin beklenmediği durumda çözüm açısından **"belirsizlik" hali her şeye damgasını vuracaktır. Dolayısıyla iki taraf açısından da "yeni bir statüko" oluşturmak ve buraya tutunmak sanırım stratejik yeni bir tercih olacaktır.**

Devlet öyle görülüyor ki bu tercihi yapmış ve İmralı-Kandil hattını kapatmıştır. Başbakan'ın "artık görüşülmeyecek" dediği noktada artık eski tür kapalı görüşmeler de yapılamaz, bunu hiçbir bürokrat göze alamaz. Dolayısıyla müzakere kapısı yeni bir zamana dek kapanmıştır, yeni durum budur.

İktidarın BDP'ye müzakere açısından kapıyı açık tutuyor olması, iyimser yorumlara rağmen kanımca stratejik bir anlam ifade etmiyor. Her şeye rağmen böyle bir hattın açılması kuşkusuz olumlu olur, ama eğer KCK operasyonları durdurulabilirse. **Fakat operasyonları değil durdurmak, Özgür Gündem gazetesinin kapatıldığı bir ortamda BDP ile iktidar arasında ciddiye alınabilir bir kanalın açılmasını beklemek fazla bir iyimserlik olur.**

Öte yandan PKK'nin de baharla birlikte yeni bir saldırı dalgası başlatacağı haberleri basında yer alıyor. Yukarıda söylediklerim çerçevesinde böyle bir saldırı ihtimal dışı görülemez. Beklenmedik sayılmasa da –umarız olmaz ama olursa eğer–, bu saldırı durumu daha da içinden çıkılmaz hale getirecektir. İşte o zaman daha önce üstünde durduğum **"Türk sorunu"nun** gündeme girmesi göstere göstere gelen bir facia olacak. Gerisini kestirmek hem kolay hem zor...

Özcesi, iktidarın yeni Kürt stratejisi nereden bakılırsa bakılsın hiç de iyiye yorulabilecek unsurlar taşıyor.

nabi.y@superonline.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Yeni statüko

Nabi Yağcı 31.03.2012

Türkiye'nin şu anda içine girdiği trendi yeniden, çözümsüzlüğün kendini çözüm olarak dayattığı yeni durum olarak görüyorum. Bu yeni durumu önceki birkaç yazımda üç ana sorunun bugün gelinen noktadaki görünümlerinden kalkarak tesbit etmiştim. **Kıbrıs, AB ve Kürt sorunu.**

Daha *Referans* gazetesinde yazmaya başladığım zaman oluşan ve halen de süren okur çevrem içinde liberal, solcu okurlarımın yanı sıra AK Parti'li veya sempatzanı ciddi bir okur çevrem de oluşmuştu; pasif bir okur da değillerdi, fikirlerim üstüne görüşlerini, eleştirilerini de bana aktarıyorlardı. Ortak noktalarımız, o tarihlerde farklılıklarımızdan daha fazla oluyordu.

AK Parti'nin ikinci evresi dediğim son seçimlerden buyana bu yeni evrede eleştirilerim nedeniyle AKP'ye haksızlık yaptığımı düşünüyor birçoğu. Fakat giderek kendilerinin de bu gidişten rahatsız olduklarını anlayabiliyorum. **Rahatsız olanlar AKP'ye eleştirileri kabul etmekle birlikte bunun geçici olduğunu düşünüyorlar.** Geçici olmasını kuvvetle temenni ediyorum ama bu okurlarımı üzme bahasına da olsa öyle düşünemediğimi söylemek zorundayım.

Sağlık hizmetleri başta olmak üzere ve AB'ye uyum programı doğrultusunda AKP'nin son derece önemli reformlara imza attığını geçmişte hep yazıp söyledik. AKP hiçbir şey yapmıyor da denmiyor, **fakat iktidarın stratejik alanlarda çözümü sağlayacak değişim dinamizmini yitirdiğini görmemek mümkün değil.**

Sorunları çözememek ayrı bir şey, çözmek her zaman çözüm isteyen tarafın elinde olmayabilir, nitekim sözünü ettiğim üç alanda da meselelerin halli açık ki yalnız iktidara bağlı değildir; çok aktörlü, çok yanlı ilişkilere bağlı ve bu nedenle de çözümü karmaşık sorunlar bunlar. Ayrıca bu sorunlar tarihsel ağırlıktadır ve uzun zamanlar içinde çözülmenden kaldığı için tarihselliği yanında yapısal özellikler de kazanmışlardır. Zaten bu nedenle de stratejik sorunlar diyorum bunlara. Sevmediğim bir örnekleme ama açıklayıcı olduğu için vereyim, bir savaşta müstahkem mevki anlamınadır stratejik sorun olmak, o tepeyi ele geçiremezseniz ele geçirdiğiniz diğer mevziler anlamsızlaştığı gibi onları yitirebilirsiniz de. Asıl bu müstahkem mevkiyi kazanma noktasında sizdeki değişim iradesi, kararlılığı ve değiştirme potansiyeli kendini açığa vurur.

Çözememek, çözüm sürecinde yanlışlar yapmak ayrı bir şey ama çözüm iradesini yitirmek ve çözümsüzlüğü çözüm politikası yapmak da başka bir şeydir. Benim eleştirdiğim veya bir saptama yaptığım durum bu ikincisidir. Bu üç alandan baktığımda genelde AKP iktidarının değişim enerjisini ve kararlılığını yitirdiğini veya en hafifiyle söylemek gerekirse değişimciliğin sınırına dayandığını ve bu durumu kalıcı bir politikaya dönüştürme yolunda olduğunu söylüyorum.

Burada üzerinde dikkatimizi yoğunlaştırmamız gereken nokta değişim yerine yeni bir statüko tesisi yönündeki yeni bir politik rotanın bilerek veya kendiliğinden çiziliyor olmasıdır. Bu ise demokrasi sorunuyla yeniden ve yeniden yüzleşmeyi gerektirir.

AKP üç dönem iktidarda olmanın ve yüzde elli üstünde bir çoğunluğa sahip bulunmanın ve bu tabloya ek, karşısında demokratik dişli bir muhalefetin olmayışı sonucu eldeki çoğunluğa dayanarak kendi **çoğunlukçu statükosunu** kurma yolundadır. Bu nedenle de radikal bir siyaset gerektiren bu üç alanda da değişimci değil yeni dengeler içinde eski statükoyu koruma yolunu tutmuştur.

Yeni statükoculuğun demokrasi konusunda yarattığı ve yaratacağı en önemli sorun çoğulcu demokrasiden uzaklaşıp **yeni tarzda bir tek parti tek şef anlayışının** yerleşmesidir. Bu dediğimin örnekleri giderek çoğalıyor. Eğitim reformu adı altında 4+4+4 formülüyle popülerleşen tasarı bu dediğimin en çarpıcı örneklerinden biridir. Getirilen sistem isterse mucizevî çözümler içermiş olsun biçim olarak sakat. Sakatlık eğitim sistemi gibi herkesi ilgilendiren ve uzman görüşlere çok ihtiyaç duyulması gereken bir konuda gelişigüzel hazırlanmış bir taslakla çıkıp, meseleyi yalnızca parlamento içine hapsedip, oradaki tartışmaları dahi iyi yönetemeyip **çözümü kendi çoğunluğuna** dayandırmaktır. Bu taslağı eleştirenler ise haksız da olsalar tartışma yerine polisin tazyikli su ve biber gazıyla karşılaşıyorlar.

Eğitim sorunu gibi soğukkanlı tartışılması gereken bir konuyu biber gazı altında tartışan bir ülkeyiz. Getirilen taslak mükemmel bile olsa biber gazlı, kavgalı, yumruklu tartışmaların görüntülerinin çocuklar, gençler için nasıl bir eğitici işlev göreceğini dahi düşünmekten aciziz. Eğitim konusu, sistemlerden önce zihniyetlere bağlı bir sorundur. Çocuklara gençlere eleştirici düşünme yeteneği kazandırmayan, katılmadan eleştirilemeyeceğini öğretmeyen bir toplumsal/siyasal yapı içinde, doğru olan **kesintili eğitim formülleri bile aynı kapıya çıkar.**

Yani kesintisiz, farklılıkları yok sayan dikişsiz, monolitik bir toplum için yeni insan yetiştirmek.

yagnabi@gmail.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Değişimin iki evresi

Nabi Yağcı 02.04.2012

11 Haziran genel seçimleri sonrasında öncesi arasında AKP'nin izlediği siyaset açısından ciddi bir fark ortaya çıktığını ve bu nedenle iki ayrı evreden söz edebileceğimizi yazmıştım önceki yazımda. Bu konuyu daha da açmak gerekiyor. Zira, özellikle hem Kürt meselesi ve yeni anayasa gündemiyle iç koşullar; hem de Suriye başta olmak üzere ve genelde kaynayan Ortadoğu nedeniyle dış koşullar hızla kritikleşiyor. Bu yüzden görülen olgularla yetinmeyip olguların ötesindeki süreçleri aydınlatmak için tam da bu kritik günlerde olan bitene daha fazla kafa yormalıyız diyorum.

Birinci evrede yani AKP'nin iktidara geldiği 2002 tarihinden 2011'e kadarki süre içinde söylemi, duruşu, icraatları bunların yarattığı beklentiler açısından AK Parti, demokratik açılım vadeden bir parti olarak görülüyordu. Böyle görülmesinin bana göre tarihsel nedenleri vardı. O yıllarda AKP üstüne yorumlarımda, iktidardaki bu partiyi, yani AKP'yi **"tarihsel perspektif açısından iktidardaki muhalefet"** olarak nitelemiştim. Zira AK Parti, Cumhuriyet'in kuruluşundan sonra Kürtlerin yanı sıra sistemden dışlanan İslamcı muhalefet geleneğinden gelen bir siyasi parti olarak tek başına iktidar olabilmisti. Fakat herkesin bildiği üzere, bu iktidara karşı bir yanı derinde bir yanı açıkta olan çok ciddi bir muhalefet vardı. Bu muhalefet normal seçimlerle, genel oy, açık sayım yoluyla ve kendinden önce getirilmiş olan Seçim Kanunu çerçevesinde tartışmasız biçimde meşru yollarla iktidar olan AKP'yi sistem dışı, irticai, Cumhuriyet için tehlikeli görüyor ve hangi yollarla olursa

olsun iktidardan gitmesini istiyordu. Bu nedenle **Kemalist militan laikçi CHP'yi nitelerken de yine tarihsel perspektif açısından bakarak "Muhalefetteki iktidar" demiştim**. Ve ardında da bu iktidar-muhalefet tarihsel diyalektiğini **"ikili iktidar" olarak nitelemiştim**.

Yazımın birinci paragrafında işaret ettiğim AKP'deki otoriterleşme eğilimlerinin ipuçları, esasen son genel seçimler öncesinde ve özellikle Kürt açılımının bittiğinin zımnen ilânıyla görülmeye başlamıştı. Bu durumu ise **"ikili iktidarın tekleşmeye doğru gidişi"** olarak ifade etmiştim. Bu tekleşme süreci bir yanıyla **pozitif** diğer yanıyla **negatif** bir ikili yöne işaret ediyordu.

İkili iktidarın tekleşmesindeki pozitif yan, devlet üstünde değil ama, iktidar üstündeki askerin vesayetinin, açılan davalar, tutuklamalar, çıkarılan yasalar ve MGK'da yapılan değişikliklerle hukuken, fiilen ve kamuoyu açısından ciddi biçimde geriletilmesiydi. Ve nihayetinde, AKP'nin kapatılması istemiyle Anayasa Mahkemesi'nde açılan davanın sonuçsuz kalmasıyla birlikte artık ikili iktidar yapısı değişmişti. **İktidar tekleşmişti artık**. 12 Eylül Kısmi Anayasa değişikliği için yapılan halk oylaması iktidarın tekleşmesinin de bir bakıma hukuken ve siyaseten ilânıydı.

İkili iktidarın tekleşmesi sürecinde ortaya çıkan duruma, idealize edilmiş bir "solcu" devrim anlayışıyla bakılmaz da tarihsel maddeci "devrim" anlayışla, bakılırsa çok rahatlıkla köklü değişim anlamında, kendi tabirimle söylersem **"devrimsi değişim"** denebilirdi. **Çok önce bu köşede Cihan Tuğal'ın Pasif Devrim/İslami Muhalefetin Düzenle Bütünleşmesi adlı kitabını tanıtmıştım**. AKP'nin iki evresini de anlamaya yardım edeceği nedeniyle bu kitabı yeniden hatırlamanın doğru zamanı gibi geliyor bana.

Devrimsi nitelemesi niçin doğrudu; çünkü düzen değişmemişti ama siyasi iktidarın yapısında hegemonik bir değişim gerçekleşmişti ve bizde sınıf veya sınıfsız bir karakteri gösteren **askerî-bürokratik erk siyasi iktidar üstündeki tekçi gücünü yitirmişti (en azından şimdilik öyle)**. Böylece devletin askerî-bürokratik tekçi yapısı bozulmuştu. Kemalist devletin monolitik yapısının yasisökümüne uğraması, bu durum, adalet, eşitlik ve özgürlük fikirlerinin güçlenmesine hizmet edecek bir sivil demokrasi için son derece önemli bir **potansiyel** yaratmıştı.

Yaratmıştı yaratmasına ama ortada olan yalnızca bir potansiyel imkândı, reel durum değil.

Buraya kadar söylediklerim, ikili-iktidar sürecinin sivil yönde değişimini söyleyen pozitif yanı üstünedir. Bu pozitif yandır ki, belki de tarihimizde ilk kez görülen genişlikte de facto bir **"demokratik değişimci güçler blokunun"** doğmasına neden oldu. Son derece önemli bir entelektüel enerji ortaya çıktı. Hem birlikte hem ayrı ayrı kendi kulvarında etkili olan, İslami duyarlıklı çevreler, liberaller, solcular etkili bir demokratik aydın girişimleri doğurdular. AB odaklı dış konjonktürü de olumlu destek anlamında bu tabloya dâhil etmek yanlış olmaz sanırım.

Bir taraf statükoya karşı değişimi temsil ediyordu, diğer taraf ise statükoyu. Kutuplaşma had safhaya varmıştı. Statükoya karşı duranlar her alanda, adım adım da olsa demokratik açılım umuyorlar ve bekliyorlardı.

Ama...

Ama öyle olmadı. Nedeni gelecek yazıya...

yagnabi@gmail.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Aldatılmayla yüzleşme

Nabi Yağcı 05.04.2012

Dün kim ne derse desin Türkiye tarihi açısından önemli bir gündü. Evren ve Şahinkaya şahsında 12 Eylül darbecileri için hesap verme günlerinin ilkiydi. **12 Eylül, 12 Mart darbesi gibi değildi, devleti ve toplumu tepeden tırnağa gerici, otoriter yapıda militarist yeniden yapılandırmayı hedefleyen bir toplum mühendisliği idi.** Darbecilerin özellikle devleti militer bir temelde yeniden yapılandırmada hayli başarılı olduklarını kabul etmek gerekir. O kadar ki, bugün hâlâ darbecilerin çıkardığı yasalar ve en başta Anayasa yürürlükte. Bunları kökünden temizleyebileceğimize dair çok güçlü bir ışık da görülüyor.

Türkiye darbecilerin inşa ettiği yapıyı sancılı bir süreç içinde ancak parça parça söküyor, beğenmesek de tarihin önümüze getirip koyduğu nesnel süreç bu. **Bu nedenle yetersiz olsa da her parçanın sökülmesine burun kıvrmadan destek vermek gerekiyor.**

Kaldı ki, 12 Eylül barbarizmi gökten düşmedi, her on yılda bir askerî darbe veya müdahale yapılan bir ülkede gerçekleşti. **Dolayısıyla darbeci zihniyetin devlet ve toplum içinde beslendiği damarlar var.** Cumhuriyet'in kurduğu sisteme vesayet rejimi dememiz boşuna değil; vasi ile vesayet altında olan arasında yalnızca zora dayalı değil her zaman belli bir "rıza" ilişkisi vardır, öyle olmasa bunca insanı tutuklayan, yıllarca hapseden, idam eden, faili meçhullere kurban eden zalimlerle hesaplaşma 32 yıl beklemezdi.

Darbeci zihniyetleri besleyen militarist damarların ülkemizde ne denli güçlü olduğunu daha yakın zamanlarda yaşadıklarımız göstermedi mi? Sivil bir hükümete karşı yapılan **28 Şubat post-modern darbesi neyin nesiydi?** Sivil bir hükümete, AK Parti hükümetine karşı ilân edilen **militarist seferberlik**, bu seferberliğe katılan, destek veren, organize eden medya, andıçlamalar açığa çıktığı halde askerî garnizonlarda verilen brifinglere eteklerini savura savura koşanlar, yargı mensupları, bürokratlar, YÖK üyeleri neyin nesiydi? Ortalığı bayraklarla donatanlar, **Cumhuriyet, Bayrak mitinglerinde** meydanları dolduranlar Merih'ten dünyamıza düşmüş uzaylılar değildi. **Ergenekon-Balyoz davaları açıldığında bu davalara, kanıtlara, belgelere "fasa fiso" diyenler, "yesinler birbirlerini" diyenler 12 Eylül mağdurları değil miydiler?**

Yazmıştık ama yineleyelim militarizm askerler için kullanılan bir kavramdan çok bir toplumun askerî bir zihniyete sahip olması, asker olmayanların da askercilik yapması, emir-kumanda hiyerarşisi içinde bir toplum tasavvuruna sahip olmak demektir. **"Güçlü ordu güçlü Türkiye" flaması arkasında yürüyen siviller gerçekte sivil değillerdir.** Önce devlet sonra toplum, birey diyenler, tarihimize ilgili "asker-devlet" övgüsü yapanlar farkında olmasalar dahi militarist zihniyettedirler ve bu zihniyete açıktırlar.

Dolayısıyla 12 Eylül ile yüzleşme bugün ancak demokrasimizin vardığı sivillik düzeyiyle ölçüsünde olabilir. Ne var ki, demokrasi derken yalnızca hukuksal, siyasal ve kurumsal düzeyi anlamıyorum, ondan daha önemlisi **12 Eylül mağdurlarının 12 Eylül'den demokrasi adına çıkardıkları dersleri kastediyorum.** Bu derslerin derinliği 12 Eylül ile bugün yüzleşebilmemizin de kapasitesini, derinliğini bize verir.

12 Eylül'ün dersleri derken hiç de derin analizlerden söz etmiyor, son derece basit insani duygulardan söz ediyorum. İzliyorum. Televizyonlarda o dönemin mağduru hareketlerin sağda ve solda bugün artık yaşlanmış kodamanlarının yorumlarını izliyorum. 12 Eylül'ün arkasında hangi güçlerin olduğu ve onların amaçları, stratejileri üstüne tarihsel, ekonomik, ideolojik derin yorumlar yapıyorlar. Sağın ve solun birbirine karşı kışkırtıldığı dahi söyleniyor ki çok doğru ama asıl söylenmesi gerekeni söyleyen pek az.

Sağıyla, soluyla, İslamcısıyla bu halkı 12 Eylülcüler aldattılar. Aldatıldık. O günlerde bunu görmek mümkün

olmayabilirdi ama sonrasında artık bu aldatılmışlık belgelidir, hem de 12 Eylülcülerin kendi ifadeleriyle. Darbe yapabilmek, darbenin psikolojik ortamını hazırlamak, halkın darbeye desteğini alabilmek için ortalığın daha fazla kan gölüne dönerek darbe için **ortamın olgunlaşmasını** beklediklerini söylemediler mi? Bu amaçla yapılmış kışkırtmaları, provokasyonları sayıp dökmeye hiç gerek yok, aldatma kendi ifadeleriyle sabit. Bu durumda 12 Eylül'den çıkarılması gereken ilk ders çok açık değil midir?

Aldatılmaya "bir daha asla"...

Elbette biliyorum, darbeler için olmasa bile bu halk, bizler daha pek çok kez ve pek çok nedenle aldatılacağız; Halkın yönetimde söz sahibi olmasının, yalnızca vekilleri aracılığıyla sınırlı kaldığı bir demokrasi tipinde aldatmalar sürer. Ama öyle de olsa hiç değilse açığa çıkmış bir aldanma halini çekinmeden söyleyelim, "aldatıldık/aldandık" diyelim hiç gıcık olmadan. Böylece hiç değilse her aldanıştan sonra belki biraz daha **akıllanma şansımız olur**.

yagnabi@gmail.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Paradokslar cenneti

Nabi Yağcı 07.04.2012

12 Eylül'ün kendisi derslerle dolu olduğu gibi 12 Eylül darbecilerinin yargı önünde yakasına yapıştığımız **ilk gün de çok öğreticiydi** doğrusu. **Engels'in "Tarih bazen doktrinin dümenine geçer yanlışa doğru yaptırır" sözünü bir kez daha hatırladım**. AK Parti ne yapsa kötüdür deyip, 12 Eylül referandumunda "hayır" diyenler, "boykot" edenler de davaya müdahil olma talebiyle oradaydılar. Gerekçeleri ne olursa olsun hiç kuşkusuz orada olmakla ve müdahil olma talebinde bulunmakla doğru yapıldı.

Berfo Nine'nin sözüyle, ocağımızı söndürenlerden hesap sorma günü başka her tür hesabın önüne geçmeliydi, öyle de oldu. Sağıyla, soluyla, Kürt'üyle, Türk'üyle, Çerkes'iyle, Ermeni'siyle, Sünni'si, Alevi'siyle, inananiyla inanmayanıyla tüm 12 Eylül mağdurlarının geniş yelpazesi vardı mahkeme kapısında.

Gündemimize yine önemli konular düştü, 12 Eylül davası, KCK iddianamesinin açıklanması ve Genelkurmay'ın Uludere katliamı gerekçesi. Bunlar üzerinden atlanamayacak denli önemli, bu nedenle "Değişimin iki evresi" başlığı altında AK Parti'deki değişim üstüne başladığım yazıma kısa bir ara vereceğim. Aslında gündemimize düşen konular bu analizin de parçalarıdır.

Yabancılardan **"sizin ülkenizde olan biteni bir türlü anlayamıyoruz"** lafını birkaç kez ben de duymuştum. Doğrusu onları aydınlatmaya pek yardımcı da olamamıştım. Bu anlamda biz bize benzeriz lafı doğru galiba.

32 yıl boyunca 12 Eylül'cülerden hesap soramamanın ezikliği içindeydik, şimdi biraz olsun rahatladık, bugünleri de gördük diyebiliyoruz ama buna karşın yarın ne göreceğimizden o kadar emin değiliz, demokrasimiz artık düze çıktı diyemiyoruz.

Bir yanda tarihî bir ilke imza atıyor demokrasiye, halka ihanet eden 12 Eylül darbecilerinin yakasına yapışıp yargı önüne çıkarıyoruz, ama öte yandan aynı ülkede ve aynı zaman dilimi içinde KCK iddianamesinde apaçık

yansıdığı gibi hukukla açıklanması mümkün olmayan keyfi suçlamalarla insanlar hapsediliyor, gazeteciler içeri atılıyor, bir masum pankart için gençlerimizin hayatı karartılıyor.

32 yıl önce darbe yapanların yakasına yapışıldığı gibi bugün de darbeye teşebbüs eden generallerin yakasına yapışılıyor ama öte yandan Genelkurmay Uludere katliamını askerin olağan operasyonu içinde göstermekten çekinmiyor.

Yani insan haklarının ihlalinde aynı pervasızlık sürüyor.

Bu duruma “çelişki” denemez, arada uçurum var. O nedenle uzlaşmaz çelişki anlamında paradoks diyorum. Türkiye bugün yaşadıklarımızla tam anlamıyla bir paradokslar cennetidir. **Ne var ki, paradokslar aynı zamanda değişim dinamiklerinin canlılığının da göstergesidir.** Zira böylesine keskin paradoksların yaratmış olduğu eğik düzlemde, bu yüksek gerilim ortamında bir ülke uzun süre kalamaz.

Bu yüksek gerilim kendiliğinden iyi sonuçlar doğurmaz. Bunun için olanlardan olabilecek olanı çıkaracak biçimde sonuçlar üretebilmeliyiz. Bu nedenle 12 Eylül yargılamasının ilk günü üzerine düşünmek gerek.

Bu ilk günde mahkeme salonu içinde ve dışında davaya fiilen müdahil olanlar bu ülkede demokrasinin kökleşmesini isteyenlerdi, yani **“kendiliğinden demokratik muhalefetti”**. Ne var ki orada oluşan tepki genelde demokratik bir muhalefet hareketini temsil ediyor da değil. Oysa açık ki bugün demokrasimizin en önemli eksikliği demokratik bir muhalefet çizgisinin vücut bulmuş olmayışıdır. Neden olamadığı sorusunun yanıtının ipuçları da yine şu birkaç günün tartışmaları içinde gizli.

Demokratik muhalefet çizgisinin ortaya çıkamayışının en önemli nedeni birçok kez altını çizdiğim gibi **“anti-AKP” tutumdur.** “AKP ne yapsa kötüdür” düşüncesidir. Bu tavır demokrasi mücadelesinde özellikle sol kesimin tutumsuz kalmasını, seyirciliğini getiriyor.

İkinci ana neden ise **“demokrasi düşüncesindeki” sakatlıktır.** Demokrasinin evrensel değerleri olsa da bu değerlerin hayata geçişi her birimizin o değerlere verdiği anlamla sınırlı olamaz, ancak demokrasi isteyen ama farklı anlayışta olanların karşılıklı ilişkileri içinde demokrasi vücut bulur. Bu nedenle birinci tür anlayışa **“steril demokratlık”** diyorum. Yani “benim gibi düşünmeyen demokrat değildir” anlayışı. Oysa demokratlık dikensiz gül olmak olmadığı gibi, demokrasi de dikensiz gül bahçesi değildir.

Demokratik, sol bir muhalefet çizgisinin ortaya çıkamayışının üçüncü nedeni ise özellikle sol için geçerli olan, **olaylardan, hayattan öğrenmek gibi bir geleneğin** neredeyse hiç olmayışıdır ki buna da **“steril devrimcilik”** diyorum. Tekkecilik yani.

Aynı sol sonra da “sol niye krizde” diye tartışıyor. Bu da bir başka paradoks kuşkusuz.

Amacım kimsenin yanlışını başına kakmak değil, hayır da boykot da demiş olsa bugün darbecilerin yargılanmasında birlikte tutum almış olmak ileriye doğru bir adım, demokratik muhalefet için bir fırsat sayılmalı.

yagnabi@gmail.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Çocuklar müdahil olmalı asıl

Geçen gün dostlarımla 12 Eylül darbe günlerini konuşuyorduk, yaşadıklarımız ve yaşananlar üstüne laf lafı açarken söz çocuklara gelmişti, çocuklarımızın o günleri nasıl algıladıkları üstüne. Kafamda birden bir şimşek çaktı; bu davaya asıl **şimdinin yetişkinleri olan o dönemin çocukları müdahil olmalılar** diye düşündüm.

Neden olmasın?

1980'li yıllar dünyanın, Soğuk Savaş'ın bitimiyle, iki sistemin bir bakıma vesayetinden kurtulup, demokrasiyi yeni anlamıyla yeniden tecrübe ettiği çocukluktan gençliğe geçiş yıllarıydı. Bu yılları Türkiye maalesef açılma değil tam tersine içene kapanarak, koyu bir istibdat rejimi altında karşıladı. Bahar dallarında çiçeklenmelerin zamansız bir soğukla kavrulması gibi özgürlük, demokrasi hevesleri tomurcuklanamadan kavruldu. 12 Eylül, düşünmekten, okumaktan ve hatta hayal etmekten, umut etmekten, koltuğunun altında kitap taşımaktan korkan bir nesil yetiştirdi.

12 Eylül tek sözcükle zulümdü ve bu zulüm öyle bir veya birkaç iddianame içine sıkıştırılarak yargılanıp bitirilecek basitlikte bir olay değildir; sonuçları en az iki kuşağın hayatını doğrudan etkiledi. Ne var ki zulmü yalnızca işkenceler, ölümler, hapisler olarak da anlamamak gerek. Kişilik gelişimleri üstünde yarattığı travmalar kaba şiddettin etkilerinden çok daha derinlere iner.

Bu etkileri anlayabilmek için 12 Eylül "istibdat rejiminin" yaratmış olduğu sosyal tahribatı aileler ve bireyler bağlamında da anlatmak gerekir. Özellikle de ana- baba- çocuk ilişkileri içerisinde yaşananları. Kundaktaki çocuğunu tanımadığı ailelere bırakmak zorunda kalanları biliyorum. Ana-babasını hiç görmeden büyüyen çocuklar oldu. Onları hapishanelerin karanlık tel örgüleri gerisinde görerek, ana-baba sıcaklığından uzak büyüyen çocuklar oldu. Ya da babasının veya anasının ya da ikisinin birden yokluğu üstüne uydurulmuş masum yalanlarla büyüyen çocuklar...

12 Eylül'ün azgın günlerinde polisin baskın yaptığı bir evde ana-babalarının yerini söyletmek için bir odada çocuğun öbür oda dedenin-ninenin şiddet altında sorgulandığını biliyorum.

Bu çocukların sayısı üç beşle sınırlı değildir. Kendi çevremden kalkarak iyi biliyorum ki, eğer anlatılırsa olağanüstü acılı sayısız gerçek hikâye ile karşılaşacağız.

İşte şimdinin yetişkinleri olan bu çocuklar anlatmalı 12 Eylül'ü. Çocuk ruhlarında kopan fırtınaları onların ağzından duymalıyız.

Ya da çocuklarının yaşadığı travmalara şahit olmuş ana-babalar, özellikle de analar anlatmalı çocuklarının ruh hallerini ve de kendilerinin çocukları üzerinden yaşadıklarını, acılarını, özlemlerini. Onların anlatımına **Taraf**ta kendi köşemi severek bırakabilirim.

Ancak o zaman yeni kuşaklar 12 Eylül dendiğinde neden söz ettiğimizi daha iyi anlayacaklardır. Ancak o zaman "şiddet" dendiğinde bunun yalnızca fiziki şiddet demek olmadığını, beyinlere, ruhlara yerleşip kişiliği kavruklaştıran bir hastalık, bir "özgürlük yoksunluğu" demek olduğunu anlayacaklardır. Ancak o zaman 12 Eylül istibdat rejimiyle, faşizmiyle bu ülkenin geleceğinden onlarca yılın nasıl çalınmış olduğunu anlayacaklardır. Ancak o zaman 12 Eylül ile yüzleşmenin iki generalden hesap sormakla sınırlı bir mesele olmadığı da daha iyi anlaşılacaktır.

Rehabilitasyona ihtiyacımız var

12 Eylül rejiminin bütün sonuçlarıyla birlikte ortadan kaldırılması yalnızca demokrasimiz için gerekli olan bir zorunluluk değil, **bu ülkenin insanları olarak zihinsel ve ruhsal rehabilitasyonumuz, manevi sağaltımımız için de bir gerekliliktir.**

12 Eylül rejiminin kirli ellerinin değdiği her şey temizlenmelidir. Bir çırpıda olmasa bile, “ama, fakat” demeksizin kararlı adımlarla üstüne giderek, geçmişin kirinden temizlenmeli, arınmalıyız. Evren ve Şahinkaya’nın şahsında başlayan yargılama bu nedenle bir başlangıç olarak hem anlamlı hem de önemlidir. Her ikisi de kafes içinde değil ama olağan biçimde yargı heyeti önüne çıkarılmalıdır. Yaşlı olmak bir ayrıcalık getiremez. Müdahillik talepleriyle birlikte bu dava genişleyecektir, mevcut iddianameyle sınırlı kalmaz.

12 Eylül istibdat rejiminin kökten tasfiyesi ancak sivil ve demokratik gerçekten tepeden tırnağa yeni olan bir anayasa ile mümkündür. Ancak o zaman sistemi temizleyebildiğimizi iddia edebilir ve bu ülkenin geleceğinde artık halkın söz sahibi olabileceğini ileri sürebiliriz.

Kendimize ve geleceğe güvenebiliriz

Ne var ki, 12 Eylül rejiminin köklerini temizlemenin sözkonusu olduğu noktada yeni anayasa “yetmez ama evet” yaklaşımı üstüne oturamaz. **“Bir daha asla”** ruhu ve zihniyeti üstüne oturmalı ve daha anayasanın dibacesinde “Bir daha asla” seslenişi yer almalıdır.

Almalıdır ki, bu ülkede bir daha asla bir çocuk uykusundan “beni bırakma anne” çığılığıyla uyanmasın...

yagnabi@gmail.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Savaşlar çaktırmadan gelir...

Nabi Yağcı 12.04.2012

Ve her zaman gerçek nedenleri örten zahiri bir nedene dayalı ilân edilir. Gerçek nedenler ise çoğu zaman tek bir nedene ya da bir veya birkaç nedene indirgenemez ölçüde karmaşıktır; bir ülkeyi savaşa sürükleyen nedenlerin hangisinin asli, hangisinin tali olduğunu anlamak uzmanlık ister. Bir savaşın asıl yükünü çekecek olan halk ise çoğu kez savaşın gerisindeki nedenleri bilemez, bilmesi mümkün de olamaz.

Savaş lobileri savaşa karar verir ve sonra halka bir savaş “nedeni” sunarlar. Ve bu neden şaşmaz biçimde her zaman halkın **“milli güvenliğini”** ve **“milli gururunu”** ilgilendiren bir neden olur.

Bir süredir Suriye ile “savaşa tutuştuk, tutuşacağız” havaları estiriliyor; o kadar ki önümüzdeki iki günün en kritik iki gün olduğu dahi söyleniyor. “Kofi Annan’ın barış planı çökerse arkasından savaş kaçınılmaz olur, Türkiye daha fazla sessiz kalamaz, kalmamalı” yorumları yapılıyor. **Daha önceleri ihtimal vermeden söz edip geçilen savaş hali havasına bir iki gün içinde “çaktırmadan” giriverdik.**

En uzun sınıra sahip olduğumuz komşumuz Suriye’deki rejim kavgasının bizi çok yakından ilgilendireceği açıktı; Suriye’de diktatör Esed rejimine yönelik mücadele Tunus, Mısır ve Libya’dan çok daha sıcak biçimde Türkiye’yi etki alanı içine alacaktı. Hem mezhep çatışmaları hem Kürt sorunu hem de İran ile ilişkiler nedeniyle

farklıydı Suriye bizim için. Bu nedenle Türkiye'nin yalnızca uzaktan izleyici olmasını kimse beklemiyordu. Ama savaşa girmek, aktif diplomatik müdahalelerden farklı bir şey. Birkaç gündür ciddi biçimde savaştan söz edilir oldu. Başbakan da savaşı ima eden sözler etti, iktidar yanlısı basında bu yönde telkinler arttı.

Suriye'ye bir askerî müdahalenin neredeyse kaçınılmaz hale geldiği türünden yorumlar doğrusu beni şiddetle tedirgin ediyor. Birilerinin, bir yerlerde, kapalı kapılar ardında bizim adımıza geleceğimizle ilgili uğursuz kararlar verdiğini düşünerek kaygılanıyorum. Zira bir askerî müdahale, bir savaş kararı başka tür kararlara benzemez. Savaş kararı ekonomide teşvik kararları gibi bir şey değildir, savaş kararı bir bölgeye yanlış teşvik verdik diye sonradan düzeltebileceğiniz türden değildir.

Bırakın savaşa girmeyi, İslam dünyasında bir model ülke olma iddiasında olan, AB üyeliğine aday ve artık birbirleriyle savaşan ülkelerin **taş devri insanları** gibi görüldüğü bir çağda savaş sözlerinin edildiği bir ülke olmaktan utanç duymak gerekir. **Zaten Kürt sorunu nedeniyle 30 yıldır süren ve 40 bin insanımıza mal olan bir utancı temizleyebilmiş değilken şimdi bir de komşularıyla savaşan bir ülke mi olacağız?**

Günümüz dünyasında savaşlara kategorik olarak karşı olmak gerek.

Öte yandan, Suriye'ye yapılacak bir askerî müdahalenin doğuracağı sonuçlar üstüne düşünmek de çok önemli. Düşünmemiz gerekenler yalnızca insani açıdan doğacak acılar, maddi, manevi kayıplar da değil... **Savaş ve demokrasi, tarih boyu birbiriyle hiç de uyumlu olmayan bir çift oldular.** Tam da askerî vesayetten kurtulup sivil demokrasi inşa etme sorunlarıyla cebelleşirken karşımıza çıkacak bir savaş hali her şeyi **"sil baştan"** yapabilir, iktidarı kuşatmış olan otoriterleşme eğilimlerini daha da arttırabilir; her halde ekonomik istikrar da bundan nasibini alacaktır!

Ne oldu da...

Birkaç gündür savaşı ciddi ciddi konuşur hale geldik?

Birilerinin, yakamızı, elimizi kolumuzu savaş makinesine çaktırmadan kaptırmalarına fırsat vermek istemiyorsak bu soruyu sormalıyız.

Ne oldu gerçekten?

İleri sürülen iki gerekçe var. Bunlardan biri, sınırlarımızdan içeriye Suriyeli rejim karşıtlarının ve rejimin baskılarından kaçan halkın akın etmesi. İkinci ve daha önemli gerekçe ise geçen gün Suriye'nin sınırötesi ateşiyle sınırlarımızı ihlal etmesidir. Her ikisi de kanımca savaş için ikna edici gerekçeler değil. Hele bu ikincisine sığınmak Türkiye için hiç de sağlam gerekçe olamaz. Zira Türkiye PKK nedeniyle kaç kez sınırötesi operasyonları için Irak topraklarına girmişti, hatırlayın!

Denebilir ki, "savaş tehdidini, gerçekte savaş yapma niyetiyle bağlı değil, Esed'in halkına yaptığı zulmü durdurabilmek için diplomasinin bir parçası olarak anlamak gerek". Bu niyetle savaştan söz ediliyor olsa bile günümüzde **güç kullanma tehdidinin** kendisi de artık meşru görülemez. Kaldı ki güç kullanma tehdidi son derece tehlikeli bir araçtır da, istemeden, sırf dayılandığınız için de savaşa yakanızı kaptırabilirsiniz.

Yarın çok geç olmadan savaş tamamları karşısında barışın sesi yükselmeli.

yagnabi@gmail.com

Bir dokun bin ah işit...

Nabi Yağcı 14.04.2012

28 Şubat darbesine de dokunuldu nihayet.

Ergenekon-Balyoz davalarının açıldığı ve dokunulmazlara dokunulduğu sıralarda bu sürecin çok önemli olduğunu savunduğumuz o tarihlerde bizlere karşı çıkanlar “12 Eylül’e, 28 Şubat’a da dokunulabilecek mi? Bunlara dokunamazlar, açılan davalar göstermelik, hiçbir şey çıkmaz” argümanına dayanıyorlardı. Anayasa’nın geçici 15. maddesinde yapılacak değişiklik 12 Eylül darbecilerinin yargılanabilmesinin yolunu açan halk oylamasına da yine “yargılayamazlar, bunlar göstermelik” gerekçesiyle aynı çevreler karşı çıkmıştı.

Oysa her dokunma ötekini getiriyor, görüyoruz işte...

Ergenekon-Balyoz davaları sivil hükümete karşı emir-komuta zinciri içinde gerçekleşen bir kalkışma iddiası üstüneydi. **Dolayısıyla bu kalkışma hazırlığı bir bütünün yalnızca bir parçasıydı ki bu bütün 28 Şubat darbesine dayanıyordu.** Öyleyse asli faillere dokunulmadan Ergenekon ve Balyoz davalarına temel olan çeteleşmeler hem anlaşılamaz hem de davalar meşruiyet zeminine oturamazdı. Azmettiricilere uzanmak ve dokunmak hem kaçınılmazdı hem de bu yapılmadığı durumda Ergenekon-Balyoz davalarında yargılananlar açısından da vicdanlar tatmin olmayacaktı. Nitekim bu davalar sırasında yargılananlar içinde **“Biz buradayız ötekiler nerede”** sorusunu soranlar oldu.

28 Şubat darbesinin yargılanabilmesi ise 12 Eylül darbesinin yargı önüne getirilebilmesi için hukuki yolların açılabilmesine bağlıydı, çünkü bu darbe de yine emir-komuta içinde ve 12 Eylül Anayasası ve hukukunun (MGK ve İç Hizmetler Kanunu) şemsiyesi altında gerçekleşmişti.

Kısaca, önyargılı ve ideolojik kesin inançlı değilseniz 12 Eylül 2011 halk oylamasının tarihî önemini, çok ciddi bir eşik atlaması olduğunu, eş anlamıyla parlamenter demokrasinin, parlamenter demokrasiye kastedenlerden **“hesap sorabilme kabiliyetinin”** hem hukuki, hem siyasi hem de kamu-psikolojisi açısından önünü açan tarihî bir dönüm noktası olduğunu görmek zor değildir.

Parlamentonun rüştünü ispat etmesi

Militarist vesayet sisteminin parça parça sökülmesini ifade eden bu çözülme süreci nihayet parlamenter demokrasinin **“hesap sorabilme kabiliyeti”** dediğim **eş anlamıyla “rüştünü ispat”** noktasına vardı. Bu nokta parlamenter demokrasinin varoluşunun esbabımucibesini, varlık nedenini hatırlamasını getirdi. Özcesi, AK Parti iktidarından önce her darbe veya askerî müdahale karşısında şapkalarını alıp giden parlamenterler bu kez **“Biz niye varız”** sorusunu akıllarına getirdiler.

Ve nihayet... TBMM’deki bütün partilerin de onayıyla **Meclis 27 Mayıs da içinde olmak üzere bütün darbeler için Meclis Araştırma Komisyonu kurma kararı aldı.** Bu karar da çok önemli bir karardı kanımca. Böylece **“Egemenliğin kayıtsız şartsız millete ait olduğu”** ve parlamentonun üstünde başka bir gücün vesayetinin olamayacağı klasiği pratik alanda ifadesini buldu, kuvveden fiile geçti.

Ne var ki, Meclis'in halkı temsil ettiğinin bilincine varması, rüşünü ispat etmesi aynı zamanda militarist vesayet rejiminin yalnızca sivil iktidarlara yönelik kalkışmalarının hesabını sormakla yetinmek değil ama bu militarist vesayet rejiminin aynı zamanda **halka karşı işlediği zulmün, insanlık suçlarının da hesabını sormasıyla mümkün olacaktır**. Başka deyişle darbelerle yüzleşerek temiz demokrasiye yönelmeye çalışan başka ülkelerde olduğu gibi bizde de darbecilerin öldürdüğü, yok ettiği kişilerin hesabını sormak için, gerçekten çalışacak bir Meclis araştırması veya "Hakikatleri araştırma" komisyonuna sıra gelmiştir. TBMM faili meçhulleri ortaya çıkarmak için şimdiye dek olduğu gibi göstermelik değil güçlü bir irade ortaya koymalıdır.

Nurettin Yedigöl'ün kayıp cesedi

17 bin ya da daha fazla faili meçhul cinayetten söz ediyoruz. Birçoğunun aileleri yıllardır kayıplarının peşinde. **Cumartesi Anneleri** bu acılı arayışın simgesi oldu. Bugün de bir başka kurbanın, Nurettin Yedigöl'ün ailesi ve arkadaşları cesedinin bulunması ve işkencecilerden hesap sorulması için Galatasaray'da olacaklar.

Nurettin Yedigöl bana ulaşan bilgiye göre, 8 Nisan 1981'de gözaltına alındıktan sonra Gayrettepe'de sorgulanıp işkencelerden geçirilir ve kafasına çivi çakılmış cesedi korku salmak amacıyla o sırada tutuklu olan Battal Uğun, Ümit Efe ve onlarca insana gösterilir. Buna rağmen ceset kayıptır ve ailesinin bütün çabalarına rağmen ne bulunmuş ne de bir bilgi verilmiştir.

Nurettin Yedigöl bu sayısız kurbanlardan yalnızca biri.

TBMM kendi varlık nedeni olan sivil demokrasiyle birlikte, sivillerin, temsil ettiği halkın acılarına da sahip çıkmalıdır. Türkiye salt siyaseten değil insan hakları ihlalleri açısından da darbeler ve darbecilerle yüzleşmelidir.

Sıra hakikatleri araştırma komisyonuna geldi.

yagnabi@gmail.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

'Silahsız kuvvetler darbesi'

Nabi Yağcı 16.04.2012

28 Şubat darbesinin yaşadığımız diğer darbe ve müdahalelerden farklı, **özgün yanı "silahsız kuvvetler darbesi" olmasıdır**. Bu darbeye "post-modern" denmesi de bu nedenle değil mi? Oysa bugün 28 Şubat nedeniyle gözaltına alınanlar şu âna kadar yalnızca Silahlı Kuvvetler içindendir. Bu durumu üstünde düşünmeye, dikkat çekmeye değer buluyorum.

Meselenin düşünmeye değer iki yönü var. Birincisi bu darbeden sorumlu sivillerin kimler olduğu ve yargının bunların üstüne gidip gitmeyeceğidir. Örneğin medyada o dönemin Cumhurbaşkanı olan Süleyman Demirel'in adı geçiyor. Bu sorunun yanıtını bizler değil kuşkusuz yargı verecek. Cezai sorumluluk dışında bu darbe nedeniyle Demirel'in siyaseten sorumlu olduğunu düşünüyorum. **Zira ordu içinde bir cunta oluşumu kendisine rapor edilmiş. Böyle bir bilgiyle muttali olan bir cumhurbaşkanı ne yapmalıydı?**

İkinci ve bana göre çok daha önemli yönü ise, askerlere geniş bir sivil çevrenin destek vermesinin nasıl olabildiği sorusudur.

Bir darbeye yüzleşmek demek yalnızca fiilen darbe yapanlar veya darbe plânlayanlardan hesap sormak değil, beraberinde sivillerdeki darbeci zihniyeti de (militarizm) toplum olarak yargılamak demektir.

Zihniyetin yargılanması yargı önünde olup bitecek bir sorgulama da değildir, zira ortada yasaları ilgilendiren bir suç olmasa da darbeye doğrudan veya dolaylı destek veren zihniyet sorgulanmak zorundadır. Caydırıcı olma açısından darbecilerin veya teşebbüs edenlerin yargılanması özellikle bizim ülkemizde fevkalâde önemlidir, ama mesele bununla kalır, toplum demokrasi zihniyeti ve siyasa açısından kendini de yargılamazsa tedavi yarım kalmış olur.

Kendi gücüne güvenmeyen siviller

Bir toplum kendi kendini yönetme ve kendi geleceğine sahip çıkma özgüveni kazanmış değilse, o toplum demokrasi için yeter şarta sahip değil demektir. Ve her zaman kendini güdecek bir çobana ihtiyaç duyar. **Bu çobanların apoletli veya apoletsiz olması demokrasi ve özgürlükler açısından büyük fark yaratmaz.** Mesele bir çobana ihtiyaç duymamak, sürü olmamak, toplum olmayı hak edebilmektir.

Kendi kendini yönetebilme özgüveni ana karnında öğrenilmiyor, **demokrasi deneyi içinde yazboz yaparak oluyor** maalesef. Fakat hiç öğrenememe hâli, demokrasi eblehliği de az rastlanır bir durum değil; eğer islanmaktan korkuyorsanız hayat boyu yüzmeyi öğrenemez, her daim “kolluk” gücüne yaslanarak su üstünde kalmaya çalışırsınız.

İşte bu açıdan 28 Şubat’ın tüm diğer darbe veya müdahalelere benzemeyen son derece ayrıksı bir durumu var ve bu durumu toplumsal bir patoloji olarak görüp üstünden atlamadan incelememiz gerekiyor.

12 Eylül zulmünün üzerlerinden buldozer gibi geçtiği insanlar, darbe öncesinde nasıl aldatılmışlarsa 28 Şubat’ta Aczmendi görüntüleri vs. ile bir kez daha aldatıldılar. Sonrasında AK Parti’nin iktidar olmasıyla 28 Şubat’ın devamı olan Ergenekon çeteleşmesi sürecinde bir kez daha aldatılmak istendik ama ne iyi ki toplum olarak bu kez bir miktar akıllanmıştık ve bu zokayı yutmadık. Fakat hatırı sayılır bir çevrenin 12 Eylül’ün ve 28 Şubat’ın yargıya taşınmasına bile burun kıvrıldığını, bunun AK Parti’nin bir manevrası olduğunu söylediğini görünce insan küçük dilini yutacak hale geliyor. **“Öyle bile olsa, bu durum bir fırsattır, biz bu manevrayı bozar bu yargılamaları derinleştiririz”** düşüncesine, daha doğrusu özgüvenine dahi sahip değil bu çevreler. Bunu yapacak gücü kendinizde göremiyorsanız ötesine nasıl geçeceksiniz? Darbecilerden hesap sormak için gelecek güzel günleri, devrim günlerini mi bekleyeceğiz?

Özellikle CHP’nin 28 Şubat’ın yargı önünde soruşturulması karşısındaki acıklı görüntüsü ibretliktir.

Üstelik de “yeni CHP, yeni sol” diye ortaya çıkmış olanlar kıvırtıyorlar. Geçmişin **“Askerci parti”** damgasından partilerini kurtarmak istediklerini beyan etmişlerdi; şimdi önlerine çıkmış bu müthiş fırsatı da yitirdikleri gibi “askerci parti” damgasını bir kez daha yemiş oldular. Deniz Baykal’ın günahı neydi?

Kılıçdaroğlu “Kenan Evren’le Recep Tayyip Erdoğan arasında ne fark var” diye sormak gafletinde bile bulunmuş. Cumartesi günü *Tarafa* Erol Katircioğlu’nun güzel bir yazısı vardı, “Doğrusu CHP Kılıçdaroğlu’nun bu sözleri etmesine nasıl razı oluyor, anlamak zor ama cevabı çok açık değil mi?

Sorunun cevabı, "siyaset"!

Kenan Evren "siyaseti" yasaklayarak iktidar oldu, Erdoğan ise "siyaseti" kullanarak. Beğenelim beğenmeyelim Erdoğan bu toplumda halkı ikna ederek, oylarını yüzde 30'lardan yüzde 50'lilere çıkararak iktidar oldu. Bu nedenle de Erdoğan'ın Evren'le ne alakası var?" diyor Katırcıoğlu.

Hâlâ CHP'den siyaset yapması bekleniyor. Nasıl olacak bu iş?

yagnabi@gmail.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Ölüm sınırına gelindi

Nabi Yağcı 19.04.2012

Son günlerin heyecanlı konuları dikkatleri Kürt meselesiyle bağlı konulardan bir süreliğine bile olsa uzaklaştırdı. Oysa tehlike işaretleri artıyor. **Açlık grevleri ölüm sınırına vardı.**

Son günlerin tartışmaları kuşkusuz çok önemli. 28 Şubat'ın asker kanadına dönük soruşturma ve gözaltılar **sivil kanadın sorumluluğu** sorununu da kaçınılmazlıkla gündeme getirdi, şimdi bu tartışılıyor. Tartışılması da gerek.

Tekrarda fayda var; asker ağırlıklı da olsa tahakküm ilişkileri sivil kesim içinde belirli bir **rıza tesisi**, yani gönüllü destek sağlayamadığı sürece başarılı olamaz. Burada kamuoyu için "kandırma", "mobilize etme" faktörü devreye girse de sözkonusu olan demokrasi olunca kimse masum değildir. Kandırılmış olmayı tesbit etmek elbette yeni kandırılmalara karşı uyanıklığı davet edeceği için önemlidir ama bu durum hiç birimizi demokrasi etiği açısından sorumluluktan kurtaramaz.

Özellikle solun ve aydınların 28 Şubat'taki duruşlarını vicdanlarıyla baş başa kalarak yeniden gözden geçirmeleri gerekiyor. **12 Eylül süreci boyunca, İslami çevrelerden gelen birkaç istisna direniş dışında demokrasi için esas olarak sol direndi ve mücadele verdi.** Buna rağmen verdiğimiz bu mücadelenin yetersizliğini, yanlış odaklanmalarını bugün eleştiriyoruz; ama 28 Şubat'ta, tümü değil ama solun geniş bir kesiminin militarizme karşı tutum alamayışı ve hatta dolaylı desteği 12 Eylül sürecinde solun vermiş olduğu bu mücadelenin kazanımlarını gölgelediği gibi bugün de bu çevrelerin dünkü yanlışlarını savunmaya devam ettiklerini görüyoruz. **Solun bu zafiyeti, geleneksel yanlışlarına paralel 12 Eylül darbesinin sol üzerindeki ağır fizik ve moral tahribatıyla alakalıdır.**

Hem solun hem demokrasinin geleceği açısından bu yüzleşmeleri cesaretle ve hakkını vererek yapmalıyız.

Darbeye adını veren meşhur 28 Şubat tarihli MGK'da, **Milli Güvenlik Siyaset Belgesi**'nde yapılan değişiklikle tehdit önceliğinin **bölücülük değil irtica** olarak değiştirilmesi kimsenin aklını karıştırmamalıdır. **Asker açısından son derece akıllıca bir taktik idi bu, bu taktik İslami çevrelerle Kürt hareketini ayrıştırma taktiği idi ve başarılı da oldu.** Çok önce işaret ettiğim gibi, PKK yönetim kademeleri de ve hatta Öcalan da askerin AK Parti'yi tasfiye edeceğine yakın zamana dek inandı (veya inandırıldı) ve stratejilerini "anti-AKP"

üstüne oturtular. Oysa, MGK kararına rağmen faili meçhullerin en yoğun biçimde bu tarihlerde yaşandığını unutmamak gerek. Devamında Bayrak ve Cumhuriyet mitinglerinde anti-Kürt, anti-PKK propagandasının yükseltildiğini de...

Kısacası 28 Şubat süreci çok yönlü ve iyi hazırlanmış bir operasyondur. Bu operasyon planının "bin yıl" süremeyip başarısızlığa uğraması ise **12 Eylül'den ders çıkaranların**, sivil demokrasiyi koruma kararlılığı ve 27 Nisan muhtırasına direnmeleriyle mümkün olabildi.

12 Eylül, 28 Şubat üstüne yargı/hukuk yoluyla başlayan yüzleşme sürecinin **sivil otoriteyi** daha da güçlendirdiğine kuşku yok. Avrupa basını da meseleye böyle bakıp gelişmeleri ilgiyle izliyor. Sivil otoritenin **temelleri sağlam bir hukuk düzeni üzerine** oturması ise henüz gerçekleşebilmiş değil. Bu durum iki yönlü bir tehlike yaratıyor. Birincisi sivil otoritenin mevcut anti-demokratik hukuka dayanarak çoğunluk otoritarizmine kayması ve ikincisi başka biçimler altında olsa bile askerî otoritenin yeniden mevzi kazanıp sivil otoriteyi zayıflatması.

Her iki tehlikeli yönelişe yol açacak faktör ise açık ki Kürt meselesidir. Kürt meselesinde **güvenlikçi çözümlerin** öne çıkması ve bu yolun esas politika olarak kabulü kaçınılmaz olarak askerî otoritenin yeniden sivrilmesini getirecektir. Bu durum ya askerî otorite ile sivil otoritenin yeniden bütünleşmesi biçimini alacak ve doğacak "otoritarizm" demokrasiyi tehdit edecek ya da askerî otoritenin sivil otorite aleyhine gelişmesine yol açacaktır.

Her an kötü haber gelebilir...

Son günlerin heyecanlı gündemi Kürt meselesinde içine girilen momenti unutturuyor. Oysa kaygı verici işaretler var. Öcalan üstündeki tecridin kaldırılması talebi ve KCK operasyonlarını protesto için cezaevlerinde ve dışında, Strasbourg'da başlayan açlık grevleri sağlık açısından tehlike sınırını çoktan aştı, **45 günü buldu ve ölüm sınırına dayandı.** Umarız olmaz ama her yeni gün kötü bir haberle karşılaşabiliriz. **Her an bir can yitilebilir.**

PKK eylemleri için kritik zamana, bahara girildi. KCK operasyonlarına yanıt için sert eylemler gündeme gelebilir. Açlık grevlerinde ölümler olursa bu durum ortamı vahim derecede gerecektir. Toplanacak Kürt Konferansı'nda, eğer doğruysa PKK'ye silah bırakılacağı ihtimali üstüne yapılan hesaplar da bozulabilir.

Açlık grevlerini sonlandırabilmek için mutlaka acilen hareket geçilmelidir. Bu ise ancak Öcalan üstündeki tecridin kaldırılmasıyla mümkün olabilir.

Vakit az...

yagnabi@gmail.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Dürüstlük üstüne

Nabi Yağcı 21.04.2012

20 nisan cuma **Taraf**'ta **Murat Belge**'nin "**Bir açıklama**" başlığı altında basından yakınması beni de dürttü. Murat, söylemediği bir sözün söylenmiş gibi bir gazeteci tarafından yayımlanmasıyla bu sözün nasıl üstüne yapıştığından haklı olarak yakınıyordu.

Benzer durumlarla geçmişte fazlasıyla karşılaşmıştım, onları hatırladım. En sonuncusu yakın geçmişte internet ortamında benimle ilgili tümüyle uydurma bir montaj-haberdi, bu arada onu da açıklayayım istedim.

Cezaevinden çıktıktan sonra 1900'lü yıllar boyunca gazeteciler için haber değeri yüksek ilginç bir odaktım; yurtdışıyla, dönüşümüzle, gördüğümüz işkenceyle, cezaevi yaşantımızla, mali durumumla ilgili; bundan sonra sosyalizmin geleceğiyle ilgili; siyasi gelişmelerle ilgili sayısız sorular yöneltiliyordu. Sırf gazeteler, dergilerle yaptığım röportajları biraraya getirsem kalınca bir kitap olur.

Bu söyleşilerin birçoğu, benimle söyleşi yapanın ya konuyu anlamadığı için bilmeden ya da bilerek yapılan çarpıtmalarla dolu olurdu. Başlangıçta bunları düzeltmek için çabalar harcıyordum ama bir süre sonra yoruldum, bir faydası da olmuyor, düzeltmelerim gazetede yer almıyor, yayımlanan söyleşiler yayımlandığı gibi kalıyordu. Yanlış ifadeleri ancak bir başka söyleşide düzeltebiliyordum. Söylediklerimi, fikirlerimi tam ifade ediyor olmasa da içinde maddi hata olmadıkça yayımlananı artık düzeltmeye çalışmıyordum.

Bir örneği aktarmak istiyorum.

O tarihlerde ilk özel televizyon olan **Star**'da **Ahmet Altan** ve **Neşe Düzel** "**Kırmızı Koltuk**" adlı ilgi çeken bir söyleşi programı yapıyorlardı ve beni de davet etmişlerdi. Türkiye televizyonlarına ilk kez bir "komünist" çıkıyor ve konuşuyordu. Uzunca bir söyleşiydi, kamuoyunun kafasına takılan her konuda akıllıca ve çarpıcı sorular sorulmuş ve ben de hepsine net yanıtlar vermiştim. Başarılı bir söyleşi çıkmıştı sonunda.

Fakat henüz bu program televizyonda yayınlanmadan önce, söyleşiyi izlemiş olan **Cumhuriyet** gazetesi muhabirinin verdiği haber bu gazetede "**Nabi Yağcı (Haydar Kutlu) 'bize en yakın parti ANAP'tır' dedi**" şeklinde çıkmıştı. Oysa o söyleşide ben, "ekonomi politikası, dış açılma ve serbest piyasa açısından varolan partiler içinde ANAP'ın en yakın olduğunu" söylemiş ama ANAP'ı demokrasi ve siyasi özgürlükler açısından eleştirmiştim. Bu haberin bu gazetede çıktığı gün partimizin (TBKP) İstanbul İl Kongresi vardı, tahmin edebileceğiniz gibi hayli ateşli tartışmalara neden olmuştu bu haber!

Fakat hakkını yemeyeyim, itirazım üstüne **Cumhuriyet** gazetesi benimle tam sayfa geniş bir söyleşi yaptı ve orada doğrusunu açıklamış oldum. ANAP iktidarında tutuklanıp, iki buçuk yıl cezaevinde kalmış, yargılanmış, öncesinde poliste (Mehmet Ağar dönemi) işkence görmüştük; Böyle bir iktidar partisini nasıl "en yakın parti" görebilirdim. Ama intikamcı, önyargılı da bakmıyordum, Özal'ın ekonomi politikasını ise yetersiz de olsa desteklenmesi gerekli bir politika olarak gördüğüm için televizyonda bunu söylemekte tereddüt göstermemiştim.

Düzeltememe rağmen "Bize en yakın parti ANAP" dedi lafı üstüme yapışıp kalmıştı.

Bu verdiğim örnek sayısız çarpıtmalardan yalnızca bir tanesidir. **En yakın bir başka örnek ise internet ortamında yayınlanmış olan ve bir arkadaşımın bana göndermesiyle gördüğüm bir yalan üstünedir.** Buna artık çarpıtma da denemez apaçık yalan haberdir. Üstünde durmaya değmez gördüğüm için yanıt bile vermemiştim ama geçenlerde bu yalanı bilen bir arkadaşım "tarihe öyle geçer, açıklasan iyi olur" deyince yeri geldiğinde yazarım demiştim. Murat'ın yazısı bu olayı hatırlamama vesile oldu.

Üç yıl kadar önce AK Parti'nin halen de süren "Siyaset Akademisi"ne onların ifadesiyle "ders vermek" üzere davet edilmişim, tereddütsüz kabul etmiş ve iki ildeki bu derslere konuşmacı olarak katılmışım. Kalabalık ve son derecede canlı bir dinleyici kitlesine seslenmişim. Bana yöneltilen pek çok ilginç soru olmuş ve hemen her konuda görüşlerimi apaçık, olduğu gibi aktarmışım. Benim için bu sunumlarım AK Parti tabanını tanımak açısından da öğretici olmuş ve gözlemlerimi, düşüncelerimi o tarihte köşemde yazmışım.

Aradan üç yıl geçtikten sonra bu olayı bir düzenbaz tamamen tersine çevirerek, Siyaset Akademisi'ne benim öğrenci olarak katılıp, dersleri başarıyla bitirdiğim için Tayyip Erdoğan'ın elinden bir de sertifika aldığım şekline sokup, montaj-haber yapıp internet ortamında yayınlamış, birileri de doğru olup olmadığını bana sormak gereğini bile duymadan bu düzenbazlığın aracılığını yapıp, bu yalanı bazı adreslere servis etmişti.

İnsan ne kadar çok görmüş olsa da "bu kadarı da olmaz" dedirten örneklerle karşılaşıyor.

yagnabi@gmail.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Umudun gücü...

Nabi Yağcı 23.04.2012

Umutlu olmak insana özgü bir haslet. İnsanların, tarih denen, "yaşadığı ânı fark etmeyi" keşfedeli takvimsel-zaman açısından çok zaman geçmiş olsa da insanlar **hâlâ "tarih-öncesi zamanı"** yaşıyor, henüz zamanının efendisi olamadı. Zira insanın insan üstünde kurmuş olduğu tahakküm ilişkileri sürüyor. Sömürü, eşitsizlik, adaletsizlik doğuran türlü çeşitli **tahakküm ilişkileri zamanını** yaşıyor ve hâlâ onun, savaşlar, işkenceler, terör, hapishaneler, yıkımlar, çevresel felaketler, kitlesel açlık, kitlesel işsizlik, kitlesel hastalıklar tarihini anlatıyoruz.

Bunun için tarih-öncesi dedim.

Buna rağmen tarih-öncesinden tarihe geçişi zorlayan güçlü insanî eğilimler de bu gidişe eşlik etti hep, bunun sonucudur ki, insanlar **"bir başka dünya mümkündür"** umudunu dile getirdi, bu umudun manifestosunu yazdı, kırık dökük, kör topal da olsa bu umudu hayata taşıdı.

En kötü durumlarda bile insanlar insana yakışır iyi geleceği mümkün gördüğü içindir ki geleceğe dair bu umuda yaslanarak dünyayı değiştirmeyi becerebildi; nükleer bir savaşın eşiğinden dünyayı çekip çıkarabildi, soğuk savaş sonlandırdı vs. Ve bugün dünyamızı yeni arayışlar zamanına sokabildi.

Demem o ki, "başka bir dünya mümkündür" düşüncesi artık olgularla desteklenen bir eğilim halini aldı, nesnel bir karakter kazandı. Yani kötüye karşı iyinin yalnızca idesini öne sürmekle yetinmeyip bu iyinin pratiğinin ürünü somut olguları tartışabiliyoruz.

Dolayısıyla boş umutlarla olumsuzluğa (mümkün olanı mümkün kılmaya) dayalı umut arasındaki farkı teorileştirmemiz artık mümkündür. Solun oturacağı yer de tam olarak burasıdır. Yani, "başka bir dünya mümkündür" fikrini, tarihsel pratiğin somut olgularını anlamlandırarak, başka deyişle teorileştirerek tarih öncesine son verecek eğilimleri yeni olgularla hayata geçirebiliriz.

Böyle baktığım için modern zamanların tarih-öncesini belirleyen şeyin "ulus-devlet milliyetçiliği"

olduğunu görüyorum. Ne var ki, bizzat devlet olma olgusunun mantığı gereği her ulus-devletin kendine özgü bir tarihsel gelişim çizgisi var, güçlü ortak noktaları, güçlü benzerlikleri olsa bile hiç biri diğerinin kopyası değil. Köklü değişimci politikaları belirleyecek olan karakteristik çizgiler de ayrıntı gibi görünen bu farklı yapılanmalara dayanmakta.

Bizim topraklarımızın tarih-öncesini belirleyen karakteristik ise, daha Osmanlı'dan başlayan **asker-sivil devlet bürokrasisi sınıfına dayalı olarak yapılanan "devlet-ulus"tur.** Bu somut gerçeği merkeze koymayan bir bakış açısı veya bu gerçeği paradigma olarak almayan teorileştirmeler ülkemizdeki gelişmeleri doğru anlamamıza imkân vermediği gibi aktif değişimci politikalar üretmeye de yol vermiyor. Özellikle sol, bütün özverili mücadelelerine rağmen değişimci bir güç olarak ortaya çıkmadığı gibi kendini de değiştiremiyor. Oysa:

Umutlu olma zamanı içindeyiz...

Bir kez daha kendi umutlu olma halimi tanımlarsam, boş umutlar değil, "başka bir dünya mümkündür" eğiliminin artık "olgularla" desteklenen gelişme tarihinden beslenen gerçekçi umutlar benimkisi.

Bu nedenle ülkemiz somutunda tarihsel değişimin kırılma noktasını Abdullah Gül'ün Cumhurbaşkanlığına aday olmasını almış ve bundan sonraki siyasi gelişmeleri ilgilerimin tepe yaptığı bir dikkatle izlemiştim. **27 Nisan muhtırasına direnmeyi fay hattının kırılma noktası olarak yazmıştım.** Zira Çankaya tepesi askerî-bürokratik militarist rejimin müstahkem mevki idi. Arkasının geleceğinden doğrusu kuşku yoktu. Ama iki türlü gelebilirdi arkası, 12 Eylül rejiminin tahkim edilmesine dönük gerici bir restorasyon veya sivil demokrasiye doğru açılım.

Hangisinin olacağı bizlere, demokrasi güçlerine bağlıydı.

Nitekim iki yol bir süre at başı gitti. 28 Şubat'ın devamı olarak Ergenekon örgütlenmesi geldi ve AK Parti'yi kapatma davası bunu izledi. Sonuçta birinci yol başarı kazanamadı, 27 Nisan e-muhtırasının geri tepmesiyle birlikte geleneksel hegemonya sarsılıp çözülme sürecine girdi.

12 Eylül'ün yargıya taşınması ve arkasından 28 Şubat'ın askerî kanadının soruşturulması, Meclis'in daha da gerilere gidip 27 Mayıs askerî darbesini de soruşturmaya dâhil etme iradesini göstermesi, bütün bu yeni gelişmeler gelecek için umutlu olmayı mümkün kılan, dünyada ulus-devlet zamanının dolması eğilimiyle sınırlı kalmayan bizdeki somut, "olgusal" nedenlerdir.

Şimdi önümüzde bizim kendi tarih-öncemizi belirleyen devlet-ulus modelini yapısal bir değişime uğratacak iki büyük proje duruyor, hatta buna iki değil tek proje de diyebiliriz; **Kürt sorununun çözümü ve yeni ve demokratik sivil Anayasa.**

Elbette umut, tek başına geleceğin nasıl olacağını garantilemez. Bu doğru... Ama umutsuz hiçbir mücadele de sonucu tayin edici enerjiyi yaratamaz, halkı mobilize edemez.

yagnabi@gmail.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Tarihe doğru uzun yürüyüş

Nabi Yağcı 26.04.2012

24 Nisan 1915'e doğru uzun ve büyük yürüyüşün adımları sıklaşıyor. Adımlarımız sıklaştıkça kafalarımızın içinde bir tanyeri aydınlanması gibi ışımayı elle tutarcasına hissediyoruz. Tarihe doğru yürüdükçe öğreniyoruz, öğrendikçe yalanlar çürüyen et gibi lime lime dökülüyor; döküldükçe yalanlarla örtülen cinayetlerin, kırımların, insanlık suçlarının çirkin iskeleti çıkıyor orta yere. İçimizde, ruhumuzda, bilincimizde ise gerçeği görebilmiş olmanın hayat pınarları canlanıyor.

Bu yıl **24 Nisan Ermeni Tehciri**'ni, **Büyük Acı**'yı hatırlamak ve hatırlatmak için yapılan etkinlikler bir yıl öncesine göre daha kalabalık, daha yaygın, daha derin ve daha çoğulcuydu. Büyük günahı, büyük acıyı, soykırımı hatırlama ve hatırlatma etkinliklerinin İstanbul, İzmir gibi büyük kentlerin dışına da yayıldığını gördük. İslami duyarlıklı çevrelerin katılımları dikkat çekecek ölçüdeydi.

İzmir'de meydana halka, 24 Nisan'ı, kıyılan Ermeni aydınlarını ve onlara eklenen **Hrant Dink** ve 24 Nisan 2011'de öldürülen **Sevag Şahin Balıkcı**'yı fotoğraflar ve acılı Ermeni müziğinin eşliğinde sessizce hatırlattıktan sonra akşam da Tepekule'de oldukça kalabalık dinleyiciyle yapılan bir söyleşideydik.

Artık Ermeni sorunu soykırım oldu olmadı meselesini de aşıyor, Osmanlı'dan buyana bu toprakların çoğulcu kimliğini yani kimliklerini keşfetmeye doğru yol alıyoruz. Bu gerçeği unutturmak için milliyetçi-ırkçı onca yalan propaganda, yalan tarih ve zulme karşın tarihî gerçekler bir bir toprağın altından başını çıkartıyor. Bugün Hocalı katliamı bahanesiyle bastırılmaya çalışılsa da bu ırkçı-milliyetçi zehre karşı **tarihle yüzleşmek** en etkili panzehir olacak.

Akşamki toplantı yalnızca 24 Nisan'ı hatırlamak ve hatırlatmakla sınırlı kalmayan gerçek bir yüzleşme örneği oldu. **Mazlum-Der GYK üyesi Avukat Mehmet Arif Coker ve AGOS gazetesi yazarı Mimar Zakarya Mildanoğlu'nun konuşmacı olduğu toplantıya Ziraat Mühendisi Vezan Karabulut moderatörlük yaptı.**

Mehmet Arif Coker'in, İslam'da "adalet ve eşitlik" anlayışı temelinde farklı inançlara ve etnik topluluklara Müslümanların olması gereken yaklaşımını anlatan "**İnanç, hukuk ve Ermeniler**" konulu konuşmasını zevkle dinledim. Bu ülkede ortak bir vicdan hareketinin yükseldiğini görmek çok umut vericiydi. Konuşma metni elime geçtiğinde bu konuşmanın üstünde özel olarak durmak istiyorum.

Zakarya Mildanoğlu ise bir tarih ziyafeti çekti bize. Anadolu'da Ermeni tarihini ve medeniyetini büyük ölçüde Osmanlı arşivine dayanarak eşsiz belgeler aracılığıyla sundu. Zakarya Mildanoğlu'nu dinlerken bir gerçek bütün haşmetiyle önümüze dikilmişti: İttihat-Terakki ile hayata geçen Anadolu'yu Türkleştirme politikaları yalnızca soykırım gibi bir insanlık suçu ve trajedisine yol açmakla kalmamış **bir medeniyeti toptan silme günahına dönüşmüştü**. Ne yazık ki bu barbarlık günümüzde henüz kavranmış değil.

Mildanoğlu'nun sunumunun merkezinde el yakıcı bir tema vardı: "**İzmir'de Ermeniler**." Daha doğrusu Osmanlı idari yapısı içinde söylersek Aydın Vilayeti ve Ermeniler. Böylece "İzmir'de Ermeniler" meselesi gibi, şimdiye dek ne hatırlanmak istenen, ne de ağza alınmaya cesaret edilebilen bir mesele kamuoyu gündemine taşınmış oldu.

Soru çok yalındı: İzmir'de Ermeniler yaşamış mıydı, Ermeni mahallat diye bilinen Ermeni mahalleleri var mıydı? Kiliseleri, okulları var mıydı? Soru kuşkusuz ironikti, elbette vardı ama şimdi bu varlığı gösteren acaba ne kadar işaret kalmıştı geride? Hemen hemen hiç. Ne olmuştu onlara?

Büyük Yangın Felaketi

Böylece 24 Nisan 1915'ten, 13 Eylül 1922'ye geçivermiş olduk. Bir başka "Saklı tarih"ın sayfaları önümüzde açılmaya başladı. **Büyük İzmir Yangını.**

Bu toplantıyı düzenleyen Yüzleşme Atölyesi, Irkçılığa ve Milliyetçiliğe DurDe Girişimi, Yeni Anayasa için Barış Girişimi toplantı davetlerinde şöyle diyorlardı:

"(...)1908 Meclisinde İzmir mebusu İstepan İspartalı Efendi, Hukukçu Mardiros Yazıcıyan, gazeteci Matyos Mamuryan, avukat Nazaret Hilmi, ziraatçı Agop Zakaryan, Leblebici Horhor operetinin bestekârı müzisyen Dikran Çuhacıyan, İzmir İdadisi'nin ünlü matematik öğretmeni Mekteb-i Mülkiye mezunu Hamazasp Hakiyan. Onlar hayatlarının tümünü ya da bir bölümünü bu şehirde yaşamış- İzmir'e emek vermiş Ermenilerden birkaçı...

Doktor Vartan, doktor Mıgırdıç, doktor Narik, doktor Kaglan dini nedir, dili nedir demeden nice dertlilere deva bulan hemşerilerimizdi..

Alsancak Garı'ndaki zarif taş işçiliklerinden, yangından kurtulmuş yapıların pirinç döküm kapı tokmaklarına kadar her sanata terini dökmüş adsız sanatkârlar bu şehirden ve bu dünyadan gitti, ama eserleri yaşıyor aramızda.

Ve... 1915 Ermeni Tehciri, o "Büyük Felaket" İzmir'de yaşanmamıştı. Ama 13-18 Eylül 1922'de İzmir "Büyük Yangın" felaketini yaşadı. Alevler sustuğunda İzmir'in Ermeni mahalleleri de, hemşerileri de yoktu artık.

İzmir'e barış yakışır. İzmir'de dillere, dinlere, renklere sevgi yakışır. İzmir'e geçmişini hatırlamak ve anmak yakışır."

Yakışır da gerçekten...

yagnabi@gmail.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Sıcağı sıcağına...

Nabi Yağcı 28.04.2012

Siyasi gündemimiz, hepsi de birbirinden önemli ve hepsi de çözümleri birbirinden çetrefil sorunlarla dolu. Bu paket içindeki sorunlar aynı merkezli ama yarıçapları farklı daireler karakterinde. Merkezde olan ise tarihle yüzleşme gereksinimi. Bu gereksinim kaçınılmaz biçimde her önemli sorunda ayağımıza takılıyor, kendini hatırlatıyor, **"beni atlayarak ilerleyemezsin"** diyor.

Hazır Ermeni tehcirinin kamuoyunda yaratmış olduğu duyarlılık sıcakken diğer konuları bir yana koyup bu konuda önemli gördüğüm iki çalışma ve iki makaleye dikkat çekmek istiyorum. Bunlardan biri **Selçuk Uzun'un**, diğeri **Talat Ulusoy'un**. Ulusoy'un makalesine gelecek yazımda değineceğim.

Selçuk Uzun'un çok önemli bulduğum makalesinin tümünü vermek isterdim ama yalnızca alıntılar yapmak zorundayım, tümünü "www.Kuyレル.com"dan okumanızı öneririm. Uzun, bu makalesinde Ermeni tehciri günahının yalnızca, siyasilerin, İttihat-Terakki'nin ve devletin günahından ibaret bir günah olmadığına işaret ederek şunları yazıyor:

Toplumsal günah

"Bir Türkiye haritası üzerinde **1915/16**'daki **tehcir** güzergâhlarını ve katliam yerlerini işaretlediğinizde, tüm haritanın **Der Zor** istikametine giden oklarla dolduğunu, özellikle de Ankara'nın doğusundaki bölgenin de kıpkırmızı olduğunu görürsünüz. **Kıpkırmızı olan yerler katliam yerleridir**. Bu haritanın büyük kısmını sadece Alman Dışişleri Bakanlığı arşiv belgelerini okumakla bile oluşturabilirsiniz. Evimin duvarında asılı böyle bir harita, her baktığımda bana, 1915/16'da olup bitenlerin korkunçluğunu hatırlatır. Bu korkunçluğun boyutlarını düşündüğümde de 1915/16'daki 'kırımın toplumsallığı'nı hatırlarım. Bu **'kırımın toplumsallığı'**nın da bana göre iki boyutu vardır: Katliam ve yağma. 1915/16'da çok makbul bir toplumsal faaliyet olarak katliam ve yağma çok boyutlu idi. Katliamın ve yağmanın boyutları, çeşitleri, kullanılan yöntemleri, biçimleri toplumsal bir karakter almıştı. Bu toplumsal faaliyete katılan insanlar, bu katliam ve yağmaya katılmayanları ayıplıyor, dışlıyor, bazıları da özellikle devlet memuru olanlar öldürülüyor, sürülüyor, hayatları onlara zindan edilmeye çalışılıyordu."

"Anadolu'da Müslüman ve Müslüman olmayan kesimler arasındaki ilişkilerin 1800'lerin ortalarına kadar uzanan çok yönlü ve yer yer de karmaşık bir arka planı vardır. 1894/96 yıllarındaki **Hamidiye Alayları**'nın katliamları, aldığı boyut açısından sanırım bu **'katliam ve yağma mikrobu'**nun bulaştığı ilk dönemdir. Yaklaşık daha dar bir zaman dilimini kastederek, 1915/16 yıllarında yaklaşık 17/18 ay süren **'katliam ve yağma mikrobu'**nun sıradan ve sıradan olmayan insanlarda tekrar **'nüksetme'**sinin **'toplumsallığı'**nın boyutları ürkütücüdür." (...)

"Bu **'mikrop'**un, yaygınlaşmasını ve meşrulaştırılmasını sağlayan iki temel araç vardı: **Din ve maddi etken**. Bana göre, 1915/16 bu iki unsur ile mümkün olabildi." (...)

"Tehcir döneminde dinî açıdan bakıldığında, yapılan işin dinî açıdan caiz olduğu, sevap olduğu ve hatta kimi yerlerde beş, kimi yerlerde yedi **'gâvur' öldürmenin cennetin kapısını açacağı şeklinde verilen fetvalardır**. (...) **'Gâvur öldürmek'**, öldürmüş olmak 1915/16'da çok makbul bir toplumsal faaliyetti. Bu konuda hiç de az olmayan örnekler vardır. Papazların her türlü işkenceye maruz bırakılarak öldürülmesi, bazı imamların, hocaların sürgün kabilelerindeki Hristiyan din adamlarını özellikle kendi elleriyle öldürmek istemeleri, **'şimdi gelsin de İsa'nız sizi kurtarsın'** sözlerinde ifadesini bulan örnekler çoktur." (...)

Yağma

"Bu meşru zemini destekleyen, onun ikiz kardeşi olan diğer araç ise **maddi**alandı. Bu maddi unsur, 1915/16'da hem aniden, hem de çok uzun zamandır beklenen bir **'köşeyi dönme'** fırsatının çıkmış olmasıdır. Bu maddi yağmanın büyüklüğü ve yaygınlığı birinci unsur kadar dehşet vericidir. Bu maddi yağma mal/mülk ile birlikte insanın yağmalanmasını da içermektedir. **O dönemde, Müslüman olmayanların maddi varlıklarına el koyma, yağmalama hiçbir şekilde bir suç olarak algılanmaz. Tam tersine dinî açıdan 'caizdir', hukuki açıdan 'yasalıdır', ahlaki açıdan 'normaldir'**. (...) Örneğin Trabzon'da sürgüne gönderilecek kabilelerin ellerindeki bohçalara, kap-kacaklara bile el konur. Sürgüne gönderilecek Ermeniler henüz evlerini terk etmeden yağma başlar." (...)

“Düşünebiliyor musunuz İmparatorluğun ‘koskoca’ Dâhiliye Nâzırı, kuruşların peşine düşüyor. İş gücü bırakmış, Kâhta Kaymakamı’ndan kuruşların hesabını soruyor. İmparatorluğun ‘koskoca’ generali, ordu komutanı zengin olmuş. Savaştan sonra bir vali İstanbul’da Moda Deniz Kulübü’nün veya Dikili’de Makaron Çiftliği’nin sahibi olabiliyor. Bazıları fabrika sahibi oluyorlar. Diyarbakır Valisi İstanbul’da yalı almak istiyor. Örnekler yüzlerce, binlerce. (...) ‘**Emval-i Metruke**’, ‘**Tasfiye Komisyonları**’ ve diğer yasalarla meşrulaştırılması. (...)”

Ermeni tehcirini yok saymaya dönük gürültünün salt bir gurur meselesinden kaynaklanmadığını da Uzun’un bu makalesiyle daha iyi anlamış oluyoruz.

yagnabi@gmail.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Hasan Tahsin gerçekte kimdi

Nabi Yağcı 30.04.2012

Önceki yazımda Ermeni sorunuyla bağlı olarak Mimar **Talat Ulusoy**’un bir makalesinden söz edeceğimi yazmıştım. Deyip duruyorum ya hep, yalan tarihin örtüsü bir kez yırtıldı mı gerçekler birbiri ardına sökün ediyor...

İşte bir tane daha; yıllardır bildiğimizi sandığımız bir tarihî şahsiyeti Talat Ulusoy’un kaleminden gerçek kimliğiyle tanıma şansını elde ediyoruz. **Hasan Tahsin...**

Hasan Tahsin 15 Mayıs 1919 günü Yunan askerlerine sıktığı kurşun ile ulusal kurtuluş mücadelesini başlatan ilk kurşunun sahibi olarak anılır. Bildiğimiz Hasan Tahsin budur ama bilmediğimiz Hasan Tahsin kimdir acaba?

Talat Ulusoy’un anlatımından öğrenelim hep birlikte. Yine yerimin sınırları nedeniyle ancak alıntılarla yetineceğim, ciddi bir belge araştırmasına dayanan bu makalenin tümünü “www.kuyレル.com”dan okumanızı öneririm.

Talat Ulusoy her gün anıtının önünden geçtiği Hasan Tahsin’ in hikâyesini bir gün merak eder, arşivlere dalar:

“Gazetede ki başyazılar onundur. Yazılarında “**İT’in** (İttihat Terakki) **ciğeri**”ni bilen biri olarak memlekete ettiği ve halen etmeye kalkıştığı kötülükleri hedef alır. O, bu gazeteyi çıkarasıya kadar, Enver-Talat çetesinin fikrine hizmet eden bir silahlı eylem adamıdır. Günümüz diline aktarılmış olarak, başyazılarındaki kimi satırlarından takip edelim (koyulaştırmalar bana ait): ‘Şimdi İttihat ve Terakki eski Genel Sekreteri **Celal Bey** (Bayar-tu), Manisa ve çevresinde dönüp dolaşıyor. Gazeteler kendisinden İttihat ve Terakki’nin genel sekreteri diye söz ediyorlar. Son **İttihat kongresinde Talât, İttihat ve Terakki’nin paydos borusunu çalmamış mı idi?** O halde şimdi taşra örgütlerinin eylemleri nasıl devam ediyor? İttihat ve Terakki ya var ya yok! Bunu anlamak istiyoruz. Varsa nasıl oluyor da **memlekete bu kadar zulüm ve ihanette bulunan bir örgütün** devamına izin veriliyor..’

‘... Rakiplerimiz emin olsunlar ki, her aracı kullanacak ve fakat İttihat ve Terakki Teşkilatı’nı, onun taraftarlarını yok etmeye çalışacağımız, memleketi yok olmaya sürükleyen, bütün âlemi zavallı İslamiyete, bahtı kara Türklüğe çaresiz Osmanlı tacına düşman eden uğursuz, **katil, kan dökücü, sefil, zalim, hırsız, haydut...**

İttihat ve Terakki'nin bugün varlığından söz etmek, onun adına dil dökmek, onun içinde yer almış olmakla öğünmek, herhalde kendi kendinin idam kararını vermektir...' (HB, 29 Mart 1919)

'Yazık ki şimdiye kadar yedek subaylara **Enver ve kumpanyası** pek sert, pek kaba davranmıştı. Zekânın en büyük düşmanı, ilim ve marifetin, ilerlemenin yaman bir cahili olan Enver, **yedek subayları mitralyöz ve top atışları altında kırdırma(k)tan büyük bir zevk duymuştu...**' (HB, 30 Aralık 1918)"

" Lütfen dikkat" diyor Ulusoy:

"Milleti oldubittiye getirip sonu yenilgiyle biten bir savaşa sokan İttihatçı zihniyetin laik ve dindar takipçileri, bugün dahi Enver kumpanyasının sahtekârlığıyla girilen ve yenilgi ile biten bir savaşın içinden zafer çıkarma hokkabazlığından bir türlü vazgeçemiyorlar. Yedek subayları ve eratı ile 250 bin canın telef edildiği Çanakkale ve 90 bin canın telef edildiği Sarıkamış üzerinden 'zafer' edebiyatı yapmaya utanmıyorlar. Niçin?

Bu hokkabazlığı 'milliyetçi hisler'ini tatmin için yapmıyorlar. Ermeni katliamının yüzüncü yıldönümüne hazırlık olarak milliyetçi paranoyayı azdırıyorlar, Hocalı örneğinde olduğu gibi. Ama 'üzgünüm', bu kez başaramayacaklar. Çünkü 'Ermeni tehcir ve katliamının bir tanığı var!' **Bu tanık bir heykel. İzmir'in Konak Meydanı'na 1974 yılında dikilen bir heykel: Gazeteci Hasan Tahsin heykeli.** Yukarıdaki bütün başyazı alıntıları ve aşağıdaki **tanık ifadesi 'Yunan'a ilk kurşunu atan'** kahramanın gazetesi *Hukuk-u Beşer* (İnsan Hakları)'den:

'Anadolu'da Rumların ve Ermenilerin yok edilmesini emreden ve memleketlerini Almanların eline bırakan bu adamlar Abdülhamit siyasetinin hukuki varisidirler...' (HB, 2 Aralık 1918)

Hasan Tahsin Ermeni milletin kökünü kurutanları çok iyi biliyordu ve o katillerle ilişkisini tamamıyla kesmişti. Yaşasaydı, gazetesindeki yazılardan ötürü ya **'fail meçhul'**e kurban gider, ya idam edilir, ya da **'150'likler listesi'**ne dâhil edilip ülke dışına sürülürdü. **9 Eylül'den sonra öldürülen, idam edilen, sürgün edilen İzmirli aydınlar gibi...**

O güne kadar, yani 12 Mart Darbesi'nin ertesinde İzmir Atatürk'ten başka ikinci bir kahraman arayışına girdiğinde, İzmir basınında sert tartışmalar olmuştu. Sonunda Hasan Tahsin'i buldular. Bugün önünde hazırola geçtiği bu kahramana, eğer yaşasaydı yazdıklarından ötürü İttihat Terakki artıkları mutlaka **'hain'** derlerdi! Hasan Tahsin öldü ve kahraman oldu! Kaderin cilvesi dedikleri bu olsa gerek."

yagnabi@gmail.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Gerçek muhalefetin ayak sesleri

Nabi Yağcı 03.05.2012

Gerçek muhalefet sokağın dolaylısız muhalefetidir.

2012 1 Mayıs'ı, farklı inanç, siyaset ve ideolojileri "sokağın ideolojisinde" birleştiren yönüyle son derece önemli bir gelişmenin habercisidir bana göre. Bundan böyle yazılarımda bu konuyu yeri geldikçe açmaya çalışacağım.

Tezim şu:

2012 1 Mayıs'ı, 1977 1 Mayıs'ının tamamlanışıdır

1977 1 Mayıs'ı solun damgasını taşıyordu, ama bu aşırı damga basma yanlısına karşın 1 Mayıs alanı emeğin ve sokağın yükselmekte olan düzen karşıtı demokratik muhalefet ruhunu yansıtıyordu. 1976-77'leri hatırlayın, toplumun her kesimi ayakta idi. Sloganların gerisindeki talep "adalet, eşitlik, özgürlük" talebiydi. Bu talepleri özgürlükçü radikal bir demokrasi hedefinde birleştirmeye çalışmak yerine bu yükselişi sol olarak devrim beklentileri içinde sekte politikalarla harcadık. Ne var ki, vesayetçi düzenin sahipleri düzene karşı bu tehdit edici yükselişi soldan daha iyi görüyorlardı ve 12 Eylül darbesi hazırlıklarına başlamışlardı bile.

1 Mayıs 1977 katliamı toplumsal muhalefetin yükselişinin önünü kesmek ve aynı zamanda 12 Eylül'ün koşullarını hazırlamak isteyen derin devletin işidir. Kanlı 1 Mayıs, belgeleriyle, tanıklıklarıyla ve hatta o tarihte yargının kararıyla da açıktır ki dolaylı bile değil derin devletin doğrudan haince operasyonudur. Çoktandır ortaya çıkmış olan bu gerçeğin tersini düşünmek abesle iştigaldir.

Sokağın ideolojisi ne sağdır, ne sol, inanana da inanmayanı da ortak toplumsal muhalefet hedeflerinde birleştiren pratik ideolojidir. Müslüman bir ülkede sokağın ideolojisine eğer İslamî muhalefetin sesi katılmış değilse o muhalefet zaten sokağı temsil edemezdi veya eksik temsil olurdu bu. Şimdiye dek hep böyle olmuş ve sokağa esas itibarıyla sol damga basmıştı. Ama bu durum aynı zamanda solu sakatlamış, kendi içine kapatmış ve giderek tecrit etmişti.

Müslümanlar "anti-komünizm", sosyalistler ise dine yapıştırdıkları "gericilik" yaftalarıyla birbirilerine karşı yürümüş ve yürütölmüşlerdi şimdiye dek.

Oradan buraya nasıl geldiğinin hikâyesi önemli ama uzundur, bir başka yazıda gireriz bu konuya ama şimdi altı çizilmesi gereken şey 2012 1 Mayıs'ında atılan sloganların gerisindeki yükselen toplumsal muhalefetin niteliğidir.

Siyasal-toplumun yükselişi...

Siyasal-toplum kavramını, sivil-toplum değil, sivil-toplumdan filizlenip, devletle sınırlarını çekerek belirgin bir siyasal kimlik kazanma olgunluğuna varan topluluklar anlamında kullanıyorum. Devlet hiçbir zaman ayakları havada soyut bir şey değildir, tarihsel ve somuttur. Türk devletinden söz ediyoruz. Ve devlet birebir örtüşmese bile her zaman belli bir sınıfın çıkarlarının ideolojik ve maddi ifadesidir. Dolayısıyla AK Parti'nin devletleşmesiyle birlikte –ki son örneğini "özelleştirme" paravanı arkasında gizlenmiş tiyatroların postmodern biçimde devletleştirilmek istenmesi manevrasında gördük–, bu partinin dayandığı tabanda, Müslüman kesimler içinde ortaya çıkan muhalefet hareketi beklenen ama ne zaman uç vereceği bilinmeyendi. Şimdi uç veriyor.

AK Parti, İslami duyarlıklı çevrelerin içinden gelen tarihsel siyasal muhalefetti ama demokrasinin radikal dönüşümler istediği noktada enerjisini yitirmişti (Kürt sorunu, Kıbrıs ve AB). Ben de tam bu noktada AK Parti'nin değişimini ele alacağım yazı dizime gelmiş ama başka güncel sorunların sıcaklığı nedeniyle

ertelemiştim. Şimdi artık gelecek yazılarımda bu konuya daha zengin bir sosyolojik malzemeyle dönebileceğim.

1 Mayıs'a dönersek; bu 1 Mayıs'a damga basan **"Antikapitalist Müslüman Gençler"** oldu. Bu slogana ve gelişmeye geniş açıdan bakmak gerek. Arap Devrimleri veya Bahar'ının esintileri kendini duyuruyor. Daha geniş planda bakıldığında ise İslam dünyasını saran tarihsel değişim rüzgârlarını doğuran Doğu-Batı geriliminin etkileri var.

Geleceğe umutlu bakmak için nedenler artıyor, Türkiye'de devrimsi değişim dinamikleri siyasal-toplumunu güçlendirerek ilerleyecek gibi görünüyor.

Yazıyı burada keseyim, deprem nedeniyle habire sallanıp duruyoruz, bakarsınız teknik bir arıza olur yazımı gönderemem.

yagnabi@gmail.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Üzgünüm

Nabi Yağcı 07.05.2012

Geçtiğimiz cumartesi günü *Taraf'a* yazımı göndermedim, çünkü o gün artık ayrılmaya karar vermiştim. Ama içim "haksızlığa isyan" duygularıyla doluydu; İsyân, öfke, kırgınlık, üzüntü duygularının etkisi altında yazmak istemedim. Biraz yatışmayı bekledim.

Zira böyle bir cesur gazeteye Türkiye'nin hâlâ ihtiyacı var, ona haksızlık yapmak istemem fakat ne var ki, kimilerinin sola, solun tarihine gerçek eleştiri yerine haksızlık yaptıklarını, sahte bir tarih yazılmak istendiğini düşünüyorum.

Cesaret evet, ama yetmez...

Solu ve solun geçmişini eleştirirken de yapılması doğru olacak olan önemli bir tesbittir bu. Solun söylemlerini, siyasetini haklı olarak eleştiriyoruz bugün, ama hiç kimse Cumhuriyet tarihi boyunca sosyalistlerin, komünistlerin düzene karşı cesur mücadelelerini reddedemez. Öyle olmasaydı Cumhuriyet tarihi sosyalistlerin, komünistlerin, solun uğradığı mezalimin, tabutlukların, faili meçhullerin tarihi olmazdı. Ne var ki, salt kafa tutmak, salt cesaret yetseydi sol bugün başarılı durumda olurdu. Bu nedenle sol üstüne hamaset yapmak değil yanlışlarını konuşmalıyız elbette.

Solun ve bütün sol gurupların en önemli yanlışı gerçeğin tekeline sahip olma tavrıyla ötekine karşı üstenciliği, kibri, nefret söylemini bir siyaset ve üslup haline getirmeleridir. Ama bugün solu eleştirdiklerini sananlarda da aynı tavır görmek şaşırtıyor insanı. Eleştiri adına söylediklerinden hiç kuşku duymuyorlar.

Kimse sol içi şiddet uygulamalarını inkâr etmiyor ama solu şiddetin kaynağı olarak gösterip devletin şiddetini mazur göstermek ne gerçeklerle ne de hakkaniyetle bağdaşır. Daha önce de KCK operasyonları sırasında Kürt sorunu ve PKK nedeniyle ortaya çıkan, "şiddete eşit mesafede durma" tavrını da eleştirmiştim. PKK = sol = şiddet = PKK denklemi kuranlar olmuştu. Bu indirgemeci, toptancı yaklaşıma, solu şiddettin nedeni gösteren

bu anlayışa karşı çıkmıştım. Bu yaklaşım özellikle bizdeki devletin mağdura, mazluma karşı ikiyüzlülüğünü gizliyor. İyi niyetli olmak bu sonucu değiştiremez. Aynı hatalı yaklaşımı bir kez daha görüyorum şimdi.

Oysa, 12 Eylül'e gidişte devletin solu silahlanmaya zorlayan provokasyonlarını somut örneklerle yazmış, o tarihte bu provokasyonlara can güvenliklerimiz tehlikede olduğu halde nasıl karşı durduğumuzu ve silahlanmayarak bu oyunu bozduğumuzu anlatmıştım. Nitekim 12 Eylül davalarında işkence altında alınan ifadelere rağmen silahlı örgüt, terör örgütü damgası basamamışlardı. Bu gerçekler yargı kararlarıyla da belgeliyken şimdi bu örgüt ve örgütleri, DİSK'i 77 1 Mayıs'ının suçlusu gösterme çabası içimde derin biçimde haksızlığa uğramışlık duygusu uyandırıyor.

Bir yazar böyle düşünebilir, böyle yazabilir, ilginç olmak isteyebilir, ilginç olma dürtüsü ona "insaf" ölçülerini unutturabilir vs. Bu o denli önemli değildir. Hiç dikkate almayabilirsiniz ya da eleştirir geçersiniz ama bunca tanık ifadesi, bunca yargıya dahi intikal etmiş belge ve hatta yargı kararı varken bunları açıkça gözardı ederek salt spekülasyona dayalı mesnetsiz sıradan bir iddiayı ve 77'de devletin solu hedef gösteren sahte gerekçesini gazetem üst üste manşet yaptığında, devleti, derin devleti aklar biçimde DİSK'i, Türkiye Komünist Partisi'ni, İGD'yi ve tüm solu 77 1 Mayıs katliamının sorumlusu olarak gösterdiğinde mesele değişiyor ve mesele bir iki yazarın görüşü olmaktan çıkıyor.

Böyle gördüğüm içindir ki yazarı olmaktan hep öğündüğüm *Taraf*'ta yazmayı sürdürmemin kendi açımdan doğru olmayacağına karar verdim. *Taraf*'la bağımın böyle sonlanmış olmasına cidden çok üzgünüm, ama okurlarımın beni anlayacağına inanıyorum. *Taraf*'a başarılar dilerim. Hoşça kalın.

Bu son köşe yazımı, 1 Mayıs 77'nin tarafsız tanığı olduğuna hiç kuşku duyulmayacak olan, o tarihteki İstanbul Belediye Başkanı Sayın Ahmet İsvan'ın solu suçlayanlara karşı geçenlerde televizyonda söylediği bir sözle noktalayacağım.

"İnsaf ile düşünün."

yagnabi@gmail.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)